עֶזְרִי מֵעִם הַשֵּׁם עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

הַזֹּהַר

הַשָּׁלֵם וְהַמְּנֻקָּד
עַל חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה

מֵהַתַּנָּא הָאֱלֹקִי
רַבָּן שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זיע"א

❖ ❖ ❖

פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית

יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֹּהַר הָעוֹלָמִי"
בעיה"ק בֵּית שֶׁמֶשׁ תובב"א
חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי"
מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C\O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים
ולפרסם ספרי הזוהר היומי
בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות
ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים <u>בחינם בלבד</u>

ניתן ל"**מפעל הזוהר העולמי**"
על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת **"נהר שלום"** (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית

בְּרֵישׁ (נ"א בְּרֵאשִׁית בְּחָכְמְתָא דְמַלְכָּא גָּלִיף וְכוּ) **הוּרְמְנוּתָא דְמַלְכָּא,**
גָּלִיף גְּלוּפֵי (נ"א גְּלִיפוּ) **בִּטְהִירוּ עִלָּאָה בּוּצִינָא**
דְקַרְדִּינוּתָא, וְנָפִיק גּוֹ סָתִים דִּסְתִימוּ מֵרֵישָׁא (נ"א מֵרָזָא)
דְּאֵי"ן סו"ף קוּטְרָא (פירוש עָשָׁן) **בְּגוֹלְמָא, נָעִיץ בְּעוּקְמָא לָא**
חָוֵור וְלָא אוּכְמָא וְלָא סוּמָק וְלָא יָרוֹק וְלָא גַּוֹון כְּלָל,
כַּד (נ"א הָדַר) **מָדִיד מְשִׁיחָא עָבִיד גַּוָּונִין לְאַנְהָרָא, לְגוֹ**
בְּגוֹ בּוּצִינָא נָפִיק (נ"א וְנָפִיק) **חַד נְבִיעוּ דְמַיָּה אִצְטַבְּעוּ**
גַּוָּונִין לְתַתָּא. סָתִים גּוֹ סְתִימִין דְּרָזָא דְּאֵי"ן סו"ף בָּקַע
וְלָא בָּקַע אֲוִירָא דִּילֵיהּ לָא אִתְיְדַע כְּלָל, עַד דְּמִגּוֹ
דְּחִיקוּ דִּבְקִיעוּתֵיהּ נָהִיר נְקוּדָה חָדָא סְתִימָא עִלָּאָה,
בָּתַר הַהִיא נְקוּדָה לָא אִתְיְדַע כְּלָל, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי
רֵאשִׁית מַאֲמַר קַדְמָאָה דִּכְלָא.

השלמה מהחשמטות (סימן א)

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים "אֵת "הַשָּׁמַיִם "וְאֵת "הָאָרֶץ

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית

בְּרֵאשׁ [נ"א בְּרֵאשִׁית בְּחָכְמַת הַמֶּלֶךְ חָקַק] רָצוֹן הַמֶּלֶךְ חָקַק חֲקִיקוֹת בְּאוֹר עֶלְיוֹן נִיצוֹץ חָזָק, וְיָצָא תוֹךְ נִסְתָּר הַנִּסְתָּרִים מֵרֹאשׁ [נ"א מִפּוֹד] הָאֵי"ן סו"ף עָשָׁן בְּגֹלֶם נָעוּץ בְּטַבַּעַת, לֹא לָבָן וְלֹא שָׁחֹר וְלֹא אָדֹם וְלֹא יָרֹק וְלֹא גָּוֶן כְּלָל. כְּשֶׁמַּדֵּד מְדִידָה, עָשָׂה צוּרוֹת לְהָאִיר. לִפְנִים בְּתוֹךְ הַמָּאוֹר יָצָא מַעְיָן אֶחָד שֶׁמִּמֶּנּוּ נִצְבְּעוּ הַצוּרוֹת לְמַטָּה. נִסְתָּר תּוֹךְ הַנִּסְתָּרִים שֶׁל סוֹד הָאֵי"ן סו"ף בָּקַע וְלֹא בָּקַע אֶת הָאֲוִיר שֶׁלּוֹ לֹא נוֹדַע כְּלָל, עַד שֶׁמִּתּוֹךְ דְּחַק הַבְּקִיעָה שֶׁלּוֹ מְאִירָה נְקֻדָּה אַחַת נִסְתֶּרֶת עֶלְיוֹנָה אַחַר אוֹתָהּ נְקֻדָּה לֹא נוֹדַע כְּלָל, וְלָכֵן נִקְרֵאת רֵאשִׁית, הַמַּאֲמָר הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים "אֵת "הַשָּׁמַיִם "וְאֵת "הָאָרֶץ, רָאשֵׁי תֵבוֹת אהו"ה, שֶׁבּוֹ

רָאשֵׁי תֵיבִין אהו"ה דִּבְיֵהּ אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא א"ה בְּיֵהּ אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וָ"ה בְּיֵהּ אִתְבְּרִיאַת אַרְעָא וְכָל מָה דְּאִית בָּהּ וְהוּא יָהִיב תִּיאוּבְתָּא בְּכָל אִילָנִין וְעִשְׂבִין דִּי בְאַרְעָא וְהוּא מָה שֶׁאָמְרוּ אֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מִלְּמַטָּה שֶׁאֵין מְמוּנֶּה עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ שְׁמָכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ל"ח) הֲיָדַעְתָּ חוּקוֹת שָׁמַיִם אִם תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ:

(עד כאן מההשמטות):

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. (דניאל יב) זֹהַר סְתִימָא דְּסִתְימִין, בָּטַשׁ אֲוִירָא דִּילֵיהּ (דְּמָטֵי וְלָא מָטֵי) (נ"א וְאַנְהִיר) בְּהַאי נְקוּדָה (ס"א נְהוֹרָא) וּכְדֵין אִתְפַּשַּׁט הַאי רֵאשִׁית וְעָבִיד לֵיהּ הֵיכָלָא לִיקָרֵיהּ וּלְתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ (יְקָרָא לְהֵיכָלֵיהּ וּלְתוּשְׁבַּחְתָּא). (נ"א וְלִיקָרֵיהּ וּלְהֵיכָלֵיהּ וּלְתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ). תַּמָּן זָרַע

לשון הקודש

נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. א"ה – בּוֹ נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם. ו"ה – בּוֹ נִבְרְאָה הָאָרֶץ וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּהּ. וְהוּא נָתַן תְּשׁוּקָה בְּכָל הָאִילָנוֹת וְהָעֲשָׂבִים שֶׁבָּאָרֶץ, שֶׁהוּא מַה שֶּׁאָמְרוּ, אֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מִלְּמַטָּה שֶׁאֵין מְמֻנֶּה עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ל"ח) הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמַיִם אִם תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ:

(דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. הַזֹּהַר הַנִּסְתָּר שֶׁל הַנִּסְתָּרִים הִכָּה בָּאֲוִיר שֶׁלּוֹ [שֶׁהִגִּיעַ וְלֹא הִגִּיעַ] [וְהֵאִיר] בִּנְקֻדָּה זוֹ [אור], וְאָז הִתְפַּשְּׁטָה הָרֵאשִׁית הַזֹּאת, וְעָשָׂה לוֹ הֵיכָל לִכְבוֹדוֹ וּלְתִשְׁבַּחְתּוֹ, וּבְוֹד לְהֵיכָלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ] [נ"א וְלִכְבוֹדוֹ וּלְהֵיכָלוֹ וּלְתִשְׁבַּחְתּוֹ], שָׁם זָרַע זֶרַע קֹדֶשׁ לְהוֹלִיד לְתוֹעֶלֶת הָעוֹלָם, וְזֶה סוֹד (ישעיה ו) זֶרַע קֹדֶשׁ

זַרְעָא דְקוּדְשָׁא לְאוֹלָדָא לְתוֹעַלְתָּא דְעָלְמָא, וְרָזָא דָּא (ישעיה ו) זֶרַע קֹדֶשׁ מַצַּבְתָּהּ. זֹהַר דְּזַרַע זַרְעָא לִיקָרֵיהּ, כְּהַאי זַרְעָא דְמֻשְׁי דְאַרְגְּוָון טָב דְּאִתְחֲפֵי לְגוֹ וְעָבִיד לֵיהּ הֵיכָלָא דְאִיהוּ תּוּשְׁבַּחְתָּא דִילֵיהּ וְתוֹעַלְתָּא דְכוּלָּא. בְּהַאי רֵאשִׁית בְּרָא הַהוּא סְתִימָא דְלָא אִתְיְדַע לְהֵיכָלָא דָּא. הֵיכָלָא דָּא אִקְרֵי אֱלֹהִים, וְרָזָא דָּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים.

זֹהַר דְּמִנַּיְהּ כְּלְהוּ מַאֲמָרוֹת אִתְבְּרִיאוּ בְּרָזָא דְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְנִקּוּדָה דְזֹהַר סָתִים דָּא. אִי בְּהַאי כְּתִיב בָּרָא, לֵית תְּוָוהָא דִכְתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, זֹהַר רָזָא דָּא בְּרֵאשִׁית קַדְמָאָה דְכוּלָּא שְׁמֵיהּ אהיה שְׁמָא קַדִּישָׁא גְּלִיפָא בְּסִטְרוֹי (נ"א נְהִיר ונ"א בִּגְלָפָא נְהִיר) אֱלֹהִים. גְּלִיפָא בְּעִיטָרָא (נ"א בְּגִלּוּפָא דְעִיטָרָא) אַשֵּׁ"ר הֵיכָלָא טָמִיר וְגָנִיז, שְׁרִיאוּתָא

לשון הקודש

מַצַּבְתָּהּ. זֹהַר שֶׁזָּרַע זֶרַע לְכִבּוּדוֹ, כְּמוֹ זֶרַע הַמֻּשִׁי הַזֶּה שֶׁל אַרְגָּמָן טוֹב שֶׁמִּתְכַּסֶּה לִפְנִים וְעוֹשֶׂה לוֹ הֵיכָל שֶׁהִיא תִּשְׁבַּחְתּוֹ וְתוֹעֶלֶת לַכֹּל. בָּרֵאשִׁית הַזּוֹ בָּרָא אוֹתוֹ נִסְתָּר שֶׁלֹּא נוֹדַע אֶת הַהֵיכָל הַזֶּה. הֵיכָל זֶה נִקְרָא אֱלֹהִים, וְסוֹד זֶה – בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים.

הַזֹּהַר שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַמַּאֲמָרוֹת נִבְרְאוּ בְּסוֹד הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל הַנִּקֻּדָּה שֶׁל הַזֹּהַר הַנִּסְתָּר הַזֶּה. אִם בָּזֶה כָּתוּב בָּרָא, אֵין תְּמִיהָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. זֹהַר זֶה סוֹד בְּרֵאשִׁית, הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, שְׁמוֹ אֶהְיֶה, שָׁם קָדוֹשׁ חָקוּק בְּצִדּוֹ [נ"א מֵאִיר, בַּחֲקִיקָה מֵאִיר] אֱלֹהִים, חָקוּק בַּעֲטָרָה [נ"א בַּחֲקִיקַת הָעֲטָרָה] אַשֵּׁ"ר הֵיכָל נִסְתָּר וְגָנוּז,

דְּרָזָא דְּרֵאשִׁית. אֲשֶׁ"ר רֹא"שׁ דְּנָפִיק מֵרֵאשִׁית.

וְכַד (דף טו ע"ב) אִתְתַּקַּן לְבָתָר נְקוּדָה וְהֵיכָלָא (בְּסִדְרָא) בְּחֶדָּא, בְּדֵין בְּרֵאשִׁית כָּלִיל (רֵאשִׁית) רֵאשִׁיתָא עִלָּאָה בְּחָכְמְתָא. לְבָתָר אִתְחַלַּף גַּוָּון הַהוּא הֵיכָלָא וְאִקְרֵי בַּיִת. (נ"א וּמִינַּיהּ אִתְחַדַּשׁ הֵיכָלָא) נְקוּדָה עִלָּאָה אִקְרֵי רֹא"שׁ. כָּלִיל דָּא בְּדָא בְּרָזָא בְּרֵאשִׁית, כַּד אִיהוּ כֹּלָּא כְּחֶדָּא בִּכְלָלָא חָדָא עַד לָא חֲוֵי יִשּׁוּבָא בְּבֵיתָא, בְּיַן דְּאִזְדַּרַע לְתִקּוּנָא דְּיִשּׁוּבָא כְּדֵין אִקְרֵי אֱלֹהִים טְמִירָא סְתִימָא:

זֹהַר סָתִים וְגָנִיז כַּד בְּנִין (ס"א עַד דִּבְנִין) בְּגַוֵּיהּ לְאוֹלָדָא וּבֵיתָא קַיָּמָא בִּפְשִׁיטוּ דְּתִקּוּנָא דְּאִנּוּן זֶרַע קֹדֶשׁ. וְעַד לָא אִתְעֲדִיאַת וְלָא אִתְפַּשַּׁט פְּשִׁיטוּ דְּיִשּׁוּבָא לָא אִקְרֵי אֱלֹהִים, אֶלָּא כֹּלָּא בִּכְלָלָא בְּרֵאשִׁית, לְבָתָר דְּאִתְתַּקַּן בִּשְׁמָא דֵּאלֹהִים אַפִּיק אִנּוּן

לשון הקודש

הָרֵאשִׁית שֶׁל סוֹד שֶׁל רֵאשִׁית אֲשֶׁ"ר רֹא"שׁ שֶׁיּוֹצֵא מֵרֵאשִׁית.

וּכְשֶׁהִתְתַּקֵּן לְאַחַר הַנְּקֻדָּה וְהַהֵיכָל [בְּסִדְרָא] כְּאֶחָד, אָז בְּרֵאשִׁית כּוֹלֵל רֵאשִׁית, רֵאשִׁית עֶלְיוֹנָה בְּחָכְמָה. אַחַר כָּךְ הִתְחַלֵּף גּוֹן אוֹתוֹ הַהֵיכָל וְנִקְרָא בַּיִת. [נ"א וּמִמֶּנּוּ הִתְחַדֵּשׁ הַהֵיכָל] נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת רֹא"שׁ, כּוֹלֵל זֶה בָּזֶה בְּסוֹד בְּרֵאשִׁית, כְּשֶׁהַכֹּל הוּא יַחַד, בִּכְלַל אֶחָד, כְּשֶׁטֶּרֶם הָיָה יִשּׁוּב בַּבַּיִת. כְּיָון שֶׁנִּזְרַע לְתִקּוּן הַיִּשּׁוּב, אָז נִקְרָא אֱלֹהִים טָמִיר נִסְתָּר.

זֹהַר נִסְתָּר וְגָנוּז כְּשֶׁבָּנִים [ס"א עַד שֶׁבָּנִים] בְּתוֹכוֹ לְהוֹלִיד, וְהַבַּיִת קַיָּם בִּפְשִׁיטוּת שֶׁל תִּקּוּן שֶׁל אוֹתָם זֶרַע קֹדֶשׁ, וְעַד שֶׁלֹּא הוּסְרָה וְלֹא הִתְפַּשְּׁטָה הִתְפַּשְּׁטוּת הַיִּשּׁוּב, לֹא נִקְרָא אֱלֹהִים, אֶלָּא הַכֹּל

תּוֹלְדִין מֵהַהוּא זַרְעָא דְּאִזְדַּרַע בֵּיהּ. מָאן הַהוּא זַרְעָא, אִנּוּן אַתְוָון גְּלִיפָן רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא דְּנָפְקוּ מֵהַהִיא נְקוּדָה.

הַהִיא נְקוּדָה זָרַע בְּגוֹ הַהוּא הֵיכְלָא רָזָא (נ"א זַרְעָא) דְּתַלַת נְקוּדִין חֹלָ"ם, שׁוּרֶ"ק, חִירִ"ק. וְאִתְכְּלִילוּ דָּא בְדָא וְאִתְעֲבִידוּ רָזָא חָדָא. קוֹ"ל דְּנָפִיק בְּחִבּוּרָא חָדָא. בְּשַׁעֲתָא דְּנָפַק, נַפְקַת בַּת זוּגֵיהּ בַּהֲדֵיהּ דְּכָלִיל כָּל אַתְוָון. דְּכְתִיב אֶ"ת הַשָּׁמַיִ"ם, קוֹל וּבַת זוּגוֹ. הַאי קוֹל דְּאִיהוּ שָׁמַיִם אִיהוּ אֱהֶיֶ"ה בַּתְרָאָה. זֹהַר דְּכָלִיל כָּל אַתְוָון וּגְוָונִין, כְּגַוְונָא (נ"א זַרְעָא) דָּא.

עַד הָכָא יהוה אֱלֹהֵינוּ יהוה, אִלֵּין תְּלָתָא דַּרְגִין לָקַבֵּל רָזָא דָּא עִלָּאָה בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית רָזָא קַדְמָאָה. בָּרָא רָזָא סְתִימָא לְאִתְפַּשְׁטָא מִתַּמָּן כֹּלָּא.

לשון הקודש

בַּכְלָל שֶׁל בְּרֵאשִׁית. אַחַר שֶׁהִתְתַּקֵּן בַּשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים, הוֹצִיא אוֹתָם תּוֹלְדוֹת מֵאוֹתוֹ זֶרַע שֶׁנִּזְרַע בּוֹ. מִי הוּא אוֹתוֹ זֶרַע? אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת סוֹד שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁיָּצְאוּ מֵאוֹתָהּ נְקֻדָּה.

אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה זֶרַע בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הֵיכָל סוֹד (זֶרַע) שֶׁל שְׁלֹשָׁה נְקֻדּוֹת: חֹלָ"ם, שׁוּרֶ"ק, חִירִ"ק. וְנִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה וְנַעֲשׂוּ סוֹד אֶחָד. קוֹ"ל שֶׁיּוֹצֵא בְּחִבּוּר אֶחָד, בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵא, יוֹצֵאת עִמּוֹ בַּת זוּגוֹ שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁכָּתוּב אֵ"ת הַשָּׁמַיִ"ם, קוֹל וּבַת זוּגוֹ. הַקּוֹל הַזֶּה שֶׁהוּא שָׁמַיִם (תִּפְאֶרֶת), הוּא אֶהְיֶ"ה אַחֲרוֹן. הַזֹּהַר שֶׁכּוֹלֵל כָּל הָאוֹתִיּוֹת וְהַגְּוָנִים כְּמוֹ (נ"א זֶרַע) זֶה.

עַד כָּאן, יהוה אֱלֹהֵינוּ יהוה, אֵלּוּ שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת כְּנֶגֶד הַסּוֹד הַזֶּה הָעֶלְיוֹן בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית – סוֹד רִאשׁוֹן. בָּרָ"א – סוֹד נִסְתָּר לְהִתְפַּשֵּׁט מִשָּׁם

אֱלֹהִים רָזָא לְקַיְּמָא כֹּלָּא לְתַתָּא. אֶת הַשָּׁמַיִם, דְּלָא לְאַפְרָשָׁא לוֹן דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא.

אֶ"ת כַּד נָטִיל אַתְוָון כֻּלְּהוֹן כְּלָלָא דִּכְלְהוּ אַתְוָון אִנּוּן רֵישָׁא וְסוֹפָא. לְבָתַר אִתּוֹסַף ה"א לְאִתְחַבְּרָא כֻּלְּהוּ אַתְוָון בְּה"א וְאִתְקְרֵי אַתָּ"ה. וְעַל דָּא (נחמיה ט) וְאַתָּ"ה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. אֶת רָזָא אדני וְהָכִי אִקְרֵי. הַשָּׁמַיִם דָּא יהו"ה רָזָא עִלָּאָה.

וְאֶ"ת תִּקּוּנָא דְּכַר וְנוּקְבָא. וְאֶ"ת רָזָא וְיהו"ה, וְכֹלָּא חַד. הָאָרֶץ דָּא אֱלֹהִים כְּגַוְונָא עִלָּאָה לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִבִּין. שְׁמָא דָּא כְּלִילָא בְּתַלַת דּוּכְתֵי, וּמִתַּמָּן אִתְפְּרַשׁ שְׁמָא דָּא לְכַמָּה סִטְרִין. עַד הָכָא רָזָא דְּסִתְרָא דְּסִתְרִין דְּגַלִּיד וּבָנֵי וְקַיֵּים בְּאַרַח סָתִים בְּסִתְרָא דְּחַד קְרָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה.

לשון הקודש

הַכֹּל. אֱלֹהִי"ם – סוֹד לְקַיֵּם הַכֹּל לְמַטָּה. אֵת הַשָּׁמַיִם – שֶׁלֹּא לְהַפְרִידָם זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד.

אֶ"ת – כְּשֶׁלּוֹקֵחַ הָאוֹתִיּוֹת כֻּלָּם, הַכְּלָל שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֵם רֹאשׁ וְסוֹף. אַחַר כָּךְ מִתּוֹסֵף הֵ"א לְהִתְחַבֵּר כָּל הָאוֹתִיּוֹת עִם הֵ"א, וְנִקְרָא אַתָּ"ה, וְעַל זֶה (נחמיה ט) וְאַתָּ"ה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. אֵת – סוֹד אדני וְכָךְ נִקְרָא. הַשָּׁמַיִם – זֶה יהו"ה סוֹד עֶלְיוֹן.

וְאֶ"ת – תִּקּוּן זָכָר וּנְקֵבָה. וְאֶ"ת – סוֹד וְיהו"ה, וְהַכֹּל אֶחָד. הָאָרֶץ – זֶה אֱלֹהִים כְּדֶגְמַת עֶלְיוֹן, לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְאִבִּים. שֵׁם זֶה כָּלוּל בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, וּמִשָּׁם נִפְרָד שֵׁם זֶה לְכַמָּה צְדָדִים. עַד כָּאן סוֹד שֶׁל סֵתֶר הַסְּתָרִים שֶׁחָקַק וּבָנָה וְהֶעֱמִיד בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר בְּסֵתֶר שֶׁל פָּסוּק אֶחָד. מִכָּאן וָהָלְאָה:

השלמה מההשמטות (סימן ב)

מַתְנִיתִין קְטוּרֵי רָמָאֵי הוּרְמָנֵי דְּבוּרְיוֵרֵי קְרִיבוּ שְׁמָעוּ מָאן מִנְּכוֹן דְּסָלִיק וְנָחִית מָאן כְּנַשׁ רוּחָא בִּידוֹי יְקוּם וְיִנְדַּע בְּשַׁעְתָּא דְּסָלִיק בִּרְעוּתָא דְּרֵישָׁא חִיוָרָא לְמֶעְבַּד יְקָרָא לִיקָרֵיהּ סָלִיק חַד טְהִירוּ סְתִימוּ בְּרֵישָׁא דְּכֹלָּא נָשָׁב בָּהּ וְאַפִּיק קוּמְרִין טְהִירִין מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא כֹּלָּא וּסְלִיקוּ וְנַחְתוּ וְאִתְעֲבִיד כֹּלָּא חַד וְהַהוּא טְהִירוּ סְתִימוּ כַּד נָשִׁיב בָּהּ וְאַנְהִיר אִקְרֵי אהי"ה הַהוּא טְהִירוּ סַלְקָא וְנַחְתָּא וְזָרִיק זִיקִין נְצִיצִין וְאָנְשִׁיב בָּהּ וְאַפִּיק חַד חֵילָא טְמִירָא וְאִיקְרֵי שְׁמֵיהּ אֲשֶׁר אהי"ה בְּגִלּוּפוֹי טָמִיר וְסָתִים אִינּוּן קוּמְרִין טְהִירִין דְּאִתְחַבְּרוּ מִגּוֹ חַד טִינָרָא סָתִים נָפְקִי בְּגִלּוּפָא בְּחֵילָא דְּהַהוּא טְהִירוּ עִלָּאָה וְאִיקְרֵי יהו"ה.

תּוּ נָשִׁיב בָּהּ וְאַפִּיק זִיקִין נְצִיצִין זַרְקִין לְכָל עֵיבָר וְאַפִּיק חַד חֵילָא טְמִירָא נָצִיץ לְכָל סְטָר

לשון הקודש

מַתְנִיתִין. קְטוֹרִים רָמִים, שָׂרִים מוֹשְׁלִים בַּמֶּמְשָׁלָה, קִרְבוּ וְשִׁמְעוּ. מִי מְכֻם שֶׁעָלָה וְיָרַד, מִי כִּנֵּס רוּחַ בְּיָדוֹ, יָקוּם וְיֵדַע, בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה בְּרָצוֹן שֶׁל רֹאשׁ הַלְּבָן לַעֲשׂוֹת כָּבוֹד לְכְבוֹדוֹ, עָלָה אוֹר אֶחָד נִסְתָּר בָּרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, נָשַׁב בָּהּ וְהוֹצִיא קְלִפּוֹת מְאִירוֹת מִתְחַבְּרוֹת הַכֹּל כְּאֶחָד, וְעָלוּ וְיָרְדוּ וְנַעֲשָׂה הַכֹּל אֶחָד, וְאוֹתוֹ אוֹר נִסְתָּר כְּשֶׁנָּשַׁב בָּהּ וְהֵאִיר נִקְרָא אֶהְיֶ"ה. אוֹתוֹ אוֹר עָלָה וְיָרַד וְזָרַק נִיצוֹצוֹת וְנָשַׁב בָּהּ, וְהוֹצִיא כֹּחַ טָמִיר אֶחָד, וְנִקְרָא שְׁמוֹ אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה. בַּחֲקִיקָה טְמִירָה וְנִסְתֶּרֶת, אוֹתָם קְלִפּוֹת מְאִירוֹת שֶׁהִתְחַבְּרוּ מִתּוֹךְ סֶלַע אֶחָד נִסְתָּר, יָצְאוּ בַּחֲקִיקָה בְּכֹחַ שֶׁל אוֹתוֹ אוֹת עֶלְיוֹן, וְנִקְרָא יְהוָ"ה.

עוֹד נָשַׁב בָּהּ וְהוֹצִיא זִיקִים נוֹצְצִים

וְאִיקְרֵי א"ל. תּוּ הַהוּא טְמִירָא טְהִירוּ סָתִים נָשָׂב בָּהּ וְסַלְקָא וְנַחְתָּא וְסַלִּיק בְּאֶלֶף וּמָאתָן קִיטוּרִין דְּנוּרָא וְאַפִּיק חַד חֵילָא טְמִירָא וְאִיקְרֵי אֱלֹהִים וְדָא גְּבוּרָה. מֵהַאי מִתְפַּשְׁטָן חֵילִין טְמִירִין לַהֲטִין לְכָל סְטָר מְנָהוֹן דִּי מִתְקְנָן בְּתִיקוּנֵי יֵאוֹת וּמְנָהוֹן דִּי מִתְקְנָן בְּתִיקוּנֵי אַחֲרָא.

תּוּ נָשִׂיב בָּהּ וְאַפִּיק חַד חֵילָא טְמִירָא דְּאִיתְקְרֵי יהו"ה מִדַּת רַחֲמִים וְאִקְרֵי שָׁמַיִם, וְקַיְימָא בֵּין תְּרֵין חֵילִין דְּאִיקְרוּן צבאו"ת מֵהַאי נָפְקָן (נפקו) כָּל חֵילִין וְכָל מַשִּׁרְיָין עִילָּאִין כָּל חַד וְחַד לְזִנֵּיהּ לְקַיְימָא וּלְהַנְהָגָא עָלְמִין עֲלֵיהּ כְּתִיב (תהלים פ"ד) יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: (עד כאן מההשמטות)

בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שי"ת, מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה

לשון הקודש

זוֹרְקִים לְכָל עֵבֶר, וְהוֹצִיא כֹּחַ אֶחָד טָמִיר שֶׁנּוֹצֵץ לְכָל צַד וְנִקְרָא א"ל. עוֹד אוֹתוֹ אוֹר טָמִיר נִסְתָּר נָשַׂב בָּהּ, וְעָלָה וְיָרַד וְעָלָה בְּאֶלֶף וּמָאתַיִם קִשּׁוּרִים שֶׁל אֵשׁ, וְהוֹצִיא כֹּחַ אֶחָד טָמִיר וְנִקְרָא אֱלֹהִים, וְזוֹ הַגְּבוּרָה. מִזֶּה מִתְפַּשְּׁטִים כֹּחוֹת טְמִירִים לוֹהֲטִים לְכָל צַד, מֵהֶם שֶׁמִּתְקָנִים בְּתִקּוּנִים יָפִים, וּמֵהֶם שֶׁמִּתְקָנִים בְּתִקּוּנִים אֲחֵרִים.

עוֹד נָשַׂב בָּהּ וְהוֹצִיא כֹּחַ טָמִיר אֶחָד שֶׁנִּקְרָא יְהוָ"ה, מִדַּת רַחֲמִים, וְנִקְרָא שָׁמַיִם. וְעוֹמֵד בֵּין שְׁנֵי חֵילוֹת שֶׁנִּקְרָאִים צְבָאוֹת. מִזֶּה יָצְאוּ כָּל הַחֵילוֹת וְכָל הַמַּחֲנוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִינוֹ לְקַיֵּם וּלְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָמוֹת, עָלָיו כָּתוּב (תהלים פד) ה' צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: **בְּרֵאשִׁית,** בָּרָא שי"ת, מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם, שִׁשָּׁה צְדָדִים

הַשָּׁמַיִם, שִׁית סְטִרִין דְּמִתְפַּשְׁטָן מֵרָזָא עִלָּאָה בְּאִתְפַּשְׁטוּתָא (נ"א מֵשָׁלֹשׁ נְקוּדוֹת) דְּבָרָא מִגּוֹ נְקוּדָה קַדְמָאָה. בָּרָא אִתְפַּשְׁטוּתָא דְחַד (נ"א מִגּוֹ) נְקוּדָה דִלְעֵילָּא. וְהָכָא אַגְלִיף רָזָא שְׁמָא דְאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון:

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, (דניאל יב) כְּגַוְונָא דְתִנּוּעֵי (נ"א דְטַעֲמֵי) דְּמְנַגְּנֵי, וּבְנִגּוּנָא דִילְהוֹן אָזְלִין אַבַּתְרַיְיהוּ אַתְוָון וְנִקּוּדֵי, וּמִתְנַעְנְעָן אַבַּתְרַיְיהוּ כְּחַיָּלִין בָּתַר מַלְכֵּיהוֹן. גּוּפָא אַתְוָון, וְרוּחָא נְקוּדֵי. כֻּלְהוּ נְטָלוּ בְּמַטְלָנֵיהוֹן בָּתַר תְּנוּעֵי (נ"א טַעֲמֵי) וְקַיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ. כַּד נְגוּנָא דְטַעֲמֵי נָטִיל, נָטְלֵי אַתְוָון וְנִקּוּדֵי אַבַּתְרַיְיהוּ. כַּד אִיהוּ פָּסִיק אְנוּן לָא נָטְלִין וְקַיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, אַתְוָון וְנִקּוּדֵי. כְּזֹהַר נְגוּנָא דְטַעֲמֵי. הָרָקִיעַ אִתְפַּשְׁטוּתָא דְנְגוּנָא

לשון הקודש

שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים מִסּוֹד עֶלְיוֹן בְּהִתְפַּשְׁטוּת [נ"א מֵשָׁלֹשׁ נְקוּדוֹת] שֶׁבָּרָא מִתּוֹךְ נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה. בָּרָא הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל נְקֻדָּה אַחַת שֶׁלְּמַעְלָה. וְכָאן נֶחְקַק סוֹד הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

(דניאל יב) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, כְּדֶגֶמֶת תְּנוּעוֹת [נ"א טְעָמִים] שֶׁמְּנַגְּנוֹת, וּבַנְּגוּן שֶׁלָּהֶם הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת וּמִתְנַעְנְעִים אַחֲרֵיהֶם, כְּמוֹ חַיָּלִים אַחֲרֵי מַלְכָּם. הַגּוּף אוֹתִיּוֹת, וְהָרוּחַ נְקֻדּוֹת. כֻּלָּם נוֹסְעִים בְּמַסְעוֹתֵיהֶם אַחַר הַתְּנוּעוֹת וְעוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם. כְּשֶׁנִּגּוּן הַטְּעָמִים נוֹסֵעַ, נוֹסְעוֹת הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת אַחֲרֵיהֶם. כְּשֶׁהוּא פּוֹסֵק, הֵם אֵינָם נוֹסְעִים וְעוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ – אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת. כְּזֹהַר – נְגוּן הַטְּעָמִים. הָרָקִיעַ – הִתְפַּשְׁטוּת הַנְּגוּן כְּמוֹ אֵלֶּה שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים

כְּגוֹן אִנּוּן דְּמִתְפַּשְּׁטֵי בִּפְשִׁיטוּ וְאָזְלוּ בִּנְגוּנָא. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים אִנּוּן פְּסוּקֵי דְּטַעֲמֵי דְּפָסְקֵי בְּמַטְלָנֵיהוֹן דִּבְגִין כָּךְ אִשְׁתְּמַע מִלָּה. יַזְהִירוּ אַתְוָון וְנִקּוּדֵי וְנַהֲרִין כְּחָדָא בְּמַטְלָנִין בְּרָזָא דִּסְתִימוּ בְּמַטְלָנוֹתָא (נ"א בְּאִנּוּן) בְּאִנּוּן שְׁבִילִין סְתִימִין. מֵהַאי אִתְפַּשַּׁט כֻּלָּא. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ אִנּוּן קַיָּמִין וְסָמְכִין דְּהַהוּא אַפְרִיוֹן. הַמַּשְׂכִּילִים אִנּוּן קַיָּמִין וְסָמְכִין עִלָּאִין דְּאִנּוּן מִסְתַּכְּלֵי בְּסָכְלְתָנוּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ הַהוּא אַפְרִיוֹן וְסָמְכִין (נ"א דְּבֵיהּ) דִּילֵיהּ. סְתָרָא דָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל. יַזְהִירוּ, דְּאִי לָא יַזְהִירוּ וְלָא נַהֲרִין לָא יָכְלִין לְעַיְּינָא וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּהַהוּא אַפְרִיוֹן בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ.

כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ הַהוּא דְּקַיְּימָא (דף טז ע"א) עַל גַּבֵּי אִנּוּן מַשְׂכִּילִים דִּכְתִיב בֵּיהּ (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל

לשון הקודש

בְּהִתְפַּשְּׁטוּת וְהוֹלְכִים בְּנִגּוּן. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים – אוֹתָם פְּסוּקֵי הַטְּעָמִים שֶׁפּוֹסְקִים בְּמַסְעוֹתֵיהֶם, שֶׁבִּגְלַל כָּךְ נִשְׁמָע הַדָּבָר. יַזְהִירוּ אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת, וּמְאִירִים כְּאֶחָד בְּמַסָּעוֹת בְּסוֹד שֶׁל סֵתֶר בְּמַסָּע בְּאוֹתָם שְׁבִילִים נִסְתָּרִים. מִזֶּה מִתְפַּשֵּׁט הַכֹּל. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ – אוֹתָם עַמּוּדִים וַאֲדָנִים שֶׁל אוֹתוֹ אַפְרִיוֹן. הַמַּשְׂכִּילִים – אוֹתָם עַמּוּדִים וַאֲדָנִים עֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם מְסַתְּכְּלִים בְּהַשְׂכֵּל בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ אַפְרִיוֹן וַאֲדָנִים שֶׁלּוֹ. הַסֵּתֶר הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל. יַזְהִרוּ – שֶׁאִם לֹא יַזְהִירוּ וְלֹא מְאִירִים, לֹא יְכוֹלִים לְעַיֵּן וּלְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ אַפְרִיוֹן בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ.

כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ – אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד עַל גַּבֵּי אוֹתָם הַמַּשְׂכִּילִים, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (יחזקאל א)

רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. זֹהַר דְּהַהוּא נְהִיר לְאוֹרַיְיתָא. זֹהַר דְּנָהִיר לְאִנּוּן רָאשֵׁי דְּהַהִיא חַיָּה, וְאִנּוּן רָאשֵׁי אִנּוּן מַשְׁכִּילִים דְּנָהֲרִין תָּדִיר וּמִסְתַּכְּלָן לְהַהוּא רָקִיעַ לְהַהוּא נְהִירוּ דְּנָפִיק מִתַּמָּן, וְדָא אִיהוּ נְהִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא דְּנָהִיר תָּדִיר וְלָא פָּסִיק.

ספר הבהיר

השלמה מההשמטות (סימן ל)

אָמַר רִבִּי בְּרָכְיָה מָאי דִּכְתִיב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, מָאי מַשְׁמַע הָיְתָה, שֶׁכְּבָר הָיְתָה. וּמָאי תֹהוּ, דָּבָר הַמְתֻהֶה אֶת בְּנֵי אָדָם. וּמָאי בֹהוּ, דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, דִּכְתִיב בֹּהוּ, בּוֹ הוּא. עַל שֵׁם מָאי דִּכְתִיב (קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. בָּרָא בֹהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם. בָּרָא תֹהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בָּרָע. בֹּהוּ בְּשָׁלוֹם דִּכְתִיב (איוב כה) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם

לשון הקודש

וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. זֹהַר שֶׁמֵּאִיר לַתּוֹרָה, זֹהַר שֶׁמֵּאִיר לְאוֹתָם רָאשִׁים שֶׁל אוֹתָהּ חַיָּה, וְאוֹתָם רָאשִׁים הֵם מַשְׂכִּילִים שֶׁמְּאִירִים תָּמִיד וּמִסְתַּכְּלִים לְאוֹתוֹ רָקִיעַ לְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם, וְזֶהוּ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁמֵּאִיר תָּמִיד וְלֹא פּוֹסֵק.

ספר הבהיר השלמה מההשמטות (סימן ל)

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ? מַה מַּשְׁמִיעַ הָיְתָה? שֶׁכְּבָר הָיְתָה, וּמַה זֶּה תֹהוּ? דָּבָר הַמַּתְהֶה אֶת בְּנֵי אָדָם. וּמַה זֶּה בֹּהוּ? דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, שֶׁכָּתוּב בֹּהוּ – בּוֹ הוּא, עַל שֵׁם מַה שֶּׁכָּתוּב (קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. בָּרָא בֹּהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם. בָּרָא תֹהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בָּרָע. בֹּהוּ בְּשָׁלוֹם, שֶׁכָּתוּב (איוב כה) עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. מְלַמֵּד

בִּמְרוֹמָיו. מִלַּמֵּד שְׁמִכָאֵל שַׂר יְמִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַיִם וּבָרָד. וְגַבְרִיאֵל שַׂר שְׂמֹאלוֹ, אֵשׁ. וְשָׁר שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם מַכְרִיעַ וְהַיְינוּ דִּכְתִיב עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וּמְנָלַן דְּבֹהוּ שָׁלוֹם, דִּכְתִיב (ישעיה מה) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע, הָא כֵּיצַד רָע מִתֹּהוּ וְשָׁלוֹם מִבֹּהוּ, בָּרָא תֹהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בָּרָע, שֶׁנֶּאֱמַר עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע. בָּרָא בֹהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם שֶׁנֶּאֱמַר עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. ע"כ: (עד כאן מהחשמטות)

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּוהוּ וָבֹהוּ וְגוֹ', הָיְתָה דַּיְיקָא מִקַּדְמַת דְּנָא, תַּלְגָּא גּוֹ מַיָּא. נַפְקָא מִנָּהּ זוֹהֲמָא בְּהַהוּא חֵילָא דְּתַלְגָּא בְּמַיָּא, וְאַקִּישׁ בָּהּ אֶשָּׁא תַּקִּיפָא וְהַוָּה בָּהּ פְּסוֹלֶת, וְאִתְעֲדִיאַת וְאִתְעֲבִידַת תֹּה"וּ מֵאַתַּר (נ"א מְדוֹרָא) דְּזוּהֲמָא. קִינָּא דְּפְסוֹלֶת. וָבֹה"וּ בְּרִירוּ דְּאִתְבְּרִיר מִגּוֹ פְּסוֹלֶת וְאִתְיַישַׁב בָּהּ חֹשֶׁךְ, רָזָא דְּאֶשָּׁא

לשון הקודש

שְׁמִיכָאֵל שַׂר יְמִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – מַיִם וּבָרָד, וְגַבְרִיאֵל שַׂר שְׂמֹאלוֹ – אֵשׁ. וְשָׁם שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם מַכְרִיעַ, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁבֹּהוּ שָׁלוֹם? שֶׁכָּתוּב (ישעיה מה) עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע, הָא כֵּיצַד? רָע מִתֹּהוּ, וְשָׁלוֹם מִבֹּהוּ. בָּרָא תֹהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בָּרָע, שֶׁנֶּאֱמַר עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע. בָּרָא בֹהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם שֶׁנֶּאֱמַר עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו:

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְגוֹ', הָיְתָה דַּוְקָא מִקֶּדֶם לָזֶה, שֶׁלֶג בְּתוֹךְ הַמַּיִם. יָצְאָה מִמֶּנָּה זֻהֲמָה בְּאוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁל שֶׁלֶג בַּמַּיִם, וְהָבָה בָּהּ אֵשׁ חֲזָקָה וְהָיְתָה בָּהּ פְּסֹלֶת, וְהוּסְרָה וְנֶעֱשְׂתָה תֹּה"וּ מִמְּקוֹם [מָדוֹר] הַזֻּהֲמָה, קֶן הַפְּסֹלֶת. וָבֹה"וּ –

תַּקִּיפָא. וְהַהוּא חִשָּׁ"ךְ דְּחָפֵי עַל גַּבֵּי הַהוּא תה"ו עַל גַּבֵּי הַהוּא פְּסוֹלֶת וְאִתְתַּקַּנַת מִינֵיהּ. (דף טז ע"א).

וְרוּחַ אֱלֹהִים, רוּחַ קַדִּישָׁא דְּנָפִיק מֵאֱלֹהִים חַיִּים וְדָא מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. בָּתַר דְּהַאי רוּחַ נָשִׁיב אִבְרִיר דְּקִיקוּ חַד מִגּוֹ הַהוּא פְּסוֹלֶת כְּטִיפָא דְּוַוהֲמָא. כַּד אִבְרִיר וְאַצְנִיף וְאַצְרִיף זִמְנָא וּתְרֵין עַד דְּיִשְׁתָּאַר הַהוּא זוֹהֲמָא דְּלֵית בֵּיהּ זוֹהֲמָא כְּלָל, כַּד הַאי תה"ו אִבְרִיר וְאַצְרִיף נָפַק מִינֵיהּ רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים הַהוּא דְּחָמָא אֵלִיָּהוּ. אִבְרִיר בְּהוּ וְאַצְרִיף וְנָפַק מִנֵּיהּ רַעַשׁ דְּכְתִיב, (מלכים א יט) וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ. וְאִבְרִיר חִשָּׁ"ךְ וְאַכְלִיל בְּרָזָא דִּילֵיהּ אֵשׁ דְּכְתִיב וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ. אִבְרִיר רוּחַ וְאִתְכְּלִיל בְּרָזָא דִּילֵיהּ קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה.

(מלכים א יט) רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק

לשון הקודש

וְרוּחַ אֱלֹהִים – רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁיְּצָאָה מֵאֱלֹהִים חַיִּים, וְזוֹ מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אַחַר שֶׁרוּחַ זוֹ נִשְׁבָּה, נִבְרְרָה דַּקִּיקוּת אַחַת מִתּוֹךְ אוֹתָהּ פְּסֹלֶת כְּמוֹ שֶׁבִּיב הַזֶּהֱמָה. כְּשֶׁנִּבְרְרָה וְנִצְנְפָה וְנִצְרְפָה פַּעַם וּפַעֲמַיִם, עַד שֶׁנִּשְׁאֲרָה בְּרוּר שֶׁהִתְבָּרֵר מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת וְהִתְיַשֵּׁב בָּהּ הַחֹשֶׁךְ, הַסּוּד שֶׁל אֵשׁ חֲזָקָה. וְאוֹתוֹ חֹשֶׁ"ךְ כִּסָּה עַל אוֹתוֹ תה"ו עַל גַּבֵּי אוֹתָהּ פְּסֹלֶת וְהִתְתַּקְּנָה מִמֶּנּוּ.

אוֹתָהּ זֶהֱמָה שֶׁאֵין בָּהּ כְּלָל זֶהֱמָה, כְּשֶׁהִתְהוּ הַזֶּה נִבְרַר וְנִצְרַף, יָצָא מִמֶּנּוּ רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, אוֹתוֹ שֶׁרָאָה אֵלִיָּהוּ. נִבְרַר בָּהֶם וְנִצְרַף, וְיָצָא מִמֶּנּוּ רַעַשׁ, שֶׁכָּתוּב (שם) וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ. וְנִבְרַר חֹשֶׁךְ וְנִכְלַל בַּסּוּד שֶׁלּוֹ אֵשׁ, שֶׁכָּתוּב וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ. נִבְרַר הָרוּחַ וְנִכְלַל בַּסּוּד שֶׁלּוֹ קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה.

תה"ו אֲתַר דְּלֵית בֵּיהּ גַּוֹון וְלֹא דְיוּקְנָא וְלָא אִתְכְּלִיל בְּרָזָא דְדְיוּקְנָא. הַשְׁתָּא אִיהוּ בְּדְיוּקְנָא כַּד מִסְתַּכְּלָן בֵּיהּ לֵית לֵיהּ דְיוּקְנָא כְּלָל. לְכֹלָּא אִית לְבוּשָׁא לְאִתְלַבְּשָׁא בַּר הַאי. (דְּאִתְחֲזֵי בֵּיהּ וְלֵיתֵיהּ כְּלָל וְלָא חֲזֵי).

בה"ו לְהַאי אִית לֵיהּ צִיּוּרָא וְדְיוּקְנָא אֲבָנִין מְשַׁקְּעִין גּוֹ גְּלִיפָּא (נ"א קְלִיפָּה) דְּתַמָּן נַפְקֵי גּוֹ גְּלִיפָּא דְמְשַׁקְּעָן תַּמָּן. וּמִתַּמָּן מַשְׁכֵי תּוֹעַלְתָּא לְעָלְמָא בְּצִיּוּרָא דְּלְבוּשָׁא, מַשְׁכֵי תּוֹעַלְתָּא מֵעֵילָא לְתַתָּא וְסָלְקָא מִתַּתָּא לְעֵילָא. וְעַל דָּא נְקוּבִין וּמְפוּלָמִין, הַנֵּי תַּלְיָין בַּאֲוִירָא. לְזִמְנִין תַּלְיָין בַּאֲוִירָא דְסָלְקֵי מִתַּמָּן לְעֵילָא. לְזִמְנִין מִטַּמְרִין בְּיוֹמָא דְעִיבָּא וּמְפִיקֵי מַיִן מִגּוֹ תְּהוֹמָא לְאִתְזָנָא תה"ו מִתַּמָּן דְּהָא כְּדֵין חֶדְוָה וּשְׁטוּתָא (נ"א וְשַׁעֲתָא) דְּקָא (נ"א דְלָא) אִתְפַּשַּׁט תֹּהוּ בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

תה"ו – מָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ גָּוֶן וְלֹא דְמוּת וְלֹא נִכְלָל בְּסוֹד הַדְּמוּת, עַכְשָׁו הוּא בַּדְּמוּת, כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִים בּוֹ אֵין לוֹ דְּמוּת כְּלָל. לַכֹּל יֵשׁ לְבוּשׁ לְהִתְלַבֵּשׁ פְּרָט לָזֶה [שֶׁנִּרְאֶה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כְּלָל וְלֹא הָיָה].

בה"ו – לָזֶה יֵשׁ צִיּוּר וּדְמוּת אֲבָנִים שְׁקוּעוֹת בְּתוֹךְ הַחֲקִיקָה [נ"א קְלִפָּה] שֶׁל תֹּהוּ יוֹצְאִים מִתּוֹךְ חֲקִיקָה הַשְּׁקוּעָה שָׁם, וּמִשָּׁם מוֹשְׁכִים תּוֹעֶלֶת לָעוֹלָם בְּצִיּוּר שֶׁל לְבוּשׁ, מוֹשְׁכִים תּוֹעֶלֶת מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְעוֹלֶה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְעַל זֶה הֵם נְקוּבִים וּמְפֻלָּמִים, [חֲלוּנוֹת] אֵלֶּה תְּלוּיִים בָּאֲוִיר. לִפְעָמִים תְּלוּיִים בָּאֲוִיר שֶׁעוֹלִים מִשָּׁם לְמַעְלָה, וְלִפְעָמִים הֵם מִתְחַבְּאִים בַּיּוֹם הַמְעֻנָּן, וּמוֹצִיאִים מַיִם מִתּוֹךְ הַתְּהוֹם לְהָזִין אֶת הַתֹּה"ו מִשָּׁם, שֶׁהֲרֵי אָז חֶדְוָה וּשְׁטוּת [נ"א וְשָׁעָה] [שֶׁאֵין] שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הַתֹּהוּ בָּעוֹלָם.

חשֶׁךְ הוּא אֶשָּׁא אוּכְמָא תַּקִּיף בְּגַוָּון. אֶשָּׁא סוּמְקָא תַּקִּיף בְּחֵיזוּ. אֶשָּׁא יְרוֹקָא תַּקִּיף בְּצִיּוּר. אֶשָּׁא חִיוָּרָא גַּוָּון דְּכֻלִּיל כֻּלָּא. חשֶׁךְ תַּקִּיף בְּכָל אֶשִּׁין וְדָא אַתְקִיף לְתהֹ"ו. חשֶׁךְ הוּא אֶשָּׁא וְלָאו אִיהוּ אֶשָּׁא חֲשׁוֹכָא בַּר כַּד אַתְקִיף לְתהֹוּ, וְרָזָא דָּא (בראשית כז) **וַתִּכְהֶיָנָה עֵינָיו מֵרְאוֹת וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו וגו'. חשֶׁךְ פְּנֵי רָע דְּאַסְבַּר אַנְפִּין לְרַע, וּכְדֵין אִקְרֵי חשֶׁךְ דְּשָׁרֵי עֲלֵיהּ לְאִתַּקְפָּא לֵיהּ. וְרָזָא דָּא וְחשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.**

רו"חַ הוּא קוֹל דְּשָׁאֲרֵי עַל בֹּהוּ וְאַתְקִיף לֵיהּ וְאַנְהִיג לֵיהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ. וְרָזָא דָּא (תהלים כט) **קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם. וְכֵן רוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. אֲבָנִין מְשַׁקְּעָן גּוֹ תְּהוֹמֵי דְּנַפְקֵי מַיָּא מִנְּהוֹן. וְעַל דָּא אִקְרוֹן פְּנֵי הַמָּיִם. רוּחַ אַנְהִיג וְאַתְקִיף לְאִנּוּן פָּנִים פְּנֵי תְהוֹם, דָּא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ וְדָא כְּמָה**

לשון הקודש

חשֶׁךְ הוּא אֵשׁ שְׁחוֹרָה חֲזָקָה בַּגָּוֶן. אֵשׁ אַדָּמָה חֲזָקָה בְּמַרְאֶה. אֵשׁ יְרַקָּה חֲזָקָה בְּצִיּוּר. אֵשׁ לְבָנָה, הַגָּוֶן שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל. חשֶׁךְ חָזָק בְּכָל הָאֵשִׁים, וְזֶה מְחַזֵּק אֶת הַתה"ו. חשֶׁךְ הוּא אֵשׁ, וְלֹא אֵשׁ חֲשׁוּכָה, פְּרָט לְמָתַי שֶׁמְּחַזֶּקֶת אֶת הַתְּהוּ, וְזֶה סוֹד (בראשית כז) וַתִּכְהֶיָנָה עֵינָיו מֵרְאוֹת וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו וגו'. חשֶׁךְ פְּנֵי רַע שֶׁמַּסְבִּיר פָּנִים לָרַע, וְאָז נִקְרָא חשֶׁךְ שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו לְחַזֵּק אוֹתוֹ, וְזֶהוּ סוֹד וְחשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.

רו"חַ הוּא קוֹל שֶׁשּׁוֹרֶה עַל בֹּהוּ, וּמְחַזֵּק אוֹתוֹ וּמַנְהִיג אוֹתוֹ בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְזֶה סוֹד (תהלים כט) קוֹל ה' עַל הַמָּיִם. וְכֵן רוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. אֲבָנִים שְׁקוּעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת שֶׁמֵּהֶם

דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ. תה"ו עֲלֵיהּ שַׁרְיָא שֵׁם שד"י. בֹּה"ו עֲלֵיהּ שַׁרְיָא שֵׁם צְבָאו"ת. חשֶׁךְ עֲלֵיהּ שַׁרְיָא שֵׁם אֱלֹהִים. רוּחַ עֲלֵיהּ שַׁרְיָא שֵׁם יהו"ה.

רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים לֹא בָרוּחַ יְיָ וְגו' שְׁמָא דָּא לָא חֲוֵי בֵּיהּ, דְּהָא שד"י שָׁלְטָא עֲלֵיהּ בְּרָזָא דְּתַהֲוֹ. (דְּסִתְרָא)

וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בָרַעַשׁ יְיָ דְּהָא שֵׁם צְבָאוֹת שָׁלְטָא בֵּיהּ בְּרָזָא דְּבֹהוּ. וְעַל דָּא אִקְרֵי בֹּהוּ רַעַשׁ דְּלָאו אִיהוּ בְּלָא רַעַשׁ. וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ יְיָ. דְּהָא שְׁמָא דְּאֱלֹהִים שָׁלְטָא בֵּיהּ מִסִּטְרָא דְּחשֶׁךְ. וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה הָכָא אִשְׁתְּכַח שֵׁם יהו"ה. אַרְבַּע פִּרְקִין הָכָא דְּאִנּוּן פִּרְקֵי גּוּפָא וְאִבְרִין יְדִיעָן דְּאִנּוּן אַרְבָּעָה וְאִנּוּן תְּרֵיסַר וְהָכָא שְׁמָא

לשון הקודש

יוֹצְאִים מַיִם, וְעַל זֶה נִקְרְאוּ פְּנֵי הַמָּיִם. רוּחַ מְנַהֵיגָה וּמְחַזֶּקֶת לְאוֹתָם פָּנִים, פְּנֵי תְּהוֹם, זֶה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לוֹ וְזֶה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לוֹ. תה"ו, עָלָיו שׁוֹרֶה שֵׁם שַׁדַּ"י. בֹּה"ו, עָלָיו שָׁרוּי שֵׁם צְבָאו"ת. חֹשֶׁךְ, עָלָיו שָׁרוּי שֵׁם אֱלֹהִים. רוּחַ, עָלֶיהָ שָׁרוּי שֵׁם יהו"ה.

רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים לֹא בָּרוּחַ ה' וְגוֹ', שֵׁם זֶה אֵין בּוֹ, שֶׁהֲרֵי שַׁדַּ"י שׁוֹלֵט עָלָיו בְּסוֹד [שֶׁל סֵתֶר] הַתֹּהוּ.

וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בָּרַעַשׁ ה', שֶׁהֲרֵי שֵׁם צְבָאוֹת שׁוֹלֵט בּוֹ בְּסוֹד הַבֹּהוּ, וְעַל כָּךְ נִקְרָא הַבֹּהוּ רַעַשׁ, שֶׁאֵינוֹ בְּלֹא רַעַשׁ. וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָּאֵשׁ ה', שֶׁהֲרֵי שֵׁם אֱלֹהִים שׁוֹלֵט בּוֹ מִצַּד הַחשֶׁךְ. וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה. כָּאן נִמְצָא שֵׁם יהו"ה. אַרְבָּעָה פִּרְקִים כָּאן, שֶׁהֵם פִּרְקֵי הַגּוּף וְאֵיבָרִים יְדוּעִים שֶׁל אוֹתָם

גְּלִיפָא. דְּתְרֵיסַר אַתְוָון דְּאִתְמְסַר לְאֵלִיָּהוּ בַּמְעָרָה.

השלמה מההשמטות (סימן כו)

רִבִּי בִּנְיָמִן לֵוִי, מַצָּאתִי כָּתוּב שָׁם בֵּן י"ב אוֹתִיּוֹת יְהַ יְהַ וְהַ וְהַ וָהַ יְהּ: תֹּה"וּ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם ג' אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא ש' ש"ד שד"י. בֹּהוּ בְּמִסְפָּר קָטָן גִּימַטְרִיָּא צְבָאוֹת כָּזֶה ב' ב"ה בֹּהוּ. חֹשֶׁךְ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא אֱלֹהִים. רוּחַ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל בְּגִימַטְרִיָּא יהו"ה בְּמִסְפָּר קָטָן. רַעַשׁ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא בֹּהוּ. קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה בְּמִסְפָּר קַטָן עִם הַכּוֹלֵל יהו"ה וְי"ב יוֹתֵר כְּנֶגֶד שֵׁם י"ב הַנִּמְסָר לְאֵלִיָּהוּ בַּמְּעָרָה. וְכֵן דַּקָּה בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַשְּׁלִשָּׁה אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא יב"ק נלעד"ן: (עד כאן מההשמטות) (דף טז ע"ב)♦

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. (בראשית א) מֵהָכָא אִיהוּ שִׁירוּתָא לְאַשְׁכָּחָא גְּנִיזִין הֵיךְ אִתְבְּרֵי

לשון הקודש

אַרְבָּעָה, וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר, וְכָאן שָׁם חָקוּק שֶׁל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּמְסַר לְאֵלִיָּהוּ בַּמְּעָרָה.

רִבִּי בִּנְיָמִן לֵוִי, מַצָּאתִי כָּתוּב שָׁם בֵּן י"ב אוֹתִיּוֹת יְהַ יְהַ וְהַ וְהַ וָהַ יְהּ: תֹּה"וּ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם ג' אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא ש' ש"ד שד"י. בֹּהוּ בְּמִסְפָּר קָטָן גִּימַטְרִיָּא צְבָאוֹת כָּזֶה ב' ב"ה בֹּהוּ. חֹשֶׁךְ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא אֱלֹהִים. רוּחַ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל בְּגִימַטְרִיָּא יהו"ה בְּמִסְפָּר קָטָן. רַעַשׁ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא בֹּהוּ. קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה בְּמִסְפָּר קַטָן עִם הַכּוֹלֵל יהו"ה וְי"ב יוֹתֵר כְּנֶגֶד שֵׁם י"ב הַנִּמְסָר לְאֵלִיָּהוּ בַּמְּעָרָה. וְכֵן דַּקָּה בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַשְּׁלִשָּׁה אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא יב"ק. נלעד"ן:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. מִכָּאן

עָלְמָא בִּפְרָט. דְּעַד הָכָא הָוָה בִּכְלָל. וּבָתַר אִתְהַדַּר כְּלַל. לְמֶהֱוֵי כְּלַל וּפְרָט וּכְלָל. עַד הָכָא הָוָה כֹּלָּא תַּלְיָיא בַּאֲוִירָא מֵרָזָא דְּאֵין סוֹף, כֵּיוָן דְּאִתְפְּשַׁט חֵילָא בְּהֵיכְלָא עִלָּאָה רָזָא דֵּאֱלֹהִים, כְּתִיב בֵּיהּ אֲמִירָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. דְּהָא לְעֵילָּא לָא כְתִיב בֵּיהּ אֲמִירָה בִּפְרָט. וְאַף עַל גַּב דִּבְרֵאשִׁית מַאֲמָר הוּא, אֲבָל לָא כְתִיב בֵּיהּ וַיֹּאמֶר.

דָּא וַיֹּאמֶר אִיהוּ קַיְימָא לְמִשְׁאַל וּלְמִנְדַּע. וַיֹּאמֶר חֵילָא דְּאִתְרָם וְאַרְמוּתָא בַּחֲשַׁאי מֵרָזָא דְּאֵין סוֹף בְּרָזָא (נ"א בְּרֵישָׁא) דְּמַחֲשָׁבָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הַשְׁתָּא אוֹלִיד הַהוּא הֵיכָלָא מִמַּה דְּאִתְעֲדִיאַת מִזַּרְעָא דְּקֻדְשׁ, וְאוֹלִיד בַּחֲשַׁאי. וְהַהוּא דְּאִתְיְלַד (דְּאִתְיְלִיד) אִשְׁתְּמַע לְבַר. מָאן דְּאוֹלִיד לֵיהּ אוֹלִיד בַּחֲשַׁאי דְּלָא אִשְׁתְּמַע כְּלָל, כֵּיוָן דְּנָפַק מִנֵּיהּ, מָאן דְּנָפַק, אִתְעֲבִיד קוֹל דְּאִשְׁתְּמַע לְבָר.

לשון הקודש

הִיא הָרֵאשִׁית לְמִצְא גְּנָזִים אֵיךְ נִבְרָא הָעוֹלָם בִּפְרָט. שֶׁעַד כָּאן הָיָה בִּכְלָל, וְאַחַר כָּךְ חָזַר לִהְיוֹת כְּלָל, לִהְיוֹת כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל. עַד כָּאן הָיָה הַכֹּל תָּלוּי בָּאֲוִיר מִסּוֹד אֵין סוֹף. כֵּיוָן שֶׁהִתְפַּשֵּׁט הַכֹּחַ בַּהֵיכָל הָעֶלְיוֹן הַסּוֹד שֶׁל אֱלֹהִים, כָּתוּב בּוֹ אֲמִירָה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. שֶׁהֲרֵי לְמַעְלָה לֹא כָתוּב בּוֹ אֲמִירָה בִּפְרָט, וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּרֵאשִׁית הוּא מַאֲמָר, אֲבָל לֹא כָתוּב בּוֹ וַיֹּאמֶר.

וַיֹּאמֶר הַזֶּה הוּא עוֹמֵד לִשְׁאֹל וְלָדַעַת. וַיֹּאמֶר, כֹּחַ שֶׁהִתְרוֹמֵם וַהֲרָמָתוֹ בַּחֲשַׁאי מִסּוֹד אֵין סוֹף בְּסוֹד [נ"א בְּרֹאשׁ] הַמַּחֲשָׁבָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. עַכְשָׁו הוֹלִיד אוֹתוֹ הַהֵיכָל מַמָּה שֶׁהוּסַר מִזֶּרַע שֶׁל קֹדֶשׁ וְהוֹלִיד בַּחֲשַׁאי. וְהַהוּא שֶׁמִּתְיַלֵּד,

יְהִי אוֹר. כָּל מַה דְּנָפַק בְּרָזָא דָּא נָפַק. יְהִי עַל רָזָא דְּאַבָּא וְאִמָּא דְּאִיהוּ י"ה. וּלְבָתַר אִתְהַדַּר לִנְקוּדָה קַדְמָאָה, לְמֶהֱוֵי שֵׁירוּתָא לְאִתְפַּשְׁטָא לְמִלָּה אַחֲרָא אוֹר. וַיְהִי אוֹר, אוֹר דִּכְבָר הָוָה. אוֹר דָּא רָזָא סְתִימָא אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּאִתְפְּשַׁט וְאִתְבְּקַע מֵרָזָא דְּסִתְרָא דְּאֲוִיר עִלָּאָה סְתִימָא. בָּקַע בְּקַדְמִיתָא וַאֲפִיק חַד נְקוּדָה סְתִימָא מֵרָזָא דִּילֵיהּ. דְּהָא אֵין סוֹף בָּקַע מֵאֲוִירָא דִּילֵיהּ וְגָלֵי הַאי נְקוּדָה י. בֵּיוָן דְּהַאי י אִתְפְּשַׁט, מַה דְּאִשְׁתָּאַר אִשְׁתְּכַח אוֹר מֵהַהוּא רָזָא דְּהַהוּא אֲוִיר סְתִימָאָה.

כַּד אִשְׁתְּכַח מִנֵּיהּ נְקוּדָה קַדְמָאָה י, אִתְגְּלִי לְבָתַר עֲלֵיהּ מָטֵי וְלָא מָטֵי. בֵּיוָן דְּאִתְפְּשַׁט נָפַק וְאִיהוּ הוּא אוֹר דְּאִשְׁתָּאַר מֵאֲוִיר. וְהַיְנוּ אוֹר דִּכְבָר הָוָה, וְהָא קַיְימָא. נָפַק וְאִסְתַּלַּק וְאִתְגְּנִיז וְאִשְׁתָּאַר חַד

לשון הקודש

נִשְׁמָע בַּחוּץ מִי שֶׁהוֹלִיד אוֹתוֹ. הוֹלִיד בַּחֲשַׁאי שֶׁלֹּא נִשְׁמַע כְּלָל. בֵּיוָן שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ מַה שֶׁיָּצָא, נַעֲשָׂה קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע בַּחוּץ.

יְהִי אוֹר – כָּל מַה שֶׁיָּצָא בְּסוֹד זֶה יָצָא. יְהִי – עַל סוֹד שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁהוּא י"ה. אַחַר כָּךְ חָזַר לַנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה לִהְיוֹת רֵאשִׁית לְהִתְפַּשֵּׁט לְדָבָר אַחֵר אוֹר. וַיְהִי אוֹר – אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה. אוֹר זֶה סוֹד נִסְתָּר, הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁהִתְפַּשְׁטָה וְנִבְקְעָה מִסּוֹד שֶׁל סֵתֶר הָאֲוִיר הָעֶלְיוֹן הַנִּסְתָּר. בָּקַע בַּתְּחִלָּה וְהוֹצִיא נְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת אַחַת מִסּוֹד שֶׁלּוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין סוֹף בָּקַע מֵאֲוִיר שֶׁלּוֹ וְגִלָּה נְקֻדָּה זוֹ י'. בֵּיוָן שֶׁי' זוֹ הִתְפַּשְׁטָה, מַה שֶּׁנִּשְׁאַר נִמְצָא אוֹר מֵאוֹתוֹ סוֹד שֶׁל אוֹתוֹ אֲוִיר נִסְתָּר.

כְּשֶׁנִּמְצָאָה מִמֶּנּוּ נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה, י' הִתְגַּלְתָה אַחַר כָּךְ עָלָיו, הִגִּיעַ וְלֹא הִגִּיעַ. כֵּיוָן שֶׁהִתְפַּשֵּׁט, יָצָא, וְהוּא הוּא הָאוֹר

נְקוּדָה מִגֵּיהּ לְמֶהֱוֵי מָטֵי תָּדִיר בְּאוֹרַח גְּנִיזוּ בְּהַהִיא נְקוּדָה מָטֵי וְלָא מָטֵי. נָהִיר בֵּיהּ בְּאוֹרַח נְקוּדָה קַדְמָאָה דְּנָפַק מִנֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא אָחִיד דָּא בְדָא. נָהִיר בְּהַאי וּבְהַאי.

כַּד סָלִיק כֹּלָּא סָלְקִין וְאִתְאַחֲדָן בֵּיהּ וְאִיהוּ מָטֵי וְאִגְנִיז בְּאַתַר דְּאִי"ן סו"ף וְכֹלָּא חַד אִתְעֲבִיד. הַהוּא נְקוּדָה דְּאוֹר, אוֹר אִיהוּ. וְאִתְפְּשַׁט וּנְהִירוּ בֵּיהּ שְׁבַע אַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵיתָא וְלָא אַקְרִישׁוּ וְלַחִים הֲווֹ. נָפַק חִשָּׁךְ לְבָתַר וְנָפְקוּ בֵּיהּ שְׁבַע אַתְוָון אָחֳרָן דְּאַלְפָּא בֵיתָא וְלָא אַקְרִישׁוּ וְקַיְימוּ לַחִים. נָפַק רָקִיעַ דְּאַפְרִישׁ מַחְלוֹקֶת דְּתְרִין סִטְרִין וְנָפְקוּ בֵּיהּ תְּמַנְיָא אַתְוָון אַחֲרָנִין. כְּדֵין כ"ב. דָּלְגוּ שְׁבַע אַתְוָון דְּהַאי סִטְרָא וְשָׁבַע דְּהַאי סִטְרָא, וְאִתְגְּלִיפוּ כֻּלְּהוּ בְּהַהוּא רָקִיעַ וְהֲווּ קַיְימִי לַחִים. אַקְרִישׁ הַהוּא רָקִיעַ וְאַקְרִישׁוּ

לשון הקודש

שֶׁנִּשְׁאָר מֵאֲוִיר, וְהֵינוּ אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה, וְזֶה עוֹמֵד. יָצָא וְהִסְתַּלֵּק וְנִגְנַז, וְנִשְׁאֲרָה נְקֻדָּה אַחַת מִמֶּנּוּ שֶׁתִּהְיֶה מַגִּיעָה תָּמִיד בְּדֶרֶךְ גְּנִיזוּת בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה, מַגִּיעַ וְלֹא מַגִּיעַ. מֵאִיר בּוֹ בְּדֶרֶךְ נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁיָּצְאָה מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן הַכֹּל אָחוּז זֶה בָּזֶה, מֵאִיר בָּזֶה וּבָזֶה.

בְּשָׁעוֹלָה, הַכֹּל עוֹלִים וְנֶאֱחָזִים בּוֹ, וְהוּא מַגִּיעַ וְנִגְנָז בִּמְקוֹם אי"ן סו"ף, וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה אֶחָד. אוֹתָהּ נְקֻדַּת אוֹר, הִיא אוֹר. וּמִתְפַּשֵּׁט וּמְאִירִים בּוֹ שֶׁבַע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל א"ב וְלֹא קָרְשׁוּ, וְלַחִים הָיוּ. יָצָא חֹשֶׁךְ אַחַר כָּךְ, וְיָצְאוּ בּוֹ שֶׁבַע אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁל הָא"ב וְלֹא נִקְרְשׁוּ, נִקְרְשׁוּ וְעוֹמְדִים לַחִים. יָצָא רָקִיעַ שֶׁהִפְרִיד מַחֲלֹקֶת שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים, וְיָצְאוּ בּוֹ שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת. אָז כ"ב. דִּלְגוּ שֶׁבַע אוֹתִיּוֹת שֶׁל צַד זֶה וְשֶׁבַע שֶׁל צַד זֶה, וְנֶחְקְקוּ כֻּלָּם

אַתְוָון וְאִגְלִימוּ וְאִתְצַיְירוּ בְּצִיּוּרַיְיהוּ. וְאַגְלִיף תַּמָּן אוֹרַיְיתָא לְאַנְהָרָא לְבַר.

יְהִי אוֹר דְּהוּא אֵל גָּדוֹל רָזָא דְּנָפִיק מֵאֲוִיר קַדְמָאָה. וַיְהִי רָזָא דְּחֹשֶׁךְ דְּאִקְרֵי אֱלֹהִים אוֹר דְּאִתְכְּלִיל שְׂמָאלָא בְּיָמִינָא. וּכְדֵין מֵרָזָא דְּאֵל חָיֵי אֱלֹהִים, אִתְכְּלִיל יָמִינָא בִּשְׂמָאלָא וּשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כִּי טוֹב אַנְהִיר עֵילָא וְתַתָּא וּלְכָל שְׁאַר סִטְרִין בְּרָזָא יהו"ה שְׁמָא דְּאָחִיד לְכָל סִטְרִין. וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים וְגו' אַפְרִישׁ מַחְלוֹקֶת לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא שְׁלִים.

השלמה מההשמטות (סימן ג)

כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית א') וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. תָּא חֲזֵי הַאי אוֹר

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ, וְהָיוּ עוֹמְדִים לַחִים. נִקְרַשׁ אוֹתוֹ רָקִיעַ, וְנִקְרְשׁוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְהִתְגַּלְמוּ וְהִצְטַיְּרוּ בְּצִיּוּרֵיהֶם, וְנֶחְקְקָה שָׁם הַתּוֹרָה לְהָאִיר הַחוּצָה.

יְהִי אוֹר – שֶׁהוּא אֵל גָּדוֹל סוֹד שֶׁיָּצָא מֵאֲוִיר רִאשׁוֹן. וַיְהִי – סוֹד שֶׁל חֹשֶׁךְ שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים, אוֹר שֶׁנִּכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין. וְאָז מְסוֹד שֶׁל אֵל יֵשׁ אֱלֹהִים, נִכְלָל יָמִין בִּשְׂמֹאל וּשְׂמֹאל בְּיָמִין.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב – זֶה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי. כִּי טוֹב – הֵאִיר מַעְלָה וּמַטָּה וּלְכָל שְׁאָר הַצְּדָדִים בְּסוֹד יהו"ה, הַשֵּׁם שֶׁאוֹחֵז אֶת כָּל הַצְּדָדִים. וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים וְגו' – הִפְרִיד מַחֲלֹקֶת לִהְיוֹת הַכֹּל שָׁלֵם.

כָּתוּב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, וְכָתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. בֹּא רְאֵה, אוֹר זֶה שֶׁלְּמַטָּה, כְּשֶׁמֵּאִיר

דִּלְתַתָּא כַּד נָהִיר מֵחֵילָא דְאִתְיְהִיב לֵיהּ מִטּוֹב דִּלְעֵילָּא וּבְגִין כַּךְ מִנְיָן יְמוֹת הַחַמָּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים. תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין שָׁבוּעִים, מִנְּהוֹן לָקֳבֵל הַאי דַּרְגָּא דְצַדִּיק דְּאִיקְרֵי טוֹב וְאִיהוּ שְׁבִיעִי, וְיָנִיק מִנֵּיהּ הַאי שִׁמְשָׁא דִּלְתַתָּא. שִׁבְעָה שָׁבוּעִים שִׁבְעָה וְמִנִין לָקֳבֵל שִׁבְעָה שָׁבוּעִין שִׁבְעָה וְמִנִין דְּאִיהוּ יָנִיק מֵאִמָּא עִלָּאָה דְּאִקְרֵי יוֹבְלָא, וּלְקָבְלָהּ שְׁנֵי יוֹבֵל דִּלְתַתָּא אִשְׁתָּאֲרוּ מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים עֶשְׂרִין וּתְרֵין יוֹמִין לָקֳבֵל עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְתָא דְּעַלְמָא תַּתָּאָה אִתְקָנָיִם עָלַיְיהוּ.

דְּהָא צַדִּיק דִּלְעֵילָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אִקְרֵי וְכַד אִשְׁתַּלִּימוּ אִינּוּן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים יוֹמִין תַּיְיבִין תִּנְיָינוּת לְקָבְלָא מֵהַאי דַּרְגָּא דְטוֹב דְּהָאי דַּרְגָּא וְכָל אִינּוּן שְׁבַע דַּרְגִּין עִלָּאִין תַּיְיבִין תִּנְיָינוּת

לשון הקודש

מִכֹּחַ שֶׁנִּתַּן לוֹ מֵהַטּוֹב שֶׁלְּמַעְלָה, וְלָכֵן מִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁבוּעוֹת. מֵהֶם כְּנֶגֶד דַּרְגָּה זוֹ שֶׁל צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא טוֹב, וְהוּא שְׁבִיעִי, וְיוֹנֵק מִמֶּנּוּ הַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה. שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים, שֶׁהוּא יוֹנֵק מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת יוֹבֵל, וּכְנֶגֶד שְׁנוֹת יוֹבֵל שֶׁלְּמַטָּה. נִשְׁאֲרוּ מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם יָמִים, כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

שֶׁהֲרֵי צַדִּיק שֶׁלְּמַעְלָה נִקְרָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וּכְשֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ אוֹתָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה יָמִים, שָׁבִים שֵׁנִית לְקַבֵּל מִדַּרְגָּה זוֹ שֶׁל טוֹב, שֶׁדַּרְגָּה זוֹ וְכָל אוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שָׁבוֹת שֵׁנִית

לְקַבְּלָא מֵאִימָא עִלָּאָה וְהַאי דַּרְגָּא דְּסִיהֲרָא דְּשַׁלְטָא בְּלֵילְיָא יַנְקָא מֵהַאי דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּיַנְקָא מֵהַהוּא צַדִּיק וּבְגִין דְּהַהוּא צַדִּיק אִמְלֵי לָהּ מֵהֲנָיְהוּ תָּפְנוּקִין עִילָּאִין וְיָנְקָא מִנַּיְהּ (אִקְרֵי) סִיהֲרָא.

דְּכְמָה דְּהַאי סִיהֲרָא תַּתָּאָה לֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ אֶלָּא מַאי דְּאִתְיְהִיב לָהּ מִן שִׁמְשָׁא, הָכִי נָמֵי הַהוּא דַּרְגָּא דִּלְעֵילָּא וְהַאי דַּרְגָּא אִקְרֵי יַמָּא דְּחָכְמְתָא לְעֵילָּא וְקַיְימֵי תְּרֵיסָר שִׁבְטִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין תְּלָתָא לְצָפוֹנָא וּתְלָתָא לְדָרוֹמָא וּתְלָתָא לְמַעַרְבָא וּתְלָתָא לְמָדִינְחָא, וְהַאי יַמָּא דְּחָכְמְתָא עָלַיְיהוּ.

וְלָקַבְּלִיהוֹן לְתַתָּא י"ב שִׁבְטִין קַיְימִין סָחְרָנֵי מַדְבְּחָא כְּהַאי גַּוְונָא. וְלָקַבֵּל הַאי דַּרְגָּא עָבַד שְׁלֹמֹה יַמָּא לְתַתָּא עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר

לשון הקודש

לְקַבֵּל מִן הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְהַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁהַלְּבָנָה מְשׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה יוֹנֶקֶת מֵהַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁיּוֹנֶקֶת מֵאוֹתוֹ צַדִּיק. וּבִגְלַל שֶׁאוֹתוֹ צַדִּיק מְמַלֵּא אוֹתָהּ מֵאוֹתָם תַּפְנוּקִים עֶלְיוֹנִים וְיוֹנֶקֶת מִמֶּנּוּ, (נִקְרֵאת) לְבָנָה.

שֶׁכְּמוֹ שֶׁהַלְּבָנָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזּוֹ אֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ אֶלָּא רַק מַה שֶּׁנּוֹתֵן לָהּ מֵהַשֶּׁמֶשׁ, כָּךְ גַּם אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁלְּמַעְלָה, וְדַרְגָּה זוֹ נִקְרֵאת יָם הַחָכְמָה לְמַעְלָה. וְעוֹמְדִים שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטִים עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, שְׁלֹשָׁה לַצָּפוֹן וּשְׁלֹשָׁה לַדָּרוֹם, וּשְׁלֹשָׁה לַמַּעֲרָב וּשְׁלֹשָׁה לַמִּזְרָח, וְיָם הַחָכְמָה הַזֶּה עֲלֵיהֶם.

וּכְנֶגְדָּם לְמַטָּה שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטִים עוֹמְדִים סְבִיב הַמִּזְבֵּחַ כַּדַּרְגָּמָה הַזֹּאת. וּכְנֶגֶד הַדַּרְגָּה הַזּוֹ עָשָׂה שְׁלֹמֹה הַיָּם שֶׁלְּמַטָּה עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר, וְהַיָּם

בָּקָר. וְהַאי יַמָּא לְעֵילָּא אִקְרֵי יָ"ם מָאי טַעְמָא אִקְרֵי יָם אֶלָּא בְּגִין הַהוּא דַּרְגָּא דְצַדִּיק דְּאִתְמְלֵי לְהַאי יָם אִקְרֵי יוֹם דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א׳) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וּכְתִיב (תְּהִלִּים צ״ז) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק, וְהַאי נָהִיר בִּרְזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּבֵיהּ אִתְמְלֵי לְהַאי יָם דְּאִקְרֵי ה״א תַּתָּאָה (בַּתְרָאָה דִשְׁמָא קַדִּישָׁא). הָדָא הוּא דִכְתִיב (קֹהֶלֶת א׳) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם כָּ"ל דָּא דַּרְגָּא דְצַדִּיק דְּאִיקְרֵי כָּל בְּגִין דְּכָל תָּפְנוּקִין נַפְקִין מִנֵּיהּ הַנְּחָלִים אִלֵּין חֲמֵשׁ דַּרְגִּין דְּעִמֵּיהּ הוֹלְכִים אֶל הַיָּם לְאִתְמְלֵי (לְמִמְלֵי) לָהּ וְהַאי דַּרְגָּא אִקְרֵי בַּת שֶׁבַע וְכַד נָהִיר הַאי צַדִּיק לְהַאי דַּרְגָּא בִּרְזָא דְשִׁבְעָה שָׁבוּעִין שֶׁבַע וְמִנִּין שִׁמְשָׁא תַּתָּאָה נָהִיר בִּרְזָא דְשֶׁבַע שָׁבוּעִין שֶׁבַע וְמִנִּין לְסִיהֲרָא.

בְּגִין כַּךְ שְׁנַת הַלְּבָנָה שנ"ה יוֹמִין, תִּשְׁעָה וְאַרְבְּעִין

לשון הקודש

הַזֶּה לְמַעְלָה נִקְרָא יָ״ם. מָה הַטַּעַם נִקְרָא יָם? אֶלָּא מִשּׁוּם אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק שֶׁמְּמַלֵּאת הַיָּם הַזֶּה נִקְרָא יוֹם, שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, וְכָתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק, וְזֶה מֵאִיר בְּסוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁבּוֹ מְמַלֵּא לַיָּם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא ה״א תַּחְתּוֹנָה (אֲחֹרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ). וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶת הַיָּם, וְכָל זֶה דַּרְגַּת הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרֵאת כֹּל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַתַּפְנוּקִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. הַנְּחָלִים אֵלּוּ חֲמֵשׁ הַדַּרְגּוֹת שֶׁעִמּוֹ, הוֹלְכִים אֶל הַיָּם לְמַלֵּא אוֹתָהּ, וְזוֹ הַדַּרְגָּה נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע. וּכְשֶׁמֵּאִיר הַצַּדִּיק הַזֶּה לַדַּרְגָּה הַזּוֹ בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים הַשֶּׁמֶשׁ הַתַּחְתּוֹנָה מְאִירָה בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, שֶׁבַע פְּעָמִים לַלְּבָנָה.

מִשּׁוּם כָּךְ שְׁנַת הַלְּבָנָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת

שָׁבוּעִין מִנְּהוֹן לָקֳבֵל הַאי דַּרְגָּא שְׁבִיעָאָה וַמָּא עִלָּאָה דְּנָהֲרָא מִצַּדִּיק בְּמ"ט שָׁבוּעִין נְהוֹרִין עִלָּאִין אִשְׁתָּאֲרוּ תְּרֵיסָר יוֹמִין לְחוּשְׁבָּן שנ"ה לְקֳבֵלֵי י"ב שִׁבְטִין דְּסָחֲרָנֵי הַאי וַמָּא לְמִיטַר מַטְרַת מַשְׁכְּנָא בִּתְרֵיסַר תַּרְעִין עִלָּאִין דְּאִית בִּירוּשָׁלַיִם עִלָּאָה (וּמְאוֹרְחָא) וְאוֹרְחָא דְּאִינּוּן תַּרְעִין עִלָּאִין יַנְקִין אִינּוּן שִׁבְטִין מֵאִמָּא תַּתָּאָה כָּל חַד לְסִטְרֵיהּ כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב (יְחֶזְקֵאל מ"ח) שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד וְעַל דָּא כְּתִיב (יְשַׁעְיָה מ"ג) כָּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי דָּא דַּרְגָּא דְצַדִּיק דְּנָהִיר בְּחֵילָא דִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְרָאתִיו לְאַנְהָרָא לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי כְּבוֹדִי בְרָאתִיו, וְדָא וַמָּא דְחָכְמְתָא דְאִקְרֵי כְּבוֹד ה' דְאִתְגְּלֵי בְּמַשְׁכְּנָא.

יְצַרְתִּיו דָּא רָזָא דְיוֹם דִּלְתַתָּא דְאִיהוּ לָקֳבֵל כָּ"ל

לשון הקודש

וַחֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה יָמִים, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁבוּעוֹת, מֵהֶם כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה הַשְּׁבִיעִית הַזּוֹ הַיָּם הָעֶלְיוֹן, שֶׁמְּאִירָה מֵהַצַּדִּיק בְּתִשְׁעָה וְאַרְבָּעִים שָׁבוּעוֹת אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים. נִשְׁאֲרוּ תְּרֵיסַר יָמִים לְחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטִים שֶׁסְּבִיב הַיָּם הַזֶּה לִשְׁמֹר מִשְׁכֶּרֶת הַמִּשְׁכָּן בִּתְרֵיסַר שְׁעָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁיֵּשׁ בִּירוּשָׁלַיִם הָעֶלְיוֹנָה, (וּמַדְרֵךְ) וְדֶרֶךְ אוֹתָם שְׁעָרִים עֶלְיוֹנִים יוֹנְקִים אוֹתָם שִׁבְטִים מֵאִמָּא תַּחְתּוֹנָה, כָּל אֶחָד לְצִדּוֹ כָּרָאוּי לוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מח) שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד, וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי, זוֹ דַּרְגַּת צַדִּיק שֶׁמֵּאִיר בַּכֹּחַ שֶׁל שְׁמִי. וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו – לְהָאִיר לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹדִי בְּרָאתִיו, וְזֶהוּ יָם הַחָכְמָה שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה' שֶׁנִּתְגַּלָּה בַּמִּשְׁכָּן.

יְצַרְתִּיו – זֶה סוֹד הַיּוֹם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁהוּא כְּנֶגֶד כֹּל שֶׁלְּמַעְלָה, וְעַל כָּךְ כָּתוּב (שם מה)

דִּלְעֵילָא וְעַל דָּא כְּתִיב (ישעיה מ"ה) יוֹצֵר אוֹר וְהַאי צַדִּיק דִּלְעֵילָא לָא כְּתִיב בֵּיהּ יְצִירָה עַד דְּיִתְגַּלֵּי עֲבִידְתֵּיהּ לְתַתָּא וְנָהִיר עַלְמָא תַּתָּאָה מִנֵּיהּ. אַף עֲשִׂיתִיו דָּא סִיהֲרָא לְתַתָּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ כַּד אִתְחַבָּרוּ כְּדֵין עוֹשֶׂה שָׁלוֹם שְׁלָמָא לְעַלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א') וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. כְּדֵין יְחוּדָא לְעֵילָא יְחוּדָא לְתַתָּא שְׁלָמָא לְעֵילָא שְׁלָמָא לְתַתָּא.

כְּגוֹנָא דָּא יוֹסֵף לְתַתָּא דְּהָא אֲחִיד בְּצַדִּיק דִּלְעֵילָא, וְכַד אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא אוֹסִיף שְׁלָמָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין וּבְכָל יוֹמִין עִלָּאִין. כְּתִיב הָכָא וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם וּכְתִיב הַתָּם (תְּהִלִּים ס"ח) בָּרוּךְ יְיָ יוֹם יוֹם יַעֲמוֹס לָנוּ בְּגִין דְּלָא שָׁמַע לָהּ לְאֵשֶׁת פּוֹטִיפַר יוֹם יוֹם, כְּדֵין יוֹמִין עִלָּאִין בִּשְׁלָמָא

לשון הקודש

יוֹצֵר אוֹר. וּבַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁלְּמַעְלָה לֹא כָּתוּב בּוֹ יְצִירָה, עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַעֲשֵׂהוּ לְמַטָּה וּמֵאִיר לָעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ. אַף עֲשִׂיתִיו – זוֹ הַלְּבָנָה לְמַטָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ, אָז עוֹשֶׂה שָׁלוֹם, שָׁלוֹם לָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. וְאָז יְחוּד לְמַעְלָה יְחוּד לְמַטָּה, שָׁלוֹם לְמַעְלָה שָׁלוֹם לְמַטָּה.

כְּמוֹ זֶה יוֹסֵף לְמַטָּה, שֶׁהָרֵי אָחוּז בַּצַּדִּיק שֶׁלְּמַעְלָה. כְּשֶׁמִּשְׁתַּלֵּם לְמַטָּה, מוֹסִיף שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּבְכָל הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים. כָּתוּב כָּאן (שם טל) וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם, וְכָתוּב שָׁם (תהלים סח) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא שָׁמַע לְאֵשֶׁת פּוֹטִיפַר יוֹם

וּבִרְכָתָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין.

(בְּרֵאשִׁית א') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם תַּמָּן תָּנֵינָן אָמַר רִבִּי יִצְחָק מָאי דִּכְתִיב (שיר השירים ד') כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ.

תָּא חֲזֵי, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ עָשָׂאוֹ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנֶּאֱצָל לְמַעְלָה וּבָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם מֵאוֹתוֹ רָקִיעַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵכִינוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבְרָאוֹ בַּתְּחִלָּה וְאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל שְׁאָר הַשָּׁמַיִם (נ"א הָרְקִיעִים) שְׁנִתְהַוּוּ מִמֶּנּוּ.

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל הַמְּאוֹרוֹת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שְׁמְקַבֵּל לְמַעְלָה וּכְשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רָקִיעַ נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאוֹרוֹת וְהִנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ הַנִּקְרָא

לשון הקודש

יוֹם, אָז יָמִים הָעֶלְיוֹנִים בְּשָׁלוֹם וּבְרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם (בראשית א), שָׁם שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (שיר ד) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵיךְ בָּךְ?

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עָשָׂאוֹ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנֶּאֱצָל מִלְּמַעְלָה, וּבָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם מֵאוֹתוֹ רָקִיעַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵכִינוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבְרָאוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל שְׁאָר הָרְקִיעִים שֶׁנִּתְהַוּוּ מִמֶּנּוּ.

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל הַמְּאוֹרוֹת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמְּקַבֵּל מִלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רָקִיעַ, נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאוֹרוֹת וְהִנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ הַנִּקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְאוֹתוֹ רָקִיעַ נִתְהַוָּה

רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְאוֹתוֹ רָקִיעַ נִתְהַוָּה מִן הַשָּׁמַיִם דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן הוֹלִיד אֶת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתָּיו, וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ הַאי רָקִיעַ וְנִקְרָא רָקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְנָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֲנֵי מְאוֹרוֹת וּנְתָנָם בּוֹ. הָדָא הוּא דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א׳) וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֲנֵי מְאוֹרוֹת וְהִנִּיחָם בְּיָד (נ״א בָּזֶה) הָרָקִיעַ לִהְיוֹת מֻמְשָׁלָה עַל הָאָרֶץ וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיוֹת וּשְׁנֵיהֶם נָתְנוּ אוֹרָם בְּשָׁוֶה. אָמְרָה הַלְּבָנָה אֵין נָאֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וּלְהִתְנַהֵג בִּשְׁנֵי כְתָרִים בְּשָׁוֶה. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִמְעִיט אוֹתָהּ וְהֵיינוּ הַכַּפָּרָה שֶׁל שָׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר כ״ח) חַטָּאת לַיְיָ.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב וּבְכַמָּה אֲתַר תָּנֵינָן דָּא וְלָא

לשון הקודש

מִן הַשָּׁמַיִם. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן הוֹלִיד אֶת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתָּיו, וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ אֶת הָרָקִיעַ הַזֶּה, וְנִקְרְאוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְנָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ וּנְתָנָם בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ וְהִנִּיחָם בְּזֶה הָרָקִיעַ לִהְיוֹת מֻמְשָׁלָה עַל הָאָרֶץ וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיוֹת, וּשְׁנֵיהֶם נָתְנוּ אוֹרָם בְּשָׁוֶה. אָמְרָה הַלְּבָנָה, אֵין נָאֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וּלְהִתְנַהֵג בִּשְׁנֵי כְתָרִים בְּשָׁוֶה. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הִמְעִיט אוֹתָהּ, וְהֵיינוּ הַכַּפָּרָה שֶׁל שָׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר כח) חַטָּאת לַה׳.

אִתְיַישְׁבָא בִּלְבָאי עִנְיָינָא, כַּד אָתָא רַב נַחְמָן אָתוּ וְשָׁיְילוּהוּ, מִשְׁמְעָן אָמַר (נ"א כְּמַשְׁמַעוֹ). אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרִבִּי יַעֲקֹב כְּלוּם אַתָּה רוֹצֶה לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי חַבֵּירֶיךָ, אִשְׁתִּיק.

רִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֵּן לְקוֹנְיָא אָתָא לְמֵחֱמֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר חֲתָנֵיהּ נַפְקַת בְּרַתֵּיהּ וְשַׁקְלַת יְדוֹהִי לְנַשְׁקָא לֵהּ, וְאָמַר לָהּ לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ מִקָּמֵיהּ בַּעֲלִיךְ דְּאִיהוּ קַדִּישָׁא. שְׁמַע רִבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר, כְּעָן יָדַעְנָא אֲנָא מַדְכָּרְנָא מִלָּה חַד דְּאִיהִי מַרְגְּלָא יַקִּירָא דְּאִתְמָר עַל סִיהֲרָא כְּדְתָנֵינָן דְּקַדִּשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְסִיהֲרָא לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ דְּחַשְׁבָה סִיהֲרָא דְּלָא אִתְיְיהִיב שׁוּלְטָנָא לָהּ, אָמַר לֵיהּ חַמּוֹהִי, אֲנָא כַּךְ שְׁמַעְנָא וְכַךְ הָוָה מְסוּדָר בִּלְבָאי וּבְגִין דְּלָא אֶעְבַּר עַל דַּעֲתּוֹהִי דְּחַבְרָאי שָׁתַקְתִּי.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שָׁנִינוּ אֶת זֶה, וְלֹא הִתְיַשֵּׁב בִּלְבִּי הָעִנְיָן. כְּשֶׁבָּא רַב נַחְמָן, בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ. אָמַר כְּמַשְׁמָעוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יַעֲקֹב, כְּלוּם אַתָּה רוֹצֶה לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי חֲבֵרֶיךָ? שְׁתֹק.

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לְקוֹנְיָא בָּא לִרְאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר חָתָנוֹ. יָצְאָה בִתּוֹ וְלָקְחָה יָדָיו לְנַשֵּׁק אוֹתָם. אָמַר לָהּ, לְכִי וּמַעֲטִי עַצְמֵךְ מִלִּפְנֵי בַעְלֵךְ, שֶׁהוּא קָדוֹשׁ. שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, עַכְשָׁו יָדַעְתִּי, אֲנִי נִזְכָּר בְּדָבָר אֶחָד, שֶׁהִיא מַרְגָּלִית יְקָרָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לַלְּבָנָה לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ, שֶׁחָשְׁבָה הַלְּבָנָה שֶׁלֹּא נִתַּן לָהּ שִׁלְטוֹן. אָמַר לוֹ חָמִיו, כָּךְ אֲנִי שָׁמַעְתִּי וְכָךְ הָיָה מְסֻדָּר בִּלְבִּי, וּכְדֵי שֶׁלֹּא לַעֲבֹר עַל דַּעַת חֲבֵרַי שָׁתַקְתִּי.

פְּתַח רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (דְּבָרִים ל"ג) **אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיְיָ מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וְכִי גַּאֲוָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב הוּא, לָאו הָכִי, דְּהָא חֶרֶב לְעֵשָׂו אִתְיְהִיבַת דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית כ"ז) וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה אֶלָּא הָכִי שְׁמַעְנָא מֵאֲבוּי דְּאִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּכַד שַׁמְעִין מִלָּה וְלָא אִתְיַישְׁבָא בְּלִבְּהוֹן וְאִינּוּן מַגִּיחֵי קְרָבָא דֵּין עִם דֵּין כְּאִינּוּן מַגִּיחֵי קְרָבָא בְּחַרְבָּא וּבְעָיַן לְקַטְלָא דֵּין לְדֵין עֲלָהּ. וּמִלָּה דָּא דְּקָא אֲמְרֵי חַבְרָנָא כַּךְ הִיא וְכַךְ גָּזְרָנָא בְּרָזָא דְּמַתְנִיתִין דִּילָן.

דְּכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשִׁמְשָׁא וּלְסִיהֲרָא גָּזַר עַל שִׁמְשָׁא לְמֶהֱוֵי שׁוּלְטָנָא דְּעָשָׂו וְעַל סִיהֲרָא לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא דֵּין שׁוּלְטָנָא דְּיַעֲקֹב וּמָנֵי עֲלֵיהוֹן תַּקִּיפִין רַבְרְבִין עַד דְּיֵיתוֹן תְּרִין אוּמַיָּא אִלֵּין וְהַהוּא

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּה' מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי גַּאֲוָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב הוּא? לֹא כָךְ! שֶׁהֲרֵי הַחֶרֶב נִתְּנָה לְעֵשָׂו, שֶׁכָּתוּב (בראשית כז) וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה. אֶלָּא כָּךְ שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי, שֶׁאֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁכַּאֲשֶׁר שׁוֹמְעִים דָּבָר וְלֹא מִתְיַשֵּׁב בְּלִבָּם, וְהֵם עוֹרְכִים קְרָב זֶה עִם זֶה בְּאוֹתָם עוֹרְכֵי קְרָבוֹת בְּחֶרֶב, וְרוֹצִים לַהֲרֹג זֶה אֶת זֶה עָלֶיהָ, וְדָבָר זֶה שֶׁאָמְרוּ חֲבֵרֵינוּ כָּךְ הִיא, וְכָךְ גָּזַרְנוּ בְּסוֹד מִשְׁנָתֵנוּ.

שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַלְּבָנָה, גָּזַר עַל הַשֶּׁמֶשׁ לִהְיוֹת שִׁלְטוֹן שֶׁל עֵשָׂו, וְעַל הַלְּבָנָה לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה שִׁלְטוֹן שֶׁל יַעֲקֹב,

רַבְרְבָא דְאִתְמְנֵי עַל סִיהֲרָא בְּגִין אוּמָּה דְיַעֲקֹב בָּעָא מִן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְיִתְיְהַב שׁוּלְטָנָא לְסִיהֲרָא בְּעָלְמָא דֵּין כְּלוֹמַר אוּמָּה דְיַעֲקֹב. אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי מָה אֲנָא בָּעֵי אוּמָּה דְיַעֲקֹב (חסר כאן). אֶלָּא בְּעַלְמָא דְאָתֵי לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ עַל כָּל אוּמַיָּיא אֲבָל בְּעָלְמָא דֵּין לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצְמֵךְ וְהִשְׁתַּעְבְּדִי בְּגָלוּתָא לְמִזְכֵּי לָךְ בְּעַלְמָא דְאָתֵי.

וְכַד אָתוּ אוּמָּה דְיַעֲקֹב וְאִתְרָעֲמוּ קַמֵּיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל דְאִתְנְטַל מִנְּהוֹן שׁוּלְטָנָא וְאִתְיְהִיב לְעֵשָׂו. אָמַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי מָה אַתּוּן בָּעָאן שׁוּלְטָנָא בְּעַלְמָא דֵּין דְּהָא אֲנָא עָרַבְנָא לְשַׁלְטָאָה לְכוּ לְעַלְמָא דְאָתֵי עַל כָּל אוּמַיָּיא וּבְגִין כַּךְ הָבִיאוּ כַּפָּרָה עֲלַי כְּלוֹמַר עַל אוֹתָהּ הַבְטָחָה שֶׁאֲנִי עָרֵב לְכוּ וְהָבִיאוּ כַּפָּרָה וְהִתְעַסְקוּ בַּתּוֹרָה וְעָלַי לָתֵת

לשון הקודש

וּמְנָה עֲלֵיהֶם גְּדוֹלִים וְתַקִּיפִים עַד שֶׁיָּבֹאוּ שְׁתֵּי הָאֻמּוֹת הַלָּלוּ, וְאוֹתוֹ גָּדוֹל שֶׁהִתְמַנָּה עַל הַלְּבָנָה בְּשִׁבְיל הָאֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב, רָצָה מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּנָּתֵן שִׁלְטוֹן לַלְּבָנָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּלוֹמַר לָאֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכִי מָה אֲנִי צָרִיךְ אֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב (חסר כאן). אֶלָּא בָּעוֹלָם הַבָּא, וְלִשְׁלֹט בָּהֶם עַל כָּל הָאֻמּוֹת, אֲבָל בָּעוֹלָם הַזֶּה לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ וְהִשְׁתַּעְבְּדִי בַּגָּלוּת לְזַכּוֹת אוֹתָךְ לָעוֹלָם הַבָּא.

וּכְשֶׁבָּאוּ אֻמָּה שֶׁל יַעֲקֹב וְהִתְרַעֲמוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁנִּטַּל מֵהֶם הַשִּׁלְטוֹן וְנִתַּן לְעֵשָׂו, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וְכִי מָה אַתֶּם רוֹצִים שִׁלְטוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה? שֶׁהֲרֵי אֲנִי עָרֵב לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם לָעוֹלָם הַבָּא עַל כָּל הָאֻמּוֹת, וְלָכֵן הָבִיאוּ כַּפָּרָה עָלַי. כְּלוֹמַר, עַל אוֹתָהּ

לָכֶם שָׂכָר טוֹב וְעָלַי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל הָעַמִּים שֶׁעַל מְנָת כֵּן מִעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ בָּעוֹלָם אָתָא רִבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ וְקָרָא לִבְרָתֵיהּ וְאָמַר לַהּ קוּטְפִּיזָא דְּנְהוֹרִיתָא וּבוּצִינָא דְּאִתְפָּרְשָׁא בְּטַבְוָון אִית גָּוָךְ, זַכָּאָה אֲנְתְּ וְזַכָּאָה חוּלָקֵיךְ וְזַכָּאָה חוּלָקִי דְּזָכֵינָא לְמֶחֱמֵי כַּךְ.

רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר זָכוּ יִשְׂרָאֵל דְּנָהִיר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֵית אֲנָן צְרִיכִים לְבוּצִינָא אַחֲרָא דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה ס׳) וְהָיָה לָךְ יְיָ לְאוֹר עוֹלָם. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, כֵּיוָן שְׁנִתְחַלֵּף לְהוּ שׁוּלְטָנָא אִינּוּן מוֹנִין חֶשְׁבָּנָא לְסִיהֲרָא דְּבָהּ מַנְהֶגֶת נוֹהֵג כְּצֹאן יוֹסֵף וּמוּם אֵין בָּךְ דְּלָא אִשְׁתְּכַח בָּהּ גְּרָעוֹנָא בְּגִין מוֹעֲדִין וְזִמְנִין. (עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

הַבְטָחָה שֶׁאֲנִי עָרֵב. לְכוּ וְהָבִיאוּ כַּפָּרָה וְהִתְעַסְּקוּ בַּתּוֹרָה, וְעָלַי לָתֵת לָכֶם שָׂכָר טוֹב, וְעָלַי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל הָעַמִּים, שֶׁעַל מְנָת כֵּן מִעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ בָּעוֹלָם. בָּא רַבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקוֹ בְּרֹאשׁוֹ, וְקָרָא לְבִתּוֹ וְאָמַר לָהּ, בִּלְי הַגָּדוֹל שֶׁל הָאוֹר וְהַמְנוֹרָה שֶׁנֶּחְלַקְתְּ בְּטוֹבוֹת יֵשׁ לָךְ. אַשְׁרַיִךְ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵךְ, וְאַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לִרְאוֹת כָּךְ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, זָכוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵאִיר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵינָם צְרִיכִים לִמְאוֹר אַחֵר, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וְהָיָה לָךְ ה׳ לְאוֹר עוֹלָם. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, כֵּיוָן שֶׁנִּתְחַלֵּף לָהֶם הַשִּׁלְטוֹן, מוֹנִים חֶשְׁבּוֹן לַלְּבָנָה שֶׁבָּהּ מְנַהֶגֶת נוֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף. וּמוּם אֵין בָּךְ – שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּהּ חִסָּרוֹן בִּשְׁבִיל מוֹעֲדִים וּזְמַנִּים:

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וְגו', מַהוּ וַיִּקְרָא, קָרָא וְזַמִּין לְאַפָּקָא מֵהַאי אוֹר שְׁלִים דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, חַד נְהִירוּ דְּאִיהוּ יְסוֹדָא דְּעָלְמָא דְּעֲלֵיהּ קַיָּמִין עָלְמִין. וּמֵהַהוּא אוֹר שְׁלִים עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְפְּשַׁט יְסוֹדָא חָי עָלְמִין דְּאִיהוּ יוֹם מִפְּטָרָא דְּיָמִינָא. וְלַחשֵׁךְ קָרָא לַיְלָה, קָרָא וְזַמִּין וְאַפִּיק מִפְּטָרָא דְּחשֵׁךְ חַד נוּקְבָא סִיהֲרָא דְּשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא וְאִקְרֵי לַיְלָה רָזָא דְּאדנ"י אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. עָאל יָמִינָא בְּהַהוּא עַמּוּדָא שְׁלִים דְּבְאֶמְצָעִיתָא כָּלִיל בְּרָזָא דְּשַׁמָּאלָא, וְסָלִיק לְעֵילָּא עַד נְקוּדָה קַדְמָאָה וְנָטִיל וְאָחִיד (דף יז ע"א) תַּמָּן מִלָּה (נ"א חֵילָא) דְּתַלַת נְקוּדִין חֹל"ם שׁוּר"ק חִיר"ק זֶרַע קֹדֶשׁ. דְּהָא לֵית זַרְעָא דְּאִזְדָּרַע בַּר בְּרָזָא דָּא, וְאִתְחַבַּר כֹּלָּא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְאַפִּיק יְסוֹדָא דְּעַלְמָא, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי כֹּל דְּאָחִיד לְכֹלָּא בִּנְהִירוּ דְּתִיאוּבְתָּא.

לשון הקודש

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וְגו'. מַהוּ וַיִּקְרָא? קָרָא וְהִזְמִין לְהוֹצִיא מֵהָאוֹר הַשָּׁלֵם הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע אוֹר אֶחָד שֶׁהוּא יְסוֹד הָעוֹלָם שֶׁעָלָיו עוֹמְדִים הָעוֹלָמוֹת. וּמֵאוֹתוֹ אוֹר שָׁלֵם, עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִתְפַּשֵּׁט יְסוֹד חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא יוֹם מִצַּד הַיָּמִין. וְלַחשֵׁךְ קָרָא לָיְלָה – קָרָא וְהִזְמִין וְהוֹצִיא מִצַּד הַחשֵׁךְ נְקֵבָה אַחַת, הַלְּבָנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה וְנִקְרֵאת לַיְלָה, הַסּוֹד שֶׁל אדנ"י, אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. נִכְנַס הַיָּמִין בְּאוֹתוֹ הָעַמּוּד הַשָּׁלֵם שֶׁבָּאֶמְצַע כָּלוּל בְּסוֹד הַשְּׂמאל, וְעָלָה לְמַעְלָה עַד נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה, וְלוֹקֵחַ וְאוֹחֵז שָׁם דָּבָר (נ"א כֹּחַ) שֶׁל שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת: חוֹל"ם שׁוּר"ק חִיר"ק זֶרַע קֹדֶשׁ. שֶׁהֲרֵי אֵין זֶרַע שֶׁנִּזְרָע מִלְּבַד בַּסּוֹד הַזֶּה, וְהִתְחַבֵּר הַכֹּל בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהוֹצִיא יְסוֹד הָעוֹלָם, וְלָכֵן נִקְרָא כֹּל, שֶׁאוֹחֵז אֶת הַכֹּל בְּאוֹר הַהִשְׁתּוֹקְקוּת.

שְׁמָאלָא לָהִיט בְּתוֹקְפָּא וְאָרַח, בְּכוּלְהוּ דַּרְגִּין אָרַח רֵיחָא. וּמֵהַהוּא לְהִיטוּ דְּאֶשָּׁא אַפִּיק הַהִיא נוּקְבָא סִיהֲרָא. וְהַהוּא לְהִיטוּ הָוָה חשֶׁךְ בְּגִין דְּהָוָה מֵחשֶׁךְ. וּתְרֵין סִטְרִין אִלֵּין אַפִּיקוּ תְּרֵין דַּרְגִּין אִלֵּין חַד דְּכַר וְחַד נוּקְבָא. יְסוֹדָא אָחִיד בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מֵהַהוּא תּוֹסֶפֶת נְהוֹרָא דְּהָוָה בֵּיהּ, דְּכֵיוָן דְּהַהוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִשְׁתְּלִים וְעָבִיד שְׁלָם לְכָל סִטְרִין, כְּדֵין אִתּוֹסַף בֵּיהּ נְהִירוּ מֵעֵילָא וּמִכָּל סִטְרִין בְּחֶדְוָה דְּכוּלָּא בֵּיהּ. וּמֵהַהוּא תּוֹסֶפֶת דְּחֶדְוָה נָפִיק יְסוֹדָא דְּעָלְמִין וְאִקְרֵי מוֹסָף. מֵהָכָא נָפְקִין כָּל חַיָּילִין לְתַתָּא וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין בְּרָזָא יהו"ה צְבָאוֹ"ת, אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת.

לַיְלָה אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, מִסִּטְרָא דְּשִׁמְאלָא מֵהַהוּא חשֶׁךְ. וּבְגִין דְּהַהוּא חשֶׁךְ תִּיאוּבְתֵּיהּ

לשון הקודש

הַשְּׂמאל לוֹהֵט בְּכֹחַ וּמֵרִיחַ, בְּכָל הַדְּרָגוֹת מֵרִיחַ רֵיחַ. וּמֵאוֹתוֹ לַהַט שֶׁל אֵשׁ הוֹצִיאָה אוֹתָהּ נְקֵבָה הַסַּהַר, וְאוֹתוֹ הַלַּהַט הָיָה חֹשֶׁךְ, בִּגְלַל שֶׁהָיָה מֵחֹשֶׁךְ. וּשְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ הוֹצִיאוּ שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה. הַיְסוֹד אָחוּז בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מֵאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת אוֹר שֶׁהָיְתָה בּוֹ. שֶׁכֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ עַמּוּד הָאֶמְצָעִי הִשְׁתַּלֵּם וְעָשָׂה שָׁלוֹם לְכָל הַצְּדָדִים, אָז נוֹסָף בּוֹ אוֹר מִלְּמַעְלָה וּמִכָּל הַצְּדָדִים בְּחֶדְוָה שֶׁהַכֹּל בּוֹ, וּמֵאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת שֶׁל חֶדְוָה יָצָא יְסוֹד הָעוֹלָמִים וְנִקְרָא מוֹסָף. מִכָּאן יָצְאוּ כָּל הַצְּבָאוֹת לְמַטָּה וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּסוֹד יהו"ה צְבָאוֹ"ת, אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת.

לַיְלָה אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ מִצַּד שֶׁל הַשְּׂמאל מֵאוֹתוֹ חֹשֶׁךְ. וּבִגְלַל שֶׁהָאוֹת אוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ לְהִתְכַּלֵּל בַּיָּמִין וְנֶחֱלַשׁ כֹּחוֹ,

לְאִתְכְּלָלָא בְּיַמִּינָא וְחַלַּשׁ תּוֹקְפֵּיהּ, אִתְפְּשַׁט מִנֵּיהּ הַאי לַיְלָה. כַּד שָׁאֲרֵי לְהִתְפַּשְׁטָא הַאי לַיְלָה עַד לָא אִסְתַּיָּים, הַהוּא חשֶׁךְ עָאל וְאִתְכְּלִיל בְּיַמִּינָא וְיַמִּינָא אָחִיד לֵיהּ, וְאִשְׁתָּאַר בִּגְרִיעוּ הַאי לַיְלָה. וּכְמָה דְּחשֶׁךְ תִּיאוּבְתֵּיהּ לְאִתְכְּלָלָא בְּאוֹר הָכִי לַיְלָה תִּיאוּבְתֵּיהּ לְאִתְכְּלָלָא בְּיוֹם. חשֶׁךְ גָּרַע נְהוֹרֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ אַפִּיק דַּרְגָּא בִּגְרִיעוּ וְלָא בִּנְהִירוּ. חשֶׁךְ לָא נָהִיר אֶלָּא כַּד אִתְכְּלִיל בְּאוֹר. לַיְלָה דְּנָפַק מִנֵּיהּ לָא נָהִיר אֶלָּא כַּד אִתְכְּלִיל בְּיוֹם. גְּרִיעוּ דְּלַיְלָה לָא אִשְׁתְּלִים אֶלָּא בְּמוּסָף. מַה דְּאִתּוֹסַף הָכָא גָּרַע הָכָא.

בְּמוּסָף הָוָה בֵּיהּ רָזָא דִּנְקוּדָה עִלָּאָה וְרָזָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּכָל סִטְרִין, וּבְגִין כָּךְ אִתּוֹסַף בֵּיהּ תְּרִין אַתְוָון. בְּלֵילְיָא גְּרִיעוּ בֵּיהּ אִלֵּין תְּרִין. כְּדֵין קָרָא כְּתִיב וַיִּקְרָא וְגָרַע מִנֵּיהּ וי"ו וּכְתִיב

לשון הקודש

הִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ הַלַּיְלָה הַזֶּה. כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִתְפַּשֵּׁט הַלַּיְלָה הַזֶּה כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא הִסְתַּיֵּם, אוֹתוֹ חשֶׁךְ נִכְנָס וְנִכְלָל בַּיָּמִין, וְהַיָּמִין אוֹחֵז אוֹתוֹ וְנִשְׁאָר בְּחִסָּרוֹן הַלַּיְלָה הַזֶּה. וּכְמוֹ שֶׁתַּאֲוַת הַחשֶׁךְ לְהִכָּלֵל בָּאוֹר, כָּךְ הַלַּיְלָה תַּאֲוָתוֹ לְהִכָּלֵל בַּיּוֹם. הַחשֶׁךְ גּוֹרֵעַ אוֹרוֹ, וְלָכֵן הוֹצִיא דַּרְגָּה בְּחִסָּרוֹן וְלֹא בָּאוֹר. הַחשֶׁךְ לֹא מֵאִיר, אֶלָּא כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאוֹר. לַיְלָה שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ לֹא מֵאִיר אֶלָּא כַּאֲשֶׁר נִכְלָל בַּיּוֹם. חֶסְרוֹן הַלַּיְלָה לֹא מִשְׁתַּלֵּם אֶלָּא בְּמוּסָף. מַה שֶּׁנּוֹסַף כָּאן – נִגְרָע כָּאן.

בְּמוּסָף הָיָה בּוֹ סוֹד שֶׁל הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְסוֹד שֶׁל עַמּוּד הָאֶמְצָעִי בְּכָל הַצְּדָדִים, וְלָכֵן נוֹסְפוּ בּוֹ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. בַּלַּיְלָה נִגְרָעִים מִמֶּנּוּ שְׁנֵי אֵלֶּה, וְאָז קָרָא כָּתוּב וַיִּקְרָא, וְגָרַע מִמֶּנּוּ וי"ו, וְכָתוּב קָרָא

קָרָא לַיְלָה. הָכָא רָזָא דִשְׁמָא דְשִׁבְעִין וּתְרִין אַתְוָון גְּלִיפָא דִכְתָרָא עִלָּאָה:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ', הָכָא בִּפְרַט רָזָא לְאַפָּרָשָׁא (בֵּין) מַיִן עִלָּאִין לְתַתָּאֵי (לְתַתָּאִין) בְּרָזָא דִשְׁמָאלָא. (נ"א וְאִתְבְּרֵי) הָכָא מַחְלוֹקֶת בְּרָזָא דִשְׁמָאלָא. דְּעַד הָכָא רָזָא דְיָמִינָא הוּא, וְהָכָא הוּא רָזָא דִשְׁמָאלָא, וּבְגִין כָּךְ אַסְגִּיאוּ מַחְלוֹקֶת (נ"א בֵּין) בְּגִין דָּא לְיָמִינָא. יָמִינָא אִיהוּ שְׁלִימָא דִכְלָא, וּבְגִין כָּךְ בְּיָמִינָא כְּתִיב כֹּלָּא דְהָא בֵיהּ תַּלְיָיא כָּל שְׁלִימוּ. כַּד אִתְעַר שְׁמָאלָא אִתְעַר מַחְלוֹקֶת. וּבְהַהוּא מַחְלוֹקֶת אִתְתַּקַּף אֶשָּׁא דְרוּגְזָא וְנָפִיק מִנֵּיהּ מֵהַהוּא מַחְלוֹקֶת גֵּיהִנֹּם. וְגֵיהִנֹּם בִּשְׁמָאלָא אִתְעַר וְאִתְדַּבַּק.

חָכְמָתָא דִמְשֶׁה בְּהָא אִסְתַּכַּל וּבְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית אַשְׁגַּח. בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית הָוָה מַחְלוֹקֶת

לשון הקודש

לָיְלָה. כָּאן סוֹד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל כֶּתֶר עֶלְיוֹן.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹ'. כָּאן בִּפְרָט הַסּוֹד לְהַפְרִיד בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים בְּסוֹד הַשְּׂמֹאל. (נ"א וְנִבְרְאוּ) כָּאן מַחֲלֹקֶת בְּסוֹד הַשְּׂמֹאל. שֶׁעַד כָּאן סוֹד הַיָּמִין הוּא, וְכָאן הוּא סוֹד הַשְּׂמֹאל, וְלָכֵן הִרְבּוּ מַחֲלֹקֶת (בֵּין) בִּגְלַל זֶה לַיָּמִין. הַיָּמִין הוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל, וְלָכֵן בְּיָמִין כָּתוּב הַכֹּל, שֶׁהֲרֵי בּוֹ תְּלוּיָה כָּל הַשְּׁלֵמוּת. כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר שְׂמֹאל, מִתְעוֹרֶרֶת מַחֲלֹקֶת, וּבְאוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת מִתְחַזֶּקֶת אֵשׁ הָרֻגָז, וְיוֹצֵא מִמֶּנָּה מֵאוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת גֵּיהִנֹּם. וְגֵיהִנֹּם מִתְעוֹרֵר בַּשְּׂמֹאל וְנִדְבָּק. **חָכְמָתוֹ** שֶׁל מֹשֶׁה, בָּזֶה הִסְתַּכֵּל וּבְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הִשְׁגִּיחַ הִתְבּוֹנֵן.

שְׂמָאלָא בִּימִינָא, וּבְהַהוּא מַחְלוֹקֶת דְּאִתְעַר בֵּיהּ שְׂמָאלָא נָפַק בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם וְאִתְדַּבַּק בֵּיהּ. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ יוֹם תְּלִיתָאי עָאל בֵּינַיְיהוּ וְאַפְרִישׁ מַחְלוֹקֶת וְאַסְכִּים לְתָרִין סִטְרִין. וְגֵיהִנֹּם נָחִית לְתַתָּא. וּשְׂמָאלָא אִתְכְּלִיל בִּימִינָא וְהַוָה שְׁלָמָא בְּכֹלָּא.

כְּגַוְונָא דָּא מַחְלוֹקֶת קֹרַח בְּאַהֲרֹן שְׂמָאלָא בִּימִינָא. אִסְתַּכַּל מֹשֶׁה בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. אָמַר לִי אִתְחֲזֵי לְאַפְרָשָׁא מַחְלוֹקֶת בֵּין יָמִינָא לִשְׂמָאלָא. אִשְׁתַּדַּל לְאַסְכָּמָא בֵּינַיְיהוּ. וְלָא בָּעֵי שְׂמָאלָא וְאִתְקַף קֹרַח בְּתוֹקְפֵּיהּ. אָמַר וַדַּאי גֵּיהִנֹּם בְּתוֹקְפָּא דְּמַחְלוֹקֶת שְׂמָאלָא אִצְטְרִיךְ לְאִתְדַּבְּקָא (ס"א לְעֵילָּא וּלְאִתְכַּלָּלָא בִּימִינָא) הוּא לָא בָּעֵי לְאִתְדַּבְּקָא לְעֵילָּא וּלְאִתְכַּלָּלָא בִּימִינָא, וַדַּאי יֵחוֹת לְתַתָּא בְּתוֹקְפָּא דְּרוּגְזָא דִּילֵיהּ.

לשון הקודש

בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הָיְתָה מַחֲלֹקֶת שְׂמֹאל עִם יָמִין, וּבְאוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת שֶׁהִתְעוֹרֵר בּוֹ הַשְּׂמֹאל, יָצָא בּוֹ גֵּיהִנֹּם וְנִדְבַּק בּוֹ. הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא יוֹם שְׁלִישִׁי, נִכְנַס בֵּינֵיהֶם וְהִפְרִיד הַמַּחֲלֹקֶת וְהִסְכִּים לִשְׁנֵי צְדָדִים. וְגֵיהִנֹּם יָרַד לְמַטָּה. וּשְׂמֹאל נִכְלַל בַּיָּמִין, וְהָיָה שָׁלוֹם בַּכֹּל.

כְּמוֹ זֶה מַחֲלֹקֶת קֹרַח בְּאַהֲרֹן, שְׂמֹאל בְּיָמִין. הִסְתַּכֵּל מֹשֶׁה בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. אָמַר לִי, רָאוּי לְהַפְרִיד מַחֲלֹקֶת בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל. הִשְׁתַּדֵּל לְהַסְכִּים בֵּינֵיהֶם. וְלֹא רָצָה הַשְּׂמֹאל, וְהִתְחַזֵּק קֹרַח בְּחָזְקוֹ. אָמַר, וַדַּאי גֵּיהִנֹּם בַּכֹּחַ שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת שְׂמֹאל צָרִיךְ לְהִתְדַּבֵּק וְלִמְעָלָה וּלְהִכָּלֵל בַּיָּמִין הוּא לֹא רָצָה לְהִדָּבֵק לְמַעְלָה וּלְהִכָּלֵל בַּיָּמִין, וַדַּאי יֵרֵד לְמַטָּה בְּכֹחַ הָרֻגְזָ שֶׁלּוֹ.

וְעַל דָּא לָא בָּעֵי קְרָח לְאַסְכָּמָא הַאי מַחְלוֹקֶת בִּידָא דְּמשֶׁה בְּגִין דְּלָא הָוָה לְשֵׁם שָׁמַיִם וְלָא חָיִישׁ לְיקָרָא דִּלְעֵילָּא וְאַפְחִישׁ עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. כֵּיוָן דְּחָמָא מֹשֶׁה דְּהָוָה מַכְחִישׁ עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית וְאִתְדְּחָא אִיהוּ לְבַר, כְּדֵין וַיִּחַר לְמשֶׁה מְאֹד.

וַיִּחַר לְמשֶׁה עַל דְּאַכְחִישׁוּ לֵיהּ דְּלָא אַסְכִּים הַהוּא מַחְלוֹקֶת. מְאֹד עַל דְּאַכְחִישׁוּ עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וּבְכֻלָּא אַכְחִישׁ (דף יז ע"ב) קְרַח בְּעֵילָּא וּבְתַתָּא. דִּכְתִיב, (במדבר כו) בְּהַצּוֹתָם עַל יְיָ, הָא תַתָּא וְעֵילָּא. וְעַל דָּא אִתְדַּבָּק כְּמָה (בַּמָּה) דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ.

מַחְלוֹקֶת דְּאִתְתָּקַן כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא וְסָלִיק וְלָא נָחִית וְאִתְקְיַים בְּאַרַח מֵישָׁר, דָּא מַחְלוֹקֶת דְּשַׁמַּאי וְהִלֵּל. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ וְאַסְכִּים לוֹן. וְדָא הָוָה מַחְלוֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם.

לשון הקודש

וְעַל זֶה לֹא רָצָה קֹרַח לְהַסְכִּים מַחֲלֹקֶת זוֹ בְּיַד מֹשֶׁה, בְּגָלַל שֶׁלֹּא הָיָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְלֹא חָשַׁשׁ לַכָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה וְהִכְחִישׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כֵּיוָן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה שֶׁהִכְחִישׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְנִדְחָה הוּא הַחוּצָה, אָז וַיִּחַר לְמשֶׁה מְאֹד.

וַיִּחַר לְמשֶׁה – עַל שֶׁהִכְחִישׁוּ אוֹתוֹ שֶׁלֹּא הִסְכִּים לְאוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת. מְאֹד – עַל שֶׁהִכְחִישׁוּ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וּבַכֹּל הִכְחִישׁ קֹרַח – בְּמַעְלָה וּבְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב (במדבר כו) בְּהַצּוֹתָם עַל ה'. הֲרֵי לְמַטָּה וּלְמַעְלָה. וְעַל זֶה נִדְבַּק כְּמוֹ [בַּמָּה] שֶׁרָאוּי לוֹ.

מַחֲלֹקֶת שֶׁהִתְתַּקְּנָה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְעוֹלָה וְלֹא יוֹרֶדֶת, וּמִתְקַיֶּמֶת בְּדֶרֶךְ יָשָׁר – זוֹ מַחֲלֹקֶת שֶׁל שַׁמַּאי וְהִלֵּל. וְהַקָּדוֹשׁ

וְשָׁמַיִם אַפְרִישׁ מַחְלוֹקֶת. וְעַל דָּא אִתְקְרֵיאוּ. וְדָא הָוֶה כְּגַוְונָא דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית. וְקַרַח בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית אַכְחִישׁ בְּכֹלָא. וּפְלוּגְתָּא דְשָׁמַיִם הָוֶה. וּבְעָא לְאַכְחָשָׁא מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. וַדַּאי בְּאִתְדַּבְּקוּתָא דְגֵיהִנֹּם הָוֶה. וְעַל דָּא אִתְדַּבַּק בַּהֲדֵיהּ.

וְרָזָא דָא בְּסִפְרָא דְאָדָם. חשֶׁךְ כַּד אִתְעַר אִתְעַר בְּתוּקְפֵּיהּ וּבְרָא בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם וְאִתְדַּבַּק בַּהֲדֵיהּ בְּהַהוּא מַחְלוֹקֶת. כֵּיוָן דְּשָׁכִיךְ רוּגְזָא וְתוּקְפָּא, אִתְעַר מַחְלוֹקֶת כְּגַוְונָא אָחֳרָא, מַחְלוֹקֶת דִּרְחִימוּ. וּתְרֵין מַחְלוֹקֶת הֲווֹ. חַד שֵׁירוּתָא וְחַד סִיוּמָא. וְדָא אִיהוּ אָרְחֵהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא שֵׁירוּתָא דִלְהוֹן בְּקַשְׁיוּ וְסוֹפָא דִלְהוֹן בְּנִיָּיחָא. קֹרַח הָוֶה שֵׁירוּתָא דְמַחְלוֹקֶת כְּפוּם רוּגְזָא וְתוּקְפָּא וְאִתְדַּבַּק בַּגֵּיהִנֹּם. שַׁמַּאי סוֹפָא דְמַחְלוֹקֶת כַּד רוּגְזָא בְּנִיָּיחָא אִצְטְרִיךְ לְאַתְעָרָא

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא הִפְרִיד בֵּינֵיהֶם וְהִסְכִּים לָהֶם, וְזוֹ הָיְתָה מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְשָׁמַיִם הִפְרִידוּ מַחֲלֹקֶת, וְעַל זֶה הִתְקַיְּמוּ. וְזֶה הָיָה כְּמוֹ שֶׁמַּעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְקֹרַח בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הִכְחִישׁ אֶת כֹּל, וּמַחֲלֹקֶת שֶׁל שָׁמַיִם הָיְתָה. וְרָצָה לְהַכְחִישׁ דִּבְרֵי תוֹרָה. וַדַּאי הָיָה בְּהִתְדַּבְּקוּת גֵּיהִנֹּם, וְעַל זֶה נִדְבַּק בּוֹ.

וְסוֹד זֶה בְּסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם. כְּשֶׁחֹשֶׁךְ מִתְעוֹרֵר, מִתְעוֹרֵר בְּכֹחוֹ וּבָרָא בּוֹ גֵּיהִנֹּם וְנִדְבָּק אִתּוֹ בְּאוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת. כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹכֵךְ הָרֻגָז וְהַכֹּחַ, מִתְעוֹרֶרֶת מַחֲלֹקֶת בְּגָוֶן אַחֵר, מַחֲלֹקֶת שֶׁל אַהֲבָה. וּשְׁתֵּי מַחֲלוֹקוֹת הָיוּ, אַחַת רֵאשִׁית וְאַחַת סִיּוּם. וְזוֹהִי דֶּרֶךְ הַצַּדִּיקִים – רֵאשִׁית שֶׁלָּהֶם בְּקֹשִׁי, וְסוֹף שֶׁלָּהֶם בְּמְנוּחָה. קֹרַח הָיָה

מַחְלוֹקֶת דִּרְחִימוּ וּלְאַסְפָּמָא עַל יְדָא דְּשָׁמַיִם.

וְרָזָא דָּא יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל, דָּא מַחְלוֹקֶת קַדְמָאָה אִתְעָרוּ דְּרוּגְזָא וְתוּקְפָּא בָּעָא לְאַפְרָשָׁא וְאִתְעַר גֵּיהִנֹּם עַד דְּרוּגְזָא וְתוּקְפָּא אִצְטַנָּן. וּכְדֵין וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וְגוֹ' אִתְעַר מַחְלוֹקֶת דִּרְחִימוּ וְחַבִּיבוּ וְקִיּוּמָא דְּעָלְמָא. וּבְרָזָא דָּא מַחְלוֹקֶת שַׁמַּאי וְהִלֵּל. דְּתוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה עָאלַת בִּרְחִימוּ גַּבֵּי תוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְהַווּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

הַבְדָּלָה אִיהוּ וַדַּאי בְּשְׁמָאלָא. כְּתִיב הָכָא הַבְדָּלָה, וִיהִי מַבְדִּיל וּכְתִיב וַיַּבְדֵּל, וּכְתִיב הָתָם (במדבר טז) הַמְעַט מִכֶּם כִּי הִבְדִּיל וְגוֹ', וּכְתִיב (דברים ו) בָּעֵת הַהִיא הִבְדִּיל יְיָ אֶת שֵׁבֶט הַלֵּוִי. דְּהָא וַדַּאי לֵית הַבְדָּלָה אֶלָּא בַּשֵּׁנִי בְּאַתַר שְׁמָאלָא. וְאִי תֵּימָא

לשון הקודש

רֵאשִׁית הַמַּחֲלֹקֶת כְּפִי רֹגֶז וְכֹחַ וְנִדְבַּק בַּגֵּיהִנֹּם. שַׁמַּאי הַסּוֹף שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת. כְּשֶׁרֹגֶז שָׁכַךְ, צָרִיךְ לְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת שֶׁל אַהֲבָה וּלְהַסְפָּמָה עַל יְדֵי הַשָּׁמַיִם.

וְזֶה סוֹד יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל. זוֹ מַחֲלֹקֶת רִאשׁוֹנָה, הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רֹגֶז וְכֹחַ רָצָה לְהַפְרִיד, וְהִתְעוֹרֵר גֵּיהִנֹּם עַד שֶׁהָרֹגֶז וְהַכֹּחַ הִצְטַנְּנוּ. וְאָז וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וְגוֹ', הִתְעוֹרְרָה מַחֲלֹקֶת שֶׁל אַהֲבָה וַחֲבִיבוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם, וּבְסוֹד זֶה הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל שַׁמַּאי וְהִלֵּל, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִכְנְסָה בְּאַהֲבָה לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְהָיוּ בְּקִיּוּם שָׁלֵם.

הַבְדָּלָה הִיא וַדַּאי בְּשְׁמֹאל. כָּתוּב כָּאן הַבְדָּלָה – וִיהִי מַבְדִּיל, וְכָתוּב וַיַּבְדֵּל, וְכָתוּב שָׁם (שם טז) הַמְעַט מִכֶּם כִּי הִבְדִּיל וְגוֹ', וְכָתוּב (דברים ו) בָּעֵת הַהִיא הִבְדִּיל ה' אֶת שֵׁבֶט הַלֵּוִי. שֶׁהֲרֵי וַדַּאי אֵין הַבְדָּלָה אֶלָּא בַּשֵּׁנִי בִּמְקוֹם שְׁמֹאל. וְאִם תֹּאמַר הַבְדָּלָה הִיא בַּשֵּׁנִי וַדַּאי, לָמָּה הַבְדָּלָה

הַבְדָּלָה בַּשֵּׁנִי אִיהוּ וַדַּאי אַמַּאי הַבְדָּלָה בְּלֵוִי דְּאִיהוּ תְּלִיתָאָה. הַבְדָּלָה בְּשִׁמְעוֹן אִצְטְרִיךְ דְּאִיהוּ שֵׁנִי. אֶלָּא, אַף עַל גַּב דְּלֵוִי אִיהוּ תְּלִיתָאָה. לְדַעְתָּא דְיַעֲקֹב שֵׁנִי הָוָה. וּלְעוֹלָם בַּשֵּׁנִי הָוָה, וְכֹלָּא בְּאֹרַח מֵישָׁר בְּאֹרַח שְׁלִים כְּדְקָא יָאוּת.

הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בֵּין אִנּוּן דְּשַׁלִּיטִין בְּיוֹמֵי חוֹל לְשַׁבָּת. וְכַד נָפִיק שַׁבָּת סָלְקָא מִגֵּיהִנֹּם חַד סִטְרָא מֵעֵינָא בִּישָׁא (ס"א סִטְרָא מְמָנָא בִּישָׁא) דְּבָעָא לְשַׁלְטָאָה בְּשַׁעֲתָא דְּאָמְרִין יִשְׂרָאֵל (תהלים צ) וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וְנָפִיק מֵהַהוּא דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי שְׁמָאלָא (נ"א שְׁאוֹלָה) וּבָעֵי לְאִתְעָרְבָא בְּזַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וּלְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ יִשְׂרָאֵל.

וְיִשְׂרָאֵל עַבְדֵי עוֹבָדָא בְּהַדָּם וּבְיֵין וְאָמְרֵי הַבְדָּלָה, וְאִתְפְּרַשׁ מִנַּיְיהוּ, וּמָאִיךְ הַהוּא סִטְרָא

לשון הקודש

בְּלֵוִי שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי? הַבְדָּלָה צָרִיךְ בְּשִׁמְעוֹן שֶׁהוּא שֵׁנִי! אֶלָּא, אַף עַל גַּב שֶׁלֵּוִי הוּא שְׁלִישִׁי, לְדַעַת יַעֲקֹב הָיָה שֵׁנִי, וּלְעוֹלָם בַּשֵּׁנִי הָיָה, וְהַכֹּל בְּדֶרֶךְ יָשָׁר בְּדֶרֶךְ שָׁלֵם כָּרָאוּי.

הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בֵּין אוֹתָם שֶׁשּׁוֹלְטִים בִּימֵי הַחֹל לְשַׁבָּת. וּכְשֶׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת, עוֹלֶה מִגֵּיהִנֹּם צַד אֶחָד מֵעַיִן הָרָעָה (ס"א מַשְׁחִית מְמָנֶּה רַע) שֶׁרוֹצֶה לִשְׁלֹט בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים (תהלים צ) וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וְיוֹצֵא מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת שְׁמָאל [שְׁאוֹל], וְרוֹצֶה לְהִתְעָרֵב בְּזֶרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁלֹט עַל יִשְׂרָאֵל.

וְיִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה בַּהַדָּם וְיַיִן וְאוֹמְרִים הַבְדָּלָה, וְנִפְרָד מֵהֶם, וּמָךְ אוֹתוֹ צַד וְנִכְנָס לִמְקוֹמוֹ בַּשְּׁאוֹל, בְּמָקוֹם שֶׁקָּרֵחַ

וְעָאל לְדוּכְתֵּיהּ בַּשְׁאוֹל אֲתַר דְּקַרַח וְסִיעָתֵיהּ תַּמָּן דִּכְתִיב, (במדבר יט) וַיֵּרְדוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאוֹלָה. וְאִנּוּן לָא נָחֲתֵי תַּמָּן עַד דְּעַבְדֵי יִשְׂרָאֵל הַבְדָּלָה מִנְּהוֹן דִּכְתִיב, (במדבר יט) הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה וְגוֹ'.

וּלְעוֹלָם הַבְדָּלָה בַּשֵּׁנִי דְּאִיהוּ שְׁמָאלָא בְּשֵׁירוּתָא וְתוּקְפָּא וְרוּגְזָא דְּאִתְעַר שְׁמָאלָא בְּמַחְלוֹקֶת עַד לָא שָׁכִיךְ בִּנְיָחָא וְאִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם. כְּדֵין אִתְבְּרִיאוּ כָּל אִנּוּן מַלְאָכִים דְּקַטְרְגֵי לְמָארֵיהוֹן לְעֵילָּא וְאָכִיל לוֹן נוּרָא וְאִתּוֹקְדוּ. וְכֵן כָּל שְׁאַר אִנּוּן דְּמִתְבַּטְּלֵי וְלֵית לוֹן קִיּוּמָא וְאִתְאֲכָלוּ בְּנוּרָא. כְּגַוְונָא דָּא קַרַח לְתַתָּא. וְכֻלָּא כְּגַוְונָא דָּא.

יְהִי רָקִיעַ אִתְפַּשַּׁט פְּשִׁיטוּ דָּא מִן דָּא. א"ל קְטָפָא יְמִינָא אֵ"ל גָּדוֹל אִתְפְּשַׁט פְּשִׁיטוּ מִן גּוֹ מַיָּא

לשון הקודש

וַעֲדָתוֹ שָׁם, שֶׁכָּתוּב (במדבר יט) וַיֵּרְדוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאוֹלָה. וְהֵם לֹא יוֹרְדִים לְשָׁם עַד שֶׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל הַבְדָּלָה מֵהֶם, שֶׁכָּתוּב (שם) הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה וְגוֹ'.

וּלְעוֹלָם הַבְדָּלָה הִיא בַּשֵּׁנִי, שֶׁהוּא שְׁמֹאל בְּרֵאשִׁית וְרוֹגֶז שֶׁמְּעוֹרֵר הַשְּׂמֹאל בַּמַּחֲלֹקֶת, עַד שֶׁלֹּא שׁוֹכֵךְ בִּמְנוּחָה, וְנִבְרָא בּוֹ גֵּיהִנֹּם. אָז נִבְרְאוּ כָּל אוֹתָם מַלְאָכִים שֶׁמְּקַטְרְגִים לְרִבּוֹנָם לְמַעְלָה, וְאָכְלָה אוֹתָם הָאֵשׁ וְנִשְׂרְפוּ, וְכֵן כָּל שְׁאָר אֵלֶּה שֶׁמִּתְבַּטְּלִים, וְאֵין לָהֶם קִיּוּם וְנֶאֱכְלוּ בָּאֵשׁ. כְּמוֹ זֶה קֹרַח לְמַטָּה, וְהַכֹּל כְּמוֹ זֶה.

יְהִי רָקִיעַ – הִתְפַּשְּׁטָה הִתְפָּרְדוּת זוֹ מִזּוֹ. א"ל – כְּתַף שֶׁל יָמִין אֵ"ל גָּדוֹל הִתְפַּשֵּׁט

לְאִשְׁתַּלָּמָא שְׁמָא דָּא אֵ"ל וּלְאִתְכַּלָּלָא בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ דָּא בְּדָא, וְאִתְפַּשַּׁט מֵאֵל אֱלֹהִים הי"ם אִלֵּין אִתְפַּשָּׁטוּ וְאִתְהַפְּכוּ לְמֶהֱוֵי מַיִן תַּתָּאִין ימ"ה הַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּאִתְפַּשַּׁט בַּשֵּׁנִי, מַיִן עִלָּאִין הי"ם זֶה הַיָּ"ם גָּדוֹל. הי"ם מַיִן עִלָּאִין, הִפּוּכָא דְּאִלֵּין אַתָּוִן ימ"ה מַיִן תַּתָּאִין. כֵּיוָן דְּאִתְתַּקְּנוּ אִתְעֲבִידוּ כֻּלָּא כְּלָלָא חָדָא וְאִתְפַּשַּׁט שְׁמָא דָּא בְּכַמָּה דּוּכְתֵּי.

מַיִן עִלָּאִין דְּכוּרִין. וּמַיִן תַּתָּאִין נוּקְבֵי. בְּקַדְמִיתָא הֲווֹ מַיִם בְּמַיִם, עַד דְּאִתְפְּרָשׁוּ לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא מַיִן עִלָּאִין וְתַתָּאִין, דָּא אֱלֹהִים (נ"א מַיִן עִלָּאִין). וְדָא אדנ"י (נ"א מַיִן תַּתָּאִין). וְדָא ה' עִילָּאָה וְה' תַּתָּאָה. מַה כְּתִיב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. אִתְפַּשְׁטוּתָא דָּא נָטַל שְׁמָא דָּא אֱלֹהִים מַיִן עִלָּאִין. וּמַיִן (דף יח ע"א) תַּתָּאִין אדנ"י. וְעִם כָּל דָּא כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלִימוּ מַיִן דְּכוּרִין

לשון הקודש

הִתְפָּרְדוּת מִתּוֹךְ הַמַּיִם לְהִשְׁתַּלֵּם הַשֵּׁם הַזֶּה אֵ"ל וּלְהִתְכַּלֵּל בְּאוֹתָהּ הִתְפָּרְדוּת זֶה בָּזֶה, וְהִתְפָּרֵד מֵאֵל אֱלֹהִים הי"ם. אֵלֶּה הִתְפָּרְדוּ וְהִתְהַפְּכוּ לִהְיוֹת מַיִם תַּחְתּוֹנִים ימ"ה, אוֹתָהּ הִתְפָּרְדוּת שֶׁהִתְפַּשֵּׁט בַּשֵּׁנִי. מַיִם עֶלְיוֹנִים הי"ם, זֶה הַיָּ"ם גָּדוֹל. הי"ם מַיִם עֶלְיוֹנִים. הַהֶפֵךְ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלֶּה ימ"ה, מַיִם תַּחְתּוֹנִים. כֵּיוָן שֶׁהִתְתַּקְּנוּ, נַעֲשׂוּ הַכֹּל כְּלָל אֶחָד וְהִתְפָּרֵד שֵׁם זֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

מַיִם עֶלְיוֹנִים זְכָרִים, וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים נְקֵבוֹת. בַּתְּחִלָּה הָיוּ מַיִם בְּמַיִם, עַד שֶׁנִּפְרְדוּ, לְהַבְדִּיר מַיִם עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, זֶה אֱלֹהִים (מַיִם עֶלְיוֹנִים). וְזֶה אדנ"י (וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים). וְזוֹ ה' עֶלְיוֹנָה וְה' תַּחְתּוֹנָה. מַה כָּתוּב? וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ.

בְּמַיִן נוּקְבִין, שְׁמָא דֵאלֹהִים אִתְפַּשַּׁט בְּכֹלָּא.

וְאַף עַל גַּב דְּאַפְרִישׁ בֵּין מַיִן עִלָּאִין לְתַתָּאִין, מַחְלוֹקֶת לָא אִתְבַּטַּל עַד יוֹם תְּלִיתָאֵי וְאַסְכִּים מַחְלוֹקֶת וְאִתְיַשָּׁב כֹּלָּא בְּדוּכְתֵּיהּ כְּדְקָא יָאוּת. וּבְגִין מַחְלוֹקֶת דָּא אַף עַל פִּי דְּאִיהוּ קַיּוּמָא דְּעָלְמָא לָא כְּתִיב כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי, דְּלָא אִשְׁתְּלִים עוֹבָדָא. מַיִן עִלָּאִין וּמַיִן תַּתָּאִין הֲווֹ כְּחַדָּא וְלָא הֲווֹ תּוֹלְדִין בְּעָלְמָא עַד דְּאִתְפְּרָשׁוּ וְאִשְׁתְּמוֹדָעוּ. וּבְגִין כָּךְ עָבְדוּ תּוֹלְדִין.

וְעִם כָּל דָּא אַף עַל גַּב דְּהַבְדָּלָה הֲוֵי בַּשֵּׁנִי וּמַחְלוֹקֶת בֵּיהּ הֲוָה, יוֹם תְּלִיתָאֵי אַסְכִּים בְּכֹלָּא דְּהוּא שְׁמָא דְּאִיגְּלַף בְּגְלִיפוּי (ס"א יהוה) הַוָּה לְאִסְתַּכְּמָא מַיִן עִלָּאִין וּמַיִן תַּתָּאִין ה' עִלָּאָה, ה' תַּתָּאָה, ו'

לשון הקודש

הִתְפַּשְּׁטוּת זוֹ לָקַח שֵׁם זֶה אֱלֹהִים מַיִם עֶלְיוֹנִים, וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים אדנ"י. וְעִם כָּל זֶה, בֵּיוָן שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ מַיִם זְכָרִים בְּמַיִם נוּקְבִים, שֵׁם אֱלֹהִים הִתְפַּשֵּׁט בַּכֹּל.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהִפְרִיד בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים, מַחֲלֹקֶת לֹא הִתְבַּטְּלָה עַד יוֹם שְׁלִישִׁי, וְהֶסְכִּימָה הַמַּחֲלֹקֶת, וְהַכֹּל הִתְיַשֵּׁב בִּמְקוֹמוֹ כָּרָאוּי. וּבִגְלַל מַחֲלֹקֶת זוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם, לֹא כָּתוּב כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי, שֶׁלֹּא הִשְׁתַּלֵּם הַמַּעֲשֶׂה. מַיִם עֶלְיוֹנִים וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים הָיוּ כְּאֶחָד, וְלֹא הָיוּ תּוֹלָדוֹת בָּעוֹלָם עַד שֶׁנִּפְרְדוּ וְנוֹדְעוּ, וְלָכֵן עָשׂוּ תּוֹלָדוֹת.

וְעִם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁהַבְדָּלָה הָיְתָה בַּשֵּׁנִי וְהַמַּחֲלֹקֶת בּוֹ הָיְתָה – יוֹם הַשְּׁלִישִׁי הִסְכִּים בַּכֹּל, שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁנֶּחְקַק בַּחֲקִיקָתוֹ [יהו"ה] הו"ה לְהַסְכִּים בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים. ה' עֶלְיוֹנָה ה'

בֵּינַיְיהוּ. לְאַשְׁלָמָא בִּתְרִין סִטְרִין. וְסִימָנָא דָּא מֵי הַיַּרְדֵּן מַיִן עִלָּאִין קָמוּ גֵּד אֶחָד. מַיִן תַּתָּאִין נָחֲתוּ לְיַמָּא. וְיִשְׂרָאֵל אָזְלֵי בְּאֶמְצָעִיתָא.

חֲמֵשׁ רְקִיעִין כְּתִיבֵי הָכָא וְחַי הָעוֹלָמִים אָזִיל בְּהוּ וְאַנְהִיג בְּהוּ וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן דָּא בְדָא. וְאִלְמָלֵא הַאי מַחְלוֹקֶת דְּאִסְתַּכַּם עַל יְדֵי דְּאֶמְצָעִיתָא לָא אִתְכְּלִילוּ וְלָא אִשְׁתַּיְירוּ (נ"א אִתְיַישְׁרוּ) דָּא בְדָא. חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין אִנּוּן דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי דָּבִיק בְּהוּ לְמֶעְבַּד אִבִּין וְתוֹלָדִין לְעָלְמָא וְכָל מֵימוֹי דִּבְרֵאשִׁית דְּנָגְדִין וְאִתְמַשְׁכָן מִבְּרֵאשִׁית אִתְפַּלְגוּ תְּחוֹתוֹי עַל יְדֵיהּ. וְדָוִד מַלְכָּא נָקִיט כֻּלָּא וְאִיהוּ פָּלִיג לְבָתַר דִּכְתִיב, (שמואל ב ו) וַיְחַלֵּק לְכָל הָעָם לְכָל הֲמוֹן וְגוֹ' וּכְתִיב, (תהלים קד) תִּתֵּן לָהֶם יִלְקוֹטוּן וּכְתִיב, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף וְגוֹ'.

לשון הקודש

תַּחְתּוֹנָה, ו' בֵּינֵיהֶם לְהַשְׁלִים בִּשְׁנֵי צְדָדִים. וְסִימָן זֶה מֵי הַיַּרְדֵּן, מַיִם עֶלְיוֹנִים, קָמוּ גֵּד אֶחָד. מַיִם תַּחְתּוֹנִים יָרְדוּ לַיָּם, וְיִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בָּאֶמְצַע.

חֲמִשָּׁה רְקִיעִים כָּתוּב כָּאן, וְחַי הָעוֹלָמִים הוֹלֵךְ בָּהֶם וּמַנְהִיג בָּהֶם, וְכֻלָּם כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה. וְאִלְמָלֵא מַחֲלֹקֶת זוֹ שֶׁהֻכְפְּמָה עַל יְדֵי הָאֶמְצַע, לֹא נִכְלְלוּ וְלֹא הִשְׁתַּיְרוּ [נ"א נִתְיַשְּׁרוּ] זֶה בָּזֶה. חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים הֵם שֶׁעֵץ הַחַיִּים דָּבֵק בָּהֶם לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְתוֹלָדוֹת לָעוֹלָם, וְכָל מֵימֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁשּׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים מִבְּרֵאשִׁית נֶחְלְקוּ תַּחְתָּיו עַל יָדוֹ, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ לָקַח הַכֹּל, וְהוּא חִלֵּק אַחַר כָּךְ, שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב ו) וַיְחַלֵּק לְכָל הָעָם לְכָל הֲמוֹן וְגוֹ', וְכָתוּב (תהלים קד) תִּתֵּן לָהֶם יִלְקוֹטוּן, וְכָתוּב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף וְגוֹ'.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְעַר מַחְלוֹקֶת בְּתוֹקְפָא דְשִׂמָאלָא, אַסְגִּי וְאַתְקֵף הוֹרְפִילָא דְטִיפְסָא וְנָפְקוּ מִתַּמָּן טְסִירִין וְאַקְרִישׁוּ מִיָּד בְּלָא לַחוּתָא כְּלָל וְהַוּוּ דְכַר וְנוּקְבָא. וּמִנְהוֹן אִתְפְּרָשׁוּ זַיְינִין בִּישִׁין לְזַנָיְיהוּ, וְהָכָא תַּקִּיפוּ דְרוּחַ מְסָאֲבָא בְּכָל אִנּוּן תּוֹקְפִין טְסִירִין. וְאִנּוּן רָזָא דְעָרְלָה. אִלֵּין אִתָּקְפוּ בְּזַיְינִין תַּקִּיפִין, חַד אֶפְעֶ"ה וְחַד נָחָ"שׁ וְתַרְוַוֵיהוּ חַד. אֶפְעֶה אוֹלִיד (ס"א לְשִׁבְעִין) לְשִׁבְעָא שְׁנִין בְּחִבּוּרָא חָדָא, אִתְהַדַּר כֻּלָּא לְשֶׁבַע שְׁנִין דְּנָחָשׁ.

הָכָא אִיהוּ רָזָא דְגֵיהִנֹּם דְּאִקְרֵי בִּשְׁבַע שְׁמָהָן. יֵצֶר הָרָע בִּשְׁבַע שְׁמָהָן אִקְרֵי. וּבְכַמָּה דַּרְגִּין אִתְפַּשַּׁט מְסָאֲבוּ מֵהָכָא לְעָלְמָא וְכֻלָּא מֵרָזָא דְשִׂמָאלָא, טַב וּבִישׁ וְאִיהוּ יְשׁוּבָא דְעָלְמָא. הָכָא שְׁמָא גְּלִיפָא דְתַמְנֵי סָרֵי אַתְוָון מְמַנָּא עַל גִּשְׁמֵי רָצוֹן

לשון הקודש

בְּשָׁעָה שֶׁמַּחֲלֹקֶת מִתְעוֹרֶרֶת בְּחֹזֶק הַשְּׂמאל, מִתְרַבָּה וּמִתְחַזֶּקֶת שַׁלְהֶבֶת הַדִּינִים, וְיָצְאוּ מִשָּׁם קְלִפּוֹת, וְנִקְרְשׁוּ מִיָּד בְּלִי לַחוּת כְּלָל, וְהָיוּ זָכָר וּנְקֵבָה. וּמֵהֶם נִפְרְדוּ מִינִים רָעִים לְמִינֵיהֶם, וְכָאן הַתַּקִּיפוּת שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה בְּכָל אוֹתָן קְלִפּוֹת חֲזָקוֹת, וְהֵם סוֹד הָעָרְלָה. אֵלֶּה הִתְחַזְּקוּ בְּמִינִים חֲזָקִים, אֶחָד אֶפְעֶ"ה וְאֶחָד נָחָ"שׁ, וּשְׁנֵיהֶם אֶחָד. אֶפְעֶה מוֹלִיד (וְלִשְׁבְעִים) לְשֶׁבַע שָׁנִים בְּחִבּוּר אֶחָד. חוֹזֵר הַכֹּל לְשֶׁבַע שָׁנִים שֶׁל נָחָשׁ.

כָּאן הוּא סוֹד הַגֵּיהִנֹּם שֶׁנִּקְרָא בְּשִׁבְעָה שֵׁמוֹת. יֵצֶר הָרָע נִקְרָא בְּשִׁבְעָה שֵׁמוֹת. וּבְכַמָּה דְּרָגוֹת הִתְפַּשְּׁטָה הַטֻּמְאָה מִכָּאן לָעוֹלָם, וְהַכֹּל מִסּוֹד הַשִּׂמְאל טוֹב וָרַע, וְהוּא יְשׁוּב הָעוֹלָם. כָּאן שֵׁם חָקוּק שֶׁל

נְדָבָה וּבְרָכָה יִשּׁוּבָא דְעָלְמָא:

(ר"ת יהו"ה) **וַ'יֹּאמֶר** אֱ'לֹקִים יִ'קָּווּ הַ'מַּיִם וְגו' בְּאֹרַח קַו לְמֶהֱוֵי בְּאֹרַח מֵישָׁר. דְּהָא מֵרָזָא דַּהֲהִיא נְקוּדָה קַדְמָאָה נָפַק כֻּלָּא בִּסְתִימוּ. עַד דְּמָטֵי וְאִתְכַּנִּישׁ לְהֵיכָלָא עִלָּאָה וּמִתַּמָּן נָפִיק בְּקַו מֵישַׁר לְשִׁאָר דַּרְגִּין. עַד דְּמָטֵי לְהַהוּא אֲתַר חַד דְּכָנִישׁ כֻּלָּא בִּכְלַל דְּכַר וְנוּקְבָא. וּמַאן אִיהוּ חָי עָלְמִין.

הַמַּיִם דְּנַפְקֵי מִלְּעֵיל מֵאֵת ה' עִלָּאָה. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם ו' זְעֵירָא. וְעַל דָּא ו"ו חַד שָׁמַיִם וְחַד מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. כְּדֵין וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה דָּא ה' תַּתָּאָה. דָּא אִתְגְּלִי. וְכָל שְׁאַר אִתְכַּסֵּי. וּמִגּוֹ הַאי בַּתְרָאָה אִשְׁתְּמַע בְּסוֹכְלְתָנוּ הַהוּא דְּאִתְכַּסֵּי. אֶל מָקוֹם אֶחָד בְּגִין דְּהָכָא הוּא קִשׁוּרָא דְּיִחוּדָא דְעָלְמָא עִלָּאָה.

לשון הקודש

שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת מְמֻנֶּה עַל גִּשְׁמֵי רָצוֹן נְדָבָה וּבְרָכָה יְשׁוּב שֶׁל הָעוֹלָם. **וַ'יֹּאמֶר** אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם וְגו'. בְּדֶרֶךְ קַו לִהְיוֹת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, שֶׁהֲרֵי מִסּוֹד שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה הַכֹּל יָצָא בְּנִסְתָּר, עַד שֶׁהִגִּיעַ וְהִתְכַּנֵּס לְהֵיכָל עֶלְיוֹן, וּמִשָּׁם יָצָא בְּקַו יָשָׁר לִשְׁאָר הַדְּרָגוֹת, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם אֶחָד שֶׁכּוֹנֵס הַכֹּל בִּכְלָל שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. וּמִיהוּ? חַי הָעוֹלָמִים.

הַמַּיִם שֶׁיּוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה מֵה' הָעֶלְיוֹנָה. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם ו' קְטַנָּה. וְעַל זֶה ו"ו, אֶחָד שָׁמַיִם וְאֶחָד מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. אָז וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, זוֹ ה' תַּחְתּוֹנָה. זֶה הִתְגַּלָּה, וְכָל הַשְּׁאָר הִתְכַּסָּה. וּמִתּוֹךְ הָאַחֲרוֹנָה הַזּוֹ נוֹדַע בַּשֶּׁכֶל אוֹתוֹ שֶׁהִתְכַּסָּה. אֶל מָקוֹם אֶחָד, בְּגִלַּל שֶׁבָּאן הוּא קֶשֶׁר הַיִּחוּד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד תְּרֵין יְחוּדִין חַד דְּעָלְמָא עִלָּאָה לְאִתְיַחֲדָא בְּדַרְגּוֹי, וְחַד דְּעָלְמָא תַּתָּאָה לְאִתְיַחֲדָא בְּדַרְגּוֹי. קִשׁוּרָא דְּיִחוּדָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה עַד הָכָא אִיהוּ. חֵי עָלְמִין תַּמָּן אִתְבְּסִים וְאִתְקַשַּׁר עָלְמָא עִלָּאָה בְּיִחוּדָא דִּילֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי מָקוֹם אֶחָד. כָּל דַּרְגִּין וְכָל שַׁיְיפִין מִתְכַּנְּשִׁין תַּמָּן וְהַוּוּ כֻּלְּהוּ בֵּיהּ חַד בְּלָא פִירוּדָא כְּלָל. וְלֵית דַּרְגָּא דְּאִתְיַחֲדָן תַּמָּן בְּיִחוּדָא חַד אֶלָּא הַאי, וּבֵיהּ אִתְכַּפְיָין כֻּלְּהוּ בְּאַרַח סָתִים בְּתִיאוּבְתָּא חַד. עַד הָכָא בְּדַרְגָּא דָּא אִתְיַיחַד עָלְמָא דְּאִתְגַּלְיָיא בְּעָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָיא.

עָלְמָא דְּאִתְגַּלְיָיא אִתְיַיחַד אוֹף הָכִי לְתַתָּא, וְעָלְמָא דְּאִתְגַּלְיָיא אִיהוּ עָלְמָא דְּתַתָּאָ"ה. (ישעיה ו) וְאֶרְאֶה אֶת יְיָ (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר יד) וּכְבוֹד יְיָ נִרְאָה (במדבר יז) וַיֵּרָא כְּבוֹד יְיָ (יחזקאל א)

לשון הקודש

יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. שְׁנֵי יִחוּדִים, אֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לְהִתְיַחֵד בְּדַרְגּוֹתָיו, וְאֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לְהִתְיַחֵד בְּדַרְגּוֹתָיו. קֶשֶׁר הַיִּחוּד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא עַד כָּאן. חַי הָעוֹלָמִים שָׁם מִתְבַּשֵּׂם, וְנִקְשָׁר הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בַּיִּחוּד שֶׁלּוֹ, וְלָכֵן נִקְרָא מָקוֹם אֶחָד. כָּל הַדַּרְגּוֹת וְכָל הָאֵיבָרִים מִתְכַּנְּסִים שָׁם, וְנִהְיִים כֻּלָּם בּוֹ אֶחָד, בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל. וְאֵין דַּרְגָּה שֶׁמִּתְיַחֶדֶת שָׁם בְּיִחוּד אֶחָד אֶלָּא זוֹ, וּבוֹ מִתְכַּסִּים כֻּלָּם בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת אַחַת. עַד כָּאן בְּדַרְגָּה זוֹ מִתְיַחֵד הָעוֹלָם הַנִּגְלֶה בָּעוֹלָם הַנִּסְתָּר. **הָעוֹלָם** הַנִּגְלֶה מִתְיַחֵד גַּם כֵּן לְמַטָּה, וְעוֹלָם הַנִּגְלֶה הוּא עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. (ישעיה ו) וְאֶרְאֶה אֶת ה', (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי

כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת וְגו' כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יְיָ. וְדָא אִיהוּ רָזָא וְתֶרְאֶה הַיְּקָשָׁה.

כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת (יחזקאל א) **זֶה חָי עָלְמִין. וְזֶהוּ אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן דָּא מַלְכוּת. נָתַתִּי מִן יוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא. בְּיוֹמָא** (דף יח ע"ב) **דְּעִיבָּא דְאִתְחַזֵּי קֶשֶׁת** (דְאִתְעַר שְׁמָאלָא לְאִתְתַּקְפָּא). **מַרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד ה' אִתְעַר שְׂמָאלָא לְאִתְתַּקְפָּא. נָפְקַת רָחֵל וַתִּקַּשׁ בְּלִדְתָּהּ. מִיכָאֵ"ל בְּסִטְרָא דָא, רְפָאֵ"ל בְּסִטְרָא דָא, גַּבְרִיאֵ"ל בְּסִטְרָא דָא. וְאִנּוּן גְּוָונִין דְּאִתְחַזְיָין בְּהַהוּא דְמוּת חִיוַר וְסוּמָק וְיָרוֹק.**

כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב. נְהִירוּ דְאִתְכַּסְיָיא בְּגַלְגּוֹלָא דְחֵיזוּ דְעֵינָא. הוּא מַרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד יְיָ. גְּוָונִין דְּאִתְיַחֲדָא יְהוּדָא תַּתָּאָה לְפוּם יְהוּדָא דְאִתְיַחַד יְהוּדָא דִלְעֵילָּא. יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ. גְּוָונִין סְתִימִין דְּלָא אִתְחַזָּן

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל, (במדבר יד) וּכְבוֹד ה' נִרְאָה, (שם יז) וַיֵּרָא כְּבוֹד ה', (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת וְגו', כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וְזֶהוּ סוֹד וְתֶרְאֶה הַיְּקָשָׁה. (שם) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת – זֶה חַי הָעוֹלָמִים. וְזֶהוּ אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן, זוֹ מַלְכוּת, נָתַתִּי מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. בְּיוֹם מְעָנָן כְּשֶׁנִּרְאֵית הַקֶּשֶׁת [כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַשְּׂמאל לְהִתְנַבֵּר], מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה' מִתְעוֹרֵר הַשְּׂמאל לְהִתְנַבֵּר. יוֹצֵאת רָחֵל וַתִּקַּשׁ בְּלִדְתָּהּ. מִיכָאֵ"ל בְּצַד זֶה, רְפָאֵ"ל בְּצַד זֶה, גַּבְרִיאֵ"ל בְּצַד זֶה, וְהֵם הַגְּוָונִים שֶׁנִּרְאִים בְּאוֹתָהּ דְּמוּת – לָבָן וְאָדֹם וְיָרֹק. **כֵּן** מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, הָאוֹר שֶׁהִתְכַּסָּה בְּגַלְגּוֹל מַרְאֵה הָעַיִן, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. הַגְּוָונִים שֶׁהִתְיַחֲדוּ הַיִּחוּד

וְאִתְקַשְּׁרָן אֶל מָקוֹם אֶחָד יְחוּדָא חָדָא בְּעִלָּאָה. גְּוָונִין בַּקֶּשֶׁת לְתַתָּא לְאִתְיַחֲדָא בְּהוּ. חִוָּור סוֹמָק וְיָרוֹק כְּגְוָונִין סְתִימִין. וְאִנּוּן יְחוּדָא אַחֲרָא רָזָא וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד יְחוּדָא דִּלְתַתָּא. יְחוּדָא עִלָּאָה (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה אֶחָד. דָּא לָקְבֵיל דָּא. יְקָווּ מְדִידוּ דְקַו וּמִשְׁחָתָא. הָכָא שִׁית תֵּיבִין. וְהָכָא שִׁית תֵּיבִין.

מִשְׁחָתָא בּוֹצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא דִכְתִיב, (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מָיִם. וְדָא אִיהוּ יְקָווּ הַמַּיִם. הָכָא שִׁעוּרָא דְיוֹצֵר עָלְמִין יו"ד ה"א וא"ו ה"א, קָדוֹ"שׁ קָדוֹ"שׁ קָדוֹ"שׁ דָּא אִיהוּ יְקָווּ הַמַּיִם. יְיָ צְבָאוֹת. דָּא אִיהוּ אֶל מָקוֹם אֶחָד בְּרָזָא דְשִׁמָּא דָּא. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. דָּא וְתַרְאֶה הַיַּבָּשָׁה. רָזָא גְּלִיפָּא שִׁמָּא דְיִחוּדָא כוז"ו במוכם"ז כוז"ו.

לשון הקודש

הַתַּחְתּוֹן הֵם לְפִי יִחוּד שֶׁהִתְיַחֵד יִחוּד עֶלְיוֹן. ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. גְּוָנִים נִסְתָּרִים שֶׁלֹּא נִרְאִים וּמִתְקַשְּׁרִים אֶל מָקוֹם אֶחָד יִחוּד אֶחָד בָּעֶלְיוֹן, הַגְּוָנִים בַּקֶּשֶׁת לְמַטָּה לְהִתְיַחֵד בָּהֶם. לָבָן אָדֹם וְיָרֹק כְּמוֹ גְּוָנִים נִסְתָּרִים. וְהֵם יִחוּד אַחֵר, סוֹד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד – הַיִּחוּד שֶׁלְּמַטָּה. יִחוּד עֶלְיוֹן – (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה אֶחָד. זֶה כְּנֶגֶד זֶה. יְקָווּ – מְדִידוּת שֶׁל קַו וּמִדָּה. כָּאן שֵׁשׁ תֵּבוֹת, וְכָאן שֵׁשׁ תֵּבוֹת.

מִדִּידַת הַנִּיצוֹץ הֶחָזָק, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מָיִם. וְזֶהוּ יְקָווּ הַמַּיִם. כָּאן שִׁעוּר שֶׁל יוֹצֵר הָעוֹלָמוֹת יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. קָדוֹ"שׁ קָדוֹ"שׁ קָדוֹ"שׁ – זֶהוּ יְקָווּ הַמַּיִם. ה' צְבָאוֹת – זֶהוּ אֶל מָקוֹם אֶחָד בַּסּוֹד שֶׁל שֵׁם זֶה. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ – זֶה וְתַרְאֶה הַיַּבָּשָׁה. סוֹד חֲקִיקַת שֵׁם

תַּדְשֵׁשָׂא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב וְגוֹ' הַשְׁתָּא אַפִּיקַת חֵילָא בְּאִנּוּן מַיִין דְּאִתְכְּנָשׁוּ לְאַתַר חָד וְנַגְדִין בְּגַוַּויהּ גּוֹ טְמִירוּ סְתִימָאָה. וְנָפְקִין בְּגַוַּויהּ טְמִירִין עִלָּאִין וְחַיָּילִין קַדִּישִׁין. דְּי כָּל אִנּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא מִתַּקְנָן לוֹן בְּתִקוּנָא דְּמְהֵימְנוּתָא בְּהַהִיא פּוּלְחָנָא דְּמָאֲרֵיהוֹן.

וְרָזָא דָּא (תהלים קד) **מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה** וְגוֹ' דָּא בְּהֵמָה דִּרְבִיעָאָה עַל אָלֶף טוּרִין וּמְגַדְּלִין לָהּ בְּכָל יוֹמָא הַהוּא חָצִיר. וְחָצִיר דָּא אִנּוּן מַלְאָכִין שַׁלִּיטִין לְפוּם שַׁעֲתָא דְּאִתְבְּרִיאוּ בַּשֵּׁנִי וְקַיָּימִין לְמֵיכָלָא דְּהַאי בְּהֵמָה. בְּגִין דְּאִית אֶשָּׁא אָכְלָא אֶשָּׁא.

וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם עֵשֶׂב דָּא אִלֵּין אוֹפַנִּין וְחַיּוֹת וּכְרוּבִים. דְּכֻלְּהוּ מִתַּקְנָן גּוֹ תִּקוּנַיְיהוּ וְקַיָּימִין לְאִתְתַּקָּנָא בְּשַׁעֲתָא דִּבְנֵי נָשָׁא אַתְיָין לְפוּלְחָנָא

לשון הקודש

הַיְחוּד כוז"ו בְּמוּכָס"ז כוז"ו.

תַּדְשֵׁשָׂא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב וְגוֹ', כָּאן הוֹצִיאָה כֹּחַ בְּאוֹתָם מַיִם שֶׁהִתְכַּנְּסוּ לְמָקוֹם אֶחָד וְשׁוֹפְעִים בְּתוֹכוֹ תּוֹךְ טְמִירוּת נִסְתֶּרֶת, וְיוֹצְאִים בְּתוֹכוֹ טְמִירִים עֶלְיוֹנִים וּצְבָאוֹת קְדוֹשִׁים, שֶׁכָּל אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה מְתַקְּנִים אוֹתָם בְּתִקּוּן הָאֱמוּנָה בְּאוֹתָהּ עֲבוֹדַת רִבּוֹנָם.

וְזֶה סוֹד (תהלים קד) **מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה** וְגוֹ'. זוֹ בְּהֵמָה שֶׁרוֹבֶצֶת עַל אֶלֶף הָרִים, וּמְגַדְּלִים לָהּ בְּכָל יוֹם אוֹתוֹ חָצִיר, וְחָצִיר הַזֶּה, אוֹתָם מַלְאָכִים שַׁלִּיטִים לְפִי שָׁעָה שֶׁנִּבְרְאוּ בַּשֵּׁנִי וְעוֹמְדִים לְמַאֲכָל שֶׁל הַבְּהֵמָה הַזּוֹ. בְּגִלַּל שֶׁיֵּשׁ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ. **וְעֵשֶׂב** לַעֲבוֹדַת הָאָדָם – עֵשֶׂב זֶה הָאוֹפַנִּים הָאֵלֶּה וְחַיּוֹת וּכְרוּבִים, שֶׁכֻּלָּם

דְּמָאֲרֵיהוֹן בְּקָרְבְּנֵיהוֹן וּבְצִלּוֹתָא דְּדָא אִיהוּ עֲבוֹדַת הָאָדָם. וְעֵשָׂב דָּא אִוְּדַּמַּן וְאִתְעַתַּד לַעֲבוֹדַת הָאָדָם לְאִתְתַּקָּנָא בְּתִקּוּנֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת. וְכַד אִנּוּן מִתְתַּקְּנָן בְּהַהִיא עֲבוֹדַת הָאָדָם, לְבָתַר מִנַּיְיהוּ נָפְקֵי מְזוֹנֵי וְטָרְפִין לְעָלְמָא דְּכְתִיב (תהלים קד) לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. וְדָא אִיהוּ עֵשָׂב מַזְרִיעַ זֶרַע, דְּהָא חָצִיר לָא מַזְרִיעַ זֶרַע אִיהוּ אֶלָּא אִוְּדַּמַּן לְמֵיכְלָא דְּאֶשָּׁא קַדִּישָׁא. וְעֵשָׂב לְתִקּוּנָא דְּעָלְמָא.

וְכָל דָּא לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. כָּל תִּקּוּנִין דִּבְנֵי נָשָׁא דְּקָא מִתַּקְּנָא לְהַאי עֵשָׂב אֶרֶץ. דְּפוּלְחָנָא דִּלְהוֹן לְמָאֲרֵיהוֹן לְסַפְּקָא עַל יְדֵיהוֹן מֵהַהִיא אֶרֶץ טַרְפֵּי וּמְזוֹנֵי לְהַאי עָלְמָא וּלְאִתְבָּרְכָא בְּנֵי נָשָׁא מִבִּרְכָן דִּלְעֵיל (דִּלְעֵילָּא).

לשון הקודש

מִתַּקְּנִים תּוֹךְ תִּקּוּנֵיהֶם וְעוֹמְדִים לְהִתְתַּקֵּן בְּשָׁעָה שֶׁבְּנֵי אָדָם בָּאִים לַעֲבוֹדַת רִבּוֹנָם בְּקָרְבְּנֵיהֶם וּבִתְפִלָּה, שֶׁזּוֹהִי עֲבוֹדַת הָאָדָם. וְעֵשָׂב זֶה מְזֻמָּן וּמוּכָן לַעֲבוֹדַת הָאָדָם לְהִתְתַּקֵּן בְּתִקּוּנוֹ כָּרָאוּי. וּכְשֶׁהֵם מִתְתַּקְּנִים בְּאוֹתָהּ עֲבוֹדַת הָאָדָם, אַחַר כָּךְ יוֹצְאִים מֵהֶם מְזוֹנוֹת וְטֶרֶף לָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שם) לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. וְזֶהוּ עֵשָׂב מַזְרִיעַ זֶרַע, שֶׁהֲרֵי חָצִיר לֹא מַזְרִיעַ זֶרַע, אֶלָּא מְזֻמָּן לְמַאֲכַל שֶׁל אֵשׁ קְדוֹשָׁה, וְעֵשָׂב לְתִקּוּן הָעוֹלָם.

וְכָל זֶה לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁמְּתַקְּנִים אֶת עֵשָׂב הָאָרֶץ הַזֶּה, שֶׁעֲבוֹדָתָם לְרִבּוֹנָם לְסַפֵּק עַל יָדָם מֵאוֹתָהּ אֶרֶץ טֶרֶף וּמְזוֹנוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה וּלְהִתְבָּרֵךְ בְּנֵי אָדָם מִבִּרְכוֹת שֶׁל מַעְלָה.

עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי. דַּרְגָּא עַל דַּרְגָּא דְּכַר וְנוּקְבָא.
כְּמָה דְּעֵץ פְּרִי אַפִּיק חֵילָא דְּעֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי, אוֹף הָכָא אַפִּיק אִיהוּ. וּמָאן אִיהוּ אִלֵּין אִנּוּן כְּרוּבִים וְתִמְרוֹת. מָאי תִּמְרוֹת. אִלֵּין אִנּוּן דְּסָלְקֵי בִּתְנָנָא דְּקָרְבָּנָא, וּמִתְתַּקְנֵי בַּהֲדֵיהּ וְאַקְמָן (נ"א וְאִקְרוּן) תִּמְרוֹת עָשָׁן. וְכֻלְּהוּ קַיְימִין בְּתִקּוּנַיְיהוּ לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, מַה דְּלָא קַיְימָא כֵּן חָצִיר דְּהָא אִתְעַתַּד לְמֵיכַל דְּכְתִיב, (איוב מ) הִנֵּה נָא בְהֵמוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ חָצִיר כַּבָּקָר יֹאכַל.

עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי דְּיוֹקְנָא דְּכַר וְנוּקְבָא. וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. אִלֵּין לָאו אִנּוּן כְּאִנּוּן כְּרוּבִים. אִלֵּין אַפֵּי רַבְרְבָן בְּדִיקְנָא חֲתִימָא. כְּרוּבִים אַפֵּי זוּטְרֵי כְּרַבְיָין. פְּנֵי אָדָם כָּל (דִּין) דְּיוֹקְנִין כְּלִילָן בְּהוּ. בְּגִין דְּאִנּוּן אַפִּין רַבְרְבִין וּמִצְטַיְירִין בְּהוּ צִיּוּרִין גְּלִיפִין

לשון הקודש

עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי – דַּרְגָּה עַל דַּרְגָּה, זָכָר וּנְקֵבָה. כְּמוֹ שֶׁעֵץ פְּרִי מוֹצִיא כֹּחַ שֶׁל עֵץ עֹשֶׂה פְּרִי, גַּם כָּאן הוּא מוֹצִיא, וּמִיהוּ? אֵלֶּה אוֹתָם כְּרוּבִים וְתִמְרוֹת. מַה זֶּה תִּמְרוֹת? אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁעוֹלִים בַּעֲשַׁן הַקְּרְבָּן וּמִתְתַּקְּנִים יַחַד עִמּוֹ וּמַעֲמִידִים [וְנִקְרָאִים] תִּמְרוֹת עָשָׁן, וְכֻלָּם קַיָּמִים בְּתִקּוּנֵיהֶם לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, מַה שֶּׁלֹּא קַיָּם כֵּן הֶחָצִיר, שֶׁהֲרֵי מוּכָן לְמַאֲכָל, שֶׁכָּתוּב (איוב מ) הִנֵּה נָא בְּהֵמוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ חָצִיר כַּבָּקָר יֹאכַל.

עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי – דְּמוּת זָכָר וּנְקֵבָה. וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, אֵלֶּה אֵינָם כְּאוֹתָם כְּרוּבִים. אֵלֶּה פָּנִים גְּדוֹלוֹת בְּדִמּוּת חֲתוּמָה. כְּרוּבִים, פָּנִים קְטַנּוֹת כְּמוֹ תִּינוֹקוֹת. פְּנֵי אָדָם, כָּל הַדְּמָיוֹת

כְּגוֹלוֹפֵי שְׁמָא מְפַרַשׁ בְּאַרְבַּע סִטְרֵי דְעָלְמָא מִזָּרָ"ח מַעֲרָ"ב צָפו"ן וְדָרו"ם.

מִיכָאֵ"ל רָשִׁים רְשִׁימוּ לְצַד דָּרוֹם. וְכָל אַנְפִּין מִסְתַּכְּלִין לְגַבֵּיהּ. פְּנֵי אָדָ"ם פְּנֵי אַרְיֵ"ה פְּנֵי שׁו"ר פְּנֵי נָשֶׁ"ר. אָדָם אִיהוּ דְכַר וְנוּקְבָא, וְלָא אִקְרֵי אָדָם בַּר חֲנֵי וּמְנִיהּ אִצְטַיָּרָן צִיּוּרִין דְּרֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם דִּכְתִיב, (תהלים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן.

שִׁנְאָן כְּלָלָא דְכֻלְּהוּ צִיּוּרִין שׁו"ר נָשֶׁ"ר אַרְיֵ"ה. ן' דָּא אִיהוּ אָדָם (דף יט ע"א) פְּשִׁיטוּ דְאִתְכְּלִיל כְּחֲדָא בְּרָזָא דְכַר וְנוּקְבָא, וְכֻלְּהוּ אַלְפִין וְרִבְבָן כְּלְהוּ. נָפְקֵי מֵהַנֵי רָזָא שִׁנְאָ"ן. וּמֵהָנֵי דְיוֹקְנִין מִתְפָּרְשִׁין כָּל חַד וְחַד בְּסִטְרַיְיהוּ כְּמָה דְאִתְחַזֵי לוֹן.

לשון הקודש

כְּלוּלוֹת בָּהֶם. בְּגָלַל שֶׁהֵם פָּנִים גְּדוֹלוֹת וּמְצֻיָּרִים בָּהֶם צִיּוּרִים חֲקוּקִים כְּמוֹ חֲקִיקוֹת שֵׁם הַמְפֹרָשׁ בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, מִזָּרָ"ח מַעֲרָ"ב צָפו"ן וְדָרו"ם.

מִיכָאֵ"ל רוֹשֵׁם רִשּׁוּם לְצַד דָּרוֹם, וְכָל הַפָּנִים מִסְתַּכְּלִים אֵלָיו. פְּנֵי אָדָ"ם, פְּנֵי אַרְיֵ"ה, פְּנֵי שׁו"ר, פְּנֵי נָשֶׁ"ר. אָדָם הוּא זָכָר וּנְקֵבָה, וְלֹא נִקְרָא אָדָם פָּרָט לְאֵלֶּה. מְצֻיָּרִים צִיּוּרִים שֶׁל רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם, שֶׁכָּתוּב (תהלים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן.

שִׁנְאָן כְּלָל שֶׁל כָּל הַצִּיּוּרִים, שׁו"ר נָשֶׁ"ר אַרְיֵ"ה. ן' זֶהוּ אָדָם, הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁנִּכְלְלָה כְּאֶחָד בְּסוֹד זָכָר וּנְקֵבָה. וְכָל הָאַלָפִים וּרְבָבוֹת, כֻּלָּם יוֹצְאִים מֵהַסּוֹד הַזֶּה שִׁנְאָ"ן. וּמֵהַדְּמָיוֹת הַלָּלוּ נִפְרָדִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּצִדֵּיהֶם כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לָהֶם.

וְאִלֵּין אִנּוּן דִּקָא מִשַּׁלְבָן חַד בְּחַד וְכָלִיל חַד בְּחַד לְמֶהֱוֵי כָּל חַד וְחַד כְּלִילָן בְּחַבְרֵיהּ, שׁו"ר נֶ"שׁ"ר אַרְיֵ"ה אָדָם אִתְנַהֲגָן בְּרָזָא דְּאַרְבַּע שְׁמָהָן גְּלִיפָאן סָלְקִין לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכָּלָא.

סָלִיק לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכָּלָא שׁוֹר לְאַנְפֵּי אָדָם. סָלִיק שְׁמָא חַד מִתְעַטְּרָא מְחָקְקָא בְּרָזָא דְּתַרִּין גְּוָונִין וְאִיהוּ אֵ"ל. כְּדֵין אִתְהַדַּר לַאֲחוֹרָא וְכוּרְסֵיהּ חָקִיק וְגָלִיף לֵיהּ. וְאִתְרְשִׁים לְאִתְנַהֲגָא בְּרָזָא דְּשְׁמָא דָּא.

סָלִיק לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכָּלָא נֶשֶׁר לְאַנְפֵּי אָדָם. סָלִיק שְׁמָא אַחֲרָא מִתְעַטְּרָא מְחַקְקָא בְּרָזָא דְּתַרִּין אַנְפִּין גְּוָונִין לְאִתְנַהֲרָא וּלְאִסְתַּלְקָא בִּסְלִיקוּ בְּעִטּוּרָא דִּלְעֵילָּא וְאִיהוּ גָּדוֹל. כְּדֵין אִתְהַדַּר לַאֲחוֹרָא וְכוּרְסֵיהּ חָקִיק וְגָלִיף לֵיהּ וְאִתְרְשִׁים לְאִתְנַהֲגָא בְּרָזָא

לשון הקודש

וְאֵלֶּה הֵם שֶׁמִּשְׁלָבִים אֶחָד בְּאֶחָד, וּכְלוּלִים אֶחָד בְּאֶחָד, לִהְיוֹת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ. שׁו"ר נֶ"שׁ"ר אַרְיֵ"ה אָדָ"ם מִתְנַהֲגִים בַּסּוֹד שֶׁל אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת חֲקוּקִים עוֹלִים לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל.

עוֹלֶה לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל שׁוֹר אֶל פְּנֵי אָדָם. עוֹלֶה שֵׁם אֶחָד מִתְעַטֵּר מְחֻקָּק בְּסוֹד שֶׁל שְׁנֵי גְוָנִים, וְהוּא אֵ"ל. אָז חוֹזֵר לְאָחוֹר, וְהַכִּסֵּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוֹד הַשֵּׁם הַזֶּה.

עוֹלֶה לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל נֶשֶׁר אֶל פְּנֵי הָאָדָם. עוֹלֶה שֵׁם אַחֵר, מִתְעַטֵּר מְחֻקָּק בְּסוֹד שֶׁל שְׁנֵי פָּנִים גְּוָנִים לִהְיוֹת מוּאָר וְלַעֲלוֹת בַּעֲלִיָּה בָּעִטּוּר שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוּא גָּדוֹל. אָז חוֹזֵר לְאָחוֹר, וְהַכִּסֵּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוֹד

דְּשִׁמְאָ דָּא.

סָלִיק לְאִתְנַהֲגָא וּלְאִסְתַּכָּלָא אַרְיֵה לְאַנְפֵּי אָדָם.
סָלִיק שְׁמָא אַחֲרָא מִתְעַטְּרָא מִתְחַקְּקָא בְּרָזָא
דְּתֵרִין אַנְפִּין גְּוָונִין לְאִתְתַּקְּפָא וּלְאִתְיַשְּׁרָא בְּתוּקְפָּא
וְאֵיהוּ גְּבוֹר. כְּדֵין אִתְהַדַּר לַאֲחוֹרָא וְכוּרְסֵיהּ חָקִיק
וְגָלִיף לֵיהּ וְאִתְרְשִׁים לְאִתְנַהֲגָא בְּרָזָא דְּשִׁמְאָ דָּא.

אָדָ"ם אִסְתַּכַּל בְּכֻלְּהוּ וְכֻלְּהוּ סָלְקִין וּמִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ.
כְּדֵין כֻּלְּהוּ אִצְטַיְּירוּ בְּגִלּוּפַיְיהוּ בְּצִיּוּרָא דָּא
בְּרָזָא דְּשִׁמְאָ חַד דְּאִקְרֵי נוּרָא. וּכְדֵין כְּתִיב עֲלַיְיהוּ
(יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בְּהַאי
דְּיוּקְנָא. וְהַאי דְּיוּקְנָא כָּלִיל לוֹן.

וְעַל רָזָא דָּא אִקְרֵי קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא (נחמיה ט) הָאֵל
הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. דְּהָא שְׁמָהָן אִלֵּין גְּלִיפִין

לשון הקודש

הַשֵּׁם הַזֶּה.

עוֹלָה לְהִתְנַהֵג וּלְהִסְתַּכֵּל אַרְיֵה אֶל פְּנֵי אָדָם. עוֹלֶה שֵׁם אַחֵר מִתְעַטֵּר מִתְחַזֵּק בְּסוֹד שֶׁל שְׁנֵי פָּנִים גְּוָנִים לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְיַשֵּׁר בְּתֹקֶף, וְהוּא גִּבּוֹר. אָז חוֹזֵר לְאָחוֹר, וְהַכִּסֵּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוֹד הַשֵּׁם הַזֶּה.

אָדָ"ם מִסְתַּכֵּל בְּכֻלָּם, וְכֻלָּם עוֹלִים וּמִסְתַּכְּלִים בּוֹ. אָז כֻּלָּם הִצְטַיְּרוּ בַּחֲקִיקָתָם בְּצִיּוּר זֶה בְּסוֹד שֵׁם אֶחָד שֶׁנִּקְרָא נוֹרָא. וְאָז כָּתוּב עֲלֵיהֶם (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּדְּמוּת הַזּוֹ. וְהַדְּמוּת הַזּוֹ כּוֹלֶלֶת אוֹתָם.

וְעַל סוֹד זֶה נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (נחמיה ט) הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ חֲקוּקִים הֵם לְמַעְלָה בְּסוֹד

אִנּוּן לְעֵיל (לְעֵילָּא) בְּרָזָא דִּרְתִיכָא עִלָּאָה, כְּלִילָא בְּאַרְבַּע אַתְוָון יהו"ה דְּאִיהוּ שְׁמָא דְּכָלִיל כֹּלָּא. דְּיוּקְנִין אִלֵּין מְחַקְּקָן גְּלִיפָן בְּכוּרְסַיָּא. וְכוּרְסַיָּא גְּלִיפָא מְרַקְּמָא בְּהוּ חַד לְיָמִינָא וְחַד לִשְׂמָאלָא וְחַד לְקַמָּא וְחַד לַאֲחוֹרָא רְשִׁימָא בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא.

כֻּרְסְיָיא כַּד סָלְקָא רְשִׁימָא בְּאַרְבַּע דְּיוּקְנִין אִלֵּין, אִלֵּין אַרְבַּע שְׁמָהָן עִלָּאִין נָטְלִין לְהַאי כֻּרְסְיָיא, וְכֻרְסְיָיא אִתְכְּלִיל בְּהוּ עַד דְּנָקְטָא וְלָקְטָא נַפְשִׁין וְעַנּוּגִין דְּכִסּוּפִין. כֵּיוָן דְּנָקְטָא וְלָקְטָא אִנּוּן עַנּוּגִין וְכִסּוּפִין, נָחֲתָא מַלְיָיא, כְּאִילָנָא דְּמַלְיָיא עַנְפִין לְכָל סְטָר וּמָלֵי אָבִין (אִיבִּין). כֵּיוָן דְּנָחֲתִי (דְּנַחֲתָא) נָפְקִי אִלֵּין אַרְבַּע דְּיוּקְנִין מִצְטַיְּירִין בְּצִיּוּרַיְיהוּ גְּלִיפָן מְנַהֲרִין נְצִיצִין מְלַהֲטִין. וְאִנּוּן זָרְעִין זַרְעָא עַל עָלְמָא, כְּדֵין אִתְקְרֵי, עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע, עֵשֶׂב דְּאִנּוּן

לשון הקודש

הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה, כְּלוּלָה בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יהו"ה, שֶׁהוּא הַשֵּׁם שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל. דְּמֻיּוֹת הָאֵלֶּה מְחֻקָּקוֹת וּגְלוּפוֹת בַּכִּסֵּא, וְהַכִּסֵּא חָקוּק מֶרְקָם בָּהֶם, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לִשְׂמֹאל וְאֶחָד לְפָנִים וְאֶחָד לְאָחוֹר, רָשׁוּם בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. **הַכִּסֵּא,** כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה, רָשׁוּם בְּאַרְבַּע הַדְּמֻיּוֹת הַלָּלוּ. אַרְבָּעָה הַשֵּׁמוֹת הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ לוֹקְחִים אֶת הַכִּסֵּא הַזֶּה, וְהַכִּסֵּא נִכְלָל בָּהֶם, עַד שֶׁלּוֹקֵחַ וְלוֹקֵט נְפָשׁוֹת וְעַנּוּגִים שֶׁל כִּסּוּפִים. כֵּיוָן שֶׁלּוֹקֵחַ וְלוֹקֵט אוֹתָם עַנּוּגִים וְכִסּוּפִים, יוֹרֵד מָלֵא כְּמוֹ עֵץ שֶׁמָּלֵא עֲנָפִים לְכָל צַד וּמָלֵא פֵּרוֹת. כֵּיוָן שֶׁהוּא יוֹרֵד, יוֹצְאִים אַרְבַּע הַדְּמֻיּוֹת הַלָּלוּ מְצֻיָּרִים בְּצִיּוּרֵיהֶם חֲקוּקִים מְאִירִים נוֹצְצִים מְלַהֲטִים, וְהֵם זוֹרְעִים זֶרַע עַל

זֶרַע זָרַע עַל עָלְמָא.

נָפְקָא (בייזן) דְּיוּקְנָא דְּאָדָם דְּכָלִיל כָּל דְּיוּקְנִין. כְּדֵין כְּתִיב עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ. לָא אַפִּיק זַרְעָא אֶלָּא לְתוֹעַלְתָּא. עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ דַּיְיקָא. מִכָּאן דְּלֵית רְשׁוּ לְבַר נָשׁ לְאַפָּקָא זַרְעָא מִנֵּיהּ לְבַטָּלָא. חָצִיר (נ"א דֶּשֶׁא) (רָזָא) דְּהָכָא לָאו אִיהוּ מַזְרִיעַ זֶרַע. וּבְגִין כָּךְ אִתְבַּטַּל וְלָא קַיְימָא בְּקִיּוּמָא כְּהָנֵי אַחֲרָנִין, דְּלֵית לֵיהּ דְּיוּקְנָא לְאִצְטַיְירָא וּלְאִתְגְּלָפָא בְּדְיוּקְנָא וְצִיּוּרָא כְּלָל. אֶלָּא אִתְחַזּוֹן וְלָא אִתְחַזּוֹן. כָּל אִנּוּן דְּלָא אִצְטַיְירוּ בְּצִיּוּרָא וְדְיוּקְנָא לֵית לוֹן קִיּוּמָא. קַיְימִי לְפוּם שַׁעֲתָא וְאִתְאֲכִילוּ בְּאֶשָּׁא דְּאָכְלָא אֶשָּׁא וּמְהַדְּרִין כְּמִדְּלְקַדְּמִין וְכֵן בְּכָל יוֹמָא.

לשון הקודש

הָעוֹלָם, וְאָז נִקְרָא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע, הָעֵשֶׂב שֶׁהֵם זוֹרְעִים זֶרַע עַל הָעוֹלָם.

פֵּירוּשׁ שֶׁיּוֹצֵאת דְּמוּת אָדָם שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַדְּמָיוֹת, אָז כָּתוּב עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ. לֹא מוֹצִיא זֶרַע אֶלָּא לְתוֹעֶלֶת, דַּוְקָא עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ. מִכָּאן שֶׁאֵין רְשׁוּת לְבֶן אָדָם לְהוֹצִיא זֶרַע מִמֶּנּוּ לְבַטָּלָה. הֶחָצִיר [סוד] שֶׁל כָּאן אֵינוֹ מַזְרִיעַ זֶרַע, וְלָכֵן הִתְבַּטֵּל וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ כְּמוֹ הָאַחֵרִים הָאֵלֶּה, שֶׁאֵין לוֹ דְּמוּת לְהִצְטַיֵּר וּלְהֵחָקֵק בִּדְמוּת וְצִיּוּר כְּלָל. אֶלָּא נִרְאִים וְלֹא נִרְאִים. כָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא הִצְטַיְּרוּ בְּצִיּוּר וּדְמוּת, אֵין לָהֶם קִיּוּם. עוֹמְדִים לְפִי שָׁעָה וְנֶאֱכָלִים בְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ, וְחוֹזְרִים כְּמוֹ קֹדֶם וְכֵן בְּכָל יוֹם.

בַּר נָשׁ לְתַתָּא אִית לֵיהּ דְּיוּקְנָא וְצִיּוּרָא, וְלָא אִיהוּ בְּקִיּוּמָא כְּגַוְונָא דְּהָנֵי דִּלְעֵילָּא. צִיּוּרָא וְדְיוּקְנָא דִּלְעֵיל (דִּלְעֵלָּא). מִצְטַיְּירִין בְּצִיּוּרֵיהוֹן כְּמָה דְּהַוְיָין בְּלָא מַלְבּוּשָׁא אַחֲרָא לְאִצְטַיְּרָא. וּבְגִין כָּךְ אִנּוּן בְּקִיּוּמָא תָּדִיר. צִיּוּרָא דְּאָדָם לְתַתָּא מִצְטַיְּירִין בְּצִיּוּרַיְיהוּ בְּמַלְבּוּשָׁא וְלָא כְּגַוְונָא (כְּגַוְונָא) אַחֲרָא, וּבְגִין כָּךְ קָיְימִין בְּקִיּוּמָא זְמַן וְעִדָּן. וּבְכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא מִתְפַּשַּׁט רוּחָא מֵהַאי מַלְבּוּשָׁא וְסָלְקָא (לְעֵלָּא). וְהַהוּא אֶשָּׁא דְּאָכְלָא אָכִיל לֵיהּ. וּבָתַר אִתְהַדַּר כְּמִלְקַדְמִין וּמִצְטַיְּירִין בִּלְבוּשַׁיְיהוּ. וּבְגִין כָּךְ לֵית לוֹן קִיּוּמָא כְּאִנּוּן דְּיוּקְנִין דִּלְעֵיל. וְעַל דָּא כְּתִיב, (איכה ג) חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים. בְּנֵי נָשָׁא דְּאִנּוּן חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. (דף יט ע"ב) מַאי טַעְמָא, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, רַבָּה אִיהוּ וְלָא זְעֵירָא.

רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וַדַּאי רַבָּה דְּיַכְלָא לְנַטְלָא כָּל בְּנֵי

לשון הקודש

בֶּן אָדָם לְמַטָּה יֵשׁ לוֹ דְּמוּת וְצִיּוּר, וְאֵינוֹ בְּקִיּוּם כְּמוֹ שֶׁל אֵלֶּה שֶׁלְּמַעְלָה. צִיּוּר וּדְמוּת שֶׁלְּמַעְלָה מְצַטְיְרִים בְּצִיּוּרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּלִי מַלְבּוּשׁ אַחֵר לְהִצְטַיֵּר, וְלָכֵן הֵם בְּקִיּוּם תָּמִיד. הַצִּיּוּר שֶׁל אָדָם לְמַטָּה, מְצַטְיְרִים בְּצִיּוּרֵיהֶם בְּמַלְבּוּשׁ וְלֹא בְּגָוֶן אַחֵר. וְלָכֵן עוֹמְדִים בְּקִיּוּם שֶׁל זְמַן וְעִדָּן, וּבְכָל לַיְלָה וְלַיְלָה מִתְפַּשֵּׁט רוּחַ מֵהַמַּלְבּוּשׁ הַזֶּה וְעוֹלֶה (וְלְמַעְלָה). וְאוֹתָהּ אֵשׁ אוֹכֶלֶת, אוֹכֶלֶת אוֹתוֹ. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים כְּמוֹ מִקֹּדֶם וּמְצַטְיְרִים בִּלְבוּשֵׁיהֶם, וְלָכֵן אֵין לָהֶם עֲמִידָה כְּמוֹ הַדְּמָיוֹת הַלָּלוּ שֶׁלְּמַעְלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (איכה ג) חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים, בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וָיוֹם. מָה הַטַּעַם רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ? רַבָּה הִיא וְלֹא קְטַנָּה.

רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, וַדַּאי גְּדוֹלָה, שֶׁיְּכוֹלָה לְקַחַת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם וּלְהַכְלִילָם בְּתוֹכָהּ

עַלְמָא וּלְאַכְלָא לוֹן בְּגַוָּוהּ עִלָּאָה וְתַתָּאָה. אֲתַר רַב וְסַגֵּי אִיהוּ דְּכָלִיל כֹּלָּא וְלֹא אִתְמַלְיָא יַתִּיר. וְרָזָא דָּא (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא וְגו' אָזְלֵי לְגַבֵּי יַמָּא וְיַמָּא נָטִיל לוֹן וְאָכִיל לוֹן בְּגַוֵּיהּ וְלָא אִתְמַלְיָא. וּבְתַר אַפִּיק לוֹן כְּמִלְקַדְמִין וְאָזְלֵי. וּבְגִין דָּא רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ.

בְּיוֹמָא דָּא כְּתִיב כִּי טוֹב כִּי טוֹב תְּרֵי זִמְנֵי. בְּגִין דְּיוֹמָא דָּא אָחִיד לִתְרֵין סִטְרִין וְאַפְרִישׁ מַחְלוֹקֶת. אָמַר לְהַאי סִטְרָא כִּי טוֹב וּלְהַאי סִטְרָא כִּי טוֹב וְאַסְכִּים בֵּינַיְיהוּ. וּבְגִין כָּךְ אִית בֵּיהּ תְּרֵין זִמְנִין וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר. הָכָא רָזָא דִּשְׁמָא דְאַרְבַּע אַתְוָון גְּלִיפָא מְחַקְקָא סָלִיק לְתְרֵיסַר אַתְוָון בְּאַרְבַּע דְּיוֹקְנִין בְּאַרְבַּע סִטְרִין רָשִׁים עַל כּוּרְסְיָא קַדִּישָׁא:

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה. מָקוֹם גָּדוֹל וְרַב הוּא שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל וְלֹא מִתְמַלֵּא יוֹתֵר, וְסוֹד זֶה – (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא וְגו'. הוֹלְכִים לַיָּם, וְהַיָּם לוֹקֵחַ אוֹתָם וְאוֹכֵל אוֹתָם בְּתוֹכוֹ, וְלֹא מִתְמַלֵּא. אַחַר כָּךְ הוּא מוֹצִיא אוֹתָם כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְהוֹלְכִים, וּבְגִלַּל זֶה רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. **בְּיוֹם** זֶה כָּתוּב כִּי טוֹב כִּי טוֹב פַּעֲמַיִם. בְּגִלַּל שֶׁיּוֹם הַזֶּה אָחוּז לִשְׁנֵי צְדָדִים וּמַפְרִיד מַחֲלֹקֶת, אָמַר לְצַד זֶה כִּי טוֹב וּלְצַד זֶה כִּי טוֹב, וּמַסְכִּים בֵּינֵיהֶם. וְלָכֵן יֵשׁ בּוֹ פַּעֲמַיִם וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר. כָּאן הַסּוֹד שֶׁל שֵׁם שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת חֲקוּקָה מְחוֹקֶקֶת עוֹלָה לִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת בְּאַרְבַּע דְּמָיוֹת בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים רָשׁוּם עַל הַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאוֹרוֹת וְכוּ'. מְאוֹרֹת חָסֵר. דְּאִתְבְּרִי אַסְכָּרָה לְרַבָּיֵי. דְּבָתַר דְּאִתְגְּנִיז נְהִירוּ אוֹר קַדְמָאָה. אִתְבְּרִי קְלִיפָּה לְמוֹחָא, וְהַהִיא קְלִיפָּה אִתְפַּשַּׁט וְאַפִּיק קְלִיפָּה אַחֲרָא. כֵּיוָן דְּנַפְקַת סַלְקָא וְנַחֲתָא מָטַת לְגַבֵּי אַנְפֵּי זוּטְרֵי, בָּעַאת לְאִתְדַּבְּקָא בְּהוּ וּלְאִצְטַיְּירָא בְּגַוְונֵיהוּ וְלָא בָּעַאת לְאַפְרְשָׁא מִנַּיְיהוּ, אַפְרַשׁ לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתַּמָּן וְנָחִית לָהּ לְתַתָּא, כַּד בְּרָא אָדָם בְּגִין לְאִתְקָנָא הַאי בְּהַאי עָלְמָא.

כֵּיוָן דְּחָמַת לְחַוָּה דְּקָא מִתְדַּבְּקָא בְּסִטְרוֹי דְּאָדָם דְּשַׁפִּירוּ דִּלְעֵילָא וְחָמַאת דִּיוּקְנָא שְׁלִים, פָּרְחָא מִתַּמָּן, וּבָעַאת כְּמִלְקַדְמִין לְאִתְדַּבְּקָא בְּאַנְפּוֹי זוּטְרֵי. אִנּוּן נָטְרֵי תַּרְעִין דִּלְעֵיל לָא שַׁבְקוּ לָהּ. נָזַף קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּהּ וְאַטִּיל לָהּ בְּשִׁפּוּלֵי יַמָּא. וְיָתְבַת תַּמָּן

לשון הקודש

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת וְכוּ'. מְאֹרֹת חָסֵר, שֶׁנִּבְרְאָה אַסְכָּרָה לַתִּינוֹקוֹת. שֶׁאַחַר שֶׁנִּגְנַז אוֹר שֶׁל אוֹר הָרִאשׁוֹן, נִבְרְאָה קְלִפָּה לַמֹּחַ, וְאוֹתָהּ קְלִפָּה מִתְפַּשֶּׁטֶת וּמוֹצִיאָה קְלִפָּה אַחֶרֶת. כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵאת, עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, מַגִּיעָה לְגַבֵּי פָּנִים קְטַנּוֹת, רוֹצָה לְהִתְדַּבֵּק בָּהֶם וּלְהִצְטַיֵּר בְּתוֹכָם, וְלֹא רוֹצָה לְהִפָּרֵד מֵהֶם, מַפְרִיד אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשָּׁם וּמוֹרִיד אוֹתָהּ לְמַטָּה, כְּשֶׁבָּרָא אָדָם כְּדֵי לְתַקֵּן זֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה.

כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה אֶת חַוָּה דְּבוּקָה בְּצִדּוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁל יְפִי שֶׁל מַעְלָה וְרָאֲתָה דְּמוּת שְׁלֵמָה, פָּרְחָה מִשָּׁם, וְרָצְתָה כְּמוֹ מִקֹּדֶם לְהִתְדַּבֵּק בְּפָנִים קְטַנּוֹת. אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים שֶׁלְּמַעְלָה לֹא נָתְנוּ לָהּ. נָזַף בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִטִּיל אוֹתָהּ בְּשִׁפּוּלֵי הַיָּם, וְיָשְׁבָה שָׁם עַד שֶׁחָטָא אָדָם וְאִשְׁתּוֹ.

עַד דְּחָטָא אָדָם וְאִנְתְּתֵיהּ. כְּדֵין אַפִּיק לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשִּׁפּוּלֵי יַמָּא, וְשָׁלְטָא עַל כָּל אִנּוּן רַבְיֵי אַפֵּי זוּטְרֵי דִּבְנֵי נָשָׁא דְּאִתְחָזוּן לְאַעֲנָשָׁא בְּחוֹבֵי דְּאָבוּהוֹן. וְאִיהִי אָזְלָא מְשַׁטְּטָא בְּעָלְמָא. קְרִיבַת לְתַרְעֵי גַּן עֵדֶן דְּאַרְעָא וְחָמַת כְּרוּבִים נָטְרֵי תַּרְעֵי דְּגַן עֵדֶן וְיָתְבָא תַּמָּן לְגַבֵּי הַהוּא לַהַט הַחֶרֶב בְּגִין דְּהִיא נָפְקַת מִסִּטְרָא דְּהַהוּא לַהַט.

בְּשַׁעֲתָא דְּהַהוּא לַהַט אִתְהַפַּךְ עָרְקַת וּמְשַׁטְּטַת בְּעָלְמָא וְאִשְׁתַּכְּחַת רַבְיֵי דְּאִתְחָזוּן לְאִתְעָנָשָׁא וְחַיְיכַת בְּהוּ וּקְטִילַת לוֹן. וְדָא אִיהוּ בְּגְרִיעוּ דְּסִיהֲרָא דְּאַזְעִירַת נְהוֹרָא וְדָא מְאוֹרֹת כַּד אִתְיְלִיד קַיִן לֹא יָכְלָא לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ. לְבָתָר אִתְקְרִיבַת בַּהֲדֵיהּ וְאוֹלִידַת רוּחִין וְטִיסִין.

לשון הקודש

אָז הוֹצִיא אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשִּׁפּוּלֵי הַיָּם, וְשׁוֹלֶטֶת עַל כָּל אוֹתָם תִּינוֹקוֹת פָּנִים קְטַנּוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁרְאוּיִים לְהֵעָנֵשׁ בַּחֲטָאֵי אֲבוֹתֵיהֶם, וְהִיא הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם. מִתְקָרֶבֶת לְשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ וְרוֹאָה כְּרוּבִים, שׁוֹמְרֵי שַׁעֲרֵי גַּן הָעֵדֶן, וְיוֹשֶׁבֶת שָׁם אֵצֶל אוֹתוֹ לַהַט הַחֶרֶב, בִּגְלַל שֶׁהִיא יָצְאָה מִצַּד אוֹתוֹ לַהַט.

בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְהַפֵּךְ אוֹתוֹ לַהַט, בּוֹרַחַת וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם, וּמוֹצֵאת תִּינוֹקוֹת שֶׁרְאוּיִים לְהֵעָנֵשׁ, וְצוֹחֶקֶת בָּהֶם וְהוֹרֶגֶת אוֹתָם. וְזֶהוּ בִּפְגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהִקְטִינָה אֶת אוֹרָהּ, וְזֶה מְאוֹרֹת. כְּשֶׁנּוֹלַד קַיִן לֹא יָכְלָה לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ. אַחַר כָּךְ הִתְקָרְבָה אֵלָיו וְהוֹלִידָה רוּחוֹת וְשֵׁדִים וּמְעוֹפְפִים.

אָדָם מֵאָה וּתְלָתִין שְׁנִין שִׁמֵּשׁ בִּרוּחִין נוּקְבִין, עַד דְּאֶתַת נַעֲמָה וּמִנּוֹ שַׁפִּירוּ דִילָהּ טָעוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים בַּתְרָהּ עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל וְאוֹלִידַת מִנַּיְיהוּ. וּמִנָּהּ אִתְפַּשְׁטוּ רוּחִין בִּישִׁין וְשֵׁדִין בְּעָלְמָא, דְּאִיהִי אָזְלַת וּמְשׁוֹטְטָת בְּלֵילְיָא (נ"א בְּלֵילִית) וְאָזְלַת בְּעָלְמָא וְחָיְכַת (נ"א וְחָיְכָן) בִּבְנֵי נָשָׁא וְעַבְדֵי לוֹן דְּאוֹשְׁדוֹן קְרִי. וּבְכָל אֲתַר דְּאַשְׁכְּחָן בְּנֵי נָשָׁא נַיְימִין יְחִידָאִין בְּבֵיתָא שָׁרָן עֲלַיְיהוּ וְאַחִידָן לוֹן וּמִתְדַּבְקָן בְּהוּ וְנָטְלֵי מִנַּיְיהוּ תְּאוּבְתָּא וְאוֹלִידָן מִנַּיְיהוּ. וְתוּ פָּגְעִין בֵּיהּ בְּמַרְעִין וְלָא יָדַע. וְכָל דָּא בִּגְרִיעוּ דְסִיהֲרָא.

מְאֹדֹת כַּד אִתְתַּקַּנַת סִהֲרָא, אִתְהַפְּכָן אַתְוָון (תהלים יח) אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה. מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ. מָגֵן הוּא עַל כָּל אִנּוּן רוּחִין בִּישִׁין וְקַסְטִירִין דְּמְשׁוֹטְטֵי בְּעָלְמָא בִּגְרִיעוּ דִילָהּ לְכָל אִנּוּן דְּאַחִידָן

לשון הקודש

אָדָם שִׁמֵּשׁ מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנִים עִם רוּחוֹת נְקֵבוֹת, עַד שֶׁבָּאָה נַעֲמָה, וּמִתּוֹךְ יָפְיָהּ טָעוּ אַחֲרֶיהָ בְּנֵי הָאֱלֹהִים עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל, וְהוֹלִידָה מֵהֶם. וּמִמֶּנָּה הִתְפַּשְּׁטוּ רוּחוֹת רָעוֹת וְשֵׁדִים בָּעוֹלָם, שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֶטֶת בַּלַּיְלָה [נ"א עִם לִילִית] וְהוֹלֶכֶת בָּעוֹלָם וְצוֹחֶקֶת [נ"א וְצוֹחֶקוֹת] בִּבְנֵי אָדָם וְעוֹשׂוֹת לָהֶם שֶׁיִּשְׁפְּכוּ קֶרִי. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצְאִים בְּנֵי אָדָם יְשֵׁנִים יְחִידִים בְּבַיִת, שׁוֹרוֹת עֲלֵיהֶם, וְאוֹחֲזוֹת וְנִדְבָּקוֹת בָּהֶם, וְלוֹקְחוֹת מֵהֶם תַּאֲוָה וּמוֹלִידוֹת מֵהֶם, וְעוֹד פּוֹגְעוֹת בּוֹ בְּמַחֲלוֹת, וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ. וְכָל זֶה בִּפְגִימַת הַלְּבָנָה.

מְאֹדֹת, כְּשֶׁמִּתְתַּקֶּנֶת הַלְּבָנָה, מִתְהַפְּכוֹת הָאוֹתִיּוֹת (תהלים יח) אִמְרַת ה' צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ. מָגֵן הוּא עַל כָּל אוֹתָם רוּחוֹת רָעוֹת וּמַזִּיקִים שֶׁמְּשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם בִּפְגִימָתָהּ לְכָל אוֹתָם

בֵּיהּ בְּהֵימְנוּתֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

שְׁלֹמֹה מַלְכָּה כַּד נָחִית לְעָמְקָא דֶּאֱגוֹזָא דִכְתִיב, (שיר השירים ו) **אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, נָטַל קְלִיפָּה דֶּאֱגוֹזָא וְאִסְתַּכַּל בְּכָל אִנּוּן קְלִיפִּין וְיָדַע** (נ"א וְאִסְתַּכַּל דְּכָל אִנּוּן לָא נִבְרְאוּ אֶלָּא מֵעִינּוּקָא) **דְּכָל אִנּוּן עִנּוּגִין דְּהַנְהוּ רוּחִין קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא לְאִתְדַּבְּקָא בִּבְנֵי נָשָׁא** (נ"א וּלְאַסְטָאָה) **וּלְאִסְתָּאַב לוֹן דִּכְתִיב,** (קהלת ב) **וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי אָדָם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת.**

תּוּ תַּעֲנוּגֵי בְּנֵי אָדָם דְּמִתְעַנְּגֵי בְּשִׁינְתָא דְּלֵילְיָא, נַפְקָא מִנַּיְהוּ שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת. וְכֻלָּא אִצְטְרִיךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי בְּעָלְמָא וּלְאַתְקָנָא עָלְמָא בֵּהּ. וְכֻלָּא מֹחָא לְגוֹ וְכַמָּה קְלִיפִּין חַפְיָא לְמוֹחָא. וְכָל עָלְמָא כְּהַאי גַּוְונָא עֵילָא וְתַתָּא מֵרִישׁ רָזָא דְּנִקּוּדָה עִלָּאָה עַד סוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין. כֻּלְּהוּ (דף כ ע"א)

לשון הקודש

שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ בֶּאֱמוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. **שְׁלֹמֹה** הַמֶּלֶךְ, כְּשֶׁיָּרַד לְעֹמֶק הָאֱגוֹז, שֶׁכָּתוּב (שיר ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, לָקַח קְלִפַּת אֱגוֹז וְהִסְתַּכֵּל בְּכָל אוֹתָן קְלִפּוֹת, וְיָדַע (נ"א וְהִסְתַּכֵּל שֶׁכָּל אוֹתָם לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא מֵעִנּוּג) שֶׁכָּל אוֹתָם עִנּוּגִים שֶׁל אוֹתָם רוּחוֹת קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז אֵינוֹ אֶלָּא רַק לְהִדָּבֵק בִּבְנֵי אָדָם (נ"א וְלַהֲסִיתָם) וּלְטַמֵּא אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב (קהלת ב) וְתַעֲנֻגוֹת בְּנֵי הָאָדָם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת.

עוֹד, תַּעֲנוּגֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁמִּתְעַנְּגִים בִּשְׁנַת הַלַּיְלָה יוֹצֵא מֵהֶם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת, וְהַכֹּל הִצְטָרֵךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא בָּעוֹלָם וּלְהַתְקִין בָּהֶם אֶת הָעוֹלָם, וְהַכֹּל מֹחַ מִבִּפְנִים, וְכַמָּה קְלִפּוֹת חוֹפוֹת עַל הַמֹּחַ. וְכָל עוֹלָם כְּמוֹ זֶה, מַעְלָה וּמַטָּה מֵרֹאשׁ

אִיהוּ דָּא לְבוּשָׁא לְדָא, וְדָא לְדָא. דָּא מוֹחָא לְגוֹ מוֹחָא וְקִלִּיפָּה (ס"א מוֹחָא) רוֹחָא. דָּא לְגוֹ מִן דָּא. וְדָא לְגוֹ מִן דָּא. עַד דְּאִשְׁתְּכַח דְּהַאי קְלִיפָּה לְהַאי וְהַאי לְהַאי.

נְקוּדָה קַדְמָאָה הֲוָה נְהִירוּ פְּנִימָאָה דְּלֵית לֵיהּ שְׁעוּרָא לְמִנְדַּע זְכִיכוּ וְדַקִּיקוּ וְנַקְיוּ דִּילֵיהּ. עַד דְּאִתְפְּשַׁט פְּשִׁיטוּ. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּהַהִיא נְקוּדָה אִתְעֲבִיד חַד הֵיכָלָא לְאִתְלַבְּשָׁא הַהִיא נְקוּדָה נְהִירוּ דְּלָא יְדִיעַ לְסְגִיאוּ זְכוּכָא דִּילֵיהּ.

הֵיכָלָא דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא לְהַהוּא נְקוּדָה סְתִימָא אִיהִי נְהִירוּ דְּלֵית לֵיהּ שְׁעוּרָא. וְעִם כָּל דָּא לָאו דַּקִּיק וְזָכִיךְ אִיהוּ כְּהַהִיא נְקוּדָה קַדְמָאָה טָמִיר וְגָנִיז. הַהוּא הֵיכָלָא אִתְפַּשַּׁט פְּשִׁיטוּ אוֹר קַדְמָאָה. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ אִיהוּ לְבוּשָׁא לְהַהוּא הֵיכָלָא

לשון הקודש

סוֹד הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה עַד סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת. כֻּלָּם הֵם זֶה לְבוּשׁ לָזֶה, וְזֶה לָזֶה. זֶה מֹחַ לְתוֹךְ מֹחַ וּקְלִפָּה רוּחַ. זֶה לִפְנִים מִזֶּה, וְזֶה לִפְנִים מִזֶּה, עַד שֶׁנִּמְצָא שֶׁזֶּה קְלִפָּה לָזֶה וְזֶה לָזֶה.

נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה הָיְתָה אוֹר פְּנִימִי שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר לָדַעַת הִוָּדְּכוּת וְדַקִּיקוּת וּנְקִיוּת שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מִמֶּנּוּ הִתְפַּשְּׁטוּת, וְאוֹתָהּ הִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה נַעֲשֵׂית הֵיכָל אֶחָד לְהִתְלַבֵּשׁ אוֹתָהּ נְקֻדָּה, אוֹר שֶׁלֹּא יָדוּעַ לְגֹדֶל הַזִּכּוּךְ שֶׁלּוֹ. **הַהֵיכָל** שֶׁהוּא לְבוּשׁ לְאוֹתָהּ נְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת הִיא אוֹר שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר, וְעִם כָּל זֶה לֹא דַּקִּיק וּמְזֻכָּךְ הוּא כְּמוֹ אוֹתָהּ נְקֻדָּה רִאשׁוֹנָה טְמִירָה וּגְנוּזָה. אוֹתוֹ הַהֵיכָל הִתְפַּשֵּׁט הִתְפַּשְּׁטוּת אוֹר הָרִאשׁוֹן,

דַּקִּיק וְזָכִיךְ פְּנִימָאָה יַתִּיר.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִתְפַּשַּׁט דָּא בְּדָא וְאִתְלַבַּשׁ דָּא בְּדָא. עַד דְּאִשְׁתְּכַח דָּא לְבוּשָׁא לְדָא וְדָא לְדָא. דָּא מוֹחָא וְדָא קְלִיפָּה. וְאַף עַל גַּב דְּדָא לְבוּשָׁא. אִתְעֲבִיד אִיהוּ מוֹחָא לְדַרְגָּא אַחֲרָא. וְכֻלָּא כְּגַוְונָא דָּא אִתְעֲבִיד הָכִי לְתַתָּא. עַד כִּי בְצֶלֶם דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא מוֹחָא וּקְלִיפָּה רוּחָא וְגוּפָא. וְכֻלָּא אִיהוּ תִּקּוּנָא דְּעָלְמָא.

כַּד חֲוַת סִיהֲרָא בְּשִׁמְשָׁא בְּדִבְקוּתָא חָדָא, חֲוַת סִיהֲרָא בִּנְהִירוּ. כֵּיוָן דְּאִתְפָּרְשָׁא מִן שִׁמְשָׁא וְאִתְפַּקְדַת עַל (כָּל) חֵילָהָא, אַזְעִירַת גַּרְמָהּ, אַזְעִירַת נְהוֹרָא. וְאִתְבְּרוּן קְלִיפִּין עַל קְלִיפִּין לְגַנְיוּ דְמוֹחָא. וְכֻלָּא תִּקּוּנָא דְמוֹחָא. וְעַל דָּא יְהֵי מְאוֹרֹת חָסֵר (כְּתִיב). וְכָל דָּא לְתִקּוּנָא דְעָלְמָא. וְדָא הוּא דִכְתִיב

לשון הקודש

וְאוֹתָהּ הִתְפַּשְׁטוּת הִיא לְבוּשׁ לְאוֹתוֹ הַיְכָל דַּקִּיק וּמְזֻכָּךְ פְּנִימִי יוֹתֵר.

מִכָּאן וָהָלְאָה הִתְפַּשֵּׁט זֶה בָּזֶה וְהִתְלַבֵּשׁ זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁנִּמְצָא זֶה לְבוּשׁ לָזֶה, וְזֶה לָזֶה. זֶה מֹחַ וְזוֹ קְלִפָּה. וְאַף עַל גַּב שֶׁזֶּה לְבוּשׁ, נַעֲשָׂה הוּא מֹחַ לְדַרְגָּה אַחֶרֶת. וְהַכֹּל כְּמוֹ זֶה נַעֲשָׂה כָּךְ לְמַטָּה, עַד כִּי בְּצֶלֶם זֶה הָאָדָם הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, מֹחַ וּקְלִפָּה, רוּחַ וְגוּף, וְהַכֹּל הוּא תִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם.

כְּשֶׁהָיְתָה הַלְּבָנָה עִם הַשֶּׁמֶשׁ בִּדְבֵקוּת אַחַת, הָיְתָה הַלְּבָנָה בָּאוֹר. כֵּיוָן שֶׁנִּפְרְדָה מֵהַשֶּׁמֶשׁ וְהֻפְקְדָה עַל כָּל חֵילוֹתֶיהָ, הִקְטִינָה אֶת עַצְמָהּ, הִקְטִינָה אֶת אוֹרָהּ, וְנִבְרְאוּ קְלִפּוֹת עַל קְלִפּוֹת לְגַנְיוּת הַמֹּחַ. וְהַכֹּל תִּקּוּן שֶׁל הַמֹּחַ. וְעַל זֶה יְהֵי מְאוֹרֹת

לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים וַיַּעַשׂ רִבּוּיָא וְתִקּוּנָא דְּכֹלָּא כְּדְקָא יָאוּת. אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים בְּקַדְמִיתָא בְּחִבּוּרָא חָדָא. דָּזָא דָּא שְׁמָא שְׁלִים כְּחָדָא יהו"ה אֱלֹהִים אַף עַל גַּב דְּלָא אִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא אֶלָּא בְּאַרַח סָתִים. הַגְּדוֹלִים דְּאִתְבְּרִיאוּ (נ"א דְּאִתְרַבְּיאוּ) בְּשְׁמָא דָּא כְּדָא לְאִתְקְרֵי בְּהוּ שְׁמָא דְּכֹלָּא. מצפ"ץ אִלֵּין שְׁמָהָן עִלָּאִין דְּתִלְיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי. הַגְּדוֹלִים, אִלֵּין אִתְרַבְּיאוּ וְסָלְקִין לְעֵילָּא. בְּגִין דְּאִנּוּן עִלָּאִין מֵרָזָא עִלָּאָה וְסָלְקִין לְתוֹעַלְתָּא דְּעָלְמָא דְּאִתְקַיְּמָא בְּחוֹן עָלְמִין. כְּגַוְונָא דָּא שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת תַּרְוַוייהוּ כְּחָדָא סְלִיקוּ בִּרְבוּתָא חָדָא.

לָא אִתְיְישָׁב סִיהֲרָא לְגַבֵּי שִׁמְשָׁא. דָּא אַכְסִיף מִקַּמֵּי

לשון הקודש

חָסֵר. וְכָל זֶה לְתִקּוּן הָעוֹלָם, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים. וַיַּעַשׂ – רִבּוּי וְתִקּוּן שֶׁל הַכֹּל כָּרָאוּי. אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים – בַּהַתְחָלָה בְּחִבּוּר אֶחָד. סוֹד זֶה הַשֵּׁם הַשָּׁלֵם יַחַד הוי"ה אֱלֹהִים, אַף עַל גַּב שֶׁאֵינוֹ בְּגִלּוּי אֶלָּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר. הַגְּדֹלִים – שֶׁנִּבְרְאוּ (נ"א שֶׁנִּתְגַּדְּלוּ) בְּשֵׁם זֶה כָּזֶה לְהִקָּרֵא בָּהֶם הַשֵּׁם שֶׁל הַכֹּל. מצפ"ץ אֵלּוּ שֵׁמוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים. הַגְּדֹלִים – אֵלּוּ הִתְגַּדְּלוּ וְעוֹלִים לְמַעְלָה, בְּגָלַל שֶׁהֵם עֶלְיוֹנִים מְסוֹד עֶלְיוֹן, וְעוֹלִים לְתוֹעֶלֶת הָעוֹלָם שֶׁמְּקַיֵּם בָּהֶם הָעוֹלָמוֹת. כְּמוֹ זֶה שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת, שְׁנֵיהֶם בְּאֶחָד עוֹלִים בְּגַדְלוּת אַחַת.

לֹא הִתְיַשְּׁבָה הַלְּבָנָה אֵצֶל הַשֶּׁמֶשׁ. זוֹ הִתְבַּיְּשָׁה מִלִּפְנֵי זוֹ. הַלְּבָנָה אָמְרָה (שיר א)

דָּא. סִיהֲרָא אָמְרָה (שיר השירים א) אֵיכָה תִּרְעֶה. שִׁמְשָׁא אָמְרָה (שם) אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. שְׁרַגָּא זְעֵירָא אֵיכְדֵין צָהִיר בַּצָּהֳרָיִם. (שם) שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעוֹטְיָה אֵיכְדֵין בְּכִסּוּפָא. כְּדֵין אַזְעִירַת גַּרְמָהּ לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא לְתַתָּאי. דִּכְתִיב צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן. אָמַר לָהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זִילִי וְאַזְעִירִי גַּרְמָךְ.

וּמִתַּמָּן לֵית לָהּ נְהוֹרָא בַּר מִשִּׁמְשָׁא. דִּבְקַדְמִיתָא הֲווֹ יַתְבֵי כְּחֲדָא בְּשִׁקּוּלָא. לְבָתַר אַזְעִירַת גַּרְמָהּ בְּכָל אִנּוּן דַּרְגִּין דִּילָהּ, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי רֵישָׁא עָלַיְיהוּ. דְּהָא לֵית אִתְּתָא בְּרִבּוּיָא בַּר בְּבַעֲלָהּ כְּחֲדָא. אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל יהו"ה. וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן אֱלֹהִי"ם סוֹף כָּל דַּרְגִּין סוֹפָא דְּמַחֲשָׁבָה. בְּקַדְמִיתָא אִתְרְשִׁים אִיהוּ לְעֵילָּא בְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, אֶת רְבִיעָאָה דִּילֵיהּ. וּלְבָתַר אַזְעִירַת גַּרְמָהּ לְאִתְקְרֵי

לשון הקודש

אֵיכָה תִּרְעֶה. הַשֶּׁמֶשׁ אָמְרָה (שם) אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. נֵר קָטָן אֵיךְ מֵאִיר בַּצָּהֳרָיִם? (שם) שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעִטְיָה, אֵיךְ אֶהְיֶה בְּבוּשָׁה? אָז הַקְּטִינָה עַצְמָהּ לִהְיוֹת רֹאשׁ לַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁכָּתוּב צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְכִי וְהַקְטִינִי אֶת עַצְמֵךְ.

וּמִשָּׁם אֵין לָהּ אוֹר, רַק מֵהַשֶּׁמֶשׁ. שֶׁבַּהַתְחָלָה הָיוּ יוֹשְׁבִים כְּאֶחָד שְׁקוּלִים, אַחַר כָּךְ הִקְטִינָה אֶת עַצְמָהּ בְּכָל אוֹתָם דְּרָגוֹת שֶׁלָּהּ, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא רֹאשׁ עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי אֵין אִשָּׁה בְּגַדְלוּת רַק עִם בַּעְלָהּ כְּאֶחָד. אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל – יהו"ה. וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן – אֱלֹהִי"ם, סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת, סוֹף הַמַּחֲשָׁבָה. בַּהַתְחָלָה נִרְשַׁם הוּא לְמַעְלָה בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ

בִּשְׁמָא דְּאֱלֹהִים.

וְעִם כָּל דָּא סַלְקָא לְכָל סִטְרִין לְעֵיל בְּאָת ה' בְּחִבּוּרָא דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. לְבָתַר אִתְפַּשְׁטוּ דַּרְגִּין מִסִּטְרָא דָּא וּמִסִּטְרָא דָּא. דַּרְגִּין דְּאִתְפַּשְׁטוּ מִסִּטְרָא דִּלְעֵיל (דִּלְעֵלָּא) אִקְרוֹן מֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם. דַּרְגִּין דְּאִתְפַּשְׁטוּן מִסִּטְרָא דְּתַתָּא (דִּלְתַתָּא) אִקְרוֹן מֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. וְאֵת הַכּוֹכָבִים שְׁאַר חֵילִין (חֵילִין) וּמַשִּׁירָיִן דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבְּנָא דְּכֻלְּהוּ תַּלְיָין בְּהַהוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם חָי הָעוֹלָמִים. דִּכְתִיב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. דָּא אֶרֶץ עִלָּאָה לְתַתָּא כְּדוּגְמָא דָּא חָי הָעוֹלָמִים. וְדָא לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ דָּא אֶרֶץ תַּתָּאָה כְּדוּגְמָא דִּלְעֵיל.

מַלְכוּתָא דְּדָוִד. אִתְתַּקַּן בְּיוֹמָא דָּא (וְדָא הוּא) רְגָלָא

לשון הקודש

הָאוֹת הָרְבִיעִית שֶׁלּוֹ, וְאַחַר כָּךְ הִקְטִינָהּ עַצְמָהּ לְהִקָּרֵא בַּשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים.

וְעִם כָּל זֶה עוֹלָה לְכָל הַצְּדָדִים לְמַעְלָה בְּאוֹת ה' בְּחִבּוּר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. אַחַר כָּךְ הִתְפַּשְּׁטוּ דְּרָגוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. הַדְּרָגוֹת שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ מִצַּד שֶׁלְּמַעְלָה נִקְרְאוּ מֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, וּדְרָגוֹת שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ מִצַּד שֶׁלְּמַטָּה נִקְרְאוּ מֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. וְאֵת הַכּוֹכָבִים – שְׁאָר הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, שֶׁכֻּלָּם תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ – זוֹ אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה לְמַטָּה, כְּדֻגְמָא זוֹ חַי הָעוֹלָמִים. וְזֶה לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, זוֹ אֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה כְּדֻגְמָא שֶׁלְּמַעְלָה.

מַלְכוּת דָּוִד הִתְתַּקְּנָה בְּיוֹם זֶה (וְזֶה הוּא) רֶגֶל וּתְמִיכָה רְבִיעִית שֶׁל הַכִּסֵּא,

וְסַמְכָא רְבִיעָאָה דְכוּרְסְיָא, אִתְתַּקָּנוּ אַתְוָון וְאִתְיַישְׁרוּ עַל דּוּכְתַּיְיהוּ. וְעִם כָּל דָּא, עַד יוֹם שְׁתִיתָאָה דְאִתְתַּקַּן דִּיוּקְנָא דְאָדָם תִּקּוּנָא כְּדְקָא יָאוּת לָא אִתְיַישַּׁב בְּדוּכְתֵּיהּ. וּכְדֵין אִתְתַּקַּן כּוּרְסְיָא עִלָּאָה וְכוּרְסְיָא תַּתָּאָה. וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ אִתְיַישְׁבוּ בְּדוּכְתַּיְיהוּ. וְאַתְוָון כֻּלְּהוּ אִתְתַּקְּנָן (דף כ ע"ב) עַל גַּלְגַּלּוֹי בִּפְשִׁיטוּ דְטוּפְסִירָא דְקוּטְרָא.

וְיוֹמָא רְבִיעָאָה אִיהוּ יוֹמָא מָאִים מְבוּנִים כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קיח) **אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. הָדָא הוּא דִכְתִיב,** (שיר השירים א) **בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי. דְּהָא נְהוֹרָא דָּא אַזְעִירַת גַּרְמָהּ וּנְהִירוּ דִילָהּ. וּקְלִיפִּין אִתְקְנוּ עַל דּוּכְתַּיְיהוּ. כָּל אִנּוּן נְהוֹרִין דְּנָהֲרָן כֻּלְּהוּ תַּלְיָין בְּהַאי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְאַתְקָנָא בְּהוּ כּוּרְסְיָא דְדָוִד.**

לשון הקודש

הִתְתַּקְּנוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהִתְיַשְּׁרוּ עַל מְקוֹמָן. וְעִם כָּל זֶה, עַד הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁהִתְתַּקְּנָה דְּמוּת הָאָדָם תִּקּוּן כָּרָאוּי, לֹא הִתְיַשֵּׁב בִּמְקוֹמוֹ, וְאָז הִתְתַּקֵּן כִּסֵּא עֶלְיוֹן וְכִסֵּא תַּחְתּוֹן, וְהָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם הִתְיַשְּׁבוּ בִּמְקוֹמָם, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת הִתְתַּקְּנוּ עַל גַּלְגַּלֵּיהֶם בְּהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל תְּפִיסַת הַקֶּשֶׁר.

וְיוֹם רְבִיעִי הוּא יוֹם מָאוּס מְבוּנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר א) בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי. שֶׁהֲרֵי אוֹרָה זוֹ הִקְטִינָה עַצְמָהּ וְהָאוֹר שֶׁלָּהּ, וְהַקְּלִפּוֹת נִתְקְנוּ עַל מְקוֹמָם. כָּל אוֹתָם הַמְּאוֹרוֹת שֶׁמְּאִירִים, כֻּלָּם תְּלוּיִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם הַזֶּה לְהִתְקַיֵּן בָּהֶם כִּסֵּא דָוִד (מלכות).

אִלֵּין נְהוֹרִין מְצַיְּרָן צִיּוּרָא דִּלְתַתָּא לְאַתְקָנָא צִיּוּרָא דִּכְלָהוּ דְּאִנּוּן בִּכְלָלָא דְּאָדָם צִיּוּרָא פְּנִימָאָה. דְּכָל צִיּוּרָא פְּנִימָאָה אִקְרֵי הָכִי. וּמֵהָכָא כָּל צִיּוּרָא דְּאִתְכְּלִיל בְּאִתְפַּשְׁטוּ דָּא אִקְרֵי אָדָם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל לד) אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם קְרוּיִן אָדָם וְלֹא שְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

וְכָל רוּחָא אִקְרֵי אָדָם. רוּחָא דִּסְטַר קְדִישָׁא גוּפָא דִּילֵיהּ לְבוּשָׁא (דְּאָדָם) אִיהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וְגוֹ' בִּשְׂרָא דְּאָדָם לְבוּשָׁא אִיהוּ. וּבְכָל אֲתַר כְּתִיב בְּשַׂר אָדָם, אָדָם לְגוֹ. בָּשָׂר לְבוּשָׁא דְּאָדָם גוּפָא דִּילֵיהּ. טְסִירִין דִּלְתַתָּא דְּאִתְהַדָּקוּ בְּהַהוּכָא דְּרוּחָא דָּא. אִצְטַיְּרוּ מִנַּיְהּ צִיּוּרִין דְּאִתְלַבְּשָׁן בִּלְבוּשָׁא אַחֲרָא. כְּגוֹן צִיּוּרָא דִּבְעִירֵי דַּכְיָין (דברים יד) שׁוֹר שֵׂה כְּשָׂבִים וְשֵׂה עִזִּים אַיָּל וּצְבִי וְיַחְמוּר וְגוֹ'

לשון הקודש

הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ מְצַיְּרִים צִיּוּר שֶׁלְּמַטָּה לְהַתְקִין צִיּוּר שֶׁל כֻּלָּם שֶׁהֵם בִּכְלָל שֶׁל אָדָם, צִיּוּר פְּנִימִי. שֶׁכָּל צִיּוּר פְּנִימִי נִקְרָא כָּךְ. וּמִכָּאן שֶׁכָּל צִיּוּר שֶׁנִּכְלָל בְּהִתְפַּשְׁטוּת זוֹ נִקְרָא אָדָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לד) אָדָם אַתֶּם, אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְלֹא שְׁאָר עַמִּים עַכּוּ"ם.

וְכָל רוּחַ נִקְרֵאת אָדָם. רוּחַ שֶׁל צַד קְדֻשָּׁה גּוּפוֹ הוּא לְבוּשׁ (שֶׁל אָדָם), וְעַל זֶה כָּתוּב (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וְגוֹ'. בָּשָׂר שֶׁל אָדָם הוּא לְבוּשׁ. וּבְכל מָקוֹם כָּתוּב בְּשַׂר אָדָם, אָדָם לְפְנִים. בָּשָׂר, לְבוּשׁ הָאָדָם גּוּפוֹ. רוּחוֹת שֶׁלְּמַטָּה שֶׁנִּתְכִּים בְּהִתּוּךְ שֶׁל רוּחַ זוֹ הִצְטַיְּרוּ מִמֶּנּוּ צִיּוּרִים שֶׁהִתְלַבְּשׁוּ בִּלְבוּשׁ אַחֵר, כְּמוֹ צִיּוּר שֶׁל בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת, (דברים יד) שׁוֹר

אִנּוּן דְּבָעְיָין לְאִתְכַּלָּלָא בִּלְבוּשָׁא דְּאָדָם הַהוּא רוּחָא פְּנִימָאָה דְּאִנּוּן סִטְרִין (ס"א ציורין), סָלִיק בְּהַהוּא שְׁמָא דְּאִתְקְרֵי בָּהּ גּוּפָא דִּילֵיהּ לְבוּשָׁא דְּהַהוּא שְׁמָא בְּשַׂר שׁוֹר. שׁוֹר אִיהוּ פְּנִימָאָה דְּהַהוּא גּוּפָא. בָּשָׂר דִּילֵיהּ לְבוּשָׁא. וְכֵן כֻּלְּהוּ.

כְּגַוְונָא דָּא בִּסְטָרָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא, רוּחָא דְּאִתְפַּשַּׁט בִּשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת נַפְקָא מִסִּטְרָא דְּמְסָאֲבוּ לָאו אִיהוּ אָדָם. וּבְגִין כָּךְ לָא סָלִיק בִּשְׁמָא דָּא. שְׁמָא דְּהַהוּא רוּחָא טָמֵא לָא סָלִיק בִּשְׁמָא דְּאָדָם וְלֵית בֵּיהּ חוּלָקָא. גּוּפָא דִּילֵיהּ לְבוּשָׁא דְּהַהוּא טָמֵא בָּשָׂר טָמֵא יְטָמָא לְגוֹ בְּשַׂר לְבוּשָׁא דִּילֵיהּ, בְּגִין כַּךְ בְּעוֹד דְּשָׂרֵי הַהוּא רוּחָא בְּהַהוּא גּוּפָא אִתְקְרֵי טָמֵא. נָפַק רוּחָא מֵהַהוּא לְבוּשָׁא לָאו אִקְרֵי טָמֵא וְלָא סָלִיק הַהוּא

לשון הקודש

שֶׁה כְּבָשִׂים וְשֵׂה עִזִּים אַיָּל וּצְבִי וְיַחְמוּר וְגוֹ'. אוֹתָם שֶׁצְּרִיכִים לְהִכָּלֵל בִּלְבוּשׁ שֶׁל אָדָם, אוֹתוֹ רוּחַ פְּנִימִי שֶׁל אוֹתָם צְדָדִים [ס"א ציורים] עוֹלֶה בְּאוֹתוֹ שֵׁם שֶׁנִּקְרָא בּוֹ גּוּפוֹ לְבוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ שֵׁם בְּשַׂר שׁוֹר. שׁוֹר הוּא פְּנִימִי שֶׁל אוֹתוֹ גּוּף. הַבָּשָׂר שֶׁלּוֹ לְבוּשׁ, וְכֵן כֻּלָּם.

כְּמוֹ זֶה בַּצַּד הָאַחֵר הַטָּמֵא, רוּחַ שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה בִּשְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם יוֹצֵאת מִצַּד טֻמְאָה שֶׁאֵינוֹ אָדָם. וּמְשׁוּם כָּךְ לֹא עוֹלֶה בְּשֵׁם זֶה. הַשֵּׁם שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ טָמֵא לֹא עוֹלֶה בְּשֵׁם שֶׁל אָדָם וְאֵין בּוֹ חֵלֶק. הַגּוּף שֶׁלּוֹ לְבוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ טָמֵא, בָּשָׂר טָמֵא יִטְמָא לְתוֹךְ בְּשַׂר לְבוּשׁוֹ. מְשׁוּם כָּךְ, בְּעוֹד שֶׁשּׁוֹרָה אוֹתוֹ רוּחַ בְּאוֹתוֹ גּוּף נִקְרָא טָמֵא. יוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹתוֹ

לְבוּשָׁא בִּשְׁמָא.

טְסִירִין לְתַתָּא דְּאִתְהַתָּךְ בְּהִתּוּכָא דְּרוּחָא דָּא. אִצְטַיְירָן מִנַּיהּ צִיּוּרִין דְּאִתְלַבְּשָׁן בִּלְבוּשָׁא אַחֲרָא כְּגוֹן צִיּוּרֵי בְּעִירֵי מְסָאֲבֵי. וְאוֹרַיְיתָא פָּתַח בְּהוּ (ויקרא יא) וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא. כְּגוֹן חֲזִיר וְעוֹפֵי וּבְעִירֵי דְּהַהוּא סִטְרָא רוּחָא סָלִיק בְּהַהוּא שְׁמָא גוּפָא לְבוּשָׁא דִּילֵיהּ. וְגוּפָא בְּשַׂר חֲזִיר אִקְרֵי. חֲזִיר לְגוֹ בִּשְׂרָא לְבוּשָׁא דִּילֵיהּ. וּבְגִין כַּךְ אִלֵּין תְּרֵין סִטְרִין מִתְפָּרְשָׁן. אִלֵּין אִתְכְּלִילוּ בְּרָזָא דְּאָדָם. וְאִלֵּין אִתְכְּלִילוּ בְּרָזָא דְּטָמֵא. כָּל זִינָא אָזִיל לְזִינֵיהּ וְאִתְהַדַּר לְזִינֵיהּ.

נְהוֹרִין עִלָּאִין דְּקָא מְנַהֲרִין נַהֲרִין בְּהַהוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְכוּ' לְאִצְטַיְירָא לְתַתָּא צִיּוּרִין כְּדְקָא חָזֵי. דִּכְתִיב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם וְגוֹ'.

לשון הקודש

הַלְּבוּשׁ – לֹא נִקְרָא טָמֵא וְלֹא עוֹלֶה אוֹתוֹ לְבוּשׁ בַּשֵּׁם.

הָרוּחוֹת לְמַטָּה שֶׁנִּתְכִּים בְּהִתּוּךְ שֶׁל רוּחַ זוֹ מִצְטַיְּרִים מִמֶּנּוּ צִיּוּרִים שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בִּלְבוּשׁ אַחֵר כְּמוֹ צִיּוּרֵי בְּהֵמוֹת טְמֵאוֹת, וְהַתּוֹרָה פָּתְחָה בָּהֶם (ויקרא יא) וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא. כְּגוֹן הַחֲזִיר וְעוֹפוֹת וּבְהֵמוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד, רוּחַ עוֹלָה בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם הַגּוּף הַלְּבוּשׁ שֶׁלּוֹ. וְהַגּוּף נִקְרָא בְּשַׂר חֲזִיר, חֲזִיר לְתוֹךְ בָּשָׂר הַלְּבוּשׁ שֶׁלּוֹ. וְלָכֵן שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ נִפְרָדִים. אֵלֶּה נִכְלְלוּ בְּסוֹד אָדָם, וְאֵלֶּה נִכְלְלוּ בְּסוֹד שֶׁל טָמֵא. כָּל מִין הוֹלֵךְ לְמִינוֹ וְחוֹזֵר לְמִינוֹ.

הַמְּאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁמְּאִירִים, מְאִירִים בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְכוּ', לְצַיֵּר לְמַטָּה צִיּוּרִים כָּרָאוּי, שֶׁכָּתוּב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וְלִמְשֹׁל בַּיּוֹם

וְלִמְשׁוֹל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. שָׁלְטָנוּ דְּתְרִין נְהוֹרִין דָּא אִיהוּ שָׁלְטָנוּ כְּדְקָא חָזֵי.

מָאוֹר גָּדוֹל שָׁלְטָנוּ בִּימָמָא. מָאוֹר קָטָן שָׁלְטָנוּ בְּלֵילְיָא. וְרָזָא דָא מֵהָכָא שָׁלְטָנוּתָא דְּדִכּוּרָא בִּימָמָא לְמָנָאָה (נ"א לְמַלְּאָה) בֵּיתֵיהּ דְּאִצְטְרִיךְ וּלְאָעֲלָא בֵּיהּ טַרְפָּא וּמְזוֹנָא. בֵּינַיִן דְּעָאל לֵילְיָא וְנוּקְבָא נָקִיט כֻּלָּא לֵית שׁוּלְטָנוּ דְּבֵיתָא בַּר בְּנוּקְבָא, דְּהָא כְּדֵין שָׁלְטָנוּ דִּילָהּ (וְלָא דִּדְכוּרָא) דִּכְתִיב, (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ. הִיא וְלֹא הוּא. מֻמְשֶׁלֶת הַיּוֹם דִּדְכוּרָא. מֻמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה דְּנוּקְבָא.

(מָאוֹר גָּדוֹל דָּא הוּא שִׁמְשָׁא וְאִית בֵּיהּ תְּרִין עֻשָּׂר פִּתְחִין. אִית בֵּיהּ תְּרֵי עֻשָּׂר שַׁעֲתֵי. וְשִׁמְשָׁא שַׁלִּיט עַל יוֹמָא. מָאוֹר קָטָן אִית בֵּיהּ תְּרֵי עֻשָּׂר פִּתְחִין וְדָא סִיהֲרָא וְשָׁלְטָא עַל לֵילְיָא. וְלֵילְיָא אִית בֵּיהּ תְּרֵיסַר שַׁעֲתֵי. וְעַל דָּא בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. שִׁמְשָׁא וּתְרֵיסַר פִּתְחִין אִתְעֲבִידָן י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי. לֵיל סִיהֲרָא וּתְרֵיסַר פִּתְחִין וְאִתְעֲבִידוּ

לשון הקודש

וּבַלַּיְלָה. שִׁלְטוֹן שֶׁל שְׁנֵי אוֹרוֹת אֵלּוּ זֶהוּ שִׁלְטוֹן כָּרָאוּי.

הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל שִׁלְטוֹנוֹ בַּיּוֹם, מָאוֹר קָטָן שִׁלְטוֹנוֹ בַּלַּיְלָה. וְסוֹד זֶה, מִכָּאן שִׁלְטוֹן הַזָּכָר בַּיּוֹם לְצַוּוֹת [נ"א לְמַלֵּא] לְבֵיתוֹ בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ וּלְהַכְנִיס בּוֹ טֶרֶף וּמָזוֹן. בֵּינָן שֶׁנִּכְנַס הַלַּיְלָה וְהַנְּקֵבָה לוֹקַחַת הַכֹּל, אֵין שִׁלְטוֹן הַבַּיִת – רַק בִּנְקֵבָה, שֶׁהֲרֵי אָז הַשִּׁלְטוֹן שֶׁלָּהּ [וְלֹא שֶׁל הַזָּכָר], שֶׁכָּתוּב (משלי לא) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ. הִיא וְלֹא הוּא. מֻמְשֶׁלֶת הַיּוֹם שֶׁל הַזָּכָר, וּמֻמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה שֶׁל הַנְּקֵבָה.

[מָאוֹר גָּדוֹל זֶהוּ הַשֶּׁמֶשׁ, וְיֵשׁ בּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר פִּתְחִים, יֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת, וְשֶׁמֶשׁ שׁוֹלֵט עַל הַיּוֹם. הַמָּאוֹר הַקָּטָן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר פִּתְחִים, וְזוֹ הַלְּבָנָה, וְשׁוֹלֶטֶת עַל הַלַּיְלָה, וּבַלַּיְלָה יֵשׁ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת, וְעַל זֶה בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. הַשֶּׁמֶשׁ וּשְׁנֵים עָשָׂר פִּתְחִים

י"ג וְאִתְעֲבִידוּ שְׁמָשָׁא וְסִיהֲרָא חַד. וְיוֹם וְלֵילָה אֶחָד. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד וְרָזָא דָא לְעֵילָּא).

וְאֵת הַכּוֹכָבִים. כֵּיוָן דְּנוּקְבָא פְּקִידַת בֵּיתָא וְאִתְבְּנִיסַת לְבַעֲלָהּ לֵית שׁוּלְטָנוּ לְבֵיתָא אֶלָּא לְעוּלְמְתָן דְּאִשְׁתָּאֲרָן בְּבֵיתָא לְאַתְקָנָא כָּל תִּקּוּנֵי בֵיתָא. וּבָתַר אִתְהַדַּר בֵּיתָא לְשַׁלְטָנוּ דְּדְכוּרָא בִּימָמָא כֻּלָּא כְּדְקָא חָזֵי:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת. דָּא מָאוֹר וְדָא מָאוֹר. בְּגִין כָּךְ אִנּוּן נְהוֹרִין דְּסָלְקִי לְעֵילָּא אִקְרוֹן מְאוֹרֵי אוֹר. וְאִנּוּן נְהוֹרִין דְּנָחֲתוּ לְתַתָּא אִקְרוֹן מְאוֹרֵי אֵשׁ דְּאִנּוּן דַּרְגִּין לְתַתָּא וְשָׁלְטֵי כָּל יוֹמוֹי דְּחוֹל. וְעַל דָּא כַּד נָפִיק שַׁבַּתָּא מְבָרְכִין עַל שְׂרָגָא דְּהָא אִתְיְהִיב לוֹן רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה. אֶצְטְעָאן דְּבַר נָשׁ אִנּוּן סִתְרָא דְּדַרְגִּין וְרָזִין דִּלְעֵילָּא, וְאִית בְּהוּ פְּנִימָאִין

לשון הקודש

נַעֲשִׂים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים. לֵיל הַלְּבָנָה וּשְׁנֵים עָשָׂר פְּתָחִים וְנַעֲשׂוּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. וְנַעֲשׂוּ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה אֶחָד, וְיוֹם וָלַיְלָה אֶחָד. וְזֶהוּ שָׁכְתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד, וְסוֹד זֶה לְמַעְלָה). **וְאֵת הַכּוֹכָבִים** – כֵּיוָן שֶׁהַנְּקֵבָה פּוֹקֶדֶת אֶת הַבַּיִת וּמִתְכַּנֶּסֶת לְבַעְלָהּ, אֵין שִׁלְטוֹן לַבַּיִת אֶלָּא רַק לָעֲלָמוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בַּבַּיִת לְהַתְקִין כָּל תִּקּוּנֵי הַבַּיִת, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר הַבַּיִת לְשִׁלְטוֹן הַזָּכָר בַּיּוֹם, וְהַכֹּל כָּרָאוּי.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת. זֶה מָאוֹר וְזֶה מָאוֹר. מִשּׁוּם כָּךְ אוֹתָם מְאוֹרוֹת שֶׁעוֹלִים לְמַעְלָה נִקְרָאִים מְאוֹרֵי אוֹר, וְאוֹתָם מְאוֹרוֹת שֶׁיָּרְדוּ לְמַטָּה נִקְרָאִים מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם דְּרָגוֹת לְמַטָּה וְשׁוֹלְטִים כָּל יְמֵי הַחֹל. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁהַשַּׁבָּת יוֹצֵאת, מְבָרְכִים עַל נֵר, שֶׁהֲרֵי נִתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת לִשְׁלֹט. הָאֲצְבָּעוֹת שֶׁל בֶּן אָדָם הֵם סֵתֶר שֶׁל דְּרָגוֹת וְסוֹדוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וְיֵשׁ בָּהֶם פְּנִימִיִּים וַאֲחוֹרִיִּים. אֲחוֹרִיִּים הֵם לַחוּץ,

וַאֲחוֹרַיִם. אֲחוֹרַיִם אִנּוּן לְבַר וְאִנּוּן רָמְזוּ לְטוֹפְרִין דְּאֶצְבְּעָן. וּבְגִין כָּךְ אִית (דף כא ע"א) רְשׁוּ לְאִסְתַּכָּלָא בְּטוֹפְרִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת דְּהָא נָהֲרִין מֵהַהוּא שְׁרָגָא וְנָהֲרִין מֵהַהוּא אֵשׁ לְשַׁלְטָאָה.

אִלֵּין אִתְחַזְיָין, אֶצְבְּעָאן לְגוֹ לָא אִית רְשׁוּ לְאִתְחַזְיָא בְּהַהוּא שְׁרָגָא דְּהָא מִלְּעֵילָּא נָהֲרִין וְאִקְרוֹן פָּנִים פְּנִימָאִין. וְרָזָא דָא וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. דְּלָא יִסְתַּכַּל בַּר נָשׁ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּאֶצְבְּעָן לְגוֹ בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי אִלֵּין פָּנִים דִּלְבַר דְּאִתְרְמִיזוּ בְּטוֹפְרֵי. (שם) וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ אִלֵּין אֶצְבְּעָאן לְגוֹ. אִלֵּין שָׁלְטֵי בְּשַׁבַּתָּא וְאִלֵּין שָׁלְטֵי בַּחוֹל.

וּבְיוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא קַדִּשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁלִּיט בִּלְחוֹדוֹי בְּאִנּוּן פָּנִים פְּנִימָאִין עַל כָּרְסֵי(ה) יְקָרֵיהּ

לשון הקודש

וְהֵם רָמְזוּ לְצִפָּרְנֵי הָאֶצְבָּעוֹת. וְלָכֵן יֵשׁ רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בַּצִּפָּרְנַיִם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, שֶׁהֵרֵי מְאִירִים מֵאוֹתוֹ הַנֵּר וּמְאִירִים מֵאוֹתָהּ אֵשׁ לְשִׁלְטֹ.

אֵלֶּה נִרְאִים. אֶצְבָּעוֹת שֶׁל בְּפָנִים אֵין רְשׁוּת לְהֵרָאוֹת בְּאוֹתוֹ נֵר, שֶׁהֵרֵי מִלְמַעְלָה מְאִירִים וְנִקְרָאִים פָּנִים פְּנִימִיּוֹת. וְזֶה סוֹד וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בֶּן אָדָם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בָּאֶצְבָּעוֹת לִפְנִים בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי – אֵלּוּ פָּנִים שֶׁל בַּחוּץ שֶׁנִּרְמְזוּ בַּצִּפָּרְנַיִם. (שם) וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ – אֵלּוּ הָאֶצְבָּעוֹת לִפְנִים. אֵלֶּה שׁוֹלְטִים בְּשַׁבָּת, וְאֵלֶּה שׁוֹלְטִים בְּחֹל.

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט

וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ וְשַׁלְטָנוּתָא דִילֵיהּ אִיהוּ. וּבְגִין כָּךְ אַחְסִין נַיְיחָא לְכָל עָלְמִין. וְיַרְתִין יְרוּתָא דְיוֹמָא דָּא עַמָּא קַדִּישָׁא דְּאִקְרוּן עַמָּא חַד בְּאַרְעָא. מְאוֹרֵי אוֹר מִסְּטְרָא דְיָמִינָא דְּאִיהוּ אוֹר קַדְמָאָה דְּהַוָּה בְּיוֹמָא קַדְמָאָה. דְּבְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא נָהֲרִין אִנּוּן מְאוֹרֵי אוֹר בִּלְחוֹדַיְיהוּ וְשַׁלְטִין. וּמִנַּיְיהוּ נָהֲרִין כֻּלְּהוּ לְתַתָּא.

וְכַד נָפִיק שַׁבַּתָּא גְּנִיזִין (אִנּוּן) מְאוֹרֵי אוֹר דְּלָא אִתְגַּלְיָין. וּמְאוֹרֵי הָאֵשׁ שָׁלְטִין כָּל חַד וְחַד עַל דּוּכְתַּיְיהוּ. אֵימָתַי שָׁלְטִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַד מַעֲלֵי יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא. וְעַל דָּא אִצְטְרִיכוּ לְאִתְנַהֲרָא מֵהַהוּא שְׁרָגָא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב. דְּלָא יְכִיל עַיְנָא לְמִשְׁלַט בְּהוּ בְּגִין דְּאִנּוּן רָצוֹא וָשׁוֹב. חַיּוֹת דְּאִתְגַּלְיָין אִנּוּן דְּהַהוּא אוֹפָּן קָאִים בְּגַוַּוְיהוּ, וּמָאן אִיהוּ דָּא

לשון הקודש

לְבַדּוֹ בְּאוֹתָם פָּנִים פְּנִימִיִּים עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, וְכֻלָּם נִכְלָלִים בּוֹ וְהַשִּׁלְטוֹן הוּא שֶׁלּוֹ. וְלָכֵן מוּרִישׁ מְנוּחָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְיוֹרְשִׁים יְרֻשָּׁה זוֹ הָעָם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָאִים עַם אֶחָד בָּאָרֶץ. מְאוֹרֵי אוֹר מִצַּד הַיָּמִין שֶׁהוּא אוֹר רִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת מְאִירִים אוֹתָם מְאוֹרֵי אוֹר בִּלְבַדָּם וְשׁוֹלְטִים, וּמֵהֶם מְאִירִים כֻּלָּם לְמַטָּה.

וּכְשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, נִגְנָזִים (אוֹתָם) מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁלֹּא מִתְגַּלִּים, וּמְאוֹרֵי הָאֵשׁ שׁוֹלְטִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מְקוֹמָם. מָתַי שׁוֹלְטִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת? עַד עֶרֶב יוֹם הַשַּׁבָּת. וְעַל זֶה צְרִיכִים לְהָיוֹת מוּאָרִים מֵאוֹתוֹ הַנֵּר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, שֶׁלֹּא יְכוֹלָה הָעַיִן

מטטרון דְּאִיהוּ רַב וְיַקִּיר מִשְׁאָר אִלֵּין (נ"א חַיָּילִין), וְעִלָּאָה חֲמֵשׁ מְאָה פַּרְסֵי. חַיּוֹת דְּמִטַּמְרָן אִנּוּן (רִבְיָעָאן) תְּחוֹת תְּרֵין אַתְוָון עִלָּאִין דְּאִתְכַּסְיָין. י"ה אַתְוָון שַׁלִּיטִין עַל ו"ה. אִלֵּין רְתִיכָא לְאִלֵּין. וְהַהוּא טְמִירָא לְכָל טְמִירִין דְּלָא אִתְיְדַע כְּלָל שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא וְרָכִיב עַל כֹּלָּא. חַיּוֹת דְּאִתְגַּלְיָין אִנּוּן לְתַתָּא תְּחוֹת אִלֵּין עִלָּאִין דְּמִטַּמְרָן, וְאִתְנַהֲרָן מִנַּיְהוּ, וְנָטְלִין בְּגִינַיְיהוּ.

חַיּוֹת עִלָּאִין כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְעַלַּיְיהוּ כְּתִיב יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְהָיוּ לִמְאוֹרוֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. כֻּלְּהוּ תַּלְיָין בְּהַהוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. רָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת דָּא הַהוּא דִּכְתִיב, וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח דָּא הַהוּא קַדְמוֹן (יחזקאל א) (נ"א ה' קַדְמָאָה).

לשון הקודש

לִשְׁלֹט בָּהֶם בִּגְלַל שֶׁהֵם רָצוֹא וָשׁוֹב. חַיּוֹת שֶׁמִּתְגַּלּוֹת הֵם שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹפַן נִמְצָא בְּתוֹכָם, וּמִיהוּ זֶה? מטטרו"ן, שֶׁהוּא גָּדוֹל וְנִכְבָּד מִשְׁאָר אֵלֶּה (נ"א הַצְּבָאוֹת), וְעֶלְיוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת פַּרְסוֹת. חַיּוֹת שֶׁמִּסְתָּרוֹת הֵן (רבוצות) תַּחַת שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁמִּתְכַּסּוֹת. י"ה אוֹתִיּוֹת שׁוֹלְטוֹת עַל ו"ה. אֵלֶּה מֻרְכָּבָה לְאֵלֶּה. וְאוֹתוֹ הַטָּמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים שֶׁלֹּא נוֹדָע כְּלָל שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל וְרוֹכֵב עַל הַכֹּל. חַיּוֹת שֶׁמִּתְגַּלּוֹת הֵם לְמַטָּה תַּחַת אֵלֶּה הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּסְתָּרוֹת וּמוּאָרוֹת מֵהֶן, וּמִתְנַהֲגִים בְּגָלְלָם.

חַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת כֻּלָּן כְּלוּלוֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. כֻּלָּם תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. הָרָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת, זֶה אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח. זֶה אוֹתוֹ קַדְמוֹן (נ"א ה' הַקַּדְמוֹן).

דְּהָא מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה לֵית מָאן דְּיָכִיל לְאִסְתַּכָּלָא וּלְמִנְדַּע. מָאי טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּאִיהוּ סָתִים בְּמַחֲשָׁבָה. וּמַחֲשָׁבָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טְמִירָא סְתִימָא עִלָּאָה. מַחֲשָׁבָה דְּבַר נָשׁ בְּכָל עָלְמָא (ס"א לָא יָכִיל) לְאִתְדַּבְּקָא וּלְמִנְדַּע לָהּ. מִלִּין דְּתַלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה לֵית מָאן דְּיָכִיל לְאִתְדַּבְּקָא לוֹן. מַחֲשָׁבָה (עִלָּאָה) מַמָּשׁ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. לְגוֹ מִן מַחֲשָׁבָה מָאן אִיהוּ דְּעָבִיד רַעֲיוֹנֵי. דְּהָא לֵית סוּכְלְתָנוּ לְמִשְׁאַל כָּל שֶׁכֵּן לְמִנְדַּע.

אֵי"ן סו"ף לֵית בֵּיהּ רְשׁוּמָא כְּלָל וְלָא תַלְיָא שְׁאֵלְתָּא בֵּיהּ וְלָא רַעֲיוֹנָא לְאִסְתַּכְּלוּתָא דְּמַחֲשָׁבָה כְּלָל. מִגּוֹ סְתִימָא דְּסְתִימָא, מֵרֵישׁ נְחִיתוּ דְּאֵין סוֹף, נְהִיר נְהִירוּ דַּקִּיק וְלָא יְדִיעַ. סָתִים בְּסְתִימוּ (נ"א בִּרְשִׁימוּ) כְּחַדּוּדָא דְּמַחֲטָא. רָזָא סְתִימָא דְּמַחֲשָׁבָה לָא

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם וָהָלְאָה אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְהִסְתַּכֵּל וְלָדַעַת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִסְתָּר בַּמַּחֲשָׁבָה, וּמַחֲשֶׁבֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טְמִירָה וְנִסְתֶּרֶת עֶלְיוֹנָה. מַחֲשֶׁבֶת בֶּן הָאָדָם בְּכָל הָעוֹלָם [לֹא יָכוֹל] לְהִתְדַּבֵּק וְלָדַעַת אוֹתָהּ. דְּבָרִים הַתְּלוּיִים בְּמַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְהַשִּׂיג אוֹתָם. הַמַּחֲשָׁבָה [עֶלְיוֹנָה] מַמָּשׁ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. לִפְנִים מֵהַמַּחֲשָׁבָה מִיהוּ שֶׁעוֹשֶׂה רַעְיוֹנוֹת? שֶׁהֲרֵי אֵין הַשְּׂכָלָה לִשְׁאֹל, וְכָל שֶׁכֵּן לָדַעַת.

בָּאֵי"ן סו"ף אֵין בּוֹ רֹשֶׁם כְּלָל, וּשְׁאֵלָה לֹא תְלוּיָה בּוֹ, וְלֹא רַעְיוֹן לְהִסְתַּכְּלוּת הַמַּחֲשָׁבָה כְּלָל. מִתּוֹךְ נִסְתָּר הַנִּסְתָּר, מֵרֹאשׁ תַּחְתִּית שֶׁל הָאֵין סוֹף, מֵאִיר אוֹר דַּקִּיק וְלֹא יָדוּעַ, נִסְתָּר בְּסֵתֶר [נ"א בְּרִשָּׁם]

יְדִיעַ עַד דְּאִתְפְּשַׁט נְהִירוּ מִנֵּיהּ. בְּאַתַר דְּאִית בֵּיהּ רְשִׁימִין דְּאַתְוָון כֻּלְּהוּ. מִתַּמָּן נַפְקָן.

בְּרֵישׁ כֹּלָּא. א רֵישָׁא וְסוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין. רְשִׁימוּ דְּאִתְרְשִׁים בֵּיהּ דַּרְגִּין כֻּלְּהוּ. וְלָא אִקְרֵי אֶלָּא אֶחָד. לְאַחֲזָאָה דְּאַף עַל גַּב דְּאִית בֵּיהּ דְּיוּקְנִין סַגִּיאִין לָאו אִיהוּ אֶלָּא חַד. וְדָאי אִיהוּ אָת דְּעָלְאִין וְתַתָּאִין תַּלְיָין בֵּיהּ. רֵאשִׁיתָא דְּאָלֶ"ף טְמִירוּ דְּרָזָא דְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה. וְהַהוּא אִתְפַּשְׁטוּ דְּהַהוּא רָקִיעַ עִלָּאָה כֹּלָּא סָתִים בְּהַהוּא רֵישָׁא. בְּגִין דְּכַד נָפִיק א' מֵהַאי רָקִיעַ בְּדִיוּקְנָא דְּרָזָא דְּרֵישָׁא דְּמַחֲשָׁבָה נַפְקָא. בְּהַהוּא אֶמְצָעִיתָא דְּאָלֶ"ף שִׁית דַּרְגִּין כְּלִילָן בֵּיהּ רָזָא דְּכֻלְּהוּ חַיּוֹת טְמִירִין עִלָּאִין (ס"א דְּסְלִיקָן) (ס"א דְּתַלְיָין) מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה.

חַד נְהִירוּ דְּנָהִיר וְאִתְגְּנִיז. דְּהָא נְהִירוּ דְּאָת (ט)

לשון הקודש

כְּחֹד הַמַּחַט. סוֹד נִסְתָּר שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה לֹא יָדוּעַ, עַד שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ אוֹר. בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְשׁוּמִים שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת, מִשָּׁם יוֹצְאִים.

בְּרֵאשִׁ הַכֹּל. א רֹאשׁ וְסוֹף שֶׁל כָּל הַדַּרְגּוֹת. הָרְשֻׁם שֶׁנִּרְשָׁמִים בּוֹ כָּל הַדַּרְגּוֹת, וְלֹא נִקְרָא אֶלָּא אֶחָד. לְהַרְאוֹת שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דְּמָיוֹת רַבּוֹת, אֵינוֹ אֶלָּא אֶחָד. וַדַּאי הִיא הָאוֹת שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים תְּלוּיִים בָּהּ. רֵאשִׁית שֶׁל אָלֶ"ף, סֵתֶר שֶׁל סוֹד הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה. וְאוֹתָהּ הִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל אוֹתוֹ רָקִיעַ עֶלְיוֹן, הַכֹּל נִסְתָּר בְּאוֹתוֹ הָרֹאשׁ. בִּגְלַל שֶׁכְּשֶׁיּוֹצֵאת א' מֵרָקִיעַ הַזֶּה, בִּדְמוּת שֶׁל סוֹד רֹאשׁ הַמַּחֲשָׁבָה יוֹצֵאת. בְּאוֹתוֹ אֶמְצַע שֶׁל אָלֶ"ף כְּלוּלִים בּוֹ שֵׁשׁ דַּרְגּוֹת, סוֹד שֶׁל כָּל הַחַיּוֹת הַנִּסְתָּרוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת [ס"א שֶׁעוֹלוֹת] [ס"א שֶׁתְּלוּיוֹת] מִתּוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה.

אוֹר אֶחָד שֶׁמֵּאִיר וְנִגְנָז, זֶה אוֹר שֶׁל אוֹת

דִּבְרֵאשִׁית (ס"א ב' דִּבְרֵאשִׁית). חוֹם הַיּוֹם דְּהַוָּה אַבְרָהָם יָתִיב פֻּתַח הָאֹהֶל דְּאִיהִי פִּתְחָא מִתַּתָּא לְעֵילָּא. וְחוֹם הַיּוֹם נָהִיר עַל הַהוּא פִּתְחָא וְנָהֲרָא מִתַּמָּן.

תְּנִינָא נְהִירוּ דְּאָזִיל לְאִתְחַשְׁכָא לְעֵת פְּנוֹת עֶרֶב. רָזָא דְּצְלוֹתָא דְּיִצְחָק לְאַתְקָנָא הַאי דַּרְגָּא דִּכְתִיב, (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עֶרֶב. אִסְתַּכְּלוּתָא דְּעֶרֶב וַחֲשׁוֹכָן כֻּלְּהוּ לְגַבֵּיהּ. בְּהַאי פְּנוֹת עֶרֶב וְאִסְתַּכַּל (נ"א אִסְתְּחָן) יַעֲקֹב בְּהַהוּא מְמַנָּא דְּעֵשָׂו.

תְּלִיתָאָה נְהִירוּ דְּכָלִיל תְּרִין (דף כא ע"ב) אִלֵּין. נְהִירוּ דְּנָהִיר בְּאַסְוָותָא. רָזָא דִּכְתִיב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ'. וַדַּאי כַּד אִתְכְּלִיל בְּהַהוּא פְּנוֹת עֶרֶב. מִכָּאן וּלְהַלְאָה וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יֶרְכּוֹ. דָּא אִיהוּ נֶצַח יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

ט שֶׁל בְּרֵאשִׁית. חֹם הַיּוֹם שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אַבְרָהָם פֶּתַח הָאֹהֶל, שֶׁהוּא פֶּתַח מִלְמַטָּה לְמַעְלָה, וְחֹם הַיּוֹם מֵאִיר עַל אוֹתוֹ פֶּתַח וּמֵאִיר מִשָּׁם.

שֵׁנִי, אוֹר שֶׁהוֹלֵךְ לִהְיוֹת חָשׁוּךְ לְעֵת פְּנוֹת עֶרֶב. הַסּוֹד שֶׁל תְּפִלַּת יִצְחָק לְהַתְקִין דַּרְגָּה זוֹ, שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עֶרֶב. הִסְתַּכְּלוּת שֶׁל עֶרֶב, וַחֲשׁוּכִים כֻּלָּם אֶצְלוֹ. בִּפְנוֹת הָעֶרֶב הַזֶּה הִסְתַּכֵּל יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ מְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו.

שְׁלִישִׁי, אוֹר שֶׁכּוֹלֵל שְׁנֵי אֵלּוּ, אוֹר שֶׁמֵּאִיר בִּרְפוּאָה, סוֹד הַכָּתוּב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ'. וַדַּאי כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאוֹתוֹ פְּנוֹת עֶרֶב. מִכָּאן וָהָלְאָה וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יֶרְכּוֹ. זֶהוּ נֵצַח יִשְׂרָאֵל.

עַל יֶרְכוֹ יֶרֶכוֹ כְּתִיב וְלֹא יֶרְכָיו, דָּא דַּרְגָּא רְבִיעָאָה. דְּלָא אִתְנַבֵּי בַּר נָשׁ מִתַּמָּן עַד דְּאַתָּא שְׁמוּאֵל, וְעָלֵיהּ כְּתִיב, (שמואל א טו) וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגו', כְּדֵין אִתְקַן דְּהַוָּה חָלְשָׁא מִכַּד אִסְתַּכֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּמִמָּנָא דְּעֵשָׂו.

וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ כַּד אָתָא לְנַבֵּי דְּיַעֲקֹב נְטַל תְּקְפָּא מֵהַהוּא פְּנוּת עֶרֶב בְּדִינָא תַּקִּיפָא. וַיַּעֲקֹב הָוָה אִתְכְּלִיל בֵּיהּ וְלָא יְכִיל לֵיהּ. וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ. נָטַל תְּקְפָּא דְּדִינָא מִתַּמָּן. בְּגִין דְּיַרְכָּא אִיהוּ לְבַר מִגּוּפָּא. דְּיַעֲקֹב גּוּפָּא הָוָה, וְגוּפֵיהּ הָוָה כָּלִיל בְּרָזָא דְּתְרִין דַּרְגִּין בְּרָזָא דְּאִקְרֵי אָדָם. כְּיוֹן דְּנָטַל תְּקְפָּא לְבַר מִגּוּפָּא, מִיָּד וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב.

וְלֹא אִתְנַבֵּי בַּר נָשׁ מִתַּמָּן עַד דְּאַתָּא שְׁמוּאֵל. וְעַל

לשון הקודש

עַל יֶרְכוֹ, יֶרֶכוֹ כָּתוּב וְלֹא יֶרְכָיו, זוֹ דַּרְגָּה רְבִיעִית, שֶׁלֹּא הִתְנַבֵּא אִישׁ מִשָּׁם עַד שֶׁבָּא שְׁמוּאֵל, וְעָלָיו כָּתוּב (שמואל–א טו) וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אָז נִתְקַן שֶׁהָיָה חַלָּשׁ כְּשֶׁהִסְתַּכֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ עִם הַמְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו.

וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ. כְּשֶׁבָּא אֵצֶל יַעֲקֹב, לָקַח כֹּחַ מֵאוֹתוֹ פְּנוּת עֶרֶב בַּדִּין הַקָּשֶׁה. וְיַעֲקֹב הָיָה נִכְלָל בּוֹ וְלֹא יָכֹל לוֹ. וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יֶרֶכוֹ. לָקַח תֹּקֶף הַדִּין מִשָּׁם, בִּגְלַל שֶׁיֶּרֶךְ הוּא מִחוּץ לַגּוּף. שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה גּוּף, וְגוּפוֹ הָיָה כָּלוּל בְּסוֹד שֶׁל שְׁתֵּי דַּרְגּוֹת בְּסוֹד שֶׁנִּקְרָא אָדָם. כֵּיוָן שֶׁלָּקַח תֹּקֶף מִחוּץ לַגּוּף, מִיָּד – וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב.

וְלֹא הִתְנַבֵּא אִישׁ מִשָּׁם עַד שֶׁבָּא

דָּא נֶצַח יִשְׂרָאֵל כְּתִיב בֵּיהּ כִּי לֹא אָדָם הוּא. יְהוֹשֻׁעַ אִתְנַבֵּי מֵהוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה דִּכְתִיב (במדבר כז) וְנָתַתָּ מֵהוֹדְךָ עָלָיו. הוֹד. וְדָא דַּרְגָּא חֲמִישָׁאָה. נֶצַח יַרְכָּא שְׂמָאלָא דְּיַעֲקֹב. וּבְגִין כַּךְ אָתָא דָּוִד וְכָלִיל לֵיהּ בִּימִינָא דִּכְתִיב, (תהלים יו) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. יְמִינְךָ לָא כְתִיב אֶלָּא בִּימִינְךָ. מַאי טַעְמָא אִתְחַלַּשׁ יַרְכָּא דְיַעֲקֹב, בְּגִין דְּאִתְקָרַב בֵּיהּ סְטָר מְסָאֲבָא וְנָקִיט תְּקֻפָּא מִגֵּיהּ וְאִתְעַכַּב עַד שְׁמוּאֵל, וְעַל דָּא אָתָא לְאַדְכָּרָא דְּדָא אִיהוּ יַרְכָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּכְתִיב וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כָּל מִילּוֹי חֲווּ בְּדִינָא בְּשִׁירוּתָא וּבְסוֹפָא.

וְתוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּלִיל לֵיהּ לְבָתַּר בְּהוֹד. אֵימָתַי לְבָתַּר דְּמָשַׁח מַלְכִין. וְעַל דָּא שָׁקִיל אִיהוּ כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. מַה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בִּתְרִין סִטְרִין

לשון הקודש

שְׁמוּאֵל, וְעַל זֶה נֶצַח יִשְׂרָאֵל כָּתוּב בּוֹ, כִּי לֹא אָדָם הוּא. יְהוֹשֻׁעַ נִתְנַבֵּא מֵהוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (במדבר כז) וְנָתַתָּ מֵהוֹדְךָ עָלָיו. הוֹד. וְזוֹ דַּרְגָּה חֲמִשִׁית. נֶצַח – יֶרֶךְ שְׂמֹאל שֶׁל יַעֲקֹב. וְלָכֵן בָּא דָּוִד וְכָלַל אוֹתוֹ בַּיָּמִין, שֶׁכָּתוּב (תהלים טז) נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. יְמִינְךָ לֹא כָתוּב אֶלָּא בִּימִינְךָ. מָה הַטַּעַם נֶחְלְשָׁה יֶרֶךְ יַעֲקֹב? בִּגְלַל שֶׁהִתְקָרֵב אֵלָיו צַד הַטֻּמְאָה וְלָקַח מִמֶּנּוּ כֹּחַ, וְהִתְעַכֵּב עַד שְׁמוּאֵל. וְעַל זֶה בָּא לְהַזְכִּיר שֶׁזֶּהוּ יֶרֶךְ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה כָּל דְּבָרָיו הָיוּ בַּדִּין בָּרֵאשִׁית וּלְבַסּוֹף.

וְעוֹד, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּלַל אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ בְּהוֹד, מָתַי? לְאַחַר שֶׁמָּשַׁח מְלָכִים. וְעַל זֶה הוּא שָׁקוּל כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.

דִּלְעֵילָא, אַף הוּא לְתַתָּא כְּגַוְונָא דְּאִנּוּן תְּרִין סִטְרֵי. וּמָאן אִנּוּן. נֶצַח וְהוֹד. כְּגַוְונָא דְמשֶׁה וְאַהֲרֹן דִּלְעֵילָא. וְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין אֲחִידָן דָּא בְדָא דִכְתִיב, (תהלים צט) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ. דְּהָא שִׁית סִטְרִין אִתְכְּלִילוּ וְאֲחִידָן דָּא בְדָא.

כְּמָה דְּאִלֵּין אֲחִידָן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּשְׁמוּאֵל, אוֹף הָכִי אֲחִידָן (ס"א דָּא בְּדָא) יַעֲקֹב מֹשֶׁה וְיוֹסֵף. יַעֲקֹב מָאֲרִיהּ דְּבֵיתָא. מִית יַעֲקֹב נְטַל מֹשֶׁה בֵּיתָא וּמַנֵּי לָהּ בְּחַיָּיו. יוֹסֵף עַל יְדֵי דְיַעֲקֹב וּמֹשֶׁה הָוָה צַדִּיק. (וְתַרְוַויְיהוּ

לָא שַׁמְּשׁוּ בֵּיתָא אֶלָּא בְּיוֹסֵף בְּגִין דְּהָוָה צַדִּיק).

יַעֲקֹב בְּיוֹסֵף נָטַל בֵּיתָא דִכְתִיב, (בראשית לז) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. מֹשֶׁה לָא שַׁמֵּשׁ בָּהּ עַד דְּנָטַל לֵיהּ לְיוֹסֵף. כַּד נָפְקַת שְׁכִינְתָּא מִן גָּלוּתָא לָא יָכִיל לְאִזְדַּוְוגָא בָּהּ אֶלָּא בְּיוֹסֵף דִכְתִיב, (שמות יג) וַיִּקַּח

לשון הקודש

מַה מֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן בִּשְׁנֵי צְדָדִים שֶׁלְּמַעְלָה – גַּם הוּא לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁאוֹתָם שְׁנֵי הַצְּדָדִים, וּמִי הֵם? נֵצַח וְהוֹד, כְּמוֹ שֶׁמֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁלְּמַעְלָה. וְכָל הַדְּרָגוֹת אֲחוּזוֹת זוֹ בְּזוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם צט) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ. שֶׁהֲרֵי שִׁשָּׁה צְדָדִים נִכְלְלוּ וַאֲחוּזוֹת זוֹ בְּזוֹ.

כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה אֲחוּזִים, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּשְׁמוּאֵל – כָּךְ גַּם אֲחוּזִים יַעֲקֹב מֹשֶׁה וְיוֹסֵף. יַעֲקֹב בַּעַל הַבַּיִת. מֵת יַעֲקֹב – נָטַל מֹשֶׁה אֶת הַבַּיִת, וְצִוָּה אוֹתָהּ בְּחַיָּיו. יוֹסֵף עַל יְדֵי יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה הָיָה צַדִּיק. וּשְׁנֵיהֶם לֹא שִׁמְּשׁוּ הַבַּיִת אֶלָּא בְּיוֹסֵף, בִּגְלַל שֶׁהָיָה צַדִּיק).

יַעֲקֹב בְּיוֹסֵף לָקַח אֶת הַבַּיִת, שֶׁכָּתוּב (בראשית לז) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. מֹשֶׁה לֹא שִׁמֵּשׁ בָּהּ עַד שֶׁלָּקַח אוֹתוֹ אֶת יוֹסֵף.

מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. אַמַּאי כְּתִיב עִמּוֹ. אֶלָּא גּוּפָא לָא אִזְדַּוּוג בְּנוּקְבָא עַד דְּאִזְדַּוּוג בַּהֲדֵי בְּרִית. וְעַל דָּא מֹשֶׁה נָטַל לֵיהּ לְיוֹסֵף עִמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּהָוָה עִמֵּיהּ שִׁמֵּשׁ בְּנוּקְבָא כְּדְקָא יָאוֹת. וּבְגִין כָּךְ יַעֲקֹב מֹשֶׁה וְיוֹסֵף כְּחֲדָא אָזְלֵי.

יַעֲקֹב מִית וְגוּפֵיהּ אָעֳלוּ לֵיהּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. יוֹסֵף מִית גּוּפֵיהּ לָא אִתְקַבַּר בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא אֶלָּא גַּרְמוֹי. מֹשֶׁה (מִית) לָא הַאי וְלָא הַאי. אַמַּאי. אֶלָּא יַעֲקֹב בַּעֲלָה קַדְמָאָה דְּמַטְרוֹנִיתָא הָוָה. מִית יַעֲקֹב אִזְדַּוּוֵג בֵּיהּ בְּמֹשֶׁה. וּבְעוֹד דְּהָוָה מֹשֶׁה בְּהַאי עָלְמָא מָנֵי לָהּ כְּדְקָא יָאוֹת וְאִיהוּ הָוָה בַּעֲלָה תִּנְיָנָא. יַעֲקֹב אָעִילוּ לֵיהּ לְאַרְעָא קַדִּישָׁא גּוּפֵיהּ שְׁלִים בְּגִין דְּאִיהוּ גּוּפָא. יוֹסֵף גַּרְמוֹי וְלָא גּוּפֵיהּ בְּגִין דְּגָרְמִין אִנּוּן חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דִּלְעֵילָּא וְכֻלְּהוּ נַפְקֵי מֵהַהוּא צַדִּיק. וְצַדִּיק

לשון הקודש

כְּשֶׁיָּצְאָה הַשְּׁכִינָה מֵהַגָּלוּת, לֹא יָכוֹל לְהִזְדַּוֵּג בָּהּ, רַק בְּיוֹסֵף, שֶׁכָּתוּב (שמות יג) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. לָמָּה כָּתוּב עִמּוֹ? אֶלָּא גּוּף לֹא מִזְדַּוֵּג בִּנְקֵבָה עַד שֶׁמִּזְדַּוֵּג עִם הַבְּרִית. וְעַל זֶה מֹשֶׁה לָקַח לוֹ אֶת יוֹסֵף עִמּוֹ. כֵּיוָן שֶׁהָיָה עִמּוֹ, שִׁמֵּשׁ בִּנְקֵבָה כָּרָאוּי. וְלָכֵן יַעֲקֹב מֹשֶׁה וְיוֹסֵף הוֹלְכִים כְּאֶחָד.

יַעֲקֹב מֵת, וְגוּפוֹ הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. יוֹסֵף מֵת, גּוּפוֹ לֹא נִקְבַּר בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, אֶלָּא עַצְמוֹתָיו. מֹשֶׁה [מֵת] – לֹא זֶה וְלֹא זֶה, לָמָּה? אֶלָּא יַעֲקֹב בַּעֲלָה הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַגְּבִירָה הָיָה. מֵת יַעֲקֹב – הִזְדַּוְּגָה בְּמֹשֶׁה. וּבְעוֹד שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, צִוָּה אוֹתָהּ כָּרָאוּי, וְהוּא הָיָה בַּעֲלָה הַשֵּׁנִי. אֶת יַעֲקֹב הִכְנִיסוּ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה כְּשֶׁגּוּפוֹ שָׁלֵם, בִּגְלַל שֶׁהוּא גּוּף. יוֹסֵף – עַצְמוֹתָיו וְלֹא גּוּפוֹ, בִּגְלַל

צְבָאוֹת אִקְרֵי. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּכָל צְבָאוֹת וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין מִנֵּיהּ נָפְקִין. וְעַל דָּא גַּרְמוֹ דְּאִנּוּן צְבָאוֹת אָעֳלוּ בְּאַרְעָא.

מֹשֶׁה הָוָה לְבַר וְלָא עָאל תַּמָּן לָא גּוּפֵיהּ וְלָא גַּרְמוֹי אֶלָּא אָעֳלַת שְׁכִינְתָּא בְּאַרְעָא. בָּתַר דְּמִית מֹשֶׁה וְאִתְהַדְּרַת לְבַעֲלָהּ קַדְמָאָה וַדַּאי אִיהוּ יַעֲקֹב. מִכָּאן נוּקְבָא דְּאִתְנְסִיבַת בִּתְרִין, בְּהַהוּא עָלְמָא אֲהַדְּרַת לְקַדְמָאָה. מֹשֶׁה הָוָה לְבַר בֵּינַיִן דְּבַעֲלָהּ קַדְמָאָה הָוָה בְּאַרְעָא.

מֹשֶׁה זָכָה בְּחַיָּיו מַה דְּלָא זָכָה בֵּיהּ יַעֲקֹב. יַעֲקֹב שְׁמֵשׁ בָּהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, מֹשֶׁה בְּהַאי עָלְמָא. וְאִי תֵּימָא דִּגְרִיעוּ דְּמֹשֶׁה הָוָה. לָאו הָכִי. אֶלָּא כַּד נַפְקֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם מִסְטְרָא דְּיוֹבְלָא הָוָה. וְכָל

לשון הקודש

שֶׁעֲצָמוֹת הֵם צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וְכֻלָּם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ צַדִּיק. וְהַצַּדִּיק נִקְרָא צְבָאוֹת. מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל שֶׁכָּל צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת עֶלְיוֹנִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וְעַל זֶה עֲצָמוֹתָיו, שֶׁהֵן צְבָאוֹת, נִכְנְסוּ לָאָרֶץ.

מֹשֶׁה הָיָה בַּחוּץ, וְלֹא נִכְנַס לְשָׁם לֹא גּוּפוֹ וְלֹא עַצְמוֹתָיו. אֶלָּא נִכְנְסָה הַשְּׁכִינָה לָאָרֶץ. אַחַר שֶׁמֹּשֶׁה מֵת וְחָזְרָה לְבַעְלָהּ הָרִאשׁוֹן, וַדַּאי הוּא יַעֲקֹב. מִכָּאן נְקֵבָה שֶׁנִּשֵּׂאת לִשְׁנַיִם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, הִיא חוֹזֶרֶת לָרִאשׁוֹן. מֹשֶׁה הָיָה בַּחוּץ, בֵּינוֹ שֶׁבַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן הָיָה בָּאָרֶץ.

מֹשֶׁה זָכָה בְּחַיָּיו מַה שֶּׁלֹּא זָכָה בּוֹ יַעֲקֹב. יַעֲקֹב שִׁמֵּשׁ בָּהּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּמֹשֶׁה בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁזֶּה הָיָה הַחֶפְרוֹן שֶׁל מֹשֶׁה – לֹא כָּךְ! אֶלָּא כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִצַּד הַיּוֹבֵל הָיָה, וְכָל אוֹתָם שִׁשִּׁים רִבּוֹא הָיוּ מֵעוֹלָם

אִנּוּן שִׁתִּין רַבְרְבָן מֵעָלְמָא עִלָּאָה הֲווֹ. (דף כב ע"א) וּבְהַהוּא דְּיוּקְנָא אָזְלוּ בְּמַדְבְּרָא וְחַד מִנְּהוֹן לָא עָאלוּ בְּאַרְעָא. אֶלָּא בְּנֵיהוֹן תּוֹלָדִין דִּלְהוֹן כְּדְקָא חָזֵי דְּאִנּוּן תִּקּוּנָא דְּסִיהֲרָא. וְכָל עוֹבְדֵי אַרְעָא תִּקּוּנָא דְּסִיהֲרָא הָוָה.

מֹשֶׁה שִׁמֵּשׁ בְּסִיהֲרָא בְּעוֹד דְּאִיהוּ בְּגוּפָא וּמַנֵּי לָהּ לְרַעוּתֵיהּ. בַּד אִתְפַּטַּר מֵהַאי עָלְמָא סָלִיק בְּסִלּוּקוּ עִלָּאָה בְּרוּחָא קַדִּישָׁא וְאִתְהַדַּר בְּרוּחָא לְיוּבְלָא עִלָּאָה וְתַמָּן אִתְדַּבְּקוּ בְּאִנּוּן שִׁתִּין רַבְּוָא דְּהַווּ דִּילֵיהּ. מַה דְּלָא הָוָה כֵּן לְיַעֲקֹב דְּהוּא אִתְהַדַּר בְּרוּחָא לְגַוֹ שְׁמִטָּה מַה דְּלָא הָוָה כֵּן בְּחַיָּיו (בְּגִין) כְּיַוָּן דְּבֵיתָא אַחֲרָא הָוָה לֵיהּ.

וְאַרְעָא קַדִּישָׁא בְּתִקּוּנָא (דְּעָלְמָא נ"א דִּלְתַתָּא) אִתְתַּקָּנַת בְּחֵילָא דִּלְעֵילָא. וְעַל דָּא לָא אִתְחֲזוֹן לְמֶחֱזֵי כְּלְהוּ כְּחֲדָא. אִנּוּן דְּעָלְמָא עִלָּאָה הֲווֹ

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן. וּבְאוֹתָהּ הַדְּמוּת הָלְכוּ בַּמִּדְבָּר, וְאֶחָד מֵהֶם לֹא נִכְנַס לָאָרֶץ, אֶלָּא בְּנֵיהֶם תּוֹלְדוֹתֵיהֶם כָּרָאוּי, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַלְּבָנָה, וְכָל מַעֲשֵׂי הָאָרֶץ הָיוּ תִּקּוּן הַלְּבָנָה.

מֹשֶׁה שִׁמֵּשׁ בַּלְּבָנָה בְּעוֹד שֶׁהוּא בַּגּוּף וְצִוָּה אוֹתָהּ לִרְצוֹנוֹ, וּכְשֶׁנִּפְטַר מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, עָלָה בַּעֲלִיָּה עֶלְיוֹנָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְחָזַר בְּרוּחַ לַיּוֹבֵל הָעֶלְיוֹן (בִּינָה), וְשָׁם נִדְבַּק בְּאוֹתָם שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁהָיוּ שָׁלוֹ. מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כֵּן לְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא חָזַר בְּרוּחַ לְתוֹךְ הַשְּׁמִטָּה מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ בְּחַיָּיו, (וְהֵיוֹת) כְּיוָן שֶׁבַּיִת אַחֵר הָיָה לוֹ.

וְאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה נִתְתַּקְּנָה בַּתִּקּוּן (וְהָעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה) בְּכֹחַ שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל זֶה לֹא רָאוּי לִהְיוֹת כֻּלָּם כְּאֶחָד. אֵלֶּה שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הָיוּ לִבְדָם כֻּלָּם בְּרוּחַ, וְאֵלֶּה שֶׁל

בִּלְחוֹדַיְיהוּ כֻּלְּהוּ בְּרוּחָא. וְאִנּוּן דְּעָלְמָא תַּתָּאָה הֲווֹ בִּלְחוֹדַיְיהוּ כֻּלְּהוּ בְּגוּפָא. וְלָא אִתְחָזוֹן לְמֶהֱוֵי אִלֵּין וְאִלֵּין גּוֹ סִיהֲרָא. אֶלָּא אִלֵּין גּוֹ סִיהֲרָא. וְאִלֵּין לְבַר. לְנַהֲרָא אִלֵּין מִגּוֹ אִלֵּין. וְכֻלְּהוּ דְּעָאלוּ בְּאַרְעָא דְיוֹקְנָא דְקַדְמָאֵי הֲווֹ. וְלָא הֲווֹ בִּסְלִיקוּ עִלָּאָה כַּוָּותַיְיהוּ. בְּגִין דְּלָא יְהֵא דָּרָא וְלָא הָוָה מִקַּדְמַת דְּנָא כְּאִנּוּן קַדְמָאֵי דְּאִתְחַזְיָא לְהוֹן זְיו יְקָרָא דְמָארֵיהוֹן אַפִּין בְּאַפִּין.

יַעֲקֹב שִׁמֵּשׁ בִּנְשׁוּי בְּגוּפָא. לְבָתַר אִתְדַּבַּק רוּחָא בְּרוּחָא. מֹשֶׁה אִתְפְּרַשׁ מֵאִתְּתֵיהּ וְשִׁמֵּשׁ כַּד אִיהוּ בְּגוּפָא בְּהַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא. לְבָתַר אִתְדַּבַּק רוּחָא בְּרוּחָא עִלָּאָה טְמִירָא דְּלְעֵילָּא. וְכָל דַּרְגִּין הֲווֹ מִתְדַּבְּקָן כֻּלְּהוּ כְּחָדָא. רוּחָא דְמֹשֶׁה דְיוֹבְלָא אִיהוּ גּוּפֵיהּ דְּשִׁמְטָה. רוּחָא דְיַעֲקֹב לְאִתְדַּבְּקָא בְּשִׁמְטָה, גּוּפֵיהּ דִּנְשׁוּי הָוָה בְּהַאי עָלְמָא. כָּל אִנּוּן נְהוֹרִין

לשון הקודש

הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הָיוּ כֻּלָּם לִבַּדָּם בְּגוּף, וְלֹא רְאוּיִים לִהְיוֹת אֵלֶּה וְאֵלֶּה בְּתוֹךְ הַלְּבָנָה, אֶלָּא אֵלֶּה תּוֹךְ הַלְּבָנָה וְאֵלֶּה בַּחוּץ, לְהָאִיר אֵלֶּה מִתּוֹךְ אֵלֶּה. וְכֻלָּם שֶׁנִּכְנְסוּ בָּאָרֶץ, דְּמוּת הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ, וְלֹא הָיוּ בַּעֲלִיָּה עֶלְיוֹנָה כְּמוֹתָם, בִּגְלַל שֶׁלֹּא יִהְיֶה דּוֹר וְלֹא הָיָה מִקֶּדֶם כְּמוֹ אוֹתָם רִאשׁוֹנִים שֶׁנִּרְאָה לָהֶם זִיו כְּבוֹד רִבּוֹנָם פָּנִים בְּפָנִים.

יַעֲקֹב שִׁמֵּשׁ בִּנְשׁוּתָיו בַּגּוּף, אַחַר כָּךְ נִדְבַּק רוּחַ בְּרוּחַ. מֹשֶׁה נִפְרַד מֵאִשְׁתּוֹ וְשִׁמֵּשׁ כְּשֶׁהוּא בַּגּוּף בְּאוֹתָהּ רוּחַ קְדוֹשָׁה. אַחַר כָּךְ נִדְבַּק רוּחַ בְּרוּחַ עֶלְיוֹנָה טְמִירָה שֶׁל מַעְלָה, וְכָל הַדְּרָגוֹת הָיוּ נִדְבָּקִים כֻּלָּן כְּאֶחָד. רוּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הִיא מֵהַיּוֹבֵל, גּוּפוֹ מֵהַשְּׁמִטָּה. רוּחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְהִתְדַּבֵּק בַּשְּׁמִטָּה. גּוּף שֶׁל נְשׁוּתָיו הָיָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. כָּל אוֹתָם מְאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים בַּדְּמוּת

עִלָּאִין בְּדִיוּקְנָא דִּלְהוֹן לְתַתָּא בְּאַרְעָא (נ"א בְּדִיוּקְנָא דִּלְהוֹן לְתַתָּא מִנְּהוֹן בְּדִיוּקְנָא דִּלְהוֹן לְתַתָּא בְּאַרְעָא) וְכֻלְּהוּ תַּלְיָין בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. הָכָא רָזָא דְתֵרִין שְׁמָהָן כְּלִילָן כְּחֲדָא וְשִׁכְלוּלָא דִּלְהוֹן תְּלָתָא וְאִתְהַדְּרָן לְחַד דָּא לָקְבֵל דָּא. וְאִיהוּ שְׁמָא גְּלִיפָּא מְחַקְּקָא כְּלִילָן בְּהַאי בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם (תהלים כה) סוֹד יְיָ לִירֵאָיו וְגוֹ' פְּתַח הַהוּא סָבָא דְּסָבִין וְאָמַר, שִׁמְעוֹן שִׁמְעוֹן מָאן הוּא דְּאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. (וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים) מַאי נִיהוּ הָכָא הַאי אֱלֹהִים. אַדְהָכִי פָּרַח הַהוּא סָבָא דְּסָבִין וְלָא חָמָא לֵיהּ. וּכְמָה דְּשָׁמַע רִבִּי שִׁמְעוֹן דְּהָוָה קָרֵי לֵיהּ שִׁמְעוֹן וְלָא רִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לְחַבְרוֹי וַדַּאי הַאי הוּא קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ז) וְעַתִּיק יוֹמִין יָתִיב. הָא כְּעַן אִיהוּ שַׁעֲתָא

לשון הקודש

שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה בָּאָרֶץ (נ"א בְּדִמּוּתָם לְמַטָּה מֵהֶם בְּדִמּוּתָם לְמַטָּה בָּאָרֶץ), וְכֻלָּם תְּלוּיִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. כָּאן סוֹד שֶׁל שְׁנֵי שֵׁמוֹת כְּלוּלִים כְּאֶחָד וְתִקּוּנָם שְׁלֹשָׁה, וְחוֹזְרִים לְאֶחָד זֶה כְּנֶגֶד זֶה. וְהוּא שֵׁם גָּלוּף חָקוּק כְּלוּלִים בְּסוֹד זֶה שֶׁל הָאֱמוּנָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. סוֹד ה' לִירֵאָיו וְגוֹ' (תהלים כה). פָּתַח אוֹתוֹ זָקֵן הַזְּקֵנִים וְאָמַר: שִׁמְעוֹן שִׁמְעוֹן, מִי הוּא שֶׁאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם? מִיהוּ כָּאן אֱלֹהִים זֶה? בֵּין כָּךְ פָּרַח אוֹתוֹ זָקֵן הַזְּקֵנִים וְלֹא רָאָה אוֹתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַע רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהָיָה קוֹרֵא לוֹ שִׁמְעוֹן וְלֹא רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לַחֲבֵרָיו: וַדַּאי זֶהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ז) וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב. הֲרֵי כָּעֵת זוֹהִי שָׁעָה לִפְתֹּחַ

לְמִפְתַּח בְּהַאי רָזָא. דְּוַדַּאי הָכָא אִית רָזָא דְלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְאִתְגַּלְיָא. וּכְעָן מַשְׁמַע דִּרְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְאִתְגַּלְיָא.

פְּתַח וְאָמַר לְמַלְכָּא דְהָוָה לֵיהּ כַּמָּה בְנָיְנִין לְמִבְנֵי. וְהָוָה לֵיהּ אוּמָנָא. וְהַהוּא אוּמָנָא לָא הָוָה עָבֵד מִדָּעַם אֶלָּא מֵרְשׁוּ דְמַלְכָּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. מַלְכָּא וַדַּאי אִיהוּ חָכְמָה עִלָּאָה לְעֵילָּא. וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא (איהו) מַלְכָּא לְתַתָּא. אֱלֹהִים אוּמָנָא לְעֵילָּא וְדָא אִימָּא עִלָּאָה. אֱלֹהִים אוּמָנָא לְתַתָּא וְדָא שְׁכִינְתָּא דִלְתַתָּא.

וְאִתְתָּא לֵית לָהּ רְשׁוּ לְמֶעְבַּד מִדָּעַם בְּלָא רְשׁוּת בַּעְלָהּ. וְכָל בְּנְיָנִין דְּהָווּ בְּאַרַח אֲצִילוּתָא הָוָה אָמַר אַבָּ"א בְּאֶמִירָה לְגַבֵּי אִמָּ"א יְהֵא כְּדִין וּכְדִין, וּמִיָּד הָוָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר

לשון הקודש

בַּסּוֹד הַזֶּה, שֶׁוַּדַּאי יֵשׁ כָּאן סוֹד שֶׁלֹּא נִתַּן רְשׁוּת לְהִתְגַּלּוֹת, וְכָעֵת מַשְׁמַע שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְהִתְגַּלּוֹת.

פְּתַח וְאָמַר, (משל) לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ כַּמָּה בְּנְיָנִים לִבְנוֹת וְהָיָה לוֹ אֻמָּן, וְאוֹתוֹ אֻמָּן לֹא הָיָה עוֹשֶׂה דָּבָר אֶלָּא מֵרְשׁוּת הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁאַתָּה אוֹמֵר (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. הַמֶּלֶךְ הוּא וַדַּאי חָכְמָה עֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה, וְעַמּוּד הָאֶמְצָעִי [הוא] מֶלֶךְ לְמַטָּה. אֱלֹהִים אֻמָּן לְמַעְלָה, וְזוֹ אֵם הָעֶלְיוֹנָה. אֱלֹהִים אֻמָּן לְמַטָּה, וְזוֹ שְׁכִינָה שֶׁלְּמַטָּה.

וְלָאִשָּׁה אֵין רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת דָּבָר בְּלִי רְשׁוּת בַּעְלָהּ, וְכָל הַבְּנְיָנִים שֶׁהָיוּ בְּדַרְכָּהּ אֲצִילוּת, הָיָה אוֹמֵר אַבָּ"א בַּאֲמִירָה לְאִמָּ"א, יִהְיֶה כָּזֶה וְכָזֶה, וּמִיָּד נִהְיָה, כְּמוֹ

וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר הָוָה אָמַר לֵאלֹהִים, יְהִי אוֹר. מָארֵי דְּבְנְיָנָא אִיהוּ אוֹמֵר וְאוּמָנָא עָבִיד מִיָּד. וְהָכִי כָּל בְּנְיָנִין בְּאַרַח אֲצִילוּתָא הָוָה אָמַר יְהִי רָקִיעַ, יְהִי מְאוֹרֹת, וְכֹלָּא אִתְעֲבִיד מִיָּד. כַּד מָטָא לְעָלְמָא דְּפִרוּדָא דְּאִיהוּ עוֹלָם הַנִּבְדָּלִים, אָמַר אוּמָנָא לְמָארֵי בְּנְיָנָא נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. אָמַר מָארֵי בְּנְיָנָא וַדַּאי טַב הוּא לְמֶעְבַּד לֵיהּ. אֲבָל עָתִיד הוּא לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ בְּגִין דְּאִיהוּ כְּסִיל הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי י) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ.

אִיהִי אָמְרָה בָּתַר דְּחוֹבֵיהּ תַּלְיָא בְּאִמָּ"א וְלָא בְּאַבָּ"א אֲנָא בָּעִינָא לְמִבְרֵי לֵיהּ בְּדִיוּקְנָא דִּילִי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְלָא בָּעָא לְאִשְׁתַּתָּפָא בֵּיהּ אַבָּ"א. בְּזִמְנָא דְּחָב מַה כְּתִיב (דף כב ע"ב) (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר, הָיָה אוֹמֵר לֵאלֹהִים יְהִי אוֹר. בַּעַל הַבִּנְיָן הוּא אוֹמֵר, וְהָאֻמָּן עוֹשֶׂה מִיָּד. וְכָךְ כָּל הַבִּנְיָנִים בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת הָיָה אוֹמֵר יְהִי רָקִיעַ, יְהִי מְאֹרֹת, וְהַכֹּל נַעֲשָׂה מִיָּד. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעוֹלַם הַפֵּרוּד, שֶׁהוּא עוֹלַם הַנִּבְדָּלִים, אָמַר הָאֻמָּן לְבַעַל הַבִּנְיָן, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. אָמַר בַּעַל הַבִּנְיָן, וַדַּאי טוֹב הוּא לַעֲשׂוֹתוֹ, אֲבָל עָתִיד הוּא לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ בִּגְלַל שֶׁהוּא כְּסִיל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם י) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ.

הִיא אָמְרָה, אַחַר שֶׁחָטְאוּ תָּלוּי בְּאִמָּ"א וְלֹא בְּאַבָּ"א, אֲנִי רוֹצָה לִבְרֹא אוֹתוֹ בַּדְּמוּת שֶׁלִּי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְלֹא רָצָה לְשַׁתֵּף בּוֹ אַבָּ"א. בִּזְמַן שֶׁחָטָא מַה כָּתוּב? (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. אָמַר הַמֶּלֶךְ

אָמַר מַלְכָּא לְאִמָּ"א וְלָא אֲמָרִית לָךְ דְּעַתִּיד הוּא לְמֶחֱטֵי. בְּהַהוּא זִמְנָא תָּרִיךְ לֵיהּ וְתָרִיךְ אִמָּא עִמֵּיהּ. וּבְגִין דָּא כְּתִיב, (משלי י) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ. בֵּן חָכָם, דָּא אָדָם דְּאִיהוּ בְּאַרַח אֲצִילוּת. וּבֵן כְּסִיל, דָּא אָדָם דִּבְרִיאָה.

קָמוּ כָּלְהוּ חַבְרַיָּיא וְאָמְרוּ רִבִּי רִבִּי, וְכִי אִית פִּירוּדָא בֵּין אַבָּ"א וְאִמָּ"א דְּמִסְטְרָא דְּאַבָּ"א אִיהוּ בְּאַרַח אֲצִילוּת וּמִסְטְרָא דְּאִימָּ"א בַּבְּרִיאָה. אָמַר לוֹן חַבְרַיָּיא חַבְרַיָּיא לָאו הָכִי הוּא, דְּהָא אָדָם דְּאֲצִילוּתָא דְּכַר וְנוּקְבָא הָוָה מִסְטְרָא דְּאַבָּא וְאִמָּ"א. וְדָא אִיהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר מִסְטְרָא דְּאַבָּא, וַיְהִי אוֹר מִסְטְרָא דְּאִמָּ"א. וְדָא אִיהוּ אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִין.

אֲבָל לְהַאי לֵית בֵּיהּ צֶלֶם וּדְמוּת. אֶלָּא אִמָּא עִלָּאָה

לשון הקודש

לְאִמָּ"א, וְלֹא אָמַרְתִּי לְךָ שֶׁעָתִיד הוּא לַחֲטֹא?! בְּאוֹתוֹ זְמַן גֵּרַשׁ אוֹתוֹ וְגֵרַשׁ אֶת אִמּוֹ עִמּוֹ. וְלָכֵן כָּתוּב (משלי י) בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ. בֵּן חָכָם – זֶה אָדָם שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת. וּבֵן כְּסִיל – זֶה אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה.

קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, רַבִּי רַבִּי, וְכִי יֵשׁ פֵּרוּד בֵּין אַבָּ"א וְאִמָּ"א, שֶׁמִּצַּד שֶׁל אַבָּ"א הוּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת וּמִצַּד הָאִמָּ"א בַּבְּרִיאָה? אָמַר לָהֶם, חֲבֵרִים חֲבֵרִים, לֹא כָּךְ זֶה, שֶׁהֲרֵי אָדָם שֶׁל אֲצִילוּת זָכָר וּנְקֵבָה הָיָה מִצַּד אַבָּ"א וְאִמָּ"א, וְזֶהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר מִצַּד הָאַבָּ"א, וַיְהִי אוֹר מִצַּד הָאִמָּ"א. וְזֶהוּ אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִים.

אֲבָל לָזֶה אֵין בּוֹ צֶלֶם וּדְמוּת, אֶלָּא אֵם

הָוָה לֵיהּ חַד כְּנוּ"י דְּסָלִיק לְחוּשְׁבַּן אֱלֹהִים. וְהַהוּא כְּנוּי אִיהוּ אוֹר וְחֹשֶׁךְ. וּבְגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ דְּהָוָה בְּהַהוּא כְּנוּי, אָמַר אַבָּא דְּעָתִיד לְמֶחֱטֵי לְאָדָם דְּאֲצִילוּת (נ"א דִּבְרִיאָה) דְּאִיהוּ אוֹר לְבוּשׁ עִלָּאָ"ה (נ"א עֶלְיוֹן).

וְהַאי אִיהוּ אוֹר דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּגְנָזוֹ לְצַדִּיקַיָּא. וְהַהוּא חֹשֶׁךְ דְּאִתְּבְּרֵי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה לְרַשִּׁיעַיָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמואל א ב) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ, וּבְגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ דְּהָוָה עָתִיד לְמֶחֱטֵי לְהַהוּא אוֹר, לָא בָּעָא אַבָּא לְאִשְׁתַּתָּפָא בֵּיהּ. וּבְגִין דָּא אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ הַהוּא אוֹר. כְּדְמוּתֵנוּ הַהוּא חֹשֶׁךְ דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא לָאוֹר. כְּגַוְונָא דְּגוּפָא דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא לִנְשְׁמְתָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי. חָדוּ כֻּלְהוּ וְאָמְרוּ זַכָּאָה חוּלְקָנָא דְּזָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין דְּלָא אִשְׁתְּמָעוּ עַד כְּעָן.

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנָה הָיָה לָהּ כְּנוּי אֶחָד שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִים, וְאוֹתוֹ כְּנוּי הוּא אוֹר וְחֹשֶׁךְ. וּבְגִלַּל אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ כְּנוּי, אָמַר אַבָּא שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא לְאָדָם שֶׁל אֲצִילוּת [נ"א שֶׁל בְּרִיאָה] שֶׁהוּא אוֹר לְבוּשׁ עֶלְיוֹן [נ"א עֶלְיוֹן].

וְזֶהוּ הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁגָּנַז אוֹתוֹ לַצַּדִּיקִים. וְאוֹתוֹ חֹשֶׁךְ שֶׁנִּבְרָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לָרְשָׁעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–א ב) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ, וּבְגִלַּל אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ שֶׁהָיָה עָתִיד לַחֲטֹא לְאוֹתוֹ אוֹר, לֹא רָצָה אַבָּא לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ. וּבְגִלַּל זֶה אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ – אוֹתוֹ הָאוֹר. כִּדְמוּתֵנוּ – אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא לְבוּשׁ לָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁגּוּף הוּא לְבוּשׁ לַנְּשָׁמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי. שָׂמְחוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים שֶׁלֹּא

פְּתַח עוֹד רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגוֹ'. אָמַר חַבְרַיָּיא שְׁמְעוּ מִלִּין עַתִּיקִין דְּבָעֵינָא לְגַלָּאָה בָּתַר דְּאִתְיְהִיב רְשׁוּ עִלָּאָה לְמֵימַר. מַאי נִיהוּ דְּאָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. אֶלָּא דָּא הוּא עִילַּת עַל כָּל עִלָּאִין. הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִלַּת הָעִלּוֹת עִלַּת מֵאִלֵּין עִלּוֹת. דְּלָא יַעֲבִיד חַד מֵאִלֵּין עִלּוֹת שׁוּם עוֹבָדָא עַד דְּנָטִיל רְשׁוּת מֵהַהוּא דְּעִלֵּיהּ. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא לְעֵילָּא בְּנַעֲשֶׂה אָדָם.

נַעֲשֶׂה וַדַּאי. עַל תְּרֵין אִתְמָר. דְּאָמַר דָּא לְהַהוּא דִּלְעֵילָּא מִינֵּיהּ נַעֲשֶׂה. וְלָא עָבִיד מִדַּעַם אֶלָּא בִּרְשׁוּ וַאֲמִירָה מֵהַהוּא דִּלְעֵילָּא מִינֵּיהּ. וְהַהוּא דִּלְעֵילָּא מִנֵּיהּ לָא עָבִיד מִדַּעַם עַד דְּנָטִיל עֵצָה מֵחַבְרֵיהּ. אֲבָל הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת

לשון הקודש

נִשְׁמְעוּ עַד עַתָּה.

פְּתַח עוֹד רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (דברים לב) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגוֹ'. אָמַר, חֲבֵרִים שִׁמְעוּ דְּבָרִים עַתִּיקִים שֶׁרָצִיתִי לְגַלּוֹת אַחַר שֶׁנִּתְּנָה [לִי] רְשׁוּת עֶלְיוֹנָה לוֹמַר. מִי זֶה שֶׁאָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא? אֶלָּא זֶהוּ עִלַּת עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עִלַּת הָעִלּוֹת, עִלַּת מֵהָעִלּוֹת הָאֵלֶּה, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אֶחָד מֵהָעִלּוֹת הַלָּלוּ שׁוּם מַעֲשֶׂה עַד שֶׁיְּקַח רְשׁוּת מֵאוֹתוֹ שֶׁעָלָיו, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה בְּנַעֲשֶׂה אָדָם.

נַעֲשֶׂה וַדַּאי. עַל שְׁנַיִם נֶאֱמַר. שֶׁאָמַר זֶה לְאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ נַעֲשֶׂה. וְלֹא עוֹשֶׂה דָּבָר אֶלָּא בִּרְשׁוּת וַאֲמִירָה מֵאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ. וְאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ לֹא עוֹשֶׂה דָּבָר עַד שֶׁלּוֹקֵחַ עֵצָה מֵחֲבֵרוֹ. אֲבָל אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת,

דְּלֵית לְעֵילָּא מִנֵּיהּ וְלָא לְתַתָּא שָׁוֶה לֵיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה מ) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ. אָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, דְּנָטִיל עֵצָה מִנֵּיהּ. כְּגַוְונָא דְּהַהוּא דְּאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם.

קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּיא וְאָמְרוּ רִבִּי הַב לָנָא רְשׁוּ לְמַלָּלָא בְּהַאי אֲתַר. אָמְרוּ וְהָא לָא אוֹקְמַת לְעֵילָּא דְּעִלּוֹת הָעִלּוֹת אָמַר לְכת"ר נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמַר לוֹן הַוּוֹ שְׁמָעִין אוּדְנַיְיכוּ מַה דְּפוּמְכוֹן מְמַלְּלָן. וְהָא לָא אֲמָרִית לְכוּ הַשְׁתָּא דְּאִית דְּאִתְקְרֵי עִלַּת הָעִלּוֹת וְלָאו אִיהוּ הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת. דְּלְעִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת לֵית לֵיהּ תְּנָיְינָא דְּנָטִיל עֵצָה מִנֵּיהּ דְּאִיהוּ יָחִיד קַדְמָּא כֻּלָּא וְלֵית לֵיהּ שׁוּתָּפָא.

לשון הקודש

שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְלֹא לְמַטָּה שָׁוֶה לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ. אָמַר, רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, שֶׁלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ עֵצָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ שֶׁאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם.

קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, רַבִּי, תֵּן לָנוּ רְשׁוּת לְדַבֵּר בְּמָקוֹם זֶה. אָמְרוּ, וַהֲרֵי לֹא בֵּאַרְתָּ לְמַעְלָה שֶׁעִלַּת הָעִלּוֹת אָמַר לְכת"ר נַעֲשֶׂה אָדָם? אָמַר לָהֶם, הֱיוּ שׁוֹמְעִים אָזְנֵיכֶם מַה שֶּׁפִּיכֶם מְדַבֵּר! וַהֲרֵי לֹא אָמַרְתִּי לָכֶם עַכְשָׁו שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁנִּקְרָא עִלַּת הָעִלּוֹת, וְזֶה אֵינוֹ אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת, שֶׁלְּעִלַּת עַל כָּל עִלּוֹת אֵין לוֹ שֵׁנִי שֶׁלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ עֵצָה, שֶׁהוּא יָחִיד לִפְנֵי הַכֹּל, וְאֵין לוֹ שֻׁתָּף.

וּבְגִין דָּא אָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי דְּנָטִיל עֵצָה מִנַּיְהּ, דְּלָא אִית לֵיהּ תְּנָיְנָא וְלָא שׁוּתָּפָא וְלָאו חוּשְׁבְּנָא. דְּאִית אֶחָד בְּשִׁתּוּף כְּגוֹן דְּכַר וְנוּקְבָא וְאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה נא) **כִּי אֶחָד קְרָאתִיו אֲבָל אִיהוּ חַד בְּלָא חֶשְׁבָּן וְלָא שִׁתּוּף. וּבְגִין דָּא אָמַר וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. קָמוּ כֻּלְּהוּ וְאִשְׁתַּטָּחוּ קַמֵּיהּ וְאָמְרוּ זַכָּאָה בַּר נָשׁ דְּמָאֲרֵיהּ אִסְתְּכַם עִמֵּיהּ לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין דְּלָא הֲווֹ מִתְגַּלְּיָין לְמַלְאָכַיָּיא קַדִּישַׁיָּיא.**

אָמַר לוֹן חַבְרַיָּיא, אִית לָן לְאַשְׁלָמָא קְרָא, דְּכַמָּה רָזִין טְמִירִין אִית בְּהַאי קְרָא. (דברים לב) **אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה וְגוֹ' אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה בִּסְפִירָן. אֲחַיֶּה מִסְּטָרָא דְּיָמִינָא חַיֵּי. וּמִסְּטָרָא דִּשְׂמָאלָא מוֹתָא. וְאִי לָא אִסְתַּכְּמָן תַּרְוַיְיהוּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לָא**

לשון הקודש

וְלָכֵן אָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, שֶׁלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ עֵצָה, שֶׁאֵין לוֹ שֵׁנִי וְלֹא שֻׁתָּף וְלֹא חֶשְׁבּוֹן. שֶׁיֵּשׁ אֶחָד בְּשִׁתּוּף כְּמוֹ זָכָר וּנְקֵבָה, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (שם נא) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו, אֲבָל הוּא אֶחָד בְּלִי חֶשְׁבּוֹן וְלֹא שִׁתּוּף, וְלָכֵן אָמַר וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. קָמוּ כֻּלָּם וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁרִבּוֹנוֹ מַסְכִּים עִמּוֹ לְגַלּוֹת סוֹדוֹת טְמִירִים שֶׁלֹּא הָיוּ מִתְגַּלִּים לְמַלְאָכִים קְדוֹשִׁים.

אָמַר לָהֶם, חֲבֵרִים, יֵשׁ לָנוּ לְהַשְׁלִים הַפָּסוּק, שֶׁכַּמָּה סוֹדוֹת טְמִירִים יֵשׁ בַּפָּסוּק הַזֶּה (דברים לב) אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה וְגוֹ'. אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה – בַּסְּפִירוֹת. אֲחַיֶּה – מִצַּד שֶׁל הַיָּמִין חַיִּים, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל מָוֶת. וְאִם לֹא מַסְכִּימִים שְׁנֵיהֶם עִם עַמּוּד

אִתְקַיַּים דִּינָא. דְּאִנּוּן בְּמוֹתַב תְּלָתָא כְּחַדָּא. וּלְזִמְנִין
(דף כג ע"א) אִסְתַּכְּמוּ תְּלָתָא לְמֶעְבַּד דִּינָא, וְיֵתֵי י"ד (יְמִינָא)
דְּאִיהִי פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׁבִים דְּאִיהוּ יהו"ה יו"ד ה"א
וא"ו ה"א. וְדָא שְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי יַד יָמִין מִפִּטְרָא
דְּחֶסֶ"ד. יַד שְׂמֹאל מִפִּטְרָא דִּגְבוּרָה. יַד יהו"ה מִפִּטְרָא
דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. כַּד בַּר נָשׁ תָּב בִּתְיוּבְתָּא הַאי
יַד שְׂזִיב לֵיהּ מִן דִּינָא. אֲבָל כַּד דָּן עִלַּת עַל כָּל
הָעֲלוֹת אִתְמַר בֵּיהּ וְאֵין מְיַדֵּי מַצִּיל.

וְעוֹד תְּלַת זִמְנִין אִתְמַר בְּהַאי קְרָא אֲנִי אֲנִי אֲנִי.
דְּאִית בְּהוֹן א' א' א' י' י' י'. דְּאִתְרְמִיזוּ בְּיו"ד
ה"י וא"ו ה"י, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וְאִית בְּהוֹן ג' ווין
ו' ו' ו' וַאֲחַיֶּה וַאֲנִי וְאַיִן דְּאִתְרְמִיזוּ בְּאִלֵּין שְׁמָהָן.
וְעִם כָּל דָּא דְּהַאי קְרָא הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא לְגַבֵּי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי

לשון הקודש

הָאֶמְצָעִי, לֹא מִתְקַיֵּם הַדִּין, שֶׁהֵם בְּמוֹשָׁב שְׁלִשָּׁה בְּאֶחָד. וְלִפְעָמִים מַסְכִּימִים שְׁלִשָּׁה לַעֲשׂוֹת דִּין, וְיָבֹא יָ"ד (וְמִין) שֶׁהִיא פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׁבִים, שֶׁהוּא יהו"ה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְזוֹ שְׁכִינָה נִקְרֵאת יַד יָמִין מִצַּד הַחֶסֶ"ד. יַד שְׂמֹאל מִצַּד הַגְּבוּרָה. יַד יהו"ה מִצַּד עַמּוּד הָאֶמְצָעִי. כְּשֶׁבֶּן אָדָם שָׁב בִּתְשׁוּבָה, הַיָּד הַזּוֹ מַצִּילָה אוֹתוֹ מֵהַדִּין. אֲבָל כְּשֶׁדָּן עִלַּת עַל כָּל הָעֲלוֹת, נֶאֱמַר בּוֹ וְאֵין מְיַדֵּי מַצִּיל.

וְעוֹד, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים נֶאֱמַר בְּפָסוּק זֶה אֲנִי אֲנִי אֲנִי, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם א' א' א' י' י' י', שֶׁנִּרְמְזוּ בְּיו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְיֵשׁ בָּהֶם שָׁלֹשׁ וָיִים, ו' ו' ו' – וַאֲחַיֶּה וַאֲנִי וְאַיִן – שֶׁנִּרְמְזוּ בַּשֵּׁמוֹת הָאֵלֶּה. וְעִם כָּל זֶה שֶׁהֲרֵי בֵּאֲרוּ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה הַחֲבֵרִים אֵצֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי

אֲנִי הוּא, דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִתְמָר בְּהוּ אֲנִי וָה"ו. וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי דָּא סמא"ל וְנָחָ"ש. אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה, אֲנִי אָמִית בִּשְׁכִינְתִּי לְמַאן דְּאִיהוּ חַיָּיב. וַאֲנִי אֲחַיֶּה בָּהּ לְמַאן דְּאִיהוּ זַכַּאי. וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל דָּא י"ד יהו"ה דְּאִיהוּ יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א וְאִיהוּ כוז"ו בְּמוכס"ז כוז"ו וְכוּלָּא קְשׁוֹט. אֲבָל מַה דְּאִתְמָר לְעֵילָּא עֹלַת עֹלָה דְּאִיהוּ עֹלַת עַל כָּל הָעֹלוֹת. וְהַאי רָזָא לָא אִתְמַסַּר לְכָל חַבִּימָא וּנְבִיאָה

(נ"א אֲבָל מַה דְּאִתְמָר לְעֵילָּא עַל עֹלָה דְּאִיהוּ עַל הָעֹלוֹת הַאי רָזָא לָא אִתְמַסַּר אֶלָּא לְכָל חַבִּימָא וּנְבִיאָה).

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה עִלּוֹת אִנּוּן סְתִימִין דְּאִנּוּן מִתְלַבְּשִׁין וְאִנּוּן מוּרְכָּבִין בִּסְפִירָן, וּסְפִירָן מֻרְכָּבָה לְגַבַּיְיהוּ, דְּאִנּוּן טְמִירִין מִמַּחֲשַׁבְתָּא דִּבְנֵי נָשָׁא, וְעַלַּיְיהוּ אִתְמָר (קהלת ה) כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וְגוֹ'. נְהוֹרִין

לשון הקודש

אֲנִי הוּא – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֲנִי וָה"ו. וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי – זֶה סמא"ל וְנָחָ"ש. אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה – אֲנִי אָמִית בִּשְׁכִינָתִי לְמִי שֶׁהוּא רָשָׁע, וַאֲנִי אֲחַיֶּה בָּהּ אֶת מִי שֶׁהוּא צַדִּיק. וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל – זֶה י"ד יהו"ה שֶׁהוּא יהו"ה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְהוּא כוז"ו בְּמוכס"ז כוז"ו, וְהַכֹּל אֱמֶת. אֲבָל מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְמַעְלָה עֹלַת הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא עֹלַת עַל כָּל הָעֹלוֹת, וְהַסּוֹד הַזֶּה לֹא נִמְסָר לְכָל חָכָם וְנָבִיא (נ"א אֲבָל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה עַל עֶלְיוֹן שֶׁהוּא עַל הָעֹלוֹת, הַסּוֹד הַזֶּה לֹא נִמְסָר אֶלָּא לְכָל חָכָם וְנָבִיא).

בֹּא רְאֵה כַּמָּה עִלּוֹת הֵם נִסְתָּרִים שֶׁהֵם מִתְלַבְּשִׁים וְהֵם מֻרְכָּבִים בַּסְּפִירוֹת, וְהַסְּפִירוֹת מֻרְכָּבָה לָהֶם, שֶׁהֵם טְמִירִים מִמַּחֲשֶׁבֶת בְּנֵי אָדָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (קהלת ה) כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וְגוֹ'. אוֹרוֹת

מְצוּחָצָחִין אִלֵּין עַל אִלֵּין. וְאִלֵּין דִּמְקַבְּלִין אִנּוּן חֲשׁוּכִין מֵאָחֳרָנִין דְּעַלַּיְיהוּ דִּמְקַבְּלִין מִנַּיְיהוּ. וְעִלַּת (עַל כָּל) הָעִלּוֹת לֵית נְהוֹרָא קַיָּימָא קַמֵּיהּ דְּכָל נְהוֹרִין מִתְחַשְׁכָן קַמֵּיהּ.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ג)

זי"ן מָאי עֲבִידְתֵּיהּ, כְּמִנְיָן יְמֵי הַשָּׁבוּעַ. לְלַמֶּדְךָ שֶׁכָּל יוֹם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ. וּמָאי עֲבִידְתֵּיהּ הָכָא לְלַמֶּדְךָ שְׁכִּשְׁכֵּם שֶׁיֵּשׁ חָכְמָה גְּדוֹלָה בַּאוֹזֶן לְאֵין תַּכְלִית, כָּךְ יֵשׁ הַכֹּחַ הַהוּא בְּכָל הָאֲבָרִים, וּמָאי אֲבָרִים, שֶׁבַע שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם. דִּכְתִיב כִּי בְצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

רַעְיָא מְהֵימְנָא

השלמה מההשמטות (סימן ד)

אָמַר לֵיהּ בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא בָּתַר דְּאָמַר (בְּרֵאשִׁית א') **נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ מָאי נִיהוּ דְּאָמַר לְבָתַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצֶלֶם, אָמַר לֵיהּ מָה דְּאוּקְמוּהָ עַל דָּא מָארֵי מַתְנִיתִין**

לשון הקודש

מְצֻחְצָחִים אֵלֶּה עַל אֵלֶּה. וְאֵלֶּה שֶׁמְּקַבְּלִים הֵם חֲשׁוּכִים מֵאֲחֵרִים שֶׁעֲלֵיהֶם שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהֶם. וּלְעִלַּת (עַל כָּל) הָעִלּוֹת אֵין אוֹר עוֹמֵד לְפָנָיו, שֶׁכָּל הָאוֹרוֹת חֲשׁוּכִים לְפָנָיו.

זַי"ן, מַה מַּעֲשֵׂהוּ? כְּמִנְיַן יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, לְלַמֶּדְךָ שֶׁכָּל יוֹם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ. וּמַה מַּעֲשֵׂהוּ כָּאן? לְלַמֶּדְךָ שֶׁכְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ חָכְמָה גְּדוֹלָה בָּאֹזֶן לְאֵין תַּכְלִית, כָּךְ יֵשׁ הַכֹּחַ הַהוּא בְּכָל הָאֲבָרִים. וְאֵיזֶה אֲבָרִים? שֶׁבַע שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) כִּי בְצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם:

רַעְיָא מְהֵימְנָא

אָמַר לוֹ, מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אַחַר שֶׁאָמַר (בראשית א) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, מַהוּ שֶׁאָמַר אַחַר כָּךְ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ? אָמַר לוֹ, מַה שֶּׁבֵּאֲרוּ עַל כָּךְ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁמֵּהֶם אָמְרוּ נִבְרָא,

דְּמִנְהוֹן אָמְרוּ (הוא) נִבְרָא וּמִנְּהוֹן (אמרו) לָא נִבְרָא וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא לֵיהּ, דִּכְתִיב (בראשית א׳) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי אִיהוּ לָא יָהִיב חֶלְקָא בְּיַד חַד מִנַּיְיהוּ וְלָא אִתְעֲבִיד בְּדִיוּקְנָא דִילְהוֹן אֶלָּא בְּאִיקוּנִין דְּמַלְכָּא בְּצַלְמוֹ כְּדְמוּתוֹ דְּאִיהוּ צֶלֶם וּדְמוּת תַּבְנִיתוֹ. אָמַר הָכִי אִשְׁתְּמוֹדָע. אָמַר חַס וְשָׁלוֹם. אֶלָּא אֲנָא אִימָא דְּאִתְּבְּרֵי בְּכֹלָּא וְאַשְׁלִיטֵיהּ עַל כֹּלָּא. דְּאִי הָוָה יָהִיב כָּל חַד חוּלָקֵיהּ בְּזִמְנָא דְּהָוָה כַּעֲסֵיהּ עָלֵיהּ כָּל חַד הָוָה נָטִיל חוּלָקֵיהּ מִנֵּיהּ, כִּי בְּמַה נֶחְשָׁב הוּא.

אֶלָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא לֵיהּ כָּל חַד בְּדִיוּקְנֵיהּ, דָּא מַלְכוּת קַדִּישָׁא דְּאִיהִי תְּמוּנַת כֹּל, דְּבָהּ אִסְתַּכַּל קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבָרָא עַלְמָא וְכָל בְּרְיָין דְּבָרָא בְּעָלְמָא וְכָלַל בָּהּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּלָא פִירוּדָא כְּלָל וְכָלַל בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירָן וְכָל שְׁמָהָן וּכְנוּיִין וְהַוָיָין וְעִלַּת עַל כֹּלָּא דְּאִיהוּ אָדוֹן עַל כֹּלָּא וְלֵית אֱלָהָא בָּר מִנֵּיהּ וְלָא אִשְׁתְּכַח בְּכָל עִלָּאִין וְתַתָּאִין פָּחוֹת מִינֵיהּ.

בְּגִין דְּאִיהוּ קֶשֶׁר דְּכֻלְּהוּ שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ לְקַיְּימָא בֵּיהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכָּל מָשְׁלָה. וּבְגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח עִלַּת עַל כֹּלָּא בְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין

לשון הקודש

וּמֵהֶם אָמְרוּ לֹא נִבְרָא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ הוּא, לֹא יִתֵּן חֵלֶק בְּיַד אֶחָד מֵהֶם וְלֹא נַעֲשָׂה בִּדְמוּת שֶׁלָּהֶם, אֶלָּא בְּאִיקוֹנִין שֶׁל הַמֶּלֶךְ, בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ, שֶׁהוּא צֶלֶם וּדְמוּת תַּבְנִיתוֹ. אָמַר, כָּךְ נוֹדָע? אָמַר, חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא אֲנִי אוֹמֵר שֶׁנִּבְרָא בַּכֹּל וְהִשְׁלִיטוֹ עַל הַכֹּל, שֶׁאִם הָיָה כָּל אֶחָד נוֹתֵן בּוֹ חֶלְקוֹ, בִּזְמַן שֶׁהָיָה כּוֹעֵס עָלָיו כָּל אֶחָד הָיָה נוֹטֵל חֶלְקוֹ מִמֶּנּוּ, כִּי בַּמֶּה נֶחְשָׁב הוּא?.

אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹתוֹ כָּל אֶחָד בִּדְמוּתוֹ, זוֹהִי מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא תְּמוּנַת כֹּל, שֶׁבָּהּ הִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם וְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא בָּעוֹלָם, וְכָלַל בָּהּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל, וְכָלַל בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכָל הַשֵּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים וְהַהֲוָיוֹת, וְעִלַּת עַל הַכֹּל שֶׁהוּא אָדוֹן עַל הַכֹּל, וְאֵין אֱלוֹהַ מִבִּלְעָדָיו, וְלֹא נִמְצָא בְּכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים פָּחוֹת מִמֶּנּוּ.

בִּגְלַל שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל כֻּלָּם וְהַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כֻּלָּם, לְקַיֵּם בּוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

פָּחוֹת מִינֵיהּ אֲפִילּוּ בְּחַד מִנַּיְיהוּ (אִתְקְרִיאַת) אִתְקְרִיבַת אֻמּוּנַת יִשְׂרָאֵל. וּמִסְטְרָא דְעַלַּת עַל כֹּלָּא אִתְמַר בָּהּ (דִּבְרִים ד׳) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אֲבָל מִסְטְרָא דִשְׁאַר עַמִּין אִתְמַר בְּהוּ (בָּהּ) (במדבר י״ב) וּתְמוּנַת יְיָ יַבִּיט.

אָתָא בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּיהּ וְאָמְרוּ כְּעָן לֵית מָאן דְּיָכִיל לְמֵיטַל מִינֵיהּ חוּלָקֵיהּ דְּלָא יָהִיב לֵיהּ חַד מֵעָלְמָא אֶלָּא בּוֹרֵא עָלְמִין עִלַּת עִלּוֹת עַל כֹּלָּא, וּבֵיהּ תַּלְיָיא עוֹנְשֵׁיהּ אוֹ אַגְרֵיהּ וְלָא בְּמַלְאָךְ וְשָׂרָף וְלָא בְּשׁוּם בְּרְיָה דְּעָלְמָא וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין הַמְשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם וּדְבַר אַחֵר נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם. ע״כ: (עד כאן מההשמטות).

דָּבָר אַחֵר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא עַל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת דְּאִנּוּן אָמְרֵי הַאי קְרָא. אָמַר לְהוּ בָּתַר דְּהַווּ יָדְעִין מַה דְּהַוָּה וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי וְאִנּוּן הַווּ יָדְעִין דְּעָתִיד לְמֶחֱטֵי אַמַּאי בָּעוּ לְמֶעְבַּד לֵיהּ. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּעַזָּא וַעֲזָאֵל הֲווּ

לשון הקודש

וּבְגִלְגַּל שֶׁלֹּא נִמְצָא עִלַּת עַל הַכֹּל בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים פָּחוֹת מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ בְּאֶחָד מֵהֶם, הִיא [נִקְרֵאת] הִתְקָרְבָה אֻמּוּנַת יִשְׂרָאֵל. וּמִצַּד שֶׁל עִלַּת עַל הַכֹּל נֶאֱמַר בָּהּ (דברים ד) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אֲבָל מִצַּד שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים נֶאֱמַר בָּהֶם [בָּהּ] (במדבר יב) וּתְמוּנַת ה׳ יַבִּיט. **בָּא** הַמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים וְהִשְׁתַּחֲווּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, כָּעֵת אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לִטֹּל מִמֶּנּוּ אֶת חֶלְקוֹ, שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ אֶחָד מֵהָעוֹלָם, אֶלָּא בּוֹרֵא הָעוֹלָמוֹת עִלַּת עַל הַכֹּל, וּבוֹ תָּלוּי עָנְשׁוֹ אוֹ שְׂכָרוֹ, וְלֹא בְּמַלְאָךְ וְשָׂרָף וְלֹא בְּשׁוּם בְּרִיָּה מֵהָעוֹלָם, וּבְגִלְגַּל כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה, הַמְשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם וְדָבָר אַחֵר נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם: ע״כ.

דָּבָר אַחֵר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ – הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים עַל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁהֵם אוֹמְרִים אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה. אָמַר לָהֶם, אַחַר שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת וְהֵם הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא, לָמָּה

מְקַטְרְגֵי עֲלֵיהּ בְּזִמְנָא דְּאָמַר שְׁכִינְתָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם, אָמְרוּ מָה אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ. מָה אַתְּ בָּעֵי לְמִבְרֵי אָדָם, וַתֵּדָעֵהוּ דְּעָתִיד לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ בְּאִתְּתָא דִּילֵיהּ דְּאִיהִי חִשָּׁךְ. דְּאוֹר אִיהוּ דְּכוּרָא וְחִשָּׁךְ נוּקְבָא שְׁמָאלָא חִשָּׁךְ דִּבְרִיאָה. בְּהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא אֲמָרַת לוֹן בְּהַאי דְּאַתּוּן מְקַטְרְגִין אַתּוּן עֲתִידִים לְמִנְפַּל. כְּדְכְתִיב וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבוֹת הֵנָּה וְגוֹ' (חָשְׁקוּ בְהוֹן) וְטָעוּ בְהוֹן וְאַפִּיל לוֹן שְׁכִינְתָּא מִקְּדוּשָּׁה דִּלְהוֹן.

אָמְרוּ חַבְרַיָּיא רִבִּי רִבִּי, אַדְּהָכִי (נ"א אִי הָכִי) עַזָּא וַעֲזָאֵל לָא הֲווֹ מְשַׁקְּרִין בְּמִלּוֹלַיְיהוּ. דְּוַדַּאי בְּנוּקְבָא עֲתִיד אָדָם לְמֶחֱטֵי. אָמַר לְהוּ הָכִי אָמְרָה שְׁכִינְתָּא אַתּוּן אִזְדַּמְּנְתּוּן לְקַטְרְגָא קֳדָמֵי יַתִּיר מֵחֵילָא דְּמָרוֹמָא, אִי אַתּוּן הֲוֵיתוּן שַׁפִּירִין מֵאָדָם בְּעוֹבָדַיְיכוּ

לשון הקודש

רָצוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ? וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁעַזָּא וַעֲזָאֵל הָיוּ מְקַטְרְגִים עָלָיו בִּזְמַן שֶׁאָמְרָה שְׁכִינָה לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמְרוּ, מָה אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ? מָה אַתָּה רוֹצֶה לִבְרֹא אָדָם, וַתֵּדָעֵהוּ שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא חֹשֶׁךְ? שֶׁאוֹר הוּא זָכָר, וְחֹשֶׁךְ נְקֵבָה, שְׁמֹאל חֹשֶׁךְ שֶׁל בְּרִיאָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן אָמְרָה לָהֶם הַשְּׁכִינָה: בָּזֶה שֶׁאַתֶּם מְקַטְרְגִים, אַתֶּם עֲתִידִים לִנְפֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבוֹת הֵנָּה וְגוֹ'. (וְחָשְׁקוּ בָּהֶם) וְטָעוּ בָהֶם, וְהִפִּילָה אוֹתָם הַשְּׁכִינָה מִקְּדֻשָּׁתָם.

אָמְרוּ הַחֲבֵרִים, רַבִּי רַבִּי, בֵּין כָּךְ (נ"א אִם כֵּן), עַזָּא וַעֲזָאֵל לֹא הָיוּ מְשַׁקְּרִים בְּדִבְרֵיהֶם, שֶׁוַּדַּאי בַּנְּקֵבָה עָתִיד אָדָם לַחֲטֹא. אָמַר לָהֶם, כָּךְ אָמְרָה הַשְּׁכִינָה: אַתֶּם הִזְדַּמַּנְתֶּם לְקַטְרֵג לְפָנַי יוֹתֵר מִצְּבָא הַמָּרוֹם. אִם אַתֶּם הֱיִיתֶם יָפִים מֵאָדָם בְּמַעֲשֵׂיכֶם, נָאֶה לָכֶם לְקַטְרֵג עָלָיו, אֲבָל

יָאוּת לְכוּ לְקַטְרְגָא עֲלֵיהּ. אֲבָל אִיהוּ עָתִיד לְמֶחֱטֵי בְּאִתְתָּא חָדָא, אַתּוּן בְּנְשִׁין סַגִּיאִין. חִבָּתֵיכוֹן יַתִּיר מִבְּנֵי נָשָׁא כְּמָה דִכְתִיב וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגוֹ', אֶת בַּת הָאָדָם לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִם אָדָם חָב הָא אַקְדִּים לֵיהּ תְּשׁוּבָה לְאַהֲדָרָא לְמָארֵיהּ לְאַתְקָנָא בַּמֶּה דְחָב.

אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּיא (רבי רבי) אִי הָכִי אַמַּאי כּוֹלֵי הַאי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּיא אִי לָא דְהַוָּה הָכִי דְּבָרָא קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא יְצָרָא טָבָא וּבִישָׁא דְּאִנּוּן אוֹר וְחֹשֶׁךְ לָא הֲוָה זְכוּ וְחוֹבָה לְאָדָם דִּבְרִיאָה. אֶלָּא (בגין) דְּאִתְּבְּרֵי מִתַּרְוַוּיְיהוּ, וּבְגִין דָּא (דברים ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְגוֹ'. אָמְרוּ לֵיהּ כּוֹלֵי הַאי אַמַּאי. וְלָא הֲוָה שַׁפִּיר דְּלָא אִתְּבְּרֵי דְּלָא לְמֵיחַב וּלְגַרְמָא כָּל מַה דְּגָרִים לְעֵילָּא וְלָא הֲוָה לֵיהּ לָא עוֹנֶשׁ וְלָא שָׂכָר.

לשון הקודש

הוּא עָתִיד לַחֲטֹא בְּאִשָּׁה אַחַת, וְאַתֶּם בְּנָשִׁים רַבּוֹת. הַחִבָּה שֶׁלָּכֶם יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. אֶת בַּת הָאָדָם לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אִם אָדָם חוֹטֵא, הֲרֵי מַקְדִּים לוֹ תְּשׁוּבָה לַחֲזֹר לְרִבּוֹנוֹ לְתַקֵּן בְּמַה שֶׁחָטָא. אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים, (רבי רבי), אִם כָּךְ, לָמָּה כָּל זֶה? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים, אִם לֹא הָיָה כָּךְ שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵצֶר טוֹב וָרַע, שֶׁהֵם אוֹר וְחֹשֶׁךְ, לֹא הָיְתָה זְכוּת וְחוֹבָה לְאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, אֶלָּא (בגלל) שֶׁנִּבְרָא מִשְּׁנֵיהֶם, וְלָכֵן (דברים ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְגוֹ'. אָמְרוּ לוֹ, כָּל זֶה לָמָּה? וְלֹא הָיָה יָפֶה שֶׁלֹּא נִבְרָא וְשֶׁלֹּא לַחֲטֹא וְלִגְרֹם כָּל מַה שֶּׁגָּרַם

אָמַר לוֹן מִן הַדִּין הָוָה לֵיהּ לְמִבְרֵייהּ כָּךְ. בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא בְּגִינֵיהּ אִתְבְּרִיאַת דִּכְתִיב בַּהּ עוֹנָשָׁא לְרַשִׁיעַיָּיא וְאַגְרָא לְצַדִּיקַיָּיא וְלָא הָוָה אַגְרָא לְצַדִּיקַיָּיא וְעוֹנָשָׁא לְרַשִׁיעַיָּיא אֶלָּא בְּגִין אָדָם דְּבְרִיאָה (ישעיה מה) **לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ. אָמְרוּ** וַדַּאי כְּעָן שְׁמַעְנָא מַה דְּלָא שְׁמַעְנָא עַד הַשְׁתָּא, דְּוַדַּאי לָא בְרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִלְּתָא דְּלָאו אִיהוּ צָרִיךְ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אוֹרַיְיתָא דְּבְרִיאָה (דף כג ע"ב) **אִיהוּ לְבוּשָׁא** דְּשְׁכִינְתָּא. וְאִי אָדָם לָא הָוָה עָתִיד לְמִבְרֵי (לְמֶחֱטֵי) **הֲוַת שְׁכִינְתָּא בְּלָא כְּסוּיָא כְּגַוְונָא דְּעָנִי. וּבְגִין דָּא כָּל מָאן דְּחָב כְּאִלּוּ אַפְשִׁיט לִשְׁכִינְתָּא מַלְבּוּשָׁהָא. וְהַאי אִיהוּ עוֹנָשָׁא דְּאָדָם.**

וְכָל מָאן דִּמְקַיֵּים פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא כְּאִלּוּ הוּא **לָבִישׁ לִשְׁכִינְתָּא בִּלְבוּשָׁהָא. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ**

לשון הקודש

לְמַעְלָה, וְלֹא הָיָה לוֹ לֹא עֹנֶשׁ וְלֹא שָׂכָר?! **אָמַר** לָהֶם, מִן הַדִּין הָיָה לוֹ לְבָרְאוֹ כָּךְ, בִּגְלַל שֶׁהַתּוֹרָה בִּגְלָלוֹ נִבְרְאָה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ עֹנֶשׁ לָרְשָׁעִים וְשָׂכָר לַצַּדִּיקִים, וְלֹא הָיָה שָׂכָר לַצַּדִּיקִים וְעֹנֶשׁ לָרְשָׁעִים אֶלָּא בִּגְלַל אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, (ישעיה מה) לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ. אָמְרוּ, וַדַּאי כָּעֵת שָׁמַעְנוּ מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַעְנוּ עַד עַכְשָׁו, שֶׁוַּדַּאי לֹא בָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר שֶׁלֹּא צָרִיךְ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא הַתּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה הִיא לְבוּשׁ הַשְּׁכִינָה, וְאִם אָדָם לֹא הָיָה עָתִיד לְהֶחֱטֹא [לַחֲטֹא], הָיְתָה הַשְּׁכִינָה בְּלִי כְּסוּי כְּמוֹ עָנִי. וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁחָטָא, כְּאִלּוּ הִפְשִׁיט לַשְּׁכִינָה אֶת מַלְבּוּשֶׁיהָ, וְזֶהוּ עֹנֶשׁ הָאָדָם.

וְכָל מִי שֶׁמְּקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּאִלּוּ הִלְבִּישׁ לַשְּׁכִינָה אֶת מַלְבּוּשֶׁיהָ. וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ בְּכְסוּי הַצִּיצִית [וּתְפִלִּין] (שמות כב) כִּי

בְּכִסּוּיָא דְּצִיצִית (וּתְפִלִּין) (שמות כב) **כִּי הִיא כְּסוּתוֹ לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ בַּמֶּה יִשְׁכָּב בְּגָלוּתָא וְהָא אוּקְמוּהָ. תָּא חֲזֵי, חֻשָּׁךְ אִיהוּ אוּכְמוּ דְּאוֹרַיְיתָא אוֹר חֱיוּרוּ דְּאוֹרַיְיתָא.**

השלמה מההשמטות (סימן ה)

חִוָּורוּ דְּאוֹרַיְיתָא וְכַד אִיהוּ אוֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֻשָּׁךְ אִתְמַר בְּאוֹרַיְיתָא (שיר השירים א) **שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וְכַד אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן אוֹר דְּאִיהוּ חִוָּורוּ אָמְרָה אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת וְאוֹרַיְיתָא כְּגוֹנָא דְּבַת עֵינָא דְּאִיהִי אוּכְמָא וְשַׁפִּירָא בְּאוֹר דְּנָהִיר בָּהּ וּבְגִין דָּא בַּת עֵינָא וְאוֹר דְּנָהִיר בָּהּ אָמְרָה** (תהלים כז) **יְיָ אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא אוֹרִי אוֹר י' דְּאִיהִי בַּת עַיִן וּתְרֵין גַּוְונִין אִית לֵיהּ אוֹר מִלְּגַאו וְחֻשָּׁךְ מִלְּבַר לְמֶהֱוֵי שָׁלְטָאָה בְּהוּ עַל כָּל קְלִפִּין** (קְלִיפִּין) **הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (תְּהִלִּים ק"ג) **וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.**

לשון הקודש

הִיא כְּסוּתָהּ לְבַדָּהּ הוּא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ בַּמֶּה יִשְׁכָּב, בַּגָּלוּת? וַהֲרֵי פְּרִישׁוּהָ. בֹּא רְאֵה, חֻשָּׁךְ הוּא שְׁחֹר שֶׁל הַתּוֹרָה, אוֹר הַלֹּבֶן שֶׁל הַתּוֹרָה.

השלמה מההשמטות (סימן ה)

לֹבֶן שֶׁל הַתּוֹרָה, וּכְשֶׁאוֹתוֹ אוֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֻשָּׁךְ, נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. וּכְשֶׁמִּתְעַלֶּה מִשָּׁם אוֹר שֶׁהוּא לָבָן, אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וְהַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁבַּת עַיִן, שֶׁהִיא שְׁחוֹרָה וְיָפָה בָּאוֹר שֶׁמֵּאִיר בָּהּ, וְלָכֵן בַּת עַיִן וְהָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בָּהּ אָמְרָה ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא. אוֹרִי – אוֹר י', שֶׁהִיא בַּת עַיִן, וּשְׁנֵי גְוָנִים יֵשׁ לָהּ – אוֹר מִבִּפְנִים וְחֹשֶׁךְ מִבַּחוּץ, לִהְיוֹת שׁוֹלֵט בָּהֶם עַל כָּל הַקְּלִפּוֹת [קְלִפּוֹת]. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

בִּלְבוּשָׁא דְּאוֹר אִיהִי שַׁלִּיטַת עַל כָּל אִינּוּן דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות י') וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם וּבִלְבוּשָׁא אוּכְמָא שַׁלִּיטַת עַל חַיָּבַיָּא דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שְׁמוּאֵל א' ב') וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ.

וְעוֹד אוֹר אִיהוּ מִסִּטְרָא דִּימִינָא דְּאִיהוּ אוֹר יוֹם קַדְמָאָה דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בְּרֵאשִׁית א') יְהִי אוֹר דָּא אַבְרָהָם וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. חֹשֶׁךְ מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּיִצְחָק (בראשית כ"ז) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה יַעֲקֹב דְּאִתְלַבַּשׁ מִתַּרְוַיְהוּ בְּאוֹר דִּימִינָא וּבַחֹשֶׁךְ דְּשְׂמָאלָא וּבְתַרְוַיְהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ עַמּוּד.

עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה לִפְנֵי הָעָם (שמות י"ג). עָנָן מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ מַיָּא, חֹשֶׁךְ מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ אֶשָּׁא עַמּוּד אִיהוּ שָׁלוֹם בֵּינַיְיהוּ. הָדָא הוּא

לשון הקודש

בִּלְבוּשׁ שֶׁל אוֹר הִיא שׁוֹלֶטֶת עַל כָּל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שמות י') וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם, וּבִלְבוּשׁ שָׁחֹר שׁוֹלֶטֶת עַל הָרְשָׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שמואל–א ב) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ.

וְעוֹד, אוֹר הוּא מִצַּד הַיָּמִין (חֶסֶד), שֶׁהוּא אוֹר שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יְהִי אוֹר, זֶה אַבְרָהָם, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. חֹשֶׁךְ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּיִצְחָק (שם כז) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. יַעֲקֹב שֶׁהָיָה לָבוּשׁ מִשְּׁנֵיהֶם בָּאוֹר שֶׁל יָמִין וּבַחֹשֶׁךְ שֶׁל שְׂמֹאל, וּבִשְׁנֵיהֶם עַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא עַמּוּד.

עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לַיְלָה לִפְנֵי הָעָם. הֶעָנָן מִצַּד שֶׁלּוֹ מַיִם. הַחֹשֶׁךְ מִצַּד שֶׁלּוֹ אֵשׁ. עַמּוּד הוּא שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ

דִּכְתִיב (איוב כ"ה) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו וְכַד אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא (שמות יד) וְלָא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה, לָא קָרִיב מַיָּא לְאֶשָּׁא וְלָא אֶשָּׁא לְמַיָּא דְּאִיהוּ אַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ. וְדָא אִיהוּ מַחֲלוֹקֶת בֵּית הִלֵּל וּבֵית שַׁמַּאי שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם וּלְקַבְלַיְיהוּ תְּרִין אֶמוֹרָאֵי דְּרָקִיעָא מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל וְשָׁר שָׁלוֹם מַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם דְּאִיהוּ נוּרְיֵא"ל, אוּרִיאֵל אִתְקְרֵי מִסְּטְרָא דְּיָמִינָא נוּרְיֵאל מִסְּטְרָא דְּשְׂמָאלָא וְאִיהוּ אָדָם דְּלְתַתָּא מטטרו"ן שְׁמֵיהּ שָׁלִיט עַל כָּל מָארֵי מַתְנִיתִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א') וַיֵּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבְּין בִּימָא דְאוֹרַיְיתָא דְּיָרְתֵי מִתַּמָּן נֶפֶשׁ חַיָּה.

וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם אִלֵּין מָארֵי דְּזַכְוָון דְּבִזְכוּתְהוֹן פָּרְחִין לְעֵילָּא וְיָרְתִין מִתַּמָּן רוּחָא דְּאִיהוּ עוֹף יְעוֹפֵף בְּנַדְפִּין בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה. וּבַבְּהֵמָה אִלֵּין עַמֵּי

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (איוב כה) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וּכְשֶׁהוּא בָּאֶמְצַע – וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. לֹא קָרַב הַמַּיִם לָאֵשׁ, וְלֹא אֵשׁ לַמַּיִם, שֶׁהוּא מַפְרִיד בֵּינֵיהֶם. וְזוֹהִי מַחֲלֹקֶת בֵּית הִלֵּל וּבֵית שַׁמַּאי שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, וּכְנֶגְדָּם שְׁנֵי אָמוֹרָאִים שֶׁל הָרָקִיעַ, מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, וְשַׂר שָׁלוֹם מַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם, שֶׁהוּא נוּרְיֵאל. אוּרִיאֵל נִקְרָא מִצַּד הַיָּמִין, נוּרְיֵאל מִצַּד הַשְּׂמאל, וְהוּא אָדָם שֶׁלְּמַטָּה, מטטרו"ן שְׁמוֹ, שׁוֹלֵט עַל כָּל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיֵּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם, אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּתְרַבִּים בְּמֵי הַתּוֹרָה, שֶׁיּוֹרְשִׁים מִשָּׁם נֶפֶשׁ חַיָּה.

וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם – אֵלּוּ בַּעֲלֵי זְכֻיּוֹת, שֶׁבִּזְכוּתָם פּוֹרְחִים לְמַעְלָה, וְיוֹרְשִׁים מִשָּׁם רוּחַ שֶׁהוּא עוֹף יְעוֹפֵף בַּכְּנָפַיִם בְּמִצְווֹת עֲשֵׂה. וּבַבְּהֵמָה – אֵלּוּ עַמֵּי

הָאָרֶץ דְּאִתְמָר בְּהוֹן (במדבר י"ד) **אַל תִּירְאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי לַחְמֵנוּ הֵם.** (עד כאן מההשמטות)

(וְאִי צְלוֹתָא לָאו אִיהִי שְׁלֵימָא כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה רָדְפִין אַבַּתְרָהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (איכה א) כָּל רוֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ וְגו'. וּבְגִין דָּא מַצְלִין (תהלים עח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן דָּא סמאל דְּאִיהוּ נָחָשׁ. וְלֹא יַשְׁחִית דָּא מַשְׁחִית. וְהַרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ דָּא אַף. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ דָּא חֵמָה. בְּגִין דְּלָא יְרַדְּפוּן בָּתַר צְלוֹתָא. וְכַמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה תַּלְיָין מִנַּיְיהוּ. שִׁבְעָה מְמַנָּן אִנּוּן וְתַלְיָין מִנַּיְיהוּ שִׁבְעִין. וּבְכָל רָקִיעָא וּרְקִיעָא אִנּוּן מְקַטְרְגִין וְתַלְיָין מִנַּיְיהוּ עֲשָׂרָה אֲלָפִים רִבּוֹא. וְאִי צְלוֹתָא סַלְקָא שְׁלֵימָא בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה וּתְפִלִּין עַל רֵישָׁא וּדְרוֹעָא, אִתְמַר בְּהוּ (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ. שֵׁם יְיָ אוּקְמוּהָ דְּאִיהִי תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא. וּמָאן דַּחֲזֵי שֵׁם יהו"ה עַל רֵישָׁא, בְּצְלוֹתָא דְּאִיהִי (יהו"ה) אדנ"י, מִיָּד כֻּלְּהוֹן בָּרְחִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים צא) יִפּוֹל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וְגו).

השלמה מההשמטות (המשך)

כַּד נְהוֹרָא אִיהוּ (תהלים ל"ג) **רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ וְדָא דַּרְגָּא דְּצַדִּיק חָי עָלְמִין וּמִתַּמָּן רְנָּה וּבֵיהּ פּוּרְקָנָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (ירמיה כ"ג) **צֶמַח צַדִּיק וְדָאי דְּאִיהוּ**

לשון הקודש

הָאָרֶץ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (במדבר יד) אַל תִּירְאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי לַחְמֵנוּ הֵם. ע"כ.

(**וְאִם** תְּפִלָּה אֵינָהּ שְׁלֵמָה, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה רוֹדְפִים אַחֲרֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה א) כָּל רֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים, וְלָכֵן מְתַפְּלְלִים (תהלים עח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן – זֶה סמא"ל שֶׁהוּא נָחָשׁ. וְלֹא יַשְׁחִית – זֶה הַמַּשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ – זֶה אַף. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ – זוֹ חֵמָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְדְּפוּ אַחַר הַתְּפִלָּה. וְכַמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה תְּלוּיִים מֵהֶם. שִׁבְעָה מְמֻנִּים הֵם, וּתְלוּיִים מֵהֶם שִׁבְעִים, וּבְכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ הֵם מְקַטְרְגִים, וּתְלוּיִים מֵהֶם עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים רִבּוֹא. וְאִם תְּפִלָּה עוֹלָה שְׁלֵמָה בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה וּתְפִלִּין עַל הָרֹאשׁ וְהַזְּרוֹעַ, נֶאֱמַר בָּהֶם (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ. שֵׁם ה' פֵּרְשׁוּהָ שֶׁהִיא תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וּמִי שֶׁרוֹאֶה שֵׁם יהו"ה עַל הָרֹאשׁ בַּתְּפִלָּה שֶׁהִיא אדנ"י (יהו"ה), מִיָּד כֻּלָּם בּוֹרְחִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צא) יִפּוֹל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וְגו'.)

כְּשֶׁהָאוֹר הוּא, רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּה', וְזוֹ דַּרְגָּה שֶׁל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, וּמִשָּׁם רְנָּה

עֲשִׂירָאָה וְצַדִּיק נָטִיל מִשְׁמָאלָא וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מִימִינָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים ל"ג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

תָּא חֲזֵי, כָּל אַתְוָון אִינּוּן מִסִּטְרָא דְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא דִּכְלִילָן בִּשְׁכִינְתָּא וְצַדִּיק אִיהוּ נָטִיל לִשְׁמָאלָא קַו חָי דְּאִיהוּ יִצְחָק בְּהִפּוּךְ חָי עָלְמִין קָשִׁיר בִּשְׁמָאלָא וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא אִתְמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא תּוֹהוּ וָבֹהוּ בּוֹ הוּא מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וּמָאן גָּרִים לֵיהּ (לֵיהּ) הַאי אֶלָּא קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא קוֹדֶם דְּבָרָא עָלְמָא הָוָה סָתִים יהו"ה לְבָתַר אִתְפַּשְׁטַת ה' לְתַתָּא וְאִתְמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תוֹהוּ וָבֹהוּ וְרָזָא דְּמִלָּה אֱלֶה "תּוֹלְדוֹת "הַשָּׁמַיִם "וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בה' בְּרָאָם חֲרִי לְךָ דַּהֲוָה לְבוּשָׁהָא תּוֹהוּ.

לשון הקודש

וּבוֹ הַגְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג) צֶמַח צַדִּיק, וַהֲאִי שֶׁהוּא עֲשִׂירִי, וְצַדִּיק נוֹסֵעַ מִשְּׁמֹאל, וְעַמּוּד הָאֶמְצַע מִיָּמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

בֹּא רְאֵה, כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֵן מִצַּד אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלוֹת בַּשְּׁכִינָה, וְצַדִּיק נוֹסֵעַ מִשְּׁמֹאל, קַו חַי שֶׁהוּא יִצְחָק בְּהִפּוּךְ. חַי הָעוֹלָמִים קָשׁוּר בִּשְׂמֹאל, וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה מִצַּד שְׂמֹאל נֶאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה. מִצַּד הַיָּמִין תֹּהוּ וָבֹהוּ, בּוֹ הוּא מִצַּד עַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם – זוֹ שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. וּמִי גָּרַם לָהּ אֶת זֶה? אֶלָּא הַקָּבָ"ה קֹדֶם שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם הָיָה נִסְתָּר יְהוָ"ה, אַחַר כָּךְ הִתְפַּשְּׁטָה ה' לְמַטָּה, וְנֶאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ וָבֹהוּ, וְסוֹד הַדָּבָר – אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּה' בְּרָאָם. חֲרִי לְךָ שֶׁהָיָה לְבוּשָׁהּ תֹּהוּ.

וּבְגִין דָּא כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַד לָא הָוָה נָחִית נְבִיעוּ עֲלָהּ בְּגִין דְּאָדָם אַיִן דַּהֲוָה בַּעְלָהּ לְעֵילָּא סָתִים בְּאַיִן עַד דְּאִתְפְּשַׁט ה' מִן יה"ו דְּאִיהוּ בִּינָה □ דְּאִיהוּ מְקוֹרָא דִּנְבִיעוּ דְּאִיהִי נְקוּדָה סְתִימָא וּמִתַּמָּן וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְקוֹדֶם דְּנַחֲתַת הָוָה קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, בְּגִין דָּא הָוָה נְבִיעוּ נָחִית בְּהַהוּא זִמְנָא הוּא שֵׁירוּתָא מֵחֶסֶד הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים פ"ט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וּבְגִין דָּא לֹא תוֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ וְאִתְּמַר כֹּה לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ דְּלָא תוֹהוּ בְּרָאָהּ.

וּבְזִמְנָא דַּהֲוָה תוֹהוּ אָמַר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְגוֹ' קֵץ דְּיִצְחָק דְּאִתְּמַר בֵּיהּ כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי דְּאִי אֱנֶת הַוִּית בָּעֵי רַחֲמֵי עָלַיְיהוּ לָא אִתְחָרְבוּ וְאִיהוּ הָוָה אָמַר לֵיהּ בְּרֶמֶז בְּגִין

לשון הקודש

וּבְגִלַּל זֶה כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים, עַדַיִן לֹא הָיָה יוֹרֵד הַשֶּׁפַע שֶׁלָּהּ בִּגְלַל שֶׁאָדָם אַיִן, שֶׁהָיָה בַּעְלָהּ נִסְתָּר בְּאַיִן. עַד שֶׁהִתְפַּשֵּׁט ה' מִן יה"ו, שֶׁהוּא בִּינָה, שֶׁהוּא מְקוֹר הַשֶּׁפַע, שֶׁהִיא נְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת, וּמִשָּׁם הִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְקֹדֶם שֶׁיָּרְדָה הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, בִּגְלַל זֶה הָיָה הַשֶּׁפַע יוֹרֵד בְּאוֹתוֹ זְמַן הִיא רֵאשִׁית מֵחֶסֶד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וּבִגְלַל זֶה לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, וְנֶאֱמַר בָּהּ לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, שֶׁלֹּא תֹהוּ בְּרָאָהּ.

וּבִזְמַן שֶׁהָיָה תֹהוּ, אָמַר אֱלֹהִים לְנֹחַ, קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְגוֹ', קֵץ שֶׁל יִצְחָק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי אֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי, שֶׁאִם אַתָּה הָיִיתָ מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, לֹא נֶחְרְבוּ. וְהוּא הָיָה אוֹמֵר לוֹ בְּרֶמֶז כְּדֵי

דְּיִבְעֵי רַחֲמֵי עָלַיְיהוּ וְלָא יְמוּת מָשִׁיחַ דְּאִיהוּ מִפִּטְרָא דְּשַׁמָּאלָא.

אָמַר לֵיהּ וְהָא בּוֹנָה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן קוֹדֶם דְּאִתְבְּרֵי עַלְמָא הָוָה אֶלָּא מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה בְּמַחְשַׁבְתֵּיהּ כָּל דָּרִין דַּהֲוָה בּוֹנֶה וְאִתְחֲרִיבוּ קוֹדֶם דְּאִתְבְּרִיאוּ חֲזָא דַּהֲווּ עָבְדִין עוֹבָדִין דְּיִתְחֲרִיבוּ וְכֵיוָן דְּבָרָא חַשָּׁב בְּאִילּוּ חֲרִיב לוֹן וְדָא מְמַלֵּל עַד סוֹף יוֹמִין דְּאִלֵּין תּוֹלְדִין בִּישִׁין וַהֲווּ גַּרְמִין דְּנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ יֶחֱרַב בְּבִית רִאשׁוֹן וְיָבֵשׁ בְּבִית שֵׁנִי נְבִיעוּ דִּילֵיהּ בְּתֵרִין עָלְמִין שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וּלְנַחַ אִתְגַּלְיָיא מָה דַּהֲוָה וּמָה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי וְלָא בָּעָא רַחֲמֵי עָלַיְיהוּ עַד דְּאָתָא מֹשֶׁה וּבָעָא רַחֲמֵי דְּעַתִּידִין הֲווּ יִשְׂרָאֵל דְּלָא יִפְקוֹן אֶלָּא חַד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה מִפִּטְרָא

לשון הקודש

שֶׁיְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְלֹא יָמוּת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל.

אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי הָיָה בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם? אֶלָּא מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיָה בּוֹנֶה, וְנֶחְרְבוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרְאוּ. רָאָה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים מַעֲשִׂים שֶׁיֶּחֱרְבוּ, וְכֵיוָן שֶׁבָּרָא, חָשַׁב כְּאִלּוּ הֶחֱרִיבָם, וְזֶה מְדַבֵּר עַד סוֹף הַיָּמִים שֶׁאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת רָעוֹת, וְהָיוּ גוֹרְמִים דְּנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. יֶחֱרַב בְּבֵית רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבֵית שֵׁנִי. הַנְּבִיעָה שֶׁלּוֹ בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. וּלְנַחַ הִתְגַּלָּה מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת, וְלֹא בִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וּבִקֵּשׁ רַחֲמִים, שֶׁעֲתִידִים הָיוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֵצְאוּ אֶלָּא אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁהָיוּ

דִּגְבוּרָה דַּחֲזֵי דַּיְינִין וְיִתְחַזַּר עַלְמָא לְתוֹהוּ.

וּבְגִין דְּבָעָא מֹשֶׁה רַחֲמִין עָלַיְיהוּ שְׂמֹאל דּוֹחֶה וְלָא יִפְקוֹן בֵּיה יִשְׂרָאֵל וְיָמִין מְקָרְבָא דְּאִיהִי יַמִּינָא מָטֵי כְּלַפֵּי חֶסֶד וּמֹשֶׁה בְּגִין דְּיַהֲבַ גַּרְמֵיהּ עָלַיְיהוּ יָהַב תּוּקְפָּא לְדַרְגֵּיהּ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְיהִיבַת בִּימִינָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים ל"ג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ וּבְגִין דָּא פּוּרְקָנָא בֵּיהּ תַּלְיָיא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) לָא יָסוּר שֵׁבֶט מִיְּהוּדָה עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה דְּאִיהוּ מֹשֶׁה בְּחוּשְׁבָּנָא.

יְסוֹד צַדִּיק בֵּיהּ סו"ד תְּהֵא שְׂמֹאל דּוֹחָה אַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא בֵּיהּ (בראשית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ בְּגִין דְּאִתְקַשַּׁר בִּשְׂמָאלָא וְיָמִין מְקָרֶבֶת בְּגִין דְּתַלְיָא מִנֵּיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּשִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ אִינּוּן שִׁשִּׁים מַסְכְּתוֹת וְשִׁיתָּא סִדְרֵי

לשון הקודש

דָּנִים, וְהֶחָזֵר הָעוֹלָם לְתוֹהוּ.

וּבְגִלַּל שֶׁמֹּשֶׁה בִּקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, הַשְּׂמֹאל דּוֹחָה וְלֹא יָצְאוּ בָהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְיָמִין מְקָרֶבֶת שֶׁהִיא יָמִין מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. וּמֹשֶׁה, בִּגְלַל שֶׁנָּתַן עַצְמוֹ עֲלֵיהֶם, נָתַן תֹּקֶף לְדַרְגָּתוֹ, שֶׁהִיא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּיָמִין. וְהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וּבְגִלַּל זֶה הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בּוֹ. וְהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה, עַד כִּי יָבֹא "שִׁילֹה", שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּחֶשְׁבּוֹן.

יְסוֹד צַדִּיק בּוֹ סו"ד תְּהֵא שְׂמֹאל דּוֹחָה, אַף עַל פִּי שֶׁפֵּרַשְׁנוּ בּוֹ כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ, בִּגְלַל שֶׁנִּקְשָׁר בִּשְׂמֹאל, וְיָמִין מְקָרֶבֶת כִּי תָלוּי מִמֶּנָּה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁשִּׁשִּׁים וָשֵׁשׁ הֵם

מִשְׁנָה דְּאִתְיְהִיבוּ מִגְּבוּרָה דְּאִיהִי שְׁמָאלָא שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים אִתְקְרִיאוּ דְּנַטְלָן מִגְּבוּרָה דְּתַמָּן אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלָלָא דְּשִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת וְשִׁיתָּא סִדְרֵי מִשְׁנָה דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְפוּמָּא לָא גָּלֵי בְּגִין דַּעֲתִידָה שְׁמָאל דְּאִיהִי פוּמָּא לְאַדְהַיָּיא.

וּבְגִין כַּךְ אִיהוּ סָתִים הֲכִי פּוּרְקָנָא בִּלְבָּא וּפוּמָּא דְּאִיהוּ גַּלְיָיא לָא אִתְגְּלֵי פּוּרְקָנָא וּבְגִין דְּכֻלָּא תַּלְיָיא בִּימִינָא אָמַר הַנָּבִיא (ישעיה נ"ג) וּזְרוֹעַ יְיָ עַל מִי נִגְלָתָה עַל מִי וַדַּאי דְּאִתְמַר בֵּיהּ (איכה ב) מִי יִרְפָּא לָךְ הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה ב') מָ"ה אֲעִידֵךְ מָ"ה אֲדַמֶּה לָךְ (שמות ג) וְאָמְרוּ לִי מָה שְׁמוֹ בְּמָ"ה יֵיתֵי זִמְנָא וּבְמָ"ה אַסְוָותָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה ב) מָה אַשְׁוֶה לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ וְגוֹ' מִי יִרְפָּא לָךְ, דְּמִשֶּׁה אִיהוּ מָה שְׁמוֹ וּבֵיהּ תֶּהֱא נָחֲמָתֵךְ וּבְגִין דָּא כָּפַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת, וְשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁנִּתְּנוּ מִגְּבוּרָה שֶׁהִיא שְׂמֹאל. שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים נִקְרְאוּ שֶׁנּוֹסְעִים מִגְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, כְּלָל שֶׁל שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת וְשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, לַפֶּה לֹא הִתְגַּלְתָה, בִּגְלַל שֶׁעֲתִיד שְׂמֹאל, שֶׁהִיא פֶּה, לְהִתְדַּחוֹת.

וְלָכֵן הוּא מַסְתִּיר כָּךְ הַגְּאֻלָּה בַּלֵּב, וְהַפֶּה שֶׁהוּא גָּלוּי לֹא מִתְגַּלָּה הַגְּאֻלָּה, וּבִגְלַל שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בַּיָּמִין, אָמַר הַנָּבִיא (ישעיה נג) וּזְרוֹעַ ה' עַל מִי נִגְלָתָה. עַל מִי וַדַּאי, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִי יִרְפָּא לָךְ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) מָ"ה אֲעִידֵךְ מָ"ה אֲדַמֶּה לָךְ, וְאָמְרוּ לִי מַ"ה שְׁמוֹ, בְּמַ"ה יָבֹא הַזְּמַן, וּבְמַ"ה תְּבֹא רְפוּאָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) מָה אַשְׁוֶה לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ וְגוֹמֵר, מִ"י יִרְפָּא לָךְ, שֶׁמֹּשֶׁה הוּא מַ"ה שְׁמוֹ וּבוֹ תֶּהֱא נֶחָמָתֵךְ.

שְׁמֵיהּ מֹשֶׁה מֹשֶׁה חַד עַל פּוּרְקָנָא קַדְמָאָה וְחַד עַל בַּתְרַיְיתָא וּבְגִין דָּא (שמות יד) **אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה אָז שָׁר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא אָז יָשִׁיר.**

עֲשִׂירָאָה בִּתְפִלָּה וְדָא שְׁכִינְתָּא עֲלָהּ אִתְמַר (תְּהִלִּים י"ז) **תְּפִלָּה לְדָוִד שְׁמְעָה יְיָ צֶדֶק וְדָוִד בְּרוּחַ קֻדְשָׁא אָמַר בְּאַחֲרִית יוֹמִין דְּגַלוּתָא, אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל** (תְּהִלִּים י"ז) **בַּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לָיְלָה. וְלֵית לָיְלָה אֶלָּא גָּלוּת וְאִיּוֹב מָה דְּאָמַר כֹּלָא הוּא מָשָׁל עַל יִשְׂרָאֵל דְּאָמַר** (איוב ז) **כַּלָּה עָנָן וַיֵּלַךְ, וְשָׁטָן בָּעָא לְקַטְרְגָא לֵיהּ וְאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** (איוב לד) **אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר אוֹף בְּיַעֲקֹב בְּגִין דְּחָזָא בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא דּוֹחֲקָא דְגַלוּתָא** (עד כאן מהחשמטות)

וְיַעֲקֹב בְּגִין דְּחָמָא בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא דּוֹחֲקָא דְגָלוּתָא בַּתְרָאָה בְּסוֹף יוֹמַיָּיא (אָמַר (בראשית כח)

לשון הקודש

וּבְגַלַּל כָּךְ בָּפַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ מֹשֶׁה מֹשֶׁה, אֶחָד עַל גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, וְאֶחָד עַל הָאַחֲרוֹנָה, וּבְגַלַּל זֶה אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. אָז שָׁר לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אָז יָשִׁיר.

עֲשִׂירִי בַּתְּפִלָּה, וְזוֹ שְׁכִינָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (תהלים יז) תְּפִלָּה לְדָוִד שְׁמְעָה ה' צֶדֶק. וְדָוִד בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר בְּאַחֲרִית הַיָּמִים שֶׁל הַגָּלוּת, אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל (שם) בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה, וְאֵין לַיְלָה אֶלָּא גָּלוּת, וּמַה שֶּׁאָמַר אִיּוֹב הַכֹּל הָיָה מָשָׁל עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ, וְהַשָּׂטָן רָצָה לְקַטְרֵג לוֹ, וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר. אַף בְּיַעֲקֹב כָּךְ, בְּגַלַּל שֶׁרָאָה בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ אֶת דִּכְּאוֹן הַגָּלוּת: ע"כ.

וְיַעֲקֹב, בְּגַלַּל שֶׁרָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ דִּכְּאוֹן

וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא לֵילְיָא דְּגָלוּתָא וְאָמַר) (בראשית לב) **וַיִּרָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ. וּפָלִיג עַמָּא קַדִּישָׁא בְּגָלוּתָא לְג' סִטְרִין. כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר,** (בראשית לג) **וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשׁוֹנָה בְּרִישָׁא בְּגָלוּתָא דְּאֱדוֹם, וְאֶת לֵאָה וְיַלְדֶיהָ אַחֲרוֹנִים. וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרוֹנִים. וּבְגִין דְּחָמָא בָּתַר כֵּן עֲנִיוּתָא וְצַעֲרָא דִּלְהוֹן אָמַר** (בראשית כח) **וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְאָמַר וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ.**

וְדָוִד בְּגִין גָּלוּתָא אָמַר (שמואל ב ז) **רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר, בְּגִין דְּחָמָא שְׁכִינְתָּא חֲרָבָה יָבְשָׁה הָוָה נָטִיל צַעֲרָא בְּגִינָהָא. לְבָתַר דְּחָמָא דְּהַדְרִין יִשְׂרָאֵל** (בְּתְשׁוּבָה) **בְּחֶדְוָה, תַּקִּין עֶשֶׂר מִינֵי נְגוּנִין. וּבְסוֹף כֻּלְּהוּ אָמַר** (תהלים קב) **תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטֹף** (נ"א תַּקִּין י' מִינֵי תֵּילִים, וּבְסוֹף כֻּלְּהוּ תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה יְיָ אָזְנְךָ עֲנֵנִי. חָדָא דְּכֻלְּהוּ צְלוֹתִין דִּבְגִינַיְיהוּ

לשון הקודש

שֶׁל הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה בְּסוֹף הַיָּמִים, וְאָמַר (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, וּבָא הַלַּיְלָה שֶׁל הַגָּלוּת, וְאָמַר) (שם לב) **וַיִּרָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ.** וְחִלֵּק אֶת הָעָם הַקָּדוֹשׁ בַּגָּלוּת לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לג) **וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה,** בָּרֹאשׁ בְּגָלוּת אֱדוֹם. **וְאֶת לֵאָה וְיַלְדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרֹנִים.** וּבִגְלַל שֶׁרָאָה אַחַר כָּךְ עֲנִיּוּת וְצַעַר שֶׁלָּהֶם, אָמַר (שם כח) **וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי. וְאָמַר, וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ.**

וְדָוִד, בִּגְלַל הַגָּלוּת אָמַר (שמואל-ב יז) **רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר.** בִּגְלַל שֶׁרָאָה שְׁכִינָה חֲרֵבָה יְבֵשָׁה, הָיָה נוֹטֵל צַעַר בִּגְלָלָהּ. אַחַר שֶׁרָאָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹזְרִים (בִּתְשׁוּבָה) בְּחֶדְוָה, תִּקֵּן עֶשְׂרָה מִינֵי נְגוּנִים, וּבְסוֹף כֻּלָּם אָמַר (תהלים קב) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף

מִתְעַטְּפִין בֻּקְדָּם מַלְכָּא. וְלָא חֲווֹ עָאלִין עַד דְּיֵיעוֹל צְלוֹתָא דְּעָנִי אָמַר תְּפִלָּה לָעָנִי כִּי יַעֲטוֹף)

וְהִיא צְלוֹתָא דְּעָטִיף כָּל צְלוֹתִין קַדְמָהָא עַד דְּיֵיעוֹל צְלוֹתָא דִּילֵיהּ. בְּגִין דָּא אַקְדִּים עָנִי לְכֻלְּהוּ.

מָאן צְלוֹתָא דְּעָנִי. דָּא צְלוֹתָא דְּעַרְבִית דְּאִיהִי רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ בְּלָא בַּעֲלָהּ. וּבְגִין דְּאִיהִי בְּלָא בַּעֲלָהּ אִיהִי עֲנִיָּיה יְבֵשָׁה (בִּרְשׁוּת כָּל אֵינַשׁ) **וְצַדִּיק עָנִי יָבֵשׁ דָּא זַרְעָא דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ בִּרְשׁוּת כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא וְדַמְיָא לְצְלוֹתָא דְּעַרְבִית דְּאִיהִי לֵילְיָא דְּגָלוּתָא.**

וּצְלוֹתָא דְּשַׁבָּת אִיהִי צְדָקָה לֶעָנִי כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לֶעָנִיִּים (דַּעֲנִיִּים מִתְנַחֲמֵי בְּאַרַח דְּשִׁמְשָׁא (בְּשַׁבַּתָּא) דְּשַׁבַּתָּא). **וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נָשׁ לְמֶהֱוֵי אִיהוּ כְּעָנִי לְתַרְעָא דְּמַלְכָּא**

לשון הקודש

נ"א תִּקֵּן עֲשָׂרָה מִינֵי תְּלִים, וּבְסוֹף כֻּלָּם תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה ה' אָזְנְךָ עֲנֵנִי. אַחַת שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁבְּגָלֻיּוֹת מִתְעַטְּפִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְלֹא הָיוּ נִכְנָסוֹת עַד שֶׁתִּכָּנֵס תְּפִלַּת הֶעָנִי, אָמַר תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף), **וְהִיא** תְּפִלָּה שֶׁעוֹטֶפֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת לְפָנֶיהָ עַד שֶׁתִּכָּנֵס תְּפִלָּתוֹ, לָכֵן הִקְדִּים עָנִי לְכֻלָּם.

מַהִי תְּפִלַּת הֶעָנִי? זוֹ תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁהִיא רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ בְּלִי בַעְלָהּ, וּמְשׁוּם שֶׁהִיא בְּלִי בַעְלָהּ, הִיא עֲנִיָּה וְיָבֵשׁ, וְצַדִּיק עָנִי יָבֵשׁ זֶה זֶרַע יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְדוֹמֶה לִתְפִלַּת עַרְבִית שֶׁהִיא לַיְלָה שֶׁל הַגָּלוּת.

וּתְפִלַּת שַׁבָּת הִיא צְדָקָה לֶעָנִי, כְּמוֹ שֶׁבַּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים (שֶׁעֲנִיִּים מִתְנַחֲמִים בְּאֹרַח שֶׁל שֶׁמֶשׁ שֶׁל שַׁבָּת). וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לִהְיוֹת כְּמוֹ עָנִי לְשַׁעֵר הַמֶּלֶךְ בִּתְפִלַּת עֲמִידָה בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בִּשְׁבִיל הַשְּׁכִינָה,

בִּצְלוֹתָא דְעַמִּידָה בְּכָל שִׁית יוֹמִין דְּחוֹל בְּגִין שְׁכִינְתָּא. וּמִתְעַטֵּף לָהּ בְּעִטּוּפָא דְמִצְוָה דְּצִיצִית כְּעָנִי. וְיֵהֵא בִּתְפִילִין כְּאֶבְיוֹן לְגַבֵּי תַּרְעָא דְאִיהוּ אדנ"י. דְּהָכִי סָלִיק לְחוּשְׁבַּ"ן הֵיכָ"ל. וְדָא אִיהוּ אֲדנָ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

וְכַד אַפְתַּח פּוּמֵיהּ בִּצְלוֹתָא דְּעַרְבִית נִשְׁרָא קָא נָחִית בְּיוֹמִין דְּחוֹלָא לְקַבְּלָא בְּגַדְפָּהָא צְלוֹתָא דְּלֵילְיָא. וְדָא נוּרִיאֵ"ל אִתְקְרֵי אוּרִיאֵ"ל מִסְּטְרָא דְּחֶסֶ"ד, וְנוּרִיאֵ"ל מִסְּטְרָא דִּגְבוּרָה דְּאִיהוּ נוּר דָּלִיק, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ז) נְהַר דִּינוּר וְגו'.

וּבְצִלּוֹתָא דְשַׁחֲרִית אַרְיֵה נָחִית לְקַבְּלָא צְלוֹתָא בְּדִרְעוֹי וְגַדְפּוֹי דְּאַרְבַּע גַּדְפִּין (ס"א אית) לְכָל חַיָּה דָּא מִיכָאֵל. וּבְצִלּוֹתָא דְמִנְחָה שׁוֹר נָחִית לְקַבְּלָא (נ"א צְלוֹתָא) בְּקַרְנוֹי וְגַדְפּוֹי וְדָא גַּבְרִיאֵל. וּבְשַׁבָּת

לשון הקודש

וּמִתְעַטֵּף לָהּ בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה שֶׁל צִיצִית כְּמוֹ עָנִי, וְיִהְיֶה בִּתְפִלִּין כְּמוֹ אֶבְיוֹן אֵצֶל הַשַּׁעַר שֶׁהוּא אדנ"י. שֶׁכָּךְ עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן הֵיכָ"ל. וְזֶהוּ אֲדנָ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

וּכְשֶׁפּוֹתֵחַ פִּיו בִּתְפִלַּת עַרְבִית, נוֹחֵת נֶשֶׁר בִּימֵי הַחֹל לְקַבֵּל בִּכְנָפָיו תְּפִלַּת הַלַּיְלָה. וְזֶה נוּרִיאֵ"ל נִקְרָא אוּרִיאֵ"ל מִצַּד שֶׁל חֶסֶ"ד, וְנוּרִיאֵ"ל מִצַּד שֶׁל גְּבוּרָה, שֶׁהוּא נֶר דּוֹלֵק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ז) נְהַר דִּינוּר וְגו'.

וּבִתְפִלַּת שַׁחֲרִית אַרְיֵה נוֹחֵת לְקַבֵּל תְּפִלָּה בִּזְרוֹעוֹתָיו וּכְנָפָיו, שֶׁאַרְבַּע כְּנָפַיִם [יֵשׁ] לְכָל חַיָּה, זֶה מִיכָאֵל. וּבִתְפִלַּת מִנְחָה שׁוֹר נוֹחֵת לְקַבֵּל [נ"א תְּפִלָּה] בְּקַרְנָיו וּכְנָפָיו, וְזֶה גַּבְרִיאֵל.

נָחִית קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִ' אֲבָהָן לְקַבְּלָא בַּת יְחִידָא דִּילֵיהּ בְּהוֹן. וְדָא רָזָא דְּשַׁבָּת ש' בַּ"ת יְחִידָא דִּילֵיהּ. בְּהַהוּא זִמְנָא חֵיוָון עִלָּאִין דְּאִתְקְרִיאוּ בִּשְׁמָא דְּיְיָ פָּתְחִין וְאָמְרִין (תהלים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם.

בְּהַהוּא זִמְנָא מִתְפַּתְּחִין שִׁבְעָה הֵיכָלִין. הֵיכַל קַדְמָאָה הֵיכָלָא דְּאַהֲבָה. תִּנְיָנָא הֵיכָלָא דְּיִרְאָה. תְּלִיתָאָה הֵיכָלָא דְּרַחֲמֵי. רְבִיעָאָה הֵיכָלָא דִּנְבוּאָה דְּאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא. (דף כד ע"א) חֲמִישָׁאָה הֵיכָלָא דִּנְבוּאָה דְּאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נָהֲרָא. שְׁתִיתָאָה הֵיכָלָא דְּצַדֶּקְ. שְׁבִיעָאָה הֵיכָלָא דְּדִי"ן.

וְעַלַיְיהוּ אִתְּמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁי"ת. אֱלֹהִים הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה. וְהָכִי אִנּוּן ז' הֵיכָלִין לְתַתָּא וּלְקַבְלַיְיהוּ שִׁבְעָה קָלִין דְּהָבוּ לְיְיָ. וְתַמְנֵיסַר

לשון הקודש

וּבְשַׁבָּת נוֹחֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁלִשֶׁת הָאָבוֹת לְקַבֵּל הַבַּת יְחִידָה שֶׁלּוֹ בָּהֶם, וְזֶה סוֹד שֶׁל שַׁבָּת, ש' בַּת יְחִידָה שֶׁלּוֹ. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ בַּשֵּׁם שֶׁל יי', פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְתָּחִים שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת. הֵיכָל הָרִאשׁוֹן – הֵיכַל הָאַהֲבָה. שֵׁנִי – הֵיכַל הַיִּרְאָה. שְׁלִישִׁי – הֵיכַל הָרַחֲמִים. רְבִיעִי – הֵיכַל הַנְּבוּאָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. חֲמִישִׁי – הֵיכַל הַנְּבוּאָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. שִׁשִּׁי – הֵיכַל הַצַּדֶּק. שְׁבִיעִי – הֵיכַל הַדִּין.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בְּרֵאשִׁית – בָּרָא שִׁי"ת. אֱלֹהִים הֵיכָל שְׁבִיעִי. וְכָךְ הֵם שִׁבְעָה

אַזְכָּרוֹת דְּבֵיהּ, דִּבְחוֹן שָׁט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתַמְנֵיסַר עָלְמִין (תהלים סח) בְּרֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן דְּאִנּוּן תַּמְנֵיסַר רִבְוָון עָלְמִין וְכַמָּה נְטוּרֵי תַּרְעִין אִית לְהֵיכָלִין דְּמִקַּבְּלִין צְלוֹתִין, וְכָל צְלוֹתָא לָא תֵּיעוּל אֶלָּא בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל. וְלֵית מָאן דְּקָאִים קַמֵּי תַּרְעָא דְּצְלוֹתָא. וְעָלַיְהּ אִתְּמָר (תהלים קכז) לֹא יֵבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר. דְּאִיהִי תַּרְעָא דְּמַלְכָּא. בְּגִין דְּצְלוֹתָא אִיהִי מִצְוָה וְדָא שְׁכִינְתָּא. וְאוֹרַיְיתָא דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לָא צָרִיךְ הַפְסָקָה בֵּינַיְיהוּ. וְצָרִיךְ לְמַלְכָּא תּוֹרָה וּמִצְוָה בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ.

דְּכָל פִּקּוּדִין דְּעָשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּלְהוּ תַּלְיָין מִן שֵׁם יהו"ה. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא רָזָא דָּא שְׁמִי עִם י"ה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְזֶה זִכְרִי עִם ו"ה מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים מִצְוֹת עֲשֵׂה.

לשון הקודש

הֵיכָלוֹת לְמַטָּה, וּכְנֶגְדָּם שִׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁל הָבוּ לַה', וּשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה אַזְכָּרוֹת שֶׁבָּהֶן מְשׁוֹטֵט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁמוֹנָה עָשָׂר עוֹלָמוֹת (תהלים סח) בְּרֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה עָשָׂר רִבּוֹא עוֹלָמוֹת, וְכַמָּה שׁוֹמְרֵי שְׁעָרִים יֵשׁ לַהֵיכָלוֹת שֶׁמְּקַבְּלִים תְּפִלּוֹת, וְכָל תְּפִלָּה לֹא תִכָּנֵס אֶלָּא בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי שַׁעַר הַתְּפִלָּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר (שם קכז) לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר, שֶׁהִיא שַׁעַר הַמֶּלֶךְ. בִּגְלַל שֶׁתְּפִלָּה הִיא מִצְוָה, וְזוֹ שְׁכִינָה, וַהֲתוֹרָה זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – לֹא צָרִיךְ בֵּינֵיהֶם הַפְסָקָה. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תּוֹרָה וּמִצְוָה בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה.

שֶׁכָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה כֻּלָּן תְּלוּיוֹת מִשֵּׁם יְהוָ"ה. כְּמוֹ שֶׁבַּאַרְנוּ סוֹד זֶה שְׁמִי עִם י"ה – שס"ה מִצְוֹת לֹא

וְהָא הָכָא שם"ה וְרמ"ח. וְאִנּוּן רמ"ח תֵּיבִין בִּקְרִיאַת שְׁמַע וְאִתְיְהִיבוּ מֵרְחִימוּ (דְּאָת י) וּדְחִילוּ דְּאָת ה'. וּבְגִין דָּא תְּקִינוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה וְאִנּוּן כְּלִילָן בְּאַבְרָהָם דְּאִתְמַר בֵּיהּ זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. לֵית מָאן דְּקָאִים קָמֵיהּ תַּרְעָא דְּצִלּוֹתָא וְעָלֵיהּ אִתְמַר (תהלים קכ"ז) **לֹא יֵבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר** דְּאִיהוּ תַּרְעָא דְּמַלְכָּא בְּגִין דְּצִלּוֹתָא אִיהִי מִצְוָה וְדָא שְׁכִינְתָּא וְאוֹרַיְיתָא דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא צָרִיךְ הַפְסָקָה בֵּינַיְיהוּ וְצָרִיךְ לְסַלְקָא תּוֹרָה וּמִצְוָה בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְּכָל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלָא תַּעֲשֶׂה כְּלְהוּ תַּלְיָין מִן שֵׁם יהו"ה כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא רָזָא דָּא שְׁמ"י עִם י"ה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים מִצוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה וְזֶה זְכ"רִי עִם וָ"ה

לשון הקודש

תַּעֲשֶׂה. וְזֶה זְכְרִי עִם ו"ה – רמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה. וַהֲרֵי כָּאן שס"ה וּרמ"ח, וְהֵם רמ"ח תֵּבוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְנִתְּנוּ מֵאַהֲבָה [שֶׁל אוֹת י׳] וְיִרְאָה שֶׁל אוֹת ה'. וְלָכֵן תִּקְּנוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, וְהֵם כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. אֵין מִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי שַׁעַר הַתְּפִלָּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר (שם קכז) **לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר**, שֶׁהוּא שַׁעַר הַמֶּלֶךְ, בְּגִלַּל שֶׁתְּפִלָּה הִיא מִצְוָה, וְזוֹ שְׁכִינָה, וְתוֹרָה זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא צָרִיךְ בֵּינֵיהֶם הַפְסָקָה, וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תּוֹרָה וּמִצְוָה בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, שֶׁכָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה תְּלוּיוֹת מִשֵּׁם יְהוָ"ה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ סוֹד זֶה שְׁמִי עִם י"ה – שס"ה מִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה, וְזֶה

מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים מִצְוֹת עֲשֵׂה וְהָא הָכָא רמ"ח ושם"ה וְאִינּוּן רמ"ח תֵּיבִין בִּקְרִיַת שְׁמַע וְאִתְיַיהִיבוּ מִרְחִימוּ וְדָחִילוּ דְאוֹת ה' וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה וְאִינּוּן כְּלִילָן בְּאַבְרָהָם דְּאִתְמָר בֵּיהּ (יְשַׁעְיָה מ"א) זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי.

תְּפִילִין אִינּוּן עִוּז דְּאִתְיַיהִיבוּ מֵיְרָאָה דְּאִיהוּ לִשְׁמָאלָא וְדָא פַּחַד יִצְחָק דְּתַמָּן כָּל מְקַטְרְגִין סָלְקִין לְמִתְבַּע כָּל דִּינִין וּבְגִין דָּא (ישעיה סב) וּבְזְרוֹעַ עֻזּוֹ, דָּא תְּפִילִין י"ה בִּירָאָה וָ"ה בְּאַהֲבָה הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהילים ל"א) אֱהֲבוּ אֶת יְיָ כָּל חַסִידָיו. תָּא חֲזֵי (ס"א ת"ת) יהו"ה כָּלִיל כֻּלָּא וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּיַעֲקֹב (בראשית כט) וְהִנֵּה יהו"ה נִצָּב עָלָיו דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לְבָתַר דְּאִתְקַם. (כְּתוּב בדפוס עד בְּדִיוּקְנָא דְּמָארֵיהּ ודאי) דְּכַד צְלוֹתָא דִילֵיהּ סַלְקָא לְעֵילָּא כָּרוֹזָא נָפִיק

לשון הקודש

זִכְרִי עִם ו"ה – רמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה, וַהֲרֵי כָּאן מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים, וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים, וְהֵן מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים תֵּבוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְנִתְּנוּ מֵאַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁל אוֹת ה', וּמְשׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, וְהֵם כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי. (ישעיה מא) בּוֹ

תְּפִלִּין הֵן עֹז שֶׁנִּתְּנוּ מִיִּרְאָה שֶׁהִיא לִשְׂמֹאל, וְזֶה פַּחַד יִצְחָק, שֶׁשָּׁם כָּל הַמְקַטְרְגִים עוֹלִים לְתְבֹּעַ כָּל הַדִּינִים, וְלָכֵן וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ – זֶה תְּפִלִּין, י"ה בִּירָאָה, ו"ה בְּאַהֲבָה. וְהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) אֱהֲבוּ אֶת ה' כָּל חֲסִידָיו. בֹּא רְאֵה, יְהוָ"ה כּוֹלֵל הַכֹּל, וְלָכֵן נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב וְהִנֵּה יְהוָ"ה נִצָּב עָלָיו, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי לְאַחַר שֶׁהוּקַם. וְכָתוּב בַּדְּפוּס, עַד בַּדְּמוּת שֶׁל רִבּוֹנוֹ וַדַּאי שֶׁכַּאֲשֶׁר תְּפִלָּתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה,

מִרְקִיעִין וְיֵימָא הָבוּ יְקָרָא לְדִיוּקְנָא דְמַלְכָּא וְלֵית תַּרְעָא דְקָאֵים קָמֵיהּ הַאי צְלוֹתָא, (תהלים נ"א) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח לְאַפְקָא מְזוֹנָא לִבְנִין קַדִּישִׁין דִּבְהָאי הֵיכָלָא תַּמָּן מְזוֹנָא.

בְּנִי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ (שמות ה) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל וְאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דְּנָפִיק מֵהַחַיִּים דִּלְעֵילָּא וְאִיהוּ אִילָנָא דְמָזוֹן לְכוֹלָּא בֵּיהּ וּבְנִין דִּשְׁכִינְתָּא אִינּוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, חַיִּים דִּילָהּ אוֹרַיְיתָא, מְזוֹנָא דִילָהּ צְלוֹתָא דְחַשִּׁיבָא לְקָרְבָּנָא. וּבְגָלוּתָא אִתְמַר לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל (בראשית לב) הָבָה לִי בָנִים וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי קָרְבָּנָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמְקַבֵּל לָהּ בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא וְגוּפָא וְיִחוּדָא דִילֵיהּ עִמָּהּ בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ אוֹת תְּפִילִין וְשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים.

לשון הקודש

הַכָּרוּז יוֹצֵא מִן הָרְקִיעִים וְיֹאמַר הָבוּ כָּבוֹד לְדִיוּקַן הַמֶּלֶךְ, וְאֵין שַׁעַר שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַתְּפִלָּה הַזּוֹ. אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח – לְהוֹצִיא מָזוֹן לַבָּנִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁבַּהֵיכָל הַזֶּה שָׁם הַמָּזוֹן.

בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת מִצַּד עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְהוּא עֵץ הַחַיִּים שֶׁיּוֹצֵא מֵהַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, וְהוּא הָעֵץ שֶׁבּוֹ מָזוֹן לְכֻלָּם. וּבְנֵי הַשְּׁכִינָה הֵם יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, הַחַיִּים שֶׁלָּהּ תּוֹרָה, הַמָּזוֹן שֶׁלָּהּ תְּפִלָּה, שֶׁחֲשׁוּבָה כְּקָרְבָּן, וּבְגָלוּת נֶאֱמַר אֵצֶל יִשְׂרָאֵל הָבָה לִי בָנִים, וּשְׁכִינָה הִיא קָרְבָּן לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתָהּ בִּימִין וּשְׂמֹאל וְגוּף, וְיִחוּדוֹ עִמָּהּ בְּצַדִּיק, שֶׁהוּא אוֹת תְּפִלִּין וְשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים.

וְאִית לְמִשְׁאַל לָמָּה מִצַּלְאָן לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה דַּרְגִּין, זִמְנִין מַצְלִין לֵיהּ בִּסְפִירָה יְדִיעָא וּבְמִדָּה יְדִיעָא לְזִמְנִין צְלוֹתָא לִימִינָא הָדָא הוּא דְּאִתְמָר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. לְזִמְנִין לִשְׂמָאלָא, הָדָא הוּא דְּאִתְמָר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, לְזִמְנִין דְּאַבָּא וְאִמָּא לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא אִינּוּן לְזִמְנִין לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לְזִמְנִין לְצַדִּיק כָּל צְלוֹתָא סַלְקָא לְדַרְגָּא יְדִיעָא אֶלָּא וַדַּאי יהו"ה אִיהוּ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה וּצְלוֹתָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא.

בְּזִמְנָא דְּבָעֵי לְרַחֲמָא עַל עַלְמָא סְלִיקַת בִּימִינָא וּבְזִמְנָא דְּבָעֵי לְמֶעְבַּד דִּינָא בְּעַלְמָא סְלִיקַת בְּשְׂמָאלָא וְכוֹלָא לְגַבֵּי יהו"ה דְּאִיהוּ בְּכָל אֲתַר וּבְגִין דָּא זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה עוֹלָה לַיְיָ וְדָא צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא קָרְבָּן לַיְיָ וְדָא צְלוֹתָא דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דִּילֵיהּ

לשון הקודש

וַיֵּשׁ לִשְׁאֹל, לָמָּה מִתְפַּלְּלִים אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה דְּרָגוֹת? לִפְעָמִים מִתְפַּלְּלִים אֵלָיו בִּסְפִירָה יְדוּעָה וּבְמִדָּה יְדוּעָה, לִפְעָמִים תְּפִלָּה לְיָמִין – זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, לִפְעָמִים לִשְׂמֹאל – זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, לִפְעָמִים שֶׁל אָב וָאֵם הֵם לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְלִפְעָמִים לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, לִפְעָמִים לְצַדִּיק, כָּל תְּפִלָּה עוֹלָה לְדַרְגָּה יְדוּעָה. אֶלָּא וַדַּאי יְהוָ"ה הוּא בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וּתְפִלָּה הִיא שְׁכִינָה.

בִּזְמַן שֶׁמְּבַקֵּשׁ לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם עוֹלָה בְּיָמִין, וּבִזְמַן שֶׁמְּבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת דִּין בָּעוֹלָם עוֹלָה בִּשְׂמֹאל, וְהַכֹּל אֶל יְהוָ"ה שֶׁהוּא בְּכָל מָקוֹם, וְלָכֵן זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, עוֹלָה לַה', וְזוֹ תְּפִלָּה שֶׁהִיא שְׁכִינָה קָרְבָּן לַה', וְזוֹ תְּפִלָּה שֶׁהִיא קָרְבָּנוֹ, וּכְשֶׁעוֹלָה אֵלָיו, צָרִיךְ לְהַכְלִיל עִמָּהּ אֶת כָּל הַסְּפִירוֹת,

וְכַד סַלְקָא לְגַבֵּיהּ צָרִיךְ לְאַכְלָלָא עִמֵּהּ כָּל סְפִירָן דִּלֵּית קְדוּשָׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה. (עד כאן מההשמטות)

יִשְׂרָאֵל דְּסָלִיק בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"א. וְרָזָא דְמִלָּה יִשְׂרָאֵל עָלָה בְמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרְאוֹת. מַחֲשָׁבָה חָשַׁ"ב מָ"ה, וּבֵיהּ תִּשְׁבַּח שְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְגִין יַעֲקֹב דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל אִתְמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּדִיוּקְנָא דְמָאֲרֵיהּ.

בָּנִי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. דְּאִיהוּ בְּנִ"י בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְאִיהוּ עֵץ הַחַיִּ"ם, וְאִיהוּ אִילָנָא דְמָזוֹ"ן לְכֹלָּא בֵּיהּ. וּבְגִין דָּא אִנּוּן יִשְׂרָאֵל מְזוֹנָא דִּילֵיהּ צְלוֹתָא דְחַשִּׁבָא לְקָרְבָּנָא. וּבְגָלוּתָא אִתְמַר (בראשית ל) הָבָה לִי בָנִים וְאִם אַיִן מֵתָה אָנֹכִי. וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי קָרְבָּנָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִינֵּיהּ בְּיָמִינָא וּשְׂמָאלָא וְגוּפָא. וְכַד סַלְקָא לְגַבֵּיהּ צָרִיךְ

לשון הקודש

שֶׁאֵין קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה: ע"כ.

יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹלֶה בְּיו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְסוֹד הַדָּבָר – יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרֵאת. מַחֲשָׁבָה – חָשַׁ"ב מָ"ה, וּבוֹ תִּמְצָא אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וּמִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בִּדְמוּת רִבּוֹנוֹ.

בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת מִצַּד עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא בְּנִ"י בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְהוּא עֵץ הַחַיִּ"ם, וְהוּא עֵץ שֶׁמְּזוֹ"ן בּוֹ לַכֹּל. וְלָכֵן יִשְׂרָאֵל הֵם הַמָּזוֹן שֶׁלּוֹ תְּפִלָּה שֶׁנֶּחְשֶׁבֶת לְקָרְבָּן. וּבַגָּלוּת נֶאֱמַר (בראשית ל) הָבָה לִי בָנִים וְאִם אַיִן מֵתָה אָנֹכִי. וּשְׁכִינָה הִיא קָרְבָּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ בִּימִין וּשְׂמֹאל וְגוּף. וּכְשֶׁעוֹלָה אֵלָיו, צָרִיךְ לְהַכְלִיל עִמָּהּ כָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, שֶׁאֵין

לְאַכְלָא עִמֵּיהּ כָּל עֶשֶׂר סְפִירָן. דְּלֵית קְדוּשָׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה דְּאִיהוּ קְדוּשָׁה דִּילֵיהּ. וּבְגִין דָּא כַּד בַּר נָשׁ בָּעֵי לְסַלָּקָא צְלוֹתֵיהּ בְּכָל תְּנוּעֵיהּ. (אוֹ) (אִי) חִיוָּא בָּעֵי לְקַטְרְגָא לְצְלוֹתָא, צָרִיךְ לְמֶעְבַּד לֵיהּ קִירְטָא, וְרָזָא דְּמִלָּה זַרְקָא מַקַּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָא:

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר עִלָּאִין שְׁמָעוּ. תַּתָּאִין אִתְכְּנָשׁוּ. אִלֵּין מָארֵי מְתִיבְתָּא דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא. אֵלְיָהוּ בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ טוֹל רִשּׁוּ וּנְחִית הָכָא, דְּהָא קְרָבָא סַגִּיאָה אִזְדַּמַּן. חֲנוֹ"ךְ מְמַנָּא נָחִית הָכָא, אַנְתְּ וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּא דְּתַחוֹת יָדָךְ. דְּלָא לִיקָרָא דִּילִי עֲבִידְנָא, אֶלָּא לִיקָרָא דִּשְׁכִינְתָּא.

פָּתַח כְּמִלְקַדְמִין וְאָמַר. זַרְקָא וַדַּאי בְּמֵיתָךְ לְסַלָּקָא צְלוֹתָא לְהַהוּא אֲתַר יְדִיעַ, כְּמָה דְּהַהִיא אַבְנָא דְּקִירְטָא דְּאִזְדְּרִיקַת לְאֲתַר יְדִיעַ, הָכִי צָרִיךְ לְסַלָּקָא

לשון הקודש

קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֶשֶׂר, שֶׁהוּא קְדֻשָּׁתוֹ. וְלָכֵן כְּשֶׁבֶּן אָדָם רוֹצֶה לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּה בְּכָל תְּנוּעָתוֹ, וְאִם נָחָשׁ רוֹצֶה לְקַטְרֵג לַתְּפִלָּה, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ מַקֵּלַע, וְסוֹד הַדָּבָר – זַרְקָא מַקַּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עֶלְיוֹנִים שִׁמְעוּ, תַּחְתּוֹנִים הִתְכַּנְּסוּ, אֵלֶּה מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה. אֵלִיָּהוּ, בְּשִׁבּוּעָה עָלֶיךָ, קַח רְשׁוּת וְרֵד לְכָאן, שֶׁהֲרֵי קָרֵב גָּדוֹל הִזְדַּמֵּן. חֲנוֹךְ הַמְמֻנֶּה, רֵד לְכָאן אַתָּה וְכָל מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁתַּחַת יָדֶךָ, שֶׁלֹּא לִכְבוֹדִי עָשִׂיתִי, אֶלָּא לִכְבוֹד הַשְּׁכִינָה.

פָּתַח כְּמִקֶּדֶם וְאָמַר, זַרְקָא וַדַּאי. בְּבוֹאֲךָ לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּה לְאוֹתוֹ מָקוֹם יָדוּעַ. כְּמוֹ שֶׁאוֹתָהּ אֶבֶן הַקֶּלַע שֶׁנִּזְרָקָה לְמָקוֹם יָדוּעַ,

מַחֲשַׁבְתֵּיהּ בִּצְלוֹתֵיהּ בְּהַהִיא תַּגָּא אֶבֶן מוּכְלֶלֶת וּמְעוּטֶרֶת. דְּאִתְמַר בָּהּ כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם דְּצָרִיךְ לְסַלְקָא לָהּ תַּמָּן.

וּבְהַהוּא (אֲתַר דְּסָלִיק) לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ אֲפִילּוּ נָחֵשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק. אַף עַל גַּב דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. הַהִיא אֶבֶן דְּאִיהִי י' דְּיַעֲקֹב דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית מט) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל לֹא יַפְסִיק. וְצָרִיךְ לְסַלְקָא (נ"א לָהּ) עַד אֵין סוֹף. וְכַד נָחִית לָהּ אִתְמַר בֵּיהּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, דְּצָרִיךְ לְנַחֲתָא (נ"א לָהּ) עַד אֵין תַּכְלִית, וְלָא יַפְסִיק (נ"א לָהּ) מִנַּיְהּ לָא לְעֵילָּא לָא לְתַתָּא.

לְזִמְנִין אִיהוּ בַּעֲלָהּ ו' בְּצַדִּיק בְּשִׁית פִּרְקִין דְּתֵרִין שׁוֹקִין נָחֵת לְגַבָּהּ בִּתְרֵין שׁוֹקִין. לְזִמְנָא אִיהוּ בַּעֲלָהּ ו' בִּתְרֵין (נ"א דְּרוֹעִין) שִׁית פִּרְקִין דְּסָלִיקַת

לשון הקודש

כָּךְ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת מַחֲשַׁבְתּוֹ בִּתְפִלָּה בְּאוֹתוֹ כֶּתֶר אֶבֶן מְכֻלֶּלֶת וּמְעֻטֶּרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ לְשָׁם.

וּבְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ לְבַעְלָהּ, אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. אוֹתָהּ הָאֶבֶן שֶׁהִיא י' שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית מט) מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, לֹא יַפְסִיק. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ (נ"א אוֹתָהּ) עַד אֵין סוֹף. וּכְשֶׁמּוֹרִיד אוֹתָהּ, נֶאֱמַר בּוֹ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹרִידָהּ עַד אֵין תַּכְלִית, וְלֹא יַפְסִיק (נ"א אוֹתָהּ) מִמֶּנּוּ לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה.

לִפְעָמִים בַּעְלָהּ הוּא ו' בְּצַדִּיק בְּשִׁשָּׁה פְּרָקִים שֶׁל שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם יוֹרֵד אֵלֶיהָ בִּשְׁתֵּי

לְגַבֵּהּ בִּתְרִין דְּרוֹעִין. לְזִמְנִין אִיהוּ בֶּן אַבָּא וְאִמָּא בֵּן י"ה צָרִיךְ לְסַלְקָא. (ס"א לָהּ לְעֵילָּא וְכַד) לְעֵילָּא לְהּ'. וְכַד סָלְקַת תַּמָּן לְזִמְנִין אִיהִי בְּהִפּוּכָא ו' וּבֵין י' י' כְּגַוְונָא דָּא א צָרִיךְ לְסַלְקָא לְגַבֵּיהּ דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

וְכַד אִיהִי סְלִיקַת לְעֵילָּא, בְּרֵישָׁא דְּכָל רֵישִׁין סַלְקָא. וּבְגִינָהּ מַלְאָכַיָּיא אַמְרִין (דף כד ע"ב) אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְכַד סְלִיקַת לְא' (לְעֵילָּא) כְּגַוְונָא דָּא א, אִיהִי תַּגָּא בְּרֵישָׁא דְּא' עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ פֶּת"ר. וְכַד נַחֲתָא נְקוּדָא לְתַתָּא וְאִתְעַטְּרַת נְחִיתַת בֵּיהּ כְּגַוְונָא דָּא (נ"א קָמָ"ץ). וְכַד סְלִיקַת אִתְקְרֵי תַּגָּא בְּרָזָא דְּטַעֲמֵי. וְכַד נְחִיתַת אִתְקְרִיאַת נְקוּדָה. וְכַד מִתְיַחֲדָא עִמָּהּ אִיהִי (אִתְקְרִיאַת אוֹת) ז' כְּלִילָא מְנֵיהּ אוֹת בְּרי"ת דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה דְּכֹלָּא.

לשון הקודש

שׁוֹקַיִם. לִפְעָמִים בַּעֲלָה הוּא ו' בִּשְׁתֵּי [נ"א זְרוֹעוֹת], שִׁשָּׁה פְּרָקִים שֶׁעוֹלָה אֵלָיו בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת. לִפְעָמִים הוּא בֶּן אַבָּא וְאִמָּא, בֶּן י"ה, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת [לָהּ לְמַעְלָה וְכַאֲשֶׁר] לְמַעְלָה לְהּ'. וּכְשֶׁעוֹלָה שָׁם, לִפְעָמִים הִיא בְּהִפּוּךְ ו' וּבֵין י' י' כְּמוֹ זֶה א צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ אֵלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. **וּכְשֶׁחִיא** עוֹלָה לְמַעְלָה, בְּרֹאשׁ כָּל הָרָאשִׁים הִיא עוֹלָה, וּבִגְלָלָהּ הַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וּכְשֶׁעוֹלָה לָא' [וְלַמַּעְלָה] כְּמוֹ זֶה א, הִיא כֶּתֶר בָּרֹאשׁ שֶׁל א' עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ כֶּת"ר. וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת נְקֻדָּה לְמַטָּה וּמִתְעַטֶּרֶת, יוֹרֶדֶת בָּהּ כְּמוֹ זֶה [א קָמָ"ץ]. וּכְשֶׁעוֹלָה נִקְרֵאת כֶּתֶר בְּסוֹד הַטְּעָמִים, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת נִקְרֵאת נְקֻדָּה. וּכְשֶׁמִּתְיַחֵד עִמָּהּ הִיא [נִקְרֵאת אוֹת] ז', הִיא כְּלוּלָה מִמֶּנּוּ אוֹת בְּרי"ת, שֶׁהוּא שְׁבִיעִי שֶׁל הַכֹּל.

וּבְוַדַּאי הַאי אַבְנָא הִיא בְּנָיָא דְּכָל עָלְמִין. וּבְגִין דָּא (דברים כה) **אֶבֶן שְׁלֵימָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ.** אִיהִי מִדָּה בֵּין כָּל סְפִירָה. וּסְפִירָה דְּכָל סְפִירָה. (נ"א וְכָל סְפִירָה) **בָּהּ סְלִיקַת לְעֻשָּׁר.** שִׁיעוּר דִּילָהּ וּבָהּ (נ"א ו' בָּהּ) **אִתְעֲבִידַת אַמָּה עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ** בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה. וְרָזָא דְּמִלָּה עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ וּבֵין כֹּלָּא מֵאָה. אִיהוּ י' בֵּין פֶּרֶק וּפֶרֶק עֶשֶׂר זִמְנִין סַלְקָא לְמִדָּה. (מארי) דְּמֵאָה אַמָּה.

כָּל מִדָּה וּמִדָּה אִתְקְרֵי עוֹלָם. וְאִנּוּן י"ו שִׁיעוּר וּמִדָּה. ו' שֶׁקֶל י' מִדָּה דִּילֵיהּ. וְשִׁעוּרָא דְּמִדָּה חֲמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב. וְאִנּוּן לָקְבֵל שִׁעוּרָא דְּכָל רָקִיעַ דְּמַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת אוּרְכֵּיהּ וְחֲמֵשׁ מְאוֹת פּוּתְיֵיהּ. וְאִנּוּן ה"ה. חֲרֵי לְךָ שִׁעוּר קוֹמָה בְּאַתְוָון יהו"ה. דְּאָת ו' אִיהוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם.

לשון הקודש

וּבְוַדַּאי שֶׁאֶבֶן זוֹ הִיא בִּנְיַן כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְלָכֵן (דברים כה) **אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ.** הִיא מִדָּה בֵּין כָּל סְפִירָה, וּסְפִירָה שֶׁל כָּל סְפִירָה, (נ"א וְכָל סְפִירָה) בָּהּ עוֹלָה לְעֶשֶׂר, הַשִּׁעוּר שֶׁלָּהּ. וּבָהּ נַעֲשֵׂית אַמָּה עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה. וְסוֹד הַדָּבָר – עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, וּבֵין הַכֹּל מֵאָה. י' הִיא בֵּין פֶּרֶק וּפֶרֶק עֶשֶׂר פְּעָמִים עוֹלֶה לְמִדָּה (בַּעַל) שֶׁל מֵאָה אַמָּה. **כָּל** מִדָּה וּמִדָּה נִקְרֵאת עוֹלָם, וְי"ו הֵם שִׁעוּר וּמִדָּה. ו' שֶׁקֶל, י' מִדָּה שֶׁלָּהּ. וְשִׁעוּר הַמִּדָּה חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב. וְהֵם כְּנֶגֶד שִׁעוּר שֶׁל כָּל רָקִיעַ שֶׁמַּהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת אָרְכּוֹ וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת רָחְבּוֹ, וְהֵם ה"ה. הֲרֵי לְךָ שִׁעוּר קוֹמָה בְּאוֹתִיּוֹת יהו"ה. שֶׁאוֹת ו' הוּא רְקִיעַ

חָמֵשׁ רְקִיעִין דִּילֵיהּ ה' אִלֵּין אִתְקְרִיאוּ ה' שָׁמַיִם ה' חָמֵשׁ רְקִיעִין דִּכְלִילָן בַּשָּׁמַיִם. חָמֵשׁ עִלָּאִין שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. וְאִנּוּן ה"ה חָמֵשׁ בְּחָמֵשׁ. ו' רָקִיעַ שְׁתִיתָאָה לוֹן. י' שְׁבִיעָאָה לוֹן י' שְׁבְעָה בְּשִׁבְעָה וְסָלְקִין י"ד. וְהָכִי אִנּוּן אַרְעִין שְׁבְעָה עַל גַּבֵּי שְׁבְעָה כְּגִלְדֵי בְּצָלִים. וְכֻלְּהוּ רְמִיזָן בִּתְרִין עֵינִין.

י' אִתְקְרֵי עוֹלָם קָטָן. ו' עוֹלָם אֲרִיךְ. וְכָל מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתִּין לְגַבֵּי עוֹלָם אֲרִיךְ צָרִיךְ לְאַרְכָּא בֵּיהּ. וְכָל מָאן דְּשָׁאִיל בְּעוֹלָם קָצָר צָרִיךְ לְקַצְרָא. וְעַל דָּא אוּקְמוּהָ בִּמְקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְקַצֵּר אֵין אָדָם רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ.

לְקַצֵּר בִּצְלוֹתִין (במדבר יב) **אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ. בְּנְקוּדָה דִּי'. לְהַאֲרִיךְ** (מסטרא דאות ו). **וּלְהִתְנַפֵּל** (דברים ט) **(בְּאָת פ' וְכוֹלָא פ"ו). וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְיָ כָּרִאשׁוֹנָה**

לשון הקודש

חֲמִשָּׁה רְקִיעִים שֶׁלּוֹ ה' אֵלֶּה נִקְרְאוּ ה' שָׁמַיִם. ה' חֲמִשָּׁה רְקִיעִים שֶׁכְּלוּלִים בַּשָּׁמַיִם, חֲמִשָּׁה עֶלְיוֹנִים שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. וְהֵם ה"ה חָמֵשׁ עִם חָמֵשׁ. ו' רָקִיעַ שִׁשִּׁי לָהֶם. י' שְׁבִיעִי לָהֶם. י' שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה וְעוֹלִים י"ד. וְכֵן הֵם הָאֲרָצוֹת שִׁבְעָה עַל גַּבֵּי שִׁבְעָה כְּמוֹ גִּלְדֵי בְּצָלִים, וְכֻלָּם רְמוּזִים בִּשְׁתֵּי עֵינַיִם.

י' נִקְרָא עוֹלָם קָטָן, ו' עוֹלָם אָרֹךְ. וְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁאֹל שְׁאֵלוֹת לְעוֹלָם אָרֹךְ, צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בּוֹ. וְכָל מִי שֶׁשּׁוֹאֵל בְּעוֹלָם קָצָר, צָרִיךְ לְקַצֵּר. וְעַל זֶה בֵּאֲרוּ, בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְקַצֵּר – אֵין אָדָם רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ.

לְקַצֵּר בַּתְּפִלּוֹת – (במדבר יב) **אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ.** בְּנִקְדָּה שֶׁל י' לְהַאֲרִיךְ וּמִצַּד שֶׁל

אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה כֹּלָא (חד). מ"ם י' נְקוּדָה בָּאֶמְצַע אִתְעֲבִיד מַי"ם מִסְטְרָא דְחֶסֶ"ד צָרִיךְ לְאַרְכָּא בְצִלּוֹתָא וּבְשִׁמָּא קַדִּישָׁא וְסָלִיק יהו"ה בִּרְבִיעַ (וְצָרִיךְ) לְאַרְכָּא בִתְנוּעָה דָּא דְאִיהוּ רָוָא דִתְקִיעָה. לְקַצֵּר מִסְטְרָא דְשִׁבְרִים. בֵּינוֹנִי, לָא בְקִצּוּר וְלָא בְאָרִיכוּ. בִּתְרוּעָה דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהִי שַׁלְשֶׁלֶת דְתַרְוַוְיִהוּ שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ.

לָקְבִיל רְבִיעַ דְסָלִיק אִיהוּ חוֹלָם, שְׁבָרִים לָקְבִיל שְׁבָא. דָּא בָּעָא לְסַלְקָא קָלָא וְדָא בָּעָא לְנַחֲתָא לָהּ. וּבְגִין דָּא אִנּוּן שְׁבָרִים בַּחֲשַׁאי שְׁכִינְתָא תַּתָּאָה וְקָלָא לָא יִשְׁתְּמַע כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמואל א א) וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמַע. תְּרוּעָה דָּא שַׁלְשֶׁלֶת אָחִיד בְּתַרְוַוְיִהוּ. וְאִית כְּנַוְונָא דְרָקִיעַ הַמַּאֲרִיךְ בֵּיהּ תֵּיבָה וְאִיהִי נְקוּדָה חִירִיק כְּנַוְונָא דְחוֹלָם. לֵית נְקוּדָה דְלֵית

לשון הקודש

אות ו']. וּלְהִתְנַפֵּל – (דברים ט) [בְּאוֹת פ'. וְהַכֹּל פ"ו] וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה' כָּרִאשֹׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. הַכֹּל [אֶחָד]. מֵ"ם, י' נְקֻדָּה בָּאֶמְצַע נַעֲשֵׂית מַי"ם מִצַּד הַחֶסֶ"ד צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בַּתְּפִלָּה וּבְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ, וְעוֹלֶה יהו"ה בִּרְבִיעַ [וְצָרִיךְ] לְהַאֲרִיךְ בְּתְנוּעָה זוֹ שֶׁהוּא סוֹד הַתְּקִיעָה. לְקַצֵּר מִצַּד הַשְּׁבָרִים. בֵּינוֹנִי – לֹא בְקִצּוּר וְלֹא בַאֲרִיכוּת, בַּתְּרוּעָה שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהִיא שַׁלְשֶׁלֶת, שֶׁשְּׁנֵיהֶם שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּנֶגֶד רְבִיעַ שֶׁהוּא עוֹלֶה חוֹלָם. שְׁבָרִים כְּנֶגֶד שְׁבָא. זֶה צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת קוֹל, וְזֶה צָרִיךְ לְהוֹרִיד אוֹתוֹ. וְלָכֵן אוֹתָם שְׁבָרִים בַּחֲשַׁאי שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְקוֹל לֹא יִשָּׁמַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-א א) וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמַע. תְּרוּעָה זוֹ שַׁלְשֶׁלֶת אָחוּז בִּשְׁנֵיהֶם. וְיֵשׁ כְּמוֹ הָרָקִיעַ הַמַּאֲרִיךְ בּוֹ תֵּבָה, וְהִיא נְקוּדָה חִירִיק כְּמוֹ חוֹלָם. אֵין נְקֻדָּה שֶׁאֵין

כְּגַוְונָא דִילָהּ בְּטַעֲמֵי. סָגוֹל לְגַבֵּי סְגוֹלְתָּא. שְׁבָא לְגַבֵּי זָקֵף גָּדוֹל. כֻּלְּהוּ תִּשְׁבַּח לוֹן נְקוּדֵי לְגַבֵּי טַעֲמֵי לְמָאן דְּיָדַע רָזִין טְמִירִין. פְּתַח וְאָמַר זַרְקָא מַקַּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. (פַּתָּח נְקוּדַת יָמִין יְיָ מֶלֶךְ. נְקוּדַת סָגוֹל שְׁמָאלָא יְיָ מָלָךְ. בְּאֶמְצָעִיתָא יְיָ יִמְלוֹךְ לְתַתָּא. רִבִּי אַחָא אָמַר יְיָ מֶלֶךְ דָּא עַלְמָא עִלָּאָה. יְיָ מָלָךְ דָּא תִּפְאֶרֶת. יְיָ יִמְלוֹךְ דָּא אֶרוֹן הַבְּרִית):

השלמה מההשמטות (סימן מא)

תָּאנָא עַמּוּד אֶחָד מִן הָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים וּכְשִׁישְׂרָאֵל צַדִּיקִים מִתְגַּבֵּר וְאִם לָאו מִתְחַלֵּשׁ וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי י') וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְאִם חָלַשׁ לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּים הָעוֹלָם. (עד כאן מההשמטות)

השלמה מההשמטות (סימן ז)

מִדְרָשׁ רוּת: הַצַּדִּיק אֲבַד כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָבֹא הַשֶּׁפַע אֲבַד וְעָלָיו נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה י"ט) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ

לשון הקודש

כְּמוֹתָהּ בַּטְּעָמִים. סָגוֹל אֵל סְגוֹלְתָּא. שְׁבָא אֵל זָקֵף גָּדוֹל. כֻּלָּם תִּמְצָא לָהֶם נְקֻדּוֹת אֵצֶל הַטְּעָמִים לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ סוֹדוֹת טְמִירִים. פְּתַח וְאָמַר, זַרְקָא מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגוֹלְתָּא. (פַּתָּח נְקֻדַּת יָמִין ה' מֶלֶךְ. נְקֻדַּת סֶגוֹל שְׁמֹאל ה' מָלָךְ. בְּאֶמְצַע ה' יִמְלוֹךְ לְמַטָּה. רַבִּי אַחָא אָמַר, ה' מֶלֶךְ זֶה עוֹלָם עֶלְיוֹן, ה' מָלָךְ זֶה תִּפְאֶרֶת, ה' יִמְלוֹךְ זֶה אֲרוֹן הַבְּרִית).

השלמה מההשמטות (סימן מא)

שָׁנִינוּ, עַמּוּד אֶחָד מִן הָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל צַדִּיקִים – מִתְגַּבֵּר, וְאִם לָאו – מִתְחַלֵּשׁ, וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וְאִם חָלָשׁ, לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם: ע"כ.

השלמה מההשמטות (סימן ז)

הַצַּדִּיק אָבַד – כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָבֹא הַשֶּׁפַע אָבַד, וְעָלָיו נֶאֱמַר (ישעיה יט) וְנָהָר יֶחֱרַב

וּבְעֵת הַבְּרָכָה נְאֶמַר (תְּהִלִּים ה') כִּי אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק: (עד כאן מההשמטות)

השלמה מההשמטות (סימן ח)

סֵפֶר הַבָּהִיר: תָּנָא עַמּוּד אֶחָד מִן הָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים וּכְשֵׁשׁ צַדִּיקִים מִתְנַגֵּר וְאִם לָאו מִתְחַלֵּשׁ וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי י') וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם וְאִם חָלַשׁ לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּים הָעוֹלָם: (עד כאן מההשמטות)

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (ר"ת תה"ו) הָא אוּקְמוּהָ כָּל אֲתַר דִּכְתִיב אֵלֶּה פָּסַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים וְאִלֵּין תּוֹלָדִין דְּתַהוּ דְּאִתְרְמִיזוּ בַּקְרָא תִּנְיָנָא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְמָר דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עָלְמִין וּמַחְרִיבָן. וּבְגִין דָּא אַרְעָא הָוָה תּוֹהָה וּבוֹהָה. אֵיךְ בְּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמִין לְחָרְבָא

לשון הקודש

וְיָבֵשׁ. וּבְעֵת הַבְּרָכָה – (תהלים ה) כִּי אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק, בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק: ע"כ.

השלמה מההשמטות (סימן ח)

לָמַדְנוּ, עַמּוּד אֶחָד מִן הָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים, וּכְשֵׁשׁ צַדִּיקִים – מִתְנַגֵּר, וְאִם לָאו – מִתְחַלֵּשׁ, וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְאִם חָלַשׁ, לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם: ע"כ.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (ר"ת תה"ו), הֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ, כָּל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב אֵלֶּה – פָּסַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים. וְאֵלֶּה תּוֹלָדוֹת שֶׁל תֹּהוּ שֶׁנִּרְמְזוּ בַּפָּסוּק הַשֵּׁנִי וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, וְאֵלֶּה הֵם שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן. וְלָכֵן הָאָרֶץ הָיְתָה תוֹהָה וּבוֹהָה, אֵיךְ בּוֹרֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹת לְהַחֲרִיבָם? יָפֶה הָיָה שֶׁלֹּא לִבְרֹא אוֹתָם! אֶלָּא וַדַּאי כָּאן יֵשׁ

לוֹן. שַׁפִּיר הָוָה דְּלָא לִבְּרֵי לוֹן. אֶלָּא וַדַּאי הָכָא אִיכָּא רָזָא. מַאי אִיהוּ וּמַחֲרִיבָן. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יְשַׁצֵּי עוֹבְדֵי יְדוֹי. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דָּא שְׁמַיָּא אִתְּמַר בְּהוּ (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כְּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְגוֹ'. אִם כֵּן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד וּמָחֵי.

אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה כְּדֵין הוּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עָלְמָא וּבְרֵייהּ בְּאוֹרַיְיתָא כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ בְּרֵאשִׁית, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ח) יְיָ קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ. וּבְהַאי רֵאשִׁית בְּרָא יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא וְאִיהִי סָמִיךְ לוֹן בֵּיהּ. בְּגִין דִּבְרִית כְּתִיב בֵּיהּ בְּב'ר'א'ש'י'ת. וְאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגוֹ'. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ וְגוֹ'. וְאִיהִי אֶרֶץ הַחַיִּים כְּלִילָא מִשְּׁבַע אַרְעִין דְּעָלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד מַלְכָּא (תהלים קיו) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

לשון הקודש

סוֹד. מַה זֶּה וּמַחֲרִיבָן? שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יַשְׁמִיד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא זֶה הַשָּׁמַיִם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְגוֹ'. אִם כֵּן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה וּמַכֶּה?!

אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר, כָּךְ הוּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּבָרָא אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בְּרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ח) ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ. וּבְרֵאשִׁית הַזּוֹ בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְהוּא סָמַךְ אוֹתָם בָּהּ, בִּגְלַל שֶׁבְּרִית כְּתוּבָה בּוֹ בְּב'ר'א'ש'י'ת', וְנֶאֱמַר בָּהּ (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה וְגוֹ'. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה' וְגוֹ'. וְאֶרֶץ הַחַיִּים הִיא כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע אֲרָצוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (שם קיו) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וּבְרָא שְׁמַיָּא וְאַרְעָא (דף כה ע"א) **בַּתְרֵיהּ עַל תּה"ו, וְלֵית תַּמָּן יְסוֹדָא דְּאִיהוּ בְּרִי"ת דְּסָמִיךְ לוֹן. בְּגִין דָּא קְדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְמִיתַּן אוֹרַיְיתָא לְאוּמִין דְּעַלְמָא עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּאִיהוּ בְּרִית מִילָה מַמָּשׁ, וְלָא בָּעוּ לְקַבְּלָא לֵיהּ, וְאִשְׁתְּאָרַת אַרְעָא חֵרְבָה וְיבֵשָׁה.**

וְדָא אִיהוּ יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. יִקָּווּ הַמַּיִם דָּא אוֹרַיְיתָא. אֶל מָקוֹם אֶחָד אִלֵּין יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דִּנְשְׁמָתַיְיהוּ תַּלְיָין מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִתְמַר בֵּיהּ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ. כְּבוֹד יְיָ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. מִמְּקוֹמוֹ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה. וְכֵיוָן דְּאִנּוּן נִשְׁמָתַיְיהוּ מִתַּמָּן, שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ וַדַּאי יהו"ה וְאִתְמַר בְּהוֹן (דברים לב) **כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ. וְדָא אִיהוּ יִקָּווּ הַמַּיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד.**

לשון הקודש

וּבְרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ אַחַר כָּךְ עַל תֹּהוּ, וְאֵין שָׁם יְסוֹד שֶׁהוּא בְּרִי"ת שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתָם, לָכֵן רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָתֵת תּוֹרָה לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עַבוֹ"ם, שֶׁהוּא בְּרִית מִילָה מַמָּשׁ, וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ, וְנִשְׁאֲרָה הָאָרֶץ חֲרֵבָה וִיבֵשָׁה. **וְזֶהוּ** יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. יִקָּווּ הַמַּיִם – זוֹ הַתּוֹרָה. אֶל מָקוֹם אֶחָד – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם תְּלוּיוֹת מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. כְּבוֹד ה' – שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. מִמְּקוֹמוֹ – שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה. וְכֵיוָן שֶׁאוֹתָם נִשְׁמוֹתֵיהֶם מִשָּׁם, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם בְּוַדַּאי יהו"ה, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ. וְזֶהוּ יִקָּווּ הַמַּיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד.

וְאוֹרַיְיתָא אִיהִי יְשׁוּבָא דְּעָלְמָא. וְאוּמִין דְּעָלְמָא עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּלָא קַבִּילוּ לָהּ אִשְׁתָּאֲרוּ חֲרֵבִין וּבֵשִׁין. וְדָא אִיהוּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא עָלְמִין וּמַחֲרִיבָן אִלֵּין דְּלָא נָטְרֵי פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, לָא דִּישַׁצֵי אִיהוּ עוֹבָדּוֹי כְּמָה דְּחָשְׁבִין בְּנֵי נָשָׁא. וְלָמָּה יְשַׁצֵי לוֹן לְבָנּוֹי דְּאִתְמַר בְּחוֹן בְּחֶבְרָאָם בְּה' בָּרָאָם. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּמִתְגַּיְירִין מֵאוּמִין דְּעָלְמָא. בְּגִינַיְיהוּ נָפְלַת ה' זְעֵירָא דְּאַבְרָהָם בְּאֶלֶף חֲמִישָׁאָה דְּהוּא ה'. דְּאִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ. חָרֵב בְּבֵית רִאשׁוֹן וְיָבֵשׁ בְּבֵית שֵׁנִי.

וּמשֶׁה בְּגִין דְּבָעָא לְאָעָלָא גִּיּוֹרִין תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא וְחָשִׁיב דְּהַוּוּ מֵאִלֵּין דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּה' יְהַב בְּחוֹן אָת ה' דְּאַבְרָהָם, גָּרְמוּ לֵיהּ יְרִידָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ. (שמות לב) בְּגִין

לשון הקודש

וְהַתּוֹרָה הִיא יְשׁוּב הָעוֹלָם. וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם, שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אוֹתָהּ, נִשְׁאֲרוּ חֲרֵבִים וּבֵשִׁים, וְזֶהוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, אֵלֶּה שֶׁלֹּא שׁוֹמְרִים מִצְוֹת הַתּוֹרָה. לֹא שֶׁיְּשַׁמִּיד הוּא מַעֲשָׂיו כְּמוֹ שֶׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה יַשְׁמִיד אוֹתָם אֶת בָּנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בְּהֶבְרָאָם, בְּה' בָּרָאָם? וְאֵלֶּה אוֹתָם שֶׁמִּתְגַּיְּרִים מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, בִּגְלָלָם נָפְלָה ה' קְטַנָּה שֶׁל אַבְרָהָם בָּאֶלֶף הַחֲמִישִׁי שֶׁהוּא ה', שֶׁהוּא חָרֵב וְיָבֵשׁ. חָרֵב בְּבֵית רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבֵית שֵׁנִי.

וּמשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁרָצָה לְהַכְנִיס גֵּרִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וְחָשַׁב שֶׁהָיוּ מֵאֵלֶּה שֶׁנִּבְרְאוּ בְּה' וְנָתַן בָּהֶם אוֹת ה' שֶׁל אַבְרָהָם, גָּרְמוּ לוֹ יְרִידָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ. מִשּׁוּם

דְּלָא קַבִּילוּ לְאָת ה' בִּדְחִילוּ דְיו"ד וּבְרַחִימוּ דְה'.
נָחִית אִיהִי מִדַּרְגֵּיהּ דְּאִיהוּ ו'.

וְאָת ו' נָחְתַת עִמֵּיהּ בְּגִין דְּלָא יִתְאַבִּיד בֵּינַיְיהוּ דְּעָתִיד אִיהוּ בְּרָזָא דְּגָלוּתָא לְאִתְעָרְבָא בֵּינַיְיהוּ בְּגָלוּתָא בֵּין עֵרֶב רַב דְּאִנּוּן נִשְׁמָתַיְיהוּ מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְגוֹ'. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּלָא בָּעָא נַחַ רֵחַמֵי עֲלַיְיהוּ. וְאִתְמַר בְּהוֹן וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ בְּגִין דְּהַוּוּ מֵאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק. וּמֹשֶׁה לָא אִסְתְּמַר מִנַּיְיהוּ וְאַפִּיל ה' בֵּינַיְיהוּ. וּבְגִין דָּא אִיהוּ לָא יֵעוֹל לְאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל עַד דְּיִתּוֹב ה' לְאַתְרֵהּ. וּבְגִין דָּא נָחַת אִיהוּ מִדַּרְגֵּיהּ, וְנָחִית בֵּיהּ ו'. וּבְגִין דָּא ה' נָפְלַת, ו' יוֹקִים לָהּ, ו' דְּמֹשֶׁה.

לשון הקודש

שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הָאוֹת ה' בְּיִרְאָה שֶׁל יו"ד וּבְאַהֲבָה שֶׁל ה', הוּא יָרַד מִדַּרְגָּתוֹ שֶׁהוּא ו'.

וְאוֹת ו' יָרְדָה עִמּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאבַד בֵּינֵיהֶם, שֶׁעָתִיד הוּא בְּסוֹד הַגָּלוּת לְהִתְעָרֵב בֵּינֵיהֶם בַּגָּלוּת בֵּין עֵרֶב רַב, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹתֵיהֶם מִצַּד אֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְגוֹ'. וְאֵלֶּה אוֹתָם שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ נֹחַ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ, בִּגְלַל שֶׁהָיוּ מֵאֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק. וּמֹשֶׁה לֹא נִשְׁמַר מֵהֶם, וְהִפִּיל ה' בֵּינֵיהֶם, וְלָכֵן הוּא לֹא יִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁתָּשׁוּב ה' לִמְקוֹמָהּ. וְלָכֵן יָרַד הוּא מִדַּרְגָּתוֹ, וְיָרַד בּוֹ ו'. וְלָכֵן ה' נָפְלָה, ו' יָקִים אוֹתָהּ, ו' שֶׁל מֹשֶׁה.

וּבְגִין דְּה"א וְעִירָא ה' דְּאַבְרָהָם דְּאִיהִי דְּהַבְרָאָם אִתְעַזָּר אִיהוּ בְּגִינָהּ, וְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה וְגוֹ' וְאַפִּיק לָהּ מִתַּמָּן בְּחֵילָא דְּוֹ' וְאַיְיתֵי לָהּ עִמֵּיהּ. מִיָּד שַׁרְיָא עֲלֵיהּ י"ה וְאִשְׁתְּלִים אוֹמָאָה (דְּאִתְמַר) (שמות יז) כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַיְיָ וְגוֹ'. מַאי מִדֹּר דֹּר. דָּא מֹשֶׁה דְּאִתְמַר בֵּיהּ (קהלת א) דֹּר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. וְהָא אוּקְמוּהָ דְּלֵית דֹּר פָּחוֹת מִשִּׁתִּין רִבּוֹא. וְדָא מֹשֶׁה דְּאִתְמַר בֵּיהּ דְּאִנְתְּתָא חָדָא יָלְדָה שִׁתִּין רִבּוֹא בְּכֶרֶם אַחַת.

וַחֲמִשָּׁה מִינִין אִנּוּן בְּעֵרֶב רַב וְאִנּוּן נְ'פִילִים גִּ'בּוֹרִים עֲ'נָקִים רְ'פָאִים עֲ'מָלֵקִים. וּבְגִינַיְיהוּ נָפְלַת ה' זְעִירָא מֵאַתָּרָהָא. בִּלְעָם וּבָלָק מִסְטְרָא דְּעַמָּלֵק הֲווֹ. טוֹל ע"ם מִן בִּלְעָם ל"ק מִן בָּלָק אִשְׁתָּאַר בָּבֶל (בראשית יא) כִּי שָׁם בָּלַל ה' שִׂפַת כָּל הָאָרֶץ. וְאִלֵּין אִנּוּן

לשון הקודש

ומשום שֶׁה"א קְטַנָּה, ה' שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהִיא שֶׁל הַבְּרָאָם, נִקְטַן הוּא בִּגְלָלָהּ, וְנֶאֱמַר בּוֹ (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה וְגוֹ'. וְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִשָּׁם בְּכֹחַ שֶׁל ו' וְהֵבִיא אוֹתָהּ עִמּוֹ. מִיָּד שָׁרְתָה עָלָיו י"ה וְנִשְׁלְמָה הַשְּׁבוּעָה, [שֶׁנֶּאֱמַר] (שמות יז) כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' וְגוֹ'. מַה זֶּה מִדֹּר דֹּר? זֶה מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (קהלת א) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁאֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וְזֶה מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שֶׁאִשָּׁה אַחַת יָלְדָה שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֶרֶם אַחַת.

וַחֲמִשָּׁה מִינִים הֵם בְּעֵרֶב רַב, וְהֵם: נְ'פִילִים גִּ'בּוֹרִים עֲ'נָקִים רְ'פָאִים עֲ'מָלֵקִים. וּבִגְלָלָם נָפְלָה ה' קְטַנָּה מִמְּקוֹמָהּ. בִּלְעָם וּבָלָק הָיוּ מִצַּד שֶׁל עֲמָלֵק. תִּקַּח ע"ם מִן בִּלְעָם, ל"ק מִן בָּלָק, יִשָּׁאֵר בָּבֶל, (בראשית יא) כִּי שָׁם בָּלַל ה'

דְּאִשְׁתָּאֲרוּ מֵאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית ז) וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם, וּמֵאִלֵּין דְּאִשְׁתָּאֲרוּ מִנְּהוֹן בְּגָלוּתָא רְבִיעָאָה אִנּוּן רִישִׁין בְּקִיּוּמָא סַגִּי. וְאִנּוּן קַיָּימִין עַל יִשְׂרָאֵל כְּלֵי חָמָס. וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר (בראשית ו) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם, אִלֵּין אִנּוּן עַמָּלֵקִים.

נְפִילִים עָלַיְיהוּ אִתְמַר (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבוֹת הֵנָּה. וְאִלֵּין אִנּוּן מִינָא תְּנָיְינָא מֵאִלֵּין נְפִילִים מִלְּעֵילָא. דְּכַד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד אָדָם דְּאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ וְגוֹ'. בָּעָא לְמֶעְבַּד לֵיהּ רֵישָׁא עַל עִלָּאִין לְמֶהֱוֵי אִיהוּ פָּקִיד עַל כֻּלְּהוּ. וּלְמֶהֱוֵי אִנּוּן פְּקִידִין עַל יְדוֹי. כְּגַוְונָא דְּיוֹסֵף דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית מא) וַיַּפְקֵד פְּקִידִים עַל הָאָרֶץ. אִנּוּן בָּעוּ לְקַטְרְגָא לֵיהּ וְאָמְרוּ (תהלים ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ' דְּעָתִיד לְמֶחְטֵי קַמָּךְ.

לשון הקודש

שְׁפַת כָּל הָאָרֶץ. וְאֵלֶּה אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מֵאוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם ז) וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם. וּמֵאֵלֶּה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מֵהֶם בְּגָלוּת רְבִיעִית, הֵם רָאשִׁים בְּקִיּוּם רַב, וְהֵם מַעֲמִידִים עַל יִשְׂרָאֵל כְּלֵי חָמָס, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם ו) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם. אֵלֶּה אוֹתָם עֲמָלֵקִים.

הַנְּפִילִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם) וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבוֹת הֵנָּה. וְאֵלֶּה הֵם מִין שֵׁנִי מֵהַנְּפִילִים הָאֵלֶּה מִלְּמַעְלָה. שֶׁכְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת אָדָם, שֶׁאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ וְגוֹ', רָצָה לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ רֹאשׁ לְכָל הָעֶלְיוֹנִים לִהְיוֹת מְמֻנֶּה עַל כֻּלָּם וְשֶׁיִּהְיוּ מִתְמַנִּים עַל יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁיּוֹסֵף שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם מא) וַיַּפְקֵד פְּקִדִים עַל הָאָרֶץ, הֵם רָצוּ לְקַטְרְגוֹ וְאָמְרוּ (תהלים ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ', שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ. אָמַר

אָמַר לוֹן קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא אִי אַתּוּן חֲוַיְתוּן לְתַתָּא כַּוָּותֵיהּ, יַתִּיר חֲוַיְתוּן חָבִין מִנַּיְיהּ. מִיָּד וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגוֹ' חָשְׁקוּ בְּהוֹן וְקְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיל לוֹן לְתַתָּא בְּשַׁלְשְׁלָאן.

וְאִנּוּן (דף כה ע"ב) עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל דְּמִנַּיְיהוּ נְשְׁמַתְהוֹן דְּעֶרֶב רַב דְּאִנּוּן נְפִילִים דְּאַפִּילוּ גַּרְמַיְיהוּ לְזִנּוּת בָּתַר נְשַׁיָּא דְּאִנּוּן טָבָאן. וּבְגִין דָּא אַפִּיל לוֹן קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעָלְמָא דְּאָתֵי דְּלָא יְהֵא לוֹן חוּלָקָא תַּמָּן וְיָהִיב לוֹן אַגְרַיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דברים ז) וּמְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ וְגוֹ'.

גִּבּוֹרִים מִינָא תְּלִיתָאָה עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים וְגוֹ' אַנְשֵׁי הַשֵּׁם. וְאִנּוּן מִסְטָרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית יא) הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. וּבְגִין בָּתֵּי כְּנִסְיוֹת וּמִדְרָשׁוֹת וְשַׁוְיָין

לשון הקודש

לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אִם אַתֶּם הֱיִיתֶם לְמַטָּה כְּמוֹתוֹ, הֱיִיתֶם חוֹטְאִים יוֹתֵר מִמֶּנּוּ. מִיָּד – וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגוֹ', חָשְׁקוּ בָהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפִּילָם לְמַטָּה בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת.

וְחֵם עֻזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל, שְׁמֵהֶם הַנִּשְׁמוֹת שֶׁל הָעֶרֶב רַב, שֶׁהֵם הַנְּפִילִים, שֶׁהִפִּילוּ עַצְמָם לִזְנוּת אַחַר נָשִׁים שֶׁהֵן טוֹבוֹת,

גִּבּוֹרִים – מִין שְׁלִישִׁי, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (בראשית ז) הֵמָּה הַגִּבֹּרִים וְגוֹ' אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, וְהֵם מִצַּד אֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם יא) הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וְגוֹ' וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. וּבוֹנִים

בְּהוֹן סֵפֶר תּוֹרָה וְעַטָרָה עַל רֵישׁוֹי, וְלָא לִשְׁמָא דְיָיָ, אֶלָּא לְמֶעְבַּד לוֹן שֵׁם. הָדָא הוּא דִכְתִיב וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם, וְסִטְרָא אַחֲרָא מִתְגַּבְּרִין עַל יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן בְּעַפְרָא דְאַרְעָא. וְגָזְלִין לוֹן וְאִתְבָּרַת עֲבִידְתָּא וְעַלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ז) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ.

רְפָאִים מִינָא רְבִיעָאָה. אִם יֶחֱזוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּדוּחֲקָא מִתְרַפְּיִן מִנַּיְיהוּ. וְאִית לוֹן רְשׁוּ לְשֵׁזָבָא לוֹן וְלָא בָּעָאן. וּמִתְרַפְּיִן מֵאוֹרַיְיתָא וּמֵאִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ לְמֶעְבַּד טַב עִם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה כו) רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ, בְּזִמְנָא דְיֵיתֵי פִּקְדָּה לְיִשְׂרָאֵל אִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה כו) וַתְּאַבֵּד כָּל זֵכֶר לָמוֹ.

עֲנָקִים מִינָא חֲמִישָׁאָה דְאִנּוּן מְזַלְזְלִין לְאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי א) וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרוֹתָיִךְ. וְעַלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים ב) רְפָאִים יֵחָשְׁבוּ אַף הֵם כַּעֲנָקִים

לשון הקודש

בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּמִדְרָשׁוֹת, וְשָׂמִים בָּהֶם סֵפֶר תּוֹרָה וַעֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, וְלֹא לְשֵׁם ה', אֶלָּא לַעֲשׂוֹת לָהֶם שֵׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. וְצַד אַחֵר מִתְגַּבְּרִים עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כַּעֲפַר הָאָרֶץ, וְגוֹזְלִים אוֹתָם וּמִתְבַּטֶּלֶת הָעֲבוֹדָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם ז) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ.

הָרְפָאִים – מִין רְבִיעִי, אִם יִרְאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּדַחַק, מִתְרַפִּים מֵהֶם, וְיֵשׁ לָהֶם רְשׁוּת לְהַצִּילָם וְלֹא רוֹצִים. וּמִתְרַפִּים מֵהַתּוֹרָה וּמֵאֵלֶּה שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהּ לַעֲשׂוֹת טוֹב עִם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה כו) רְפָאִים בַּל יָקֻמוּ. בִּזְמַן שֶׁתָּבֹא פְּקִידָה לְיִשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר בָּהֶם (שם) וַתְּאַבֵּד כָּל זֵכֶר לָמוֹ.

הָעֲנָקִים – מִין חֲמִישִׁי, שֶׁהֵם מְזַלְזְלִים

שְׁקוּלִין דָּא לְדָא. אִלֵּין אִנּוּן דְּאַהֲדְּרוּ עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וְרָזָא דְמִלָּה (דִּבְגִינַיְיהוּ) חָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ דְּאִיהִי עִקָּרָא וְיִשּׁוּבָא דְעָלְמָא. מִיָּד דְּיֵיתֵי אוֹר דְּאִיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְמַחוּן מִן עָלְמָא וְיִתְאַבְּדוּן. אֲבָל פּוּרְקָנָא לָאו אִיהִי תַּלְיָא אֶלָּא בַּעֲמָלֵק עַד דְּיִתְמְחֵי דְּבֵיהּ אוֹמָאָה וְהָא אוּקְמוּהָ.

דָּבָר אַחֵר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגוֹ' אִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְמָר בְּהוֹן (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. בְּיוֹמָא דְיִתְמְחִין אִלֵּין בְּאִלּוּ הַהוּא יוֹמָא עֲבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמַיָּא וְאַרְעָא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. בְּהַהוּא זִמְנָא יֵהֵא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ וְיִתְחַדַּשׁ עָלְמָא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה סו) כִּי כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים

לשון הקודש

לְאוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (משלי א) וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתָיִךְ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דברים ב) רְפָאִים יֵחָשְׁבוּ אַף הֵם כַּעֲנָקִים. שְׁקוּלִים זֶה לָזֶה. אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁמַּחֲזִירִים אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וְסוֹד הַדָּבָר, (שֶׁבִּגְלָלָם) נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, שֶׁהִיא עִקָּר וְיִשּׁוּב הָעוֹלָם. מִיָּד כְּשֶׁבָּא הָאוֹר, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יִמָּחוּ מִן הָעוֹלָם וְיֹאבְדוּ. אֲבָל הַגְּאֻלָּה אֵינָהּ תְּלוּיָה אֶלָּא בַּעֲמָלֵק עַד שֶׁיִּמָּחֶה, שֶׁבּוֹ הַשִּׁבּוּעָה,

וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ.

דָּבָר אַחֵר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגוֹ', אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. בַּיּוֹם שֶׁיִּמָּחוּ אֵלֶּה, כְּאִלּוּ אוֹתוֹ יוֹם עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ וְיִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סו) כִּי כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגוֹ'.

וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו' דָּא אִיהוּ בְּיוֹם עֲשׂוֹת.

בְּהַהוּא זְמְנָא וַיַּצְמַח יְיָ אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד וְגו'. אֲבָל בְּקַדְמִיתָא עַד דְּיִתְמָחוּן אִלֵּין לָא נָחִית מִטְרָא דְאוֹרַיְיתָא. וְיִשְׂרָאֵל דְּדַמְיָין לַעֲשָׂבִים וּלְאִילָנִין לָא יִצְמְחוּן. וְרָזָא דְמִלָּה וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה וְגו', בְּגִין דְּאָדָם אַיִן דְּאִנּוּן יִשְׂרָאֵל בְּבֵי מַקְדְּשָׁא לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּקָרְבָּנִין.

דָּבָר אַחֵר וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה, דָּא מָשִׁיחַ רֵאשׁוֹן טֶרֶם יִהְיֶה בְּאַרְעָא. וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח דָּא מָשִׁיחַ שֵׁנִי. וְלָמָּה בְּגִין דְּלֵית תַּמָּן מִשֶּׁה לְמִפְלַח לְשִׁכִינְתָּא דְּעֲלֵיהּ אִתְמָר וְאָדָם אַיִן לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה. וְרָזָא דְמִלָּה לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה דָּא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וּמְחוֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו דָּא מָשִׁיחַ

לשון הקודש

זֶהוּ בְּיוֹם עֲשׂוֹת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, וַיַּצְמַח ה' אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד וְגוֹ'. אֲבָל בַּהַתְחָלָה, עַד שֶׁיִּמָּחוּ אֵלֶּה, לֹא יוֹרֵד גֶּשֶׁם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁדּוֹמִים לָעֲשָׂבִים וְלָאִילָנוֹת לֹא יִצְמְחוּ, וְסוֹד הַדָּבָר – וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה וְגוֹ'. בִּגְלַל שֶׁאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּקָרְבָּנוֹת.

דָּבָר אַחֵר, וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה – זֶה מָשִׁיחַ רִאשׁוֹן – טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ. וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח – זֶה מָשִׁיחַ שֵׁנִי. וְלָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁאֵין שָׁם מֹשֶׁה לַעֲבֹד אֶת הַשְּׁכִינָה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. וְסוֹד הַדָּבָר – (בראשית מט)

בֶּן יוֹסֵף. עַד כִּי יָבוֹא שִׁיל"ה דָּא מֹשֶׁה חֶשְׁבַּן דָּא כְּדָא. וְל"ו יִקְהַ"ת עַמִּים, אַתְוָון וְלֵוְ"י קְהָ"ת.

דָּבָר אַחֵר וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה אִלֵּין צַדִּיקַיָּיא דְּאִנּוּן מִסְטְרָא דְּצַדִּיק חַ"י עָלְמִין. שִׂיחַ ש' חָי. ש תְּלַת עַנְפִּין דְּאִילָנָא וְאִנּוּן ג' אֲבָהָן וּמִן ח"י עָלְמִין. לָשׁוֹן אַחֵר וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה ע"ב שי"ן. תְּלַת עָלִין דְּאִנּוּן ש יאהדונה"י. וְאִנּוּן ע"ב עַנְפִּין דְּתַלְיָין בְּהוֹן בְּחוּשְׁבַּן ע"ב. כֻּלְּהוּ לָא אִתְאַחֲדִין בְּאַתְרָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עַד דְּייֵתֵי הַהוּא דְּאִקְרֵי אָדָ"ם דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וְדָא אִיהוּ וְאָדָ"ם אַיִן לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה.

וּבְגִין דָּא אִתְמַר בֵּיהּ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח עַד דְּיִצְמַח צַדִּי"ק. וּמְנִיהּ אֱמֶת מֵאֶרֶץ (תהלים פה)

לשון הקודש

לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה – זֶה מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו, זֶה מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹ"ה – זֶה מֹשֶׁה. חֶשְׁבּוֹן זֶה כָּזֶה. וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים – אוֹתִיּוֹת וְלֵוְ"י קְהָ"ת.

דָּבָר אַחֵר, וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה – אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מִצַּד שֶׁל צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים. שִׂיחַ – שׂ' חַי. ש שְׁלֹשֶׁת עַנְפֵּי הָאִילָן, וְהֵם שְׁלֹשָׁה אָבוֹת וּמִן חַ"י עוֹלָמִים. לָשׁוֹן אַחֵר וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה – ע"ב שי"ן. שְׁלֹשָׁה עָלִים שֶׁהֵם ש יאהדונה"י, וְהֵם ע"ב עַנָפִים שֶׁתְּלוּיִים בָּהֶם בְּחֶשְׁבּוֹן ע"ב. כֻּלָּם לֹא נֶאֱחָזִים בְּמָקוֹם שֶׁהִיא שְׁכִינָה עַד שֶׁיָּבֹא אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא אָדָ"ם, שֶׁהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א.

וְזֶהוּ וְאָדָ"ם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה.

וְלָכֵן נֶאֱמַר בּוֹ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח, עַד שֶׁיִּצְמַח צַדִּי"ק. וּמִמֶּנּוּ (תהלים פה)

תִּצְמָח דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ח) וַתַּשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה.
וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים דְּאִנּוּן דְּשָׁאִין לָא צָמְחִין בְּגָלוּתָא עַד
דֶּאֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וְדָא מֹשֶׁה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מלאכי ב)
תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ דְּלָא יְהֵא מָאן דְּדָרִישׁ
לִשְׁכִינְתָּא כַּוָּתֵיהּ. וּבְגִין דָּא וְאָדָם אַיִן לַעֲבוֹד. וּמִיָּד
דְּאִיהוּ יֵיתֵי, מִיָּד וְאֵ"ד יַעֲלֶה מִן (דף כו ע"א) הָאָרֶץ א"ד
מִן אדנ"י סָלִיק לֵיהּ ו' וְאִתְעֲבִיד בַּהּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ.
מִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה מִנַּיהּ אִתְּשַׁקְיָין
יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּע' אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא. דָּבָר אַחֵר וְאֵד
יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ תַּרְגּוּמוֹ וְעַנָנָא יְסְתַּלַּק מִן אַרְעָא.
הַהִיא דְּאִתְּמַר בַּהּ (שמות מ) כִּי עֲנַן יְיָ עַל הַמִּשְׁכָּן וְגו'
וּבֵיהּ מִתְּשַׁקְיָין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּאַרְעָא בְּהַהוּא זִמְנָא:

**וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם אִלֵּין יִשְׂרָאֵל. בְּהַהוּא
זִמְנָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צַיֵּיר לוֹן בְּצִיּוּרִין**

לשון הקודש

אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ח) וַתַּשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה. וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁהֵם דְּשָׁאִים, לֹא צוֹמְחִים בַּגָּלוּת עַד שֶׁאֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וְזֶה מֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (מלאכי ב) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִי שֶׁדּוֹרֵשׁ אֶת הַשְּׁכִינָה כְּמוֹתוֹ, וּבִגְלַל זֶה וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד. וּמִיָּד שֶׁהוּא יָבֹא, מִיָּד – וְאֵ"ד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. א"ד מִן אדנ"י עוֹלֶה לוֹ ו' וְנַעֲשֶׂה בָּהּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מִיָּד – וְהִשְׁקָה אֶת פְּנֵי כָּל הָאֲדָמָה, מִמֶּנּוּ מִשְׁקִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה. דָּבָר אַחֵר וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, תַּרְגּוּמוֹ עָנָן יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שמות מ) כִּי עֲנַן ה' עַל הַמִּשְׁכָּן וְגו', וּבוֹ מִשְׁקִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בָּאָרֶץ בְּאוֹתוֹ זְמַן.

וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

דְּעָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי. וַיִּיצֶר בְּהַהוּא זִמְנָא קַדִּישָׁא בָּרִיךְ הוּא עַיֵּיל לוֹן בִּשְׁמֵיהּ בְּצִיּוּרָא דְּב' יוּדִי"ן י' י' ו' בֵּינַיְיהוּ דְּאִנּוּן סָלְקִין לְחֶשְׁבּוֹן יהו"ה. וְיהוֹן מְצוּיָרִין בְּאַנְפּוֹי בְּאַנְפִּין דִּילְהוֹן בִּתְרִין יוּדִי"ן בְּחוֹטְמָא דִּילְהוֹן בְּאָת ו'. וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (במדבר כג) כִּי מֵרֹאשׁ צוּרִים אֶרְאֶנּוּ. אִלֵּין אִנּוּן צִיּוּרִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְיהוֹן מְצוּיָרִין בְּאַנְפַּיְיהוּ בִּתְרִין לוּחִין יַקִּירִין דְּאִנּוּן י' י' דְּאִיהוּ ו' חָרוּת עָלַיְיהוּ. וְעוֹד צִיֵּיר לוֹן לְכָל דָּר בְּבַת זוּגֵיהּ עִלָּאָה דָּא י"ה וְאִנּוּן ו' יְחוּדָא דְּתַרְוַוְיְיהוּ. וְצִיֵּיר לוֹן בְּאִנּוּן דְּצִיּוּרָא דִּלְעֵילָּא דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה דְּאִנּוּן קְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וּקְרִיאַת שְׁמַע שַׁחֲרִית וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי.

לשון הקודש

צִיֵּר אוֹתָם בְּצִיּוּרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. וַיִּיצֶר, בְּאוֹתוֹ זְמַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכְנִיסָם בִּשְׁמוֹ בְּצִיּוּר שֶׁל שְׁנֵי יוּדִי"ן י' י', ו' בֵּינֵיהֶם, שֶׁהֵם עוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן יהו"ה. וְיִהְיוּ מְצֻיָּרִים בְּפָנָיו בַּפָּנִים שֶׁלָּהֶם בִּשְׁנֵי יוּדִי"ן בַּחֹטֶם שֶׁלָּהֶם בָּאוֹת ו'. וְלָכֵן אָמַר הַכָּתוּב (במדבר כג) כִּי מֵרֹאשׁ צוּרִים אֶרְאֶנּוּ. אֵלֶּה אוֹתָם צִיּוּרִים שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְיִהְיוּ מְצֻיָּרִים בְּפָנֵיהֶם בִּשְׁנֵי לוּחוֹת נִכְבָּדִים, שֶׁהֵם י' י', שֶׁזֶּה הוּא חָרוּת עֲלֵיהֶם. וְעוֹד צִיֵּר אוֹתָם לְכָל דּוֹר בְּבַת זוּגוֹ הָעֶלְיוֹנָה, זוֹ י"ה, וְזֶה הֵם הַיִּחוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם. וְצִיֵּר אוֹתָם בְּאוֹתָם שֶׁל צִיּוּר שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כּוֹלֵל שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, שֶׁהֵם קְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וּקְרִיאַת שְׁמַע שַׁחֲרִית, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי.

וּמְיָד בְּהַהוּא זִמְנָא נָטַע לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בִּגְנְתָּא דְעֵדֶן קַדִּישָׁא הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּטַּע יְיָ אֱלֹהִים אַבָּ"א וְאִמָּ"א. גַּ"ן דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. עֵדֶ"ן דָּא אִמָּא עִלָּאָה. אֶת הָאָדָם דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. אִיהִי תְּהֵא נָטַע דִילֵיהּ, בַּת זוּגֵיהּ וְלָא תָּזוּז מִנֵּיהּ לְעָלַם. וּתְהֵא עִדּוּנָא דִילֵיהּ. וְיִשְׂרָאֵל קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטַע לוֹן בְּהַהִיא זִמְנָא נִטְעָא קַדִּישָׁא בְּעָלְמָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ס) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂי יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִים. אַבָּא וְאִמָּא. כָּל עֵץ נֶחְמָד דָּא צַדִּי"ק. וְטוֹב לְמַאֲכָל דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְּבֵיהּ הוּא זַמִּין (נ"א זְמִינָא) מָזוֹן לְכֹלָּא דְכֹלָּא בֵּיהּ. וְלָא אִתְפַּרְנַם צַדִּיק אֶלָּא מִנֵּיהּ וּשְׁכִינְתָּא מִנֵּיהּ, וְלָא צְרִיכִין לְתַתָּאִין (דִּילְהוֹן). אֶלָּא כּוּלְהוּ נְזוֹנִין לְתַתָּא עַל יָדֵיהּ. דִּבְגָלוּתָא לָא הָוָה לִשְׁכִינְתָּא וּלְח"י עָלְמִין

לשון הקודש

וּמְיָד בְּאוֹתוֹ זְמַן נָטַע אֶת יִשְׂרָאֵל בְּגַן הָעֵדֶן הַקָּדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים, אַבָּ"א וְאִמָּ"א. גַּ"ן – זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. עֵדֶ"ן – זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. אֶת הָאָדָם – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. הִיא תִּהְיֶה נָטַע שֶׁלּוֹ בַּת זוּגוֹ, וְלֹא תָּזוּז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם, וְתִהְיֶה הָעִדּוּן שֶׁלּוֹ. וְיִשְׂרָאֵל נָטַע אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ זְמַן נָטַע קָדוֹשׁ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִים – אַבָּא וְאִמָּא. כָּל עֵץ נֶחְמָד – זֶה צַדִּי"ק. וְטוֹב לְמַאֲכָל – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁבּוֹ הוּא מַזְמִין מָזוֹן לַכֹּל, שֶׁהַכֹּל בּוֹ. וְלֹא מִתְפַּרְנֵס הַצַּדִּיק אֶלָּא מִמֶּנּוּ וּשְׁכִינָה מִמֶּנּוּ, וְלֹא צְרִיכִים אֶת הַתַּחְתּוֹנִים וְשֶׁלָּהֶם, אֶלָּא כֻּלָּם נִזּוֹנִים

מְזוֹנָא אֶלָּא בְּח"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא. אֲבָל בְּהַהוּא זִמְנָא אִיהוּ יְהֵא מְזוֹנָא לְכֹלָּא.

וְעֵץ הַחַיִּים דְּהוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי יְהֵא נְטִיעַ בְּגוֹ גִּנְתָּא דְּאִתְמָר בֵּיהּ (בראשית ג) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם. וּשְׁכִינְתָּא לָא שָׁלְטָא עֲלָהּ אִילָנָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא דְּאִנּוּן עֵרֶב רַב דְּאִנּוּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְלֹא תְקַבֵּל בָּהּ עוֹד טֻמְאָה הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים לב) יְיָ בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר. וּבְגִין דָּא לָא מְקַבְּלִין גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וּתְהֵא שְׁכִינְתָּא כְּנַפְנָא דְּלָא מְקַבְּלָא נִטְעָא מִמִּינָא אַחֲרָא.

וְיִשְׂרָאֵל יְהוֹן כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה. וְיִתְחַזַּר עֲלַיְיהוּ שׁוּפְרָא דְּאִתְמָר בֵּיהּ (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע

לשון הקודש

לְמַטָּה עַל יָדוֹ. שֶׁבַּגְּלוּת לֹא הָיָה לַשְׁכִינָה וּלְחַ"י הָעוֹלָמִים מָזוֹן אֶלָּא בְּח"י בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה. אֲבָל בְּאוֹתוֹ זְמַן הוּא יִהְיֶה מָזוֹן לַכֹּל.

וְעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, יִהְיֶה נָטוּעַ בְּתוֹךְ הַגָּן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית ג) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם. וְעַל הַשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹלֵט הָעֵץ שֶׁל צַד הָאַחֵר, שֶׁהֵם עֵרֶב רַב שֶׁהֵם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְלֹא תְקַבֵּל בָּהּ עוֹד טֻמְאָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לב) ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר. וְלָכֵן לֹא מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, וְתִהְיֶה הַשְּׁכִינָה כְּמוֹ גֶּפֶן שֶׁלֹּא מְקַבֶּלֶת נֶטַע מִמִּין אַחֵר.

וְיִשְׂרָאֵל יִהְיוּ כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה, וְיִתְחַזֵּר עֲלֵיהֶם יְפִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע נִדְחִים מֵהֶם, וְלֹא

אִדַּחְיָין מִנַּיְיהוּ וְלָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא מִתְעָרְבִין בְּהוֹן. דְּהָא אִתְּמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ דְּאִנּוּן עֵרֶב רַב. וְגָלֵי לוֹן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּבְיוֹם אָכְלוֹ מִמֶּנּוּ גָּרְמוּ דְּאָבְדוּ ב' אָבְדִין דְּאִנּוּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. דָּא אִיהוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת ב' פְּעָמִים. וְאִנּוּן גְּרִימוּ דְּצַדִּיק יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בְּבַיִת רִאשׁוֹן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וּבְבַיִת שֵׁנִי דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. דָּא אִיהוּ (ישעיה יט) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. וְנָהָר דָּא (נ"א ו) יֶחֱרַב בְּה' תַּתָּאָה בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִנַּיְיהוּ נְבִיעוּ דִּ' לְאֵין סוֹף.

וּמִיָּד דְּיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא עַמָּא קַדִּישָׁא לְחוּד, מִיָּד נָהָר דְּהַוָּה חָרֵב וְיָבֵשׁ אִתְּמַר בֵּיהּ וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא ו' לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְנָהָר דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא אִמָּא עִלָּאָה, לְהַשְׁקוֹת

לשון הקודש

מִתְדַּבְּקִים וְלֹא מִתְעָרְבִים בָּהֶם, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, שֶׁהֵם עֵרֶב רַב. וְגִלָּה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּיוֹם אֲכָלוֹ מִמֶּנּוּ, גָּרְמוּ שֶׁאִבְּדוּ שְׁתֵּי אֲבֵדוֹת, שֶׁהֵם בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. זֶהוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, פַּעֲמַיִם. וְהֵם שֶׁגָּרְמוּ שֶׁצַּדִּיק יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בְּבַיִת רִאשׁוֹן, שֶׁהִיא שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, וּבְבַיִת שֵׁנִי, שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. זֶהוּ (ישעיה יט) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. וְנָהָר זֶה יֶחֱרַב בְּה' תַּחְתּוֹנָה, בִּגְלַל שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ שֶׁפַע הַי' לְאֵין סוֹף.

וּמִיָּד כְּשֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, הָעָם הַקָּדוֹשׁ לְחוּד, מִיָּד נָהָר שֶׁהָיָה חָרֵב וְיָבֵשׁ נֶאֱמַר בּוֹ וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן, זֶה ו', לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְנָהָר – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. יֹצֵא

אֶת הַגָּן דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. דִּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בְּמֹשֶׁה וּבְיִשְׂרָאֵל (ישעיה נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ בְּעִנָּג דְּאִיהוּ ע' עֵדֶן נ' נָהָר ג' גַּן. וְאִתְקְרֵים קְרָא (שמות טו) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וְגו' (דף כו ע"ב) שָׁר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא יָשִׁיר. וְאִתְהַפַּךְ לְעֵרֶב רַב עַנָּ"ג לְנֶגַ"ע וּלְאוּמִין דְּעָלְמָא עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כְּגַוְונָא דְּפַרְעֹה וּמִצְרָאֵי דְּפָרַח בְּהוֹן שְׁחִין אֲבַעְבּוּעוֹת. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל יְהֵא עַנָּ"ג.

וְדָא אִיהוּ וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. דְּאִנּוּן חֶסֶ"ד דְּרוֹעָא יְמִינָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. וּמַחֲנֶה מִיכָאֵ"ל אִתְשַׁקְיָין מִנֵּיהּ וְעִמֵּיהּ מַטֵּה יְהוּדָה וּתְרֵין שִׁבְטִין. גְּבוּרָ"ה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. וּמַחֲנֶה גַּבְרִיאֵ"ל אִתְשַׁקְיָין מִנֵּיהּ וְעִמֵּיהּ מַטֵּה דָּן וּתְרֵין שִׁבְטִין. נֶצַ"ח

לשון הקודש

מֵעֵדֶן – זוֹ אִמָּא הָעֶלְיוֹנָה. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן – זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בְּמֹשֶׁה וּבְיִשְׂרָאֵל (שם נח) אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. בְּעִנָּג, שֶׁהוּא ע' עֵדֶן, נ' נָהָר, ג' גַּן. וְיִתְקַיֵּם הַכָּתוּב (שמות טו) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וְגוֹ'. שָׁר לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא יָשִׁיר. וְיִתְהַפֵּךְ לְעֵרֶב רַב עַנָּ"ג לְנֶגַ"ע, וּלְאֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם, כְּמוֹ שֶׁפַּרְעֹה וְהַמִּצְרִים שֶׁפָּרַח בָּהֶם שְׁחִין אֲבַעְבּוּעוֹת, אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה עַנָּ"ג.

וְזֶהוּ וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, שֶׁהֵם חֶסֶ"ד זְרוֹעַ יָמִין. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּמַחֲנֶה מִיכָאֵ"ל מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְעִמּוֹ מַטֵּה יְהוּדָה וּשְׁנֵי שְׁבָטִים. גְּבוּרָ"ה זְרוֹעַ שְׂמֹאל. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וּמַחֲנֶה גַּבְרִיאֵ"ל מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְעִמּוֹ מַטֵּה דָּן וּשְׁנֵי שְׁבָטִים. נֶצַ"ח

שׁוּקָא יָמִינָא וּמְנָהּ אִתְשַׁקְיָין מַשְׁרְיָא דְנוּרְיֵא"ל וְעִמֵּיהּ מַטֵּה רְאוּבֵן וּתְרֵין שִׁבְטִין עִמֵּיהּ. הוֹ"ד שׁוּקָא שְׁמָאלָא דְעָלָהּ אִתְמָר לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יֶרְכּוֹ וּמְנָהּ אִתְשַׁקְיָין מַשְׁרְיָא דְרָפָאֵל דְאִיהוּ מְמַנָּא עַל אַסְוָותָא דְגָלוּתָא וְעִמֵּיהּ מַטֵּה אֶפְרַיִם וּב' שִׁבְטִין.

דָּבָר אַחֵר וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים אִלֵּין אִנּוּן אַרְבָּעָה דְנִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס. חַד עָאל בְּפִישׁוֹ"ן דְּאִיהוּ פִּי שׁוּנָה הֲלָכוֹת. תִּנְיָינָא עָאל בְּגִיחוֹ"ן. וְתַמָּן הוּא קְבוּר הַהוּא דְאִתְמָר בֵּיהּ (ויקרא יא) כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן, גַּבְרִיאֵ"ל גָּבַר אֵל עֲלֵיהּ אִתְמָר (איוב ג) לְגֶבֶר אֲשֶׁר דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ. וְלֹא יָדַע גְּבַר יַת קְבוּרְתֵּיהּ עַד יוֹמָא הָדֵין דְּאִתְגַּלְיָיא תַּמָּן. וְדָא אִיהוּ רָמָז וּלְחַכִּימָא בְּרִמְיָזָא. תְּלִיתָאָה עָאל בַּחִדֶּקֶ"ל חַד כַּל וְדָא לִישָׁנָא חֲדִידָא כַּלָּא

לשון הקודש

שׁוּק יָמִין, וּמִמֶּנּוּ מְקַבֵּל מַחֲנֵה שֶׁל נוּרִיאֵ"ל, וְעִמּוֹ מַטֵּה רְאוּבֵן וּשְׁנֵי שְׁבָטִים עִמּוֹ. הוֹ"ד שׁוּק שְׂמֹאל, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא צֹלֵעַ עַל יֶרְכּוֹ, וּמִמֶּנּוּ מְקַבֵּל מַחֲנֵה רְפָאֵ"ל, שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עַל רְפוּאַת הַגָּלוּת, וְעִמּוֹ מַטֵּה אֶפְרַיִם וּשְׁנֵי שְׁבָטִים.

דָּבָר אַחֵר וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים – אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס. אֶחָד נִכְנַס בְּפִישׁוֹ"ן, שֶׁהוּא פִּי שׁוּנָה הֲלָכוֹת. הַשֵּׁנִי נִכְנַס בְּגִיחוֹ"ן, וְשָׁם הוּא קָבוּר, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ויקרא יא) כֹּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן. גַּבְרִיאֵ"ל – גָּבַר אֵל, עָלָיו נֶאֱמַר (איוב ג) לְגֶבֶר אֲשֶׁר דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ. וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהִתְגַּלָּה שָׁם, וְזֶהוּ רָמָז, וְדֵי לַחֲכִימָא בִּרְמִיזָא. שְׁלִישִׁי נִכְנַס בְּחִדֶּקֶ"ל – חַד כַּל, וְזוֹ לָשׁוֹן מְחֻדֶּדֶת כֻּלָּהּ

לִדְרָשָׁא. רִבִּיעָאָה עָאל בַּפַּ"ת דְּאִיהוּ מוֹחָא דְּבֵיהּ פְּרִיָה וְרִבְיָה. בֶּן זוֹמָא וּבֶן עַזַּאי דְּעָאלוּ בִּקְלִיפִין דְּאוֹרַיְיתָא הֲווֹ לָקָאן בְּהוֹן. רִבִּי עֲקִיבָא דְּעָאל בְּמוֹחָא אִתְמַר בֵּיהּ דְּעָאל בְּשָׁלֵם וְנָפַק בְּשָׁלֵם.

(אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, יוֹמָא חַד הֲוֵינָא בְּבֵי מִדְרָשָׁא, וּשְׁאִילוּ חַבְרַיָּיא מָאי נִיהוּ דְּאָמַר רִבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם שֶׁמָּא תִּסְתַּכְּנוּן גַּרְמַיְיכוּ דִּכְתִיב, (תהלים קא) דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי. אַדְּהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין קָא נָחִית אָמַר לוֹן רַבָּנָן, בְּמַאי קָא תְּשַׁתְּדְּלוּן. אָמְרוּ לֵיהּ וַדַּאי בְּהָא דְּאָמַר רִבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ וְכוּ'. אָמַר לוֹן וַדַּאי רָזָא עִלָּאָה אִית הָכָא. וְהָא אוֹקְמוּהָ בִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה. וּבְגִין דְּלָא תִּטְעוּן נָחִיתְנָא לְכוּ וּבְגִין (דְּאִתְגַּלְיָא) רָזָא דָּא בֵּינַיְיכוּ דְּאִיהִי רָזָא עִלָּאָה טְמִירָא מִבְּנֵי דָּרָא.

בְּוַדַּאי אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אִנּוּן דְּמִנְהוֹן מַיִן דַּכְיָין נָפְקִין. וְאִנּוּן רְמִיזִין בְּאָת א רֵישָׁא וְסוֹפָא. ו' דְּאִיהוּ נָטוּי בֵּינַיְיהוּ אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים. מָאן דְּאָכִיל מִנֵּיהּ וְחַי לְעָלַם. וְאִלֵּין ב' יוּדִי"ן אִנּוּן רְמִיזִין בְּוַוּיְיצָר. וְאִנּוּן תְּרֵין יְצִירוֹת. יְצִירָה דְּעִלָּאִין וְיִצְרָה דְּתַתָּאִין. וְאִנּוּן חָכְמָה בְּרֹאשׁ

לשון הקודש

לִדְרָשָׁה. רְבִיעִי נִכְנַס בִּפְרָ"ת, שֶׁהוּא הַמֹּחַ, שֶׁבּוֹ פְּרִיָה וּרְבִיָה. בֶּן זוֹמָא וּבֶן עַזַּאי שֶׁנִּכְנְסוּ לַקְּלִפּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, הָיוּ לוֹקִים בָּהֶם. רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁנִּכְנַס בַּמֹּחַ, נֶאֱמַר בּוֹ שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם.

[אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְשָׁאֲלוּ הַחֲבֵרִים, מַהוּ שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם שֶׁמָּא תִּסְתַּכְּנוּ בְּעַצְמְכֶם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קא) דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי? בֵּין כָּךְ הִנֵּה זָקֵן הַזָּקֵנִים. יָרַד וְאָמַר לָהֶם, רַבָּנָן, בַּמֶּה אַתֶּם מִשְׁתַּדְּלִים? אָמְרוּ לוֹ, וַדַּאי בָּזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ וְכוּ'. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי סוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ כָּאן, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, וּכְדֵי שֶׁלֹּא תִּטְעוּ יָרַדְתִּי לָכֶם, וּכְדֵי לְגַלּוֹת סוֹד זֶה בֵּינֵיכֶם,

שֶׁהוּא סוֹד עֶלְיוֹן טָמִיר מִבְּנֵי הַדּוֹר].

[בְּוַדַּאי אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר הֵם שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאִים מַיִם זַכִּים, וְהֵם רְמוּזִים בָּאוֹת א' בָּרֹאשׁ וּבַסּוֹף. ו' שֶׁהוּא נָטוּי בֵּינֵיהֶם הוּא עֵץ הַחַיִּים. מִי שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ – וָחַי לְעוֹלָם. וּשְׁנֵי הַיּוּדִי"ם הָאֵלֶּה רְמוּזִים בְּוַוּיְיצָר, וְהֵם שְׁתֵּי יְצִירוֹת, יְצִירָה שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים וְיִצְרָה שֶׁל הַתַּחְתּוֹנִים. וְהֵם

וְחָכְמָה בַּסּוֹף. תַּעֲלוּמוֹת חָכְמָה. וַדַּאי אִנּוּן תַּעֲלוּמוֹת מֵחָכְמָה עִלָּאָה דְּתִתְּחוֹת כֻּתָּר עִלָּאָה.

וְאִנּוּן לָקֳבֵל ב' עַיְינִין דִּבְחוֹן תְּרִין דִּמְעִין נָחֲתוּ בְּיַמָּא רַבָּא. וְאַמַּאי נָחֲתוּ. בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא מִתְּרִין לוּחִין אִלֵּין הָוָה מֹשֶׁה נָחִית לְיִשְׂרָאֵל. וְלָא זָכוּ בְּחוֹן וְאִתַּבָּרוּ וּנְפָלוּ. וְדָא גָּרִים אֲבוּדָא דְּבֵית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְאַמַּאי נָפְלוּ בְּגִין דְּפָרַח ו' מִנַּיְיהוּ דְּאִיהוּ ו' דְּוַיְיצֵר. וְיָהִיב לוֹן אַחֲרָנִין מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּמִתַּמָּן אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר מִיָּמִינָא חַיֵּי וּמִשְּׂמָאלָא מוֹתָא.

וּבְגִין דָּא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם. לָא תֶּהֱווֹ שְׁקוּלִין אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר (נ"א דְּאִנּוּן ב' יודין דְּוַיְיצֵר חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה) לְאַבְנִין אַחֲרָנִין דְּאִנּוּן חַיֵּי וּמוֹתָא דְּמִתַּמָּן (קהלת י) לֵב חָכָם לִימִינוֹ. וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אַתּוּן תִּסְתַּכְּנוּן נַרְמַיְיכוּ. בְּגִין דְּאִלֵּין דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִנּוּן בִּפְרוּדָא. וְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אִנּוּן בְּיִחוּדָא בְּלָא פִּרוּדָא כְּלָל. וְאִי תֵּימְרוּן דְּהָא אִסְתַּלַּק עֵץ הַחַיִּים מִנַּיְיהוּ וּנְפָלוּ וְאִית פִּרוּדָא בֵּינַיְיהוּ. דּוּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי דְּהָא לֵית תַּמָּן פִּרוּדָא לְעֵילָּא. דְּאִלֵּין דְּאִתַּבָּרוּ מֵאִנּוּן הֲווֹ. אָתוּ לְנַשְּׁקָא (דף כז ע"א) לֵיהּ פָּרַח וְאִסְתַּלַּק מִנַּיְיהוּ).

לשון הקודש

חָכְמָה בְּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף. תַּעֲלוּמוֹת חָכְמָה. וַדַּאי הֵם תַּעֲלוּמוֹת מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁתַּחַת כֶּתֶר עֶלְיוֹן].

[וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי עֵינַיִם שֶׁבָּהֶם שְׁתֵּי דְּמָעוֹת יוֹרְדוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל. וְלָמָּה יָרְדוּ? בִּגְלַל שֶׁהַתּוֹרָה מִשְּׁנֵי הַלּוּחוֹת הַלָּלוּ הָיָה מֹשֶׁה מוֹרִיד לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכוּ בָּהֶם, וְנִשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ, וְזֶה גָּרַם אֲבֵדַן בֵּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְלָמָּה נָפְלוּ? בִּגְלַל שֶׁפָּרַח ו' מֵהֶם, שֶׁהוּא ו' שֶׁל וַיֵּיצֶר, וְנָתַן לָהֶם אֲחֵרִים מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה תּוֹרָה בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר. מִיָּמִין חַיִּים, וּמִשְּׂמֹאל מָוֶת].

[וְלָכֵן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם. לֹא תִּהְיוּ שׁוֹקְלִים אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר [נ"א שֶׁהֵם שְׁנֵי יוּדִי"ן שֶׁל וַיֵּיצֶר, חָכְמָה עֶלְיוֹנָה וְחָכְמָה תַּחְתּוֹנָה] לַאֲבָנִים אֲחֵרוֹת שֶׁהֵן חַיִּים וּמָוֶת, שֶׁמִּשָּׁם (קהלת י) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אַתֶּם תִּסְתַּכְּנוּ עַצְמְכֶם, בִּגְלַל שֶׁאֵלֶּה שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הֵם בִּפְרוּד, וְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר הֵן בְּיִחוּד בְּלִי פֵּרוּד בְּכָלָל. וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהֲרֵי הִסְתַּלֵּק עֵץ הַחַיִּים מֵהֶם וְנָפְלוּ וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם פֵּרוּד – דִּבֵּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי, שֶׁהֲרֵי אֵין שָׁם פֵּרוּד לְמַעְלָה. שֶׁאֵלֶּה שֶׁנִּשְׁבְּרוּ הָיוּ מֵאֵלֶּה. בָּאוּ לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ, פָּרַח וְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם].

דָּבָר אַחֵר וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. בְּוַדַּאי לְעֵילָּא בְּעֵץ חַיִּים תַּמָּן לֵית קְלִיפִּין נוּכְרָאִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע. אֲבָל בְּעֵץ דִּלְתַתָּא אִית קְלִיפִּין נוּכְרָאִין וַדַּאי. וְאִיהוּ נָטוּעַ בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דְּזֵעִיר אַפִּין. דְּאִיהוּ חֲנוֹךְ מטטרון דְּגַן עֵדֶן דִּלְעֵילָּא. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית תַּמָּן עַרְטוּמָא, לְמֶיהֱוֵי תַּמָּן נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ. וּבְגִין דָּא וְנָהָר יוֹצֵא וְגוֹ' וְיָכִילְנָא לְמֵימַר בְּמטטרון יוֹצֵא מֵעֵדֶן מֵעִדּוּן דִּילֵיהּ. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן גַּן דִּילֵיהּ פַּרְדֵּס דִּילֵיהּ דְּתַמָּן עָאלוּ בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא וְאֶלִישָׁע. וּקְלִיפִּין דִּילֵיהּ מִסְטָרָא דָּא טו"ב וּמִסְטָרָא דָּא רַע. וְדָא אִסּוּר וְהֶתֵּר כָּשֵׁר וּפָסוּל טוּמְאָה וְטָהֳרָה.

קָם חַד סָבָא וְאָמַר רִבִּי רִבִּי הָכִי הוּא וַדַּאי. אֲבָל עֵץ חַיִּים לָא אִתְקְרֵי אִיהוּ. אֶלָּא הָכִי הוּא רָזָא

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן – בְּוַדַּאי לְמַעְלָה בְּעֵץ הַחַיִּים שָׁם אֵין קְלִפּוֹת נָכְרִיּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע. אֲבָל בָּעֵץ שֶׁלְּמַטָּה יֵשׁ בְּוַדַּאי קְלִפּוֹת נָכְרִיּוֹת, וְהוּא נָטוּעַ בְּגַן עֵדֶן שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין, שֶׁהוּא חֲנוֹךְ, מטטרו"ן, שֶׁגַּן הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין שָׁם עֲרֻבּוּב שֶׁל קְלִפּוֹת לִהְיוֹת שָׁם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ. וּבְגִלַּל זֶה וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְגוֹ', וְיָכֹלְנוּ לוֹמַר בְּמטטרו"ן יֹצֵא מֵעֵדֶן – מֵעִדּוּן שֶׁלּוֹ. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן – הַגָּן שֶׁלּוֹ, הַפַּרְדֵּס שֶׁלּוֹ שֶׁנִּכְנְסוּ לְשָׁם בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא וְאֶלִישָׁע. וּקְלִפּוֹת שֶׁלּוֹ מִצַּד זֶה טו"ב וּמִצַּד זֶה רַע. וְזֶה אִסּוּר וְהֶתֵּר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, טֻמְאָה וְטָהֳרָה.

עָמַד זָקֵן אֶחָד וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי, כָּךְ זֶה

דְּמִלָּה וַיִּיצֶר חַד יְצִירָה דְּטוֹב וְחַד יְצִירָה דְּרָע. דָּא אִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. עֵץ דָּא אָדָם זְעֵירָא מִסִּטְרָא דְּחַיִּים מִנֵּיהּ וּמִסִּטְרָא דְּמוֹתָא מִנֵּיהּ. תַּמָּן תְּרִין יְצִירוֹת דִּילֵיהּ דְּאִנּוּן אִסּוּר וְהֶתֵּר, וְעַלַּיְיהוּ אִתְּמָר וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה. עֵדֶן תִּיוּבְתָּא. וְעֵלָּה אִתְּמָר וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. הַגָּ"ן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. תְּלַת קְטִירִין אִנּוּן נִשְׁמָתָא רוּחָא נַפְשָׁא לְגַבֵּיהּ. וּבְהוֹן וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. דְּאִיהוּ מִפִּיו מַמָּשׁ אִתְקְרֵי לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים. מִיָּד דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין סָלִיק לְעֵילָּא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן חַבְרַיָּיא בְּוַדַּאי מַלְאָכָא הָוָה. וּבְוַדַּאי סֻמָּךְ אִית לָנָא מִכָּל אֲתַר.

לשון הקודש

וַדַּאי! אֲבָל עֵץ הַחַיִּים הוּא לֹא נִקְרָא. אֶלָּא כָּךְ הוּא סוֹד הַדָּבָר, וַיִּיצֶר – יְצִירָה אַחַת לְטוֹב וְיִצִירָה אַחַת לְרָע. זֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. עֵץ זֶה אָדָם קָטָן, מִצַּד הַחַיִּים מִמֶּנּוּ וּמִצַּד הַמָּוֶת מִמֶּנּוּ. שָׁם שְׁתֵּי יְצִירוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם אִסּוּר וְהֶתֵּר, וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים – זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה. עֵדֶן – תְּשׁוּבָה. וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן. זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. הַגָּ"ן שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הֵם, נְשָׁמָה רוּחַ וְנֶפֶשׁ אֲצִלּוֹ, וּבָהֶם וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, שֶׁהוּא מַמָּשׁ מִפִּיו נִקְרָא לַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא נִשְׁמַת חַיִּים. מִיָּד שֶׁאָמַר דְּבָרִים אֵלּוּ, עָלָה לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, חֲבֵרִים, בְּוַדַּאי זֶה הָיָה מַלְאָךְ, וּבְוַדַּאי תּוֹמֵךְ יֵשׁ לָנוּ מִכָּל מָקוֹם.

פְּתַח קְרָא אֲבַתְרֵיהּ: וַיִּקַּח יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן וְגוֹ'. וַיִּקַּח מֵאַן נָטִיל לֵיהּ. אֶלָּא נָטִיל לֵיהּ מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדִין דְּאִתְמָר בְּהוֹן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. אַפְרִישׁ לֵיהּ מִנְּהוֹן וְשַׁוֵּי לֵיהּ בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.

כְּגַוְונָא דָּא יַעֲבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ דְּאִתְבְּרֵי מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדִין. בְּזִמְנָא דְּתָב בְּתִיּוּבְתָּא וּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לֵיהּ מִתַּמָּן. וְעַלַיְיהוּ אִתְמָר וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. אַפְרִישׁ נַפְשֵׁיהּ מִתַּאֲוָה דִּילְהוֹן וְשַׁוֵּי לֵיהּ בְּגִנְתָּא דִּילֵיהּ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא. לְעָבְדָהּ בְּפִקּוּדִין דְּעָשֵׂה. וּלְשָׁמְרָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה. אִי זָכָה לְנַטְרָא לָהּ אִיהוּ יְהֵא רֵישָׁא עַל אַרְבָּעָה יְסוֹדִין. וְאִתְעֲבִיד נָהָר דְּאִתְשַׁקְיָין עַל יָדֵיהּ וְלָא עַל יְדָא אַחֲרָא וְאִשְׁתְּמוֹדְעִין בֵּיהּ דְּאִיהוּ רִבּוֹן וְשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ.

לשון הקודש

פְּתַח הַפָּסוּק אַחֲרָיו: וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן וְגוֹ'. וַיִּקַּח – מֵאַיִן לָקַח אוֹתוֹ? אֶלָּא לָקַח אוֹתוֹ מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. הִפְרִידוֹ מֵהֶם, וְשָׂם אוֹתוֹ בְּגַן עֵדֶן.

כְּמוֹ זֶה יַעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבֶן אָדָם שֶׁנִּבְרָא מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. בִּזְמַן שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה וּמִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטְלוֹ מִשָּׁם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. הִפְרִיד נַפְשׁוֹ מִתַּאֲוָתָם, וְשָׂם אוֹתוֹ בְּגַן שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא שְׁכִינָה, לְעָבְדָהּ – בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וּלְשָׁמְרָהּ – בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אִם זָכָה לִשְׁמֹר אוֹתָהּ, הוּא יִהְיֶה רֹאשׁ עַל אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, וְיֵעָשֶׂה נָהָר שֶׁמִּשְׁקִים עַל יָדוֹ וְלֹא עַל יְדֵי אַחֵר, וּמַכִּירִים בּוֹ שֶׁהוּא רִבּוֹן וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם.

וְאִי עָבַר עַל אוֹרַיְיתָא אִתְשַׁקְיָין מִמְּרִירוּ דְּאִילָנָא דְּרַע דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע. וְכָל אֵבָרִין דְּאִנּוּן מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדִין אִתְמָר בְּהוֹן (שמות א) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְגוֹ' וַיְמָרְרוּ בִּמְרִירוּ דְּמָרָה. וּלְגַבֵּי אֵבָרִין קַדִּישִׁין דְּגוּפָא דְּאִנּוּן מִסְּטְרָא דְּטוֹב עֲלַיְיהוּ אִתְמָר (שמות טו) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה וְגוֹ'. כְּגַוְונָא דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה בְּקוֹשְׁיָא. בְּחוֹמֶר בְּקַל וָחוֹמֶר. וּבִלְבֵנִים בְּלִבּוּן הִלְכְתָא. וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה דָּא בָּרַיְיתָא. אֶת כָּל עֲבוֹדָתָם וְגוֹ' דָּא מִשְׁנָה.

אִם תַּיְיבִין בִּתְיוּבְתָּא אִתְמָר בְּהוֹן (שמות טו) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ. וְדָא עֵץ חַיִּים וּבֵיהּ וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. וְדָא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ דְּאִתְמָר בֵּיהּ (שמות יז) וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. מַטֵּ"ה דָּא מטטרון מִסְּטָרֵיהּ חַיִּים וּמִסְּטָרֵיהּ מִיתָה.

לשון הקודש

וְאִם עָבַר עַל הַתּוֹרָה, הֵם מָשְׁקִים מִמְּרִירוּת הָעֵץ שֶׁל רָע שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע. וְכָל הָאֵיבָרִים שֶׁהֵם מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, נֶאֱמַר בָּהֶם (שמות א) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְגוֹ'. וַיְמָרְרוּ – בְּמְרִירוּת שֶׁל מָרָה. וּלְגַבֵּי אֵיבָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַגּוּף שֶׁהֵם מִצַּד הַטּוֹב, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם טו) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה וְגוֹ'. כְּגוֹן זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה – בְּקֻשְׁיָא. בְּחֹמֶר – בְּקַל וָחֹמֶר. וּבִלְבֵנִים – בְּלִבּוּן הֲלָכָה. וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה – זוֹ בָּרַיְיתָא. אֵת כָּל עֲבֹדָתָם וְגוֹ' – זוֹ מִשְׁנָה.

אִם שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה, נֶאֱמַר בָּהֶם (שם) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ, וְזֶה עֵץ הַחַיִּים, וּבוֹ וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם. וְזֶה מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם יז) וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. מַטֵּ"ה זֶה מטטרו"ן, מִצִּדּוֹ חַיִּים וּמִצִּדּוֹ מִיתָה.

כַּד אִתְהַפַּךְ לְמַטֶּה אִיהוּ עֵזֶר מִפִּטְרָא דְטוֹב. כַּד אִתְהַפַּךְ לְחִוְיָא אִיהוּ כְּנֶגְדּוֹ. מִיָּד (שמות ד) וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסָר לֵיהּ בִּידָא דְמשֶׁה וְאִיהוּ אוֹרַיְיתָא דִבְעַל פֶּה דְּבֵיהּ אִסּוּר וְהֶתֵּר. מִיָּד דְּמָחָא בֵיהּ בְּטִינָרָא נְטַל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּידֵיהּ. וְאִתְמַר בֵּיהּ (שמואל ב כג) וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשֶּׁבֶט לְמָחָאָה לֵיהּ בֵּיהּ. וְשֵׁבֶ"ט אִיהוּ יֵצֶר הָרָע חִוְיָא. וְכֹלָּא אִיהוּ בְּגָלוּתָא מֵחֲמַת דִּילֵיהּ. וְעוֹד וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. זַכָּאָה אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא. דְּבְזִמְנָא דְּנָטִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵהַאי גּוּפָא מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדִין, אִתְפְּרַשׁ מִתַּמָּן וְאָזִיל לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא בְּד' (דף כז ע"ב) חֵיוָון וְאִתְמַר בְּחוֹן עַל כַּפַּיִם יְשָׁאוּנָךְ וְגו':

וַיְצַו יְיָ אֱלֹהִים וְגו' הָא אוּקְמוּהָ לֵית צַו אֶלָּא

לשון הקודש

כְּשֶׁמִּתְהַפֵּךְ לְמַטֶּה הוּא עֵזֶר מִצַּד הַטּוֹב. כְּשֶׁמִּתְהַפֵּךְ לְנָחָשׁ הוּא כְּנֶגְדּוֹ. מִיָּד (שם יד) וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסָרוֹ בְּיַד מֹשֶׁה, וְהִיא תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁבָּהּ אִסּוּר וְהֶתֵּר. מִיָּד שֶׁהִכָּה בּוֹ בַּסֶּלַע, לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיָדוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ (שמואל-ב כג) וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשֶּׁבֶט, לְהַכּוֹת אוֹתוֹ בּוֹ. וְשֵׁבֶ"ט הוּא יֵצֶר הָרָע נָחָשׁ, וְהַכֹּל הוּא בַּגָּלוּת מֵחֲמָתוֹ. וְעוֹד, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד. אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּקַּח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַגּוּף הַזֶּה מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, נִפְרָד מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ לִהְיוֹת רֹאשׁ בְּאַרְבַּע חַיּוֹת, וְנֶאֱמַר בָּהֶם עַל כַּפַּיִם יְשָׁאוּנָךְ וְגו'.

וַיְצַו ה' אֱלֹהִים וְגו', הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ אֵין צַו

עֲבוֹדָה זָרָה דְּמִתַּמָּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאִיהִי בַּכְּבֵד. דְּמִינָּהּ תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה דְּאִיהִי עֲבוֹדָה זָרָה לֵיהּ וְהַכְּבֵד כּוּלָּם. וְהָא אוּקְמוּהָ כָּל הַכּוֹעֵם כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה דָּא אִיהוּ וַיְצַו. עַל הָאָדָם דָּא שְׁפִיכוּת דָּמִים כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית ט) בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ. וְדָא מָרָה חַרְבָּא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כְּלַעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת. לֵאמֹר דָּא גִּלּוּי עֲרָיוֹת וְדָא טְחוֹל עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי ל) אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹ' דְּטְחוֹל לֵית לֵיהּ פּוּמָּא וְעַרְקִין וְאִתְשַׁכְּחָא מֵעֲבִירוּ דְּדָמָא אוּכְמָא דְּכָבֵד וְלָא אַשְׁכַּחְנָא לֵיהּ פּוּמָּא. וְדָא אִיהוּ אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹ'. כָּל שׁוֹפְכֵי דָּמִים מִמָּרָה אֲנוּן. דְּעַרְקִין דְּדָמָא דְּלִבָּא מִיָּד דְּחָזָאן מָרָה כְּלְהוֹן בָּרְחִין קֳדָמָהּ.

וְעָרְיִין כְּלְהוּ אִתְכַּסְיָין בַּחֲשׁוֹכָא בְּדַם אוּכְמָא

לשון הקודש

אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁמִּשָּׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְהִיא בַּכָּבֵד, שֶׁמִּמֶּנָּה תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה זָרָה לוֹ, וְהַכָּבֵד כּוּלָּם. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, כָּל הַכּוֹעֵם כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. זֶהוּ וַיְצַו. עַל הָאָדָם – זוֹ שְׁפִיכוּת דָּמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ. וְזוֹ מָרָה, הַחֶרֶב שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת. לֵאמֹר – זֶה גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְזֶה טְחוֹל, עָלָיו נֶאֱמַר (שם ל) אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹ', שֶׁלַּטְּחוֹל אֵין פֶּה וַעֲרָקִים, וּמְשֻׁקָּה מֵעֲבִירוּת הַדָּם הַשָּׁחֹר שֶׁל הַכָּבֵד, וְלֹא מָצָאנוּ לוֹ פֶּה. וְזֶהוּ אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹ'. כָּל שׁוֹפְכֵי דָּמִים הֵם מִמָּרָה, שֶׁעֲרְקֵי הַדָּם שֶׁל הַלֵּב, מִיָּד כְּשֶׁרוֹאִים מָרָה, כֻּלָּם בּוֹרְחִים מִלְּפָנֶיהָ.

וְכָל הָעֲרָיוֹת מִתְכַּסִּים בַּחֹשֶׁךְ בְּדָם שָׁחֹר שֶׁל הַטְּחוֹל. מִי שֶׁעוֹבֵר עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים

דְּטָחוֹל. מָאן דְּעָבַר עַל שְׁפִיכַת דְּמָא וְעָבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת גַּלְיָא נִשְׁמָתֵיהּ בְּכָבֵד מָרָה טְחוֹל וְדַיְינִין לֵיהּ בַּגֵּיהִנָּם וּתְלַת מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ מַשְׁחִית אַף וְחֵימָה. חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה עֶרְיָן אִנּוּן כְּחֶשְׁבַּן י"ה. וְשִׁית אַחֲרָנִין כְּחֶשְׁבַּן ו'. קֶדֶם דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא וּשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן. מָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל (ויקרא יח) עֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. וְדָא גָּלוּתָא אִיהוּ גִּלּוּי עֶרְוָתָהּ דִּשְׁכִינְתָּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל וּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא. וְדָא אִיהִי עֶרְוָה דִּשְׁכִינְתָּא. וְהַאי עֶרְוָה אִיהִי לִילִית אִמָּא דְּעֵרֶב רַב. וְעֵרֶב רַב אִנּוּן עֲרָיוֹת דִּילָהּ וַעֲרָיוֹת דְּיִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָּא דְּעָלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא יח) עֶרְוַת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה.

וְאִנּוּן אַפְרִישִׁין בֵּין ה' ה' דְּלָא אִתְקְרִיב ו' בֵּינַיְיהוּ

לשון הקודש

וַעֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת, גּוֹלָה נִשְׁמָתוֹ בְּכָבֵד מָרָה טְחוֹל, וְדָנִים אוֹתוֹ בַּגֵּיהִנֹּם. וּשְׁלֹשָׁה מְמֻנִּים עֲלֵיהֶם – מַשְׁחִית אַף וְחֵמָה. ט"ו עֲרָיוֹת הֵם כְּחֶשְׁבּוֹן י"ה, וְשִׁשָּׁה אֲחֵרִים כְּחֶשְׁבּוֹן ו'. לִפְנֵי שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת וּשְׁכִינָה עִמָּם, צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל, (ויקרא יח) עֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. וְהַגָּלוּת הַזּוֹ הִיא גִּלּוּי עֶרְוַת הַשְּׁכִינָה. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל וְהַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, וְזוֹהִי עֶרְוַת הַשְּׁכִינָה. וְעֶרְוָה זוֹ הִיא לִילִית, אִמָּם שֶׁל עֵרֶב רַב. וְעֵרֶב רַב הֵם עֲרָיוֹת שֶׁלָּהּ וַעֲרָיוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (ויקרא יח) עֶרְוַת אָבִיךָ וְגוֹ' לֹא תְגַלֵּה. וְהֵם הִפְרִידוּ בֵּין ה' ה' שֶׁלֹּא תִתְקָרֵב ו'

הָדָא הוּא דִכְתִיב, עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֶּה. וְאִנּוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה. דִּבְזִמְנָא דְעֶרֶב רַב דְּאִנּוּן (סי' נג"ע ר"ע) נְ'פִילִים גִּ'בּוֹרִים עַ'מָלֵקִים רְ'פָאִים עֲ'נָקִים בֵּין ה' ה', לֵית רְשׁוּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקָרְבָא בֵּינַיְיהוּ. וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה יט) וְנָהָר יֵחֵרַב וְיָבֵשׁ יֶחֱרַב בְּה' עִלָּאָה וְיָבֵשׁ בְּה' תַּתָּאָה. בְּגִין דְּלָא יִתְפַּרְנְסוּן עֶרֶב רַב מִן ו' דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים. וּבְגִין דָּא לֵית קְרִיבוּ לְוֹ' בֵּין ה' ה' בְּזִמְנָא דְעֶרֶב רַב בֵּינַיְיהוּ.

וְלֵית רְשׁוּ לְאָת י' לְקָרְבָא בְּה' תִּנְיָינָא הָדָא הוּא דִכְתִיב עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֶּה. וְאִנּוּן אַפְרִישׁוּ בֵּין ו' לְה' עִלָּאָה הָדָא הוּא דִכְתִיב עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה. דְּי' אִיהוּ אָב. ה' אֵם. ו' בֵּן. ה' בַּת. וּבְגִין דָּא מָנֵי לְנַבְּיָה ה' עִלָּאָה. עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה. עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַּת אָבִיךָ דָּא ה' תַּתָּאָה. אֶת

לשון הקודש

בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם) עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֶּה. וְהֵם שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה. שֶׁבִּזְמַן שֶׁהָעֶרֶב רַב, שֶׁהֵם: נְ'פִילִים גִּ'בּוֹרִים עַ'מָלֵקִים רְ'פָאִים עֲ'נָקִים, בֵּין ה' לְה', אֵין רְשׁוּת לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְהִתְקָרֵב בֵּינֵיהֶם, וְסוֹד הַדָּבָר – (ישעיה יט) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. יֶחֱרַב בְּה' עֶלְיוֹנָה, וְיָבֵשׁ בְּה' תַּחְתּוֹנָה. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּרְנְסוּ עֶרֶב רַב מִו' שֶׁהִיא עֵץ הַחַיִּים. וְלָכֵן אֵין הִתְקָרְבוּת לְוֹ' בֵּין ה' ה' בִּזְמַן שֶׁעֶרֶב רַב בֵּינֵיהֶם.

וְאֵין רְשׁוּת לָאוֹת י' לְהִתְקָרֵב לַה' הַשְּׁנִיָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֶּה. וְהֵם הִפְרִידוּ בֵּין ו' לַה' הָעֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה. שֶׁי' הִיא אָב, ה' אֵם, ו' בֵּן, ה' בַּת. וְלָכֵן צִוָּה אֵלָיו ה' עֶלְיוֹנָה. עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה. עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַּת אָבִיךָ – זוֹ

בַּת בְּנָה וְאֶת בַּת בְּתָה אִנּוּן ה"א ה"א דְּאִנּוּן תּוֹלְדִין דְּה'. עֶרְוַת אֲחִי אָבִיךָ דָּא יו"ד דְּאִיהוּ תּוֹלְדָה דְּאָת י' וְאִיהוּ אָח לְוָא"ו.

סוֹף סוֹף בְּזִמְנָא דְּעֵרֶב רַב מְעוֹרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל לֵית קְרִיבוּ וְיִחוּדָא בְּאַתְוָון שֵׁם יהו"ה, וּמְיָד דְּיִתְמָחוּן מֵעָלְמָא אִתְמַר בְּאַתְוָון דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וּבְגִין דָּא אָדָם דְּאִנּוּן יִשְׂרָאֵל אִית לוֹן יִחוּדָא בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא מַלְכוּ"ת. דְּמִסְטָרָהָא אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. וּבְגִין דָּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ דָּא מִשְׁנָה אִתְתָּא דְּהַהוּא נַעַר וְאִיהוּ (נ"א וְאִיהִי) שִׁפְחָה דְּשִׁבִינְתָּא. וְאִי זָכוּ יִשְׂרָאֵל אִיהִי עֵזֶר לוֹן בְּגָלוּתָא

לשון הקודש

ה' תַּחְתּוֹנָה. אֶת בַּת בְּנָהּ וְאֶת בַּת בְּתָהּ – הֵם ה"א ה"א, שֶׁהֵם תּוֹלְדוֹת שֶׁל ה'. עֶרְוַת אֲחִי אָבִיךָ – זוֹ יו"ד, שֶׁהוּא תּוֹלְדָה שֶׁל אוֹת י', וְהוּא אָח לְוָא"ו.

סוֹף סוֹף בְּזִמַּן שֶׁעֵרֶב רַב מְעֹרָבִים בְּיִשְׂרָאֵל, אֵין קִרְבָה וְיִחוּד בְּאוֹתִיּוֹת שֵׁם יהו"ה. וּמִיָּד שֶׁיִּמָּחוּ מֵהָעוֹלָם, נֶאֱמַר בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וּבִגְלַל זֶה אָדָם, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָהֶם יִחוּד בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְהִיא הַנִּבְרָה מַלְכוּ"ת, שֶׁמִּצַּדָּהּ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. וְלָכֵן אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. זוֹ מִשְׁנָה, אִשְׁתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נַעַר, וְהוּא [וְהִיא] שִׁפְחַת הַשְּׁכִינָה. אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל – הִיא עוֹזֶרֶת לָהֶם בַּגָּלוּת

מִסְּטְרָא דְּהֶתֵּר טָהוֹר כָּשֵׁר. וְאִי לָאו אִיהִי כְּנֶגְדּוֹ מִסְּטְרָא דְּטָמֵא פָּסוּל אָסוּר. טָהוֹר הֶתֵּר כָּשֵׁר אִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב. פָּסוּל טָמֵא אָסוּר אִיהוּ יֵצֶר הָרָע.

וְאִתְּתָא דְּאִית לָהּ דַּם טוֹהַר וְדַם נִדָּה מִסְּטְרָא דְּמִשְׁנָה אִיהִי שַׁוְיָא לֵיהּ וְלָאו אִיהִי בַּת זוּגֵיהּ יְחוּדָא דִּילֵיהּ. דְּלֵית יְחוּדָא עַד דְּעֶרֶב רַב יִתְמָחוּן מֵעָלְמָא. וּבְגִין דָּא אִתְקְבַר מֹשֶׁה לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא. וּקְבוּרְתָּא דִּילֵיהּ מִשְׁנָה אִיהִי וְלָא יָדַע גְּבַר יַת קְבוּרְתֵּיהּ עַד יוֹמָא הָדֵין. קְבוּרְתָּא דִּילֵיהּ מִשְׁנָה דְּשָׁלְטָא עַל מַטְרוֹנִיתָא דְּאִיהִי קַבָּלָה לְמֹשֶׁה וּמַלְכָּא. וּמַטְרוֹנִיתָא (דף כח ע"א) מִתְפָּרְשָׁא מִבַּעֲלָהּ. בְּגִין דָּא (משלי ל) תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ דָּא אִיהוּ עַבְדָּא יְדִיעָא. וְשִׁפְחָה דָּא מִשְׁנָה. וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לֶחֶם דָּא עֶרֶב רַב, עַם נָבָל וְלֹא חָכָם.

לשון הקודש

מִצַּד שֶׁל הֶתֵּר טָהוֹר כָּשֵׁר. וְאִם לֹא – הִיא בְּנֶגְדּוֹ מִצַּד שֶׁל טָמֵא פָּסוּל אָסוּר. טָהוֹר הֶתֵּר כָּשֵׁר הוּא יֵצֶר הַטּוֹב. פָּסוּל טָמֵא אָסוּר הוּא יֵצֶר הָרָע.

וְאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ דַּם טֹהַר וְדַם נִדָּה מִצַּד שֶׁל הַמִּשְׁנָה הִיא שָׂמָה אוֹתוֹ וְאֵינָהּ בַּת זוּגוֹ, הַיְחוּד שֶׁלּוֹ, שֶׁאֵין יְחוּד עַד שֶׁעֶרֶב רַב יִמָּחוּ מֵהָעוֹלָם. וְלָכֵן נִקְבַּר מֹשֶׁה מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וּקְבוּרָתוֹ הִיא מִשְׁנָה, וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. קְבוּרָתוֹ מִשְׁנָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא קַבָּלָה לְמֹשֶׁה וּמֶלֶךְ. וּגְבִירָה מִתְפָּרֶדֶת מִבַּעְלָהּ. וְלָכֵן (משלי ל) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ – זֶהוּ עֶבֶד הַיָּדוּעַ. וְשִׁפְחָה – זוֹ מִשְׁנָה. וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לֶחֶם – זֶה עֶרֶב רַב. עַם נָבָל וְלֹא חָכָם.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר. וַיִּצֶר יְיָ׳ אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם. וַוי לְעָלְמָא דְּאִנּוּן אַטִּימִין לִבָּא וּסְתִימִין עַיְינִין דְּלָא מִסְתַּכְּלִין בְּרָזֵי דְאוֹרַיְיתָא וְלָא יָדְעִין. דְּוַדַּאי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם אִנּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ. וְאַפִּילּוּ בְּאִלֵּין דְּאִנּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה לָא אִשְׁתְּכַח עֵזֶר בְּהוֹן (בְּגָלוּתָא) לִשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא וְלָא לְמֹשֶׁה דְּאִיהוּ עִמָּהּ. דְּבְכָל זִמְנָא דְּגָלַת שְׁכִינְתָּא לָא זָז מִנָּהּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וְהָא מָאן יָהִיב עוֹבָדָא דְּאָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמֹשֶׁה. אָמַר לֵיהּ בְּרִי וַאֲנָתְּ אֲמַרְתְּ הָכִי וְכִי לָא אוֹלִיפַת (ישעיה מו) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וַדַּאי. וּבְגִין דָּא מֹשֶׁה לָא מִית וְאָדָם אִתְקְרֵי אִיהוּ. וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר אֶלָּא כֻּלְּהוּ כְּנֶגְדּוֹ. וְכֵן עַמּוּדָא

לשון הקודש

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, וַיִּצֶר ה׳ אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם. אוֹי לָעוֹלָם שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב וּסְתוּמֵי עֵינַיִם שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים. שֶׁוַּדַּאי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם הֵם עַמֵּי הָאָרֶץ, וַאֲפִלּוּ בְּאֵלּוּ, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ חַיָּה, לֹא נִמְצָא בָּהֶם עֵזֶר [בַּגָּלוּת] לַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, וְלֹא לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא עִמָּהּ, שֶׁבְּכָל זְמַן שֶׁגָּלְתָה שְׁכִינָה לֹא זָז מִמֶּנָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַהֲרֵי מִי נָתַן מַעֲשֶׂה שֶׁל אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמֹשֶׁה? אָמַר לוֹ: בְּנִי, וְאַתָּה אָמַרְתָּ כָּךְ? וְכִי לֹא לָמַדְתָּ (ישעיה מו) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית?! אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי. וְלָכֵן מֹשֶׁה לֹא מֵת, וְהוּא נִקְרָא אָדָם, וּבִגְלָלוֹ נֶאֱמַר בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר, אֶלָּא כֻּלָּם כְּנֶגְדּוֹ. וְכֵן נֶאֱמַר בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּלְאָדָם לֹא

דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְמַר בֵּיהּ וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר דְּאַפִּיק שְׁכִינְתֵּיהּ מִן גָּלוּתָא הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. וּמֹשֶׁה אִיהוּ בְּדִיוּקְנֵיהּ מַמָּשׁ דְּאִתְמַר בֵּיהּ לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ.

בְּהַהוּא זִמְנָא וַיִּפֹּל יְיָ אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם. יְיָ אֱלֹהִים אַבָּא וְאִמָּא. תַּרְדֵּמָה דָּא גָּלוּתָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית טו) וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם. אֲרָמֵי לֵיהּ עַל מֹשֶׁה וַיִּישָׁן. לֵית שֵׁינָה אֶלָּא גָּלוּתָא. וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו. מִצַּלְעוֹתָיו דְּמָאן. אֶלָּא מֵאִלֵּין עוּלְמִין דְּמַטְרוֹנִיתָא נְטָלוּ אַבָּא וְאִמָּא חַד מִנַּיְיהוּ וְאִיהוּ סִטְרָא חִוָּרָא. יָפָה כַלְּבָנָה. וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה, דָּא בָּשָׂר דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר בָּשָׂר דְּמֹשֶׁה סוּמָק. וְעָלֶיהָ אִתְמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. וּבְגִין דָּא (שיר השירים ו) יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה.

לשון הקודש

מָצָא עֵזֶר שֶׁיּוֹצִיא שְׁכִינָה מֵהַגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. וּמֹשֶׁה הוּא בִּדְמוּתוֹ מַמָּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיַּפֵּל ה' אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם. ה' אֱלֹהִים – אַבָּא וְאִמָּא. תַּרְדֵּמָה – זוֹ הַגָּלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית טו) וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם. הִפִּילוֹ עַל מֹשֶׁה וַיִּישַׁן. אֵין שֵׁנָה אֶלָּא גָּלוּת. וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו – מִצַּלְעוֹתָיו שֶׁל מִי? אֶלָּא מֵאוֹתָם עֲלָמוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה נָטְלוּ אַבָּא וְאִמָּא אֶחָד מֵהֶם, וְהוּא צַד לָבָן, יָפָה כַלְּבָנָה. וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה – זֶה בָּשָׂר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם ו) בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר. בָּשָׂר שֶׁל מֹשֶׁה אָדֹם, וְעָלָיו נֶאֱמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה, וְלָכֵן (שיר ו) יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה.

דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר בָּעָאן לַאֲגָנָא בָּהּ עֲלֵיהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּסְגֹּר ה' בַּעֲדוֹ. דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות כה) לְעוּמַת הַמִּסְגֶּרֶת, מִסְגֶּרֶת מִתְקַיֶּמֶת, דְּבָהּ מַטְרוֹנִיתָא (יחזקאל מו) יְהֵיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה:

וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע, הָכָא אִתְרְמִיז רָזָא דְיִבּוּם דְּאָמְרוּ בֵּיהּ כֵּיוָן שֶׁלֹּא בָנָה שׁוּב לֹא יִבְנֶה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים כה) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו. אֲבָל לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְמַר בֵּיהּ וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אַבָּא וְאִמָּא בָּנֵי לָהּ לְגַבֵּיהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְיָ. וְ' דְּאִיהוּ בֶּן י"ה אַבָּא וְאִמָּא. עֲלַיְיהוּ אִתְמַר וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם אַיְיתֵי לֵיהּ לְגַבֵּי צֵלָע דְּנָטִיל מִן ה' עוּלֵימָא דִילָהּ.

לשון הקודש

דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר – רָצוּ לְהָגֵן עָלָיו בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּסְגֹּר ה' בַּעֲדוֹ. דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כה) לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת, מִסְגֶּרֶת מִתְקַיֶּמֶת, שֶׁבָּהּ הַגְּבִירָה (יחזקאל מו) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. כָּאן נִרְמָז סוֹד הַיִּבּוּם, שֶׁאָמְרוּ בוֹ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא בָנָה, שׁוּב לֹא יִבְנֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כה) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו. אֲבָל לְגַבֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶאֱמַר בּוֹ וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אַבָּא וְאִמָּא בּוֹנִים אוֹתָהּ אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה'. ו' שֶׁהוּא בֶּן י"ה, אַבָּא וְאִמָּא, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם – זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם – הֵבִיא אוֹתוֹ אֶל הַצֵּלָע שֶׁלָּקַח מֵה', הָעֶלְמָה שֶׁלָּהּ.

וְעָלָהּ אִתְּמַר (זכריה ב) **וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְיָ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וּבְגִין דָּא בְּטוּרָא דָּא אִתְּבְּנֵי בֵּי מִקְדְּשָׁא. עַל יְדָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵא קַיָּמָא** (מ"י דף קי"ט) **לְדָרֵי דָרִין. וְעָלֶיהָ אִתְּמַר** (חגי ב) **גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן. דְּקַדְמָאָה אִתְּבְּנֵי עַל יְדָא דְּבַר נָשׁ וְהַאי עַל יְדָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין דָּא** (תהלים קכז) **אִם יְיָ לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ.**

וְכֵן אִתְּמַר בְּמֹשֶׁה וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלָע. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (שמות כו) **וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. צֶלַע וְדָאי מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד חִוָּור מִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת סִיהֲרָא. וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה בָּשָׂר דְּאִיהוּ סוּמָק מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה וְאִתְּכְּלִיל בְּתַרְוַוייהוּ. בְּהַהוּא זִמְנָא** (שיר השירים ב) **שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.**

לשון הקודש

וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (זכריה ב) **וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וְלָכֵן בְּהַר זֶה יִבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יִהְיֶה קַיָּם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְעָלָיו נֶאֱמַר** (חגי ב) **גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן. שֶׁהָרִאשׁוֹן נִבְנָה עַל יְדֵי אָדָם – וְזֶה עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן** (תהלים קכז) **אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ.**

וְכֵן נֶאֱמַר בְּמֹשֶׁה וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלָע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כו) **וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. צֶלַע וַדַּאי מִצַּד שֶׁל חֶסֶד לָבָן, מִשָּׁם נִקְרֵאת לְבָנָה. וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה – בָּשָׂר שֶׁהוּא אָדֹם מִצַּד הַגְּבוּרָה וְנִכְלָל בִּשְׁנֵיהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן** (שיר ב) **שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.**

זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי דָּא שְׁכִינְתָּא נַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְּמַר בַּהּ זֹאת הַפַּעַם וְגוֹ' אֲנָא יָדַעְנָא דְּאִיהִי עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי. לְזֹאת וַדַּאי יִקָּרֵא אִשָּׁה מִסִּטְרָא עִלָּאָה דְּאִיהִי אִמָּ"א. כִּי מֵאִישׁ לֻקְּחָה זֹאת, מִסִּטְרָא דְּאַבָּ"א דְּאִיהוּ י'. וְכֵן מֹשֶׁה בְּדִיוּקְנָא דִּילֵיהּ לְתַתָּא.

בְּהַהוּא זִמְנָא יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל כָּל חַד וְחַד לְבַת זוּגֵיהּ. וְדָא אִיהוּ דִּכְתִיב, (יחזקאל לו) וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וּכְתִיב, (יואל ג) וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם וְגוֹ' וְאִלֵּין (דף כח ע"ב) אִנּוּן נִשְׁמָתִין חַדְתִּין דְּעָתִידִין לְמֶהֱוֵי עַל יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל נְשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף וְאָז הַחֲדָשׁוֹת יָבוֹאוּ.

לשון הקודש

זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי – זוֹ שְׁכִינָה נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נֶאֱמַר בָּהּ זֹאת הַפַּעַם וְגוֹ' אֲנִי יָדַעְתִּי שֶׁהִיא עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי. לְזֹאת וַדַּאי יִקָּרֵא אִשָּׁה – מִצַּד עֶלְיוֹן שֶׁהִיא אִמָּ"א (בינה). כִּי מֵאִישׁ לֻקְּחָה זֹאת – מִצַּד שֶׁל אַבָּ"א (חָכְמָה) שֶׁהוּא י'. וְכֵן מֹשֶׁה בִּדְמוּתוֹ לְמַטָּה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַת זוּגוֹ, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, וְכָתוּב (יואל ג) וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְגוֹ', וְאֵלּוּ הֵם נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁעֲתִידִים לִהְיוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּהָ אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל נְשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף, וְאָז הַחֲדָשׁוֹת יָבוֹאוּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא מִתְעַבְּרִין עֵרֶב רַב מֵעָלְמָא, וְאִתְמָר בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמשֶׁה כָּל חַד בְּבַת זוּגַיְיהוּ וַיְהִיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ. דְּאִתְעֲבַר עֶרְוָה מֵעָלְמָא דְּאִלֵּין אִנּוּן דְּגָרְמוּ גָּלוּתָא, עֵרֶב רַב וַדַּאי.

וְעָלַיְיהוּ אִתְמָר. וְהַנָּחָשׁ הָיוּ עָרוּם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְגוֹ' עָרוּם לְרַע מִכָּל חֵיוָן דְּאוּמִין דְּעָלְמָא עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְאִנּוּן בְּנוֹי דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי דְּפַתֵּי לְחַוָּה. וְעֵרֶב רַב וַדַּאי אִנּוּן הֲווֹ וְזֹהֲמָא דְּאַטְיֵל נָחָשׁ בְּחַוָּה. וּמֵהַהִיא זֹהֲמָא נָפַק קַיִן וְקָטַל לְהֶבֶל רוֹעֵה צֹאן דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר בְּשַׁגָּם זֶה הֶבֶל. בְּשַׁגָּ"ם וַדַּאי אִיהוּ מֹשֶׁ"ה וְקָטִיל לֵיהּ וְאִיהוּ הָוָה בְּרָא בּוּכְרָא דְּאָדָם.

וְעִם כָּל דָּא מֹשֶׁה בְּגִין לְכַפָּאָה עַל עֶרְיָתָא דְּאָבוּהִי

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ זְמַן יֵעָבְרוּ עֵרֶב רַב מֵהָעוֹלָם, וְנֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמֹשֶׁה, כָּל אֶחָד בְּבַת זוּגוֹ, וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ. שֶׁתַּעֲבֹר עֶרְוָה מֵהָעוֹלָם, שֶׁאֵלֶּה הֵם שֶׁגָּרְמוּ גָּלוּת, עֵרֶב רַב וַדַּאי. **וַעֲלֵיהֶם** נֶאֱמַר וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְגוֹ'. עָרוּם לְרַע מִכָּל הַחַיּוֹת שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עַבוּ"ם, וְהֵם בְּנֵי הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁפִּתָּה אֶת חַוָּה. וְעֵרֶב רַב וַדַּאי הֵם הָיוּ וְזֹהֲמָא שֶׁהִטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, וּמֵאוֹתָהּ זֹהֲמָא יָצָא קַיִן וְהָרַג אֶת הֶבֶל רוֹעֵה צֹאן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר. בְּשַׁגָּם זֶה הֶבֶל. בְּשַׁגָּ"ם וַדַּאי הוּא מֹשֶׁה. וְהָרַג אוֹתוֹ, וְהוּא הָיָה בֵּן בְּכוֹר שֶׁל אָדָם.

וְעִם כָּל זֶה, מֹשֶׁה, כְּדֵי לְכַסּוֹת עַל עֶרְוַת

נְטַל בַּת יִתְרוֹ דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שופטים א) וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, וְהָא אוּקְמוּהָ אַמַּאי אִתְקְרֵי קֵינִי שֶׁנִּפְרַד מִקַּיִן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שופטים ד) וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרַד מִקַּיִן. וּלְבָתַר בָּעָא לְאַהֲדָרָא עֵרֶב רַב בִּתְיוּבְתָּא לְכַפָּאָה עֲרָיְיתָא דְּאֲבוּהִי. דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַחֲשָׁבָה טוֹבָה מְצָרְפָּה לְמַעֲשֶׂה, וְאָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִגּוֹ בִישָׁא אִנּוּן, תִּסְתַּמַּר מִנַּיְיהוּ. אִלֵּין אִנּוּן חוֹבָה דְּאָדָם דְּאָמַר לֵיהּ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ. אִלֵּין אִנּוּן חוֹבָה דְּמֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל.

וּבְגִינַיְיהוּ גָּלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא וְאִתְתָּרְכוּ מִתַּמָּן הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. וְאָדָם יִשְׂרָאֵל וַדַּאי. וּמֹשֶׁה בְּגִינַיְיהוּ אִתְתָּרֵךְ מֵאַתְרֵיהּ וְלָא זָכָה לְמֵיעַל בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. דִּבְגִינַיְיהוּ עָבַר מַאֲמַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְחָב בַּסֶּלַע דְּמִחָא בֵּיהּ

לשון הקודש

אָבִיו, לָקַח אֶת בַּת יִתְרוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שופטים א) וּבְנֵי קֵינִי חֹתֵן מֹשֶׁה. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, לָמָּה נִקְרָא קֵינִי? שֶׁנִּפְרַד מִקַּיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ד) וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרָד מִקַּיִן. אַחַר כָּךְ רָצָה לְהַחֲזִיר עֵרֶב רַב בִּתְשׁוּבָה לְכַסּוֹת אֶת עֶרְוַת אָבִיו, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרֵף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה, וְאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הֵם מִגַּּו רַע, תִּשָּׁמֵר מֵהֶם. אֵלֶּה הֵם חֵטְא שֶׁל אָדָם שֶׁאָמַר לוֹ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ. אֵלֶּה הֵם חֵטְא שֶׁל מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל.

וּבִגְלָלָם גָּלוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת וְגֹרְשׁוּ מִשָּׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. וְאָדָם יִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי. וּמֹשֶׁה בִּגְלָלָם גֹּרַשׁ מִמְּקוֹמוֹ וְלֹא זָכָה לְהִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁבִּגְלָלָם עָבַר עַל מַאֲמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְחָטָא בַּסֶּלַע שֶׁהִכָּה בּוֹ, וְלֹא אָמַר לוֹ

דְּלָא אָמַר לֵיהּ אֶלָּא (במדבר כ) וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע וְאִנּוּן גָּרְמוּ. וְעִם כָּל דָּא מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָה לְמַעֲשֶׂה דְּאִיהוּ לָא קָבִיל לוֹן וְיָהִיב בְּהוֹן אוֹת בְּרִית אֶלָּא לְכַפָּאָה עָרְיָיתָא דְּאַבוּהָ. וְקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ (במדבר יד) וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. וּבְגִינַיְיהוּ אָמַר (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֶמְחֶנּוּ מִסִּפְרִי, דְּאִנּוּן מִזַּרְעָא דְּעַמָּלֵק דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק וְאִנּוּן גָּרְמוּ לְתַבְּרָא תְּרֵין לוּחִין דְּאוֹרַיְיתָא.

וּמִיָּד וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ יִשְׂרָאֵל כִּי עֲרוּמִים הֵם בְּטוּנָא דְּמִצְרַיִם דְּהַוּוּ בְלָא אוֹרַיְיתָא וְאִתְּמַר בְּהוּ (יחזקאל טז) וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה. וְאִיּוֹב בְּגִין דָּא אָמַר תְּרֵין זִמְנֵי (איוב א) עָרוֹם יָצָאתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרוֹם אָשׁוּב שָׁמָּה. מַה דְּהַוָּה מֹשֶׁ"ה אִתְהַפַּךְ

לשון הקודש

אֶלָּא רַק (במדבר ב) וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע, וְהֵם גָּרְמוּ. וְעִם כָּל זֶה, מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה, שֶׁהוּא לֹא קִבֵּל אוֹתָם, וְנָתַן בָּהֶם אוֹת בְּרִית אֶלָּא לְכַסּוֹת עֶרְוַת אָבִיו. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ (שם יד) וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם מִמֶּנּוּ, וּבִגְלָלָם אָמַר (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֶמְחֶנּוּ מִסִּפְרִי, שֶׁהֵם מִזֶּרַע עֲמָלֵק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דברים כה) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, וְהֵם גָּרְמוּ לִשְׁבֹּר אֶת שְׁנֵי הַלּוּחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

וּמִיָּד – וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ יִשְׂרָאֵל כִּי עֵירֻמִּם הֵם. בַּשִּׁעְבּוּד שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהָיוּ בְּלִי תּוֹרָה, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל טז) וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה. וְאִיּוֹב בִּגְלַל זֶה אָמַר פַּעֲמַיִם (איוב א) עָרֹם יָצָאתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה. מַה שֶּׁהָיָה מֹשֶׁ"ה, הִתְהַפֵּךְ לְעֵרֶב רַב לְשַׁמָּ"ה וְלִשְׁנִינָה.

לְעֵרֶב רַב לְשַׁמָּ"ה וְלִשְׁנִינָה. אָשׁוּב שָׁמָּה הָכָא רְמִיז דְּעָתִיד לְאִתְחַזָּרָא בֵּינַיְיהוּ בְּגָלוּתָא בַתְרָאָה וְאָזִיל בֵּינַיְיהוּ לְשַׁמָּ"ה וְאִיהוּ אָמַר (איוב א) יְיָ נָתַן וַיְיָ לָקַח יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ.

וּבְזִמְנָא דְּאִתְבְּרוּ תְּרֵין לוּחִין דְּאוֹרַיְיתָא. וְאוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה אִתְמָר בְּהוֹן וַיִּתְפְּרוּ עֵלֶה תְּאֵנָה. אִתְכַּסּוּ בְּכַמָּה קְלִיפִין מֵעֵרֶב רַב בְּגִין כִּי עֵרוֹמִים הֵם דְּלָא יִתְגַּלֵּי עֶרְיָתַיְיהוּ. וְכִסּוְיָא דִּילְהוֹן כַּנְפֵי צִיצִית וּרְצוּעִין דִּתְפִילִין. עֲלַיְיהוּ אִתְמָר. וַיַּעַשׂ יְיָ אֱלֹהִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם. אֲבָל לְגַבֵּי צִיצִיוֹת וַיִּתְפְּרוּ עֵלֶה תְּאֵנָה. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגוֹרוֹת דָּא אִיהוּ (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. וְדָא קְרִיאַת שְׁמַע דְּאִתְמָר בֵּיהּ (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְגוֹ'. דָּא הוּא וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגוֹרוֹת:

לשון הקודש

אָשׁוּב שָׁמָּה – כָּאן רָמַז שֶׁעָתִיד לַחֲזוֹר בֵּינֵיהֶם בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, וְהוֹלֵךְ בֵּינֵיהֶם לְשַׁמָּ"ה, וְהוּא אָמַר (שם) ה' נָתַן וַה' לָקָח יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ.

וּבְזִמַּן שֶׁנִּשְׁבְּרוּ שְׁנֵי לוּחוֹת הַתּוֹרָה, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, נֶאֱמַר בָּהֶם וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה. הִתְכַּסּוּ בְּכַמָּה קְלִפּוֹת מֵעֵרֶב רַב מִשּׁוּם כִּי עֵירֻמִּם הֵם, שֶׁלֹּא תִתְגַּלֶּה עֶרְוָתָם. וְכִסּוּי שֶׁלָּהֶם כַּנְפֵי צִיצִית וּרְצוּעוֹת הַתְּפִלִּין, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם. אֲבָל לְגַבֵּי צִיצִית – וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת. זֶהוּ (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר, וְזוֹ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם. זֶהוּ וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת.

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְיָ אֱלֹהִים וְגוֹ' כַּד קְרִיבוּ לְטוּרָא דְסִינַי. הָדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ד) **הֲשָׁמַע עָם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְגוֹ' וְעֵרֶב רַב מִיתוּ. וְאִנּוּן הֲווֹ דְאָמְרוּ לְמֹשֶׁה** (שמות כ) **וְאַל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן נָמוּת וְאַשְׁכָּחוּ אוֹרַיְיתָא. וְאִלֵּין אִנּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ דְאִתְמָר בְּחוֹן** (דברים כז) **אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה בְּגִין דְאִנּוּן מִסְטְרָא דְהַהוּא חִוְיָא דְאִתְמָר בֵּיהּ אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה.**

וְהָא כַּמָּה עֵרְבּוּבִין אִנּוּן בִּישִׁין בְּעִירָן וְחֵיוָון. אֲבָל אִית עֵרְבּוּבְיָא מִסְטְרָא דְנָחָשׁ. וְאִית עֵרְבּוּבְיָא מִסְטְרָא דְאוּמֵי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְדָמוּ לְחֵיוָון וּבְעִירָן דְחַקְלָא. וְאִית עֵרְבּוּבְיָא מִסְטְרָא דְמַזִּיקִין דְנִשְׁמָתָן (דף כט ע"א) **דְחַיָּבַיָּא אִנּוּן מַזִּיקִין דְעָלְמָא מַמָּשׁ. וְאִית עֵרְבּוּבְיָא דְשֵׁדִים וְרוּחִין וְלִילִין וְכֹלָּא מְעוֹרָבְבִין**

לשון הקודש

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים וְגוֹ', כְּשֶׁקָּרְבוּ לְהַר סִינַי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) הֲשָׁמַע עָם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְגוֹ'. וְעֵרֶב רַב מֵתוּ. וְהֵם הָיוּ שֶׁאָמְרוּ לְמֹשֶׁה (שמות כ) וְאַל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן נָמוּת, וּמָצְאוּ אֶת הַתּוֹרָה. וְאֵלֶּה הֵם עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (דברים כז) אָרוּר שֹׁכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה, בִּגְלַל שֶׁהֵם מִצַּד אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה.

וַחֲרֵי כַּמָּה הֵם עֵרֶב רַב רָעִים בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת, אֲבָל יֵשׁ עֵרֶב רַב מִצַּד שֶׁל הַנָּחָשׁ, וְיֵשׁ עֵרֶב רַב מִצַּד שֶׁל אֻמּוֹת עַכּוּ"ם שֶׁדּוֹמִים לְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת הַשָּׂדֶה, וְיֵשׁ עֵרֶב רַב מִצַּד שֶׁל מַזִּיקִים, שֶׁנִּשְׁמָתָם שֶׁל רְשָׁעִים הֵם מַזִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם מַמָּשׁ, וְיֵשׁ עֵרֶב רַב שֶׁל שֵׁדִים וְרוּחוֹת וְלִילִין, וְהַכֹּל

בְּיִשְׂרָאֵל. וְלָא אִית בְּכֻלְּהוּ לַטְיָיא כַּעֲמָלֵק דְּאִיהוּ חִיוְיָא בִישָׁא אֵל אַחֵר. אִיהוּ גָּלוּי לְכָל עָרְיָין דְּעָלְמָא רוֹצֵחַ אִיהוּ וּבַת זוּגֵיהּ סַם מָוֶת עֲבוֹדָה זָרָה. וְכֻלָּא סמא"ל. וְאִית סמא"ל וְאִית סמא"ל, וְלָאו כֻּלְּהוּ שָׁוְיָין. אֲבָל הַהוּא סִטְרָא דְּחִיוְיָא אִיהוּ לַטְיָיא עַל כֻּלָּא.

וַיִּקְרָא יְיָ אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה. הָכָא רְמִיז לֵיהּ דְּעַתִּיד לְחָרְבָא בֵּי מַקְדְּשָׁא וּלְמִבְכֵּי בָּהּ אֵיכָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה א) **אֵיכָה** יָשְׁבָה בָדָד א"י כ"ה. וּלְזִמְנָא דְאָתֵי עַתִּיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַעֲרָא כָּל זִינִין בִּישִׁין מֵעָלְמָא כְּדִכְתִיב, (ישעיה כה) **בִּלַּע** הַמָּוֶת לָנֶצַח. כְּדֵין תָּב כֻּלָּא לְאַתְרֵיהּ כְּדִכְתִיב, (זכריה יד) **בַּיּוֹם** הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

תָּנִינָן כָּל שְׁלֹמֹה דְּאִתְמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים בְּמַלְכָּא

לשון הקודש

מְעָרְבָבִים בְּיִשְׂרָאֵל, וְאֵין בְּכֻלָּם מְקֻלָּל כַּעֲמָלֵק, שֶׁהוּא נָחָשׁ רַע אֵל אַחֵר. הוּא גָּלוּי לְכָל הָעֲרָיוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, רוֹצֵחַ הוּא, וּבַת זוּגוֹ סַם מָוֶת עֲבוֹדָה זָרָה, וְהַכֹּל סמא"ל. וְיֵשׁ סמא"ל וְיֵשׁ סמא"ל, וְלֹא הַכֹּל שָׁוִים. אֲבָל אוֹתוֹ צַד שֶׁל הַנָּחָשׁ הוּא מְקֻלָּל עַל הַכֹּל.

וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה. כָּאן רָמַז לוֹ שֶׁעָתִיד לְהַחֲרִיב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלִבְכּוֹת בּוֹ אֵיכָה. וְהוּ שֶׁכָּתוּב (איוב א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד. א"י כ"ה. וְלֶעָתִיד לָבֹא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַעֵר כָּל הַמִּינִים הָרָעִים מֵהָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וְאָז שָׁב הַכֹּל לִמְקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

שָׁנִינוּ, כָּל שְׁלֹמֹה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, בְּמֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, בְּמֶלֶךְ

דְּשַׁלְמָא דִּילֵיהּ. בְּמֶלֶךְ (ס"א בְּנוֹקְבֵי מַלְכָּא) סְתָם בְּנוֹקְבָא. מְלָה (נ"א מֶלֶךְ) תַּתָּאָה בְּעִלָּאָה. וְרָזָא דְּמִלָּה דִּירָתָא תַּתָּאָה לְעִלָּאָה תַּרְוַוִיהוּ כְּחַד. וְהַיְנוּ בַּי"ת דִּכְתִיב, (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת. וּכְתִיב (שיר השירים ג) אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן. אַפִּרְיוֹן דָּא תִּקּוּנָא דְּעִלָּמָא תַּתָּאָה מֵעִלָּמָא עִלָּאָה.

דְּעַד לָא בָּרָא קַדִּשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא הָוָה סָתִים שְׁמֵיהּ בֵּיהּ וְלָא (נ"א הָוָה) הוּא שְׁמֵיהּ סָתִים בְּגַוֵּיהּ חָד וְלָא קַיְימָא מִלָּה (וְהוּא הָוָה בִּלְחוֹדוֹי) עַד דְּסָלִיק בִּרְעוּתָא (דְּמַחְשָׁבָה לְקַיְימָא כְּלָא בְּמָטוּן דִּסְמִיטָרָא) לְמִבְרֵי עָלְמָא וְהָוָה רָשִׁים וּבָנֵי וְלָא קַיְימָא, עַד דְּאִתְעַטַּף בְּעִטּוּפָא חַד דְּזִיהֲרָא (עִלָּאָה דְּמַחְשָׁבָה) וּבָרָא עָלְמָא (נ"א יְמִינָא דְּעִלָּמָא קַדְמָאָה) (נ"א שָׁמַיִם). וְאַפִּיק (אִילָנִין) אָרָזִין עִלָּאִין רַבְרְבִין מֵהַהוּא נְהוֹרָא (נ"א וְזִיוָא רַבָּא) זִיהֲרָא עִלָּאָה (נ"א חַד דְּזַהַר יְמִינָא עִלָּאָה), וְשַׁוֵּי רְתִיכוּי עַל תְּרִין וְעֶשְׂרִין אַתְוָון רְשִׁימִין

לשון הקודש

[ס"א בְּנִקְבוֹת הַמֶּלֶךְ] סְתָם בִּנְקֵבָה מִלָּה [מֶלֶךְ] תַּחְתּוֹנָה בָּעֶלְיוֹנָה. וְסוֹד הַדָּבָר – דִּירָה תַּחְתּוֹנָה לָעֶלְיוֹנָה שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת. וְהַיְנוּ בַּי"ת, שֶׁכָּתוּב (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. כָּתוּב (שיר ג) אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן. אַפִּרְיוֹן זֶה תִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מֵהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

שֶׁעַד שֶׁלֹּא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה נִסְתָּר בּוֹ שְׁמוֹ, וְלֹא [וְהָיָה] הוּא שְׁמוֹ נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ אֶחָד, וְלֹא עָמַד דָּבָר, [וְהוּא הָיָה בִּלְבַדּוֹ] עַד שֶׁעָלָה בְּרָצוֹן [שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה לְהַעֲמִיד הַכֹּל בְּשִׁבְיל סַמְמָנִים] לִבְרֹא עוֹלָם, וְהָיָה רָשׁוּם וּבָנוּי וְלֹא עוֹמֵד, עַד שֶׁהִתְעַטֵּף בְּעִטּוּף אֶחָד שֶׁל זֹהַר [עֶלְיוֹן שֶׁל

אִתְגְּלִיפוּ בְּעֶשֶׂר אֲמִירָן וְאִתְיַישְׁבוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן. וּכְתִיב, (תהלים קד) אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע

(דְּהָא מֵאִלֵּין עָבִיד הַהוּא אַפְרְיוֹן).

עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, לוֹ לְנַרְמִיהּ, לוֹ לְתִקּוּנֵיהּ, לוֹ לְאַחְזָאָה יְקָרָא עִלָּאָה. לוֹ לְאוֹדָעָא דְּאִיהוּ חַד וּשְׁמֵיהּ חַד כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (זכריה יד) (יְהֶיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וּכְתִיב) וְיֵדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ יְיָ לְבַדֶּךָ. (תהלים פג)

בְּמָטוֹן דְּקַלְפוֹי. קַסְטוֹרִין יְדִיעָא. נָטִיף לְסִטְרָא דָּא לְעֵילָּא. נָטִיף לְיָמִינָא. סְטָא לִשְׂמָאלָא. נָחִית לְתַתָּא. וְכֵן לְאַרְבַּע זְוָיִן. מַלְכוּ אִתְפְּרַשׁ לְעֵילָּא וְתַתָּא וּלְאַרְבַּע זְוָיִן לְמֶהֱוֵי חַד. נַהֲרָא עִלָּאָה נָחִית לְתַתָּא. וְעָבִיד לֵיהּ יַמָּא רַבָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא.

לשון הקודש

מַחֲשָׁבָה] וּבָרָא עוֹלָם [נ"א יָמִין שֶׁל הָעוֹלָם הַקַּדְמוֹן], וְהוֹצִיא [אִילָנוֹת] אֲרָזִים עֶלְיוֹנִים גְּדוֹלִים מֵאוֹתוֹ הָאוֹר [וְזִיו גָּדוֹל] זֹהַר עֶלְיוֹן [נ"א אֶחָד שֶׁל זֹהַר יָמִין הָעֶלְיוֹן], וְשָׁם מֶרְכַּבְתּוֹ עַל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, שֶׁנֶּחְקְקוּ בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת וְהִתְיַשְּׁבוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן, וְכָתוּב (תהלים קד) אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. [שֶׁהֵרֵי מֵאֵלּוּ עָשָׂה אֶת הָאַפְרְיוֹן הַהוּא].

עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. לוֹ – לְעַצְמוֹ, לוֹ – לְתִקּוּנוֹ, לוֹ – לְהַרְאוֹת כָּבוֹד עֶלְיוֹן, לוֹ – לְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד) יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְכָתוּב (תהלים פג) וְיֵדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ ה' לְבַדֶּךָ.

בְּהַגְיָע הַהֲכָאָה, הֵיכָלוֹת יְדוּעִים, נוֹטָה לְצַד זֶה לְמַעְלָה. נוֹטָה לְיָמִין. סוֹטָה לִשְׂמֹאל. יוֹרֵד לְמַטָּה. וְכֵן לְאַרְבָּעָה קְצָווֹת. מַלְכוּת נִפְרָדָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבָּעָה קְצָווֹת לִהְיוֹת נָהָר עֶלְיוֹן אֶחָד יוֹרֵד לְמַטָּה, וְעוֹשֵׂהוּ לַיָּם הַגָּדוֹל, כְּמוֹ

דְּהָא הוּא כְּנִישׁ כֹּלָּא וְשָׁאִיב לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים ב) אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים. וְאֵין שָׁרוֹן אֶלָּא אֲתַר יַמָּא רַבָּא דְּשָׁאִיב כָּל מֵימִין דְּעָלְמָא דְּאַפִּיק וְשָׁאִיב וְנָהִיר (וְעָאלִין בֵּיהּ. בְּגִינֵי כַּךְ דָּא אַפִּיק וְדָא שָׁאִיב, נָהִיר) דָּא בְדָא בְּאוֹרְחִין יְדִיעָן (נַחֲלָיָא כָּפֵן עִלַּוֵּיהּ). וּכְדֵין עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת. וְעַל דָּא בֵּית בְּרֵאשִׁית. (נ"א וְעַל דָּא בַּיִת דְּעָלְמָא מֶלֶךְ סְתָם) (בַּיִת עִלָּאָה אִתְבְּנֵי בְּחָכְמָה. וְכֵן תַּתָּאָה אוֹף הָכִי). אֲבָל בֵּיתָא עִלָּאָה רַבְּרְבָא יְשׁוּבָא דְּעָלְמָא. מֶלֶךְ סְתָם בֵּיתָא תַּתָּאָה.

וְהַמֶּלֶךְ יְשִׁמַח בֵּאלֹהִים, (תהלים סג) (כַּד אַתְעַר גְּבוּרָה) עִלָּאָה לְאַחְדָּא בֵּיהּ תְּחוֹת רֵישֵׁיהּ וּלְקָרְבָא לֵיהּ בְּחֶדְוָה לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וְהַמֶּלֶךְ יְשִׁמַח בֵּאלֹהִים חֲדוּ נְהוֹרָא דְּאַפִּיק (נ"א בְּנְהוֹרָא) (דְּנַהֲרָא) דָּנְפִיק בְּחַד שְׁבִילָא טָמִיר וְגָנִיז וְעָיִיל בֵּיהּ בִּתְרִין דְּאִנּוּן חַד וְעַל דָּא

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. שֶׁהֲרֵי הוּא כּוֹנֵס הַכֹּל וְשׁוֹאֵב אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים. וְאֵין שָׁרוֹן אֶלָּא מְקוֹם הַיָּם הַגָּדוֹל שֶׁשּׁוֹאֵב כָּל מֵימֵי הָעוֹלָם, שֶׁמּוֹצִיא וְשׁוֹאֵב וּמֵאִיר [וְנִכְנָסִים בּוֹ. מִשּׁוּם כָּךְ זֶה מוֹצִיא וְזֶה שׁוֹאֵב, מֵאִיר] זֶה בָּזֶה בִּדְרָכִים יְדוּעוֹת [נְחָלִים רָעֵב עָלָיו], וְאָז כָּתוּב עֲלֵיהֶם (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת, וְעַל זֶה בֵּית בְּרֵאשִׁית [נ"א וְעַל זֶה בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם מֶלֶךְ סְתָם] [בַּיִת עֶלְיוֹן נִבְנָה בְּחָכְמָה, וְכֵן אַף כָּךְ הַתַּחְתּוֹן]. אֲבָל בַּיִת עֶלְיוֹן הַגָּדוֹל – יְשׁוּב הָעוֹלָם. מֶלֶךְ סְתָם – בַּיִת תַּחְתּוֹן.

(תהלים סג) וְהַמֶּלֶךְ יְשִׁמַח בֵּאלֹהִים, [כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת גְּבוּרָה] עֶלְיוֹנָה לֶאֱחֹז בּוֹ תַּחַת רֹאשׁוֹ וּלְקָרְבוֹ בְּחֶדְוָה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְהַמֶּלֶךְ יְשִׁמַח בֵּאלֹהִים – שִׂמְחָה, אוֹר

עָלְמָא אִשְׁתַּכְלַל בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים עָלְמָא (נ"א נַהֲרָא עִלָּאָה) תַּתָּאָה חַדֵּי בְּעָלְמָא עִלָּאָה (נ"א סְתִימָא הַהוּא דְּשַׁדַּר) עֲמִיקָא (חֲדוּ דְּנָגִיד וְנָפִיק בְּאָן אֲתַר חַדֵּי. בֵּאלֹהִים. בֵּיהּ חַדֵּי. בֵּיהּ שַׁדַּר) חַיִּים לְכֹלָּא. חַיֵּי מַלְכָּא אִקְרוֹן. דָּא עִקָּרָא (דף כט ע"ב) דְּבֵיתָא. בֵּיתָא דָּא בָּנֵי בֵיתָא דְּעָלְמָא. וּבָנֵי עָלְמָא. וְדָא הוּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית חָכְמָה כַּד כָּנִישׁ כֹּלָּא לְגַוֵּיהּ וְאִתְעֲבִיד יַמָּא רַבָּא לְשָׁאֲבָא כֹּלָּא.

יַמָּא דְּקָאפוּ מֵימוֹי. שָׁאִיב כָּל מֵימִין דְּעָלְמָא. וְכָנִישׁ לוֹן לְגַוֵּיהּ. וּמַיִן אָזְלִין וְשָׁאטִין וְאִשְׁתָּאֲבָן בֵּיהּ. וְדָא נָפִיק מִגּוֹ עִלָּאָה. וְסִימָנֵיהּ דְּרָזָא דָּא (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח דְּמֵימוֹי גְּלִידִין בֵּיהּ לְשָׁאֲבָא אַחֲרָנִין.

לשון הקודש

[בָּאוֹר] [שֶׁמֵּאִיר] שֶׁהוּצִיא בִּשְׁבִיל אֶחָד טָמִיר וְגָנוּז וְנִכְנָס בּוֹ בִּשְׁנַיִם שֶׁהֵם אֶחָד, וְעַל זֶה הָעוֹלָם נִתְקַן בְּקִיּוּם שָׁלֵם.

וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים – עוֹלָם [אוֹר עֶלְיוֹן] הַתַּחְתּוֹן שָׂמֵחַ בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן [נ"א נִסְתָּר אוֹתוֹ שֶׁשָּׁלַח] עָמֹק [שִׂמְחָה שֶׁשּׂוֹפַעַת וְיוֹצֵאת בְּאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁמֵּחַ? בֵּאלֹהִים. בּוֹ שָׂמֵחַ, בּוֹ שׁוֹלֵחַ] חַיִּים לַכֹּל. נִקְרָאִים חַיֵּי הַמֶּלֶךְ. זֶה עִקַּר הַבַּיִת. בַּיִת זֶה בּוֹנֶה בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם וּבוֹנֶה הָעוֹלָם. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית חָכְמָה כְּשֶׁכּוֹנֵס הַכֹּל לְתוֹכוֹ וְנַעֲשֶׂה יָם גָּדוֹל לִשְׁאֹב הַכֹּל.

יָם שֶׁקָּפְאוּ מֵימָיו שׁוֹאֵב כָּל מֵימוֹת הָעוֹלָם וְכוֹנֵס אוֹתָם לְתוֹכוֹ, וְהַמַּיִם הוֹלְכִים וְשָׁטִים וְנִשְׁאָבִים בּוֹ, וְזֶה יוֹצֵא מִתּוֹךְ הָעֶלְיוֹן. וְסִימָן שֶׁל הַסּוֹד הַזֶּה – (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, שֶׁמֵּימָיו גְּלוּדִים (קְפוּאִים) בּוֹ לִשְׁאֹב אֲחֵרִים.

הַאי קְרַח יַמָּא דְקַפְּא לָא נַגְדִין מֵימוֹי. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְתוּקְפָּא דְדָרוֹם מָטֵי לְגַבֵּיהּ וּמַקְרִיב לֵיהּ בַּהֲדֵיהּ. כְּדֵין מַיָּא דְהֲווּ גְלִידִין בְּסִטְרָא דְצָפוֹן מִשְׁתָּרָן וְנָגְדִין. דְּהָא מִסִּטְרָא דְצָפוֹן גְּלִידֵי מַיָּא וּמִסִּטְרָא דְדָרוֹם מִשְׁתָּרָן. וְנָגְדִין לְאַשְׁקָאָה כָּל אִנּוּן חֵיוָת בָּרָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי וְגוֹ' וְאִלֵּין אִקְרוֹן הָרֵי בָתַר טוּרִין דְּפִירוּדָא. דְּכֻלְּהוּ מִשְׁתַּקְיָין כַּד סִטְרָא דְדָרוֹם שָׁאֲרֵי לְקִרְבָא בַּהֲדֵיהּ. וּכְדֵין מַיָּא נָגְדִין. וּבְחֵילָא דָא עִלָּאָה דְנָגִיד כֻּלָּא הֲווּ בִּרְבוּ בְּחֵדוּ.

כַּד מַחֲשָׁבָה סָלִיק בִּרְעוּ (דְּחֶדְוָה) מִסִּטְרָא דְכָל טְמִירִין. מָטֵי (וְאִתְנְגִיד) מִגַּוֵּיהּ חַד נָהָר. (כִּתְרָא טְמִירָא) וְכַד מִתְקָרְבִין דָּא בְדָא בְּחַד שְׁבִיל דְּלָא יְדִיעַ לְעֵילָּא וְתַתָּא וְהָכָא הוּא רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא. וּבְ' מֶלֶךְ סְתָם

לשון הקודש

הַקָּרַח הַזֶּה יָם שֶׁקּוֹפֵא, לֹא שׁוֹפְעִים מֵימָיו אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁחֹזֶק הַדָּרוֹם מַגִּיעַ אֵלָיו וּמְקָרֵב אוֹתוֹ אֵצְלוֹ, וְאָז הַמַּיִם שֶׁהָיוּ גְּלוּדִים בְּצַד הַצָּפוֹן מַפְשִׁירִים וְשׁוֹפְעִים, שֶׁהֵרֵי מִצַּד הַצָּפוֹן הַמַּיִם מַגְלִידִים, וּמִצַּד הַדָּרוֹם הֵם מַפְשִׁירִים וְשׁוֹפְעִים לְהַשְׁקוֹת כָּל אוֹתָן חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי וְגוֹ', וְאֵלּוּ נִקְרָאִים הָרֵי בָתֵר, הָרֵי הַפֵּרוּד. שֶׁכֻּלָּם מֻשְׁקִים כְּשֶׁצַּד דָּרוֹם מַתְחִיל לִקְרַב אֵלָיו, וְאָז הַמַּיִם שׁוֹפְעִים. וּבְכֹחַ עֶלְיוֹן זֶה שֶׁשּׁוֹפֵעַ, הַכֹּל הֵם בִּגְדֻלָּה וּבְשִׂמְחָה.

כְּשֶׁמַּחֲשָׁבָה עוֹלָה בְּרָצוֹן (שֶׁל חֶדְוָה) מִסִּטְרָא שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים, מַגִּיעַ (וְשׁוֹפֵעַ) מִתּוֹכוֹ נָהָר אֶחָד (כֶּתֶר טָמִיר), וּכְשֶׁמִּתְקָרְבִים זֶה בָּזֶה בִּשְׁבִיל אֶחָד שֶׁלֹּא

מֵהַאי רָאשִׁיתָא אִשְׁתַּכְלַל וְדָמֵי דָּא לְדָא.

(וּבְחֵילָא דָּא) **בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם,** (סְתָמָא נְקוּדָה סְתִימָא דְּנָגְדִין מֵימוֹי וְנָפְקִין בְּרָא) (נ"א בְּתַר דְּנָפְקִין בְּדָא) (ונ"א נַהֲרָא דְּנָפִיק בְּהֵ"א עִלָּאָה) (ונ"א נְהוֹרָא דְּנָגִיד וְאַפִּיק בְּדָא) **וְאַפִּיק קוֹל מְגַוֵּיהּ. וְדָא אִקְרֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר. וְהַיְינוּ בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם** (וְאִיהוּ) **דְּאִיהוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר** (נ"א וְאִיהוּ הַשּׁוֹפָר). **וְשָׁמַיִם שַׁלִּיטִין בְּחֵיֵּי הַמֶּלֶךְ עִלָּאָה עַל אַרְעָא. וְסִימָנִיךְ בֶּן יִשַׁי חַ"י עַל הָאֲדָמָה. דְּחַיִּים תַּלְיָין בְּבֶן יִשַׁי.** (וּבְוָא"ו נָגְדִין לֵיהּ). **וּבְהוּ שַׁלִּיט בְּכֹלָּא. וְאַרְעָא מִינֵּיהּ אִתְּזַנַת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֶת הָאָרֶץ. וָא"ו דְּאִתּוֹסַף לְשַׁלְטָאָה בְּמִזּוֹנֵי עַל אַרְעָא.**

אָ"ת לְעֵילָּא וְהוּא חֵילָא דִּכְלָלָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאַפִּיק אָ"ת א' ת' אֱלֹהִים דָּא וְיָהִיב לַשָּׁמַיִם כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ג) **בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה**

לשון הקודש

יָדוּעַ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְכָאן הוּא רֵאשִׁית הַכֹּל. וּב' מֶלֶךְ סְתָם, מֵהָרֵאשִׁית הַזֹּאת נִתְקַן וְדוֹמֶה זֶה לָזֶה.

[וּבְכֹחַ זֶה] **בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם** [סְתָם נְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת שֶׁשּׁוֹפְעִים מֵימֶיהָ וְיוֹצְאִים הַחוּצָה] [נ"א אַחַר שֶׁיּוֹצְאִים בָּזֶה] [ונ"א נָהָר שֶׁיּוֹצֵא בְּהֵ"א עֶלְיוֹנָה] [אוֹר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא בָּזֶה] **וּמוֹצִיא** קוֹל מִתּוֹכוֹ, וְזֶה נִקְרָא קוֹל הַשּׁוֹפָר. **וְהַיְנוּ בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם** [וְהוּא] **שֶׁהוּא** קוֹל הַשּׁוֹפָר [נ"א וְהוּא הַשּׁוֹפָר]. **וְשָׁמַיִם שׁוֹלְטִים בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ עִלָּאָה עַל הָאָרֶץ. וְסִימָן לַדָּבָר – בֶּן יִשַׁי חַ"י עַל הָאֲדָמָה.** שֶׁהַחַיִּים תְּלוּיִים בְּבֶן יִשַׁי [וּבְוָא"ו מַשְׁפִּיעִים לוֹ]. **וּבָהֶם שׁוֹלֵט בַּכֹּל, וְהָאָרֶץ נִזּוֹנִית מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵת הָאָרֶץ. וָא"ו הַתּוֹסָפָה לִשְׁלֹט בַּמְּזוֹנוֹת עַל הָאָרֶץ.**

אָ"ת לְמַעְלָה, וְהוּא כֹּחַ שֶׁל כְּלַל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁהוֹצִיא אָ"ת א' ת' **אֱלֹהִים** זֶה, **וְנָתַן לַשָּׁמַיִם,** כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) **בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם**

לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ. וְהַיְינוּ אֶת הַשָּׁמַיִם לְאַכְלָלָא דָּא בְדָא וּלְחַבְּרָא לוֹן דָּא בְדָא לְאִתְקַיְימָא כְּחֲדָא בְּאִנּוּן חַיֵּי מַלְכָּא מֶלֶךְ סְתָם לְאִתְזָנָא מִינֵּיהּ שָׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ חִבּוּרָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא דְּאִתְגְּלִיפוּ בְּאַתְוָן רְשִׁימִין. וְחַיֵּי מַלְכָּא דְּאִתְנְגִידוּ מִן שְׁמַיָּא דְּשָׁמַיִם נַגְדִין לוֹן לְקַיְימָא אַרְעָא וְכָל אָכְלוֹסִין דִּילָהּ.

וְרָזָא דְּאֱלֹהִים עִלָּאָה עֲבַד שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְקַיּוּמָא. וַאֲפִיק לוֹן כְּחֲדָא בְּחֵילָא דִּלְעֵילָא רֵאשִׁיתָא דִּכְלָא. כְּגַוְונָא דָּא רָזָא עִלָּאָה נָחִית לְתַתָּא. וְהַאי בַּתְרָאָה עָבִיד שָׁמַיִם וְאָרֶץ לְתַתָּא.

וְרָזָא דִּכְלָא ב' תְּרִין עָלְמִין נִינְהוּ וּבְרָאוּ עָלְמִין. דָּא עָלְמָא עִלָּאָה וְדָא עָלְמָא תַּתָּאָה. דָּא כְּגַוְונָא דְּדָא. דָּא בְרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְדָא בְרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְעַל דָּא ב' תְּרִין עָלְמִין נִינְהוּ. דָּא אַפִּיק תְּרִין

לשון הקודש

חֲתֻנָּתוֹ. וְהַיְינוּ אֵת הַשָּׁמַיִם – לְהַכְלִיל זֶה בָּזֶה וּלְחַבֵּר אוֹתָם זֶה בָּזֶה לְהִתְקַיֵּם כְּאֶחָד בְּאוֹתָם חַיֵּי הַמֶּלֶךְ, מֶלֶךְ סְתָם, לְהָזִין מִמֶּנּוּ שָׁמַיִם. וְאֵת הָאָרֶץ – חִבּוּר שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה שֶׁנֶּחְקְקוּ בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְחַיֵּי הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּשְׁפְּעוּ מֵהַשָּׁמַיִם, שֶׁהַשָּׁמַיִם מַשְׁפִּיעִים לָהֶם לְקַיֵּם אֶת הָאָרֶץ וְכָל אוּכְלוּסֶיהָ.

וְרָזָא שֶׁל אֱלֹהִים עֶלְיוֹן עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְקִיּוּם. וְהוֹצִיא אוֹתָם כְּאֶחָד בְּכֹחַ שֶׁלְּמַעְלָה הָרִאשִׁית שֶׁל הַכֹּל. כְּמוֹ זֶה סוֹד עֶלְיוֹן יוֹרֵד לְמַטָּה. וְהָאַחֲרוֹן הַזֶּה עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְמַטָּה.

וְרָזָא שֶׁל הַכֹּל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם וּבְרָאוּ עוֹלָמוֹת, זֶה הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְזֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. זֶה כְּמוֹ זֶה. זֶה בָּרָא שָׁמַיִם

עָלְמִין. וְדָא אַפִּיק תְּרִין עָלְמִין, וְכֹלָּא בְּחֵילָא דְּרֵאשִׁית עִלָּאָה.

נָחִית עִלָּאָה בְּתַתָּאָה וְאִתְמַלְיָיא בְּאֹרַח דְּחַד דַּרְגָּא דְּשָׁרֵי עֲלָהּ. כְּגַוְונָא דַּהֲהוּא שְׁבִיל סָתִים וְטָמִיר וְגָנִיז לְעֵילָּא. בַּר דְּחַד שְׁבִיל דַּקִּיק. וְחַד אֹרַח. הַהוּא דִּלְתַתָּא אֹרַח כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (משלי ד) **וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ. וְהַהוּא דִּלְעֵילָּא שְׁבִיל דַּקִּיק כְּדְכְתִיב,** (איוב כח) **נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט. וְרָזָא דְּכֹלָּא** (ישעיה מג) **הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. וּכְתִיב,** (תהלים עז) **בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים. עָלְמָא עִלָּאָה כַּד אִתְמַלְיָיא וְאִתְעַבְּרָא כְּנוּקְבָא דְּמִתְעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא אַפִּיקַת תְּרִין בְּנִין כְּחַד, דְּכַר וְנוּקְבָא, וְאִנּוּן שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּגַוְונָא עִלָּאָה.**

לשון הקודש

וָאָרֶץ, וְזֶה בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְעַל זֶה שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם. זֶה הוֹצִיא שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְזֶה הוֹצִיא שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל בְּכֹחַ שֶׁל הָרֵאשִׁית הָעֶלְיוֹנָה.

יוֹרֵד הָעֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן וּמִתְמַלֵּא בְּדַרְכּוֹ שֶׁל דַּרְגָּה אַחַת שֶׁשּׁוֹרָה עָלֶיהָ. כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ שְׁבִיל נִסְתָּר וְטָמִיר וְגָנוּז לְמַעְלָה, פָּרַט לִשְׁבִיל אֶחָד דַּקִּיק. וְדַרְכּוֹ אַחַת. אוֹתוֹ שֶׁלְּמַטָּה דַּרְכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ. וְאוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה שְׁבִיל דַּקִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב כח) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט. וְסוֹד שֶׁל הַכֹּל – (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. וְכָתוּב (תהלים עז) בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים. הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כְּשֶׁמִּתְמַלֵּא וּמִתְעַבֵּר כְּמוֹ נְקֵבָה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר, מוֹצִיאָה שְׁנֵי בָנִים כְּאֶחָד, זָכָר וּנְקֵבָה, וְהֵם שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

מִמֵּימָיו דְּשִׁמְשָׁא אִתְּזַן אַרְעָא וּמֵימָיו אִשְׁתַּדָּן בְּגַוָּוהִ, אֶלָּא דְּעִלָּאֵי דְּכַר וְתַתָּאֵי נוּקְבָא. וְתַתָּאֵי מִן דְּכוּרָא אִתְּזָנָן. וּמַיִין תַּתָּאִין קָרָאן לְעִלָּאִין כְּנוּקְבָא דְּפִתְיָחָא לְדְכוּרָא וְשָׁדַת מַיָּא לָקַבֵּל מַיָּא דְּדְכוּרָא לְמֶעְבַּד זַרְעָא. וְנוּקְבָא מִן דְּכוּרָא אִתְּזָנַת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֶת הָאָרֶץ בְּתוֹסֶפֶת וי"ו כְּמָה דְּאִתְּמַר.

כְּתִיב, (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה וְגו'. אַתְוָון אִתְחֲקָקוּ (דף ל ע"א) בְּעוֹבָדָא דִּכְלָא. בְּעוֹבָדָא דְּעִלָּאָה וּבְעוֹבָדָא דְּתַתָּאָה. לְבָתַר אִתְרְשִׁימוּ אַתְוָון וְאִתְחֲקָקוּ בַּקְּרָא. ב' בְּרֵאשִׁית בָּרָא. א' אֱלֹהִים אֶת. ב' רֵאשִׁית בָּרָא וַדַּאי. כְּמָה דְּאִתְּמַר בי"ת בָּרָא וַדַּאי בְּחֵילָא עִלָּאָה. ב' נוּקְבָא. א' דְּכַר. כְּמָה דְּב' בָּרָא וַדַּאי בְּחֵילָא דִּלְעֵילָא. הָכִי א' אַפִּיק אַתְוָון הַשָּׁמַיִם כְּלָלָא דְּעֶשְׂרִין וְתַרְתִּין אַתְוָון. ה' אַפִּיק

לשון הקודש

מִמֵּימָיו הַשָּׁמַיִם נִזּוֹנִית הָאָרֶץ וּמֵימָיו נִשְׁפָּכִים לְתוֹכָהּ, אֶלָּא שֶׁעֶלְיוֹנִים זָכָר וְתַחְתּוֹנִים נְקֵבָה. וְהַתַּחְתּוֹנִים נִזּוֹנִים מִן הַזָּכָר. וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לָעֶלְיוֹנִים כִּנְקֵבָה שֶׁפְּתוּחָה לַזָּכָר וְשׁוֹפֶכֶת מַיִם כְּנֶגֶד מַיִם שֶׁל הַזָּכָר לַעֲשׂוֹת זֶרַע. וְהַנְּקֵבָה נִזּוֹנִית מִן הַזָּכָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵת הָאָרֶץ, בְּתוֹסֶפֶת וָי"ו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

כָּתוּב (ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה וְגו'. הָאוֹתִיּוֹת נֶחְקְקוּ בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַכֹּל, בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל הָעֶלְיוֹן וּבַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַתַּחְתּוֹן. אַחַר כָּךְ נִרְשְׁמוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנֶחְקְקוּ בַּכָּתוּב. ב' בְּרֵאשִׁית בָּרָא. א' אֱלֹהִים אֵת. ב' רֵאשִׁית בָּרָא וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בֵּי"ת בָּרָא, וַדַּאי בְּכֹחַ עֶלְיוֹן. ב' נְקֵבָה. א' זָכָר. כְּמוֹ שֶׁב' בָּרָא וַדַּאי בְּכֹחַ שֶׁלְּמַעְלָה, כָּךְ א' הוֹצִיא אוֹתִיּוֹת הַשָּׁמַיִם כְּלָלוּת שֶׁל עֶשְׂרִים

שָׁמַיִם לְמֵיהַב לֵיהּ חַיִּין (נ"א וּלְאַשְׁקָאָה) וּלְאַשְׁרָשָׁא לֵיהּ.

וְאֶת הָאָרֶץ. וְ' אַפִּיק הָאָרֶץ לְמֵיהַב לָהּ מְזוֹנָא וּלְאַתְקָנָא לָהּ וּלְמֵיהַב לָהּ סְפוּקָא דְאִתְחַזֵּי לָהּ. וְאֶת הָאָרֶץ, דְּנָטִיל וָא"ו אֶ"ת כְּלָלָא דְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון וּמִתְּזָן אַרְעָא. וְאַרְעָא כָּלִיל לוֹן לְגַוָּהּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְהַיְינוּ רָזָא וְאֶת הָאָרֶץ. דְּכְנִישׁ כֹּלָּא לְגַוָּהּ וְקַבְּלִית לוֹן הָאָרֶץ נָטְלָא הָאָרֶץ. וְאֶ"ת דָּא שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּחַדָּא. אֶ"ת הַשָּׁמַיִם רָזָא דְשָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּחַדָּא.

וְקַבִּילַת לוֹן לְאִתְזָנָא. מָטוּן מִלָּה בְקוּלְפּוֹי שְׁכִיחֵי. קוּסְטְרָא דְקוּטְרָא בְּאַרְעָא שְׁכִיחַ. כַּד אֶשָּׁא דְמִלַּהֲטָא נָגִיד וְאִתְעַר מִשְׁמָאלָא אָחִיד בָּהּ וְסַלְקָא תְּנָנָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות יט) וְהַר סִינַי

לשון הקודש

וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת. ה' הוֹצִיא שָׁמַיִם לָתֵת לָהֶם חַיִּים [וּלְהַשְׁקוֹת] וּלְהַשְׁרִישׁ אוֹתוֹ.

וְאֵת הָאָרֶץ – ו' הוֹצִיאָה הָאָרֶץ לָתֵת לָהּ מָזוֹן וּלְהַתְקִינָהּ וְלָתֵת לָהּ סִפּוּק שֶׁרָאוּי לָהּ. וְאֵת הָאָרֶץ – שֶׁלָּקַח וָא"ו אֵ"ת כְּלָלוּת שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְהָאָרֶץ נִזּוֹנִית. וְהָאָרֶץ כּוֹלֶלֶת אוֹתָם לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶת הַיָּם. וְהַיְנוּ סוֹד וְאֵת הָאָרֶץ. שֶׁכּוֹנֶסֶת הַכֹּל לְתוֹכָהּ וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָם הָאָרֶץ, לָקְחָה הָאָרֶץ. וְאֵ"ת – זֶה שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּאֶחָד. אֵ"ת הַשָּׁמַיִם – סוֹד שֶׁל שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּאֶחָד.

וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָם לְהָזִין. הַנָּעַת הַדָּבָר בְּהַבָּאָתוֹ מְצוּיִים. הֵיכַל הַקְּטֹרֶת מָצוּי בָּאָרֶץ. כְּשֶׁאֵשׁ לוֹהֶטֶת, שׁוֹפַעַת וּמִתְעוֹרֶרֶת מִשְּׂמאל שֶׁאוֹחֵז בָּהּ וְעוֹלֶה עָשָׁן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יט) וְהַר סִינַי עָשַׁן

כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְיָ בָּאֵשׁ. דָּא אֶשָּׁא וְדָא תְּנָנָא. וּכְתִיב, (שמות יט) וְאֶת הָהָר עָשֵׁן. מִגּוֹ דְּאֶשָּׁא כַּד נָחִית אֲחִידָן דָּא בְדָא תְּנָנָא בְּאֶשָּׁא. וּכְדֵין בִּסְטַר שְׂמָאלָא קַיְימָא כֻּלָּא. וְהַיְינוּ רָזָא (ישעיה מח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ. וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם. בְּחֵילָא דְיָמִינָא לְעֵילָּא. כִּי הַאי גַּוְונָא אִתְעֲבִידוּ שְׁמַיָּא דְּאִיהוּ דְכַר. וּדְכַר מִסִּטְרָא דְיָמִינָא קָא אָתֵי וְנוּקְבָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא.

שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. (ישעיה מ) עַד הָכָא אִסְתַּלְקוּ מִלִּין דְּלָא לְשָׁאֲלָא כִּדְלְעֵילָּא. דְּחָכְמָה אִשְׁתַּכְלִיל מֵאַיִן וְלָא קַיְימָא לְשָׁאֲלָא דְסָתִים וְעָמִיק לֵית דְּיֵקוּם בֵּיהּ. כֵּיוָן דְּאִתְפַּשַּׁט נְהוֹרָא עֲמִיקָא נְהוֹרֵיהּ קַיְימָא בִּשְׁאֵלְתָּא אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ סָתִים מִכֹּלָּא דִּלְתַתָּא. וְקָרָאן לֵיהּ עַל פּוּם שְׁאֵלְתָּא מ"י. מִי בָרָא אֵלֶּה.

לשון הקודש

כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ. זוֹ אֵשׁ וְזֶה עָשָׁן. וְכָתוּב (שם) וְאֶת הָהָר עָשֵׁן. מִתּוֹךְ שֶׁאֵשׁ כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת, אֲחוּזִים זֶה בָּזֶה עָשָׁן בָּאֵשׁ, וְאָז הַכֹּל עוֹמֵד בְּצַד הַשְּׂמֹאל, וְהַיְנוּ סוֹד (ישעיה מח) אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ. וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם, בְּכֹחַ שֶׁל הַיָּמִין לְמַעְלָה. כְּמוֹ כֵן נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם שֶׁהֵם זָכָר. וְזָכָר בָּא מִצַּד הַיָּמִין, וּנְקֵבָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל.

(ישעיה מ) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. עַד כָּאן עָלוּ הַדְּבָרִים שֶׁלֹּא לִשְׁאֹל כְּשֶׁלְּמַעְלָה. שֶׁחָכְמָה נִתְקָנָה מֵאַיִן וְלֹא עוֹמֶדֶת לִשְׁאֵלָה שֶׁנִּסְתֶּרֶת וַעֲמֻקָּה אֵין שֶׁיַּעֲמֹד בָּהּ. כֵּיוָן שֶׁהִתְפַּשֵּׁט אוֹר עָמֹק, אָז אוֹרוֹ עוֹמֵד לִשְׁאֵלָה אַף עַל גַּב שֶׁהוּא נִסְתָּר מֵהַכֹּל שֶׁלְּמַטָּה, וְקוֹרְאִים לוֹ עַל פִּי שְׁאֵלָה מִי. מִי בָרָא אֵלֶּה.

וְהַיְנוּ רָזָא דְקַאֲמְרָן (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח. מִבֶּטֶן מִי וַדַּאי (יָצָא הַקֶּרַח) הַהוּא דְקַיְימָא לְשְׁאֵלְתָּא. וְלֵית לְשָׁאֲלָא מַה לְעֵילָא מַה לְתַתָּא. אֶלָּא לְשָׁאֲלָא אֲתַר דְּנַפְקָן לְמִנְדַּע. וְלָא לְמִנְדַּע לֵיהּ. דְּהָא לָא יָכְלִין. אֶלָּא קַיְימָא לְשְׁאֶלְתָּא וְלָא לְמִנְדַּע בֵּיהּ.

בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית מַאֲמָר הוּא. אוֹ נִימָא דִּבְרֵאשִׁית אִיהוּ מַאֲמָר. אֶלָּא עַד לָא נָפִיק וְאִתְפַּשַּׁט חֵילֵיהּ וְכֹלָּא סָתִים בֵּיהּ. בְּרֵאשִׁית אִיהוּ וּמַאֲמָר אִיהוּ. בֵּינַיִן דְּנָפִיק וְאִתְפְּשַׁט מִנֵּיהּ חֵילִין, רֵאשִׁית אִקְרֵי וְהוּא מַאֲמָר בִּלְחוֹדוֹי. מ"י שְׁאַלַת הַהוּא דְּבָרָא אֱלֹהּ. לְבָתַר כַּד אִתְפְּשַׁט וְאִשְׁתַּכְלַל אִתְעֲבִיד י"ם וּבָרָא לְתַתָּא. וְכֹלָּא עָבִיד כְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ דִּלְעֵילָא. דָּא לָקֳבֵל דָּא וְדָא כְּגַוְונָא דְּדָא. וְתַרְוַוְיִיהוּ ב'.

לשון הקודש

וְהַיְנוּ סוֹד שֶׁאָמַרְנוּ (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח. מִבֶּטֶן מִי וַדַּאי (יָצָא הַקֶּרַח), אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד לְשְׁאֵלָה. וְאֵין לִשְׁאֹל מַה לְמַעְלָה וּמַה לְמַטָּה, אֶלָּא לִשְׁאֹל מָקוֹם שֶׁיּוֹצְאִים לָדַעַת, וְלֹא לָדַעַת אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא יְכוֹלִים. אֶלָּא עוֹמֵד לְשְׁאֵלָה וְלֹא לָדַעַת בּוֹ.

בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, רֵאשִׁית מַאֲמָר הוּא. אוֹ נֹאמַר שֶׁבְּרֵאשִׁית הוּא מַאֲמָר. אֶלָּא עַד שֶׁלֹּא יָצָא וְהִתְפַּשֵּׁט כֹּחוֹ וְהַכֹּל נִסְתָּר בּוֹ, בְּרֵאשִׁית הוּא וּמַאֲמָר הוּא. בֵּינָתַיִם שֶׁיָּצָא וְהִתְפַּשְּׁטוּ מִמֶּנּוּ צְבָאוֹת, נִקְרָא רֵאשִׁית, וְהוּא מַאֲמָר בִּלְבַדּוֹ. מ"י שְׁאֵלָה אוֹתוֹ שֶׁבָּרָא אֱלֹהּ. אַחַר כְּשֶׁהִתְפַּשֵּׁט וְהִשְׁתַּכְלֵל, נַעֲשָׂה י"ם וּבָרָא לְמַטָּה. וְהַכֹּל עָשָׂה כְּמוֹ אוֹתוֹ מַמָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה. זֶה כְּנֶגֶד זֶה וְזֶה כְּמוֹ זֶה, וּשְׁנֵיהֶם ב'.

כְּתִיב, (שיר השירים א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ. בִּמְסִבּוֹ לְאִתְיַישְׁבָא בְּמַלְכוּ תַּתָּאָה. בְּרָזָא דְּהַהוּא חַבְרוּתָא וְתַפְנוּקָא דְּהַהוּא חֲבִיבוּתָא דִּבְעֵדֶן עִלָּאָה בְּהַהוּא שְׁבִיל דְּסָתִים וְגָנִיז וְלָא אִתְיְדַע וְאִתְמַלְיָיא מִנֵּיהּ וְנַפְקָא בְּנַחֲלִין יְדִיעָן. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ דָּא מַלְכָּא תַּתָּאָה. דְּדָרָא עָלְמָא לְתַתָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא וְסָלִיק רֵיחָא טָבָא עִלָּאָה לְשַׁלְטָאָה וּלְמֶעְבַּד וְיָכִיל וְשַׁלִּיט וְנָהִיר בִּנְהוֹרָא עִלָּאָה.

בִּתְרִין גַּוְונִין אִתְבְּרֵי עָלְמָא, בִּימִינָא וּבְשְׂמָאלָא בְּשִׁיתָּא יוֹמִין עִלָּאִין. שִׁיתָּא יוֹמִין אִתְעֲבִידוּ לְאַנְהָרָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְאִלֵּין כָּרוֹן אָרְחִין וְעֲבָדוּ שִׁיתִּין נוּקְבִין לְתְהוֹמָא רַבָּא. וְאִנּוּן שִׁיתִּין נוּקְבִין לְאַעֲלָאָה מַיָּא דְּנַחֲלֵי גּוֹ תְּהוֹמָא. וְעַל דָּא

לשון הקודש

כְּתוּב (שיר א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ. בִּמְסִבּוֹ – לְהִתְיַשֵּׁב בְּמַלְכוּת תַּחְתּוֹנָה. בְּסוֹד שֶׁל אוֹתָהּ חֲבֵרוּת וְתַפְנוּק שֶׁל אוֹתָהּ חֲבִיבוּת שֶׁבְּעֵדֶן הָעֶלְיוֹן בְּאוֹתוֹ שְׁבִיל שֶׁנִּסְתָּר וְגָנוּז וְלֹא נוֹדָע, וּמִתְמַלֵּא מִמֶּנּוּ וְיוֹצֵא בִּנְחָלִים יְדוּעִים. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ – זֶה מֶלֶךְ תַּחְתּוֹן. שֶׁבָּרָא עוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וּמַעֲלֶה רֵיחַ טוֹב עֶלְיוֹן לִשְׁלֹט וְלַעֲשׂוֹת, וְיָכוֹל וְשׁוֹלֵט וּמֵאִיר בְּאוֹר עֶלְיוֹן.

בִּשְׁנֵי גְוָנִים נִבְרָא הָעוֹלָם, בִּימִין וּבִשְׂמֹאל, בְּשִׁשָּׁה יָמִים עֶלְיוֹנִים. שִׁשָּׁה יָמִים נַעֲשׂוּ לְהָאִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְאֵלֶּה חָפְרוּ דְּרָכִים וְעָשׂוּ שִׁשִּׁים נְקָבִים לִתְהוֹם רַבָּה, וְאוֹתָם שִׁשִּׁים נְקָבִים לְהַעֲלוֹת מֵי הַנְּחָלִים לְתוֹךְ הַתְּהוֹם. וְעַל זֶה [הֲרֵי שְׁנֵינוּ] הַשִּׁתִּין מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי

(הָא תַנִּינָן) **הַשִּׁיתִין מִשִּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית נִבְרְאוּ וְאִנּוּן הֲווֹ שְׁלָמָא דְעָלְמָא:**

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ סוֹסְפִיתָא דְקַמְרֵי גּוֹ קוֹלְטוֹי דְהַוָּה בְקַדְמִיתָא וְלָא אִתְקַיְימַת. הָיְתָה כְּבָר וּלְבָתַר אִתְקַיְימַת. בְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון אִתְגְּלִיף עָלְמָא וְאִתְקַיְימַת. וְכֻלְּהוּ עִטּוּרָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. כַּד מִצְטָרְפִין סָלְקִין בְּאַתְוָון (דף ל ע"ב) **אַתְוָון לְעֵילָּא וְנָחְתִין לְתַתָּא מִתְעַטְּרָן בְּעִטְרִין בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא וְיָכִיל עָלְמָא לְאִתְקַיְימָא. וְאִלֵּין אִתְקַיְימִין בְּעוֹבָדוֹי דְעָלְמָא** (נ"א דְמַלְכָּא). **טוּפְסָרָא דְקִילְטָא בְּהָנֵי שְׁבִיחֵי כְּחוֹתָמָא דְגוּשְׁפַּנְקָא. עָאלוּ וּנְפָקוּ אֶת וְאֶת וְאִתְבְּרֵי עָלְמָא. עָאלוּ גּוֹ חוֹתָמָא וְאִצְטָרְפוּ וְאִתְקְיֵים עָלְמָא.**

בְּקוֹלְפּוֹי דְחִוְיָא רַבְרְבָא מָחוּ וְעָאלוּ תְּחוֹת נוּקְבֵי

לשון הקודש

בְּרֵאשִׁית נִבְרְאוּ, וְהֵם הָיוּ שְׁלוֹם הָעוֹלָם.
וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, הַפִּסֹּלֶת הַטְּמוּנָה בְּתוֹךְ קְלִיטָתוֹ שֶׁהָיְתָה בַּהַתְחָלָה וְלֹא הִתְקַיְּמָה. הָיְתָה כְּבָר וְאַחַר כָּךְ הִתְקַיְּמָה. בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת נֶחְקַק הָעוֹלָם וְהִתְקַיֵּם, וְכֻלָּם עִטּוּר שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. כְּשֶׁמִּצְטָרְפוֹת, עוֹלוֹת בְּאוֹתִיּוֹת אוֹתִיּוֹת לְמַעְלָה וְיוֹרְדוֹת לְמַטָּה, מִתְעַטְּרוֹת בַּעֲטָרוֹת בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם וְיָכוֹל הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם. וְאֵלֶּה מִתְקַיְּמִים בְּמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם (נ"א הַמֶּלֶךְ). הַדְּפוּס שֶׁל הַקְּלִיטָה בְּאֵלֶּה מְצוּיִים בְּחוֹתָם הַחוֹתָמֶת. נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ אֶת וְאֶת וְנִבְרָא הָעוֹלָם. נִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַחוֹתָם וְהִצְטָרְפוּ וְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם.
בְּמַזְלָל שֶׁל הַנָּחָשׁ הַגָּדוֹל הִכּוּ וְנִכְנְסוּ

דְּעַפְרָא אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין. לְבָתַר תְּהוֹמָא רַבָּא הָוָה סָלִיק בַּחֲשׁוֹכָא וַחֲשׁוֹכָא חֻפֵּי כֹּלָּא. עַד דְּנָפַק נְהוֹרָא וּבָקַע בַּחֲשׁוֹכָא וְנָפַק וְאִתְנְהִיר דִּכְתִיב, (איוב יב) מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וַיּוֹצֵא לָאוֹר צַלְמָוֶת.

מַיָּא אִתְקַלוּ בְּתִיקְלָא אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה בְּאֶצְבְּעָאן. תְּלַת נְטִיפוּ גּוֹ תִּיקְלָא. פַּלְגוּ מִנַּיְיהוּ לְקִיּוּמָא וּפַלְגוּ דְּעָאלוּ לְתַתָּא. אִלֵּין סָלְקִין וְאִלֵּין נָחֲתִין. כֵּיוָן דִּסְלִיקוּ בִּסְלִיקוּ דְּיָדָא. קָאִים תִּיקְלָא בְּאוֹרַח מֵישַׁר וְלָא סָטָא לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְגוֹ'.

כֹּלָּא הָוָה בֵּיהּ בְּאַרְעָא סָתִים וְלָא אִתְגַּלְיָיא. וְחֵילָא וְתָקְפָּא וּמַיָּא גְּלִידִין בְּגַוָּוהִי וְלָא נָגִידוּ וְלָא אִתְפַּשְׁטוּ. עַד דְּאַנְהִיר עֲלָהּ נְהוֹרָא דִּלְעֵילָּא וּנְהוֹרָא

לשון הקודש

תַּחַת נִקְבֵי הֶעָפָר אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמּוֹת. אַחַר כָּךְ תְּהוֹם רַבָּה הָיָה עוֹלֶה בַּחֹשֶׁךְ, וְהַחֹשֶׁךְ כִּסָּה הַכֹּל, עַד שֶׁיָּצָא אוֹר וּבָקַע בַּחֹשֶׁךְ וְיָצָא וְהֵאִיר, שֶׁכָּתוּב (איוב יב) מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וַיּוֹצֵא לָאוֹר צַלְמָוֶת.

מַיִם נִשְׁקְלוּ בְּמִשְׁקַל אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת בָּאֶצְבָּעוֹת. שָׁלֹשׁ נְטִפוּ לְתוֹךְ הַמִּשְׁקָל. חֲצִי מֵהֶם לְקִיּוּם, וַחֲצִי שֶׁנִּכְנְסוּ לְמַטָּה. אֵלּוּ עוֹלִים וְאֵלּוּ יוֹרְדִים. כֵּיוָן שֶׁעָלוּ בַּעֲלִיַּת הַיָּד, עָמַד הַמִּשְׁקָל בְּדַרְכּוֹ יָשָׁר וְלֹא סָטָה לְיָמִין וְלֹא לִשְׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְגוֹ'.

הַכֹּל הָיָה בָּאָרֶץ נִסְתָּר וְלֹא הִתְגַּלָּה, וְכֹחַ וְתֹקֶף וּמַיִם קְפוּאִים בְּתוֹכָהּ, וְלֹא זָרְמוּ וְלֹא הִתְפַּשְׁטוּ, עַד שֶׁהֵאִיר עָלֶיהָ הָאוֹר

מָחַאת בְּקוּלְטוֹי וְאִשְׁתְּרִיאוּ חֵילָהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְהִי אוֹר. דָּא הוּא אוֹר קַדְמָאָה עִלָּאָה דְּהַוָּה מִסְּתַּלְּקָא דְּנָא.

וּמֵהָכָא נָפְקוּ כָּל חֵילִין וְתוּקְפִין. וְאַרְעָא אִתְבַּסְּמַת וְאַפִּיקַת חֵילָהָא לְבָתָר. כֵּיוָן דְּנָהִיר (וְנָחִית) הָוָה אִסְתַּלַּק נְהוֹרֵיהּ מִסְיָיפֵי עָלְמָא עַד סְיָיפֵי עָלְמָא. כַּד אִסְתַּכַּל בְּחַיָּיבֵי עָלְמָא אִתְגְּנִיז וְאִתְטְמִיר וְלָא נָפִיק אֶלָּא בְּשִׁבִילּוֹי סְתִימִין דְּלָא אִתְגַּלְיָין:

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. תְּנַן כָּל חֶלְמָא דְּקַיְימָא בְּקִיּוּמָא דִּכְי טוֹב שְׁלָמָא הוּא לְעֵילָּא וְתַתָּא. חֲמֵי אַתְוָון בְּפוּם אָרְחוֹי כָּל חַד וְחַד. חָמָא ט' טַב לֵיהּ טַב לְחֶלְמֵיהּ דְּהָא אוֹרַיְיתָא פָּתַח בֵּיהּ כִּי טוֹב. נָהִיר מִסְיָיפֵי עָלְמָא לְסְיָיפֵי עָלְמָא. ט' טַב. טוֹב הוּא, טַב נְהִירוּ בְּאַשְׁלָמוּתָא.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, וְהָאוֹר הִבָּה בַּקְּרִישָׁה וְהִפְשִׁירוּ צִבְאוֹתֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. זֶהוּ אוֹר רִאשׁוֹן עֶלְיוֹן שֶׁהָיָה מְקֻדָּם לָבֶן.

וּמִכָּאן יָצְאוּ כָּל הַצְּבָאוֹת וְהַכֹּחוֹת, וְהָאָרֶץ הִתְבַּשְּׂמָה וְהוֹצִיאָה צִבְאוֹתֶיהָ אַחַר כָּךְ. כֵּיוָן שֶׁהֵאִיר וְיָרַד, הָיָה עוֹלֶה אוֹרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָם. כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נִגְנַז וְנִטְמַן, וְלֹא יָצָא אֶלָּא בִּשְׁבִילָיו הַנִּסְתָּרִים שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. שָׁנִינוּ, כָּל חֲלוֹם שֶׁעוֹמֵד בַּקִּיּוּם שֶׁל כִּי טוֹב, שָׁלוֹם הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. רָאָה אוֹתִיּוֹת, בְּפִי דַּרְכּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רָאָה ט' – טוֹב לוֹ, טוֹב לַחֲלוֹמוֹ, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה פָּתְחָה בּוֹ כִּי טוֹב. מֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם לְסוֹף הָעוֹלָם. ט' טוֹב. טוֹב הוּא טוֹב אוֹר בִּשְׁלֵמוּת.

ט' תְּשִׁיעָאָה דְּכֹלָּא. אָת דְּאִתְנְהִיר מֵעִלָּאָה רֵאשִׁיתָא וְאִתְכְּלִיל בֵּיהּ וְאִתְעֲבִיד כְּסִתִּימוּ דְּנִקּוּדָה רָזָא דִּי' דְּהִיא נְקוּדָה חָדָא. ו' מֵחֵילֵיהּ נָפִיק. בֵּיהּ אִתְעֲבִיד שָׁמַיִם. כַּד אִסְתַּיָּים בְּנִקּוּדָה חַד וְאִתְגְּנִיז גּוֹ, אִתְנַהֲרָא ב'. מִנֵּיהּ נָפְקוּ עִלָּאָה וְתַתָּאָה. עִלָּאָה טְמִירָא. תַּתָּאָה אִתְגַּלְיָיא בְּרָזָא דְּתֵרִין. וְקַיְימָא בְּחֵילָא דְּלְעֵילָּא.

וְדָא הוּא טו"ב. אִלֵּין תְּלַת אַתְוָון טו"ב אִתְכְּלִילוּ לְבָתָר לְצַדִּיקָא דְּעָלְמָא דְּכָלִיל כֹּלָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. בְּגִין דְּנְהִירוּ עִלָּאָה כְּלִילָא בֵּיהּ דִּכְתִיב, (תהלים קמה) טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. לַכֹּל כְּתִיב דָּא סְתָמָא דְּמִלָּה בְּגִין לְאַנְהָרָא יוֹמָא חַד דְּנָהִיר לְכֹלָּא. עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. עַד כָּאן סְתָמָא דְּמִלִּין.

לשון הקודש

ט' תְּשִׁיעִי שֶׁל הַכֹּל. אוֹת שֶׁמֵּאִיר מֵעֶלְיוֹן רֵאשִׁית וְנִכְלָל בּוֹ וְנַעֲשָׂה בְּסֵתֶר שֶׁל נְקֻדָּה סוֹד שֶׁל י' שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת. ו' מִכֹּחוֹ יָצָא. בּוֹ נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם. כְּשֶׁהִסְתַּיֵּם בְּנִקֻּדָּה אַחַת וְנִגְנַז פְּנִימָה, הֵאִירָה ב'. מִמֶּנָּה יָצְאוּ עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן. עֶלְיוֹן טָמִיר. הַתַּחְתּוֹן נִגְלוּי בְּסוֹד שֶׁל שְׁנַיִם, וְעוֹמֵד בַּכֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה.

וְזֶהוּ טו"ב. שְׁלֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ טו"ב נִכְלְלוּ אַחַר כָּךְ לְצַדִּיק הָעוֹלָם שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. בִּגְלַל שֶׁאוֹר עֶלְיוֹן כָּלוּל בּוֹ, שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) טוֹב ה' לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. לַכֹּל כָּתוּב, זֶה סְתָם שֶׁל הַדָּבָר בִּשְׁבִיל לְהָאִיר יוֹם אֶחָד שֶׁמֵּאִיר לַכֹּל, עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. עַד כָּאן סְתָם הַדְּבָרִים.

השלמה מההשמטות (סימן ז"ך)

לְמָה בֵּי"ת דּוֹמָה לְאָדָם שֶׁנּוֹצַר בְּחָכְמָה שֶׁסָּתוּם מִכָּל צַד וּפָתוּחַ מִלְּפָנָיו וְהָאָלֶ"ף פְּתוּחָה מֵאַחֲרָיו רוֹצֶה לוֹמַר כִּי הִיא פְּתוּחָה לְקַבֵּל מִן הַכֶּתֶר וְיֵשׁ לָהּ פֶּתַח לְהַשְׁפִּיעַ לְאֲחֵרִים. (עד כאן מההשמטות)

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. רָזָא דְּרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה. דָּא חָכְמָה עִלָּאָה דְּאִיהִי רֵאשִׁית. ב' בֵּיתָא דְּעָלְמָא לְאִתְשַׁקָּאָה מֵהַהוּא נָהָר דְּעַיִל בֵּיהּ. רָזָא דִּכְתִיב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְנָהָר דְּאַכְנִישׁ כֹּלָּא מֵעוּמְקָא עִלָּאָה וְלָא פְּסִיקוּ מֵימוֹי לְעָלְמִין לְאַשְׁקָאָה לְגִנְתָּא.

וְהַהוּא עוּמְקָא עִלָּאָה בַּיִת רִאשׁוֹן בְּרֵאשִׁית אִסְתַּיְימוּ בֵּיהּ אַתְוָון בְּחַד שְׁבִיל דַּקִּיק דְּגָנִיז בְּגַוֵּיהּ. וּמִגּוֹ הַהוּא עוּמְקָא נָפְקוּ תְּרִין חֵילִין דִּכְתִיב

לשון הקודש

השלמה מההשמטות (סימן ז"ך)

לְמָה בֵּי"ת דּוֹמָה? לְאָדָם שֶׁנּוֹצַר בְּחָכְמָה, שֶׁסָּתוּם מִכָּל צַד וּפָתוּחַ מִלְּפָנָיו, וְהָאָלֶ"ף פְּתוּחָה מֵאַחֲרָיו. רוֹצֶה לוֹמַר, כִּי הִיא פְּתוּחָה לְקַבֵּל מִן הַכֶּתֶר, וְיֵשׁ לָהּ פֶּתַח לְהַשְׁפִּיעַ לַאֲחֵרִים: ע"כ.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים – סוֹד שֶׁל רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה. זוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא רֵאשִׁית. ב' בֵּית הָעוֹלָם לִהְיוֹת מָשְׁקֶה מֵאוֹתוֹ נָהָר שֶׁנִּבְנָם בּוֹ, סוֹד הַכָּתוּב וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְנָהָר – שֶׁכּוֹנֵס אֶת הַכֹּל מֵהָעֹמֶק הָעֶלְיוֹן וְלֹא פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

וְאוֹתוֹ עֹמֶק עֶלְיוֹן בַּיִת רִאשׁוֹן, בְּרֵאשִׁית, הִסְתַּיְּמוּ בּוֹ הָאוֹתִיּוֹת

אֶת הַשָּׁמַיִם. שָׁמַיִם לָא כְּתִיב אֶלָּא הַשָּׁמַיִם. מִגּוֹ הַהוּא עוּמְקָא דְּסָתִים מִכֹּלָּא. וְאֶת הָאָרֶץ סְתִימָא דָּא אַפִּיק לְהַאי אָרְעָא.

אֲבָל בִּכְלָלָא דְּשָׁמַיִם הָוָה. וּנְפָקוּ כְּחָדָא מִתְדַּבְּקָא בְּסִטְרוֹי דָּא בְדָא. כַּד אִתְנְהִיר רֵאשִׁיתָא דִּכְלָלָא, שָׁמַיִם נַטְלוּ לָהּ וְאוֹתִיבוּ לָהּ בְּאַתְרָהּ, דִּכְתִיב וְאֶת הָאָרֶץ. וְאֶת מִכְּלָלָא דְּאַתְוָון דְּאִנּוּן אֶ"ת. כַּד אִתְהַדְּרַת אַרְעָא לְמֵיתַב בְּאַתְרָהּ וְאִתְפְּרַשׁ (דף לא ע"א) מִסִּטְרוֹי דְּשָׁמַיִם, חֲוַת תּוֹהָה וּבוֹהָה לְאִתְדַּבְּקָא בַּשָּׁמַיִם כְּחָדָא (נ"א כְּקַדְמִיתָא) בְּקַדְמִיתָא. בְּגִין דְּחָמַת לַשָּׁמַיִם נְהִירִין וְהִיא אִתְחַשְׁכַת. עַד דְּנְהוֹרָא עִלָּאָה נָפַק עֲלָהּ וְאַנְהִיר לָהּ וְתָבַת בְּאַתְרָהּ לְאִסְתַּכְּלָא בִּשְׁמַיָּא אַפִּין בְּאַפִּין. וּכְדֵין אִתְתַּקְּנַת אַרְעָא וְאִתְבַּסְמַת.

לשון הקודש

בִּשְׁבִיל דַּקִּיק אֶחָד שֶׁנִּנּוּז בְּתוֹכוֹ. וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ הָעֹמֶק יָצְאוּ שְׁנֵי כֹּחוֹת, שֶׁכָּתוּב אֵת הַשָּׁמַיִם. לֹא כָּתוּב שָׁמַיִם אֶלָּא הַשָּׁמַיִם, מִתּוֹךְ אוֹתוֹ עֹמֶק הַנִּסְתָּר מֵהַכֹּל. וְאֵת הָאָרֶץ – סֵתֶר זֶה הוֹצִיא אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת.

אֲבָל בִּכְלַל שֶׁל הַשָּׁמַיִם הָיְתָה. וְיָצְאוּ כְּאֶחָד דְּבוּקָה בְּצִדּוֹ זֶה בָּזֶה. כְּשֶׁהֵאִיר רֵאשִׁית הַכֹּל, שָׁמַיִם לָקְחוּ אוֹתָהּ וְהוֹשִׁיבוּ אוֹתָהּ בִּמְקוֹמָהּ, שֶׁכָּתוּב וְאֵת הָאָרֶץ. וְאֵת – כְּלַל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם א"ת. כְּשֶׁחָזְרָה הָאָרֶץ לָשֶׁבֶת בִּמְקוֹמָהּ וְנִפְרְדָה מִצַּד הַשָּׁמַיִם, הָיְתָה תוֹהָה וּבוֹהָה לְדָבֵק בַּשָּׁמַיִם כְּאֶחָד כְּמוֹ (כְּבַתְּחִלָּה) בַּהַתְחָלָה, מְשׁוּם שֶׁרָאֲתָה אֶת הַשָּׁמַיִם מְאִירִים וְהִיא חֲשׁוּכָה. עַד שֶׁאוֹר עֶלְיוֹן יָצָא עָלֶיהָ וְהֵאִיר לָהּ, וְשָׁבָה בִּמְקוֹמָהּ לְהִסְתַּבֵּל בַּשָּׁמַיִם פָּנִים בְּפָנִים. וְאָז הִתְתַּקְּנָה הָאָרֶץ וְהִתְבַּשְּׂמָה.

נָפַק נְהוֹרָא בִּסְטַר יְמִינָא וַחֲשׁוֹכָא בִּסְטַר שְׂמָאלָא.
וְאַפְרִישׁ לוֹן לְבָתַר בִּגִין לְאִתְכַּלְלָא דָא בְּדָא.
הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְאִי תֵּימָא הָוָה הַבְדָּלָה מַמָּשׁ. לָא. אֶלָּא יוֹם אָתֵי מִסִּטְרָא דִּנְהוֹרָא דְּאִיהוּ יְמִינָא. וְלַיְלָה מִסִּטְרָא דְּחַשׁוֹכָא דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא. וְכַד נָפְקוּ כְּחֲדָא אַפְרִישׁ לוֹן. וְהַבְדָּלָה הָוָה מִסִּטְרוֹי לְאִסְתַּכְּלָא אַפִּין בְּאַפִּין וּלְאִתְדַּבְּקָא דָא בְּדָא לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא חָד.

וְאִיהוּ אִקְרֵי יוֹם וְקָרֵי לֵיהּ יוֹם. וְאִיהִי קָרֵי לַיְלָה כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְגוֹ'. מַהוּ וְלַחֹשֶׁךְ. דָּא חֹשֶׁךְ דְּאָחִיד לְלַיְלָה דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ (ס"א וְהִיא אִתְקְרֵי לַיְלָה דִּכְתִיב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה בְּגִין דְּאָחִיד בָּהּ חֹשֶׁךְ וְלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ) **וְאַף עַל גַּב דְּאָתָא מִסִּטְרָא דְּאֵשָׁא דְּאִיהִי חֹשֶׁךְ. אֲבָל חֹשֶׁךְ עַד דְּאִתְנְהִיר מִסִּטְרָא**

לשון הקודש

יָצָא אוֹר בְּצַד יָמִין וְחֹשֶׁךְ בְּצַד שְׂמֹאל, וְהִפְרִידָם אַחַר כָּךְ כְּדֵי לְהִכָּלֵל זֶה בָּזֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָיְתָה מַמָּשׁ הַבְדָּלָה – לֹא! אֶלָּא הַיּוֹם בָּא מִצַּד הָאוֹר שֶׁהוּא יָמִין, וְלַיְלָה מִצַּד הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא שְׂמֹאל, וּכְשֶׁיָּצְאוּ כְּאֶחָד, הִפְרִיד אוֹתָם. וְהַבְדָּלָה הָיְתָה מִצִּדּוֹ לְהִסְתַּכֵּל פָּנִים בְּפָנִים וּלְהִדָּבֵק זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

וְהוּא נִקְרָא יוֹם וְקוֹרֵא לוֹ יוֹם, **וְהִיא** נִקְרֵאת לַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְגוֹ'. מַה זֶּה וְלַחֹשֶׁךְ? זֶהוּ הַחֹשֶׁךְ שֶׁאוֹחֵז אֶת הַלַּיְלָה שֶׁאֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ וְהִיא נִקְרֵאת לַיְלָה, שֶׁכָּתוּב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, בְּגִלַּל שֶׁאוֹחֵז בָּהּ הַחֹשֶׁךְ וְאֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁבָּאָה מִצַּד שֶׁל הָאֵשׁ שֶׁהִיא חֹשֶׁךְ. אֲבָל חֹשֶׁךְ, עַד

דְיוֹם, יוֹם נָהִיר לְלֵילְיָה, וְלֵילְיָה לָא נָהִיר עַד זִמְנָא דִכְתִיב, (תהלים קלט) וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה.

רִבִּי אֶלְעָזָר קָפֵץ בִּקַדְמִיתָא וְדָרַשׁ קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל מַיִם רַבִּים. קוֹל יְיָ דָּא קוֹל עִלָּאָה דִמְמַנָּא עַל הַמָּיִם דְּנַגְדִין מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא עַד דְּמִתְכַּנְשֵׁי לְאֲתַר חָד בִּכְנוּפְיָא חָדָא. הַהוּא קוֹל עִלָּאָה מְשַׁדֵּר לְאִנּוּן מַיִין בְּאָרְחַיְיהוּ כָּל חַד וְחַד בְּפוּם אָרְחֵיהּ. כְּהַאי גַּוְנָא דִמְמַנָּא עַל מַיָּא לְשַׁדָּר לוֹן לְכָל אֲתַר וַאֲתַר כִּדְחָזֵי לֵיהּ. כָּךְ קוֹל יְיָ מְמַנָּא עַל מַיָּא.

אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (איוב כו) וְרַעַם גְּבוּרָתָיו מִי יִתְבּוֹנָן. דָּא סִטְרָא דְאַתְיָא מִן גְּבוּרָה וְנָפְקָא מִינֵּיהּ. דָּבָר אַחֵר אֵ"ל הַכָּבוֹד הִרְעִים דָּא יְמִינָא דְנַפְקָא מִנֵּיהּ שְׁמָאלָא. ה' עַל מַיִם רַבִּים.

לשון הקודש

שֶׁמּוֹאָר מִצַּד הַיּוֹם, יוֹם מֵאִיר לַלַּיְלָה, וְלַיְלָה לֹא מֵאִיר עַד זְמַן שֶׁכָּתוּב (תהלים קלט) וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר קָפַץ בַּתְּחִלָּה וְדָרַשׁ, (שם כט) קוֹל ה' עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים ה' עַל מַיִם רַבִּים. קוֹל ה' – זֶה קוֹל עֶלְיוֹן שֶׁמְּמֻנֶּה עַל הַמַּיִם שֶׁשּׁוֹפְעִים מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה עַד שֶׁמִּתְכַּנְּסִים לְמָקוֹם אֶחָד בִּכְנוּס אֶחָד. אוֹתוֹ קוֹל עֶלְיוֹן שׁוֹלֵחַ אֶת אוֹתָם הַמַּיִם בְּדַרְכָּם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַּרְכּוֹ. כְּמוֹ בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה שֶׁמְּמֻנֶּה עַל מַיִם לְשָׁלְחָם לְכָל מָקוֹם וּמָקוֹם בָּרְאוֹי לוֹ, כָּךְ קוֹל ה' מְמֻנֶּה עַל הַמַּיִם. אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כו) וְרַעַם גְּבוּרָתָו מִי יִתְבּוֹנָן. זֶה צַד שֶׁבָּא מִגְּבוּרָה וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ. דָּבָר אַחֵר אֵל

ה' דָּא חָכְמָ"ה עִלָּאָה דְּאִקְרֵי יו"ד (עֵדֶן דְּקַיְימָא) עַל מַיִם רַבִּים עַל הַהוּא עוּמְקָא סְתִימָאָה דְּנָפִיק מִנֵּיהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים עז) וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּרִישׁ פִּלּוּגְתָּא וְאָמַר. פְּתַח קְרָא וְאָמַר כְּתִיב, (שמות כה) לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶינָה הַטַּבָּעוֹת [לְ]בָתִּים לְבַדִּים. מָאן הַהוּא מִסְגֶּרֶת, דָּא הוּא אֲתַר סָגִיר דְּלָא פְּתִיחָא בַּר בִּשְׁבִיל חַד דַּקִּיק דְּאִתְיְדַע בִּגְנִיזוּ לְגַבֵּיהּ. וּבְגִינֵיהּ אִתְמְלֵי וְרָשִׁים תַּרְעִין לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין. וּבְגִין דְּאִיהוּ אֲתַר גְּנִיז וְסָתִים אִקְרֵי מִסְגֶּרֶת וְדָא הוּא עָלְמָא דְּאָתֵי. וְהַהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי אִתְקְרֵי מִסְגֶּרֶת.

תִּהְיֶינָה הַטַּבָּעוֹת אִלֵּין עִזְקָאן עִלָּאִין דְּאִתְאַחָדָן דָּא בְּדָא מַיָּא מֵרוּחָא וְרוּחָא מֵאֶשָּׁא וְאֶשָּׁא

לשון הקודש

הַכָּבוֹד הַרְעִים – זֶה הַיָּמִין שֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ שְׂמֹאל. ה' עַל מַיִם רַבִּים – ה' זֶה חָכְמָה עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת יו"ד. עַל מַיִם רַבִּים – עַל אוֹתוֹ עֹמֶק נִסְתָּר שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עז) וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פֵּרֵשׁ אֶת הַמַּחֲלֹקֶת וְאָמַר, פְּתַח הַפָּסוּק וְאָמַר כָּתוּב (שמות כה) לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶינָה הַטַּבָּעוֹת [לְ]בָתִּים לְבַדִּים. מִי אוֹתָהּ מִסְגֶּרֶת? זֶהוּ מָקוֹם סָגוּר שֶׁלֹּא פָּתוּחַ חוּץ מֵאֲשֶׁר בִּשְׁבִיל דַּקִּיק אֶחָד שֶׁנּוֹדָע בְּגְנִיזוּת אֶצְלוֹ, וּבִגְלָלוֹ הִתְמַלֵּא וְרָשַׁם שְׁעָרִים לְהַדְלִיק נֵרוֹת. וּבְגַלַל שֶׁהוּא מָקוֹם גָּנוּז וְנִסְתָּר, נִקְרָא מִסְגֶּרֶת, וְזֶהוּ הָעוֹלָם הַבָּא. וְאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא מִסְגֶּרֶת.

תִּהְיֶינָה הַטַּבָּעוֹת – אֵלּוּ טַבָּעוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱחָזוּ זוֹ בָּזוֹ, מַיִם מֵרוּחַ, וְרוּחַ מֵאֵשׁ,

מְמַיָּא. כֻּלְהוֹן אִתְאַחֲדָן דָּא בְדָא וְנַפְקָן דָּא מִן דָּא בְּהָנֵי (ס"א כְּהָנֵי) עִזְקָאן, וְכֻלְהוֹן מִסְתַּכְּלָן לְגַבֵּי הַהוּא מִסְגֶּרֶת. דְּבֵיהּ מִתְאַחֵד לְהַהוּא נַהֲרָא עִלָּאָה לְאַשְׁקָאָה לוֹן וְאִתְאַחֲדָן בֵּיהּ.

בָּתִּים לְבַדִּים. הָנֵי עִזְקָאן עִלָּאִין אִנּוּן בָּתִּים וְאַתְרִין לְבַדִּים דְּאִנּוּן רְתִיכִין דִּלְתַתָּא. בְּגִין דְּדָא אָתֵי מִסְטְרָא דְּאֶשָׁא. וְדָא מִסְטְרָא דְמַיָּא. וְדָא מִסְטְרָא דְּרוּחָא וְכֵן כֻּלְהוּ בְּגִין לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא לַאֲרוֹנָא. וְעַל דָּא מָאן דְּמִקְרַב יְקָרַב בְּאִלֵּין בַּדִּים וְלָא בְּמֵה דִּלְגַו. לֵךְ לֵךְ אֲמְרִין נְזִירָא, סְחוֹר סְחוֹר לְכַרְמָא לָא תִקְרַב. בַּר אִנּוּן דְּאִתְחַזּוֹן לְשַׁמָּשָׁא לְגַו. לוֹן אִתְיְהִיב רְשׁוּתָא לְאַעֲלָאָה לְשַׁמָּשָׁא וּלְקָרְבָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

בֵּית דְּבְרֵאשִׁית רַבְרְבָא. רִבִּי יוֹסֵי שָׁאִיל לֵיהּ. וְאָמַר

לשון הקודש

וְאֵשׁ מְמַיִם. כֻּלָּם נֶאֱחָזוּ זוֹ בָּזוֹ וְיוֹצְאִים זוֹ מִזּוֹ בַּטַּבָּעוֹת הַלָּלוּ, וְכֻלָּם מִסְתַּכְּלִים לְאוֹתָהּ מִסְגֶּרֶת, שֶׁבָּהּ נֶאֱחָז לְאוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן לְהַשְׁקוֹתָם וְנֶאֱחָזִים בּוֹ.

בָּתִּים לְבַדִּים – הַטַּבָּעוֹת הַלָּלוּ הֵם עֲלִיוֹנִים, בָּתִּים וּמְקוֹמוֹת לְבַדִּים שֶׁהֵם מֶרְכָּבוֹת שֶׁלְּמַטָּה, בִּגְלַל שֶׁזֶּה בָּא מִצַּד הָאֵשׁ, וְזֶה מִצַּד הַמַּיִם, וְזֶה מִצַּד הָרוּחַ,

וְכֵן כֻּלָּם, כְּדֵי לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה לָאָרוֹן. וְעַל זֶה, מִי שֶׁמִּתְקָרֵב, מִתְקָרֵב בַּבַּדִּים הַלָּלוּ וְלֹא בְּמַה שֶּׁלְּפָנִים. לֵךְ לֵךְ אוֹמְרִים לָנָזִיר סָבִיב סָבִיב, לַכֶּרֶם אַל תִּתְקָרֵב. פֵּרֵט לְאֵלּוּ הָרְאוּיִים לְשַׁמֵּשׁ בִּפְנִים, לָהֶם נִתְּנָה רְשׁוּת לְהַעֲלוֹת, לְשַׁמֵּשׁ וּלְקָרֵב, וְעַל זֶה כָּתוּב (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

ב' שֶׁל בְּרֵאשִׁית הִיא גְּדוֹלָה. ר' יוֹסֵי

הַאי שִׁיתָּא יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית דְּקָא תָּנֵינָן מָאן אִנּוּן. אָמַר לֵיהּ הַיְינוּ דִּכְתִיב אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. כְּמָה דְּאִלֵּין אֲרָזִין נָפְקִין מִן לְבָנוֹן. הָכִי נָמֵי אִנּוּן שִׁיתָּא יוֹמִין נָפְקִין מִן בְּרֵאשִׁית. (תהלים קד)

וְאִלֵּין שִׁיתָּא יוֹמִין עִלָּאִין קְרָא פָּרִישׁ לוֹן דִּכְתִיב, לְךָ יְיָ הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְגו'. כִּי כֹל דָּא צַדִּיק. בַּשָּׁמַיִם דָּא תִּפְאֶרֶת. וּבָאָרֶץ דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּתַרְגּוּמוֹ דִּי אָחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא. כְּלוֹמַר דְּיסוֹדָא דְּעָלְמָא דְּאִקְרֵי כֹּל, אִיהוּ אָחִיד בְּתִפְאֶרֶת דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, וּבָאָרֶץ דְּאִקְרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. (דברי הימים א כט) (דף לא ע"ב)

וְעַל דָּא בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית הִיא בְּגִין דְּאִיהִי תְּנִיָּנָא לְחוּשְׁבְּנָא וְאִקְרֵי רֵאשִׁית. בְּגִין דְּהַאי כְּתָרָא עִלָּאָה טְמִירָא הִיא (חָכְמָה, בְּמָה דְּתִרְגֵּם יוֹנָתָן בְּרֵאשִׁית בְּחָכְמְתָא)

לשון הקודש

שָׁאַל אוֹתוֹ וְאָמַר, שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית הַלָּלוּ שֶׁשָּׁנִינוּ מָהֵם? אָמַר לוֹ, הַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. כְּמוֹ שֶׁהָאַרָזִים הַלָּלוּ יוֹצְאִים מִן לְבָנוֹן, כָּךְ גַּם אוֹתָם שִׁשָּׁה יָמִים יוֹצְאִים מִן בְּרֵאשִׁית. (תהלים קד)

וְשִׁשָּׁת הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, הַפָּסוּק פֵּרֵשׁ אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְגו'. כִּי כֹל – זֶה צַדִּיק. בַּשָּׁמַיִם – זוֹ תִּפְאֶרֶת. וּבָאָרֶץ – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ תַּרְגּוּמוֹ: שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כְּלוֹמַר, שֶׁיְּסוֹד הָעוֹלָם שֶׁנִּקְרָא כ"ל, הוּא אוֹחֵז בַּתִּפְאֶרֶת שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וּבָאָרֶץ שֶׁנִּקְרֵאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה בְּרֵאשִׁית. ב' רֵאשִׁית הִיא וְחָכְמָה, (דברי הימים–א כט)

קַדְמָאָה. וְעַל דְּלָא עָיִיל בְּחוּשְׁבְּנָא, תְּנַיְינָא הֲוֵי רֵאשִׁית. בְּגִין דָּא ב' רֵאשִׁית. וְעוֹד כְּמָה דְּחָכְמָה עִלָּאָה אִיהִי רֵאשִׁית. חָכְמָה תַּתָּאָה רֵאשִׁית נָמֵי הַוְיָא. וְעַל דָּא לֵית לְאַפְרָשָׁא ב' מִן רֵאשִׁית.

בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר קָרִינָן לֵיהּ וְהָכִי הוּא. וְשִׁיתָּא יוֹמִין נָפְקִין מִינָהּ וְאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ. וְאִלֵּין אִקְרוּן כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין אַחֲרָנִין. בָּרָא אֱלֹהִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. מַאי לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן לְאַשְׁקָאָה וּלְקַיְימָא לֵיהּ וּלְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ.

אֱלֹהִים אֱלֹהִים חַיִּים, דְּמַשְׁמַע בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים וַדַּאי עַל יְדָא דְּהַהוּא נַהֲרָא בְּגִין לְאַפָּקָא כֹּלָּא וּלְאַשְׁקָאָה כֹּלָּא. אֶת הַשָּׁמַיִם חִבּוּרָא

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם יוֹנָתָן בְּרֵאשִׁית – בְּחָכְמָה] בִּגְלַל שֶׁהִיא שְׁנִיָּה לַחֶשְׁבּוֹן, וְנִקְרֵאת רֵאשִׁית בִּגְלַל שֶׁכֶּתֶר עֶלְיוֹן זֶה טָמִיר הוּא רִאשׁוֹן. וְעַל שֶׁלֹּא נִכְנַס בַּחֶשְׁבּוֹן, הָרֵאשִׁית הוּא שֵׁנִי. בִּגְלַל זֶה ב' רֵאשִׁית. וְעוֹד, כְּמוֹ שֶׁחָכְמָה עֶלְיוֹנָה הִיא רֵאשִׁית, גַּם כָּךְ חָכְמָה תַּחְתּוֹנָה גַּם הִיא רֵאשִׁית, וְלָכֵן אֵין לְהַפְרִיד ב' מִן רֵאשִׁית.

לִבְרֵאשִׁית קוֹרְאִים לוֹ מַאֲמָר וְכָךְ זֶה. וְשִׁשָּׁה יָמִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וְנִכְלָלִים בּוֹ, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה הָאַחֵרִים. בָּרָא אֱלֹהִים – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. מַה זֶּה לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן? לְהַשְׁקוֹתוֹ וּלְקַיְּמוֹ אוֹתוֹ וּלְהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ.

אֱלֹהִים – אֱלֹהִים חַיִּים, שֶׁמַּשְׁמָע בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים וַדַּאי עַל יְדֵי אוֹתוֹ נָהָר כְּדֵי לְהוֹצִיא הַכֹּל וּלְהַשְׁקוֹת הַכֹּל.

דְּכַר וְנוּקְבָא כְּדְקָא חָזֵי. לְבָתָר הַאי. בֵּיהּ אִתְבְּרֵי עָלְמָא לְתַתָּא. בֵּיהּ יָהִיב חֵילָא לְכֹלָּא.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ח)

וּמְנָא לָן דְּשָׁמַיִם חֲזֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב (מְלָכִים א' ח') **וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. אֲתוּ שְׁלֹמֹה מִתְפַּלֵּל אֶל הַשָּׁמַיִם שֶׁיִּשְׁמְעוּ תְּפִלָּתוֹ, אֶלָּא שֶׁנִּקְרָא שְׁמָן עַל שְׁמוֹ. וְלָמָּה נִקְרָא שָׁמַיִם אֶלָּא שֶׁהוּא עָגוֹל כְּמוֹ רֹאשׁ וּמְלַמֵּד שֶׁמַּיִם מִימִינוֹ וְאֵשׁ מִשְּׂמֹאלוֹ וְהוּא בְּאֶמְצַע שָׁא מַיִם, מֵאֵשׁ וּמַיִם וּמַכְנִיס בֵּינֵיהֶם שָׁלוֹם, בָּא הָאֵשׁ וּמָצָא מִצְּדוֹ מִדַּת הָאֵשׁ. בָּא מַיִם וּמָצָא מִצְּדוֹ מִדַּת הַמַּיִם וְהַיְינוּ** (איוב כ"ה) **עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, מַאי שָׁמַיִם מְלַמֵּד שֶׁגָּבַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵשׁ וּמַיִם וּטְפָחַן זֶה בָּזֶה וְעָשָׂה מֵהֶן רֹאשׁ לְדִבְרָיו שֶׁנֶּאֱמַר** (תהלים קי"ט) **רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת.** (עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

אֵת הַשָּׁמַיִם – חִבּוּר זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאוּי. אַחַר כָּךְ בּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם לְמַטָּה, בּוֹ נָתַן כֹּחַ לַכֹּל.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ח)

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁשָּׁמַיִם הֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שֶׁכָּתוּב (מלכים–א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. הַאִם שְׁלֹמֹה מִתְפַּלֵּל אֶל הַשָּׁמַיִם שֶׁיִּשְׁמְעוּ תְּפִלָּתוֹ? אֶלָּא שֶׁנִּקְרָא שְׁמָן עַל שְׁמוֹ. וְלָמָּה נִקְרָא שָׁמַיִם? אֶלָּא שֶׁהוּא עָגֹל כְּמוֹ רֹאשׁ, וּמְלַמֵּד, הַמַּיִם מִימִינוֹ וְאֵשׁ מִשְּׂמֹאלוֹ וְהוּא בָּאֶמְצַע, שָׁא מַיִם, מֵאֵשׁ וּמַיִם, וּמַכְנִיס בֵּינֵיהֶם שָׁלוֹם. בָּא הָאֵשׁ וּמָצָא מִצְּדוֹ מִדַּת הָאֵשׁ. בָּא מַיִם וּמָצָא מִצְּדוֹ מִדַּת הַמַּיִם, וְהַיְינוּ (איוב כה) עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. מָהֵם הַשָּׁמַיִם? מְלַמֵּד שֶׁגִּבֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵשׁ וּמַיִם וּטְפָחָן זֶה בָּזֶה, וְעָשָׂה מֵהֶן רֹאשׁ לִדְבָרָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיט) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת: ע"כ.

אֶ"ת הַשָּׁמַיִם וְדַשְׁמַיִם אַפִּיקוּ אֶת בְּחֵילָא דְרָזָא דֵאֱלֹהִים חַיִּים בָּתַר דְּרֵאשִׁית אַפִּיק לֵיהּ.

בְּיוֹן דְּהַאי אַפִּיק כֹּלָּא וְכֹלָּא אִתְיְישַׁב בְּדוּכְתֵּיהּ כְּחַד. עִזְקָא דָּא בַּתְרַיְיתָא אִתְעֲבִידַת רֵאשִׁית. וּבְהַאי רֵאשִׁית אַפִּיק נְהוֹרִין עִלָּאִין וְשָׁרֵי נַהֲרָא וְשָׁרֵי מַיָּא לְנַגְדָּא לְקַבְּלָא לְתַתָּא. וְעַל דָּא בְּרֵאשִׁית דָּא בְּרֵאשִׁית דַּהַאי בָּרָא אֱלֹהִים. בֵּיהּ בָּרָא עַלְמָא תַּתָּאָה. בֵּיהּ אַפִּיק נְהוֹרִין. בֵּיהּ יָהִיב חֵילָא לְכֹלָּא.

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר עַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה י) **הֲיִתְפָּאֵר הַגַּרְזֶן עַל הַחוֹצֵב בּוֹ. שְׁבָחָא דְמַאן, לָאו דְאוּמָנָא הוּא. כָּךְ בְּהַאי רֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים עִלָּאָה אֶת הַשָּׁמַיִם. שְׁבָחָא דְמַאן דְּאֱלֹהִים הוּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַאי דִּכְתִיב,** (דברים ד) **אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרוֹבִים**

לשון הקודש

אֶ"ת הַשָּׁמַיִם, שֶׁמַּשְׁמָע שֶׁהַשָּׁמַיִם הוֹצִיאוּ אֶת, בַּכֹּחַ שֶׁל סוֹד אֱלֹהִים חַיִּים אַחַר שֶׁרֵאשִׁית הוֹצִיא אוֹתוֹ.

בְּיוֹן שֶׁזֶּה הוֹצִיא הַכֹּל, וְהַכֹּל הִתְיַשֵּׁב בִּמְקוֹמוֹ כְּאֶחָד, מַבַּעַת זוֹ הָאַחֲרוֹנָה נֶעֱשְׂתָה רֵאשִׁית, וּבָרֵאשִׁית הַזּוֹ הוֹצִיא אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, וְהִשְׂרָה אוֹר וְהִתְחִילוּ מַיִם לְהַשְׁפִּיעַ כְּנֶגֶד לְמַטָּה. וְעַל זֶה בְּרֵאשִׁית דַּהַאי בָּרָא אֱלֹהִים. בּוֹ בָּרָא עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, בּוֹ הוֹצִיא מְאוֹרוֹת, בּוֹ נָתַן כֹּחַ לַכֹּל.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, עַל זֶה כָּתוּב (ישעיה י) הֲיִתְפָּאֵר הַגַּרְזֶן עַל הַחוֹצֵב בּוֹ. הַשֶּׁבַח שֶׁל מִי – לֹא שֶׁל הָאֻמָּן הוּא? כָּךְ בְּרֵאשִׁית הַזֹּאת בָּרָא אֱלֹהִים עֶלְיוֹן אֶת הַשָּׁמַיִם – הַשֶּׁבַח שֶׁל מִי? שֶׁל אֱלֹהִים הוּא! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶה שֶׁכָּתוּב (דברים ד) אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו. קְרֹבִים? קָרוֹב צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא אֱלֹהִים עֶלְיוֹן. אֱלֹהִים שֶׁל פַּחַד יִצְחָק. אֱלֹהִים אַחֲרוֹן. וּמְשׁוּם

אֵלָיו. קְרוֹבִים. קָרוֹב מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אֱלֹהִים עִלָּאָה. אֱלֹהִים דְּפַחַד יִצְחָק. אֱלֹהִים בַּתְרָאָה. וּבְגִינֵי כָּךְ קְרוֹבִים וּגְבוּרוֹת סַגִּיאִין אִנּוּן דְּנָפְקִין מֵחַד וְכֻלְּהוּ חַד.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ט)

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. בְּזִמְנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה בְּאִלֵּין קְלִיפִּין הֲוָה בוֹנֶה עָלְמִין וּמַחֲרִיבָן וְהָא אוּקְמוּהָ דְּלֵית הַשְׁפָּעָה בְּכָל עָלְמִין, וְנָהַר דְּאִיהוּ צַדִּיק יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בִּתְרִין עָלְמִין, בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאִית מָאן דְּאָמַר דְּסָלִיק בְּמַחְשַׁבְתִּיהּ לְמִבְנֵי עָלְמִין וּלְהַחֲרִיבָן. וְאָמַר דֵּין מְהַנְיָין לִי וְדֵין לָא מְהַנְיָין לִי. אִלֵּין דְּאִתְמָר בְּהוֹן אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ מְהַנְיָין לִי. וְאַחֲרִנִין דְּאִתְמָר בְּהוֹן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ דְּאַחְזֵי עַל עָלְמִין דְּסָלִיק בִּרְעוּתֵיהּ לְמִבְנֵי לוֹן וְלָא עָבִיד לוֹן עֲלַיְהוּ אִתְמָר תֹהוּ וָבֹהוּ. וּבְזִמְנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִלֵּין קְלִיפִּין אִתְמָר בֵּיהּ

לשון הקודש

כָּךְ כָּתוּב קְרֹבִים, וּגְבוּרוֹת רַבּוֹת הֵם שֶׁיּוֹצְאִים מֵאֶחָד וְהַכֹּל אֶחָד.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ט)

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ (בראשית א). בְּזִמַּן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה בַּקְלִפּוֹת הָאֵלֶּה, הָיָה בוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, וַהֲרֵי הֵקִימוּ שֶׁאֵין הַשְׁפָּעָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְנָהָר שֶׁהוּא צַדִּיק יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בִּשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁעָלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְנוֹת עוֹלָמוֹת וּלְהַחֲרִיבָן, וְאָמַר זֶה מוֹעִיל לִי וְזֶה לֹא מוֹעִיל לִי. אֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ – מוֹעִילִים לִי, וְהָאֲחֵרִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, שֶׁמַּרְאֶה עַל עוֹלָמוֹת שֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ לִבְנוֹתָם וְלֹא עָשָׂה אוֹתָם – עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר תֹּהוּ וָבֹהוּ. וּבְזִמַּן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּקְלִפּוֹת הַלָּלוּ, נֶאֱמַר בּוֹ (איכה

(איכה ג׳) סַכּוֹתָה בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה.

תְּהוֹ וְחֹשֶׁךְ עֲלֵיהוֹ אִתְמָר (שמות י״ד) וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וְאִלֵּין קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, מוֹחָא מִלְגַּאו דְּתַלְיָא (דִּתְלַת) לד׳ סִטְרִין דָּא יהו״ה דְּאִיהוּ לָא קַבִּיל מֵסָאֲבוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ירמיה כ״ג) הֲלֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יְיָ. מָה אֶשָּׁא לָא מְקַבֵּל טוּמְאָה הֲכִי שְׁמֵיהּ לָא מְקַבֵּל טוּמְאָה. וּבְזִמְנָא דְּמִתְגַּבְּרִין אִלֵּין קְלִיפִּין וְאִתְבָּרוּן מֵאֱגוֹזָא, צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אדנ״י, סַלְקָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ יהו״ה וּסְלִיקַת כּוּלָּהּ, דְּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ מִתְכַּסֵּי מִינָּהּ בְּאִלֵּין קְלִיפִּין, אִיהִי אִתְקְרִיאַת עֲנִיָּה יְבֻשָּׁה וְלֵית לָהּ אֶלָּא מָה דְּיַהֲבִין עֲבָדִין בַּחֲשָׁאי.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְפְּשָׁט מֵאִלֵּין קְלִיפִּין אִתְמָר (יְשַׁעְיָה ל׳) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. וּמָה דַּהֲוָה

לשון הקודש

ב) סַכּוֹתָ בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה.
תְּהוֹ וָחֹשֶׁךְ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שמות יד) וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ, וְאֵלּוּ קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז. הַמֹּחַ מִבִּפְנִים שֶׁתָּלוּי [שֶׁל שֵׁשׁ] לְאַרְבָּעָה צְדָדִים זֶה יְהוָ״ה, שֶׁהוּא לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג) הֲלוֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה׳. מָה אֵשׁ לֹא מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה, כָּךְ שְׁמוֹ לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה. וּבִזְמַן שֶׁמִּתְגַּבְּרוֹת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ וְנִשְׁבָּרוֹת מֵהָאֱגוֹז, הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, אֲדנ״י, עוֹלָה לְבַעְלָהּ שֶׁהוּא יְהוָ״ה, וּמַעֲלָה הַכֹּל. שֶׁבִּזְמַן שֶׁהוּא מִתְכַּסֶּה מִמֶּנָּה בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, הִיא נִקְרֵאת עֲנִיָּה יְבֵשָׁה, וְאֵין לָהּ אֶלָּא מַה שֶּׁנּוֹתְנִים עֲבָדִים בַּחֲשַׁאי.
וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִן הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, נֶאֱמַר (ישעיה ל)

יְבֵשָׁה אִתְמָר בָּהּ, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְאִתְקְרִיאַת בְּרָכָה דִּילֵיהּ, קָרְבָּנָא דִּילֵיהּ, עוֹלָה דִּילֵיהּ, דְּאוֹקִיד כָּל אִלֵּין קְלִיפִּין. וּסְלִיקַת לְגַבֵּיהּ קְטֹרֶת. קְשׁוֹרָא דִּילֵיהּ, עוֹלָה דִּילֵיהּ, דִּכְתִיב (ויקרא ו׳) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, הִיא הָעוֹלָה בְּצִלּוֹתָא דְּשַׁחֲרִית, הִיא הָעוֹלָה לְגַבֵּיהּ בְּצִלּוֹתָא דְּמִנְחָה בְּכַמָּה רֵיחִין וּבוּסְמִין דְּגָן עֵדֶן דְּאִיהִי גָּן דְּאוֹרַיְיתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה, סְתִימָא דְּלָא אִתְפַּתְּחַת אֶלָּא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ.

וְכַד יֵיתֵי בַּעְלָהּ (תְּהִלִּים נ״א) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח דְּאִיהִי בָּבָא עִלָּאָה אִתְפַּתְּחַת לְגַבֵּיהּ כִּתְרִין (בִּתְרֵין) סַמְכִין קְשׁוֹט וְקַבִּילַת לֵיהּ בִּתְרִין דְּרוֹעִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. יהו"ה נָחִית לְגַבָּהּ וְדָא הוּא רָזָא אָמֵ"ן (דְּאָמֵ"ן) גִּימַטְרִיָּא יאהדונה"י דְּאִיהוּ חִבּוּרָא דִּתְרֵין שְׁמָהָן

לשון הקודש

וְלֹא יִכָּנֵף עוֹר מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. וּמַה שֶּׁהָיְתָה יְבֵשָׁה, נֶאֱמַר בָּהּ (שם ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְנִקְרֵאת הַבְּרָכָה שֶׁלּוֹ, הַקָּרְבָּן שֶׁלּוֹ, עוֹלָה שֶׁלּוֹ שֶׁשּׁוֹרֵף כָּל הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ. וְעוֹלָה אֶל הַקְּטֹרֶת הַקְּשׁוּר שֶׁלּוֹ, הָעוֹלָה שֶׁלּוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה. הִיא הָעֹלָה – בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית, הִיא הָעֹלָה – אֲלֵיהָ בִּתְפִלַּת מִנְחָה בְּכַמָּה רֵיחוֹת וּבְשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, שֶׁהִיא גַּן הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה. סְתוּמָה שֶׁלֹּא נִפְתַּחַת אֶלָּא רַק לְבַעְלָהּ. **וּכְשֶׁיָּבֹא** בַּעְלָהּ, (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, שֶׁהוּא דֶּלֶת עֶלְיוֹנָה נִפְתַּחַת אֵלָיו [בִּשְׁנֵי] פְּתָחִים (נצח והוד) עַמּוּדֵי אֱמֶת וּמְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ בְּשִׁתֵּי זְרוֹעוֹת. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. יְהוָ"ה יוֹרֵד אֵלֶיהָ, וְזֶהוּ

בְּאַתְוָון. וּבְגִין דָּא גָּדוֹל הָעוֹנָה אָמַן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ בְּזִמְנָא דְּאִינוּן תְּרִין בְּרִישָׁא דְּצַדִּיקַיָּא.

אֲבָל כַּד אִינוּן בְּרִישָׁא דְּחַיָּבַיָּיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרַת לְגַבַּייהוּ (שיר השירים א') **אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת מֵאֵלֵּין דְּשַׁרְיָין לְפַתָּאָה לִבְנֵי נָשָׁא כְּמָה דַּהֲווּ מְפַתִּין לְיִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא בְּשִׁית שַׁעְתִּין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (שמות ל"ב) **וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר. וְאוּקְמוּהָ מָאי כִּי בֹשֵׁשׁ, אֶלָּא בְּשִׁית שַׁעְתִּין עַבְדוּ יָת עֶגְלָא בְּגִין לְאַפְרָשָׁא לוֹן מִשֶּׁבַע. הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (שמות י"ב) **אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר, אַךְ חֵלֶק בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע.**

וּבְגִין דָּא אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ גָּרְמוּ דְּאִסְתַּלַּק מִנִּי וְ' דְּאִיהוּ הַשֵּׁשׁ וְאוֹר

לשון הקודש

סוד אָמֵ"ן גִימַטְרִיָּא יאהדונה"י, שֶׁהוּא חִבּוּר שְׁנֵי שֵׁמוֹת בְּאוֹתִיּוֹת, וְלָכֵן גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מֵהַמְבָרֵךְ, בִּזְמַן שֶׁהֵם שְׁנַיִם בְּרֹאשׁ הַצַּדִּיקִים.

אֲבָל כְּשֶׁהֵם בְּרֹאשׁ הָרְשָׁעִים, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אוֹמֶרֶת לָהֶם, (שם א) אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, מֵאֵלֶּה שֶׁשּׁוֹרִים לְפַתּוֹת לִבְנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מְפַתִּים אֶת יִשְׂרָאֵל בָּעֶגֶל בְּשֵׁשׁ הַשָּׁעוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר, וּבְאֶרוּהָ, מַה זֶּה בֹּשֵׁשׁ? אֶלָּא בְּשֵׁשׁ שָׁעוֹת עָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל, כְּדֵי לְהַפְרִידָם מִשֶּׁבַע. זֶה שֶׁכָּתוּב אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר. אַךְ – חֵלֶק בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע.

וְלָכֵן אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשֶּׁמֶשׁ. גָּרְמוּ שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנִּי ו' (תִּפְאֶרֶת), שֶׁהוּא הַשֵּׁשׁ, וְאוֹר הַשֵּׁשׁ שֶׁהָיָה מֵאִיר

הַשֵּׁשׁ דַּהֲוָה נָהִיר בִּסְתָרָא דְּשִׁית תֵּיבִין דְּאִינּוּן (דְּבָרִים ו׳) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד, בְּנֵי אִמֵּי נִחֲרוּ בִּי, נִיחַר גְּרוֹנָם דְּבַטִּילוּ קְרִיַת שְׁמַע דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תְּהִלִּים קמ״ט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם, וּבְגִין דָּא שָׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, דְּאִינּוּן שְׁאַר אוּמִין עָרֵב רָב. וּבְגִין דָּא כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי וּבְגִין דָּא אִינּוּן עָרֵב רָב מַצְלִיחִין בְּכֹלָּא.

כָּתְנוֹת עוֹר חֲשׁוּכִין דְּעַיְינִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בְּרֵאשִׁית כ״ז) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, לְאִסְתַּכְּלָא לְאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יְחֶזְקֵאל א׳) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים דְּאִינּוּן חֲמֵשׁ אוֹר דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית כָּתְנוֹת אוֹר אִינּוּן. וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. וְהָאָרֶץ הָא חַד. תֹּהוּ תְּרֵין. בֹּהוּ תְּלָת. חֹשֶׁךְ אַרְבַּע. תְּהוֹם חֲמֵשׁ. וְאַרְבַּע אִינּוּן דְּכִלִּילָן בְּגוּפָא וְאִינּוּן אַרְבַּע יְסוֹדִין דְּאִינּוּן

לשון הקודש

בַּסֵּתֶר שֶׁל שֵׁשׁ תֵּבוֹת, שֶׁהֵם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה׳ אֱלֹהֵינוּ ה׳ אֶחָד, בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִּי, נִחַר גְּרוֹנָם שֶׁבִּטְּלוּ קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם, וְלָכֵן שָׂמֻנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, שֶׁהֵם שְׁאָר אֻמּוֹת עֵרֶב רַב. וְלָכֵן כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, וְלָכֵן אוֹתָם עֵרֶב רַב מַצְלִיחִים בַּכֹּל.

כָּתְנוֹת עוֹר חֲשׁוּכֵי הָעֵינַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (בראשית כז) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, לְהִסְתַּכֵּל עַל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים, שֶׁהֵם חָמֵשׁ פְּעָמִים אוֹר שֶׁבְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כָּתְנוֹת אוֹר הֵם. וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. וְהָאָרֶץ – הֲרֵי אֶחָד, תֹּהוּ – שְׁנַיִם, בֹּהוּ – שְׁלֹשָׁה. חֹשֶׁךְ – אַרְבָּעָה. תְּהוֹם – חֲמִשָּׁה. וְאַרְבָּעָה הֵם שֶׁכְּלוּלִים בַּגּוּף, וְהֵם אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת

קְלִיפִּין דְּאֶגוֹזָא, וּבְגִין דָּא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. וְאוּקְמוּהָ הָיְתָה מְקַדְּמַת דְּנָא, דְּהַכִּי אָרְחָא דְּקְלִיפִּין דְּמְקַדְּמִין לְמוֹחָא.

וְרוּחַ אֱלֹהִים דָּא רוּחָא דְּמְשִׁיחָא, דְּמִיָּד דְּיֵהֵא מְרַחֶפֶת עַל אַנְפֵּי מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא מִיָּד יֵהֵא פּוּרְקָנָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְיָ אֱלֹהִים, מִיָּד (לְמְשִׁיחָא) מְשִׁיחָא דְּהָוָה בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן בְּמָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיְשַׁלְּחֵהוּ מִגַּן עֵדֶן מֵעִדּוֹן דִּילֵיהּ. וְאַמַּאי לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּגִין דָּא וַיְשַׁלְּחֵהוּ מִיָּד, דְּיִפּוֹק מִתַּמָּן.

וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרוּבִים דְּאִינּוּן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף דְּמָשְׁכָא רוּחָא דְּמְשִׁיחָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, וְרוּחַ אֱלֹהִים דָּא שִׁיל"ה הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר יא) וְאֵצַלְתִּי מִן הָרוּחַ, דְּהַכִּי סָלִיק

לשון הקודש

שֶׁהֵם קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז, וְלָכֵן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. וּבְאֲרוּהָ הָיְתָה – מִקֹּדֶם לָכֵן, שֶׁכָּךְ דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת שֶׁקּוֹדְמוֹת לַמֹּחַ.

וְרוּחַ אֱלֹהִים – זוֹ רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, מִיָּד שֶׁתֵּהֵא מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי מֵי הַתּוֹרָה, מִיָּד תִּהְיֶה גְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים, מִיָּד [וּלְמָשִׁיחַ] אֶת הַמָּשִׁיחַ שֶׁהָיָה בְּגַן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית ג) וַיְשַׁלְּחֵהוּ [וְגוֹ'] מִגַּן עֵדֶן, מֵעִדּוּנוֹ, וְלָמָּה? לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה. בִּגְלַל זֶה וַיְשַׁלְּחֵהוּ, מִיָּד שֶׁיֵּצֵא מִשָּׁם.

וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם – לַגָּן – אֶת הַכְּרוּבִים, מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שֶׁמּוֹשֵׁךְ רוּחַ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהִים, זֶה שִׁיל"ה, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר יא)

שִׁיל"ה מֹשֶׁה בְּחוּשְׁבָּנָא. וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם, דְּאַקְדִּים שִׁיל"ה לְתָרָוַויְהוּ בְּגִין דִּיהֵא מְרַחֶפֶת עַל אַנְפּוֹי דְּאוֹרַיְיתָא וּפוּרְקָנָא בֵּיהּ תַּלְיָיא וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת מִיָּד יְהֵא בִּידֵיהּ. וּמַאי נִיהוּ, מַטֵּה מטט"רון דְּאִתְהַפַּךְ מִמַּטֵּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֵּה. וְעוֹד מַטֵּה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וְאִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל כְּלַפֵּי חֶסֶד לִימִינָא וְיִפְקוּן בְּרַחֲמֵי. וְאִם לָאו מַטֵּה כְּלַפֵּי חוֹבָה לְסִטְרָא דְּגְבוּרָ"ה דְּתַמָּן נָחָשׁ, אֵל אַחֵר. דְּתַבָּע לְשִׁפּוֹךְ דָּמָא וְאִתְקְטִיל מָשִׁיחַ וְסַגִּיאִין מִיִּשְׂרָאֵל. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר (רות ג') שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר דְּאִיהוּ בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם דִּיהֵא מַטֵּה כְּלַפֵּי חֶסֶד.

וּבְגִין דָּא וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וְכֻלָּא לְשָׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא

לשון הקודש

וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה שִׁילֹה בְּחֶשְׁבּוֹן מֹשֶׁה. וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם, שֶׁמַּקְדִּים שִׁילֹה לִשְׁנֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַתּוֹרָה, וְהַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בּוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מִיָּד יִהְיֶה בְּיָדוֹ, וּמַהוּ? הַמַּטֶּה. מטטרו"ן מִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. וְעוֹד, מַטֶּה זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְאִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל – כְּלַפֵּי חֶסֶד, לְיָמִין, וְיֵצְאוּ בְּרַחֲמִים. וְאִם לָאו – מַטֶּה כְּלַפֵּי חוֹבָה, לְצַד הַגְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם הַנָּחָשׁ אֵל אַחֵר שֶׁמְּבַקֵּשׁ לִשְׁפּוֹךְ דָּם, וְנֶהֱרָג מָשִׁיחַ וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָכֵן נֶאֱמַר (רות ג) שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, שֶׁהוּא בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁיִּהְיֶה מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד.

וּבְגִלַּל זֶה וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְהַכֹּל כְּדֵי לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהִיא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ג) עֵץ

דְּאִתְמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא וְאִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה. אִם זָכָה בַּר נָשׁ, אִיהִי סַם חַיִּים דִּילֵיהּ. וְאִם לָאו, הִיא מִתְהַפְּכָת לֵיהּ לְסַם הַמָּוֶת. וְהָא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין הֲכִי, כְּגוֹנָא דְּמַטֶּה דְּאִתְהַפָּךְ לְנָחָשׁ וּמְנָחָשׁ לְמַטֶּה. וּבְזִמְנָא הַהוּא יִתְמַחוּן מִן עַלְמָא כָּל אִינּוּן דְּאִתְמַר בְּחוֹן (שמות ז׳) וַיַּעֲשׂוּ כֵּן חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלָטֵיהֶם: (עד כאן מההשמטות).

תּוֹסֶפְתָּא

בְּרֵאשִׁי"ת בָּרָ"א רֶמֶז לְכֶתֶ"ר חָכְמָ"ה. אֱלֹהִים רוֹמֵז לִבִינָ"ה. אֵ"ת רוֹמֵז לִגְדוּלָ"ה וּגְבוּרָ"ה. הַשָּׁמַיִ"ם דָּא הוּא תִּפְאֶרֶ"ת. וְאֶ"ת רוֹמֵז לְנֶצַ"ח הוֹ"ד יְסוֹ"ד. הָאָרֶ"ץ רוֹמֵז לְמַלְכוּ"ת: (עד כאן תוספתא).

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. (וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְמִי הוּא אוֹמֵר אֵינוֹ אוֹמֵר אֶלָּא לַאֲחֵרִים. יְהִי אוֹר לָעוֹלָם הַזֶּה. וַיְהִי אוֹר לָעוֹלָם הַבָּא). **וְדָא אִיהוּ נְהוֹרָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא. וְהוּא נְהוֹרָא דְּעֵינָא. וְהוּא נְהוֹרָא דְּאַחֲזֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ**

לשון הקודש

חַיִּים הִיא, וְהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אִם זָכָה אָדָם – הִיא סַם חַיִּים שֶׁלּוֹ, וְאִם לָאו – הִיא מִתְהַפֶּכֶת לוֹ לְסַם הַמָּוֶת. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁהַמַּטֶּה שֶׁהִתְהַפֵּךְ לְנָחָשׁ וּמְנָחֵשׁ לְמַטֶּה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִמָּחוּ מִן הָעוֹלָם כָּל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שמות ז) וַיַּעֲשׂוּ כֵּן חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלָטֵיהֶם:

תּוֹסֶפְתָּא

בְּרֵאשִׁי"ת בָּרָ"א, רֶמֶז לְכֶתֶ"ר חָכְמָ"ה. אֱלֹהִים רוֹמֵז לִבִינָ"ה. אֵ"ת רוֹמֵז לִגְדֻלָּה וּגְבוּרָ"ה. הַשָּׁמַיִ"ם זֶהוּ תִּפְאֶרֶ"ת. וְאֵ"ת רוֹמֵז לְנֶצַ"ח הוֹ"ד יְסוֹ"ד. הָאָרֶ"ץ רוֹמֵז לְמַלְכוּ"ת: עד כאן התוספתא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, לְמִי הוּא אוֹמֵר? אֵינוֹ אוֹמֵר אֶלָּא לַאֲחֵרִים.

הוּא לְאָדָם קַדְמָאָה וְחַוֵּי חָזֵי בֵּיהּ מִסְתַּיְּפֵי עָלְמָא וְעַד סְיָיפֵי עָלְמָא. וְהוּא נְהוֹרָא דְאַחֲזֵי קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא לְדָוִד וְהָוָה מְשַׁבֵּחַ וְאָמַר (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. וְהוּא נְהוֹרָא דְאַחֲזֵי קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא לְמשֶׁה וְחָמָא בֵּיהּ מִגַּלְעָד וְעַד דָּן.

וּבְשַׁעֲתָא דְּחָמָא קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיקוּמוּן תְּלָתָא דָּרִין חַיָּבִין. וְאִנּוּן דָּרָא דֶּאֱנוֹשׁ וְדָרָא דְּטוֹפָנָא וְדָרָא דְּפַלָּגָה (נ"א נְגִיז לֵיהּ) בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּמְּשׁוּן בֵּיהּ, וְיָהַב יָתֵיהּ קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא לְמשֶׁה וְאִשְׁתַּמַּשׁ בֵּיהּ תְּלַת יַרְחִין דְּאִשְׁתָּאֲרוּן לֵיהּ מִיּוֹמֵי עִבּוּרָא דִּילֵיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות ב) וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים.

וּבָתַר תְּלַת יַרְחִין עָאל קַמֵּי פַּרְעֹה נָטִיל לֵיהּ קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא מִנֵּיהּ. עַד דְּקָאִים עַל

לשון הקודש

יְהִי אוֹר – לָעוֹלָם הַזֶּה. וַיְהִי אוֹר – לָעוֹלָם הַבָּא).

וְזֶהוּ הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתְּחִלָּה, וְהוּא אוֹר הָעִיִן, וְהוּא אוֹר שֶׁהֵרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן וְהָיָה רוֹאֶה בּוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְהוּא אוֹר שֶׁהֵרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדָוִד, וְהָיָה מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. וְהוּא הָאוֹר שֶׁהֵרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמשֶׁה וְרָאָה בּוֹ מִגַּלְעָד וְעַד דָּן.

וּבְשָׁעָה שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעֲמְדוּ שְׁלֹשָׁה דוֹרוֹת שֶׁל רְשָׁעִים, וְהֵם, דּוֹר אֱנוֹשׁ, וְדוֹר הַמַּבּוּל, וְדוֹר הַפְּלַגָּה – גָּנַז אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ, וְנָתַן אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמשֶׁה וְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לוֹ מִיּוֹם עִבּוּרוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ב) וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים.

וְאַחַר שְׁלֹשָׁה יְרָחִים נִכְנַס לִפְנֵי

טוּרָא דְסִינַי לְקַבָּלָא אוֹרַיְיתָא וְהָדַר לֵיהּ הַהוּא נְהוֹרָא וְאִשְׁתַּמַּשׁ בֵּיהּ כָּל יוֹמוֹי. וְלֹא יָכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִקְרַב בַּהֲדֵיהּ עַד דְיָהַב מַסְוֶה עַל אַנְפּוֹי כְמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות לד) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו. וְאִתְעַטַּף בֵּיהּ כְּטַלִּית. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה.

יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כָּל מַה דְאִתְמָר בֵּיהּ וַיְהִי הוּא בְעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק אוֹר דְבָרָא קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא בְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית הָוָה סָלִיק נְהוֹרֵיהּ מִסְּיָפֵי עָלְמָא עַד סְיָפֵי עָלְמָא וְאִתְגְּנִיז.

מַאי טַעְמָא אִתְגְּנִיז. בְּגִין דְלָא יִתְהַנּוֹן מִנֵּיהּ חַיָּבֵי עָלְמָא. וְעָלְמִין לָא יִתְהַנּוֹן בְּגִינֵיהוֹן. וְהוּא טָמִיר לְצַדִּיקַיָּא, לַצַּדִּיק דַיְקָא (דף לב ע"א) דִכְתִיב, (תהלים צז)

לשון הקודש

יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי – הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, הָיָה עוֹלֶה אוֹרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם וְנִגְנַז. **מָה** הַטַּעַם שֶׁנִּגְנַז? כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָנוּ מִמֶּנּוּ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָמוֹת לֹא יֵהָנוּ בִּגְלָלָם. וְהוּא שָׁמוּר לַצַּדִּיקִים, לַצַּדִּיק דַּוְקָא, פַּרְעֹה, לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁעָמַד עַל הַר סִינַי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וְהֶחֱזִיר לוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר וְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כָּל יָמָיו. וְלֹא יָכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לִקְרַב אֵלָיו, עַד שֶׁנָּתַן מַסְוֶה עַל פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לד) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו. וְהִתְעַטֵּף בּוֹ כְּטַלִּית. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה.

אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה וּכְדֵין יִתְבַּסְּמוּן עָלְמִין וְיהוֹן כֻּלָּא חַד. וְעַד יוֹמָא דְּיֵהָא עָלְמָא דְּאָתֵי הוּא טָמִיר וְנָגִיז.

הַהוּא נְהוֹרָא נָפַק מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא דְּאִתְגַּלְפָא בְּקִלְפּוּי דְּטָמִירָא דְּכֻלָּא. עַד דְּמֵהַהוּא נְהוֹרָא דְּאִתְגְּנִיז אִתְגְּלִיף בְּשִׁבְיל חַד טְמִירָא לַחֲשׁוֹכָא דְּלְתַתָּא וּנְהוֹרָא שָׁאֲרֵי בֵּיהּ. מָאן חֲשׁוֹכָא דְּלְתַתָּא. הַהוּא דְּאִקְרֵי לַיְלָה דִּכְתִיב בֵּיהּ וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן מָאי דִּכְתִיב, מְגַלֶּה עֲמוּקוֹת (איוב יב) מִנִּי חשֶׁךְ. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אִי תֵּימָא מֵחשֶׁךְ סָתִים אִתְגַּלְיָין. הָא חֲזִינָן דְּטְמִירִין אִנּוּן כָּל אִנּוּן כְּתִרִין עִלָּאִין וְקַרִּינָן עֲמוּקוֹת. מַהוּ מְגַלֶּה. אֶלָּא כָּל אִנּוּן טְמִירִין עִלָּאִין לָא אִתְגַּלְיָין אֶלָּא מִגּוֹ הַהוּא חֲשׁוֹכָא דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְּלֵילְיָא. (וְיֵהָא כֻּלָּא חַד בְּרָזָא דְּוַהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וְאָז יִתְבַּשְּׂמוּ הָעוֹלָמוֹת וְיִהְיוּ כֻּלָּם אֶחָד. וְעַד הַיּוֹם שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם הַבָּא, הוּא נִסְתָּר וְגָנוּז.

אוֹתוֹ אוֹר יָצָא מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ שֶׁנֶּחְקַק בַּמַּטֶּה שֶׁנִּסְתָּר מִכֹּל, עַד שֶׁמֵּאוֹתוֹ אוֹר שֶׁנִּגְנַז, נֶחְקַק בְּשִׁבְיל אֶחָד טָמִיר לַחשֶׁךְ שֶׁלְּמַטָּה. וְהָאוֹר שָׂרוּי בּוֹ. מִיהוּ הַחשֶׁךְ שֶׁלְּמַטָּה? אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא לַיְלָה, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב (איוב יב) מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי חשֶׁךְ? רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אִם תֹּאמַר מֵחשֶׁךְ נִסְתָּר הִתְגַּלּוּ, הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁנִּסְתָּרִים הֵם כָּל אוֹתָם כְּתָרִים עֶלְיוֹנִים וְקוֹרְאִים עֲמֻקוֹת. מַהוּ מְגַלֶּה? אֶלָּא כָּל אוֹתָם נִסְתָּרִים עֶלְיוֹנִים לֹא

כְּאוֹר הַחַמָּה בְּדַרְגָּא חָדָא וְעַד יוֹמָא דְּייֵתֵי הוּא גְּנִיז וְטָמִיר).

תָּא חֲזֵי, כָּל אִנּוּן עַמִּיקִין סְתִימִין דְּנָפְקֵי מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה וְקָלָא נָטִיל לוֹן לָא אִתְגַּלְיָין עַד דְּמִלָּה מְגַלָּה לוֹן. מָאן מִלָּה הַיְינוּ דִּבּוּר.

וְהַאי דִּבּוּר אִקְרֵי שַׁבָּת. וּבְגִין דְּשַׁבָּת אִקְרֵי דִּבּוּר, דִּבּוּר דְּחוֹל אָסוּר בְּשַׁבָּת. (גליון מהרש"ב **וְכָךְ הָוָה עָבִיד רִבִּי שִׁמְעוֹן כַּד חָמֵי לְאִמֵּיהּ דְּהֲוַת מִשְׁתָּעְיָא הָוָה אָמַר לָהּ, אִמָּא, שְׁתוֹקִי, שַׁבָּת הוּא וְאָסִיר). בְּגִין דְּדִבּוּר דָּא בַּעְיָא לְשַׁלְטָאָה וְלָא אַחֲרָא. וְהַאי דִּבּוּר דְּאִיהוּ אָתֵי מִסִּטְרָא דְּחֶשְׁךְ מְגַלֶּה עֲמוּקוֹת מִגַּוֵּיהּ. וּמַשְׁמַע מִנֵּי חֶשְׁךְ. הַהוּא דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְּחֶשְׁךְ דִּכְתִיב מִנֵּי דַיְוִקָא.**

לשון הקודש

הִתְגַּלּוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּסוֹד הַלַּיְלָה וְהַכֹּל יִהְיֶה אֶחָד בְּסוֹד שֶׁל וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה בְּדַרְגָּה אַחַת, וְעַד הַיּוֹם שֶׁיָּבֹא הוּא גָּנוּז וְטָמוּן).

בָּא רְאֵה, כָּל אוֹתָם עֲמָקִים נִסְתָּרִים שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ מַחֲשָׁבָה וְקוֹל לוֹקֵחַ אוֹתָם, לֹא מִתְגַּלִּים עַד שֶׁדִּבּוּר מְגַלֶּה אוֹתָם. מָה הַדָּבָר? הַיְינוּ דִּבּוּר.

וְזֶה הַדִּבּוּר נִקְרָא שַׁבָּת, וּבִגְלַל שֶׁשַּׁבָּת נִקְרָא דִּבּוּר, דִּבּוּר שֶׁל חֹל אָסוּר בְּשַׁבָּת. וְכָךְ הָיָה עוֹשֶׂה רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה אֶת אִמּוֹ שֶׁהָיְתָה מְדַבֶּרֶת, הָיָה אוֹמֵר לָהּ: אִמָּא, שְׁתְקִי. שַׁבָּת הַיּוֹם וְאָסוּר.] בִּגְלַל שֶׁדִּבּוּר זֶה צָרִיךְ לִשְׁלֹט וְלֹא אַחֵר. וְדִבּוּר זֶה שֶׁהוּא בָּא מִצַּד הַחֹשֶׁךְ, מְגַלֶּה עֲמֻקּוֹת מִתּוֹכוֹ. וּמַשְׁמָע מִנֵּי חֹשֶׁךְ, אוֹתוֹ שֶׁבָּא מִצַּד הַחֹשֶׁךְ, שֶׁכָּתוּב מִנֵּי דַּוְקָא.

השלמה מההשמטות (סימן ל"א)

יָשָׁב רִבִּי בוֹן וְדָרַשׁ מָהוּ דִּכְתִיב (ישעיה מה) **יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. אֶלָּא אוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ כְּתִיב בּוֹ יְצִירָה. חֹשֶׁךְ שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ כְּתִיב בּוֹ בְּרִיאָה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** (עמוס ד') **יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ. אִי בָּעִית אֵימָא אוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, כְּתִיב בּוֹ עֲשִׂיָּה. דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְאֵין הֲוָיָה אֶלָּא עֲשִׂיָּה וְקָרֵי בֵּיהּ יְצִירָה. חֹשֶׁךְ דְּלָא הָוָה בֵּיהּ עֲשִׂיָּה אֶלָּא הַבְדָּלָה וְהַפְרָשָׁה קָרֵי בֵּיהּ בְּרִיאָה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר הַבְּרִיא פְּלוֹנִי וְכוּ'. אָמַר רִבִּי בְּרֶכְיָה מָהוּ דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְלֹא אָמַר וְהָיָה. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ חֵפֶץ נָאֶה וְהִקְצָהוּ עַד שֶׁזִּימֵּן לוֹ מָקוֹם וְשָׁמַהוּ שָׁם הָדָא הוּא דִּכְתִיב יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה.** (עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

השלמה מההשמטות (סימן ל"א)

יָשַׁב רַבִּי בוֹן וְדָרַשׁ, מַהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מה) יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ? אֶלָּא אוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ כָּתוּב בּוֹ יְצִירָה, חֹשֶׁךְ שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ כָּתוּב בּוֹ בְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ד) יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ. אִם תִּרְצֶה אֹמַר, אוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ כָּתוּב בּוֹ עֲשִׂיָּה, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וְאֵין הֲוָיָה אֶלָּא עֲשִׂיָּה, וְקוֹרֵא בּוֹ יְצִירָה. חֹשֶׁךְ שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ עֲשִׂיָּה אֶלָּא הַבְדָּלָה וְהַפְרָשָׁה, קוֹרֵא בּוֹ בְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁאַתָּה אוֹמֵר הַבְרִיא פְּלוֹנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרֶכְיָה, מַהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, וְיְהִי אוֹר וְלֹא אָמַר וְהָיָה? מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ חֵפֶץ נָאֶה וְהִקְצָהוּ, עַד שֶׁזִּמֵּן לוֹ מָקוֹם וְשָׁמָהוּ שָׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, שֶׁכְּבָר הָיָה:

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אִי הָכִי מַאי דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. אָמַר לֵיהּ, אוֹר אַפִּיק יוֹם וְחֹשֶׁךְ אַפִּיק לַיְלָה. לְבָתַר חָבַר לוֹן כְּחֲדָא וְהָווּ חַד דִּכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. דְּלַיְלָה וְיוֹם אִקְרוּן חַד. וְהַאי דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (דְּאַפְרִישׁ מַחֲלוֹקֶת) דָּא בְּזִמְנָא דְּגָלוּתָא דְּאִשְׁתְּכַח פָּרוּדָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק עַד הָכָא דְּכוּרָא בְּאוֹר וְנוּקְבָא בַּחֲשׁוֹכָא. לְבָתַר מִתְחַבְּרָן כְּחֲדָא לְמֶהֱוֵי חַד. בְּמַאי אִתְפַּרְשָׁאן לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּין נְהוֹרָא וּבֵין חֲשׁוֹכָא. מִתְפַּרְשָׁן דַּרְגִּין וְתַרְוַוייהוּ כְּחַד חֲווֹ. דְּהָא לֵית נְהוֹרָא אֶלָּא בַּחֲשׁוֹכָא וְלֵית חֲשׁוֹכָא אֶלָּא בִּנְהוֹרָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִנּוּן חַד אִתְפַּרְשָׁן בִּגְוָונִין וְעִם כָּל דָּא אִנּוּן חַד דִּכְתִיב יוֹם אֶחָד.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, מַהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ? אָמַר לוֹ, אוֹר הוֹצִיא יוֹם וְחֹשֶׁךְ הוֹצִיא לַיְלָה, אַחַר כָּךְ חִבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד וְהָיוּ אֶחָד, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. שֶׁלַּיְלָה וְיוֹם נִקְרָאִים אֶחָד. וְזֶה שֶׁכָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, [שֶׁהִפְרִיד מַחֲלֹקֶת] זוֹ בַּזְּמַן שֶׁל הַגָּלוּת שֶׁנִּמְצָא פֵּרוּד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד כָּאן זָכָר בָּאוֹר וּנְקֵבָה בַּחֹשֶׁךְ. אַחַר כָּךְ מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד לִהְיוֹת אֶחָד. בַּמֶּה נִפְרָדִים לְהַכִּיר בֵּין אוֹר וּבֵין חֹשֶׁךְ? מִתְפָּרְדוֹת הַדְּרָגוֹת, וּשְׁנֵיהֶם הֵם כְּאֶחָד, שֶׁהֲרֵי אֵין אוֹר אֶלָּא בַּחֹשֶׁךְ, וְאֵין חֹשֶׁךְ אֶלָּא בָּאוֹר. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם אֶחָד, נִפְרָדִים בִּגְוָנִים, וְעִם כָּל זֶה הֵם אֶחָד, שֶׁכָּתוּב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עָלְמָא אִתְבְּרִי וְאִתְקַיָּים דִּכְתִיב, (ירמיה לג) **אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.** מָאן בְּרִית דָּא צַדִּיק יְסוֹדָא דְעָלְמָא דְאִיהוּ רָזָא דְזָכוֹר. וְעַל דָּא עָלְמָא קַיְימָא בִּבְרִית יוֹמָם וָלַיְלָה כְּחֲדָא דִכְתִיב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. חֻקּוֹת שָׁמַיִם דְּנַגְדִּין וְנָפְקִין מֵעֵדֶן עִלָּאָה.

פָּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) **מִקּוֹל מְחַצְּצִים בֵּין מַשְׁאֲבִים שָׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת ה' וְגו'. מִקּוֹל מְחַצְּצִים** דָּא קוֹל יַעֲקֹב. **מְחַצְּצִים כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,** (שמואל א יז) **אִישׁ הַבֵּינַיִם. בֵּין מַשְׁאֲבִים** דְּאִיהוּ יָתִיב בֵּין אִנּוּן דְּשָׁאֲבִין מַיָּא מִלְּעֵילָּא וְהוּא נָטִיל בִּתְרֵין סִטְרִין וְכָלִיל לְהוֹן בְּגַוֵּיהּ.

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, עַל הַבְּרִית הָעוֹלָם נִבְרָא וְהִתְקַיֵּם, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) **אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.** מִי הַבְּרִית? זֶה צַדִּיק יְסוֹד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל זָכוֹר. וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד בִּבְרִית יוֹמָם וָלַיְלָה כְּאֶחָד, שֶׁכָּתוּב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם שֶׁשּׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים מֵעֵדֶן הָעֶלְיוֹן.

פָּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) **מִקּוֹל מְחַצְּצִים בֵּין מַשְׁאֲבִים שָׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת ה' וְגו'. מִקּוֹל מְחַצְּצִים** – זֶה קוֹל יַעֲקֹב. **מְחַצְּצִים** – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-א יז) **אִישׁ הַבֵּינַיִם. בֵּין מַשְׁאֲבִים** – שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין אוֹתָם שֶׁשּׁוֹאֲבִים מַיִם מִלְּמַעְלָה, וְהוּא נוֹטֵל בִּשְׁנֵי צְדָדִים וְכוֹלֵל אוֹתָם בְּתוֹכוֹ.

שָׁם יְתַנּוּ צִדְקוֹת יְיָ. תַּמָּן הוּא אֲתַר מְהֵימְנוּתָא לְאִתְדַּבָּקָא. שָׁם יְתַנּוּ צִדְקוֹת יְיָ. תַּמָּן יָנְקִין צִדְקוֹת יְיָ וְשָׁאֲבִין. צִדְקוֹת פִּרְזוֹנוֹ (בִּישְׂרָאֵל) דָּא צַדִּיק דְּעָלְמָא דְּאִיהוּ קַיָּים וְקַדִּישׁ, וְאִיהוּ שָׁאִיב וְנָטִיל כֹּלָּא וּמְפַזֵּר לְגַבֵּי יַמָּא רַבָּא אִנּוּן מַיִין עִלָּאִין. בְּיִשְׂרָאֵל, דְּיִשְׂרָאֵל יָרְתוּ קַיָּים דָּא. וְיַהֲבִיהּ לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּתַת עָלְמִין.

כְּיוָן דְּיִשְׂרָאֵל שָׁבְקוּ לֵיהּ דְּהַווּ גָּזְרִין וְלָא פָּרְעִין. **מַה כְּתִיב,** (שופטים ה) **אָז יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים עַם יְיָ. יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים, אִנּוּן שַׁעֲרֵי צֶדֶק הֲווֹ יָתְבִין לְתַרְעֵי וְלָא עָאלִין לְגוֹ. וּבְהַהוּא זִמְנָא** (דף לב ע"ב) **כְּתִיב,** (שופטים ב) **וַיַּעַזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ וְגוֹ'. עַד דְּאַתַּת דְּבוֹרָה וּנְדִיבַת לוֹן בְּהַאי כְּמָה דִּכְתִיב,** (שופטים ה) **בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.**

לשון הקודש

שָׁם יְתַנּוּ צִדְקוֹת ה' – שָׁם הוּא מְקוֹם הָאֱמוּנָה לְהִתְדַּבֵּק. שָׁם יְתַנּוּ צִדְקוֹת ה' – שָׁם יוֹנְקִים צִדְקוֹת ה' וְשׁוֹאֲבִים. צִדְקוֹת פִּרְזוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל – זֶה צַדִּיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְהוּא שׁוֹאֵב וְנוֹטֵל הַכֹּל וּמְפַזֵּר לַיָּם הַגָּדוֹל אוֹתָם מַיִם עֶלְיוֹנִים. בְּיִשְׂרָאֵל – שֶׁיִּשְׂרָאֵל יָרְשׁוּ בְּרִית הַזֶּה, וְנָתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְרֻשַּׁת עוֹלָמִים.

כְּיוָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָזְבוּ אוֹתוֹ, שֶׁהָיוּ מָלִים וְלֹא פּוֹרְעִים, מַה כָּתוּב? (שופטים ה) אָז יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים עַם ה'. יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים – אוֹתָם שַׁעֲרֵי צֶדֶק הָיוּ יוֹשְׁבִים לַשְּׁעָרִים וְלֹא נִכְנָסִים פְּנִימָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב (שופטים ב) וַיַּעַזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגוֹ'. עַד שֶׁבָּאָה דְּבוֹרָה וְהִכְרִיזָה אוֹתָם בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה) בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל דָּא כְּתִיב חָדְלוּ פְּרָזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. חָדְלוּ פְּרָזוֹן, דָּא הוּא פְּרִזּוֹנוֹ דְּקָא אֲמָרַן. חָדְלוּ פְּרָזוֹן, קַיָּים קַדִּישָׁא דְּלָא אִתְפָּרְעוֹן. (שופטים ה) עַד שַׁקַּמְתִּי דְּבוֹרָה שַׁקַּמְתִּי אֵם בְּיִשְׂרָאֵל. מָאי אֵם. אֶלָּא אֲנָא נְחָתִית מַיִן עִלָּאִין מֵעֵילָא לְקַיְּימָא עָלְמִין, בְּיִשְׂרָאֵל סְתָם לְעֵילָּא וְתַתָּא, לְאַחֲזָאָה דְּעָלְמָא לָא אִתְקַיָּים אֶלָּא עַל קַיְּימָא דָּא. וְרָזָא דְּכֹלָּא (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כְּתִיב.

תּוֹסֶפְתָּא

תָּנֵינָן מָל וְלֹא פָרַע אֶת הַמִּילָה כְּאִילּוּ לֹא מָל. בְּגִין דְּתֵרִין דַּרְגִּין אִנּוּן מִילָה וּפְרִיעָה. זָכוֹר וְשָׁמוֹר. צַדִּיק וְצֶדֶק. דְּכַר וְנוּקְבָא. אוֹת בְּרִית דָּא יוֹסֵף וּבְרִית דָּא רָחֵל. וְאִצְטְרִיךְ לְחַבְּרָא לוֹן. וּבְמָה מְחַבֵּר לוֹן. כַּד אִיהוּ גָּזִיר וּפָרִיעַ. וּמָאן דְּגָזִיר וְלֹא פָרִיעַ כְּאִלּוּ עָבְדוּ בֵּינַיְיהוּ **פְּרוּדָא,** (עד כאן תוספתא)

לשון הקודש

וְעַל זֶה כָּתוּב חָדְלוּ פְּרָזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. חָדְלוּ פְּרָזוֹן – זֶהוּ פִּרְזוֹנוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. חָדְלוּ פְּרָזוֹן – בְּרִית הַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא פָּרְעוּ. (שם) עַד שַׁקַּמְתִּי דְּבוֹרָה שַׁקַּמְתִּי אֵם בְּיִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה אֵם? אֶלָּא אֲנִי הוֹרַדְתִּי מַיִם עֶלְיוֹנִים מִלְמַעְלָה לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָמוֹת. בְּיִשְׂרָאֵל – סְתָם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. לְהַרְאוֹת שֶׁהָעוֹלָם לֹא מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל בְּרִית זוֹ. וְסוֹד הַכֹּל – (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כָּתוּב.

תּוֹסֶפְתָּא

שָׁנִינוּ, מָל וְלֹא פָרַע אֶת הַמִּילָה, כְּאִלּוּ לֹא מָל. בִּגְלַל שֶׁשְּׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן: מִילָה וּפְרִיעָה. זָכוֹר וְשָׁמוֹר. צַדִּיק וְצֶדֶק. זָכָר וּנְקֵבָה. אוֹת בְּרִית זֶה יוֹסֵף, וּבְרִית זוֹ רָחֵל, וְצָרִיךְ לְחַבְּרָם. וּבַמֶּה מְחַבֵּר אוֹתָם? כְּשֶׁהוּא גוֹזֵר וּפוֹרֵעַ. וּמִי שֶׁגּוֹזֵר וְלֹא פוֹרֵעַ, כְּאִלּוּ עָשׂוּ בֵּינֵיהֶם פֵּרוּד. (עד כאן התוספתא).

תְּלַת נַפְקֵי מֵחַד. חַד בְּתַלַת קַיְימָא עָאל בֵּין תְּרֵין. תְּרֵין יַנְקִין לְחַד, חַד יָנִיק לְכַמָּה סִטְרִין. כְּדֵין כֻּלָּא חַד. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד יוֹם דְּעֶרֶב וָבֹקֶר כָּלִיל כְּחֲדָא. הַיְנוּ רָזָא דִבְרִית יוֹמָם וָלַיְלָה וּבֵיהּ כֻּלָּא חָד:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר שִׁבְעָה רְקִיעִים אִנּוּן לְעֵילָּא. וְכֻלְּהוּ קַיְימָא בִּקְדוּשְׁתָּא עִלָּאָה. וּשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּהוּ אִשְׁתַּכְלַל. וְדָא רָקִיעָא הוּא בְּאֶמְצָעוּת מַיָּא.

דָּא רָקִיעַ קַיְימָא עַל גַּבֵּי חֵיוָותָא אַחֲרָנִין. וְאִיהוּ אַפְרִישׁ בֵּין מַיִן עִלָּאִין לְמַיִן תַּתָּאִין. וּמַיִן תַּתָּאִין קָרְאִין לְעִלָּאִין. וּמֵהַאי רָקִיעַ שָׁתָאן לוֹן. דָּא הוּא דְמַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ מַיָּא בֵּיהּ כְּלִילָן.

לשון הקודש

שְׁלֹשָׁה יוֹצְאִים מֵאֶחָד. אֶחָד בִּשְׁלֹשָׁה וְיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שִׁבְעָה רְקִיעִים הֵם לְמַעְלָה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִתְקַן בָּהֶם. וְרָקִיעַ זֶה הוּא בְּאֶמְצַע הַמַּיִם. **רָקִיעַ** זֶה עוֹמֵד עַל גַּבֵּי חַיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְהוּא מַפְרִיד בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לְמַיִם תַּחְתּוֹנִים. וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לָעֶלְיוֹנִים. וּמֵהָרָקִיעַ הַזֶּה שׁוֹתִים אוֹתָם.

וּבוֹ הַכֹּל אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם

וּלְבָתַר נָחִית לוֹן לְהָנֵי חֵיוָותָא וְשָׁאֲבִין מִתַּמָּן.

כְּתִיב, (שיר השירים ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. גַּן נָעוּל, דְּכֻלָּא אַסְתִּים בֵּיהּ. דְּכֻלָּא אִתְכְּלִיל בֵּיהּ. גַּל נָעוּל, דְּהַהוּא נָהָר נָגִיד וְנָפִיק וְעָיֵיל בֵּיהּ וְכָלִיל וְלָא אַפִּיק וְקָרְשֵׁי מַיָּא בֵּיהּ וְקָיְימִי. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּרוּחַ צָפוֹן נָשִׁיב בְּאִנּוּן מַיָּא וְאִתְקְרִישׁוּ וְלָא נָפְקֵי לְבַר עַד דְּאִתְעֲבִיד קֶרַח וְאִלְמָלֵא סְטָרָא דְּדָרוֹם דְּאַקִּישׁ תְּקֵפֵיהּ דְּהַאי קֶרַח לָא נַפְקֵי מִנֵּיהּ מַיָּא לְעָלְמִין.

וְחֵיזוּ דְּהַהוּא רְקִיעָא עִלָּאָה כְּחֵיזוּ דְּהַאי קֶרַח דְּמִתְקַרְשָׁא וּמַכְנִים בְּגַוֵּיהּ כָּל אִנּוּן מַיִין. כָּךְ הַהוּא עִלָּאָה דְּעָלֵיהּ כָּנִישׁ כָּל אִנּוּן מַיִין וְאַפְרִישׁ בֵּין מַיִין עִלָּאִין לְמַיִין תַּתָּאִין. וְהַאי דְּאָמְרָן יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. בְּמִצְיעוּת. לָאו הָכִי. אֶלָּא יְהִי כְּתִיב.

לשון הקודש

זֶהוּ שֶׁמַּפְרִיד בֵּינֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַמַּיִם כְּלוּלִים בּוֹ. וְאַחַר כָּךְ מוֹרִיד אוֹתָם לַחַיּוֹת הַלָּלוּ וְשׁוֹאֲבִים מִשָּׁם.

כָּתוּב (שיר ד) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. גַּן נָעוּל – שֶׁהַכֹּל נִסְתָּר בּוֹ, שֶׁהַכֹּל נִכְלָל בּוֹ. גַּל נָעוּל – שֶׁאוֹתוֹ נָהָר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְנִכְנָס בּוֹ וְכוֹלֵל וְלֹא מוֹצִיא, וְהַמַּיִם קוֹפְאִים בּוֹ וְעוֹמְדִים. מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל שֶׁרוּחַ צָפוֹן נוֹשֶׁבֶת בְּאוֹתָם הַמַּיִם וְקוֹפְאִים, וְלֹא יוֹצְאִים הַחוּצָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה קֶרַח, וְאִלְמָלֵא צַד הַדָּרוֹם שֶׁמְּשַׁבֵּר כֹּחוֹ שֶׁל הַקֶּרַח הַזֶּה, לֹא יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם לְעוֹלָמִים.

וּמַרְאֶה אוֹתוֹ רָקִיעַ עֶלְיוֹן כְּמַרְאֵה הַקֶּרַח הַזֶּה שֶׁקּוֹפֵא וּמַכְנִים בְּתוֹכוֹ כָּל אוֹתָם הַמַּיִם, כָּךְ אוֹתוֹ עֶלְיוֹן שֶׁעָלָיו כּוֹנֵס כָּל

הַהוּא דְּהֲוֵי מְנִיחַ בְּמְצִיעוּת מַיָּא הֲוֵי. וְאִיהוּ לְעֵילָּ דְּקַיְימָא עַל רֵישֵׁיהּ דְּחֵיוָתָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אִית קְרוּמָא בְּמְצִיעוּת מֵעוֹי דְּבַר נָשׁ דְּאִיהוּ פָּסִיק מִתַּתָּא לְעֵילָּא וְשָׁאִיב מֵעֵילָּא וְיָהִיב לְתַתָּא. כָּךְ גַּוְונָא דָּא רָקִיעַ אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא וְקַיְימָא עַל אִנּוּן חֵיוָתָא דִּלְתַתָּא. וְאִיהוּ פָּרִישׁ בֵּין מַיִין עִלָּאִין לְתַתָּאִין. תָּא חֲזֵי, אִנּוּן מַיִן אַעֲדוּ וְאוֹלִידוּ חֲשׁוֹכָא. וְעַל רָזָא דָּא כְּתִיב, (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו וְגוֹ' בַּמַּיִם אִלֵּין מַיִין עִלָּאִין דְּכֻלָּא דְּבְהוּ תַּקִּין בֵּיתָא כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן.

לשון הקודש

אוֹתָם מַיִם, וּמַפְרִיד בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לְמַיִם תַּחְתּוֹנִים. וְזֶה שֶׁאָמַרְנוּ יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. בְּאֶמְצַע. לֹא כָּךְ, אֶלָּא כָּתוּב יְהִי. אוֹתוֹ שֶׁהָיָה מְמֻנֶּה, בְּאֶמְצַע הַמַּיִם הָיָה, וְהוּא לְמַעְלָה שֶׁעוֹמֵד עַל רֹאשׁ הַחַיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יֵשׁ קְרוּם בְּאֶמְצַע מֵעָיו שֶׁל בֶּן אָדָם שֶׁמַּפְסִיק מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וְשׁוֹאֵב מִלְּמַעְלָה וְנוֹתֵן לְמַטָּה. כָּךְ כָּזֶה הָרָקִיעַ הוּא בְּאֶמְצַע, וְעוֹמֵד עַל אוֹתָן הַחַיּוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וְהוּא מַפְרִיד בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים. בֹּא רְאֵה, אוֹתָם מַיִם הָרוּ וְהוֹלִידוּ חֹשֶׁךְ, וְעַל סוֹד זֶה כָּתוּב (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו וְגוֹ'. בַּמַּיִם – אֵלּוּ מַיִם עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַכֹּל שֶׁבָּהֶם תִּקֵּן בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן.

הַשָּׁם עָבִים רְכוּבוֹ. רִבִּי יֵיסָא סָבָא פָּלִיג עָבִים עָ"ב יָ"ם. עָב דְּאִיהוּ חֻשָּׁךְ שְׁמָאלָא דְּקַיְימָא עַל יָם דָּא. הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵּי רוּחַ דָּא רוּחָא דְּמַקְדְּשָׁא עִלָּאָה. וְרָזָא דָּא (שמות כה) **שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב. כְּתִיב** (תהלים יח) **וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעוֹף וַיֵּדָא עַל כַּנְפֵּי רוּחַ. וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב חַד לְבָתַר אִינְּלִי עַל כַּנְפֵּי רוּחַ וְעַד דְּהַאי אִתְעַר לָא אִתְגְּלִי בְּהַאי.**

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר כְּתִיב, (איוב כח) **וּמַיִם תְּכֵן בַּמִּדָּה. בַּמִּדָּה מַמָּשׁ אִתְקִין לְהוּ כַּד מָטוּן לְגַוָּוהּ. וְאִנּוּן תִּקּוּנָא דְּעָלְמָא כַּד מָטוּ מִסְּטָרָא דִּגְבוּרָה. אָמַר רִבִּי אַבָּא כָּךְ הֲווֹ קַדְמָאֵי אָמְרֵי כַּד הֲווֹ מָטָאן לְהַאי אֲתַר מְרַחֲשָׁן שִׁפְוָון דְּחַכִּימִין וְלָא אָמְרִין מִדֵּי בְּגִין דְּלָא יִתְעַנְּשׁוּן.**

לשון הקודש

הַשָּׁם עָבִים רְכוּבוֹ – רַבִּי יֵיסָא הַזָּקֵן חִלֵּק עָבִים ע"ב י"ם. עָב שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ, שְׁמֹאל שֶׁעוֹמֵד עַל יָם זֶה. הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵּי רוּחַ – זוּ רוּחַ שֶׁל הַמִּקְדָּשׁ הָעֶלְיוֹן, וְזֶה סוֹד (שמות כה) שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב. כְּתוּב (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵּי רוּחַ. וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב אֶחָד, אַחַר כָּךְ נִגְלָה עַל כַּנְפֵּי רוּחַ. וְעַד שֶׁזֶּה מִתְעוֹרֵר, לֹא מִתְגַּלֶּה בָּזֶה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּתוּב (איוב כח) וּמַיִם תְּכֵן בְּמִדָּה. בְּמִדָּה מַמָּשׁ הִתְקִין אוֹתָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתוֹכָהּ, וְהֵם תִּקּוּן הָעוֹלָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ מִצַּד הַגְּבוּרָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּךְ הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים אוֹמְרִים כְּשֶׁהָיוּ מַגִּיעִים לַמָּקוֹם הַזֶּה, מְרַחֲשׁוֹת שִׁפְתֵי הַחֲכָמִים וְלֹא אוֹמְרִים דָּבָר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵעָנְשׁוּ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר אָת קַדְמָאָה דְאַתְוָון הָוָה שַׁטְיָא עַל אַנְפּוֹי דְקִיטְרָא דַכְיָא וְאִתְעַטַּר מִלְרַע מִלְעֵילָא וְסָלִיק (דף לג ע"א) וְנָחִית וּמַיָּא מִתְגַּלְפֵּי בְּגִלּוּפַיְיהוּ וּמִתְיַישְׁבָן בְּדוּכְתַיְיהוּ וְאִתְכְּלִילוּ חַד בְּחַד. וְכֵן אַתְוָון כֻּלְּהוּ כְּלִילָן דָּא בְּדָא וּמִתְעַטְּרָן דָּא בְּדָא עַד דְּאִתְבְּנֵי עֲלַיְיהוּ בִּנְיָינָא וְיסוֹדָא.

וְכַד אִתְבְּנִיאוּ כֻּלְּהוּ וְאִתְעַטְּרוּ. הֲווֹ מַיִין עִלָּאִין מִתְעָרְבִין בְּמַיִין תַּתָּאִין וַאֲפִיקוּ בֵּיתָא דְעָלְמָא (וְעַל דָּא אַפִּיקוּ תְּרֵין נְהוֹרִין חַד דְּאִקְרֵי אֶרֶץ וּנְהוֹרָא דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם) **וְעַל** דָּא בְּ' אִתְחַזֵּי בְּרֵישָׁא וּמַיִין סָלְקִין וְנָחֲתִין עַד דְּהַאי רָקִיעַ הָוָה וְאַפְרִישׁ לוֹן. וּמַחְלוֹקֶת הָוָה בַּשֵּׁנִי דְּבֵיהּ אִתְבְּרֵי גֵּיהִנֹּם דְּאִיהוּ נוּרָא דְּדָלִיק כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (דברים ד) **אֵשׁ** אוֹכְלָה הוּא. וְזַמִּין לְאַשְׁרָאָה עַל רֵישַׁיְיהוּ דְּחַיָּיבַיָּא.

לשון הקודש

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אוֹת רִאשׁוֹנָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָיְתָה מְשׁוּטָטֶת עַל פְּנֵי קֶשֶׁר זַךְ, וּמִתְעַטֶּרֶת מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה, וְעוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וּמַיִם נֶחְקָקִים בַּחֲקִיקָתָם וּמִתְיַשְּׁבִים בִּמְקוֹמָם, וְנִכְלְלוּ אֶחָד בְּאֶחָד. וְכֵן כָּל הָאוֹתִיּוֹת כֻּלָּן כְּלוּלוֹת זוֹ בְּזוֹ וּמִתְעַטְּרוֹת זוֹ בְּזוֹ, עַד שֶׁנִּבְנָה עֲלֵיהֶן בִּנְיָן וְיסוֹד.

וּכְשֶׁנִּבְנוּ כֻּלָּם וְהִתְעַטְּרוּ, הָיוּ מַיִם עֶלְיוֹנִים מִתְעָרְבִים בְּמַיִם תַּחְתּוֹנִים, וְהוֹצִיאוּ בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם (וְעַל זֶה הוֹצִיאוּ שְׁנֵי אוֹרוֹת, אֶחָד שֶׁנִּקְרָא אֶרֶץ, וּמְאוֹר שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם), וְעַל זֶה ב' נִרְאֵית בָּרֹאשׁ, וּמַיִם עוֹלִים וְיוֹרְדִים עַד שֶׁהָיָה הָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁהִפְרִיד אוֹתָם. וּמַחֲלֹקֶת הָיְתָה בַּשֵּׁנִי, שֶׁבּוֹ נִבְרָא גֵּיהִנֹּם, שֶׁהוּא אֵשׁ שֶׁדּוֹלֵק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, וְעָתִיד לִשְׂרוֹת עַל רֹאשׁ הָרְשָׁעִים.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מֵהָכָא כָּל מַחְלוֹקֶת דְּאִיהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּים. דְּהָא הָכָא מַחְלוֹקֶת דְּאִיהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם הָוָה וְשָׁמַיִם בְּהַאי אִתְקַיָּים. לְבָתַר דָּא דִכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וְגו'. בְּקַטְפִּירָא דְעִילִיתָא בְּקִסְטַיְיהוּ שְׁכִיחֵי וְאִתְקַיְימוּ. דְּהָא תָּנֵינָן כְּתִיב, (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרוֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים דַּיְיקָא, דְּהָא אִיהוּ רָקִיעַ דִּמְפָרֵשׁ בְּגוֹ בְּאֶמְצָעִיתָא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב לְבָתַר יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. אֶל מָקוֹם אֶחָד. לְאַתַּר דְּאִקְרֵי אֶחָד. וְאִיהוּ יַם תַּתָּאָה דְּהָא אִיהוּ אַשְׁלִים לְאֶחָד. וּבְלָא אִיהוּ לָא אִקְרֵי אֶחָד. וּמַשְׁמַע דִּכְתִיב יִקָּווּ דְּבֵיהּ מִתְכַּנְּשִׁין כְּלְהוּ מַיָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן כָּל מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. שֶׁהֲרֵי כָּאן מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם הָיְתָה, וְהַשָּׁמַיִם בָּזֶה הִתְקַיְּמוּ. לְאַחַר זֶה שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וְגו'. בַּהַבְדָּלוֹת שֶׁבַּמַּעֲלוֹת, בִּמְדָתָם מְצוּיִים וְהִתְקַיְּמוּ, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, כָּתוּב (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים דַּוְקָא, שֶׁהֲרֵי הוּא רָקִיעַ שֶׁמַּפְרִיד בְּתוֹךְ הָאֶמְצַע.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב אַחַר כָּךְ יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. אֶל מָקוֹם אֶחָד – לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֶחָד, וְהוּא יָם תַּחְתּוֹן, שֶׁהֲרֵי הוּא מַשְׁלִים לְאֶחָד, וּבְלְעָדָיו לֹא נִקְרָא אֶחָד. וּמַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב יִקָּווּ, שֶׁבּוֹ כָּל הַמַּיִם מִתְכַּנְּסִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם.

רַבִּי יֵיסָא אָמַר אֶל מָקוֹם אֶחָד, דָּא אִיהוּ אֲתַר דִּכְתִיב בֵּיהּ (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט. דְּהָא אִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא וְשָׁדֵי בְּיַמָּא וּבֵיהּ אִתְתַּקָּנַת אַרְעָא דִּכְתִיב וְתֶרָאֶה הַיַּבָּשָׁה דָּא הוּא אֶרֶץ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אָרֶץ.

אַמַּאי אִקְרֵי יַבָּשָׁה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק הַיְינוּ דִּכְתִיב (דברים טז) לֶחֶם עֹנִי לֶחֶם עָנִי כְתִיב. וּבְגִין דְּאִיהוּ לֶחֶם עָנִי אִקְרֵי יַבָּשָׁה. וְשָׁאִיב בְּנָוָה כָּל מֵימִין דְּעָלְמָא וְאִיהִי יַבָּשָׁה חֲוֵי. עַד דְּאַתְּ דָּא אִמְלִי לָהּ וּכְדֵין נַגְדִין מַיָּא אוֹרַח דְּאִנּוּן מְקוֹרוֹת.

וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים דָּא הוּא בֵּית כְּנִישׁוּת מַיִין דִּלְעֵילָּא דְּתַמָּן מִתְכַּנְּשִׁין כָּל מַיָּא וּמִתַּמָּן נָגְדִין וְנָפְקִין.

לשון הקודש

רַבִּי יֵיסָא אָמַר, אֶל מָקוֹם אֶחָד – זֶהוּ מָקוֹם שֶׁכָּתוּב בּוֹ (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט. שֶׁהֲרֵי הוּא נוֹטֵל הַכֹּל וְזוֹרֵק בַּיָּם, וּבוֹ מִתְתַּקֶּנֶת הָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. זוֹהִי אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אָרֶץ.

לָמָּה נִקְרֵאת יַבָּשָׁה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב (דברים טז) לֶחֶם עֹנִי. לֶחֶם עָנִי כָּתוּב. וּבִגְלַל שֶׁהוּא לֶחֶם עָנִי נִקְרָא יַבָּשָׁה, וְשׁוֹאֵב בְּתוֹכָהּ כָּל מֵימֵי הָעוֹלָם, וְהִיא הָיְתָה יַבָּשָׁה, עַד שֶׁמָּקוֹם זֶה מְמַלֵּא אוֹתָהּ, וְאָז שׁוֹפְעִים מַיִם דֶּרֶךְ אוֹתָם הַמְּקוֹרוֹת.

וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים – זֶהוּ בֵּית כִּנּוּס הַמַּיִם שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁשָּׁם כָּל הַמַּיִם מִתְכַּנְּסִים וּמִשָּׁם שׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ב)

שְׁבִיעַי הֲוֵי בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמִשָּׁם בָּא זַרְעָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי חוּט הַשִּׁדְרָה מָשׁוּךְ מִן הַמּוֹחַ שֶׁל אָדָם וּבָא לַאֲמָּה וּמִשָּׁם הוּא הַזֶּרַע דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה מ"ג) מִמִּזְרָח אַבִיא זַרְעָךְ, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל טוֹבִים מִזֶּה הַמָּקוֹם אַבִיא זַרְעָךְ וְיִתְחַדֵּשׁ לְךָ זֶרַע חָדָשׁ, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל רָעִים מִן הַזֶּרַע שֶׁכְּבָר בָּא לְעוֹלָם דִּכְתִיב (קהלת א) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. דּוֹר שֶׁכְּבָר בָּא. וּמַאי מִמַּעֲרָב אֲקַבְּצָךְ, מֵאוֹתָהּ מְדָּה שֶׁנּוֹטָה תָּמִיד לְמַעֲרָב. וְלָמָּה אִקְרֵי מַעֲרָב, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם מִתְעָרֵב כָּל הַזֶּרַע. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְבֵן מֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ כַּלָּה נָאָה וּצְנוּעָה בְּחַדְרוֹ, וְהָיָה לוֹקֵחַ מִבֵּית אָבִיו עוֹשֶׁר וּמֵבִיא לָהּ תָּמִיד וְלוֹקַחַת הַכֹּל וּמָצְנַעַת אוֹתוֹ תָּמִיד וּמְעָרֶבֶת הַכֹּל. לְסוֹף יָמִים בִּקֵּשׁ לְרָאוֹת מָה אָסַף וּמַה קִבֵּץ הַיְינוּ דִּכְתִיב וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצָךְ. וּמַאי נִיהוּ

לשון הקודש

השלמה מההשמטות (סימן ל"ב)

שְׁבִיעַי הָיָה בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשָּׁם בָּא זַרְעָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי חוּט הַשִּׁדְרָה מָשׁוּךְ מִן הַמֹּחַ שֶׁל אָדָם וּבָא לָאַמָּה, וּמִשָּׁם הוּא הַזֶּרַע, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מג) מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל טוֹבִים – מִזֶּה הַמָּקוֹם אָבִיא זַרְעֶךָ, יִתְחַדֵּשׁ לְךָ זֶרַע חָדָשׁ. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל רָעִים – מִן הַזֶּרַע שֶׁכְּבָר בָּא לָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (קהלת א) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. דּוֹר שֶׁכְּבָר בָּא. וּמַהוּ מִמַּעֲרָב אֲקַבְּצָךְ? מֵאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁנּוֹטָה תָּמִיד לַמַּעֲרָב. וְלָמָּה נִקְרָא מַעֲרָב? מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם מִתְעָרֵב כָּל הַזֶּרַע. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְבֵן מֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה לוֹ כַּלָּה נָאָה וּצְנוּעָה בְּחַדְרוֹ, וְהָיָה לוֹקֵחַ מִבֵּית אָבִיו עֹשֶׁר וּמֵבִיא לָהּ תָּמִיד, וְלוֹקַחַת

בֵּית אָבִיו דִּכְתִיב מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ. מִלַּמֵּד שֶׁמִּמִּזְרָח מֵבִיא, וְזוֹרֵעַ בַּמַּעֲרָב, וְאַחַר כָּךְ הוּא מְקַבֵּץ מַה שֶּׁזָּרַע. (עד כאן מההשמטות).

אָמַר רִבִּי חִיָּיא מִקְוֵה הַמַּיִם דָּא צַדִּיק. דִּכְתִיב, לְמִקְוֵה הַמַּיִם כְּתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב וּכְתִיב, (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. (וְכֵן אוֹר קַדְמָאָה טוֹב אִקְרֵי. וְכֵן כֻּלְּהוּ כְּתִיב בְּהוּ כִּי טוֹב. בַּר יוֹמָא תְּנִינָא דְּלָא כְּתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב). רִבִּי יוֹסֵי אָמַר יִשְׂרָאֵל מִקְוֵה אִיהוּ. דִּכְתִיב, (ירמיה יז) מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְיָ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר דָּא צַדִּיק. הַיְנוּ דִּכְתִיב קָרָא יַמִּים. בְּגִין דִּנְחָלִין וּמַבּוּעִין וְנַהֲרִין כֻּלְּהוּ נָטִיל לוֹן וְאִיהוּ מְקוֹרָא דִכְלָּא וְאִיהוּ נָטִיל כֻּלָּא בְּגִינֵי כָךְ יַמִּים. וְעַל דָּא וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב וּכְתִיב, (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב.

לשון הקודש

הַכֹּל וּמַצְנַעַת אוֹתוֹ תָּמִיד וּמְעָרֶבֶת הַכֹּל. לְסוֹף יָמִים בְּקֵשׁ לְרָאוֹת מָה אָסַף וּמַה קִבֵּץ. הַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מג) וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצָךְ. וּמַה הוּא בֵּית אָבִיו? שֶׁכָּתוּב מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ. מִלַּמֵּד שֶׁמִּמִּזְרָח מֵבִיא, וְזוֹרֵעַ בַּמַּעֲרָב, וְאַחַר כָּךְ הוּא מְקַבֵּץ מַה שֶּׁזָּרַע: ע"כ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִקְוֵה הַמַּיִם זֶה צַדִּיק. שֶׁכְּשֶׁמַּגִּיעַ לְמִקְוֵה הַמַּיִם, כָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב, וְכָתוּב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. וְכֵן אוֹר רִאשׁוֹן נִקְרָא טוֹב, וְכֵן בְּכֻלָּם כָּתוּב כִּי טוֹב, פָּרַט לַיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁלֹּא כָתוּב בּוֹ כִּי טוֹב] רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, יִשְׂרָאֵל הוּא מִקְוֵה, שֶׁכָּתוּב (ירמיה יז) מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה'.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, זֶה צַדִּיק, הַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב קָרָא יַמִּים. מִשּׁוּם שֶׁנֶּחָלִים וּמַעְיָנוֹת וּנְהָרוֹת, אֶת כֻּלָּם הוּא נוֹטֵל, וְהוּא הַמָּקוֹר שֶׁל הַכֹּל וְהוּא נוֹטֵל הַכֹּל.

וּבְגִין דְּאִתְרְשִׁים אִיהוּ אַפְרִישׁ בֵּין יוֹמָא קַדְמָאָה לְתִלִיתָאָה וְלָא אִתְמָר כִּי טוֹב בְּגַוַיְיהוּ. דְּהָא בְּיוֹמָא תִלִיתָאָה עָבְדַת אַרְעָא אִיבִין מֵחֵילָא דְּהַאי צַדִּיק. דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי. מַאי עֵץ פְּרִי. דָּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּאִיהוּ עָבִיד אִיבִין וּפֵרִין. עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא צַדִּיק יְסוֹד דְּעָלְמָא.

לְמִינוֹ דְּכָל בְּנֵי נָשָׁא דְּאִית לוֹן רוּחָא קַדִּישָׁא. דְּאִיהוּ אִיבָּא דְּהַהוּא אִילָנָא רָשִׁים בְּהוּ רְשִׁימָא לְמִינוֹ. וּמַאי אִיהוּ, בְּרִית קֹדֶשׁ בְּרִית שָׁלוֹם. וּבְנֵי מְהֵימְנוּתָא לְמִינוֹ, לְמִינוֹ עָאלִין וְלָא מִתְפָּרְשָׁן מִנַּיְיהוּ. וְצַדִּיק עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא. וְהַהוּא אִילָנָא אִתְעַבְּרַת וְאַפִּיקַת הַהוּא פְּרִי לְמִינוֹ. לְמִינוֹ דְּהַהוּא עוֹשֶׂה פְּרִי דְּיֶהֱוֵי כְּוָותֵיהּ.

לשון הקודש

מִשּׁוּם כָּךְ יַמִּים. וְעַל זֶה וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב, וְכָתוּב (ישעיה יג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. **וּמִשּׁוּם** שֶׁהוּא נִרְשָׁם, הִפְרִיד בֵּין יוֹם רִאשׁוֹן לַשְּׁלִישִׁי וְלֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בֵּינֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי עָשְׂתָה הָאָרֶץ פֵּרוֹת מִכֹּחַ הַצַּדִּיק הַזֶּה, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי. מַה זֶּה עֵץ פְּרִי? זֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אִבִּים וּפֵרוֹת. עֹשֶׂה פְּרִי – זֶה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. **לְמִינוֹ** – שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רוּחַ קְדוֹשָׁה, שֶׁהוּא פְּרִי שֶׁאוֹתוֹ אִילָן רוֹשֵׁם בָּהֶם רְשׁוּם לְמִינוֹ. וּמָה הָרֹשֶׁם? זֶהוּ בְּרִית קֹדֶשׁ בְּרִית שָׁלוֹם. וּבְנֵי הָאֱמוּנָה לְמִינוֹ, לְמִינוֹ נִכְנָסִים וְלֹא נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ, וְצַדִּיק עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא. וְאוֹתוֹ אִילָן מִתְעַבֵּר וּמוֹצִיא אוֹתוֹ פְּרִי לְמִינוֹ, לְמִינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ עוֹשֶׂה פְּרִי שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹתוֹ.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּדָמֵי לְאִמֵּיהּ וְלְאֲבוּי. וְעַל כֵּן רְשִׁימָא קַדִּישָׁא בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה בְּגִין דְּיִדְמֵי לְאִמֵּיהּ. (בְּגִין דְּהִיא דַּרְגָּא תְּמִינָאָה וְהַהִיא נַפְשָׁא דְּפָרַח מִנֵּהּ אִצְטְרִיכַת לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּהּ לְתַמָּנְיָא יוֹמִין) **וְכַד אִתְפְּרָעַת וְאִתְגַּלְיָא רְשִׁימָא קַדִּישָׁא בְּגִין דְּיִדְמֵי לְאֲבוּי. וְעַל דָּא עֵץ פְּרִי דָּא אִמָּא. עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא בְּרִית קֹדֶשׁ אֲבוּי. לְמִינוֹ דְּיִדְמֵי לֵיהּ וְאִתְרְשִׁים בֵּיהּ.**

אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ. זַרְעוֹ בוֹ. וְזַרַע בּוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. מַאי זַרְעוֹ בוֹ. אֶלָּא וְזַרַע וָא"ו בוֹ. עַל הָאָרֶץ הָכִי הוּא וַדַּאי. דְּהָא הַהוּא זַרְעָא אַשְׁדֵּי עַל אַרְעָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן קַדִּישִׁין וְדַמְיָין לְקַדִּישִׁין. וְעַל דָּא וַדַּאי כְּתִיב, (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. כֻּלָּם צַדִּיקִים וַדַּאי. דְּהָא מֵהָנֵי נָפְקוּ וְלְהָנֵי דַּמְיָין. זַכָּאִין אִנּוּן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁדּוֹמֶה לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו, וְעַל כֵּן רִשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי כְּדֵי שֶׁיִּדְמֶה לְאִמּוֹ (בְּגִלַּל שֶׁהִיא דַּרְגָּה שְׁמִינִית, וְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁפָּרְחָה מִמֶּנָּה צְרִיכָה לְהֵרָאוֹת לְפָנָיו לִשְׁמוֹנָה יָמִים). וּכְשֶׁנִּפְרָע וּמִתְגַּלֶּה רִשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי שֶׁיִּדְמֶה לְאָבִיו. וְעַל זֶה עֵץ פְּרִי – זוֹ אֵם. עוֹשֶׂה פְּרִי – זוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ אָבִיו. לְמִינוֹ – שֶׁיִּדְמֶה לוֹ וְיֵרָשֵׁם בּוֹ.

אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ – זַרְעוֹ בוֹ? זֶרַע בּוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה זַרְעוֹ בוֹ? אֶלָּא זֶרַע וָא"ו בוֹ. עַל הָאָרֶץ – כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁהַזֶּרַע אוֹתוֹ זֶרַע זָרַק עַל הָאָרֶץ. אַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים וְדוֹמִים לִקְדוֹשִׁים, וְעַל זֶה וַדַּאי כְּתוּב (ישעיה סח) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. כֻּלָּם צַדִּיקִים וַדַּאי, שֶׁהֵרֵי מֵאֵלֶּה יָצְאוּ וּלְאֵלֶּה דּוֹמִים. אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

(דף לג ע"ב).

אָמַר רִבִּי חִיָּיא כְּתִיב, (ירמיה י ונא) **עוֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ. מַאי עוֹשֵׂה אֶרֶץ** (בְּכֹחוֹ. עָשָׂה אֶרֶץ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא עוֹשֵׂה וַדַּאי תָּדִיר וּמְתַקֵּן קֶדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַאי אֶרֶץ) **דָּא קֶדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא. בְּכֹחוֹ דָּא צַדִּי"ק. מִכּוֹן תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ. תֵּבֵל דָּא אֶרֶץ דִּלְתַתָּא. בְּחָכְמָתוֹ דָּא צֶדֶק דִּכְתִיב וְהוּא** (תהלים ט) **יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. עוֹשֵׂה אֶרֶץ דָּא קֶדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהוּא מַתְקִין אַרְעָא וּמַתְקִין אָרְחוֹי. וּבְמָה. בְּכֹחוֹ כִּדְקָאֲמָרַן.**

רִבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּאַתְוָון גְּלִיפָן דְּרִבִּי אֶלְעָזָר אִית קוּטְרֵי דְּאַתְוָון תְּרִין וְעֶשְׂרִין קְטִירִין כְּחָדָא. תְּרִין אַתְוָון דָּא סָלִיק וְדָא נָחִית וּדְסָלִיק נָחִית וּדְנָחִית סָלִיק. וְסִימָן דָּא (ישעיה מה) **אַ"ךְ בָּ"ךְ אֵ"ל.**

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר טִיפְסָא דְּשִׁקְלָא בְּאֶמְצָעִיתָא קַיְימָא.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כָּתוּב (ירמיה י ונא) עֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ. מַה זֶּה עֹשֵׂה אֶרֶץ? [בְּכֹחוֹ? עָשָׂה אֶרֶץ צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא עוֹשֶׂה וַדַּאי תָּמִיד, וּמְתַקֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָרֶץ הַזּוֹ] זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה. בְּכֹחוֹ – זֶה צַדִּיק. מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ. תֵּבֵל – זוֹ אֶרֶץ שֶׁלְּמַטָּה. בְּחָכְמָתוֹ – זֶה צֶדֶק, שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. עֹשֵׂה אֶרֶץ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמַּתְקִין אֶרֶץ וּמַתְקִין דְּרָכֶיהָ, וּבַמֶּה? בְּכֹחַ, כִּפְי שֶׁאָמַרְנוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר יֵשׁ קִשְׁרֵי הָאוֹתִיּוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם קְשׁוּרִים כְּאֶחָד. שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, זוֹ עוֹלָה וְזוֹ יוֹרֶדֶת, וְשֶׁעוֹלָה יוֹרֶדֶת וְשֶׁיּוֹרֶדֶת עוֹלָה. וְסִימָן זֶה – (ישעיה מה) אַ"ךְ בָּ"ךְ אֵ"ל. **רַבִּי** יוֹסֵי אָמַר, הַלָּשׁוֹן שֶׁל מִשְׁקָל עוֹמֵד בָּאֶמְצַע, וְסִימָן – (ויקרא יט) בְּמִדָּה

וְסִימָן (ויקרא יט) בְּמִדָּה בְמִשְׁקָל וְגו'. מִשְׁקָל לִישָׁן דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. וְרָזָא דָּא (שמות ל) שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כְּתִיב. וּמֹאזְנַיִם בֵּיהּ קַיְימָן וְאִתְקָלוּ. מָאן מֹאזְנַיִם כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא יט) מֹאזְנֵי צֶדֶק. וְכֻלְּהוּ קַיְימִין בְּמִשְׁקָל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ דָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק כְּתִיב, (תהלים לג) בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. אִלֵּין שְׁמַיָּא דְּלְתַתָּא דְּאִתְעֲבִידוּ בִּדְבַר שָׁמַיִם דִּלְעֵילָּא. בְּרוּחַ. דְּאַפִּיק קָלָא עַד דְּמָטֵי לְהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק וְלָא פָּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין. וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. כֻּלְּהוּ תַּתָּאֵי קַיְימִין בְּרוּחַ דְּאִיהוּ דִּבַּר.

מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ. מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו. (תהלים קד)

לשון הקודש

בְּמִשְׁקָל וְגו'. מִשְׁקָל – לָשׁוֹן שָׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע. וְזֶה סוֹד (שמות ל) שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כָּתוּב. וּמֹאזְנַיִם עוֹמְדִים בּוֹ וְנִשְׁקָלוּ. אֵיזֶה מֹאזְנַיִם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט) מֹאזְנֵי צֶדֶק, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּמִשְׁקָל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ – זוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ – אֵלּוּ שָׁמַיִם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁנַּעֲשׂוּ בִּדְבַר שָׁמַיִם שֶׁלְּמַעְלָה. בְּרוּחַ – שֶׁהוֹצִיא קוֹל עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְלֹא פּוֹסְקִים מֵימָיו לְעוֹלָמִים. וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם – כָּל הַמַּחְתּוֹנִים עוֹמְדִים בָּרוּחַ שֶׁהוּא זָכָר.

מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי (שם קד)

מָאן עֲלִיּוֹתָיו כִּדְקָאֲמָרַן. דִּכְתִיב, (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַּמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ. רָזָא דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק לְתַתָּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב עוֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ וְגוֹ' וְהָא אִתְּמָר:

יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. יְהִי מְאוֹרֹת חָסֵר. רִבִּי חִזְקִיָּה אוֹמֵר מְאוֹרֹת דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ תְּקִפָּא דְּדִינָא. קִילְטָא דְּדִינָא. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר יְהִי מְאוֹרֹת לְתַתָּא אִיהִי סִיהֲרָא דְּבָהּ תַּלְיָא אַסְכָּרָה לְרַבְיֵי עָלְמָא. וּבָהּ תַּלְיָא מְאוֹרֹת. בְּגִין דְּאִיהִי נְהוֹרָא זוּטְרָא מִכָּל נְהוֹרִין. וְזִמְנִין דְּאִתְחַשְׁכָא וְלָא מְקַבְּלָא נְהוֹרָא.

בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. דָּא הוּא רְקִיעָא דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ. בְּגִין דְּנָטִיל כָּל נְהוֹרִין וְהוּא נָהִיר

לשון הקודש

מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ. מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו, מַה זֶּה עֲלִיּוֹתָיו? כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (שם) הַמְקָרֶה בַּמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ – סוֹד שֶׁל אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ וְגוֹ', וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. יְהִי מְאוֹרֹת, חָסֵר. רַבִּי חִזְקִיָּה אוֹמֵר, מְאוֹרֹת שֶׁשּׁוֹרִים בּוֹ תֹּקֶף הַדִּין, קְלוּטַת הַדִּין. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, יְהִי מְאוֹרֹת – לְמַטָּה. הִיא הַלְּבָנָה שֶׁבָּהּ תְּלוּיָה אַסְכָּרָה לְתִינוֹקוֹת הָעוֹלָם, וּבָהּ תָּלוּי מְאוֹרֹת, בִּגְלַל שֶׁהִיא מָאוֹר קָטָן מִכָּל הַמְּאוֹרוֹת, וְלִפְעָמִים שֶׁנֶּחְשֶׁכֶת וְלֹא מְקַבֶּלֶת אוֹר.

בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם – זֶהוּ רָקִיעַ שֶׁהוּא כְּלָלוּת שֶׁל כֻּלָּם, בִּגְלַל שֶׁנּוֹטֵל כָּל

לְהַאי נְהוֹרָא דְּלָא נָהֲרָא (וְהֵיא תַּלְיָא בֵּיהּ בְּגִין דְּאִתְדַּבַּק בָּהּ הַהוּא מְאֵרָה וּבֵיהּ תַּלְיָין לְתַתָּא כָּל אִנּוּן זַיְינִין אַחֲרָנִין בְּגִין וְעֵירוּ דִּנְהוֹרָא).

רִבִּי יִצְחָק אָמַר וְאַפִּיק (נ"א וְאַפִּילוּ) הַאי רְקִיעָא דְּלָא נָהִיר. וְקָרִינָן לֵיהּ מַלְכוּת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם אִיהוּ (דְּנָהִיר) הַאי רָקִיעַ. בְּגִינֵי כָּךְ יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר ו'. מַאי טַעְמָא דְּהָא בְּלָא וָא"ו מוֹתָא הוּא בְּעָלְמָא.

יְהִי מְאֹרֹת כֻּלָּא בֵּיהּ תַּלְיָא לְאַכְלָלָא לִילִית בְּעָלְמָא. כְּתִיב, (איוב ג) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וּכְתִיב, (ישעיה לג) כִּי אִם שָׁם אַדִּיר יְיָ לָנוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה לד) אַךְ שָׁם הִרְגִּיעָה לִילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר יְהִי מְאֹרֹת. אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נַהֲרָא מִגַּרְמָהּ. אֶלָּא עַל יְדָא דִּנְהוֹרִין עִלָּאִין

לשון הקודש

הַמְאוֹרוֹת, וְהוּא מֵאִיר לַמָּאוֹר הַזֶּה שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר (וְהֵיא תְּלוּיָה בּוֹ בִּגְלַל שֶׁנִּדְבְּקָה בָּהּ אוֹתָהּ מְאֵרָה, וּבוֹ תְּלוּיִים לְמַטָּה כָּל אוֹתָם מִינִים אֲחֵרִים בִּגְלַל הַקְּטָנַת הָאוֹר).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהוֹצִיא (וַאֲפִלּוּ) אֶת הָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁלֹּא מֵאִיר. וְקוֹרְאִים לוֹ מַלְכוּת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם הוּא (שֶׁמֵּאִיר) הָרָקִיעַ הַזֶּה, מִשּׁוּם כָּךְ יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר ו'. מָה הַטַּעַם? שֶׁזֶּה בְּלִי וָא"ו מָוֶת הוּא בָּעוֹלָם.

יְהִי מְאֹרֹת – הַכֹּל תָּלוּי בּוֹ לְהַכְלִיל לִילִית בָּעוֹלָם. כָּתוּב (איוב ג) קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וְכָתוּב (ישעיה לג) כִּי אִם שָׁם אַדִּיר ה' לָנוּ. וַעַל זֶה כָּתוּב (שם לד) אַךְ שָׁם הִרְגִּיעָה לִילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יְהִי מְאֹרֹת –

דְּנָהֲרִין לָהּ כַּעֲשָׁשִׁיתָא דְּלָקְטָא נְהוֹרָא דְּנָהִיר. כְּתִיב, (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נָהֲרָא. הַבְּרִית אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנָהֲרָא. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא הִיא מְאֹרֹת. אֲרוֹן תֵּיבוּתָא לְאַעֲלָאָה בְּגַוֵּיהּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. הַבְּרִית דָּא שִׁמְשָׁא דְּנָהִיר לָהּ. וְאִיהִי בְּרִית בַּהֲדֵיהּ אֲרוֹן הַבְּרִית דַּיְיקָא. אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הַבְּרִית דְּאִיהוּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ.

וּבְגִין דְּהַאי אֲרוֹן אִיהוּ אָדוֹן. בְּגִין שִׁמְשָׁא דְּנָהִיר לָהּ וְנָהִיר לְכָל עָלְמָא. הָכִי אִתְקְרֵי (דף לד ע"א) וּמְנֵיהּ נָקְטָא שְׁמָא. וְאִתְקְרֵי הַאי אֲרוֹן אָדוֹן בְּרָזָא דְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת נוּ"ן יוּ"ד. כְּמָה דְּאַמְרִינָן צַדִּיק וְצֶדֶק כָּךְ אֲדוֹ"ן אדנ"י דָּא בְּדָא תַּלְיָין.

תָּא חֲזֵי, כְּרוּבִים וּמַזָּלוֹת בִּבְרִית קַיְימִין דְּאִיהוּ (שִׁמְשָׁא דְּקָאֲמָרַן וְדָא) רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דְּרָשִׁימִין בֵּיהּ וּגְלִיפִין

לשון הקודש

אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה מֵעַצְמָהּ, אֶלָּא עַל יְדֵי אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁמְּאִירִים לָהּ כְּמוֹ עֲשָׁשִׁית שֶׁמְּקַבֶּלֶת אוֹר שֶׁמֵּאִיר. כָּתוּב (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן – זוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. הַבְּרִית – אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה. הִנֵּה אֲרוֹן – זוֹהִי מְאֹרֹת. אֲרוֹן – תֵּבָה לְהַכְנִיס בְּתוֹכָהּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. הַבְּרִית – זוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמְּאִירָה לָהּ, וְהִיא בְּרִית יַחַד עִם אֲרוֹן הַבְּרִית דַּוְקָא. אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ – הַבְּרִית שֶׁהִוא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. **וּמִשּׁוּם** שֶׁהָאָרוֹן הַזֶּה הוּא אָדוֹן, בִּגְלַל הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמְּאִירָה לָהּ וּמְאִירָה לְכָל הָעוֹלָם כָּךְ נִקְרֵאת, וּמִמֶּנּוּ לָקְחָה אֶת הַשֵּׁם. וְנִקְרָא הָאָרוֹן הַזֶּה אָדוֹן בַּסּוֹד שֶׁל אָלֶ"ף דָּלֶ"ת נוּ"ן יוּ"ד. כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ צַדִּיק וְצֶדֶק, כָּךְ אָדוֹ"ן אֲדנָ"י זֶה בָּזֶה תְּלוּיִים.

בָּא רְאֵה, כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת עוֹמְדִים

בֵּיהּ כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּבֵיהּ תַּלְיָין לְאַנְהָרָא. רִבִּי יֵיסָא סָבָא הָוָה אָמַר הָכִי יְהֵי מְאוֹרֹת דְּתַלְיָיא בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְדָא סִיהֲרָא דְּתַלְיָיא בֵּיהּ. כֵּיוָן דִּכְתִיב וְהָיוּ לִמְאוֹרוֹת הָא שִׁמְשָׁא (כאן חסר) וּלְמוֹעֲדִים דְּהָא זִמְנַיָּיא וְחַגִּין יָרְחִין וְשַׁבַּתֵּי בְּהוּ תַּלְיָאן וְהָווּ.

וְכֹלָּא בַּעֲבִידְתָּא קַדְמָאָה עִלָּאָה. דִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא אִתְאַחִיד בֵּיהּ. וְאִיהוּ הוּא כֹּלָּא. שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי אִנּוּן לָקֳבֵל שִׁבְעָה רְקִיעִין וְכֻלְּהוּ מַדְבְּרֵי עָלְמָא. וְעָלְמָא עִלָּאָה עֲלַיְיהוּ. וּתְרֵין עָלְמִין נִינְהוּ עָלְמָא עִלָּאָה וְעָלְמָא תַּתָּאָה. תַּתָּאָה כְּנָוְונָא דִּלְעֵילָּא דִּכְתִיב, מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מֶלֶךְ עִלָּאָה. וּמֶלֶךְ תַּתָּאָה. (דברי הימים א טז)

(תַּנְיָנָן) כְּתִיב יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. יְיָ

לשון הקודש

בִּבְרִית, שֶׁהוּא [שֶׁמֶשׁ שֶׁאָמַרְנוּ וְזֶה] רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, שֶׁרְשׁוּמִים וַחֲקוּקִים בּוֹ כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּבוֹ תְּלוּיִים לְהָאִיר. רַבִּי יֵיסָא הַזָּקֵן הָיָה אוֹמֵר כָּךְ, יְהִי מְאֹרֹת שֶׁתְּלוּיִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְזוֹ הַלְּבָנָה שֶׁתְּלוּיָה בּוֹ. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת – הֲרֵי הַשֶּׁמֶשׁ. וּלְמוֹעֲדִים – שֶׁהֲרֵי זְמַנִּים וְחַגִּים חֲדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת תְּלוּיִים בָּהֶם וְהוֹוִים.

וְהַכֹּל בְּמַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן עֶלְיוֹן שֶׁשְּׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ נֶאֱחָז בּוֹ, וְהוּא הוּא הַכֹּל. שִׁבְעָה כּוֹכָבִים הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רְקִיעִים, וְכֻלָּם מַנְהִיגֵי הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם עֶלְיוֹן עֲלֵיהֶם. וּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם – עוֹלָם עֶלְיוֹן וְעוֹלָם תַּחְתּוֹן. תַּחְתּוֹן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א טז) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מֶלֶךְ עֶלְיוֹן וּמֶלֶךְ תַּחְתּוֹן.

[שְׁנֵינוּ] כָּתוּב ה' מֶלֶךְ ה' מָלָךְ ה' יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. ה' מֶלֶךְ – לְמַעְלָה. ה' מָלָךְ –

מֶלֶךְ לְעֵילָא. יְיָ מָלָךְ בְּאֶמְצָעִיתָא. יְיָ יִמְלוֹךְ לְתַתָּא. רִבִּי אַחָא אָמַר יְיָ (נ"א דָּא חָכְמָה עִילָּאָה) מֶלֶךְ דָּא עָלְמָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ עָלְמָא דְּאַתְיָ. יְיָ מָלָךְ דָּא תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. יְיָ יִמְלוֹךְ דָּא אַרוֹן הַבְּרִית (נ"א רִבִּי אַחָא אָמַר יְיָ מֶלֶךְ דָּא חָכְמָה עִלָּאָה. יְיָ מָלָךְ דָּא עָלְמָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ עָלְמָא דְּאַתְיָ. יְיָ יִמְלוֹךְ דָּא תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל).

אָתָא זִמְנָא אַחֲרָא דָּוִד וְאַהֲדַר לוֹן מִתַּתָּא לְעֵילָא. וְאָמַר (תהלים י) יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד. יְיָ מֶלֶךְ לְתַתָּא. עוֹלָם בְּאֶמְצָעִיתָא. וָעֶד לְעֵילָא. דְּתַמָּן וִיעוּדָא וְקִיּוּמָא וְאַשְׁלֵימוּתָא דְּכֹלָּא. מֶלֶךְ לְעֵילָא יִמְלוֹךְ לְתַתָּא.

רִבִּי אַבָּא אָמַר כָּל הַנֵּי מְאוֹרוֹת כְּלְהוּ מִתְחַבְּרָן בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא. מָאן הוּא רְקִיעָא דְּנָהִיר עַל אַרְעָא. חֱוֵי אִימָא דָּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן דִּכְתִיב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן

לשון הקודש

בְּאֶמְצַע. ה' יִמְלוֹךְ – לְמַטָּה. רַבִּי אָחָא אָמַר, ה' [נ"א זוֹ הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה] מֶלֶךְ – זֶה עוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא. ה' מָלָךְ – זוֹ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. ה' יִמְלוֹךְ – זֶה אֲרוֹן הַבְּרִית [נ"א ר' אָחָא אָמַר, ה' מֶלֶךְ – זוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. ה' מָלָךְ – זֶה עוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא. ה' יִמְלוֹךְ – זוֹ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל].

בָּא זְמַן אַחֵר דָּוִד וְהֶחֱזִיר אוֹתָם מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, ה' מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד. ה' מֶלֶךְ – לְמַטָּה. עוֹלָם – בָּאֶמְצַע. וָעֶד – לְמַעְלָה. שֶׁשָּׁם הִתְוַעֲדוּת וְקִיּוּם וּשְׁלֵמוּת הַכֹּל. מֶלֶךְ – לְמַעְלָה. יִמְלוֹךְ – לְמַטָּה. **רַבִּי** אַבָּא אָמַר, כָּל הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ, כֻּלָּם מִתְחַבְּרִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ – לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. מִיהוּ הָרָקִיעַ שֶׁמֵּאִיר עַל הָאָרֶץ? חֱוֵי אוֹמֵר, זֶה

לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

תָּא חֲזֵי, בֵּיוָן דְּסִיהֲרָא שָׁלְטָא וְאִתְנְהִיר מֵהַהוּא נַהֲרָא דְּנָגִיד וְנָפִיק. כָּל אִנּוּן שְׁמָיָא דִּלְתַתָּא וְחֵילֵיהוֹן כְּלְהוֹן אִתּוֹסָפָן נְהוֹרָא. וְכוֹכְבָיָא דִּמְמַנָּן עַל אַרְעָא כְּלְהוּ שָׁלְטִין וּמְנַהֲלִין צְמָחִים וְאִילָנִין. וְעָלְמָא אִתְרַבֵּי בְּכְלְהוּ. וְאַפִּילוּ מַיָּא וְנוּנֵי יַמָּא כְּלְהוּ בִּרְבוּ יַתִּיר. וְכַמָּה גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין שָׁאטָן בְּעָלְמָא. בְּגִין דְּכְלְהוּ בְּחֶדְוָה בִּרְבוּ חֵילָא. כַּד חֶדְוָה הוּא בְּבֵי מַלְכָּא אַפִּילוּ אִנּוּן מִבֵּי תַרְעֵי. וְאַפִּילוּ אִנּוּן מִדְּבֵי טַרְנָשֵׁי (נ"א טַרְטָשֵׁי). כְּלְהוּ חָדָן וְשָׁטָאן בְּעָלְמָא. וְרַבְיֵי דְּעָלְמָא בַּעֲיָין לְאִסְתַּמְּרָא.

רִבִּי אַחָא אָמַר. וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. וְכַד כְּלְהוֹן קַיְימִין בֵּיהּ כְּדֵין חֶדְוָותָא דָּא עִם דָּא, כְּדֵין סִיהֲרָא אַזְעִירַת נְהוֹרָא מִקַּמֵּי שִׁמְשָׁא. כָּל

לשון הקודש

נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁכָּתוּב וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁהַלְּבָנָה שׁוֹלֶטֶת וּמוֹאֶרֶת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, כָּל אוֹתָם הַשָּׁמַיִם שֶׁלְּמַטָּה וְצִבְאוֹתֵיהֶם, כֻּלָּם נוֹסָפִים בְּאוֹר. וְכוֹכָבִים הַמְמֻנִּים עַל הָאָרֶץ, כֻּלָּם שׁוֹלְטִים וּמְנַהֲלִים צְמָחִים וְעֵצִים, וְהָעוֹלָם מִתְגַּדֵּל בְּכֻלָּם, וַאֲפִלּוּ מַיִם וּדְגֵי הַיָּם כֻּלָּם בְּגַדְלוּת יְתֵרָה. וְכַמָּה שְׁלוּחֵי הַדִּין מְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, בִּגְלַל שֶׁכֻּלָּם בְּחֶדְוָה וּבְגַדְלוּת יְתֵרָה. כְּשֶׁהַחֶדְוָה הִיא בְּבֵית הַמֶּלֶךְ, אֲפִלּוּ אוֹתָם מִמֶּנֵּי הַשְּׁעָרִים, וַאֲפִלּוּ אוֹתָם מִבֵּית מִמֶּנֵּי הַנָּשִׁים (נ"א מִזִּיקִים), כֻּלָּם שְׂמֵחִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם. וְתִינוֹקוֹת הָעוֹלָם צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר.

רַבִּי אַחָא אָמַר, וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. וּכְשֶׁכֻּלָּם עוֹמְדִים בּוֹ,

מַה דְּנָטִיל בְּגִין לְאַנְהָרָא לָהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר כְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. מָאן שִׁבְעַת הַיָּמִים. אִלֵּין אִנּוּן שִׁבְעַת יוֹמִין דִּבְרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אִלֵּין אִנּוּן שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים. מִלּוּאִים וַדַּאי. בְּגִין דְּהַהוּא זִמְנָא אִתְבַּסַּם עָלְמָא וְאִתְהַדַּר בְּאַשְׁלָמוּתֵיהּ וְלָא אִתְפְּגִים סִיהֲרָא בְּגִין חִוְיָא בִישָׁא דִּכְתִיב בֵּיהּ (משלי טז) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. וְאֵימָתַי יְהֵא דָּא בְּזִמְנָא דִּכְתִיב, (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וּכְדֵין כְּתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי

לשון הקודש

אָז חֶדְוָה זֶה עִם זֶה, וְאָז הַלְּבָנָה מַקְטִינָה אוֹרָהּ מִלְּפָנֵי הַשֶּׁמֶשׁ, וְכָל מַה שֶּׁנּוֹטֵל כְּדֵי לְהָאִיר לָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. מַה זֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים? אֵלֶּה אוֹתָם שִׁבְעַת יְמֵי בְרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֵלֶּה אוֹתָם שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים. מִלּוּאִים וַדַּאי. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ זְמַן הִתְבַּשֵּׂם הָעוֹלָם וְחוֹזֵר בִּשְׁלֵמוּתוֹ, וְלֹא נִפְגֶּמֶת הַלְּבָנָה בִּגְלַל הַנָּחָשׁ הָרָע שֶׁכָּתוּב בּוֹ (משלי טז) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. וּמָתַי יִהְיֶה זֶה? בִּזְמַן שֶׁכָּתוּב (ישעיה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וְאָז כָּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

אֶלְעָזָר אִלֵּין מַיִן תַּתָּאִין דְּרַחֲשִׁין זַיְינִין כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. אִנּוּן עִלָּאֵי וְאִנּוּן תַּתָּאֵי. רִבִּי חִיָּיא אָמַר עִלָּאֵי אַפִּיקוּ נֶפֶשׁ חַיָּה. וּמַאי נִיהוּ. דָּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם קַדְמָאָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ אִלֵּין שְׁלִיחֵי עִלָּאִין דְּאִתְחַזּוֹן לִבְנֵי נָשָׁא בְּחֵיזוּ דְּבַר נָשׁ. מַשְׁמַע דִּכְתִיב יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּאִית אַחֲרָנִין דְּלָא אִתְחַזּוֹן אֶלָּא בְּרוּחָא מַמָּשׁ לְפוּם סָכְלְתָנוּ דִּבְנֵי נָשָׁא. (דף לד ע"ב)

בְּגִינֵי כָךְ לָא כְתִיב בְּאִלֵּין לְמִינֵהוּ כְּאִנּוּן אַחֲרָנִין דִּכְתִיב בְּהוּ וְאֶת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ, בְּגִין דְּאִלֵּין לָא מְשַׁנְיָין מִמִּינַיְיהוּ לְעָלְמִין כְּהָנֵי אַחֲרָנִין דְּלָא כְתִיב בְּהוּ לְמִינֵהוּ. וְאִי תֵּימָא אִית בְּהוּ דִּמְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא. הָכִי הוּא וַדַּאי דְּהָא אִית בְּהוּ דִּמְשַׁנְיָין אִלֵּין מֵאִלֵּין בְּגִינֵי כָךְ כְּתִיב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד:

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵלּוּ מַיִם תַּחְתּוֹנִים שֶׁרוֹחֲשִׁים מִינִים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. אוֹתָם עֶלְיוֹנִים וְאוֹתָם תַּחְתּוֹנִים. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, עֶלְיוֹנִים הוֹצִיאוּ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּמַה הוּא? זוֹ הַנֶּפֶשׁ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ – אֵלּוּ שְׁלִיחִים עֶלְיוֹנִים שֶׁנִּרְאִים לִבְנֵי אָדָם כְּמַרְאֵה אָדָם. מַשְׁמָע שֶׁכָּתוּב יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, חֵיוֹת שֶׁיֵּשׁ אֲחֵרִים שֶׁלֹּא נִרְאִים אֶלָּא בְּרוּחַ מַמָּשׁ לְפִי שֵׂכֶל בְּנֵי הָאָדָם.

לָכֵן לֹא כָתוּב בְּאֵלּוּ לְמִינֵהוּ כְּמוֹ אוֹתָם אֲחֵרִים שֶׁכָּתוּב בָּהֶם וְאֶת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ, חֵיוֹת שֶׁאֵלּוּ לֹא מְשֻׁנִּים מִמִּינֵיהֶם לְעוֹלָמִים כָּאֲחֵרִים הַלָּלוּ שֶׁלֹּא כָתוּב בָּהֶם לְמִינֵהוּ. וְאִם תֹּאמַר, יֵשׁ בָּהֶם שֶׁמְּשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה – כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי! שֶׁהֲרֵי יֵשׁ בָּהֶם שֶׁמְּשֻׁנִּים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדוֹלִים. אִלֵּין לִוְיָתָן וּבַת זוּגוֹ. וְאֶת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרוֹמֶשֶׁת. דָּא נֶפֶשׁ דְּהַהִיא חַיָּה דְּאִיהִי רוֹמֶשֶׁת לְד' סִטְרֵי עָלְמָא. וּמָאן אִיהִי חַיָּה דְּאִיהִי רוֹמֶשֶׁת. הֲוֵי אִימָא דָּא לִילִית. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. דְּמַיִין מְגַדְּלִין לוֹן. דְּכַד אָתֵי סִטְרָא דְּדָרוֹם שָׁרָאן מַיִין וְנַגְּדִין לְכָל סִטְרִין וְאַרְבֵּי יַמָּא אָזְלִין וְעָבְרִין כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים קד) שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ.

וְאֶת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר כְּלְהוֹן מִשִּׁית גַּדְפִּין וְלָא מִשַּׁנְיָין לְעָלְמִין. וּבְגִינֵי כָךְ כְּתִיב לְמִינֵהוּ. מַאי לְמִינֵהוּ. לְזַיְינָא דִּלְעֵילָא. וְאִלֵּין טָאסָן וְשָׁאטָן עָלְמָא בְּשִׁית וְחָמָאן עוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא

לשון הקודש

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים – אֵלּוּ לִוְיָתָן וּבַת זוּגוֹ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׁת – זוֹ נֶפֶשׁ אוֹתָהּ הַחַיָּה שֶׁהִיא רוֹמֶשֶׁת לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. וּמִי הִיא הַחַיָּה שֶׁהִיא רוֹמֶשֶׁת? הֲוֵי אוֹמֵר זוֹ לִילִית. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם – שֶׁהַמַּיִם מְגַדְּלִים אוֹתָם. שֶׁכְּשֶׁבָּא צַד הַדָּרוֹם, מַפְשִׁירִים הַמַּיִם וְשׁוֹפְעִים לְכָל הַצְּדָדִים, וַאֲנִיּוֹת הֵם הוֹלְכִים וְעוֹבְרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ.

וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כֻּלָּם מֵשֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְלֹא מִשְׁתַּנִּים לְעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב לְמִינֵהוּ. מַה זֶּה לְמִינֵהוּ? לַמִּין שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֵלֶּה טָסִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם בְּשֵׁשׁ, וְרוֹאִים מַעֲשֵׂי

וְסָלְקִין לוֹן לְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת י) גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל תְּקַלֵּל וְגו'.

רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר הָרוֹמֶשֶׁת, הַשּׁוֹרֶצֶת מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא כְּדְאַמְרִינָן רָמַשׁ לֵילְיָא. וְעַל דָּא (תהלים קד) בּוֹ תִרְמוֹשׁ כָּל חַיְתוֹ יָעַר. דְּכֻלְּהוּ שָׁלְטָאן בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהִי שָׁלְטָא. וּפָתְחִין שִׁירָתָא בְּתִלַּת סְטָרִין דְּפַלְגוּ לֵילְיָא. וְזַמְּרֵי שִׁירָתָא וְלָא מִשְׁתַּכְּחֵי. וְעַל אִלֵּין כְּתִיב, (ישעיה סב) הַמַּזְכִּירִים אֶת ה' אַל דֳּמִי לָכֶם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן קָם וְאָמַר מִסְתַּכֵּל הֲוֵינָא, דְּכַד בָּעָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי אָדָם, אִזְדַּעְזְעוּ כָּל עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה הֲוָה סָלִיק בְּדַרְגּוֹי עַד דְּסָלְקָא רְעוּתָא עִלָּאָה וְנָהִיר שֵׁירוּתָא דְּכָל נְהוֹרִין. וּפְתַח תַּרְעָא דְּמִזְרָח דְּהָא מִתַּמָּן נְהוֹרָא נָפִיק. וְדָרוֹם אַחֲמֵי תוֹקְפֵי דִּנְהוֹרָא דְּיָרִית מֵרֵישָׁא וְאִתְתַּקַּף

לשון הקודש

בְּנֵי אָדָם וּמַעֲלִים אוֹתָם לְמַעְלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (שם) גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל תְּקַלֵּל וְגו'. **רַבִּי** חִזְקִיָּה אָמַר, הָרֹמֶשֶׁת? הַשּׁוֹרֶצֶת צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, רוֹמֵשׁ לַיְלָה. וְעַל זֶה (תהלים קד) בּוֹ תִרְמֹשׁ כָּל חַיְתוֹ יָעַר. שֶׁכֻּלָּם שׁוֹלְטִים בְּשָׁעָה שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת, וּפוֹתְחִים שִׁירָה בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים שֶׁל חֲצוֹת הַלַּיְלָה, וּמְזַמְּרִים שִׁירָה וְלֹא שׁוֹקְטִים. וְעַל אֵלּוּ כָּתוּב הַמַּזְכִּירִים אֶת ה' אַל דֳּמִי לָכֶם. **עַמַּד** רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, מִסְתַּכֵּל הָיִיתִי, שֶׁכְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אָדָם, הִזְדַּעְזְעוּ כָּל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְיוֹם הַשִּׁשִּׁי הָיָה עוֹלֶה בְּדַרְגּוֹתָיו, עַד שֶׁעָלָה רָצוֹן עֶלְיוֹן וְהֵאִיר תְּחִלָּה כָּל הָאוֹרוֹת. וּפָתַח שַׁעַר הַמִּזְרָח, שֶׁהֵרִי מִשָּׁם יוֹצֵא הָאוֹר. וְהַדָּרוֹם הֵרְאָה חָזְקֵי הָאוֹר שֶׁיָּרַשׁ

בְּמִזְרָח. מִזְרָח אַתְקִיף לְצָפוֹן וְצָפוֹן אִתְעַר וְאִתְפַּשַּׁט וְקָרֵי בְּחָיִל סַגִּי לְמַעֲרָב לְמִקְרַב וּלְאִשְׁתַּתָּפָא בַּהֲדֵיהּ. כְּדֵין מַעֲרָב סַלְקָא בְּצָפוֹן וְאִתְקַשַּׁר בֵּיהּ. לְבָתַר דָּרוֹם אַתְיָא וְאָחִיד בְּמַעֲרָב. וְסָחֲרִין לֵיהּ דָּרוֹם וְצָפוֹן דְּאִילֵּין גְּדְרֵי גִּנְתָּא. כְּדֵין מִזְרָח קָרִיב בְּמַעֲרָב וּמַעֲרָב שַׁרְיָא בְּחֶדְוָה וּבָעָאת מִכְּלְהוּ וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. דִּלְהֶוֵי כְּגַוְונָא דָּא בְּאַרְבַּע סִטְרִין וְעֵילָּא וְתַתָּא. וּמִזְרָח אִתְדַּבַּק בְּמַעֲרָב וְאַפִּיק לֵיהּ. וְעַל דָּא תָּנִינָן אָדָם מֵאַתַר דְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נָפַק.

תּוּ נַעֲשֶׂה אָדָם. קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְאִלֵּין תַּתָּאֵי דְּאָתוּ מִסִּטְרָא דִּלְעֵילָּא. רָזָא דְשִׁמָּא דָּא דְּסָלִיק אָדָם. אָדָם מֵרָזָא סְתִימָא עִלָּאָה. אָדָם רָזָא דְּאַתְוָון. דְּהָא אָדָם כָּלִיל לְעֵילָּא וְכָלִיל לְתַתָּא. אָדָם אֶחָד לְעֵילָּא לְעֵילָּא. ם סְתִימָא דְּאִיהִי ם מִלְּמִבָּעֵי

לשון הקודש

מֵרֹאשׁ וְהִתְחַזֵּק בַּמִּזְרָח. מִזְרָח חֲזֵק אֶת הַצָּפוֹן, וְהַצָּפוֹן הִתְעוֹרֵר וְהִתְפַּשֵּׁט, וְקָרָא בְּחַיִל גָּדוֹל לַמַּעֲרָב לְהִתְקָרֵב וּלְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ. אָז מַעֲרָב עָלָה בַּצָּפוֹן וְנִקְשַׁר בּוֹ. אַחַר כָּךְ בָּא הַדָּרוֹם וְאָחַז בַּמַּעֲרָב, וְסוֹבְבוּ אוֹתוֹ דָּרוֹם וְצָפוֹן, שֶׁהֵם גִּדְרֵי הַגָּן. אָז הַמִּזְרָח קָרַב לַמַּעֲרָב, וּמַעֲרָב שָׂרָה בְּחֶדְוָה וּבִקֵּשׁ מִכֻּלָּם, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ זֶה בְּאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים וּמַעְלָה וּמַטָּה. וּמִזְרָח נִדְבַּק בַּמַּעֲרָב וְהוֹצִיא אוֹתוֹ. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, שֶׁאָדָם יָצָא מִמָּקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

עוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ שֶׁבָּאוּ מִצַּד שֶׁלְּמַעְלָה. סוֹד הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁעוֹלֶה אָדָם. אָדָם מְסוֹד נִסְתָּר עֶלְיוֹן. אָדָם סוֹד הָאוֹתִיּוֹת. שֶׁהֲרֵי הָאָדָם כָּלוּל לְמַעְלָה וְכָלוּל לְמַטָּה. אָדָם אֶחָד לְמַעְלָה לְמַעְלָה. ם נִסְתָּר שֶׁהִיא ם

הַמִּשְׁרָה. ד' תַּתָּאָה דְּסִתְימָא בְּמַעֲרָב. וְדָא כְּלָלָא דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא. אִתְתַּקַּן לְעֵילָּא אִתְתַּקַּן לְתַתָּא.

אֲלֵין אַתְוָון כַּד נָחֲתָא לְתַתָּא כֻּלְּהוּ כְּחֲדָא בְּאַשְׁלָמוּתֵיהּ אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. וְנוּקְבָא בְּסִטְרוֹי אִתְדַּבְּקַת. עַד דְּאַפִּיל עִלּוֵיהּ שְׁנָתָא וּדְמוּךְ. וְהַוָה רָמֵי בְּאַתַר דְּבֵי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא.

וְנָסַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתַקִּין לַהּ כְּמָה דְּמִתַּקְנִין לְכַלָּה וְאַעֲלָא לֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. וַיִּקַּח אַחַת דַּיְיקָא. בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי אַשְׁכַּחְנָא דָּא לִילִית קַדְמִיתָא דְּחַוַּת עִמֵּיהּ וְאִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ וְלָא חַוַּת לְקִיבְלֵיהּ עֶזֶר כְּמָה דִּכְתִיב וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. מַאי עֵזֶר סֶמֶךְ. עַד הַהִיא שַׁעֲתָא דִּכְתִיב לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. תָּא

לשון הקודש

מִלְּמַרְבֵּה הַמִּשְׁרָה. ד' תַּחְתּוֹן שֶׁנִּסְתָּר בַּמַּעֲרָב. וְזֶה כְּלָלוּת שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה. נִתְקַן לְמַעְלָה וְנִתְקַן לְמַטָּה.

כְּשֶׁיָּרְדוּ הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ לְמַטָּה כֻּלָּם כְּאֶחָד בִּשְׁלֵמוּתוֹ, נִמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה, וּנְקֵבָה נִדְבְּקָה בַּאֲחוֹרָיו, עַד שֶׁהִפִּיל עָלָיו תַּרְדֵּמָה וְיָשֵׁן, וְהָיָה מֻטָּל בִּמְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה.

וְנָסַר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְתִקֵּן אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁמְּתַקְּנִים אֶת הַכַּלָּה וְהִכְנִיסָהּ אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. וַיִּקַּח אַחַת דַּוְקָא. בְּסִפְרֵי הָרִאשׁוֹנִים מָצָאנוּ, זוֹ לִילִית רִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה עִמּוֹ וְהִתְעַבְּרָה מִמֶּנּוּ, וְלֹא הָיָה כְּנֶגְדּוֹ עֵזֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. מַה זֶּה עֵזֶר?

חָזֵי אָדָם בַּתְרָאָה דְכוּלָּא הָוָה. דְהָכִי אִתְחַזֵי לְמֵיתֵי עַל עָלְמָא שְׁלִים.

תּוּ אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִיב וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְגוֹ'. וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה אִלֵּין (דף לה ע"א) אִילָנִין רַבְרְבִין דְנָטִיעוּ לְבָתָר וְהַוּוּ זְעִירִין.

תָּא חָזֵי, אָדָם וְחַוָּה דָּא בְסִטְרָא דְדָא אִתְבְּרִיאוּ. מַאי טַעְמָא לָא אִתְבְּרִיאוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. בְּגִין דִּכְתִיב כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְזִווּגָא לָא אִשְׁתְּכַח בְּתִקּוּנֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת. וְכַד אִתְתָּקַן הַאי דִּלְתַתָּא וְאִתְהַדָּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּדֵין אִשְׁתְּכַח לְעֵילָּא.

מְנָלָן מִן הַמִּשְׁכָּן דִּכְתִיב, (שמות מ) הוּקַם הַמִּשְׁכָּן בְּגִין

לשון הקודש

סֶמֶךְ. עַד אוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁכְּתוּב לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. בֹּא רְאֵה, אָדָם אַחֲרוֹן הַכֹּל הָיָה, שֶׁכָּךְ רָאוּי לְהָבִיא שָׁלוֹם עַל הָעוֹלָם.

עוֹד אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְגוֹ'. וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה – אֵלּוּ עֵצִים גְּדוֹלִים שֶׁנִּטְּעוּ אַחַר כָּךְ וְהָיוּ קְטַנִּים.

בֹּא רְאֵה, אָדָם וְחַוָּה זֶה בִּצַּד זֶה נִבְרְאוּ. מָה הַטַּעַם לֹא נִבְרְאוּ פָּנִים בְּפָנִים? בִּגְלַל שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְהַזִּוּוּג לֹא נִמְצָא בְּתִקּוּנוֹ כָּרָאוּי. וּכְשֶׁנִּתְקְנָה זוֹ שֶׁלְּמַטָּה וְחָזְרוּ לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים, כֵּן נִמְצָא לְמַעְלָה.

מִנַּיִן לָנוּ? מִן הַמִּשְׁכָּן, שֶׁכָּתוּב (שמות מ)

דְּמִשְׁכָּן אַחֲרָא אִתְּקַם עִמֵּיהּ. וְעַד לָא אִתְּקַם לְתַתָּא לָא אִתְּקַם לְעֵילָּא. אוֹף הָכָא כַּד אִתְּתָקַם לְתַתָּא אִתְּתָקַם לְעֵילָּא. וּבְגִין דְּעַד כְּעָן לָא אִתְּתָקַן לְעֵילָּא לָא אִתְּבְּרִיאוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וּקְרָא אוֹכַח דִּכְתִיב כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. וּבְגִינֵי כָךְ וְאָדָם אַיִן דְּלָא הָוָה בְּתִקּוּנֵיהּ.

וְכַד אִשְׁתַּלִּימַת חַוָּה אִשְׁתְּלִים אָדָם. וְקַדֶּם לָכֵן לָא אִשְׁתְּלִים. וְרָזָא דָא דְּעַד כְּעָן לָא אִית אָתְּ סָמֶךְ בְּפַרְשָׁתָא. וְאַף עַל גַּב דְּחַבְרַיָּיא אָמְרוּ. אֲבָל סָמֶךְ דָּא עֵזֶר. וְדָא עֵזֶר דִּלְעֵילָּא דְּאִתְּתַּדַּר לְעֵילָּא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין דְּכַר וְנוּקְבָא. אִסְתַּמַּךְ דָּא לָקְבֵל דָּא וַדַּאי. סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר. סְמוּכִים, דָּא דְכַר וְנוּקְבָא דְּאִנּוּן סְמוּכִים כְּחַדָּא (תהלים קיא)

(נ"א דְּאִנּוּן סְמוּכִים עוֹלָם תַּתָּאָה בְּעוֹלָם עִלָּאָה דְּעַד לָא אִתְּתַּקַּן עוֹלָם תַּתָּאָה לָא אִתְּתַּקַּן

לשון הקודש

הוֹקַם הַמִּשְׁכָּן, הֱיוֹת שֶׁמִּשְׁכָּן אַחֵר הוּקַם עִמּוֹ. וְעַד שֶׁלֹּא הוּקַם לְמַטָּה, לֹא הוּקַם לְמַעְלָה. גַּם כָּאן כְּשֶׁהוּקַם לְמַטָּה, הוּקַם לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הִתְתַּקֵּן לְמַעְלָה, לֹא נִבְרְאוּ פָּנִים בְּפָנִים, וְהַפָּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. וּמִשּׁוּם כָּךְ וְאָדָם אַיִן, שֶׁלֹּא הָיָה בְּתִקּוּנוֹ.

וּכְשֶׁנִּשְׁלְמָה חַוָּה, נִשְׁלַם אָדָם, וְקֹדֶם לָכֵן לֹא נִשְׁלַם. וְזֶה הַסּוֹד שֶׁעַד עַכְשָׁו אֵין אוֹת סָמֶךְ בְּפָרָשָׁה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַחֲבֵרִים אָמְרוּ, אֲבָל סָמֶ"ךְ זֶה עֵזֶר, וְזֶה עֵזֶר שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁחָזַר לְמַעְלָה פָּנִים בְּפָנִים זָכָר וּנְקֵבָה, נִסְמָךְ זֶה כְּנֶגֶד זֶה בְּוַדַּאי, סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר. סְמוּכִים – זֶה זָכָר וּנְקֵבָה שֶׁהֵם סְמוּכִים כְּאֶחָד (תהלים קיא)

(נ"א שֶׁהֵם סְמוּכִים עוֹלָם תַּחְתּוֹן בְּעוֹלָם עֶלְיוֹן, שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִתְקַן הָעוֹלָם

הַהוּא עוֹלָם דְּקָאֲמָרָן) (הַאי עוֹלָם דְּקָא אֲמָרָן תַּלְיָא בְּעוֹלָם דִּלְתַתָּא וְכַד לָא אִתְתַּקַּן עוֹלָם דִּלְתַתָּא לָא אִתְתַּקַּן הַהוּא עוֹלָם דְּקָא אֲמָרָן).

כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. דְּהָא דָּא בְּדָא סָמִיךְ. וְעוֹלָם דָּא תַּתָּאָה כַּד אִתְתַּקַּן וְאִתְהַדְּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין וְאִתְתָּקָנוּ אִשְׁתְּכַח סֻמָּךְ לְעֵילָּא. דְּהָא מִקַּדְמַת דְּנָא לָא הָוָה עוֹבָדָא בְּתִקּוּנָא (נ"א עוֹלָם בְּתִיקוּנֵיהּ) **בְּגִין דְּלֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְדָא בְּדָא תַּלְיָיא.**

מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ דָּא תִּקּוּנָא דִּלְתַתָּא לְבָתַר וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ דָּא תִּיאוּבְתָּא דְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא. דָּבָר אַחֵר מָאי טַעְמָא לֹא הִמְטִיר בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח תִּקּוּנָא דְּיַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. וְעַל דָּא מִן אַרְעָא תַּתָּאָה אִתְעַר עוֹבָדָא לְעֵילָּא.

לשון הקודש

שֶׁלְּמַטָּה, לֹא נִתְקַן אוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁאָמַרְנוּ [הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ תְּלוּי בָּעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה, וּכְשֶׁלֹּא נִתְקַן עוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה, לֹא נִתְקַן אוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁאָמַרְנוּ].

כִּי לֹא הִמְטִיר ה' **אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ**, שֶׁהֲרֵי זֶה בָּזֶה סָמוּךְ. וְעוֹלָם זֶה הַתַּחְתּוֹן, כְּשֶׁנִּתְקְנוּ וְחָזְרוּ לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים וְנִתְקְנוּ, נִמְצָא סָמוּךְ לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי מְקֻדָּם לָכֵן לֹא הָיָה הַמַּעֲשֶׂה בְּתִקּוּן [נ"א עוֹלָם בְּתִקּוּנוֹ], מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְזֶה בָּזֶה תְּלוּיִים.

מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? **וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ**, זֶה תִּקּוּן שֶׁלְּמַטָּה. אַחֵר כָּךְ, **וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ** – זוֹ הִשְׁתּוֹקְקוּת הַנְּקֵבָה לַזָּכָר. דָּבָר אַחֵר, מָה הַטַּעַם לֹא הִמְטִיר? בִּגְלַל שֶׁלֹּא נִמְצָא תִּקּוּן שֶׁיַּעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. וְעַל זֶה מִן הָאָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה הִתְעוֹרֵר מַעֲשֶׂה לְמַעְלָה.

תָּא חֲזֵי, תְּנָנָא סָלִיק מִן אַרְעָא בְּקַדְמִיתָא. וְעַנָנָא אִתְעַר. וְכֹלָּא אִתְחַבַּר לְבָתַר דָּא בְדָא. כְּגַוְונָא דָּא תְּנָנָא דְּקָרְבָּנָא אִתְעַר מִתַּתָּא וְעָבִיד שְׁלִימוּ לְעֵילָּא וְאִתְחַבַּר כֹּלָּא דָּא בְדָא וְאִשְׁתַּלִּימוּ כְּגַוְונָא דָּא לְעֵילָּא. אִתְעָרוּתָא שָׁרֵי מִתַּתָּא וּלְבָתַר אִשְׁתְּלִים כֹּלָּא. וְאִלְמָלֵא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שַׁרְיָא בְּאִתְעָרוּתָא בְּקַדְמִיתָא, לָא אִתְעַר לְקַבְלָהּ הַהוּא דִּלְעֵילָּא. וּבְתִיאוּבְתָּא דִּלְתַתָּא אִשְׁתְּלִים לְעֵילָּא.

רַבִּי אַבָּא אָמַר אַמַּאי כְּתִיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. עֵץ הַחַיִּים הָא תָּנֵינָן דְּמַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאָה שְׁנִין הָוֶה. וְכָל מֵימוֹי דִּבְרֵאשִׁית מִתְפַּלְגִין תְּחוֹתוֹי. עֵץ הַחַיִּים בְּמִצִיעוּת דְּגִנְתָּא מַמָּשׁ וְהוּא נָטִיל כָּל מֵימוֹי דִּבְרֵאשִׁית וּמִתְפַּלְגִין תְּחוֹתוֹי.

לשון הקודש

בָּא רְאֵה, עָשָׂן עוֹלֶה מִן הָאָרֶץ בַּהַתְחָלָה וְעָנָן מִתְעוֹרֵר, וְהַכֹּל מִתְחַבֵּר אַחַר כָּךְ זֶה בָּזֶה. כְּמוֹ זֶה עֲשַׂן הַקָּרְבָּן מִתְעוֹרֵר מִלְּמַטָּה וְעוֹשֶׂה שְׁלֵמוּת לְמַעְלָה, וּמִתְחַבֵּר הַכֹּל זֶה בָּזֶה, וְנִשְׁלָמִים כְּמוֹ זֶה לְמַעְלָה. הִתְעוֹרְרוּת מַתְחִילָה מִלְּמַטָּה, וְאַחַר כָּךְ הַכֹּל נִשְׁלָם. וְאִלְמָלֵא שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מַתְחִילָה בַּהִתְעוֹרְרוּת בַּהַתְחָלָה, לֹא יִתְעוֹרֵר כְּנֶגְדָּהּ אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וּבְהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁלְּמַטָּה נִשְׁלָם לְמַעְלָה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, לָמָּה כָּתוּב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע? עֵץ הַחַיִּים הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁמַּהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים הָיָה, וְכָל מֵימֵי בְרֵאשִׁית נֶחֱלָקִים תַּחְתָּיו. עֵץ הַחַיִּים מַמָּשׁ בְּאֶמְצַע הַגָּן, וְהוּא לוֹקֵחַ כָּל מֵימֵי בְרֵאשִׁית וְנֶחֱלָקִים תַּחְתָּיו.

דְּהָא הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק הוּא שַׁרְיָא עַל הַהוּא גִּנְתָּא וְעַיִּיל בֵּיהּ וּמִתַּמָּן מִתְפַּלְגִין מַיָּא לְכַמָּה סִטְרִין. וְנָטִיל כֻּלָּא הַהִיא גִּנְתָּא. וּלְבָתַר נָפְקֵי מִינָּהּ וּמִתְפַּלְגִין לְכַמָּה נַחֲלִין לְתַתָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי. כְּמָה דְּנָפְקִין מֵהַהוּא עָלְמָא עִלָּאָה וְאַשְׁקֵי לְאִנּוּן טוּרִין עִלָּאִין דְּאַפַּרְסְמוֹנָא דַּכְיָא. לְבָתַר כַּד מָטָאן לְעֵץ הַחַיִּים מִתְפַּלְגִין תְּחוֹתּוֹי בְּכָל סְטָר כְּפוּם אָרְחוֹי.

וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע אַמַּאי אִקְרֵי הָכִי. דְּהָא עֵץ דָּא לָאו אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. אֲבָל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע מַאי הוּא. אֶלָּא בְּגִין דְּיָנְקָא מִתְּרִין סִטְרִין וְיָדַע לוֹן כְּמָאן דְּיָנִיק מִתְּקָא וּמְרִירָא. וּבְגִין דְּיָנְקָא מִתְּרִין סִטְרִין וְיָדַע לוֹן וְשַׁרְיָא בְּגַוְוייהוּ אִקְרֵי הָכִי טוֹב וָרַע. וְכָל אִנּוּן נְטִיעִין שָׁרְיָין עֲלַיְיהוּ.

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ נָהָר (בינה) שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, הוּא שׁוֹרֶה עַל אוֹתוֹ הַגָּן וְנִכְנָס בּוֹ, וּמִשָּׁם נֶחֱלָקִים הַמַּיִם לְכַמָּה צְדָדִים. וְאוֹתוֹ הַגָּן לוֹקֵחַ הַכֹּל, וְאַחַר כָּךְ יוֹצְאִים מִמֶּנָּה וְנֶחֱלָקִים לְכַמָּה נְחָלִים לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי. כְּמוֹ שֶׁיּוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ עוֹלָם עֶלְיוֹן וּמַשְׁקֶה אֶת אוֹתָם הָהָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל אַפַּרְסְמוֹן זַךְ. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּגִּיעִים לְעֵץ הַחַיִּים, נֶחֱלָקִים תַּחְתָּיו בְּכָל צַד כְּפִי דַּרְכּוֹ.

וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע – לָמָּה נִקְרָא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי עֵץ זֶה אֵינוֹ בָּאֶמְצַע? אֲבָל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע מַהוּ? אֶלָּא בִּגְלַל שֶׁיּוֹנֵק מִשְּׁנֵי צְדָדִים וְיוֹדֵעַ אוֹתָם כְּמִי שֶׁיּוֹנֵק מָתוֹק וּמַר, וּבִגְלַל שֶׁיּוֹנֵק מִשְּׁנֵי צְדָדִים וְיוֹדֵעַ אוֹתָם וְשׁוֹרֶה בְּתוֹכָם נִקְרָא כָּךְ טוֹב וָרַע. וְכָל אוֹתָם נְטִיעוֹת שׁוֹרִים עֲלֵיהֶם.

וּבְיהּ אֲחִידָן נְטִיעִין אַחֲרָנִין עִלָּאִין וְאִנּוּן אִקָּרוֹן אַרְזֵי לְבָנוֹן. מָאן אִנּוּן אַרְזֵי לְבָנוֹן. אִנּוּן שִׁית יוֹמִין עִלָּאִין שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית דְּקָאָמְרָן. אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. נְטִיעוֹת דַּאי דְּאִתְקַיְימוּ לְבָתָר. מִכָּאן וּלְהָלְאָה סָמֶךְ מָאי הִיא וַיִּסְגּוֹר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. בְּסִטְרוֹי דָּוָה. וְהָוָה דָּא בְּסִטְרוֹי דְּדָא. וַדַּאי עֲקָרָן קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשָׁתִיל לוֹן בְּאַתְרָא אַחֲרָא וְאִתְהַדְּרוּ אַנְפִּין (דף לה ע"ב) בְּאַנְפִּין לְקִיּוּמָא. בְּגַוְונָא דָּא סְמִיכָן עָלְמִין. עֲקָרָן קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשָׁתִיל לוֹן בְּאַתְרָא אַחֲרָא וְאִתְקַיְימוּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּא מְנָלָן דְּאָדָם וְחַוָּה נְטִיעִין הֲווֹ. דִּכְתִיב, (ישעיה ס) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. מַעֲשֵׂה יָדַי דַּיְיקָא. דְּלָא אִשְׁתַּדְּלוּ בְּהוֹן בְּרְיָין אַחֲרָנִין. וּכְתִיב, (ישעיה יז) בְּיוֹם נִטְעֵךְ תְּשַׂגְשֵׂגִי

לשון הקודש

ובו אֲחוּזִים נְטִיעוֹת אֲחֵרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְהֵם נִקְרָאִים אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן. מִי הֵם אַרְזֵי לְבָנוֹן? אוֹתָם שִׁשָּׁה יָמִים עֶלְיוֹנִים, שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁאָמַרְנוּ. אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע, נְטִיעוֹת וַדַּאי שֶׁהִתְקַיְּמוּ אַחַר כָּךְ. מִכָּאן וָהָלְאָה סָמ"ךְ. מַהִי וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה? בְּצִדּוֹ הָיְתָה, וְהָיָה זֶה בְּצַד זֶה. וַדַּאי עָקַר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר, וְחָזְרוּ לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים לַקִּיּוּם. כְּמוֹ זֶה סְמוּכִים הָעוֹלָמוֹת. עָקַר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר וְהִתְקַיְּמוּ בְּקִיּוּם שָׁלֵם. **וְאָמַר** רַבִּי אַבָּא, מִנַּיִן לָנוּ שֶׁאָדָם וְחַוָּה הָיוּ נְטוּעִים? שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. דַּוְקָא מַעֲשֵׂה יָדַי, שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ בָהֶם בְּרִיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְכָתוּב (שם יז) בְּיוֹם נִטְעֵךְ תְּשַׂגְשֵׂגִי. שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּנְטְעוּ בָּעוֹלָם, סָרְחוּ.

דִּבְהַהוּא יוֹמָא דְּאִתְנְטָעוּ בְּעָלְמָא סָרְחוּ. תְּנַן הַנְּטִיעוֹת כְּקַרְנֵי חֲגָבִים הֲווֹ וּנְהוֹרָא דִּלְהוֹן דַּקִּיק וְלָא הֲווֹ נָהֲרִין. כֵּיוָן דְּאִתְנְטָעוּ וְאִתְתַּקְנוּ. אִתְרַבְּיאוּ בִּנְהוֹרָא וְאִקְרוֹן אַרְזֵי לְבָנוֹן. וְאָדָם וְחַוָּה עַד דְּאִתְנְטָעוּ לָא אִתְרַבְּיאוּ בִּנְהוֹרָא וְלָא סְלִיקוּ רֵיחָא וַדַּאי. אִתְעַקָּרוּ וְאִשְׁתְּתִילוּ וְאִתְתַּקְנוּ כְּדְקָא יָאוֹת:

וַיִּצַו יְיָ אֱלֹהִים. הָא תָּנֵינָן לֵית צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה. יְיָ זוֹ בִּרְכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים אֵלּוּ הַדַּיָּינִין. עַל הָאָדָם זוֹ שְׁפִיכוּת דָּמִים. לֵאמֹר זוֹ גִּלּוּי עֲרָיוֹת. מִכֹּל עֵץ הַגָּן וְלֹא גָּזֵל. אָכֹל תֹּאכֵל וְלֹא אֵבֶר מִן הַחַי וְשַׁפִּיר.

מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל. דְּשַׁרְיָא לֵיהּ כֻּלָּא דְּלֵיכְלִינְהוּ בִּיחוּדָא. דְּהָא חֲזִינָן אַבְרָהָם אָכַל, יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכָל נְבִיאִים אֲכָלוּ וְחָיוּ. אֲבָל אִילָנָא דָּא

לשון הקודש

שְׁנֵינוּ, הַנְּטִיעוֹת הָיוּ כְּקַרְנֵי חֲגָבִים וְאוֹרָם דַּקִּיק וְלֹא הָיוּ מְאִירִים. כֵּיוָן שֶׁנִּנְטְעוּ וְנִתְקְנוּ, הִתְרַבּוּ בָּאוֹר וְנִקְרְאוּ אַרְזֵי לְבָנוֹן. וְאָדָם וְחַוָּה עַד שֶׁנִּנְטְעוּ, לֹא הִתְרַבּוּ בָּאוֹר וְלֹא הֶעֱלוּ רֵיחַ בְּוַדַּאי. נֶעֱקְרוּ וְנִשְׁתְּלוּ וְנִתְקְנוּ כָּרָאוּי.

וַיְצַו ה' אֱלֹהִים. הֲרֵי שָׁנִינוּ, אֵין צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה. ה' – זוֹ בִּרְכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים – אֵלּוּ הַדַּיָּנִים. עַל הָאָדָם – זוֹ שְׁפִיכַת דָּמִים. לֵאמֹר – זוֹ גִּלּוּי עֲרָיוֹת. מִכֹּל עֵץ הַגָּן – וְלֹא גָּזֵל. אָכֹל תֹּאכֵל – וְלֹא אֵבֶר מִן הַחַי, וְיָפֶה.

מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל – שֶׁהִתִּיר לוֹ הַכֹּל לְאָכְלָם יַחַד. שֶׁהֲרֵי רָאִינוּ אַבְרָהָם אָכַל, יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכָל הַנְּבִיאִים אָכְלוּ וְחָיוּ. אֲבָל עֵץ זֶה, עֵץ הַמָּוֶת הוּא וּכְמוֹ

אִילָנָא דְמוֹתָא אִיהוּ (בְּמָה דִכְתִיב וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ) מָאן דְנָטִיל לֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי מַיֵית. דְהָא סַמָּא דְמוֹתָא נָטִיל (בְּגִין דְאִיהוּ מַפְרִישׁ לֵיהּ מִן חַיִין). וְעַל דָּא כִּי בְיוֹם אָכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת בְּגִין דְקָא פָּרִישׁ נְטִיעִין.

רַבִּי יְהוּדָה שַׁאִיל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, הָא דְתְנִינָן אָדָם הָרִאשׁוֹן מוּשָׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה, מַאי הוּא. אָמַר לֵיהּ דְפָרִישׁ בְּרִית קֹדֶשׁ מֵאַתְרֵיהּ וּמֵחוּלָקֵיהּ. וַדַּאי מוּשָׁךְ בָּעָרְלָה הֲוָה. וְשָׁבַק בְּרִית קֹדֶשׁ וְדָבַק בָּעָרְלָה וְאִתְפַּתֵּה בְּמִלָּה דְנָחָשׁ. וּמִפְּרִי הָעֵץ דָּא אִתְתָּא. לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ בְּגִין דִכְתִיב, (משלי ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ. וּבְהַאי חֲוֵי פְּרִי, דְהָא בְאָחֳרָא לָא חֲוֵי פְּרִי. כִּי בְיוֹם אָכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. בְּגִין דָּא דְאִילָנָא דְמוֹתָא חֲוֵי כִּדְקָאֲמָרָן. דִכְתִיב רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת:

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ). מִי שֶׁנּוֹטְלוֹ לְבַדּוֹ – מֵת, שֶׁהֲרֵי סַם הַמָּוֶת נָטַל (בְּגִלַּל שֶׁהוּא מַפְרִידוֹ מֵהַחַיִּים). וְעַל זֶה כִּי בְיוֹם אָכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, בְּגִלַּל שֶׁמַּפְרִיד הַנְּטִיעוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ, אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה מוּשָׁךְ בְּעָרְלָתוֹ, מַה זֶּה? אָמַר לוֹ, שֶׁהִפְרִיד בְּרִית קֹדֶשׁ מִמְּקוֹמוֹ וּמֵחֶלְקוֹ, וַדַּאי שֶׁהָיָה מוּשָׁךְ בָּעָרְלָה. וְעָזַב בְּרִית קֹדֶשׁ וְדָבַק בָּעָרְלָה וְהִתְפַּתָּה בִּדְבַר הַנָּחָשׁ. וּמִפְּרִי הָעֵץ – זוֹ אִשָּׁה. לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ – בְּגִלַּל שֶׁכָּתוּב (משלי ה) רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ. וּבָזֶה הָיָה פָּרִי, שֶׁהֲרֵי בְּאַחֵר לֹא הָיָה פְּרִי. כִּי בְיוֹם אָכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת – בְּגִלַּל שֶׁעֵץ הַמָּוֶת הָיָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁכָּתוּב רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת.

(וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה) רִבִּי יוֹסֵי אָמַר הַאי אִילָנָא דְּקָא אֲמָרַן הָוָה מִתְשָׁקֵי מִלְּעֵילָא וְאִתְרַבֵּי וְהָוָה חַדֵּי כְּמָא דְּאַתְּ אָמֵר וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. הַגָּן דָּא אִתְּתָא. וְנָהָר דָּא הָוָה עָיֵיל בֵּיהּ וְאַשְׁקֵי לֵיהּ וְהָוָה כֻּלָּא חָד (וּכְדֵין יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד). דְּהָא מִתַּמָּן וּלְתַתָּא אִיהוּ פִּירוּדָא דִּכְתִיב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד.

וְהַנָּחָשׁ. רִבִּי יִצְחָק אָמַר דָּא יֵצֶר הָרָע. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר נָחָשׁ מַמָּשׁ. אָתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹן וַדַּאי כֻּלָּא חַד. וְסמא"ל הָוָה וְאִתְחַזֵּי עַל נָחָשׁ וְצוּלְמֵיהּ. דְּנָחָשׁ דָּא אִיהוּ שָׂטָן וְכֻלָּא חַד.

תָּנִינָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נָחַת סמא"ל מִן שְׁמַיָּא רָכִיב עַל נָחָשׁ דָּא וְצוּלְמֵיהּ הֲווֹ חָמָאן כָּל בְּרִיָּין וְעָרְקָן מִנֵּיהּ. וּמְטוֹ לְגַבֵּי אִתְּתָא בְּמִלִּין וּגְרִימוּ מוֹתָא לְעָלְמָא. וַדַּאי בְּחָכְמָה אַיְתֵי סמא"ל לְוָוטִין עַל

לשון הקודש

וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה] רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הָאִילָן הַזֶּה שֶׁאָמַרְנוּ הָיָה מֻשְׁקֶה מִלְמַעְלָה, וְהִתְגַּדֵּל וְהָיָה שָׂמֵחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. הַגָּן זוֹ אִשָּׁה. וְנָהָר זֶה הָיָה נִכְנָס בָּהּ וּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ וְהָיָה הַכֹּל אֶחָד [וְאָז ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד]. שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם וּלְמַטָּה הוּא פֵּרוּד, שֶׁכָּתוּב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד.

וְהַנָּחָשׁ, רַבִּי יִצְחָק אָמַר זֶה יֵצֶר הָרָע. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר נָחָשׁ מַמָּשׁ. בָּאוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי הַכֹּל אֶחָד, וְסמא"ל הָיָה, וְנִרְאָה עַל נָחָשׁ וְצַלְמוֹ. שֶׁנָּחָשׁ זֶה הוּא שָׂטָן, וְהַכֹּל אֶחָד.

שֶׁנִּינוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָרַד סמא"ל מֵהַשָּׁמַיִם רָכוּב עַל נָחָשׁ זֶה, וְצַלְמוֹ הָיוּ רוֹאִים כָּל הַבְּרִיּוֹת וּבוֹרְחִים מִמֶּנּוּ. וְהִגִּיעוּ

עָלְמָא וְחַבֵּל אִילָנָא קַדְמָאָה דְּבָרָא קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא. וּמִלָּה דָּא חֲוֵי תָּלֵי עַל סמא"ל עַד דְּאָתָא אִילָנָא אַחֲרָא קַדִּישָׁא דְּאִיהוּ יַעֲקֹב וְנָטַל מִנֵּיהּ בִּרְכָאן דְּלָא יִתְבָּרֵךְ סמא"ל לְעֵילָּא וְעֵשָׂו לְתַתָּא. דְּהָא יַעֲקֹב דּוּגְמָא דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן הָוָה (וְשׁוּפְרֵיהּ) דְּיַעֲקֹב שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן הָוָה. וְעַל דָּא כְּמָה דְּמָנַע סמא"ל בִּרְכָאן מֵאִילָנָא קַדְמָאָה. הָכִי נָמֵי מָנַע יַעֲקֹב דְּאִיהוּ אִילָנָא דּוּגְמָא דְּאָדָם מִסמא"ל בִּרְכָאן מִלְּעֵילָּא וּמִתַּתָּא. וְיַעֲקֹב דִּידֵיהּ נָטִיל בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא (בראשית לב) וַיֶּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ.

כְּתִיב וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם דָּא יֵצֶר הָרָע דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וּבְגִין דְּנָחָשׁ אִיהוּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת גָּרַם מוֹתָא לְכָל עָלְמָא. וְדָא הוּא רָזָא דִּכְתִיב, (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. דָּא הוּא קְצָא דְּכָל בִּשְׂרָא דְּנָטִיל

לשון הקודש

לְאִשָּׁה בִּדְבָרִים וְגָרְמוּ מָוֶת לָעוֹלָם. וַדַּאי בְּחָכְמָה הֵבִיא סמא"ל קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם, וְחַבֵּל אֶת הָאִילָן הַקַּדְמוֹן שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, וְדָבָר זֶה הָיָה תָּלוּי עַל סמא"ל, עַד שֶׁבָּא אִילָן אַחֵר קָדוֹשׁ, שֶׁהוּא יַעֲקֹב, וְנָטַל מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת שֶׁלֹּא יִתְבָּרֵךְ סמא"ל לְמַעְלָה וְעֵשָׂו לְמַטָּה. שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב דְּגִמַת אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה וְיָפְיוֹ, שֶׁיַּעֲקֹב יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה. וְעַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁמָּנַע סמא"ל בְּרָכוֹת מֵהָאִילָן הָרִאשׁוֹן, כָּךְ גַּם מָנַע יַעֲקֹב שֶׁהוּא אִילָן, דְּגִמַת אָדָם מִסמא"ל, בְּרָכוֹת מִלְמַעְלָה וּמִלְמַטָּה. וְיַעֲקֹב לָקַח אֶת שֶׁלּוֹ בַּכֹּל, וְעַל זֶה (בראשית לב) וַיֶּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ.

כָּתוּב וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, זֶה יֵצֶר הָרָע, זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וּמִשּׁוּם שֶׁהַנָּחָשׁ הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, גָּרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ

נִשְׁמָתָא לְכָל בִּשְׂרָא וְאִקְרֵי הָכִי.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ד)

נִשְׁמַת הַזָּכָר, מִן הַזָּכָר. וְנִשְׁמַת הַנְּקֵבָה, מִן הַנְּקֵבָה. וְהַיְינוּ דְּקָא אָזִיל נָחָשׁ בַּתְרָהּ דְּחַוָּה. אָמַר, הוֹאִיל וְנִשְׁמָתָהּ מִן הַצָּפוֹן אֶסְתַּנָּה מְהֵרָה. וּמַאי הַסָּתָה הָוָה, מִשּׁוּם דְּבָא עָלֶיהָ. שַׁאֲלוּ תַּלְמִידוֹי, עוֹבָדָא הֵיכִי הָוָה. אָמַר לָהֶם, סמ"אל הָרָשָׁע קַשָּׁר עִם כָּל צְבָאוֹת מַעְלָה עַל רַבּוֹ. מִשּׁוּם דְּאָמַר קְדוֹשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם. אָמַר, הֵיאַךְ אוּכַל לְהַחְטִיאוֹ וּלְגָרְשׁוֹ מִלְּפָנָיו. יָרַד עִם כָּל חֵילוֹתָיו וּבִיקֵּשׁ לוֹ בָּאָרֵץ חָבֵר כְּמוֹתוֹ וּמַנּוּ נָחָשׁ, וְהָיָה לוֹ דְּמוּת גָּמָל. רָכַב עָלָיו וּבָא לוֹ אֵצֶל הָאִשָּׁה. אָמַר לָהּ, אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגָּן. אָמַר אַבָּקֵשׁ יוֹתֵר וְאוֹסִיף, כְּדֵי שֶׁתִּגָּרֵע הִיא. אָמְרָה, לֹא מִנַּעֲנוּ אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת

לשון הקודש

סוֹד שֶׁכָּתוּב (שם ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. זֶהוּ קֵץ שֶׁל כָּל בָּשָׂר שֶׁנּוֹטֵל הַנְּשָׁמָה לְכָל בָּשָׂר, וְנִקְרָא כָּךְ.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ד) סֵפֶר הַבָּהִיר **נִשְׁמַת** הַזָּכָר מִן הַזָּכָר, וְנִשְׁמַת הַנְּקֵבָה מִן הַנְּקֵבָה, וְהַיְינוּ שֶׁהָלַךְ הַנָּחָשׁ אַחֲרֵי חַוָּה. אָמַר: הוֹאִיל וְנִשְׁמָתָהּ מִן הַצָּפוֹן, אֶסְתַּנָּה מְהֵרָה. וּמָה הַסָּתָה שֶׁהָיְתָה? מִשּׁוּם שֶׁבָּא עָלֶיהָ. שָׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו: אֵיךְ הָיָה הַמַּעֲשֶׂה? אָמַר לָהֶם: סמא"ל הָרָשָׁע קָשַׁר עִם כָּל צְבָאוֹת מַעְלָה עַל רַבּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם. אָמַר, הֵיאַךְ אוּכַל לְהַחֲטִיאוֹ וּלְגָרְשׁוֹ מִלְּפָנָיו? יָרַד עִם כָּל חֵילוֹתָיו וּבִקֵּשׁ לוֹ בָּאָרֵץ חָבֵר כְּמוֹתוֹ. וּמִי הוּא? נָחָשׁ, וְהָיָה לוֹ דְּמוּת גָּמָל. רָכַב עָלָיו וּבָא לוֹ אֵצֶל הָאִשָּׁה. אָמַר לָהּ: אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן.

אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן תְּמוּתוּן. וְהוֹסִיפָה ב' דְּבָרִים, אָמְרָה מִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֶאֱמַר לָהּ אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת. וְאָמְרָה, לֹא תִגְּעוּ פֶּן תְּמוּתוּן.

מָה עָשָׂה סמ"אל הָרָשָׁע הָלַךְ וְנָגַע בָּאִילָן וַהֲוָה הַאִילָן צווֵחַ וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים ל"ו) אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנִידֵנִי, אַל תִּגַּע בִּי. שֶׁנֶּאֱמַר וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנִידֵנִי. הָלַךְ וְאָמַר לְאִשָּׁה, הֲרֵי נָגַעְתִּי בְּאִילָן וְלָא מָתִי, אַף אַתְּ תִּגְּעִי בְּאִילָן וְלֹא תָמוּתִי. הֲלְכָה הָאִשָּׁה וְנָגְעָה בְּאִילָן וְרָאֲתָה מַלְאַךְ הַמָּוֶת בָּא כְּנֶגְדָּהּ, אָמְרָה אוּלַי עַכְשָׁיו אֲנִי מֵתָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת וְנוֹתְנָהּ לְאָדָם אֶלָּא הֲרֵינִי גּוֹרֶמֶת לוֹ שֶׁיֹּאכַל עִמִּי אִם נָמוּת,

לשון הקודש

אָמַר, אֲבַקֵּשׁ יוֹתֵר וְאוֹסִיף, כְּדֵי שֶׁתִּגְרַע הִיא. אָמְרָה: לֹא מִנָּעָנוּ אֶלָּא – מֵעֵץ הַדַּעַת אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן תְּמֻתוּן. וְהוֹסִיפָה שְׁנֵי דְבָרִים. אָמְרָה, מִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֶאֱמַר לָהּ אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת. וְאָמְרָה, לֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן תְּמֻתוּן.

מָה עָשָׂה סמא"ל הָרָשָׁע? הָלַךְ וְנָגַע בָּאִילָן, וְהָיָה הָאִילָן צוֹוֵחַ וְאוֹמֵר: (תהלים לו) אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנַדֵּנִי, אַל תִּגַּע בִּי, שֶׁנֶּאֱמַר וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנִדֵנִי. הָלַךְ וְאָמַר לָאִשָּׁה: הֲרֵי נָגַעְתִּי בָּאִילָן וְלֹא מַתִּי, אַף אַתְּ תִּגְּעִי בָּאִילָן וְלֹא תָמוּתִי. הָלְכָה הָאִשָּׁה וְנָגְעָה בָּאִילָן, וְרָאֲתָה מַלְאַךְ הַמָּוֶת בָּא כְּנֶגְדָּהּ. אָמְרָה: אוּלַי עַכְשָׁו אֲנִי מֵתָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת וְנוֹתְנָהּ לָאָדָם,

נָמוּת שְׁנֵינוּ. וְאִם נִחְיֶה, נִחְיֶה שְׁנֵינוּ. וְלַקָּחָה מִפְּרִיוֹ וְנָתְנָה גַּם לְבַעְלָהּ, נִתְפַּקְּחוּ עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וְקָחוּ שְׁנָיו. אָמַר לָהּ מָהוּ זֶה שֶׁהֶאֱכַלְתָּנִי שֶׁקָּחוּ שִׁינָי, כָּךְ קָחוּ שִׁינֵי כָּל הַבְּרִיוֹת. יָשַׁב לוֹ בְּדִין אֱמֶת שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט׳) יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק. קָרָא לְאָדָם וְאָמַר לוֹ, לָמָּה בָּרַחְתָּ מִפָּנַי. אָמַר לוֹ, אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַגָּן וְרָעַדְתִּי עֲצְמוֹתַי וָאִירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא. כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי, מִפָּעַלְיִ. כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי, מִצַּוּוּיִ. כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי, מִמַּעֲשַׂי וָאֵחָבֵא.

מָה הָיָה לְבוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם עוֹר שֶׁל צִפּוֹרֶן, וְהִפְשִׁיטוֹ מֵעָלָיו. רָאָה עֲצְמוֹ עֵרוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירוֹם אַתָּה. אָמַר אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּשֶׁהָיִיתִי לְבַדִּי שֶׁמָּא חָטָאתִי לְךָ, אֶלָּא הָאִשָּׁה שֶׁהֵבֵאתָ לִי הִיא הִדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ.

לשון הקודש

אֶלָּא הֲרֵינִי גּוֹרֶמֶת לוֹ שֶׁיֹּאכַל עִמִּי. אִם נָמוּת – נָמוּת שְׁנֵינוּ, וְאִם נִחְיֶה – נִחְיֶה שְׁנֵינוּ. וְלָקְחָה מִפְּרִיוֹ וְנָתְנָה גַּם לְבַעְלָהּ. נִתְפַּקְּחוּ עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וְקָחוּ שְׁנָיו. אָמַר לָהּ: מַה שֶׁהֶאֱכַלְתִּנִי שֶׁקָּחוּ שִׁנַּי? כָּךְ קָחוּ שִׁנֵּי כָּל הַבְּרִיוֹת. יָשַׁב לוֹ בְּדִין אֱמֶת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק. קָרָא לָאָדָם וְאָמַר לוֹ: לָמָּה בָרַחְתָּ מִפָּנַי? אָמַר לוֹ: אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַגָּן, וְרָעֲדוּ עֲצְמוֹתַי, וָאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא. כִּי עֵירֹם אָנֹכִי – מִפַּעֲלַי. כִּי עֵירֹם אָנֹכִי – מִצִּוּוּיִ, כִּי עֵירֹם אָנֹכִי – מִמַּעֲשַׂי, וָאֵחָבֵא.

מָה הָיָה לְבוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם? עוֹר שֶׁל צִפּוֹרֶן, וְהִפְשִׁיטוֹ מֵעָלָיו. רָאָה עַצְמוֹ עָרֹם, שֶׁנֶּאֱמַר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם אָתָּה. אָמַר אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּשֶׁהָיִיתִי לְבַדִּי שֶׁמָּא חָטָאתִי לְךָ, אֶלָּא הָאִשָּׁה שֶׁהֵבֵאתָ לִי הִיא הִדִּיחָה

שֶׁנֶּאֱמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי הִיא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא דָּיֵךְ שֶׁחַטָּאת אֶלָּא שֶׁהֶחֱטֵאת לְאָדָם. אָמְרָה לְפָנָיו רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי לַחֲטוֹא לְפָנֶיךָ. הֵבִיא שִׁלְשׁתָּן וְגָזַר עֲלֵיהֶן גְּזֵרוֹת דִּין תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת וּמָוֶת וְהַפִּיל סמ"אל וְאֶת הַבַּת שֶׁלּוֹ מִמָּקוֹם קְדוּשָׁתָן מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נָחָשׁ וְאֵירְרוֹ מִכֹּל חַיָּה וּמִכָּל בְּהֵמָה וּפָקַד עָלָיו שֶׁיִּהְיֶה מְפַשְּׁשִׁים אֶת עוֹרוֹ אַחַר שִׁבְעָה שָׁנִים.

ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר. בְּאַף פָּתַח וְאַף אַטִּיל בְּעָלְמָא. אָמַר לָהּ (דף לו ע"א) לְאִתְתָּא בְּאִילָנָא דָּא בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא וַדַּאי. אִכְלוּ מִנֵּיהּ וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. דְּהָא אִיהוּ הָכִי חֲוֵי אֱלֹהִים שְׁמֵיהּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל דָּא וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יוֹדְעֵי וְגו'.

לשון הקודש

אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ, שֶׁנֶּאֱמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֹא דַּיֵּךְ שֶׁחָטָאת, אֶלָּא שֶׁהֶחֱטֵאת לָאָדָם? אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ. הֵבִיא שִׁלְשָׁתָם וְגָזַר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת דִּין. תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת וּמָוֶת, וְהִפִּיל סמא"ל וְאֶת הַבַּת שֶׁלּוֹ מִמְּקוֹם קְדֻשָּׁתָם מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נָחָשׁ, וְאֵרְרוֹ מִכָּל חַיָּה וּמִכָּל בְּהֵמָה, וּפָקַד עָלָיו שֶׁיִּהְיֶה מַפְשִׁיט אֶת עוֹרוֹ אַחַר שֶׁבַע שָׁנִים: ע"כ. **וַיֹּאמֶר** אֶל הָאִשָּׁה אַף. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בְּאַף פָּתַח וְאַף הִטִּיל בָּעוֹלָם. אָמַר לָהּ לָאִשָּׁה, בְּאִילָן זֶה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַדַּאי אֶת הָעוֹלָם, אִכְלוּ מִמֶּנּוּ וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. שֶׁהֲרֵי הוּא כָּךְ

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לָא אָמַר הָכִי. דְּאִלּוּ אָמַר בְּאֵילָנָא דָּא בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, יָאוֹת הָוָה. כִּי הוּא כַּגַּרְזֶן בְּיַד הַחוֹצֵב בּוֹ. אֲבָל לֹא אָמַר אֶלָּא מֵאֵילָנָא דָּא אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְדֵין בָּרָא עָלְמָא, וְכָל אוּמָן סָנֵי לְחַבְרֵיהּ, אִכְלוּ מִנֵּיהּ וְאַתּוּן תֵּהוֹן בָּרָאן עָלְמִין. וְעַל דָּא כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי בְיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְגוֹ' וּבְגִין דְּאִיהוּ יָדַע דָּא אַפְקִיד לְכוּ עֲלֵיהּ דְּלָא תֵּיכְלוּ מִנֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק בִּכְלָא מַלִּילוּ שִׁקְרָא. בְּשֵׁירוּתָא דְּאָמְרוּ שִׁקְרָא הָוָה. דִּכְתִיב אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכַל מִכֹּל עֵץ הַגָּן. וְלָאו הָכִי. דְּהָא כְּתִיב מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל וְכֻלְּהוּ שָׁרָא לֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הָא תָּנִינָן דְּפָקִיד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

הוּא אֱלֹהִים שְׁמוֹ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעַל זֶה וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא אָמַר כָּךְ, שֶׁאִלּוּ אָמַר בְּאִילָן זֶה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, נָאֶה הָיָה, כִּי הוּא כַּגַּרְזֶן בְּיַד הַחוֹצֵב בּוֹ. אֲבָל לֹא אָמַר אֶלָּא, מֵאִילָן זֶה אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָז בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְכָל אֻמָּן שׁוֹנֵא אֶת חֲבֵרוֹ, אִכְלוּ מִמֶּנּוּ וְאַתֶּם תִּהְיוּ בּוֹרְאֵי עוֹלָמוֹת. וְעַל זֶה כִּי יֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְגוֹ', וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא יָדַע אֶת זֶה, צִוָּה אֶתְכֶם עָלָיו שֶׁלֹּא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּכֹּל דִּבְּרוּ שֶׁקֶר. בַּתְּחִלָּה שֶׁאָמְרוּ שֶׁקֶר הָיָה – שֶׁכָּתוּב אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן, וְלֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל, וְכֻלָּם הִתִּיר לוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁצִּוָּה אוֹתוֹ

הוּא עַל עֲבוֹדָה זָרָה דִּכְתִיב וַיֵּצֵו. יְיָ עַל בִּרְכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים עַל הַדִּינִין. עַל הָאָדָם עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים. לֵאמֹר עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת. וְכִי כַּמָּה אִינְשֵׁי הֲווֹ בְּעָלְמָא דְּאִיהוּ אִצְטְרִיךְ דָּא. אֶלָּא וַדַּאי כֹּלָּא עַל הַאי אִילָנָא הֲוָה.

בְּגִין דְּבֵיהּ אֲחִידָן כָּל אִלֵּין פִּקּוּדִין. דְּכָל מָאן דְּנָטִיל לֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי עֲבִיד פְּרִישׁוּ. וְנָטִיל לֵיהּ בְּאוּכְלוּסִין דִּלְתַתָּא דְּאַחִידָן בֵּיהּ. וְנָטִיל עֲבוֹדָה זָרָה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְגִלּוּי עֲרָיוֹת. עֲבוֹדָה זָרָה בְּאִנּוּן רַבְרְבֵי מְמַנָּן. שְׁפִיכוּת דָּמִים בְּהַאי אִילָנָא תַּלְיָין דְּאִיהוּ בִּסְטַר גְּבוּרָה. וּסְמָא"ל אִתְפַּקַּד עַל דָּא. גִּלּוּי עֲרָיוֹת אִשָּׁה הִיא וְאִנְתְּתָא אִקְרֵי. וְאַסִּיר לְזַמְנָא לְאִנְתְּתָא בִּלְחוֹדָהָא אֶלָּא עִם בַּעֲלָהּ דְּלָא יְהֵא חָשִׁיד בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת. וְעַל דָּא בְּכֻלְּהוּ אִתְפַּקַּד בְּהַאי אִילָנָא.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁכָּתוּב וַיְצַו. ה' – עַל בִּרְכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים – עַל הַדִּינִים. עַל הָאָדָם – עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים. לֵאמֹר – עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת. וְכִי כַּמָּה אֲנָשִׁים הָיוּ בָּעוֹלָם שֶׁהוּא צָרִיךְ זֶה? אֶלָּא וַדַּאי הַכֹּל עַל הָאִילָן הַזֶּה הָיָה. **מִשּׁוּם** שֶׁבּוֹ אֲחוּזִים כָּל הַמִּצְווֹת הַלָּלוּ. שֶׁכָּל מִי שֶׁנּוֹטֵל אוֹתוֹ בִּלְבַדּוֹ, עוֹשֶׂה פֵּרוּד. וְנוֹטֵל אוֹתוֹ בָּאוּכְלוּסִים שֶׁלְּמַטָּה שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ, וְנוֹטֵל עֲבוֹדָה זָרָה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְגִלּוּי עֲרָיוֹת. עֲבוֹדָה זָרָה בְּאוֹתָם גְּדוֹלִים מְמֻנִּים. שְׁפִיכוּת דָּמִים תְּלוּיִים בָּאִילָן הַזֶּה שֶׁהוּא בְּצַד גְּבוּרָה. וְסַמָּא"ל מְמֻנֶּה עַל זֶה. גִּלּוּי עֲרָיוֹת אִשָּׁה הִיא, וְאִשָּׁה נִקְרֵאת, וְאָסוּר לְזַמֵּן אֶת הָאִשָּׁה בִּלְבַדָּהּ אֶלָּא עִם בַּעְלָהּ שֶׁלֹּא יְהֵיֶה חָשׁוּד בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת. וְעַל זֶה בְּכֻלָּם הִצְטַוָּה בָּאִילָן הַזֶּה. בֵּיוָן שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ, עָבַר

בֵּיוָן דְּאַכַּל מִנֵּיהּ בְּכֻלְּהוּ עָבַר, דְּהָא כֹּלָּא אָחִיד בֵּיהּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר וַדַּאי מִלָּה דָּא הָכִי הוּא. דְּאַסִּיר לְאִתְיַחֲדָא עִם אִנְתְּתָא בִּלְחוּדָהָא אֶלָּא אִם כֵּן בַּעֲלָהּ עִמָּהּ. מַה עָבַד הַהוּא רָשָׁע. אָמַר הָא מָטִיתִי לְהַאי אִילָנָא וְלָא מַתִּי אוֹף אַתְּ קְרֵבִי וּמָטִי בִּידָךְ בֵּיהּ וְלָא תְּמוּת. וּמִלָּה דָּא הוּא אוֹסִיף לָהּ מִגַּרְמֵיהּ.

מִיָּד וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב וְגוֹ'. בַּמֶּה חָמַאת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק הַהוּא אִילָנָא (שָׂדֶה) סָלִיק רֵיחִין כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית כז) כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרַכוֹ יְיָ. וּבְגִין הַהוּא רֵיחַ דְּהַהָוָה סָלִיק חָמְדַת לֵיהּ לְמֵיכַל מִנֵּיהּ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רְאִיָּיה הֲוָה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה וְהָא כְּתִיב וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. אָמַר לֵיהּ הַאי רְאִיָּה בְּשִׁיעוּרָא דְּאִילָנָא נָקְטַת לֵיהּ ((נ"א שִׁיעוּרָא דִּלְבָּא חֲוַת) דִּכְתִיב וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה דַּיְיקָא:

לשון הקודש

בְּכֻלָּם, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל אָחוּז בּוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וַדַּאי דָּבָר זֶה כָּךְ הוּא, שֶׁאָסוּר לְהִתְיַחֵד עִם אִשָּׁה בִּלְבַדָּהּ אֶלָּא אִם כֵּן בַּעְלָהּ עִמָּהּ. מֶה עָשָׂה אוֹתוֹ רָשָׁע? אָמַר, הֲרֵי הִגַּעְתִּי לָאִילָן הַזֶּה וְלֹא מַתְתִּי, גַּם אַתְּ קִרְבִי וּגְעִי בְּיָדֵךְ וְלֹא תָּמוּתִי.

וְדָבָר זֶה הוּא הוֹסִיף לָהּ מֵעַצְמוֹ.

מִיָּד וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב וְגוֹ'. בַּמֶּה רָאֲתָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתוֹ אִילָן [שָׂדֶה] הֶעֱלָה רֵיחוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כז) כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה'. וּבִגְלַל אוֹתוֹ רֵיחַ שֶׁהָיָה עוֹלֶה, חָמְדָה אוֹתוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, רְאִיָּה הָיְתָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲרֵי כָּתוּב וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם? אָמַר לוֹ, רְאִיָּה זוֹ בַּשִּׁעוּר שֶׁל הָאִילָן לָקְחָה אוֹתוֹ [נ"א שִׁעוּר הַלֵּב הָיְתָה], שֶׁכָּתוּב וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה דַּיְקָא.

וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב. חֲמַאת וְלָא חֲמַאת. כִּי טוֹב. חֲמַאת כִּי טוֹב וְלָא אִתְיַישְׁבַת בֵּיהּ. מַה כְּתִיב לְבָתָר וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וְלָא כְּתִיב וַתִּקַּח מִמֶּנּוּ. וְהִיא אִתְדְּבָקַת בְּאַתַר דְּמוֹתָא. וּגְרִימַת לְכָל עַלְמָא מוֹתָא. וְאַפְרִישַׁת חַיֵּי מִן מוֹתָא. וּבְחוֹבָא דָא גָּרִים פְּרִישׁוּתָא לְאַפָּרְשָׁא אִתְּתָא מִבַּעֲלָהּ. דְּהָא קו"ל מִדִּבּוּר לָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין. וּמָאן דְּמַפְרִישׁ קוֹל מִדִּבּוּר אִתְאַלַּם וְלָא יְכִיל לְמַלָּלָא. וְכֵיוָן דְּאִשְׁתִּקַל מִנַּיְיהּ מִלּוֹלָא אִתְיְיהִיב לְעַפָּרָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִיב, (תהלים לט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר. נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה. הַאי קְרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ בְּגָלוּתָא. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּקוֹל מְדַבֵּר לֵיהּ לְדִבּוּר. כֵּיוָן דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא קוֹל אִתְפְּרַשׁ מִינָהּ וּמִלָּה לָא אִשְׁתְּמַע וְעַל דָּא

לשון הקודש

וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב – רָאֲתָה וְלֹא רָאֲתָה. כִּי טוֹב – רָאֲתָה כִּי טוֹב וְלֹא הִתְיַשְּׁבָה בּוֹ. מַה כָּתוּב אַחַר כָּךְ? וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ, וְלֹא כָתוּב וַתִּקַּח מִמֶּנּוּ. וְהִיא נִדְבְּקָה בִּמְקוֹם הַמָּוֶת, וְגָרְמָה לְכָל הָעוֹלָם מָוֶת. וְהִפְרִידָה חַיִּים מִמָּוֶת, וּבְחֵטְא זֶה גָּרַם פְּרוּד לְהַפְרִיד אִשָּׁה מִבַּעְלָהּ, שֶׁהֲרֵי קוֹל מִדִּבּוּר לֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. וּמִי שֶׁמַּפְרִיד קוֹל מִדִּבּוּר, מִתְאַלֵּם וְלֹא יָכוֹל לְדַבֵּר. וְכֵיוָן שֶׁנִּטַּל מִמֶּנּוּ דִּבּוּר, נִתַּן לֶעָפָר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (תהלים לט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר. נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה, פָּסוּק זֶה אָמְרָה אוֹתוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל שֶׁקּוֹל מְנַהֵיג אֶת הַדִּבּוּר, כֵּיוָן שֶׁהִיא בַּגָּלוּת. קוֹל נִפְרָד מִמֶּנָּה, וְדִבּוּר לֹא נִשְׁמָע, וְעַל זֶה נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה וְגוֹ'.

נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה וְגו'. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּהֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב דְּלָא אָזִיל קוֹל בַּהֲדָהּ. וְיִשְׂרָאֵל אָמְרִי (תהלים סה) לְךָ דוּמִיָּה תְּהִלָּה. מַאי דוּמִיָּה, דָּא תְּהִלָּה לְדָוִד. דְּאִיהִי דוּמִיָּה בְּגָלוּתָא וּשְׁתִיקָא בְּלָא קוֹל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק מַאי לְךָ. בְּגִינָךְ אִיהִי דוּמִיָּה וּשְׁתִיקָא דְּאִסְתַּלְקָא מִנָּהּ קוֹל.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ה)

וּבְלָא מִחִיר יַיִן וְחָלָב, (יְשַׁעְיָה נ"ה) מַאי יַיִן וְחָלָב, מָה עִנְיָן זֶה אֵצֶל זֶה. אֶלָּא מִלַּמֵּד שֶׁהַיַּיִן הוּא פַּחַד וְחָלָב הוּא חֶסֶד. וּמִפְּנֵי מָה הִזְכִּיר יַיִן תְּחִילָּה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָרוֹב אֵלֵינוּ יוֹתֵר, יַיִן וְחָלָב סַלְקָא דַּעְתָּךְ, אֶלָּא אִימָא דְּמוּת יַיִן וְחָלָב. ע"כ. (עד כאן מההשמטות)

וַתִּקַּח מִפְּרִיוֹ הָא תָּנֵינָן סָחֲטָה עֲנָבִים וַיַּהַבַת לֵיהּ וְגָרִימוּ מוֹתָא לְכָל עָלְמָא. דְּהָא אִילָנָא דָּא בֵּיהּ שַׁרְיָא מוֹתָא. וְהוּא אִילָנָא דְּשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא. (דף

לשון הקודש

מָה הַטַּעַם? בִּגְלַל שֶׁהֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב, שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ קוֹל אִתָּהּ. וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים (שם סה) לְךָ דוּמִיָּה תְּהִלָּה. מַה זֶּה דוּמִיָּה? זוֹ תְּהִלָּה לְדָוִד, שֶׁהִיא דוּמִיָּה בַּגָּלוּת וְשׁוֹתֶקֶת בְּלִי קוֹל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶּה לְךָ? בִּגְלָלְךָ הִיא דוּמִיָּה וְשׁוֹתֶקֶת שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה קוֹל.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ה)

וּבְלוֹא מְחִיר יַיִן וְחָלָב (ישעיה נה). מַהוּ יַיִן וְחָלָב? מָה עִנְיַן זֶה אֵצֶל זֶה? אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁהַיַּיִן הוּא פַּחַד, וְחָלָב הוּא חֶסֶד. וּמִפְּנֵי מָה הִזְכִּיר יַיִן תְּחִלָּה? מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָרוֹב אֵלֵינוּ יוֹתֵר. יַיִן וְחָלָב עוֹלֶה עַל דַּעְתְּךָ? אֶלָּא אֱמֹר, דְּמוּת יַיִן וְחָלָב: ע"כ.

וַתִּקַּח מִפְּרִיוֹ, הֲרֵי שָׁנִינוּ שֶׁסָּחֲטָה עֲנָבִים וְנָתְנָה לוֹ, וְגָרְמוּ מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי

לו ע"ב) וְכַד אִיהִי שָׁלְטָא כָּל בְּנֵי עָלְמָא טָעֲמוּ טַעֲמָא דְמוֹתָא. אֶלָּא אִנּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא מְקַדְּמֵי וְיָהֲבוּ לֵיהּ נַפְשַׁיְיהוּ בְּפִקְדוֹנָא. וּבְגִין דְּאִיהוּ בְּפִקְדוֹנָא. אִתְהַדְּרוּ נַפְשָׁאן לְאַתְרַיְיהוּ. וְעַל דָּא (תהלים צב) וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת, כְּתִיב.

וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. רִבִּי חִיָּיא אָמַר דְּהָא אִתְפַּקָּחוּ לְמִנְדַּע בִּישִׁין דְּעָלְמָא מַה דְּלָא יָדְעוּ עַד הַשְׁתָּא. בֵּיוָן דְּיָדְעוּ וְאִתְפַּקָּחוּ לְמִנְדַּע בִּישׁ. כְּדֵין יָדְעוּ כִּי עֵרוּמִים הֵם. דְּאַבְדוּ זְהָרָא עִלָּאָה דְּהַוָּה חָפֵי עֲלַיְיהוּ וְאִסְתַּלַּק מִנַּיְיהוּ. וְאִשְׁתְּאֲרוּ עֲרוּמִים מִנֵּיהּ. וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה. אִתְדַּבָּקוּ לְאִתְחַפָּאָה בְּאִנּוּן צוּלְמִין דְּהַהוּא אִילָנָא דְּאָכְלוּ מִנֵּיהּ דְּאִקְרוּן טַרְפֵּי דְּאִילָנָא. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגוֹרוֹת. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר כֵּיוָן דְּיָדְעוּ מֵהַאי עָלְמָא וְאִתְדַּבָּקוּ בֵּיהּ. חָמוּ דְּהַאי עָלְמָא

לשון הקודש

אִילָן זֶה בּוֹ שׁוֹרֶה הַמָּוֶת, וְהוּא אִילָן שֶׁשּׁוֹלֵט בַּלַּיְלָה. וּכְשֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם מָוֶת. אֶלָּא אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה מַקְדִּימִים וְנוֹתְנִים לָהּ נַפְשָׁם בְּפִקָּדוֹן. וּבִגְלַל שֶׁהוּא בְּפִקָּדוֹן, חוֹזְרוֹת הַנְּפָשׁוֹת לִמְקוֹמָם, וְעַל זֶה (תהלים צב) וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת כָּתוּב.

וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. רַבִּי חִיָּא אָמַר, שֶׁהֲרֵי נִפְקְחוּ לָדַעַת רָעוֹת הָעוֹלָם מַה שֶּׁלֹּא יָדְעוּ עַד עַכְשָׁו. כֵּיוָן שֶׁיָּדְעוּ וְנִפְקְחוּ לָדַעַת רַע, אָז יָדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם, שֶׁאִבְּדוּ זֹהַר עֶלְיוֹן שֶׁהָיָה מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם וְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם, וְנִשְׁאֲרוּ עֲרֻמִּים מִמֶּנּוּ. וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה – נִדְבְּקוּ לְהִתְכַּסּוֹת בְּאוֹתָם צְלָמִים שֶׁל אוֹתוֹ אִילָן שֶׁאָכְלוּ מִמֶּנּוּ שֶׁנִּקְרָאִים עָלִים שֶׁל הָאִילָן. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת – רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כֵּיוָן שֶׁיָּדְעוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וְנִדְבְּקוּ בּוֹ, רָאוּ שֶׁהָעוֹלָם

מִתְדַּבַּר עַל יְדָא דְּאִנּוּן טַרְפִּין דְּאִילָנָא. וְעַבְדוּ לְהוֹן תְּקֻפָּא לְאִתְתַּקָּפָא בְּהוּ בְּהַאי עָלְמָא. וּכְדֵין יָדְעוּ כָּל זַיְינֵי חָרְשִׁין דְּעָלְמָא. וּבָעוּ לְמִחְבַּר זַיְינִין בְּאִנּוּן טַרְפֵּי אִילָנָא בְּגִין לְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כְּדֵין תְּלַת עָאלוּ בְּדִינָא וְאִתְדָּנוּ. וְעָלְמָא תַּתָּאָה אִתְלַטְיָיא. וְלָא קַיְימָא בְּקִיּוּמֵיהּ בְּגִין זוֹהֲמָא דְּנָחָשׁ עַד דְּקַיְימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְּסִינַי. לְבָתַר אַלְבִּישׁ לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְבוּשִׁין דְּמִשְׁכָּא אִתְהַנֵּי מִנַּיְיהוּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב כָּתְנוֹת עוֹר. בְּקַדְמִיתָא הֲווֹ כָּתְנוֹת אוֹר דְּהֲווּ מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּהוּ בְּעָלְאִין דִּלְעֵילָּא. בְּגִין דְּמַלְאֲכֵי עִלָּאִין הֲווֹ אַתְיָין לְאִתְהֲנָא מֵהַהוּא נְהוֹרָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ. וְהַשְׁתָּא דְּחָבוּ כָּתְנוֹת עוֹר. דְּעוֹר אִתְהַנֵּי (תהלים ח)

לשון הקודש

הַזֶּה מְנָהֵג עַל יְדֵי אוֹתָם עָלִים שֶׁל הָאִילָן, וְעָשׂוּ לָהֶם חֹזֶק לְהִתְחַזֵּק בָּהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאָז יָדְעוּ כָּל מִינֵי כְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְרָצוּ לַחְגֹּר כְּלֵי זַיִן בְּאוֹתָם עָלִים שֶׁל הָאִילָן כְּדֵי לְהָגֵן עֲלֵיהֶם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אָז נִכְנְסוּ שְׁלֹשָׁה בַּדִּין וְנִדּוֹנוּ, וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הִתְקַלְקֵל וְלֹא עָמַד בְּקִיּוּמוֹ בִּגְלַל זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי. אַחַר כָּךְ הִלְבִּישׁ אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּלְבוּשִׁים שֶׁהָעוֹר נֶהֱנָה מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּתְנוֹת עוֹר. בַּתְּחִלָּה הָיוּ כָּתְנוֹת אוֹר שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים בָּהֶם בָּעֶלְיוֹנִים שֶׁלְּמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ בָּאִים לֵהָנוֹת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד (שם ח)

מְנַיְיהוּ וְלָא נַפְשָׁא.

לְבָתָר אוֹלִידוּ בְּרָא קַדְמָאָה בְּרָא דְּזוֹהֲמָא הָוָה. תְּרִין אָתוּ עֲלָהּ דְּחַוָּה וְאִתְעַבְּרַת מְנַיְיהוּ וְאוֹלִידַת תְּרִין. דָּא נָפַק לְזִינֵיהּ וְדָא נָפַק לְזִינֵיהּ. וְרוּחַ דְּיִלְהוֹן אִתְפָּרְשׁוּ, דָּא לְסִטְרָא דָּא וְדָא לְסִטְרָא דָּא. דָּא דָּמֵי לְסִטְרוֹי וְדָא דָּמֵי לְסִטְרוֹי. מִסִּטְרָא דְּקַיִן כָּל מְדוֹרִין דְּסִטְרָא דְּזִינִין בִּישִׁין וְרוּחִין וְשֵׁדִין וְחָרְשִׁין אַתְיָין. מִסִּטְרָא דְּהָבֶל סִטְרָא דְּרַחֲמֵי יַתִּיר וְלָא בִּשְׁלִימוּ. חֲמַר טַב בְּחַמַר בִּישׁ. וְלָא אִתְתַּקַּן בַּהֲדֵיהּ עַד דְּאָתָא שֵׁת וְאִתְיַחֲסוּ מִנֵּיהּ כָּל אִנּוּן דָּרִין דְּזַכָּאֵי עָלְמָא וּבֵיהּ אִשְׁתְּיל עָלְמָא. וּמִקַּיִן אַתְיָין כָּל אִנּוּן חֲצִיפִין וּרְשָׁעִים וְחַיָּבֵי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּשַׁעֲתָא דְּחָב קַיִן הָוָה מִסְתַּפֵּי. בְּגִין דְּחַמָּא קַמֵּיהּ זִינֵי מַשְׁרְיָין מְזַיְּינִין וְאַתְיָין

לשון הקודש

וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ. וְכָעֵת שֶׁחָטְאוּ – כְּתִנּוֹת עוֹר, שֶׁהָעוֹר נֶהֱנֶה מֵהֶם וְלֹא הַנֶּפֶשׁ.

אַחַר כָּךְ הוֹלִידוּ בֵּן רִאשׁוֹן. בֵּן שֶׁל הַזּוֹהֲמָה הָיָה. שְׁנַיִם בָּאוּ עַל חַוָּה וְהִתְעַבְּרָה מֵהֶם וְהוֹלִידָה שְׁנַיִם, זֶה יָצָא לְמִינוֹ וְזֶה יָצָא לְמִינוֹ, וְרוּחַ שֶׁלָּהֶם נִפְרְדוּ זֶה לְצַד זֶה וְזֶה לְצַד זֶה. זֶה דּוֹמֶה לַצַּד שֶׁלּוֹ, וְזֶה דּוֹמֶה לַצַּד שֶׁלּוֹ. מִצַּד שֶׁל קַיִן כָּל הַמְּדוֹרִים שֶׁל צַד שֶׁל הַמִּינִים הָרָעִים וְרוּחוֹת וְשֵׁדִים וּכְשָׁפִים בָּאִים, וּמִצַּד שֶׁל הֶבֶל שֶׁל רַחֲמִים יוֹתֵר וְלֹא בִּשְׁלֵמוּת. יַיִן טוֹב בְּיַיִן רַע. וְלֹא נִתְקַן עִמּוֹ עַד שֶׁבָּא שֵׁת וְהִתְיַחֲסוּ מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי עוֹלָם, וּבוֹ נִשְׁתַּל הָעוֹלָם. וּמִקַּיִן בָּאוּ כָּל אוֹתָם חֲצוּפִים וּרְשָׁעִים וְרִשְׁעֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשָׁעָה שֶׁחָטָא קַיִן, הָיָה פּוֹחֵד, בִּגְלַל שֶׁרָאָה לְפָנָיו מִינֵי

לְקַטְלָא לֵיהּ. וְכַד אַהֲדַר בִּתְשׁוּבָה מַאי קָאָמַר הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר. מַאי מִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר. אֶלָּא אֱהֵא סָתִיר מִבְּנַיְנָא דִילִי. רִבִּי אַבָּא אָמַר כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים כב) וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ (שמות ג) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו. וְעַל דָּא וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר מֵאִנּוּן פָּנִים דִּילָךְ אֱהֵא נִסְתָּר דְּלָא יִשְׁגְּחוּן בִּי. וְעַל דָּא וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהַרְגֵנִי:

וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי וְגו'. מַאי אוֹת. אוֹת אֶחָד מֵעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא יָהַב עֲלֵיהּ לַאֲגָנָא עֲלֵיהּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מַאי דִּכְתִיב וַיְהִי בְּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה. מַאי בַּשָּׂדֶה. דָּא אִתְתָּא. וְעַל דָּא קָם וְקַטִיל לֵיהּ. דְּהָא מִסְטְרָא דָּא יָרִית לְקַטְלָא מִסְטְרָא דְסמא"ל דְּגָרִים מוֹתָא לְכָל עַלְמָא. וְקַנֵּי קַיִן לְהֶבֶל עַל נוּקְבֵיהּ. רִבִּי חִיָּיא אָמַר הָא חֲזִינָן דִּכְתִיב

לשון הקודש

מַחֲנוֹת מְזֻנִים וּבָאִים לַהֲרֹג אוֹתוֹ. וּכְשֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה, מָה אָמַר? הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר. מַה זֶּה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר? אֶלָּא אֶהְיֶה נִסְתָּר מֵהַבְּנִין שֶׁלִּי. רַבִּי אַבָּא אָמַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כב) וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ. (שמות ג) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו. וְעַל זֶה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר, מֵאוֹתָם הַפָּנִים שֶׁלְּךָ אֶהְיֶה נִסְתָּר שֶׁלֹּא יַשְׁגִּיחוּ בִּי. וְעַל זֶה וְהָיָה כָּל מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי.

וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי וְגו'. מַה זֶּה אוֹת? אוֹת אַחַת מֵעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נָתַן עָלָיו לְהָגֵן עָלָיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בְּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, מַה זֶּה בַּשָּׂדֶה? זוֹ הָאִשָּׁה. וְעַל זֶה קָם וְהָרַג אוֹתוֹ. שֶׁהֲרֵי מִצַּד זֶה יָרַשׁ לַהֲרֹג מִצַּד שֶׁל סמא"ל שֶׁגָּרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְקִנֵּא קַיִן בְּהֶבֶל עַל הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ. רַבִּי

וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו עַל דְּלָא אִתְקַבִּיל קָרְבָּנֵיהּ. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וְכֹלָּא הָוָה לָקָבְלֵיהּ.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה מָאי דִּכְתִיב הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ. אֶלָּא הָכִי קָאָמַר הֲלֹא אִם תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ שְׂאֵת. מָאי שְׂאֵת. כְּדִכְתִיב (בראשית מט) יֶתֶר שְׂאֵת דְּהָא בוּכְרָא שְׁבָחָא אִית לֵיהּ בְּכֹלָּא תָּדִיר. וְתַלְיָיא בְעוֹבָדוֹהִי. וְעַל דָּא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת. וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ.

מָאי לַפֶּתַח. דָּא פִּתְחָא (דף לז ע"א) דִּלְעֵילָּא דְמִנֵּיהּ נָפְקִין דִּינִין עַל עוֹבְדִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא. פֶּתַח כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. וּלְהַהוּא פֶּתַח, חַטָּאת רוֹבֵץ דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְהוּא זַמִּין לְאִתְפַּרְעָא מִינָּךְ.

לשון הקודש

חִיָּא אָמַר, הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו, עַל שֶׁלֹּא הִתְקַבֵּל קָרְבָּנוֹ. אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא, וְהַכֹּל הָיָה לְנֶגְדּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ? אֶלָּא כָּךְ אָמַר, הֲלֹא אִם תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ, אָז שְׂאֵת. מַה זֶּה שְׂאֵת? כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) יֶתֶר שְׂאֵת. שֶׁהֲרֵי לַבְּכוֹר יֵשׁ שֶׁבַח יָתֵר בַּכֹּל תָּמִיד, וְתָלוּי בְּמַעֲשָׂיו. וְעַל זֶה אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ.

מַה זֶּה לַפֶּתַח? זֶהוּ פֶּתַח שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים דִּינִים עַל מַעֲשִׂים רָעִים שֶׁל הָעוֹלָם. פֶּתַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. וּלְאוֹתוֹ פֶּתַח – חַטָּאת רֹבֵץ, זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְהוּא עָתִיד לְהִפָּרַע מִמְּךָ.

תָּא חֲזֵי, בְּרֵאשִׁ֖ית הַשָּׁנָה אִתְיְלִיד אָדָם. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וַדַּאי רָזָא לְעֵילָּא וְתַתָּא. רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְעֵילָּא. רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְתַתָּא. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה עֲקָרוֹת נִפְקָדוֹת. מְנָלָן דִּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה הָוָה. דִּכְתִיב, (בראשית כא) וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה וַיְיָ דַּייְקָא דָּא רֵאשׁ הַשָּׁנָה. וּבְגִין דְּנָפִיק אָדָם מִרֵאשׁ הַשָּׁנָה (ד"א וְנָפִיק) נָפִיק בְּדִינָא וְעָלְמָא קָיְימָא בְּדִינָא. וּבְגִינֵי כָךְ לַפֶּתַח וַדַּאי. חַטָּאת רוֹבֵץ בְּגִין לְאִתְפָּרָעָא מִינָךְ. וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ עַד דְּתִשְׁתְּצֵי.

וְאַתָּה תִּמְשׁוֹל בּוֹ. רָזָא הוּא דִּכְתִיב, (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. מִכָּאן אָמְרוּ לָא שַׁלִּיט קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּיִשְׁתֵּצוֹן חַיָּיבֵי עָלְמָא. וְעַל דָּא בֵּיוָן דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת יְשֵׁצֵי לוֹן. כְּדֵין קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁלִּיט עֲלוֹי דְּלָא יִפּוֹק לְאַבָּאשָׁא עָלְמָא דִּכְתִיב וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ (פְּתִיּוּבְתָּא) וְאַתָּה דַּייְקָא. אָמַר

לשון הקודש

בא רְאֵה, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נוֹלַד אָדָם. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וַדַּאי סוֹד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְמַעְלָה. רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְמַטָּה. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה עֲקָרוֹת נִפְקָדוֹת. מִנַּיִן לָנוּ שֶׁבְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה זֶה הָיָה? שֶׁכָּתוּב (בראשית כא) וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה. וַה' דַּוְקָא זֶה רֵאשׁ הַשָּׁנָה. וּמְשׁוּם שֶׁאָדָם יָצָא בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה (וְיָצָא) בְּדִין, וְהָעוֹלָם עוֹמֵד בְּדִין, וּמְשׁוּם כָּךְ לַפֶּתַח וַדַּאי. חַטָּאת רֹבֵץ – כְּדֵי לְהִפָּרַע מִמְּךָ. וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ – עַד שֶׁתֹּאבַד.

וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ – סוֹד הוּא, שֶׁכָּתוּב (נחמיה ט) וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. מִכָּאן אָמְרוּ, לֹא שׁוֹלֵט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיִּשְׁמְדוּ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם. וְעַל זֶה, בֵּיוָן שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת יַשְׁמִיד אוֹתָם, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עָלָיו שֶׁלֹּא יֵצֵא לְהָרַע לָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ (בתשובה).

רִבִּי יִצְחָק בְּקוּטְרָא דְּפַלְגָּא קַפְּסִירָא (קַפְּטִירָא) שְׁכִיחַ.
רִבִּי יְהוּדָה אָמַר וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ בְּתִיּוּבְתָּא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר כַּד הֲווֹ אִנּוּן דָּרִין דְּקַיִן אָזְלִין
בְּעָלְמָא הֲווֹ מְטַרְטְשֵׁי אַרְעָא וְהֲווֹ דַּמְיָין
לְעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק עָזָ"א וַעֲזָאֵ"ל כַּד נָפְלוּ מֵאֲתַר
קְדוּשְׁתַיְיהוּ מִלְעֵילָא, חָמוּ בְּנַת בְּנֵי נָשָׁא
וְחָטְאוּ וְאוֹלִידוּ בְּנִין, וְאִלֵּין הֲווֹ נְפִילִים דְּכְתִיב
הַנְּפִילִים הָיוּ בָאָרֶץ.

רִבִּי חִיָּיא אָמַר בְּנוּי דְּקַיִן הֲווֹ בְּנֵי אֱלֹהִים. דְּהָא כַּד
אָתָא סמא"ל עַל חַוָּה אַטִּיל בָּהּ זוֹהֲמָא
וְאִתְעַבְּרַת וְאוֹלִידַת לְקַיִן. וְחֵיזוּ דִּילֵיהּ לָא הֲוָה דָּמֵי
לְשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא. וְכָל אִנּוּן דְּאַתְיָין מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ
לָא הֲווֹ אִקְרוּן אֶלָּא בְּנֵי הָאֱלֹהִים.

לשון הקודש

וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ – בְּתִשׁוּבָה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כְּשֶׁהָיוּ אוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁל קַיִן הוֹלְכִים בָּעוֹלָם, הָיוּ מְחַלְקִים אֶת הָאָרֶץ, וְהָיוּ דּוֹמִים לְעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָזָ"א וַעֲזָאֵ"ל, כְּשֶׁנָּפְלוּ מִמָּקוֹם קְדֻשָּׁתָם מִלְמַעְלָה, רָאוּ בְּנוֹת בְּנֵי אָדָם וְחָטְאוּ וְהוֹלִידוּ בָּנִים. וְאֵלֶּה הָיוּ נְפִילִים, שֶׁבָּתוּב וְהַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, בְּנֵי קַיִן הָיוּ בְּנֵי אֱלֹהִים, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁבָּא סמא"ל עַל חַוָּה, הִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָה וְהִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה אֶת קַיִן, וְהַמַּרְאֶה שֶׁלּוֹ לֹא הָיָה דּוֹמֶה לִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם, וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאוּ מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ, לֹא הָיוּ נִקְרָאִים אֶלָּא בְּנֵי הָאֱלֹהִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר וַאֲפִילּוּ אִנּוּן (בְּנֵי) **נְפִילִים הָכִי אִקְרוּן. הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים. שִׁתִּין הֲווֹ בְּאַרְעָא כְּחוּשְׁבָּן דִּלְעֵילָּא. כְּתִיב הָכָא הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וּכְתִיב הָתָם** (שיר השירים ג) **שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם מַמָּשׁ. מֵעוֹלָם דַּיְיקָא. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, מַאי שֵׁם דָּא הוּא עוֹלָם דְּקָאָמָרַן. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם דַּיְיקָא. כְּתִיב הָכָא אַנְשֵׁי הַשֵּׁם וּכְתִיב הָתָם** (ויקרא כד) **בְּנָקְבוֹ שֵׁם, וּכְתִיב,** (ויקרא כד) **וַיִּקֹּוב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם.**

השלמה מההשמטות (סימן ל"ו)

רַבִּי חִיָּיא אָמַר מֵעוֹלָם דָּא הֲווֹ, וְגוּבְרִין גִּבָּרִין דְּסִטְרָא בִישָׁא הֲווֹ, דִּכְתִיב אַנְשֵׁי הַשֵּׁם. אַנְשֵׁי שֵׁם לָא כְּתִיב, אֶלָּא אַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּגוֹנָא דָּא כְּתִיב, זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה, מֵעוֹלָם וַדַּאי נְטַל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִינּוּן אֲבָהָן קַדְמָאֵי

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וַאֲפִלּוּ אוֹתָם [בְּנֵי] נְפִילִים כָּךְ נִקְרָאִים, הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים. שִׁשִּׁים הָיוּ בָּאָרֶץ כַּחֶשְׁבּוֹן שֶׁלְּמַעְלָה. כָּתוּב כָּאן הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם, וְכָתוּב שָׁם (שיר ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם מַמָּשׁ. מֵעוֹלָם דַּיְיקָא. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, מַהוּ שֵׁם זֶה? הוּא עוֹלָם שֶׁאָמַרְנוּ. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם דַּיְיקָא. כָּתוּב כָּאן אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, וְכָתוּב שָׁם (ויקרא כד) בְּנָקְבוֹ שֵׁם, וְכָתוּב (שם) וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת הַשֵּׁם.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ו)

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מֵעוֹלָם זֶה הָיוּ, וּגְבָרִים גִּבּוֹרִים שֶׁל צַד הָרָע הָיוּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית ו) אַנְשֵׁי הַשֵּׁם. אַנְשֵׁי שֵׁם לֹא כָתוּב, אֶלָּא אַנְשֵׁי הַשֵּׁם. כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (תהלים כה) זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. מֵעוֹלָם וַדַּאי לָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא קַדִּישָׁא לְעֵילָּא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק מֵעוֹלָם דָּא אִיהוּ מִטָּתוֹ שְׁלִשְׁלָמָה דִּכְתִיב וְכוּ': (עד

כאן מההשמטות)

רִבִּי חִיָּיא אָמַר מֵעוֹלָם מַמָּשׁ הֲוּוֹ. וּמֵעוֹלָם דִּלְתַתָּא נָטַל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דְּא

חֲוֹוּ וְגוּבְרִין גְּבָרָן דְּסִטְרָא בִישָׁא חֲוֹוּ דִּכְתִיב אַנְשֵׁי שֵׁם אַנְשֵׁי הַשֵּׁם לָא כְתִיב אֶלָּא אַנְשֵׁי

שֵׁם כְּגַוְונָא דָּא כְּתִיב) זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. מֵעוֹלָם וַדַּאי. וּמֵעוֹלָם דִּלְתַתָּא נָטִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִנּוּן אֲבָהָן קַדְמָאֵי לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא קַדִּישָׁא לְעֵילָּא. אוֹף הָכָא הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם. מֵעוֹלָם וַדַּאי נָטִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רִבִּי יִצְחָק אָמַר מֵעוֹלָם (ומאי הוא) דָּא מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. רִבִּי אַחָא אָמַר כֻּלְּהוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אִקְרוֹן (ד"א ל"ג דְּהָא עַד לָא אִתְבָּסְמַת).

(חסר כאן עיין סוף הספר):

לשון הקודש

הוּא, וְהֵם הָאָבוֹת הָרִאשׁוֹנִים לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵעוֹלָם – זוֹהִי מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, שֶׁכָּתוּב וְכוּ': ע"כ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מֵעוֹלָם מַמָּשׁ הָיוּ, וּמֵעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה לָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זֶה הָיוּ, וּגְבָרִים גִּבּוֹרִים שֶׁל צַד הָרָע הָיוּ, שֶׁכָּתוּב אַנְשֵׁי שֵׁם, וְלֹא כָתוּב אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, אֶלָּא אַנְשֵׁי שֵׁם. כְּמוֹ זֶה כָּתוּב)

(תהלים כה) זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. מֵעוֹלָם וַדַּאי. וּמֵעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה לָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהֵם אָבוֹת רִאשׁוֹנִים לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה קְדוֹשָׁה לְמַעְלָה. גַּם כָּאן הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם. מֵעוֹלָם וַדַּאי לָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מֵעוֹלָם [ומַהוּ?] זוֹ מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, שֶׁכָּתוּב (שיר ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ.

תּוֹסֶפְתָּא

אֲמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם בְּרָא לֵיהּ בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן וְצִוָּהוּ עַל שֶׁבַע מִצְוֹות. חָב וְאִתְגְּרַשׁ מִגִּינְתָּא דְּעֵדֶן. וּתְרֵי מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא עַזָּא וַעֲזָאֵל אָמְרוּ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִלּוּ הֲוֵינָא אֲנַן בְּאַרְעָא הֲוֵינָא זַכָּאין. אָמַר לְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי אַתּוּן יַכְלִין עַל יִצְרָא בִישָׁא, אָמְרוּ קָמֵיהּ יָכְלִין. מִיָּד אָפִיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר הַנְּפִילִים הָיוּ בָאָרֶץ וּכְתִיב הַגִּבּוֹרִים וְגו'. וּבְשַׁעֲתָא דְּנָחֲתוּ לְאַרְעָא עָאל בְּהוּ יִצְרָא בִישָׁא שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ, חָבוּ וְאִתְעַקָּרוּ מִקְּדוּשָׁתַיְיהוּ, (עד כאן התוספתא)

תָּא חֲזֵי, כְּלְהוֹן נְטִיעָן הֲווֹ סְתִימִין רְשִׁימִין דַּקִּיקִין בְּאַתְרָא חָד. לְבָתַר עֲקָרָן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַשְׁתִּיל לוֹן בְּאַתַר אַחֲרָא וְאִתְקַיָּימוּ. רִבִּי יֵיסָא שָׁאַל מָאי דִּכְתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרוֹא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם

לשון הקודש

רַבִּי אָחָא אָמַר, כֻּלָּם נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים וְשֶׁהֵרֵי עֲדַיִן לֹא הִתְבַּשְּׂמָה.

תוספתא

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, בָּרָא אוֹתוֹ בְּגַן עֵדֶן וְצִוָּה אוֹתוֹ עַל שֶׁבַע מִצְוֹות. חָטָא וְנִרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, וּשְׁנֵי מַלְאֲכֵי שָׁמַיִם, עֻזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל, אָמְרוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אִלּוּ הָיִינוּ אָנוּ בָּאָרֶץ, הָיִינוּ צַדִּיקִים. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וְכִי אַתֶּם יְכוֹלִים עַל יֵצֶר הָרָע? אָמְרוּ לְפָנָיו: יְכוֹלִים. מִיָּד הִפִּיל אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ, וְכָתוּב הַגִּבֹּרִים. וּבְשָׁעָה שֶׁיָּרְדוּ לָאָרֶץ נִכְנַס בָּהֶם יֵצֶר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ. חָטְאוּ וְנֶעֱקְרוּ מִקְּדֻשָּׁתָם. ע"כ התוספתא.

בְּאַ רְאֵה, כָּל הַנְּטִיעוֹת הָיוּ נִסְתָּרִים רְשׁוּמִים דַּקִּיקִים בְּמָקוֹם אֶחָד. אַחַר כָּךְ עָקַר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר וְהִתְקַיְּמוּ. רַבִּי יֵיסָא שָׁאַל, מַה זֶּה שֶׁכָּתוּב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת

וַיְבָרֶךְ אוֹתָם. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא רָזָא עִלָּאָה הוּא. תָּנֵינָן תְּלַת סִפְרִין פְּתִיחָן בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה חַד דְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים (דף לז ע"ב) **וְכוּ' סֵפֶר עִלָּאָה דְּהָא מִגֵּיהּ נָפַק כֻּלָּא. נָפִיק מִגֵּיהּ כְּתִיבָה. סֵפֶר אֶמְצָעִיתָא כְּלָלָא דְּעֵילָּא וְתַתָּא** (ס"א סֵפֶר דְּאִיהוּ כְּלָלָא דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא וְאָחִיד לְכָל סִטְרִין רָזָא וְכוּ') (כפי זה התקון נמצא בשני ספרי היד) (וְאָחִיד לְכָל סִטְרִין רָזָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם דְּאִקְרֵי (נ"א וְאִקְרֵי) תּוֹרָה) **דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אָדָם קַדְמָאָה. סֵפֶר** (ס"א תּוֹרָה) **דְּאִקְרֵי תּוֹלְדוֹת אָדָם וְדָא אִיהוּ דְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם דָּא צַדִּיק וַדַּאי דְּעָבִיד תּוֹלְדוֹת.**

בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים. דְּהָא וַדַּאי כְּדֵין אִתְתַּקַּן כֻּלָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא וְאִתְקַיָּימוּ בְּדוּגְמָא חָדָא. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם סְתָם חַד אִתְכְּלִיל בְּחַד.

לשון הקודש

אָדָם בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם? אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, זֶה סוֹד עֶלְיוֹן. שָׁנִינוּ, שְׁלֹשָׁה סְפָרִים נִפְתָּחִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֶחָד שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים וְכוּ'. סֵפֶר עֶלְיוֹן שֶׁהֲרֵי מִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַכֹּל, מִמֶּנּוּ יוֹצֵאת כְּתִיבָה. סֵפֶר אֶמְצָעִי כְּלָלוּת שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה (וְסֵפֶר שֶׁהוּא כְּלָלוּת שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה וְאוֹחֵז לְכָל הַצְּדָדִים סוֹד וְכוּ') [וְאוֹחֵז לְכָל הַצְּדָדִים סוֹד שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם] שֶׁנִּקְרָא [נ"א וְנִקְרָא] תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אָדָם הָרִאשׁוֹן. סֵפֶר שֶׁנִּקְרָא תּוֹלְדוֹת אָדָם, וְזֶהוּ שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, זֶה צַדִּיק (יְסוֹד), וַדַּאי שֶׁעוֹשֶׂה תּוֹלָדוֹת.

בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים, שֶׁהֲרֵי וַדַּאי אָז נִתְקַן הַכֹּל לְמַעְלָה וּמַטָּה, וְהִתְקַיְּמוּ בְּדֻגְמָה אַחַת. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, סְתָם אֶחָד נִכְלָל בְּאֶחָד.

מַתְנִיתִין (ד"א וכו') **כְּתִיב,** (משלי יח) **מבש עוי מיץ מְגַדַּל עוֹז שֵׁם יְיָ בּוֹ גרג ווה יצד יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. דָּא הוּא סֵפֶר דצב זדו היי תּוֹלְדוֹת אָדָם דְּרָהִיט בְּהַהוּא מִגְדַּל לקה שוה ונק הַאי מִגְדַּל מָאי עֲבִידְתֵּיהּ. אֶלָּא דָּא הוּא מִגְדַּל דָּוִד. וְדָא הוּא מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְיָ. וְכוּלָּא חַד. הָכָא יְדִיעָא לִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא דָּא הוּא וַדַּאי סֵפֶר תּוֹלְדוֹת.** (אית דלא גרסי) **(אָדָם לִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא סוֹדוֹ מִגְדַּל עוֹז שֵׁם יְיָ בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב יהו"ה צַדִּיק)** **(אָדָם לִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא).**

וְאָמַר רִבִּי אַבָּא סֵפֶר וַדַּאי (נָחַתוּ) (נָחִית) **לֵיהּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן. וּבֵיהּ הָוָה יָדַע חָכְמָתָא עִלָּאָה. וְסִפְרָא דָּא מָטָא לִבְנֵי אֱלָהִין חַכִּימֵי דָרָא. וּמָאן דְּזָכֵי לְאַשְׁגָּחָא בֵּיהּ יָדַע בֵּיהּ חָכְמָה עִלָּאָה. וּמַשְׁגִּיחִין בֵּיהּ וְיָדְעִין בֵּיהּ. וְסִפְרָא דָּא נָחִית לֵיהּ מָארֵי דְרָזִין. וּתְלַת שְׁלִיחָן מְמַנָּן קַמֵּיהּ. וּבְשַׁעֲתָא דְּנַפֵּק אָדָם מִגִּנְתָּא**

לשון הקודש

מִשְׁנָה. כָּתוּב (משלי יח) מִגְדַּל עֹז שֵׁם ה' בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. זֶהוּ סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם שֶׁרָץ בְּאוֹתוֹ מִגְדָּל. הַמִּגְדָּל הַזֶּה מַה מַּעֲשֵׂהוּ? אֶלָּא זֶהוּ מִגְדַּל דָּוִד, וְזֶהוּ מִגְדַּל עֹז שֵׁם ה', וְהַכֹּל אֶחָד. כָּאן יָדוּעַ לִבְנֵי הָאֱמוּנָה זֶהוּ וַדַּאי סֵפֶר תּוֹלְדוֹת [(יש שלא גורסים) אָדָם. לִבְנֵי הָאֱמוּנָה סוֹדוֹ מִגְדַּל עֹז שֵׁם ה' בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. יהו"ה צַדִּיק] אָדָם לִבְנֵי הָאֱמוּנָה. (ראה ציור למעלה).

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, סֵפֶר וַדַּאי יָרַד לוֹ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבוֹ הָיָה יוֹדֵעַ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. וְסֵפֶר זֶה הִגִּיעַ לִבְנֵי אֱלֹהִים חַכְמֵי הַדּוֹר, וּמִי שֶׁזָּכָה לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, יָדַע בּוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה. וּמִתְבּוֹנְנִים בּוֹ וְיוֹדְעִים בּוֹ. וְסֵפֶר זֶה הוֹרִיד אוֹתוֹ בַּעַל הַסּוֹדוֹת וּשְׁלֹשָׁה שְׁלִיחִים מְמֻנִּים לְפָנָיו. וּבְשָׁעָה

דְּעֵדֶן אָחִיד בְּהַהוּא סִפְרָא. כַּד נָפִיק (מִינֵּיהּ) טָאם מִנֵּיהּ (לְתַרְעָא) צָלֵי וּבָכָה קַמֵּי מָארֵיהּ וְאַתִיבוּ לֵיהּ כְּמִלְקַדְמִין. בְּגִין דְּלָא תִתְנַשֵּׁי חָכְמְתָא מִבְּנֵי נָשָׁא וְיִשְׁתַּדְּלוּן לְמִנְדַּע לְמָארֵיהוֹן.

וְכֵן תָּנֵינָן סֵפֶר הָוָה לֵיהּ לְחָנוֹךְ. וְדָא סֵפֶר מֵאֲתַר דְּסִפְרָא דְתוֹלְדוֹת אָדָם הָוָה. וְדָא הוּא רָזָא דְחָכְמְתָא. דְּהָא מֵאַרְעָא אִתְנְטִיל הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְהוּא הַנַּעַר. כְּדִכְתִיב, (משלי כ"ב) חֲנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ.

וְכָל גְּנָזֵי עִלָּאֵי אִתְמַסְרָן בִּידֵיהּ. וְדָא מְסִיר וְיָהִיב וְעָבִיד שְׁלִיחוּתָא. וְאֶלֶף מַפְתְּחָן אִתְמַסְרָן בִּידֵיהּ. וּמְאָה בִּרְכָאן נָטִיל בְּכָל יוֹמָא וְקָשִׁיר קְשִׁירִין לְמָארֵיהּ. מֵעָלְמָא נָטִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁמּוּשֵׁיהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים.

לשון הקודש

שֶׁיָּצָא אָדָם מִגַּן עֵדֶן, אָחַז בְּאוֹתוֹ סֵפֶר. כְּשֶׁיָּצָא (מִמֶּנּוּ) טַם מִמֶּנּוּ (לַשַּׁעַר), הִתְפַּלֵּל וּבָכָה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְהֵשִׁיבוּ לוֹ אוֹתוֹ כְּמוֹ מִקֶּדֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשָּׁכַח חָכְמָה מִבְּנֵי אָדָם וְיִשְׁתַּדְּלוּ לָדַעַת אֶת רִבוֹנָם.

וְכֵן שָׁנִינוּ, סֵפֶר הָיָה לוֹ לַחֲנוֹךְ, וְזֶה סֵפֶר מִמָּקוֹם שֶׁל סֵפֶר שֶׁל תּוֹלְדוֹת אָדָם הָיָה, וְזֶהוּ סוֹד הַחָכְמָה, שֶׁהֲרֵי מֵהָאָרֶץ נִטַּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְהוּא הַנַּעַר, שֶׁכָּתוּב (משלי כב) חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ.

וְכָל גְּנָזִים עֶלְיוֹנִים נִמְסְרוּ בְיָדוֹ. וְזֶה מָסַר וְנָתַן וְעָשָׂה שְׁלִיחוּת, וְאֶלֶף מַפְתְּחוֹת נִמְסְרוּ בְיָדוֹ. וּמֵאָה בְּרָכוֹת לוֹקֵחַ בְּכָל יוֹם וְקוֹשֵׁר קְשָׁרִים לְרִבּוֹנוֹ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָקַח אוֹתוֹ מֵהָעוֹלָם לְשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים.

וּמִן דָּא אִתְמַסַּר סִפְרָא דְּאִקְרֵי סִפְרָא דְּחַנּוֹךְ.
בְּשַׁעֲתָא דַּאֲחִיד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲמֵי לֵיהּ כָּל גְּנָזֵי עִלָּאֵי. אַחֲמֵי לֵיהּ אִילָנָא דְּחַיֵּי בְּגוֹ מְצִיעוּת גִּנְתָּא וְטַרְפּוֹי וַעֲנָפּוֹי. וְכֻלָּא חֲמִינָן בְּסִפְרֵיהּ. זַכָּאִין אִנּוּן חֲסִידֵי עִלָּאִין דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה אִתְגְּלִי לְהוּ וְלָא אִתְנַשְּׁיָין מִנַּיְיהוּ לְעָלְמִין כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים כה)
סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם:

וַיֹּאמֶר יְיָ לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעוֹלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר וְגוֹ'. (חסר) **רִבִּי אַחָא אָמַר בְּהַהוּא זִמְנָא דְּהָוָה הַהוּא נַהֲרָא דְּנָגִיד וְנָפִיק, אַפִּיק רוּחָא עִלָּאָה מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי וַאֲרִיק בְּאִילָנָא** (דְּשַׁרְיָיא בֵּיהּ מוֹתָא) (מֵאִילָנָא דְּמוֹתָא)
וְאִתְמַשְּׁכָן רוּחִין בְּגַוְויְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא יוֹמִין (זְמַנִּין)
סַגִּיאִין. עַד דְּסָלְקוּ בִישִׁין וְאִתְעַתְּדוּ לַפְּתַח. כְּדֵין אִסְתַּלַּק רוּחָא עִלָּאָה מֵהַהוּא אִילָנָא בְּשַׁעֲתָא דְּפָרַח

לשון הקודש

וּמִזֶּה נִמְסַר סֵפֶר שֶׁנִּקְרָא סִפְרוֹ שֶׁל חֲנוֹךְ. בְּשָׁעָה שֶׁאָחַז אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֶרְאָה לוֹ כָּל גְּנָזִים עֶלְיוֹנִים. הֶרְאָה לוֹ עֵץ הַחַיִּים בְּאֶמְצַע הַגָּן וְהֶעָלִים שֶׁלּוֹ וַעֲנָפָיו, וְהַכֹּל רָאִינוּ בְּסִפְרוֹ. אַשְׁרֵי אוֹתָם חֲסִידִים עֶלְיוֹנִים שֶׁחָכְמָה עֶלְיוֹנָה הִתְגַּלְתָה לָהֶם וְלֹא נִשְׁכְּחָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כה) סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם.

וַיֹּאמֶר ה' לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר וְגוֹ'. רַבִּי אָחָא אָמַר, בְּאוֹתוֹ זְמַן הָיָה אוֹתוֹ נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, מוֹצִיא רוּחַ עֶלְיוֹנָה מֵעֵץ הַחַיִּים וּמוֹרִיק בָּאִילָן (שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ הַמָּוֶת) (מֵעֵץ הַמָּוֶת), וְנִמְשָׁכוֹת רוּחוֹת לְתוֹךְ בְּנֵי אָדָם יָמִים (זְמַנִּים) רַבִּים, עַד שֶׁעָלוּ רָעוֹת וְהִתְיַצְּבוּ לַפֶּתַח. אָז הִסְתַּלְּקָה רוּחַ עֶלְיוֹנָה מֵאוֹתוֹ אִילָן בְּשָׁעָה שֶׁפָּרְחוּ נְשָׁמוֹת בִּבְנֵי (מִבְּנֵי) אָדָם. וְזֶהוּ

נִשְׁמָתִין בִּבְנֵי (מִבְּנֵי) נָשָׁא הָדָא הוּא דִכְתִיב לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעוֹלָם. לְמֵיהַב לְעוֹלָם בְּשַׁעֲתָא דְפָרְחוּ נִשְׁמָתִין בִּבְנֵי נָשָׁא.

בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר (דְּבֵי רִבִּי אֶלְעָזָר אָמְרֵי) בְּשַׁגָּם דָּא מֹשֶׁה. דְּאִיהוּ נָהִיר לְסִיהֲרָא. וּמֵחֵילָא דָא קַיְימִין בְּנֵי נָשָׁא בְּעָלְמָא יוֹמִין (זִמְנִין) סַגִּיאִין. וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, רָמַז לְמֹשֶׁה דְּעַל יְדֵיהּ תּוֹרָה אִתְיְהִיבַת. וּכְדֵין יָרִיק (ס"א זָרִיק) חַיִין לִבְנֵי נָשָׁא מֵהַהוּא אִילָנָא דְחַיִין. וְכָךְ הָוָה. אִלְמָלֵא דְחָבוּ יִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב) חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת, חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת. דְּהָא אִילָנָא דְחַיֵּי הָוָה מָשִׁיךְ לְתַתָּא.

וְעַל דָּא בְּשַׁגָּ"ם דְּאִיהוּ בָשָׂר קַיְימָא מִלָּה לַאֲרָקָא (לְאִתְרַחֲקָא) רוּחָא דְחַיֵּי. בְּשַׁגָּם אָחִיד לְתַתָּא אָחִיד

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם. לָתֵת לְעוֹלָם בְּשָׁעָה שֶׁפָּרְחוּ נְשָׁמוֹת בִּבְנֵי אָדָם. **בְּשַׁגָּם** הוּא בָשָׂר, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (בִּישִׁיבָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ) בְּשַׁגָּם זֶה מֹשֶׁה, שֶׁהוּא מֵאִיר לַלְּבָנָה, וּמִכֹּחַ זֶה עוֹמְדִים בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם יָמִים (זְמַנִּים) רַבִּים. וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה – רָמָז לְמֹשֶׁה, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה. וְאָז מוֹרִיק [זוֹרֵק] חַיִים לִבְנֵי אָדָם מֵאוֹתוֹ עֵץ הַחַיִים. וְכָךְ הָיָה. אִלְמָלֵא שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת. חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת. שֶׁהָרֵי עֵץ הַחַיִים הָיָה מוֹשֵׁךְ לְמַטָּה.

וְעַל בְּשַׁגָּ"ם שֶׁהוּא בָשָׂר עוֹמֵד הַדָּבָר לְהָרִיק (לְהַרְחִיק) רוּחַ שֶׁל חַיִים. בְּשַׁגָּם אָחוּז לְמַטָּה, אָחוּז לְמַעְלָה. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ מֹשֶׁה

לְעֵילָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן מֹשֶׁה לָא מִית אֶלָּא אִתְכְּנִישׁ
(דף לח ע"א) מֵעָלְמָא וְהָוָה נָהִיר לְסִיהֲרָא. דְּהָא שִׁמְשָׁא אַף
עַל גַּב דְּאִתְכְּנַשׁ מֵעָלְמָא לָא מִית אֶלָּא עָאל וְאַנְהִיר
לְסִיהֲרָא. כָּךְ מֹשֶׁה. דָּבָר אַחֵר בְּשַׁגָּם הוּא בָּשָׂר
בְּמִשִׁיכוּ דְּרוּחָא בִּבְנֵי נָשָׁא זְמָנָא רַבָּה אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי
בָּשָׂר לְאִתְמַשְׁכָא בָּתַר גּוּפָא וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בְּעוֹבָדִין
דְּהַאי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק כָּל (דְּרִין דְּאִשְׁתַּכְלָלוּ מִשֵּׁת כֻּלְהוּ צַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי. לְבָתַר
אִתְפַּשְׁטוּ וְאוֹלִידוּ וְאוֹלִיפוּ אוּמָנוּתָא (וְחָכְמְתָא) דְּעָלְמָא לְשַׁצָּאָה
בְּרוּמְחִין וּסָיְיפִין. עַד דְּאָתָא נֹחַ וְאַתְקִין לוֹן תִּקּוּנָא
דְּעָלְמָא וּלְמִפְלַח וּלְאַתְקָנָא אַרְעָא. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא
לָא הֲווֹ זָרְעִין וְחָצְדִין. לְבָתַר אִצְטְרִיכוּ לְהַאי דִּכְתִיב
עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ וְגוֹ'.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַקָּנָא

לשון הקודש

לֹא מֵת, אֶלָּא הִתְכַּנֵּס מִן הָעוֹלָם וְהָיָה מֵאִיר לַלְּבָנָה, שֶׁהֲרֵי הַשֶּׁמֶשׁ, אַף עַל גַּב שֶׁמִּתְכַּנֵּס מִן הָעוֹלָם, לֹא מֵת, אֶלָּא נִכְנָס וּמֵאִיר לַלְּבָנָה, כָּךְ מֹשֶׁה. דָּבָר אַחֵר בְּשַׁגַּם הוּא בָּשָׂר – בְּמְשִׁיכַת הָרוּחַ בִּבְנֵי אָדָם זְמַן רַב, חוֹזֵר לִהְיוֹת הַבָּשָׂר לְהִמָּשֵׁךְ אַחַר הַגּוּף וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל (הַדּוֹרוֹת שֶׁנִּתְקְנוּ מִשֵּׁת, כֻּלָּם צַדִּיקִים וַחֲסִידִים. אַחַר כָּךְ הִתְפַּשְּׁטוּ וְהוֹלִידוּ, וְלָמְדוּ אֻמָּנוּת (וְחָכְמָה)) הָעוֹלָם לַהֲרֹג בִּרְמָחִים וּבַחֲרָבוֹת. עַד שֶׁבָּא נֹחַ וְהִתְקִין לָהֶם תִּקּוּן הָעוֹלָם וְלַעֲבֹד וּלְתַקֵּן אֶת הָאָרֶץ. שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה לֹא הָיוּ זוֹרְעִים וְקוֹצְרִים, אַחַר כָּךְ הִצְטָרְכוּ אֶת זֶה, שֶׁכָּתוּב עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ וְגוֹ'.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתַקֵּן עוֹלָם וּלְהַתְקִין רוּחַ בִּבְנֵי אָדָם

עָלְמָא וּלְאַתְקָנָא רוּחָא בִּבְנֵי נָשָׁא בְּגִין דְּיוֹרְכוּן יוֹמִין לְעָלְמִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי וְגו' וּכְתִיב, (שם כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְיָ דִּבֶּר:

עַד כָּאן אִשְׁתַּכְלְלוּ מִילִין מִכָּאן וּלְהָלְאָה תִּקּוּנָא דְּפָרְשָׁתָא:

בְּרֵאשִׁית

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא תָּנֵינָן דְּכַד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא גָּלִיף בְּגִילוּפֵי דְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא גּוֹ טְהִירִין בְּרָזִין עִלָּאִין. וְגָלִיף לְעֵילָּא וְגָלִיף לְתַתָּא וְכֹלָּא בְּרָזָא חָדָא. וְעָבִיד עָלְמָא תַּתָּאָה כְּנַוְונָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה. וְדָא קָאִים לָקְבֵיל דָּא. לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חָד בְּיִחוּדָא חָדָא. וּבְגִין כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּלִיף גְּלִיפֵי דְּאַתְוָון עֵילָּא וְתַתָּא. וּבְהוּ בָּרָא עָלְמִין.

לשון הקודש

כְּדֵי שֶׁיַּאֲרִיכוּ יָמִים לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי וְגו'. וְכָתוּב (שם כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֵּר.

עַד כָּאן נִתְקְנוּ הַדְּבָרִים. מִכָּאן וָהָלְאָה תִּקּוּן הַפָּרָשָׁה.

בְּרֵאשִׁית

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי שָׁנִינוּ, שֶׁכְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, חָקַק בַּחֲקִיקוֹת שֶׁל סוֹד הָאֱמוּנָה תּוֹךְ אוֹרוֹת בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים וְחָקַק לְמַעְלָה וְחָקַק לְמַטָּה, וְהַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד. וְעָשָׂה עוֹלָם תַּחְתּוֹן כְּמוֹ שֶׁעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. וְזֶה עוֹמֵד כְּנֶגֶד זֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד בְּיִחוּד אֶחָד. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָקַק חֲקִיקוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּבָהֶם בָּרָא אֶת הָעוֹלָמוֹת.

וְתָא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דְעַבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא הָכִי נָמֵי בְּרָא לֵיהּ לְאָדָם קַדְמָאָה. פְּתַח וְאָמַר, (הושע ו) וְהֵמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְּרִית וְגו'. דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲטַר לֵיהּ בְּעִטְרִין עִלָּאִין. וּבְרָא לֵיהּ בְּשִׁית סִטְרִין דְּעָלְמָא. לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּכֹלָּא. וְכֹלָּא זָעֲאן וְדָחֲלָן מִקַּמֵּיהּ. דְּהָא כַּד אִתְבְּרֵי אָדָם אִתְבְּרֵי בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה. וְהַוּוּ מִסְתַּכְּלָן בְּהַהוּא דְיוּקְנָא וְזָעֲאן וְדָחֲלָן מִקַּמֵּיהּ. וּלְבָתַר אָעִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן לְאִתְעַדְּנָא תַּמָּן בְּעִדּוּנִין עִלָּאִין. וְהַוּוּ מַלְאָכִין עִלָּאִין סָחֲרִין לֵיהּ וּמְשַׁמְּשִׁין קַמֵּיהּ. וְרָזִין דְּמָרֵיהוֹן הֲווֹ אוֹדְעִין לֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְאָעִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגִנְתָּא דְעֵדֶן, הֲוָה חָמֵי וְאִסְתַּכַּל מִתַּמָּן כָּל רָזִין עִלָּאִין וְכָל חָכְמָתָא. בְּגִין לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא בִּיקָרָא דְמָרֵיהּ.

לשון הקודש

וּבָא וּרְאֵה, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, כָּךְ גַּם בָּרָא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן. פְּתַח וְאָמַר, (הושע ו) וְהֵמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְּרִית. שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִטֵּר אוֹתוֹ בַּעֲטָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וּבָרָא אוֹתוֹ בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם לִהְיוֹת שָׁלֵם בַּכֹּל, וְכֻלָּם זָעוּ וּפָחֲדוּ מִלְּפָנָיו. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁנִּבְרָא אָדָם, נִבְרָא בִּדְמוּת עֶלְיוֹנָה, וְהָיוּ מִסְתַּכְּלִים בְּאוֹתָהּ דְּמוּת וְזָעִים וּפוֹחֲדִים מִלְּפָנָיו. וְאַחַר כָּךְ הִכְנִיסוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַן עֵדֶן לְהִתְעַדֵּן שָׁם בְּעִדּוּנִים עֶלְיוֹנִים, וְהָיוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים מְשַׁמְּשִׁים לְפָנָיו וְסוֹבְבִים אוֹתוֹ, וְסוֹדוֹת רִבּוֹנָם הָיוּ מוֹדִיעִים לוֹ.

בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהִכְנִיס אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַן עֵדֶן, הָיָה רוֹאֶה וּמִסְתַּכֵּל

שִׁבְעָה הֵיכָלִין מָדוֹרִין אִנּוּן לְעֵילָּא דְּאִנּוּן רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא עִלָּאָה. וְשִׁבְעָה הֵיכָלִין אִנּוּן **לְתַתָּא** (כְּנַוְונָא דִלְהוֹן חָד לָקֳבֵיל חָד. שִׁבְעָה מְדוֹרִין דְּהֵיכָלִין אִנּוּן לְתַתָּא) **כְּנַוְונָא דִלְעֵילָּא.** וְאִנּוּן שִׁית כְּנַוְונָא עִלָּאָה וְחַד טָמִיר וְגָנִיז אִיהוּ לְעֵילָּא. וְכָל אִלֵּין אִנּוּן בְּרָזָא עִלָּאָה. בְּגִין דְּכָל חַיָּיבִי הֵיכָלִין אִית בְּהוּ כְּנַוְונָא דִלְעֵילָּא. וְאִית בְּהוּ כְּנַוְונָא דִלְתַתָּא. לְמֶהֱוֵי כָּלִיל בְּדִיוּקְנָא דְּרָזָא דִלְעֵילָּא וּבְדִיוּקְנָא דְּרָזָא דִלְתַתָּא, וּבְהוּ הָוָה דִיוּרֵיהּ דְּאָדָם.

וּלְבָתַר דְּאִתְתָּרַךְ מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן אַתְקִין לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בְּהוּ כְּדְקָא חָזֵי מִזְוָא דִיקָרָא עִלָּאָה. וְכָל חַד וְחַד אִתְתַּקַּן כְּנַוְונָא דִלְעֵילָּא וּכְנַוְונָא דִלְתַתָּא כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

לשון הקודש

מִשָּׁם כָּל הַסּוּדוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְכָל הַחָכְמָה כְּדֵי לָדַעַת וּלְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹדוֹ רִבּוֹנוֹ.

שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת מְדוֹרִים הֵם לְמַעְלָה, שֶׁהֵם סוֹד הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה. וְשִׁבְעָה הֵיכָלוֹת הֵם לְמַטָּה [וּכְמוֹ שֶׁהֵם אֶחָד כְּנֶגֶד אֶחָד. שִׁבְעָה מְדוֹרִים שֶׁל הֵיכָלוֹת הֵם לְמַטָּה] **כְּמוֹ** שֶׁלְּמַעְלָה. וְהֵם שִׁשָּׁה כִּדְמָתָא עֶלְיוֹנָה, וְאֶחָד טָמִיר וְגָנוּז הוּא לְמַעְלָה. וְכָל אֵלֶּה הֵם בְּסוֹד עֶלְיוֹן, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ יֵשׁ בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וְיֵשׁ בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁלְּמַטָּה, לִהְיוֹת כּוֹלֵל בִּדְמוּת שֶׁל הַסּוֹד שֶׁלְּמַעְלָה וּבִדְמוּת שֶׁל הַסּוֹד שֶׁלְּמַטָּה, וּבָהֶם הָיָה דִּיּוּרוֹ שֶׁל אָדָם.

וּלְאַחַר שֶׁנִּרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, הִתְקִין אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶם כָּרָאוּי מִזּיו שֶׁל הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הִתְתַּקֵּן כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה וּכְמוֹ שֶׁלְּמַטָּה כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ.

הֵיכָלָא קַדְמָאָה. אֲתַר דְּאִיהוּ מִתְתַּקַּן לְתַתָּא לְמֶהֱוֵי כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא. וְהָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא נְמוּסֵי דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן כְּמָה דְאִיהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה (דְאִיהוּ מִתְתַּקַּן לְגַו, גּוֹ טְמִירָא דְּרָזָא דִלְתַתָּא גָּנִיז וְסָתִים מִכֹּל) (נ"א וְאִיהוּ מִתְתַּקַּן לְגַו וְסָתִים מִכּוֹלָא) וְלָא שָׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא. בַּר נְשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא. לְמֶהֱוֵי (דף לח ע"ב) גְּלִיפָן לְעֵילָא וְתַתָּא. וּלְאִסְתַּכָּלָא מִתַּמָּן בְּרָזָא דְּמָרֵיהוֹן וּבְעִנּוּגָא דִלְעֵילָא.

וְאִלֵּין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְּלָא אַחְלְפוּ יְקָרָא דְּמָרֵיהוֹן בְּגִין דַּחֲלָא אַחֲרָא. כְּתִיב, (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא לְאִתְדַּבְּקָא בַּר נָשׁ בְּמָרֵיהּ וּלְדָחֲלָא מִנֵּיהּ תָּדִיר וְלָא יִסְטֵי לְיָמִינָא וּשְׂמָאלָא. וְהָא אוֹקִימְנָא דְּלָא יְהַךְ בַּר נָשׁ בָּתַר דַּחֲלָא אַחֲרָא דְּאִקְרֵי אֵשֶׁ"ת זְנוּנֵי"ם. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (משלי ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה.

לשון הקודש

הֵיכָל ראשון – מָקוֹם שֶׁהוּא נִתְקָן לְמַטָּה לִהְיוֹת כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וַהֲרֵי הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים הַנְּהָגוֹת גַּן עֵדֶן כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּסוֹד עֶלְיוֹן (שֶׁהוּא נִתְקָן לְבַפְנִים תּוֹךְ סִתֵּר שֶׁל הַסּוֹד שֶׁלְּמַטָּה גָּנוּז וְנִסְתָּר מִכֹּל) (נ"א וְהוּא נִתְקָן לְבַפְנִים וְנִסְתָּר מֵהַכֹּל) וְלֹא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ הָעַיִן, פְּרָט לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, לִהְיוֹת חֲקוּקִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְהִסְתַּכֵּל מִשָּׁם בְּסוֹד רִבּוּעָם וּבְעִנּוּג שֶׁלְּמַעְלָה.

וְאֵלֶּה אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁלֹּא הֶחְלִיפוּ כְּבוֹד רִבּוֹנָם בִּשְׁבִיל יִרְאָה אַחֶרֶת. כָּתוּב (משלי י"ב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, סוֹד הָאֱמוּנָה לְהִדָּבֵק בֶּן אָדָם [בְּרִבּוֹנוֹ] וְלִפְחֹד מִמֶּנּוּ תָּמִיד וְלֹא יִסְטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁלֹּא יֵלֵךְ בֶּן אָדָם אַחַר יִרְאָה אַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת אֵשֶׁ"ת זְנוּנֵי"ם. וְלָכֵן כָּתוּב (שם ז) לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה.

הֵיכָלָא דָּא קָאִים בְּדִיוּקְנָא דְרָזָא עִלָּאָה. בְּגִין דְּכַד נְשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא נָפְקֵי מֵהַאי עָלְמָא, עָאלִין גּוֹ אִלֵּין הֵיכָלִין דִּי בְגִנְתָּא דְעֵדֶן דִּלְתַתָּא. וְתַמָּן (עָאלִין) יָתְבִין כָּל חַד וְחַד כָּל הַהוּא זִמְנָא דְאִצְטְרִיכָא נְשְׁמָתָא לְמֵיתַב תַּמָּן.

וּבְכָל הֵיכָלָא וְהֵיכָלָא אִית דִּיוּקְנִין כְּגַוְונָא (עִלָּאָה) דִּלְעֵילָּא וּדְיוּקְנִין כְּגַוְונָא (תַּתָּאָה) דִּלְתַתָּא. וְתַמָּן אִתְעֲבִיד נְשְׁמָתָא בִּלְבוּשִׁין כְּגַוְונָא דְהַאי עָלְמָא. וְאִתְעֲדַנַת תַּמָּן כָּל הַהוּא זִמְנָא דְאִצְטְרִיכַת עַד דְּמָטֵי זִמְנָא לְסַלְקָא לְאֲתַר עִלָּאָה כְּמָה דְאִצְטְרִיךְ. וּמִגּוֹ הַהוּא מָאנָא דְאִתְלַבְּשַׁת בֵּיהּ חָמַאת דִּיוּקְנִין עִלָּאִין לְאִסְתַּכָּלָא בִּיקָרָא דְמָרֵיהוֹן.

בְּהַאי הֵיכָלָא אִית נְהוֹרִין עִלָּאִין לְאִסְתַּכָּלָא. בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּאִנּוּן גִּיּוֹרִין דְּאִתְגַּיִּרוּ דְּקַיְימִין

לשון הקודש

הֵיכָל זֶה עוֹמֵד בַּדְּמוּת שֶׁל סוֹד עֶלְיוֹן, הֱיוֹת שֶׁכְּשֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ שֶׁבְּגַן עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, וְשָׁם [נִכְנָסִים] יוֹשְׁבִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁצְּרִיכָה הַנְּשָׁמָה לָשֶׁבֶת שָׁם.

וּבְכָל הֵיכָל וְהֵיכָל יֵשׁ דְּמָיוֹת כְּמוֹ [עֶלְיוֹן] שֶׁלְּמַעְלָה וּדְמָיוֹת כְּמוֹ [לְמַטָּה] שֶׁלְּמַטָּה. וְשָׁם מִתְלַבֶּשֶׁת הַנְּשָׁמָה בִּלְבוּשִׁים כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִתְעַדֶּנֶת שָׁם כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁצְּרִיכָה, עַד שֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן לַעֲלוֹת לְמָקוֹם עֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ בֶּגֶד שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בּוֹ, רוֹאָה דְּמָיוֹת עֶלְיוֹנוֹת לְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם.

בַּהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ מְאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים לְהִסְתַּכֵּל, וְנִשְׁמוֹת אוֹתָם הַגֵּרִים

תַּמָּן וְעָאלִין תַּמָּן לְאִסְתַּכָּלָא בִיקָרָא עִלָּאָה וּמִתְלַבְּשָׁן תַּמָּן בִּלְבוּשָׁא חָדָא דִּנְהוֹרָא דְּנָהִיר וְלָא נָהִיר. וְהַהוּא הֵיכָלָא מַקְּפָא מֵאֶבֶן טָבָא וְדַהֲבָא.

וְתַמָּן אִיהוּ פִּתְחָא חָדָא דְּנָחִית לָקַבֵּל פִּתְחָא דְּגֵיהִנֹּם. מִתַּמָּן מִסְתַּכְּלָן בְּכָל אִנּוּן חַיָּבֵי (דְּיִשְׂרָאֵל) (נ"א דְּעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה) דְּלָא עָאלוּ בִּבְרִית קַיָּמָא קַדִּישָׁא וְאִתְתָּרָכוּ בְּאִנּוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְּטָרְדֵי לוֹן בְּנוּרָא דְּדָלִיק. וְאִנּוּן חָמָאן וְחָדָאן עַל דְּאִתְגַּיִּרוּ.

וּתְלַת זְמִנִין בְּיוֹמָא נָהֲרִין מִגּוֹ נְהִירוּ עִלָּאָה וּמִשְׁתַּעְשְׁעָן תַּמָּן. וְעֵילָא מִנְּהוֹן עוֹבַדְיָה וְאָנְקְלוֹם גִּיּוֹרָא וּשְׁאָר גִּיּוֹרִין דְּאִתְגַּיִּרוּ. כְּגַוְונָא דָּא לְעֵילָא כַּד זָכָאן לְסַלְקָא נִשְׁמַתְהוֹן לְאִתְעַטָּרָא תַּמָּן:

הֵיכָלָא תִּנְיָינָא. הֵיכָלָא דָּא קַיְימָא לְגוֹ מֵהַאי

לשון הקודש

שֶׁהִתְגַּיְּרוּ עוֹמְדוֹת שָׁם וְנִכְנָסוֹת שָׁם לְהִסְתַּכֵּל בַּכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, וּמִתְלַבְּשׁוֹת שָׁם בִּלְבוּשׁ אֶחָד שֶׁל אוֹר שֶׁמֵּאִיר וְלֹא מֵאִיר. וְאוֹתוֹ הֵיכָל מְצֻפֶּה מֵאֶבֶן טוֹבָה וְזָהָב.

וְשָׁם הוּא פֶּתַח אֶחָד שֶׁיּוֹרֵד כְּנֶגֶד פֶּתַח הַגֵּיהִנֹּם. מִשָּׁם מִסְתַּכְּלִים בְּכָל אוֹתָם רְשָׁעִים [שֶׁל יִשְׂרָאֵל] [שֶׁל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה] שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ בַּבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה וְנִרְשׁוּ בְּאוֹתָם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁטּוֹרְדִים אוֹתָם בְּאֵשׁ שֶׁדּוֹלֶקֶת. וְהֵם רוֹאִים וּשְׂמֵחִים עַל שֶׁהִתְגַּיְּרוּ.

וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם מוֹאָרִים מִתּוֹךְ אוֹר עֶלְיוֹן וּמִשְׁתַּעְשְׁעִים שָׁם. וּמֵעֲלֵיהֶם עוֹבַדְיָה וְאוּנְקְלוֹם הַגֵּר וּשְׁאָר הַגֵּרִים שֶׁהִתְגַּיְּרוּ. כְּמוֹ זֶה לְמַעְלָה בְּשֶׁזּוֹכִים לְהַעֲלוֹת נִשְׁמָתָם לְהִתְעַטֵּר שָׁם.

הֵיכָל שֵׁנִי. הֵיכָל זֶה עוֹמֵד לִפְנִים מֵהַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן הַזֶּה, וְזֶה [הַפֶּתַח הוּא סָמוּךְ

הֵיכָלָא קַדְמָאָה, וְהַאי (פִּתְחָא אִיהוּ סָמִיךְ לְגוֹ מְעַרְתָּא) (נ"א הֵיכָלָא סָמִיךְ לִמְעַרְתָּא) דְּאַבָהָן. וְהַאי הֵיכָלָא נָהִיר מִקַּדְמָאָה. הָכָא אִית כָּל אֲבָנִין יַקִּירִין דְּמַקְפָּן לֵיהּ.

בְּגוֹ דְּהַאי הֵיכָלָא, אִית נְהִירוּ חַד כָּלִיל מִכָּל גְּוָונִין וְאִיהוּ נָהִיר מֵעֵילָא לְתַתָּא. בְּהַאי הֵיכָלָא קַיָּימִין (כָּל) אִנּוּן דְּסָבְלוּ יִסּוּרִין וּמַרְעִין בְּהַאי עָלְמָא בְּגִין לְאִתְתַּקְּנָא. וְוַוי מָארָן וּמְשַׁבְּחָן לְמָרֵיהוֹן כָּל יוֹמָא. וְלָא הֲווֹ מְבַטְּלִין צְלוֹתַיְיהוּ לְעָלְמִין.

לְגוֹ מֵהַאי הֵיכָלָא קַיָּימִין כָּל אִנּוּן דְּמִקַּדְּשִׁין (בְּכָל יוֹמָא) בְּכָל חֵילָא שְׁמָא דְּמָרֵיהוֹן וְאַתְיִבוּ אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל חֵילָא. וְאִלֵּין אִנּוּן קַיָּימִין לְגוֹ בְּגוֹ הַאי הֵיכָלָא. וְהַהוּא נְהוֹרָא דְּכָלִיל כָּל גְּוָונִין נָהִיר לוֹן. מֵהַהוּא נְהִירוּ קַיָּימִין וְחָמָאן נְהוֹרִין אַחֲרָנִין

לשון הקודש

לְתוֹךְ הַמְּעָרָה] [נ"א הֵיכָל סָמוּךְ לַמְּעָרָה] שֶׁל הָאָבוֹת. וְהַהֵיכָל הַזֶּה מֵאִיר יוֹתֵר מֵהָרִאשׁוֹן. כָּאן יֵשׁ כָּל אֲבָנִים יְקָרוֹת שֶׁמְּצַפּוֹת אוֹתוֹ.

בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ אוֹר אֶחָד כָּלוּל מִכָּל הַגְּוָנִים, וְהוּא מֵאִיר מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. בַּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים [כָּל] אֵלּוּ שֶׁסָּבְלוּ יִסּוּרִים וְחֳלָאִים בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן, וְהָיוּ מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לְרִבּוֹנָם בְּכָל יוֹם, וְלֹא הָיוּ מְבַטְּלִים תְּפִלּוֹתֵיהֶם לְעוֹלָמִים.

לִפְנִים מֵהַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים כָּל אֵלּוּ שֶׁמְּקַדְּשִׁים [בְּכָל יוֹם] בְּכָל הַכֹּחַ שֵׁם רִבּוֹנָם, וְעוֹנִים אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל הַכֹּחַ. וְאֵלֶּה הֵם עוֹמְדִים לִפְנֵי וְלִפְנִים בַּהֵיכָל הַזֶּה. וְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגְּוָנִים מֵאִיר לָהֶם. מֵאוֹתוֹ הָאוֹר עוֹמְדִים וְרוֹאִים מְאוֹרוֹת אֲחֵרִים

דְּאִתְאַחֲדָן וְלָא אִתְאַחֲדָן בְּגַוְונַיְיהוּ. וְעֵילָא מִנְּהוֹן מָשִׁיחַ דְּאִיהוּ עָאל וְקָאִים בֵּינַיְיהוּ וְנָחִים לוֹן.

אִיהוּ נָטִיל מֵהַאי הֵיכָלָא וְעָאל בְּהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה וְתַמָּן כָּל אִנּוּן בְּנֵי מַרְעִין וּכְאֵבִין יַתִּיר וְכָל אִנּוּן דַּרְדְּקֵי דְּבֵי רַבָּן דְּלָא אַשְׁלִימוּ יוֹמִין. וְכָל אִנּוּן דְּעָצְבִין עַל חָרוּב בֵּי מַקְדְּשָׁא (ואוּשִׁידוּ) וְהַוּוּ אוֹשְׁדִין דְּמְעִין. כְּלְהוֹן קַיָּמִין בְּהַהוּא הֵיכָלָא, וְאִיהוּ מְנַחֵם לוֹן.

וְנָטִיל מֵהַאי הֵיכָלָא וְעָאל בְּהֵיכָלָא רְבִיעָאָה, וְתַמָּן כָּל אִנּוּן אֲבֵלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם וְכָל אִנּוּן קָטוֹלֵי דְּשָׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְאִיהוּ שָׁרֵי וּבָכֵי. (דף לט ע"א) וּכְדֵין כָּל אִנּוּן נְשִׁיאִין דְּזַרְעָא דְּדָוִד כְּלְהוּ אֲחִידָן בֵּיהּ וּמְנַחֲמִין לֵיהּ.

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱחָזִים וְלֹא נֶאֱחָזִים בְּתוֹכָם. וּמֵעֲלֵיהֶם מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא נִכְנָס וְעוֹמֵד בֵּינֵיהֶם וּמְנַחֵם אוֹתָם.

הוּא נוֹסֵעַ מֵהַהֵיכָל הַזֶּה וְנִכְנָס. בַּהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי, וְשָׁם כָּל אוֹתָם בְּנֵי חֳלָאִים וּכְאֵבִים קָשִׁים, וְכָל אוֹתָם תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁלֹּא הִשְׁלִימוּ יְמֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם הָעֲצוּבִים עַל חֳרַבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ (וְשָׁפְכוּ) וְהָיוּ שׁוֹפְכִים דְּמָעוֹת. כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ הֵיכָל, וְהוּא מְנַחֵם אוֹתָם.

וְנוֹסֵעַ מֵהַהֵיכָל הַזֶּה וְנִכְנָס. בַּהֵיכָל הָרְבִיעִי, וְשָׁם כָּל אוֹתָם אֲבֵלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וְכָל אוֹתָם שֶׁנֶּהֱרְגוּ עַל יְדֵי שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם. וְהוּא שׁוֹהֶה וּבוֹכֶה. וְאָז כָּל אוֹתָם נְשִׂיאִים שֶׁל זֶרַע דָּוִד, כֻּלָּם אוֹחֲזִים בּוֹ וּמְנַחֲמִים אוֹתוֹ.

שְׁאָרֵי תְּנָיְינוּת וּבָכֵי עַד דְּקָלָא נָפִיק וּמִתְאַחֵד בְּהַהוּא קָלָא וְסָלִיק לְעֵילָּא וְאִשְׁתָּהֵי תַּמָּן עַד רֵישׁ יַרְחָא. וְכַד נָחִית נָחֲתַן עִמֵּיהּ כַּמָּה נְהוֹרִין וְזִיוִין מְנַהֲרִין לְכָל אִנּוּן הֵיכָלִין וְאַסְוָותָא וּנְהוֹרָא לְכָל אִנּוּן קְטוֹלִין וּבְנֵי מַרְעִין וּמַכְאוֹבִין דְּסָבִילוּ עִמֵּיהּ דְּמָשִׁיחַ.

וּכְדֵין פּוּרְפִּירָא לָבִישׁ. וְתַמָּן חַקִּיקִין וּרְשִׁימִין כָּל אִנּוּן קְטוֹלֵי דְּשָׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּהַהוּא פּוּרְפִּירָא. וְסָלִיק הַהוּא פּוּרְפִּירָא לְעֵילָּא וְאִתְחַקַּק תַּמָּן גּוֹ פּוּרְפִּירָא עִלָּאָה דְּמַלְכָּא. וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְאַלְבָּשָׁא הַהוּא פּוּרְפִּירָא וּלְמֵידַן עַמִּין דְּכְתִיב, (תהלים קי) יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת. עַד דְּאָתָא וְנָחִים לוֹן וְנָחֲתִין עִמֵּיהּ (במדבר) נְהוֹרִין וְעִדּוּנִין לְאִתְעַדְּנָא וְכַמָּה מַלְאָכִין וּרְתִיכִין עִמֵּיהּ. כָּל חַד וְחַד בְּמַלְבּוּשָׁא (נ"א וּבִידָא דְכָל חַד וְחַד מַלְבּוּשָׁא)

לשון הקודש

מַתְחִיל פַּעַם שְׁנִיָּה וּבוֹכֶה, עַד שֶׁיּוֹצֵא קוֹל, וְנֶאֱחָז בְּאוֹתוֹ קוֹל וְעוֹלֶה לְמַעְלָה וְשׁוֹהֶה שָׁם עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וּכְשֶׁיּוֹרֵד, יוֹרְדִים עִמּוֹ כַּמָּה אוֹרוֹת וְזִיוִים מְאִירִים לְכָל אוֹתָם הֵיכָלוֹת וּרְפוּאָה וְאוֹר לְכָל אוֹתָם הַחֲרוּגִים וּבְנֵי חֲלָאִים וּמַכְאוֹבִים שֶׁסָּבְלוּ עִם הַמָּשִׁיחַ.

וְאָז לוֹבֵשׁ לְבוּשׁ מַלְכוּת. וְשָׁם חֲקוּקִים וּרְשׁוּמִים כָּל אוֹתָם הֲרוּגִים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹ"ם בְּאוֹתָהּ פּוּרְפִּירָה, וְעוֹלָה אוֹתָהּ פּוּרְפִּירָה לְמַעְלָה, וְנֶחְקָק שָׁם תּוֹךְ הַפּוּרְפִּירָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לִלְבֹּשׁ אוֹתָהּ פּוּרְפִּירָה וְלָדוּן עַמִּים, שֶׁכָּתוּב (תהלים קי) יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת. עַד שֶׁבָּא וּמְנַחֵם אוֹתָם, וְיוֹרְדִים עִמּוֹ (במדבר) מְאוֹרוֹת וְעִדּוּנִים לְהִתְעַדֵּן, וְכַמָּה מַלְאָכִים וּמֶרְכָּבוֹת עִמּוֹ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד

לְאִתְלַבְּשָׁא בְּהוּ כָּל אִנּוּן נִשְׁמָתִין דְּקָטוֹלִין וְתַמָּן מִתְעַדְּנִין כָּל הַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ סָלִיק וְנָחִית.

לְגוֹ מֵהַאי הֵיכָלָא קַיְימֵי גּוֹ דַּרְגָּא עִלָּאָה אִנּוּן עֲשָׂרָה רַבְרְבִין מְמַנָּן (כְּנוֹן) רִבִּי עֲקִיבָא וְחַבְרוֹי. וְכֻלְּהוּ סַלְקֵי בְּסָלִיקוּ. גּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָאָה דִּלְעֵילָּא, וְנָהֲרִין בְּזִיו יְקָרָא עִלָּאָה. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ:

בְּהֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה קַיְימִין כָּל אִנּוּן מָארֵיהוֹן דִּתְיוּבְתָּא שְׁלִימְתָּא דְּתָבוּ מֵחֲטָאֵיהוֹן וְאִתְנַחֲמוּ בְּהוּ וְנָפְקַת נִשְׁמָתַיְיהוּ בְּדַכְיוּ (וְכָל אִנּוּן מָארֵיהוֹן דִּתְיוּבְתָּא) וְכָל אִנּוּן דְּקַדִּישׁוּ שְׁמָא דְּמָרֵיהוֹן וְקַבִּילוּ עֲלַיְיהוּ מוֹתָא. וּבְתַרְעָא דְּהַאי הֵיכָלָא (פְּתִחָא) קָאִים מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה דְּקַבִּיל לֵיהּ קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְיוּבְתָּא שְׁלִימְתָּא וְחַתַּר לֵיהּ חַתִּירָא לְקַבָּלָא לֵיהּ.

לשון הקודש

בְּמַלְבּוּשׁ [נ"א וּבְיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַלְבּוּשׁ] לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם כָּל אוֹתָם נִשְׁמוֹת הַהֲרוּגִים, וְשָׁם מִתְעַדְּנִים כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא עוֹלֶה וְיוֹרֵד.

לִפְנִים מֵהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים תּוֹךְ דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה אוֹתָם עֲשָׂרָה גְּדוֹלִים מְמֻנִּים (כְּמוֹ) רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו. וְכֻלָּם עוֹלִים בַּעֲלִיָּה תּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלְּמַעְלָה וּמְאִירִים בְּזִיו כְּבוֹד עֶלְיוֹן. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. **בַּהֵיכָל** הַחֲמִישִׁי קַיָּמִים כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁשָּׁבוּ מֵחֲטָאֵיהֶם וְהִתְנַחֲמוּ בָהֶם וְנִשְׁמָתָם יָצְאָה בְּטָהֳרָה, (וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה) וְכָל אֵלּוּ שֶׁקִּדְּשׁוּ שֵׁם רִבּוֹנָם וְקִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מָוֶת. וּבְשַׁעַר הַהֵיכָל הַזֶּה (פְּתַח) עוֹמֵד מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה שֶׁקִּבְּלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְחָתַר לוֹ חֲתִירָה לְקַבְּלוֹ.

וּלְגוֹ מֵהַאי הֵיכָלָא קַיְימִין כָּל אִנּוּן מָארֵיהוֹן דִּתְיוּבְתָּא שְׁלֵימְתָּא. דְּנִשְׁמַתְהוֹן נָפְקַת בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְמַרְמְרוּ עַל עוֹבָדֵיהוֹן. וְאִלֵּין מִתְעַדְּנִין בְּעִדּוּנָא עִלָּאָה בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. וּתְלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא נְהִירוּ עָאל בְּהַהוּא הֵיכָלָא דְּמִתְעַדְּנִין בֵּיהּ כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וְכָל חַד נִכְוָה מִנְּהִירוּ דְּחוּפָּה דְּחַבְרֵיהּ בֵּין לְתַתָּא בֵּין לְעֵילָּא. הַאי הֵיכָלָא קַיְימָא עַל אִנּוּן הֵיכְלֵי תַּתָּאֵי. וְאַפִּילּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִין לָא יָכְלִין לְאַעֲלָאָה בְּגוֹ (הַהוּא) הַאי הֵיכָלָא וּלְמֵיקַם בֵּיהּ. וְהַאי אִיהוּ דַּרְגָּא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא (בֵּיהּ) בַּר דַּרְגָּא דְּחַסִידֵי דְּאִיהוּ דַּרְגָּא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא:

הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה הֵיכָלָא דָּא הֵיכָלָא דְּחַסִידֵי. הֵיכָלָא דָּא הֵיכָלָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. וְהַאי הוּא הֵיכָלָא דְּקַיְימָא עַל כֹּלָּא. הֵיכָלָא דְּמִינָא לֵית

לשון הקודש

וּלְפָנִים מֵהֵיכָל זֶה עוֹמְדִים כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁנִּשְׁמָתָם יְצָאָה בְּשָׁעָה שֶׁהִתְמַרְמְרוּ עַל מַעֲשֵׂיהֶם. וְאֵלּוּ מִתְעַדְּנִים בְּעִדּוּן עֶלְיוֹן בְּכָל יוֹם וָיוֹם. וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם אוֹר נִכְנָם בְּאוֹתוֹ הֵיכָל שֶׁמִּתְעַדְּנִים בּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְכָל אֶחָד נִכְוֶה מֵאוֹר שֶׁל חֲפָּה שֶׁל חֲבֵרוֹ, בֵּין לְמַטָּה בֵּין לְמַעְלָה. הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד עַל אוֹתָם הֵיכָלוֹת תַּחְתּוֹנִים, וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים לֹא יְכוֹלִים לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ (הַהוּא) הַהֵיכָל הַזֶּה וְלַעֲמֹד בּוֹ. וְזוֹהִי דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל (בּוֹ), פְּרָט לְדַרְגַּת הַחֲסִידִים שֶׁהִיא דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל.

הֵיכָל שִׁשִּׁי. הֵיכָל זֶה הוּא הֵיכַל הַחֲסִידִים. הֵיכָל זֶה הוּא עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל. וְזֶהוּ הֵיכָל שֶׁעוֹמֵד עַל הַכֹּל. הֵיכַל הַיָּמִין אֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בּוֹ, אֶלָּא אוֹתָם חֲסִידִים

מָאן דְּיָקִים בֵּיהּ. אֶלָּא אִנּוּן חַסִידִים קַדִּישִׁין וְכָל אִנּוּן דִּמְרַחֲמֵי לְמָרֵיהוֹן בִּרְחִימוּ סַגִּי. וּלְפִתְחָא דְּהַאי הֵיכָלָא קַיְימָא כָּל אִנּוּן דִּמְיַחֲדֵי יִחוּדָא דְּמָרֵיהוֹן בְּכָל יוֹמָא. וְאִלֵּין עָאלִין בְּהַאי הֵיכָלָא וּזְמִינִין לְסַלְקָא בְּקַדְמִיתָא.

וְעֵילָא מֵהַאי פִּתְחָא אַבְרָהָם יְמִינָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּלְפִתְחָא אַחֲרָא קַיְימָא יִצְחָק דְּאִתְעַקַּד עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא וְהַוָּה קָרְבָּנָא שְׁלִים קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּלְפִתְחָא אַחֲרָא לְגוֹ קַיְימָא יַעֲקֹב שְׁלֵימָא וּתְרֵיסַר שְׁבָטִין סַחֲרָנֵיהּ וּשְׁכִינְתָּא עַל רֵישַׁיְיהוּ.

וְכַד יִשְׂרָאֵל בְּעָקוּ אִתְעָרוּ תְּלַת אַבָּהָן וּמִתְעָרֵי לָהּ לִשְׁכִינְתָּא לְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ. וּכְדֵין אִיהִי סַלְקָא וְאִתְעַטָּרָא לְעֵילָּא וְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וּכְמָה דְּאִית הֵיכָלִין לְתַתָּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, הָכִי נָמֵי לְעֵילָּא אִית הֵיכָלִין מִתַּקְּנָן דְּאִנּוּן רָזָא דִּמְהֵימָנוּתָא. וְכָל

לשון הקודש

קְדוֹשִׁים וְכָל אוֹתָם שֶׁאוֹהֲבִים אֶת רִבּוֹנָם בְּאַהֲבָה רַבָּה. וּלְפֶתַח הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים כָּל אֵלּוּ שֶׁמְּיַחֲדִים יִחוּד שֶׁל רִבּוֹנָם בְּכָל יוֹם. וְאֵלֶּה נִכְנָסִים בַּהֵיכָל הַזֶּה וַעֲתִידִים לַעֲלוֹת בָּרִאשׁוֹנָה.

וּמֵעַל הַפֶּתַח הַזֶּה אַבְרָהָם, יְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּלְפֶתַח אַחֵר עוֹמֵד יִצְחָק שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה קָרְבָּן שָׁלֵם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּלְפֶתַח אַחֵר לִבְפָנִים עוֹמֵד יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים סְבִיבוֹ, וּשְׁכִינָה עַל רָאשֵׁיהֶם.

וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּצָרָה, מִתְעוֹרְרִים שִׁלְשֶׁת הָאָבוֹת וּמְעוֹרְרִים אֶת הַשְּׁכִינָה לְהָגֵן עֲלֵיהֶם. וְאָז הִיא עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת לְמַעְלָה וּמְגִנָּה עַל יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ הֵיכָלוֹת לְמַטָּה בְּגַן עֵדֶן, כָּךְ גַּם לְמַעְלָה יֵשׁ

(אִגּוּן) הֲנֵי הֵיכָלִין כְּלְהוּ מִתְקַשְּׁרָן וּמִתְעַטְּרָן בְּחַד הֵיכָלָא דְּאִיהוּ.

הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה וְהַאי הֵיכָלָא אִיהוּ גָּנִיז וְסָתִים מִכָּל שְׁאַר הֵיכָלִין. בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהַאי הֵיכָלָא קָאִים חַד עַמּוּדָא (דף לט ע"ב) דְּאִיהוּ בִּגְוָונִין סַגִּיאִין יָרוֹק חִוָּור סוּמָק אוּכְמָא. וְכַד נְשְׁמָתִין סָלְקִין אִגּוּן עָאלִין גּוֹ הַאי הֵיכָלָא. מָאן דְּאִתְחֲזֵי לְהַאי גַּוְונָא סָלִיק בֵּיהּ. כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

וְאִלֵּין שִׁית הֵיכָלִין אִגּוּן לְמָדוֹרָא כְּדְאָמְרָן. וְשְׁבִיעָאָה לָאו אִיהוּ לְמָדוֹרָא. וְשִׁית כֻּלָּא בְּרָזָא דְּשִׁית. וְעַל דָּא כְּתִיב בָּרָא שִׁית. שִׁית דַּרְגִּין לְעֵילָּא שִׁית דַּרְגִּין לְתַתָּא וְכֻלָּא רָזָא חָדָא.

תָּא חֲזֵי, בְּרֵאשִׁית. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר תְּרֵין בָּתִּין הֲווֹ, בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. דָּא עִלָּאָה וְדָא תַּתָּאָה.

לשון הקודש

הֵיכָלוֹת מִתְקָנִים שֶׁהֵם סוֹד הָאֱמוּנָה. וְכָל [אוֹתָם] הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ מִתְקַשְּׁרִים וּמִתְעַטְּרִים בְּהֵיכָל אֶחָד שֶׁהוּא:

הֵיכָל הַשְּׁבִיעִי. וְהֵיכָל זֶה גָּנוּז וְנִסְתָּר מִכָּל שְׁאַר הַהֵיכָלוֹת. בְּאֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד עַמּוּד אֶחָד שֶׁהוּא בְּגָוְונִים רַבִּים: יָרֹק, לָבָן, אָדֹם, שָׁחֹר. וּכְשֶׁנִּשְׁמוֹת עוֹלוֹת, הֵן עוֹלוֹת לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה. מִי שֶׁרָאוּי לַגָּוֶן הַזֶּה עוֹלֶה בּוֹ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ.

וְשִׁשָּׁה הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ הֵם לַמָּדוֹר כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, וְהַשְּׁבִיעִי אֵינוֹ לְמָדוֹר. וְשֵׁשׁ הַכֹּל בְּסוֹד שֶׁל שֵׁשׁ. וְעַל זֶה כָּתוּב בָּרָא שִׁית. שֵׁשׁ דְּרָגוֹת לְמַעְלָה וְשֵׁשׁ דְּרָגוֹת לְמַטָּה, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד

בְּא רְאֵה, בְּרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,

תְּרֵין הֵהֵי"ן אִנּוּן, דָּא עִלָּאָה וְדָא תַּתָּאָה וְכֻלְּהוּ חַד.
ב' עִלָּאָה פָּתְחָא תַּרְעִין לְכָל סִטְרָא. דְּהָכִי הוּא דְכָלִיל
דָּא בְּדָא. רֵאשִׁית. כְּדֵין הוּא רֵאשִׁית לְאָעֳלָא
בְּחוּשְׁבְּנָא דִבְנְיָנָא.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵאשִׁית דָּא כְּלָלָא
דְיוּקְנָא (ד"א דְּדִיוּקְנָא) דְּכָל דִּיוּקְנִין כְּלִילָן בֵּיהּ.
דָּא רָזָא דִכְתִיב, (יחזקאל א) הוּא מַרְאֶה דְמוּת כְּבוֹד
יְיָ, חֵיזוּ דְאִתְחַזּוּן בֵּיהּ שִׁית אַחֲרָנִין. וְדָא הוּא
בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית.

תָּא חֲזֵי, כַּד עָאלִין בְּהַאי חֵיזוּ שִׁית גְּוָונִין, הִיא
אַתְקִינַת גַּרְמָא לְאַחֲזָאָה לוֹן וּלְמִפְעַל בְּהוּ
אוּמָנוּתָא דְעָלְמָא. וְאִי תֵּימָא דְהַאי אוּמָנוּתָא דְעָלְמָא
מִדַּרְגָּא דָא הוּא. כְּתִיב בָּרָא שִׁית. שְׁבָחָא דְשִׁית אִיהוּ
דְעָבְדֵי אוּמָנוּתָא בְּהַאי.

לשון הקודש

שְׁנֵי בָּתִּים הָיוּ, בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. זֶה
עֶלְיוֹן וְזֶה תַּחְתּוֹן. שְׁנֵי הֵהֵי"ן הֵם. זֶה עֶלְיוֹן
וְזֶה תַּחְתּוֹן, וְכֻלָּם אֶחָד. ב' הָעֶלְיוֹן פּוֹתֵחַ
שְׁעָרִים לְכָל צַד. שֶׁכָּךְ הוּא – שֶׁכּוֹלֵל זֶה
בָּזֶה. רֵאשִׁית. אָז הוּא רֵאשִׁית לְהַכְנֵס
בְּחֶשְׁבּוֹן הַבִּנְיָן.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּרֵאשִׁית
זֶה כְּלָלוּת הַדְּמוּת (שֶׁל הַדְּמוּת) שֶׁכָּל הַדְּמָיוֹת
כְּלוּלוֹת בּוֹ. זֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (יחזקאל א) הוּא
מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. מַרְאֶה שֶׁנִּרְאִים בּוֹ
שִׁשָּׁה אֲחֵרִים. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית.
בָּא רְאֵה, כְּשֶׁנִּכְנָסִים בַּמַּרְאֶה הַזֶּה שִׁשָּׁה
גְּוָנִים, הִיא מַתְקִינָה עַצְמָהּ לְגַלּוֹתָם
וְלִפְעֹל בָּהֶם אֻמָּנוּת הָעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר
שֶׁהָאֻמָּנוּת הַזּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הִיא מִדַּרְגָּה זוֹ
– כָּתוּב בָּרָא שִׁית. שֶׁבַח שֶׁל הַשִּׁשָּׁה הוּא
שֶׁעוֹשִׂים אֻמָּנוּת בָּזֶה.

רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (שיר השירים ב) **הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ.**

הַנִּצָּנִים (נִרְאוּ בָּאָרֶץ) **דָּא הוּא רָזָא דְּשִׁית דַּרְגִּין** (גליון הרש"ב: עֶלָּה וְאִיהִי שְׁבִיעָאָה. וְאִלֵּין אִנּוּן שִׁית דַּרְגִּין דַּאֲבְרָהָם וְדַרְגָּא דְּיִצְחָק וְדַרְגָּא דְּיַעֲקֹב וְכֻלְּהוּ אִתְחֲזוּ בְּאַרְעָא דִּכְתִיב נִרְאוּ בָּאָרֶץ. בָּאָרֶץ דָּא הִיא קַרְתָּא קַדִּישָׁא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל). **נִרְאוּ בָּאָרֶץ, בְּגִין דְּאִנּוּן דְּיוּקְנִין לְאִתְחַזָּאָה בְּהַאי דַּרְגָּא. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ, דְּהָא כְּדֵין מְשַׁבַּח וּמְהַדַּר כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** (תהלים ל) **לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָּבוֹד וְלֹא יִדֹּם. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי מִזְמוֹר כְּמָה דְּתָנֵינָן דִּכְתִיב מִזְמוֹר לְדָוִד דְּשָׁאֲרִית עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא בְּרִישָׁא. וְדָא הוּא עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ. רִבִּי חִיָּיא אָמַר דְּהָא כְּדֵין מָטָא זִמְנָא לְשַׁבְּחָא.**

רִבִּי אַבָּא אָמַר עָלְמָא עִלָּאָה סָתִים וְכָל מִלּוֹי סְתִימִין. בְּגִין דְּקַיְימָא בְּרָזָא עִלָּאָה יוֹמָא דְּכָל יוֹמִין (רוֹמָא דְּכָל רוֹמִין). **וְכַד בָּרָא וְאַפִּיק, אַפִּיק אִלֵּין שִׁית.**

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (שם ב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַנִּצָּנִים (נִרְאוּ בָּאָרֶץ)– זֶהוּ סוֹד שֶׁל שֵׁשׁ דְּרָגוֹת וְעֶלְיָה וְהִיא שְׁבִיעִית. וְאֵלּוּ הֵם שֵׁשׁ דְּרָגוֹת: דַּרְגַּת אַבְרָהָם, דַּרְגַּת יִצְחָק וְדַרְגַּת יַעֲקֹב, וְכֻלָּם וּבַעֲז"ן וְיוֹסֵ"ף. כְּלָן נִרְאוֹת בָּאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב נִרְאוּ בָּאָרֶץ. בָּאָרֶץ – זוֹהִי קִרְיָה קְדוֹשָׁה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל). **נִרְאוּ בָּאָרֶץ** – מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן דְּמְיוֹת לְהִגָּלוֹת בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ – שֶׁהֲרֵי אָז מְשַׁבֵּחַ וְחוֹזֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ל) לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָּבוֹד וְלֹא יִדֹּם. וְלָכֵן נִקְרָא מִזְמוֹר, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁכָּתוּב מִזְמוֹר לְדָוִד, שֶׁשָּׁרְתָה עָלָיו שְׁכִינָה בָּרֹאשׁ. וְזֶהוּ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, שֶׁהֲרֵי אָז הִגִּיעַ זְמַן לְשַׁבֵּחַ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, עוֹלָם הָעֶלְיוֹן נִסְתָּר וְכָל דְּבָרָיו נִסְתָּרִים, מִשּׁוּם שֶׁעוֹמֵד בְּסוֹד

וּבְגִין דְּאִיהוּ סָתִים דְּכָל מִלּוֹי סְתִימִין, אָמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית יוֹמִין עִלָּאִין. וְלָא אָמַר מָאן בָּרָא לְהוֹן. בְּגִין דְּאִיהוּ עָלְמָא עִלָּאָה סְתִימָא.

וּלְבָתַר גָּלֵי וְאָמַר (לוז) עֲבִידְתָּא תַּתָּאָה. וְאָמַר מָאן בָּרָא לֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ עָלְמָא דְּקַיְימָא בְּאִתְגַּלְיָיא. וְאָמַר בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וְלָא כְּתִיב בָּרָא סָתִים (ד"א בְּאַרַח סָתִים) בָּרָא אֵת הַשָּׁמַיִם. בְּגִין דְּאִיהוּ עָלְמָא בְּאִתְגַּלְיָא וְאָמַר בָּרָא אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וַדַּאי שְׁמָא בְּאִתְגַּלְיָא. קַדְמָאָה בִּסְתִימָא דְּאִיהוּ עִלָּאָה. תַּתָּאָה בְּאִתְגַּלְיָא. לְמֶהֱוֵי תָּדִיר עוֹבָדָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָתִים וְגַלְיָא. וְרָזָא דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא הָכִי הוּא סָתִים וְגַלְיָא. אֵת הַשָּׁמַיִם לְאַסְגָּאָה שָׁמַיִם תַּתָּאֵי לְתַתָּא. וְאֵת הָאָרֶץ לְאַכְלָלָא אֱרָץ דִּלְתַתָּא. וּלְאַסְגָּאָה (לה) כָּל

לשון הקודש

עֶלְיוֹן יוֹם שֶׁל כָּל הַיָּמִים וְהָרוּם שֶׁל כָּל הָרוּמִים). וּכְשֶׁבָּרָא וְהוֹצִיא, הוֹצִיא אֶת הַשִּׁשָּׁה הָאֵלּוּ. וּבְגִלַּל שֶׁהוּא נִסְתָּר, שֶׁכָּל דְּבָרָיו נִסְתָּרִים, אָמַר בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁשָּׁה יָמִים עֶלְיוֹנִים. וְלֹא אָמַר מִי בָּרָא אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם עֶלְיוֹן נִסְתָּר. וְאַחַר כְּךָ גִּלָּה וְאָמַר (וְלֶהֱם) הַמַּעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹן, וְאָמַר מִי בָּרָא אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁעוֹמֵד בְּהִתְגַּלּוּת. וְאָמַר, בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְלֹא כָּתוּב בָּרָא נִסְתָּר (וּבְדֶרֶךְ נִסְתָּר) בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם בְּהִתְגַּלּוּת. וְאָמַר בָּרָא אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וַדַּאי שֵׁם בְּהִתְגַּלּוּת. הָרִאשׁוֹן בְּנִסְתָּר שֶׁהוּא עֶלְיוֹן. הַתַּחְתּוֹן בְּהִתְגַּלּוּת. לִהְיוֹת תָּמִיד מַעֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסְתָּר וְנִגְלֶה. וְסוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כָּךְ הוּא נִסְתָּר וְנִגְלֶה. אֵת הַשָּׁמַיִם – לְרַבּוֹת

עוֹבָדָהָא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא:

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ כִּדְקָאֲמָרַן. וְהָאָרֶץ דָּא אֶרֶץ עִלָּאָה דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ. הָיְתָה. בְּקַדְמִיתָא כְּבָר חֲוַת כִּדְקָא יָאוּת. וְהַשְׁתָּא תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ. הָיְתָה דַּיְיקָא. לְבָתַר אַזְעִירַת גַּרְמָהּ וְאַזְעִירַת נְהוֹרָא. תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ אַרְבַּע יְסוֹדֵי עָלְמָא דְּאִשְׁתַּכְלְלוּ בָּהּ.

דָּבָר אַחֵר וְאֶת הָאָרֶץ כִּדְקָאֲמָרַן לְאַסְגָּאָה אַרְעָא דִלְתַתָּא דְּאִיהִי אִתְעֲבִידַת כְּכַמָּה מְדוֹרִין (נְהוֹרִין) כֻּלָּא כְּגַוְונָא עִלָּאָה. וְדָא הוּא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אִלֵּין אִנּוּן מָדוֹרֵי אַרְעָא. אֶרֶץ. אֲדָמָה. גֵּיא. נְשִׁיָּה. צִיָּה. אַרְקָא. תֵּבֵל. וְגָדוֹל שֶׁבְּכוּלָּם תֵּבֵל דִּכְתִיב, (תהלים ט) **וְהוּא** (דף מ ע"א) יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

לשון הקודש

שָׁמַיִם תַּחְתּוֹנִים לְמַטָּה. וְאֵת הָאָרֶץ – לְהַכְלִיל אֶרֶץ שֶׁלְּמַטָּה וּלְרַבּוֹת כָּל מַעֲשֶׂיהָ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וְהָאָרֶץ – זוֹ אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁל עַצְמָהּ. הָיְתָה – בַּהַתְחָלָה כְּבָר הָיְתָה כָּרְאוּי, וְעַכְשָׁו תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ. הָיְתָה דַּוְקָא. אַחַר כָּךְ הִקְטִינָה אֶת עַצְמָהּ וְהִקְטִינָה אֶת אוֹרָהּ. תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ – אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הָעוֹלָם שֶׁנִּתְקְנוּ בָּהּ.

דָּבָר אַחֵר וְאֵת הָאָרֶץ – כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, לְרַבּוֹת אֶרֶץ שֶׁלְּמַטָּה שֶׁהִיא נֶעֱשְׂתָה בְּכַמָּה מְדוֹרִים [אורות] הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְזֶהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אֵלּוּ אוֹתָם מְדוֹרֵי הָאָרֶץ: אֶרֶץ, אֲדָמָה, גַּיְא, נְשִׁיָּה, צִיָּה, אַרְקָא, תֵּבֵל. וְגָדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם תֵּבֵל, שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מָאן הוּא צִיָּה. אָמַר לֵיהּ דָּא הוּא אֲתַר דְּגֵיהִנֹּם כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר צִיָּה וְצַלְמָוֶת. וְרָזָא דָּא כְּתִיב, (ד"א דִכְתִיב) (בְּמִלַּת) וְחִשָּׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. דָּא רָזָא אֲתַר דְּגֵיהִנֹּם. דָּא הוּא צִיָּה אֲתַר דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת כִּדְקָאֲמָרַן דְּאִיהוּ מַחְשִׁיךְ אַנְפַּיְיהוּ דִּבְרִיָּיתָא. וְדָא הוּא אֲתַר דְּחִשָּׁךְ עִלָּאָה.

תֹּה"וֹ דָּא נְשִׁי"ה דְּלָא אִתְחַזְיָא בָּהּ חֵיזוּ כְּלָל עַד דְּאִתְנְשֵׁי מִכֹּלָּא. וְעַל דָּא אִתְקְרֵי נְשִׁיָּה. וָבֹהוּ דָּא אַרְקָא אֲתַר דְּלָא אִתְנְשֵׁי. רִבִּי חִיָּיא אָמַר דָּא גֵּיא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת דָּא לָקְבֵל תִּבֵל דְּאִתְּזַן מֵרוּחַ אֱלֹהִים, וְכֹלָּא כְּחַד הוּא.

כְּגַוְונָא דָּא אִית לְאֶרֶץ עִלָּאָה. שִׁבְעָה מְדוֹרִין אִנּוּן לְעֵילָּא דַּרְגָּא עַל דַּרְגָּא וּבְכֻלְּהוּ מְדוֹרִין מַלְאָכֵי עִלָּאֵי אִלֵּין עַל אִלֵּין. הָכִי נָמֵי לְתַתָּא. וְכֹלָּא

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַהִי צִיָּה? אָמַר לוֹ, זֶהוּ מָקוֹם הַגֵּיהִנֹּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צִיָּה וְצַלְמָוֶת. וְסוֹד זֶה כָּתוּב [וְשֶׁכָּתוּב] (בְּמִלַּת) וְחִשָּׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. זֶה סוֹד מָקוֹם הַגֵּיהִנֹּם. זֶהוּ צִיָּה, הַמָּקוֹם שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהוּא מַחְשִׁיךְ אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. וְזֶהוּ מָקוֹם שֶׁל חֹשֶׁךְ עֶלְיוֹן.

תֹּה"וֹ זֶה נְשִׁי"ה שֶׁלֹּא נִרְאֶה בָּהּ מַרְאֶה כְּלָל עַד שֶׁנִּשְׁכַּח מֵהַכֹּל, וְעַל זֶה נִקְרֵאת נְשִׁיָּה. וּבֹהוּ זוֹ אַרְקָא, מָקוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, זֶה גֵּיא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת – זֶה כְּנֶגֶד תֵּבֵל שֶׁנִּזּוֹן מֵרוּחַ אֱלֹהִים, וְהַכֹּל הוּא כְּאֶחָד.

כְּמוֹ זֶה יֵשׁ לָאָרֶץ הָעֶלְיוֹנָה, שִׁבְעָה מְדוֹרִים הֵם לְמַעְלָה דַּרְגָּה עַל דַּרְגָּה, וּבְכָל הַמְּדוֹרִים מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים אֵלֶּה

אָחִיד דָּא בְּדָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חָד. שִׁבְעָה מְדוֹרִין אִנּוּן לְעֵילָּא. וְהָאי אֶרֶץ עִלָּאָה אֲחִידַת לוֹן וְכֻלְּהוּ קָיְמִין בָּהּ. וּבְכֻלְּהוֹן קָיְמָא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דַּרְגִּין פְּרִישָׁן דָּא מִן דָּא. וְאַתְרִין פְּרִישָׁן דָּא מִן דָּא:

מָדוֹרָא קַדְמָאָה לְתַתָּא הוּא אֲתַר בֵּי חָשׁוּךְ דְּלָא נָהִיר. וְהוּא מִתְתַּקֵּן לְמָדוֹרֵי רוּחֵי וְקַטְטִירֵי וְעִלְעוּלֵי תַּקִּיפִין דְּלָא אִתְחַזְיָין. וְלָא אִית בֵּיהּ נְהוֹרָא וְלָא חֲשׁוֹכָא וְלָא דִּיוּקְנָא כְּלַל. וְתַמָּן לָא יָדְעִין בֵּיהּ יְדִיעָא כְּלָל דְּלָאו בֵּיהּ צוּרָה גּוֹ כְּלַל כּוּרְסְיָא (סוּרְטָא). **וְעַל** הַהוּא אֲתַר מְמַנָּא חַד מַלְאָכָא מַהֲרִיאֵל שְׁמֵיהּ. וְעִמֵּיהּ שִׁבְעִין מְמַנָּן מְעוֹפְפִין. וְאִתְמַחוּן מְזִיקֵי שְׁבִיבִין (דְּעַלַּיְיהוּ) וְלָא קַיָּמִין וְלָא אִתְחַזּוּן וְלָא מִשְׁתַּכְּחֵי. וְכַד אָתֵי צַפְרָא כֻּלְּהוּ מִתְחַדְּשָׁן וְלָא קָיְמֵי. כַּד מָטָאן לְגַבֵּי הַהוּא (דְּהַאי) אֲתַר אַבְדִין וְלָא מִשְׁתַּכְּחִין וְעָאלִין

לשון הקודש

עַל אֵלֶּה. כָּךְ גַּם לְמַטָּה. וְהַכֹּל אָחוּז זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. שִׁבְעָה מְדוֹרִים הֵם לְמַעְלָה, וְהָרֵי אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה אוֹחֶזֶת אוֹתָם וְכֻלָּם עוֹמְדִים בָּהּ, וּבְכֻלָּם נִמְצֵאת תִּשְׁבַּחַת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. דְּרָגוֹת נִפְרָדוֹת זוֹ מִזּוֹ, וּמְקוֹמוֹת נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה. **מָדוֹר** רִאשׁוֹן לְמַטָּה הוּא מָקוֹם בַּיִת חָשׁוּךְ שֶׁלֹּא מֵאִיר, וְהוּא מְתֻקָּן לִמְדוֹרֵי רוּחוֹת וּסְעָרוֹת חֲזָקוֹת שֶׁלֹּא נִרְאִים. וְאֵין בּוֹ אוֹר וְלֹא חֹשֶׁךְ וְלֹא דְּמוּת כְּלָל. וְשָׁם לֹא יוֹדְעִים בּוֹ יְדִיעָה כְּלָל, שֶׁאֵין בּוֹ צוּרָה תּוֹךְ כְּלַל הַכִּסֵּא (הָרָשֵׁם). **וְעַל** אוֹתוֹ מָקוֹם מְמֻנֶּה מַלְאָךְ אֶחָד וּשְׁמוֹ מַהֲרִיאֵ"ל. וְעִמּוֹ שִׁבְעִים מְמֻנִּים מְעוֹפְפִים. וְנִמְחִים מַזִּיקֵי הַשַּׁלְהָבוֹת (שֶׁעֲלֵיהֶם) וְלֹא עוֹמְדִים וְלֹא נִרְאִים וְלֹא נִמְצָאִים. וּכְשֶׁבָּא הַבֹּקֶר, כֻּלָּם מִתְחַדְּשִׁים וְלֹא עוֹמְדִים. כְּשֶׁמַּגִּיעִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם, אוֹבְדִים וְלֹא

בְּחַד נוּקְבָא דְתְהוֹמָא וְלָא אִתְחַזּוּן. כַּד אִתְרְמִישׁ לֵילְיָא אִתְמַחוּן מֵאִנּוּן שְׁבִיבִין עַד דְּמָטֵי צַפְרָא:

מָדוֹרָא תִּנְיָינָא הוּא אֲתַר דְּנָהִיר יַתִּיר וְאִיהוּ חָשׁוּךְ. אֲבָל לָא חָשׁוּךְ כְּהַהוּא קַדְמָאָה. וְהוּא מִתְתַּקֵּן לְמָדוֹרֵי מַלְאָכִין עִלָּאִין דִּי מְמַנָּן עַל עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא וּלְמִסְטֵי (ד"א לְמִסְטֵי) לְהוֹן בְּהַהוּא אֲתַר בִּישָׁא דְּאִנּוּן אָזְלִין. וְהַהוּא אֲתַר אִתְחֲזֵי יַתִּיר מִן קַדְמָאָה. וְאִלֵּין מַלְאָכִין אִית לְהוֹן קָרָבָא (קוּרְבָּא) עִם בְּנֵי נָשָׁא וּמִתְזַנָּן (וּמִתְהַנָּן) מֵרִיחָא וּבוּסְמָא דִּלְתַתָּא לְסַלְקָא בְּתוּעַלְתָּא וּלְאַנְהָרָא יַתִּיר.

וְעַלַיְיהוּ חַד מְמַנָּא קדומיאל שְׁמֵיהּ. וְאִלֵּין פָּתְחִין שִׁירָתָא וּמְשַׁתְּבְּחֵי וְאָזְלִין לוֹן. וְלָא אִתְחַזּוּן עַד דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא פָּתְחֵי וְאָמְרֵי שִׁירָתָא. כְּדֵין קָיְימָן בְּדוּכְתַּיְיהוּ וְאִתְחַזָּן נְהִירִין יַתִּיר. תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא

לשון הקודש

נִמְצָאִים, וְנִכְנָסִים בְּנֶקֶב אֶחָד שֶׁל הַתְּהוֹם וְלֹא נִרְאִים. כְּשֶׁנִּחְשָׁךְ הַלַּיְלָה, נִמְחִים מֵאוֹתָן שַׁלְהֲבוּת עַד שֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר.

מָדוֹר הַשֵּׁנִי הוּא מָקוֹם שֶׁמֵּאִיר יוֹתֵר וְהוּא חָשׁוּךְ, אֲבָל לֹא חָשׁוּךְ כְּמוֹ אוֹתוֹ רִאשׁוֹן. וְהוּא מְתֻקָּן לְמָדוֹרִים שֶׁל מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם וְלַהַסִיטָם [וּלְהַסְטוֹתָם] בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ רָעָה שֶׁהֵם הוֹלְכִים. וְאוֹתוֹ מָקוֹם נִרְאָה יוֹתֵר מִן הָרִאשׁוֹן. וְלַמַּלְאָכִים הַלָּלוּ יֵשׁ קְרָב [וְקֶרְבָּה] עִם בְּנֵי אָדָם וְנִזּוֹנִים [וְנֶהֱנִים] מֵרֵיחַ וּבֹשֶׂם שֶׁלְּמַטָּה לַעֲלוֹת בְּתוֹעֶלֶת וּלְהָאִיר יוֹתֵר.

וַעֲלֵיהֶם מְמֻנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ קְדוּמִיא"ל. וְאֵלֶּה פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה וְשׁוֹכְכִים וְהוֹלְכִים לָהֶם, וְלֹא נִרְאִים עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה, וְאָז עוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם וְנִרְאִים מְאִירִים יוֹתֵר. שָׁלֹשׁ

מְקַדְּשֵׁי קְדוּשְׁתָּא. וְכַד יִשְׂרָאֵל עָסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא כְּלְהוֹן טָאסִין וְסָהֲדֵי (אנון) סָהֲדוּתָא לְעֵילָּא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עֲלַיְיהוּ:

מָדוֹרָא תְּלִיתָאָה הוּא אֲתַר דְּשְׁבִיבִין וְקַטוֹרִין. וְתַמָּן נְגִידוּ דְּנָהַר דִּינוּר דְּנָגִיד וְנָפִיק דְּאִיהוּ בֵּי מוֹקְדָא דְּנַפְשַׁיְיהוּ דְּרַשִׁיעַיָּא. דְּמִתַּמָּן נָחִית אֶשָּׁא עַל רִישַׁיְיהוּ דְּרַשִׁיעַיָּא, וְתַמָּן מַלְאָכֵי חַבָּלָה דְּטָרְדֵי לְהוּ. **וְתַמָּן** אִשְׁתַּכַּח דְּלֵטוֹרְיָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל לְזִמְנִין וּלְאַסְטָאָה לוֹן. בַּר בְּזִמְנָא דְּנָסְבֵי אַסְוָותָא לְדַחְיָא לֵיהּ. וְחַד מְמַנָּא עֲלַיְיהוּ מִסְטְרָא דְּשַׂמְאלָא כְּלְהוּ מִסְטְרָא דְּחשֹׁךְ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְחשֹׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. וסמאל חַיָּבָא אִשְׁתַּכַּח תַּמָּן:

מָדוֹרָא רְבִיעָאָה הוּא אֲתַר דְּנָהִיר. וְתַמָּן הוּא נְהִירוּ לְמַלְאָכֵי עִלָּאֵי דִּי בִסְטַר יְמִינָא.

לשון הקודש

פְּעָמִים בְּיוֹם מְקַדְּשִׁים קְדֻשָּׁה. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כֻּלָּם טָסִים וּמְעִידִים (והם) עֵדוּת לְמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

מָדוֹר שְׁלִישִׁי הוּא מָקוֹם שֶׁל לֶהָבוֹת וְתִמְרוֹת עָשָׁן, וְשָׁם הַשְׁפָּעָה שֶׁל נְהַר דִּינוּר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, שֶׁהוּא בֵּית הַמּוֹקֵד לְנַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים, שֶׁמִּשָּׁם יוֹרֶדֶת אֵשׁ עַל רָאשֵׁי הָרְשָׁעִים, וְשָׁם מַלְאָכֵי חַבָּלָה שֶׁמְּטוֹרְדִים אוֹתָם.

וְשָׁם נִמְצֵאת לָשׁוֹן הָרָע עַל יִשְׂרָאֵל לִפְעָמִים וּלְהַסְטוֹת אוֹתָם, פֶּרֶט לִזְמַן שֶׁלּוֹקְחִים רְפוּאָה לִדְחוֹת אוֹתוֹ. וּמְמֻנֶּה אֶחָד עֲלֵיהֶם מִצַּד הַשְּׂמאל, כֻּלָּם מִצַּד הַחשֹׁךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְחשֹׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.

וְסָמָא"ל הָרָשָׁע נִמְצָא שָׁם.

מָדוֹר רְבִיעִי הוּא מָקוֹם שֶׁמֵּאִיר, וְשָׁם הוּא אוֹר לִמְלְאָכִים עֶלְיוֹנִים שֶׁבְּצַד

וּפַתְחֵי שִׁירָתָא וְסַיְימֵי וְלָא אָזְלִין לְאַעֲבָרָא כְּהָנֵי קַדְמָאֵי (דף מ ע"ב) דְּפָתְחִין שִׁירָתָא וּמְתוֹקְדָן וּמִתְעַבְּרָן בְּנוּר דָּלִיק וְתָבִין וּמִתְחַדְּשִׁין כְּמִלְקַדְמִין. וְהָנֵי קָיְימִין בְּדוּכְתַּיְיהוּ וְלָא מִתְעַבְּרָן. וְהָנֵי מַלְאָכֵי דְּרַחֲמֵי דְּלָא מְשַׁנְּיָין לְעָלְמִין.

וְעָלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים קד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגוֹ' וְאִלֵּין עָבְדִין שְׁלִיחוּתַיְיהוּ בְּעָלְמָא וְלָא אִתְחַזּוֹן לִבְנֵי נָשָׁא בַּר בְּחֶזְוָא אוֹ בְּסִטְרָא אַחֲרָא בְּסָכְלְתָנוּ סַגֵּי. וְחַד מַלְאָכָא מִמַּנָּא עָלַיְיהוּ פדא"ל שְׁמֵיהּ. וּבֵיהּ פִּתְיחִין מַפְתְּחָן דְּרַחֲמֵי לְאַנּוּן דְּתָיְיבִין לְגַבֵּיהּ דְּמָאֲרֵיהוֹן. וּפָתְחִין תַּרְעִין לְאַעֲבָרָא צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן:

מָדוֹרָא חֲמִישָׁאָה הוּא מָדוֹרָא דְּנָהִיר בְּנְהִירוּ יַתִּיר מִכֻּלְהוּ קַדְמָאֵי. וְאִית בֵּיהּ מַלְאָכִין מִנְהוֹן

לשון הקודש

יְמִין, וּפוֹתְחִים בְּשִׁירָה וּמְסַיְּמִים, וְלֹא הוֹלְכִים לַעֲבוֹר כְּאֵלּוּ רִאשׁוֹנִים שֶׁפּוֹתְחִים בְּשִׁירָה וְנִשְׂרָפִים וְעוֹבְרִים בְּאֵשׁ דּוֹלֶקֶת, וְשָׁבִים וּמִתְחַדְּשִׁים כְּמִקֶּדֶם. וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בִּמְקוֹמָם וְלֹא מִתְבַּטְּלִים. וְאֵלֶּה מַלְאֲכֵי רַחֲמִים שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנִּים לְעוֹלָמִים.

וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים קד) עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגוֹ'. וְאֵלֶּה עוֹשִׂים שְׁלִיחוּתָם בָּעוֹלָם וְלֹא נִרְאִים לִבְנֵי אָדָם, פֶּרֶט לְמַרְאֶה אוֹ בְּצַד אַחֵר בְּשֵׂכֶל רַב. וּמַלְאָךְ אֶחָד מְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם, שֶׁשְּׁמוֹ פדא"ל. וּבוֹ פּוֹתְחִים מַפְתְּחוֹת הָרַחֲמִים לְאוֹתָם שֶׁשָּׁבִים לִרְבוֹנָם, וּפוֹתְחִים שְׁעָרִים לְהַעֲבִיר תְּפִלּוֹתֵיהֶם וּבַקָּשׁוֹתֵיהֶם.

מָדוֹר חֲמִישִׁי הוּא מָדוֹר שֶׁמְּאִיר בְּאוֹר יוֹתֵר מִכָּל הַקּוֹדְמִים, וְיֵשׁ בּוֹ מַלְאָכִים, מֵהֶם אֵשׁ וּמֵהֶם מַיִם. לִפְעָמִים הֵם

אֶשָּׁא וּמְנָהוֹן מַיָּא. לְזִמְנִין אִשְׁתְּכָחוּ בְּרַחֲמֵי וּלְזִמְנִין אִשְׁתְּכָחוּ בְּדִינָא. אִלֵּין בְּסִטְרָא דָּא וְאִלֵּין בְּסִטְרָא דָּא. לְזִמְנִין נָהֲרִין אִלֵּין וְחָשְׁכִין אִלֵּין. וְאִלֵּין מְמַנָּן לְזַמְּרָא לְמָאֲרֵיהוֹן. אִלֵּין בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. וְאִלֵּין כַּד סָלִיק נְהוֹרָא. וְחַד מְמַנָּא עֲלַיְיהוּ קדשיאל שְׁמֵיהּ.

כַּד אִתְפְּלַג לֵילְיָא וְאִתְעַר רוּחַ צָפוֹן וְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן. כְּדֵין רוּחַ צָפוֹן אַקִּישׁ וּמָטָא לְאִנּוּן דִּמְמַנָּן בְּפַלְגוּת לֵילְיָא לְזַמְּרָא. וְכֻלְּהוּ מְזַמְּרִין וּפָתְחִין שִׁירְתָּא. וְכַד אָתֵי צַפְרָא וּמִתְחַבַּר קַדְרוּתָא דְצַפְרָא בִּנְהוֹרָא. כְּדֵין כֻּלְּהוּ אַחֲרָנִין אֲמְרִין שִׁירְתָּא. וְכָל כִּכְבֵי רְקִיעָא וְכָל שְׁאַר מַלְאָכִין (דִּלְתַתָּא) מְסַיְּעִין לוֹן כְּמָה דִכְתִיב, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כֹּכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. עַד דְּיִשְׂרָאֵל נָטְלֵי שִׁירְתָּא וְתוּשְׁבַּחְתָּא אֲבַתְרַיְיהוּ:

לשון הקודש

נִמְצָאִים בְּרַחֲמִים, וְלִפְעָמִים נִמְצָאִים בְּדִין. אֵלֶּה בְּצַד זֶה וְאֵלֶּה בְּצַד זֶה. לִפְעָמִים אֵלֶּה מְאִירִים וְאֵלֶּה חֲשׁוּכִים, וְאֵלֶּה מְמֻנִּים לְזַמֵּר לְרִבּוֹנָם. אֵלֶּה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְאֵלֶּה כְּשֶׁעוֹלֶה הָאוֹר. וּמְמֻנֶּה אֶחָד עֲלֵיהֶם שֶׁשְּׁמוֹ קדשיא"ל.

כְּשֶׁנֶּחֱלָק הַלַּיְלָה בַּחֲצוֹת וּמִתְעוֹרֵר רוּחַ צָפוֹן וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, אָז רוּחַ צָפוֹן מַקִּישָׁה וּמַגִּיעָה לְאוֹתָם הַמְמֻנִּים בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְזַמֵּר, וְכֻלָּם מְזַמְּרִים וּפוֹתְחִים בְּשִׁירָה. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַבֹּקֶר וּמִתְחַבֶּרֶת קַדְרוּת הַבֹּקֶר בָּאוֹר, אָז כָּל הָאֲחֵרִים אוֹמְרִים שִׁירָה, וְכָל כּוֹכְבֵי הָרָקִיעַ וְכָל שְׁאָר הַמַּלְאָכִים [שֶׁלְּמַטָּה] מְסַיְּעִים לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בְּרָן יַחַד כֹּכְבֵי בֹקֶר

מָדוֹרָא שְׁתִיתָאָה הוּא מָדוֹרָא עִלָּאָה קָרִיב לְמַלְכוּ שְׁמַיָּא. וּבֵיהּ אַרְבִּין וְנַהֲרִין וְנַחֲלִין דְּמִתְפַּלְגִין מִן יַמָּא וְכַמָּה נוּנִין אִנּוּן דִּמְרַחֲשָׁן לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. וְעֵילָא מִנְהוֹן סָרְכִין מְמַנָּן. וְחַד מְמַנָּא עֲלַיְיהוּ וְאוֹרִיאֵל שְׁמֵיהּ. וְהוּא מְמַנָּא עַל כָּל אִלֵּין תַּתָּאִין.

וְכֻלְּהוּ נָטְלֵי בְשַׁעֲתֵי וְרִגְעֵי כַּד נָטְלֵי אַרְבֵי לְסִטְרָא דָּא וּלְסִטְרָא דָּא. כַּד נָטְלֵי אַרְבֵי לְסָטַר (דָּרוֹם) מִזְרָח מְמַנָּא דְקַיְימָא עֲלַיְיהוּ לְהַהוּא סִטְרָא הוּא מִיכָאֵ"ל דְּאֲתָא מִימִינָא. וְכַד נָטְלֵי אַרְבֵי לְסָטַר צָפוֹן מְמַנָּא דְקַיְימָא עֲלַיְיהוּ לְהַהוּא סִטְרָא הוּא גַּבְרִיאֵל דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְשְׂמָאלָא. וְכַד נָטְלֵי אַרְבֵי לְסָטַר (מִזְרָח) דָּרוֹם הָא תַּמָּן אִיהוּ מְמַנָּא דְקַיְימָא עֲלַיְיהוּ לְהַהוּא סִטְרָא רְפָאֵל (נ"א אוֹרִיאֵל) שְׁמֵיהּ וְהוּא לִימִינָא. וְכַד נָטְלֵי

לשון הקודש

וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹשְׂאִים שִׁירָה וְתִשְׁבָּחוֹת אַחֵרִיהֶם.

מָדוֹר שִׁשִּׁי הוּא מָדוֹר עֶלְיוֹן קָרוֹב לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, וּבֵין אֲנִיוֹת וּנְהָרוֹת וּנְחָלִים שֶׁנֶּחֱלָקִים מִן הַיָּם וְכַמָּה דָּגִים הֵם שֶׁמְּרַחֲשִׁים לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. וּמֵעֲלֵיהֶם שָׂרִים מְמֻנִּים, וּמְמֻנֶּה אֶחָד עֲלֵיהֶם וּשְׁמוֹ אוֹרִיאֵ"ל, וְהוּא מְמֻנֶּה עַל כָּל אֵלֶּה הַתַּחְתּוֹנִים.

וְכֻלָּם נוֹסְעִים בְּשָׁעוֹת וּרְגָעִים כְּשֶׁנּוֹסְעוֹת אֲנִיוֹת לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה. כְּשֶׁנּוֹסְעוֹת אֲנִיוֹת לְצַד (דָּרוֹם) מִזְרָח, הַמְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ צַד הוּא מִיכָאֵ"ל שֶׁבָּא מִימִין. וּכְשֶׁנּוֹסְעוֹת אֲנִיוֹת לְצַד צָפוֹן, הַמְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶן לְאוֹתוֹ צַד הוּשׂ גַּבְרִיאֵל שֶׁבָּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וּכְשֶׁנּוֹסְעוֹת אֲנִיוֹת לְצַד (מִזְרָח) דָּרוֹם, הֲרֵי שָׁם הוּא הַמְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ צַד רְפָאֵ"ל

אַרְבֵּי לִסְטַר מַעֲרָב מִמַּנָּא דְּקַיְימָא עֲלַיְיהוּ לְהַהוּא סִטְרָא הוּא אוּרִיאֵל (נ"א רְפָאֵל) וְאִיהוּ לְבַתְרָאָה:

מָדוֹרָא שְׁבִיעָאָה הוּא מָדוֹרָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. וְתַמָּן לָא אִשְׁתַּכָּחוּ בַּר נְשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּתַמָּן מִתְעַדְּנִין בְּהַהוּא זִיהֲרָא עִלָּאָה. וּמִתְעַדְּנִין בְּעִדּוּנִין וְתַפְנוּקִין (עִלָּאָה) עִלָּאִין. וְתַמָּן לָא אִשְׁתַּכָּחוּ בַּר אִנּוּן זַכָּאִין. וְגִנְזֵי שָׁלוֹם וּבִרְכָה וּנְדָבָה. כֹּלָּא הוּא כְּגַוְונָא עִלָּאָה וְהָא אָמְרוּ חַבְרַיָּיא.

כְּדֵין הוּא לָאָרֶץ דְּלְתַתָּא בְּשִׁבְעָה מָדוֹרִין. וְכֻלְּהוּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא. וּבְכֻלְּהוּ אִית זִינִין כְּחֵיזוּ בְּנֵי נָשָׁא. וְכֻלְּהוּ מוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלֵית מָאן דְּיָדַע יְקָרֵיהּ כְּאִנּוּן דְּאִנּוּן בְּמָדוֹרָא עִלָּאָה. וְאִלֵּין חָזָאן יְקָרֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת לְמִפְלַח לֵיהּ וּלְשַׁבְּחָא לֵיהּ וּלְאִשְׁתְּמוֹדָעָ יְקָרֵיהּ.

לשון הקודש

[נ"א אוּרִיאֵ"ל] שְׁמוֹ, וְהוּא לְיָמִין. וּכְשֶׁנּוֹסָעוֹת אֳנִיּוֹת לְצַד מַעֲרָב, הַמְמֻנֶּה שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ הַצַּד הוּא אוּרִיאֵ"ל [נ"א רְפָאֵ"ל] וְהוּא לָאַחֲרוֹנָה.

מָדוֹר שְׁבִיעִי הוּא מָדוֹר עֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, וְשָׁם לֹא נִמְצָאִים, רַק נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁשָּׁם מִתְעַדְּנִים בְּאוֹתוֹ זֹהַר עֶלְיוֹן, וּמִתְעַדְּנִים בְּעִדּוּנִים וְתַפְנוּקִים עֶלְיוֹנִים. וְשָׁם לֹא נִמְצָאִים, רַק אוֹתָם זַכָּאִים, וְגִנְזֵי שָׁלוֹם וּבְרָכָה וּנְדָבָה. הַכֹּל הוּא כְּגוֹן עֶלְיוֹן, וַהֲרֵי אָמְרוּ הַחֲבֵרִים.

אָז הוּא בָּאָרֶץ שֶׁלְּמַטָּה בְּשִׁבְעָה מְדוֹרִים, וְכֻלָּם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וּבְכֻלָּם יֵשׁ מִינִים כְּמַרְאֵה בְּנֵי אָדָם, וְכֻלָּם מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ אֶת כְּבוֹדוֹ כְּאוֹתָם שֶׁהֵם בַּמָּדוֹר הָעֶלְיוֹן. וְאֵלֶּה רוֹאִים אֶת כְּבוֹדוֹ כָּרָאוּי לְעָבְדוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וּלְהַכִּיר אֶת כְּבוֹדוֹ.

וְעָלְמָא דָּא עִלָּאָה דְּאִיהוּ תֵּבֵל לָא קָיְימָא בְּקִיּוּמֵיהּ אֶלָּא בְּגִינֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּאִנּוּן גּוּפִין קַדִּישִׁין. (דף מא ע"א) כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא לָא קָיְימָא הַהוּא מָדוֹרָא שְׁבִיעָאָה אֶלָּא לְנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא. הָכִי נָמֵי הַאי מָדוֹרָא שְׁבִיעָאָה לְתַתָּא לָא קָיְימָא אֶלָּא לְגוּפֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא. לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד דָּא כְּגַוְונָא דְּדָא.

תָּא חֲזֵי, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן שִׁבְעָה מָדוֹרִין אִנּוּן דְּקָאָמְרָן. וּבְגוֹ אִנּוּן אִית שִׁבְעָה הֵיכָלִין מֵאִנּוּן רָזֵי מְהֵימְנוּתָא לָקֵבֵל שִׁבְעָה רְקִיעִין עִלָּאִין. וּבְכָל הֵיכָלָא וְהֵיכָלָא אִית רוּחִין עִלָּאִין.

הֵיכָלָא קַדְמָאָה הָכָא אִית רוּחָא דְּאִתְמַנָּא עַל נִשְׁמָתְהוֹן דְּגֵרִין דְּאִתְגַּיִּרוּ. וְרַחֲמִיאֵל שְׁמֵיהּ. וְאִיהוּ נָטִיל לוֹן וְאִתְהַנּוּן מִזִּיו יְקָרָא דִּלְעֵילָּא.

לשון הקודש

וְעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא תֵּבֵל, לֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, אֶלָּא רַק בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם גּוּפִים קְדוֹשִׁים כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה לֹא עוֹמֵד אוֹתוֹ מָדוֹר שְׁבִיעִי אֶלָּא לִנְשָׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. כָּךְ גַּם הַמָּדוֹר הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה לְמַטָּה לֹא עוֹמֵד אֶלָּא לְגוּפֵיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד זֶה כְּמוֹ זֶה.

בֹּא רְאֵה, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שִׁבְעָה מְדוֹרִים הֵם שֶׁאָמַרְנוּ, וּבְתוֹכָם יֵשׁ שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת מֵאוֹתָם סוֹדוֹת הָאֱמוּנָה כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רְקִיעִים עֶלְיוֹנִים. וּבְכָל הֵיכָל וְהֵיכָל יֵשׁ רוּחוֹת עֶלְיוֹנוֹת.

הֵיכָל רִאשׁוֹן, כָּאן יֵשׁ רוּחַ שֶׁהִתְמַנָּה עַל נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים שֶׁהִתְגַּיְּרוּ וּשְׁמוֹ רַחֲמִיאֵ"ל, וְהוּא נוֹשֵׂא אוֹתָם וְנֶהֱנִים מִזִּיו הַכָּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה.

הֵיכָלָא תְּנִינָא אִית רוּחָא חָדָא אהינאל שְׁמֵיהּ. וְדָא קָיְימָא עַל כָּל אִנּוּן נִשְׁמָתִין דְּרַבְיֵי דְּלָא זְכוּ בְּהַאי עָלְמָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. וְאִיהוּ קָיְימָא עֲלַיְיהוּ וְאוֹלִיף לוֹן.

הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה בְּהַאי אִית רוּחָא חָדָא אדרהינאל שְׁמֵיהּ. וְאִיהוּ קָיְימָא עַל נִשְׁמַתְהוֹן דְּאִנּוּן דְּאַהַדְּרוּ בִּתְיוּבְתָּא וְלָא אַהַדְּרוּ. כְּגוֹן דְּחָשִׁיבוּ וְעַד לָא אַהַדְּרוּ בְּהוּ מִיתוּ. אִלֵּין טָרְדִין לוֹן בַּגֵּיהִנָּם. וּלְבָתַר עָאלִין לוֹן לְהַאי רוּחָא מְמַנָּא וְנָטִיל לוֹן. וְחָמְדָן לְאִתְהַנָּאָה מִזִּיו יְקָרָא דְּמָארֵיהוֹן וְלָא אִתְהַנּוּן. וְאִלֵּין אִקְרוּן בְּנֵי בָשָׂר. וְעֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חׇדֶשׁ בְּחׇדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוות לְפָנַי אָמַר יְיָ:

הֵיכָלָא רְבִיעָאָה הָכָא קָיְימָא חַד רוּחָא גדריהאל (נ"א גהדה"אל) שְׁמֵיהּ. דָּא קָיְימָא עַל כָּל אִנּוּן נִשְׁמָתִין

לשון הקודש

הֵיכָל שֵׁנִי, יֵשׁ רוּחַ אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ אהינא"ל, וְזֶה עוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָם נִשְׁמוֹת הַתִּינוֹקוֹת שֶׁלֹּא זָכוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְהוּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם וּמְלַמֵּד אוֹתָם. **בַּהֵיכָל** הַשְּׁלִישִׁי יֵשׁ רוּחַ אֶחָד בְּשֵׁם אדרהינא"ל, וְהוּא עוֹמֵד עַל נִשְׁמוֹת אוֹתָם שֶׁחָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְלֹא חָזְרוּ. כְּגוֹן שֶׁחָשְׁבוּ, וּבְטֶרֶם חָזְרוּ בָהֶם מֵתוּ. אֵלֶּה טוֹרְדִים אוֹתָם בַּגֵּיהִנֹּם, וְאַחַר כָּךְ מַעֲלִים אוֹתָם לָרוּחַ הַמְמֻנֶּה הַזֶּה וְנוֹשֵׂא אוֹתָם. וְחוֹמְדִים לֵהָנוֹת מִזִּיו כְּבוֹד רִבּוֹנָם וְלֹא נֶהֱנִים. וְאֵלֶּה נִקְרָאִים בְּנֵי בָשָׂר, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חׇדֶשׁ בְּחׇדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוות לְפָנַי אָמַר ה'.

הֵיכָל רְבִיעִי, כָּאן עוֹמֵד רוּחַ אֶחָד וּשְׁמוֹ

דְּקָטוֹלֵי דְּשָׁאָר עַמִּין (עובדי כוכבים ומזלות) לְעָאלָא לוֹן וּגוֹ פּוּרְפִּירָא דְּמַלְכָּא. וְאִתְרְשִׁימוּ תַּמָּן עַד יוֹמָא דְּיִנְקוֹם לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קי) יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה:

הֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה הָכָא קָיְימָא חַד רוּחָא דְּאִקְרֵי אדיריאל וְדָא קָיְימָא עַל כָּל אִלֵּין נִשְׁמָתִין (חסר)

(נ"א דְּחַסִידֵי) (דְּאַחִידָן בִּתְיוּבְתָּא) דְּאִתְקַיְימוּ בְּהַהוּא סִטְרָא. וְאִלֵּין אִנּוּן לְעֵילָּא מִכֻּלְהוּ דִּי בְּמַדּוֹרָא דָּא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא וּמִיכָאֵ"ל (שְׁמֵיהּ) רַב מְמַנָּא (עֲלַיְיהוּ) עַל כֻּלְהוּ קָיְימָא (דְּקָיְימִין) בֵּיהּ. וְכַמָּה אַלְפִּין וְרִבְבָן כֻּלְהוּ קָיְימִין תְּחוֹתֵיהּ בְּהַהוּא סִטְרָא. וְתַמָּן מִתְעַדְּנִין אִנּוּן נִשְׁמָתִין דַּחֲסִידֵי בְּהַהוּא נְהוֹרָא עִלָּאָה דְּנַגְדָּא מֵעָלְמָא דְּאָתֵי.

לשון הקודש

גדריהא"ל [נ"א גהדהא"ל]. זֶה עוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת שֶׁל הָרוּגֵי שְׁאָר הָעַמִּים [עובדי עכו"ם] לְהַעֲלוֹתָם לְתוֹךְ לְבוּשׁ מַלְכוּת שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְנִרְשָׁמִים שָׁם עַד הַיּוֹם שֶׁיִּנְקֹם אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים קי) יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה.

הֵיכָל חֲמִישִׁי, כָּאן עוֹמֵד רוּחַ אֶחָד שֶׁנִּקְרָא אדיריא"ל, וְזֶה עוֹמֵד עַל כָּל הַנִּשְׁמוֹת הַלָּלוּ.

[נ"א שֶׁל חֲסִידִים שֶׁאָחֲזוּ בַּתְּשׁוּבָה] שֶׁעָמְדוּ בְּאוֹתוֹ הַצַּד, וְאֵלֶּה הֵם מֵעַל כֻּלָּם שֶׁבַּמַּדּוֹר הַזֶּה הָעֶלְיוֹן עַל הַכֹּל, וּמִיכָאֵ"ל [שְׁמוֹ] מְמֻנֶּה גָּדוֹל [וְעַלֵיהֶם] עַל כֻּלָּם עוֹמֵד [שֶׁעוֹמְדִים] בּוֹ. וְכַמָּה אַלְפִים וּרְבָבוֹת כֻּלָּם עוֹמְדִים תַּחְתָּיו בְּאוֹתוֹ הַצַּד. וְשָׁם מִתְעַדְּנוֹת אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַחֲסִידִים בְּאוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפֵעַ מֵהָעוֹלָם הַבָּא.

תָּא חֲזֵי, (חסר כאן היכל ו' ז).. **אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מָאן הוּא דְּיָדַע לְסַדְּרָא צְלוֹתָא דְּמָרֵיהּ כְּמשֶׁה. בְּשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְסַדְּרָא צְלוֹתֵיהּ בְּאָרִיכוּת סָדַר. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְקַצְּרָא הָכִי נָמֵי.**

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן הָא אַשְׁכַּחְנָא בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי סִדּוּרָא דְּרָזֵי דְּרָזִין בְּקִשּׁוּרָא חָדָא. זִמְנִין דְּאִצְטְרִיךְ לְסַדְּרָא צְלוֹתֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת. וּלְקַשְּׁרָא קִשְׁרִין לִבְסוֹמֵי לְמָאֲרֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת. וּלְמִנְדַּע לְיַחֲדָא יְחוּדָא שְׁלִימְתָּא לְמִקְרַע רְקִיעִין וּלְאַפְתָּחָא תַּרְעִין וּפִתְחִין דְּלָא יְהֵא מָאן דְּיִמְחֵי בִּידֵיהּ.

זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְּאִנּוּן יָדְעֵי לְמִפְתֵּי לְמָאֲרֵיהוֹן וּלְבִטּוֹלֵי גְּזֵרִין וּלְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתָּא בְּעָלְמָא וּלְנַחֲתָא בִּרְכָאן וּלְמֶעֱדֵי מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינִין דְּלָא יִשְׁלְטוּן בְּעָלְמָא. קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (תהלים קו) **מִי יְמַלֵּל**

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִיהוּ שֶׁיּוֹדֵעַ לְסַדֵּר תְּפִלַּת רִבּוֹנוֹ כְּמוֹ מֹשֶׁה? בְּשָׁעָה שֶׁהִצְטָרֵךְ לוֹ לְסַדֵּר תְּפִלָּתוֹ בַּאֲרִיכוּת – סִדֵּר. וּבְשָׁעָה שֶׁהִצְטָרֵךְ לוֹ לְקַצֵּר – גַּם כֵּן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲרֵי מָצָאנוּ בְּסִפְרֵי הַקַּדְמוֹנִים סִדּוּר שֶׁל סוֹדֵי הַסּוֹדוֹת בְּקֶשֶׁר אֶחָד. לִפְעָמִים שֶׁצָּרִיךְ לְסַדֵּר תְּפִלָּתוֹ כָּרָאוּי וְלִקְשֹׁר קְשָׁרִים לְבַשֵּׂם אֶת רִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי, וְלָדַעַת לְיַחֵד יִחוּד שָׁלֵם לְקָרֵעַ רְקִיעִים וְלִפְתֹּחַ שְׁעָרִים וּפְתָחִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִי שֶׁיְּמַחֶה בְּיָדוֹ.

אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים לְפַתּוֹת אֶת רִבּוֹנָם וּלְבַטֵּל גְּזֵרוֹת וּלְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָה בָּעוֹלָם וּלְהוֹרִיד בְּרָכוֹת, וּלְהָסִיר אֶת בַּעֲלֵי הַדִּין שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בָּעוֹלָם. קָם רַבִּי

גְּבוּרוֹת יְיָ וְגו'. מָאן יְגַלֵּי עַפְרָא מֵעֵינָךְ אַבְרָהָם חֶסְדָּא יָמִינָא דְקְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּגָלֵי לָךְ רָזָא דְרָזִין. וְשָׁרִיאַת צְלוֹתִין בְּעָלְמָא. וְאִתְגַּלְיָין לָךְ הֵיכָלֵי דְמַלְכָּא עִלָּאָה.

שִׁבְעָה הֵיכָלִין קַדִּישִׁין אִנּוּן. וְאִנּוּן קַיָּמִין בְּתַרְעִין בְּקִיּוּמָא. וּבְכָל חַד וְחַד עָאל (דף מא ע"ב) צְלוֹתָא דְיִחוּדָא (ד"א ל"ג דְּמָרֵיהּ) דְּמָאן דְּיָדַע לְבַסּוּמֵי לְמָארֵיהּ וּלְיַחֲדָא יְחוּדָא בִּשְׁלִימוּ. דְּיָדַע לְאָעָלָא בְּכֻלְּהוּ וּלְקַשְׁרָא קִשְׁרִין אִלֵּין בְּאִלֵּין רוּחָא בְּרוּחָא. רוּחָא תַּתָּאָה בְּרוּחָא עִלָּאָה כְּתִיב, (ישעיה כו) יְיָ בַּצַּר פָּקְדוּךְ צָקוֹן לַחַשׁ מוּסָרְךָ לָמוֹ:

הֵיכָלָא קַדְמָאָה כְּתִיב, (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. רָזָא דְרָזִין (ד"א אית) רוּחַ דְּאִקְרֵי סַפִּירָא. כְּסַפִּירוּ דְּאֶבֶן טָבָא

לשון הקודש

שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' וְגו'. מִי יְגַלֶּה עָפָר מֵעֵינֶיךָ אַבְרָהָם הֶחָסִיד, יְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁגָּלָה לְךָ סוֹד הַסּוֹדוֹת וְהִתְחַלְתָּ תְּפִלּוֹת בָּעוֹלָם, וְהִתְגַּלּוּ לְךָ הֵיכְלוֹת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן.

שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת קְדוֹשִׁים הֵם, וְהֵם עוֹמְדִים בַּשְּׁעָרִים בְּקִיּוּם. וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכְנֶסֶת תְּפִלַּת הַיִּחוּד [שֶׁל רִבּוֹנוֹ] שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְבַשֵּׁם לְרִבּוֹנוֹ וּלְיַחֵד יְחוּד בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַכְנִיס בְּכָל הַהֵיכָלוֹת וְלִקְשֹׁר קְשָׁרִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, רוּחַ בְּרוּחַ, רוּחַ תַּחְתּוֹנָה בְּרוּחַ עֶלְיוֹנָה. כָּתוּב (ישעיה כו) ה' בַּצַּר פָּקְדוּךְ צָקוֹן לַחַשׁ מוּסָרְךָ לָמוֹ.

הֵיכָל הָרִאשׁוֹן. כָּתוּב (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. סוֹד הַסּוֹדוֹת רוּחַ

נָצִיץ לִתְרֵין סִטְרִין. נְהוֹרָא חַד סָלִיק וְנָחִית. וְהַהוּא נְהוֹרָא חִוָּור נָצִיץ לְכָל סִטְרָ עֵילָא וְתַתָּא וּלְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. נְהוֹרֵיהּ תַּלְיָין סָתִים וְגַלְיָיא.

מִנְהוֹרָא דָּא מִתְפָּרְשִׁין אַרְבַּע נְהוֹרִין לְאַרְבַּע סִטְרִין. וְכֻלְּהוּ נְהוֹרִין חַד נְהוֹרָא. כְּבוּצִינָא דְּשַׁרְגָּא דְּדָלִיק וְנָצִיץ נְהוֹרִין לְחֵיזוּ דְּעַיְינִין דִּבְנֵי נָשָׁא. וְאִנּוּן נְהוֹרִין דִּשְׁרָגָא סָלְקִין וְנַחֲתִין אָזְלִין וְתַיְיבִין מִגּוֹ הַהוּא אֶשָּׁא דִּנְהוֹרָא דְּשַׁרְגָּא דְּדָלִיק וְכֻלְּהוּ חַד נְהוֹרָא. הָכִי נָמֵי אִלֵּין. וּנְצִיצִין כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין כְּחֵיזוּ דִּנְחָשָׁא בְּטִישָׁא בְּסוּמְקָא כְּמָה דְּאִתְּמַר (יחזקאל א) וְנוֹצְצִים כְּעֵין נְחשֶׁת קָלָל. דָּא הוּא לְיָמִינָא.

לִשְׂמָאלָא אִית רוּחָא דְּאִקְרֵי לְבָנָה. וְדָא אִתְכְּלִיל בְּרוּחָא קַדְמָאָה וְעָאל דָּא בְּדָא. נְהוֹרֵיהּ סוּמָק וְחִוָּור כְּחַדָּא. בְּגִין דְּנַפְקָא מֵאִנּוּן נְהוֹרִין

לשון הקודש

שֶׁנִּקְרֵאת סַפִּיר. כְּסַפִּיר שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה נוֹצֶצֶת לִשְׁנֵי צְדָדִים. אוֹר אֶחָד עוֹלֶה וְיוֹרֵד. וְאוֹתוֹ אוֹר לָבָן נוֹצֵץ לְכָל צַד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. אוֹרוֹ תָּלוּי נִסְתָּר וְנִגְלֶה.

מֵהָאוֹר הַזֶּה נִפְרָדִים אַרְבָּעָה אוֹרוֹת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְכֻלָּם מְאִירִים אוֹר אֶחָד כִּמְנוֹרַת הַנֵּר שֶׁהוֹלֵךְ וְנוֹצֵץ אוֹרוֹת לְמַרְאֵה עֵינֵי בְּנֵי אָדָם. וְאוֹתָם אוֹרוֹת הַנֵּר עוֹלִים וְיוֹרְדִים, הוֹלְכִים וְשָׁבִים מִתּוֹךְ אוֹתָהּ אֵשׁ שֶׁל אוֹר הַנֵּר שֶׁהוֹלֵךְ, וְכֻלָּם אוֹר אֶחָד. כָּךְ גַּם אֵלֶּה. וְכָל הַמְּאוֹרוֹת נוֹצְצִים כְּמוֹ מַרְאֵה שֶׁל נְחשֶׁת מְלֻטָּשֶׁת בְּאָדֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחשֶׁת קָלָל. זֶהוּ לְיָמִין.

וְלִשְׂמֹאל יֵשׁ רוּחַ שֶׁנִּקְרָא לְבָנָה, וְזֶה נִכְלָל בָּרוּחַ הָרִאשׁוֹן וְנִכְנָס זֶה בָּזֶה. אוֹרוֹ אָדֹם וְלָבָן כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹצֵא מֵאוֹתָם

קַדְמָאִין. כַּד אָתוּ נְהוֹרִין דְּדָא מָטוּ בִּנְהוֹרִין קַדְמָאִין וְאִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ וְאִנּוּן חָד. וְאִתְחַזּוּן נְהוֹרֵי קַדְמָאֵי בִּלְחוֹדַיְיהוּ. וְלָא אִתְגַּלְיָין אִנּוּן אַחֲרָנִין וְלָא אִתְיְדָעוּ דְּעָאלוּ בְּגַוַויְיהוּ וְאִתְטַמְּרוּ בֵּיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית מא) וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבְּנָה וְגוֹ'. וְדָא הוּא רוּחָא בְּרוּחָא דְּאִנּוּן חַד. נְהוֹרִין בִּנְהוֹרִין דְּאִנּוּן חַד. וְהָכָא אִנּוּן תְּרֵין תַּרְעִין (רקיעין) תַּתָּאִין מֵאִנּוּן רְקִיעִין דְּאִקְרוּן (ס"א שָׁמַיִם) שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם (רקיע).

מִתְּרִין רוּחִין אִלֵּין מְנַצְּצָן אִתְבְּרִיאוּ אִנּוּן אוֹפַנִּין דְּאִנּוּן קַדִּישִׁין. דְּדִיוּקְנַיְיהוּ כְּדִיוּקְנָא דְּחַיּוֹת כְּדִכְתִיב, (יחזקאל א) מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם וְגוֹ'. וְדָא הוּא דִּכְתִיב וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶן כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת. מָאן הִיא, דָּא רוּחָא קַדִּישָׁא אֲתַר דְּנַפְקוּ מִנֵּיהּ וְאִיהִי

לשון הקודש

מְאוֹרוֹת רִאשׁוֹנִים. כְּשֶׁבָּאִים הַמְּאוֹרוֹת שֶׁל זֶה, מַגִּיעִים בָּאוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים וְנִכְלָלִים בּוֹ וְהֵם אֶחָד. וְנִרְאִים הַמְּאוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים לְבַדָּם, וְלֹא מִתְגַּלִּים הָאֲחֵרִים הַלָּלוּ וְלֹא נוֹדְעוּ שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹכָם וְנִסְתַּתְּרוּ בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מא) וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבְּנָה וְגוֹ'. וְזֶהוּ רוּחַ בְּרוּחַ שֶׁהֵם אֶחָד. מְאוֹרוֹת בִּמְאוֹרוֹת שֶׁהֵם אֶחָד. וְכָאן הֵם שְׁנֵי שְׁעָרִים [רְקִיעִים] תַּחְתּוֹנִים מֵאוֹתָם רְקִיעִים שֶׁנִּקְרָאִים שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם (רָקִיעַ).

מִשְּׁנֵי הָרוּחוֹת הַמְנַצְנְצִים הַלָּלוּ נִבְרְאוּ אוֹתָם הָאוֹפַנִּים שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים, שֶׁדְּמוּתָם כִּדְמוּת הַחַיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם וְגוֹ'. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בֹּעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת. מִי הִיא? זוֹ רוּחַ

נָהִיר לוֹן. דִּכְתִיב וְנוֹגַהּ לָאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בָּרָק.

כַּד אִתְכְּלִיל רוּחָא בְּרוּחָא נָפִיק מִנַּיְיהוּ נְהִירוּ דְּחַד חֵיוָתָא דְּמִיוֹ רְמִיז (נ"א רַמָּא) עַל אַרְבַּע אוֹפַנִּין. וְהָאי דְּיוֹקְנָא דִּילֵיהּ כְּאַרְיֵה שַׁלִּיט עַל אֶלֶף וּתְלַת מְאָה רִבּוֹא דְּאוֹפַנִּין אַחֲרָנִין. גַּוְונָא דְּנִשְׁרָא הַאי אִתְמַנָּא עַל אִנּוּן אוֹפַנִּים. בְּאַרְבַּע גַּלְגַּלִּים נָטְלִין כָּל חַד וְחַד מֵאִנּוּן אַרְבַּע. בְּכָל גַּלְגַּלָּא וְגַלְגַּלָּא תְּלַת סָמְכִין. וְאִנּוּן תְּרֵיסַר סָמְכִין בְּאַרְבַּע גַּלְגַּלִּין. רוּחָא דָּא שָׁלְטָא עַל כֻּלָּא. מֵהָכָא נָפְקוּ. וְדָא רוּחָא קַיָּימָא לְכֻלְּהוּ. (ד"א וְהָא) מִינָּהּ אִתְּזָנוּ.

אִלֵּין אַרְבַּע (ד"א ל"ג אוֹפַנִּים) אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַד וְחַד. וְכָל אִנּוּן אַנְפִּין אִסְתַּכְּיָין לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּהַהוּא חֵיוָתָא דְּקַיְימָא עֲלַיְיהוּ. כַּד נָטְלִין אִלֵּין אַרְבַּע תְּחוֹת הַהוּא חֵיוָתָא. עָאלוּ דָּא בְּדָא וּמְשַׁלְּבָן דָּא בְּדָא

לשון הקודש

קְדוּשָׁה, מָקוֹם שֶׁיְּצָאוּ מִמֶּנּוּ וְהִיא מְאִירָה לָהֶם, שֶׁכָּתוּב וְנֹגַהּ לָאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בָּרָק.

כְּשֶׁנִּכְלָל רוּחַ בְּרוּחַ, יוֹצֵא מֵהֶם אוֹר שֶׁל חַיָּה אַחַת רָמוּז (מֶמֶל) עַל אַרְבָּעָה אוֹפַנִּים. וְהֵרֵי דְּמוּתוֹ כְּאַרְיֵה שׁוֹלֵט עַל אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת רִבּוֹא שֶׁל אוֹפַנִּים אֲחֵרִים. כַּנִּפְּי הַנֶּשֶׁר הַזֶּה הִתְמַנָּה עַל כָּל אוֹתָם אוֹפַנִּים. בְּאַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים נוֹסְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה. בְּכָל גַּלְגַּל וְגַלְגַּל שְׁלֹשָׁה עַמּוּדִים. וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר עַמּוּדִים בְּאַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים. רוּחַ זוֹ שׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל. מִכָּאן יָצְאוּ. וְרוּחַ זוֹ עוֹמֶדֶת לְכֻלָּם, וַהֲרֵי מִמֶּנָּה נִזּוֹנִים.

אַרְבָּעָה (הָאוֹפַנִּים) הָלְלוּ, אַרְבַּע פָּנִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְכָל אוֹתָם פָּנִים מִסְתַּכְּלִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל אוֹתָהּ הַחַיָּה שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם. כְּשֶׁנּוֹסְעִים

כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות כז ולו) מַקְבִּילוֹת הַלּוּלָאוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ. לְאִתְכְּלָלָא חָדָא בְּחָדָא וּלְאֶעָלָא דָּא בְּדָא. כַּד נָטְלִין אִנּוּן גַּלְגַּלִּין אִשְׁתְּמַע קָל נְעִימוּתָא בְּכָל אִנּוּן חֵילִין דִּלְתַתָּא לְזִינֵיהוֹ.

תְּחוֹת הֵיכָלָא דָּא מִתְפָּרְשִׁין חֵילִין לְבַר לְכַמָּה סִטְרִין דִּרְקִיעִין דִּלְתַתָּא עַד דְּמָטוּ לְכוֹכְבָא דְּשַׁבְתָּאי. כֻּלְּהוּ אִסְתַּכְּיָין לְהֵיכָלָא דָּא. מִתַּמָּן אִתְּזָנוּ. כָּל אִלֵּין דִּי בְּהֵיכָלָא דָּא כֻּלְּהוּ אִסְתְּכוּ לְהַהוּא רוּחָא דִּכְתִיב, (יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְלֶכְתָּן. וְדָא הוּא הֵיכָלָא דְּאִקְרֵי לִבְנַת הַסַּפִּיר.

רוּחָא דָּא דְּכָלִיל רוּחָא אַחֲרָא תִּנְיָינָא סָלְקָא וְנָהֲתָא נְהוֹרֵיהּ דְּלָא שָׁכִיךְ (שבק) לְעָלְמִין כְּנְהוֹרָא דְּשִׁמְשָׁא גּוֹ מַיָּא. לֵית מָאן דְּקָאִים עֲלֵיהּ.

לשון הקודש

הָאַרְבָּעָה הַלָּלוּ תַּחַת אוֹתָהּ הַחַיָּה, נִכְנָסִים זֶה בָּזֶה וּמִשְׁלָבִים זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כו ולא) מַקְבִּילֹת הַלֻּלָאֹת אִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ, לְהִתְכַּלֵּל אַחַת בְּאַחַת וּלְהַכְנֵס זוֹ בָּזוֹ. כְּשֶׁנּוֹסְעִים אוֹתָם גַּלְגַּלִּים, נִשְׁמָע קוֹל נְעִימוּת בְּכָל אוֹתָם צְבָאוֹת שֶׁלְּמַטָּה לְמִינֵיהֶם.

תַּחַת הֵיכָל זֶה נִפְרָדִים צְבָאוֹת הַחוּצָה לְכַמָּה צְדָדִים שֶׁל רְקִיעִים שֶׁלְּמַטָּה, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לַכּוֹכָב שֶׁל שַׁבְתַּאי. כֻּלָּם מִסְתַּכְּלִים לְהֵיכָל זֶה. מִשָּׁם נִזּוֹנִים. כָּל אֵלֶּה שֶׁבְּהֵיכָל זֶה כֻּלָּם מִסְתַּכְּלִים לְאוֹתָהּ רוּחַ, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְלֶכְתָּן.

וְזֶהוּ הֵיכָל שֶׁנִּקְרָא לִבְנַת הַסַּפִּיר.

רוּחַ זוֹ הַכְּלוּלָה רוּחַ אַחֶרֶת שְׁנִיָּה עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, אוֹרָהּ שֶׁלֹּא שׁוֹכֵךְ (ועוזב) לְעוֹלָמִים כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. אֵין מִי שֶׁעוֹמֵד

בַּר רְעוּתָא דְּבַר נָשׁ וַבָּאָה, בְּהַהוּא צְלוֹתָא דְּעָאלַת בְּהַהוּא הֵיכָלָא וְסַלְקָא לְקָשְׁרָא קִשְׁרִין בִּשְׁלִימוּ בִּשְׁרוּתָא (דף מב ע"א) דְּרוּחַ (נ"א דִּנְהוֹרָא) דָּא כְּדְקָא חָזֵי. כְּדֵין נְהוֹרָא אִתְעַטַּף בֵּיהּ וְחָדֵי בֵּהּ וְסָלְקָא עִמֵּהּ לְאִתְקַשְּׁרָא בְּקִשׁוּרָא דְּהֵיכָלָא תִּנְיָינָא. לְאִתְכְּלָלָא רוּחָא דְּכָלִיל בְּרוּחָא אַחֲרָא עִלָּאָה דְּעָלֵיהּ.

וְרוּחָא דָּא דְּכָלִיל כָּלִיל בֵּיהּ הַהִיא חֵיוָותָא וְכָל אִנּוּן אוֹפַנִּין וְגַלְגַּלִּין וְאִתְאַחֲדָן בֵּיהּ כְּגַוְונָא דְּאִתְאַחֲדָא אֶשָּׁא בְּמַיָּא, וּמַיָּא בְּאֶשָּׁא. דָּרוֹם בְּצָפוֹן, צָפוֹן בְּדָרוֹם. מִזְרָח בְּמַעֲרָב, וּמַעֲרָב בְּמִזְרָח. הָכִי אִתְאַחֲדָן כֻּלְּהוּ דָּא בְדָא וְאִתְקַשְּׁרָן דָּא בְדָא. הַהוּא רוּחָא סָלְקָא לְאִתְקַשְּׁרָא. וְהַהִיא חֵיוָתָא אִסְתַּכְּיָא לְעֵילָּא לְגַבֵּי הֵיכָלָא תִּנְיָינָא וְאִסְתַּכְּיָין דָּא בְדָא.

בְּאֶמְצָעִיתָא דְּהֵיכָלָא דָּא נָעִיץ חַד עַמּוּדָא

לשון הקודש

עָלֶיהָ, פִּרְט לְרָצוֹן שֶׁל אִישׁ צַדִּיק בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה שֶׁנִּכְנֶסֶת בְּאוֹתוֹ הֵיכָל וְעוֹלָה לְקַשֵּׁר קְשָׁרִים בִּשְׁלֵמוּת בַּתְּחִלָּה שֶׁל הָרוּחַ (הָאוֹר) הַזֶּה כָּרָאוּי. אָז הָאוֹר מִתְעַטֵּף בָּהּ וְשָׂמֵחַ בָּהּ, וְעוֹלֶה עִמָּהּ לְהִתְקַשֵּׁר בַּקֶּשֶׁר שֶׁל הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי, לְהִתְכַּלֵּל רוּחַ שֶׁכָּלוּל בְּרוּחַ אַחֶרֶת עֶלְיוֹנָה שֶׁעָלָיו.

וְרוּחַ זוֹ שֶׁכּוֹלֶלֶת, כּוֹלֶלֶת בָּהּ אוֹתָהּ חַיָּה וְכָל אוֹתָם אוֹפַנִּים וְגַלְגַּלִּים, וְנֶאֱחָזִים בּוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱחָזִים אֵשׁ בְּמַיִם וּמַיִם בְּאֵשׁ, דָּרוֹם בְּצָפוֹן, צָפוֹן בְּדָרוֹם, מִזְרָח בְּמַעֲרָב, וּמַעֲרָב בְּמִזְרָח. כָּךְ נֶאֱחָזִים כֻּלָּם זֶה בָּזֶה וְנִקְשָׁרִים זֶה בָּזֶה. אוֹתָהּ רוּחַ עוֹלָה לְהִתְקַשֵּׁר, וְאוֹתָהּ חַיָּה מִסְתַּכֶּלֶת לְמַעְלָה אֶל הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי, וּמִסְתַּכְּלִים זֶה בָּזֶה.

בְּאֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה נָעוּץ עַמּוּד אֶחָד

דְּסָלְקָא עַד אֶמְצָעִיתָא דְּהֵיכָלָא אַחֲרָא. וְאִיהוּ נָקִיב וְנָעִיץ (נ"א נָתִיב נָעִיץ) מִתַּתָּא לְעֵילָּא לְאִתְדַּבְּקָא רוּחָא בְּרוּחָא וְכֵן עַד לְעֵילָּא מִכֻּלְּהוּ. לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ רוּחָא חָדָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (קהלת ג) וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל:

הֵיכָלָא תִּנְיָינָא כְּתִיב, (שמות כד) וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטוֹהַר. הָכָא אִיהוּ הַהוּא רוּחָא דְּאִקְרֵי זֹהַר. וְקַיְימָא בְּחַוָּורְתָּא תְּדִיר. דְּלָא אִתְעָרְבוּ גְּוָונוֹי בְּאָחֳרָא. וְאִיהוּ עֶצֶם דְּלָא אִשְׁתַּנֵּי לְעָלְמִין. דָּא לָאו אִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא הָכִי לְאִתְנַצְּצָא כְּאָחֳרָא. דָּא קָשֵׁי לְאִתְגַּלְיָיא. כְּסְתִימוּ דְּעֵינָא דְּכַד מִתְגַּלְגְּלָא אִזְדְּהַר וְנָצִיץ בְּגִלְגּוּלָא. וְדָא אוֹף הָכִי. בְּגִין דְּכַד הַהוּא רוּחָא קַדְמָאָה סָלְקָא מִגַּלְגֵּל בְּגִלְגּוּלָא וְגָלֵי לֵיהּ, וְאִתְקַשַּׁר בַּהֲדֵיהּ בְּקִשׁוּרָא דְּחַוָּורְתָּא דְּעֵינָא גּוֹ גָּוֹון אַחֲרָא דְּאִיהוּ דַּקִּיק מִינֵּיהּ דְּשָׁאֲרֵי עֲלוֹי.

לשון הקודש

שֶׁעוֹלֶה עַד אֶמְצַע הַהֵיכָל הָאַחֵר, וְהוּא נָקוּב וְנָעוּץ [נ"א נָתִיב נָעוּץ] מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה לְהִתְדַּבֵּק רוּחַ בְּרוּחַ, וְכֵן עַד לְמַעְלָה מִכֻּלָּם לִהְיוֹת כֻּלָּם רוּחַ אַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ג) וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל.

הֵיכָל שֵׁנִי. כָּתוּב (שמות כד) וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. כָּאן הוּא אוֹתוֹ רוּחַ שֶׁנִּקְרָא זֹהַר, וְעוֹמֵד בְּלִבֶּן תָּמִיד שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ גְוָנָיו בְּאַחֵר, וְהוּא עֶצֶם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָמִים. זֶה אֵינוֹ בְּהִתְגַּלּוּת כָּךְ לְהִתְנוֹצֵץ כְּמוֹ הָאַחֵר. זֶה קָשֶׁה לְהִתְגַּלּוּת. כְּמוֹ סִתָּר הָעַיִן שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת, זוֹהֶרֶת וְנוֹצֶצֶת בְּגִלְגּוּל. וְגַם זֶה כָּךְ. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁאוֹתוֹ רוּחַ רִאשׁוֹן עוֹלֶה, מִתְגַּלְגֵּל בַּגַּלְגַּל וּמִגַּלֶּה אוֹתוֹ, וְנִקְשָׁר יַחַד אִתּוֹ בְּקֶשֶׁר שֶׁל לִבֶּן הָעַיִן תּוֹךְ גָּוֶן אַחֵר שֶׁהוּא דַּקִּיק מִמֶּנּוּ שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו.

מִתְגַּלְגְּלָא רוּחָא דָּא מִגּוֹ רוּחָא דִּלְתַתָּא. נְהוֹרָא דִּלְתַתָּא אַסְחַר לְגַלְגְּלָא (נ"א וְגִלְגֵּל) נְהוֹרָא דָּא וְאִתְנְהִיר. וְלָא יְכִיל לְאִתְנַהֲרָא עַד דְּאָתְיִד תַּתָּאָה בֵּיהּ וְאִתְקַשַּׁר בַּהֲדֵיהּ וּכְדֵין אַנְהִיר. וְאָתְיִד בִּנְהוֹרָא דִּלְתַתָּא (ד"א ל"ג דְּהַוָּה נָהִיר) דְּהוּא כָּלִיל וְלָא אִשְׁתַּנֵּי כְּלָל. אֶלָּא אִתְגַּלְיָא בְּגִינֵיהּ בְּגַלְגּוֹלָא דִּילֵיהּ. וְכַד נְהוֹרָא דָּא מִתְגַּלְגְּלָא נָטִיל נְהוֹרָא אַחֲרָא לְסִטַר שְׂמָאלָא וְאִתְגַּלְגְּלָא בַּהֲדֵיהּ וְאִסְתַּחַר עִמֵּיהּ. וְרָזָא דָּא כְּתִיב, (שיר השירים ז) חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָדַע לְגַלָּאָה (נ"א לְגַלְגְּלָא) נְהוֹרִין. רוּחָא אַחֲרָא אִתְכְּלִיל בַּהֲדֵיהּ וְאִסְתַּחַר (וְאַנְהִיר) וְנָהִיר סַחֲרָנֵיהּ בְּגַוָּון תִּכְלָא וְחִוָּור. הַהוּא חִוָּור אִתְקַשַּׁר בְּחִוָּור דָּא. וְהַהוּא תִּכְלָא אִתְקַשַּׁר בְּסוּמְקָא דִּנְהוֹרָא תַּתָּאָה דִּלְסִטַר שְׂמָאלָא. וְאִתְכְּלִילוּ דָּא בְּדָא וְהָווּ חָד. וְאִקְרוּן עֻצֶם הַשָּׁמַיִם. וְכָל מַה דִּלְתַתָּא וְהַהוּא הֵיכְלָא

לשון הקודש

רוּחַ זוֹ מִתְגַּלְגֶּלֶת מִתּוֹךְ רוּחַ שֶׁלְּמַטָּה. הָאוֹר שֶׁלְּמַטָּה סוֹבֵב לַגַּלְגַּל (וְגִלְגֵּל) הָאוֹר הַזֶּה וּמֵאִיר. וְלֹא יָכוֹל לְהָאִיר עַד שֶׁאוֹחֵז בּוֹ הַתַּחְתּוֹן וְנִקְשָׁר עִמּוֹ וְאָז מֵאִיר, וְאוֹחֵז בָּאוֹר שֶׁלְּמַטָּה (שֶׁהָיָה מֵאִיר) שֶׁהוּא כָּלוּל וְלֹא מִשְׁתַּנֶּה בִּכְלָל, אֶלָּא מִתְגַּלֶּה בִּגְלָלוֹ בַּגִּלְגּוּל שֶׁלּוֹ. וּכְשֶׁאוֹר זֶה מִתְגַּלְגֵּל, נוֹטֵל אוֹר אַחֵר לְצַד שְׂמֹאל וּמִתְגַּלְגֵּל עִמּוֹ וּמִסְתּוֹבֵב עִמּוֹ. וְזֶה סוֹד הַכָּתוּב (שיר ז) חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן. אַשְׁרֵי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְגַלּוֹת (וְלְגַלְגֵּל) מְאוֹרוֹת. רוּחַ אַחֶרֶת נִכְלֶלֶת עִמּוֹ וּמִסְתּוֹבֵב (וּמֵאִיר) וּמֵאִיר סְבִיבוֹ בְּגָוֶן תְּכֵלֶת וְלָבָן. אוֹתוֹ לָבָן נִקְשָׁר בַּלָּבָן הַזֶּה, וְאוֹתוֹ תְּכֵלֶת נִקְשָׁר בָּאָדֹם שֶׁל הָאוֹר הַתַּחְתּוֹן שֶׁלְּצַד שְׂמֹאל, וְנִכְלָלִים זֶה בָּזֶה

דִּלְתַתָּא כֻּלָּא אִתְכְּלִיל הָכָא. וּבְגִין דְּכֻלָּא אִתְכְּלִיל הָכָא אִתְקְרֵי עָצֶם הַשָּׁמַיִם.

מִכְּלָלָא דְּנָהוֹרִין אִלֵּין אִתְבְּרִיאוּ אִנּוּן שְׂרָפִים דְּשִׁית גַּדְפִּין כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה ו) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לָאֶחָד. כְּלָהוּ בְּשֵׁשׁ. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ מֵעָצֶם הַשָּׁמַיִם. אִלֵּין אִנּוּן דְּאוֹקִידוּ לְאִנּוּן דְּלָא חַיְישֵׁי עַל יְקָרָא דְּמָארֵיהוֹן. וְרָזָא דְּאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף. מָאן דְּקָארֵי וְתָנֵי שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה דָּא הוּא מָאן דְּיָדַע לְסַדְּרָא וּלְקַשְּׁרָא קְשׁוֹרָא יְחוּדָא דְּמָארֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת. אִלֵּין אִנּוּן דְּמְקַדְּשִׁין שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּמָארֵיהוֹן בְּכָל יוֹמָא תָּדִיר.

כַּד מִתְגַּלְגְּלַן נְהוֹרִין נָפֵק מִנַּיְיהוּ נְהִירוּ דְּחַד חֵיוָתָא. דְּאִיהִי קַיְימָא וְרָמְיָא עַל אַרְבַּע חֵיוָון שַׁלִּיטִין עַל קַמָּאי דְּכְלִילוּ לוֹן בְּגַוַויְיהוּ. וּבְאִלֵּין כַּד

לשון הקודש

וְנִהְיִים אֶחָד, וְנִקְרָאִים עֶצֶם הַשָּׁמַיִם. וְכָל מַה שֶּׁלְּמַטָּה וְאוֹתוֹ הֵיכָל שֶׁלְּמַטָּה, הַכֹּל נִכְלָל כָּאן. וֶהֱיוֹת שֶׁהַכֹּל נִכְלָל כָּאן, נִקְרָא עֶצֶם הַשָּׁמַיִם.

מִכְּלָל שֶׁאוֹרוֹת הַלָּלוּ נִבְרְאוּ אוֹתָם שְׂרָפִים שֶׁל שֵׁשׁ כְּנָפַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לָאֶחָד. כֻּלָּם בְּשֵׁשׁ, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם מֵעֶצֶם הַשָּׁמַיִם. אֵלֶּה הֵם שֶׁשּׁוֹרְפִים אֶת אֵלֶּה שֶׁלֹּא חוֹשְׁשִׁים עַל כְּבוֹד רִבּוֹנָם. וְסוֹד שֶׁהַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר חוֹלֵף. מִי שֶׁקּוֹרֵא וְשׁוֹנֶה שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, זֶהוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְסַדֵּר וּלְקַשֵּׁר קְשׁוּר שֶׁל יִחוּד שֶׁל רִבּוֹנוֹ בָּרָאוּי. אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁמְּקַדְּשִׁים הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רִבּוֹנָם בְּכָל יוֹם תָּמִיד.

כְּשֶׁמִּתְגַּלְגְּלִים הָאוֹרוֹת, יוֹצֵא מֵהֶם אוֹר שֶׁל חַיָּה אַחַת, שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת וּמְטֻלָּת עַל

נְטִילִין אִתְכַּפְיָין שְׂרָפִים תַּתָּאֵי נְחָשִׁים דְּנָפְקֵי מִגּוֹ הַהוּא נָחָשׁ שָׂרָף דְּגָרִים מוֹתָא לְכָל עָלְמָא.

אִלֵּין חֵיוָון אַנְפֵּי נָשֵׁר מִסְתַּכְּלָן לְגַבֵּי הַהוּא חֵיוָתָא נִשְׂרָא עִלָּאָה דְּעַלַיְיהוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (משלי ל) דֶּרֶךְ הַנָּשֶׁר בַּשָּׁמָיִם. רוּחָא דָא שָׁלְטָא עַל כֹּלָּא. הַהִיא חֵיוָתָא דְּרָמְיָז (נ"א דְּרַמְיָא) עַל כֻּלְּהוּ אִסְתַּכְּיָא לְעֵילָּא וְכֻלְּהוּ לְגַבֵּיהּ (ד"א לְגַבָּהּ).

כֻּלְּהוּ כַּד נְטִילִין מִזְדַּעְזְעִין כַּמָּה חַיָּילִין. מִנְהוֹן נְהִירִין. מִנְהוֹן מִתְתַּבְּרֵי (נ"א מִסְתַּבְּרֵי מִקַּמֵּיהוֹן) מִקַּמֵּיהוֹן (מֵימֵיהוֹן) וְאוֹקִידוּן לוֹן בְּנוּרָא וְאַתְיָין וּמִתְחַדְּשָׁן כְּמִלְקַדְמִין. כֻּלְּהוּ עָאלִין תְּחוֹת הַהִיא חֵיוָתָא מִסְתַּתְּרִין תְּחוֹת גַּדְפָּהָא לְאַכְלָלָא לוֹן לְעֵילָּא.

אָנוּן אַרְבַּע חֵיוָון (דף מב ע"ב) סָלְקִין כַּד רוּחָא אִזְדַּהַר

לשון הקודש

אַרְבַּע חַיּוֹת הַשַּׁלִּיטוֹת עַל הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁכּוֹלְלוֹת אוֹתָם בְּתוֹכָם. וּבְאֵלֶּה כְּשֶׁנּוֹסְעִים, כּוֹפִים הַשְּׂרָפִים הַתַּחְתּוֹנִים נְחָשִׁים שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ נָחָשׁ שָׂרָף שֶׁגּוֹרֵם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם.

אֵלֶּה הַחַיּוֹת פְּנֵי נֶשֶׁר, מִסְתַּכְּלוֹת אֶל אוֹתָהּ חַיָּה הַנֶּשֶׁר עֶלְיוֹן שֶׁעֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמָיִם. רוּחַ זוֹ שׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל. אוֹתוֹ הַחַיָּה שֶׁרוֹמֶזֶת [נ"א שֶׁמְּטַלְטֶלֶת] עַל כֻּלָּם, מִסְתַּכֶּלֶת לְמַעְלָה, וְכֻלָּם אֵלֶיהָ [נ"א אֶצְלָהּ].

כְּשֶׁכֻּלָּם נוֹסְעִים, מִזְדַּעְזְעִים כַּמָּה צְבָאוֹת. מֵהֶם מְאִירִים, מֵהֶם מִשְׁתַּבְּרִים [נ"א מִסְתַּבְּרִים מִלְּפָנֵיהֶם] מִקְּיוּמָם [מֵימֵיהֶם] וְשׁוֹרְפִים אוֹתָם בָּאֵשׁ, וּבָאִים וּמִתְחַדְּשִׁים כְּמִקֶּדֶם. כֻּלָּם נִכְנָסִים תַּחַת אוֹתָהּ חַיָּה, וּמִסְתַּתְּרִים תַּחַת כְּנָפֶיהָ לְהַכְלִילָם לְמַעְלָה.

אוֹתָן אַרְבַּע חַיּוֹת עוֹלוֹת כְּשֶׁרוּחַ זוֹהֶרֶת לְתוֹךְ אוֹתָהּ הַחַיָּה. אַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים לְכָל

בְּגוֹ הַהוּא חֵיוָתָא. אַרְבַּע גַּלְגַּלִּין לְכָל חַד וְחַד. גַּלְגַּלָּא חָדָא אִסְתְּכִי לְסִטַר מִזְרָח. תְּלַת סָמְכִין נָטְלִין לֵיהּ וְאִסְתַּכְיָין לְאֶמְצָעִיתָא. וְגַלְגַּלָּא חָדָא אִסְתְּכִי לְסִטַר מַעֲרָב, וּתְלַת סָמְכִין נָטְלִין לֵיהּ וְאִסְתַּכְיָין לְאֶמְצָעִיתָא. וְגַלְגַּלָּא חָדָא אִסְתְּכִי לְסִטַר דָּרוֹם. וּתְלַת סָמְכִין נָטְלִין לֵיהּ וְאִסְתַּכְיָין לְאֶמְצָעִיתָא. וְגַלְגַּלָּא אַחֲרָא אִסְתְּכִי לְסִטַר צָפוֹן וּתְלַת סָמְכִין נָטְלִין לֵיהּ וְאִסְתַּכְיָין לְאֶמְצָעִיתָא. וְכֻלְּהוּ סָמְכִין תְּרֵיסַר נָטְלִין מִגּוֹ אֶמְצָעִיתָא. וְהַהוּא אֶמְצָעִיתָא סָגִיר וּפָתַח. וְכָל גַּלְגַּלָּא וְגַלְגַּלָּא כַּד נָטְלָא קָלָא אִשְׁתְּמַע בְּכֻלְּהוּ רְקִיעִין.

אִלֵּין אַרְבַּע חֵיוָון (ד"א דִּלְעֵילָּא) **כֻּלְּהוּ** (מִתְלַבְּשָׁן) (ס"א אִשְׁתַּלְבָּן) דָּא בְּדָא. וְעָאלִין אִנּוּן אוֹפַנִּים דִּלְתַתָּא בְּגוֹ אִלֵּין חֵיוָון דִּלְעֵילָּא כְּלִילָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, רוּחָא דָּא דְּאִתְכְּלִיל בְּאִנּוּן רוּחִין מִלַּהֲטָא וְסָלְקָא לְאִתְאַחֲדָא

לשון הקודש

אַחַת וְאַחַת. גַּלְגַּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל לְצַד מִזְרָח, וּשְׁלֹשָׁה עֲמוּדִים נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ וּמִסְתַּכְּלִים לָאֶמְצַע. וְגַלְגַּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל לְצַד מַעֲרָב, וּשְׁלֹשָׁה עֲמוּדִים נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ וּמִסְתַּכְּלִים לָאֶמְצַע. וְגַלְגַּל אַחֵר מִסְתַּכֵּל לְצַד דָּרוֹם, וּשְׁלֹשָׁה עֲמוּדִים נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ וּמִסְתַּכְּלִים לָאֶמְצַע. וְגַלְגַּל אַחֵר מִסְתַּכֵּל לְצַד צָפוֹן וּשְׁלֹשָׁה עֲמוּדִים נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ וּמִסְתַּכְּלִים לָאֶמְצַע. וְכָל שְׁנֵים עָשָׂר הָעֲמוּדִים נוֹשְׂאִים מִתּוֹךְ הָאֶמְצַע, וְאוֹתוֹ הָאֶמְצַע סָגוּר וּפָתוּחַ. וְכָל גַּלְגַּל וְגַלְגַּל כְּשֶׁנּוֹסֵעַ, קוֹל נִשְׁמָע בְּכָל הָרְקִיעִים.

אֵלּוּ הָאַרְבַּע חַיּוֹת [שֶׁלְּמַעְלָה] כֻּלָּם מִתְלַבְּשׁוֹת [מִשְׁתַּלְּבוֹת] זוֹ בָּזוֹ, וְנִכְנָסִים אוֹתָם אוֹפַנִּים שֶׁלְּמַטָּה לְתוֹךְ הַחַיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁלְּמַעְלָה כְּלוּלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. רוּחַ זוֹ שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּאוֹתָן רוּחוֹת, לוֹהֶטֶת וְעוֹלָה

לְעֵילָּא וְקַיְימָא לְאִתְאַחֲדָא וּלְאִתְקַשְׁרָא בִּרְעוּתָא דְּבַר נָשׁ זַכָּאָה בְּהַהִיא צְלוֹתָא דְצַלֵּי. דְּכַד סָלְקָא וְעָאלַת בְּהַהוּא הֵיכָלָא נָטִיל כֻּלָּא וְכֻלְּהוּ נַטְלִין בַּהֲדָהּ וְאִתְכְּלִילוּ דָּא בְדָא עַד דְּאִתְכְּלִילוּ בְּהַהוּא רוּחָא.

וְהַהוּא רוּחָא נָטְלָא בִּרְעוּתָא דְּקִשׁוּרָא דְּיִחוּדָא דְּצְלוֹתָא דְּמַיְּחֲדָא כֻּלָּא עַד דְּמָטוּ כֻּלְּהוּ לְהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה כְּלִילָן דָּא בְדָא כְּדְקַדְמָאֵי, אֶשָׁא בְּמַיָּא, וּמַיָּא בְּאֶשָׁא. רוּחָא בְּעַפְרָא, וְעַפְרָא בְּרוּחָא. מִזְרָח בְּמַעֲרָב, מַעֲרָב בְּמִזְרָח. צָפוֹן בְּדָרוֹם, דָּרוֹם בְּצָפוֹן. וְהָכִי הֲנֵי כֻּלְּהוּ מִתְקַשְׁרָן דָּא בְדָא וּמִתְאַחֲדָן דָּא בְדָא וּמְשַׁלְּבָן דָּא עִם דָּא. וְכֵן כַּמָּה חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דְּאִתְאַחֲדוּ (נ"א דְנָחֲתֵי) לְתַתָּא וְאִתְעָרְבוּ בְּאִנּוּן תַּתָּאֵי עַד דְּמָטוּ לְכֻכְבָּא דְּצֶדֶק וְתַמָּן כַּמָּה מְמַנָּן עַל עָלְמָא.

לשון הקודש

לְהֵאָחֵז לְמַעְלָה וְעוֹמֶדֶת לְהִתְאַחֵד] וּלְהִתְקַשֵּׁר בִּרְצוֹן הָאִישׁ הַצַּדִּיק בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל. שֶׁכְּשֶׁעוֹלָה וְנִכְנֶסֶת בְּאוֹתוֹ הֵיכָל, לוֹקֵחַ הַכֹּל, וְכֻלָּם נוֹטְלִים יַחַד עִמָּהּ וְנִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה עַד שֶׁנִּכְלָלִים בְּאוֹתָהּ רוּחַ.

וְאוֹתָהּ רוּחַ נוֹטֶלֶת בִּרְצוֹן שֶׁל קֶשֶׁר הַיִּחוּד שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁמְּיַחֶדֶת הַכֹּל, עַד שֶׁכֻּלָּם מַגִּיעִים לַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ הָרִאשׁוֹנִים אֵשׁ בְּמַיִם, וּמַיִם בְּאֵשׁ, רוּחַ בְּעָפָר, וְעָפָר בְּרוּחַ. מִזְרָח בְּמַעֲרָב, מַעֲרָב בְּמִזְרָח, צָפוֹן בְּדָרוֹם, וְדָרוֹם בְּצָפוֹן. וְכָךְ כָּל הַלָּלוּ מִתְקַשְּׁרִים זֶה בָּזֶה, וְנֶאֱחָזִים זֶה בָּזֶה וּמְשֻׁלָּבִים זֶה בָּזֶה. וְכָךְ כַּמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁנֶּאֱחָזוּ [נ"א שֶׁיָּרְדוּ] לְמַטָּה וְהִתְעָרְבוּ בְּאוֹתָם תַּחְתּוֹנִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְכוֹכָב צֶדֶק, וְשָׁם כַּמָּה מְמֻנִּים עַל הָעוֹלָם.

וְכַד רוּחָא דָּא דְּאִתְכְּלִיל (ד"א אִתְפְּלִיל) מִכֻּלְהוּ וְכֻלְהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ. סָלִיק וְאִתְאַחַד וְעָאל בְּגוֹ הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה עַד דְּאִתְאַחַד בְּרוּחָא דְּתַמָּן בְּגוֹ הַהוּא עַמּוּדָא דְּקָאִים בְּאֶמְצָעִיתָא. וּכְדֵין כֹּלָּא אִשְׁתְּלִים עַד הָכָא כְּדְקָא יָאוֹת. וְכֻלְהוּ רוּחָא חָדָא כָּלִיל מִכֹּלָּא וּשְׁלִים מִכֹּלָּא כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר וְרוּחַ אֶחָד לְהֶנָּה. הָכָא הַכְּרָעָה לְאִתְדַּבְּקָא בְּמָאנֵיהּ:

הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה. הֵיכָלָא דָּא אִיהוּ הֵיכָלָא דְּהַהוּא רוּחָא דְּאִקְרֵי נֹגַהּ, רוּחָא דָּא אִיהוּ דַּכְיָא בָּרִיר מִכֻּלְהוּ. לֵית לֵיהּ גַּוְונִין דְּאִתְחַזְיָין בֵּיהּ לָאו חִוַּור וְלָאו יָרוֹק וְלָאו אוֹכֶם וְלָא סוּמָק. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי טוֹהַר. דַּכְיָא בְּרִירָא מִכָּל אִלֵּין תַּתָּאִין. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ דַּכְיָא מִכֹּלָּא, לָא אִתְחַזְיָין עַד דְּאִלֵּין תַּתָּאֵי מִתְגַּלְגְּלָן וְאָחִידָן (נ"א וְכָרָאן) בֵּיהּ וְעָאלִין בְּגַוֵּיהּ (נ"א בֵּיהּ). כֵּיוָן דְּעָאלִין בְּגַוֵּיהּ כְּדֵין אַחֲזֵי נְהוֹרֵיהּ וְלָא

לשון הקודש

וּכְשֶׁרוּחַ זֶה שֶׁנִּכְלָל מִכֻּלָּם וְכֻלָּם כְּלוּלִים בּוֹ, עוֹלֶה וְנֶאֱחָז וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי עַד שֶׁנֶּאֱחָז בָּרוּחַ שֶׁל שָׁם בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָעַמּוּד שֶׁעוֹמֵד בָּאֶמְצַע, וְאָז הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת עַד כָּאן בָּרָאוּי. וְכֻלָּם רוּחַ אֶחָד כָּלוּל מֵהַכֹּל וְשָׁלֵם מֵהַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְרוּחַ אֶחָד לְהֶנָּה (לְבַל). כָּאן הַכְּרִיעָה לְהִדָּבֵק בְּרִבּוֹנוֹ.

הֵיכָל שְׁלִישִׁי. הֵיכָל זֶה הוּא הֵיכָל שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ שֶׁנִּקְרָא נֹגַהּ. רוּחַ זֶה הוּא טָהוֹר, בָּרוּר מִכֻּלָּם. אֵין בּוֹ גָּוֶן שֶׁנִּרְאֶה בּוֹ, לֹא לָבָן וְלֹא יָרָק וְלֹא שָׁחֹר וְלֹא אָדֹם, וְלָכֵן נִקְרָא טֹהַר. טְהֵרָה בְּרוּרָה מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא טָהוֹר מֵהַכֹּל, לֹא נִרְאֶה עַד שֶׁהַתַּחְתּוֹנִים הַלָּלוּ מִתְגַּלְגְּלִים וְאוֹחֲזִים (נ"א וְכוֹרְכִים) בּוֹ

גָּוֹון חַד מִכֻּלְהוּ.

כַּד אִשְׁתְּלִים הַאי רוּחָא מִכֻּלְהוּ תַּתָּאֵי, אַפִּיק מִגֵּיהּ נְהוֹרָא דְּכָלִיל בִּתְלַת נְהוֹרִין. אִנּוּן תְּרֵין נְהוֹרִין סָלְקִין וְנָחֲתִין וְנָצְצִין. בְּהַהוּא נִצּוֹצָא אִתְחַזּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין נְהוֹרִין מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא וְכֻלְּהוּ חַד נְהוֹרָא. וְעָאלִין בְּגוֹ הַהוּא חַד נְהוֹרָא.

וְהַהוּא נְהוֹרָא כָּלִיל לוֹן. וְלָא נָהִיר, בַּר בִּזְמְנָא דְּאִלֵּין נְהוֹרִין דִּלְתַתָּא סָלְקִין וְהַהוּא רְעוּתָא דִּצְלוֹתָא נָטִיל לְכֻלְּהוּ. כְּדֵין הַהוּא נְהוֹרָא נָפִיק מִגּוֹ הַהוּא רוּחָא. אִתְנְהִיר הַהוּא נְהוֹרָא וְאַפִּיק אִלֵּין תְּרֵין נְהוֹרִין נָצְצִין וְאִתְחַזּוּן כְּחוּשְׁבַּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא. לְבָתַר מִתְהַדְּרִין וּכְלִילָן בְּהַהוּא נְהוֹרָא.

כָּל אִנּוּן נְהוֹרִין תַּתָּאֵי (בְּאִנּוּן נְהוֹרִין) כֻּלְּהוֹן כְּלִילָן בְּהָנֵי נְהוֹרִין (תַּתָּאִין) וְכֻלְּהוּ בִּנְהוֹרָא דָּא. הַאי נְהוֹרָא

לשון הקודש

וְנִכְנָסִים בְּתוֹכוֹ (בּוֹ). כְּיָון שֶׁנִּכְנָסִים בְּתוֹכוֹ, אָז מַרְאֶה אֶת אוֹרוֹ, וְלֹא גְּוָן אֶחָד מִכֻּלָּם.

כְּשֶׁנִּשְׁלָם רוּחַ זֶה מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים, יוֹצֵא מִמֶּנּוּ אוֹר שֶׁכָּלוּל בִּשְׁלֹשָׁה מְאוֹרוֹת. אוֹתָם שְׁנֵי מְאוֹרוֹת עוֹלִים וְיוֹרְדִים וְנוֹצְצִים. בְּאוֹתוֹ נִצָּנוּץ נִרְאִים עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אוֹרוֹת מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה, וְכֻלָּם אוֹר אֶחָד. וְנִכְנָסִים בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הָאֶחָד.

וְאוֹתוֹ הָאוֹר כּוֹלֵל אוֹתָם, וְלֹא מֵאִיר פְּרָט לַזְּמַן שֶׁהָאוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁלְּמַטָּה עוֹלִים. וְאוֹתוֹ רָצוֹן שֶׁל הַתְּפִלָּה נוֹשֵׂא אֶת כֻּלָּם. אָז אוֹתוֹ אוֹר יוֹצֵא מִתּוֹךְ אוֹתָהּ רוּחַ. מֵאִיר אוֹתוֹ הָאוֹר וּמוֹצִיא שְׁנֵי הָאוֹרוֹת הַנּוֹצְצִים הַלָּלוּ, וְנִרְאִים כְּחֶשְׁבּוֹן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. אַחַר כָּךְ חוֹזְרִים וְנִכְלָלִים בְּאוֹתוֹ הָאוֹר.

כָּל אוֹתָם הָאוֹרוֹת תַּחְתּוֹנִים וּבְאוֹתָם

אִיהוּ כָּלִיל בְּגוֹ הַהוּא רוּחָא. וְהַהוּא רוּחָא קַיְימָא בְּהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה דָּא. וְלָא קָאִים לְאִתְיַשְׁבָא אֶלָּא בְּגוֹ הֵיכָלָא רְבִיעָאָה דְּתִאוּבְתֵּיהּ לְסַלְקָא לְגַוֵּיהּ.

אִלֵּין נְהוֹרִין דְּנָפְקוּ מִגּוֹ הַהוּא רוּחָא כַּד מְנַצְּצִין מִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין דְּנָצְצָן. בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקֵי מִגּוֹ הַהוּא נְהוֹרָא חָדָא וְדָחֲקִין (נ"א וְדַחֲיָין) לְאִתְנַצְּצָא. נָפְקֵי מִנַּיְיהוּ חַד חֵיוָתָא קַדִּישָׁא רַבְרְבָא דְּיוֹקְנָהָא כְּחֵיזוּ דְּכָל אִנּוּן (דף מג ע"א) שְׁאַר חֵיוָתָא דִּיוֹקְנָא דְּאַרְיֵה וְדִיוֹקְנָא דְּנֶשֶׁר כְּלִילָן כְּחֲדָא וְאִתְעֲבִידוּ בָּהּ חַד דִּיוֹקְנָא מִנַּיְיהוּ.

תְּחוֹת הַאי חֵיוָתָא אִית אַרְבַּע אוֹפַנִּין עִלָּאִין כְּחֵיזוּ דְּתַרְשִׁישׁ מְרַקְּמָן בִּכְלִילוּ דְּכָל גְּוָונִין. וְשִׁית מְאָה אֶלֶף רִבּוֹא (רַבְרְבָן) כֻּלְּהוּ בְּנַוְויהוּ. וְאִלֵּין אַרְבַּע אוֹפַנִּים בִּתְמַנְיָא גַּדְפִּין כֻּלְּהוּ. וְכֻלְּהוּ נָפְקִין מִגּוֹ נְהִירוּ

לשון הקודש

אורות], כֻּלָּם כְּלוּלִים בָּאוֹרוֹת הַלָּלוּ [תַּחְתּוֹנִים], וְכֻלָּם בָּאוֹר הַזֶּה. הָאוֹר הַזֶּה כָּלוּל בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָרוּחַ, וְאוֹתוֹ הָרוּחַ עוֹמֵד בַּהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי הַזֶּה, וְלֹא עוֹמֵד לְהִתְיַשֵּׁב אֶלָּא בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הָרְבִיעִי שֶׁהִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ לַעֲלוֹת לְתוֹכוֹ.

הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁיָּצְאוּ מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הָרוּחַ, כְּשֶׁנּוֹצְצִים מִתְחַבְּרִים כָּל הַמְּאוֹרוֹת הַנּוֹצְצִים. בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ אוֹר אֶחָד וְדוֹחֲקִים וְדוֹחִים לְהִתְנוֹצֵץ. יוֹצֵאת מֵהֶם חַיָּה אַחַת קְדוֹשָׁה גְּדוֹלָה, דְּמוּתָהּ כְּמַרְאֵה שֶׁל כָּל אֵלּוּ שְׁאָר הַחַיּוֹת. דְּמוּת אַרְיֵה וּדְמוּת נֶשֶׁר כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וְנַעֲשׂוּ בָהּ דְּמוּת אַחַת מֵהֶם.

תַּחַת הַחַיָּה הַזֹּאת יֵשׁ אַרְבָּעָה אוֹפַנִּים עֶלְיוֹנִים כְּמַרְאֵה תַּרְשִׁישׁ מְרֻקָּם בִּכְלִילוֹת כָּל הַגְּוָונִים. וְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רִבּוֹא [וּגְדוֹלִים] כֻּלָּם בְּתוֹכָם. וְאַרְבָּעָה הָאוֹפַנִּים

דְּהַהוּא חֵיוָתָא דְּשָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְּנָצִיץ הַהוּא נְהוֹרָא מַפְקָא חַיָּילִין חַיָּילִין אִלֵּין.

וְאִלֵּין אַרְבַּע דִּתְחוֹתָהּ קַיְימִין בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא בְּאַרְבַּע אַנְפִּין כָּל חַד וְחַד. תְּרֵין אַנְפִּין מִסְתַּכְּלָן לְגַבֵּי הַהוּא חֵיוָתָא. וּתְרֵין אַנְפִּין מְחַפְּיָין בְּגַדְפַּיְיהוּ מֵאִנּוּן נְהוֹרִין דְּנָצְצָן דְּלָא יָכְלִין לְאִסְתַּכָּלָא.

בְּכָל זִמְנָא דְּנָטְלֵי אִלֵּין בְּאַרְבַּע גַּלְגַּלִּין (ד"א ותְרֵיסַר) (ותְרֵין) סַמְכִין כְּקַדְמָאֵי אִתְעֲבִיד מֵהַהוּא זִיעָא דְּלְהוֹן כַּמָּה חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דְּכֻלְּהוּ מְשַׁבְּחִין וּמְזַמְּרֵי דְּלָא מִשְׁתַּכְּכֵי לְעָלְמִין. וְלְאִלֵּין לֵית לוֹן שְׁעוּרָא.

אַרְבַּע פִּתְחִין אִית לְהֵיכָלָא דָּא לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא. עֶשֶׂר מְמַנָּן בְּכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא. וּבְזִמְנָא דְּכֻלְּהוּ דִּי בְגוֹ הֵיכָלִין דִּלְתַתָּא. וְאִנּוּן הֵיכָלִין

לשון הקודש

הַלָּלוּ כֻּלָּם בִּשְׁמוֹנָה כְּנָפַיִם, וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹר אוֹתָהּ הַחַיָּה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶם. בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹצֵץ אוֹתוֹ הָאוֹר, מוֹצִיאָה צְבָאוֹת צְבָאוֹת הַלָּלוּ.

וְאַרְבָּעָה אֵלֶּה שֶׁתַּחְתֶּיהָ עוֹמְדִים בְּאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם בְּאַרְבַּע פָּנִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד. שְׁתֵּי פָּנִים מִסְתַּכְּלוֹת לְאוֹתָהּ הַחַיָּה, וּשְׁתֵּי פָּנִים מְכֻסּוֹת בְּכַנְפֵיהֶם מֵאוֹתָם אוֹרוֹת שֶׁנּוֹצְצִים שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהִסְתַּכֵּל.

בְּכָל פַּעַם שֶׁנּוֹסְעִים אֵלֶּה בְּאַרְבָּעָה גַּלְגַּלִּים [ד"א ושְׁנֵים עָשָׂר] [ושְׁנַיִם] עֲמוּדִים כָּרְאשׁוֹנִים נַעֲשֶׂה מֵאוֹתָהּ הַזֵּעָה שֶׁלָּהֶם כַּמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁכֻּלָּם מְשַׁבְּחִים וּמְזַמְּרִים שֶׁלֹּא שׁוֹקְטִים לְעוֹלָמִים. וְלְאֵלֶּה אֵין לָהֶם שִׁעוּר.

אַרְבָּעָה פְּתָחִים יֵשׁ לַהֵיכָל הַזֶּה לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. עֲשָׂרָה מְמֻנִּים

סָלְקִין בִּרְעוּ דִצְלוֹתָא דַכְיָיא. כֻּלְהוּ פָּתְחִין פִּתְחִין. עַד דִּכְלִילָן כֻּלְהוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין. וּמְשַׁלְבִין אִלֵּין בְּאִלֵּין. וְעָאלִין כֻּלְהוּ מְמַנָּן גּוֹ מְמַנָּן. מַשְׁרְיָין גּוֹ מַשְׁרְיָין. אוֹפַנִּים בְּחַיּוֹת וְחַיּוֹת בְּאוֹפַנִּים. בְּאִלֵּין אוֹפַנִּים, נְהוֹרִין בְּנְהוֹרִין רוּחָא בְרוּחָא. עַד דְּעָאלוּ בְרוּחָא דָא.

בְּהֵיכָלָא דָא אִית דּוּכְתָּא חָדָא כְּחֵיזוּ דְּדַהֲבָא דְּנָצִיץ. וְתַמָּן גְּנִיזִין כַּמָּה חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דְּלָא סָלְקִין וְלָא מִתְעַטְּרִין לְעֵילָּא אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּכָל אִלֵּין קָשְׁרִין קְשִׁירָן וְהֵיכָל נָטִיל לְאִתְעַטָּרָא כֻּלְהוֹן נָפְקִין מַלְיָין בְּדִינָא. וְאִקְרוֹן מָארֵי תְּרֵיסִין. שְׁלִיחָן בְּעָלְמָא מִגּוֹ מָארֵי דִינִין דִּי בְהֵיכָלָא רְבִיעָאָה. בְּהַאי דּוּכְתָּא תַּלְיָין בְּאַרְבַּע סְטָרִין שִׁית מְאָה אֶלֶף רִבְוָון מְגִינִים דְּדַהֲבָא לְכָל סְטָר וּסְטָר. וְכֵן לְתַתָּא מִנַּיְיהוּ שׁוּרִין מַקָּפָן וְאִנּוּן שִׁתִּין.

לשון הקודש

בְּכָל פֶּתַח וּפֶתַח. וּבִזְמַן שֶׁכֻּלָּם שֶׁבְּתוֹךְ הַהֵיכָלוֹת שֶׁלְּמַטָּה, וְאוֹתָם הֵיכָלוֹת עוֹלִים בְּרָצוֹן שֶׁל תְּפִלָּה זַכָּה, כֻּלָּם פּוֹתְחִים פְּתָחִים עַד שֶׁנִּכְלָלִים כֻּלָּם אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וּמְשֻׁלָּבִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְנִכְנָסִים כָּל הַמְמֻנִּים לְתוֹךְ מְמֻנִּים, מַחֲנוֹת בְּתוֹךְ מַחֲנוֹת, אוֹפַנִּים בְּחַיּוֹת וְחַיּוֹת בְּאוֹפַנִּים. בָּאוֹפַנִּים הַלָּלוּ מְאוֹרוֹת בִּמְאוֹרוֹת, רוּחַ בְּרוּחַ, עַד שֶׁנִּכְנָסִים בְּרוּחַ זוֹ.

בַּהֵיכָל הַזֶּה יֵשׁ מָקוֹם אֶחָד כְּמַרְאֵה זָהָב שֶׁנּוֹצֵץ, וְשָׁם גְּנוּזִים כַּמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁלֹּא עוֹלִים וְלֹא מִתְעַטְּרִים לְמַעְלָה, אֶלָּא רַק בְּשָׁעָה שֶׁכָּל אֵלֶּה קוֹשְׁרִים קְשָׁרִים, וְהַהֵיכָל נוֹסֵעַ לְהִתְעַטֵּר. כֻּלָּם יוֹצְאִים מְלֵאִים בְּדִין, וְנִקְרָאִם מַחֲזִיקֵי מָגִנִּים. שְׁלוּחִים בָּעוֹלָם מִתּוֹךְ בַּעֲלֵי הַדִּין שֶׁבַּהֵיכָל הָרְבִיעִי. בְּמָקוֹם זֶה תְּלוּיִים בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רִבּוֹא

וְכָל הַנֵי מָגִינִים כְּלְהוּ מַגִּיחִין קְרָבִין בִּסְיָיפִין וְרוֹמְחִין לְבַר בְּכָל אִנּוּן שְׁלִיחֵי דִינִין דְּעָלְמָא עַד דְּמָטוּ דַּרְגִּין לְכֹכְבָא דְּמַאְדִּים. וּכְדֵין הֵיכָלָא סַלְקָא וְאִתְעַטְּרַת בְּהַהוּא רוּחָא בְּכָל אִנּוּן חַיָּילִין וְאִשְׁתָּאַר הַהוּא דּוּכְתָּא בְּאַתְרֵיהּ. וְהַהוּא דּוּכְתָּא אִקְרֵי תָּא הָרָצִים. אִנּוּן שְׁלִיחִין מְרַחֲמֵי לְאַשְׁלָמָא דִּינִין וּפָרְעָנִין בְּכָל סִטְרֵי עָלְמָא.

כַּד סָלְקָא צְלוֹתָא נָטִיל כָּל הַנֵי נְהוֹרִין וּמַשְׁרְיָין וְקָשַׁר קְשָׁרִין וְאִתְכְּלִילוּ כֻּלְהוּ כְּחֲדָא. עַד דְּאִתְקְשַׁר רוּחָא בְּרוּחָא וְאִנּוּן חַד. וְעָאלוּ גּוֹ הַהוּא עַמּוּדָא לְאִתְכְּלָלָא בְּרוּחָא דְּהֵיכָלָא רְבִיעָאָה. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיָדַע רָזָא דְּמָאתַרֵיהּ וְאָרִים דְּגְלֵיהּ בְּאַתַר דְּאִצְטְרִיךְ.

וְתָא חֲזֵי כֹּלָּא אִצְטְרִיךְ דָּא לְדָא וְדָא לְדָא

לשון הקודש

מָגִנִּים שֶׁל זָהָב לְכָל צַד וְצַד. וְכֵן לְמַטָּה מֵהֶם חוֹמוֹת מַקִּיפוֹת, וְהֵם שִׁשִּׁים. וְכָל הַמָּגִנִּים הַלָּלוּ נִלְחָמִים קְרָבוֹת בַּחֲרָבוֹת וּרְמָחִים, פֵּרַט לְכָל אוֹתָם שְׁלוּחֵי הַדִּין שֶׁל הָעוֹלָם, עַד שֶׁמַּגִּיעִים דְּרָגוֹת בְּדְרָגוֹת לְכוֹכָב מַאְדִּים. וְאָז הַהֵיכָל עוֹלֶה וּמִתְעַטֵּר בְּאוֹתָהּ רוּחַ בְּכָל אוֹתָם צְבָאוֹת, וְנִשְׁאָר אוֹתוֹ מָקוֹם בִּמְקוֹמוֹ. וְאוֹתוֹ מָקוֹם נִקְרָא תָּא הָרָצִים. אוֹתָם הַשְּׁלוּחִים רָצִים לְהַשְׁלִים דִּינִים וּפְרָעָנִיוֹת בְּכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם.

כְּשֶׁעוֹלָה תְּפִלָּה, נוֹשֵׂאת כָּל הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ וְהַמַּחֲנוֹת, וְקוֹשֶׁרֶת קְשָׁרִים וְנִכְלָלִים כֻּלָּם כְּאֶחָד, עַד שֶׁנִּקְשָׁר רוּחַ בְּרוּחַ וְהֵם אֶחָד. וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ עַמּוּד לְהִכָּלֵל בָּרוּחַ שֶׁל הַהֵיכָל הָרְבִיעִי. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ סוֹד רְבוֹנוֹ וּמֵרִים דִּגְלוֹ בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ.

לְאַשְׁלָמָא דָּא עִם דָּא וּלְאִתְנַהֲרָא דָּא בְּדָא עַד דְּסָלִיק כֹּלָּא לְאֲתַר דְּאִצְטְרִיךְ שְׁלִימוּ. מִתַּתָּא בְּקַדְמִיתָּא וּמִלְעֵילָּא לְבָתָר. וּכְדֵין אִיהוּ שְׁלִימוּ בְּכָל סִטְרִין וְאִשְׁתְּלִים כֹּלָּא כְּדְקָא יָאוּת. מָאן דְּיָדַע רָזִין אִלֵּין וְעָבִיד שְׁלִימוּ. דָּא אִיהוּ מִתְדַּבַּק בְּמָארֵיהּ וּבַטִּיל כָּל גְּוִרִין קָשִׁין. וְאִיהוּ אַעָטַר לְמָארֵיהּ וּמָשִׁיךְ בִּרְכָאן עַל עָלְמָא. וְדָא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאִקְרֵי צַדִּיקָא עַמּוּדָא דְּעָלְמָא וּצְלוֹתֵיהּ לָא אַהֲדַר רֵיקָנְיָא וְחוֹלָקֵיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִיהוּ בְּחוֹשְׁבַּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל הָנֵי הֵיכָלִין וְכָל הָנֵי חֵיוָתָא וְכָל הָנֵי חַיָּלִין וְכָל הָנֵי נְהוֹרִין וְכָל הָנֵי רוּחִין כֻּלְּהוּ אִצְטְרִיכוּ דָּא לְדָא. בְּגִין לְאִשְׁתַּלָּמָא מִתַּתָּא. וּלְאִשְׁתַּלָּמָא לְבָתָר מִלְעֵילָּא. אִלֵּין הֵיכָלִין אִנּוּן מִתְדַּבְּקִין דָּא בְּדָא.

לשון הקודש

ובא וּרְאֵה, הַכֹּל צָרִיךְ זֶה לָזֶה וְזֶה לָזֶה לְהַשְׁלִים זֶה עִם זֶה וּלְהָאִיר זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁעוֹלֶה הַכֹּל לְמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ שְׁלֵמוּת. מִלְמַטָּה בַּהַתְחָלָה, וְאַחַר כָּךְ מִלְמַעְלָה, וְאָז הַשְּׁלֵמוּת הִיא בְּכָל הַצְּדָדִים וְנִשְׁלָם הַכֹּל כָּרָאוּי. מִי שֶׁיּוֹדֵעַ הַסּוֹדוֹת הַלָּלוּ וְעוֹשֶׂה שְׁלֵמוּת, זֶהוּ שֶׁמִּתְדַּבֵּק בְּרִבּוֹנוֹ וּמְבַטֵּל כָּל הַגְּזֵרוֹת הַקָּשׁוֹת, וְהוּא מְעַטֵּר אֶת רִבּוֹנוֹ וּמוֹשֵׁךְ בְּרָכוֹת עַל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ אָדָם שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק עַמּוּד הָעוֹלָם, וּתְפִלָּתוֹ לֹא חוֹזֶרֶת רֵיקָם, וְחֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא בְּחֶשְׁבּוֹן בְּנֵי הָאֱמוּנָה.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ וְכָל הַחַיּוֹת הַלָּלוּ וְכָל הַצְּבָאוֹת הַלָּלוּ וְכָל הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ וְכָל הָרוּחוֹת הַלָּלוּ צְרִיכִים זֶה לָזֶה, כְּדֵי לְהִשְׁתַּלֵּם מִלְמַטָּה וּלְהִשְׁתַּלֵּם אַחַר כָּךְ מִלְמַעְלָה. הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ הֵם מִתְדַּבְּקִים זֶה בָּזֶה.

וְכֻלְּהוּ כְּגַוְונִין דִּלְעֵילָא (נ"א דְּעֵינָא) **מִתְדַּבְּקִין דָּא עִם דָּא.** כָּל מַה דִּי בְגַוְוייהוּ אִנּוּן כְּהַהוּא חֵיזוּ דְּמִתְחַזְיָא (צו א, סב) בְּסִתְימוּ כַּד מִתְגַּלְגְּלָא עֵינָא וְאִתְחַזֵּי הַהוּא זְהָרָא נָצִיץ. וְהַהוּא מַה דְּלָא אִתְחַזֵּי (בְּיה) בְּהַהוּא גִּלְגּוּלָא. אִיהוּ הַהוּא רוּחָא דְּשָׁלְטָא עַל כֻּלָּא. וּבְגִין כָּךְ קָיְימָא דָּא בְּדָא דַּרְגִּין עַל דַּרְגִּין (וְדַרְגִּין עַל דַּרְגִּין) עַד דְּאִתְעַטַּר כֻּלָּא (דף מג ע"ב) כְּדְקָא יָאוּת.

וְתָא חֲזֵי אִלְמָלֵא כָּל אִנּוּן גְּוָונִין דְּעֵינָא דְּאִתְחַזְיָין, כַּד אַסְתִּים עֵינָא וְאִתְגַּלְגְּלָא בְּגַלְגַּלָּא לָא אִתְחַזּוּן אִנּוּן גְּוָונִין דְּזָהֲרָן. וְאִלְמָלֵא אִנּוּן גְּוָונִין, לָא אִתְדַּבַּק הַהוּא דְּסָתִים דְּשָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ. אִשְׁתְּכַח דְּכֻלָּא תַּלְיָיא דָּא בְּדָא וְאִתְקַשַּׁר דָּא בְּדָא כַּד אִתְכְּלִיל כֻּלָּא כְּחֲדָא בְּהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה. וּרְעוּתָא דְּצִלּוֹתָא סַלְקָא לְאִתְעַטְּרָא בְּהֵיכָלָא רְבִיעָאָה. כְּדֵין כֻּלָּא חַד. וּרְעוּתָא חֲדָא וְקִשׁוּרָא חֲדָא. הָכָא

לשון הקודש

וְכֻלָּם כְּמוֹ הַגְּוָונִים שֶׁלְּמַעְלָה (שֶׁל הָעַיִן) דְּבוּקִים זֶה עִם זֶה. כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָם הֵם כְּאוֹתוֹ מַרְאֶה שֶׁנִּרְאֶה בַּסֵּתֶר כְּשֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת הָעַיִן וְנִרְאֶה אוֹתוֹ זֹהַר נוֹצֵץ. וְאוֹתוֹ מַה שֶּׁלֹּא נִרְאֶה בְּאוֹתוֹ גִּלְגּוּל, הוּא אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל. וְלָכֵן עוֹמֵד זֶה בָּזֶה דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת עַד שֶׁמִּתְעַטֵּר הַכֹּל כָּרָאוּי.

וּבֹא וּרְאֵה, אִלְמָלֵא כָּל אוֹתָם גְּוָנִים שֶׁל הָעַיִן שֶׁנִּרְאִים, כְּשֶׁנִּסְתֶּמֶת הָעַיִן וּמִתְגַּלְגֶּלֶת בְּגַלְגַּל, לֹא נִרְאִים אוֹתָם הַגְּוָנִים שֶׁזּוֹהֲרִים, וְאִלְמָלֵא אוֹתָם גְּוָנִים לֹא נִדְבָּק אוֹתוֹ הַנִּסְתָּר שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה וְנִקְשָׁר זֶה בָּזֶה כְּשֶׁנִּכְלָל הַכֹּל כְּאֶחָד בַּהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי. וּרְצוֹן הַתְּפִלָּה עוֹלֶה לְהִתְעַטֵּר בַּהֵיכָל

הִשְׁתַּחֲוָאָה לְאִתְרַצָּאָה בְּמָאֲרִיהּ:

הֵיכָלָא רְבִיעָאָה, הֵיכָלָא דָּא אִיהוּ מִשַּׁנְיָא מִכֻּלְהוּ. אַרְבַּע הֵיכָלִין לְדָא. דָּא לְגוֹ מִן דָּא וְכֻלְהוּ חַד הֵיכָלָא. הָכָא אִיהוּ רוּחָא דְּאִקְרֵי זְכוּת, בְּאַתַר דָּא מִתְחַפֵּף זְכוּת דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא. רוּחָא דָּא נָטִיל כֻּלָּא. מִנֵּיהּ נָפְקוּ שִׁבְעִין נְהוֹרִין כֻּלְהוּ מְנַצְּצָן. וְכֻלְהוּ בְּעִגּוּלָא דְּלָא מִתְפַּשְׁטֵי כְּאִלֵּין אַחֲרָנִין. מִתְדַּבְּקִין דָּא בְדָא וּנְהִירִין דָּא בְּדָא אֲחִידָן דָּא בְדָא. כָּל זַכָּיִן דְּעָלְמָא קַמֵּי אִלֵּין נְהוֹרִין קַיָּמִין. מִכֻּלְהוּ נָפְקֵי תְּרִין נְהוֹרִין שְׁקוּלִין כְּחַדָּא דְּקַיְימֵי קַמַּיְיהוּ תְּדִירָא.

לָקֵבֵל אִלֵּין אִנּוּן שִׁבְעִין רַבְרְבָן מְמַנָּן לְבַר דְּסָחֲרִין כָּל (הֲנֵי) (ד"א אִנּוּן) אַרְבַּע הֵיכָלִין. שִׁבְעִין נְהוֹרִין אִלֵּין וּתְרֵי נְהוֹרִין דְּקַיְימִין קַמַּיְיהוּ כֻּלְהוּ פְּנִימָאִין גּוֹ לְגוֹ. וְרָזָא דָּא דִּכְתִיב, בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים (שיר השירים ז)

לשון הקודש

הָרְבִיעִי. וְאָז הַכֹּל אֶחָד וְרָצוֹן אֶחָד וְקֶשֶׁר אֶחָד. כָּאן הִשְׁתַּחֲוָאָה לְהִתְרַצּוֹת לְרִבּוֹנוֹ. **הֵיכָל** הָרְבִיעִי. הֵיכָל זֶה הוּא מְשֻׁנֶּה מִכֻּלָּם. אַרְבָּעָה הֵיכָלוֹת לָזֶה, זֶה לִפְנִים מִזֶּה, וְכֻלָּם הֵיכָל אֶחָד. כָּאן הוּא רוּחַ שֶׁנִּקְרָא זְכוּת. בְּמָקוֹם זֶה מִתְחַפֵּף הַזְּכוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. רוּחַ זוֹ נוֹשֵׂאת הַכֹּל. מִמֶּנָּה יוֹצְאִים שִׁבְעִים אוֹרוֹת כֻּלָּם נוֹצְצִים. וְכֻלָּם בְּעִגּוּל שֶׁלֹּא מִתְפַּשְׁטִים כְּמוֹ הָאֲחֵרִים הַלָּלוּ. מִתְדַּבְּקִים זֶה בָּזֶה וּמְאִירִים זֶה בָּזֶה, אֲחוּזִים זֶה בָּזֶה. כָּל זְכֻיּוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת לִפְנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ. מִכֻּלָּם יוֹצְאִים שְׁנֵי מְאוֹרוֹת שְׁקוּלִים כְּאֶחָד שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵיהֶם תָּמִיד. **כְּנֶגֶד** אֵלֶּה שִׁבְעִים מְמֻנִּים גְּדוֹלִים שֶׁמַּחְזִיק שֶׁסּוֹבְבִים אֶת כָּל אַרְבַּעַת הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ. שִׁבְעִים אוֹרוֹת אֵלּוּ וּשְׁנֵי אוֹרוֹת שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵיהֶם, כֻּלָּם פְּנִימִיִּים

סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים.

לְקַמֵּי נְהוֹרִין אִלֵּין עָאלִין כָּל זְכוּ. וְכָל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא לְאִתְדַּנָּא. תְּרֵין נְהוֹרִין אִלֵּין אִנּוּן סָהֲדֵי סָהֲדוּתָא. בְּגִין (דְּאִנּוּן) דְּאִית שִׁבְעָה עֵינֵי יְיָ דְּמְשַׁטְּטֵי בְּכָל אַרְעָא (ס"א בֵּן כָּל) כָּל מַה דְּאִתְעֲבִיד בְּעָלְמָא אִתְרְשִׁים בְּהַהוּא עוֹבָדָא מַמָּשׁ וְהַהוּא זְכוּתָא מַמָּשׁ וְקַיְימֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ. וְאִלֵּין תְּרֵין נְהוֹרִין חָמָאן בְּהוּ וּמִסְתַּכְּלָן וְסָהֲדֵי קַמֵּי אִלֵּין שִׁבְעִין נְהוֹרִין. אִלֵּין שִׁבְעִין גְּוָרִין גְּוָרִין וְדָיְינֵי דִּינִין הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ. וְהָכָא אִיהוּ אֲתַר דְּזְכוּתָא.

רוּחָא דָּא בֵּיהּ אִתְרְשִׁימוּ אַתְוָון תִּלַּת דְּאִנּוּן יה"ו, דְּכַד אִלֵּין אַתְוָון מִתְדַּבְּקָן בְּהַאי אֲתַר בְּאִתְדַּבְּקוּתָא דְּדִכּוּרָא וְנוּקְבָא כְּדֵין אִתְרְשִׁימוּ בֵּיהּ וְלָא אִתְעֲדוּן מִתַּמָּן. לְבָתַר נָפַק חַד נְהוֹרָא נָהִיר

לשון הקודש

לִפְנִים וְלִפְנִים, וְזֶה סוֹד הַכָּתוּב (שיר ז) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים.

לִפְנֵי הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ נִכְנָסִים כָּל הַזְּכֻיּוֹת וְעַל כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם לְהִדּוֹן. שְׁנֵי הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ מְעִידִים עֵדוּת, מְשׁוּם [שֶׁהֵם] שֶׁיֵּשׁ שֶׁבַע עֵינֵי ה' שֶׁמְּשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ, [כֵּן כָּל] וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם נִרְשָׁם בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה מַמָּשׁ וְאוֹתָהּ זְכוּת מַמָּשׁ וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם. וּשְׁנֵי הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ רוֹאִים בָּהֶם וּמִסְתַּכְּלִים וּמְעִידִים לִפְנֵי שִׁבְעִים אוֹרוֹת הָאֱלֹהָה. אֱלֹהָה שִׁבְעִים גּוֹזְרֵי גְּזֵרוֹת וְדָנִים דִּינִים, הֵן לְטוֹב הֵן לְרַע. וְכָאן הוּא מְקוֹם הַזְּכוּת. **רוּחַ** זוֹ בָּהּ נִרְשְׁמוּ שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם יה"ו. שֶׁכְּשֶׁהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ נִדְבָּקוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה בְּהִדָּבְקוּת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, אָז נִרְשָׁמִים בּוֹ וְלֹא מִסְתַּלְּקִים מִשָּׁם. אַחַר כָּךְ יוֹצֵא אוֹר אֶחָד שֶׁמֵּאִיר

לְאַרְבַּע סִטְרִין. הַאי נְהוֹרָא אַפִּיק תְּלַת אַחֲרָנִין דְּאִנּוּן תְּלַת בָּתֵּי דִּינִין דְּדָיְינִין דִּינִין אַחֲרָנִין בְּמִלִּין דְּעָלְמָא בְּעוּתְרָא בְּמִסְכְּנוּ בְּמַרְעִין בִּשְׁלִימוּ בְּכָל אִנּוּן שְׁאַר מִלִּין דְּעָלְמָא אִתְדָּן בְּהוּ. חַד הֵיכָלָא לְאִנּוּן שִׁבְעִין קַדְמָאֵי לְגוֹ. תְּלָתָא לְאִלֵּין תְּלָתָא אַחֲרָנִין.

סָלְקָא הַאי רוּחָא וְכָלִיל כָּל אִנּוּן דִּלְתַתָּא. וְאַפִּיק חַד חֵיוָותָא קַדִּישָׁא מִתְלַהֲטָא וְעַיְינִין לָהּ בְּעֵינֵי אֵינָשָׁא לְאַשְׁגָּחָא בְּאֶלֶף אַלְפִין וְרִבּוֹא רִבְוָון חַיָּילִין מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא. כֻּלְּהוּ נָטְלִין פִּתְקִין וּפָתְחִין וְסָגְרִין בְּעָלְמָא וְאַשְׁלִימוּ דִּינָא.

תְּחוֹת הַאי חֵיוָותָא אַרְבַּע שְׂרָפִים מְלַהֲטָן כֻּלְּהוּ כְּחֵזוּר וְשׁוֹשַׁן וּשְׁבִיבֵי דְאֶשָׁא. סָלְקִין שִׁבְעִין וּתְרֵין גַּלְגַּלִּין לְכָל חַד מְלַהֲטָן בְּאֶשָׁא. כַּד נָטְלִין אִתְעֲבִיד נָהָר חָד דִּי נוּרָא. אֶלֶף אַלְפִין מְשַׁמְּשִׁין

לשון הקודש

לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. הָאוֹר הַזֶּה מוֹצִיא שְׁלֹשָׁה אֲחֵרִים שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה בָּתֵּי דִין שֶׁדָּנִים דִּינִים אֲחֵרִים בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם – בְּעֹשֶׁר, בְּעֹנִי, בְּמַחֲלוֹת, בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל אוֹתָם שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁהָעוֹלָם נִדּוֹן בָּהֶם. הֵיכָל אֶחָד לְאוֹתָם שִׁבְעִים רִאשׁוֹנִים לִפְנִים. שְׁלֹשָׁה לְאוֹתָם שְׁלֹשָׁה הָאֲחֵרִים. **עוֹלָה** הָרוּחַ הַזּוֹ וְכוֹלֶלֶת כָּל אֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה, וּמוֹצִיאָה חַיָּה קְדוֹשָׁה אַחַת מִתְלַהֶטֶת, וְיֵשׁ לָהּ עֵינַיִם כְּמוֹ עֵינֵי אָדָם לְהַשְׁגִּיחַ בְּאֶלֶף אֲלָפִים וְרִבּוֹא רִבְבוֹת צְבָאוֹת בַּעֲלֵי הַדִּין. כֻּלָּם לוֹקְחִים פְּתָקִים וּפוֹתְחִים וְסוֹגְרִים בָּעוֹלָם וּמַשְׁלִימִים דִּין. **תַּחַת** הַחַיָּה הַזּוֹ אַרְבָּעָה שְׂרָפִים לוֹהֲטִים, כֻּלָּם כְּכַפְתּוֹר וָפֶרַח וּשְׁבִיבֵי אֵשׁ. עוֹלִים שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם גַּלְגַּלִּים לְכָל אֶחָד מְלֹהֲטִים בְּאֵשׁ. כְּשֶׁנּוֹסְעִים, נַעֲשֶׂה נָהָר אֶחָד שֶׁל אֵשׁ. אֶלֶף אַלְפִים

לְהַהוּא נוּרָא, מִתַּמָּן נָפְקִי כַּמָּה חַיָּילִין. כַּד גַּלְגַּלִּין נָטְלִין. כַּמָּה אִנּוּן רִבּוֹא רִבְבָוָן דִּיקוּמוּן מִנַּיְיהוּ בְּגוֹ הַהוּא נוּרָא. תְּחוֹת הֵיכָלָא תִּנְיָינָא נָפְקִי חַיָּילִין דְּמְזַמְּרִין וְאַתְיָין לְקָרְבָא הָכָא וְאִתּוֹקְדוּן כֻּלְּהוּ.

כָּל אִנּוּן מְמַנָּן דְּעָלְמָא דְּאִתְמַנּוּן לְשַׁלְטָאָה מֵהָכָא נָפְקִי דִּינְהוֹן לְשַׁלְטָאָה מִגּוֹ הַהוּא רוּחָא דְּאִתְרְשִׁים בְּתַלַּת אַתְוָון. וּמֵהָכָא מַעְבְּרִין קְיוּמַיְיהוּ מֵעָלְמָא וְאִתְדְּנוּ בְּהַאי נוּרָא דְּנָגִיד וְנָפִיק. כּוֹלָא אִתְמַסַּר בְּהַאי הֵיכָלָא. בְּגִין דְּאִתְרְשִׁימוּ בְתַלַּת (ד"א תְּלַת) אַתְוָון הָכָא הַאי רוּחָא אִתְכְּלִיל בְּהוּ. הַהִיא חֵיוָתָא אַפִּיק חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דְּלֵית לְהוֹן חוּשְׁבָּנָא.

כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא מֵהַאי הֵיכָלָא נָפְקִי הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ. בַּר תְּלַת בְּנֵ"י חַיֵּ"י וּמְזוֹנֵ"י. דְּלָא אִתְיְיהַב רְשׁוּ בְּאַתַר דָּא. דְּהָא בְּהַהוּא נָהָר עִלָּאָה דְּכָל נְהוֹרִין

לשון הקודש

מְשַׁמְּשִׁים לְאוֹתָהּ הָאֵשׁ, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים כַּמָּה צְבָאוֹת. כְּשֶׁהַגַּלְגַּלִּים נוֹסְעִים, כַּמָּה הֵם רִבּוֹא רְבָבוֹת שֶׁעַמְּדוּ מֵהֶם בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הָאֵשׁ. תַּחַת הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי יוֹצְאִים צְבָאוֹת שֶׁמְּזַמְּרִים וּבָאִים לְהִתְקָרֵב כָּאן וְכֻלָּם נִשְׂרָפִים.

כָּל אוֹתָם מְמֻנֵּי הָעוֹלָם שֶׁהִתְמַנּוּ לִשְׁלֹט, מִכָּאן יוֹצֵא דִּינָם לִשְׁלֹט מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁנִּרְשְׁמָה בִּשְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת. וּמִכָּאן מַעֲבִירִים קִיּוּמָם מֵהָעוֹלָם וְנִדּוֹנִים בָּאֵשׁ הַזּוֹ שֶׁשּׁוֹפַעַת וְיוֹצֵאת. הַכֹּל נִמְסָר בַּהֵיכָל הַזֶּה. מִשּׁוּם שֶׁנִּרְשְׁמוּ בִּשְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת כָּאן, הָרוּחַ הַזּוֹ נִכְלֶלֶת בָּהֶם. אוֹתָהּ הַחַיָּה מוֹצִיאָה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן.

כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים מֵהַהֵיכָל הַזֶּה, הֵן טוֹב וְהֵן לְרַע, פָּרַט לִשְׁלֹשָׁה – בָּנִים, חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת בַּמָּקוֹם

נַגְדִּין מִנַּיהּ קַיְימָא מִלָּה. בְּאֶמְצָעִיתָא (דף מד ע"א) דְּהֵיכָלָא דָּא הוּא אֲתַר מְתַקְּנָא לְקַבֵּל רוּחָא דִּלְעֵילָּא בְּגוֹ רוּחָא דָּא וְדָא סָלְקָא בְּהוּ.

תְּרִין עֲשָׂר פִּתְחִין אִנּוּן לְהֵיכָלָא דָּא. בְּכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא כָּל אִנּוּן סָרְכִין וּמְמַנָּן דְּאִנּוּן מַכְרְזֵי לְאוֹדָעָא לְתַתָּא כָּל אִנּוּן דִּינִין דְּזִמִּינִין לְנַחֲתָא לְתַתָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דניאל ד) קָרָא בְחַיִל וְכֵן אָמַר גּוֹדוּ אִילָנָא וְגוֹ'.

וּמִגּוֹ כָּרוֹזֵי אִלֵּין נָטְלֵי מִלָּה כָּל מָרֵיהוֹן דְּנַדְפִּין עַד דְּאוֹדְעֵי מִלָּה לָרָקִיעַ דְּחַמָּה. וּמִתַּמָּן כַּד נָפִיק שִׁמְשָׁא נָפִיק מִלָּה וְאִתְשַׁטְיָא בְּעָלְמָא עַד דְּמָטֵי לְהַהוּא חִיוָּא דְּרָקִיעָא דְּכָל כּוֹכְבֵי דְּרָקִיעָא גְּלִידוּ בֵּיהּ דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא דְּרָקִיעָא.

לשון הקודש

הַזֶּה. שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתוֹ נָהָר עֶלְיוֹן שֶׁכָּל הָאוֹרוֹת שׁוֹפְעִים מִמֶּנּוּ הַדָּבָר עוֹמֵד. בְּאֶמְצַע הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא מָקוֹם מְתֻקָּן כְּנֶגֶד הָרוּחַ שֶׁלְּמַעְלָה בְּתוֹךְ הָרוּחַ הַזּוֹ, וְזוֹ עוֹלָה בָּהֶם.

שְׁנֵים עָשָׂר פְּתָחִים הֵם לַהֵיכָל הַזֶּה. בְּכָל פֶּתַח וּפֶתַח כָּל אוֹתָם שָׂרִים וּמְמֻנִּים שֶׁמַּכְרִיזִים לְהוֹדִיעַ לְמַטָּה כָּל אוֹתָם הַדִּינִים הָעֲתִידִים לָרֶדֶת לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ד) קוֹרֵא בְחַיִל וְכֵן אוֹמֵר קַצְצוּ הָאִילָן.

וּמִתּוֹךְ הַכְּרוּזִים הַלָּלוּ לוֹקְחִים דָּבָר כָּל בַּעֲלֵי הַכְּנָפַיִם, עַד שֶׁמּוֹדִיעִים הַדָּבָר לָרָקִיעַ שֶׁל חַמָּה. וּמִשָּׁם, כְּשֶׁיּוֹצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ, יוֹצֵא דָּבָר וּמִשּׁוֹטֵט בָּעוֹלָם עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְאוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁל הָרָקִיעַ שֶׁכָּל כּוֹכְבֵי הָרָקִיעַ קְפוּאִים בּוֹ, שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ.

וְשָׁמְעִין מִלָּה וְנַקְטִין לָהּ אִנּוּן סָרְכִין דִּתְחוֹת (שְׁמָיָא)
(ד"א שִׁמְשָׁא) וְאִנּוּן דִּמְמַנָּן עַל הַהוּא חִיוָיָא
וּמִתַּמָּן אִתְפַּשַּׁט לְעָלְמָא. וְאַפִּילוּ רוּחִין וְשֵׁדִין
וְאַפִּילוּ עוֹפֵי שְׁמַיָּא מוֹדָעֵי לֵיהּ בְּעָלְמָא. כְּרוֹזִין תָּבִין
וְסָתְמִין פִּתְחִין. לָא סָלְקָא (לְאִסְתַּלְקָא) רוּחָא בְּרוּחָא
עַד דְּכֻלְּהוּ רוּחִין תַּתָּאֵי כְּלְהוּ חַד בַּהֲדֵי (רוּחָא בָּתַר)
הַאי רוּחָא וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילָן וְעָאלִין דָּא בְּדָא עַד
דְּאִתְעֲבִיד כֻּלָּא חָד.

בַּר נָשׁ כַּד אִיהוּ בְּבֵי מַרְעִיתֵּהּ הָכָא אִתְּדָן הֵן לְחַיִּים
הֵן לַמָּוֶת. חַיִּין תַּלְיָין לְעֵילָּא אִי אִתְּדַן הָכָא
לְחַיִּים יַהֲבֵי חַיִּין מִלְּעֵילָּא וְאִי לָא, לָא יַהֲבִין. זַכָּאָה
חוּלָקֵיהּ מָאן דְּאִתְדְּבַק בְּמָארֵיהּ וְעָאל וְנָפִיק. הָכָא
קִיְּמָה בְּאַנְפִּין בְּאַרְעָא לְאִתְגַּבָּרָא עַל דִּינָא. עַל הַאי
הֵיכָלָא אִתְּמַר (דברים לב) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל וְגוֹ':

לשון הקודש

וְשׁוֹמְעִים הַדָּבָר, וְלוֹקְחִים אוֹתוֹ הַשָּׂרִים
שֶׁתַּחַת [הַשְּׁמַיִם] הַשֶּׁמֶשׁ, וְאוֹתָם שֶׁמְּמֻנִּים
עַל אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ, וּמִשָּׁם זֶה מִתְפַּשֵּׁט
לָעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ רוּחוֹת וְשֵׁדִים וַאֲפִלּוּ
עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם מוֹדִיעִים אוֹתוֹ בָּעוֹלָם.
הַכְּרוּזִים שָׁבִים וְסוֹתְמִים פְּתָחִים. לֹא
עוֹלָה [לְהִסְתַּלֵּק] רוּחַ בְּרוּחַ עַד שֶׁכָּל
הָרוּחוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת כֻּלָּם אֶחָד יַחַד עִם
[הָרוּחַ אַחֵרִי] הָרוּחַ הַזּוֹ, וְכֻלָּם נִכְלָלִים
וְנִכְנָסִים זֶה בָּזֶה עַד שֶׁנַּעֲשָׂה הַכֹּל אֶחָד.
כְּשֶׁבֶּן אָדָם נִמְצָא בְּבֵית חָלְיוֹ, כָּאן נִדּוֹן
הֵן לְחַיִּים הֵן לְמָוֶת. הַחַיִּים תְּלוּיִים
לְמַעְלָה. אִם נִדּוֹן כָּאן לְחַיִּים – נוֹתְנִים
חַיִּים מִלְּמַעְלָה. וְאִם לֹא – אָז לֹא נוֹתְנִים.
אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּדְבָּק בְּרִבּוֹנוֹ
וְנִכְנָס וְיוֹצֵא. כָּאן קִיְּמָה עַל אַפַּיִם בָּאָרֶץ
לְהִתְגַּבֵּר עַל הַדִּין. עַל הַהֵיכָל הַזֶּה נֶאֱמַר
(דברים לב) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל וְגוֹ'.

הֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה. הֵיכָלָא דָּא הֵיכָלָא דִּבְרָקָא זְהִיר.
דְּאִיהוּ רוּחָא דְּמַזְהִיר נָהִיר לְאִנּוּן תַּתָּאֵי. רוּחָא
דָּא אִיהוּ כָּלִיל וּפָתַח וְסָגִיר נָהִיר וְנָצִיץ לְכָל סִטְרִין.
מְנַצִּיצוּ דָּא נָהִיר חַד נְהוֹרָא כְּעֵין אַרְגְּוָונָא. נְהוֹרָא דָּא
כָּלִיל כָּל (ד"א כְּלָל) גְּוָונִין דְּנָהֲרִין. נְהוֹרָא חִוָּור וְאוּכְמָם
סוּמָק וְיָרוֹק. אִתְכְּלִילָן אִלֵּין בְּאִלֵּין. אִתְרְקִים חִוָּור
בְּסוּמָק. אוּכְמָם בִּירוֹק. לְבָתַר חִוָּור בְּאוּכְמָם וְאִתְעֲבִיד
חַד חֵיוָותָא מְרַקְּמָא וְאִתְכְּלִיל בָּהּ יָרוֹק וְסוּמָק.
דְּיוֹקְנָהָא כִּדְיוֹקְנָא דְּבַר נָשׁ דְּכָלִיל כָּל דְּיוֹקְנִין.

מִינָהּ נָפְקוּ אַרְבַּע סָמְכִין דְּאִנּוּן חֵיוָון רַבְרְבָן עַל
אִלֵּין דִּלְתַתָּא. חַד אִקְרֵי אוֹפָן דְּאִיהוּ תְּרִין.
בְּגִין דְּכַד אִתְחַזֵּי הַאי אִתְנְהִיר אַחֲרָא בְּגַוְויהּ. דָּבִיק
דָּא בְּדָא. עָאל דָּא בְּדָא. לְבָתַר עָאל אַחֲרָא דָּא בְּדָא
וְאִתְחַזּוּן אַרְבַּע רֵישִׁין לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא וְכֻלְּהוּ

לשון הקודש

הֵיכָל הַחֲמִישִׁי. הֵיכָל זֶה הֵיכַל הַבָּרָק שֶׁזּוֹהֵר, שֶׁהוּא רוּחַ שֶׁמַּזְהִיר וּמֵאִיר לְאוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים. רוּחַ זוֹ הִיא כְּלוּלָה וּפוֹתַחַת וְסוֹגֶרֶת, מְאִירָה וְנוֹצֶצֶת לְכָל הַצְּדָדִים. מְנַצְנוּץ זֶה מֵאִיר אוֹר אֶחָד כְּעֵין הָאַרְגָּמָן. הָאוֹר הַזֶּה כּוֹלֵל כָּל (וּכְלַל) הַגְּוָנִים שֶׁמְּאִירִים. אוֹר לָבָן וְשָׁחֹר, אָדֹם וְיָרֹק. נִכְלָלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. נִרְקָם לָבָן בְּאָדֹם, שָׁחֹר בְּיָרֹק. אַחַר כָּךְ לָבָן בְּשָׁחֹר. וְנַעֲשֵׂית חַיָּה אַחַת מְרֻקֶּמֶת, וְנִכְלָל בָּהּ יָרֹק וְאָדֹם. דְּמוּתָהּ כִּדְמוּת אָדָם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַדְּמָיוֹת. **מִמֶּנָּה** יָצְאוּ אַרְבָּעָה עַמּוּדִים שֶׁהֵם חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת עַל אֵלֶּה שֶׁלְּמַטָּה. אֶחָד נִקְרָא אוֹפָן שֶׁהוּא שָׁנַיִם. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁנִּרְאֶה זֶה, מֵאִיר אַחֵר בְּתוֹכוֹ. דָּבוּק זֶה בָּזֶה. נִבְנָם זֶה בָּזֶה. אַחַר כָּךְ נִבְנָם אַחֵר זֶה בָּזֶה, וְנִרְאִים אַרְבָּעָה רָאשִׁים לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם, וְכֻלָּם גּוּף אֶחָד. וְאֵלֶּה הֵם שֶׁפָּתוּב

חַד גּוּפָא. וְאִלֵּין אִנּוּן דִּכְתִּיב בְּהוּ (יחזקאל א) כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפָן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן, וְכֻלְּהוּ אִלֵּין קְשִׁירִין דָּא בְדָא. כְּחֵיזוּ (נ"א דְּחֵיוּן) דְּחֵיוָון עִלָּאִין דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן לְעָלְמִין. הַאי חֵיוָתָא דְּאַרְבַּע גַּוְונִין מְרַקְּמָן אַחְיָדָן אִלֵּין בְּאִלֵּין לְאַרְבַּע סִטְרִין. מֵהָכָא כַּד נָטְלָא חֵיוָתָא דָּא נָטְלָא לְתֵרִין סִטְרִין.

הַאי רוּחָא דִּבְרָקָא אִתְכְּלִיל בְּתֵרִין רוּחִין. רוּחָא דָּא דִּבְרָקָא אַפִּיק חַד חֵיוָתָא וְכָל אִנּוּן נְהוֹרִין. רוּחָא אָחֳרָא אִתְנְהִיר מִגֵּיהּ דְּאִקְרֵי רוּחָא מְלַהֲטָא נָהֲרִין מִגֵּיהּ תֵּרִין נְהוֹרִין דְּאִנּוּן אַרְבַּע. וְאִלֵּין נְהוֹרִין מִתְהַפְּכִין בִּגְוָונִין. וְהָכָא אִיהוּ (בראשית ג) לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. אִלֵּין אִנּוּן נְהוֹרִין דְּמִתְהַפְּכָן שְׁנָנָא דְּחַרְבָּא (וְאִלֵּין קָיְמֵי עַל הֵיכָלָא דִּלְתַתָּא. בְּגִין דְּהַאי לַהַט הַחֶרֶב קָיְמָא עַל אִנּוּן שִׁבְעִין נְהוֹרִין דְּבֵי

לשון הקודש

בָּהֶם (יחזקאל א) כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן. וְכֻלָּם אֵלֶּה קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, כְּמַרְאֵה הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁלֹּא נִפְרָדוֹת לְעוֹלָמִים. הַחַיָּה הַזּוֹ שֶׁל אַרְבָּעָה גְוָנִים מְרֻקָּמִים אֲחוּזִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת. מִכָּאן שֶׁכְּשֶׁנּוֹסַעַת הַחַיָּה הַזּוֹ, הִיא נוֹסַעַת לִשְׁנֵי רוּחוֹת.

הָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁל הַבָּרָק נִכְלֶלֶת בִּשְׁתֵּי רוּחוֹת. רוּחַ זוֹ שֶׁל הַבָּרָק מוֹצִיאָה חַיָּה אַחַת וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת. רוּחַ אַחֶרֶת מְאִירָה מִמֶּנָּה, שֶׁנִּקְרֵאת רוּחַ מְלַהֶטֶת, מְאִירִים מִמֶּנָּה שְׁנֵי אוֹרוֹת שֶׁהֵם אַרְבָּעָה. וְהָאוֹרוֹת הַלָּלוּ מִתְהַפְּכִים בְּגָוָנִים. וְכָאן הוּא (בראשית ג) לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. אֵלּוּ אוֹתָם מְאוֹרוֹת שֶׁמִּתְהַפְּכִים שְׁנִינוּת הַחֶרֶב, (וְאֵלֶּה חוֹקְקִים) וְאֵלֶּה עוֹמְדִים עַל הַהֵיכָל שֶׁלְּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁלַּהַט הַחֶרֶב הַזֹּאת

דִּינָא. מֵהָכָא כָּל אִנּוּן דַּיָּינִין דְּדָיְינֵי דִּינָא חַרְבָּא תָּלְיָא עַל רֵישַׁיְיהוּ מִלְעֵילָא.

הַאי לַהַט הַחֶרֶב דְּאִלֵּין אִנּוּן נְהוֹרִין דְּלִסְטַר שְׂמָאלָא אַפִּיקוּ חַד חֵיוָתָא אַחֲרָא דְּקָיְימָא עַל אַרְבַּע דְּלָא קָיְמֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ תְּרֵי מִימִינָא וּתְרֵי מִשְּׂמָאלָא. כַּד רוּחָא דְּחֵיוָתָא הַאי עָאל בְּאִלֵּין. נָצִיץ מִנַּיְיהוּ תְּרֵי נִיצוֹצִין מִלַּהֲטָן. וְנָפְקֵי מֵהַאי הֵיכָלָא לְבַר וּמִתְהַפְּכֵי תָּדִיר. אִלֵּין נִיצוֹצִין מִלַּהֲטָן לְזִמְנִין נוּקְבֵי לְזִמְנִין גּוּבְרֵי לְזִמְנִין רוּחִין לְזִמְנִין עִירִין קַדִּישִׁין.

מַאי טַעֲמָא בְּגִין דְּכַד אִתְכְּלִיל הַאי חֵיוָתָא בְּחֵיוָתָא קַדְמָאָה, מִגּוֹ תְּקִיפוּ דְּאִתְכְּלִילָן דָּא בְּדָא, נָפְקָא חַד נִצוֹצָא מִלַּהֲטָא תָּדִיר דְּלָא אִתְדַּעַךְ לְעָלְמִין, וְשָׁאטָא וְאָזְלָא אֲבַתְרַיְיהוּ דְּאִינּוּן תְּרֵין נִיצוֹצִין.

לשון הקודש

עוֹמֶדֶת עַל אוֹתָם שִׁבְעִים אוֹרוֹת שֶׁל בֵּית הַדִּין. מִכָּאן, כָּל אוֹתָם דַּיָּנִים שֶׁדָּנִים דִּין, חֶרֶב תְּלוּיָה עַל רֹאשָׁם מִלְמַעְלָה.

לַהַט הַחֶרֶב הַזּוֹ שֶׁל אֵלֶּה הֵם אוֹתָם אוֹרוֹת שֶׁלְּצַד שְׂמֹאל הוֹצִיאוּ חַיָּה אַחַת אַחֶרֶת שֶׁעוֹמֶדֶת עַל אַרְבַּע שֶׁלֹּא עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם, שְׁנַיִם מִימִין וּשְׁנַיִם מִשְּׂמֹאל. כְּשֶׁרוּחַ הַחַיָּה הַזּוֹ נִכְנֶסֶת בְּאֵלֶּה, נוֹצֵץ מֵהֶם שְׁנֵי נִיצוֹצוֹת לוֹהֲטִים, וְיוֹצְאִים מֵהַהֵיכָל הַזֶּה הַחוּצָה וּמִתְהַפְּכִים תָּמִיד. הַנִּיצוֹצוֹת הַלָּלוּ לוֹהֲטִים. לִפְעָמִים נְקֵבוֹת לִפְעָמִים זְכָרִים. לִפְעָמִים רוּחוֹת וְלִפְעָמִים מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁנִּכְלֶלֶת הַחַיָּה הַזּוֹ בַּחַיָּה הָרִאשׁוֹנָה, מִתּוֹךְ הַחֹזֶק שֶׁנִּכְלָלִים זֶה בָּזֶה יוֹצֵא נִיצוֹץ אֶחָד לוֹהֵט תָּמִיד שֶׁלֹּא דוֹעֵךְ לְעוֹלָמִים, וְשָׁט וְהוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם שֶׁל אוֹתָם שְׁנֵי נִיצוֹצוֹת.

וְהַשְׁתָּא אינון גּוּבְרִין וְעָבְדִין שְׁלִיחוּתָא בְּעָלְמָא, וְעַד לָא מְסַיְּימֵי מִתְדָּעֲבֵי (כְּדֵין) וְהַהוּא נִיצוֹצָא בָּטַשׁ בְּהוּ (דף מד ע"ב) וְנָהִיר לוֹן וְאִתְחַדְּשׁוּן כְּמִלְקַדְמִין וְאינון נוּקְבֵי וְאָזְלֵי וְשָׁאטָן וְעַד לָא מְסַיְּימֵי מִתְדָּעֲבֵי. וְהַאי נִיצוֹצָא בָּטַשׁ בְּהוּ וְנָהִיר לוֹן וְאִתְחַדְּרָן כְּמִלְקַדְמִין, בְּגִין דְּהַהוּא נִיצוֹצָא כָּלִיל מִכֹּלָּא כָּלִיל מֵאַרְבַּע גְּוָונִין וּבְגִין דָּא אינון מִתְהַפְּכִין לְכָל הֲנֵי גַּוְונֵי.

רוּחָא דָּא אִתְכְּלִיל בְּרוּחָא אַחֲרָא כִּדְקָאֲמָרַן וְאִתְחַזּוּן תְּרֵין כְּחֲדָא, וְלָא כְּאֲחָרִנִין קַדְמָאִין דְּכַד אִתְכְּלִיל דָּא בְּדָא לָא אִתְחַזֵּי בַּר חָד. וְהָכָא אִתְחַזּוּן תְּרֵין וְקָיְמֵי בַּחֲבִיבוּתָא כְּלִילָן מִכְּלְהוּ תַּתָּאֵי, וְאַף עַל גַּב דְּאִנּוּן תְּרֵין אִנּוּן חַד. כַּד אִתְפְּשַׁט (נ"א בַּר דְּאִתְפַּשְׁטוּ) רוּחָא בְּרוּחָא וְאִתְחַזּוּן בְּחֲבִיבוּתָא כְּלִילָן

לשון הקודש

וְעַכְשָׁו הֵם זְכָרִים וְעוֹשִׂים שְׁלִיחוּת בָּעוֹלָם. וְעַד שֶׁלֹּא מְסַיְּמִים, מִתְדַּעֲכִים [אָז], וְהַנִּיצוֹץ הַזֶּה מַכֶּה בָּהֶם וּמֵאִיר לָהֶם, וּמִתְחַדְּשִׁים כְּמִקֹּדֶם, וְהֵם נְקֵבוֹת, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת. וְטֶרֶם שֶׁמְּסַיְּמוֹת הֵן דּוֹעֲכוֹת. וְנִיצוֹץ זֶה מַכֶּה בָּהֶם וּמֵאִיר לָהֶם וְחוֹזְרִים כְּמִקֹּדֶם, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ נִיצוֹץ כָּלוּל מֵהַכֹּל, כָּלוּל מֵאַרְבָּעָה גְוָנִים, וְלָכֵן הֵם מִתְהַפְּכִים לְכָל הַגְּוָנִים הַלָּלוּ.

רוּחַ זֶה נִכְלָל בְּרוּחַ אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְנִרְאִים שְׁנַיִם כְּאֶחָד, וְלֹא כָּאֵלֶּה הָרִאשׁוֹנִים שֶׁכְּשֶׁנִּכְלָלִים זֶה בָּזֶה לֹא נִרְאִים פְּרָט לְאֶחָד. וְכָאן נִרְאִים שְׁנַיִם, וְעוֹמְדִים בַּחֲבִיבוּת כְּלוּלִים מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם שְׁנַיִם, הֵם אֶחָד. כַּאֲשֶׁר מִתְפַּשֵּׁט [כְּפָרָט כְּשֶׁהִתְפַּשְׁטוּ] רוּחַ בְּרוּחַ וְנִרְאִים בַּחֲבִיבוּת כְּלוּלִים מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים, וְזֶהוּ [וְזֶה] סוֹד שֶׁכָּתוּב

מִכְּלְהוּ תַּתָּאֵי, וְדָא (ד"א דָּא) הוּא רָזָא דִּכְתִיב, (שיר השירים ד) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים.

וְכַד תֵּרִין רוּחִין מִתְפַּשְׁטָן דָּא בְּדָא בְּחֲבִיבוּתָא כְּדֵין אִתְהַדַּר הַאי הֵיכָלָא וְאִקְרֵי הֵיכַל אַהֲבָה הֵיכָלָא דִּרְחִימוּתָא, הֵיכָלָא דָּא קָאִים תָּדִיר בְּקִיּוּמֵיהּ, אִתְגְּנִיז בְּרָזָא דְּרָזִין לְמַאן דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ. וְהָכָא כְּתִיב, (שיר השירים ז) אֶתֵּן אֶת דּוֹדַי לָךְ. לְבָתַר כַּד נָהֲרִין תֵּרִין רוּחִין דְּאִנּוּן חַד נָפְקִי כַּמָּה חַיָּילִין לְכַמָּה סִטְרִין אַלְפִין וְרִבְוָון דְּלֵית לוֹן שִׁיעוּרָא, מִנְהוֹן אִקְרוּן דּוּדָאִים. מִנְהוֹן גְּפָנִים. מִנְהוֹן רִמּוֹנִים. עַד דְּמָטוּ כַּמָּה חַיָּילִין לְבַר עַד הַהוּא כֻּבָּא דְּאִקְרֵי נֹגַהּ וְכֻלְּהוּ בַּחֲבִיבוּ דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין לְעָלְמִין, בְּהָכָא כְּתִיב, (שיר השירים ח) אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בוֹז יָבוּזוּ לוֹ. הָכָא (ד"א כְּתִיב) הִשְׁתַּחֲוָאָה וּפְרִישׁוּ דְּיָדִין לְאִתְדַּבְּקָא

לשון הקודש

(שיר ד) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים.

וּכְשֶׁשְּׁנֵי רוּחוֹת מִתְפַּשְּׁטִים זֶה בָּזֶה בַּחֲבִיבוּת, אָז חוֹזֵר הֵיכָל זֶה וְנִקְרָא הֵיכַל אַהֲבָה, הֵיכַל הָאַהֲבָה. הֵיכָל זֶה עוֹמֵד תָּמִיד בְּקִיּוּמוֹ, וְנִגְנַז בְּסוֹד הַסּוֹדוֹת לְמִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ. וְכָאן כָּתוּב (שם ז) אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ. אַחַר כָּךְ, כַּאֲשֶׁר מְאִירִים שְׁנֵי רוּחוֹת שֶׁהֵם אֶחָד, יוֹצְאִים כַּמָּה צְבָאוֹת לְכַמָּה רוּחוֹת, אֲלָפִים וּרְבָבוֹת שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר. מֵהֶם נִקְרָאִים דּוּדָאִים, מֵהֶם גְּפָנִים, מֵהֶם רִמּוֹנִים, עַד שֶׁמַּגִּיעִים כַּמָּה צְבָאוֹת הַחוּצָה עַד אוֹתוֹ כּוֹכָב שֶׁנִּקְרָא נֹגַהּ. וְכֻלָּם בַּחֲבִיבוּת שֶׁלֹּא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. וְכָאן כָּתוּב (שם ח) אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בוֹז

בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ:

הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה הָכָא הוּא רוּחָא דְּאִקְרֵי חו"ט
הַשָּׁנִי, רָזָא דִּכְתִיב, כְּחוּט הַשָּׁנִי (שיר השירים ד)
שִׂפְתוֹתַיִךְ, הַאי הֵיכָלָא (הֵיכָלָא דְּאִקְרֵי) אִקְרֵי הֵיכַל הָרָצוֹן,
הָכָא רוּחָא דְּאִיהוּ רַעֲוָא דְּכָל הֲנֵי רוּחִין תַּתָּאִין רָהֲטִין
אֲבַתְרֵיהּ לְאִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ בִּנְשִׁיקָה בִּרְחִימוּתָא.

הַאי רוּחָא אִתְכְּלִיל בְּשִׁית. וְקָיְמָא בְּשִׁית. אִתְכְּלִיל
בְּשִׁית דִּלְתַתָּא בַּהֲדֵיהּ. וְקָיְמָא בְּשִׁית עִלָּאִין.
וּבְגִין כָּךְ הַאי רוּחָא אַפִּיק תְּרֵיסַר נְהוֹרִין כְּלִילָן כְּלְהוּ
מִתַּתָּא וּמִלְּעֵילָּא, הֲנֵי תְּרֵיסַר נְהוֹרִין אִנּוּן חָדָּאן
לְסַלְקָא לְעֵילָּא וּלְקַבְּלָא כָּל אִנּוּן דִּלְתַתָּא.

הֵיכָלָא דָּא דְּאִיהוּ רָצוֹן רַעֲוָא דְּכוֹלָּא, מָאן דְּקָשַׁר
קִשְׁרִין, וְסָלִיק לְוֹן הָכָא, דָּא הוּא דְּאַפִּיק
רָצוֹן מֵיָּיִ בַּחֲבִיבוּתָא. בְּגִין הֵיכָלָא דָּא אִתְכְּנִישׁ מִשֶּׁה

לשון הקודש

יָבוּזוּ לוֹ. כָּאן (כְּתוּב) הִשְׁתַּחֲוָאָה וּפְרִישַׁת יָדַיִם לְהִתְדַּבֵּק בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ.

הֵיכָל שִׁשִּׁי. כָּאן הוּא רוּחַ שֶׁנִּקְרָא חו"ט הַשָּׁנִי, סוֹד הַכָּתוּב (שם ד) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ. הַהֵיכָל הַזֶּה [הֵיכָל שֶׁנִּקְרָא] נִקְרָא הֵיכַל הָרָצוֹן. כָּאן רוּחַ שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁכָּל הָרוּחוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת הַלָּלוּ רָצִים אַחֲרָיוּ לְהִדָּבֵק בָּהּ בִּנְשִׁיקָה בְּאַהֲבָה. רוּחַ זֶה נִכְלָל בְּשֵׁשׁ, וְעוֹמֵד בְּשֵׁשׁ. נִכְלָל בְּשֵׁשׁ שֶׁלְּמַטָּה יַחַד עִמּוֹ, וְעוֹמֵד בְּשֵׁשׁ עֶלְיוֹנִים. וְלָבֵן רוּחַ זֶה מוֹצִיא שְׁנֵים עָשָׂר אוֹרוֹת כְּלוּלִים כֻּלָּם מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה. שְׁנֵים עָשָׂר הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ הֵם שְׁמֵחִים לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וּלְקַבֵּל כָּל אֵלּוּ שֶׁלְּמַטָּה.
הֵיכָל זֶה שֶׁהוּא רָצוֹן, רְצוֹן הַכֹּל, מִי שֶׁקּוֹשֵׁר קְשָׁרִים וּמַעֲלֶה אוֹתָם לְבָאן, זֶהוּ שֶׁמַּפִּיק רָצוֹן מֵה' בַּחֲבִיבוּת. בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַזֶּה נֶאֱסַף מֹשֶׁה בְּאַהֲבָה, שֶׁנּוֹשֵׁק

בִּרְחִימוּ דְּנָשִׁיק נְשִׁיקִי רְחִימוּתָא. הַאי הוּא הֵיכָלָא דְּמשֶׁה. רוּחָא דָּא רוּחָא דִּרְחִימוּתָא, רוּחָא דְּיִחוּדָא דְּאַמְשִׁיךְ רְחִימוּ לְכָל סִטְרִין.

וְאִנּוּן (ד"א אִנּוּן) תְּרֵיסַר נְהוֹרִין סָלְקִין וְלָהֲטִין. מִנְּציצוּ דִּלְהוֹן נָפְקִי אַרְבַּע חֵיָוון קַדִּישִׁין רְחִימֵי דְּאַהֲבָה, אִלֵּין אִקְרוּן חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת לְאִתְחַבְּרָא אִנּוּן זוּטֵי לְאִתְכְּלָלָא בְּהוּ, דִּכְתִיב, (תהלים קד) חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

אִלֵּין אֶחִידָן דָּא בְדָא לְאַרְבַּע סִטְרִין, כְּאֶגוֹזָא דְּמִתְחַבְּרָא לְאַרְבַּע סִטְרִין, וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי הֵיכָלָא דָּא, גִּנַּת אֱגוֹז דִּכְתִיב, (שיר השירים ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, מָאי אֶל גִּנַּת אֱגוֹז, בְּגִינֵיהּ דְּגִנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי דְּאִיהוּ הֵיכָלָא דִּרְחִימוּ לְאִתְדַּבְּקָא דְּכוּרָא בִּנוּקְבָא.

אִלֵּין אַרְבַּע מִתְפָּרְשָׁן לִתְרֵיסַר, תְּלַת תְּלַת לְכָל סְטָר. כָּל אִנּוּן תַּתָּאֵי כְּלִילָן בְּהוּ. וּבְהוּ קַיָּימִין

לשון הקודש

נְשִׁיקוֹת אַהֲבָה. זֶהוּ הַהֵיכָל שֶׁל מֹשֶׁה. רוּחַ זֶה רוּחַ הָאַהֲבָה. הָרוּחַ שֶׁל הַיִּחוּד שֶׁמַּמְשִׁיךְ אַהֲבָה לְכָל הַצְּדָדִים.

וְאוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר אוֹרוֹת עוֹלִים וְלוֹהֲטִים. מֵהַנִּצָּנוּץ שֶׁלָּהֶם יוֹצְאוֹת אַרְבַּע חַיּוֹת קְדוֹשׁוֹת אוֹהֲבֵי הָאַהֲבָה. אֵלֶּה נִקְרָאִים חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת לְהִתְחַבֵּר אוֹתָם קְטַנּוֹת לְהִכָּלֵל בָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (תהלים קד) חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

אֵלּוּ אֲחוּזוֹת זוֹ בָּזוֹ לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, כְּמוֹ אֱגוֹז שֶׁמְּחֻבָּר לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְלָכֵן נִקְרָא הֵיכָל זֶה גִּנַּת אֱגוֹז, שֶׁכָּתוּב (שיר ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי. מַה זֶּה אֶל גִּנַּת אֱגוֹז? מִשּׁוּם גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, שֶׁהוּא הֵיכַל הָאַהֲבָה לְהִתְדַּבֵּק זָכָר בִּנְקֵבָה.

אֵלֶּה הָאַרְבַּע נִפְרָדִים לִשְׁנֵים עָשָׂר, שָׁלֹשׁ

רוּחִין בְּרוּחִין נְהוֹרִין בִּנְהוֹרִין, כֻּלְּהוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין עַד דְּאִתְעַבִּידוּ חַד. וּכְדֵין הַאי רוּחָא דְּכָלִיל מִכֻּלְּהוּ סָלְקָא לְאִתְעַטָּרָא (נ"א לְאִתְעָרָא) בְּרוּחָא דִּלְעֵילָּא הַהוּא דְּאִקְרֵי שָׁמַי"ם וְזַמִּין לֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ, כֵּיוָן דְּאִתְקְשָׁרוּ כֻּלְּהוּ דִּלְתַתָּא בַּהֲדֵיהּ אָמַר (שיר השירים א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, וּכְדֵין אִיהוּ חֶדְוָה לְאִתְקַשָּׁרָא רוּחָא בְּרוּחָא וּלְאִשְׁתַּלְמָא דָּא בְדָא, כְּדֵין אִיהוּ שְׁלִימוּ בְּחִבּוּרָא חָדָא.

כֵּיוָן דְּהַאי רוּחָא אִתְחַבַּר בַּהֲדֵיהּ וְאִשְׁתְּלִים דָּא בְדָא וְאִתְנְהִירוּ דָּא בְדָא בְּכָל שְׁלִימוּ כְּדְקָא חָזֵי בְּהַאי רְעוּתָא דְּצַלֵּי בַּר נָשׁ זַכָּאָה דְּסָלִיק כּוּלָּא כְּדְקָא חָזֵי, (דף מה ע"א) עַד הַהוּא אֲתַר לְחַבְּרָא רְחִימוּ דָּא בְדָא, כְּדֵין (ד"א שְׁמַיָּא אִתְחַבָּר בְּרוּחָא דָּא בְּרַחֲימוּ בִּשְׁלִימוּ בְּאַנְהָרוּתָא מִתְדַּבְּקָן דָּא בְדָא, כְּדֵין) כָּל אִנּוּן הֵיכָלִין וְכָל אִנּוּן רוּחִין דְּאִתְכְּלִילוּ

לשון הקודש

שָׁלֹשׁ לְכָל צַד. כָּל אוֹתָם תַּחְתּוֹנִים כְּלוּלִים בָּהֶם. וּבָהֶם קָיְמִים רוּחוֹת עִם רוּחוֹת, אוֹרוֹת עִם אוֹרוֹת. כֻּלָּם אֵלֶּה עִם אֵלֶּה עַד שֶׁנַּעֲשִׂים אֶחָד. וְאָז רוּחַ זֶה שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם עוֹלֶה לְהִתְעַטֵּר [וּלְהִתְעוֹרֵר] בְּרוּחַ שֶׁל מַעְלָה, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וּמְזֻמָּן אוֹתוֹ לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ. כֵּיוָן שֶׁנִּקְשְׁרוּ כֻּלָּם שֶׁלְּמַטָּה יַחַד עִמּוֹ, אָמַר (שם א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. וְאָז הַחֶדְוָה הִיא לְהִתְקַשֵּׁר רוּחַ בְּרוּחַ וּלְהִשְׁתַּלֵּם זֶה בָּזֶה, וְאָז הִיא הַשְּׁלֵמוּת בְּחִבּוּר אֶחָד.

כֵּיוָן שֶׁרוּחַ זֶה מִתְחַבֵּר עִמּוֹ וְנִשְׁלָמוּ זֶה בָּזֶה וּמְאִירִים זֶה בָּזֶה בְּכָל הַשְּׁלֵמוּת כָּרָאוּי בְּרָצוֹן זֶה שֶׁמִּתְפַּלֵּל בֶּן אָדָם צַדִּיק שֶׁמַּעֲלֶה הַכֹּל כָּרָאוּי עַד אוֹתוֹ מָקוֹם לְחַבֵּר אַהֲבָה זֶה בָּזֶה, אָז [שָׁמַיִם מִתְחַבֵּר בְּרוּחַ זֶה בְּאַהֲבָה בִּשְׁלֵמוּת בְּהֶאָרָה מִתְדַּבְּקִים זֶה בָּזֶה, וְאָז] כָּל אוֹתָם הֵיכָלוֹת וְכָל אוֹתָם

בְּהַאי כָּל חַד וְחַד מֵאִנּוּן רוּחִין וְהֵיכָלִין דְּאִנּוּן בִּכְלָלָא דְּשָׁמַיִם כָּל חַד וְחַד נָטִיל הַהוּא הֵיכָלָא וְהַהוּא רוּחָא (בְּאֵתַר) **דְּאִתְחַזֵּי לֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ וּלְאִשְׁתַּלְמָא בַּהֲדֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת.**

(ד"א בְּגִין דְּהַהוּא רוּחָא שְׁתִיתָאָה דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם דְּאִיהוּ רוּחָא קַדִּישָׁא לְעֵילָּא נָטִיל הֵיכָלָא דָּא רוּחָא דָּא דְּאִקְרֵי רָצוֹ"ן סָלִיק לוֹן לְגַבַּיְיהוּ בְּהַהוּא יִחוּדָא. וְהָכִי אִתְחַבְּרָן רָצוֹן לְאִתְנַשְּׁקָא) (כן צ"ל הרש"ב) (נ"א בְּגִין דְּהַהוּא רוּחָא שְׁתִיתָאָה דְּאִקְרֵי רָצוֹן סָלִיק לוֹן לְגַבַּיְיהוּ בְּהַהוּא יִחוּדָא וְהָכִי אִתְחַבְּרָן שָׁמַיִם דְּאִיהִי רוּחָא קַדִּישָׁא לְעֵילָּא נָטִיל הֵיכָלָא דָּא רוּחָא דָּא דְּאִקְרֵי רָצוֹן לְאִתְנַשְּׁקָא) **דָּא בְדָא. לְאִתְחַבְּרָא דָּא בְדָא לְאִשְׁתַּלְמָא דָּא בְדָא. וְרָזָא דָּא** (בראשית כט) **וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וְגו'.**

אַבְרָהָם דְּאִיהוּ יְמִינָא לְעֵילָּא נָטִיל (ד"א ל"ג הֵיכָלָא דְּקָאֲמָרָן) **(הֵיכָל אַהֲבָה) רוּחָא דְּאִקְרֵי אַהֲבָ"ה לְאִתְקַשְּׁרָא דָּא בְדָא לְאִתְחַבְּרָא דָּא בְדָא לְמֶהֱוֵי חַד וְסִימָנָיךְ** (בראשית יב) **הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ.**

לשון הקודש

רוּחוֹת שֶׁנִּכְלְלוּ בָּזֶה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָם רוּחוֹת וְהֵיכָלוֹת שֶׁהֵם בִּכְלָל שֶׁל שָׁמַיִם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל אוֹתוֹ הֵיכָל וְאוֹתוֹ רוּחַ שֶׁרָאוּי לוֹ לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ וּלְהִשְׁתַּלֵּם עִמּוֹ כָּרָאוּי.

[מְשׁוּם שֶׁהָרוּחַ הַשִּׁשִּׁי הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם רוּחַ קָדוֹשׁ לְמַעְלָה, נוֹטֵל הֵיכָל זֶה, הָרוּחַ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא רָצוֹ"ן סַלֵּק אוֹתָם אֲלֵיהֶם בְּאוֹתוֹ יִחוּד, וְכָךְ מִתְחַבְּרִים שָׁמַיִם, שֶׁהוּא רוּחַ קָדוֹשׁ לְמַעְלָה, נוֹטֵל הֵיכָל זֶה רוּחַ זֶה שֶׁנִּקְרָא רָצוֹן לְהִתְנַשֵּׁק] זֶה בָּזֶה, לְהִתְחַבֵּר זֶה בָּזֶה, לְהִשְׁתַּלֵּם זֶה בָּזֶה. וְזֶה סוֹד (בראשית כט)

וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וְגו'.

אַבְרָהָם שֶׁהוּא יָמִין לְמַעְלָה נוֹטֵל [הַהֵיכָל שֶׁאָמַרְנוּ] [הֵיכַל אַהֲבָה] **רוּחַ שֶׁנִּקְרָא אַהֲבָ"ה** לְהִתְקַשֵּׁר זֶה בָּזֶה, לְהִתְחַבֵּר זֶה בָּזֶה

וְשַׁפִּירוּ דְאִתְּתָא בְּאִנּוּן שְׁדַיִם.

יִצְחָק דְּאִיהוּ שְׁמָאלָא נָטִיל הַהוּא הֵיכָלָא (פקודי רנ"ו א דְּבֵי דִינָא דְּכָל דִּינִין מִתְעָרִין מִתַּמָּן רוּחָא דְּאִקְרֵי זְכוּתָא לְאִתְחַבָּרָא דָּא בְּדָא וּלְאִשְׁתַּלְּמָא דָּא בְּדָא לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא חַד כְּדְקָא יָאוּת. שְׁאַר גְּבִיאִים נָטְלִין תְּרִין הֵיכָלִין (ד"א דְּלִתַּתָּא), תְּרֵין רוּחִין נוֹגַ"ה וְזֹהַ"ר, בְּרָזָא דִּכְתִיב, (שיר השירים ז) חֲמוּקֵי יֵרֲכַיִךְ וְגוֹ' לְאִתְקַשְּׁרָא אִלֵּין בְּאִלֵּין לְמֶהֱוֵי חָד.

יוֹסֵף הַצַּדִּיק עַמּוּדָא דְּעָלְמָא נָטִיל הֵיכָלָא דְּסַפִּיר רוּחָא דְּאִקְרֵי לִבְנַת הַסַּפִּיר, וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב, (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו, כְּגִין יְקָרָא דְּמַלְכָּא, וְהָכִי הוּא וַדַּאי. וּלְבָתַר עַמּוּדָא דָּא נָטִיל יַתִּיר דְּאִיהוּ רָזָא דְּרָזִין בְּאֻתַּר דְּהֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה. עַד הָכָא מִתְחַבְּרָן דַּרְגִּין וּמִתְחַבְּרָן דָּא בְדָא לְאִשְׁתַּלְּמָא דָּא עִם דָּא לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ חַד. כֻּלָּא כְּדְקָא חָזֵי. וּכְדֵין (מלכים א יח) יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ בְּעָלְמָא

לשון הקודש

לִהְיוֹת אֶחָד, וְסִימָן לַדָּבָר – (שם יט) הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ. וִיפִי שֶׁל הָאִשָּׁה בְּאוֹתָם שָׁדַיִם.

יִצְחָק שֶׁהוּא שְׁמֹאל, נָטַל אוֹתוֹ הֵיכָל וְשֶׁל בֵּית דִּין שֶׁכָּל הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים. מִשָּׁם הָרוּחַ שֶׁנִּקְרֵאת זְכוּת לְהִתְחַבֵּר זֶה בָּזֶה וּלְהִשְׁתַּלֵּם זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד כָּרָאוּי. שְׁאָר הַנְּבִיאִים נָטְלוּ שְׁנֵי הֵיכָלוֹת (שֶׁלְּמַטָּה). שְׁנֵי רוּחוֹת נֹגַ"ה וְזֹהַ"ר, בְּסוֹד הַכָּתוּב (שיר ז) חֲמוּקֵי יֵרֲכַיִךְ וְגוֹ',

לְהִתְקַשֵּׁר אֵלֶּה בְּאֵלֶּה לִהְיוֹת אֶחָד.

יוֹסֵף הַצַּדִּיק עַמּוּד הָעוֹלָם נָטַל הֵיכָל שֶׁל סַפִּיר, הָרוּחַ שֶׁנִּקְרֵאת לִבְנַת הַסַּפִּיר, וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו, בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ. וְכָךְ הוּא בְּוַדַּאי. וְאַחַר כָּךְ הָעַמּוּד הַזֶּה נָטַל יוֹתֵר, שֶׁהוּא סוֹד הַסּוֹדוֹת, בַּמָּקוֹם שֶׁל הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי. עַד כָּאן מִתְחַבְּרוֹת דְּרָגוֹת וּמִתְחַבְּרִים זֶה בָּזֶה לְהִשְׁתַּלֵּם זֶה עִם זֶה

דִּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי מָאן דְּיָדַע לְקַשְׁרָא לוֹן וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּמָארֵיהּ.

הָכָא הַכְרָעָה (ד"א ל"ג בְּהַכְרָעָה הָכָא ומוסיף הַוְוי"ן) וְהִשְׁתַּחֲוָאָה, וְקִידָה, וּפְרִישׁוּ דְּכַפִּין, וּנְפִילָה דְּאַפִּין לְאַמְשָׁכָא רְעוּתָא דְּרוּחָא עִלָּאָה נִשְׁמָתָא דְּכָל נִשְׁמָתִין דְּאִיהוּ תַּלְיָא לְעֵילָּא עַד אֵין סוֹף. (ד"א ל"ג סוֹף) דְּמִנֵּיהּ נָפְקֵי נְהִירוּ וּבְרָכָאן לְאַשְׁלָמָא כֹּלָּא מִלְּעֵילָּא כְּדְקָא יָאוֹת. וּלְמֶחֱוֵי כֹּלָּא בִּשְׁלִימוּ מִלְּתַתָּא וּמִלְּעֵילָּא וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין בְּכָל סִטְרִין כְּדְקָא יָאוֹת. כְּדֵין כָּל גְּוֵרֵי דִּינִין מִתְבַּטְלִין וְכָל רְעוּתָא אִתְעֲבִיד לְעֵילָּא וְתַתָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וּכְתִיב, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה הֵיכָלָא דָּא לָאו בֵּיהּ דִּיוּקְנָא מַמָּשׁ,

לשון הקודש

לִהְיוֹת בֶּלֶם אֶחָד. הַכֹּל בָּרָאוּי. וְאָז ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְגו'. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְקַשְּׁרָם וּלְהִדָּבֵק בְּרִבּוֹנוֹ.

כָּאן הַכְרִיעָה [בְּהַכְרָעָה כָּאן ומוסיף הַוְוי"ן] וְהִשְׁתַּחֲוָאָה וְקִידָה וּפְרִישַׁת כַּפַּיִם וּנְפִילַת אַפַּיִם לְהַמְשִׁיךְ רְצוֹן הָרוּחַ הָעֶלְיוֹן, נִשְׁמַת כָּל הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁתָּלוּי לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים אוֹרוֹת וּבְרָכוֹת לְהַשְׁלִים הַכֹּל מִלְּמַעְלָה כָּרָאוּי וּלְהִיוֹת הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה, וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים כָּרָאוּי. וְאָז מִתְבַּטְּלִים כָּל גְּזֵרֵי הַדִּין, וְכָל הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וְכָתוּב (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

הֵיכָל שְׁבִיעִי. בְּהֵיכָל זֶה אֵין בּוֹ דְּמוּת

כֹּלָּא אִיהוּ בִּסְתִימוּ וְגוֹ' (ד"א גוֹ) רָזָא דְּרָזִין, פָּרוּכְתָּא דִּפְרִיסָא (ד"א פְּרִיסָא) קַיְימִין כֻּלְּהוּ הֵיכָלִין דְּלָא לְאִתְחַזָּאָה תְּרֵין כְּרוּבִים (ד"א ל"ג דָּא מִן דָּא קַיְימִין), לְגוֹ מִן דָּא קַיְימָא כַּפּוּרְתָּא דְיוּקְנָא דְּקֻדְשִׁין קוּדְשִׁין, בְּגִין כָּךְ הֵיכָלָא דָּא אִקְרֵי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. הַאי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אֲתַר מִתְתַּקְנָא לְהַהוּא נִשְׁמָתָא עִלָּאָה כְּלָלָא דְּכֹלָּא עָלְמָא דְּאָתֵי לְגַבֵּי הַאי (נ"א עָלְמָא) עִלָּאֵי.

דְּהָא כַּד מִתְחַבְּרָן כֻּלְּהוּ רוּחֵי דָּא בְדָא וְאִשְׁתַּלִּימוּ דָּא עִם דָּא כְּדְקָא חָזֵי, כְּדֵין אִתְעַר רוּחָא עִלָּאָה נִשְׁמָתָא דְּכֹלָּא לְגַבֵּי עֵילָּא סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, לְאַתְעָרָא עַל כֹּלָּא לְאַנְהָרָא לוֹן מֵעֵילָּא לְתַתָּא. וּלְאַשְׁלָמָא לוֹן לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין.

וְכַד כֹּלָּא (נ"א אִיהוּ) בְּשְׁלִימוּ בְּנְהִירוּ דְּכֹלָּא וְנָחִית נְהִירוּ עִלָּאָה, כְּדֵין הַאי הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה אִיהוּ

לשון הקודש

מַמָּשׁ, הַכֹּל הוּא בִּנְסְתָּר וְגוֹ' [תּוֹךְ] סוֹד הַסּוֹדוֹת, הַפָּרֹכֶת שֶׁפְּרוּסָה [פְּרוּסָה], כָּל הַהֵיכָלוֹת עוֹמְדִים שֶׁלֹּא יִתָּרְאוּ שְׁנֵי כְּרוּבִים [ד"א זֶה מִזֶּה עוֹמְדִים]. לִפְנִים מִזֶּה עוֹמֶדֶת כַּפֹּרֶת, דְּמוּת שֶׁל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְלָכֵן הֵיכָל זֶה נִקְרָא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים הַזֶּה מָקוֹם מְתֻקָּן לְאוֹתָהּ נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה, כְּלָל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הַבָּא לְגַבֵּי [עוֹלָם] הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ.

שֶׁחֲרֵי בְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כָּל הָרוּחוֹת זֶה בָּזֶה וְנִשְׁלָמִים זֶה בָּזֶה כָּרָאוּי, אָז מִתְעוֹרֵר רוּחַ עֶלְיוֹן נִשְׁמַת הַכֹּל כְּלַפֵּי מַעְלָה נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, לְהִתְעוֹרֵר עַל הַכֹּל וּלְהָאִיר לָהֶם מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וּלְהַשְׁלִים אוֹתָם לְהַדְלִיק נֵרוֹת.

וּכְשֶׁהַכֹּל [נ"א הוּא] בְּשְׁלֵמוּת בְּאוֹר שֶׁל הַכֹּל וְיוֹרֵד אוֹר עֶלְיוֹן, אָז הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה הוּא הֵיכָל נִסְתָּר בְּסֵתֶר הַכֹּל, לְקַבֵּל

הֵיכָלָא סְתִימָאָה בִּסְתִימוּ דִּכְלָא לְקַבְלָא הַהוּא קֻדְשָׁא הַקְּדָשִׁים נְהִירוּ דְּנָהִית וּלְאִתְמַלְיָיא מִתַּמָּן בְּנוּקְבָא דְּמִתְעַבְּרָא מִן דִּכּוּרָא וְאִתְמַלְיָיא, וְלָא אִתְמַלְיָיא אֶלָּא מֵהַאי הֵיכָלָא דְּמִתְתַּקְנָא לְקַבְלָא הַהוּא נְהִירוּ עִלָּאָה, וְרָזָא דָּא הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה אִיהוּ אֲתַר דְּחִבּוּרָא דְּזִוּוּגָא, לְאִתְחַבְּרָא שְׁבִיעָאָה בִּשְׁבִיעָאָה לְמֶהֱוֵי (דף מה ע"ב) כְּלָא חַד שְׁלִימוּ (ד"א חַד) כְּדְקָא חָזֵי.

וּמָאן דְּיָדַע לְקַשְׁרָא יִחוּדָא דָּא זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ רָחִים לְעֵילָּא רָחִים לְתַתָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (אִיהוּ) גָּזִיר וְאִיהוּ מְבַטֵּל. סָלְקָא דַּעְתִּין דְּאִיהוּ מְקַטְרְגָא בְּמָארֵיהּ, לָאו הָכִי, אֶלָּא בְּגִין דְּכַד אִיהוּ קָשִׁיר קְשִׁירִין וְיָדַע לְיַחֲדָא יִחוּדָא וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין וְכָל שְׁלִימוּ אִשְׁתְּכַח וְכֹלָּא אִתְבָּרְכָא כְּדְקָא יָאוּת, כָּל דִּינִין מִתְעַבְּרִין וּמִתְבַּטְּלִין וְלָא אִשְׁתְּכַח דִּינָא בְּעָלְמָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. דָּא הוּא

לשון הקודש

אֶת אוֹתוֹ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אוֹר שֶׁיּוֹרֵד, וּלְהִתְמַלֵּא מִשָּׁם כְּמוֹ נְקֵבָה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר וּמִתְמַלֵּאת, וְלֹא מִתְמַלֵּאת אֶלָּא מֵהֵיכָל זֶה שֶׁמִּתְקַן לְקַבֵּל אוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן. וְזֶה סוֹד הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי, הוּא מָקוֹם שֶׁל חִבּוּר הַזִּוּוּג לְהִתְחַבֵּר שְׁבִיעִי בִּשְׁבִיעִי, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד שְׁלֵמוּת (אַחַת) כָּרָאוּי. וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְקַשֵּׁר יִחוּד זֶה – אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, אָהוּב לְמַעְלָה וְאָהוּב לְמַטָּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר וְהוּא מְבַטֵּל. הֲיַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהוּא מְקַטְרֵג בְּרִבּוֹנוֹ? לֹא כָךְ! אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁהוּא קוֹשֵׁר קְשָׁרִים וְיוֹדֵעַ לְיַחֵד יִחוּד וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת, וְכָל הַשְּׁלֵמוּת נִמְצֵאת, וְהַכֹּל מִתְבָּרֵךְ כָּרָאוּי, כָּל הַדִּינִים מִסְתַּלְּקִים וּמִתְבַּטְּלִים וְלֹא נִמְצָא דִּין בָּעוֹלָם. אַשְׁרֵי

לְתַתָּא דִּכְתִיב בֵּיהּ (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם דָּא הוּא קִיּוּמָא דְעָלְמָא. בְּכָל יוֹמָא קָאֲרֵי עֲלוֹי כָּרוֹזָא (ישעיה מא) וְאַתָּה תָּגִיל בַּיְיָ בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלָּל.

כְּגַוְונָא דָּא קָרְבְּנָא (ד"א ל"ג דָּא) סָלְקָא תְּנָנָא וּמְסְתַּפְּקִין (ד"א בֵּיהּ) כָּל חַד וְחַד כִּדְקָחֲזֵי לֵיהּ, וְכַהֲנֵי בְּרְעוּתָא וְלֵוָאֵי בִּבְסִימוּ דְשִׁירָתָא. דָּא אִתְכְּלִיל בְּדָא, וְעַיְילֵי הֵיכָלָא בְּהֵיכָלָא רוּחָא בְּרוּחָא עַד דְּמִתְחַבְּרָן בְּדוּכְתַיְיהוּ כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ שַׁיְיפָא בְּשַׁיְיפָא וְאִשְׁתַּלִּימוּ דָּא בְדָא וְאִתְיַיחֲדוּ דָּא בְדָא עַד דְּאִנּוּן חַד (ד"א ל"ג) (וְאִתְנַהֲרִין) וְנָהֲרִין דָּא בְדָא.

כְּדֵין נְשְׁמָתָא עִלָּאָה דְּכוֹלָּא אַתְיָא מִלְּעֵילָּא וְנָהִיר לוֹן, וְהַוּוּ נְהִירִין כֻּלְּהוּ בוֹצִינִין בִּשְׁלִימוּ כִּדְקָא חָזֵי, עַד דְּהַהוּא נְהוֹרָא עִלָּאָה אִתְעַר וְכוֹלָּא אָעִיל לְגַבֵּי קֻדְשָׁא הַקְּדָשִׁים, וְאִתְבָּרְכָא וְאִתְמַלְיָיא

לשון הקודש

חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. זֶהוּ קִיּוּם הָעוֹלָם. בְּכָל יוֹם קוֹרֵא עָלָיו הַכָּרוֹז, (ישעיה מא) וְאַתָּה תָּגִיל בַּה' בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלָּל.

כְּמוֹ זֶה קָרְבָּן [זֶה] עוֹלֶה עָשָׂן, וּמְסְתַּפְּקִים [בּוֹ] כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, וְכֹהֲנִים בְּרָצוֹן, וּלְוִיִּם בִּנְעִימוּת הַשִּׁירָה. זֶה נִכְלָל בָּזֶה, וְנִכְנָסִים הֵיכָל בְּהֵיכָל, רוּחַ בְּרוּחַ, עַד שֶׁמִּתְחַבְּרִים בִּמְקוֹמָם כָּרָאוּי לוֹ אֵיבָר בְּאֵיבָר וּמִשְׁתַּלְּמִים זֶה בָּזֶה, וּמִתְיַחֲדִים זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁהֵם אֶחָד [וְנֶאוֹרִים] וּמְאִירִים זֶה בָּזֶה.

אָז הַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל בָּאָה מִלְמַעְלָה וּמְאִירָה לָהֶם, וְכָל הַנֵּרוֹת מְאִירִים בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, עַד שֶׁאוֹתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן מִתְעוֹרֵר, וְהַכֹּל נִכְנָס אֶל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וּמִתְבָּרֵךְ וּמִתְמַלֵּא כִּבְאֵר שֶׁל

כְּבֵירָא דְּמַיִין נָבְעִין וְלָא פָּסְקִין, וְכֻלְּהוּ. מִתְבָּרְכָאן לְעֵילָּא וְתַתָּא.

חָכָא רָזָא דְּרָזִין, הַהוּא דְּלָא אִתְיְדַע וְלָא אָעִיל בְּחוּשְׁבְּנָא. רְעוּתָא דְּלָא אִתְפַּס לְעָלְמִין בְּסִים לְגוֹ לְגוֹ בְּגַוְוייהוּ, וְלָא אִתְיְדַע הַהוּא רְעוּתָא וְלָא אִתְפַּס לְמִנְדַּע (ד"א ל"ג) (לָן) וּכְדֵין כֹּלָּא רְעוּתָא חָדָא עַד אֵין סוֹף וְכֹלָּא אִיהוּ בִּשְׁלִימוּ מִלְּתַתָּא וּמִלְּעֵילָּא וּמִגּוֹ לְגוֹ. עַד דְּאִתְעֲבִיד כֹּלָּא חָד. הַאי רְעוּתָא לָא אָעִיל לְגוֹ אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְיְדַע עַד דְּכֹלָּא אִשְׁתְּלִים וְאִתְנְהִיר בְּקַדְמִיתָא בְּכֻלְּהוּ סְטָרִין. כְּדֵין בָּסִים הַהוּא רְעוּתָא (ד"א ל"ג) (לְכֹלָּא) וְלָא (ד"א דְּלָא) אִתְפַּס לְגוֹ בְּגוֹ בְּסִתִימוּ, וּכְדֵין זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיִתְדַּבַּק בְּמָארֵיהּ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, זַכָּאָה אִיהוּ לְעֵילָּא זַכָּאָה אִיהוּ לְתַתָּא עֲלֵיהּ כְּתִיב, (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךְ וְאִמֵּךְ וְתָגֵל יוֹלַדְתֵּךְ.

לשון הקודש

מַיִם נוֹבְעִים וְלֹא פוֹסְקִים, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

כָּאן סוֹד הַסּוֹדוֹת אוֹתוֹ שֶׁלֹּא נוֹדָע וְלֹא נִכְנָס בְּחֶשְׁבּוֹן, רָצוֹן שֶׁלֹּא נִתְפָּס לְעוֹלָמִים מַמְתִּיק לְפָנַי וְלִפְנִים בְּתוֹכָם. וְלֹא נוֹדָע אוֹתוֹ רָצוֹן וְלֹא נִתְפָּס לַדַּעַת [לָנוּ]. וְאָז הַכֹּל רָצוֹן אֶחָד עַד אֵין סוֹף, וְהַכֹּל הוּא בִּשְׁלֵמוּת מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה וּמִלִּפְנַי וְלִפְנִים, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד. הָרָצוֹן הַזֶּה לֹא נִכְנָס פְּנִימָה, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נוֹדָע, עַד שֶׁהַכֹּל נִשְׁלָם וּמֵאִיר בַּהַתְחָלָה בְּכָל הַצְּדָדִים. אָז מַמְתִּיק אוֹתוֹ רָצוֹן [וַלַּכֹּל] וְלֹא [שֶׁלֹּא] נִתְפָּס לִפְנַי וְלִפְנִים בְּנִסְתָּר. וְאָז אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּדְבָּק בִּרְבוֹנוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אַשְׁרָיו לְמַעְלָה וְאַשְׁרָיו לְמַטָּה, עָלָיו כָּתוּב (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךְ וְאִמֵּךְ וְתָגֵל יוֹלַדְתֵּךְ.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּכֻלְּהוּ אִשְׁתַּלִּימוּ דָּא בְּדָא וְאִתְקַשְּׁרוּ דָּא בְּדָא בְּקִשׁוּרָא חָדָא וְנִשְׁמָתָא עִלָּאָה נָהִיר לוֹן מִסְּטָרָא דִּלְעֵילָּא, וְכֻלְּהוּ נְהוֹרִין אִנּוּן בּוֹצִינָא חָדָא בִּשְׁלִימוּ, כְּדֵין רַעֲוָא חָדָא דְּמַחֲשָׁבָה (ד"א בְּמַחֲשָׁבָה) אִתְּפַּס (ד"א לְגוֹ לְגוֹ דִּנְהִירוּ דְּסָלִיק עַל כֻּלָּא וּבְגוֹ לְגוֹ בְּהַהוּא רְעוּתָא בְּמַחֲשָׁבָה אִתְּפַּס) נְהִירוּ דְּלָא אִתְּפַּס וְלָא אִתְיְדַע בַּר הַהוּא רְעוּ דְּמַחֲשָׁבָה תָּפִים וְלָא יָדַע מַה תָּפִים אֶלָּא דְּאִתְנְהִיר וְאִתְבַּסָּם הַהוּא רְעוּ דְּמַחֲשָׁבָה וְאִתְמַלְיָיא כֻּלָּא וְאִשְׁתְּלִים כֻּלָּא וְאִתְנְהִיר וְאִתְבַּסַּם כֻּלָּא כְּדְקָא יָאוֹת. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ וְגוֹ'.

מָאן דְּזָכֵי לְאִתְדַּבְּקָא בְּמָארֵיהּ כְּהַאי גַּוְונָא, יָרִית עָלְמִין כֻּלְּהוּ, רְחִימָא לְעֵילָּא רְחִימָא לְתַתָּא, צְלוֹתֵיהּ לָא אֲהַדְּרָא רֵיקָנְיָא, דָּא אִתְחַזֵּי קַמֵּי מָארֵיהּ כְּבָרָא קַמֵּי אֲבוֹי וְעָבִיד לֵיהּ רְעוּתָא בְּכָל מַה

לשון הקודש

בא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם נִתְקְנוּ זֶה בָּזֶה וְנִקְשְׁרוּ זֶה בָּזֶה בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וְהַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה מְאִירָה לָהֶם מִצַּד שֶׁל מַעְלָה, וְכָל הָאוֹרוֹת הֵם נֵר אֶחָד בִּשְׁלֵמוּת, אָז רָצוֹן אֶחָד שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה [בְּמַחֲשָׁבָה] נִתְפָּס (ד"א לִפְנִי וְלִפְנִים, שֶׁאוֹר שֶׁעוֹלֶה עַל הַכֹּל וּבִפְנִי לִפְנִים בְּאוֹתוֹ רָצוֹן נִתְפָּס בַּמַּחֲשָׁבָה) אוֹר שֶׁלֹּא נִתְפָּס וְלֹא נוֹדָע, פָּרַט לְאוֹתוֹ רָצוֹן שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה תּוֹפֶסֶת וְלֹא יוֹדַעַת מַה תּוֹפֶסֶת, אֶלָּא שֶׁמֵּאִיר וּמִתְמַתֵּק אוֹתוֹ רָצוֹן הַמַּחֲשָׁבָה. וְהַכֹּל מִתְמַלֵּא וְהַכֹּל נִשְׁלָם וּמֵאִיר וּמִתְבַּשֵּׁם הַכֹּל כָּרָאוּי. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ וְגוֹ'.

מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִדָּבֵק בְּרִבּוֹנוֹ כְּמוֹ זֶה, יוֹרֵשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת. אָהוּב לְמַעְלָה וְאָהוּב לְמַטָּה. תְּפִלָּתוֹ לֹא חוֹזֶרֶת רֵיקָם. זֶה מִתְחַשֵּׁא לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ כְּמוֹ בֵּן לִפְנֵי אָבִיו

דְּאִצְטְרִיךְ, וְאִימְתֵּיהּ שַׁלִּיט עַל כָּל בְּרְיָין אִיהוּ גָּזִיר וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד. עֲלֵיהּ כְּתִיב, (איוב כב) וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי יִצְחָק מִכָּאן דְּעַקָּרָן קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהָנֵי נְטִיעָן (ד"א וְשָׁתִיל לוֹן מַשְׁמַע דִּכְתִיב יְהִי. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה תְּנַן, מַשְׁמַע דִּכְתִיב וַיְהִי אוֹר, וְהָיָה לָא כְתִיב אֶלָּא וַיְהִי. וְכַד אִסְתַּכַּל קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִנּוּן דָּרִין דְּרַשִּׁיעַיָּיא. נָגְיוּ לֵיהּ לְצַדִּיקַיָּיא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים צו) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה וְהָא אִתְּמָר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח וְגוֹ'.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מַאי רָאָה, אָמַר רִבִּי חִיָּיא כִּדְקָאֲמָרָן חָמָא בְּעוֹבָדַיְיהוּ דְּרַשִּׁיעַיָּיא וְגָנְיוּ לֵיהּ. רִבִּי אַבָּא אָמַר וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב לְגָנְזוֹ אוֹתוֹ. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר (נ"א וְשָׁתִיל לוֹן דִּכְתִיב וַיְהִי אוֹר מַאי מַשְׁמַע אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה אוֹר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אוֹר לָא נֶאֱמַר אֶלָּא וַיְהִי לוֹמַר שֶׁכְּבָר הָיָה וּכְתִיב אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וְגוֹ' וְהַאי הוּא דִכְתִיב מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח וְגוֹ'. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר וַיַּבְדֵּל אָמַר רִבִּי יִצְחָק

לשון הקודש

וְעוֹשֶׂה לוֹ רָצוֹן בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְאֵימָתוֹ שׁוֹלֶטֶת עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת. הוּא גּוֹזֵר וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם. עָלָיו כָּתוּב (איוב כב) וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאן שֶׁעָקַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּטִיעוֹת הַלָּלוּ וְשָׁתַל אוֹתָם, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב יְהִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה שָׁנִינוּ, מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אוֹר. לֹא כָתוּב וְהָיָה אֶלָּא וַיְהִי. וּכְשֶׁהִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁל רְשָׁעִים, גְּנָזוֹ לַצַּדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים צו) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וַהֲרֵי נֶאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח וְגוֹ'.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, מָה רָאָה? אָמַר רַבִּי חִיָּיא כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, רָאָה בְּמַעֲשֵׂי הָרְשָׁעִים וְגָנְזוֹ אוֹתוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב לְגָנְזוֹ אוֹתוֹ. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר], [נ"א וְשָׁתַל אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אוֹר. מַה מַּשְׁמַע אוֹר? שֶׁכְּבָר הָיָה אוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אוֹר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא וַיְהִי, לוֹמַר שֶׁכְּבָר הָיָה, וְכָתוּב אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וְגוֹ', וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח וְגוֹ'. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר וַיַּבְדֵּל, אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁרָאָה

דְּרַאֲמָרַן דְּחָמָא בְּעוֹבָדַיְיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּיא וְגָנֵיז לֵיהּ. רַבִּי אַבָּא אָמַר חָמָא) דְּסָלִיק נְהוֹרֵיהּ מִסְיָיפֵי עָלְמָא עַד סְיָיפֵי עָלְמָא, וְכִי טוֹב הוּא (דף מו ע"א) לְאַגְנָזָא לֵיהּ דְּלָא יֶהֱנוּן מִנֵּיהּ חַיָּיבֵי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב דְּלָא יִשְׁתְּכַח בֵּיהּ רִתְחָא, כְּתִיב הָכָא כִּי טוֹב וּכְתִיב הָתָם (במדבר כד) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסוֹפָא דְקִרְיָא (ד"א אוֹכַח) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וּבְגִין כָּךְ לָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ רִתְחָא וְאַף עַל גַּב דְּשִׁיתֵּף לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּחֲדָא.

תָּא חֲזֵי, נְהִירוּ עִלָּאָה לְמֶהֱוֵי נָהִיר הַאי אוֹר. וּמֵהַהוּא נְהִירוּ חַדּוּ לְכֹלָּא בֵּיהּ. וְהוּא יָמִינָא לְאִתְעַטָּרָא גּוּלְפּוֹי (נ"א גְּלִיפֵי) גְּלִיפִין בַּהֲדֵיהּ וְהָא אִתְּמַר. כְּתִיב, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ. מָה רַב טוּבְךָ דָּא אוֹר קַדְמָאָה

לשון הקודש

בְּמַעֲשֵׂי הָרְשָׁעִים וְגָנַז אוֹתוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר רָאָה] שֶׁסִּלֵּק אוֹרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְכִי טוֹב הוּא לְגָנְזוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָנוּ מִמֶּנּוּ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בּוֹ רִתְחָה. כָּתוּב כָּאן כִּי טוֹב, וְכָתוּב שָׁם (במדבר כד) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסוֹף הַפָּסוּק [מוֹכִיחַ] – וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְלָכֵן לֹא נִמְצְאָה בּוֹ רִתְחָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁשִּׁתֵּף אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאֶחָד.

בֹּא רְאֵה, הָאוֹר עֶלְיוֹן לִהְיוֹת מְאִיר הָאוֹר הַזֶּה, וּמֵאוֹתוֹ אוֹר שִׂמְחָה לַכֹּל בּוֹ. וְהוּא יָמִין לְהִתְעַטֵּר חֲקִיקוֹתָיו [חֲקוּקָיו] חֲקוּקִים יַחַד אִתּוֹ, וַהֲרֵי נֶאֱמַר. כָּתוּב (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ. מָה רַב טוּבְךָ – זֶה אוֹר רִאשׁוֹן שֶׁגָּנַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

דְּגָנִיז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לִיֵּרָאָיךְ לַצַּדִּיקִים לְאִנּוּן דַּחֲלֵי חַטָּאָה כִּדְקָאֲמָרַן.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ז)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, וְאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן שְׁנֵי אוֹרִים הַגְּדוֹלִים הָיוּ, דִּכְתִיב וַיְהִי אוֹר. וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי טוֹב. וְלָקַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָאֶחָד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא דִּכְתִיב מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. מְלַמֵּד שֶׁאוֹר הָרִאשׁוֹן אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ דִּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, רָאָה טוֹב מְאֹד, מְזֻהָר וּבָהִיר.

וְלָקַח מֵאוֹרוֹ הַטּוֹב וְכָלַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת

לשון הקודש

הוּא. לִיֵּרָאֶיךָ – לַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם יִרְאֵי חֵטְא כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ז)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁנֵי אוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים הָיוּ, שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אוֹר, וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי טוֹב. וְלָקַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָאֶחָד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. מְלַמֵּד שֶׁאוֹר הָרִאשׁוֹן אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, רָאָה טוֹב מְאֹד מְזֻהָר וּבָהִיר.

וְלָקַח מֵאוֹרוֹ הַטּוֹב, וְכָלַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת הַחָכְמָה, וּנְתָנוֹ לָעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵינוּ

הַחָכְמָה וּנְתָנוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה. וְהַיְינוּ דִכְתִיב (משלי ד) כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ. הֲוֵי אוֹמֵר אוֹצָרָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם יִשְׁמְרוּ זֹאת הַמִּדָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁזֹּאת הַמִּדָּה נֶחְשֶׁבֶת בִּכְלַל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. יִזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הַטּוֹב הַגָּנוּז.

וּמָאי נִיהוּ עִוְּזוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דִכְתִיב (חבקוק ג) וְנִגְהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה. עָתִיד הַנֵּגַהּ שֶׁנִּלְקַח מֵהָאוֹר הָרִאשׁוֹן לִהְיוֹת כָּאוֹר, אִם יְקַיְּמוּ בָּנַי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרוֹתָם. וּכְתִיב (משלי א) שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּיטֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. וּכְתִיב (חבקוק ג) קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזּוֹ, וּמַאי חֶבְיוֹן עֻזּוֹ. אֶלָּא אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁגָּנַז וְהֶחְבִּיא שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ל"ד) צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, וְזֶה שֶׁנִּשְׁאַר לָנוּ. (תהלים ל"ד) פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ,

לשון הקודש

שֶׁכָּתוּב (משלי ד) כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ. הֲוֵי אוֹמֵר: אוֹצָרָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם יִשְׁמְרוּ זֹאת הַמִּדָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֹּאת הַמִּדָּה נֶחְשֶׁבֶת בִּכְלַל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, יִזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הַטּוֹב הַגָּנוּז.

וּמָה הוּא עִוְּזוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שֶׁכָּתוּב (חבקוק ג) וְנִגְהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה. עָתִיד הַנֵּגַהּ שֶׁנִּלְקַח מֵהָאוֹר הָרִאשׁוֹן לִהְיוֹת כָּאוֹר, אִם יְקַיְּמוּ בָּנַי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרוֹתָם. וְכָתוּב (משלי א) שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, וְכָתוּב (חבקוק ג) וְקַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ, וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזּוֹ. וּמַהוּ חֶבְיוֹן עֻזּוֹ? אֶלָּא אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁגָּנַז וְהֶחְבִּיא, שֶׁנֶּאֱמַר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. וְזֶה שֶׁנִּשְׁאַר לָנוּ – פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ, אוֹתָם שֶׁחוֹסִים בְּצִלְּךָ בָּעוֹלָם

אוֹתָם שֶׁחוֹסִים בְּצִלְּךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְשׁוֹמְרִים תּוֹרָתֶךָ וּמְקַיְּמִים מִצְוֹתֶיךָ וּמְקַדְּשִׁים שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וּמְיַחֲדִים בַּסֵּתֶר וּבַגָּלוּי, שֶׁנֶּאֱמַר, נֶגֶד בְּנֵי אָדָם.

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, מִלַּמֵּד שֶׁהִיא אוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל וְתוֹרָה אוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר, (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, וְאָמַר נֵר זוֹ מִצְוָה. וּמִצְוָה זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אוֹר, זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁכְּבָר נִתְקַיְּים הָאוֹר קָרֵי לָהּ אוֹר. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְאָדָם צָנוּעַ בְּסִיפֵי הַבַּיִת אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹם הוּא וְאוֹר גָּדוֹל בָּעוֹלָם, אֵין אָדָם רוֹאֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הִכְנִים בּוֹ נֵר. נֵר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא נֵר, צְרִיכָה לָהּ תּוֹרָה לְפָרֵק קוּשְׁיוֹתֶיהָ וּלְבָאֵר סוֹדוֹתֶיהָ. וּמָאי נִיהוּ יִרְאַת יְיָ, זֶה הָאוֹר הָרִאשׁוֹן.

דְּאָמַר רַבִּי מֵאִיר מָהוּ דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי

לשון הקודש

הַזֶּה וְשׁוֹמְרִים תּוֹרָתֶךָ וּמְקַיְּמִים מִצְוֹתֶיךָ, וּמְקַדְּשִׁים שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וּמְיַחֲדִים בַּסֵּתֶר וּבַגָּלוּי, שֶׁנֶּאֱמַר נֶגֶד בְּנֵי אָדָם.

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, מִלַּמֵּד שֶׁהִיא אוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, וְתוֹרָה אוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר. וְאָמַר נֵר – זוֹ מִצְוָה, וּמִצְוָה – זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אוֹר – זֶה תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁכְּבָר נִתְקַיֵּם הָאוֹר, קוֹרֵא לוֹ אוֹר. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאָדָם צָנוּעַ בְּסִפֵּי הַבַּיִת, אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹם הוּא וְאוֹר גָּדוֹל בָּעוֹלָם, אֵין אָדָם רוֹאֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הִכְנִים בּוֹ נֵר. נֵר – תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אַף עַל פִּי שֶׁהִיא נֵר, צְרִיכָה לָהּ תּוֹרָה לְפָרֵק קֻשְׁיוֹתֶיהָ וּלְבָאֵר סוֹדוֹתֶיהָ, וּמִי הוּא? יִרְאַת ה', זֶה הָאוֹר הָרִאשׁוֹן.

שֶׁאָמַר רַבִּי מֵאִיר, מַהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וְלֹא אָמַר לוֹ

אוֹר וַיְהִי אוֹר וְלָא אָמַר לֵיהּ וַיְהִי כֵּן. מִלַּמֵּד שֶׁהָאוֹר הַהוּא גָּדוֹל וְאֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ. גְּנָזוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא וְהִיא מִדַּת כָּל סְחוֹרָה שֶׁבָּעוֹלָם וְהוּא כֹּחַ אֶבֶן יְקָרָה שְׁקוֹרִין סַחֲרֶת. וְדַר וְעַל מָה הִיא מִדַּת דָּר, אֶלָּא מִלַּמֵּד שֶׁלָּקַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִזִּיוָהּ אַחַת מֵאַלְפַּיִם, וּבָנָה מִמֶּנָּה אֶבֶן יְקָרָה נָאָה וּמְקוּשֶּׁטֶת וְכָלַל בָּהּ כָּל הַמְּצוֹת.

בָּא אַבְרָהָם וּבִיקֵּשׁ כֹּחוֹ לָתֵת לוֹ, נָתְנוּ לוֹ אֶבֶן יְקָרָה זוֹ וְלֹא רָצָה אוֹתָהּ, זָכָה וְנָטַל מִדָּתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ז׳) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. בָּא יִצְחָק וּבִיקֵּשׁ כֹּחוֹ וְנָתְנוּ לוֹ, וְלֹא רָצָה בָהּ. זָכָה וְנָטַל מִדָּתוֹ שֶׁהִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה דְּהַיְינוּ הַפַּ"ח. דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ל"א) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק.

בָּא יַעֲקֹב וְרָצָה בָהּ וְלֹא נְתָנוּהוּ לוֹ, אָמַר לֵיהּ

לשון הקודש

וַיְהִי כֵּן? מִלַּמֵּד שֶׁהָאוֹר הַהוּא גָּדוֹל, וְאֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, גְּנָזוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָצַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, וְהִיא מִדַּת כָּל סְחוֹרָה שֶׁבָּעוֹלָם, וְהוּא כֹּחַ אֶבֶן יְקָרָה שֶׁקּוֹרִין סַחֲרֶת וְדָר. וְעַל מָה הִיא מִדַּת דָּר? אֶלָּא מִלַּמֵּד שֶׁלָּקַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִזִּיוָהּ אַחַת מֵאַלְפַּיִם, וּבָנָה מִמֶּנָּה אֶבֶן יְקָרָה נָאָה וּמְקֻשֶּׁטֶת, וְכָלַל בָּהּ כָּל הַמִּצְווֹת.

בָּא אַבְרָהָם וּבִקֵּשׁ כֹּחוֹ לָתֵת לוֹ, נָתְנוּ לוֹ אֶבֶן יְקָרָה זוֹ וְלֹא רָצָה אוֹתָהּ. זָכָה וְנָטַל מִדָּתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. בָּא יִצְחָק וּבִקֵּשׁ כֹּחוֹ, וְנָתְנוּ לוֹ וְלֹא רָצָה בָהּ. זָכָה וְנָטַל מִדָּתוֹ, שֶׁהָיָה מִדַּת הַגְּבוּרָה, דְּהַיְינוּ הַפַּחַד, שֶׁכָּתוּב (בראשית לא) וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק.

בָּא יַעֲקֹב וְרָצָה בָהּ וְלֹא נְתָנוּהוּ לוֹ. אָמַר

הוֹאִיל וְאַבְרָהָם מִלְמַעְלָה וְיִצְחָק לְמַטָּה, אַתָּה תִּהְיֶה בְּאֶמְצַע וְתִכְלוֹל שְׁלָשְׁתָּם דִּכְתִיב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. וּמַאי אֶמְצַע, הַיְינוּ שָׁלוֹם. וְהָא כְתִיב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, אֱמֶת וְשָׁלוֹם חַד הֲוֵי. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (אֶסְתֵּר ט') דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת (יְשַׁעְיָה ט"ל) כִּי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת יִהְיֶה בְּיָמָי וְהַיְינוּ דִכְתִיב (יְשַׁעְיָה נ"ח) וְהַאֲכַלְתִּיךְ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. דְּהַיְינוּ נַחֲלָה גְמוּרָה דְאִית לֵיהּ הַחֶסֶ"ד וְהַפַּחַד וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם. וּלְפִיכָךְ אָמַר (תְּהִלִּים קי"ח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

אֶבֶן מָאֲסוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק שְׁבָּנוּ אֶת הָעוֹלָם, הָיְתָה עַתָּה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְלָמָּה מָאֲסוּ בָהּ וַהֲלֹא נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כ"ו) עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקוֹלִי וַיִּשְׁמוֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרוֹתָי. מַאי מִשְׁמַרְתִּי, אָמַר מִדַּת חֶסֶ"ד. כָּל יְמֵי הֱיוֹת אַבְרָהָם

לשון הקודש

לוֹ, הוֹאִיל וְאַבְרָהָם מִלְמַעְלָה וְיִצְחָק לְמַטָּה, אַתָּה תִּהְיֶה בָּאֶמְצַע וְתִכְלֹל שְׁלָשְׁתָּם, שֶׁכָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. וּמַהוּ הָאֶמְצַע? הַיְנוּ שָׁלוֹם, וַהֲרֵי כָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב? אֱמֶת וְשָׁלוֹם הֵם אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר ט) דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת, (ישעיה לט) כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת בְּיָמָי, וְהַיְנוּ שֶׁכָּתוּב (שם נח) וְהַאֲכַלְתִּיךְ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. דְּהַיְנוּ נַחֲלָה גְמוּרָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַחֶסֶד וְהַפַּחַד וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם. וּלְפִיכָךְ אָמַר (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

אֶבֶן מָאֲסוּ – אַבְרָהָם וְיִצְחָק, שֶׁבָּנוּ אֶת הָעוֹלָם, הָיְתָה עַתָּה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְלָמָּה מָאֲסוּ בָהּ, וַהֲלֹא נֶאֱמַר (בראשית כו) עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקֹּתַי וְתוֹרֹתַי? מַה זֶּה מִשְׁמַרְתִּי? אָמְרָה מִדַּת חֶסֶד: שֶׁכָּל יְמֵי

בָּעוֹלָם לֹא הֻצְרַכְתִּי אֲנִי לַעֲשׂוֹת מִלַּאכְתִּי, שֶׁהֲרֵי אַבְרָהָם עָמַד שָׁם בִּמְקוֹמִי. וַיִּשְׁמוֹר מִשְׁמַרְתִּי, בְּמִדָּה זוֹ הָיִתָה מְלַאכְתִּי שֶׁאֲנִי מְזַכֶּה אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְאֲפִילוּ נִתְחַיְּבוּ, אֲנִי מְזַכֶּה אוֹתָם. וְעוֹד מִשִּׁיבָם וּמֵבִיא בִּלְבָבָם לַעֲשׂוֹת רָצוֹן אֲבִיהֶם. כָּל זֶה עָשָׂה אַבְרָהָם וּכְתִיב (בראשית כ"א) וַיִּטַּע אֶשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע. סִידֵּר לַחְמוֹ וּמֵימָיו לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְהָיָה מְזַכֶּה וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם, לְמִי אַתֶּם עוֹבְדִים, עִבְדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְהָיָה דּוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים וְשָׁבִים.

וּמִנַּלָן שֶׁאַף הַחַיָּבִים הָיָה מְזַכֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה וְגוֹ'. אֶלָּא אֲזַכֶּהוּ שְׁיִבַּקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וְיִזְכֶּה. וְכִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁלֹּא יָדַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְהִנָּצֵל. אֶלָּא זְכוּתוֹ קָאָמַר. מִכָּאן אָמְרוּ בָּא לִיטָּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ.

לשון הקודש

הֱיוֹת אַבְרָהָם בָּעוֹלָם לֹא הֻצְרַכְתִּי אֲנִי לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתִּי, שֶׁהֲרֵי אַבְרָהָם עָמַד שָׁם בִּמְקוֹמִי. וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי – בְּמִדָּה זוֹ הָיְתָה מְלַאכְתִּי, שֶׁאֲנִי מְזַכֶּה אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וַאֲפִלּוּ נִתְחַיְּבוּ אֲנִי מְזַכֶּה אוֹתָם. וְעוֹד מְשִׁיבָם וּמֵבִיא בִּלְבָבָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיהֶם. כָּל זֶה עָשָׂה אַבְרָהָם, וְכָתוּב (שם כא) וַיִּטַּע אֶשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע. סִדֵּר לַחְמוֹ וּמֵימָיו לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וְהָיָה מְזַכֶּה וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם: לְמִי אַתֶּם עוֹבְדִים? עִבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ! וְהָיָה דּוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים וְשָׁבִים.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁאַף הַחַיָּבִים הָיָה מְזַכֶּה? שֶׁנֶּאֱמַר (שם יח) הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם, וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה וְגוֹמֵר. אֶלָּא אֲזַכֶּהוּ שְׁיִבַּקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וְיִזְכֶּה. וְכִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁלֹּא יָדַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא

בָּא לִיטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ מָאי פּוֹתְחִין לוֹ, אוֹתָן הַפְּתוּחִים תָּמִיד. מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרוֹתָי, אָמַר, הוֹאִיל וְלֹא חֲפָצְתִּי בָּהּ אֶשְׁמוֹר מִצְוֹתֶיהָ. מָאי תּוֹרוֹתָי, אֶלָּא אֲפִילוּ הוֹרָאוֹת וּפִלְפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמָעְלָה, הוּא יָדָעַם וּפִלְפֵּל וְקַיְּמָם.

וּמָאי מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, הֱוֵי אוֹמֵר צֶדֶק הַעֶלְיוֹן. וּמָאי הָאוֹר הַגָּדוֹל הַצָּפוּן, הַיְינוּ סוֹחֶרֶת. וְהָאֶבֶן שְׁדָרָה לְמַטָּה הֵימֶנָּה נִקְרֵאת דָּר, וּמָאי הוּא מִידוֹ לוֹ, הַיְינוּ חֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יָד יָמִין:

(עד כאן מההשמטות)

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. וַיְהִי עֶרֶב מִסְּטְרָא דְּחשֶׁךְ, וַיְהִי בֹקֶר מִסְּטְרָא דְּאוֹר, וּמִגּוֹ דְּאִנּוּן מִשְׁתַּתְּפֵי כְּחַדָּא כְּתִיב יוֹם אֶחָד. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר מָאי טַעֲמָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי

לשון הקודש

יָכְלוּ לְהִנָּצֵל? אֶלָּא זְכוּתוֹ הוּא אָמַר. מִכָּאן אָמְרוּ, בָּא לִטָּהֵר – מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. בָּא לְטַמֵּא – פּוֹתְחִים לוֹ. מַה זֶּה פּוֹתְחִים לוֹ? אוֹתָם הַפְּתוּחִים תָּמִיד. מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתַי – אָמַר, הוֹאִיל וְלֹא חָפַצְתִּי בָּהּ, אֶשְׁמֹר מִצְוֹתֶיהָ. מַה זֶּה תּוֹרֹתַי? אֶלָּא אֲפִלּוּ הוֹרָאוֹת וּפִלְפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמַעְלָה הוּא יָדָעָם וּפִלְפֵּל וְקִיְּמָם.

וּמַה זֶּה מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל? הֱוֵי אוֹמֵר, צֶדֶק הָעֶלְיוֹן. וּמַהוּ הָאוֹר הַגָּדוֹל הַצָּפוּן? וְהַיְנוּ סֹחֶרֶת. וְהָאֶבֶן שְׁדָרָה לְמַטָּה הֵימֶנָּה נִקְרֵאת דָּר, וּמַה הוּא? מִדּוֹ לוֹ, הַיְנוּ חֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין:

ע"כ מההשמטות.

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. וַיְהִי עֶרֶב – מִצַּד הַחֹשֶׁךְ. וַיְהִי בֹקֶר – מִצַּד הָאוֹר. וּמִתּוֹךְ שֶׁהֵם מִשְׁתַּתְּפִים כְּאֶחָד, כָּתוּב יוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מָה הַטַּעַם

בֹּקֶר. לְמִנְדַּע דְּהָא לֵית יוֹם בְּלָא לַיְלָה וְלֵית לַיְלָה בְּלָא יוֹם וְלָא אִבְעוּן לְאִתְפָּרְשָׁא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַהוּא יוֹם דְּנָפַק אוֹר קַדְמָאָה אִתְפְּשַׁט בְּכָלְהוּ יוֹמֵי, דִּכְתִיב בְּכָלְהוּ יוֹם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מַשְׁמַע דִּכְתִיב בְּכָלְהוּ בֹּקֶר, וְלָאו בֹּקֶר אֶלָּא מִסְטָרָא דְאוֹר קַדְמָאָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר יוֹמָא קַדְמָאָה אָזִיל עִם כָּלְהוּ וְכָלְהוּ בֵּיהּ, בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְּלָאו בְּהוּ פִּירוּדָא וְכֹלָּא חַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, יְהִי (ד"א ל"ג אור) אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּהַאי אוֹר לְתַתָּא, וְאִלֵּין אִנּוּן מַלְאָכִין דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה אִית לוֹן קִיּוּמָא לְאִתְקַיְּמָא לְסִטַר יְמִינָא. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. אֶת לְאִתְכְּלָלָא אִסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נָהֲרָא עִם אִסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנָהֲרָא דְאִתְמַר (ד"א בֵּיהּ) כִּי טוֹב. אָמַר

לשון הקודש

בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר? לָדַעַת שֶׁהֲרֵי אֵין יוֹם בְּלִי לַיְלָה וְאֵין לַיְלָה בְּלִי יוֹם, וְלֹא צְרִיכִים לְהִפָּרֵד.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁיָּצָא אוֹר רִאשׁוֹן, הִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הַיָּמִים, שֶׁכָּתוּב בְּכָלָם יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַשְׁמַע שֶׁכָּתוּב בְּכָלָם בֹּקֶר, וְאֵין בֹּקֶר אֶלָּא מִצַּד שֶׁל אוֹר רִאשׁוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, יוֹם רִאשׁוֹן הוֹלֵךְ עִם כֻּלָּם, וְכֻלָּם בּוֹ, כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם פֵּרוּד וְהַכֹּל אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, תְּהִיֶּה הִתְפַּשְּׁטוּת הָאוֹר הַזֶּה לְמַטָּה, וְאֵלֶּה הֵם הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, יֵשׁ לָהֶם קִיּוּם לְהִתְקַיֵּם לְצַד יָמִין. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, אֶת – לְכְלֹל אֶת הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה עִם אַסְפַּקְלַרְיָה מְאִירָה, שֶׁנֶּאֱמַר [בּוֹ] כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶת – לְכְלֹל [וְלַהַכְלִיל]

רִבִּי אֶלְעָזָר אָת לְאִתְכַּלָּלָא (ד"א לְאַכְלָלָא) וּלְאַסְגָּאָה כֻּלְהוּ מַלְאָכִין דְּאִתְיָין מִסִּטְרָא דְּאוֹר דָּא, וְכֻלְהוֹן נָהֲרִין כְּקַדְמִיתָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים:

יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בְּהַאי אִתְפָּרָשׁוּ מַיִן עִלָּאִין מִמַּיִן תַּתָּאִין. רָקִיעַ פְּשִׁיטוּתָא דְּמַיִן וְהָא אִתְּמָר. וְיִהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִן עִלָּאִין לְתַתָּאִין:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. בִּסְגִיאוּ עִלָּאָה. וַיְהִי רָקִיעַ לָא כְתִיב, אֶלָּא וַיַּעַשׂ, דְּאַסְגֵּי לֵיהּ בִּרְבוּ סַגְיָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק בַּשֵּׁנִי אִתְבְּרֵי גֵּיהִנֹּם לְחַיָּבֵי עָלְמָא, בַּשֵּׁנִי אִתְבְּרֵי מַחְלוֹקֶת. בַּשֵּׁנִי לָא אִשְׁתְּלִים בֵּיהּ עֲבִידְתָּא, וּבְגִין כָּךְ לָא כְתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב, עַד דְּאָתָא יוֹם תְּלִיתָאָה וְאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ עֲבִידְתָּא, בְּגִין כָּךְ כִּי טוֹב תְּרֵי זִמְנֵי, חַד עַל אַשְׁלָמוּת עֲבִידְתָּא דְּיוֹם שֵׁנִי, וְחַד לְגַרְמֵיהּ. בְּיוֹם תְּלִיתָאֵי אִתְתַּקַּן יוֹם שֵׁנִי וְאִתְפְּרַשׁ

לשון הקודש

וּלְרַבּוֹת אֶת כָּל הַמַּלְאָכִים שֶׁבָּאִים מִצַּד הָאוֹר הַזֶּה, וְכֻלָּם מְאִירִים כְּבַתְּחִלָּה בְּקִיּוּם שָׁלֵם.

יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּזֶה נִפְרְדוּ מַיִם עֶלְיוֹנִים מִמַּיִם תַּחְתּוֹנִים. רָקִיעַ – הִתְפַּשְּׁטוּת הַמַּיִם, וַהֲרֵי נֶאֱמַר. וְיִהִי מַבְדִּיל – בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ – בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה. וַיְהִי רָקִיעַ לֹא כָתוּב, אֶלָּא וַיַּעַשׂ, שֶׁהִגְדִּיל אוֹתוֹ בְּגַדְלוּת רַבָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּשֵּׁנִי נִבְרָא גֵּיהִנֹּם לְרִשְׁעֵי הָעוֹלָם. בַּשֵּׁנִי נִבְרְאָה מַחֲלֹקֶת. בַּשֵּׁנִי לֹא נִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה, וְלָכֵן לֹא כָתוּב בּוֹ כִּי טוֹב, עַד שֶׁבָּא יוֹם שְׁלִישִׁי וְנִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה. מִשּׁוּם כָּךְ כִּי טוֹב פַּעֲמַיִם, אֶחָד עַל

בֵּיהּ מַחְלוֹקֶת. וּבֵיהּ אִשְׁתְּלִימוּ רַחֲמֵי עַל חַיָּבֵי גֵּיהִנֹּם. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִשְׁתַּכְּחִין שְׁבִיבִין דְּגֵיהִנֹּם. בְּגִינֵי כָךְ אִתְכְּלִיל בֵּיהּ יוֹם שֵׁנִי וְאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ.

רִבִּי חִיָּיא הָוָה יָתִיב קַמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ הַאי אוֹר בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְחֹשֶׁךְ בְּיוֹם שֵׁנִי וְאִתְפְּרָשׁוּ מַיָּא וּמַחְלוֹקֶת הָוָה בֵּיהּ, אַמַּאי לָא אִשְׁתְּלִים בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּהַאי יָמִינָא כָּלִיל לִשְׂמָאלָא, אָמַר לֵיהּ עַל דָּא הָוָה מַחְלוֹקֶת, וּתְלִיתָאָה בָּעֵי לְמֵיעַל בֵּינַיְיהוּ לְאַכְרָעָא וּלְאַסְגָּאָה בְּהוּ שְׁלָם:

תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא, אִתְחַבְּרוּתָא דְּמַיִין עִלָּאִין בְּתַתָּאִין לְמֶעְבַּד פֵּירִין. מַיִין עִלָּאִין (ד"א פְּרִין וְרַבִּין) וְעַבְדֵי אִיבִּין, וְתַתָּאֵי קָרָאן לוֹן לְעִלָּאִין בְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא, בְּגִין דְּמַיִין עִלָּאִין דְּכוּרִין וְתַתָּאֵי נוּקְבִין.

לשון הקודש

הַשְׁלָמַת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם שֵׁנִי, וְאֶחָד לְעַצְמוֹ. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הִתְתַּקֵּן הַיּוֹם הַשֵּׁנִי וְנִבְדְּלָה בּוֹ מַחֲלֹקֶת, וּבוֹ הִשְׁתַּלְּמוּ רַחֲמִים עַל רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי מִשְׁתַּכְּחִים שַׁלְהֶבוֹת הַגֵּיהִנֹּם. מִשּׁוּם כָּךְ נִכְלַל בּוֹ שֵׁנִי וְנִשְׁלַם בּוֹ.

רַבִּי חִיָּיא הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, אוֹר זֶה בְּיוֹם רִאשׁוֹן, וְחֹשֶׁךְ בְּיוֹם שֵׁנִי, וְנִפְרְדוּ הַמַּיִם וּמַחֲלֹקֶת הָיְתָה בּוֹ, לָמָּה לֹא נִשְׁלַם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֲרֵי יָמִין כּוֹלֵל אֶת הַשְּׂמֹאל? אָמַר לוֹ, עַל זֶה הָיְתָה מַחֲלֹקֶת, וּשְׁלִישִׁי רָצָה לְהַכְנִיס בֵּינֵיהֶם לְהַכְרִיעַ וּלְהַרְבּוֹת בָּהֶם שָׁלוֹם.

תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא – הִתְחַבְּרוּת שֶׁל מַיִם עֶלְיוֹנִים בַּתַּחְתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת. מַיִם עֶלְיוֹנִים [ד"א פָּרִים וְרַבִּים] וְעוֹשִׂים פֵּרוֹת, וְהַתַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לָהֶם לָעֶלְיוֹנִים נְקֵבָה לַזָּכָר, מִשּׁוּם שֶׁמַּיִם עֶלְיוֹנִים זְכָרִיִּים, וְתַחְתּוֹנִים נְקֵבִיִּים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר כָּל דָּא הוּא לְעֵילָּא וְהוּא לְתַתָּא.
אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אִי הָכִי אֱלֹהִים דְּקָא אָמְרָן (ד"א אָמַר) מָאן אֱלֹהִים, (ד"א ל"ג אֱלֹא אֱלֹהִים סְתָם) אֱלֹהִים חַיִּים לְעֵילָּא, וְאִי תֵּימָא לְתַתָּא אֱלֹהִים סְתָם. אֶלָּא לְתַתָּא אִיהוּ תּוֹלְדוֹת, (דף מו ע"ב) כְּמָה דְאַתְּ אָמַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם וְאַמְרִינָן בְּה' בְּרָאָם, וְהַהוּא (ס"א דְלְעֵילָּא) לְעֵילָּא אֲבָהָן דְּכֹלָּא הוּא אִיהִי עֲבִידְתָּא, וְעַל דָּא אַרְעָא עַבְדַת תּוֹלְדוֹת, דְּהָא הִיא מִתְעַבְּרָא כְּנוּקְבָא מִן דְּכוּרָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר כָּל חֵילִין הַווּ בְּאַרְעָא וְלָא אַפִּיקַת חֵילָהָא וְאִנּוּן תּוֹלְדוֹתֶיהָ עַד יוֹם (חֲמִישִׁי) הַשִּׁשִּׁי דִּכְתִיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְאִי תֵּימָא וְהָא כְתִיב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא. אֶלָּא אֲפִיקַת תִּקּוּן חֵילָהָא לְאִתְיַשְׁבָא כְּדְקָא יָאוֹת וְכֹלָּא הָוָה גָּנִיז בֵּהּ עַד

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כָּל זֶה הוּא לְמַעְלָה וְהוּא לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כָּךְ, אֱלֹהִים שֶׁאָמַרְנוּ [ד"א אָמַר] מִי הָאֱלֹהִים? [ד"א אֶלָּא אֱלֹהִים סְתָם] אֱלֹהִים חַיִּים לְמַעְלָה. וְאִם תֹּאמַר אֱלֹהִים לְמַטָּה סְתָם, אֶלָּא לְמַטָּה הוּא תּוֹלְדוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. וְאָמַרְנוּ בְּה' בְּרָאָם. וְאוֹתוֹ [שֶׁלְּמַעְלָה] לְמַעְלָה אֲבִיהֶם שֶׁל הַכֹּל הוּא, הִיא הָעֲשִׂיָּה, וְעַל זֶה הָאָרֶץ עוֹשָׂה תּוֹלְדוֹת, שֶׁהֲרֵי הִיא מִתְעַבֶּרֶת כִּנְקֵבָה מִן הַזָּכָר.
רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל הַצְּבָאוֹת הָיוּ בָּאָרֶץ, וְלֹא הוֹצִיאָה אֶת כֻּלָּה, וְהֵם תּוֹלְדוֹתֶיהָ, עַד יוֹם [חֲמִישִׁי] הַשִּׁשִּׁי, שֶׁכָּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְאִם תֹּאמַר, וַהֲרֵי כָּתוּב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא? אֶלָּא הוֹצִיאָה תִּקּוּן כֹּחוֹתֶיהָ כְּדֵי לְהִתְיַשֵּׁב כָּרָאוּי, וְהַכֹּל הָיָה גָּנוּז בָּהּ עַד

דְּאִצְטְרִיךְ. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב צַדְיָא וְרֵיקַנְיָא כְּתַרְגּוּמוֹ, וּלְבָתַר אִתְתַּקָּנַת וְאִתְיַשְּׁבַת וְקַבִּילַת זַרְעָא וּדְשָׁאִין וְעִשְׂבִין וְאִילָנִין כְּדְקָא יָאוּת, וְאַפִּיקַת לוֹן לְבָתָר. וּמְאוֹרוֹת הָכִי נָמֵי לָא שְׁמְשׁוּ נְהוֹרָא דִּלְהוֹן עַד דְּאִצְטְרִיךְ:

(דף מו ע"ב).

יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם (ד"א מְאוֹרֹת כְּתִיב חָסֵר), לְאַכְלָלָא חִוְיָא בִישָׁא דְּאַטִּיל זוֹהֲמָא וְעָבַד פִּירוּדָא דְּלָא מְשַׁמֵּשׁ שְׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא. מְאוֹרֹת לְוָוטִין, וְעַל דָּא גָּרִים דְּאִתְלַטְיָיא אַרְעָא דִּכְתִיב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה, וּבְגִין כָּךְ מְאוֹרֹת כְּתִיב, חַד, יְהִי מְאוֹרֹת דָּא סִיהֲרָא. רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם דָּא שְׁמְשָׁא, וְתַרְוַוייהוּ בְּכְלָלָא חָדָא לְאִזְדַּוְוגָא לְאַנְהָרָא עָלְמִין לְעֵילָּא וְתַתָּא. מַשְׁמַע דִּכְתִיב עַל הָאָרֶץ וְלָא כְּתִיב בָּאָרֶץ דְּמַשְׁמַע לְעֵילָּא וְתַתָּא, חוּשְׁבַּן דְּכֹלָּא בְּסִיהֲרָא הוּא.

לשון הקודש

שֶׁהִצְטָרֵךְ. שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה כָּתוּב שׁוֹמֵמָה וְרֵיקָה כְּתַרְגּוּמוֹ, אַחַר כָּךְ נִתְקַנָּה וְהִתְיַשְּׁבָה וְקִבְּלָה זֶרַע וּדְשָׁאִים וַעֲשָׂבִים וְאִילָנוֹת כָּרָאוּי, וְהוֹצִיאָה אוֹתָם אַחַר כָּךְ. וְהַמְּאוֹרוֹת גַּם כֵּן לֹא שִׁמְּשׁוּ אוֹרוֹת שֶׁלָּהֶם עַד שֶׁהִצְטָרֵךְ.

יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וּמְאוֹרֹת כָּתוּב חָסֵר, לְהַכְלִיל נָחָשׁ הָרָע שֶׁהִטִּיל זֻהֲמָה וְעָשָׂה פֵּרוּד שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ לֹא מְשַׁמֵּשׁ עִם לְבָנָה. מְאוֹרֹת – קְלָלוֹת. וְעַל זֶה נִגְרַם שֶׁהִתְקַלְּלָה הָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה. וְלָכֵן מְאוֹרֹת כָּתוּב אֶחָד. יְהִי מְאוֹרֹת – זוֹ הַלְּבָנָה. רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם – זוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. וּשְׁנֵיהֶם בִּכְלָל אֶחָד לְהִזְדַּוְּגוּ לְהָאִיר הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. מִמַּשְׁמָע שֶׁכָּתוּב עַל הָאָרֶץ וְלֹא כָּתוּב בָּאָרֶץ, שֶׁמַּשְׁמָע לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, חֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַכֹּל בַּלְּבָנָה הוּא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר גִּימַטְרִיָּאוֹת וְחֶשְׁבּוֹן תְּקוּפוֹת וְעִבּוּרִין כֻּלָּא הוּא בְּסִיהֲרָא, דְּהָא לְעֵילָּא לָאו אִיהוּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְלָא וְהָא כַּמָּה חוּשְׁבְּנִין וְשִׁעוּרִין קָעָבְדֵי חַבְרַיָּיא. אָמַר לֵיהּ לָאו הָכִי, אֶלָּא חֶשְׁבָּנָא קַיְימָא בְּסִיהֲרָא וּמִתַּמָּן יֵעוּל בַּר נָשׁ לְמִנְדַּע לְעֵילָּא. אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב וְהָיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים. אָמַר לֵיהּ לְאוֹתוֹת כְּתִיב חָסֵר. אָמַר לֵיהּ הָא כְּתִיב וְהָיוּ, אָמַר לֵיהּ הַוְיַין כְּלְהוֹן דְּיהָוֹון בֵּיהּ, כְּאִסְפּוּקָא דָּא דְּאִתְמַלְיָיא מִכֻּלָּא, אֲבָל חוּשְׁבְּנָא דְּכֻלָּא בְּסִיהֲרָא הוּא.

תָּא חֲזֵי, נְקוּדָה חַד אִית וּמִתַּמָּן שֵׁירוּתָא לְמִמְנֵי, דְּהָא מַה דְּלְגַו דְּהַהִיא נְקוּדָה לָא אִתְיְדַע וְלָא אִתְיְיהַב לְמִמְנֵי, וְאִית נְקוּדָה לְעֵילָּא סָתִים דְּלָא אִתְגַּלְיָא כְּלַל וְלָא אִתְיְדַע וּמִתַּמָּן שֵׁרוּתָא לְמִמְנֵי כָּל

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, גִּימַטְרִיָּאוֹת וְחֶשְׁבּוֹן תְּקוּפוֹת וְעִבּוּרִים – הַכֹּל הוּא בַּלְּבָנָה, שֶׁהֲרֵי לְמַעְלָה אֵינוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא?! וַהֲרֵי כַּמָּה חֶשְׁבּוֹנוֹת וְשִׁעוּרִים עוֹשִׂים הַחֲבֵרִים? אָמַר לוֹ, לֹא כָּךְ! אֶלָּא הַחֶשְׁבּוֹן עוֹמֵד בַּלְּבָנָה, וּמִשָּׁם יִכָּנֵס הָאָדָם לָדַעַת לְמַעְלָה. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי כָּתוּב וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים? אָמַר לוֹ, לְאֹתֹת כָּתוּב חָסֵר. אָמַר לוֹ, הֲרֵי כָּתוּב וְהָיוּ? אָמַר לוֹ, הֲוָיוֹת כֻּלָּם שֶׁיִּהְיוּ בוֹ, כְּאוֹצָר זוֹ שֶׁמִּתְמַלֵּא מֵהַכֹּל. אֲבָל הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַכֹּל הוּא בַּלְּבָנָה.

בְּא רְאֵה, יֵשׁ נְקֻדָּה אַחַת וּמִשָּׁם הָרִאשִׁית לִמְנוֹת, שֶׁהֲרֵי מַה שֶּׁלְּפָנִים שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה לֹא נוֹדָע וְלֹא נִתָּן לִמְנוֹת, וְיֵשׁ נְקֻדָּה לְמַעְלָה נִסְתֶּרֶת שֶׁלֹּא הִתְגַּלְּתָה כְּלָל וְלֹא נוֹדְעָה, וּמִשָּׁם הָרִאשִׁית לִמְנוֹת כָּל נִסְתָּר וְעָמֹק. כָּךְ גַּם יֵשׁ נְקֻדָּה לְמַטָּה

סָתִים וְעוּמְקָא. הָכִי נָמֵי אִית נְקוּדָה לְתַתָּא דְּאִתְגַּלְיָא, וּמִתַּמָּן הוּא שֵׁירוּתָא לְכָל חוּשְׁבְּנָא וּלְכָל מִנְיָן, וְעַל דָּא הָכָא הוּא אֲתַר לְכָל תְּקוּפוֹת וְגִימַטְרִיָּאוֹת וְעִבּוּרִין וְזִמְנִין וְחַגֵּי וְשַׁבַּתֵּי. וְיִשְׂרָאֵל דְּדָבְקֵי בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבְדֵי חוּשְׁבַּן לְסִיהֲרָא וְאִנּוּן דָּבְקִין בֵּיהּ וְסָלְקִין לֵיהּ לְעֵילָּא, דִּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹקֵיכֶם וְגו':

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר הָא אוּקְמוּהָ דְּאִנּוּן מַיִן רְחִישׁוּ וְאוֹלִידוּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא וְהָא אִתְּמַר. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. יָעוּף מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ יְעוֹפֵף.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן רָזָא הוּא. וְעוֹף דָּא מִיכָאֵ"ל דִּכְתִיב, (ישעיה ו) וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים. יְעוֹפֵף (ד"א ל"ג יָעוּף מִיבְעֵי לֵיהּ אֶלָּא) דָּא גַּבְרִיאֵ"ל דִּכְתִיב, (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶּחָזוֹן בַּתְּחִלָּה מוּעָף

לשון הקודש

שֶׁהִתְגַּלְתָה, וּמִשָּׁם הוּא רֵאשִׁית לְכָל חֶשְׁבּוֹן וּלְכָל מִנְיָן, וְעַל זֶה בָּאן הוּא הַמָּקוֹם לְכָל הַתְּקוּפוֹת וְהַגִּימַטְרִיָּאוֹת וְהָעִבּוּרִים וְהַזְּמַנִּים וְחַגִּים וְשַׁבָּתוֹת. וְיִשְׂרָאֵל שֶׁדְּבֵקִים בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, עוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹן לַלְּבָנָה, וְהֵם דְּבֵקִים בּוֹ וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁאוֹתָם מַיִם רָחֲשׁוּ וְהוֹלִידוּ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וַהֲרֵי נֶאֱמַר. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ – יָעוּף צָרִיךְ לִכְתֹּב, מַה זֶּה יְעוֹפֵף?.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, סוֹד הוּא, וְעוֹף זֶה מִיכָאֵ"ל, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ו) וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים. יְעוֹפֵף – (ד"א יָעוּף צָרִיךְ לוֹ,

בִּיעָף. (ד"א ל"ג וְדָא הוּא יְעוּפָף), **עַל הָאָרֶץ** (נ"א דָּא אֵלְיָהוּ דְּאִשְׁתְּכַח תָּדִיר בְּאַרְעָא וְלָא מִסְתַּרָא דְּאַבָּא וְאִמָּא אִשְׁתְּכַח דְּאִיהוּ (ס"א וְאִיהוּ טָאס עָלְמָא) בְּד' טָאסִין דִּכְתִיב, (מלכים א יח) וְרוּחַ ה' יִשָּׂאֲךָ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע. וְרוּחַ ה' חַד. יִשָּׂאֲךָ תְּרֵין. עַל אֲשֶׁר תְּלַת, לֹא אֵדָע אַרְבַּע. עַל פְּנֵי דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת) **דְּהוּא** (אית דלא גרסי) (חָשׁוּךְ אַרְעָא. עַל פְּנֵי) (נ"א אַחְשִׁיךְ פְּנֵי עָלְמָא וּכְתִיב בֵּיהּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם), **רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. כִּדְאָמְרָן עוֹלָה וּמַשְׁטִין וְכוּ'.**

אָמַר רִבִּי אַבָּא וְהָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת בַּשִּׁנִּי אִתְּבְּרִי. אֶלָּא עַל הָאָרֶץ דָּא רְפָאֵ"ל דְּאִיהוּ מְמַנָּא לְאַסְוָותָא דְּאַרְעָא דִּבְגִינֵיהּ אִתְרַפְּיַאת אַרְעָא וְקַיָּים בַּר נָשׁ עֲלָהּ וְרָפֵי לְכָל חֵילֵיהּ. עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דָּא אוּרִיאֵ"ל, וְכֻלָּא הוּא בַּקְּרָא.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בַּתְּרֵיהּ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדוֹלִים. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר (ד"א הָא אוֹקִימְנָא אִלֵּין לְוָיָתָן וּבַת זוּגוֹ.) **אִלֵּין אִנּוּן שִׁבְעִין מְמַנָּן רַבְרְבָן עַל שִׁבְעִין**

לשון הקודש

אֶלָּא] זֶה גַּבְרִיאֵ"ל, שֶׁכָּתוּב (דניאל ט) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶּחָזוֹן בַּתְּחִלָּה מֻעָף **בִּיעָף.** [ד"א וְזֶהוּ יְעוּפָף]. **עַל הָאָרֶץ** – [זֶה אֵלְיָהוּ שֶׁנִּמְצָא תָּמִיד בָּאָרֶץ וְלֹא מִצַּד שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא הוּא. נִמְצָא שֶׁהוּא (טָס אֶת הָעוֹלָם) בְּאַרְבַּע טִיסוֹת, שֶׁכָּתוּב וְרוּחַ ה' יִשָּׂאֲךָ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע. וְרוּחַ ה' – אַחַת. יִשָּׂאֲךָ – שְׁתַּיִם. עַל אֲשֶׁר – שָׁלֹשׁ. לֹא אֵדָע – אַרְבַּע. **עַל פְּנֵי** – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת] שֶׁהוּא [מַחְשִׁיךְ הָאָרֶץ]. עַל פְּנֵי – מַחְשִׁיךְ פְּנֵי הָעוֹלָם, וְכָתוּב בּוֹ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.] **רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם** – כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ עוֹלָה וּמַסְטִין וְכוּ'.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְהֲרֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת בַּשִּׁנִּי נִבְרָא? אֶלָּא עַל הָאָרֶץ זֶה רְפָאֵ"ל, שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עַל רְפוּאַת הָאָרֶץ, שֶׁבִּגְלָלוֹ נִרְפֵּאת הָאָרֶץ, וְקַיָּם בֶּן אָדָם עָלֶיהָ וּמְרַפֵּא לְכָל כֹּחוֹ. עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם – זֶה אוּרִיאֵ"ל. וְהַכֹּל הוּא בְּפָסוּק.

וְלָכֵן כָּתוּב אַחֲרָיו וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר [ד"א

עַמִּין, וּבְגִין כָּךְ אִתְבְּרִיאוּ כֻּלְּהוּ לְמֶהֱוֵי שַׁלִּיטָאן עַל אַרְעָא. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרוֹמֶשֶׁת אִלֵּין אִנּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן (דף מז ע"א) נֶפֶשׁ וַדַּאי דְּהַהוּא חַיָּה וְאִקְרוּן גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם דְּאִנּוּן מְשַׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא. וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ אִלֵּין צַדִּיקַיָּא דִּבְהוֹן וּבְגִין כָּךְ אִנּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה. דָּבָר אַחֵר וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף כְּדְקָא אִתְמַר אִלֵּין אִנּוּן שְׁלוּחֵי עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא נֶפֶשׁ חַיָּה דְּאִנּוּן (ד"א אִנּוּן) יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאִנּוּן בְּנֵי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ד"א בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) וְנִשְׁמַתְהוֹן קַדִּישִׁין מִגֵּיהּ אַתְיָין. נַפְשָׁאן דְּשָׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מְאָן אֲתַר הוּא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מֵאִנּוּן סִטְרֵי שְׁמָאלָא דְּמִסָּאֲבֵי לוֹן אִית לוֹן נִשְׁמָתִין. וּבְגִין כָּךְ כֻּלְּהוּ מִסָּאֲבִין,

לשון הקודש

חֲרֵי בַּאֲרְנוּ אֵלּוּ, לְוָיָתָן וּבַת זוּגוֹ] אֵלֶּה הֵם שִׁבְעִים מַמְנִים גְּדוֹלִים עַל שִׁבְעִים הָעַמִּים, וְלָכֵן נִבְרְאוּ כֻּלָּם לִהְיוֹת שׁוֹלְטִים עַל הָאָרֶץ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׁת – אֵלֶּה הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם נֶפֶשׁ וַדַּאי שֶׁל אוֹתָהּ חַיָּה, וְנִקְרָאִים גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם – שֶׁהֵם מְשַׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה. וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ – אֵלֶּה הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּהֶם, וְלָכֵן הֵם נֶפֶשׁ חַיָּה. דָּבָר אַחֵר, וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, אֵלֶּה הֵם שְׁלוּחֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁהֵם [הֵם] יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהֵם בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [ד"א בָּנִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא] וּנְשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלָּהֶם בָּאוֹת מִמֶּנּוּ. נַפְשׁוֹת שֶׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם מֵאֵיזֶה מָקוֹם הֵם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאוֹתָם צִדְדֵי

וּמְסָאֲבִין לְמָאן דְּקָרֵב בַּהֲדַיְיהוּ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹ' כְּלְהוֹן שְׁאַר חֵיוָון אַחֲרָנִין כָּל חַד וְחַד כְּפוּם זִינֵיהּ, וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר הַאי מְסַיֵּיעַ לְמַה דְּאָמְרָן נֶפֶשׁ חַיָּה אִלֵּין יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה קַדִּישָׁא עִלָּאָה. בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ אִלֵּין שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּלָאו אִנּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה אֶלָּא (ד"א עָרְלָה) כִּדְקָאָמְרָן:

השלמה מההשמטות (סימן כה)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זוֹרֵעַ זֶרַע לְקַבֵּל דַּרְגָּא דִּבְינָ"ה דְּאִקְרֵי אֱלֹהִים דְּכֵיוָן דְּאִיהוּ עִלָּאָה חָמָאת לוֹן שְׁלֵמִין יָהִיב לוֹן תָּפְנוּקִין מִלְּעֵילָּא לְאִתְקַיְּימָא בְּעַלְמָא.

תָּא חֲזֵי, אָדָם קַדְמָאָה קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לֵיהּ

לשון הקודש

הַשְׁמָאל שֶׁמְּטַמְּאִים אוֹתָם יֵשׁ לָהֶם נְשָׁמוֹת, וְלָכֵן כֻּלָּם טְמֵאִים וּמְטַמְּאִים מִי שֶׁקָּרֵב עִמָּם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹ' – כָּל שְׁאָר הַחַיּוֹת הָאֲחֵרוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כְּפִי מִינָהּ. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה מְסַיֵּעַ לְמַה שֶּׁאָמַרְנוּ שֶׁנֶּפֶשׁ חַיָּה אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ חַיָּה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה. בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ – אֵלּוּ שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁאֵינָם נֶפֶשׁ חַיָּה, אֶלָּא (ד"א עָרְלָה) כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

השלמה מההשמטות (סימן כה)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זוֹרֵעַ זֶרַע – כְּנֶגֶד הַדַּרְגָּה שֶׁל בִּינָה שֶׁנִּקְרֵאת אֱלֹהִים. שֶׁכֵּיוָן שֶׁהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה רָאֲתָה אוֹתָם שְׁלֵמִים, נָתְנָה לָהֶם תַּפְנוּקִים מִלְמַעְלָה לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם.

בְּא רְאֵה, לְאָדָם הָרִאשׁוֹן נָתַן הַקָּדוֹשׁ

כָּל עֶשֶׂב זוֹרֵעַ זֶרַע וְלָא יָהֵב לֵיהּ רְשׁוּ לְמֵיכָל בְּעִירֵי וְעוֹפֵי שְׁמַיָּא, בְּגִין דְּגַלֵּי קַמֵּיהּ דְּהוּא זַמִּין לְאִתְפַּתָּאָה בְּהַהוּא נָחָשׁ דְּאִיהוּ עָרוּם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶרְחֵקִינֶיהּ מִנֵּיהּ וְלָא יְהֵא לֵיהּ עֵסֶק בֵּיהּ וְלָא בִּבְעִירֵי וְלָא בְּעוֹפֵי בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרִים לֵיהּ לְבַר נָשׁ מִכְּשׁוֹל מִקַּמֵּיהּ, מְאִים יִתְקַיִּים בְּעַלְמָא.

אֲבָל כַּד אָתָא נֹחַ דְּאִקְרֵי צַדִּיק מָה כְּתִיב בֵּיהּ (בְּרֵאשִׁית ח׳) **וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיְיָ** וְהָא אוּקִימְנָא הַהוּא מִזְבֵּחַ דְּאַקְרִיב בֵּיהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּמַאי טַעְמָא וַיִּבֶן בְּגִין דְּחַיָּיבֵי עַלְמָא עַבְדֵי בֵּהּ פִּגִּימוּ. אָתָא נֹחַ וְקָרִיב הַהוּא מִזְבֵּחַ בְּבַעְלָהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ חָסֵר, כַּד חָמָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְקְרִיב הַהוּא מִזְבֵּחַ וְקָרִיב הַנְּחוּ בְּעִירֵי דַּכְיֵי יָהֵב

לשון הקודש

בָּרוּךְ הוּא כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע, וְלֹא נָתַן לוֹ רְשׁוּת לֶאֱכֹל בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁגָּלוּי לְפָנָיו שֶׁהָיָה עָתִיד לְהִתְפַּתּוֹת בְּאוֹתוֹ נָחָשׁ שֶׁהוּא (בראשית ג) עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַרְחִיק אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ עֵסֶק עִמּוֹ וְלֹא עִם הַבְּהֵמוֹת וְלֹא עִם הָעוֹפוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵרִים לָאָדָם מִכְשׁוֹל מִלְּפָנָיו אוּלַי יִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם.

אֲבָל כְּשֶׁבָּא נֹחַ, שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, מַה כָּתוּב בּוֹ? (בראשית ח) **וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַה׳**. הֲרֵי פֵּרַשְׁנוּ אוֹתוֹ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבּוֹ הִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּמָה הַטַּעַם **וַיִּבֶן**? מִשּׁוּם שֶׁרִשְׁעֵי הָעוֹלָם עָשׂוּ בָּהּ פְּגָם, בָּא נֹחַ וְהִקְרִיב אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ לְבַעְלָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב **וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ**, חָסֵר. כְּשֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרַב אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ וְהִקְרִיב

לֵיהּ רְשׁוּ לְמֵיכַל כֻּלְּהוּ בְּעִירֵי. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאַתְקִיף בְּהַהוּא בְּרִית עֵץ הַחַיִּים, וְקָרִיב לֵיהּ בְּעֵץ הַדַּעַת וְעָבַד יִחוּדָא בְּקַדְמִיתָא אֶלָּא דִּלְבָתַר אִתְפָּתָא דְּבָעָא לְמִבְדַּק בְּהַהוּא חוֹבָה וְלָא לְאִתְדַּבַּק בֵּיהּ וַאֲפִילּוּ הֲכִי לָא אִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ וְנָצִיב הַהוּא כַּרְמָא.

תָּא חֲזֵי, אָדָם דְּזַמִּין לְאִתְפַּתָּאָה בְּאִילָּנֵי לָא יָהַב לֵיהּ אִילָּנֵי וְאַרְחֵקִינְהוּ מִנֵּיהּ דְּהָא לָא אִדְכַּר לוֹן אֶלָּא דְּאִיהוּ עָבַד גַּרְמֵיהּ חוֹל וְנָצִיב הַהוּא כַּרְמָא דְּאִקְרֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל. בְּקַדְמִיתָא אִשְׁתְּלִים בֵּיהּ וְחַפְיָא עָלֵיהּ (וְאִשְׁתְּזִיב) אִשְׁתְּזִיב בָּהּ. וּמַאן אִיהִי בֵּית יִשְׂרָאֵל דָּא תִּיבָה דְּאִקְרֵי אֲרוֹן הַבְּרִית. וְהַשְׁתָּא כַּד בָּעָא לְמִבְדַּק, מָה כְּתִיב (בראשית ט) וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, וַתִּקַּח מִפְּרִיוֹ. לְבָתַר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה. גָּלֵי הַהוּא פִּרְצָה בְּקַדְמִיתָא בְּגוֹ מַשְׁכְּנֵיהּ בְּגוֹ לְגוֹ. וְאִי

לשון הקודש

אוֹתָם בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת, נָתַן לוֹ רְשׁוּת לֶאֱכֹל כָּל הַבְּהֵמוֹת, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא הֶחֱזִיק בְּאוֹתוֹ בְּרִית עֵץ הַחַיִּים וְקֵרֵב אוֹתוֹ לְעֵץ הַדַּעַת, וְעָשָׂה יִחוּד כְּרָאשׁוֹנָה, אֶלָּא שֶׁאַחַר כָּךְ הִתְפַּתָּה שֶׁרָצָה לִבְדֹּק אֶת אוֹתוֹ הַחֵטְא וְלֹא לְדָבְקָה בּוֹ, אֲפִלּוּ כָּךְ לֹא נִצַּל מִמֶּנּוּ וְהִצִּיב אוֹתוֹ כָּרֶם.

בָּא רְאֵה, אָדָם שֶׁעָתִיד לְהִתְפַּתּוֹת בְּאִילָנוֹת, לֹא נָתַן לוֹ אִילָנוֹת וְהִרְחִיק אוֹתָם מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרֵי לֹא הִזְכִּירָם, אֶלָּא שֶׁעָשָׂה אֶת עַצְמוֹ חֹל, וְנָטַע אוֹתוֹ כֶּרֶם שֶׁנִּקְרָא בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּתְּחִלָּה נִשְׁלַם בּוֹ וְכִסָּה עָלָיו נִצַּל [וְנִצַּל] בּוֹ. וּמִי הִיא בֵּית יִשְׂרָאֵל? זוֹ תֵּבָה שֶׁנִּקְרֵאת אֲרוֹן הַבְּרִית. וְעַכְשָׁו כְּשֶׁרָצָה לִבְדֹּק מַה כָּתוּב? (בראשית ט) וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַתִּקַּח מִפְּרִיוֹ. אַחַר כָּךְ וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלָה, גִּלָּה

לָאו הַהוּא מַדְבְּחָא דְאַגִינָת עָלֵיהּ מִשּׁוּם דְּאִתְדַּבָּק בָּהּ בְּקַדְמִיתָא הָוָה נִתְפָּס מִיָּד. וְעִם כָּל דָּא כַּד לָא עֲבַד לֵיהּ אֶלָּא לְמִבְדַּק, כָּסֵי עָלֵיהּ אוֹרַיְיתָא וְלָא פַּרְסְמֵיהּ כְּמָה דְּפִרְסֵם לְאָדָם. וְהַהוּא מַדְבְּחָא הוּא כַּפָּרָה עָלֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, מִזְבַּח שֶׁל בֵּית עוֹלָמִים הוּא תְּלָתִין וּתְרֵין עַל תְּלָתִין וּתְרֵין אַמָּה (וְהֵיא) הֵיא רְמִיזָא בִּתְרֵין וּתְלָתִין נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה. דְּהָא חָכְמָה תַּתָּאָה אִקְרֵי, עֶלָּה אַמָּה וְכָנָס אַמָּה, וְהוּ יְסו"ד לְקַבֵּל (צַדִּיק) צָדֶ"ק דִּלְעֵילָּא דְּהָא כְּגוֹנָא דִכוּלְהוּ דַּרְגִּין אִית בָּהּ וְכֻלְּהוּ אִתְחַזְיָין בָּהּ דְּהָא מַרְאָה אִקְרֵי.

עֶלָּה חֲמֵשׁ וְכָנָס אַמָּה, וְהוּ סוֹבֵב לְקַבֵּל הַהוּא דַּרְגָּא דְאִתְדַּבָּק בָּהּ דְּאִיהוּ סוֹבֵב לְהַהוּא מִזְבַּח הָדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ב) וּשְׂמֹאלוֹ תְּחַבְּקֵנִי דְּהָא מִיסו"ד

לשון הקודש

אוֹתָהּ פְּרָצָה כְּבָרִאשׁוֹנָה בְּתוֹךְ מִשְׁכָּנוֹ לִפְנֵי וְלִפְנִים. וְאִם לֹא אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ שֶׁהֵגֵן עָלָיו מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ בַּתְּחִלָּה, הָיָה נִתְפָּס מִיָּד. וְעִם כָּל זֶה, כְּשֶׁלֹּא עָשָׂה אוֹתוֹ רַק לִבְדִּיקָה, כִּסְּתָה עָלָיו הַתּוֹרָה וְלֹא פִּרְסְמָה אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁפִּרְסֵם אֶת הָאָדָם, וְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ כַּפָּרָה עָלָיו.

בֹּא רְאֵה, מִזְבֵּחַ שֶׁל בֵּית עוֹלָמִים הָיָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם עַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אַמָּה, וְהֵיא רְמוּזָה בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, שֶׁהֵרֵי חָכְמָה תַּחְתּוֹנָה נִקְרֵאת. עֶלָּה אַמָּה נִכְנָס אַמָּה – וְהוּ יְסוֹד, כְּנֶגֶד (וְצַדִּיק) צָדֶק שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהֵרֵי כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֶת כָּל הַדְּרָגוֹת וְכֻלָּם נִרְאִים בָּהּ, שֶׁהֵרֵי נִקְרֵאת מַרְאָה.

עֶלָּה חֲמֵשׁ וְכָנָס אַמָּה – וְהוּ סוֹבֵב, כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁנִּדְבָּק בָּהּ, שֶׁהִיא סוֹבֶבֶת אֶת אוֹתוֹ הַמִּזְבֵּחַ. וְהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ב)

עַד הַהוּא דַּרְגָּא חֲמִשָּׁה דַּרְגִּין אִינּוּן.

עָלָה שָׁלֹשׁ וְכָנֶם אַמָּה, אֵלּוּ קְרָנוֹת לְקַבֵּל אִינּוּן תְּלָתָא דַּרְגִּין דְּאַתְיָין לָהּ מִנַּיְיהוּ תְּקִיפוּ עָלָאָה וְשֶׁפַע. וּבְגִין כָּךְ דָּוִד שְׁנִמְשָׁח בְּקֶרֶן נִמְשְׁכָה מַלְכוּתוֹ בְּגִין דְּאִיהוּ בְּאִינּוּן קְרָנוֹת הַמִּזְבֵּחַ תְּקִיפוּ דְּמַדְבְּחָא עִלָּאָה.

תָּא חֲזֵי, אַרְבַּע קְרָנוֹת, אַמָּה עַל אַמָּה אִית בֵּיהּ בַּמִּזְבֵּחַ, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּפֵא דָּוִד יוֹם רְבִיעָאִי לָתֵת לָהּ שֶׁפַע מֵאִינּוּן שְׁלֹשׁ אַמּוֹת לְאִינּוּן אַרְבַּע קְרָנוֹת. וְכַד הֲווֹ מַקְרִיבִין כְּהָנֵי מִפִּטְרָא דְּחֶסֶ"ד עִלַּת הַתָּמִיד לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ הֲווֹ מַקְרִיבִין לֵיהּ הַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי מִזְבֵּחַ. וְכַד הֲווֹ עַבְדִין מָתָנוֹת מִדָּמָא דְּעוֹלָה הֲווֹ סָלְקִין וַהֲווֹ אָזְלִין בְּהַהוּא סוֹבֵב דְּאִיהוּ דַּרְגָּא דִּידְהוּ וְחוֹלָקֵיהּ דַּאֲבוּהוֹן דְּיַהֲבִין שְׁתֵּי מָתָנוֹת שְׁהֵן אַרְבַּע

לשון הקודש

וימינו תְּחַבְּקֵנִי, שֶׁהֲרֵי מִיסוֹד עַד אוֹתָהּ דַּרְגָּה חֲמֵשׁ דְּרָגוֹת הֵן.

עָלָה שָׁלֹשׁ וְכָנֶם אַמָּה – אֵלּוּ קְרָנוֹת, כְּנֶגֶד אוֹתָן שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שֶׁרָאוּ לָהּ מֵהֶם הַתַּקֶּף הָעֶלְיוֹן וְשֶׁפַע, וּמִשּׁוּם כָּךְ דָּוִד שֶׁנִּמְשַׁח בְּקֶרֶן, נִמְשְׁכָה מַלְכוּתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בְּאוֹתָן קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ, תַּקֶּף הַמִּזְבֵּחַ הָעֶלְיוֹן.

בָּא רְאֵה, אַרְבַּע קְרָנוֹת אַמָּה עַל אַמָּה יֵשׁ בַּמִּזְבֵּחַ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא כִּסֵּא דָּוִד, יוֹם הָרְבִיעִי לָתֵת לָהּ שֶׁפַע מֵאוֹתָן שָׁלֹשׁ אַמּוֹת לְאוֹתָן אַרְבַּע קְרָנוֹת. וּכְשֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים הַכֹּהֲנִים מֵהַצַּד שֶׁל חֶסֶד עוֹלַת הַתָּמִיד אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ, הָיוּ מַקְרִיבִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא מִזְבֵּחַ (מלכות). וּכְשֶׁהָיוּ עוֹשִׂים מַתָּנוֹת מִדַּם הָעוֹלָה, הָיוּ עוֹלִים וְהָיוּ הוֹלְכִים בְּאוֹתוֹ הַסּוֹבֵב שֶׁהוּא הַדַּרְגָּה שֶׁלָּהֶם וְחֵלֶק אֲבִיהֶם, וְנוֹתְנִים

לְקַבֵּל הַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי עוֹלָה.

וְלָקַבֵּל שְׁתֵּי מַתָּנוֹת דְּהַהוּא בּוּכְרָא דְּנָטִיל תְּרֵין חוּלָקִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית כה) **וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים** רַחֲמֵי וְדִינָא וְנָסִיב הַהוּא צַדִּיק תְּרֵין חוּלָקִין דִּידֵיהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברי הימים א ה) נִתְּנָה בְּכֹרָתוֹ לִבְנֵי יוֹסֵף וּתְרֵין חוּלָקִין דְּאָבוּי וְנָסִיב כֹּלָּא הַאי כָּ"ל וְאַמְלֵי לְהַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי יַם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.

הַאי מִזְבַּח הָעוֹלָה הָוָה גַּבֵּיהּ, הַא (האי) תֵּשַׁע אַמּוֹת לְקַבֵּל תִּשְׁעָה דַּרְגִּין דְּאִיכָּא עַד צַדִּיק תְּשִׁיעָאָה דְּכוּלָּא טוֹב וַדַּאי. וְאִיהוּ כְּבִנְיַן אוֹצָר רְחַבָּה מִלְמַטָּה וּקְצָרָה מִלְמַעְלָה הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה. וְהַאי מִזְבֵּחַ עִלָּאָה הִיא אִשְׁתּוֹ דְּאָדָם דִּלְעֵילָּא וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי

לשון הקודש

שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע כְּנֶגֶד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עוֹלָה.

וּכְנֶגֶד שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ בְּכוֹר שֶׁנּוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים, רַחֲמִים וְדִין, וְלָקַח אוֹתוֹ צַדִּיק שְׁנֵי חֲלָקִים שֶׁלּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברי הימים–א ה) נִתְּנָה בְּכֹרָתוֹ לִבְנֵי יוֹסֵף, וּשְׁנֵי חֲלָקִים שֶׁל אָבִיו, וְלָקְחָה הַכֹּל כֹּל הַזֹּאת, וּמְמַלֵּא אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא יָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם.

זֶה מִזְבַּח הָעוֹלָה הָיָה אֶצְלוֹ. תֵּשַׁע אַמּוֹת הַלָּלוּ כְּנֶגֶד תֵּשַׁע דְּרָגוֹת שֶׁיֵּשׁ עַד הַצַּדִּיק הַתְּשִׁיעִי שֶׁל הַכֹּל, טוֹב וַדַּאי, וְהִיא כְּבִנְיַן אוֹצָר, רְחָבָה מִלְמַטָּה וּקְצָרָה מִלְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה. וְהַמִּזְבֵּחַ הָעֶלְיוֹן הַזֶּה הוּא אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם

מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יְהוֹשֻׁעַ ג׳) אֲרוֹן הַבְּרִית וְדָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאִקְרֵי מִזְבֵּחַ מַאי טַעְמָא אִקְרֵי הָכִי בְּגִין דְּכַד בְּנֵי עַלְמָא לָא מַכְשְׁרָן עוֹבָדֵיהוֹן אִיהִי דַּבְחָא לוֹן הָדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כ״ו) וְהִבֵּתִי אֶתְכֶם אַף אֲנִי. דְּהָא כָּל מָאנֵי קָרְבָּא דְמַלְכָּא בִּידֵיהּ אִתְמְסָרוּ הָדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ. וּבְגִין כָּךְ אוֹרַיְיתָא שְׁלֵימְתָא קַדִּשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַהֲבָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְמִזְבֵּי בָהּ לְחַיֵּי עָלְמָא לְאִשְׁתֵּזָבָא מִדִּינוֹי דְהַהוּא מִזְבֵּחַ. מָה דְּלֵית רְשׁוּ לְגַבְרָא אַחֲרָא לְקָרְבָא לְגַבָּהּ.

וְכִי תֵימָא הָא חֲמֵינָא מֹשֶׁה קָרִיב לְגַבָּהּ שִׁבְעָה יוֹמִין בְּקַדְמִיתָא, תָּא חָזֵי כְּתִיב (שיר השירים ב׳) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. הַאי קְרָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר כַּד אִיהִי שַׁרְיָיא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא

לשון הקודש

שֶׁלְּמַעְלָה, וְלָכֵן נִקְרָא מִזְבַּח הָעוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ג) אֲרוֹן הַבְּרִית, וְזוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנִקְרֵאת מִזְבֵּחַ. מָה הַטַּעַם נִקְרֵאת כָּךְ? מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר בְּנֵי הָעוֹלָם אֵין מַעֲשֵׂיהֶם כְּשֵׁרִים, הִיא זוֹבַחַת אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְהִבֵּיתִי אֶתְכֶם אַף [גַּם] אֲנִי, שֶׁהֲרֵי כָּל כְּלֵי הַקֶּרֶב שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִמְסְרוּ בְּיָדָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר א) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לְיִשְׂרָאֵל תּוֹרָה שְׁלֵמָה לִזְכּוֹת בָּהּ לְחַיֵּי עוֹלָם וּלְהִנָּצֵל מִדִּין אוֹתוֹ הַמִּזְבֵּחַ, מַה שֶּׁאֵין רְשׁוּת לְאִישׁ אַחֵר לִקְרַב אֵלֶיהָ.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי רָאִינוּ שֶׁמֹּשֶׁה קָרַב אֵלֶיהָ שִׁבְעָה יָמִים בַּהַתְחָלָה – בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. הַפָּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיא שׁוֹרָה בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה

בְּכָל אִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין כְּלָהוּ בִּשְׁלִימוּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ח') **שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת יֶדְכֶם וּבְגִין כָּךְ אִקְרוּן שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים דַּיְיקָא.**

וּמִשֶּׁה דְּאִיהוּ לֵוִי מִסִּטְרָא דָּא קָרִיב בְּקַדְמִיתָא לְגַבֵּי הַאי מִזְבֵּחַ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי מָאי רֹאשִׁי אֶלָּא בְּרֵישָׁא כַּד אִתְדַּבְּקַת הַאי מִזְבֵּחַ בְּהַהוּא עוֹלָה שְׂמֹאלוֹ אִתְקְרֵי בְּקַדְמִיתָא, וְעִם כָּל דָּא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא בְּחַלּוּק לָבָן שֶׁאֵין בּוֹ אִימְרָא שְׁמֶשׁ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית ל') **מָחְשׁוֹף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת. בְּגִין דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּדִינָא אִתְלַבַּשׁ בְּחֶסֶ"ד וְקָרִיב לְגַבָּהּ וְאִתְעַר חֶסֶ"ד עִלָּאָה בְּעַלְמָא.**

וּמַאי קָרִיב פַּר בְּרֵישָׁא תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר עוֹלָה וַדַּאי. וּלְבָתַר קָרִיב פַּר חַטָּאת לְמֵיהַב שְׁלָמָא

לשון הקודש

בְּכָל אוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים כֻּלָּם בִּשְׁלֵמוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ח) שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת יֶדְכֶם, וְלָכֵן נִקְרָאִים שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים דַּוְקָא.

וּמֹשֶׁה שֶׁהוּא לֵוִי, מִצַּד זֶה הוּא קָרַב בַּתְּחִלָּה לַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. מַה זֶּה רֹאשִׁי? אֶלָּא בָּרֹאשׁ, כְּשֶׁנִּדְבָּקַת מִזְבֵּחַ הַזֹּו בְּאוֹתָהּ עוֹלָה, שְׂמֹאלוֹ הִיא נִקְרֵאת בַּתְּחִלָּה. וְעִם כָּל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים, בְּחָלוּק לָבָן שֶׁאֵין בּוֹ אִמְרָא שֶׁמֶשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ל) מַחְשֹׂף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת. מִשּׁוּם שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא מִצַּד הַדִּין, הִתְלַבֵּשׁ בְּחֶסֶד וְקָרַב אֵלֶיהָ, וְהֵעִיר חֶסֶד עֶלְיוֹן בָּעוֹלָם.

וּמַה הַקְּרִיב? פַּר בְּרֹאשׁ תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר עוֹלָה וַדַּאי, וְאַחַר כָּךְ הִקְרִיב פַּר חַטָּאת, לָתֵת שָׁלוֹם בֵּין אוֹתוֹ פַּר חַטָּאת וְאַהֲרֹן

בֵּין הַהוּא פָּר חַטָּאת וְאַהֲרֹן דְּחָב לְגַבֵּהּ כַּד עָבַד עֻגְלָא (ס"א עוֹלָה) וְדָא בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְהַחַטָּאת לְקָרְבָּנָהּ אִיהוּ. וְדָא פָּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ כַּד אִיהוּ חָב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ מָה דְּלָא אִית בְּגָבָר אַחֲרָא אֶלָּא נוּקְבְתָא לְחַטָּאת וּלְבָתָר קָרִיב עוֹלָה לְגַבָּהּ. כֵּיוָן דְּאִתְקְרִיב עוֹלָה לְגַבֵּי הַאי מִזְבֵּחַ כְּדֵין מִלּוּאִים הוּא. מִלּוּאִים לְעֵילָּא מִלּוּאִים לְתַתָּא וְכֻלְּהוּ עָלְמִין בְּחֶדְוָה, דְּהָא מַטְרוֹנִיתָא אִתְחַבְּרַת בְּבַעְלָהּ וּכְדֵין קָרִיב לְגַבֵּי הַהוּא מִזְבֵּחַ אֵיל הַמִּלּוּאִים.

וְיָהִיב מֵהַהוּא דָּמָא עַל תְּנוּךְ אוּדְנָא דְּאַהֲרֹן בְּגִין דְּתֶהֱוֵי רְכִיכָא לְמִשְׁמַע בִּרְכִיכוּ וְלָא בְּקַשְׁיוּ. וְיִקַּבֵּל מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא דְּלָא לְאַפְרָדָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּלְאַשְׁלָמָא עָלְמִין כֻּלְּהוּ וְכֵן לִבְנוֹי. וּפַקִּיד לוֹן דְּיֵתְבוּן בְּהַהוּא תַּרְעָא דְּהַהוּא אֹהֶל לְמִיטַר הַהוּא אַתְרָא דְּלָא יִתְקְרַב עָרֵל וְטָמֵא

לשון הקודש

שֶׁחָטָא לָהּ כְּשֶׁעָשָׂה עֵגֶל, וְזוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַחַטָּאת הִיא כְּנֶגְדָּהּ. וְזֶה פַּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ כְּשֶׁהוּא חָטָא אֶל הַמִּזְבֵּחַ, מַה שֶּׁאֵין בְּאִישׁ אַחֵר, אֶלָּא נְקֵבָה לְחַטָּאת, וְאַחַר כָּךְ מַקְרִיב עוֹלָה אֵלֶיהָ. כֵּיוָן שֶׁהֻקְרְבָה עוֹלָה לַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה, אָז מִלּוּאִים הִיא. מִלּוּאִים לְמַעְלָה מִלּוּאִים לְמַטָּה. וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה, שֶׁהֲרֵי הַגְּבִירָה הִתְחַבְּרָה עִם בַּעְלָהּ, וְאָז מַקְרִיב לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ אֶת אֵיל הַמִּלֻּאִים.

וְנוֹתֵן מֵאוֹתוֹ דָּם עַל תְּנוּךְ אֹזֶן אַהֲרֹן כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה רַכָּה לִשְׁמֹעַ בְּרַכּוֹת, וְלֹא בְּקֹשִׁי. וְיִקַּבֵּל דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁלֹּא לְהַפְרִיד בֵּין תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וּלְהַשְׁלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְכֵן לְבָנָיו. וְצִוָּה אוֹתָם שֶׁיֵּשְׁבוּ בְּאוֹתוֹ הַשַּׁעַר שֶׁל אוֹתוֹ

וְיִשְׁתַּלְמוּן (כְּלִהוּ) כְּלְהוֹן שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין וְיִסְתַּלְקוּן בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּחֶסֶ"ד דְּאִיהוּ מִתַּתָּא לְעֵילָּא שְׁבִיעָאָה דְּהָא אִינּוּן בְּקַדְמִיתָא אִתְדַּבְּקוּ בְּהַהוּא פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּלְבָתַר אִסְתַּלְקוּ לְעֵילָּא. וּלְבָתַר מָה כְּתִיב וְיִמְינוֹ תְּחַבְּקֵנִי הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ט׳) וַיְהִי בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּפַקִּיד לֵיהּ לְמִיסַּב הַהוּא עֵגֶל דְּחָב בֵּיהּ וְיִקָּרְבִינֵיהּ לְגַבֵּיהּ הַהוּא מִזְבֵּחַ וְאִיהוּ הָוָה כַּסִּיף לְקָרְבָּא לְגַבֵּיהּ דְּדָחִיל מִשָּׁלְהוֹבוֹי.

אָמַר לֵיהּ מֹשֶׁה (שם) קְרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ בְּקַדְמִיתָא וְהַב מֵהַהוּא דָּמָא בְּאִינּוּן קְרָנוֹת בְּגִין דְּחָב בְּקַדְמִיתָא לְגַבַּיְיהוּ וּמָנַע מִנְּהוֹן בִּרְכָאן וּלְבָתַר (שם) וְאֶת הַדָּם יָצַק אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ לְאַצְקָא בָּהּ הַהוּא יְסוֹד. מַאי יָצַק כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מְלָכִים א׳ ז׳) וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוּצָק.

לשון הקודש

הָאֹהֶל, לִשְׁמֹר אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁלֹּא יִקְרַב עָרֵל וְטָמֵא, וְיִשְׁתַּלְּמוּ כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים, וְיַעֲלוּ בְּאוֹתָהּ דַּרְגַּת הַחֶסֶד שֶׁהִיא שְׁבִיעִי מִמַּטָּה לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי הֵם בַּתְּחִלָּה נִדְבְּקוּ בְּאוֹתוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְאַחַר כָּךְ הִתְעַלּוּ לְמַעְלָה. וְאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? וְיִמְינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ט) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, וְצִוָּה אוֹתוֹ לָקַחַת אוֹתוֹ עֵגֶל שֶׁחָטָא בּוֹ וְיַקְרִיבוֹ לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ, וְהוּא הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ לְהַקְרִיב אֵלָיו, שֶׁפָּחַד מִשַּׁלְהֶבוֹתָיו. **אָמַר** לוֹ מֹשֶׁה (שם), קְרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ – בַּתְּחִלָּה, וְתֵן מֵאוֹתוֹ דָּם עַל אוֹתָם קְרָנוֹת, מִשּׁוּם שֶׁחָטָא בַּתְּחִלָּה אֲצִלָּם וּמָנַע מֵהֶם בְּרָכוֹת, וְאַחַר כָּךְ (שם) וְאֶת הַדָּם יָצַק אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ, לָצֶקֶת בָּהּ אוֹתוֹ יְסוֹד. מַה זֶּה יָצַק? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים–א ז) וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוּצָק.

וּלְבָתָר קָרִיב לְהַהוּא מִזְבֵּחַ הַהוּא עוֹלָה וַעֲבַד בְּקַדְמִיתָא רֵאשׁ וּלְבָתָר רֶגֶל. וּלְבָתָר עַל יִשְׂרָאֵל קָרִיב שְׂעִיר עִזִּים דְּהָא מֵהַהוּא סִטְרָא דְּיֵצֶר הָרָע אִתְדַּבְּקוּ בַּעֲבוֹדָה זָרָה וּלְבָתָר עֶגֶל וְכֶבֶשׂ לְעוֹלָה. תָּא חֲזֵי בְּקַדְמִיתָא עֶגֶל לְחַטָּאת כֵּיוָן דְּקָרִיב לֵיהּ בְּשְׁלִימוּ לְגַבֵּיהּ אִמֵּיהּ לְבָתָר קָרִיב לֵיהּ לְגַבֵּי אֲבוֹי. הָדָא הוּא דִכְתִיב לְעוֹלָה, וּלְבָתָר שׁוֹר וָאַיִל לִשְׁלָמִים דְּהָא שְׁלָמָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין וְהַאי שׁוֹר דְּסִטְרָא דְּשְׁמָאלָא.

וְאַיִלוֹ דְּיִצְחָק לָא עַבְדִּין דִּינָא אֶלָּא לִשְׁלָמִים שְׁלָמָא לְעֵילָּא שְׁלָמָא לְתַתָּא וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּתַח עָלַיְיהוּ (תהלים קל"ג) הִנֵּה מָה טּוֹב וּמָה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. שֶׁבֶת אַחִים יְמִינָא וּשְׂמָאלָא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. גַּם לְאַכְלָלָא לְכִנֶּסֶת יִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ הִקְרִיב לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ אוֹתָהּ עוֹלָה, וְעָשָׂה בַּתְּחִלָּה רֹאשׁ, וְאַחַר כָּךְ רֶגֶל, וְאַחַר הִקְרִיב עַל יִשְׂרָאֵל שְׂעִיר עִזִּים, שֶׁהֲרֵי מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל צַד הָרָע נִדְבְּקוּ בָּעֲבוֹדָה זָרָה. וְאַחַר כָּךְ עֵגֶל וְכֶבֶשׂ לְעוֹלָה. בֹּא רְאֵה, בַּהַתְחָלָה עֵגֶל לְחַטָּאת. כֵּיוָן שֶׁהִקְרִיב אוֹתוֹ בִּשְׁלֵמוּת אֶל אִמּוֹ, אַחַר כָּךְ הִקְרִיב אוֹתוֹ לְאָבִיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְעֹלָה. אַחַר כָּךְ, שׁוֹר וָאַיִל לִשְׁלָמִים, שֶׁהִנֵּה שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְשׁוֹר זֶה שֶׁל צַד הַשְּׂמֹאל.

וְאַיִלוֹ שֶׁל יִצְחָק לֹא עוֹשִׂים דִּין אֶלָּא לִשְׁלָמִים, שָׁלוֹם לְמַעְלָה שָׁלוֹם לְמַטָּה, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פָּתַח עֲלֵיהֶם, (תהלים קלג) הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. שֶׁבֶת אַחִים – יָמִין וּשְׂמֹאל, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. גַּם – לְהַכְלִיל אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. יָחַד – צַדִּיק, הַכֹּל בְּיִחוּד שָׁלֵם

יַחַד. צַדִּי"ק כֻּלָּא בְּיִחוּדָא (שְׁלֵימָא) שְׁלֵימְתָּא כְּדִין מָה כְּתִיב כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן כֵּיוָן דְּאִתְחַבְּרוּ דְּכַר וְנוּקְבָא שְׁלִים בְּגִין כָּךְ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ בְּקַדְמִיתָא עַתִּיקָא דְּכוֹלָּא רֵישָׁא דְּכָל רֵישִׁין.

יוֹרֵד עַל הַזָּקָן דָּא חֶסֶ"ד וּגְבוּרָ"ה וְתִפְאֶ"רֶת דְּכוּלְהוּ אַקְרוּן זָקֵן. (בְּרֵאשִׁית כ"ד) וְאַבְרָהָם זָקֵן. (שם כ"ז) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק. (שם מ"ח) וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן. עַל פִּי מִדּוֹתָיו. דָּא צַדִּיק וְאִיהִי פִּי מִדּוֹתָיו. וּלְבָתַר כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיּוֹרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן. אִלֵּין שִׁבְעָה הָרִים דְּאַקְרוּן הַרְרֵי צִיּוֹן. כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה. כֵּיוָן דְּאִתְחַבְּרוּ. חַיִּים עַד הָעוֹלָם דָּא עֵץ חַיִּים בְּהַהוּא עוֹלָם. וְכָל דָּא בְּגִין הַנְּחוּ קָרְבָּנִין דְּמִתְעָרִין טִיבוּ לְעֵילָּא וְתַתָּא.

לשון הקודש

[מֶשְׁלָם]. וְאָז מַה כָּתוּב? כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרוּ זָכָר וּנְקֵבָה שָׁלֵם, מִשּׁוּם כָּךְ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, בַּהַתְחָלָה הָעַתִּיק שֶׁל הַכֹּל, רֹאשׁ כָּל הָרָאשִׁים.

יֹרֵד עַל הַזָּקָן – זֶה חֶסֶד וּגְבוּרָה וְתִפְאֶרֶת, שֶׁכֻּלָּם נִקְרְאוּ זָקֵן. (בראשית כד) וְאַבְרָהָם זָקֵן. (שם כז) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק (גְּבוּרָה). (שם מח) וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל (תִּפְאֶרֶת) כָּבְדוּ מִזֹּקֶן. עַל פִּי מִדּוֹתָיו – זֶה צַדִּיק, וְהוּא פִּי מִדּוֹתָיו. וְאַחַר כָּךְ, כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן – אֵלּוּ שִׁבְעָה הָרִים שֶׁנִּקְרְאוּ הַרְרֵי צִיּוֹן. כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה – כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרוּ. חַיִּים עַד הָעוֹלָם – זֶה עֵץ הַחַיִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וְכָל זֶה מִשּׁוּם אוֹתָם קָרְבָּנוֹת שֶׁמְּעוֹרְרִים טוֹב לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וּלְבָתָר הַכִּי כְּהָנֵי דְּמִסְטְרָא דְּחֶסֶ"ד קְרֵבִין לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא מִזְבֵּחַ מָה דְּלֵית רְשׁוּ לְגָבַר אַחֲרָא לְקָרְבָא. וְנַכְסִין נְכָסַת קוּדְשִׁין בִּצְפוּנָא דְּמִזְבֵּחַ, בְּגִין דְּבִסְטָר צְפוּנָא דְּאִית בָּהּ, כַּד קָרִיב גְּבוּרָה לְגַבָּהּ עַבְדָּא אִינּוּן נוּקְמִין, בְּגִין כָּךְ עַבְדִין כְּהָנֵי שְׁלָמָא בְּעַלְמָא דְּלָא יִתּוֹקַד עַלְמָא בְּשַׁלְהוֹבוֹי דְּמִזְבֵּחַ. וּכְדֵין חַיִּים נַחֲתִין לְעָלְמָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (מַלְאָכִי ב׳) **בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם**. מַאי טַעְמָא חַיִּים בְּגִין דְּהוּא עָבַד שָׁלוֹם.

וְכַהֲנֵי עַבְדִין שָׁלוֹם בְּקָרְבָּנָא מַאי קָרְבָּנָא לָבָן וְאָדוֹם. חֵלֶב וְדָם. חֵלֶב לְקַבֵּל הַהוּא דַּרְגָּא שׁוּפְרָא דְּכוּלָּא. חֵלֶב הָאָרֶץ מִתַּרְגְּמִינָן שׁוּפְרָא דְּאַרְעָא. דָּם לְקַבֵּל הַהוּא דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי נֶפֶשׁ דִּכְתִיב (ירמיה נ״א) **נִשְׁבַּע יְיָ צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ** (עמוס ו׳ נִשְׁבַּע יְיָ בְּנַפְשׁוֹ). **וּבַר**

לשון הקודש

וְאַחַר כָּךְ הַכֹּהֲנִים שֶׁמִּצַּד הַחֶסֶ"ד קְרֵבִים לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ, מַה שֶּׁאֵין רְשׁוּת לְאִישׁ אַחֵר לִקְרַב, וְנִשְׁחָטִים שְׁחִיטַת הַקָּדָשִׁים בִּצְפוֹן הַמִּזְבֵּחַ, מִשּׁוּם שֶׁבִּצַּד צָפוֹן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כְּשֶׁקְּרֵבָה גְּבוּרָה אֵלֶיהָ, עוֹשֶׂה אֶת אוֹתָן נְקָמוֹת, מִשּׁוּם כָּךְ עוֹשִׂים הַכֹּהֲנִים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִשָּׂרֵף הָעוֹלָם בְּשַׁלְהֶבוֹת הַמִּזְבֵּחַ, וְאָז יוֹרְדִים חַיִּים לָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מלאכי ב) בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם. מָה הַטַּעַם חַיִּים? מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם.

וְכֹהֲנִים עוֹשִׂים שָׁלוֹם בַּקָּרְבָּן. מַהוּ הַקָּרְבָּן? לָבָן וְאָדֹם, חֵלֶב וְדָם. חֵלֶב כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל יְפִי שֶׁל הַכֹּל. חֵלֶב הָאָרֶץ תַּרְגּוּמוֹ יְפִי הָאָרֶץ. וְדָם כְּנֶגֶד אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁנִּקְרֵאת נֶפֶשׁ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה נא) נִשְׁבַּע ה׳ צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ [(עמוס ו) נִשְׁבַּע ה׳ בְּנַפְשׁוֹ]. וּבֶן אָדָם, כְּשֶׁמַּקְרִיב דָּם

נָשׁ בַּד קָרִיב הַאי דָּמָא כְּאִילּוּ מַקְרִיב נַפְשֵׁיהּ הָדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא יז) **כִּי הַדָּם הוּא בַנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר.**

וּבְגִין כָּךְ אַזְהַר לוֹן אוֹרַיְיתָא, מָאן דְיֵיכוֹל מֵהַהוּא חֵלֶב וְדָם דִמְקָרְבִין מִנֵּיהּ לְמַדְבְּחָא יִשְׁתְצֵי מֵהַהוּא מַדְבְּחָא, הַאי דִכְתִיב וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמֶּיהָ. מָאי טַעְמָא בְּגִין דַהֲוָה לֵיהּ לְמִקְרֵבֵיהּ לְהַהוּא חֵלֶב עַל מַדְבְּחָא וְהַהוּא דָם בַּיְסוֹד לְאַכְלָלָא מִדַּת יוֹם בַּלַיְלָה וּמִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם.

וּבְעוֹלָת הַתָּמִיד דְאִיהִי כְּלָלָא דְכוֹלָא לְכַפָּרָא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה הַנִיתָק לַעֲשֵׂה. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְהָא אֲרְבָּא (ס"ת אַתְרָא) דַּרְגָּא דְעוֹלָה עֲשֵׂה אִיהוּ. וְעַבְדִין לֵיהּ מַתָּנוֹת לְאַכְלָלָא לְהַהוּא אַתְרָא דְאִקְרֵי כָּ"ל וְלִישְׂרָאֵל.

וּלְאָן אַתְרָא יַהֲבִין אִינּוּן מַתָּנוֹת. חָדָא בְּקֶרֶן

לשון הקודש

זֶה, כְּאִלּוּ מַקְרִיב נַפְשׁוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יז) כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר.

וּמִשּׁוּם כָּךְ הִזְהִירָה אוֹתָם הַתּוֹרָה, מִי שֶׁיֹּאכַל מֵאוֹתוֹ חֵלֶב וְדָם שֶׁמַּמֶּנּוּ מַקְרִיבִים לַמִּזְבֵּחַ, יִכָּלֶה מֵהַמִּזְבֵּחַ הַהוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמֶּיהָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה לוֹ לְהַקְרִיב אֶת אוֹתוֹ חֵלֶב עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְאוֹתוֹ דָם בַּיְסוֹד, לְהַכְלִיל מִדַּת יוֹם בְּלַיְלָה וּמִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם.

וּבְעוֹלַת הַתָּמִיד שֶׁהִיא כְּלָלוּת שֶׁל הַכֹּל, לְכַפֵּר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה הַנִּתָּק לַעֲשֵׂה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָאֲנָיָה (ומקום) הַזּוֹ דַּרְגָּה שֶׁל עוֹלָה עֲשֵׂה הִיא, וְעוֹשִׂים לָהּ מַתָּנוֹת לְהַכְלִיל לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא כֹּל וּלְיִשְׂרָאֵל.

וּלְאֵיזֶה מָקוֹם נוֹתְנִים אוֹתָן מַתָּנוֹת? אַחַת בְּקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית לְעוֹרֵר

מִזְרָחִית צְפוֹנִית לְאַתְעָרָא מִזְרָח דְּאִיהוּ רַחֲמֵי וּלְאִתְעָרָא צָפוֹן בְּחֶדְוָה לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא מִזְבֵּחַ. וּלְבָתַר בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית לְאַכְלָלָא הַהוּא מִזְבֵּחַ דְּאִקְרֵי מַעֲרָב בַּדָּרוֹם דְּאִיהוּ חֶסֶ"ד. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא חָדָא מַתָּנָה הָדָא הוּא דִּכְתִיב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. שְׂמֹאלוֹ דְּמִזְרָח דְּאִיהוּ צָפוֹן תַּחַת לְרֹאשִׁי בְּקַדְמִיתָא. וְהָדָר וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי דְּאִיהוּ חֶסֶ"ד.

דָּבָר אַחֵר מָאי טַעְמָא דְּלָא יַהֲבִין מַתָּנָה בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית. דְּהָא הַהוּא קֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית אִיהוּ בְּקַדְמִיתָא כַּד סָלְקִין כַּהֲנַיָּא בְּהַהוּא כֶּבֶשׁ דְּבַדָּרוֹם סִטְרָא וְחוֹלָקָא דִּידְהוּ דְּאִיהוּ חֶסֶ"ד. וְאָמְרִינָן כָּל פְּנִיּוֹת שְׁאַתָּה פּוֹנֶה אִיהוּ אֶלָּא דֶּרֶךְ יָמִין לַמִּזְבֵּחַ בְּגִין לְחַבְּרָן סִטְרָא דְּמִזְרָח בְּהַהוּא מִזְבֵּחַ וַהֲוָה לֵיהּ לְכַהֲנָא לְמֵיהַב מַתָּנָה

לשון הקודש

הַמִּזְרָח, שֶׁהוּא רַחֲמִים. וּלְעוֹרֵר הַצָּפוֹן בְּשִׂמְחָה אֵלָיו שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא, וְאַחַר כָּךְ בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית, לְהַכְלִיל אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ שֶׁנִּקְרָא מַעֲרָב בְּדָרוֹם שֶׁהוּא חֶסֶד, וְלָכֵן הַכֹּל מַתָּנָה אַחַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. שְׂמֹאלוֹ – שֶׁל מִזְרָח שֶׁהוּא צָפוֹן. תַּחַת לְרֹאשִׁי – בַּתְּחִלָּה. וְאַחַר כָּךְ וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי – שֶׁהוּא חֶסֶד.

דָּבָר אַחֵר, מָה הַטַּעַם שֶׁלֹּא נוֹתְנִים מַתָּנָה בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית? שֶׁהֲרֵי אוֹתָהּ קֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית הִיא בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁעוֹלִים הַכֹּהֲנִים בְּאוֹתוֹ כֶּבֶשׁ, שֶׁבַּדָּרוֹם הַצַּד וְהַחֵלֶק שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא חֶסֶד. וְאוֹמְרִים, כָּל פְּנוֹת שֶׁאַתָּה פּוֹנֶה, אֵינוֹ אֶלָּא דֶּרֶךְ יָמִין לַמִּזְבֵּחַ, כְּדֵי לְחַבֵּר צַד הַמִּזְרָח לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ, וְהָיָה לוֹ לַכֹּהֵן לָתֵת מַתָּנָה בַּתְּחִלָּה

בְּקַדְמִיתָא בְּהַהוּא קֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית דְּהַאי אִיהוּ קַדְמָאָה לְאִינּוּן דַּרְגִּין וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאִתְעָר לְגַבָּהּ חֶסֶ"ד בְּקַדְמִיתָא. הָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא וְאַמְרִין בְּגִין דִּכְתִיב (ויקרא ד') אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעוֹלָה מִן יְסוֹד לַמִּזְבֵּחַ שֶׁל עוֹלָם (ס"א עוֹלָה) כְּלוֹמַר קָרֵב יְסוֹד דְּאִיהוּ צַדִּיק לְגַבָּהּ, וְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית לֹא הֲוָה לָהּ יְסוֹד.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב בֵּיהּ בִּיהוּדָה (בְּרֵאשִׁית ל"ז) לָכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים. וּבְגִין דְּאִיהוּ חָב לְגַבֵּי הַהוּא יְסוֹד וְאַפְרְשֵׁיהּ מֵהַהוּא אֶרֶץ עִלָּאָה וְיָהַב עֵצָה לְמִזְבַּן יָתֵיהּ. בְּגִין כָּךְ בְּהַהוּא חוּלָקָא דִּידֵיהּ לָא הֲוָה לֵיהּ יְסוֹד. וְהָכִי תָּנֵינָן מָה הֲוָה חוּלָקֵיהּ דִּיהוּדָה הַר הַבַּיִת וּלְשָׁכָיו בַּעֲזָרוֹת. וּמָה הָיָה חוּלָקֵיהּ דִּבְנְיָמִן דְּאִיהוּ צַדִּיק לְתַתָּא אוּלָם וְהֵיכָל וּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וּרְצוּעָה נַפְקָא מֵחוּלָקֵיהּ דִּיהוּדָה דְּאִיהִי כְּלַפֵּי מִזְרָח

לשון הקודש

בְּאוֹתָהּ קֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, שֶׁהֲרֵי הוּא רִאשׁוֹן לְאוֹתָן דַּרְגּוֹת, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ חֶסֶד בַּתְּחִלָּה. הֲרֵי הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (ויקרא ד) אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה – מִן יְסוֹד לְמִזְבְּחָהּ שֶׁל עוֹלָם (ס"א עֹלָה). כְּלוֹמַר, קָרֵב יְסוֹד שֶׁהוּא צַדִּיק אֵצְלָהּ. וְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית לֹא הָיָה לָהּ יְסוֹד.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב בִּיהוּדָה (בראשית לז) לְכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים. וּבִגְלַל שֶׁהוּא חָטָא אֶל אוֹתוֹ הַיְסוֹד וְהִפְרִידוֹ מֵאוֹתָהּ אֶרֶץ עֶלְיוֹנָה וְנָתַן עֵצָה לִמְכֹּר אוֹתוֹ, מִשּׁוּם כָּךְ בְּאוֹתוֹ חֵלֶק שֶׁלּוֹ לֹא הָיָה לוֹ יְסוֹד. וְכָךְ שָׁנִינוּ, מָה הָיָה חֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה? הַר הַבַּיִת וּלְשָׁכוֹת וַעֲזָרוֹת. וּמָה הָיָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, שֶׁהוּא צַדִּיק לְמַטָּה? אוּלָם וְהֵיכָל וּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וּרְצוּעָה יוֹצֵאת מֵחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה שֶׁהִיא כְּלַפֵּי

דְּהָא דִּגְלוֹ נָמֵי מִמִּזְרָח הָוָה וְנִכְנְסָה בְּחוּלָקֵיהּ דְּבִנְיָמִן. וְעָלָה אִתְּבְנֵי מַדְבְּחָא דְּהָא מַדְבְּחָא חוּלָקֵיהּ דִּיהוּדָה הָוָה כְּדְּאוֹקִימְנָא (בראשית ל') וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת דְּקַיְימָא כּוֹרְסַיָּיא עַל סָמְכוֹהִי וַהֲוָא סַמְכָא רְבִיעָאָה לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי רְבִיעָאָה וּכְתִיב בָּהּ (תְּהִלִּים קי"ח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

וְדָוִד בְּרֵיהּ אֲחִיד בֵּיהּ בְּהַהוּא מִזְבֵּחַ דְּדְּאוֹקִימְנָא בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא וּבִנְיָמִן הַצַּדִּיק מִצְטַעֵר עָלֵיהּ לְקָרְבָּא יָתֵהּ לְגַבֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים ל"ג) חוֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם. בְּגִין כָּךְ זָכָה בִּנְיָמִן הַצַּדִּיק לְתַתָּא וְנַעֲשָׂה אוּשְׁפִּיזָא לִגְבוּרָ"ה הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים ל"ג) וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן דְּאִיהוּ חוּלָקֵיהּ בַּמַּעֲרָב וְהַשְׁתָּא שְׁכִינְתָּא בֵּין תְּרִין צַדִּיקִים. צַדִּיק לְעֵילָּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק. לְתַתָּא בִּנְיָמִן. הַאי בַּעְלָהּ דְּמַטְרוֹנִיתָא

לשון הקודש

מִזְרָח, שֶׁהֲרֵי גַּם דִּגְלוֹ הָיָה מִמִּזְרָח, וְנִכְנְסָה לְחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, וְעָלֶיהָ נִבְנָה הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁהֲרֵי הַמִּזְבֵּחַ חֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה הָיָה, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ (בראשית כט) וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת, שֶׁעָמַד הַכִּסֵּא עַל עֲמוּדָיו, וְהוּא תּוֹמֵךְ הָרְבִיעִי (מלכות), כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא רְבִיעִית, וְכָתוּב בָּהּ (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

וְדָוִד, בְּנוֹ אָחַז בְּאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, וּבִנְיָמִין הַצַּדִּיק מִצְטַעֵר עָלָיו לְקָרֵב אוֹתָהּ אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים לג) חוֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם. מִשּׁוּם כָּךְ זָכָה בִּנְיָמִין הַצַּדִּיק לְמַטָּה, וְנַעֲשָׂה מְאָרֵחַ לַגְּבוּרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן, שֶׁהוּא חֶלְקוֹ בַּמַּעֲרָב, וְעַכְשָׁו שְׁכִינָה בֵּין שְׁנֵי צַדִּיקִים. צַדִּיק לְמַעְלָה – יוֹסֵף הַצַּדִּיק, לְמַטָּה – בִּנְיָמִין. זֶהוּ בַּעַל הַגְּבִירָה, וְזֶה הַמְאָרֵחַ. לָכֵן כָּתוּב (תהלים קיג)

וְהַאי אוּשְׁפִּיזָא. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב (תְּהִלִּים קי"ג) מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת דָּא עַלְמָא דְּאִתְכְּלְיָא (ס"א דְּאִתְגַּלְיָא) דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִיהִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת. עִיקָּרָא דְּהַאי עַלְמָא רָחֵל בֵּין תְּרֵין צַדִּיקִים לְעֵילָּא וְתַתָּא.

בְּגִין כָּךְ אִתְקְרֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא בֵּית עוֹלָמִים. מִזְּבֵּחַ שֶׁל בֵּית עוֹלָמִים הָוָה בְּאַחֲסָנָתֵיהּ דִּבְנְיָמִן. אֲבָל כַּד שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא בְּאַחֲסָנָתֵיהּ דְּיוֹסֵף בְּשִׁילֹה לֹא קָאֲרֵי לָהּ בֵּית עוֹלָמִים דְּהָא עוֹלָם הוֹ"ד לְעֵילָּא וְתַתָּא אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה דָּא שְׁכִינְתָּא בְּגִין כָּךְ הַלְלוּיָהּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד אִזְדַּכָּן הַהוּא צַדִּיק לְמִצְרָיִם בִּנְיָמִן אֲחוּהִי הָוָה צַדִּיק לְתַתָּא וְנָטַל אַתְרֵיהּ דְּלָא לְאִתְפַּגְּמָא וּלְאִינּוּן עֲשָׂרָה בְּנִין דַּהֲווּ לֵיהּ קָרָא לוֹן עַל שְׁמֵיהּ דְּהַהוּא צַדִּיק כְּדְאוּקְמוּהַ חַבְרַיָּא בְּלַע עַל שֵׁם שְׁנִבְלָע בֵּין הָאוּמּוֹת בְּגִין כָּךְ תָּנֵינָן הַיְסוֹד

לשון הקודש

מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, זֶה עוֹלָם שֶׁמִּתְכַּלֶּה (ס"א שֶׁמִּתְגַּלֶּה), זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא עֲקֶרֶת הַבַּיִת. עִקַּר הָעוֹלָם הַזֶּה רָחֵל בֵּין שְׁנֵי צַדִּיקִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

לָכֵן נִקְרָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בֵּית עוֹלָמִים. הַמִּזְבֵּחַ שֶׁל בֵּית עוֹלָמִים הָיָה בִּירֻשָּׁתוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, אֲבָל כְּשֶׁשָּׁרְתָה שְׁכִינָה בִּירֻשָּׁתוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּשִׁילֹה, לֹא קוֹרֵא לָהּ בֵּית עוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי עוֹלָם הוֹד הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה – זוֹ שְׁכִינָה, וְלָכֵן הַלְלוּיָהּ.

בָּא רְאֵה, כְּשֶׁנִּמְכַּר אוֹתוֹ צַדִּיק לְמִצְרַיִם, בִּנְיָמִין אָחִיו הָיָה צַדִּיק לְמַטָּה, וְנָטַל מְקוֹמוֹ שֶׁלֹּא לְהִפָּגֵם, וּלְאוֹתָם עֲשָׂרָה בָּנִים שֶׁהָיוּ לוֹ קָרָא לָהֶם עַל שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ הַחֲבֵרִים. בָּלַע – עַל שֵׁם שֶׁנִּבְלַע בֵּין הָאֻמּוֹת. לָכֵן שָׁנִינוּ, הַיְסוֹד הָיָה מְהַלֵּךְ עַל פְּנֵי כָּל

הָיָה מְהַלֵּךְ עַל פְּנֵי כָל הַמַּעֲרָב וְעַל פְּנֵי כָל הַצָּפוֹן אוֹכֵל בַּמִּזְרָח חֲצִי אַמָּה וּבַדָּרוֹם חֲצִי אַמָּה בְּגִין דְּחוֹלָקְיָה דִּבְנְיָמִן הָוָה מַעֲרָב בְּגִין כָּךְ אִית לֵיהּ יְסוֹד דְּהָא הוּא שָׁלִיט הָוָה לְגַבֵּי הַהוּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם אֲבָל בְּחוֹלָקְיָה דִּיהוּדָה דְּאִיהוּ מִזְרָח לָא הָוָה לֵיהּ יְסו"ד דְּהָא אִיהוּ אַרְחֵקְיָה מִגֵּיהּ דִּיהַב עֵצָה לְמִזְבְּנֵיהּ לְמִצְרָיִם.

תָּא חֲזֵי, סִדְרָא דְּדָגְלִים חֲרֵי הוּא סָחַרְנֵי הַהוּא מַדְבְּחָא דְּעוֹלָה דְּאִקְרֵי מַשְׁכְּנָא. יְהוּדָה וְדִסְמִיכִין לֵיהּ בַּמִּזְרָח. וּמַאן סְמִיכִין יְשָׂשכָר דְּאַגִּין עָלֵיהּ בְּחֵילָא דְּאוֹרַיְיתָא. וּלְבָתַר זְבֻלוּן דְּסָמִיךְ לְיִשָּׂשכָר דִּיהַב לוֹן מְלָאי וְחֵילָא לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא. אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וּבִנְיָמִן לְמַעֲרָב. רְאוּבֵן וְדִסְמִיכִין לֵיהּ בַּדָּרוֹם דָּן וְדִסְמִיכִין לֵיהּ בַּצָּפוֹן.

לשון הקודש

הַמַּעֲרָב וְעַל פְּנֵי כָל הַצָּפוֹן, אוֹכֵל בַּמִּזְרָח חֲצִי אַמָּה וּבַדָּרוֹם חֲצִי אַמָּה, מִשּׁוּם שֶׁחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין הָיָה בַּמַּעֲרָב, לָכֵן יֵשׁ לוֹ יְסוֹד, שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה שַׁלִּיט אֶל אוֹתוֹ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, אֲבָל בַּחֵלֶק שֶׁל יְהוּדָה שֶׁהוּא מִזְרָח, לֹא הָיָה לוֹ יְסוֹד, שֶׁהֲרֵי הוּא הִרְחִיקוֹ מִמֶּנּוּ, שֶׁנָּתַן עֵצָה לְמָכְרוֹ לַמִּצְרִים.

בָּא רְאֵה, סֵדֶר הַדְּגָלִים הֲרֵי הוּא סָבִיב אוֹתוֹ מִזְבַּח הָעוֹלָה שֶׁנִּקְרָא מִשְׁכָּן. יְהוּדָה וְהַסְּמוּכִים לוֹ בַּמִּזְרָח. וּמִי הַסְּמוּכִים? יִשָּׂשכָר שֶׁמֵּגֵן עָלָיו בְּכֹחַ הַתּוֹרָה. וְאַחַר כָּךְ זְבוּלוּן שֶׁסָּמוּךְ לְיִשָּׂשכָר, שֶׁנָּתַן לָהֶם מִלַּאי וְכֹחַ לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה. אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וּבִנְיָמִין לַמַּעֲרָב. רְאוּבֵן וְהַסְּמוּכִים לוֹ בַּדָּרוֹם. דָּן וְשֶׁסְּמוּכִים לוֹ בַּצָּפוֹן.

וְתָא חֲזֵי כְּתִיב בֵּיהּ בְּהַהוּא צַדִּיק (בְּרֵאשִׁית ל"ז) **וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְכְתִיב בִּבְנֵי לֵאָה** (שם) **וַיִּשְׁנְאוּ אוֹתוֹ בְּגִין כְּךָ תְּנִינָן הַאי יְסוֹ"ד הָיָה מְהַלֵּךְ עַל פְּנֵי כָּל הַמַּעֲרָב דְּהָא חוּלָקֵיהּ דְּאַחְוֵי דְּנָטַר הַהוּא אַתְרָא וְדִבְנוֹי הָוָה. וְעַל פְּנֵי כָּל הַצָּפוֹן בְּגִין דְּהַנְהוּ דַּהֲווּ שָׁרָאן בַּצָּפוֹן לָא הֲווֹ שָׁנְאִין לֵיהּ. אוֹכֵל בַּמִּזְרָח חֲצִי אָמָה. בְּגִין דְּעָבַד יְהוּדָה פַּלְגוּ הַצָּלָה וְאָמַר מָה בֶּצַע וְלֹא שָׁבָק** (לוֹן) **לְמִקְטְלֵיהּ. וּבַדָּרוֹם חֲצִי אָמָה בְּגִין דְּרְאוּבֵן אָמַר** (בְּרֵאשִׁית ל"ז) **לְהַצִּיל אוֹתוֹ מִיָּדָם וְגַד נָמֵי דַּהֲוָה שָׁרֵי תַּמָּן לָא הֲוָה סָנֵי לֵיהּ.**

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה עֲקִימִין אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא בָּעָאן לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאָרְחָא דְּחַיֵּי דְּאוֹרַיְתָא לוֹן קַדִּשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבְנוֹי וְאַזְהַר לוֹן עֲלָהּ וְאָמַר (יְהוֹשֻׁעַ א') **וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה דְּלֵית לָךְ רְשׁוּ לְאַפְרָשָׁא יוֹם מִלַּיְלָה.**

לשון הקודש

ובא וּרְאֵה, כָּתוּב בְּאוֹתוֹ צַדִּיק (בראשית לז) וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה, וְכָתוּב בִּבְנֵי לֵאָה וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ. לָכֵן שָׁנִינוּ, הַיְסוֹד הַזֶּה הָיָה מְהַלֵּךְ עַל פְּנֵי כָּל הַמַּעֲרָב, שֶׁהֲרֵי חֵלֶק אָחִיו שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ מָקוֹם וְשֶׁל בָּנָיו הָיָה. וְעַל פְּנֵי כָּל הַצָּפוֹן, מִשּׁוּם שֶׁאֵלּוּ שֶׁהָיוּ שְׁרוּיִים בַּצָּפוֹן לֹא הָיוּ שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ. אוֹכֵל בַּמִּזְרָח חֲצִי אַמָּה, מִשּׁוּם שֶׁיְּהוּדָה עָשָׂה חֲצִי הַצָּלָה. אָמַר (שם) מַה בֶּצַע, וְלֹא הִשְׁאִיר [אוֹתָם] לַהֲרֹג אוֹתוֹ. וּבַדָּרוֹם חֲצִי אַמָּה, מִשּׁוּם שֶׁרְאוּבֵן אָמַר לְהַצִּיל אוֹתוֹ מִיָּדָם. וְגַם גָּד שֶׁהָיָה חוֹנֶה שָׁם, לֹא הָיָה שׂוֹנֵא אוֹתוֹ.

בא רְאֵה בַּמָּה עֲקֻמִּים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא רוֹצִים לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים שֶׁהוֹרִישׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבָנָיו, וְהִזְהִיר אוֹתָם עָלֶיהָ וְאָמַר (יהושע א) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, שֶׁאֵין לְךָ רְשׁוּת לְהַפְרִיד יוֹם מִלַּיְלָה. וְלָכֵן

וּבְגִין כָּךְ יְהוּדָה אַף עַל גַּב דְּחוּלָקְיֵהּ וְעַדְבֵיהּ הָוָה מַעֲרָב דְּאִיהוּ לֵילָה כַּד הָוָה שָׁאֲרֵי סַחֲרָנֵיהּ הַהוּא מַשְׁכְּנָא אִתְדַּבַּק בַּמִּזְרָח דְּאִיהוּ יוֹם וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָמַז לֵיהּ וְאָמַר לֵיהּ (דְּבָרִים ל׳) וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים דְּלָא לְאַפְרָשָׁא יוֹם מִלֵּילָה וּמַאן דְּפָרִישׁ לוֹן גָּרִים מוֹתָא. וּבְהַהוּא חוֹבָה מִיתוּ בְּנוֹי בְּגִין דְּחַבִּילוּ אוֹרְחַיְהוֹן וְלָא דַּבִּיקוּ יוֹם בְּלֵילָה בְּגִין דְּלָא אִשְׁתָּדְלוּ כְּדְקָא חָזֵי לְחַבְּרָא חִוּרָא בְּסָמְקָא בְּגִין לְכַפָּרָא הַהוּא חוֹבָה דִּילֵיהּ דְּאַפְרִישׁ לוֹן בְּקַדְמִיתָא.

כַּד זַבִּין לְהַהוּא צַדִּיק דְּאִקְרֵי יוֹם דְּאַפְרֵשְׁיָה מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִקְרֵי לֵילָה. וְרָמַז לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקָרְבָּא מִזְרָח בַּמַּעֲרָב וְאָמַר לֵיהּ (במדבר ב׳) וְהַחוֹנִים קֵדְמָה מִזְרָחָה דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה לְקָרְבָּא מִזְרָח לְמַעֲרָב לְמֵיהַב לֵיהּ שֶׁפַע בִּרְכָאן מִלְּעֵילָא.

לשון הקודש

יְהוּדָה, אַף עַל פִּי שֶׁחֻלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ הָיָה מַעֲרָב, שֶׁהוּא לַיְלָה, כְּשֶׁהָיָה שׁוֹרֶה סְבִיב אוֹתוֹ הַמִּשְׁכָּן, נִדְבַּק בַּמִּזְרָח שֶׁהוּא יוֹם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָמַז לוֹ וְאָמַר לוֹ (דברים ל) וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים. שֶׁלֹּא לְהַפְרִיד יוֹם מִלַּיְלָה. וּמִי שֶׁמַּפְרִיד אוֹתָם גּוֹרֵם לְמָוֶת, וּבְאוֹתוֹ חֵטְא מֵתוּ בָּנָיו, מִשּׁוּם שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם וְלֹא חִבְּרוּ יוֹם עִם לַיְלָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ כָּרָאוּי לְחַבֵּר לָבָן עִם אָדֹם כְּדֵי לְכַפֵּר אוֹתוֹ חֵטְא שֶׁלּוֹ, שֶׁהִפְרִידָם בַּתְּחִלָּה.

כְּשֶׁמָּכַר אֶת אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא יוֹם, שֶׁהִפְרִידוֹ מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת לַיְלָה. רָמַז לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקָרֵב מִזְרָח בְּמַעֲרָב, וְאָמַר לוֹ, (במדבר ב) וְהַחֹנִים קֵדְמָה מִזְרָחָה דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה, לְקָרֵב מִזְרָח לַמַּעֲרָב לָתֵת לוֹ שֶׁפַע בְּרָכוֹת מִלְמַעְלָה.

וּבְנֵי יוֹסֵף וּבִנְיָמִן אַף עַל גַּב דְּבִנְיָמִן הָוָה מִתְדַּבָּק בַּמִּזְרָח, רָמַז לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִשְׁרֵי בַּמַּעֲרָב לְקָרְבָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי צַדִּיק כְּלָא בְּאַרַח מֵישַׁר הָדָא הוּא דִּכְתִיב (הושע י"ד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם. וּרְאוּבֵן דְּאִתְדַּבָּק בְּסִטְרָא דְּחֶסֶ"ד יִשְׁרֵי בִּדְרוֹמָא. וְדָן בְּגִין לְכַפָּרָא הַהוּא חוֹבָא דְּעֶגְלָא דִּיקַבְּלוּן בְּנוֹי וְאִיהוּ מִסִּטְרָא דִּצְפוֹנָא יִשְׁרֵי לִצְפוֹנָא לְכַפָּרָא הַהוּא חוֹבָה.

בְּגִין כָּךְ כְּתִיב בַּיָּם שְׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה עֲשָׂרָה עַל עֲשָׂרָה (מְלָכִים א' ז') וְקַו שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסוֹב. כְּלָא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא. כְּתִיב בֵּיהּ עוֹמֶד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְמַעְלָה הַהוּא יַמָּא דְּחָכְמְתָא אִתְתְּקַן בְּהוּ.

לשון הקודש

וּבְנֵי יוֹסֵף וּבִנְיָמִין, אַף עַל גַּב שֶׁבִּנְיָמִין הָיָה נִדְבָּק בַּמִּזְרָח, רָמַז לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַחֲנוֹת בַּמַּעֲרָב לְקָרֵב כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַצַּדִּיק הַכֹּל בְּדֶרֶךְ יָשָׁר. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (הושע יד) כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם. וּרְאוּבֵן שֶׁנִּדְבַּק בְּצַד הַחֶסֶד, יַחֲנֶה בַּדָּרוֹם. וְדָן, כְּדֵי לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁיְּקַבְּלוּ בָּנָיו, וְהוּא מִצַּד הַצָּפוֹן, יַחֲנֶה בַּצָּפוֹן לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֵטְא.

מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בַּיָּם שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה עֲשָׂרָה עַל עֲשָׂרָה, (מלכים-א ז) וְחוּט שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסוֹב. הַכֹּל בְּסוֹד הַחָכְמָה. כָּתוּב בּוֹ (שם) עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פְּנִים צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פְּנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פְּנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פְּנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה. אוֹתוֹ יָם שֶׁל חָכְמָה נִתְקַן בָּהֶם.

תָּא חֲזֵי, כַּד הֲווֹ עַבְדִין כַּהֲנַיָּא הַהוּא חַטָּאת לְכַפָּרָה חוֹבִין דְּלָא תַּעֲשֶׂה הֲוָה דְּאִית בְּהוּ כָּרֵת. וְעוֹלָה לְכַפָּרָה עַל מָאן דְּלָא עָבִיד מִצְוֹת עֲשֵׂה אָתֵי וּמֵהַהוּא סִטְרָא אָתֵי עוֹלָה דְּאִיהוּ זָכָר. וּכְתִיב (שמות כ׳) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת מִצְוַת עֲשֵׂה וּבְגִין כָּךְ אָנוּ מַקְרִיבִין בְּשַׁבָּת תְּרֵין אִמְּרִין דְּמוּסָף עוֹלָה בְּגִין דְּבְהַהוּא דִּימִינָא אִתּוֹסַף לְהַהוּא צַדִּיק נְהִירוּ דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.

כַּד אִתְדַּבַּק בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי שָׁמוֹר לֹא תַּעֲשֶׂה בְּגִין כָּךְ אִית בֵּיהּ בְּשַׁבָּת עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה דְּאִית בֵּיהּ כָּרֵת דְּהָא מָאן דְּעָבַד פְּגִימוּ בְּהַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי לֹא תַּעֲשֶׂה וְאַפְרִישׁ זִווּגָא דִּילְהוֹן אִשְׁתָּצִי מִתַּמָּן נַפְשָׁא דִּילֵיהּ. וּמַאן אִיהוּ, מָאן דְּעָבִיד עוֹבָדִין דְּחוֹל בְּשַׁבְּתָא בַּקֹּדֶשׁ דְּאִתְדַּבָּק בְּשַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹן וְכֻלְּהוּ עָלְמִין בְּחֶדְוָה בְּנְהִירוּ אֲבָל

לשון הקודש

בא רְאֵה, כְּשֶׁהָיוּ עוֹשִׂים הַכֹּהֲנִים אֶת אוֹתָהּ חַטָּאת, לְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל לֹא תַּעֲשֶׂה זֶה הָיָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כָּרֵת. וְעוֹלָה בָּאָה עַל מִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּמֵאוֹתוֹ צַד בָּאָה הָעוֹלָה שֶׁהִיא זָכָר, וְכָתוּב (שמות כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת – מִצְוַת עֲשֵׂה, וְלָכֵן אָנוּ מַקְרִיבִים בְּשַׁבָּת שְׁנֵי כְּבָשִׂים, שֶׁל מוּסַף עוֹלָה, מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ שֶׁל הַיָּמִין נִתּוֹסֵף לְאוֹתוֹ צַדִּיק אוֹר מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ.

כַּד שֶׁנִּדְבָּק עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא שָׁמוֹר, לֹא תַּעֲשֶׂה. מִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ בְּשַׁבָּת עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כָּרֵת, שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁעוֹשֶׂה פְּגָם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא לֹא תַּעֲשֶׂה, וּמַפְרִיד אֶת הַזִּוּוּג שֶׁלָּהֶם, נִכְרֶתֶת מִשָּׁם נַפְשׁוֹ, וּמִיהוּ? מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים שֶׁל חֹל בְּשַׁבָּת, בַּקֹּדֶשׁ שֶׁנִּדְבָּק בְּשַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹן, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּחֶדְוָה

מָאן דְּלָא עָבִיד אֶלָּא בִּשְׁגָגָה מַקְרִיב חַטָּאת לְקַבֵּל הַהוּא דַּרְגָּא דְּמִזְבֵּחַ.

וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּאִיהוּ חַדְּתוּתָא דְּסִיהֲרָא אֶנָן מַקְרִיבִין (במדבר כ"ח) פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם דְּהָא מִסְּטְרָא דְּפָרָה אֲדוּמָּה תְּמִימָה אָתוּ וְאִינוּן לְעֵילָּא לְאַשְׁלָמָא פְּגִימוּ דִּילָהּ וּלְמֵיהַב לָהּ שֻׁפְעָא עַל חַד תְּרִין מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי עוֹלָה וְאִתּוֹסָף בְּהַהוּא זִמְנָא נְהִירוּ לְסִיהֲרָא אַיִל אֶחָד לְקָרְבָּא לָהּ אֵילוּ דְּיִצְחָק (שיר השירים ב') שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה לְחַבְּקָא לָהּ יְמִינָא וְשַׁבְעָא דַּכְּרִין אִתְקָרְבִין בָּהּ תְּמִימִים שְׁלֵמִין בְּכוּלָּא וַאֲנָן מְקָרְבִין שָׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת דְּהַאי חַטָּאת מֵהָאי סִטְרָא דְּפָר חַטָּאת אָתֵי דִּכְתִיב שָׂמוֹר. וְשָׁמוֹר לֹא תַעֲשֶׂה אִיהוּ וַאֲנָן מְקָרְבִין שָׂעִיר חַטָּאת

לשון הקודש

בְּאוֹרָה. אֲבָל מִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה אֶלָּא בִּשְׁגָגָה, מַקְרִיב חַטָּאת כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דַּרְגַּת מִזְבֵּחַ.

וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּהִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה אָנוּ מַקְרִיבִים (במדבר כח) פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם, שֶׁהֲרֵי מִצַּד שֶׁל פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה בָּאוּ, וְהֵם לְמַעְלָה לְהַשְׁלִים אֶת הַפְּגָם שֶׁלָּהּ וְלָתֵת לָהּ שֶׁפַע אֶחָד עַל שְׁנַיִם מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עוֹלָה, וְנוֹסָף בְּאוֹתוֹ זְמַן אוֹר לַלְּבָנָה. וְאַיִל אֶחָד – לְהַקְרִיב לָהּ אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה, לְחַבֵּק אוֹתָהּ בִּימִין, וְשִׁבְעָה זְכָרִים נִקְרָבִים עִמָּהּ, תְּמִימִים שְׁלֵמִים בַּכֹּל, וְאָנוּ מַקְרִיבִים שָׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת. שֶׁחַטָּאת הַזּוֹ בָּאָה מִצַּד זֶה שֶׁל פַּר הַחַטָּאת, שֶׁכָּתוּב שָׁמוֹר, וְשָׁמוֹר לֹא תַעֲשֶׂה הוּא, וְאָנוּ מַקְרִיבִים שָׂעִיר חַטָּאת

דְּאָתֵי עַל לֹא תַּעֲשֶׂה.

בְּמוֹסָף דְּיִדָּה בִּרְאשׁ חֹדֶשׁ דְּאָתֵי לְכַפָּרָה עַל טוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו דִּכְתִיב (יחזקאל מ"ג) וְלָא יְטַמְּאוּ עוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל שֵׁם קָדְשִׁי דְּלָא יִתְקָרֵב בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עָרֵל וְטָמֵא. אֲבָל מוּסָף דְּשַׁבָּת לֵיכָּא לְקָרְבָּא בְּגִין דְּהָא אִתְּגְּלֵי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא וְנָהִיר בְּהַהוּא רָצוֹן לְכֻלְּהוּ עָלְמִין וְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח בִּנְהִירוּ, דְּהָא שַׁבָּת בְּלָא דִּינָא כְּלָל אִיהוּ וְלָא שָׁלִיט חִוְיָא עַקִּימָא וְכַהֲנֵי מִסְּטְרָא דְּחֶסֶ"ד נַכְסִין יָתֵיהּ בְּצָפוֹנָא דְּמִזְבֵּחַ וְאַפִּילּוּ יִשְׂרָאֵל יַכְלִין לְמֶעְבַּד, בָּר דְּלֵית לוֹן רְשׁוּ לְמִקְרַב לְהַהוּא מִזְבֵּחַ לְקָרְבָּא אֲבָל לְמֵיכַם שָׁרֵי.

וּבְצָפוֹנָא אִיהוּ אַתְרֵיהּ דְּהַהוּא שָׁעִיר דְּהָא שָׁעִיר מִצָּפוֹנָא יָנִיק וַאֲנָן מִקָּרְבִין דָּמָא לְמַדְבְּחָא וְעַבְדִין אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת בְּגִין

לשון הקודש

שֶׁבָּא עַל לֹא תַּעֲשֶׂה.

בַּמּוּסָף שֶׁלָּהּ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁבָּא לְכַפָּרָה עַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מג) וְלֹא יְטַמְּאוּ עוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל שֵׁם קָדְשִׁי, שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עָרֵל וְטָמֵא. אֲבָל מוּסָף שֶׁל שַׁבָּת אֵין לְהַקְרִיב, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הִתְגַּלָּה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ, וּמֵאִיר בְּאוֹתוֹ רָצוֹן לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל נִמְצָא בְּהֶאָרָה, שֶׁהֲרֵי שַׁבָּת הִיא בְּלִי דִּין כְּלָל, וְלֹא שׁוֹלֵט הַנָּחָשׁ הֶעָקֹם. וְכֹהֲנִים מִצַּד הַחֶסֶ"ד שׁוֹחֲטִים אוֹתוֹ בִּצְפוֹן הַמִּזְבֵּחַ, וַאֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת, פָּרַט לָזֶה שֶׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת לְקָרֵב לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ לְהַקְרִיב, אֲבָל לִשְׁחֹט מֻתָּר.

וּבַצָּפוֹן הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שָׂעִיר, שֶׁהֲרֵי שָׂעִיר יוֹנֵק מִצָּפוֹן, וְאָנוּ מַקְרִיבִים דָּם לַמִּזְבֵּחַ, וְעוֹשִׂים אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קַרְנוֹת כְּדֵי לְהַקִּיפוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים,

לְאַקְפָּא לָהּ מִכָּל סִטְרִין דְּלָא יִתְקָרֵב מָאן דְּלָא חָזֵי לְקָרְבָּא לְקֻדְשׁ הַקָּדָשִׁים וְהַאי חַטָּאת דְּעַבְדִינָן מִגֵּיהּ קֻדְשׁ הַקָּדָשִׁים, אִיהוּ דְּלָא יִתְעֲרַר סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא מִגֵּיהּ בְּעַלְמָא.

וְתָא חָזֵי בְּעוֹלָה שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שְׁהֵן אַרְבַּע רָזָא דְּיִחוּדָא דְּמִתְיַחֵד עוֹלָה בַּמִּזְבֵּחַ. אֲבָל חַטָּאת אַרְבַּע מַתָּנוֹת דְּלָאו אינוּן אֶלָּא לְנַטְרָא וּלְאַקָּפָא אינוּן גִּבּוֹרִין דְּאינוּן מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה לְהַהוּא מִטָּה כֻּרְסְיָא קַדִּישָׁא וּלְאַשְׁלָמָא הַהוּא פְּגִימוּ דְּעָבְדוּ בָּהּ. וּמַאן דְּגָרִים לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְמֶעְבַּד הַהוּא חוֹבָה מִסִּטְרָא דְּשָׂעִיר אָתֵי, בְּגִין כָּךְ חַטָּאת יָחִיד שְׂעִירָה וְחַטָּאת נָשִׂיא שָׂעִיר, וְחַטָּאת כֹּהֵן מָשִׁיחַ פָּר, כּוּלְהוּ מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא.

וּלְזִמְנִין קָרִיב יָחִיד כְּשִׂבָּה לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכֻלְּהוּ שְׁאַר מִצְוֹת. אֶלָּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב מִי שֶׁלֹּא רָאוּי לִקְרַב לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וְחַטָּאת זוֹ שֶׁעוֹשֶׂה מִמָּנָּה הִיא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, שֶׁלֹּא יִתְעוֹרֵר צַד הַטֻּמְאָה מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם.

וּבָא וּרְאֵה, בָּעוֹלָה שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, סוֹד הַיִּחוּד שֶׁמִּתְיַחֵד עוֹלָה בַּמִּזְבֵּחַ. אֲבָל חַטָּאת אַרְבַּע מַתָּנוֹת, שֶׁאֵינָם אֶלָּא לִשְׁמֹר וּלְהַקִּיף אוֹתָם גִּבּוֹרִים שֶׁהֵם מִצַּד הַגְּבוּרָה, לְאוֹתוֹ מַטָּה כִּסֵּא קָדוֹשׁ, וּלְהַשְׁלִים אוֹתוֹ פְּגָם שֶׁעָשׂוּ בָּהּ. וּמִי שֶׁגָּרַם לִבְנֵי אָדָם לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ חֵטְא, בָּא מִצַּד הַשָּׂעִיר, לָכֵן חַטָּאת יָחִיד שְׂעִירָה, וְחַטָּאת נָשִׂיא שָׂעִיר, וְחַטָּאת כֹּהֵן מָשִׁיחַ פַּר. הַכֹּל מִצַּד שְׂמֹאל.

וְלִפְעָמִים מַקְרִיב יָחִיד כִּשְׂבָּה כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל שְׁאָר הַמִּצְוֹות. אֶלָּא

דְּצִבּוּר מְקָרְבִין פָּר לְעוֹלָה וְשָׂעִיר לְחַטָּאת וְהַהוּא חַטָּאת חֲסֵר אִיהוּ בְּלָא אַלֶ"ף. בְּגִין דְּאִיהוּ גְּרִיעוּת סַגִּיאָה דְּהָא חַטָּאת לִישָׁנָא דִּגְרִיעָא הוּא דִּכְתִיב (מלכים א' א') וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים. וְכָל חַד עֵז בַּת שְׁנָתוֹ מִפִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא. וְהַהוּא פָּר דּוּרוֹן לְעֵילָּא אִיהוּ לְצַדִּיק דְּאַפְּרִידוּ הַהוּא אֲרוֹן מֵהַהוּא בְּרִית. וְשָׂעִיר לְחַטָּאת לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּמָנְעוּ מִינָהּ בִּרְכָאן. וְעִם כָּל דָּא יָחִיד כַּד חָב בְּכֻלְּהוּ מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה דְּאִית בְּהוּ כָּרֵת. שְׂעִירַת עִזִּים בָּעֵי לְקָרְבָּא לְכַתְּחִלָּה, אֶלָּא כַּד לֵית לֵיהּ דְּיַקְרִיב כִּשְׁבָּה.

וְתָא חֲזֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל רְבִיעִית הִיא לְיוֹמֵי וּבְגִין כָּךְ אַרְבַּע מַתָּנוֹת בַּעְיָא, וְסַלִּיק הַהוּא רֵיחַ נִיחֹחַ מֵאִינּוּן אִמְּרִין. וּכְדֵין נְיָחָא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלָא עֲבַדַת נוּקְמִין דְּהָא בְּשׁוּגֵג הָוָה. (במדבר כ"ח) וּבַחוֹדֶשׁ

לשון הקודש

בַּעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל צִבּוּר מַקְרִיבִים פַּר לְעוֹלָה וְשָׂעִיר לְחַטָּאת, וְאוֹתוֹ חַטָּאת הוּא חָסֵר בְּלִי אָלֶ"ף, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חִסָּרוֹן גָּדוֹל, שֶׁהֲרֵי חַטָּאת הוּא לָשׁוֹן שֶׁל חִסָּרוֹן, שֶׁכָּתוּב (מלכים–א כא) וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים. וְכָל אֶחָד עֵז בַּת שְׁנָתוֹ, מִצַּד הַשְּׂמֹאל. וְאוֹתוֹ הַפָּר דּוּרוֹן הוּא לְמַעְלָה לַצַּדִּיק, שֶׁהִפְרִידוּ אוֹתוֹ אָרוֹן מֵאוֹתָהּ בְּרִית, וְשָׂעִיר לְחַטָּאת כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּנְעוּ מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת. וְעִם כָּל זֶה, כְּשֶׁיָּחִיד חָטָא בְּכָל מִצְווֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כָּרֵת, צָרִיךְ לְהַקְרִיב שְׂעִירַת עִזִּים לְכַתְּחִלָּה, אֶלָּא כְּשֶׁאֵין לוֹ שֶׂיַּקְרִיב כִּשְׁבָּה.

וּבָא וּרְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא רְבִיעִית לַיָּמִים, וְלָכֵן צְרִיכָה אַרְבַּע מַתָּנוֹת, וְעוֹלֶה אוֹתוֹ רֵיחַ נִיחוֹחַ מֵאוֹתָם כְּבָשִׂים, וְאָז יֵשׁ נַחַת רוּחַ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא עוֹשָׂה

הָרִאשׁוֹן דְּאִיהוּ אַרְבָּעָה עַל עֲשַׂר עַבְדִינָן פֶּסַח בְּגִין דְּיֶהֱוֵי דְּכִיר לָן לְעָלָם הַהוּא פֶּסַח דְּעָבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, דְּקָטַל הַהוּא טָלֶה וַאֲפִיק שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל מֵאַתָּרָא מְסָאֲבָא וְאִתְחַבָּר אַרְבָּעָה בְּעֲשׂוֹר כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְחַבְּרָא בְּעֲשׂוֹר דְּאִיהוּ צַדִּיק וְרָמִיז אַתְרֵיהּ בְּעֲשֹׂר. וּכְדֵין פֶּסַח לַיְ"י.

וּבְגִין כָּךְ מָאן דְּאִיהוּ טָהוֹר וְיִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ הַהוּא עָרְלָה וְיִתְחֲזֵי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא דְצַדִּי"ק דְּאִיהוּ י' בֵּיהּ וְלָא קָרִיב פֶּסַח לַיְ"י (דְּאִיהוּ) כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְצַדִּיק דְּהוּא חָזֵי לְקָרְבָּא לְמַקְדְּשָׁא וְלֹא עָרֵל וְטָמֵא, דְּאִי לָא קָרִיב אִית בֵּיהּ כָּרֵת. וּמַאי טַעְמָא דְּהָא כָּל אוֹרַיְיתָא לָא אִית בָּהּ כָּרֵת אֶלָּא עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. **מָאי** (וּמַאי) **טַעְמָא בְּפֶסַח וּמִילָה** דְּאִינּוּן מִצְוֹת עֲשֵׂה כָּרֵת. אֶלָּא בְּגִין דְּדַרְגָּא קַא

לשון הקודש

נְקָמוֹת, שֶׁהֲרֵי זֶה הָיָה בְּשׁוֹגֵג. (במדבר כח) וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן – שֶׁהוּא אַרְבָּעָה עַל עֶשֶׂר עוֹשִׂים פֶּסַח, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה זוֹכֵר לָנוּ לְעוֹלָם אוֹתוֹ פֶּסַח שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. שֶׁהָכָה אֶת אוֹתוֹ טָלֶה, וְהוֹצִיא הַשְּׁכִינָה וְיִשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם טָמֵא, וְהִתְחַבֵּר אַרְבָּעָה עִם עָשׂוֹר, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִתְחַבְּרָה בֶּעָשׂוֹר שֶׁהוּא צַדִּיק, וְרָמוּז מְקוֹמוֹ בְּעֶשֶׂר, וְאָז פֶּסַח לַה'.

וְלָכֵן מִי שֶׁהוּא טָהוֹר וְסָלְקָה מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ עָרְלָה, וְיֵרָאֶה רֹשֶׁם קָדוֹשׁ שֶׁל צַדִּיק, שֶׁהוּא י' בּוֹ, וְלֹא הִקְרִיב פֶּסַח לַה', כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַצַּדִּיק, שֶׁהוּא רָאוּי לִקְרַב לַמִּקְדָּשׁ וְלֹא עָרֵל וְטָמֵא. שֶׁאִם לֹא הִקְרִיב, יֵשׁ בּוֹ כָּרֵת. וּמָה הַטַּעַם? שֶׁהֲרֵי בְּכָל הַתּוֹרָה אֵין כָּרֵת אֶלָּא עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, מָה [וּמָה] הַטַּעַם בְּפֶסַח וּמִילָה, שֶׁהֵם מִצְוֹת עֲשֵׂה, יֵשׁ כָּרֵת? אֶלָּא מִשּׁוּם

גָּרִים דְּאִיהִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי פֶּסַח, וְאִקְרֵי (אקרי) מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, בַּעְיָא לְאִתְחַבְּרָא בַּעֲשֵׂה וּלְאִתְכַּלְלָא בֵּיהּ מִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם.

וּמַאן אִיהוּ דָּא צַדִּי"ק, דְּאִיהוּ מִילָה וּמִצְוֹת עֲשֵׂה וְאִתְכְּלִיל בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה. וְאִי לָא אִתְגְּזַר בַּר נָשׁ לָא אִתְחֲזֵי לְקָרְבָא לוֹן, בְּגִין כָּךְ קַיָּמָא מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה עֲלֵיהּ וְדַיְינָת לֵיהּ בְּכָרֵת, דְּלָא ייעוּל נַפְשֵׁיהּ לְמַקְדְּשָׁא. וְכֵן בְּפֶסַח בַּעְיָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ וְאִי לָא עָבִיד בַּר נָשׁ וְלָא קָרִיב פֶּסַח לַיְיָ, קַיָּמָא עֲלֵיהּ וְדַיְינָת לֵיהּ וְלָא אַפִּיקַת יָתֵיהּ מִתְּחוֹת יְדָא דְּפַרְעֹה וְאִשְׁתַּצִּיאַת נַפְשֵׁיהּ מֵאַתְרָא קַדִּישָׁא, וְאִשְׁתָּאֲרַת בְּאַתְרָא מְסָאֲבָא בְּמִצְרָיִם. דְּהָא יִשְׂרָאֵל אִי לָא עָבִידוּ הֲנֵי תְּרֵין פִּקּוּדִין לָא נַפְקוּ מִתַּמָּן.

לשון הקודש

שֶׁהַדְּרָגָה גּוֹרֶמֶת שֶׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא פֶּסַח, וְנִקְרֵאת [ונקראת] מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, צְרִיכָה לְהִתְחַבֵּר עִם עֲשֵׂה וּלְהַכְלִיל בּוֹ מִדַּת לַיְלָה עִם יוֹם.

וּמִיהוּ? זֶה צַדִּיק, שֶׁהִיא מִילָה וּמִצְוַת עֲשֵׂה, וְנִכְלָל בְּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה. וְאִם לֹא נִמּוֹל בֶּן אָדָם, לֹא רָאוּי לְהַקְרִיב אוֹתָם, לָכֵן עוֹמֶדֶת מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה עָלָיו, וְדָנָה אוֹתוֹ בְּכָרֵת, שֶׁלֹּא תִכָּנֵס נַפְשׁוֹ לַמִּקְדָּשׁ. וְכֵן בְּפֶסַח צְרִיכָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ. וְאִם בֶּן אָדָם לֹא עוֹשֶׂה וְלֹא מַקְרִיב פֶּסַח לַה', הִיא עוֹמֶדֶת עָלָיו וְדָנָה אוֹתוֹ, וְלֹא מוֹצִיאָה אוֹתוֹ מִתַּחַת יַד פַּרְעֹה, וְנִכְרֶתֶת נַפְשׁוֹ מִמָּקוֹם קָדוֹשׁ, וְנִשְׁאֶרֶת בְּמָקוֹם טָמְאָה בְּמִצְרַיִם, שֶׁהֲרֵי אִם לֹא עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי מִצְוֹת אֵלּוּ, לֹא יָצְאוּ מִשָּׁם.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (דְּבָרִים י״ז) **שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ. שָׁמוֹר, כְּלָלָא דְנוּקְבָא לֹא תַעֲשֶׂה. אֶת, כְּלָלָא דְכוּלָא. חֹדֶשׁ הָאָבִיב דְּהָא בְּהַהוּא שַׁעְתָּא שְׁעוֹרָה אֲבִיב וּמְקָרְבִין מִנְיָהּ עוֹמֶר עֲשִׂירִית הָאֵיפָה מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת אִיהוּ, וְסַפְּרִין שֶׁבַע שְׁבוּעִין שְׁלֵמִין לְאִסְתַּלְקָא לְעֵילָּא וּלְקַבְּלָא מֵאִינּוּן חַמְשִׁין יוֹמִין עִלָּאִין דְּאִימָּא עִלָּאָה אוֹרַיְיתָא. דְּאִקְרֵי לֶחֶם דִּכְתִיב** (מִשְׁלֵי ט׳) **לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי.**

וַאֲנַן מְקָרְבִין בְּיוֹמָא דְחַמְשִׁין דְּאִתְיְהִיב בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְנָחִית טִיבוּ דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְאִימָּא עִלָּאָה בְּאִינּוּן שֶׁבַע שְׁבוּעִין שְׁלִימָן בִּכוּלָּא. וְכָל חַד מֵאִינּוּן שֶׁבַע דַּרְגִּין בַּלִּיל בִּשְׁבְעָה כְּדְאוּקִימְנָא בְּרָזָא דְמְהֵימְנוּתָא. **בְּגִין כָּךְ** (דברים ט״ז) **שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ**

לשון הקודש

וְלָכֵן כָּתוּב (דברים טז) שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַה׳ אֱלֹהֶיךָ. שָׁמוֹר – כְּלָלוּת שֶׁל נְקֵבָה, לֹא תַעֲשֶׂה. אֶת – כְּלָלוּת שֶׁל הַכֹּל. חֹדֶשׁ הָאָבִיב – שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׂעוֹרָה אָבִיב, וּמַקְרִיבִים מִמֶּנּוּ עֹמֶר עֲשִׂירִית הָאֵיפָה מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הִיא, וְסוֹפְרִים שֶׁבַע שָׁבוּעוֹת שְׁלֵמִים לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וּלְקַבֵּל מֵאוֹתָם חֲמִשִּׁים יָמִים עֶלְיוֹנִים שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה תּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת לֶחֶם, שֶׁכָּתוּב (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי.

וְאָנוּ מַקְרִיבִים בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ תּוֹרָה שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְיוֹרֵד חֶסֶד שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה (בינה) בְּאוֹתָם שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שְׁלֵמִים בַּכֹּל, וְכָל אַחַת מֵאוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת כְּלוּלָה בְּשִׁבְעָה, כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה. לָכֵן שָׁמוֹר אֶת

הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיְיָ, קָרִיב לוֹן בִּיחוּדָא. דְּהָא בֵּיהּ אֶפְקֵד מִמְצָרִים לַיְלָה, וְתַשְׁלִים לְהַאי דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי לֵיל שִׁמּוּרִים, וְתַקְרִיב דְּכוּרָא לְגַבָּהּ וְתִתְקְרֵי לַיְלָה שְׁלֵימָא.

וְתָא חֲזֵי נַעֲרָה בְּתוּלָה עַד לָא אִתְקְרִיב דְּכוּרָא לְגַבָּהּ אִקְרֵי נַעַר, לְבָתָר אִקְרֵי נַעֲרָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים כ"ב) וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה, שְׁלֵימָא דַּיְיקָא. וְדָא אִיהוּ כַּד אִשְׁתַּכְּחַת שְׁלֵימָא וְלָא אִתְקְרִיב מָאן (ס"א לְמַאן) דְּלָא אִתְחֲזֵי. אוֹף הָכָא בְּקַדְמִיתָא לֵיל שִׁמּוּרִים לְבָתָר, הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיְיָ, כַּד אִתְקְרִיב זֶה לְזֹאת. בְּגִין כָּךְ לָא אִתְחֲזֵי לְאִתְקָרְבָא בְּהַהוּא פֶּסַח עָרֵל וְטָמֵא.

וְדָמָה טָעוּן מַתָּנָה אַחַת דַּיְיקָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים ו') **אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. הִיא נְטֻרַת בְּנָהָא דְּלָא יִסְתַּאֲבוּן בְּנִמּוּסָיְיהוּ**

לשון הקודש

חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַה'. הַקְרֵב אוֹתָם בְּיִחוּד, שֶׁהֲרֵי בּוֹ הוֹצִיאָךְ מִמִּצְרַיִם לַיְלָה, וְתַשְׁלִים אֶת הַדַּרְגָּה הַזּוֹ שֶׁנִּקְרֵאת לֵיל שִׁמּוּרִים, וְתַקְרִיב זָכָר אֵלֶיהָ וְתִקָּרֵא לַיְלָה שָׁלֵם.

וּבֹא תִרְאֶה, נַעֲרָה בְּתוּלָה, עַד שֶׁלֹּא קָרַב אֵלֶיהָ זָכָר, נִקְרֵאת נַעַר. אַחַר כָּךְ נִקְרֵאת נַעֲרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים כב) וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה, שְׁלֵמָה דַּוְקָא. וְזֶהוּ כְּשֶׁנִּמְצֵאת שְׁלֵמָה, וְלֹא הִתְקָרֵב מִי [וְלִמִי] שֶׁלֹּא רָאוּי. אַף כָּאן, בַּתְּחִלָּה לֵיל שִׁמּוּרִים, אַחַר כָּךְ הַלַּיְלָה הַזֶּה לַה', כְּשֶׁמִּתְקָרֵב זֶה לְזֹאת, וְלָכֵן לֹא רָאוּי לְהִתְקָרֵב לְאוֹתוֹ פֶּסַח עָרֵל וְטָמֵא.

וְדָמָה טָעוּן מַתָּנָה אַחַת דַּוְקָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) **אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי**

יִשְׂרָאֵל, בְּגִין כָּךְ שִׁבְטֵי יָהּ נַפְקוּ מִתַּמָּן וְאִתְחַבְּרַת יו"ד בָּה"א וְלָא בַּאֲתַר אַחֲרָא כְּמָה דְעָבְדוּ אִינּוּן. אֲבָל כַּד נַפְקוּ מִבָּבֶל דְּאִסְתָּאֲבוּ תַּמָּן, סָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא. בְּגִין כָּךְ חִוְיָא שָׁלִיט בְּהוּ וְלָא אִשְׁתְּכַח שׁוּלְטָנוּתָא לְיִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא זִמְנָא, בְּגִין דְּסָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא בַּנָּשִׁים נָכְרִיּוֹת. מִכָּאן מָאן דְּמִסָּאֵב גַּרְמֵיהּ לְתַתָּא, מְסָאֵב לְעֵילָּא. וּמַאן דְּקַדִּישׁ גַּרְמֵיהּ לְתַתָּא מְקַדֵּשׁ לְעֵילָּא. וְעַל דָּא רְאוּיִין הֲווֹ דְּיִתְעַבַּד לְהוּ נִיסָּא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְּנַפְקוּ מִבָּבֶל כְּשָׁעְתָּא דְּנַפְקוּ מִמִּצְרַיִם. אֶלָּא דְּגָרִים חוֹבָא.

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לְיַרְחָא קַדְמָאָה חוּלָקָא דְּאַבְרָהָם דְּאִיהוּ קַדְמָאָה וְאַחִיד בְּדַרְגָּא דְּחֶסֶ"ד. אֲנָן מַקְרִיבִין לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרִין פָּרִים לְאוֹסָפָא תְּרִין חוּלָקִין לְדַרְגָּא דְּחֶסֶד מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. אַיִל

לשון הקודש

אַחַת הִיא לְאִמָּהּ. הִיא שׁוֹמֶרֶת אֶת בָּנֶיהָ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִתְטַמְּאוּ בִּמְנַהֲגֵיהֶם, מִשּׁוּם כָּךְ שִׁבְטֵי יָהּ יָצְאוּ מִשָּׁם, וְהִתְחַבְּרָה יו"ד בְּהֵ"א, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ הֵם. אֲבָל כְּשֶׁיָּצְאוּ מִבָּבֶל, נִטְמְאוּ שָׁם וְטִמְּאוּ הַמִּקְדָּשׁ, מִשּׁוּם כָּךְ הַנָּחָשׁ שָׁלַט בָּהֶם, וְלֹא נִמְצָא שִׁלְטוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ זְמַן, מִשּׁוּם שֶׁטִּמְּאוּ אֶת הַמִּקְדָּשׁ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת. מִכָּאן, מִי שֶׁמְּטַמֵּא אֶת עַצְמוֹ לְמַטָּה, הוּא טָמֵא לְמַעְלָה. וּמִי שֶׁמְּקַדֵּשׁ עַצְמוֹ לְמַטָּה, מְקֻדָּשׁ לְמַעְלָה. וְעַל כָּךְ הָיוּ רְאוּיִים שֶׁיֵּעָשֶׂה לָהֶם נֵס בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ מִבָּבֶל כְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, אֶלָּא שֶׁגָּרַם הַחֵטְא.

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הַחֵלֶק שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְאָחוּז בְּדַרְגַּת חֶסֶד, אָנוּ מַקְרִיבִים לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא שְׁנֵי פָּרִים, לְהוֹסִיף שְׁנֵי חֲלָקִים לְדַרְגַּת

אֶחָד לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְיִצְחָק וּבָעֵינָן אַיִל לִישָׁנָא דְתַקִּיפוּ, בְּגִין דְּחוּלָקָא דִידֵיהּ תַּקִּיפוּ מַיָּא. וּבָעֵינָן דְּיִסְתַּכֵּם הַהוּא דַּרְגָּא דִגְבוּרָ"ה בְּחֶסֶד עִלָּאָה לְמֶעְבַּד טִיבוּ עִם כָּל יִשְׂרָאֵל. וּלְאִתְפָּרְעָא מֵאִינּוּן דְּעָאקִין לוֹן וּלְאַסְחָרָא לֵיהּ סִטְרָא דְמַיִין, הַאי דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ל׳) מָחְשׁוֹף הַלָּבָן.

שִׁבְעָה כְּבָשִׂים תְּמִימִים. לְקַבֵּל כְּלְהוּ דַּרְגִּין דְּיִשְׂתַּלְמוּן בֵּיהּ. וְכֵן בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא שִׁבְעָה אִמְרִין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְכוּלְהוּ שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין כָּל חַד אִשְׁתְּלִים בְּרָזָא דְשָׁבַע וְיהוֹן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת לְקַבְּלָא נְהִירוּ עִלָּאָה דְאוֹרַיְיתָא. שְׂעִיר חַטָּאת לְכַפָּרָה עַל סָאִיבוּ דְמָקְדְּשָׁא וְלָא יְהֵא לֵיהּ רְשׁוּ לְהַהוּא שָׂעִיר לְעַרְבְּבָא וְלָא לְאַסְטָנָא עַל יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

חֶסֶד מֵהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ. אַיִל אֶחָד כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יִצְחָק, וְצָרִיךְ אַיִל, לְשׁוֹן שֶׁל תַּקִּיפוּת, מְשׁוּם שֶׁחֻלְקוֹ חָזָק הַמַּיִם. וְצָרִיךְ שֶׁתִּסְתַּכֵּם אוֹתָהּ דַּרְגַּת הַגְּבוּרָה עִם חֶסֶד עֶלְיוֹן לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם כָּל יִשְׂרָאֵל, וּלְהַפְרַע מֵאוֹתָם שֶׁמְּצִיקִים לָהֶם, וּלְהַקִּיפוֹ צַד הַמַּיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ל) מַחְשֹׂף הַלָּבָן.

שִׁבְעָה כְּבָשִׂים תְּמִימִים – כְּנֶגֶד כָּל הַדְּרָגוֹת שֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ בוֹ. וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם שִׁבְעָה כְּבָשִׂים, בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים, כָּל אֶחָד נִתְקַן בְּסוֹד שֶׁל שֶׁבַע, וְיִהְיוּ שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה. שְׂעִיר חַטָּאת לְכַפֵּר עַל טֻמְאַת הַמִּקְדָּשׁ, וְלֹא תִּהְיֶה רְשׁוּת לְאוֹתוֹ שָׂעִיר לְעַרְבֵּב וְלֹא לְהַסְטִין עַל יִשְׂרָאֵל.

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה. (במדבר כ"ח)
לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְיַעֲקֹב דְּהָא כְּדֵין אִשְׁתְּלִים עָלְמָא וְאִתְחַדַּשׁ. וַאֲנָן מָנִינָן שֶׁבַע שְׁבוּעִין בְּגִין לְחַבְּרָא כַּלָּא בְּיוֹבְלָא עִלָּאָה דְּיַהֲבָא לְהַאי בְּרָא בּוּכְרָא עֲטָרָה דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְכְּלִילַת בְּתִשְׁעָה וְאַרְבְּעִין אַנְפִּין וְנַפְקָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה בְּאִינּוּן חַמְשִׁין שַׁעֲרֵי בִינָה. וְאִתְיְהִיבַת לְהַאי בְּרָא בּוּכְרָא עַל יְדֵי דְּמֹשֶׁה דְּאֶחִיד נָמֵי בְּהַאי דַּרְגָּא הָדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ג') **צְאֶינָה** וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, בְּמַלְכָּא דְשַׁלְמָא כֻּלָּא דִילֵיהּ. (וְהָא) דְּהָא אוֹקִימְנָא דְּהַאי דַּרְגָּא שְׁלִים מִכָּל סִטְרִין וּשְׁלִים אִקְרֵי בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית כ"ה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ. דָּא כַּד אִתְיְהִיבַת (אוֹרַיְיתָא). וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ. כַּד אִתְבַּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא:

לשון הקודש

(במדבר כח) וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה – בְּנֶגֶד דַּרְגַּת יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי אָז נִתְקַן הָעוֹלָם וְהִתְחַדֵּשׁ, וְאָנוּ מוֹנִים שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת כְּדֵי לְחַבֵּר הַכֹּל בַּיּוֹבֵל הָעֶלְיוֹן, שֶׁנּוֹתֶנֶת לַבֵּן הַבְּכוֹר הַזֶּה עֲטָרָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים, וְיָצְאָה מֵחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה בְּאוֹתָם חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וְנִתְּנָה לַבֵּן הַבְּכוֹר הַזֶּה עַל יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁאָחוּז גַּם בְּדַרְגָּה זוֹ. וְהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ג) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, בַּמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלּוֹ. [וַהֲרֵי] שֶׁהֲרֵי בְּאַרְנוּ שֶׁדַּרְגָּה זוֹ שְׁלֵמָה מִכָּל הַצְּדָדִים, וְשָׁלֵם נִקְרָא בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ – זֶה כְּשֶׁנִּתְּנָה [תּוֹרָה]. וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ – כְּשֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

תָּא חֲזֵי כְּתִיב בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי דְּאִתְחַבַּר הַאי דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי שְׁלִישִׁי בַּחֹדֶשׁ וְהִיא חֲתוּנָתוֹ, עַל דָּא כְּתִיב (שמות י"ט) וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר. הַאי דַּרְגָּא בְּרָא בוּכְרָא. נֶגֶד הָהָר לְקֶבֶל הַהוּא הַר דְּאִתְיְדַע דְּאִיהוּ זְעֵיר מִכָּל טוּרַיָּא דְּלְעֵילָּא דְּאִיהוּ רָם וְנִשָּׂא כַּד אִתְחַבָּר לְעֵילָּא וְאִקְרֵי הַר סִינַי דְּהָא שִׁבְעָה טוּרִין וְשִׁבְעָה יוֹמִין וְשִׁבְעָה אַרְצוֹת בָּרָא קַדִּשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעַלְמָא דְּאִינּוּן לְקֶבֶל שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין וְלָא בָחַר מִכֻּלְּהוּ לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא אֶלָּא בְּהַר סִינַי דְּאִיהוּ רָזָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְיָם כִּנֶּרֶת נָמֵי דְּאָתֵי מִתַּמָּן תְּכֵלֶת דְּדָמֵי לְכִסֵּא הַכָּבוֹד. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כִּנֶּרֶת דָּא צַדִּי"ק וְהַאי יָם דְּכִנֶּרֶת הוּא כְּדְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא.

כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּבְשָׁעָה שְׁרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ מְנַגֵּן מֵאֵלָיו. וְדָוִד

לשון הקודש

בָּא רְאֵה, כָּתוּב (שמות יט) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהִתְחַבְּרָה דַּרְגָּה זוֹ שֶׁנִּקְרֵאת שְׁלִישִׁי בַּחֹדֶשׁ, וְהִיא חֲתֻנָּתוֹ, עַל זֶה כָּתוּב (שם) וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר. דַּרְגָּה זוֹ הַבֵּן הַבְּכוֹר. נֶגֶד הָהָר – כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַר שֶׁנּוֹדַע שֶׁהוּא קָטָן מִכָּל הֶהָרִים שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא רָם וְנִשָּׂא כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר לְמַעְלָה, וְנִקְרָא הַר סִינַי. שֶׁהֲרֵי שִׁבְעָה הָרִים וְשִׁבְעָה יָמִים וְשֶׁבַע אַרְצוֹת בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים, וְלֹא בָחַר מִכֻּלָּם לָתֵת תּוֹרָה אֶלָּא בְּהַר סִינַי, שֶׁהוּא הַסּוֹד שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְגַם בְּיָם כִּנֶּרֶת, שֶׁבָּא מִשָּׁם תְּכֵלֶת, שֶׁדּוֹמֶה לְכִסֵּא הַכָּבוֹד. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כִּנֶּרֶת זֶה הַצַּדִּיק, וְזֶהוּ יָם כִּנֶּרֶת, כְּפִי שֶׁפֵּרְשׁוּ הַחֲבֵרִים.

כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּבְשָׁעָה שֶׁרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ, מְנַגֵּן

קָם לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא חֲצוֹת לֵילָה לְאִתְחַבְּרָא בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁבִיעָאָה דְּכוּלָּא נְקוּדָה אֶמְצָעִיתָא דְּאַרְעָא תַּתָּאָה, בָּהַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהִי לְקַבֵּל נְקוּדָה עִלָּאָה.

מָאי טַעְמָא בֵּיהּ בְּהַר סִינַי דִּלְעֵילָּא לְמֵיהַב בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא שֶׁבִּכְתָב וְסִימָנִיךְ בְּהַאי אֲרוֹן לְמֵיהַב בֵּיהּ בְּרִית, בְּגִין דִּבְהַאי אֲרוֹן מוּנָּחִין כָּל גְּנִיזִין טָבִין, וְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב דְּאִקְרֵי בְּרִית בֵּיהּ מוּנָּחָא. וְכָל מָאנֵי קְרָבָא דְּמַלְכָּא בִּידֵיהּ אִתְמְסָרוּ, וְכֻלְּהוּ עָלְמִין דִּלְתַתָּא מִינֵּהּ יַנְקִין. זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְמֵיטַר אוֹרַיְיתָא כְּדֵין יַהֲבַת לוֹן כָּל טִיבוּ דְּעָלְמָא. וְאִי לָא כְּדֵין יַסְרַת לוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא כ"ו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכַד תְּחַבֵּר בְּאַנ"י דָּלֶ"ת דִּילָהּ אִקְרֵי אֲדנָ"י וְדַיְינָא לְעָלְמָא. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב (דְּבָרִים ד') וְזֹאת הַתּוֹרָה

לשון הקודש

מֵאֵלָיו, וְדָוִד קָם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְהִתְחַבֵּר עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַשְּׁבִיעִית שֶׁל הַכֹּל, הַנְּקֻדָּה הָאֶמְצָעִית שֶׁל אֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה בָּהָר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִיא כְּנֶגֶד הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה.

מָה הַטַּעַם בּוֹ בְּהַר סִינַי שֶׁלְּמַעְלָה לָתֵת בּוֹ תוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְסִימָנִיךְ בְּאָרוֹן זֶה לָתֵת בּוֹ בְּרִית? מִשּׁוּם שֶׁבְּאָרוֹן זֶה מֻנָּחִים כָּל הַגְּנָזִים הַטּוֹבִים, וְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁנִּקְרֵאת בְּרִית, מֻנַּחַת בּוֹ, וְכָל כְּלֵי הַקְּרָב שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִמְסְרוּ בְּיָדֵיהּ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁלְּמַטָּה יוֹנְקִים מִמֶּנָּה. אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹר הַתּוֹרָה, אָז נוֹתֶנֶת לָהֶם כָּל טוּב הָעוֹלָם, וְאִם לֹא, אָז מְיַסֶּרֶת אוֹתָם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי. זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁתִּתְחַבֵּר בְּ"אֲנִי" דָּלֶ"ת שֶׁלָּהּ, נִקְרֵאת

אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה. בְּזֹאת אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, אוֹרַיְיתָא שְׁבִכְתָּב צַדִּי"ק אִקְרֵי, וּמוּנָח בְּזֹאת דְּהַאי בְּרִית מְנָחָא בֵּיהּ, דִּכְתִיב אֲרוֹן הַבְּרִית בְּגִין דְּמוּנָח בֵּיהּ בְּרִית דְּאִיהוּ צַדִּי"ק בְּגִין כָּךְ וְזֹאת הַתּוֹרָה אִתְחַבָּר וא"ו בְּזֹאת וּכְדֵין אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה סַם חַיִּין לְעָלְמָא. דְּהָא אִילָנָא דְּחַיֵּי אִתְדַּבַּק בֵּהּ. וְכַד לָא מָכְשְׁרִין בְּנֵי נָשָׁא עוֹבָדָיְיהוּ, אִסְתְּלַק וא"ו מִזֹּאת. וּכְדֵין כְּתִיב (ויקרא י"ד) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע, וְזֶהוּ חָשׁוּב כַּמֵּת.

וּכְתִיב (במדבר י"ט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל אִסְתָּלַק ו' מִזֹּאת וְעָבִיד הַאי אֹהֶל נוּקְמִין, הַיְינוּ דִּכְתִיב (שם) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ. וּבְגִין דְּלָא אִתְחַבָּר ו' בְּהּ', גָּרְמוּ דְּסָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא וְגָרִימוּ לוֹן מוֹתָא. דְּהָא מָאן דְּאַפְרִישׁ לוֹן, גָּרִים

לשון הקודש

אַדנ"י, וְדָן אֶת הָעוֹלָם. לָכֵן כָּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה. בְּ"זֹאת" נִתְּנָה תּוֹרָה.

בֹּא רְאֵה, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נִקְרֵאת צַדִּיק, וּמֻנַּחַת בְּזֹאת, שֶׁבְּרִית זוֹ מֻנַּחַת בּוֹ, שֶׁכָּתוּב אֲרוֹן הַבְּרִית, מִשּׁוּם שֶׁמֻּנַּחַת בּוֹ בְּרִית שֶׁהוּא צַדִּיק. וְלָכֵן וְזֹאת הַתּוֹרָה, הִתְחַבֵּר וָא"ו עִם זֹאת, וְאָז – אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, סַם הַחַיִּים לָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי עֵץ הַחַיִּים נִדְבַּק בָּהּ. וּכְשֶׁמַּעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם אֵינָם כְּשֵׁרִים, מִסְתַּלֵּק וָא"ו מִ"זֹאת", וְאָז כָּתוּב (ויקרא יד) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע, וְזֶהוּ חָשׁוּב כַּמֵּת.

וְכָתוּב (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. הִסְתַּלְּקָה ו' מִזֹּאת, וְעוֹשֶׂה הָאֹהֶל הַזֶּה נְקָמוֹת. הַיְינוּ מַה שֶׁכָּתוּב (שם) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה'. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְחַבְּרָה ו' עִם ה', גָּרְמוּ שֶׁטִּמְּאוּ

מוֹתָא לְנַפְשֵׁיהּ, עַד דְּאָתַת פָּרָה וְכִפְּרָה עַל בְּנָהּ. וְעַבְדִין מִינָהּ הַזָּאָה עַל טְמֵאֵי מֵתִים.

זֹאת הַתּוֹרָה דְּלָא אִתְחַבָּר בָּהּ וא"ו עַד דְּעָבְדוּ הַזָּאָה לְאִינּוּן כְּלֵי מִדְיָן. וּלְבָתַר (דְּבָרִים ד׳) **וְזֹאת** הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם וְגוֹ' חַיִּים אִתְדַּבַּק בָּהּ. (דְּבָרִים ל"ג) וְזֹאת הַבְּרָכָה, בְּרָכָה אִתְדַּבַּק בָּהּ בְּהַאי זֹאת. אֲבָל כָּל אֲתַר דְּתִשְׁכַּח בְּאוֹרַיְיתָא זֹאת הַתּוֹרָה בְּלָא וא"ו, בְּגִין חוֹבָה (ויקרא י"ג) **זֹאת** תּוֹרַת נֶגַע צָרַעַת. (ויקרא י"ד) זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נֶגַע הַצָּרַעַת (במדבר ה) **זֹאת** תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת. בְּגִין דְּסָאִיבוּ גָּרְמֵיהוֹן וְסָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא. (ויקרא ו) **זֹאת** תּוֹרַת הָעוֹלָה, לָא כְתִיב בֵּיהּ וא"ו עַד דְּיַעְבְּדוּ לָהּ שְׁלִימוּ בְּנֵי אַהֲרֹן לְחַבְּרָא לְזֹאת בְּבַעְלָהּ. (ויקרא ו׳) וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה, לָא אַתְיָא עַל חֵטְא, דְּהָא נְדָבָה הִיא. אוֹ דְּאַתְיָא עִם עוֹלָה וְהָא עַבְדָּא עוֹלָה

לשון הקודש

הַמְקֻדָּשׁ וְגָרְמוּ לָהֶם מִיתָה, שֶׁהֲרֵי מִי שֶׁמַּפְרִידָם גּוֹרֵם מִיתָה לְנַפְשׁוֹ, עַד שֶׁבָּאָה פָּרָה וְכִפְּרָה עַל בְּנָהּ, וְעוֹשִׂים מִמֶּנָּה הַזָּאָה עַל טְמֵאֵי מֵתִים.

זֹאת הַתּוֹרָה, שֶׁלֹּא הִתְחַבֵּר לָהּ וָא"ו עַד שֶׁעָשׂוּ הַזָּאָה לְאוֹתָם כְּלֵי מִדְיָן, וְאַחַר כָּךְ (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם וְגוֹמֵר. חַיִּים נִדְבְּקוּ בָהּ, (שם לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה. בְּרָכָה נִדְבְּקָה בָּ"זֹאת" הַזּוֹ. אֲבָל כָּל מָקוֹם שֶׁתִּמְצָא בַּתּוֹרָה "זֹאת הַתּוֹרָה" בְּלִי וָא"ו, זֶה בִּגְלַל חֵטְא. (ויקרא יג) זֹאת תּוֹרַת נֶגַע צָרַעַת. (שם יד) זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נֶגַע הַצָּרַעַת. (במדבר ה) זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת. מִשּׁוּם שֶׁטִּמְּאוּ אֶת עַצְמָם וְטִמְּאוּ הַמִּקְדָּשׁ. (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, לֹא כָתוּב בּוֹ וָא"ו, עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ לָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן שְׁלֵמוּת לְחַבֵּר אֶת זֹאת לְבַעְלָהּ. (שם ו) וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה – לֹא בָא עַל חֵטְא,

שְׁלִימוּ. (ויקרא ו') זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת אַתְיָא עַל חֵטְא דְּסָאִיבוּ לְהַאי זֹאת.

וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם בְּגִין דְּלָא עָבְדוּ כָּל כָּךְ פְּגִימוּ, וּבְגִין כָּךְ אַתְיָא דְכוּרָא וְלָא נוּקְבָא (ויקרא ז') וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים בְּגִין דְּאַתְיָין לְשַׁלָּמָא אִתְחַבָּר בָּהּ וא"ו. (שם) זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת, בְּגִין חַטָּאת דְּאִית בִּקְרָא, וְחוֹטֵא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה. דָּא אוֹקִימְנָא בְּכָל אַתְרָא וא"ו מוֹסִיף עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם וְגוֹ' מַאי טַעְמָא וא"ו, הָא לֹא אָמַר זֹאת בְּקַדְמִיתָא, אֲמַאי כְּתִיב וְזֹאת, בְּגִין סַם חַיִּים דְּאִתְדַּבָּק בָּהּ. (דְּבָרִים ל"ג) וְזֹאת הַבְּרָכָה, בְּגִין בְּרָכָה אַף עַל גַּב דְּלָא כְּתִיב זֹאת בְּקַדְמִיתָא, אוֹ מִלָּה עַל מָה דְּיֵיתֵי. אֲבָל בְּכוּלְהוּ מַאי טַעְמָא לָא

לשון הקודש

שֶׁהֲרֵי הִיא נְדָבָה, אוֹ שֶׁבָּאָה עִם עוֹלָה, וְהָעוֹלָה הֲרֵי עוֹשָׂה שְׁלֵמוּת. (שם) זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת – בָּא עַל חֵטְא שֶׁטִּמְּאוּ אֶת "זֹאת".

(ויקרא ז) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם – מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עָשׂוּ כָּל כָּךְ פְּגָם, וְלָכֵן בָּאָה זָכָר וְלֹא נְקֵבָה. (שם) וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁבָּאָה לְשָׁלוֹם, מִתְחַבֵּר עִמָּהּ וָא"ו. (שם) זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה [וְ]לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת – בְּגַלַל חַטָּאת שֶׁיֵּשׁ בַּפְּסוּק, וְחוֹטֵא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה, זֶה פֵּרַשְׁנוּ בְּכָל מָקוֹם – וָא"ו מוֹסִיף עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם וְגוֹמֵר, מָה הַטַּעַם וָא"ו, הֲרֵי לֹא אָמַר זֹאת בַּתְּחִלָּה? לָמָּה כָּתוּב וְזֹאת? מִשּׁוּם סַם הַחַיִּים שֶׁנִּדְבַּק בָּהּ. (דברים לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה – בִּשְׁבִיל בְּרָכָה, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא כָּתוּב

כְּתִיב וְזֹאת. בְּגִין דְּלָא אִתְדַּבַּק וא"ו. וְהַאי דִּכְתִיב וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם בְּגִין דִּכְתִיב לְעֵיל זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת, וא"ו מוֹסִיף עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן. בְּגִין כָּךְ אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא בְּהַאי זֹאת.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (ויקרא כ"ו) אַף אֲנִי אֶעֱשֶׂה זֹאת, אֲסַלֵּק מִינָהּ וא"ו וְתַעֲבִיד בְּהוּ נוּקְמִין וְכוּלְהוּ קָרְבָּנִין אַתְיָין לְקָרְבָּא לְהַאי זֹאת לְעֵילָּא בְּהַאי שְׁלִישִׁי. וַאֲנָן מְקָרְבִין בְּהַאי יוֹמָא תְּרִין פָּרִים בְּמוּסָף, לְאוֹסָפָא לֵיהּ תְּרִין חוּלָקִין. אַיִל אֶחָד, לְאִתְחַבְּרָא לֵיהּ חֵילָא דְּגְבוּרָ"ה. שִׁבְעָה אִמְרִין לְקַבֵּל כּוּלְהוּ דַּרְגִּין דְּיִתְחַדּוּן בְּהַאי הִלּוּלָא. שֵׂעִיר עִזִּים, לְכַפָּרָא עַל דְּסָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא חַיָּיבִין דִּלְתַתָּא.

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, (במדבר כ"ט) לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְּיִצְחָק דְּיִתְחַבָּר בֵּיהּ בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּתְרִין פָּרִים.

לשון הקודש

זֹאת בַּתְּחִלָּה, אוֹ דִּבֵּר עַל מַה שֶּׁיָּבֹא, אֲבָל בְּכֻלָּם מָה הַטַּעַם לֹא כָּתוּב וְזֹאת? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִדְבָּק וָא"ו. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא ז) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב לְמַעְלָה (שם ו) וְזֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת, וָא"ו מוֹסִיף עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן, מִשּׁוּם כָּךְ נִתְּנָה תּוֹרָה בְּ"זֹאת".

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב (שם כו) אַף אֲנִי אֶעֱשֶׂה זֹאת, אֲסַלֵּק מִמֶּנָּה וָא"ו וְתַעֲשֶׂה בָּהֶם נְקָמוֹת, וְכָל הַקָּרְבָּנוֹת בָּאִים לְקָרֵב אֶת ה"זֹאת" לְמַעְלָה בַּשְּׁלִישִׁי הַזֶּה, וְאָנוּ מַקְרִיבִים בְּיוֹם זֶה שְׁנֵי פָּרִים בְּמוּסָף, לְהוֹסִיף לָהּ שְׁנֵי חֲלָקִים. אַיִל אֶחָד לְחַבֵּר לָהּ הַכֹּחַ שֶׁל גְּבוּרָה, שִׁבְעָה כְּבָשִׂים כְּנֶגֶד כָּל הַדַּרְגּוֹת שֶׁיִּשְׂמְחוּ בַּהִלּוּלָא הַזּוֹ, שְׂעִיר עִזִּים לְכַפֵּר עַל שֶׁטִּמְּאוּ הַמִּקְדָּשׁ הָרִשָּׁעִים שֶׁלְּמַטָּה.

(במדבר כט) וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת

הַאי דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ח׳) **וַתָּנַח הַתֵּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר**, דְּאִתּוֹסְפָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי שְׁבִיעִית עַל עֶשֶׂר סְמִיכָא לַעֲשָׂרָה. בְּגִין כָּךְ פָּר אֶחָד לְאוֹסָפָא לֵיהּ חֵילָא דְּאִימָּא עִלָּאָה לְמֵידָן עַלְמָא. אֲבָל תְּרֵין לָא, בְּגִין דְּלָא יְכִיל עַלְמָא לְמִסְבַּל דִּינָא תַּקִּיפָא.

אַיִל אֶחָד, גְּבוּרָה דִּילֵיהּ לִישָׁנָא דְּתַקִּיפוּ, (תהלים כ״א) **אֱיֵלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. וְהַאי אַיִל תַּשְׁפַּח בְּכוּלְהוּ מוֹסָפִין, דְּמוֹסִיפִין חֵילָא דִּגְבוּרָה עֲלַיְיהוּ. בָּר מִשָּׁבְתָּא דְּאִית בֵּיהּ נִיחָא, וְלֵית בֵּיהּ דִּינָא כְלָל. דְּאִתְגַּלְיָיא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא חֵידוּ וְטָבָאן לְכוּלְהוּ עִלָּאִין (ס״א עָלְמִין).** (במדבר כ״ח) **כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה, לְמֵיהַב חֵילָא לְכוּלְהוּ דַּרְגִּין. שָׂעִיר עִזִּים דְּלָא יִתְחָזֵי סָאִיבוּ בְּמַקְדְּשָׁא בְּיוֹמָא דְּדִינָא וּבְהַאי יוֹמָא אִתְחַבָּר גְּבוּרָה עִלָּאָה בְּדִינָא תַּתָּאָה דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ לְמֵידָן עַלְמָא.**

לשון הקודש

יִצְחָק שֶׁיִּתְחַבֵּר עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנֵי פָּרִים. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ח) וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר, שֶׁהִתּוֹסְפָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא שְׁבִיעִית עַל עֶשֶׂר סְמוּכָה לַעֲשָׂרָה. מִשּׁוּם כָּךְ פַּר אֶחָד, לְהוֹסִיף לוֹ כֹּחַ הָאִמָּא הָעֶלְיוֹנָה לָדוּן אֶת הָעוֹלָם. אֲבָל שְׁנַיִם לֹא, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם לֹא יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת הַדִּין הַקָּשֶׁה.

אַיִל אֶחָד – הַגְּבוּרָה שֶׁלּוֹ, לָשׁוֹן שֶׁל תַּקִּיפוּת, (תהלים כב) אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה, וְהָאַיִל הַזֶּה תִּמְצָא בְּכָל הַמּוֹסָפִים, שֶׁמּוֹסִיפִים כֹּחַ וּגְבוּרָה עֲלֵיהֶם, פְּרָט לְשַׁבָּת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מְנוּחָה וְאֵין בָּהּ דִּין כְּלָל, שֶׁמִּתְגַּלֶּה הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שִׂמְחָה וְטוֹבוֹת לְכָל הָעֶלְיוֹנִים (עולמים). (במדבר כח) כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה – לָתֵת כֹּחַ לְכָל הַדְּרָגוֹת. שָׂעִיר עִזִּים – שֶׁלֹּא תֵּרָאֶה טֻמְאָה בַּמִּקְדָּשׁ בְּיוֹם

תָּא חֲזֵי, גְּבוּרָה דִּינָא קַשְׁיָא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דִּינָא רַפְיָא. אַךְ חוֹבַת הַיּוֹם פַּר אֶחָד, בְּגִין דְּיָכִיל עַלְמָא לְמִסְבַּל. וּבְגִין כָּךְ בְּרֵישׁ יַרְחָא תְּרִין פָּרִים דְּהִיא כַּפָּרָה. בַּעֲשָׂרָה לְיַרְחָא לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְּמֹשֶׁה, בְּמוּסָף דִּילֵיהּ פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד, דְּלָא אִתּוֹסַף בֵּיהּ דִּינָא כָּל כַּךְ בְּגִין דְּהוּא יוֹמָא דְּכַפָּרָה. אַיִל אֶחָד תַּקִּיף, לְתַבְּרָא רְשִׁיעֵי עַלְמָא, וּבַעֵינָן לְמֶעְבַּד נַיְיחָא לְשָׁכְבָא רָגְזָא. כְּבָשִׂים שִׁבְעָה, לְאוֹסָפָא לְכוּלְהוּ דַּרְגִּין. שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד, אִתּוֹסַף הָכָא בְּחוֹבַת הַיּוֹם לְכַפָּרָא עַל סוֹאֲבָת מַקְדְּשָׁא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִלְּעֵילָא מְכַפֵּר כּוּלָּא. וְלָא יִשְׁתָּאַר סָאִיבוּ בְּעָלְמָא.

בְּגִין כָּךְ, חַד בְּיוֹמָא, לְכַפָּרָא קֻדְשָׁא הַקְּדָשִׁים חַד זִמְנָא בְּשַׁתָּא, בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח כָּל כַּךְ סָאִיבוּ תַּמָּן. וְחַד לְבָרָא, לַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, דְּלָא יִשְׁתַּכַּח סָאִיבוּ

לשון הקודש

הַדִּין, וּבְיוֹם זֶה מִתְחַבֶּרֶת הַגְּבוּרָה הָעֶלְיוֹנָה בַּדִּין הַתַּחְתּוֹן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ לָדוּן אֶת הָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, גְּבוּרָה דִּין הַקָּשֶׁה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דִּין הָרָפֶה, אַךְ חוֹבַת הַיּוֹם פַּר אֶחָד כְּדֵי שֶׁהָעוֹלָם יוּכַל לִסְבֹּל, וְלָכֵן בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁנֵי פָּרִים, שֶׁהִיא כַּפָּרָה. בַּעֲשָׂרָה לַחֹדֶשׁ כְּנֶגֶד דַּרְגַּת מֹשֶׁה. בַּמּוּסָף שֶׁלּוֹ פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד, שֶׁלֹּא נוֹסַף בּוֹ דִּין כָּל כָּךְ, הֱיוֹת שֶׁאוֹתוֹ יוֹם הוּא שֶׁל כַּפָּרָה. אַיִל אֶחָד תַּקִּיף לִשְׁבֹּר אֶת הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת נַחַת לְשַׁכֵּךְ הָרֹגֶז. כְּבָשִׂים שִׁבְעָה לְהוֹסִיף לְכָל הַדְּרָגוֹת. שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד הִתּוֹסֵף כָּאן בְּחוֹבַת הַיּוֹם לְכַפֵּר עַל טֻמְאַת הַמִּקְדָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה יְכַפֵּר עַל הַכֹּל וְלֹא תִשָּׁאֵר טֻמְאָה בָּעוֹלָם.

מִשּׁוּם כָּךְ אֶחָד בַּיּוֹם, לְכַפֵּר קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִמָּצֵא שָׁם טֻמְאָה כָּל כָּךְ, וְאֶחָד בַּחוּץ

בְּעָלְמָא. בַּחֲמִשָּׁה עֲשָׂר לְיַרְחָא לְקֶבֵל דַּרְגָּא דְּאַהֲרֹן דְּאֶחִיד בְּהו"ד וְאִסְתַּלַק נָמֵי בְּחֶסֶ"ד.

וּבְגִין כָּךְ בְּהַאי זִמְנָא אֲפִילוּ עִם כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא עֲבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טִיבוּ. בְּגִין דְּאִתּוֹסַף חֶסֶ"ד דְּאַהֲרֹן עִם חֶסֶ"ד דְּאַבְרָהָם וְאִינּוּן מְקָרְבִין בֵּיהּ בְּשִׁבְעָה יוֹמִין קָרְבָּנִין עֲלָוָן, בְּגִין דְּיִתְחַדּוּ כּוּלֵיהּ עָלְמָא בְּחֶדְוָותָא דְּיִשְׂרָאֵל. שִׁבְעִין פָּרִים לְקֶבֵל שִׁבְעִין אוּמִין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת דְּעָלְמָא, וּבְיוֹמָא קַדְמָאָה פָּרִים שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. לְאַחֲזָאָה דְּלָאו אִינּוּן כְּדָאי לְאִתְקַיְּימָא בְּעָלְמָא, אֶלָּא בְּטִיבוּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִית בֵּיהּ תְּלֵיסַר מִכִּילָן דְּרַחֲמֵי.

אֵלִּים שְׁנַיִם לְמֶהֱוֵי תַּקִּיפוּ לְהַהוּא דַּרְגָּא דְּחֶסֶ"ד עִלָּאָה עַל חַד תְּרִין מִמַּה דְּמִקָּרְבִין בְּכוּלְהוּ מוֹסָפִין בְּגִין דְּהַאי חַגָּא אִיהוּ לְקֶבֵל דַּרְגָּא דְּאַהֲרֹן

לשון הקודש

לַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁלֹּא תִמָּצֵא טֻמְאָה בָּעוֹלָם. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ כְּנֶגֶד דַּרְגַּת אַהֲרֹן שֶׁאָחוּז בְּהוֹד, וְהִתְעַלָּה גַּם בְּחֶסֶד. **וְלָכֵן** בִּזְמַן זֶה אֲפִלּוּ עִם כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֶסֶד, מִשּׁוּם שֶׁמִּתּוֹסֵף חֶסֶד שֶׁל אַהֲרֹן עִם חֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם, וְהֵם מַקְרִיבִים בּוֹ בְּשִׁבְעָה יָמִים קָרְבְּנוֹת עוֹלוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּשְׂמְחוּ כָּל הָעוֹלָם בְּשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל. שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת הָעוֹלָם, וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן פָּרִים שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, לְהַרְאוֹת שֶׁאֵינָם כְּדָאִים לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם אֶלָּא בְּטוּבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים.

אֵילִים שְׁנַיִם, שֶׁתִּהְיֶה תַּקִּיפוּת לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל חֶסֶד עֶלְיוֹן עַל אֶחָד שְׁנַיִם מִמַּה שֶׁמַּקְרִיבִים בְּכָל הַמּוֹסָפִים, מִשּׁוּם שֶׁחַג

דְּאַחִיד בִּדְרָגָא שְׁתִיתָאֵי. וְאִקְרֵי יוֹם שְׁתִיתָאֵי. יוֹמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלֶף שְׁנִין. וּבְהַהוּא יוֹמָא זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוֹסָפָא עַל חַד תְּרֵין טִיבוּ לְעַמֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ט"ז) וְהָיָה בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ, אָז וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכֻלְּהוּ דַּרְגִּין דִּלְעֵילָּא אִתּוֹסַף בִּרְכָאן.

וּבְהַהוּא יוֹמָא ייֵתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא וְיִתְקְרֵי חַג הָאָסִיף דְּיַבְנִיאֵל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ גָּלוּתָא דְּעַמֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה י"א) וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא יוֹסִיף יְיָ שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת שְׁאָר עַמּוֹ. וְיִתְקְרֵי חַג הַסֻּכּוֹת, דְּכֻלְּהוּ שִׁבְעָה דַּרְגִּין חַפְיָין עַל יִשְׂרָאֵל כְּסוּכָּה וּבְגִין כָּךְ כּוּלְּהוּ עֲנָנֵי כָּבוֹד אַזְלִין עִם יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא בִּזְכוּתָא דְּאַהֲרֹן בְּגִין כָּךְ אַרְבָּעָה עָשָׂר אִמְרִין בְּכָל יוֹמָא.

לשון הקודש

זֶה הוּא בְּנֶגֶד דַּרְגַּת אַהֲרֹן, שֶׁאָחוּז בְּדַרְגָּה שִׁשִּׁית. וְנִקְרָא יוֹם הַשִּׁשִּׁי. יוֹמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלֶף שָׁנִים. וּבְאוֹתוֹ יוֹם עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹסִיף עַל כָּל אֶחָד שְׁנַיִם חֶסֶד לְעַמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות טז) וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ, אָז – וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכָל הַדַּרְגּוֹת שֶׁלְּמַעְלָה נוֹסָפוֹת בְּרָכוֹת.

וּבְאוֹתוֹ יוֹם יָבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ וְיִקָּרֵא חַג הָאָסִיף, שֶׁיְּכַנֵּס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹ הַגָּלוּת שֶׁל עַמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף ה' שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת שְׁאָר עַמּוֹ. וְיִקָּרֵא חַג הַסֻּכּוֹת, שֶׁכָּל שֶׁבַע הַדְּרָגוֹת מְכֻסּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ סֻכָּה, וְלָכֵן כָּל עַנְנֵי הַכָּבוֹד הוֹלְכִים עִם יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר בִּזְכוּת אַהֲרֹן, וְלָכֵן אַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים שֶׁבְּכָל יוֹם.

וּבְשִׁבְעָה יוֹמִין הָא שִׁבְעָתַיִם וְיַנְהִיר שִׁבְעָתַיִם נְהִירוּ דְשִׁמְשָׁא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרָחֵם עַל עַלְמָא וְשָׁעִיר עִזִּים אֶחָד חַטָּאת לְכַפָּרָא עַל סָאִיבוּ מַקְדְּשָׁא דְּסָאִיבוּ אוּמֵי עַלְמָא עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּיוֹמָא תִּנְיָנָא לְקֶבֵל דַּרְגָּא דְיִצְחָק. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה לְקֶבֵל דַּרְגָּא דְיַעֲקֹב. בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה לְקֶבֵל דַּרְגָּא דְיוֹסֵף. בְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה לְקֶבֵל דַּרְגָּא דְמֹשֶׁה. בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה לְקֶבֵל דַּרְגָּא דְאַהֲרֹן:

וְתָא חֲזֵי בְּהַאי חַגָּא וּבְחַגָּא דְּפִטִירוּ, שִׁבְעָה יוֹמֵי דְּכוּלְהוּ יוֹמִין דִּלְעֵילָּא בְּהוּ. מָה דְּלֵית כֵּן בִּשְׁאָר חַגִּין דְּמִקָּרְבִין בְּהוּ מוּסָף, אֶלָּא הַיְינוּ דְּאוֹקִימְנָא בָּרָזָא דְּמְהֵימְנוּתָא (בראשית ל') מָחְשׁוֹף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, דְּי לְכָל אִינּוּן שִׁבְעָה שִׁבְעָה דַּרְגִּין אַסְחַר לוֹן בִּסְטָר דְּחֶסֶ"ד חַגָּא דְּפִטִירָא, לְקֶבֵל אַבְרָהָם דְּאָתֵי מִחֶסֶ"ד בְּגִין כָּךְ כּוּלְהוּ דַּרְגִּין תַּמָּן.

לשון הקודש

וּבְשִׁבְעָה יָמִים – הֲרֵי שִׁבְעָתַיִם, וְיָאִיר שִׁבְעָתַיִם אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת – לְכַפֵּר עַל טֻמְאַת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁטִּמְּאוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יִצְחָק. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יַעֲקֹב. בַּיּוֹם הָרְבִיעִי כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יוֹסֵף. בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי כְּנֶגֶד דַּרְגַּת מֹשֶׁה. בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי כְּנֶגֶד דַּרְגַּת אַהֲרֹן.

וּבָא וּרְאֵה, בְּחַג זֶה וּבְחַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעָה יָמִים שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם כָּל הַיָּמִים שֶׁלְּמַעְלָה, מַה שֵּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר חַגִּים שֶׁמַּקְרִיבִים בָּהֶם מוּסָף, אֶלָּא הַיְינוּ מַה שֶּׁפֵּרַשְׁנוּ בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, (בראשית ל) מַחְשׁוֹף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, שֶׁלְּכָל אוֹתָם שִׁבְעָה שֶׁבַע דְּרָגוֹת מַקִּיפוֹת אוֹתָם בְּצַד

דְּהָא לְכוּלְהוּ דַּרְגִּין אָסְחַר יַעֲקֹב שְׁלֵימָא לְסִטְרָא דְּחֶסֶ"ד. הַאי חַנָּא לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְּאַהֲרֹן דְּאַחִיד בְּחֶסֶד, כּוּלְהוּ עַמִּיהּ.

דָּבָר אַחֵר, בְּגִין דְּכוּלְהוּ דַּרְגִּין וְכוּלְהוּ זַכָּאִין, כַּד נַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי תַּמָּן בְּכִתְרוֹי וְזַמִּין לְמֶעְבַּד בֵּן בְּיוֹמֵי דְּיֵיתֵי מְשִׁיחָא. בְּגִין כָּךְ כּוּלְהוּ כִּתְרִין דִּרְמִיזִין הָכָא וְהָכָא וְנַטְלִין עַל חַד תְּרֵין שְׁבַע בִּרְכָאן הָכָא מֵהַתָּם. וְהָתָם עַל חַד שְׁבְעָה מִשְׁאָר מוֹסָפִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. כְּיוֹם צֵאתְךָ הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר. מַאי כִּימֵי. דְּכוּלְהוּ יוֹמִין עִלָּאִין אִזְדַּמְנוּ הָתָם וְאִזְדַּמְנוּ הָכָא. בְּגִין כָּךְ נִפְלָאוֹת חַמְשִׁין פְּלָאוֹת, חַמְשִׁין פְּלָאוֹת. דְּהָא חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָ"ה פָּתַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפָּקָא לוֹן מִתַּמָּן.

לשון הקודש

חַסֶד, הֶחָג שֶׁל הַמַּצּוֹת כְּנֶגֶד אַבְרָהָם שֶׁבָּא מֵחֶסֶד, לָכֵן כָּל הַדְּרָגוֹת שָׁם, שֶׁהֲרֵי אֶת כָּל הַדְּרָגוֹת מַקִּיף יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם לַצַּד שֶׁל חֶסֶד. הֶחָג הַזֶּה כְּנֶגֶד דַּרְגָּתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁאָחוּז בְּחֶסֶד, כֻּלָּם עִמּוֹ.

דָּבָר אַחֵר – מְשׁוּם שֶׁכָּל הַדְּרָגוֹת וְכָל הַצַּדִּיקִים, כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְגַּלָּה שָׁם בַּכְּתָרִים שֶׁלּוֹ, וְעָתִיד לַעֲשׂוֹת כֵּן בִּזְמַן בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ. מְשׁוּם כָּךְ כָּל הַכְּתָרִים רְמוּזִים כָּאן וְכָאן, וְנוֹטְלִים עַל אֶחָד שִׁבְעָה שִׁבְעָה בִּרְכוֹת כָּאן מִשָּׁם. וְשָׁם עַל אֶחָד שִׁבְעָה מִשְׁאָר הַמּוֹסָפִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. כְּיוֹם צֵאתְךָ הָיָה לוֹ לוֹמַר! מַה זֶּה כִּימֵי? שֶׁכָּל הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים הִזְדַּמְּנוּ לְשָׁם וְהִזְדַּמְּנוּ לְכָאן, מְשׁוּם כָּךְ נִפְלָאוֹת, נ' פְּלָאוֹת, חֲמִשִּׁים פְּלָאוֹת, שֶׁהֲרֵי חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה פָּתַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא אוֹתָם מִשָּׁם, וְלָכֵן מְזֻכֶּרֶת בַּתּוֹרָה

וּבְגִינֵי כַּךְ בְּאוֹרַיְיתָא אִדְכַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם חַמְשִׁין זִמְנִין לְקֶבֶל חַמְשִׁין תַּרְעִין כְּדֵין יַעֲבִיד לְיוֹמֵי מְשִׁיחָא. וּמַאי אַרְאֶנּוּ. אֶלָּא אַרְאֶנּוּ לְהַהוּא סָבָא דְּחָזָא בְּקַדְמִיתָא דִּכְתִיב (שמות י"ד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה. כְּדֵין זַמִּין לְמֶחֱזֵי פּוּרְעָנוּתָא דֶּאֱדוֹם.

דָּבָר אַחֵר, דִּבְגִינְהוֹן דְּשִׁבְעָה צַדִּיקַיָּיא, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לְכָל אוּמִין דְּעָלְמָא וְלָא יִשְׁתָּאַר בְּעָלְמָא אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי וְיִשְׂרָאֵל גַּוֵּי אֶחָד בְּגִין כָּךְ הַכָּא שִׁבְעָה יוֹמִין.

תָּא חֲזֵי, דִּבְגִין כַּךְ מִתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין. וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה שַׁלְטִין יִשְׂרָאֵל לְחוֹדֵיהוֹ בְּעָלְמָא וּמְקַרִיבִין פָּר אֶחָד אַיִל אֶחָד, רָזָא דְּיִחוּדָא. שִׁבְעָה כְּבָשִׂים לְקֶבֶל שִׁבְעָה דַּרְגִּין. שְׂעִיר עִזִּים, אַף עַל גַּב דְּבַהַהוּא זִמְנָא יַעֲבְרִינֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעָלְמָא,

לשון הקודש

חֲמִשִּׁים פְּעָמִים יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, כָּךְ יַעֲשֶׂה לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וּמַה זֶּה אַרְאֶנּוּ? אֶלָּא אַרְאֶנּוּ אֶת אוֹתוֹ הַזָּקֵן שֶׁרָאָה בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב (שמות יד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה, וְאָז עֲתִיד לִרְאוֹת אֶת הַפֻּרְעָנוּת שֶׁל אֱדוֹם

דָּבָר אַחֵר – שֶׁבִּשְׁבִיל שִׁבְעַת הַצַּדִּיקִים עֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר אֶת כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְלֹא יִשָּׁאֵר בָּעוֹלָם אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד. מִשּׁוּם כָּךְ כָּאן שִׁבְעָה יָמִים.

בֵּא רְאֵה שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ מִתְמַעֲטִים וְהוֹלְכִים, וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שׁוֹלְטִים יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם בָּעוֹלָם וּמַקְרִיבִים פַּר אֶחָד, אַיִל אֶחָד, סוֹד הַיִּחוּד. שִׁבְעָה כְּבָשִׂים – כְּנֶגֶד שֶׁבַע דְּרָגוֹת. שְׂעִיר עִזִּים – אַף עַל גַּב שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יַעֲבִירֵנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִן הָעוֹלָם, עִם כָּל זֶה יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ

עִם כָּל דָּא יִשְׁתָּאַר מִנַּיְהּ דְּלָא יִתְבַּטְלוּן מִפִּרְיָה וְרִבְיָה. וּבְהַהוּא זִמְנָא יִפְקוּן מַיִם חַיִּים מֵחָכְמָה עִלָּאָה (זכריה י"ד) חֶצְיָם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי דָּא חֶסֶד עִלָּאָה וְחֶצְיָם אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן דָּא גְּבוּרָ"ה תַּתָּאָה וּגְבוּרָ"ה עִלָּאָה. בַּקַּיִץ וּבַחוֹרֶף בִּסְטָרָא דְּאֶשָּׁא וּבִסְטָרָא דְּמַיָּא. דְּלָא יִשְׁתָּאַר דִּינָא בְּעַלְמָא אֶלָּא כֻּלָּא רַחֲמֵי וְחַיִּים וְחֵירוּ בְּעַלְמָא:

וְתָא חֲזֵי בְּהַאי חַגָּא עַבְדִּין נִסּוּךְ הַמַּיִם. נְבִיעַ דְּחֶסֶד בְּאִינּוּן שִׁתִּין מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְכוּלְהוּ שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין מְקַבְּלִין מֵאִינּוּן מַיִם חַיִּים דְּנָפְקִין מִירוּשָׁלַיִם עִלָּאָה טְמִירָא. וּבְאַן אֲתַר רָמִיז לְאִינּוּן מַיִם חַיִּים, בְּאִינּוּן שִׁיתִּין. וְחַסִידֵי וְצַדִּיקֵי חַדָּאן בְּהַאי הִלּוּלָא, בְּגִין דִּרְמִיזָא לְהַהוּא טִיבוּ דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד כַּד יַעְבֵּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

שֶׁלֹּא יִתְבַּטְלוּ מִפִּרְיָה וּרְבִיָּה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יֵצְאוּ מַיִם חַיִּים מֵחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, (זכריה י"ד) חֶצְיָם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי – זֶה חֶסֶד עֶלְיוֹן, וְחֶצְיָם אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן – זוֹ גְּבוּרָה תַּחְתּוֹנָה וּגְבוּרָה עֶלְיוֹנָה. בַּקַּיִץ וּבַחֹרֶף – בְּצַד הָאֵשׁ וּבְצַד הַמַּיִם. שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר דִּין בָּעוֹלָם, אֶלָּא הַכֹּל רַחֲמִים וְחַיִּים וְחֵרוּת בָּעוֹלָם.

וּבֹא רְאֵה, בֶּחָג הַזֶּה עוֹשִׂים נִסּוּךְ הַמַּיִם, שֶׁפַּע שֶׁל חֶסֶד בְּאוֹתָם שִׁיתִּים מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, וְכָל שִׁבְעַת הַיָּמִים הָעֶלְיוֹנִים מְקַבְּלִים מֵאוֹתָם מַיִם חַיִּים שֶׁיּוֹצְאִים מִירוּשָׁלַיִם הָעֶלְיוֹנָה הַטְּמִירָה. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם רָמוּז עַל אוֹתָם מַיִם חַיִּים? בְּאוֹתָם שִׁיתִּים, וַחֲסִידִים וְצַדִּיקִים שְׂמֵחִים בַּהִלּוּלָא הַזּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁרָמַז לְאוֹתוֹ הַטּוּב שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת כְּשֶׁיַּעֲבִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת

הוּא סָאִיבוּ מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אִינּוּן מַיִם חַיִּים טְהוֹרִים בְּאִינּוּן שִׁיתִּין, בְּהַהוּא מִזְבֵּחַ עִלָּאָה הַהוּא יָם הָאַחֲרוֹן. וְאִינּוּן תְּלָתָא לוֹגִין מַיִם שְׁמֹנֶה עָשָׂר בֵּצִים לְקַבֵּל צַדִּיק דְּאִקְרֵי ח"י הָעוֹלָמִים, וְעַל יְדֵיהּ מַיִם נַחְתִּין בְּאִינּוּן שִׁיתִּין.

וְתָא חֲזֵי הִלֵּל הַזָּקֵן כַּד הָוָה חַדֵּי בְּהַאי הִלּוּלָא אָמַר אִם אֲנִי כָאן הַכֹּל כָּאן. וְאִם אֵין אֲנִי כָאן מִי כָאן. הוּא רָמִיז וְאָמַר אִי שְׁכִינְתָּא דְּאִקְרֵי אֲנִי שַׁרְיָא כָאן. הַכֹּל כָּאן הַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי כָּל דְּאָתֵי לְאִזְדַּוְּגָא בָּהּ. וְאִם אֵין אֲנִי כָאן מִי כָאן. דְּהָא לָא חַשִׁיבָא טִיבוּ שְׁלֵימָא בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. אֲבָל כַּד יִשְׁתְּלָמוּ אִינּוּן פָּרִים כְּדֵין כְּתִיב (יְשַׁעְיָה י"ב) וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה. מָאן אִינּוּן. שִׁית מַעְיָנֵי דְּאִינּוּן מְרִיקִין בְּהַאי יְשׁוּעָה וּכְדֵין עַלְמָא כּוּלֵיהּ בְּחֶדְוָה בְּגִין דְּנָפְקָא

לשון הקודש

הַטְמָאָה מִן הָאָרֶץ, שֶׁיִּרְדוּ אוֹתָם מַיִם טְהוֹרִים בְּאוֹתָם הַשִּׁיתִּים בְּאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ עֶלְיוֹן, יָם הָאַחֲרוֹן, וְהֵם שְׁלֹשָׁה לֻגִּים מַיִם, שְׁמוֹנֶה עָשָׂרֵה בֵּיצִים, כְּנֶגֶד צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא חַי הָעוֹלָמִים, וְעַל יָדוֹ הַמַּיִם יוֹרְדִים בְּאוֹתָם שִׁיתִּים.

וּבֹא וּרְאֵה, כְּשֶׁהִלֵּל הַזָּקֵן הָיָה שָׂמֵחַ בַּהִלּוּלָא הַזּוֹ, אָמַר, אִם אֲנִי כָּאן – הַכֹּל כָּאן, וְאִם אֵין אֲנִי כָּאן – מִי כָּאן? הָיָה רוֹמֵז וְאוֹמֵר, אִם שְׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת אֲנִי שׁוֹרָה כָּאן – הַכֹּל כָּאן, אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא כֹּל שֶׁבָּהּ לְהִזְדַּוֵּג בָּהּ. וְאִם אֵין אֲנִי כָּאן – מִי כָּאן? שֶׁהֲרֵי לֹא חָשׁוּב טוֹב שָׁלֵם, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. אֲבָל כְּשֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ אוֹתָם פָּרִים, אָז כָּתוּב (ישעיה יב) וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן

שְׁבִינְתָּא מִבֵּין הַהוּא סָאִיבוּ דִשְׁאָר עַמִּין, בְּגִין כָּךְ (במדבר כ"ט) בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם.

תָּא חֲזֵי, עֶשֶׂר נְטִיעוֹת עֲרָבָה וְנִסּוּךְ הַמַּיִם הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. שְׁאַר מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא תּוֹרָה. וְהָכָא הֲלָכָה. מַאי טַעְמָא, אֶלָּא בְּגִין דְּהַאי אַתְרָא דְּאִקְרֵי הַר סִינַי, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אוֹלִיפַת לֵיהּ לְמֹשֶׁה לְקַשְׁרָא קִשְׁרִין דִּמְהֵימְנוּתָא.

אִינּוּן עֶשֶׂר נְטִיעִין דְּנָצַב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא אֲחִיד לוֹן בְּהַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי עֶרֶב שְׁבִיעִית וַיַּעַבְדוּן פְּרִי בְּהַהוּא בֵּית סְאָה, בְּגִין דְּאַיְיתֵי מְזוֹנָא לְעָלְמָא בְּהַאי שְׁבִיעִית. דְּלֵית לוֹן מְזוֹנָא אֶלָּא מֵהַהוּא שַׁתָּא שְׁתִיתָאָה דְּזַרְעִין בָּהּ זַרְעִין, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (הושע י') זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד, מָה דְּזַרְעִין יְהֵא לְהַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי צְדָקָה שְׁלֵמָה, וּכְדֵין

לשון הקודש

מִמַּעֲיָנֵי הַיְשׁוּעָה. מִי הֵם? שִׁשָּׁה מַעְיָנוֹת שֶׁמְּרִיקִים בַּיְשׁוּעָה הַזֹּאת, וְאָז הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּחֶדְוָה, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁבִינָה יוֹצֵאת מִתּוֹךְ אוֹתָהּ מְמַאֵת שְׁאָר הָעַמִּים, מִשּׁוּם כָּךְ (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם.

בֵּא רְאֵה, עֶשֶׂר נְטִיעוֹת, עֲרָבָה וְנִסּוּךְ הַמַּיִם – הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, שְׁאָר הַדְּבָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה – תּוֹרָה, וְכָאן הֲלָכָה. מָה הַטַּעַם? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמָּקוֹם זֶה שֶׁנִּקְרָא הַר סִינַי, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לִמְּדָה אֶת מֹשֶׁה לְקַשֵּׁר קִשְׁרֵי הֶאֱמוּנָה.

אוֹתָן עֶשֶׂר נְטִיעוֹת שֶׁנָּטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָחַז אוֹתָן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֶרֶב שְׁבִיעִית, וְיַעֲשׂוּ פְּרִי בְּאוֹתוֹ בֵּית סְאָה, בִּדֵי שֶׁיָּבֹא מָזוֹן לָעוֹלָם בַּשְּׁבִיעִית הַזּוֹ, שֶׁאֵין לָהֶם מָזוֹן אֶלָּא מֵאוֹתָהּ שָׁנָה שִׁשִּׁית שֶׁזּוֹרְעִים בָּהּ זְרָעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (הושע י) זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה וְקִצְרוּ לְפִי

וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד כְּדִין יְהֵא טִיבוּ עִלָּאָה. וּמַאן אִיהוּ לְפִי (פִּי) חֶסֶד דָּא אַבְרָהָם.

וְתָא חֲזֵי לְתַתָּא שִׁבְעָה עֲבִידָן אִית בֵּינֵיהוֹן. זְרִיעָ"ה לְקַבֵּל אִימָּא עִלָּאָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ז) הֵא לָכֶם זֶרַע. קְצִירָ"ה לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְאַבְרָהָם הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד. דִּישָׁ"ה בַּחֲרוּץ לְקַבֵּל דַּרְגֵּיהּ דְיִצְחָק דְּעָבִיד דִּינָא וְאַפְרִישׁ תֶּבֶן מֵהַהוּא בָּר. דִּינָא אַפְרִישׁ מִגֵּיהּ וְעָבַד דִּינָא בִּרְשִׁיעֵי עַלְמָא וּכְדֵין אִינְהוּ כְּמוֹץ לִפְנֵי רוּחַ. וְהַאי רוּחַ דָּא דַּרְגָּא דְיַעֲקֹב דִּכְתִיב (בראשית מ"ה) וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב, וּלְקַבְלֵיהּ זוֹרֶ"ה וְהוּא מוֹץ לְאֶשָּׁא אִתְיְהִיב לְמִיכָל. טוֹחֵ"ן לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְמֹשֶׁה. לָ"שׁ לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְאַהֲרֹן. אוֹפֶ"ה לְקַבֵּל דַּרְגָּא דְצַדִּי"ק וְאִתְעֲבִיד לֶ"חֶ"ם בְּיָדוֹ דְצַדִּי"ק בְּהַהוּא אוֹר דְּאִית בְּצִיּוֹן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קל"ו) נוֹתֵן לֶחֶם

לשון הקודש

חֶסֶד. מַה שֶּׁזּוֹרְעִים יִהְיֶה לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדָקָה שְׁלֵמָה, וְאָז וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד, אָז יִהְיֶה טוֹב הָעֶלְיוֹן. וּמִי הוּא לְפִי חֶסֶד? זֶה אַבְרָהָם.

בֹּא רְאֵה, לְמַטָּה שִׁבְעָה מַעֲשִׂים יֵשׁ בֵּינֵיהֶם. זְרִיעָה – כְּנֶגֶד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מו) הֵא לָם זֶרַע. קְצִירָה – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת אַבְרָהָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב [וְ]קִצְרוּ לְפִי חֶסֶד. דִּישָׁה בְּחָרוּץ – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת יִצְחָק, שֶׁעוֹשָׂה דִּין וּמַפְרִיד תֶּבֶן מֵאוֹתוֹ בָּר. דִּין מַפְרִיד מִמֶּנּוּ, וְעוֹשֶׂה דִּין בִּרְשָׁעֵי הָעוֹלָם, וְאָז הוּא (תהלים לה) כְּמֹץ לִפְנֵי רוּחַ. וְרוּחַ הַזּוֹ זוֹ הַדַּרְגָּה שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב (בראשית מה) וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב, וּכְנֶגְדּוֹ זוֹרֶה. וְאוֹתוֹ הַמֹּץ נִתָּן לָאֵשׁ לְמַאֲכָל. טוֹחֵן – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת מֹשֶׁה. לָשׁ – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת אַהֲרֹן. אוֹפֶה – כְּנֶגֶד דַּרְגַּת צַדִּיק, וְנַעֲשֶׂה לֶחֶם בְּיָדוֹ שֶׁל צַדִּיק בְּאוֹתוֹ

לְכָל בָּשָׂר. בְּקַדְמִיתָא לְכָ"ל וּלְבָתַר לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי בָּשָׂר וּמַאי לֶחֶם דָּא קִיּוּמָא.

וּבְהַאי שַׁתָּא שְׁבִיעַאָה לָא עָבְדִין עֲבִידְתָּא, אֶלָּא אַכְלִין הַהוּא לֶחֶם דְּאִתְיְיהִיב לְהוּ מִשָּׁתָּא שְׁתִיתָאָה. וְכוּלְהוּ עָלְמִין בְּחֶדְוָה נָיְיחִין וְכוּלְהוּ מִסְכְּנֵי וְעָתִירֵי כוּלְהוּ שָׁוִין בְּהַאי אֲתַר, דְּהָא כוּלְהוּ תַּתָּאֵי מֵהָאי שַׁתָּא שְׁבִיעַאָה מִתְּזָנִין. וְאִי בַר נָשׁ עָבִיד בְּאִינּוּן פֵּירִין סְחוֹרָתָא. הַאי דְּאַתְרָא דְּעַנְיוּתָא מָנַע מִנֵּיהּ בִּרְכָאן, בְּגִין כָּךְ מָנַע מִנֵּיהּ בִּרְכָאן. וּבָעֵי בַר נָשׁ לְאַחֲזָאָה דְּהַאי אַרְעָא קַדִּישָׁא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִית לָהּ נַיְיחָא בְּבַעְלָהּ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֶחֶם לְהַאי כָּ"ל. וְכָ"ל לְהַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי בָּשָׂ"ר מִבְּשָׂרִי, וְלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִדִּילָהּ אֶלָּא הַנְהוּ סְפִיחֵי דְּשִׁתִּיתָאָה דְּאִזְדָּרְעוּ בָּהּ מִמֵּילָא.

לשון הקודש

אוֹר שֶׁיֵּשׁ בְּצִיּוּן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלו) נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר. בַּתְּחִלָּה לְ"כָל", וְאַחַר כָּךְ לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא בָּשָׂר. וּמַה זֶּה לֶחֶם? זֶה הַקִּיּוּם.

וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הַזּוֹ לֹא עוֹשִׂים מְלָאכָה, אֶלָּא אוֹכְלִים אוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁנִּתַּן לָהֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית, וְכָל הָעוֹלָמוֹת נָחִים בְּחֶדְוָה. וְכָל הָעֲנִיִּים וְהָעֲשִׁירִים, כֻּלָּם שָׁוִים בְּמָקוֹם זֶה, שֶׁהֲרֵי כָּל הַתַּחְתּוֹנִים נִזּוֹנִים מִשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הַזּוֹ. וְאִם אָדָם עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּאוֹתָם פֵּרוֹת, הַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁל עֲנִיּוּת מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת, וְלָכֵן מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת. וְצָרִיךְ אָדָם לְהַרְאוֹת שֶׁלְּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵשׁ נַחַת עִם בַּעְלָהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לַכֹּל הַזֶּה, וְ"כֹּל" לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא (בראשית ב) בָּשָׂר מִבְּשָׂרִי, וְאֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁלָּהּ, אֶלָּא אוֹתָם סְפִיחֵי הַשִּׁשִּׁית שֶׁנִּזְרְעוּ בָּהּ מֵאֵלָיו.

וּבָעֵי בַּר נָשׁ בְּהַהוּא עָרְבָ שְׁבִיעִית לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא דְּאַרְעָא בְּאִינּוּן עֶשֶׂר נְטִיעָן אִשְׁתְּלִימוּ בָּהּ דְּתִתְיַחֵד הַאי אַרְעָא בְּהוּ, וְלָא תִתְפָּרֵשׁ מִנַּיְיהוּ וְתִתְקְרֵי אַף הִיא נְטִיעָה, נְצִיבוּ דְּנָצַב קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְּלָא יִתְמְנַע מִינָּהּ הַהוּא טִיבוּ דְּאִית לָהּ עִם בַּעְלָהּ, נַיְיחָא בַּשְּׁבִיעִית. בְּגִין כָּךְ אָדָם בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה אִתְבְּרֵי וְאִזְדַּוּוֹגַת עִמֵּיהּ בַּת זוּגֵיהּ לְאִתְעַנְגָא בְּשַׁבְּתָא, וְהַשְׁתָּא אִזְדַּוּוֹגַת צֶדֶ"ק בְּשִׁתִיתָאָה לְמֵיהַב נְהִירוּ לְהַאי הַר סִינַי.

וְתָא חָזֵי, הַר חוֹרֵב אִתְקְרֵי כַּד אִזְדַּוַּוג עִמֵּיהּ וא"ו. וְאִי בְּנֵי נָשָׁא מַפְרִישִׁין וא"ו מִינָּהּ, אִקְרֵי חֻרְבָ לַיְיָ, דְּהָא חֻרְבָ כְּתִיב, וְעַבְדָּא נוּקְמִין. בְּגִין כָּךְ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה דְּיִכְלְלוּן יָתָהּ בְּאִינּוּן עֶשֶׂר נְטִיעָן עָרְבָ שְׁבִיעִית, וְיֵיתֵי מְזוֹנָא לְעָלְמָא

לשון הקודש

וְצָרִיךְ אָדָם בְּאוֹתוֹ עֶרֶב שְׁבִיעִית לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶת הָאָרֶץ בְּאוֹתָן עֶשֶׂר נְטִיעוֹת שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ בָהּ, שֶׁתִּתְיַחֵד הָאָרֶץ הַזּוֹ עִמָּהֶם וְלֹא תִפָּרֵד מֵהֶם, וְאַף הִיא תִּקָּרֵא נְטִיעָה, נְטִיעָה שֶׁנָּטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּנַע מִמֶּנָּה אוֹתוֹ טוּב שֶׁיֵּשׁ לָהּ עִם בַּעְלָהּ מְנוּחָה בַּשְּׁבִיעִית. וְלָכֵן נִבְרָא אָדָם בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי, וְהִזְדַּוְּגָה עִמּוֹ בַּת זוּגוֹ לְהִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת, וְעַכְשָׁו הִזְדַּוְּגָה צֶדֶק עִם שִׁשִּׁי לָתֵת אוֹר לְהַר סִינַי הַזֶּה.

וּבֹא וּרְאֵה, הַר חוֹרֵב נִקְרָא כְּשֶׁמִּזְדַּוֵּג עִמּוֹ וָא"ו, וְאִם בְּנֵי אָדָם מַפְרִידִים וָא"ו מִמֶּנָּה, נִקְרָא חֻרְבָ לַה', שֶׁהֲרֵי כָּתוּב חֻרְבָ, וְעוֹשֶׂה נְקָמוֹת, לָכֵן הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁיִּכְלְלוּ אוֹתָהּ עִם אוֹתָם עֶשֶׂר נְטִיעוֹת עֶרֶב שְׁבִיעִית, וְיָבֹא מָזוֹן לָעוֹלָם בַּשְּׁבִיעִית, שֶׁהוּא מָקוֹם

בַּשְׁבִיעִית. דְּהוּא אַתְרָא דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא אֶלָּא מָה דְּאִתְיְהִיב לָהּ מֵהַהוּא וא"ו.

וְתָא חֲזֵי יִשְׂרָאֵל כַּד עֲבַדוּ עֶגְלָא וְאַפְרִישׁוּ בִּרְכָאן מֵהַאי הַר חוֹרֵב דְּאַפְרִישׁוּ מִנֵּיהּ וא"ו וְקַצִּיצוּ בְּנִטְיעוֹת בְּאִינּוּן נְטִיעָן, מָה כְּתִיב (שמות ל"ג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב. הַהוּא עֲדִי עִלָּאָה, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא וּדְרוֹעָא דְּשָׁוְויָן בִּיָדָא כֵּהָה אַעְדִּיאוּ מִנְּהוֹן. וּמֵאַן אֲתַר אִתְיְהִיב לוֹן, מֵהַר חוֹרֵב כַּד אִזְדַּוּוג בָּהּ וא"ו. וְהַשְׁתָּא (משלי ט"ז) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף וְאִתְעָרוּ עֲלֵיהוֹן חֶרֶב.

בְּגִין כָּךְ בְּנֵי לֵוִי דְּעָבְדוּ לְוָיָה לְהַאי אַתְרָא, אִתְפְּרָעוּ מִנְּהוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ל"ב) וַיַּעֲמֹד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לַיהוָה אֵלָי וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֵוִי, דְּהָא לָא עָבְדוּ פְּרוּדָא אֶלָּא לְוָיָה. וְאָמַר לוֹן

לשון הקודש

שֶׁאֵין לוֹ אוֹר אֶלָּא מַה שֶּׁנִּתַּן לוֹ מֵאוֹתוֹ וָא"ו.

וּבָא וּרְאֵה, כְּשֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֶגֶל, וְהִפְרִידוּ הַבְּרָכוֹת מֵהַר חוֹרֵב הַזֶּה, שֶׁהִפְרִידוּ מִמֶּנּוּ וָא"ו וְקִצְצוּ בַּנְּטִיעוֹת, בְּאוֹתָן נְטִיעוֹת מַה כָּתוּב? (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב. אוֹתוֹ תַכְשִׁיט עֶלְיוֹן, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּזְרוֹעַ שֶׁשָּׁמִים בְּיָד כֵּהָה הֵסִירוּ מֵהֶם, וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם נִתַּן לָהֶם? מֵהַר חוֹרֵב, כְּשֶׁהִזְדַּוֵּג עִמָּהּ וָא"ו. וְכָעֵת (משלי טז) [ו]נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, וְעוֹרְרוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַחֶרֶב.

מִשּׁוּם כָּךְ, בְּנֵי לֵוִי שֶׁעָשׂוּ לְוָיָה לְמָקוֹם זֶה, נִפְרְעוּ מֵהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) וַיַּעֲמֹד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לַה' אֵלָי, וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֵוִי. שֶׁהֲרֵי לֹא עָשׂוּ פֵּרוּד, אֶלָּא לְוָיָה. וְאָמַר לָהֶם

מֹשֶׁה (שמות ל"ב) **כֹּה אָמַר יְיָ עִבְרוּ וָשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לְשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה, בְּגִין דְּהַאי כ"ה יָהֲבַת לוֹן רְשׁוּתָא לְמֶעְבַּד דִּינִין וּמַאן אִיהוּ כ"ה, דָּא הַר חוֹרֵב וּבְגִין כָּךְ קַטְלוּ מִנְּהוֹן כְּשִׁלְשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ, שְׁלֹשֶׁת לָא אִתְמַר, אֶלָּא כְּשִׁלְשֶׁת לְקַבֵּל הַנְהוּ תְּלָתָא דַּרְגִּין דְּהַוּוּ מַלְיָין לְהַאי בְּאֵר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב** (בְּרֵאשִׁית כ"ט) **וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדְרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. בְּגִין דְּאִינּוּן גָּרְמוּ דְּיִסְתַּלְקוּן מִינָהּ וְהָא אוּקְמוּהָ.**

בְּגִין כָּךְ פִּקִּדַת לֵיהּ הַאי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְמֹשֶׁה עַל אִינּוּן עֶשֶׂר נְטִיעָן וַעֲרָבָה דְּיָקִיפוּן לְהַאי מִזְבֵּחַ בְּאִינּוּן עַרְבֵי נַחַל לְקַבֵּל תְּרִין דַּרְגִּין דְּמָקִיפִין לְעֵילָּא דְּאִינּוּן נְצַ"ח הוֹ"ד. וּכְדֵין יַעַבְדוּן נִסּוּךְ הַמַּיִם מֵאִינּוּן מַיִם חַיִּים דְּאַתְיָין עַל יְדָא דְּצַדִּיק וְלָא יִמְנְעוּן מֵהַאי מִזְבֵּחַ טִיבוּ עִלָּאָה.

לשון הקודש

מֹשֶׁה, כֹּה אָמַר ה' עִבְרוּ וָשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לְשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה. מִשּׁוּם שֶׁהַ"כֹּה" הַזֹּאת נָתְנָה לָהֶם רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת דִּינִים. וּמִיהוּ כֹּה? זֶה הַר חוֹרֵב, וְלָכֵן הָרְגוּ מֵהֶם כְּשִׁלְשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ. שְׁלֹשֶׁת לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא כְּשִׁלְשֶׁת, כְּנֶגֶד אוֹתָן שָׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שֶׁהָיוּ מְמַלְאוֹת אֶת הַבְּאֵר הַזּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית כט) וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדְרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם גָּרְמוּ שֶׁיִּסְתַּלְקוּ מִמֶּנָּה, וַהֲרֵי בֵּאַרְתָּ.

מִשּׁוּם כָּךְ צִוְּתָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַזֹּאת אֶת מֹשֶׁה עַל אוֹתָן עֶשֶׂר נְטִיעוֹת וַעֲרָבָה, שֶׁיַּקִּיפוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה עִם אוֹתָם עַרְבֵי נַחַל, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי דְּרָגוֹת שֶׁמַּקִּיפִים לְמַעְלָה, שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד, וְאָז יַעֲשׂוּ נִסּוּךְ הַמַּיִם אוֹתָם מַיִם חַיִּים שֶׁבָּאִים עַל יְדֵי צַדִּיק, וְלֹא יִמְנְעוּ מִמִּזְבֵּחַ הַזֶּה הַטּוֹב הָעֶלְיוֹן.

וְתָא חֲזֵי כָּל שְׁאַר יוֹמֵי דְשָׁתָא בְּהַאי מִזְבֵּחַ עַבְדִין נְסוּךְ הַיַּיִן, רָמִיז לְדִינָא דְעָיִיל בָּה לְמִידָן עַלְמָא. אֲבָל בְּחָג עַבְדִין אוֹף בְּמַיִם חַיִּים. דְּהָא חַיִּים וְנָהִירוּ אִתּוֹסַף בְּהַהוּא זִמְנָא (יְשַׁעְיָה י"א) **כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים.**

עֲשָׂרָה פְּעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל, אַחַת בִּירִידָתָן לְמִצְרַיִם דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ו) **כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה וכו'** (וְגוֹ'). **וְאַחַת בַּעֲלִיָּתָן דִּכְתִיב** (שמות י"ב) **כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁנַיִם בְּחוּמָשׁ הַפְּקוּדִים וּשְׁנַיִם בִּימֵי שָׁאוּל, אַחַת בְּבֶזֶק וְאַחַת בַּטְּלָאִים, וְאַחַת בִּימֵי דָוִד** (שְׁמוּאֵל ב' כ"ג) **וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בִּימֵי עֶזְרָא** (עזרא ב') **כָּל הַקָּהָל כְּאֶחָד. וְאַחַת לְעָתִיד לָבֹא** (יִרְמְיָה ל"ג) **עוֹד תַּעֲבוֹרְנָה הַצֹּאן עַל יְדֵי מוֹנֶה.**

לשון הקודש

וּבְא וּרְאֵה, כָּל שְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה עוֹשִׂים בַּמִּזְבֵּחַ הַזֶּה נְסוּךְ הַיַּיִן, רוֹמֵז לַדִּין שֶׁנִּכְנָס בָּהּ לָדוּן אֶת הָעוֹלָם. אֲבָל בֶּחָג עוֹשִׂים אַף בְּמַיִם חַיִּים, שֶׁהֲרֵי חַיִּים וְאוֹר נוֹסָף בְּאוֹתוֹ זְמַן, (ישעיה יא) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים.

עֲשָׂר פְּעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל: אַחַת בִּירִידָתָם לְמִצְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (בראשית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה וְגוֹמֵר. וְאַחַת בַּעֲלִיָּתָם, שֶׁכָּתוּב (שמות יב) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁתַּיִם בְּחֻמַּשׁ הַפְּקוּדִים. וּשְׁתַּיִם בִּימֵי שָׁאוּל, אַחַת בְּבֶזֶק וְאַחַת בַּטְּלָאִים. וְאַחַת בִּימֵי דָוִד, (שמואל-ב כד) וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר מִפְקַד הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בִּימֵי עֶזְרָא, (עזרא ב) כָּל הַקָּהָל כְּאֶחָד. וְאַחַת לֶעָתִיד לָבֹא, (ירמיה לג) עוֹד תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאן עַל יְדֵי מוֹנֶה.

אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה, דָּא אָדָם עִלָּאָה דְּאַשְׁרֵי עֲלֹוי טִיבוּ דְעַתִּיקָא. אֵימָתַי, כַּד מָטָא חָכְמָה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי י"ח) **מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֵק רָצוֹן מִיְיָ. דָּא רַעֲוָא דְעַתִּיקָא וּמַאי אִיהוּ הַאי חָכְמָה, דָּא חָכְמָה זְעִירָא דְּהִיא רַבְרְבָא בְּאִתְחַבְּרוּתָא לְעֵילָּא. מָצָא, מַאי מָצָא כְּגוֹן דְּאִשְׁתַּכְּחַת בְּכֹלָּא. וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה דְּבָעֵי לְעַיְינָא וּלְאִסְתַּכְּלָא וּלְאַפָּקָא מֵעוֹמָקָא עִלָּאָה תְּבוּנָה, לְאַנְהָרָא לְהַאי חָכְמָה. וְעַל יְדָא דְמַאן אִתְנְהִירַת עַל יְדָא דְּאָדָם עִלָּאָה דְּמָפִיק רָצוֹן מִלְעֵילָּא לְאַנְהָרָא לָהּ:**

השלמה מההשמטות (סימן לח)

שֶׁבַע צוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכֻלָּן כְּנֶגֶד בַּאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם. וְאֵלּוּ הֵן שׂוֹק יָמִין וּשְׂמֹאל. יָד יָמִין וּשְׂמֹאל גּוּף וּבְרִית חֲרֵי שֵׁשׁ. וְהָא

לשון הקודש

אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה – זֶה אָדָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהִשְׁרָה עָלָיו הַטּוֹב שֶׁל הָעַתִּיק (כֶּתֶר), **אֵימָתַי. כְּשֶׁמַּגִּיעָה הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר** (משלי יח) **מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֵק רָצוֹן מֵה'. זֶה הָרָצוֹן שֶׁל הָעַתִּיק. וּמַהִי הַחָכְמָה הַזּוֹ? זוֹ חָכְמָה זְעִירָה שֶׁהִיא גְּדוֹלָה בְּהִתְחַבְּרוּת לְמַעְלָה. מָצָא, מַה זֶּה מָצָא? כְּמוֹ שֶׁנִּמְצֵאת בַּכֹּל. וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה – שֶׁצָּרִיךְ לְעַיֵּן וּלְהִסְתַּכֵּל וּלְהוֹצִיא מֵהָעֹמֶק הָעֶלְיוֹן תְּבוּנָה לְהָאִיר לַחָכְמָה הַזּוֹ, וְעַל יְדֵי מִי הִיא נְאוֹרָה? עַל יְדֵי הָאָדָם הָעֶלְיוֹן שֶׁמַּפִּיק רָצוֹן מִלְמַעְלָה לְהָאִיר לָהּ:

השלמה מההשמטות (סימן לח)

שֶׁבַע צוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא, וְכֻלָּן כְּנֶגֶד בָּאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם. וְאֵלּוּ הֵן:

אֲמַרְתָּ שִׁבְעָה. שֶׁבַע חַוֵּי בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ שֶׁעָלָה בְלִבּוֹ לִיטַּע בְּגָנּוֹ תִּשְׁעָה אִילָנִין זְכָרִים וְהָיוּ כֻּלָּם דְּקַלִּים, אָמַר כְּשֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם מִין אֶחָד, אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּים. מָה עָשָׂה, נָטַע אֶתְרוֹג בֵּינֵיהֶם וְהוּא אֶחָד מֵאוֹתָן הַתִּשְׁעָה שֶׁעָלָה בְלִבּוֹ לִהְיוֹת זְכָרִים וְאֶתְרוֹג מָאי חַוֵּי, נְקֵבָה וְהַיְינוּ דִּכְתִיב (ויקרא כ"ג) **פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים** (ע"כ).

זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן וְהָא כְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ וְגוֹ' וְאַחַר כָּךְ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. וַיַּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. אֶלָּא אִימָא, דִּכְתִיב יְצִירָה וּכְתִיב בָּהֶן עֲשִׂיָּה וּכְתִיב בָּהֶן בְּרִיאָה. עֲשִׂיָּה דִּכְתִיב זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם,

לשון הקודש

שׂוֹק יָמִין וּשְׂמֹאל, יַד יָמִין וּשְׂמֹאל, גּוּף וּבְרִית – הֲרֵי שֵׁשׁ. וַהֲרֵי אָמַרְתָּ שֶׁבַע? שֶׁבַע הֵם בְּאִשְׁתּוֹ, (שם ב) וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד. **מָשָׁל** לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁעָלָה בְלִבּוֹ לִטַּע בְּגָנּוֹ תִּשְׁעָה אִילָנוֹת זְכָרִים, וְהָיוּ כֻּלָּם דְּקָלִים. אָמַר, כְּשֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם מִין אֶחָד, אֵי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם. מָה עָשָׂה? נָטַע אֶתְרוֹג בֵּינֵיהֶם, וְהוּא אֶחָד מֵאוֹתָם הַתִּשְׁעָה שֶׁעָלָה בְלִבּוֹ לִהְיוֹת זְכָרִים. וְאֶתְרוֹג מַה נִּהְיָה? נְקֵבָה, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים:

זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם (בראשית ה). אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן? וַהֲרֵי כָּתוּב (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ וְגוֹמֵר, וְאַחַר כָּךְ (שם) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. אֶלָּא אֱמֹר, שֶׁכָּתוּב יְצִירָה, וְכָתוּב בָּהֶן עֲשִׂיָּה, וְכָתוּב בָּהֶן בְּרִיאָה.

בְּעֵת הִרְכִּיב הַנְּשָׁמָה עַל הַגּוּף וְאַסָּף הַכֹּל. וּמְנַלָּן דְּהָאי יְצִירָה לִישְׁנָא דְאַסּוּפֵי הוּא דִּכְתִיב, וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב עַל הָאָדָם זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם (ע"ב).

בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ בְּכָל אֵבָרָיו וּבְכָל חֲלָקָיו, וְהָא אֲמְרִינָן וא"ו לְמָה הוּא דּוֹמֶה לְעוֹטָה אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְהַאי וא"ו אֵינָהּ אֶלָּא שֵׁשׁ קְצָוות. אָמַר לֵיהּ, בְּרִית מִילָה וְזִווּגוֹ שֶׁל אָדָם חַשְׁבִינַן אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו שְׁלִשָּׁה. רֹאשׁוֹ וְגוּפוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוֹקָיו שִׁשָּׁה. וּכְנֶגְדָּם בְּמוֹתָם בַּשָּׁמַיִם דִּכְתִיב (קֹהֶלֶת ז') גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וְהַיְינוּ יָמִים (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְלֹא אָמַר בְּשִׁשֶּׁת יָמִים מְלַמֵּד שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ כֹּחוֹ:

(עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

עֲשִׂיָה, שֶׁכָּתוּב זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם, בְּעֵת הִרְכִּיב הַנְּשָׁמָה עַל הַגּוּף וְאַסַּף הַכֹּל. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁיְּצִירָה זוֹ הִיא לְשׁוֹן אִסּוּף הוּא שֶׁכָּתוּב (שם ב) וַיִּצֶר ה' אֱלֹהִים וְגוֹ' כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב עַל הָאָדָם – זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם. וַיְבָרֶךְ אֹתָם. **בְּצֶלֶם** אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ. בְּכָל אֵבָרָיו וּבְכָל חֲלָקָיו, וַהֲרֵי אָמוּר, וְא"ו לְמָה הוּא דּוֹמֶה? (תהלים קד) לְעֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, וַהֲרֵי וְא"ו אֵינָהּ אֶלָּא שֵׁשׁ קְצָוות. אָמַר לוֹ, בְּרִית מִילָה וְזִווּגוֹ שֶׁל אָדָם חֲשׁוּבִים אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו שְׁלִשָּׁה. רֹאשׁוֹ וְגוּפוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוֹקָיו שִׁשָּׁה. וּכְנֶגְדָּם כְּמוֹתָם בַּשָּׁמַיִם, שֶׁכָּתוּב (קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וְהַיְינוּ יָמִים,

השלמה מההשמטות המשך הנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹ'. פְּקוּדָא דָּא לְאִתְעַסְקָא בְּהַאי עָלְמָא בִּפְרִיָה וְרִבְיָה וּלְמֶעֱבַד תּוֹלָדִין לְאִתְפַּשְׁטָא שְׁמָא קַדִּישָׁא לְכָל סִטְרִין וּלְמִלְקַט רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְמֶהֱוֵי יְקָרָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא. דְּכָל מָאן דְּלָא אִתְעַסַּק בִּפְרִיָה וְרִבְיָה אֲזָעִיר דִּיוּקְנָא דְּמָרֵיהּ דְּלָא אִשְׁתְּכַח בְּהַאי עָלְמָא. וְגָרִים דְּלָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא בְּהַאי עָלְמָא דְּכְמָה דְּאִתּוֹסָפָן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, הֲכִי אִתּוֹסַף לְנַחֲתָא (נ"א דוּגְמָתָא) בְּהַאי עָלְמָא וְיוֹ יְקָרָא דְמַלְכָּא דִכְתִיב (מִשְׁלֵי י"ד) בְּרֹב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן.

הַדְרַת מֶלֶךְ דָּא וְיוֹ יְקָרָא דְמַלְכָּא דְאִתּוֹסַף לְנַחֲתָא בְּהַאי עָלְמָא, מְחִתַּת רָזוֹן דָּא זְעִירוּ

לשון הקודש

(שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלֹא אָמַר בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, מִלַּמֵּד שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ לוֹ כֹּחוֹ:

ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות המשך הנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹמֵר. מִצְוָה זוֹ לְהִתְעַסֵּק בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּפְרִיָה וּרְבִיָה וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת, שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְכָל הַצְּדָדִים, וְלִלְקֹט רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, שֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא מִתְעַסֵּק בִּפְרִיָה וּרְבִיָה, מַקְטִין אֶת הַדְּמוּת שֶׁל רִבּוֹנוֹ שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְגוֹרֵם שֶׁלֹּא תִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. כְּמוֹ שֶׁמִּתּוֹסְפוֹת רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, כָּךְ מִתּוֹסֵף לָרֶדֶת (נ"א דְּגְמָא) לָעוֹלָם הַזֶּה כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּתוּב (משלי יד) בְּרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן.

הַדְרַת מֶלֶךְ – זֶה זְיו כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁמִּתּוֹסֵף לָרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה. מְחִתַּת רָזוֹן

דְּדִיוּקְנָא דְּמַלְכָּא דְּאַזְעִיר מֵהַאי עָלְמָא, הֲכִי אַזְעִיר מֵעֵילָא. דְּהָא הַהוּא זִיוָא לָא נָחִית, וְאִתְחַשָּׁב עַל הַהוּא בַּר נָשׁ כְּאִילּוּ אוֹשִׁיד דָּמִין דְּנָרַע דְּיוּקְנָא דִּלְתַתָּא כְּגוֹנָא דִּלְעֵילָא דִּכְתִיב כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְאִיהוּ אַזְעִיר צֶלֶם אֱלֹהִים לְתַתָּא, וּדְמוּת וּדְיוּקְנָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאִתְעַסְקָא בְּפִרְיָה וְרִבְיָה וּלְמֶעֱבַד צֶלֶם אֱלֹהִים לְאַסְגָּאָה יְקָרָא דְּיֵי בְּכָל סִטְרִין: (עד כאן מההשמטות)

השלמה מההשמטות (סימן לח) רַעְיָא מְהֵימְנָא

פְּקוּדָא דָּא לְקַיֵּים פְּרִיָה וְרִבְיָה לְקַיֵּים בֵּן וּבַת. בְּגִין דְּאָב תַּמָּן י', וְאֵם תַּמָּן ה', בֵּן תַּמָּן ו', בַּת תַּמָּן ה'. וְאָב וְאֵם דְּלֵית לוֹן בֵּן וּבַת, גַּם יְי' לָא שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ, וּכְגַוְונָא דָּא בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית אָמַר פְּרוּ וּרְבוּ. פְּרוּ מִסְטְרָא דִּימִינָא וּרְבוּ מִסְטְרָא דְּשְׂמָאלָא דְּבֵיהּ בָּרָא אֱלֹקִים כֹּלָּא, וּבְרָא דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. אֶת הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא. וְאַמַּאי צָרִיךְ ד', בְּאָב וְאֵם בֵּן וּבַת. בְּגִין דְּהָא אִתְקַדָּשׁוּ

לשון הקודש

– זֶה הַקְּטָנַת דְּמוּת הַמֶּלֶךְ שֶׁמַּקְטִין מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ מַקְטִין גַּם לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ זִיו לֹא יוֹרֵד, וְנֶחְשָׁב עַל אוֹתוֹ אָדָם כְּאִלּוּ שָׁפַךְ דָּמִים, שֶׁגָּרַע הַדְּמוּת שֶׁלְּמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וְהוּא מַקְטִין צֶלֶם אֱלֹהִים לְמַטָּה וְהַדְּמוּת וּדְיוֹקֶן לְמַעְלָה, וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִתְעַסֵּק בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה וְלַעֲשׂוֹת צֶלֶם אֱלֹהִים לְהַגְדִּיל כְּבוֹד ה' בְּכָל הַצְּדָדִים:

ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות (סימן לח) ר"מ **מִצְוָה** זוֹ לְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה לְקַיֵּם בֵּן וּבַת, מִשּׁוּם שֶׁאָב שָׁם י', וְאֵם שָׁם ה', בֵּן שָׁם ו', בַּת שָׁם ה', וְאָב וְאֵם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בֵּן וּבַת, גַּם ה' לֹא שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם. וּכְמוֹ זֶה בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית אָמַר (בראשית א) פְּרוּ וּרְבוּ, פְּרוּ מִצַּד הַיָּמִין, וּרְבוּ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁבּוֹ בָּרָא אֱלֹהִים הַכֹּל, וּבָרָא זֶה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אֵת הָאָרֶץ – זוֹ

וְאִתְבָּרְכוּ בְּשָׁלֹשׁ קְדוּשׁוֹת וְשָׁבַע בִּרְכָאן דְּאִינּוּן י', צְרִיכִין לְמֶהֱוֵי ד' אַתְוָון דְּשַׁרְיָין עָלַיְיהוּ עֲשָׂרָה, לְמֶהֱוֵי בָּר נָשׁ רִשּׁוּת הַיָּחִיד לְמָארֵיהּ, דְּרָחֲבוּ ד' וְגָבְהוּ י'. וּמָאן דְּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא וּבְמִצְוָה בְּדָחִילוּ וּבְרָחִימוּ דְּמָארֵיהּ בְּאַתַר דְּיִרְאָה שַׁרְיָא תַּמָּן י', בְּאַתַר דְּאַהֲבָה שַׁרְיָא תַּמָּן ה'. בְּאַתַר דְּתוֹרָה שַׁרְיָא ו', וּבְאַתַר דְּמִצְוָה שַׁרְיָא ה'. בְּאַתַר דְּמַחֲשָׁבָה דְּאִתְמַר בָּהּ (שמואל ב ז) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם, כַּלִּיל מִכְלָא. שַׁרְיָא בֵּיהּ יו"ד ה"א וָא"ו ה"א. (תהלים קכ"ז) אִם יְיָ לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, מַאי שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, אִינּוּן סַמָּאֵ"ל וְנָחָשׁ ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, דְּאִתְכְּלִיל בְּשִׁית סִטְרִין כָּלִיל מִכְלָא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, בְּשַׁיְיפֵי מְתַקְּנָן בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא כְּדְקָא יָאוֹת כֹּלָּא תְּקוּנָא עִלָּאָה. נַעֲשֶׂה אָדָם רָזָא דְּכַר וְנוּקְבָא כֹּלָּא בְּחָכְמְתָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה. בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ לְאִשְׁתַּכְלְלָא דָּא

לשון הקודש

שְׁכִינָה. וְלָמָּה צָרִיךְ אַרְבַּע, בְּאָב וָאֵם בֵּן וּבַת? מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי הִתְקַדְּשׁוּ וְהִתְבָּרְכוּ בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת וְשֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁהֵם י', צְרִיכוֹת לִהְיוֹת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁשּׁוֹרוֹת עֲלֵיהֶם עֲשָׂרָה, לִהְיוֹת אָדָם רְשׁוּת הַיָּחִיד לַאֲדוֹנוֹ, שֶׁרָחֲבוּ אַרְבָּעָה וְגָבְהוּ עֲשָׂרָה. וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוָה בְּיִרְאָה וּבְאַהֲבַת אֲדוֹנוֹ, בְּמָקוֹם יִרְאָה שְׁרוּיָה שָׁם י', בְּמָקוֹם אַהֲבָה שְׁרוּיָה שָׁם ה', בְּמָקוֹם תּוֹרָה שְׁרוּיָה ו', וּבְמָקוֹם מִצְוָה שְׁרוּיָה ה', בְּמָקוֹם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שמואל–ב יט) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם, כָּלוּל מֵהַכֹּל, שׁוֹרָה בּוֹ יו"ד ה"א וָא"ו ה"א, (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ. מַה זֶּה שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ? אֵלּוּ סמא"ל וְנָחָשׁ:

ע"כ מההשמטות.

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ – שֶׁנִּכְלָל בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים כָּלוּל מֵהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, בְּאֵיבָרִים מְתֻקָּנִים בְּסוֹד הַחָכְמָה כָּרָאוּי, הַכֹּל תִּקּוּן עֶלְיוֹן. נַעֲשֶׂה אָדָם – סוֹד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, הַכֹּל בְּחָכְמָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה. בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ –

בְּדָא לְמֶהֱוֵי (ד"א ל"ג חַד) הוּא יְחִידָאי בְּעָלְמָא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא:

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (ד"א כְּלַל) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, הָכָא אִתְתַּקַּן מַה דְּלָא אִתְּמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי בְּגִין דְּאִתְכְּרֵי בֵּיהּ מוֹתָא, וְהָכָא אִתְּמַר וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וְאָזְלָא כְּמָה דְּאָמְרֵי חַבְרַיָּיא וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד זֶה מָוֶת.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְכִי לָא חָמָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַאן דְּאָמַר אֶת כָּל, לְאַסְגָּאָה כָּל דָּרִין דְּיֵיתוּן לְבָתַר כֵּן, וְכֵן כָּל מַה דְּיִתְחַדַּשׁ בְּעָלְמָא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא עַד לָא ייֵתוּן לְעָלְמָא. אֲשֶׁר עָשָׂה, דָּא כָּל עוֹבָדִין דִּבְרֵאשִׁית, דְּתַמָּן אִתְכְּרֵי יְסוֹדָא וְעִקָּרָא לְכָל מַה דְּייֵתֵי וְיִתְחַדַּשׁ בְּעָלְמָא לְבָתַר כֵּן. וּבְגִין כָּךְ חָמָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לָא הָוָה

לשון הקודש

לְהִתְתַּקֵּן זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת [אֶחָד] הוּא יְחִידִי בָּעוֹלָם שַׁלִּיט עַל הַכֹּל.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה [ד"א כְּלַל] וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד – כָּאן נִתְקַן מַה שֶּׁלֹּא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא הַמָּוֶת. וְכָאן נֶאֱמַר וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְהוֹלְכִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים, וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד – זֶה הַמָּוֶת.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְכִי לֹא רָאָה אוֹתוֹ קֹדֶם? אֶלָּא הַכֹּל רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַה שֶּׁאָמַר אֶת כָּל – לְרַבּוֹת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁיָּבוֹאוּ אַחַר כָּךְ, וְכֵן כָּל מַה שֶּׁיִּתְחַדֵּשׁ בָּעוֹלָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּטֶרֶם שֶׁיָּבוֹאוּ לָעוֹלָם. אֲשֶׁר עָשָׂה – זֶה כָּל מַעֲשֵׂי בְרֵאשִׁית שֶׁשָּׁם נִבְרָא יְסוֹד וְעִקָּר לְכָל מַה שֶּׁיָּבֹא

וְשַׁוֵּי כֹּלָּא בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. יוֹם הַשִּׁשִּׁי, מַאי שְׁנָא בְּכֻלְּהוּ יוֹמֵי דְּלָא אִתְּמָר בְּהוּ הֵ"א, אֶלָּא הָכָא כַּד אִשְׁתַּכְלַל עָלְמָא אִתְּחַבְּרַת נוּקְבָא בִּדְכוּרָא בְּחִבּוּרָא חַד, ה' בַּשִּׁשִּׁי (ד"א דְּאִיהוּ ס"א יְסוֹד) לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וַיְכֻלּוּ, אִשְׁתַּכְלְלוּ כֹּלָּא חַד (ד"א כְּחַד). אִשְׁתַּכְלְלוּ מִכֹּלָּא וְאִשְׁתַּלִּימוּ בְּכֹלָּא:

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. תָּא חֲזֵי, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא לְבַר נָשׁ בְּעָלְמָא, וְאַתְקִין לֵיהּ לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּפוּלְחָנֵיהּ וּלְאִתְתַּקָּנָא אָרְחוֹי, בְּגִין דְּיִזְכֵּי לְנַהוֹרָא עִלָּאָה דְּגָנִיז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

לשון הקודש

וְיִתְחַדֵּשׁ בָּעוֹלָם לְאַחַר מִכֵּן. וּמְשׁוּם כָּךְ רָאָה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא הָיָה, וְשָׁם אֶת הַכֹּל בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית. יוֹם הַשִּׁשִּׁי – מַה שׁוֹנָה בְּכָל הַיָּמִים שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בָּהֶם הֵ"א? אֶלָּא כָּאן כַּאֲשֶׁר נִתְקַן הָעוֹלָם, הִתְחַבְּרָה הַנְּקֵבָה בַּזָּכָר בְּחִבּוּר אֶחָד. ה' בַּשִּׁשִּׁי [שֶׁהוּא] [יְסוֹד] לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וַיְכֻלּוּ – נִתְקְנוּ הַכֹּל אֶחָד [כְּאֶחָד]. נִתְקְנוּ מֵהַכֹּל וְהִשְׁתַּלְּמוּ בַּכֹּל.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. בֹּא רְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אָדָם בָּעוֹלָם וְהִתְקִין אוֹתוֹ לִהְיוֹת שָׁלֵם בַּעֲבוֹדָתוֹ וּלְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁגָּנַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

השלמה מההשמטות (סימן ט"ל)

יָשָׁב רִבִּי בְּרֶכְיָה וְדָרֵשׁ מָאי הַאי דִּקְרָא אֲמִרִינָן כָּל יוֹמָא הַעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יָדְעִינָן מָאי קָאָמַר, הַעוֹלָם הַבָּא מִתַּרְגֵּם עָלְמָא דְאָתֵי מְלַמֵּד שְׁקוֹדֶם שְׁנִּבְרָא הָעוֹלָם עָלָה בְּמַחְשָׁבָה לִבְרוֹא אוֹר גָּדוֹל לְהָאִיר וְנִבְרָא אוֹר גָּדוֹל שֶׁאֵין כָּל בְּרִיָה יְכוֹלָה לִשְׁלוֹט בּוֹ, צָפָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לְסוֹבְלוֹ לָקַח שְׁבִיעִי וְשָׂם לָהֶם בִּמְקוֹמוֹ וְהַשְּׁאָר גְּנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. אָמַר אִם יִזְכּוּ בָּזֶה הַשְּׁבִיעִי וְיִשְׁמְרוּהוּ, אָתֵּן לָהֶם זֶה לְעוֹלָם אַחֲרוֹן. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, הַעוֹלָם הַבָּא. שֶׁכְּבָר בָּא מִקּוֹדֶם שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם ל"א) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם:

(עד כאן מההשמטות)

וּבְמָה (ס"א זְכֵי בַר נָשׁ) יִזְכֵּי לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְהַהוּא נְהוֹרָא,

לשון הקודש

השלמה מההשמטות (סימן ט"ל)

יָשַׁב רַבִּי בְּרֶכְיָה וְדָרַשׁ, מַה זֶּה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים כָּל יוֹם הָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יוֹדְעִים מָה אָמַר, הָעוֹלָם הַבָּא מְתֻרְגָּם עָלְמָא דְאָתֵי (הָעוֹלָם הַבָּא), מְלַמֵּד שֶׁקֹּדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא אוֹר גָּדוֹל לְהָאִיר, וְנִבְרָא אוֹר גָּדוֹל שֶׁאֵין כָּל בְּרִיָה יְכוֹלָה לִשְׁלֹט בּוֹ. צָפָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְסָבְלוֹ, לָקַח שְׁבִיעִי וְשָׂם לָהֶם בִּמְקוֹמוֹ, וְהַשְּׁאָר גְּנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. אָמַר, אִם יִזְכּוּ בָּזֶה הַשְּׁבִיעִי וְיִשְׁמְרוּהוּ – אֶתֵּן לָהֶם זֶה לְעוֹלָם אַחֲרוֹן, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכְּבָר בָּא מִקֹּדֶם שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם:

ע"כ מההשמטות.

וּבַמֶּה יִזְכֶּה הָאָדָם לְאוֹתוֹ הָאוֹר?

בְּאוֹרַיְיתָא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא בְּכָל יוֹמָא יְזַכֵּי לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חוּלְקָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, וְיִתְחַשֵּׁב לֵיהּ כְּאִלּוּ בָּאנֵי עָלְמִין, דְּהָא בְּאוֹרַיְיתָא אִתְבְּנֵי עַלְמָא וְאִשְׁתַּכְלַל הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ג) יְיָ בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, וּכְתִיב, (משלי ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם וְכָל דְּאִשְׁתַּדַּל בָּהּ שַׂכְלִיל עָלְמִין וְקַיְּמִים לֵיהּ.

וְתָא חֲזֵי, בְּרוּחָא עֲבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, וּבְרוּחָא מִתְקַיְּמָא, רוּחָא דְּאִנּוּן דְּלָעְאן בְּאוֹרַיְיתָא, וְכָל שֶׁכֵּן רוּחָא דְּהָכָל דְּרַבְּיֵי דְּבֵי רַב. מָה רַב טוּבְךָ דָּא טוּבָא דְּאִתְגְּנִיז. לִירֵאֶיךָ לְאִנּוּן דַּחֲלֵי חַטָּאָה. פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ. מָאי פָּעַלְתָּ דָּא עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. רִבִּי אַבָּא אָמַר דָּא גַּן עֵדֶן, דְּהָא בְּאוּמָנוּתָא עֲבִיד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא

לשון הקודש

בַּתּוֹרָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, יִזְכֶּה לִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא, וְיֵחָשֵׁב לוֹ כְּאִלּוּ בָּנָה עוֹלָמוֹת, שֶׁהֲרֵי בַּתּוֹרָה נִבְנָה הָעוֹלָם וְנִתְקַן. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי ג) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, וְכָתוּב (שם ח) וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ, מְתַקֵּן עוֹלָמוֹת וּמְקַיְּמִים אוֹתָם.

וּבָא וּרְאֵה, בָּרוּחַ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם וּבָרוּחַ הוּא עוֹמֵד, רוּחַ שֶׁל אֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן רוּחַ שֶׁל הֶכָּל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. מָה רַב טוּבְךָ – זֶה הַטּוּב שֶׁגְּנָזוֹ. לִירֵאֶיךָ – לְאוֹתָם יִרְאֵי חֵטְא. פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ – מַה זֶּה פָּעַלְתָּ? זֶה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. רַבִּי אַבָּא אָמַר, זֶה גַּן עֵדֶן, שֶׁהֲרֵי בְּאֻמָּנוּת עָשָׂה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. לְאִתְתַּקָּפָא בֵּיהּ צַדִּיקַיָּיא (דף מז ע"ב)
הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים לא) פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ, נֶגֶד בְּנֵי
אָדָם, דְּהָא הוּא נֶגֶד (בְּנֵי) אָדָם. וְאַחֲרָא נֶגֶד עִלָּאִין
קַדִּישִׁין. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן גַּן עֵדֶן לְעֵילָּא וְנֶגֶד בְּנֵי
אָדָם חֲוֵי (וְאַפִּילוּ אַחֲרָא נֶגֶד בְּנֵי אָדָם חֲוֵי) לְאִתְכַּנְּשָׁא בֵּיהּ
צַדִּיקַיָּיא דְּעָבְדֵי רְעוּתָא דְּמָארֵיהוֹן.

וַיְכֻלּוּ, דְּכָלּוּ עוֹבָדִין דִּלְעֵילָּא וְעוֹבָדִין דִּלְתַתָּא.
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ לְעֵילָּא וְתַתָּא. רִבִּי שִׁמְעוֹן
אָמַר עוֹבָדָא וְאוּמָנוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא שֶׁבִּכְתָב וְעוֹבָדָא
וְאוּמָנוּתָא דְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְכָל צְבָאָם אִלֵּין פַּרְטֵי
דְּאוֹרַיְיתָא אַפִּין דְּאוֹרַיְיתָא שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.
וַיְכֻלּוּ, דְּאִתְקַיְימוּ וְאִשְׁתַּכְלְלוּ דָּא בְּדָא. שָׁמַיִם וָאָרֶץ
פְּרַט וּכְלַל. וְכָל צְבָאָם, רָזֵי דְּאוֹרַיְיתָא דַּכְיָין
דְּאוֹרַיְיתָא מְסַאֲבָן דְּאוֹרַיְיתָא.

לשון הקודש

בָּאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, לְחַזֵּק בּוֹ אֶת הַצַּדִּיקִים. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לא) פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. שֶׁהֲרֵי הוּא נֶגֶד (בְּנֵי) אָדָם, וְהָאַחֵר נֶגֶד עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, גַּן הָעֵדֶן לְמַעְלָה וְנֶגֶד בְּנֵי אָדָם הוּא, (וַאֲפִלּוּ הָאַחֵר הוּא נֶגֶד בְּנֵי אָדָם) לְהִתְכַּנֵּס בּוֹ צַדִּיקִים שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹן רִבּוֹנָם.

וַיְכֻלּוּ – שֶׁכָּלוּ מַעֲשִׂים שֶׁלְּמַעְלָה וּמַעֲשִׂים שֶׁלְּמַטָּה. הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ – לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מַעֲשֶׂה וְאָמָנוּת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּמַעֲשֶׂה וְאָמָנוּת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְכָל צְבָאָם – אֵלֶּה פְּרָטֵי הַתּוֹרָה, פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וַיְכֻלּוּ – שֶׁהִתְקַיְּמוּ וְנִתְקְנוּ זֶה בָּזֶה. שָׁמַיִם וָאָרֶץ – פְּרָט וּכְלָל. וְכָל צְבָאָם – סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, טָהֳרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וְטֻמְאוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה.

השלמה מההשמטות (סימן מ')

שְׁמִינִי מָאי חֲזֵי, יֵשׁ לוֹ לַהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צַדִּיק אֶחָד בָּעוֹלָם וְחָבִיב לוֹ מִפְּנֵי שְׁמְקַיֵּים כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְהוּא יְסוֹדוֹ וְהוּא מְכַלְכְּלוֹ וּמַצְמִיחוֹ וּמְגַדְּלוֹ וּמְשַׂמְּחוֹ. אֲהוּב וְחָבִיב לְמַעְלָה, נוֹרָא וְאַדִּיר לְמַטָּה. מְתוּקָן וּמְקוּבָּל לְמַעְלָה, מְתוּקָן וּמְקוּבָּל לְמַטָּה. וְהוּא יְסוֹד הַנְּפָשׁוֹת כֻּלָּם.

אָמַרְתָּ שְׁמִינִי וְאָמַרְתָּ יְסוֹד הַנְּפָשׁוֹת כֻּלָּם, וְהָא כְתִיב וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וַיִּנָּפַשׁ. אֵין שְׁבִיעִי חֲזֵי, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמַכְרִיעַ בֵּינַיְיהוּ, וְיֵשׁ אִינּוּן תְּלָת לְרַע וּתְלָת לְעֵיל, וְהוּא דְּאַכְרַע בֵּינַיְיהוּ. וּמָאי טַעְמָא אִקְרֵי שְׁבִיעִי, וְכִי הוּא בַּשְּׁבִיעִי, לֹא. אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שַׁבָּת בְּשַׁבָּת בְּאוֹתָהּ הַמְּדָּה. דִּכְתִיב (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וַיִּנָּפַשׁ.

לשון הקודש

השלמה מההשמטות (סימן מ')

שְׁמִינִי מַה הוּא? יֵשׁ לוֹ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא צַדִּיק אֶחָד בָּעוֹלָם וְחָבִיב לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמְּקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהוּא יְסוֹדוֹ, וְהוּא מְכַלְכְּלוֹ וּמַצְמִיחוֹ וּמְגַדְּלוֹ וּמְשַׂמְּחוֹ, אָהוּב וְחָבִיב לְמַעְלָה, נוֹרָא וְאַדִּיר לְמַטָּה, מְתֻקָּן וּמְקֻבָּל לְמַעְלָה, מְתֻקָּן וּמְקֻבָּל לְמַטָּה, וְהוּא יְסוֹד הַנְּפָשׁוֹת כֻּלָּם.

אָמַרְתָּ שְׁמִינִי, וְאָמַרְתָּ יְסוֹד הַנְּפָשׁוֹת כֻּלָּם, וַהֲרֵי כָּתוּב וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וַיִּנָּפַשׁ? כֵּן שְׁבִיעִי הוּא אֶלָּא מְשׁוּם שֶׁמַּכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם, וְיֵשְׁנָם שָׁלֹשׁ לְמַטָּה וְשָׁלֹשׁ מִמַּעַל, וְהוּא שֶׁמַּכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם. וּמָה הַטַּעַם נִקְרָא שְׁבִיעִי? וְכִי הוּא בַּשְּׁבִיעִי? לֹא, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שַׁבָּת בְּשַׁבָּת בְּאוֹתָהּ הַמְּדָּה, שֶׁכָּתוּב (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה'

מְלַמֵּד שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ לוֹ מַאֲמָר אֶחָד שֶׁהוּא אָדוֹן לוֹ, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְרָא בּוֹ, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פּוֹעֵל בָּעוֹלָם פְּעוּלָה הַמְסוּרָה לוֹ בְּיָדוֹ.

פָּעֲלוֹ כָּלָם פְּעוּלָתָם וְקִיְּמוּ מַעֲשֵׂיהֶם לְבַד, בָּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי וּפָעַל פְּעוּלָתוֹ. שָׁמְחוּ כָּלָם וְאַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁגַדְּלָה נִשְׁמָתוֹ, דִּכְתִיב וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וַיִּנָּפַשׁ. וּמַאי חֲזֵי שְׁבִיתָה זוֹ דְּלָא חֲזֵי בָּהּ מְלָאכָה, וַחֲזֵי הַנָּחָה. דִּכְתִיב שַׁבָּת. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שִׁבְעָה גָּנוֹת, וּבַגָּן הָאֶמְצָעִי מַעְיָן נָאֶה נוֹבֵעַ מִמָּקוֹר מַיִם חַיִּים, שְׁלֹשָׁה מִימִינוֹ וְשָׁלֹשָׁה מִשְּׂמֹאלוֹ. וּמִיָּד שֶׁפּוֹעֵל בָּעוֹלָם, אָז מִתְמַלֵּא וְשָׂמֵחַ כָּלָם. וְאוֹמְרִים לְצָרְכֵּנוּ הוּא מִתְמַלֵּא וְהוּא מַשְׁקֶה אוֹתָם וּמְגַדְּלָם וְהֵם מַמְתִּינִין וְשׁוֹבְתִין וְהוּא מַשְׁקֶה אֶת הַשִּׁבְעָה. וְהָא

לשון הקודש

אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וַיִּנָּפַשׁ. מְלַמֵּד שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ לוֹ מַאֲמָר אֶחָד שֶׁהוּא אָדוֹן לוֹ, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְרָא בּוֹ, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פּוֹעֵל בָּעוֹלָם פְּעֻלָּה הַמְסוּרָה לוֹ בְּיָדוֹ.

פָּעֲלוֹ כָּלָם פְּעֻלָּתָם וְקִיְּמוּ מַעֲשֵׂיהֶם לְבַד – בָּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי וּפָעַל פְּעֻלָּתוֹ. שָׁמְחוּ כָּלָם, אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁגְּדְלָה נִשְׁמָתוֹ, שֶׁכָּתוּב וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וַיִּנָּפַשׁ. וּמַהִי שְׁבִיתָה זוֹ? שֶׁאֵין בָּהּ מְלָאכָה, וְהִיא מְנוּחָה, שֶׁכָּתוּב שַׁבָּת. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שִׁבְעָה גַּנּוֹת, וּבַגַּן הָאֶמְצָעִי מַעְיָן נָאֶה נוֹבֵעַ מִמְּקוֹר מַיִם חַיִּים, שְׁלֹשָׁה מִימִינוֹ וּשְׁלֹשָׁה מִשְּׂמֹאלוֹ, וּמִיָּד שֶׁפּוֹעֵל בָּעוֹלָם אָז מִתְמַלֵּא, וְשָׂמֵחַ כָּלָם וְאוֹמְרִים: לְצָרְכֵּנוּ הוּא מִתְמַלֵּא. וְהוּא מַשְׁקֶה אוֹתָם וּמְגַדְּלָם, וְהֵם מַמְתִּינִים

כְּתִיב (ישעיה מ"ג) מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֲךָ וַהֲוֵי חַד מִנְּהוֹן וּמָשְׁקֵה לֵיהּ. אֶלָּא אִימָא הוּא מָשְׁקֵה אֶת הַלֵּב וְהַלֵּב מָשְׁקֵה אַחַר בֵּן כֻּלָּם. וּמַאי נִיהוּ מִדָּה שְׁבִיעִית חֱוֵי אוֹמֶר זוֹ מִדַּת טוּבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מַאי טַעְמָא אָמַר אֶת שַׁבְּתוֹתַי, וְלֹא אָמַר אֶת שַׁבָּתִי. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ כַּלָּה נָאָה וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ מְזַמִּינָה יוֹם אֶחָד לִהְיוֹת עִמּוֹ. וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נָאִים וְאֹהֲבִים אָמַר לָהֶם הוֹאִיל וְכֵן שִׂמְחוּ אַתֶּם גַּם כֵּן בְּיוֹם שִׂמְחָתִי כִּי אֲנִי בְּשִׂמְחָתְכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל וְאַתֶּם גַּם כֵּן הַדְּרוּ אוֹתוֹ. וּמַאי זָכוֹר וְשָׁמוֹר זָכוֹר לַזָּכָר וְשָׁמוֹר לַנְּקֵבָה. מַאי טַעְמָא (ויקרא י"ט) וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ. שִׁמְרוּ עַצְמְכֶם מֵהַרְהוּר, כִּי מִקְדָּשִׁי קָדוֹשׁ הוּא לָמָּה (ויקרא כ) כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדִּשְׁכֶם, אֲנִי בְכָל צָד. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

וְשׁוֹבְתִים, וְהוּא מַשְׁקֵה אֶת הַשִּׁבְעָה. וַהֲרֵי כָּתוּב (ישעיה מג) מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֲךָ, וְהִנֵּה אֶחָד מֵהֶם מַשְׁקֶה אוֹתוֹ? אֶלָּא אֱמֹר, הוּא מַשְׁקֵה אֶת הַלֵּב, וְהַלֵּב מַשְׁקֵה אַחַר בֵּן כֻּלָּם. וּמַהִי מִדָּה שְׁבִיעִית? חֱוֵי אוֹמֵר, זוֹ מִדַּת טוּבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מָה הַטַּעַם אָמַר אֶת שַׁבְּתוֹתַי וְלֹא אָמַר אֶת שַׁבָּתִי? מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ כַּלָּה נָאָה, וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ מַזְמִינָה יוֹם אֶחָד לִהְיוֹת עִמּוֹ, וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נָאִים וְאוֹהֲבִים, אָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְכֵן, שִׂמְחוּ אַתֶּם גַּם כֵּן בְּיוֹם שִׂמְחָתִי, כִּי אֲנִי בְּשִׂמְחָתְכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל, וְאַתֶּם גַּם כֵּן הַדְּרוּ אוֹתוֹ. וּמַה זֶּה זָכוֹר וְשָׁמוֹר? זָכוֹר לַזָּכָר, וְשָׁמוֹר לַנְּקֵבָה. מָה הַטַּעַם (ויקרא יט) וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ? שִׁמְרוּ עַצְמְכֶם מֵהַרְהוּר, כִּי מִקְדָּשִׁי קָדוֹשׁ הוּא.

וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה דְּאִיהוּ יוֹם שְׁבִיעִי, וּבֵיהּ אִשְׁתַּכְלַל עָלְמָא דְּאִיהוּ קַיּוּמָא דְּכֹלָּא. מִלַּאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וְלֹא כָּל מִלַּאכְתּוֹ, דָּהָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אַפִּיק כֹּלָּא בְּתוּקְפָּא דִּכְתַב דְּנָפִיק מֵחָכְמְתָא. תְּלַת זִמְנִין הָכָא בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הָא תְלַת. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּעִם יוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא אִשְׁתַּכְלַל עָלְמָא כְּדְקָא אֲמָרַן.

וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא יְסוֹדָא דְּעָלְמָא. בְּסִפְרָא דְּרַב יֵיבָא סָבָא דָּא יוֹבְלָא וְעַל דָּךְ כְּתִיב הָכָא מִכָּ"ל מִלַּאכְתּוֹ דְּכֹלָּא נָפִיק מִנֵּיהּ. וְאֲנַן דָּא יְסוֹדָא כְּדְקָאֲמָרַן דְּהָא נַיְיחָא בֵּיהּ הָוָה יַתִּיר מִכֹּלָּא.

לשון הקודש

לָמָּה? (שם כ) אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם, אֲנִי ה' בְּכָל צַד: ע"כ מההשמטות.

וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי – זוֹ תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא יוֹם שְׁבִיעִי, וּבָהּ נִתְקַן הָעוֹלָם שֶׁהוּא קִיּוּם שֶׁל הַכֹּל. מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וְלֹא כָּל מְלַאכְתּוֹ, שֶׁהֲרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הוֹצִיאָה הַכֹּל בְּתֹקֶף שֶׁל כְּתָב שֶׁיּוֹצֵא מֵחָכְמָה. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים כָּאן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הֲרֵי שָׁלֹשׁ. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי – זוֹ תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁעִם יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה נִתְקַן הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי – זֶה יְסוֹד הָעוֹלָם. בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבִּי יֵיבָא הַזָּקֵן זֶה יוֹבֵל. וְעַל כָּךְ כָּתוּב כָּאן מִכָּל מְלַאכְתּוֹ, שֶׁהַכֹּל יָצָא מִמֶּנּוּ. וְאָנוּ זֶה יְסוֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהֲרֵי מְנוּחָה בּוֹ הָיְתָה יוֹתֵר מֵהַכֹּל.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. דָּא כֹהֵן גָּדוֹל דְּמְבָרֵךְ לְכֹלָּא וְהוּא נָטִיל בְּרִישָׁא דְּתָנַן כֹּהֵן נוֹטֵל בָּרֹאשׁ, וּבִרְכָאן בֵּיהּ שַׁרְיָין לְבָרְכָא וְאִקְרֵי שְׁבִיעִי. רִבִּי יֵיסָא סָבָא אָמַר הֲנֵי תְּרֵי חַד בִּיסוֹדָא דְּעָלְמָא אִיהוּ, וְחַד בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. (ד"א ל"ג) (אֲבָל הֲנֵי תְּלַת חַד בְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא דְּלֵילְיָא וְחַד דְּיוֹמָא וְחַד דְּעָלְמָא דְּאָתֵי דְּאִיהוּ שַׁבָּת הַגָּדוֹל).

וְכֵן (ד"א ל"ג וַיְקַדֵּשׁ) **אוֹתוֹ, לְמָאן, לְהַהוּא אֲתַר דְּאָת קַיְימָא בֵּיהּ שַׁרְיָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,** (שמואל ב טו) **וְהֵרָאַנִי אוֹתוֹ וְאֶת נָוֵהוּ. וּבְהַאי אֲתַר שַׁרְיָין כָּל קַדּוּשִׁין לְעֵילָּא** (ד"א דְּלְעֵילָּא), **וְנָפְקֵי מִנֵּיהּ לְכָנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמֵיהַב לָהּ תַּפְנוּקָא לֶחֶם פַּנָּג, וְאָזְלָא הָא כְּמָה דְּכְתִיב,** (בראשית מט) **מֵאָשֵׁר שְׁמֶנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ, מֵאָשֵׁר דָּא קַיְימָא שְׁלִים, שְׁמֶנָה לַחְמוֹ** (ד"א מָאן) **דְּהַוָּה** (ד"א ל"ג) (לֵיהּ) **לֶחֶם עוֹנִי אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי לֶחֶם פַּנָּג.**

לשון הקודש

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי – זֶה כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַכֹּל וְהוּא נוֹטֵל בָּרֹאשׁ, שֶׁשָּׁנִינוּ כֹּהֵן נוֹטֵל בָּרֹאשׁ, וּבוֹ הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת לְבָרֵךְ, וְנִקְרָא שְׁבִיעִי. רַבִּי יֵיסָא הַזָּקֵן אָמַר, הַשָּׁנַיִם הַלָּלוּ – אֶחָד הוּא בִּיסוֹד הָעוֹלָם וְאֶחָד בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי [ד"א אֲבָל שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה – אֶחָד בְּעֶרֶב שַׁבָּת שֶׁל לַיְלָה, וְאֶחָד שֶׁל הַיּוֹם, וְאֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שַׁבָּת הַגָּדוֹל].

וְכֵן [וַיְקַדֵּשׁ] **אֹתוֹ**, אֶת מִי? אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁאוֹת הַבְּרִית בּוֹ שׁוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל–ב טו) **וְהֵרָאַנִי אֹתוֹ וְאֶת נָוֵהוּ.** וּבְמָקוֹם זֶה שׁוֹרִים כָּל הַקְּדוּשִׁים לְמַעְלָה [שֶׁלְּמַעְלָה] וְיוֹצְאִים מִמֶּנּוּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָתֵת לָהּ תַּפְנוּק לֶחֶם עֹנֶג, וְהוֹלֵךְ זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) **מֵאָשֵׁר שְׁמֶנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ.** מֵאָשֵׁר – זֶה קַיּוּם שָׁלֵם. שְׁמֶנָה לַחְמוֹ – [מַה] שֶּׁהָיָה [לוֹ] לֶחֶם עֹנִי,

וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ. מָאן מֶלֶךְ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הוּא יָהִיב (ד"א לָהּ) כָּל תַּפְנוּקִין דְּעָלְמִין, וְכָל קַדּוּשִׁין דְּנָפְקִין מִלְּעֵילָּא מֵהַאי אֲתַר נָפְקִין. וְעַל דָּא וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, הַהוּא אָת קַיָּימָא.

כִּי בוֹ שָׁבַת. בֵּיהּ נַיְיחָא דְכֹלָּא, (ד"א בֵּיהּ נַיְיחָא) דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין. בֵּיהּ שַׁבַּתָּא (ד"א אַתְיָיא) לְנַיְיחָא. אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים מִכְּלָלָא דְּזָכוּר נַפְקָא שָׁמוֹר לְאַתְקָנָא עֲבִידְתָּא דְּעָלְמָא. לַעֲשׂוֹת דָּא אוֹמָנָא דְּעָלְמָא. לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא דְכֹלָּא. (ס"א אֲשֶׁר בָּרָא אוֹמָנָא אִצְטְרִיךְ לְעָלְמָא וְכָל עֲבִידְתָּא דְכֹלָּא).

תּוּ פָּרִישׁ רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה וְאָמַר, כְּתִיב, (דברים ז) שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד. שׁוֹמֵר דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הַבְּרִית דָּא יְסוֹדָא דְעָלְמָא. וְהַחֶסֶד דָּא אַבְרָהָם, דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד, וְאִקְרֵי שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, דָּא הוּא נְטִיר פִּתְחָא דְכֹלָּא, בֵּיהּ

לשון הקודש

חוֹזֵר לִהְיוֹת לֶחֶם עֹנֶג. וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ – מִי הַמֶּלֶךְ? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הוּא נוֹתֵן לָהּ כָּל תַּפְנוּקֵי הָעוֹלָם, וְכָל הַקִּדּוּשִׁים שֶׁיּוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה, מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה יוֹצְאִים. וְלָכֵן וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ, אֹתוֹ – אוֹת הַבְּרִית.

כִּי בוֹ שָׁבַת – בּוֹ מְנוּחַת הַכֹּל [ד"א בּוֹ מְנוּחָה] שֶׁלָּעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. בּוֹ שַׁבָּת [ד"א בָּאָה] לִמְנוּחָה. אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים – מִכְּלָל שֶׁל זָכוֹר יוֹצֵא שָׁמוֹר לְהַתְקִין מַעֲשֵׂה הָעוֹלָם. לַעֲשׂוֹת – זֶה אָמַן הָעוֹלָם, לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה שֶׁל הַכֹּל. [ס"א אֲשֶׁר בָּרָא – אָמַן צָרִיךְ לָעוֹלָם וְכָל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַכֹּל].

עוֹד פֵּרֵשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶת הַדָּבָר וְאָמַר, כָּתוּב (דברים ז) שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד. שׁוֹמֵר – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הַבְּרִית – זֶה יְסוֹד הָעוֹלָם. וְהַחֶסֶד – זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא שׁוֹמֵר הַבְּרִית

תַּלְיָין כָּל עֲבִידָן דְּעָלְמָא וַדַּאי, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת, לְשַׁכְלְלָא לְאַתְקָנָא כֹּלָּא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וּלְאַפָּקָא רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, וְאַפִּילוּ רוּחִין וְשֵׁדִין.

וְאִי תֵּימָא דְּלָאו אִנּוּן תִּקּוּנָא דְּעָלְמָא. לָאו הָכִי. דְּהָא אִנּוּן לְתִקּוּנָא דְּעָלְמָא הֲווֹ וּלְאַלְקָאָה בְּהוּ לְחַיָּבֵי עָלְמָא דְּאִנּוּן אָזְלִין לְקִבְלַיְיהוּ לְאוֹכָחָא לְהוּ. וּמַאי דְּאָזִיל לְשִׁמְאלָא אִתְאַחִיד בְּסִטְרָא שְׂמָאלָא לְקִבְלַיְיהוּ (ס"א לְקִ בְּהוּ) בְּגִינֵי כָךְ לְתִקּוּנָא הֲווֹ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בִּשְׁלֹמֹה (שמואל ב ז) וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְנֵי אָדָם. מָאן נִגְעֵי בְנֵי אָדָם. אִלֵּין אִנּוּן מַזִּיקִין. תָּא חֲזֵי, בְּשָׁעְתָּא דְּאִתְבְּרִיאָן אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא וְאִשְׁתָּאֲרוּ רוּחָא בְלָא גוּפָא. וְאִלֵּין אִנּוּן בָּרְיִין דְּלָא (דף מח ע"א) אִשְׁתַּכְלָלוּ (ד"א ל"נ) (וְלָא אִתְיַיסְדוּ) וּמִסְטַר שְׂמָאלָא אִנּוּן זוֹהֲמָא דְּדַהֲבָא, וְעַל דָּא בְּגִין דְּלָא

לשון הקודש

וְהַחֶסֶד. וְנִקְרֵאת שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שׁוֹמֵר הַפֶּתַח שֶׁל הַכֹּל, בּוֹ תְּלוּיִים כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם וַדַּאי. אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת – לְשַׁכְלֵל לְהַתְקִין הַכֹּל כָּל יוֹם וְיוֹם וּלְהוֹצִיא רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, וַאֲפִלּוּ רוּחוֹת וְשֵׁדִים.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵינָם תִּקּוּן הָעוֹלָם – לֹא כָּךְ! שֶׁהֲרֵי הֵם הָיוּ לְתִקּוּן הָעוֹלָם וּלְהַלְקוֹת בָּהֶם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הוֹלְכִים כְּנֶגְדָּם לְהוֹכִיחַ אוֹתָם. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ לִשְׂמֹאל, נֶאֱחָז בְּצַד הַשְּׂמֹאל כְּנֶגְדָּם (ולוֹקֶה בָּהֶם), לָכֵן הֵם לְתִקּוּן.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה, (שמואל-ב ז) וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְנֵי אָדָם. מִי הֵם נִגְעֵי בְנֵי אָדָם? אֵלֶּה אוֹתָם הַמַּזִּיקִים. בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְרְאוּ, הִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם וְנִשְׁאֲרוּ רוּחַ בְּלִי גוּף, וְאֵלּוּ הֵם בְּרִיּוֹת שֶׁלֹּא נִתְקְנוּ (וְלֹא הִתְיַסְּדוּ), וּמִצַּד

אִשְׁתַּכְלְלוּ וְאִנּוּן פְּגִימִין, שְׁמָא קַדִּישָׁא לָא שַׁרְיָא בְּהוּ וְלָא אִתְדַּבְּקוּ בֵּיהּ, וּדְחִילוּ דִלְהוֹן מִשְׁמָא קַדִּישָׁא אִיהוּ וְזָעִין וְדַחֲלִין מִנֵּיהּ, וּשְׁמָא קַדִּישָׁא לָא שַׁרְיָא בְּאַתַּר פָּגִים.

וְתָא חֲזֵי הַאי בַּר נָשׁ דְּאִתְפְּגִים דְּלָא שָׁבַק בַּר בְּהַאי עָלְמָא, כַּד נָפַק מִנֵּיהּ לָא אִתְדַּבָּק בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא וְלָא עָאלִין לֵיהּ בְּפַרְגּוֹדָא, בְּגִין דְּאִיהוּ פָּגִים וְלָא אִשְׁתְּלִים, וְאִילָנָא דְּאִתְעַקַּר בָּעְיָא נְטִיעָא זְמָנָא אַחֲרָא, בְּגִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִשְׁתְּלִים בְּכָל סִטְרִין. וּפְגִימוּ לָא אִתְדַּבָּק בֵּיהּ לְעָלְמִין.

וְתָא חֲזֵי חַנֵּי בָּרְיִין פְּגִימִין אִנּוּן מֵעֵילָא וּמִתַּתָּא, וּבְגִינֵי כָךְ לָא מִתְדַּבְּקָן לְעֵילָּא וְלָא מִתְדַּבְּקָן לְתַתָּא. וְאִלֵּין דִּכְתִיב בְּהוּ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת דְּלָא אִשְׁתַּלִּימוּ עֵילָא וְתַתָּא. וְאִי תֵּימָא הָא רוּחִין

לשון הקודש

שְׁמָאל הֵם זֶהֲמַת הַזָּהָב. וְעַל זֶה, מְשׁוּם שֶׁלֹּא נִתְקְנוּ וְהֵם פְּגוּמִים, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרֶה בָּהֶם וְלֹא נִדְבְּקוּ בּוֹ, וְהַפַּחַד שֶׁלָּהֶם הוּא מֵהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְזָעִים וּפוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרֶה בְּמָקוֹם פָּגוּם.

וּבְא וּרְאֵה, הָאָדָם הַזֶּה שֶׁנִּפְגַּם, שֶׁלֹּא הִשְׁאִיר בֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, לֹא נִדְבָּק בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְלֹא מַכְנִיסִים אוֹתוֹ לַפַּרְגּוֹד, מְשׁוּם שֶׁהוּא פָּגוּם וְלֹא נִשְׁלָם. וְעֵץ שֶׁנֶּעֱקַר צָרִיךְ נְטִיעָה פַּעַם אַחֶרֶת כְּדֵי שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יִשְׁלַם בְּכָל הַצְּדָדִים, וְחִסָּרוֹן לֹא יִדְבַּק בּוֹ לְעוֹלָמִים.

וּבְא וּרְאֵה, הַבְּרִיּוֹת הַלָּלוּ פְּגוּמִים הֵם מִלְמַעְלָה וּמִלְמַטָּה, וְלָכֵן לֹא נִדְבָּקִים לְמַעְלָה וְלֹא נִדְבָּקִים לְמַטָּה. וְאֵלֶּה שֶׁכָּתוּב בָּהֶם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת, שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְאִם

אִנּוּן אַמַּאי לָאו (ד"א אִשְׁתְּלִימוּ) **לְעֵילָּא, אֶלָּא כֵּיוָן דְּלָא אִשְׁתְּלִימוּ לְתַתָּא בְּאַרְעָא לָא אִשְׁתְּלִימוּ לְעֵילָּא. וְכֻלְּהוּ מִפִּטַּר שְׁמָאלָא קָא אַתְיָין וּמִתַּפְסָיָין מֵעֵינָא דִּבְנֵי נָשָׁא וְקָיְימֵי לְקִבְלַיְיהוּ לְאַבְאָשָׁא לוֹן. תְּלַת לוֹן כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. וּתְלַת לוֹן כִּבְנֵי נָשָׁא. וְהָא אוּקְמוּהָ. בָּתַר דְּאִתְבְּרִיאוּ רוּחִין** (ד"א לִ"ג אִתְּמָרוּ) **אִשְׁתָּאֲרוּ אִנּוּן רוּחִין בָּתַר רַחֲיָיא דְּנוּקְבָא דְּתִהוֹמָא רַבָּא לֵילְיָא דְּשַׁבַּתָּא וְיוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא, כֵּיוָן דְּנָפַק קְדוּשְׁתָּא דְּיוֹמָא וְלָא אִשְׁתַּלִּימוּ, נָפְקוּ לְעָלְמָא וְשָׁטָאן לְכָל סִטְרִין, וּבָעְיָא עָלְמָא לְאִתְנַטָּרָא מִנַּיְיהוּ. דְּהָא כְּדֵין כָּל סִטְרָא שְׁמָאלָא אִתְעָר, וְאֶשָּׁא דְּגֵיהִנֹּם מִלַּהֲטָא, וְכָל אִנּוּן דְּבִסְטַר שְׁמָאלָא אָזְלִין וְשָׁטָאן בְּעָלְמָא. וּבָעָאן לְאִתְלַבְּשָׁא בְּגוּפָא וְלָא יָכְלִין. כְּדֵין בָּעֵינָא לְאִסְתַּמְּרָא מִנַּיְיהוּ, וְאַתְקִינוּ שִׁיר דְּפִגָּעִים בְּכָל שַׁעֲתָא דְּדָחִילוּ דְּלְהוֹן שַׁרְיָא בְּעָלְמָא.**

לשון הקודש

תֹּאמַר, חֲרֵי רוּחוֹת הֵם, לָמָּה לֹא נִשְׁלְמוּ לְמַעְלָה? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ לְמַטָּה בָּאָרֶץ, לֹא נִשְׁלְמוּ לְמַעְלָה. וְכֻלָּם בָּאִים מִצַּד שְׂמֹאל וּמְכֻסִּים מֵעֵינֵי בְּנֵי אָדָם, וְעוֹמְדִים כְּנֶגְדָּם לְהָרַע לָהֶם. בְּשָׁלֹשׁ הֵם כְּמוֹ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּבְשָׁלֹשׁ הֵם כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם, וַהֲרֵי בֵּאַרוּהָ.

אַחַר שֶׁנִּבְרְאוּ רוּחוֹת (ד"א נִמְנוּ), נִשְׁאֲרוּ אוֹתָם רוּחוֹת אַחַר הָרַחֲמִים שֶׁל נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה לֵיל הַשַּׁבָּת וְיוֹם הַשַּׁבָּת. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָה קְדֻשַּׁת הַיּוֹם וְלֹא הֻשְׁלְמוּ, יָצְאוּ לָעוֹלָם וּמְשׁוֹטְטִים לְכָל הָרוּחוֹת, וְצָרִיךְ הָעוֹלָם לְהִשָּׁמֵר מֵהֶם, שֶׁהֲרֵי אָז מִתְעוֹרֵר כָּל צַד שְׂמֹאל, וְאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם לוֹהֶטֶת, וְכָל אוֹתָם שֶׁבְּצַד שְׂמֹאל הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם. וְרוֹצִים לְהִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף וְלֹא

תָּא חֲזֵי, כַּד אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא בְּמַעֲלֵי שַׁבַּתָּא סְכַּת שָׁלוֹם שַׁרְיָא וְאִתְפְּרִיסַת בְּעָלְמָא. מָאן סְכַּת שָׁלוֹם, דָּא שַׁבַּתָּא, וְכָל רוּחִין וְעִלְעוּלִין וְשֵׁדִין וְכָל סִטְרָא דִּמְסָאֲבֵי כֻּלְּהוּ טְמִירִין וְעָאלִין בְּעִינָא דְּרִיחָיָא דְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. דְּהָא כֵּיוָן דְּאִתְעַר קְדוּשְׁתָּא עַל עָלְמָא, רוּחַ מְסָאֲבָא לָא אִתְעַר בַּהֲדֵיהּ. וְדָא עָרִיק מִקַּמֵּיהּ דְּדָא.

וּכְדֵין עָלְמָא בִּנְטִירוּ עִלָּאָה וְלָא בָּעֵינָן לְצַלָּאָה עַל נְטִירוּ כְּגוֹן שׁוֹמֵר אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד אָמֵן. דְּהָא דָּא בְּיוֹמָא דְּחוֹל אִתְתַּקַּן דְּעָלְמָא בָּעְיָא נְטִירוּ. אֲבָל בְּשַׁבָּת סְכַּת שָׁלוֹם אִתְפְּרִיסָא עַל עָלְמָא וְאִתְנְטִיר בְּכָל סִטְרִין. וְאַפִּילוּ חַיָּיבֵי גֵּיהִנֹּם נְטִירִין אִנּוּן, וְכוֹלָּא בִּשְׁלָמָא אִשְׁתַּכְחָא עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּבְגִין כָּךְ בְּקִדּוּשָׁא דְּיוֹמָא מְבָרְכִינָן הַפּוֹרֵס סְכַּת שָׁלוֹם

לשון הקודש

יְכוֹלִים, וְאָז צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר מֵהֶם, וְהִתְקִינוּ שִׁיר שֶׁל פְּגָעִים בְּכָל שָׁעָה שֶׁפַּחַד שֶׁלָּהֶם שָׁרוּי בָּעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁמִּתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם בְּעֶרֶב שַׁבָּת, סֻכַּת שָׁלוֹם שׁוֹרָה וְנִפְרֶסֶת בָּעוֹלָם. מִי זוֹ סֻכַּת שָׁלוֹם? זוֹ שַׁבָּת. וְכָל רוּחוֹת וּסְעָרוֹת וְשֵׁדִים וְכָל רוּחוֹת הַטֻּמְאָה, כֻּלָּם נִטְמָנִים וְנִכְנָסִים בְּעֵין הָרֵחַיִם שֶׁל נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה. שֶׁהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת קְדֻשָּׁה עַל הָעוֹלָם, רוּחַ הַטֻּמְאָה לֹא מִתְעוֹרֶרֶת אִתּוֹ, וְזֶה בּוֹרֵחַ מִלִּפְנֵי זֶה.

וְאָז הָעוֹלָם בִּשְׁמִירָה עֶלְיוֹנָה, וְלֹא צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל שְׁמִירָה כְּמוֹ שׁוֹמֵר אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד אָמֵן, שֶׁהֲרֵי זֶה הֶתְקֵן לְיוֹם חֹל כְּשֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ שְׁמִירָה. אֲבָל בְּשַׁבָּת נִפְרֶסֶת סֻכַּת שָׁלוֹם עַל הָעוֹלָם, וְנִשְׁמָר בְּכָל הָרוּחוֹת, וַאֲפִלּוּ רִשְׁעֵי הַגֵּיהִנֹּם שְׁמוּרִים הֵם, וְהַכֹּל נִמְצָאִים בְּשָׁלוֹם –

עָלַיְנוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַם. אַמַּאי עַל יְרוּשָׁלַם, אֶלָּא דָּא הִיא מְדוֹרָא דְּהַהִיא סָכָּה. וּבָעֵינָא לְזַמְנָא לְהַהִיא סָכָּה דְּאִתְפְּרַסַת עֲלָנָא וּלְמֵשְׁרָא עִמָּנָא וּלְמֶהֱוֵי (ד"א מִגִּינָא) עֲלָנָא כְּאִמָּא דְּשַׁרְיָא עַל בְּנִין, וּבְגִין דָּא לָא דָּחֲלִין מִכָּל סִטְרִין, וְעַל דָּא הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל מְבָרְכִין וּמְזַמְּנִין לְהַאי סֻכַּת שָׁלוֹם אוּשְׁפִּיזָא קַדִּישָׁא וְאָמְרֵי הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם, כְּדֵין קְדוּשְׁתָּא עִלָּאָה נָחֲתָא וּפְרִיסַת גַּדְפָּהָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל וּמְכַסְיָא לוֹן כְּאִמָּא עַל בְּנִין, וְכָל זִינִין בִּישִׁין אִתְכַּנִּישׁוּ מֵעָלְמָא, וְיַתְבֵי יִשְׂרָאֵל תְּחוֹת קְדוּשְׁתָּא דְּמָארֵיהוֹן, וּכְדֵין דָּא סֻכַּת שָׁלוֹם יָהִיב נִשְׁמָתִין חַדְתִּין לִבְנָהָא, מַאי טַעֲמָא בְּגִין דְּבֵיהּ נִשְׁמָתִין שַׁרְיָין (ס"א דִּכְדֵין זִמֵּן זִוּוּגָא וְנַטְלַת נִשְׁמָתִין וּבָהּ שַׁרְיָין) וּמִינָּהּ

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וְלָכֵן בְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם מְבָרְכִים הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַיִם. לָמָּה עַל יְרוּשָׁלַיִם? אֶלָּא זֶהוּ מָדוֹר שֶׁל אוֹתָהּ סֻכָּה, וְצָרִיךְ לְזַמֵּן אֶת אוֹתָהּ סֻכָּה שֶׁנִּפְרְסָה עָלֵינוּ וְלִשְׁרוֹת עִמָּנוּ, לִהְיוֹת [מְגִנָּה] עָלֵינוּ כְּמוֹ אֵם שֶׁשּׁוֹרָה עַל הַבָּנִים, וְלָכֵן לֹא פּוֹחֲדִים מִכָּל הָרוּחוֹת, וְלָכֵן הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ.

בְּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְבָרְכִים וּמַזְמִינִים אֶת סֻכַּת הַשָּׁלוֹם הַזֹּאת אוֹרַחַת קְדוֹשָׁה, וְאוֹמְרִים הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם, אָז קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה יוֹרֶדֶת וּפוֹרֶסֶת כְּנָפֶיהָ עַל יִשְׂרָאֵל, וּמְכַסָּה אוֹתָם כְּמוֹ אֵם עַל הַבָּנִים. וְכָל הַמִּינִים הָרָעִים מִתְכַּנְּסִים מֵהָעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים תַּחַת קְדֻשַּׁת רִבּוֹנָם. וְאָז סֻכַּת הַשָּׁלוֹם הַזּוֹ נוֹתֶנֶת נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת לְבָנֶיהָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם

נְפִקִין. וְכֵיוָן דְּשַׂרְיָא וּפְרִיסַת גַּדְפָּהָא עַל בְּנָהָא.
אֲרִיקַת נִשְׁמָתִין חַדְתִּין לְכָל חַד וְחַד.

תּוּ אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן עַל דָּא תָּנֵינָן שַׁבָּת דּוּגְמָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי אִיהוּ, הָכִי הוּא וַדַּאי, וְעַל דָּא שְׁמִיטָה וְיוֹבֵל דּוּגְמָא דָּא בְּדָא. וְשַׁבָּת וְעָלְמָא דְּאָתֵי הָכִי הוּא. וְהַהוּא תּוֹסֶפֶת דִּנְשָׁמְתָא מֵרָזָא דְּזָכוֹר קָא אַתְיָא עַל הַאי סְכַּת שָׁלוֹם דְּנָטִיל (דף מח ע"ב) מֵעָלְמָא דְּאָתֵי וְדָא תּוֹסֶפֶת יַהֲבַת לְעַמָּא קַדִּישָׁא. וּבְהַהוּא תּוֹסֶפֶת חָדָאן וְיִתְנַשֵּׁי מִנַּיְיהוּ כָּל מִלִּין דְּחוֹל וְכָל צַעֲרִין וְכָל עָאקִין כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה יד) בְּיוֹם הָנִיחַ יְיָ לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמֵרִגְזֶךָ וּמִן הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה וְגו'.

וּבְלֵילְיָא דְּשַׁבַּתָּא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאַטְעָמָא מִכֹּלָּא,
בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְּהַאי סְכַּת שָׁלוֹם מִכֹּלָּא
אִתְכְּלִילַת, וּבְלָבָד דְּלָא יַפְגִּים מֵיכְלָא חָדָא לְיוֹמָא,

לשון הקודש

שֶׁבָּה שְׁרוּיוֹת הַנְּשָׁמוֹת (ס"א שֶׁאָז זְמַן הַזִּווּג, וְנוֹטֶלֶת נְשָׁמוֹת וְהֵן שׁוֹרוֹת בָּהּ) וּמִמֶּנָּה יוֹצְאוֹת. וְכֵיוָן שֶׁשּׁוֹרָה וּפוֹרֶסֶת כְּנָפֶיהָ עַל בָּנֶיהָ, מוֹרִיקָה נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. **עוֹד** אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עַל זֶה שָׁנִינוּ, שַׁבָּת דְּגְמָא שֶׁל עוֹלָם הַבָּא הִיא. כָּךְ זֶה וַדַּאי. וְעַל זֶה שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל דְּגְמָא זֶה בָּזֶה. וְשַׁבָּת וְעוֹלָם הַבָּא כָּךְ הוּא. וְאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת נְשָׁמָה, מִסּוֹד שֶׁל זָכוֹר הִיא בָּאָה עַל סֻכַּת הַשָּׁלוֹם הַזֹּאת שֶׁלּוֹקַחַת מֵהָעוֹלָם הַבָּא. וְהַתּוֹסֶפֶת הַזֹּאת נוֹתֶנֶת לָעָם הַקָּדוֹשׁ. וּבְאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת הֵם שְׂמֵחִים, וְנִשְׁכָּחִים מֵהֶם כָּל דִּבְרֵי הַחֹל, וְכָל צַעַר וְכָל הַצָּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יד) בְּיוֹם הָנִיחַ ה' לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמֵרִגְזֶךָ וּמִן הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה וְגו'.

וּבְלֵיל שַׁבָּת צָרִיךְ אָדָם לִטְעֹם מֵהַכֹּל כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁסֻּכַּת שָׁלוֹם הַזֹּאת נִכְלֶלֶת

וְאִית דְּאָמְרֵי תְּרֵין, לְתְרֵין סְעוּדָתֵי אַחֲרָנִין דְּיוֹמָא, וְשַׁפִּיר. וְכָל שֶׁכֵּן אִי סָלִיק יַתִּיר לְיוֹמָא וְיָכִיל לְמִטְעַם מִמֵּיכְלִין אַחֲרָנִין וְלִזְעִירֵי בִּתְרֵי תַּבְשִׁילִין סַגְיָא, וְאוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא.

נֵר שֶׁל שַׁבָּת לִנְשֵׁי עַמָּא קַדִּישָׁא אִתְיְהִיבַת לְאַדְלָקָא, וְחַבְרַיָּיא הָא אָמְרוּ דְּאִיהִי כְּבָתָה בּוּצִינָא דְּעָלְמָא וְאַחֲשִׁיכַת לֵיהּ כו' וְשַׁפִּיר. אֲבָל רָזָא דְּמִלָּה. הַאי סָבַת שָׁלוֹם מַטְרוֹנִיתָא דְּעָלְמָא הִיא וְנִשְׁמָתִין דְּאִנּוּן בּוּצִינָא עִלָּאָה בָּהּ שַׁרְיָין. וְעַל דָּא מַטְרוֹנִיתָא בַּעְיָא לְאַדְלָקָא, דְּהָא בְּדוּכְתָּהָא אִתְאַחֲדַת וַעֲבַדַת עוֹבָדָא.

וְאִתְּתָא בַּעְיָא בְּחֶדְוָה דִּלְבָּא וּרְעוּתָא לְאַדְלָקָא בּוּצִינָא דְּשַׁבָּת, דְּהָא יְקָרָא עִלָּאָה הִיא לָהּ וּזְכוּ רַב לְגַרְמָהּ לְמִזְכֵּי לִבְנִין קַדִּישִׁין דִּיהוֹן בּוּצִינָא

לשון הקודש

מֵהַכֹּל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְגֹּם מֵאֲכָל אֶחָד לְיוֹם, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׁנַיִם, לִשְׁתֵּי הַסְּעוּדוֹת הָאַחֲרוֹת שֶׁל הַיּוֹם, וְיָפֶה. וְכָל שֶׁכֵּן אִם מַעֲלֶה יוֹתֵר לַיּוֹם וְיָכוֹל לְטְעֹם מִמַּאֲכָלִים אֲחֵרִים. וְלִקְטָנִים בִּשְׁנֵי תַּבְשִׁילִים מַסְפִּיק. וּבְאָרוּהָ הַחֲבֵרִים.

נֵר שֶׁל שַׁבָּת נִתָּן לְהַדְלָקָה לִנְשׁוֹת הָעָם הַקָּדוֹשׁ. וַהֲרֵי אָמְרוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁהִיא כִּבְּתָה נֵרוֹ שֶׁל עוֹלָם וְהֶחְשִׁיכָה אוֹתוֹ וְכוּ', וְיָפֶה. אֲבָל סוֹד הַדָּבָר – סְבַת שָׁלוֹם זוֹ הִיא גְּבִירַת הָעוֹלָם, וּנְשָׁמוֹת שֶׁהֵם נֵרוֹת עֶלְיוֹנִים בָּהּ הֵם שׁוֹרוֹת. וְעַל זֶה הַגְּבִירָה צְרִיכָה לְהַדְלִיק, שֶׁהֲרֵי בִּמְקוֹמָהּ נֶאֱחֶזֶת וְעוֹשָׂה מַעֲשֶׂה.

וְאִשָּׁה צְרִיכָה בְּחֶדְוַת הַלֵּב וְרָצוֹן לְהַדְלִיק נֵר שַׁבָּת, שֶׁהֲרֵי כָּבוֹד עֶלְיוֹן הוּא

דְּעָלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא וּבְדַחֲלְתָּא, וְיִסְגּוֹן שְׁלָמָא בְּאַרְעָא, וְיהֵיבַת לְבַעֲלָהּ אוֹרְכָּא דְּחַיִּין, בְּגִין כָּךְ בַּעְיָא לְאִזְדַּהֲרָא בָּהּ.

תָּא חֲזֵי, שַׁבָּת לֵילְיָא וְיוֹמָא זָכוֹר וְשָׁמוֹר אִיהוּ כְּחֲדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ וּכְתִיב שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, זָכוֹר לְדִכּוּרָא שָׁמוֹר לְנוּקְבָא וְכֻלָּא חַד. זַכָּאִין אִנּוּן יִשְׂרָאֵל חוּלָקֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַדְבֵיהּ וְאַחֲסַנְתֵּיהּ עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (תהלים קמד) **אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹקָיו.**

השלמה מההשמטות (סימן מ"ב)

רַבִּי חֲנִינָא פָּרִישׁ כָּל חַד עַל קִיּוּמָא. שָׁשׁוֹן חַד. שִׂמְחָה תְּרֵין. חָתָן תְּלָת. כַּלָּה אַרְבַּע. גִּילָה דִּיצָה אַהֲבָה אַחְוָה שָׁלוֹם וְרֵיעוּת עֲשָׂרָה כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שְׁבָּהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם. (עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

לָהּ, וּזְכוּת גְּדוֹלָה לְעַצְמָהּ לִזְכוֹת לְבָנִים קְדוֹשִׁים שֶׁיִּהְיוּ נֵר הָעוֹלָם בְּתוֹרָה וּבְיִרְאָה וְיַרְבּוּ שָׁלוֹם בָּאָרֶץ, וְנוֹתֶנֶת לְבַעְלָהּ חַיִּים אֲרֻכִּים. לָכֵן צְרִיכָה לְהִזָּהֵר בָּהּ.

בֹּא רְאֵה, שַׁבָּת לַיְלָה וְיוֹם, זָכוֹר וְשָׁמוֹר הוּא כְּאֶחָד, וְעַל זֶה כָּתוּב זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכָתוּב שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. זָכוֹר לְזָכָר, שָׁמוֹר לִנְקֵבָה, וְהַכֹּל אֶחָד. אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל חֶלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, גּוֹרָלוֹ וִירֻשָּׁתוֹ, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ב)

רַבִּי חֲנִינָא פֵּרַשׁ כָּל אֶחָד עַל עָמְדוֹ. שָׁשׁוֹן – אֶחָד. שִׂמְחָה – שְׁתַּיִם. חָתָן – שָׁלֹשׁ. כַּלָּה – אַרְבַּע. גִּילָה, דִּיצָה, אַהֲבָה, אַחְוָה, שָׁלוֹם וְרֵעוּת – עֶשֶׂר, כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם: ע"כ מההשמטות.

וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם וְגו'.
אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִיב, (איוב כח) **אֱלֹהִים הֵבִין**
דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. הַאי קְרָא גַּוְונִין סַגִּיאִין
אִית בֵּיהּ. אֶלָּא מַהוּ אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ. כְּמָה דְאַתְּ
אָמֵר וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע דָּא תּוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה
דְּאִית בָּהּ דֶּרֶךְ, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (ישעיה מג) **הַנּוֹתֵן בַּיָּם**
דָּרֶךְ, כְּגִינֵי כָךְ **אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ.**

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. מַאן מְקוֹמָהּ, דָּא תּוֹרָה
שֶׁבִּכְתָב דְּאִית בָּהּ **דַּעַת.** (דַּעַת וּתְבוּנָה כְּחַד אָזְלוּ) **יְיָ**
אֱלֹהִים שָׁם מָלֵא לְאִתְקָנָא לָהּ בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא
אִתְקְרִיאַת חָכְמָה וְאִתְקְרִיאַת בִּינָה. בְּגִין דְּהַוָּה בְּשֵׁם
מָלֵא יְיָ אֱלֹהִים בְּכֻלָּא בִּשְׁלִימוּ בִּתְרֵי שְׁמָהָן.

אֶת הַצֵּלָע דָּא אַסְפַּקְלַרְיָאה דְּלָא נָהֲרָא כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר, (תהלים לה) **וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ. אֲשֶׁר לָקַח**

לשון הקודש

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם וְגו'. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב (איוב כח) אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ גְּוָנִים רַבִּים, אֶלָּא מַה זֶּה אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע, זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ דֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ. מִשּׁוּם כָּךְ אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ.

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, מִי מְקוֹמָהּ? זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁיֵּשׁ בָּהּ דַּעַת. (דַּעַת וּתְבוּנָה הוֹלְכִים כְּאֶחָד) ה' אֱלֹהִים, שָׁם מָלֵא לְהִתְקַיֵּן לָהּ בַּכֹּל, וְעַל זֶה נִקְרְאָה חָכְמָה וְנִקְרְאָה בִּינָה, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה בְּשֵׁם מָלֵא – ה' אֱלֹהִים, בַּכֹּל בִּשְׁלֵמוּת בִּשְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת.

אֶת הַצֵּלָע – זוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לה) וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ

מִן הָאָדָם, בְּגִין דְּהָא מִתּוֹרָה שְׁבִכְתָב נָפְקַת. לְאִשָּׁה, לְאִתְקַשְּׁרָא בְּשַׁלְהוֹבָא דְסַטַר שְׂמָאלָא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה אִתְיְהִיבַת. לְאִשָּׁה, לְמֶהֱוֵי (נח ע' א) אֵשׁ ה' קָטִיר בְּהַדָּא.

וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם. בְּגִין דְּלָא בַּעֲיָא לְאִשְׁתַּכָּחָא בִּלְחוֹדָהָא אֶלָּא לְאִתְכְּלָלָא וּלְאִתְחַבְּרָא בַּתּוֹרָה שְׁבִכְתָב. כְּיוָן דְּאִתְחַבְּרַת בַּהֲדֵיהּ הוּא יָזוּן לָהּ וְיִתַּקֵּן לָהּ וְיִתֵּן לָהּ מַה דְּאִצְטְרִיךְ הַיְינוּ דִכְתִיב וְאֶת הָאָרֶץ וְהָא אוֹקִימְנָא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא מָאן דְּאַנְסִיב בְּרַתֵּיהּ עַד לָא תֵּיעוּל לְבַעֲלָהּ, אֲבוּהָ וְאִמָּהּ מְתַקְּנִין לָהּ וְיָהֲבִין לָהּ כָּל מַה דְּאִצְטְרִיךְ, כְּיוָן דְּאִתְחַבְּרַת בְּבַעֲלָהּ הוּא יָזוּן לָהּ וְהוּא יִתֵּן לָהּ מַה דְּבָעְיָא.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. דְּאַבָּא וְאִמָּא אַתְקִינוּ לָהּ (בְּאַרְבַּע וְעֶשְׂרִים קְשׁוּטִין. וַיְבִאֶהָ

לשון הקודש

וְנֶאֱסְפוּ. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם – מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יָצְאָה. לְאִשָּׁה – לְהִתְקַשֵּׁר בְּשַׁלְהֶבֶת שֶׁל צַד שְׂמֹאל, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה מִצַּד הַגְּבוּרָה נִתְּנָה. לְאִשָּׁה – לִהְיוֹת אֵשׁ ה' קְשׁוּרָה בְּאֶחָד.

וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם – מִשּׁוּם שֶׁלֹּא צְרִיכָה לְהִמָּצֵא לְבַדָּהּ, אֶלָּא לְהִתְכַּלֵּל וּלְהִתְחַבֵּר בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרָה עִמּוֹ, הוּא יָזוּן אוֹתָהּ וְיִתַּקֵּן אוֹתָהּ וְיִתֵּן לָהּ מַה שֶּׁצְּרִיכָה, הַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב וְאֵת הָאָרֶץ, וְהֲרֵי בֵּאַרְנוּ. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁמִּי שֶׁמַּשִּׂיא אֶת בִּתּוֹ, עַד שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס לְבַעְלָהּ, אָבִיהָ וְאִמָּהּ מְתַקְּנִים אוֹתָהּ וְנוֹתְנִים לָהּ כָּל מַה שֶּׁצְּרִיכָה. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרָה בְּבַעְלָהּ, הוּא יָזוּן אוֹתָהּ וְיִתֵּן לָהּ מַה שֶּׁצְּרִיכָה.

בָּא רְאֵה, בַּתְּחִלָּה כָּתוּב וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע, שֶׁאַבָּא וְאִמָּא הִתְקִינוּ לָהּ (בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה קְשׁוּטִים. וַיְבִאֶהָ בְּגִימַטְרִיָּא

בְּגִי' אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים) **וּלְבָתַר וַיִּבְיאֶהָ אֶל הָאָדָם** (וְעָאלָא לֵיהּ בְּחָמֵשׁ קָלִין (ירמיה כה) קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל מְצַהֲלוֹת חֲתַנִים) **לְאִתְקַשָּׁרָא כֻּלָּא כְּחֲדָא וּלְאִתְחַבְּרָא חַד בְּחַד. וְהוּא יָהִיב** (לֵיהּ) **מַה דְּאִצְטְרִיךְ.**

דָּבָר אַחֵר **אֱלֹהִים** הֵבִין דַּרְכָּהּ, כַּד בְּרַתָּא בְּבֵי אִמָּא, הִיא אִסְתַּכְּלָא בְּכָל יוֹמָא בְּכָל מַה דְּבַעְיָא בְּרַתָּהּ דִּכְתִיב, (איוב כח) **אֱלֹהִים** הֵבִין דַּרְכָּהּ, כְּיוָן דְּחַבְּרַת לָהּ בְּבַעְלָהּ הוּא יָהִיב לָהּ כָּל מַה דְּבַעְיָא וְיתַקֵּן עוֹבָדָהָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְהוּא יָדַע **אֶת מְקוֹמָהּ** (וְהַאי קְרָא בְּרָזִין עִלָּאִין אִתְקַשַּׁר) (דף מט ע"א) **(ד"א הַאי קְרָא עַל חָכְמָתָא** עִלָּאָה אִתְמַר וְאִתְקַשַּׁר בְּרָזִין עִלָּאִין, דְּהָא נְקוּדָה קַדְמָאָה לֵית מָאן דְּיָדַע בָּהּ כְּלָל, אֲבָל אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ דָּא עָלְמָא דְּאָתֵי, וְהוּ"א דָּא טְמִירָא דְּכָל טְמִירִין סְתִימָא דְּאִקְרֵי הוּ"א וְלָא יְדִיעַ בִּשְׁמָא).

כְּתִיב וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. הָכָא אִשְׁתַּכְלַל בְּכֻלָּא בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, וְהָא אוֹקִימְנָא

לשון הקודש

עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע). וְאַחַר כָּךְ וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם. וְהֵכָנִים אוֹתָהּ בַּחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת: (ירמיה כה) קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל מְצַהֲלוֹת חֲתָנִים] לְהִתְקַשֵּׁר הַכֹּל כְּאֶחָד וּלְהִתְחַבֵּר אֶחָד בְּאֶחָד. וְהוּא נוֹתֵן [לָהּ] מַה שֶּׁצָּרִיךְ. **דָּבָר** אַחֵר אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ – כְּשֶׁהַבַּת בְּבֵית אִמָּא, הִיא מִסְתַּכֶּלֶת בְּכָל יוֹם בְּכָל מַה שֶּׁבִּתָּהּ צְרִיכָה, שֶׁכָּתוּב (איוב כח) אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ. כֵּיוָן שֶׁהִתְחַבְּרָה בְּבַעְלָהּ, הוּא נוֹתֵן לָהּ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ וְיִתַּקֵּן מַעֲשֶׂיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב **וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ** [וּפְסוּק זֶה נִקְשָׁר בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים] [ד"א פְּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וְנִקְשָׁר בְּסוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֲרֵי בַּנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה אֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בָּהּ כְּלָל, אֲבָל אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא. וְהוּ"א זֶה הַטָּמִיר מִכָּל הַטְּמִירִים, הַנִּסְתָּר שֶׁנִּקְרָא הוּ"א וְלֹא יָדוּעַ בְּשֵׁם].

כָּתוּב וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. כָּאן

דְּאִתְכְּלִיל בְּיֵצֶר הַטּוֹב, אֲבָל וַיִּצֶר יְיָ אֱלֹהִים בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר רָע.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ג)

ס"א יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע דְּאִיהוּ חֶדְוָה וְאַיְיתֵי לָהּ לְגַבֵּיהּ, וּלְעֵילָא סִטְרָא דְצָפוֹן מַמָּשׁ דְּאִיהוּ חֶדְוָה בְּלָא זוּהֲמָא דְיֵצֶר הָרָע אֲחִיד בֵּיהּ (נ"א בָּהּ). בְּקַדְמִיתָא דִכְתִיב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי וְאִתְיְיהִיבַת בֵּין יְמִינָא לִשְׂמָאלָא (נ"א וּשְׂמָאלָא) (לְאִתְּנָא) וְעַל דָּא וַיִּצֶר יְיָ אֱלֹהִים שֵׁם מָלֵא לְגַבֵּי תְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין. אֶת הָאָדָם וְכוּ' (עד כאן מההשמטות)

אַמַּאי, אֶלָּא יֵצֶר טוֹב לֵיהּ לְגַרְמֵיהּ. יֵצֶר הָרָע לְאַתְעָרָא לְגַבֵּי נוּקְבֵיהּ. (ס"א וּמִפְּטַר שְׂמָאלָא אִתְעַר תְּדִיר לְגַבֵּי נוּקְבָא), **רָזָא דְמִלָּה מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְצָפוֹן אִתְעַר תְּדִיר לְגַבֵּי נוּקְבָא וְאִתְקַשַּׁר בַּהֲדָהּ וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרִיאַת אִשָּׁה.**

לשון הקודש

נִתְקַן הַכֹּל בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁנִּכְלַל בְּיֵצֶר הַטּוֹב, אֲבָל וַיִּצֶר ה' אֱלֹהִים – בְּיֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ג)

ס"א יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע שֶׁהוּא חֶדְוָה וּמֵבִיא אוֹתָהּ אֵלָיו, וּלְמַעְלָה צַד הַצָּפוֹן מַמָּשׁ, שֶׁהוּא חֶדְוָה בְּלִי זֻהֲמָה שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע אָחוּז בּוֹ (בָּהּ). בַּתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, וְאַחַר כָּךְ וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, וְנִתֶּנֶת בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל [וּשְׂמֹאל] [וְהַזּוֹן], וְלָכֵן וַיִּצֶר ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא לְגַבֵּי שְׁנֵי צְדָדִים אֵלּוּ. אֶת הָאָדָם וְכוּ':

ע"כ מההשמטות.

לָמָּה? אֶלָּא יֵצֶר טוֹב לוֹ לְעַצְמוֹ, יֵצֶר הָרָע לְעוֹרֵר אֵלָיו אֶת נְקֵבָתוֹ (ס"א וּמִצַּד שְׂמֹאל מִתְעוֹרֵר תָּמִיד לִנְקֵבָה). סוֹד הַדָּבָר, מִכָּאן

וְתָא חֲזֵי, יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר הָרָע בְּגִין דְּאִתְיַהֲבַת נוּקְבָא בֵּינַיְיהוּ (ע"א דְּנוּקְבָא אִתְכְּלִילַת בְּהוּ) **וְאִתְקַשְּׁרָא בַּהֲדַיְיהוּ, וְלָא מִתְקַשְּׁרָא עַד דְּיֵצֶר הָרָע אִתְעַר לְגַבָּהּ וּמִתְקַשְּׁרָן דָּא בְּדָא. וְכֵיוָן דְּמִתְקַשְּׁרָן דָּא בְּדָא, כְּדֵין אִתְעַר יֵצֶר טוֹב דְּאִיהוּ חֶדְוָה וְאַיְיתֵי לָהּ לְגַבֵּיהּ** (וּכְדֵין אִתְיַהֲבַת בֵּינַיְיהוּ לְאַתְקָנָא, וְעַל דָּא וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים שֵׁם מָלֵא לְגַבֵּיהּ יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע) (ד"א וּלְעֵילָּא סִטְרָא דְצָפוֹן מַמָּשׁ דְּאִיהִי חֶדְוָה בִּלָּא זוֹהֲמָא דְּיֵצֶר הָרָע אָחִיד בָּהּ בְּקַדְמִיתָא, דִּכְתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וּלְבָתַר וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, וְאִתְיְיהִיבַת בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא לְאִתְזָנָא, וְעַל דָּא וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים שֵׁם מָלֵא לְגַבֵּי תְּרֵין סִטְרִין אִלֵּין).

אֶת הָאָדָם הָא אוֹקִימְנָא. אֲבָל דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא (ד"א וְלָא חֲווֹ) **מִתְפָּרְשָׁן לְמֶהֱוֵי אַפִּין בְּאַפִּין. מַה כְּתִיב עָפָר מִן הָאֲדָמָה הַשְׁתָּא קַיְימָא לְאַתְקָנָא. תָּא חֲזֵי אִתְּתָא כַּד אִתְחַבְּרַת בְּבַעֲלָהּ, אִתְקְרִיאַת עַל שֵׁם בַּעֲלָהּ, אִישׁ אִשָּׁה, צַדִּי"ק צֶדֶ"ק, אִיהוּ עוֹפֶר וְאִיהִי**

לשון הקודש

לָמַדְנוּ שֶׁצָּפוֹן מִתְעוֹרֵר תָּמִיד לִנְקֵבָה וְנִקְשָׁר עִמָּהּ, וְלָכֵן נִקְרֵאת אִשָּׁה.

וּבָא וּרְאֵה, יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר הָרָע, מִשּׁוּם שֶׁהַנְּקֵבָה נִתְּנָה בֵּינֵיהֶם (נ"א שֶׁנִּקְבָה נִכְלֶלֶת בָּהֶם) וְהִתְקַשְּׁרָה עִמָּם, וְלֹא מִתְקַשֶּׁרֶת עַד שֶׁיֵּצֶר הָרָע מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ וּמִתְקַשְּׁרִים זֶה בָּזֶה. וְכֵיוָן שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים זֶה בָּזֶה, אָז מִתְעוֹרֵר יֵצֶר הַטּוֹב שֶׁהוּא חֶדְוָה וּמֵבִיא אוֹתָהּ אֵלָיו, (וְאָז נִתֶּנֶת בֵּינֵיהֶם לְתַקֵּן. וְעַל זֶה וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים שֵׁם מָלֵא אֵלָיו יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע) (ד"א וּלְמַעְלָה צַד הַצָּפוֹן מַמָּשׁ שֶׁהִיא חֶדְוָה בְּלִי זוֹהַמָּה, שֶׁיֵּצֶר הָרָע אוֹחֵז בָּהּ בַּתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וְאַחַר כָּךְ וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, וְנִתְּנָה בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל לְהִזּוֹן. וְעַל זֶה וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא לְגַבֵּי שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ).

אֶת הָאָדָם, הֲרֵי בֵּאַרְנוּ, אֲבָל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, (וְלֹא הָיוּ) נִפְרָדִים לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים. מַה כָּתוּב? עָפָר מִן הָאֲדָמָה. עַכְשָׁו עוֹמֵד לְהִתְתַּקֵּן. בֹּא תִּרְאֶה, כְּשֶׁאִשָּׁה מִתְחַבֶּרֶת בְּבַעֲלָהּ, הִיא נִקְרֵאת עַל שֵׁם בַּעֲלָהּ. אִישׁ אִשָּׁה. צַדִּי"ק צֶדֶ"ק. הוּא עֹפֶר וְהִיא עָפָר. (וְאָז) הוּא צְבִי וְהִיא

עָפָר. (ד"א ל"ג) (וּכְדֵין) אִיהוּ צְבִי וְאִיהִי צְבִיָה (ד"א כְּמָה דְאַתְּ אָמַר) (יחזקאל כ) צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת.

כְּתִיב, (דברים טז) לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָךְ. אֵצֶל מִזְבַּח, וְכִי לְעֵילָּא מִנֵּיהּ אוֹ בְּאַתַר אַחֲרָא מָאן שַׁרְיָיה. אֶלָּא הָא אוֹקִימְנָא אֲשֶׁר דָּא בַּעֲלָה דְּאִתְּתָא (ד"א ה"א) אִתְקְרִיאַת עַל שׁוּם בַּעֲלָה אֲשֵׁרָה. (נ"א חֲרִי הֵם אֲשֶׁר ה"א) וְעַל דָּא כְּתִיב, (מלכים ב כג) לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹקֶיךָ. לָקְבֵל (נ"א אֲשֵׁרָה) אֲתַר דְּהַהוּא מִזְבַּח יְיָ, דְּהָא מִזְבַּח יְיָ אִיהוּ קָיְמָא עַל דָּא, וְעַל דָּא לָקְבְלָה לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה אַחֲרָא.

תָּא חֲזֵי, בְּכָל אֲתַר כָּל אִנּוּן פָּלְחֵי שִׁמְשָׁא אִקְרוּן עוֹבְדִין לַבַּעַל, וְאִנּוּן דְּפָלְחִין לְסִיהֲרָא אִיקְרוּן עוֹבְדֵי אֲשֵׁרָה, וְעַל דָּא לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה, וַאֲשֵׁרָה

לשון הקודש

צְבִיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל כ) צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת.

כְּתוּב (דברים טז) לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָךְ. אֵצֶל מִזְבַּח – וְכִי לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ אוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר מִי הִתִּיר? אֶלָּא חֲרֵי בֵּאַרְנוּ, אֲשֶׁר זֶה בַּעְלָה, שֶׁהָאִשָּׁה הִיא נִקְרֵאת עַל שֵׁם בַּעְלָה אֲשֵׁרָה (נ"א חֲרֵי הֵם אֲשֶׁר ה"א), וְעַל זֶה כָּתוּב (מלכים–ב כג) לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה. מִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ, כְּנֶגֶד הַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ מִזְבַּח ה', שֶׁחֲרֵי מִזְבַּח ה' הוּא עוֹמֵד עַל זֶה, וְעַל זֶה כְּנֶגְדּוֹ לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה אַחֶרֶת.

בֹּא רְאֵה, בְּכָל מָקוֹם, כָּל אוֹתָם עוֹבְדֵי הַשֶּׁמֶשׁ נִקְרָאִים עוֹבְדִים לַבַּעַל, וְאֵלּוּ

אִתְקְרֵי עַל שׁוּם בַּעֲלָהּ אָשֵׁ"ר. אִי הָכִי אַמַּאי אִתְעַבַּר שְׁמָא דָּא. אֶלָּא אֲשֵׁרָה עַל שׁוּם דִּכְתִיב (בראשית ל) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְׁרוּנִי בָּנוֹת וְהוּא (ד"א הָא) דְּלָא אַשְׁרוּהָ שְׁאַר עַמִּין וְקָיְמָא אַחֲרָא תְּחוֹתָהּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא דִּכְתִיב (איכה א) כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ, וּבְגִין כָּךְ (נ"א אִתְעַבִּיד) אִתְעַבַּר שְׁמָא דָּא, וּבְגִין דְּלָא יִתְתַּקְּפוּן אִנּוּן דְּעָבְדֵי שְׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְקָרֵינָן מִזְבֵּחַ דְּאִיהוּ מֵאֲדָמָה, דִּכְתִיב, (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה וְגוֹ' בְּגִינֵי כָּךְ עָפָר מִן הָאֲדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. (מַלָּה אִתְכְּלִיל אֲבָל וַיִּפַּח בְּאַפָּיו)

אִתְכְּלִיל נִשְׁמַת חַיִּים בְּהַהוּא עָפָר, כְּנוּקְבָא דְּמִתְעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא דְּהָא מִתְחַבְּרָן וְאִתְמַלְיָיא הַאי עָפָר מִכֻּלָּא, וּמַאי אִיהוּ, רוּחִין וְנִשְׁמָתִין. וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, הַשְׁתָּא אִתְתַּקַּן וְקַיָּים אָדָם לְאִתְקְנָא וּלְמִיזַן לְנֶפֶשׁ חַיָּה.

לשון הקודש

שֶׁעוֹבְדִים לַלְּבָנָה נִקְרָאִים עוֹבְדֵי אֲשֵׁרָה. וְלָכֵן לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה. וַאֲשֵׁרָה נִקְרֵאת עַל שֵׁם בַּעְלָהּ אָשֵׁ"ר. אִם כָּךְ, לָמָּה נִתְבַּטֵּל הַשֵּׁם הַזֶּה? אֶלָּא אֲשֵׁרָה עַל שֵׁם שֶׁכָּתוּב (בראשית ל) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְׁרוּנִי בָּנוֹת, וְהוּא [הֲרֵי] שֶׁלֹּא אִשְּׁרוּהָ שְׁאָר הָעַמִּים וְעוֹמֶדֶת אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכָּתוּב (איכה א) כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ, וְלָכֵן [נֶעֱבַד] נִתְבַּטֵּל הַשֵּׁם הַזֶּה, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִתְחַזְּקוּ אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים שְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְקוֹרְאִים מִזְבֵּחַ שֶׁהוּא מֵאֲדָמָה, שֶׁכָּתוּב (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה וְגוֹ'. מִשּׁוּם כָּךְ עָפָר מִן הָאֲדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים – וְדָבָר נִכְלָל. אֲבָל וַיִּפַּח בְּאַפָּיו] נִכְלְלָה נִשְׁמַת חַיִּים בְּאוֹתוֹ עָפָר, כִּנְקֵבָה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר, שֶׁהֲרֵי

השלמה מההשמטות (סימן מ"ד)

אָמַר לֵיהּ (שיר השירים ז') לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה לְכוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטַיֵּיל וְאַל אֶשֵּׁב תָּמִיד בְּמָקוֹם אֶחָד וּמַאי ל"ב אָמַר לֵיהּ, אִם בֵּן בֵּן זוֹמָא מִבַּחוּץ וְאַתָּה עִמּוֹ ל"ב הוּא (והוא) שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם וְהָיוּ סְתוּמִים וּבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמַאי שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אָמַר לֵיהּ לֵ"ב נְתִיבוֹת מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּחַדְרֵי חֲדָרִים וּמִנַּיִן הַחֲדָרִים שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם. וּלְכָל אֶחָד מִן הַחֲדָרִים יֵשׁ נְתִיב נָאֶה לְמֶלֶךְ זֶה לְהִכָּנֵם (הַכֹּל) בְּחַדְרוֹ עַל דֶּרֶךְ נְתִיבוֹת. אָמַר, לֹא נָאֶה לוֹ שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת פְּנִינָיו וּמִשְׁכְּנוֹתָיו וּגְנָזָיו וַחֲמוּדוֹתָיו. אֲמַרְתָּ לֹא. מָה עָשָׂה, נָגַע בְּבֵת וְכָלַל בָּהּ כָּל הַנְּתִיבוֹת וּמַלְבּוּשֶׁיהָ וְהָרוֹצֶה לְהִכָּנֵם (ס"א לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵינֶיהָ) בְּפָנִים, יִסְתַּכֵּל הֵנָּה. וּנְשָׁאָה לַמֶּלֶךְ.

לשון הקודש

מִתְחַבְּרִים וּמִתְמַלֵּא הֶעָפָר הַזֶּה מֵהַכֹּל, וּמַהוּ? רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת. וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה – כָּאן הִתְתַּקֵּן וְקַיָּם אָדָם לְהִתְקַיֵּן וְלָזוּן אֶת הַנֶּפֶשׁ חַיָּה.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ד)

אָמַר לוֹ, לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה, לְכוּ לַקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא לְטַיֵּיל, וְאַל אֵשֵּׁב תָּמִיד בְּמָקוֹם אֶחָד. וּמַה זֶּה לֵב? אָמַר לוֹ, אִם בֵּן, בֶּן זוֹמָא מִבַּחוּץ וְאַתָּה עִמּוֹ. לֵ"ב הוּא [והוא] שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם, וְהָיוּ סְתוּמִים וּבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמַהוּ לֵ"ב? אָמַר לוֹ, שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, וּמִנַּיִן הַחֲדָרִים שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם, וּלְכָל אֶחָד מִן הַחֲדָרִים יֵשׁ נְתִיב, נָאֶה לְמֶלֶךְ זֶה לְהִכָּנֵס [הַכֹּל] בְּחַדְרוֹ עַל דֶּרֶךְ נְתִיבוֹת. אָמַר, לֹא נָאֶה לוֹ שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת פְּנִינָיו וּמִשְׁכְּנוֹתָיו וּגְנָזָיו וַחֲמוּדוֹתָיו? אָמַרְתָּ לֹא. מָה עָשָׂה? נָגַע בַּבַּת וְכָלַל בָּהּ כָּל הַנְּתִיבוֹת וּמַלְבּוּשֶׁיהָ, וְהָרוֹצֶה לְהִכָּנֵס [ס"א לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵינֶיהָ] בְּפָנִים, יִסְתַּכֵּל הֵנָּה. וּנְשָׁאָה לַמֶּלֶךְ.

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמַתָּנָה. וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ בְּאַהֲבָתוֹ, (בת) אֲחוֹתִי כִּי מִמָּקוֹם אֶחָד הָיוּ וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ בִּתִּי, כִּי בִּתּוֹ הִיא. וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ אִמִּי. וְעוֹד כִּי אֵין דִּין אִם אֵין חָכְמָה, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר (מלכים א' ה') וַיְיָ נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. וְאַחַר כָּךְ דָּן אֶת הַדִּין עַל מַתְּכוּנְתּוֹ דִּכְתִיב (מלכים ג') וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט וְגוֹ' כִּי רָאוּ כִּי חָכְמָה אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ וְגוֹ'.

וּמָה חָכְמָה נָתַן הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לִשְׁלֹמֹה, שְׁלֹמֹה נָשָׂא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדְאַמְרִינָן, כָּל שְׁלֹמֹה שֶׁבְּשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ לְבַד מֵאֶחָד. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְשִׁמְךָ כִּשְׁמִי, אַשִּׁיא לְךָ בִּתִּי, וְהָא נְשׁוּאָה הִיא, אָמַר לֵיהּ, בְּמַתָּנָה נִתְּנָה לוֹ הַשֵּׁם, וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה,

לשון הקודש

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמַתָּנָה, וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ בְּאַהֲבָתוֹ (בת) אֲחוֹתִי, כִּי מִמָּקוֹם אֶחָד הָיוּ, וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ בִּתִּי, כִּי בִּתּוֹ הִיא, וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ אִמִּי. וְעוֹד, כִּי אֵין דִּין אִם אֵין חָכְמָה, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר (מלכים-א ה) וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. וְאַחַר כָּךְ דָּן אֶת הַדִּין עַל מַתְּכוּנְתּוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם ג) וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט וְגוֹמֵר, כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ וְגוֹמֵר.

וּמָה חָכְמָה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁלֹמֹה? שְׁלֹמֹה נָשָׂא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, כָּל שְׁלֹמֹה שֶׁבְּשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ לְבַד מֵאֶחָד. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְשִׁמְךָ כִּשְׁמִי, אַשִּׁיא לְךָ בִּתִּי, וַהֲרֵי נְשׁוּאָה הִיא. אָמַר לוֹ, בְּמַתָּנָה נִתְּנָה לוֹ הַשֵּׁם, וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה, וְלֹא פָּרַשׁ.

וְלָא פֵּירַשׁ. וְהֵיכָן פֵּירַשׁ, לְהַלָּן. כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. (נ"א ומאי מִשְׁפָּט אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ) **וּמַאי לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט, הֲוֵי אוֹמֵר, שֶׁאוֹתָהּ חָכְמָה שֶׁנִּתְּנָה אֱלֹהִים וְשֶׁהִיא עִמּוֹ בְּחַדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. וְאֵת עוֹזַרְתּוֹ וּמְקָרֶבְתּוֹ, וְאִם לָאו מְרַחֲקָתּוֹ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא מְיַסַּרְתּוֹ, דִּכְתִיב** (ויקרא כ"ו) **וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי:** (עד כאן מההשמטות)

וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים, אוֹף הָכִי נָמֵי בְּשֵׁם מָלֵא, דְּהָא אַבָּא וְאִמָּא אַתְקִינוּ לָהּ עַד לָא אָתַת לְבַעְלָהּ. אֶת הַצֵּלָע כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים א) **שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם, אַסְפַּקְלָרְיָאה דְּלָא נָהֲרָא, אֲבָל אַבָּא וְאִמָּא אַתְקִינוּ לָהּ לְאִתְפַּיְיסָא בַּעֲלָהּ בַּהֲדָהּ.**

וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם. מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא דְּבָעָאן אַבָּא

לשון הקודש

וְהֵיכָן פֵּרַשׁ? לְפָנָיו, כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. [וּמַה זֶּה מִשְׁפָּט? אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ] וּמַה זֶּה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט? הֱוֵי אוֹמֵר, שֶׁאוֹתָהּ חָכְמָה שֶׁנִּתְּנָה אֱלֹהִים וְשֶׁהִיא עִמּוֹ בְּחַדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. וְאֵת עוֹזַרְתּוֹ וּמְקָרֶבְתּוֹ, וְאִם לָאו – מְרַחֲקָתּוֹ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא מְיַסַּרְתּוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי: ע"כ מההשמטות.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אַף כָּאן גַּם כֵּן בְּשֵׁם מָלֵא, שֶׁהֲרֵי אַבָּא וְאִמָּא הִתְקִינוּ אוֹתָהּ עַד שֶׁלֹּא בָּאָה לְבַעְלָהּ. אֶת הַצֵּלָע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם, אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה. אֲבָל אַבָּא וְאִמָּא הִתְקִינוּ לָהּ שֶׁיִּתְפַּיֵּס בַּעְלָהּ עִמָּהּ.

וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם, מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁצְּרִיכִים אַבָּא וְאִמָּא שֶׁל הַכַּלָּה

וְאִמָּא דְּכַלָּה לְאָעָלָה בִּרְשׁוּתֵיהּ דְּחָתָן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דברים כב) אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה וְגו'. מִכָּאן וָאֵילָךְ בַּעָלָה יֵיתֵי לְגַבָּהּ, דְּהָא בֵיתָא דִּילָהּ הוּא דִּכְתִיב, (בראשית כט) וַיָּבֵא אֵלֶיהָ. וַיָּבֵא גַּם אֶל רָחֵל, בְּקַדְמִיתָא וַיִּבְאָהָ אֶל הָאָדָם דְּעַד הָכָא אִית לְאַבָּא וּלְאִמָּא לְמֶעֱבַד, לְבָתָר אִיהוּ יֵיתֵי לְגַבָּהּ וְכָל בֵּיתָא דִּילָהּ הוּא, וְיִטּוֹל רְשׁוּת מִינָהּ.

וְעַל דָּא אִתְעַרְנָא דִּכְתִיב, (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם, דְּנָטִיל רְשׁוּ בְּקַדְמִיתָא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְּמָאן דִּמְתְחַבֵּר (דף מט ע"ב) בְּאִנְתְּתֵיהּ בָּעֵי לְמִפְגַּע לָהּ וּלְבַסְמָא לָהּ בְּמִלִּין, וְאִי לָאו לָא יָבִית לְגַבָּהּ. בְּגִין דְּיֵהֵא רְעוּתָא דִּלְהוֹן כְּחֲדָא בִּדְלָא אֲנִיסוּ.

וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְאַחָזָאָה דְּאָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְשַׁמְשָׁא עַרְסֵיהּ בִּימָמָא. וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי

לשון הקודש

לְהַכְנִיסָהּ בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל חָתָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב) אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה וְגו'. מִכָּאן וְאֵילָךְ בַּעְלָהּ יָבוֹא אֵלֶיהָ, שֶׁהֲרֵי הַבַּיִת הוּא שֶׁלָּהּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית כט) וַיָּבֵא אֵלֶיהָ. וַיָּבֵא גַּם אֶל רָחֵל. בַּהַתְחָלָה וַיִּבְאָהָ אֶל הָאָדָם, שֶׁעַד כָּאן יֵשׁ לְאַבָּא וּלְאִמָּא לַעֲשׂוֹת, אַחַר כָּךְ הוּא יָבוֹא אֵלֶיהָ, וְכָל הַבַּיִת שֶׁלָּהּ הוּא, וְיִטֹּל רְשׁוּת מִמֶּנָּה.

וְעַל זֶה הֵעַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (שם כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם, שֶׁנָּטַל רְשׁוּת בַּהַתְחָלָה. מִכָּאן לָמַדְנוּ, שֶׁמִּי שֶׁמִּתְחַבֵּר בְּאִשְׁתּוֹ, צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנָּה וּלְשַׂמֵּחַ אוֹתָהּ בִּדְבָרִים, וְאִם לֹא – שֶׁלֹּא יָלוּן אֶצְלָהּ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה רָצוֹן שֶׁלָּהֶם כְּאֶחָד בִּלֹּא אֹנֶס. וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְהַרְאוֹת שֶׁאָסוּר לוֹ לָאָדָם לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בַּיּוֹם.

הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מֵרַאֲשׁוֹתָיו, הָכָא אוֹלִיפְנָא דַּאֲפִילוּ יְהוֹן לְמַלְכָּא עַרְסֵי דְּדַהֲבָא וּלְבוּשֵׁי יְקָר לְמֵיבַת בְּהוּ וּמַטְרוֹנִיתָא תַּתְקִין לֵיהּ עַרְסָא מִתְּתַקַּן בְּאַבְנִין, יְשִׁבּוֹק דִּילֵיהּ וְיָבֵית בַּמֶּה דְּאִיהִי תַּתְקִין דְּכְתִיב וַיְשִׂכֵּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב הָכָא וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם וְגוֹ'. הָא בְּסִימוּ דְּמִלִּין לְאַמְשָׁכָא עִמֵּהּ חֲבִיבוּתָא, וּלְאַמְשָׁכָא לָהּ (עִמֵּהּ) לְרְעוּתֵיהּ לְאַתְעָרָא עִמֵּהּ רְחִימוּתָא. חָמֵי כַּמָּה בְּסִימִין אִנּוּן מִלִּין, כַּמָּה מִלֵּי דְּרְחִימוּתָא אִנּוּן, עֶצֶם מֵעַצְמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, בְּגִין לְאַחֲזָאָה לָהּ דְּאִנּוּן חַד וְלָא אִית פִּירוּדָא בֵּינַיְיהוּ בְּכֹלָּא.

הַשְׁתָּא שָׁרֵי לְשַׁבָּחָא לָהּ. לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה דָּא הִיא דְּלָא יִשְׁתַּכַּח כַּוָּותָהּ. דָּא הִיא יְקָרָא דְּבֵיתָא כְּלְחוֹן נָשִׁין גַּבָּהּ כְּקוֹפָא בִּפְנֵי בְּנֵי נָשָׁא. אֲבָל

לשון הקודש

וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו, כָּאן לָמַדְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ יִהְיוּ לַמֶּלֶךְ מִטּוֹת זָהָב וּלְבוּשֵׁי כָּבוֹד לָלוּן בָּהֶם, וְהַמַּלְכָּה תַּתְקִין לוֹ מִטָּה מְתֻקֶּנֶת מֵאֲבָנִים – יַעֲזֹב אֶת שֶׁלּוֹ וְיָלוּן בְּמַה שֶׁהִיא תַּתְקִין, שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב כָּאן, וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם וְגוֹ'. הֲרֵי עֲרֵבוּת שֶׁל הַדְּבָרִים לְהַמְשִׁיךְ עִמָּהּ חֲבִיבוּת וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹתָהּ (עִמּוֹ) לִרְצוֹנוֹ לְעוֹרֵר עִמָּהּ אַהֲבָה. רְאֵה כַּמָּה עֲרֵבִים אוֹתָם דְּבָרִים, כַּמָּה דִּבְרֵי אַהֲבָה הֵם, עֶצֶם מֵעַצְמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָהּ שֶׁהֵם אֶחָד וְאֵין פֵּרוּד בֵּינֵיהֶם בַּכֹּל.

עַכְשָׁו מַתְחִיל לְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ – לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה. זוֹ הִיא שֶׁלֹּא יִמְצָא כְּמוֹתָהּ,

לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה שְׁלִימוּ דִכְלָא לְזֹאת וְלָא לְאַחֲרָא. כְּלָא הוּא מָלֵי רְחִימוּתָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה:

עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, כְּלָא לְאַמְשָׁכָא לָהּ בִּרְחִימוּ וּלְאִתְדַּבְּקָא בַּהֲדָהּ, כֵּיוָן דְּאִתְעַר לְגַבָּהּ כָּל מִלִּין אִלֵּין, מַה כְּתִיב וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְגוֹ'. הָא אִתְעַר יֵצֶר הָרָע לְאַחֲדָא בָּהּ בְּגִין לְקַשְׁרָא לָהּ בִּתְיאוּבְתָּא דְּגוּפָא וּלְאַתְעָרָא לְגַבָּהּ מִלִּין אַחֲרָנִין דְּיֵצֶר הָרָע אִתְעַנַּג בְּהוּ.

עַד לְבָתָר מַה כְּתִיב וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל, קְבִילַת לֵיהּ בִּרְעוּתָא וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ (ויאכל) הָא כְּדֵין הֲיָא אִתְעָרָא לְגַבֵּיהּ בִּתְיאוּבְתָּא (נ"א

לשון הקודש

זוֹהִי כְּבוֹד הַבַּיִת, כָּל הַנָּשִׁים לְפָנֶיהָ כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם. אֲבָל לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה – שְׁלֵמוּת הַכֹּל. לְזֹאת וְלֹא לְאַחֶרֶת. הַכֹּל הוּא דִּבְרֵי אַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.

עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, הַכֹּל לְהַמְשִׁיכָהּ בְּאַהֲבָה וּלְהִדָּבֵק עִמָּהּ. כֵּיוָן שֶׁעוֹרֵר אֵלֶיהָ כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, מַה כָּתוּב? וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְגוֹ'. הֲרֵי הִתְעוֹרֵר יֵצֶר הָרָע לֶאֱחֹז בָּהּ כְּדֵי לְקָשְׁרָהּ בְּתַאֲוַת הַגּוּף וּלְעוֹרֵר אֵלֶיהָ דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁיֵּצֶר הָרָע מִתְעַנֵּג בָּהֶם.

עַד שֶׁלְּאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב, וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם, וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל. קִבְּלָה אוֹתוֹ בְּרָצוֹן, וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ (ויאכל). הֲרֵי אָז הִיא הִתְעוֹרְרָה אֵלָיו בְּתַאֲוָה לְהִתְעוֹרֵר (ולתת) לוֹ רָצוֹן

בְּתִאוּבְתָּא) לְאַתְעָרָא (נ"א לְמֵיהַב) לֵיהּ רְעוּתָא וּרְחִימוּ, דָּא מִלָּה לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא לִבְנֵי נָשָׁא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אִי הָכִי בְּמַאי נוֹקִים לֵיהּ לְעֵילָּא יֵצֶר הָרָע דְּאָחִיד בָּהּ בְּנוּקְבָא, אָמַר לֵיהּ, הָא אִתְעָרָא אִלֵּין לְעֵילָּא וְאִלֵּין לְתַתָּא יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע. יֵצֶר טוֹב מִיָּמִינָא וְיֵצֶר רָע מִשְּׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא לְעֵילָּא אָחִיד בְּנוּקְבָא לְקַשְׁרָא לָהּ כְּחָדָא (נ"א לְאִתְקַשְּׁרָא בֵּיהּ) בְּגוּפָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וְגו', וְעַל דָּא מִלִּין אִתְפָּרְשָׁן לְעֵילָּא וְתַתָּא עַד הָכָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה מִלִּין בְּזוּטְרָא (נ"א בְּזוּטָא) דְּזִיפְתָּא לְזִעֲיֵרִיהּ דְּטִינְקִין לְפָרְשָׁא מִלָּה, וְהָא אִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָזִיל לְטִבֶּרְיָה, וְהֲווּ עִמֵּיהּ רִבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִיָּיא. אַדְּהָכִי חָמוּ לֵיהּ לְרַבִּי פִּנְחָס דְּהָוָה אָתֵי. כֵּיוָן דְּאִתְחַבָּרוּ כְּחָדָא, נַחֲתוּ וְיָתְבוּ

לשון הקודש

וְאַהֲבָה, זֶה דָּבָר לְהַרְאוֹת מַעֲשֶׂה לִבְנֵי אָדָם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כָּךְ, בַּמֶּה נַעֲמִיד אוֹתוֹ לְמַעְלָה יֵצֶר הָרָע שֶׁאוֹחֵז בִּנְקֵבָה? אָמַר לוֹ, הֲרֵי הִתְעוֹרְרוּ אֵלּוּ לְמַעְלָה וְאֵלּוּ לְמַטָּה, יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רַע. יֵצֶר טוֹב מִיָּמִין, וְיֵצֶר רַע מִשְּׂמֹאל. וּשְׂמֹאל לְמַעְלָה אוֹחֵז בַּנְּקֵבָה לְקָשְׁרָהּ וּלְהִתְקַשֵּׁר בָּהּ כְּאֶחָד בַּגּוּף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וְעַל זֶה דְּבָרִים הִתְפָּרְשׁוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה עַד כָּאן. מִכָּאן וָהָלְאָה מִלִּים שֶׁל קַטְנוּת (נ"א בִּשְׁרָף) שֶׁל זֶפֶת לְקָטַנִּים שֶׁבָּעֲרִיסוֹת לְפָרֵשׁ הַדָּבָר, וַהֲרֵי נִתְעוֹרְרוּ בוֹ הַחֲבֵרִים.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ לִטְבֶרְיָה, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִיָּיא. בֵּין כָּךְ רָאוּ אֶת רַבִּי פִּנְחָס שֶׁהָיָה בָּא. כֵּיוָן

תְּחוֹת אִילָנָא חַד מֵאִילָנֵי טוּרָא. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס הָא יָתִיבְנָא, מֵאִלֵּין מִלֵּי מַעֲלְיָיתָא דְּאַתְּ אָמַר בְּכָל יוֹמָא בְּעֵינָא לְמִשְׁמַע.

פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (בראשית יג) וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל עַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלָה בַּתְּחִלָּה בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעָי. וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו, לְמַסָּעוֹ מִבְּעֵי לֵיהּ. מָאי לְמַסָּעָיו. אֶלָּא תְּרֵין מַטְלָנִין אִנּוּן. חַד דִּידֵיהּ וְחַד דִּשְׁכִינְתָּא. דְּהָא כָּל בַּר נָשׁ בָּעֵי לְאִשְׁתַּכְּחָא דְּכַר וְנוּקְבָא בְּגִין לְאַתְקָפָא מְהֵימְנוּתָא. וּכְדֵין שְׁכִינְתָּא לָא אִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ לְעָלְמִין.

וְאִי תֵּימָא מָאן דְּנָפִיק לְאוֹרְחָא דְּלָא אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא, שְׁכִינְתָּא אִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ. תָּא חָזֵי, הַאי מָאן דְּנָפִיק לְאָרְחָא יְסַדֵּר צְלוֹתָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין לְאַמְשָׁכָא עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא דְּמָרֵיהּ עַד לָא

לשון הקודש

שֶׁהִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד, יָרְדוּ וְיָשְׁבוּ תַּחַת אִילָן אֶחָד מֵאִילָנֵי הָהָר. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, הֲרֵי יָשַׁבְנוּ, מֵאוֹתָם דְּבָרִים מְעֻלִּים שֶׁאַתָּה אוֹמֵר בְּכָל יוֹם אָנוּ רוֹצִים לִשְׁמֹעַ.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית יג) וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל עַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלָה בַּתְּחִלָּה בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעָי. וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו? לְמַסָּעוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה לְמַסָּעָיו? אֶלָּא שְׁנֵי מַסָּעוֹת הֵם, אֶחָד שֶׁלּוֹ וְאֶחָד שֶׁל הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֲרֵי כָּל בֶּן אָדָם צָרִיךְ לְהַמְצִיא זָכָר וּנְקֵבָה כְּדֵי לְחַזֵּק הָאֱמוּנָה, וְאָז הַשְּׁכִינָה לֹא נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים.

וְאִם תֹּאמַר, מִי שֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ שֶׁלֹּא נִמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה, הַשְּׁכִינָה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ? בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ יְסַדֵּר תְּפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שְׁכִינַת רִבּוֹנוֹ עַד שֶׁלֹּא

יְפוּק לְאָרְחָא בְּזִמְנָא דְּאִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. כֵּיוָן דְּסַדַּר צְלוֹתֵיהּ וְשַׁבְחֵיהּ וּשְׁכִינְתָּא שָׁרְיָא עֲלֵיהּ יְפוּק. דְּהָא שְׁכִינְתָּא אִזְדַּוְוגַת בַּהֲדֵיהּ. בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. דְּכַר וְנוּקְבָא בְּמָתָא. דְּכַר וְנוּקְבָא בְּחַקְלָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ (תהלים פה) וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.

תָּא חֲזֵי, כָּל (דף נ ע"א) זִמְנָא דְּבַר נָשׁ אִתְעַבַּד בְּאוֹרְחָא בָּעֵי לְנַטְרָא עוֹבָדוֹי. בְּגִין דְּזוּוּגָא עִלָּאָה לָא יִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ וְיִשְׁתְּכַח פָּגִים בְּלָא דְּכַר וְנוּקְבָא. בְּמָתָא אִצְטְרִיךְ כַּד נוּקְבֵיהּ עִמֵּיהּ, כָּל שִׁבֵּן הָכָא דְּזוּוּגָא עִלָּאָה אִתְקַשְׁרַת בֵּיהּ. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּהָא זוּוּגָא עִלָּאָה נָטִיר לֵיהּ בְּאָרְחָא וְלָא מִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ עַד דְּיָתוּב לְבֵיתֵיהּ.

בְּשַׁעֲתָא דְּעָאל לְבֵיתֵיהּ בָּעָא לְחַדְּתָא דְּבִיתְהוּ (בֵּיתֵיהּ). בְּגִין דְּדְּבִיתְהוּ גָּרְמָא לֵיהּ הַהוּא

לשון הקודש

יֵצֵא לַדֶּרֶךְ, בִּזְמַן שֶׁנִּמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה. כֵּיוָן שֶׁסִּדֵּר תְּפִלָּתוֹ וּשְׁבָחָיו וּשְׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו – יֵצֵא, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה הִזְדַּוְּגָה עִמּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּמָּצֵא זָכָר וּנְקֵבָה. זָכָר וּנְקֵבָה בָּעִיר, זָכָר וּנְקֵבָה בַּשָּׂדֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. (תהלים פה)

בָּא רְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁבֶּן אָדָם מִתְעַסֵּק בַּדֶּרֶךְ, [וּבְכָל כֹּחוֹ] צָרִיךְ לִשְׁמֹר מַעֲשָׂיו כְּדֵי שֶׁהַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן לֹא יִפָּרֵד מִמֶּנּוּ, וְיִמָּצֵא פָּגוּם בְּלִי זָכָר וּנְקֵבָה. בָּעִיר צָרִיךְ כְּשֶׁנִּקְבָּתוֹ עִמּוֹ, כָּל שֶׁכֵּן כָּאן שֶׁזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן נִקְשָׁר בּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן הַזֶּה שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בַּדֶּרֶךְ וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיָּשׁוּב לְבֵיתוֹ.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס לְבֵיתוֹ צָרִיךְ לְשַׂמֵּחַ אֶת

זִוּוּגָא עִלָּאָה. כֵּיוָן דְּאָתָא לְגַבָּהּ בָּעֵי לְחַדְּתָא לָהּ בְּגִין תְּרֵין גַּוְונֵי. חַד בְּגִין חֶדְוָתָא דְּהַהִיא זִוּוּגָא חֶדְוָתָא דְּמִצְוָה הִיא וְחֶדְוָותָא דְּמִצְוָה חֶדְוָותָא דִּשְׁכִינְתָּא אִיהוּ.

וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאַסְגֵּי שְׁלוֹם סְתָם (לְתַתָּא) (נ"א לְאִתְּתָא)

הָדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב ה) **וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ**, וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא. וְכִי אִי לָא פָּקִיד לְאִתְּתֵיהּ חֵטְא אִיהוּ. הָכִי הוּא וַדַּאי. בְּגִין דְּגָרַע יְקָר זִוּוּגָא עִלָּאָה דְּאִזְדַּוְוגַת בֵּיהּ וּדְבִיתְהוּ גָּרְמָא לֵיהּ. וְחַד דְּאִי מִתְעַבְּרָא אִתְּתֵיהּ זִוּוּגָא עִלָּאָה אֲרִיקַת בָּהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּהַאי בְּרִית אִקְרֵי בְּרִית דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא בָּעֵי לְכַוְונָא בְּחֶדְוָותָא דָּא כְּמָה דְּבָעֵי בְּחֶדְוָותָא דְּשַׁבָּת (דְּאִנּוּן חַבִּימִין) דְּאִיהוּ זִוּוּגָא דְּחַבִּימִין. וְעַל דָּא וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ דְּהָא

לשון הקודש

אִשְׁתּוֹ [בֵּיתוֹ], מִשּׁוּם שֶׁאִשְׁתּוֹ גָּרְמָה לוֹ אוֹתוֹ זִוּוּג עֶלְיוֹן. כֵּיוָן שֶׁבָּא אֵלֶיהָ, צָרִיךְ לְשַׁמֵּחַ אוֹתָהּ מִשּׁוּם שְׁנֵי טְעָמִים. אֶחָד מִשּׁוּם חֶדְוַת אוֹתוֹ זִוּוּג, חֶדְוַת הַמִּצְוָה הִיא, וְחֶדְוַת הַמִּצְוָה חֶדְוַת הַשְּׁכִינָה הִיא. **וְלֹא** עוֹד, אֶלָּא שֶׁמַּרְבֶּה שָׁלוֹם סְתָם [לְמַטָּה] [נ"א לְאִשָּׁה]. (איוב ה) זֶהוּ שֶׁכָּתוּב **וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא. וְכִי אִם לֹא פוֹקֵד אֶת אִשְׁתּוֹ זֶה** חֵטְא? כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי! מִשּׁוּם שֶׁגּוֹרֵעַ כְּבוֹד זִוּוּג הָעֶלְיוֹן שֶׁהִזְדַּוְּגָה בּוֹ וְאִשְׁתּוֹ גָּרְמָה לוֹ. וְאֶחָד – שֶׁאִם אִשְׁתּוֹ מִתְעַבֶּרֶת, הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן מֵרִיק בָּהּ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, שֶׁהֲרֵי הַבְּרִית הַזּוֹ נִקְרֵאת בְּרִית הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל זֶה צָרִיךְ לְכַוֵּן בְּחֶדְוָה זוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ בְּחֶדְוַת הַשַּׁבָּת [שֶׁל אוֹתָם חֲכָמִים], שֶׁהוּא זִוּוּג הַחֲכָמִים. וְעַל זֶה וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה בָּאָה עִמְּךָ

שְׁכִינְתָּא אַתְיָא עִמָּךְ וְשָׁרְיָא בְּבֵיתָךְ. וְעַל דָּא (איוב ה) וּפָקַדְתָּ נָוֶךָ וְלֹא תֶחֱטָא. מָאי וְלֹא תֶחֱטָא. לְשַׁמָּשָׁא קַמֵּי שְׁכִינְתָּא חֶדְוָותָא דְמִצְוָה.

כְּגַוְונָא דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְפָּרְשָׁן מִנְּשַׁיְיהוּ כָּל אִנּוּן יוֹמִין דְּשַׁבַּתָּא בְּגִין לְאִתְעַטָּרָא בְּאוֹרַיְיתָא. זִווּגָא עִלָּאָה אִזְדַּוּוג בְּהוּ וְלָא מִתְפָּרְשָׁא מִנַּיְיהוּ בְּגִין דְּיִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. כֵּיוָן דְּעָאל שַׁבָּת בָּעְיָין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לְחַדְּתָא לְדָבְיתְהוּ בְּגִין יְקַר זִווּגָא עִלָּאָה. וּלְכַוְונָא לְבַיְיהוּ בִּרְעוּתָא דְמָאֲרֵיהוֹן כְּמָה דְאִתְּמָר.

כְּגַוְונָא דָּא, הַאי מָאן דְּאִתְּתֵיהּ בְּיוֹמֵי מְסָאֲבוּ דִילָהּ וְנָטִיר לָהּ כְּדְקָא יָאוֹת. כָּל אִנּוּן יוֹמִין זִווּגָא עִלָּאָה אִזְדַּוּוג בַּהֲדֵיהּ דְּיִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. כֵּיוָן דְּאִתְדְּכִיאַת אִתְּתֵיהּ בָּעֵי לְחַדְּתָא לָהּ חֶדְוָה דְמִצְוָה חֶדְוָה עִלָּאָה. וְכֻלְּהוּ טַעֲמֵי דְקָא אָמְרָן בְּחַד דַּרְגָּא

לשון הקודש

וְשׂוֹרָה בְּבֵיתֶךָ. וְעַל זֶה (שם) וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא. מַה זֶּה וְלֹא תֶחֱטָא? לְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה חֶדְוַת הַמִּצְוָה.

כְּמוֹ זֶה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁפּוֹרְשִׁים מִנְּשׁוֹתֵיהֶם כָּל אוֹתָם יְמֵי הַשָּׁבוּעַ] כְּדֵי לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, הַזִּוּוג הָעֶלְיוֹן נִזְדַּוֵּג בָּהֶם וְלֹא נִפְרָד מֵהֶם כְּדֵי שֶׁיִּמְצֵא זָכָר וּנְקֵבָה. כֵּיוָן שֶׁאִשְׁתּוֹ נִטְהֶרֶת, צְרִיךְ לְשַׁמֵּחַ אוֹתָהּ שִׂמְחַת מִצְוָה חֶדְוָה עֶלְיוֹנָה.

סָלְקִין. סְתָמָא דְמִלָּה כָּל אִנּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא בָּעָיָין לְכַוְונָא לְבָּא וּרְעוּתָא בְהַאי.

וְאִי תֵּימָא אִי הָכִי שְׁבָחָא הוּא דְבַר נָשׁ כַּד נָפִיק לְאָרְחָא יַתִּיר מִן בֵּיתֵיהּ בְּגִין זְווּגָא עִלָּאָה דְאִזְדַּוְונַת בַּהֲדֵיהּ. תָּא חֲזֵי, בְּזִמְנָא דְבַר נָשׁ הוּא בְּבֵיתֵיהּ, עִקָּרָא דְבֵיתָא דְבֵיתְהוּ. בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא לָא אִתְעַדֵּי מִן בֵּיתָא בְּגִין דְּבֵיתְהוּ. כְּמָה דְתָנֵינָן דִּכְתִיב, (בראשית כד) וַיְבִיאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ, דְּשַׁרְגָּא אִתְדְּלָקַת, מַאי טַעְמָא בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא אָתַת לְבֵיתָא.

רָזָא דְמִלָּה אִמָּא עִלָּאָה לָא אִשְׁתַּכְּחַת גַּבֵּי דְכוּרָא אֶלָּא בְּזִמְנָא דְאִתְתַּקְּנַת בֵּיתָא וְאִתְחַבְּרוּ דְכַר וְנוּקְבָא, כְּדֵין אִמָּא עִלָּאָה אֲרִיכַת בְּרָכָאן לְבָרוּכֵי לוֹן. כְּגַוְונָא דָא אִמָּא תַּתָּאָה לָא אִשְׁתַּכְּחַת לְגַבֵּי דְכוּרָא אֶלָּא בְּזִמְנָא דְאִתְתַּקְּנַת בֵּיתָא וְאָתֵי דְכַר לְגַבָּהּ

לשון הקודש

וְכָל הַטְּעָמִים שֶׁאָמַרְנוּ עוֹלִים בְּדַרְגָּה אַחַת. סְתָמוֹ שֶׁל דָּבָר – כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה צְרִיכִים לְכַוֵּן לֵב וְרָצוֹן בָּזֶה.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כָּךְ, שֶׁבַח הוּא שֶׁל הָאִישׁ כְּשֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ, מִשּׁוּם הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּזְדַּוֶּגֶת עִמּוֹ – בֹּא רְאֵה, בִּזְמַן שֶׁבֶּן אָדָם הוּא בְּבֵיתוֹ, עִקַּר הַבַּיִת אִשְׁתּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מֵהַבַּיִת מִשּׁוּם אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, שֶׁכָּתוּב (בראשית כד) וַיְבִאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ, שֶׁנֵּר הִדְלִיקָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה בָּאָה לַבַּיִת.

סוֹד הַדָּבָר – הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה לֹא נִמְצֵאת אֵצֶל הַזָּכָר אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁנִּתְקַן הַבַּיִת וְהִתְחַבְּרוּ זָכָר וּנְקֵבָה, וְאָז הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מוֹרִיקָה בְּרָכוֹת כְּדֵי לְבָרֵךְ אוֹתָם. כְּמוֹ זֶה הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה לֹא נִמְצֵאת אֵצֶל הַזָּכָר אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהִתְתַּקֵּן הַבַּיִת, וּבָא הַזָּכָר

דְּנוּקְבֵיהּ וְאִתְחַבָּרוּ כְּחֲדָא כְּדֵין אִמָּא תַּתָּאָה אֲרִיכַת בְּרָכָאן לְבָרְכָא לוֹן.

וְעַל דָּא בְּתְרֵי נוּקְבִין אִתְעַטַּר דְּכוּרָא בְּבֵיתֵיהּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. וְהַיְינוּ רָזָא דִּכְתִיב, (בראשית מט) עַד תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם. הַאי ע"ד תִּיאוּבְתָּא דְּגִבְעוֹת עוֹלָם בֵּיהּ. נוּקְבָא עִלָּאָה לְאַתְקָנָא לֵיהּ וּלְאַעֲטָרָא לֵיהּ וּלְבָרְכָא לֵיהּ. נוּקְבָא תַּתָּאָה לְאִתְחַבְּרָא בֵּיהּ וּלְאִתְזָנָא מִנֵּיהּ.

וּכְגַוְונָא דָּא לְתַתָּא כַּד דְּכוּרָא אִינְסִיב, תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם לְגַבֵּיהּ וְאִתְעַטַּר בְּתְרֵי נוּקְבֵי חַד עִלָּאָה וְחַד תַּתָּאָה. עִלָּאָה לְאַרְקָא עֲלֵיהּ בִּרְכָאן. תַּתָּאָה לְאִתְזָנָא מִנֵּיהּ וּלְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ. וּבַר נָשׁ בְּבֵיתֵיהּ תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם לְגַבֵּיהּ וְאִתְעַטַּר בְּהוּ.

כַּד נָפִיק בְּאָרְחָא לָאו הָכִי. אִמָּא עִלָּאָה אִתְחַבְּרַת

לשון הקודש

לַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ וְהִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד. אָז הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה מוֹרִיקָה בְּרָכוֹת לְבָרֵךְ אוֹתָם. **וְעַל** זֶה הַזָּכָר מִתְעַטֵּר בְּבֵיתוֹ בִּשְׁתֵּי נְקֵבוֹת כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (שם מט) עַד תַּאֲוַת גִּבְעֹת עוֹלָם. הָעַ"ד הַזֶּה, תַּאֲוַת שֶׁל גִּבְעוֹת עוֹלָם בּוֹ. נְקֵבָה עֶלְיוֹנָה לְתַקֵּן אוֹתוֹ וּלְעַטֵּר אוֹתוֹ וּלְבָרֵךְ אוֹתוֹ, נְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה לְהִתְחַבֵּר בּוֹ וּלְהִזּוֹן מִמֶּנּוּ. **וּכְמוֹ** זֶה לְמַטָּה, כְּשֶׁזָּכָר נִשָּׂא, תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם אֵלָיו, וּמִתְעַטֵּר בִּשְׁתֵּי נְקֵבוֹת – אַחַת עֶלְיוֹנָה וְאַחַת תַּחְתּוֹנָה. הָעֶלְיוֹנָה לְהוֹרִיק עָלָיו בְּרָכוֹת, וְהַתַּחְתּוֹנָה לְהִזּוֹן מִמֶּנּוּ וּלְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ. וּבֶן אָדָם בְּבֵיתוֹ תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם אֵלָיו וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם.

כְּשֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ לֹא כָּךְ. הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מִתְחַבֶּרֶת עִמּוֹ, וְהַתַּחְתּוֹנָה נִשְׁאֶרֶת.

בַּהֲדֵיהּ וְתַתָּאָה אִשְׁתְּאָרַת. כַּד תָּב לְבֵיתֵיהּ בָּעֵי לְאִתְעַטָּרָא בְּתְרֵי נוּקְבֵי כְּדְקָאֲמָרַן. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס אֲפִילּוּ בְּקִלְיפֵּי סַנְפּוֹרֵי קְטָרָא לָא פַּתְחֵי (דף נ ע"ב) עִטָּרָא קַמָּךְ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּגַוְונָא דָּא אוֹרַיְיתָא קָאִים בֵּין תְּרֵי בָּתִּים, כְּמָה דִּכְתִיב, (ישעיה ח) לִשְׁנֵי בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. חַד סְתִימָא עִלָּאָה. וְחַד אִתְגַּלְיָא יַתִּיר. (סְתִימָא) עִלָּאָה (דְּא) קוֹל גָּדוֹל דִּכְתִיב, (דברים ה) קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף. וְהַאי קוֹל פְּנִימָאָה אִיהוּ דְּלָא אִשְׁתְּמַע וְלָא אִתְגַּלְיָא. וְדָא הוּא כַּד נְבִיעַ בֵּי גָרוֹן אַפִּיק (בֵּיהּ) ה' בְּחֶשַׁאי וּנְבִיעַ תָּדִיר וְלָא פָּסַק. וְאִיהוּ דַּקָּה פְּנִימָאָה דְּלָא אִשְׁתְּמַע לְעָלְמִין.

וּמֵהָכָא נָפְקָא אוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ קוֹל יַעֲקֹב. וְהַאי **אִשְׁתְּמַע** (ד"א דְּאִשְׁתְּמַע) דְּנָפְקָא (ד"א נַפְקָא) **מֵהַהִיא** דְּלָא אִשְׁתְּמַע. וּלְבָתַר אִתְאַחִיד דִּבּוּר בַּהֲדֵיהּ וְנָפַק

לשון הקודש

כְּשֶׁשָּׁב לְבֵיתוֹ, רוֹצֶה לְהִתְעַטֵּר בִּשְׁתֵּי נְקֵבוֹת כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, אֲפִלּוּ בִּקְלִפּוֹת בְּקֶשֶׁר שֶׁל סַפִּירִים לֹא פּוֹתְחִים פִּתְחוֹן לְפָנֶיךָ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּמוֹ זֶה הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת בֵּין שְׁנֵי בָּתִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ח) לִשְׁנֵי בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. אֶחָד נִסְתָּר עֶלְיוֹן, וְאֶחָד גָּלוּי יוֹתֵר. [הַנִּסְתָּר] הָעֶלְיוֹן [זֶה] קוֹל גָּדוֹל, שֶׁכָּתוּב (דברים ה) קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף. וְהַקּוֹל הַפְּנִימִי הַזֶּה הוּא שֶׁלֹּא נִשְׁמָע וְלֹא מִתְגַּלֶּה. וְזֶהוּ כְּשֶׁנּוֹבֵעַ בֵּית הַגָּרוֹן, יוֹצֵאת [בּוֹ] ה' בַּחֲשַׁאי, וְתָמִיד נוֹבֵעַ וְלֹא פוֹסֵק.

וְהוּא דַּק פְּנִימִי שֶׁלֹּא נִשְׁמַע לְעוֹלָמִים.

וּמִכָּאן יוֹצֵאת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא קוֹל יַעֲקֹב. וְזֶה נִשְׁמָע [שֶׁנִּשְׁמָע] שֶׁיּוֹצֵא [וְיוֹצֵא] מֵאוֹתָהּ שֶׁלֹּא נִשְׁמַעַת, וְאַחַר כָּךְ הַדִּבּוּר נֶאֱחָז

לְבַר מֵחֵילֵיהּ וּמִתְקְפֵיהּ. וְקוֹל דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא אָחִיד בֵּין תְּרֵי נִקְבֵי. אָחִיד בְּהַאי פְּנִימָאָה דְּלָא אִשְׁתְּמַע. וְאָחִיד בְּהַאי דְּלְבַר דְּאִשְׁתְּמַע.

תְּרֵין אִנּוּן דְּלָא אִשְׁתְּמְעוּ וּתְרֵין אִנּוּן דְּאִשְׁתְּמְעוּ. תְּרֵין דְּלָא אִשְׁתְּמְעוּ, דָּא הוּא חָכְמָה עִלָּאָה סְתִימָאָה דְּקַיְימָא בְּמַחֲשָׁבָה דְּלָא אִתְגַּלְיָא וְלָא אִשְׁתְּמַע. לְבָתַר נָפְקָא וְאִתְגַּלְיָא וְעֵיר בַּהַשַּׁאי דְּלָא אִשְׁתְּמַע הַהוּא דְּאִקְרֵי קוֹל גָּדוֹל דְּהוּא דַּק וְנָפִיק בַּהַשַּׁאי.

תְּרֵין אִנּוּן דְּאִשְׁתְּמְעוּ, אִנּוּן דְּנָפְקֵי מֵהָכָא קוֹל דְּיַעֲקֹב וְדִבּוּר דְּאִתְאַחִיד בַּהֲדֵיהּ. הַאי קוֹל גָּדוֹל דְּאִיהוּ בַּהַשַּׁאי וְלָא אִשְׁתְּמַע. אִיהִי בַּי"ת לַחָכְמָה עִלָּאָה. וְכָל נוּקְבָא בַּי"ת אִקְרֵי. וְהַאי דִּבּוּר בַּתְרָאָה אִיהוּ בַּיִת לַקּוֹל דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא אוֹרַיְיתָא שַׁרְיָא בְּבֵי"ת. בֵּי"ת רֵאשִׁית.

לשון הקודש

עִמּוֹ וְיוֹצֵא הַחוּצָה מִכֹּחוֹ וּמִתְקְפּוֹ. וְקוֹל שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא תּוֹרָה, אוֹחֵז בֵּין שְׁתֵּי נְקֻבוֹת. אוֹחֵז בַּפְּנִימִי הַזֶּה שֶׁלֹּא נִשְׁמָע, וְאוֹחֵז בָּזֶה שֶׁבַּחוּץ שֶׁנִּשְׁמָע.

שְׁנַיִם הֵם שֶׁלֹּא נִשְׁמָעִים, וּשְׁנַיִם שֶׁנִּשְׁמָעִים. שְׁנַיִם שֶׁלֹּא נִשְׁמָעִים זוֹהִי חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּסְתֶּרֶת שֶׁעוֹמֶדֶת בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁלֹּא מִתְגַּלָּה וְלֹא נִשְׁמַעַת. אַחַר כָּךְ יוֹצֵאת וּמִתְגַּלָּה מְעַט בַּחַשַּׁאי, שֶׁלֹּא נִשְׁמָע אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קוֹל גָּדוֹל, שֶׁהוּא דַּק וְיוֹצֵא בַּחַשַּׁאי.

שְׁנַיִם הֵם שֶׁנִּשְׁמָעִים, אוֹתָם שֶׁיּוֹצְאִים מִכָּאן הַקּוֹל שֶׁל יַעֲקֹב וְדִבּוּר שֶׁנֶּאֱחָז עִמּוֹ. הַקּוֹל הַגָּדוֹל הַזֶּה שֶׁהוּא בַּחַשַּׁאי שֶׁלֹּא נִשְׁמָע, הִיא בַּיִת לַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְכָל נְקֻבָה נִקְרֵאת בַּי"ת. וְהַדִּבּוּר הָאַחֲרוֹן

פְּתַח וְאָמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, הַיְינוּ דִכְתִיב וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. אֶת הַשָּׁמַיִם הַיְינוּ דִכְתִיב וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם. וְאֶת הָאָרֶץ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְעָצָם מֵעָצָמַי. וַדַּאי הַאי אִיהִי אֶרֶץ הַחַיִּים.

תּוּ פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (תהלים ק) נְאֻם יְיָ לַאדוֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדוֹם לְרַגְלֶיךָ. נְאֻם יְיָ לַאדוֹנִי, דַּרְגָּא עִלָּאָה לְדַרְגָּא תַּתָּאָה קָאָמַר שֵׁב לִימִינִי, לְאִתְקַשְּׁרָא מַעֲרָבִית בִּדְרוֹמִית שְׁמָאלָא בְּיָמִינָא. בְּגִין לְתַבְּרָא חֵילֵיהוֹן דְּשָׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. נְאֻם יְיָ לַאדוֹנִי, נְאֻם יְיָ דָּא יַעֲקֹב. לַאֲדוֹנִי דָּא (יהושע ג) אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. דָּבָר אַחֵר נְאֻם יְיָ דָּא יוֹבֵלָא. לַאֲדוֹנִי דָּא שְׁמִיטָּה. דִּכְתִיב בָּהּ (שמות כא) אָהַבְתִּי אֶת אֲדוֹנִי. שֵׁב לִימִינִי דְּהָא יְמִינָא בְּיוֹבֵלָא שָׁרְיָא. וּשְׁמִיטָּה בָּעֵי לְאִתְקַשְּׁרָא בְּיָמִינָא.

לשון הקודש

הַזֶּה הוּא בַּיִת לַקּוֹל שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא תּוֹרָה. וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה מַתְחִילָה בְּבֵי"ת, בֵּי"ת רֵאשִׁית.

פְּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. אֵת הַשָּׁמַיִם, הַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם. וְאֵת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֶצֶם מֵעֲצָמַי. וַדַּאי זוֹהִי אֶרֶץ הַחַיִּים.

עוֹד פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים ק) נְאֻם ה' לַאדנִי שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ. נְאֻם ה' לַאדנִי – הַדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה לַדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה אוֹמֶרֶת שֵׁב לִימִינִי, לְקַשֵּׁר מַעֲרָבִית בִּדְרוֹמִית, שְׂמֹאל בְּיָמִין, כְּדֵי לִשְׁבֹּר אֶת כֹּחַם שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. נְאֻם ה' לַאדנִי – נְאֻם ה' זֶה יַעֲקֹב. לַאדנִי – זֶה (יהושע ג) אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. דָּבָר אַחֵר נְאֻם ה' – זֶה יוֹבֵל. לַאדנִי – זוֹ שְׁמִטָּה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (שמות כא) אָהַבְתִּי אֶת אֲדנִי. שֵׁב לִימִינִי – שֶׁהֲרֵי הַיָּמִין מַתְחִיל

תָּא חֲזֵי, שְׁמִיטָה דָּא לָא אִתְקְשַׁר בְּקִיּוּמָא שְׁלִים בְּיָמִינָא וּבְשְׂמָאלָא מִיּוֹמָא דְּאִשְׁתַּכְּחַת, כַּד בָּעְיָא לְאִתְקַשְּׁרָא אוֹשִׁיט דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא לְקַבְלָהּ וּבָרָא עָלְמָא דֵּין. וּבְגִין דְּהוּא מִסְּטְרָא דְּשְׂמָאלָא לֵית בֵּיהּ קִיּוּמָא עַד זִמְנָא דְּאֶלֶף שְׁבִיעָאָה. דְּבְהַהוּא יוֹמָא לְחוּד אִתְקַשַּׁר כְּדֵין בְּיָמִינָא. וּכְדֵין תֶּהֱוֵי בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים וְיִשְׁתַּכְּחוּן שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה וּכְדֵין לָא תַּעֲדֵי מִתַּמָּן לְעָלְמִין.

אִי הָכִי בְּמַאי נוֹקִים שֵׁב לִימִינִי. אֶלָּא עַד זִמְנָא דְּיִדְיָעָא דִּכְתִיב עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדוֹם לְרַגְלֶיךָ וְלָא תָּדִיר. אֲבָל בְּהַהוּא זִמְנָא לָא תַּעֲדֵי מִתַּמָּן לְעָלְמִין דִּכְתִיב, כִּי יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי (ישעיה נד) **לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא חַד.**

תָּא חֲזֵי, אֶת הַשָּׁמַיִם דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה. וְאֶת

לשון הקודש

בַּיּוֹבֵל, וּשְׁמִטָּה צָרִיךְ לְקַשֵּׁר בְּיָמִין.

בָּא רְאֵה, שְׁמִטָּה זוֹ לֹא נִקְשֶׁרֶת בְּקִיּוּם שָׁלֵם בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל מִיּוֹם שֶׁנִּבְרֵאת. כְּשֶׁרוֹצָה לְהִתְקַשֵּׁר, הוֹשִׁיט זְרוֹעַ שְׂמֹאל כְּנֶגְדָּהּ וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּבִגְלַל שֶׁהוּא מִצַּד שְׂמֹאל, אֵין בּוֹ קִיּוּם עַד הַזְּמַן שֶׁל הָאֶלֶף הַשְּׁבִיעִי, שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם לְחוּד מִתְקַשֵּׁר אָז בְּיָמִין. וְאָז תִּהְיֶה בֵּין הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל בְּקִיּוּם שָׁלֵם, וְיִמָּצְאוּ שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה, וְאָז לֹא תָּזוּז מִשָּׁם לְעוֹלָמִים.

אִם כָּךְ, בַּמֶּה נַעֲמִיד שֵׁב לִימִינִי? אֶלָּא עַד זְמַן יָדוּעַ, שֶׁכָּתוּב עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ, וְלֹא תָּמִיד. אֲבָל בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא תָּזוּז מִשָּׁם לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נד) כִּי יָמִין וּשְׂמֹאול תִּפְרֹצִי, לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד.

בָּא רְאֵה, אֵת הַשָּׁמַיִם – זוֹ שְׁכִינָה

הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא דְּלְתַתָּא בְּאִתְחַבְּרוּתָא דְּדְכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא. וְהָא אִתְמָר כְּמָה דְּאִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא עַד כְּעָן.

בָּעוּ (ד"א בָּעָא) לְמֵיזַל. קָמוּ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה הָכָא גַּבָּן. פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, תְּרֵי קְרָאֵי כְּתִיבֵי, (דברים ד) כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. וּכְתִיב הָתָם (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. הֲנֵי קְרָאֵי אוֹקִימְנָא לְהוּ בְּכַמָּה אֲתַר וְאִתְעָרוּ בְּהוּ חַבְרַיָּיא. תָּא חֲזֵי, כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, הָא אִתְמָר מִלָּה דָּא בְּגוֹ חַבְרַיָּיא דְּאִית אֶשָּׁא אָכְלָא אֶשָּׁא (וְאִית אֶשָּׁא) וְאָכִיל לָהּ וְשָׁצֵי לָהּ. בְּגִין דְּאִית אֶשָּׁא תַּקִּיפָא מֵאֶשָּׁא וְאוֹקְמוּהָ.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, מָאן דְּבָעֵי לְמִנְדַּע חָכְמְתָא דְּיִחוּדָא קַדִּישָׁא. יִסְתַּכַּל בְּשַׁלְהוֹבָא דְּסָלְקָא מִגּוֹ

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה (בינה). וְאֵת הָאָרֶץ – זוֹ שְׁכִינָה שֶׁלְּמַטָּה בְּהִתְחַבְּרוּת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, וַהֲרֵי נֶאֱמַר כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ בוֹ הַחֲבֵרִים עַד עַכְשָׁו.

רָצוּ (רָצָה) לָלֶכֶת. קָמוּ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, דָּבָר כָּאן אֶצְלֵנוּ. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, שְׁנֵי פְּסוּקִים כְּתוּבִים, (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, וְכָתוּב שָׁם (שם) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. אֶת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ בֵּאַרְנוּ אוֹתָם בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְהַחֲבֵרִים הֵעִירוּ בָּהֶם. בֹּא תִּרְאֶה, כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, הֲרֵי נֶאֱמַר הַדָּבָר הַזֶּה בְּתוֹךְ הַחֲבֵרִים שֵׁשׁ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ, [וְיֵשׁ אֵשׁ] וְאוֹכֶלֶת אוֹתָהּ וּמַשְׁמִידָה אוֹתָהּ, הֱיוֹת שֵׁשׁ אֵשׁ חֲזָקָה מֵאֵשׁ, וּפְרִשׁוּהָ.

אֲבָל בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁרוֹצֶה לָדַעַת חָכְמַת הַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ, יִסְתַּכֵּל בַּשַּׁלְהֶבֶת שֶׁעוֹלָה

גַּחֶלְתָּא. אוֹ מִגּוֹ בּוּצִינָא דְּדָלִיק. דְּהָא שַׁלְהוֹבָא לָא סָלְקָא אֶלָּא (דף נא ע"א) כַּד אִתְאַחִיד בְּמִלָּה גַּסָּה (נ"א אַחֲרָא).

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁלְהוֹבָא דְּסָלְקָא אִית תְּרִין נְהוֹרִין. חַד נְהוֹרָא חִוָּרָא דְּנָהִיר. וְחַד נְהוֹרָא דְּאִתְאַחִיד בָּהּ אוּכְמָא אוֹ תִּכְלָא. הַהוּא נְהוֹרָא חִוָּרָא אִיהוּ לְעֵילָּא וְסָלְקָא בְּאוֹרַח מִישׁוֹר. וּתְחוֹתֵיהּ הַהוּא נְהוֹרָא תִּכְלָא אוֹ אוּכְמָא דְּאִיהוּ כָּרְסַיָּא לַהֲהוּא חִוָּרָא.

וְהַהוּא נְהוֹרָא חִוָּרָא שָׁאֲרֵי עֲלָוֵיהּ וְאִתְאַחִידוּ דָּא בְּדָא לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא חַד. וְהַהוּא נְהוֹרָא אוּכְמָא אוֹ גַּוָּון תִּכְלָא דְּאִיהוּ לְתַתָּא הוּא כָּרְסַיָּא דִּיקָר לַהֲהוּא חִוָּרָא. וְעַל דָּא רָזָא דְּתִכְלְתָּא. וְהַאי כָּרְסַיָּא תִּכְלָא אוּכְמָא אִתְאַחַד בְּמִלָּה אַחֲרָא לְאִתְדַּלְקָא דְּהוּא מִתַּתָּא וְהַהוּא אִתְעַר לֵיהּ לְאִתְאַחֲדָא בִּנְהוֹרָא **חִוָּרָא** (ס"א עִלָּאָה).

לשון הקודש

מִתּוֹךְ הַגַּחֶלֶת אוֹ מִתּוֹךְ נֵר שֶׁדּוֹלֵק. שֶׁהֲרֵי הַשַּׁלְהֶבֶת לֹא עוֹלָה אֶלָּא כְּשֶׁנֶּאֱחֶזֶת בְּדָבָר גַּס (וְאַחֵר).

בְּא רְאֵה, בַּשַּׁלְהֶבֶת שֶׁעוֹלָה יֵשׁ שְׁנֵי אוֹרוֹת. אֶחָד אוֹר לָבָן שֶׁמֵּאִיר, וְאֶחָד אוֹר שֶׁנֶּאֱחָז בָּהּ שָׁחֹר אוֹ תְּכֵלֶת. אוֹתוֹ אוֹר לָבָן הוּא לְמַעְלָה וְעוֹלֶה בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, וְתַחְתָּיו אוֹתוֹ אוֹר תְּכֵלֶת אוֹ שָׁחֹר שֶׁהוּא כִּפֵּא לְאוֹתוֹ לָבָן.

וְאוֹתוֹ אוֹר לָבָן שׁוֹרֶה עָלָיו, וְנֶאֱחָזִים זֶה בָּזֶה לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְאוֹתוֹ אוֹר שָׁחֹר אוֹ גָּוֶן תְּכֵלֶת שֶׁהוּא לְמַטָּה הוּא כִּפֵּא כָּבוֹד לְאוֹתוֹ לָבָן, וְעַל זֶה סוֹד הַתְּכֵלֶת. וְכִפֵּא זֶה תְּכֵלֶת שָׁחֹר נֶאֱחָז בְּדָבָר אַחֵר לְהַדָּלֵק, שֶׁהוּא מִלְּמַטָּה, וְהַהוּא מְעוֹרֵר אוֹתוֹ לְהֶאָחֵז בָּאוֹר הַלָּבָן וְהָעֶלְיוֹן).

וְדָא תִּכְלָא אוּכְמָא לְזִמְנִין אִתְּהַדַּר סוּמְקָא. וְהַהוּא נְהוֹרָא חִוָּורָא דְּעַיְלִיהּ לָא אִשְׁתַּנֵּי לְעָלְמִין דְּהָא חִוָּורָא הוּא תָּדִיר. אֲבָל הַאי תִּכְלָא אִשְׁתַּנֵּי לְגַוְונִין אִלֵּין. לְזִמְנִין תִּכְלָא אוֹ אוּכְמָא. וּלְזִמְנִין סוּמְקָא. וְהַאי אִתְאַחִיד לְתֵרִין סִטְרִין. אִתְאַחִיד לְעֵילָּא בְּהַהוּא נְהוֹרָא (ס"א עִילָּאָה) חִוָּורָא. אִתְאַחִיד לְתַתָּא בְּהַהוּא מִלָּה דְּתִתְחוֹתוֹי דְּמִתַּקְנָא בֵּיהּ לְאַנְהָרָא (מִלִּין דְּשַׁוְיָין לֵיהּ לְאַדְלָקָא) וּלְאִתְאַחָדָא בֵּיהּ.

וְדָא אָכְלָא תָּדִיר וְשָׁצֵי לְהַהוּא מִלָּה דְּשַׁוְיָין לֵיהּ. דְּהָא בְּכָל מַה דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ לְתַתָּא וְשַׁרְיָא עֲלוֹי הַהוּא נְהוֹרָא תִּכְלָא שָׁצֵי לֵיהּ וְאָכִיל לֵיהּ. בְּגִין דְּאוֹרְחוֹי הוּא לְשֵׁיצָאָה וּלְמֶהֱוֵי אָכִיל. דְּהָא בֵּיהּ תַּלְיָא שֵׁצוּ דְּכֹלָּא מוֹתָא דְּכֹלָּא. וּבְגִינֵי כָךְ אִיהִי אָכִיל כָּל מַה דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ לְתַתָּא.

לשון הקודש

וַהֲתִכֵלֶת הַשָּׁחֹר הַזֶּה לִפְעָמִים חוֹזֵר לִהְיוֹת אָדֹם. וְאוֹתוֹ אוֹר לָבָן שֶׁעָלָיו לֹא מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָמִים, שֶׁהֲרֵי הוּא תָּמִיד לָבָן, אֲבָל תְּכֵלֶת זֶה מִשְׁתַּנֶּה לַגְּוָנִים הַלָּלוּ. לִפְעָמִים תְּכֵלֶת אוֹ שָׁחֹר, וְלִפְעָמִים אָדֹם, וְזֶה נֶאֱחָז לִשְׁנֵי צְדָדִים. נֶאֱחָז לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ אוֹר (עֶלְיוֹן) לָבָן. נֶאֱחָז לְמַטָּה בַּדָּבָר הַהוּא שֶׁתַּחְתָּיו שֶׁמִּתְקַן בּוֹ לְהָאִיר (וְדִבְרִים שֶׁשָּׁמִים לוֹ לְהַדְלִיק) וּלְהֵאָחֵז בּוֹ. **וְזוֹ** אוֹכֶלֶת תָּמִיד וּמַשְׁמִידָה לְאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁשָּׁמִים לָהּ. שֶׁהֲרֵי בְּכָל מַה שֶּׁנִּדְבָּק בּוֹ לְמַטָּה וְשׁוֹרֶה עָלָיו, אוֹתוֹ אוֹר תְּכֵלֶת מַשְׁמִיד אוֹתוֹ וְאוֹכֵל אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמַּדְרֵגוֹ הִיא לְהַשְׁמִיד וְלִהְיוֹת אוֹכֵל, שֶׁהֲרֵי בּוֹ תְּלוּיָה הַשְׁמָדַת הַכֹּל, מָוֶת שֶׁל הַכֹּל. וְלָכֵן הִיא אוֹכֶלֶת כָּל מַה שֶּׁנִּדְבָּק בָּהּ לְמַטָּה.

וְהַהוּא נְהוֹרָא חִוָּורָא דְשַׁרְיָא עֲלוֹי לָא אָכִיל וְלָא שָׁתֵי לְעָלְמִין וְלָא אִשְׁתַּנֵּי נְהוֹרֵיהּ. וְעַל דָּא אָמַר מֹשֶׁה כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. אוֹכְלָה וַדַּאי. אָכִיל וְשָׁתֵי כָּל מַה דְשַׁרְיָא תְּחוֹתוֹי. וְעַל דָּא אָמַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְלֹא אֱלֹהֵינוּ. בְּגִין דְמֹשֶׁה בְהַהוּא נְהוֹרָא חִוָּורָא דְלְעֵילָּא הָוָה דְלָא שָׁתֵי וְלָא אָכִיל.

תָּא חֲזֵי, לֵית לֵיהּ אִתְעֲרוּתָא לְאִתְדַּבְקָא הַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא לְאִתְאַחֲדָא בְנְהוֹרָא חִוָּורָא, אֶלָּא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל דְאִנּוּן מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ תְּחוֹתוֹי.

וְתָא חֲזֵי, אַף עַל גַּב דְאָרְחֵיהּ דְהַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא אוּכְמָא לְשֵׁיצָאָה כָּל מַה דְאִתְדַּבַּק בֵּיהּ תְּחוֹתוֹי. יִשְׂרָאֵל מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ תְּחוֹתוֹי וְקָיְימָן בְּקִיּוּמָא הָדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים ד) **וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא אֱלֹהֵינוּ** (אֶלָּא בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם). **בְּהַהוּא**

לשון הקודש

וְאוֹתוֹ אוֹר לָבָן שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו לֹא אוֹכֵל וְלֹא מַשְׁמִיד לְעוֹלָמִים וְלֹא מִשְׁתַּנֶּה אוֹרוֹ, וְעַל זֶה אָמַר מֹשֶׁה כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא. אוֹכֵל וּמַשְׁמִיד כָּל מַה שֶּׁשּׁוֹרֶה תַּחְתָּיו. וְעַל זֶה אָמַר ה' אֱלֹהֶיךָ וְלֹא אֱלֹהֵינוּ, מִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה בְּאוֹתוֹ אוֹר לָבָן שֶׁלְּמַעְלָה הָיָה שֶׁלֹּא הִשְׁמִיד וְלֹא אָכַל.

בֹּא רְאֵה, אֵין לוֹ הִתְעוֹרְרוּת לְהִדָּלֵק הָאוֹר הַתְּכֵלֶת הַזֶּה לְהִתְאַחֵד בְּאוֹר לָבָן אֶלָּא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם נִדְבָּקִים בּוֹ תַּחְתָּיו.

וּבֹא וּרְאֵה, אַף עַל פִּי שֶׁדֶּרֶךְ שֶׁל הָאוֹר תְּכֵלֶת וְשָׁחֹר הַזֶּה לְהַשְׁמִיד כָּל מַה שֶּׁנִּדְבָּק בּוֹ תַּחְתָּיו, יִשְׂרָאֵל נִדְבָּקִים בּוֹ תַּחְתָּיו וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא אֱלֹהֵינוּ (אֶלָּא בַּה' אֱלֹהֵיכֶם),

נְהוֹרָא תִּכְלָא אוּכְמָא דְּאָכִיל וְשָׁצֵי כָּל מַה דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ תְּחוֹתֵיהּ. וְאַתּוּן מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ וְקַיְימֵי. דִּכְתִיב חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

וְעַל נְהוֹרָא חִוָּורָא, שַׁרְיָיא לְעֵילָּא נְהוֹרָא סְתִימָא דְּאַקִּיף לֵיהּ. וְרָזָא עִלָּאָה הָכָא. וְכֻלָּא תִּשְׁכַּח בְּשַׁלְהוֹבָא דְּסָלִיק וְחָכְמְתִין דְּעֵלְיוֹנִין בֵּיהּ. אָתָא רִבִּי פִּנְחָס וּנְשָׁקֵיהּ. אָמַר בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּאִיעַרְעָנָא הָכָא. אֲזָלוּ עִמֵּיהּ דְּרַבִּי פִּנְחָס תְּלַת מִילִין.

אֲהַדְּרוּ רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרַיָּיא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן הָא דְּאָמְרָן רָזָא דְּחָכְמְתָא אִיהוּ בְּיִחוּדָא קַדִּישָׁא. דִּבְגִין כָּךְ ה"א בַּתְרָאָה דְּשָׁמָא קַדִּישָׁא אִיהוּ נְהוֹרָא תִּכְלָא אוּכְמָא דְּאִתְאַחִיד בְּיהּ"ו דְּהוּא נְהוֹרָא חִוָּורָא דְּנָהִיר.

תָּא חֲזֵי, לְזִמְנִין הַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא ד'. וּלְזִמְנִין ה'. אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּלָא מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא

לשון הקודש

בְּאוֹתוֹ אוֹר תְּכֵלֶת שֶׁחֹר שֶׁאוֹכֵל וּמַשְׁמִיד כָּל מַה שֶּׁנִּדְבָּק בּוֹ תַּחְתָּיו, וְאַתֶּם מִתְדַּבְּקִים בּוֹ וְקַיָּמִים, שֶׁכָּתוּב חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

וְעַל הָאוֹר הַלָּבָן שָׁרוּי לְמַעְלָה אוֹר נִסְתָּר שֶׁמַּקִּיף אוֹתוֹ, וְסוֹד עֶלְיוֹן כָּאן. וְהַכֹּל תִּמְצָא בַּשַּׁלְהֶבֶת שֶׁעוֹלָה וְחָכְמוֹת שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים בָּהּ. בָּא ר' פִּנְחָס וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, בָּרוּךְ הָרַחֲמָן שֶׁנִּפְגַּשְׁנוּ כָּאן. הָלְכוּ עִם רַבִּי פִּנְחָס שְׁלֹשָׁה מִילִין.

חָזְרוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה שֶׁאָמַרְנוּ סוֹד הַחָכְמָה הוּא בַּיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּשׁוּם כָּךְ ה"א אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הוּא אוֹר תְּכֵלֶת שֶׁחֹר שֶׁנֶּאֱחָז בְּיהּ"ו, שֶׁהוּא אוֹר לָבָן שֶׁמֵּאִיר.

בָּא רְאֵה, לִפְעָמִים הָאוֹר הַתְּכֵלֶת ד',

לְאַדְלָקָא לֵיהּ לְאִתְאַחֲדָא בִּנְהוֹרָא חִוָּרָא, אִיהוּ ד'. וּלְזִמְנָא דְּמִתְעָרֵי לֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא עִם נְהוֹרָא חִוָּרָא כְּדֵין אִקְרֵי ה'. מִנָּלַן דִּכְתִיב, (דברים כב) כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְּתוּלָה, נַעַר כְּתִיב בְּלָא ה'. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּלָא אִתְחַבְּרַת בִּדְכוּרָא. וּבְכָל אֲתַר דְּלָא אִשְׁתַּכְּחוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, ה"א לָא אִשְׁתְּכַח וְסָלְקָא מִתַּמָּן וְאִשְׁתָּאַר ד'.

דְּהָא אִיהִי כָּל זִמְנָא דְּאִתְחַבַּר בִּנְהוֹרָא חִוָּרָא דְּנָהִיר אִקְרֵי ה'. דְּהָא כְּדֵין כֻּלָּא אִתְחַבַּר כְּחֲדָא. אִיהִי אִתְדַּבְּקַת בִּנְהוֹרָא חִוָּרָא, וְיִשְׂרָאֵל מִתְדַּבְּקָן בָּהּ (ד"א ל"ג לְתַתָּא) וְקַיְימָא תְּחוֹתָהּ לְאַדְלָקָא לָהּ. וּכְדֵין כֻּלָּא חַד. וְדָא הוּא רָזָא דְּקְרְבָּנָא. דִּתְנַנָּא דְּסָלִיק אַתְעַר לֵיהּ לְהַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא לְאַדְלָקָא. וְכַד אִתְדְּלַק אִתְחַבַּר (דף נא ע"ב) בִּנְהוֹרָא חִוָּרָא וּשְׁרָגָא דָּלִיק בְּיחוּדָא חַד.

לשון הקודש

וְלִפְעָמִים ה'. אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁלֹּא נִדְבָּקִים בּוֹ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לְהַדְלִיק אוֹתוֹ לְהֵאָחֵז בָּאוֹר הַלָּבָן הוּא ד', וְלִפְעָמִים שֶׁמְּעוֹרְרִים אוֹתוֹ לְהִתְחַבֵּר עִם הָאוֹר הַלָּבָן, אָז נִקְרָא ה'. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (שם כב) כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְּתוּלָה. נַעַר כָּתוּב בְּלִי ה', מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְחַבְּרָה בְּזָכָר, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאִים זָכָר וּנְקֵבָה, ה"א לֹא נִמְצֵאת וְעוֹלָה מִשָּׁם, וְנִשְׁאָר ד'.

שֶׁהֲרֵי הִיא כָּל זְמַן שֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בָּאוֹר הַלָּבָן שֶׁמֵּאִיר נִקְרֵאת ה', שֶׁהֲרֵי אָז הַכֹּל מִתְחַבֵּר כְּאֶחָד. הִיא נִדְבֶּקֶת בָּאוֹר הַלָּבָן, וְיִשְׂרָאֵל נִדְבָּקִים בָּהּ [לְמַטָּה] וְעוֹמְדִים תַּחְתֶּיהָ לְהַדְלִיק אוֹתָהּ, וְאָז הַכֹּל אֶחָד. וְזֶהוּ סוֹד הַקָּרְבָּן, שֶׁהֶעָשָׁן שֶׁעוֹלֶה מְעוֹרֵר אוֹתוֹ לָאוֹר הַתִּכְלֶת הַזֶּה לְהַדְלִיק. וּכְשֶׁנִּדְלָק, מִתְחַבֵּר בָּאוֹר הַלָּבָן, וְהַנֵּר דּוֹלֵק בְּיִחוּד אֶחָד.

וּבְגִין דְּאָרְחֵיהּ דְּהַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא לְשֵׁיצָאָה וּלְמֶהֱוֵי אָכִיל כָּל מַה דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ תְּחוֹתֵיהּ. כַּד רַעֲוָא אִשְׁתַּבַּח וּשְׂרָגָא דָּלִיק בְּחִבּוּרָא חַד כְּדֵין כְּתִיב, (מלכים א יח) וַתִּפֹּל אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל אֶת הָעוֹלָה וְגו'. וּכְדֵין אִתְיְיַדַּע דְּהַהִיא שְׂרָגָא דָּלִיק בְּחִבּוּרָא חַד וְקִשׁוּרָא חַד. נְהוֹרָא תִּכְלָא אִתְדַּבָּק בִּנְהוֹרָא חִוָּורָא וְאִיהוּ חַד. אָכִיל תְּחוֹתֵיהּ תַּרְבִּין וְעַלָּוִון. דְּמַשְׁמַע דְּהָא לָא אָכִיל (נ"א וְאִיהוּ וְעַלָּוִון דְּהָא לָא אָכִיל) תְּחוֹתֵיהּ, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ סָלִיק (נ"א דָּלִיק) וְכֻלָּא אִתְקַשַּׁר וְאִתְחַבַּר בִּנְהוֹרָא חִוָּורָא. וּכְדֵין שְׁלָמָא דְּעָלְמִין כְּלְהוּ, וְכוּלָּא אִתְקַשַּׁר בְּיִחוּדָא חַד.

וּלְבָתַר דְּסִיֵּים לְשֵׁיצָאָה תְּחוֹתֵיהּ הַאי נְהוֹרָא תִּכְלָא, מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ תְּחוֹתֵיהּ כַּהֲנֵי וְלֵיוָאֵי וְיִשְׂרָאֵל. אִלֵּין בְּחֵדְוָה דְּשִׁיר. וְאִלֵּין בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא וְאִלֵּין בִּצְלוֹתָא. וְשָׂרְגָא דָּלִיק עֲלַיְיהוּ. וְאִתְדַּבְּקוּ

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁל הָאוֹר הַתְּכֵלֶת הַזֶּה לְהַשְׁמִיד וְלִהְיוֹת אוֹכֵל כָּל מַה שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ תַּחְתָּיו. כְּשֶׁרָצוֹן נִמְצָא וְגֶר דּוֹלֵק בְּחִבּוּר אֶחָד, אָז כָּתוּב (מלכים–א יח) וַתִּפֹּל אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל אֶת הָעֹלָה וְגו'. וְאָז נוֹדָע שֶׁאוֹתוֹ גֶּר דּוֹלֵק בְּחִבּוּר אֶחָד וְקֶשֶׁר אֶחָד. אוֹר תְּכֵלֶת נִדְבָּק בְּאוֹר לָבָן וְהוּא אֶחָד. אוֹכֵל תַּחְתָּיו חֶלְבִים וְעוֹלוֹת שֶׁמַּשְׁמַע שֶׁזֶּה לֹא אוֹכֵל [נ"א וְהוּא וְעוֹלוֹת שֶׁהֵרֵי לֹא אוֹכֵל] תַּחְתָּיו, אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהוּא עוֹלֶה [דּוֹלֵק] וְהַכֹּל נִקְשָׁר וּמִתְחַבֵּר בָּאוֹר הַלָּבָן, וְאָז הוּא שָׁלוֹם הָעוֹלָמִים כֻּלָּם, וְהַכֹּל נִקְשָׁר בְּיִחוּד אֶחָד. **וְאַחַר** שֶׁסִּיֵּם לְהַשְׁמִיד תַּחְתָּיו אוֹר תְּכֵלֶת זֶה, מִתְדַּבְּקִים בּוֹ תַּחְתָּיו כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל. אֵלֶּה בְּחֶדְוַת הַשִּׁיר, וְאֵלֶּה בִּרְצוֹן הַלֵּב, וְאֵלֶּה

נְהוֹרִין כְּחַד וּנְהִירִין עָלְמִין וּמִתְבָּרְכִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.
וּכְדֵין וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם
הַיּוֹם. וְאַתֶּם, אַתֶּם מִיבְעֵי לֵיהּ. אֶלָּא ו'
לְאוֹסָפָא עַל תַּרְבִּין וְעִלָּוֹן דְּאִנּוּן מִתְדַּבְּקִין בֵּיהּ
וְאָכְלִין וְשָׁצָאן. וְאַתּוּן מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ בְּהַהוּא נְהוֹרָא
תִּכְלָא אוּכְמָא דְּאָכְלָא וְאַתּוּן קַיָּמִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב
חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. (ס"א וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן), כָּל גְּוָונִין טָבִין
לְחֶלְמָא, בַּר מִתְּכֵלָא דְּאִיהוּ אָכִיל וְשָׁצֵי תָּדִיר. וְאִיהוּ
אִילָנָא דְּבֵיהּ מוֹתָא וְשַׂרְיָא עַל עָלְמָא תַּתָּאָה. וּבְגִין
דְּכֹלָּא שָׂרְיָא תְּחוֹתֵיהּ אִיהוּ אָכִיל וְשָׁצֵי.

וְאִי תֵּימָא הָכִי נָמֵי שָׂרְיָא בִּשְׂמָאלָא לְעֵילָּא וְכַמָּה
חַיָּלִין אִנּוּן לְעֵילָּא וְכֻלְּהוּ (שָׁצֵי וְאָכִיל) קַיְימִי. תָּא
חֲזֵי, כָּל אִנּוּן דִּלְעֵילָּא בְּהַהוּא נְהוֹרָא תִּכְלָא אִתְכְּלָלָן.
אֲבָל תַּתָּאֵי לָאו הָכִי דְּאִנּוּן מִלָּה גַּסָּה עָלְמָא (נ"א אַחֲרָא

לשון הקודש

בִּתְפִלָּה. וְגֵר דּוֹלֵק עֲלֵיהֶם. וְנִדְבָּקִים הָאוֹרוֹת כְּאֶחָד וּמְאִירִים הָעוֹלָמוֹת, וּמִתְבָּרְכִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְאָז וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. וְאַתֶּם? אַתֶּם צָרִיךְ לִכְתֹּב! אֶלָּא ו' – לְהוֹסִיף עַל חֲלָבִים וְעוֹלוֹת שֶׁהֵם נִדְבָּקִים בּוֹ וְאוֹכְלִים וּמַשְׁמִידִים, וְאַתֶּם מִתְדַּבְּקִים בּוֹ בְּאוֹתוֹ אוֹר תְּכֵלֶת שָׁחֹר שֶׁאוֹכֶלֶת וְאַתֶּם קַיָּמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. (ס"א וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן) כָּל הַגְּוָנִים טוֹבִים לַחֲלוֹם, חוּץ מִתְּכֵלֶת שֶׁהוּא אוֹכֵל וּמַשְׁמִיד תָּמִיד, וְהוּא אִילָן שֶׁבּוֹ מָוֶת וְשׁוֹרֶה עַל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל שׁוֹרֶה תַּחְתָּיו, הוּא אוֹכֵל וּמַשְׁמִיד.

וְאַתֶּם תֹּאמַר כָּךְ, גַּם שׁוֹרֶה בַּשָּׁמַיִם, לְמַעְלָה, וְכַמָּה צְבָאוֹת הֵם לְמַעְלָה, וְכֻלָּם (מַשְׁמִידִים וְאוֹכְלִים) קַיָּמִים. בֹּא רְאֵה, כָּל

לְתַתָּא עַל מַה) דְּקַיְימָא וְשָׁרְיָא עֲלֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ אָכִיל וְשָׂבֵי לוֹן. וְלֵית לָהּ מִלָּה אַחֲרָא לְתַתָּא בְּעָלְמָא דְּלָא אִשְׁתְּצֵי. בְּגִין דִּנְהוֹרָא תִּכְלָא שָׂבֵי לְכָל מַה דְּקַיְימָא עֲלֵיהּ.

בְּאַרְבְּעִין וְחָמֵשׁ גַּוְונֵי זִינֵי נְהוֹרִין אִתְפְּלִיג עָלְמָא. שִׁבְעָה מִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעָה תְּהוֹמִין. כָּל חַד בְּטַשׁ בִּתְהוֹמָא דִּילֵיהּ וְאֶבְנִין מִתְגַּלְגְּלִין בְּגוֹ תְּהוֹמָא. וְעָיֵיל הַהוּא נְהוֹרָא בְּאִנּוּן אֶבְנִין וּנְקַב לוֹן. וּמַיָּא נָפְקוּ בְּהוּ וְשָׁקְעִין כָּל חַד וְחַד עַל תְּהוֹמָא וְחַפְיָא לִתְרִין סִטְרִין.

נָפְקוּ מַיָּא בְּאִנּוּן נוּקְבִין וְעָאל נְהוֹרָא וּבָטַשׁ לְאַרְבַּע סִטְרֵי תְּהוֹמָא. מִתְגַּלְגְּלָא נְהוֹרָא בַּהֲבָרְתָּהּ וְאִעָרְעוּ בְּחַד וּפַלְגִין מַיִין וְאַחִידָן כָּל אִנּוּן שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה תְּהוֹמֵי. **וְכָרָאן** (ס"א שָׁרָאן) **בַּחֲשׁוֹכֵי תְּהוֹמָא.**

לשון הקודש

אוֹתָם שֶׁלְּמַעְלָה בְּאוֹתוֹ אוֹר תִּכְלֶת נִכְלָלִים, אֲבָל הַתַּחְתּוֹנִים לֹא כָּךְ, שֶׁהֵם דָּבָר גַּס, הָעוֹלָם [נ"א אַחֵר לְמַטָּה עַל מַה] שֶׁעוֹמֵד וְשׁוֹרֶה עָלָיו. וְלָכֵן אוֹכֵל וּמַשְׂמִיד אוֹתָם. וְאֵין לָהּ דָּבָר אַחֵר לְמַטָּה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יֶשְׁמַד, מִשּׁוּם שֶׁאוֹר הַתְּכֵלֶת מַשְׂמִיד כָּל מַה שֶׁעוֹמֵד עָלָיו.

בְּאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה גְּוָנִים שֶׁל מִינֵי אוֹרוֹת נֶחֱלָק הָעוֹלָם. שִׁבְעָה נֶחֱלָקִים לְשִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת. כָּל אֶחָד מַכֶּה בַּתְּהוֹם שֶׁלּוֹ, וַאֲבָנִים מִתְגַּלְגְּלוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם, וְנִכְנָס אוֹתוֹ אוֹר בְּאוֹתָם אֲבָנִים וְנוֹקֵב אוֹתָם, וּמַיִם יוֹצְאִים בָּהֶם, וְשׁוֹקְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל הַתְּהוֹם וּמְכַסֶּה לִשְׁנֵי צְדָדִים.

יוֹצְאִים מַיִם בְּאוֹתָם נְקָבִים, וְנִכְנָס אוֹר וּמַכֶּה לְאַרְבַּעַת צִדֵּי הַתְּהוֹם. מִתְגַּלְגֵּל הָאוֹר בְּחֶבְרָתוֹ, וּפוֹגְשִׁים בְּאֶחָד,

וְחֲשׁוּבֵי אִנּוּן אִתְעָרְבֵי בְּהוֹן. וְסָלְקִין מַיָּא וְנָחֲתִין וּמִתְגַּלְגְּלִין בְּאִנּוּן נְהוֹרִין. וְאִתְעָרְבוּ כְּחֲדָא נְהוֹרִין וַחֲשׁוֹכִין וּמַיִן וְאִתְעֲבִידוּ מִנַּיְיהוּ נְהוֹרִין דְּלָא אִתְחַזָּאן חֲשׁוֹכָאן.

בָּתַּשׁ כָּל חַד בְּחַבְרֵיהּ. וּמִתְפַּלְּגִין לְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ צִנּוֹרֵי תְּהוֹמָא וּבְהוּ נָגְדָן מַיָּא. כָּל צִנּוֹרָא וְצִנּוֹרָא סָלִיק בְּקָלֵיהּ (וְאִתְזַעְזָעָן) וְאִזְדַּעְזָעָן תְּהוֹמִין. וְכַד הַהוּא קָלָא אִשְׁתְּמַע, כָּל תְּהוֹמָא קָרֵי לְחַבְרֵיהּ וְאָמַר פַּלִּיג מֵימָךְ וְאֵעוֹל בָּךְ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים מב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ.

תְּחוֹת אִלֵּין תְּלַת מְאָה (נ"א וְשִׁתִּין) וּתְמָנִין (וְחַמְשָׁה) גִּידִין. מִנְּהוֹן חִוְורִין מִנְּהוֹן אוּכְמִין מִנְּהוֹן סוּמְקִין. אִתְכְּלִילוּ דָּא בְּדָא וְאִתְעֲבִידוּ גַּוְון חָד. אִנּוּן גִּידִין אִתְרְקִימוּ בְּשִׁבְעָא עֶשְׂרֵה רְשָׁתוֹת. וְכָל חַד רֶשֶׁת גִּידִין

לשון הקודש

וְנֶחֱלָקִים הַמַּיִם, וְאוֹחֲזִים כָּל אוֹתָם שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת, וְכוֹרִים (שורים) בַּחֲשָׁכִים שֶׁל הַתְּהוֹם. וְהַחֲשָׁכִים הַלָּלוּ מִתְעָרְבִים בָּהֶם, וְעוֹלִים הַמַּיִם וְיוֹרְדִים וּמִתְגַּלְגְּלִים בְּאוֹתָם מְאוֹרוֹת. וּמִתְעָרְבִים כְּאֶחָד אוֹרוֹת וְחֹשֶׁךְ וּמַיִם, וְנַעֲשׂוּ מֵהֶם אוֹרוֹת שֶׁלֹּא נִרְאִים חֲשׁוּכִים.

כָּל אֶחָד מַכֶּה בַּחֲבֵרוֹ, וְנֶחֱלָקִים לְשִׁבְעָה וַחֲמִשָּׁה צִנּוֹרוֹת שֶׁל הַתְּהוֹם, וּבָהֶם זוֹרְמִים מַיִם. כָּל צִנּוֹר וְצִנּוֹר עוֹלֶה בְּקוֹלוֹ, וְהַתְּהוֹמוֹת מִזְדַּעְזְעִים. וּכְשֶׁאוֹתוֹ קוֹל נִשְׁמָע, כָּל תְּהוֹם קוֹרֵא לַחֲבֵרוֹ וְאוֹמֵר: חֲלֹק מֵימֶיךָ וְאֶכָּנֵס בְּךָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ.

תַּחַת אֵלֶּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת (וְשִׁשִּׁים) וּשְׁמוֹנִים (וַחֲמִשָּׁה) גִּידִים. מֵהֶם לְבָנִים וּמֵהֶם שְׁחוֹרִים וּמֵהֶם אֲדֻמִּים. נִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה וְנַעֲשׂוּ גָּוֶן אֶחָד. אוֹתָם גִּידִים נִרְקְמוּ בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵה

אִקָּרֵי (אִתְקַיְּימוּ) **אִתְרְקִימוּ דָּא בְדָא וְנַחֲתִין בְּשִׁפּוּלֵי תְּהוֹמֵי. תְּחוֹת אִלֵּין. תְּרֵין רִשְׁתִּין קָיְימִין כְּחֵיזוּ דְּפַרְזְלָא. וּתְרֵין רִשְׁתִּין אַחֲרָנִין כְּחֵיזוּ דִּנְחָשָׁא.**

תְּרֵין כָּרְסְוָון קָיְימֵי עֲלַיְיהוּ חַד מִיָּמִינָא וְחַד מִשְּׂמָאלָא. כָּל אִנּוּן רִשְׁתִּין מִתְחַבְּרָן כְּחָדָא וּמַיִין נָחֲתִין מֵאִנּוּן צִנּוֹרִין וְעָאלִין בְּאִלֵּין רִשְׁתִּין. אִנּוּן תְּרֵי כָּרְסְוָון חַד כָּרְסְיָא דְּרַקִּיעָא אוּכְמָא, וְחַד כָּרְסְיָא דְּרַקִּיעָא סַגְוֹנָא. אִלֵּין תְּרֵין כָּרְסְוָון כַּד אִנּוּן סָלְקִין סָלְקִין (כְּחַד) **בְּהַהוּא כָּרְסְיָא דְּרַקִּיעָא אוּכְמָא. וְכַד נָחֲתִין נָחֲתִין בְּהַהוּא כָּרְסְיָא דְּרַקִּיעָא סַגְוֹנָא.**

אִלֵּין תְּרֵין כָּרְסְוָון חַד מִיָּמִינָא וְחַד מִשְּׂמָאלָא. וְהַהוּא כָּרְסְיָא דְּרַקִּיעָא אוּכְמָא מִיָּמִינָא. וְהַהוּא כָּרְסְיָא דְּרַקִּיעָא סַגְוֹנָא מִשְּׂמָאלָא. (דף נב ע"א)
כַּד סָלְקִין בְּכָרְסְיָא דְּרַקִּיעָא אוּכְמָא, מָאִיךְ כָּרְסְיָא

לשון הקודש

רִשְׁתוֹת, וְכָל אַחַת נִקְרֵאת רֶשֶׁת גִּידִים. (הִתְקַיְּמוּ) נִרְקְמוּ זֶה בָּזֶה וְיוֹרְדִים בְּתַחְתִּית הַתְּהוֹם. תַּחַת אֵלֶּה עוֹמְדוֹת שְׁתֵּי רִשְׁתוֹת כְּמַרְאֵה הַבְּרָזֶל, וּשְׁתֵּי רִשְׁתוֹת אֲחֵרוֹת כְּמַרְאֵה הַנְּחֹשֶׁת.

שְׁנֵי כִּסְאוֹת עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל. כָּל אוֹתָן רִשְׁתוֹת מְחֻבָּרוֹת כְּאֶחָד, וּמַיִם יוֹרְדִים מֵאוֹתָם צִנּוֹרוֹת וְנִכְנָסִים בָּרִשְׁתוֹת הָאֵלֶּה. אוֹתָם שְׁנֵי כִּסְאוֹת, אֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רָקִיעַ שָׁחֹר, וְאֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רָקִיעַ תַּחַשׁ. שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הַלָּלוּ, כְּשֶׁהֵם עוֹלִים, עוֹלִים (וּבְאֶחָד) בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הָרָקִיעַ הַשָּׁחֹר. וּכְשֶׁיּוֹרְדִים, יוֹרְדִים בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל רָקִיעַ הַתַּחַשׁ.

שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הַלָּלוּ, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל. וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הָרָקִיעַ הַשָּׁחֹר מִיָּמִין, וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל רָקִיעַ הַתַּחַשׁ מִשְּׂמֹאל. כְּשֶׁעוֹלִים בַּכִּסֵּא שֶׁל הָרָקִיעַ

דְּרָקִיעָא שְׁמָאלָא וְנָחֲתִין בֵּיהּ.

מִתְגַּלְגְּלִין כָּרְסְוָון חַד בְּחַד (ס"א נְחֲתֵי וְנָקְטִין) **נַקְטִין כָּל אִנּוּן רְשִׁתִּין בְּגַוְוייהוּ וְעָאלִין לוֹן בְּשִׁפּוֹלָא דְּתְהוֹמָא תַּתָּאָה. קָאִים חַד כְּרְסְיָא וְסָלִיק לְעֵילָּא מִכָּל אִנּוּן תְּהוֹמֵי. וְקָאִים כְּרְסְיָא אָחֳרָא לְתַתָּא דְּכָל תְּהוֹמֵי. בֵּין תְּרֵין כָּרְסְוָון אִלֵּין מִתְגַּלְגְּלִין כָּל אִנּוּן תְּהוֹמֵי. וְכָל אִנּוּן צִנּוֹרִין אִתְנָעָצוּ בֵּין תְּרֵין כָּרְסְוָון אִלֵּין.**

שִׁבְעִין וְחָמֵשׁ (ד"א ל"ג נְהוֹרִין) **צִנּוֹרִין אִנּוּן. שִׁבְעָה אִנּוּן עִלָּאֵי דְּכוֹלָּא. וְכָל אִנּוּן אַחֲרָנִין אֲחִידָן בְּהוּ. וְכֻלְּהוּ נְעִיצֵי בְּגַלְגְּלוֹי דְּהַאי כֻּרְסְיָא בְּסִטְרָא דָּא. וּנְעִיצִין בְּגַלְגְּלוֹי דְּהַאי כֻּרְסְיָא בְּסִטְרָא דָּא.**

בְּהוֹן מַיִן (נ"א בְּתְהוֹמַיָּא) **סָלְקִין וְנַחֲתִין. אִנּוּן דְּנַחֲתִין כָּרָאן בְּתְהוֹמֵי וּבָקְעֵי לוֹן. אִנּוּן דְּסָלְקִין עָלָאִין**

לשון הקודש

הַשָּׁחַר, מַנְמִיךְ הַכִּפֵּא שֶׁל רָקִיעַ שְׁמֹאל וְיוֹרְדִים בּוֹ.

מִתְגַּלְגְּלִים הַכִּסְאוֹת אֶחָד בְּאֶחָד, [יוֹרְדִים וְלוֹקְחִים] לוֹקְחִים כָּל אוֹתָן הָרְשָׁתוֹת לְתוֹכָם וּמַכְנִיסִים אוֹתָם לְתַחְתִּית הַתְּהוֹם הַתַּחְתּוֹנָה. עוֹמֵד כִּסֵּא אֶחָד וְעוֹלֶה לְמַעְלָה מִכָּל אוֹתָם הַתְּהוֹמוֹת, וְעוֹמֵד כִּסֵּא אַחֵר לְמַטָּה שֶׁל כָּל הַתְּהוֹמוֹת. בֵּין שְׁנֵי כִסְאוֹת אֵלּוּ מִתְגַּלְגְּלִים כָּל אוֹתָם תְּהוֹמוֹת. וְכָל אוֹתָם צִנּוֹרוֹת נִנְעֲצוּ בֵּין שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הָאֵלּוּ.

שִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה [אוֹרוֹת] צִנּוֹרוֹת הֵם. שִׁבְעָה הֵם עֶלְיוֹנִים שֶׁל הַכֹּל, וְכָל אוֹתָם אֲחֵרִים אֲחוּזִים בָּהֶם, וְכֻלָּם נְעוּצִים בְּגַלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא הַזֶּה בְּצַד הַזֶּה, וּנְעוּצִים בְּגַלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא הַזֶּה בְּצַד הַזֶּה.

בָּהֶם [נ"א בַּתְּהוֹמוֹת] מַיִם עוֹלִים וְיוֹרְדִים. אוֹתָם שֶׁיּוֹרְדִים כּוֹרִים בַּתְּהוֹמוֹת

בְּאִנּוּן נוּקְבֵי אֲבָנִין וְסָלְקִין וּמַלְיָין לִשְׁבַע יַמִּין. עַד כָּאן שִׁבְעָה גַּוְונֵי נְהוֹרִין בְּרָזָא עִלָּאָה.

שִׁבְעָה נְהוֹרִין אַחֲרָנִין מִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעָה יַמִּים. וְיַמָּא חַד כָּלִיל לוֹן. הַהוּא יַמָּא חָד, אִיהוּ יַמָּא עִלָּאָה דְּכֻלְּהוּ שִׁבַע יַמִּין כְּלִילָן בֵּיהּ. שִׁבְעָה נְהוֹרִין אִלֵּין עָאלִין לְגוֹ הַהוּא יַמָּא וּמָחָאן לֵיהּ לְיַמָּא (לְשִׁבְעִין) לְשִׁבְעָה סִטְרִין. וְכָל סִטְרָא וְסִטְרָא אִתְפְּלַג לְשִׁבְעָה נַחֲלִין. כִּדְכְתִיב, (ישעיה יא) וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְגוֹ' וְכָל נַחֲלָא וְנַחֲלָא אִתְפְּלַג לְשִׁבְעָה נְהָרִין. וְכָל נַהֲרָא וְנַהֲרָא אִתְפְּלַג לְשִׁבְעָה אָרְחִין. וְכָל אוֹרְחָא וְאוֹרְחָא אִתְפְּלַג לְשִׁבְעָה שְׁבִילִין. וְכָל מֵימוֹי דְּיַמָּא כְּלְהוֹן עָאלִין לְגַוֵּויהוּ.

שִׁבְעָה נְהוֹרִין סָלְקִין וְנָחֲתִין לְשִׁבְעָה סִטְרִין. שִׁבְעָה נְהוֹרִין עִלָּאִין עָאלִין לְגוֹ יַמָּא. שִׁתָּא אִנּוּן

לשון הקודש

וּבוֹקְעִים אוֹתָם. אוֹתָם שֶׁעוֹלִים נִכְנָסִים בְּאוֹתָם נְקֵבֵי הָאֲבָנִים, וְעוֹלִים וּמְמַלְּאִים לִשְׁבַעַת הַיַּמִּים. עַד כָּאן שִׁבְעָה גְּוָנִים שֶׁל אוֹרוֹת בְּסוֹד עֶלְיוֹן.

שִׁבְעָה אוֹרוֹת אֲחֵרִים נֶחֱלָקִים לְשִׁבְעָה יַמִּים, וְיָם אֶחָד כּוֹלֵל אוֹתָם. אוֹתוֹ הַיָּם הָאֶחָד הוּא יָם הָעֶלְיוֹן שֶׁכָּל שִׁבְעַת הַיַּמִּים כְּלוּלִים בּוֹ. שִׁבְעָה אוֹרוֹת הַלָּלוּ נִכְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַיָּם וּמַכִּים בּוֹ לַיָּם (לְשִׁבְעִים) לְשִׁבְעָה צְדָדִים. וְכָל צַד וְצַד נֶחֱלָק לְשִׁבְעָה נְחָלִים, כַּכָּתוּב (ישעיה יא) וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְגוֹ'. וְכָל נַחַל וְנַחַל נֶחֱלָק לְשִׁבְעָה נְהָרוֹת, וְכָל נָהָר וְנָהָר נֶחֱלָק לְשֶׁבַע דְּרָכִים, וְכָל דֶּרֶךְ וְדֶרֶךְ נֶחֱלֶקֶת לְשִׁבְעָה שְׁבִילִים, וְכָל מֵימֵי הַיָּם כֻּלָּם נִכְנָסִים לְתוֹכָם.

שִׁבְעָה אוֹרוֹת עוֹלִים וְיוֹרְדִים לְשִׁבְעָה צְדָדִים. שִׁבְעָה אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים נִכְנָסִים

וּמֵחַד עִלָּאָה נָפְקִין. כְּמָה דְּנָטִיל יַמָּא הָכִי פָּלִיג מֵימוֹי לְכָל אִנּוּן יַמִּין. לְכָל אִנּוּן נְהָרִין. חַד תַּנְיָנָא לְתַתָּא בִּסְטַר שְׂמָאלָא שָׁאַט בְּכָל אִנּוּן נְהָרִין אָתֵי בִּסְטַר קַשְׁקְשׁוֹי כֻּלְהוֹן תַּקִּיפִין כְּפַרְזְלָא וּמָטֵי לְשָׁאֲבָא וְשָׁאִיב אַתְרָה. וְכָל אִנּוּן נְהוֹרִין אִתְחַשְׁכָן קַמֵּיהּ. פּוּמֵיהּ וְלִישָׁנֵיהּ מְלַהֲטָא אֶשָּׁא (חַדּוּד דִּלִישָׁנֵיהּ) חָדוּד לִישָׁנֵיהּ כְּחַרְבָּא תַּקִּיפָא.

עַד דְּמָטֵי לְמֵיעַל לְמַקְדְּשָׁא גּוֹ יַמָּא וּכְדֵין סָאִיב מַקְדְּשָׁא וְאִתְחַשְׁכָן נְהוֹרִין. וּנְהוֹרִין עִלָּאִין סָלְקִין מִן יַמָּא. כְּדֵין יַמָּא מִתְפַּלְגִין מֵימוֹי בִּסְטַר שְׂמָאלָא וַיַּמָּא קָאפֵי וְלָא נָגְדִין מֵימוֹי. וְעַל דָּא רָזָא דְּמִלָּה כְּמָה דִּכְתִיב וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ אֱלֹהִים. רָזָא דְּחִוְיָא בִּישָׁא נָחִית מֵתַתָּא לְעֵילָּא (ס"י מֵעֵילָּא לְתַתָּא) וְהוּא שָׁאַט עַל אַפֵּי מַיִין מְרִירָן.

לשון הקודש

לְתוֹךְ הַיָּם. שִׁשָּׁה הֵם, וּמֵעֶלְיוֹן אֶחָד יוֹצְאִים. כְּמוֹ שֶׁנּוֹטֵל הַיָּם, כָּךְ מְחַלֵּק מֵימָיו לְכָל אוֹתָם יַמִּים, לְכָל אוֹתָם נְהָרוֹת. תַּנְיָן אֶחָד לְמַטָּה בְּצַד שְׂמֹאל שָׁט בְּכָל אוֹתָם נְהָרוֹת בָּא בְּצַד. קַשְׁקַשָּׁיו כֻּלָּם חֲזָקִים כְּבַרְזֶל, וּמַגִּיעַ לִשְׁאֹב, וְשׁוֹאֵב מְקוֹמָהּ. וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת נֶחְשָׁכִים לְפָנָיו. פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ לוֹהֲטִים אֵשׁ. [חַד לְשׁוֹנוֹ] מְחֻדֶּדֶת לְשׁוֹנוֹ כְּחֶרֶב חֲזָקָה.

עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְהִכָּנֵס לַמִּקְדָּשׁ לְתוֹךְ הַיָּם, וְאָז מְטַמֵּא אֶת הַמִּקְדָּשׁ וְהָאוֹרוֹת נֶחְשָׁכִים, וְאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים עוֹלִים מֵהַיָּם. וְאָז נֶחֱלָקִים מֵימֵי הַיָּם בְּצַד שְׂמֹאל, וְהַיָּם קוֹפֵא וּמֵימָיו לֹא זוֹרְמִים. וְעַל זֶה סוֹד הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהִים. סוֹד הַנָּחָשׁ הָרָע יוֹרֵד מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה [ס"י מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה], וְהוּא שָׁט עַל פְּנֵי הַמַּיִם

וְנָחִית לְאַפְתֵי לְתַתָּא עַד דְּיִפְלוֹן גּוֹ רְשָׁתּוֹי.

הַאי חִוְיָא הִיא מוֹתָא דְּעָלְמָא. וְהוּא עָאל בְּמֵעוֹי דְּסָתִים דְּבַר נָשׁ, הוּא לְסִטְרָא שְׁמָאלָא. וְאִית חִוְיָא אָחֳרָא דְּחַיֵּי בִּסְטַר יְמִינָא. תַּרְוַוייהוּ אָזְלֵי עִמֵּיהּ דְּבַר נָשׁ. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה דְּהָא כָּל שְׁאַר חֵיוָן דְּחַקְלָא לֵית בְּהוּ חַכִּים לְאַבְאָשָׁא כְּהַאי. בְּגִין דְּאִיהוּ זוֹהֲמָא דְּדַהֲבָא. וַוי לְמַאן דְּאִתְמְשִׁיךְ אֲבַתְרֵיהּ. דְּאִיהוּ גָּרִים לֵיהּ מוֹתָא וּלְכָל דְּאַתְיָין אֲבַתְרֵיהּ. וְהָא אוּקְמוּהָ. אָדָם אִתְמְשִׁיךְ אֲבַתְרֵיהּ לְתַתָּא וְנָחִית לְמִנְדַּע בְּכָל מַה דְּלְתַתָּא. כְּמָה דְּנָחִית, הָכִי אִתְמְשִׁיךְ רְעוּתֵיהּ וְאָרְחוֹי אֲבַתְרַיְיהוּ עַד דְּמָטִין לְהַאי חִוְיָא וְחָמוּ תֵּיאוּבְתֵּיהּ דְּעָלְמָא וְשָׁטוּ אָרְחוֹי בְּאַתַר דָּא. כְּדֵין קָם וְאִתְמְשִׁיךְ אִיהוּ אֲבַתְרַיְיהוּ דְּאָדָם וְאִתְּתֵיהּ וְאִתְדַּבַּק בְּהוּ וְגָרִים

לשון הקודש

הַמְּרִירִים, וְיוֹרֵד לְפִתּוֹת לְמַטָּה עַד שֶׁיִּפְּלוּ לְתוֹךְ רְשָׁתוֹ.

הַנָּחָשׁ הַזֶּה הוּא מָוֶת שֶׁבָּעוֹלָם, וְהוּא נִכְנָס בְּמֵעָיו הַנִּסְתָּרִים שֶׁל הָאָדָם. הוּא לְצַד שְׂמֹאל. וְיֵשׁ נָחָשׁ אַחֵר שֶׁל הַחַיִּים בְּצַד יָמִין. שְׁנֵיהֶם הוֹלְכִים עִם בֶּן הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּהָ.

מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, שֶׁהֲרֵי כָּל שְׁאָר חַיּוֹת הַשָּׂדֶה אֵין בָּהֶם חָכְמָה לְהָרַע כְּמוֹ זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא זֹהַמַּת הַזָּהָב. אוֹי לְמִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֲרָיו, שֶׁהוּא גּוֹרֵם לוֹ מָוֶת וּלְכָל מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּהָ. אָדָם נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו לְמַטָּה וְיוֹרֵד לָדַעַת בְּכָל מַה שֶּׁלְּמַטָּה. כְּמוֹ שֶׁיּוֹרֵד, כָּךְ נִמְשָׁךְ רְצוֹנוֹ וְדַרְכּוֹ אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁמַּגִּיעִים לַנָּחָשׁ הַזֶּה וְרוֹאִים תַּאֲוַת הָעוֹלָם וּדְרָכָיו שָׁטִים בְּמָקוֹם זֶה. אָז קָם, וְהוּא נִמְשָׁךְ אַחַר אָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְנִדְבַּק בָּהֶם, וְגָרַם לָהֶם

לְהוּ מוֹתָא וּבְכָל דָּרֵי דְאָתוּ אֲבַתְרֵיהּ. עַד דְּמָטוּ יִשְׂרָאֵל לְטוּרָא דְסִינַי לָא פָּסַק זוּהֲמָא דִילֵיהּ מֵעָלְמָא. וְהָא אִתְּמַר. כֵּיוָן דְּחָטוּ וְאִתְדַּבְּקוּ בְּאִילָנָא דְּשָׂרְיָא בֵּיהּ מוֹתָא לְתַתָּא. מַה כְּתִיב וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְיָ אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן. מְהַלֵּךְ אִין כְּתִיב כָּאן. אֶלָּא מִתְהַלֵּךְ.

תָּא חֲזֵי, עַד לָא חָטָא אָדָם, הֲוָה סָלִיק וְקָאִים בְּחָכְמָה דְּנְהִירוּ עִלָּאָה. וְלָא הֲוָה מִתְפָּרֵשׁ מֵאִילָנָא דְחַיֵּי. כֵּיוָן דְּאַסְגֵּי תִּיאוּבְתָּא לְמִנְדַּע וּלְנַחֲתָא לְתַתָּא, אִתְמְשַׁךְ אֲבַתְרֵיהוּ, עַד דְּאִתְפְּרַשׁ מֵאִילָנָא דְחַיֵּי. וְיָדַע רָע וְשָׂבַךְ טוֹב. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה לֹא יְגוּרְךָ (דף נב ע"ב) רָע. מָאן דְּאִתְמְשַׁךְ בָּתַר רָע, לֵית לֵיהּ דִּירָה עִם אִילָנָא דְחַיֵּי. **וְעַד** לָא חָטְאוּ הֲווֹ שַׁמְעִין קָלָא מִלְּעֵילָּא וְהַווּ יָדְעֵי חָכְמָתָא עִלָּאָה וְקַיְימֵי בְּקִיּוּמָא דְּזִיהֲרָא עִלָּאָה

לשון הקודש

מָוֶת וּלְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו. עַד שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, לֹא פָּסְקָה זֻהֲמָתוֹ מֵהָעוֹלָם, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ וְנִדְבְּקוּ בָּעֵץ שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ מָוֶת לְמַטָּה, מַה כָּתוּב? וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן. מְהַלֵּךְ אֵין כְּתוּב כָּאן, אֶלָּא מִתְהַלֵּךְ.

בֹּא רְאֵה, עַד שֶׁאָדָם לֹא חָטָא, הָיָה עוֹלֶה וְעוֹמֵד בְּחָכְמַת הָאוֹר הָעֶלְיוֹן וְלֹא הָיָה נִפְרָד מֵעֵץ הַחַיִּים. כֵּיוָן שֶׁהִגְדִּיל תַּאֲוָתוֹ לָדַעַת וְלָרֶדֶת לְמַטָּה, נִמְשַׁךְ אַחֲרֵיהֶם עַד שֶׁנִּפְרַד מֵעֵץ הַחַיִּים, וְיָדַע רָע וְעָזַב הַטּוֹב. וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע. מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר רָע, אֵין לוֹ דִּירָה עִם עֵץ הַחַיִּים.

וְעַד שֶׁלֹּא חָטְאוּ, הָיוּ שׁוֹמְעִים קוֹל

וְלָא דָּחֲלֵי. כֵּיוָן דְּחָטְאוּ אַפִּילּוּ קַלָּא דִּלְתַתָּא לָא הֲווֹ יָכְלִין לְמֵיקַם בֵּיהּ. כְּגַוְונָא דָּא עַד לָא חָבוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲתָא דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי אִתְעַבַּר מִנַּיְיהוּ זוּהֲמָא דְּהַאי חִיוָּא. דְּהָא כְּדֵין בְּטוּל יֵצֶר הָרָע הָוָה מֵעָלְמָא וְדָחוּ לֵיהּ מִנַּיְיהוּ. וּכְדֵין אִתְאַחִידוּ בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי וְסָלְקוּ לְעֵילָּא וְלָא נָחֲתוּ לְתַתָּא.

כְּדֵין הַוּוֹ יָדְעִין וְחָמָאן אִסְפַּקְלַרְיָאן עִלָּאִין וְאִתְנַהֲרִין עֵינַיְיהוּ וְחָדָאן לְמִנְדַּע וּלְמִשְׁמַע. וּכְדֵין חָגַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲגוֹרִין דְּאַתְוָון דִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא דְּלָא ייכוּל לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ הַאי חִיוָּא וְלָא יְסָאֵב לוֹן כְּקַדְמִיתָא. כֵּיוָן דְּחָטְאוּ בָּעֵגֶל אִתְעַבַּר מִנַּיְיהוּ כָּל אִנּוּן דַּרְגִּין וּנְהוֹרִין עִלָּאִין. וְאִתְעַבְּרוּ מִנַּיְיהוּ אִנּוּן חֲגִירוּ מְזַיְינִין דְּאִתְעַטְּרוּ מִשְׁמָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא. וְאַמְשִׁיכוּ עֲלַיְיהוּ חִוָּיא בִּישָׁא

לשון הקודש

מִלְמַעְלָה וְהָיוּ יוֹדְעִים חָכְמָה עֶלְיוֹנָה וְעוֹמְדִים בַּקִּיּוּם שֶׁל זֹהַר הָעֶלְיוֹן וְלֹא פּוֹחֲדִים. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, אָפִלּוּ קוֹל שֶׁלְמַטָּה לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בּוֹ. כְּמוֹ זֶה, עַד שֶׁלֹּא חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי נִתְבַּטְּלָה מֵהֶם זְהֲמַת הַנָּחָשׁ הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי אָז בְּטוּל יֵצֶר הָרָע הָיָה מֵהָעוֹלָם וְדָחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם, וְאָז נֶאֶחֱזוּ בְּעֵץ הַחַיִּים וְעָלוּ לְמַעְלָה וְלֹא יָרְדוּ לְמַטָּה.

אָז הָיוּ יוֹדְעִים וְרוֹאִים אַסְפַּקְלַרְיוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְעֵינֵיהֶם אוֹרוֹ וּשְׂמֵחִים לָדַעַת וְלִשְׁמֹעַ. וְאָז חָגַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֲגוֹרוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלֹּא יוּכַל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם הַנָּחָשׁ הַזֶּה וְלֹא יְטַמֵּא אוֹתָם כְּמוֹ קֹדֶם. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ בָּעֵגֶל, בָּטְלוּ מֵהֶם כָּל אוֹתָן דְּרָגוֹת וְאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, וּבָטְלוּ מֵהֶם אוֹתָן חֲגוֹרוֹת מְזֻיָּנוֹת שֶׁהִתְעַטְּרוּ מֵהַשֵּׁם הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ,

כְּמִלְקַדְמִין וְגָרְמוּ מוֹתָא לְכָל עַלְמָא. וּלְבָתַר מַה כְּתִיב (שמות לג) וַיַּרְא אַהֲרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בְּקַדְמֵיתָא (שמות יד) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְכֻלְּהוּ חָמָאן זְהֲרִין עִלָּאִין וּמִתְנַהֲרִין בְּאִסְפַּקְלַרְיָא דְּנָהֲרָא דִּכְתִיב, (שמות כ) וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. וְעַל יַמָּא הֲווֹ חָמָאן וְלָא דָּחֲלִין דִּכְתִיב, (שמות טו) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ. לְבָתַר דְּחָטוּ, פְּנֵי הַסַּרְסוּר לָא הֲווֹ יָכְלִין לְמֶחֱמֵי דִּכְתִיב (שמות לד) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בְּהוּ (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב. דְּאִתְעֲבַר מִנַּיְיהוּ אִנּוּן מְזַיְּינָן (דְּאִתְחַבָּרוּ בְּהוּ ד"א דְּאִתְחַגָּרוּ בְּהוֹן) בְּטוּרָא דְּסִינַי בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ הַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא. בְּיַן דְּאִתְעֲבַר מִנַּיְיהוּ

לשון הקודש

וְהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם נָחָשׁ הָרָע כְּמוֹ מִקֶּדֶם וְגָרְמוּ מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְאַחַר כָּךְ מַה כָּתוּב? (שמות לד) וַיַּרְא אַהֲרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בַּתְּחִלָּה [שמות יד], וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה. וְכֻלָּם רוֹאִים אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים וּמְאִירִים בְּאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה, שֶׁכָּתוּב, (שם כ) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. וְעַל הַיָּם הָיוּ רוֹאִים וְלֹא פּוֹחֲדִים, שֶׁכָּתוּב (שם טו) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ. אַחַר שֶׁחָטְאוּ, פְּנֵי הַסַּרְסוּר לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לִרְאוֹת, שֶׁכָּתוּב (שם לד) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב בָּהֶם, (שם לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב, שֶׁבָּטְלוּ מֵהֶם אוֹתָם כְּלֵי זַיִן [שֶׁהִתְחַבְּרוּ בָּהֶם] [שֶׁהִתְחַגְּרוּ בָּהֶם] בְּהַר סִינַי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט

מַה כְּתִיב, (שמות לג) **וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה.**

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מַאי הַאי קְרָא לְגַבֵּי הַאי. אֶלָּא בְּיוֹן דְּיָדַע מֹשֶׁה דְּאִתְעֲבָרוּ מִנַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל אִנּוּן זַיְינִין עִלָּאִין, אָמַר הָא וַדַּאי מִכָּאן וּלְהָלְאָה חִוְיָא בִּישָׁא יֵיתֵי לְדַיְירָא בֵּינַיְיהוּ, וְאִי יָקוּם מַקְדְּשָׁא הָכָא בֵּינַיְיהוּ, יִסְתָּאֲבוּ. מִיָּד וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. בְּגִין דְּחָמָא מֹשֶׁה דְּהָא כְּדֵין יִשְׁלוֹט חִוְיָא בִּישָׁא מַה דְּלָא הָוָה מִקַּדְמַת דְּנָא.

וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד, וְכִי לָא הָוָה בְּקַדְמִיתָא אֹהֶל מוֹעֵד. אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא אֹהֶל סְתָם, הַשְׁתָּא אֹהֶל מוֹעֵד. מַאי מוֹעֵד. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטַב. וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטַב מַה מוֹעֵד דְּאִיהוּ יוֹם חֶדְוָה דְּסִיהֲרָא דְּאִתּוֹסְפָא בֵּיהּ

לשון הקודש

בָּהֶם נָחָשׁ רָע. בֵּיוָן שֶׁבָּטְלוּ מֵהֶם מַה כָּתוּב? (שם) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מָה הַפָּסוּק הַזֶּה אֶל זֶה? אֶלָּא בֵּיוָן שֶׁיָּדַע מֹשֶׁה שֶׁבָּטְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל אוֹתָם כְּלֵי זַיִן עֶלְיוֹנִים, אָמַר, הֲרֵי וַדַּאי מִכָּאן וָהָלְאָה נָחָשׁ רָע יָבֹא לָדוּר בֵּינֵיהֶם, וְאִם יָקוּם כָּאן מִקְדָּשׁ בֵּינֵיהֶם – יִטְמָא. מִיָּד – וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. כִּי רָאָה מֹשֶׁה שֶׁהֲרֵי אָז יִשְׁלֹט נָחָשׁ רָע מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מִקֹּדֶם לָזֶה.

וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד, וְכִי לֹא הָיָה בַּהַתְחָלָה אֹהֶל מוֹעֵד? אֶלָּא בַּהַתְחָלָה אֹהֶל סְתָם, וְכָעֵת אֹהֶל מוֹעֵד. מַה זֶּה מוֹעֵד? רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב, וְרַבִּי אַבָּא

קְדוּשָׁה (מה מוּעָד) לָא שַׁלְטָא בֵּיהּ פְּגִימוּתָא. אוֹף הָכָא קְרָא לָהּ בִּשְׁמָא דָּא לְאַחֲזָאָה דְּהָא אִתְרַחֵיק (חוֹיָא) אֹהֶל מִבֵּינַיְיהוּ וְלָא אִתְפְּגִים וְעַל דָּא וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד כְּתִיב.

וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ דְּהָא בְּקַדְמִיתָא הָוָה אֹהֶל סְתָם כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה לג) אֹהֶל בַּל יִצָּעֵן בַּל יִסַּע יְתֵדוֹתָיו לָנֶצַח. וְהַשְׁתָּא אֹהֶל מוֹעֵד. בְּקַדְמִיתָא לְמֵיהַב חַיִּין אֲרוּכִין לְעָלְמִין דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ מוֹתָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה אֹהֶל מוֹעֵד כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חָי. הַשְׁתָּא אִתְיְיהִיב בֵּיהּ זִמְנָא וְחַיִּין קְצוּבִין לְעָלְמָא. בְּקַדְמִיתָא לָא אִתְפְּגִים, וְהַשְׁתָּא אִתְפְּגִים. בְּקַדְמִיתָא חַבְרוּתָא וְזִוּוּגָא דְּסִיהֲרָא בְּשִׁמְשָׁא דְּלָא יַעֲדוֹן. הַשְׁתָּא אוֹהֶל מוֹעֵד זִוּוּגָא דִּלְהוֹן מִזְּמַן לִזְמַן. וּבְגִינֵי כָךְ וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד מַה דְּלָא הָוָה קוֹדֶם.

לשון הקודש

אָמַר לְרַע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב – מַה מוֹעֵד שֶׁהוּא יוֹם חֲדָוָה שֶׁל הַלְּבָנָה שֶׁנִּתּוֹסְפָה בּוֹ קְדֻשָּׁה. [מַה מוֹעֵד] לֹא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ חִסָּרוֹן, גַּם כָּאן קָרָא לָהּ בְּשֵׁם זֶה, לְהַרְאוֹת שֶׁהֲרֵי הִתְרַחֵק [נָחַשׁ] אֹהֶל מִבֵּינֵיהֶם וְלֹא נִפְגַּם, וְעַל זֶה וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד כָּתוּב.

וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְרַע – שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה הָיָה אֹהֶל סְתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לג) אֹהֶל בַּל יִצָּעֵן בַּל יִסַּע יְתֵדוֹתָיו לָנֶצַח, וְעַכְשָׁו אֹהֶל מוֹעֵד. בַּהַתְחָלָה לָתֵת חַיִּים אֲרֻכִּים לְעוֹלָמִים שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּהֶם מָוֶת, מִכָּאן וָהָלְאָה אֹהֶל מוֹעֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חָי. עַכְשָׁו נִתַּן בּוֹ זְמַן וְחַיִּים קְצוּבִים לָעוֹלָם. בַּהַתְחָלָה לֹא נִפְגַּם, וְעַכְשָׁו נִפְגָּם. בַּהַתְחָלָה חַבְרוּתָא

השלמה מההשמטות (בין סימן מד – מה כולו. מראה מקומות תמצאהו בסוף הספר)

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה יָתִיב לֵילְיָא חַד וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. וְהָוֹו יַתְבֵי קַמֵּיהּ רִבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹסֵי. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה הָא כְּתִיב, (שמות לג) **וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב, וְקַאֲמְרִינַן דְּגָרְמוּ מוֹתָא עֲלַיְיהוּ מֵהַהוּא זִמְנָא וּלְעֵילָּא, וְשַׁלִּיט בְּהוּ הַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא דְּאַעֲדוּ לֵיהּ מִנַּיְיהוּ בְּקַדְמִיתָא. יִשְׂרָאֵל תֵּינַח. יְהוֹשֻׁעַ דְּלָא חָטָא, אַעֲדֵי** (ד"א אִתְעַדֵּי) **מִנֵּיהּ הַהוּא זַיְינָא עִלָּאָה דְּקַבִּיל עִמְּהוֹן בְּטוּרָא דְּסִינַי אוֹ לָא.** (דף נג ע"א).

אִי תֵּימָא דְּלָא אַעֲדֵי (ד"א אִתְעַדֵּי) **מִנֵּיהּ, אִי הָכִי אַמַּאי מִית כְּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא. אִי תֵּימָא דְּאִתְעַדֵּי מִנֵּיהּ, אַמַּאי. וְהָא לָא חָטָא. דְּהָא אִיהוּ עִם מֹשֶׁה הָוָה בְּשַׁעֲתָא דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל. וְאִי תֵּימָא** (ד"א ל"ג דְּהָא) **דְּלָא קַבִּיל הַהוּא עִטְרָא בְּטוּרָא דְּסִינַי כְּמָה דְּקַבִּילוּ**

לשון הקודש

וְזִווּג שֶׁל הַלְּבָנָה בַּשֶּׁמֶשׁ שֶׁלֹּא יָסוּרוּ, עַכְשָׁו אֹהֶל מוֹעֵד, הַזִּווּג שֶׁלָּהֶם מִזְּמַן לִזְמַן. וְלָכֵן קָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד מַה שֶּׁלֹּא הָיָה קֹדֶם.

השלמה מההשמטות (בין סימן מד – מה) יש כאן כמה שורות

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה יוֹשֵׁב לַיְלָה אֶחָד וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְהָיוּ יוֹשְׁבִים לְפָנָיו רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹסֵי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֲרֵי כָּתוּב (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב, וְאָמַרְנוּ שֶׁגָּרְמוּ מָוֶת עֲלֵיהֶם מֵאוֹתוֹ זְמַן וָמַעְלָה, וְשׁוֹלֵט בָּהֶם אוֹתוֹ נָחָשׁ רָע שֶׁהֶסִירוּ אוֹתוֹ מֵהֶם בַּתְּחִלָּה. נַנִּיחַ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁלֹּא חָטָא, בָּטֵל (וְיִתְבַּטֵּל) מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ כְּלִי זַיִן עֶלְיוֹן שֶׁקִּבֵּל עִמָּם בְּהַר סִינַי אוֹ לֹא?. **אִם** תֹּאמַר שֶׁלֹּא בָּטֵל מִמֶּנּוּ, אִם כָּךְ, לָמָּה מֵת כְּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם? אִם תֹּאמַר שֶׁהוּסַר מִמֶּנּוּ – לָמָּה? וַהֲרֵי לֹא חָטָא, שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה עִם מֹשֶׁה בְּשָׁעָה שֶׁחָטְאוּ

יִשְׂרָאֵל, אַמַּאי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים יא) כִּי צַדִּיק יְיָ צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָּנִימוֹ. הַאי קְרָא אָמְרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא מָאי דְּקָאָמְרוּ. אֲבָל כִּי צַדִּיק יְיָ, צַדִּיק הוּא וּשְׁמֵיהּ צַדִּיק, וּבְגִינֵי כָךְ צְדָקוֹת אָהֵב. יָשָׁר, אִיהוּ יָשָׁר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר צַדִּיק וְיָשָׁר. וְעַל דָּא יֶחֱזוּ פָּנִימוֹ כָּל בְּנֵי עָלְמָא וְיִתְקְנוּ אָרְחַיְיהוּ לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר כְּדְקָא יָאוֹת. תָּא חֲזֵי, כַּד דָּאִין קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא לָא דָּן לֵיהּ אֶלָּא לְפוּם רוּבָּן דִּבְנֵי נָשָׁא.

וְתָא חֲזֵי, כַּד חָב אָדָם בְּאִילָנָא דְּאֲכַל מִנֵּיהּ, גְּרַם לְהַהוּא אִילָנָא דְּשָׁרֵי בֵּיהּ מוֹתָא לְכָל עָלְמָא. וְגָרִים פְּגִימוּ לְאַפְרָשָׁא אִתְּתָא מִבַּעֲלָהּ. וְקָאִים חוֹבָה דְּפְגִימוּ דָּא בְּסִיהֲרָא עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְּסִינַי. כֵּיוָן דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְּסִינַי אִתְעֲבַר

לשון הקודש

יִשְׂרָאֵל? וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא קִבֵּל אוֹתָהּ עַטָּרָה בְּהַר סִינַי כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל – לָמָּה?.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים י) כִּי צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָּנִימוֹ. בְּפָסוּק זֶה אָמְרוּ הַחֲבֵרִים מַה שֶּׁאָמְרוּ. אֲבָל כִּי צַדִּיק ה', צַדִּיק הוּא וּשְׁמוֹ צַדִּיק, וְלָכֵן צְדָקוֹת אָהֵב. יָשָׁר – הוּא יָשָׁר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צַדִּיק וְיָשָׁר. וְעַל זֶה יֶחֱזוּ פָּנִימוֹ, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְיִתַּקְנוּ דַּרְכֵיהֶם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה כָּרָאוּי. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁדָּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, אֵינוֹ דָּן אוֹתוֹ אֶלָּא לְפִי רֹב בְּנֵי הָאָדָם.

וּבָא וּרְאֵה, כְּשֶׁחָטָא אָדָם בָּעֵץ שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ, גָּרַם לְאוֹתוֹ עֵץ שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ הַמָּוֶת לְכָל הָעוֹלָם, וְגָרַם פְּגָם לְהַפְרִיד אִשָּׁה מִבַּעְלָהּ, וְעָמַד חֵטְא הַפְּגָם הַזֶּה בַּלְּבָנָה עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי. כֵּיוָן

הַהוּא פְּגִימוּ דְסִיהֲרָא וְקַיְימָא לְאַנְהָרָא תָּדִיר.

כְּיַוָּן דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל בָּעֶגְלָא, תָּבַת כְּמִלְקַדְמִין סִיהֲרָא לְאִתְפַּגְמָא. וְשָׁלְטָא חִוְיָא בִישָׁא וְאָחִיד בָּהּ וּמָשִׁיךְ לָהּ לְגַבֵּיהּ. וְכַד יָדַע מֹשֶׁה דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל וְאִתְעַבַּר מִנַּיְיהוּ אִנּוּן זַיְינִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין, יָדַע וַדַּאי דְּהָא חִוְיָא אָחִיד בֵּיהּ בְּסִיהֲרָא לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְגַבֵּיהּ וְאִתְפְּגִימַת. כְּדֵין אַפִּיק לָהּ לְבַר.

וְכֵיוָן דְּקַיְימָא לְאִתְפַּגְמָא אַף עַל גַּב דִּיהוֹשֻׁעַ קָאִים בְּעִטְרָא דְּזַיְינִין דִּילֵיהּ, כֵּיוָן דְּפִגִּימֵי שַׂרְיָא בָּהּ וְאִתְהַדְּרַת כְּמָה דְּאִתְפְּגִימַת בְּחוֹבָא דְּאָדָם, לָא יְכִיל בַּר נָשׁ לְאִתְקַיְימָא. בַּר מֹשֶׁה דְּהַוָּה שַׁלִּיט בָּהּ וּמוֹתֵיהּ הַוָּה בְּסִטְרָא אַחֲרָא עִלָּאָה. וְעַל דָּא לָא הַוָּה רְשׁוּ בָּהּ לְקַיְימָא לִיהוֹשֻׁעַ תָּדִיר וְלָא לְאָחֳרָא. וְעַל כָּךְ אִהֲל מוֹעֵד קָרֵי לֵיהּ. אִהֲל דְּהָא שַׂרְיָא בֵּיהּ זְמַן קָצִיב לְכָל עָלְמָא.

לשון הקודש

שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי, בָּטַל מֵהֶם אוֹתוֹ פְּגַם הַלְּבָנָה, וְעָמְדָה לְהָאִיר תָּמִיד. **כֵּיוָן** שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בָּעֵגֶל, שָׁבָה הַלְּבָנָה לְהִפָּגֵם כְּמוֹ מִקֶּדֶם, וְשָׁלַט הַנָּחָשׁ הָרָע וְאָחַז בָּהּ וּמָשַׁךְ אוֹתָהּ אֵלָיו. וּכְשֶׁיָּדַע מֹשֶׁה שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְהוֹסַר מֵהֶם אוֹתָם כְּלֵי זַיִן קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, יָדַע וַדַּאי שֶׁהֲרֵי הַנָּחָשׁ אָחַז בַּלְּבָנָה לְהַמְשִׁיכָהּ אֵלָיו וְנִפְגְּמָה, וְאָז הוֹצִיא אוֹתָהּ הַחוּצָה.

וְכֵיוָן שֶׁעָמְדָה לְהִפָּגֵם, אַף עַל גַּב שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ עָמַד בָּעֲטָרָה שֶׁל כְּלֵי הַזַּיִן שֶׁלּוֹ, כֵּיוָן שֶׁהַפְּגָם שָׁרָה בָּהּ וְחָזְרָה כְּמוֹ שֶׁנִּפְגְּמָה בַּחֵטְא שֶׁל אָדָם, לֹא יָכוֹל אָדָם לְהִתְקַיֵּם, פָּרַט לְמֹשֶׁה שֶׁהָיָה שׁוֹלֵט בָּהּ, וּמוֹתוֹ הָיָה בְּצַד אַחֵר עֶלְיוֹן. וְעַל זֶה לֹא הָיָה רְשׁוּת בָּהּ לְקַיֵּם אֶת יְהוֹשֻׁעַ

וְעַל דָּא רָזָא דִּמְלָה, אִית יָמִינָא לְעֵילָּא וְאִית יָמִינָא לְתַתָּא. אִית שְׂמָאלָא לְעֵילָּא וְאִית שְׂמָאלָא לְתַתָּא. אִית יָמִינָא לְעֵילָּא בִּקְדֻשָּׁה עִלָּאָה. וְאִית יָמִינָא לְתַתָּא דְּאִיהוּ בִּסְטָרָא אַחֲרָא. אִית שְׂמָאלָא לְעֵילָּא בִּקְדֻשָּׁה עִלָּאָה לְאַתְעָרָא רְחִימוּתָא לְאִתְקַשְּׁרָא סִיהֲרָא בְּאֲתַר קַדִּישָׁא לְעֵילָּא לְאִתְנַהֲרָא. וְאִית שְׂמָאלָא לְתַתָּא דְּאַפְרִישׁ רְחִימוּתָא דִּלְעֵילָּא וְאַפְרִישׁ לָהּ מִלְּאִתְנַהֲרָא בְּשִׁמְשָׁא וּלְאִתְקְרָבָא בַּהֲדֵיהּ. וְדָא הוּא סִטְרָא דְּחִוְיָא בִּישָׁא.

דְּבַד שְׂמָאלָא דָּא דִּלְתַתָּא אִתְעֲרַת כְּדֵין מָשִׁיךְ לָהּ לְסִיהֲרָא וְאַפְרִישׁ לָהּ מִלְּעֵילָּא וְאִתְחַשְׁכַת נְהוֹרָאָה וְאִתְדַּבְּקַת בְּחִוְיָא בִּישָׁא. וּכְדֵין שְׂאִיבַת מוֹתָא לְתַתָּא לְכֹלָּא וְאִתְדַּבְּקַת בְּחִוְיָא וְאִתְרַחְקַת מֵאִילָנָא דְּחַיָּיא.

לשון הקודש

תָּמִיד וְלֹא אַחַר. וְעַל כָּךְ אֹהֶל מוֹעֵד קָרְאוּ לוֹ. אֹהֶל, שֶׁהֲרֵי שׁוֹרֶה בּוֹ זְמַן קָצוּב לְכָל הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה סוֹד הַדָּבָר – יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה וְיֵשׁ יָמִין לְמַטָּה. יֵשׁ שְׂמֹאל לְמַעְלָה וְיֵשׁ שְׂמֹאל לְמַטָּה. יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וְיֵשׁ יָמִין לְמַטָּה שֶׁהוּא בַּצַּד הָאַחֵר. יֵשׁ שְׂמֹאל לְמַעְלָה שֶׁהוּא בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה לְעוֹרֵר אַהֲבָה לְקַשֵּׁר אֶת הַלְּבָנָה בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ לְמַעְלָה לְהָאִיר, וְיֵשׁ שְׂמֹאל לְמַטָּה שֶׁמַּפְרִיד אַהֲבָה שֶׁלְּמַעְלָה, וּמַפְרִיד אוֹתָהּ מִלְּהָאִיר בַּשֶּׁמֶשׁ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו, וְזֶהוּ צַד שֶׁל הַנָּחָשׁ הָרָע. **שֶׁפְּשָׁשְׁמֹאל** הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה מִתְעוֹרֵר, אָז מוֹשֵׁךְ אֶת הַלְּבָנָה וּמַפְרִיד אוֹתָהּ מִלְּמַעְלָה וְנֶחְשָׁךְ אוֹרָהּ וְנִדְבֶּקֶת בַּנָּחָשׁ הָרָע, וְאָז שׁוֹאֶבֶת מָוֶת לְמַטָּה לַכֹּל וְנִדְבֶּקֶת בַּנָּחָשׁ וּמִתְרַחֶקֶת מֵעֵץ הַחַיִּים.

וְעַל דָּא גָּרִים מוֹתָא לְכָל עָלְמָא. וְדָא הוּא דִּכְדֵין אִסְתְּאָבַת מַקְדְּשָׁא עַד זְמַן קָצִיב דְּאַתְקָנַת סִיהֲרָא וְתָבַת לַאֲנַהֲרָא וְדָא הוּא אֹהֶל מוֹעֵד. וְעַל דָּא יְהוֹשֻׁעַ לָא מִית אֶלָּא בְּעִיטָא שֶׁל נָחָשׁ דָּא דְּקָרִיב וּפְגִים מַשְׁכְּנָא כְּדְקַדְמִיתָא. וְדָא הוּא רָזָא דִּכְתִיב, (שמות לג) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ נַעַר לְתַתָּא לְקַבְּלָא נְהוֹרָא, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. כְּמָה דְּאִתְפְּגִים דָּא הָכִי נָמֵי אִתְפְּגִים דָּא. אַף עַל גַּב דְּזַיְינָא קַדִּישָׁא הָוָה לֵיהּ. כֵּיוָן דְּאִתְפְּגִים סִיהֲרָא הָכִי הוּא וְדָאי לָא אִשְׁתְּזִיב בְּלְחוֹדוֹי מִגֵּיהּ מֵהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דָּא כֵּיוָן דְּחָב אָדָם נָטַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִגֵּיהּ אִנּוּן זַיְינֵי אַתְוָון נְהִירִין קַדִּישִׁין דְּאַעְטַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּכְדֵין דָּחֲלוּ וְיִדְעוּ דְּהָא אִתְפַּשְׁטוּ מִנַּיְיהוּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיֵּדְעוּ

לשון הקודש

וְעַל זֶה גָּרַם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ שֶׁאָז נִטְמָא הַמִּקְדָּשׁ עַד זְמַן קָצוּב שֶׁנִּתְקְנָה הַלְּבָנָה וְשָׁבָה לְהָאִיר, וְזֶהוּ אֹהֶל מוֹעֵד. וְעַל זֶה יְהוֹשֻׁעַ לֹא מֵת אֶלָּא בְּעֶטְיוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ הַזֶּה שֶׁקָּרַב וּפָגַם אֶת הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ קֹדֶם. וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב (שמות לג) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא נַעַר לְמַטָּה לְקַבֵּל אוֹר, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. כְּמוֹ שֶׁנִּפְגַּם זֶה – כָּךְ גַּם נִפְגַּם זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁכְּלֵי זַיִן קָדוֹשׁ הָיָה לוֹ. כֵּיוָן שֶׁנִּפְגְּמָה הַלְּבָנָה, כָּךְ הוּא וַדַּאי לֹא נִצַּל לְבַדּוֹ מִמֶּנּוּ מֵאוֹתוֹ גֶּוֶן מַמָּשׁ.

בָּא רְאֵה, כְּמוֹ זֶה, כֵּיוָן שֶׁחָטָא אָדָם, נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ אוֹתָם כְּלֵי זַיִן, אוֹתִיּוֹת מְאִירוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁעִטֵּר אוֹתוֹ

כִּי עֲרוּמִים הֵם. בְּקַדְמִיתָא הֲווֹ מִתְלַבְּשָׁן בְּאִנּוּן כְּתְרֵי יְקָר מְזַיְינִין דְּאִנּוּן חֵירוּ מִכֹּלָּא. כֵּיוָן דְּחָבוּ אִתְפַּשְׁטוּ מִנַּיְיהוּ. וּכְדֵין יָדַע דְּהָא מוֹתָא קָרֵי לוֹן. וְיָדְעוּ דְּאִתְפְּשִׁיטוּ מֵחֵירוּ דִּכְלָּא. וְגָרְמוּ מוֹתָא לוֹן וּלְכָל עָלְמָא. (דף נג ע"ב)

וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה הָא אוֹקִימְנָא דְּאוֹלִיפוּ כָּל זַיְינֵי חָרְשִׁין וְקוֹסְמִין וַאֲחִידוּ בְּהַאי דְּלְתַתָּא כְּמָה דְּאִתְמָר. וְהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְגְּרַע זִקִיפוּ וְקוֹמָה דְּאָדָם מֵאָה אַמִּין. וּכְדֵין אִתְעֲבִיד פְּרוּדָא וְקָאִים אָדָם בְּדִינָא וְאִתְלַטְיָא אַרְעָא וְהָא אוֹקִימְנָא:

וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לָא יְדַעְנָא מָאן עָבִיד תֵּרוּכִין לְמָאן. אִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד תֵּרוּכִין לְאָדָם אִי לָא. אֶבָל מִלָּה אִתְהַפִּיךְ וַיְגָרֶשׁ אֶת, אֶ"ת דַּיְיקָא. וּמָאן גֵּרֵשׁ אֶת, הָאָדָם. הָאָדָם

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאָז פָּחֲדוּ, וְיָדְעוּ שֶׁהֲרֵי הִתְפַּשְּׁטוּ מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם. בַּהֲתָחָלָה הָיוּ מִתְלַבְּשִׁים בְּאוֹתָם כִּתְרֵי כָּבוֹד מְזֻיָּנִים שֶׁהֵם חֵרוּת מֵהַכֹּל. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, הִתְפַּשְּׁטוּ מֵהֶם, וְאָז יָדְעוּ שֶׁהֲרֵי הַמָּוֶת קוֹרֵא לָהֶם, וְיָדְעוּ שֶׁהִפְשִׁיטוּ מֵחֵרוּת הַכֹּל, וְגָרְמוּ מָוֶת לָהֶם וּלְכָל הָעוֹלָם.

וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה. הֲרֵי פֵּרַשְׁנוּ שֶׁלָּמְדוּ כָּל מִינֵי כְּשָׁפִים וְקֶסָמִים וְנֶאֱחֲזוּ בָּזֶה שֶׁלְּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִגְרְעָה הַזִּקִּיפוּת וְקוֹמַת הָאָדָם מֵאָה אַמּוֹת. וְאָז נַעֲשָׂה פֵּרוּד, וְעָמַד אָדָם בְּדִין וְהִתְקַלְקְלָה הָאָרֶץ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא יָדַעְתִּי מִי עָשָׂה גֵּרוּשִׁין לְמִי, אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה גֵּרוּשִׁים לָאָדָם אִם לֹא. אֶבָל הַדָּבָר הִתְהַפֵּךְ, וַיְגָרֵשׁ

וְדָאי גֵּרֵשׁ אֶת. וּבְגִין דָּא כְּתִיב וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְיָ אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן. אַמַּאי וַיְשַׁלְּחֵהוּ, בְּגִין דְּגֵרֵשׁ אָדָם אֶת כְּדְקָאָמָרָן. וַיַּשְׁכֵּן, אִיהוּ אַשְׁרֵי לוֹן בְּאַתַר דָּא דְּאִיהוּ גָּרִים וְסָתִים אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין וְאַשְׁרֵי דִּינִין עַל עָלְמָא וְאַמְשִׁיךְ לְוָטִין מֵהַהוּא יוֹמָא וּלְעֵילָא.

וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, כָּל אִנּוּן דְּשָׁרְיָין בְּקוֹזְפֵי דִּינִין עַל עָלְמָא, דְּמִתְהַפְּכִין לְגַוָונִין סַגִּיאִין בְּגִין לְאִתְפָּרָעָא מֵעָלְמָא. לְזִמְנִין גּוּבְרִין לְזִמְנִין נָשִׁין לְזִמְנִין אֶשָּׁא מִלַּהֲטָא וּלְזִמְנִין רוּחִין דְּלֵית מָאן דְּקָאִים בְּהוּ. וְכָל דָּא לִשְׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים דְּלָא יוֹסִיפוּן לְאַבָּאָשָׁא כְּקַדְמִיתָא. לַהַט הַחֶרֶב, אִנּוּן דְּמִלַּהֲטָאן אֶשָּׁא וְקוֹסְטִירִי עַל רָאשֵׁיהוֹן דְּרַשִּׁיעַיָּא וְחַיָּבַיָּא. וּמִתְהַפְּכִין גְּוָונִין לְכַמָּה זַיְינִין לְפוּם אָרְחַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא לַהַט כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מלאכי ג)

לשון הקודש

אֶת, אֶ"ת דַּוְקָא, וּמִי גֵּרֵשׁ אֶת? הָאָדָם. הָאָדָם וַדַּאי גֵּרֵשׁ אֶת, וְלָכֵן כָּתוּב וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן. לָמָּה וַיְשַׁלְּחֵהוּ? מִשּׁוּם שֶׁגֵּרֵשׁ אָדָם אֶת, כְּפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ. וַיַּשְׁכֵּן – הוּא הִשְׁרָה אוֹתָם בְּמָקוֹם זֶה. שֶׁהוּא גָּרַם וְסָתַם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים וְהִשְׁרָה דִינִים עַל הָעוֹלָם, וְהִמְשִׁיךְ קְלָלוֹת מֵאוֹתוֹ יוֹם וָמַעְלָה.

וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, כָּל אֵלּוּ שֶׁשְּׁרוּיִים בְּזוֹרְקֵי הַדִּינִים עַל הָעוֹלָם, שֶׁמִּתְהַפְּכִים לְגְוָנִים רַבִּים כְּדֵי לְהִפָּרַע מֵהָעוֹלָם. לִפְעָמִים אֲנָשִׁים וְלִפְעָמִים נָשִׁים. לִפְעָמִים אֵשׁ לוֹהֶטֶת וְלִפְעָמִים רוּחוֹת שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בָּהֶם. וְכָל זֶה לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים שֶׁלֹּא יוֹסִיפוּ לְהָרַע כְּמִקֶּדֶם. לַהַט הַחֶרֶב – אֵלּוּ שֶׁמִּלַּהֲטִים אֵשׁ וְתַלְיָנִים עַל רָאשֵׁי הָרְשָׁעִים וְהַחוֹטְאִים. וְהַגְּוָנִים מִתְהַפְּכִים לְכַמָּה מִינִים לְפִי דַּרְכֵי בְּנֵי הָאָדָם, וְעַל זֶה לַהַט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג) וְלַהַט אֹתָם

וְלֶהֱט אוֹתָם הַיּוֹם הַבָּא וְגוֹ' וְהָא אִתְּמַר. הַחֲרֵב דָּא חֶרֶב לַיְיָ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה לד) חֶרֶב לַיְיָ מְלֵאָה דָם וְגוֹ'.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לַהַט הַחֲרֵב (אֲפִילוּ) כָּל אִנּוּן קַסְטְרִין דְּלְתַתָּא דְּמִתְהַפְּכִין מִדְּיוֹקְנָא לְדִיוֹקְנָא כְּלְהוֹן מְמַנָּן עַל עָלְמָא לְאַבָאָשָׁא וּלְאַסְטָאָה לוֹן לְחַיָּבֵי עָלְמָא דְּעָבְרִין עַל פִּקּוּדֵי דְמָארֵיהוֹן.

תָּא חֲזֵי, בֵּיוָן דְּחָב אָדָם אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ כַּמָּה זַיְינִין בִּישִׁין וְכַמָּה גַּרְדִּינֵי נְמוּסִין וְדָחִיל מִכְּלְהוּ וְלָא יְכִיל לְקַיְימָא עֲלַיְיהוּ. שְׁלֹמֹה יָדַע חָכְמָתָא עִלָּאָה וְשַׁוֵּי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִטָּרָא דְמַלְכוּתָא וְהַוּוּ דָחֲלוּ מִנֵּיהּ כָּל עָלְמָא. בֵּיוָן דְּחָב אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ כַּמָּה זַיְינִין בִּישִׁין וְכַמָּה גַּרְדִּינֵי נְמוּסִין וְדָחִיל מִכְּלְהוּ וּכְדֵין יָכִילוּ לְאַבָאָשָׁא לֵיהּ וּמַה דְּהַוָּה בִּידֵיהּ נְטָלוּ מִנֵּיהּ.

לשון הקודש

הַיּוֹם הַבָּא וְגוֹ', וַהֲרֵי נֶאֱמַר. הַחֶרֶב – זוֹ חֶרֶב לַה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לד) חֶרֶב לַה' מְלֵאָה דָם וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לַהַט הַחֶרֶב – [אֲפִלּוּ] כָּל אוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁמִּתְהַפְּכִים מִדְּמוּת לִדְמוּת, כֻּלָּם מְמֻנִּים עַל הָעוֹלָם לְהָרַע וּלְהַסְטוֹת אֶת רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁעוֹבְרִים עַל מִצְוֹת רִבּוֹנָם.

בֹּא רְאֵה, כֵּיוָן שֶׁאָדָם חָטָא, הִמְשִׁיךְ עָלָיו כַּמָּה מִינִים רָעִים וְכַמָּה גַּרְדִּינִים, וּפָחַד מִכֻּלָּם וְלֹא יָכֹל לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם. שְׁלֹמֹה יָדַע חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וְשָׂם לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲטָרֶת מַלְכוּת, וְכָל הָעוֹלָם הָיָה פּוֹחֵד מִמֶּנּוּ. כֵּיוָן שֶׁחָטָא, הִמְשִׁיךְ עָלָיו כַּמָּה מִינִים רָעִים וְכַמָּה גַּרְדִּינִים, וּפָחַד מִכֻּלָּם, וְאָז יָכְלוּ לְהָרַע לוֹ. וּמַה שֶּׁהָיָה בְּיָדוֹ לָקְחוּ מִמֶּנּוּ.

וְעַל דָּא בְּמָה דְּאָזִיל בַּר נָשׁ וּבְהַהוּא אָרְחָא דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ, הָכִי מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ חֵילָא מִמַּנָּא דְּאָזִיל לְקַבְלֵיהּ. כָּךְ אָדָם הָוָה מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ חֵילָא אַחֲרָא מְסָאֵב. דְּסָאִיב לֵיהּ וּלְכָל בְּנֵי עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, כַּד חָב אָדָם מָשִׁיךְ עֲלֵיהּ חֵילָא מְסָאֲבָא וְסָאִיב לֵיהּ וּלְכָל בְּנֵי עָלְמָא. וְהַאי הוּא חִוְיָא בִּישָׁא דְּאִיהוּ מְסָאֵב וְסָאִיב עָלְמָא. דְּתָנֵינָן כַּד אַפִּיק נִשְׁמָתִין מִבְּנֵי נָשָׁא, אִשְׁתָּאַר מִנַּיְהּ גּוּפָא מְסָאֵב וְסָאִיב בֵּיתָא. וְסָאִיב לְכָל אִנּוּן דִּמְקָרְבִין בֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (במדבר יט) הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת וְגוֹ'. וְעַל דָּא כֵּיוָן דְּאִיהוּ נָטִיל נִשְׁמָתָא וְסָאִיב גּוּפָא כְּדֵין אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְכָל אִנּוּן סִטְרֵי מְסַאֲבָן לְשַׁרְיָא עֲלוֹי. דְּהָא הַהוּא גּוּפָא אִסְתָּאַב מִסִּטְרָא דְּהַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא דְּשַׁרְיָא עֲלוֹי. וְעַל דָּא בְּכָל אֲתַר דְּהַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא שָׁאֲרֵי מְסָאֵב לֵיהּ וְאִסְתָּאַב.

לשון הקודש

וְעַל זֶה, בְּמַה שֶּׁהוֹלֵךְ בֶּן אָדָם וּבְאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ שֶׁנִּדְבָּק בָּהּ, כָּךְ מוֹשֵׁךְ עָלָיו כֹּחַ מְמֻנֶּה שֶׁהוֹלֵךְ כְּנֶגְדּוֹ. כָּךְ אָדָם הָיָה מוֹשֵׁךְ עָלָיו כֹּחַ טָמֵא אַחֵר שֶׁטִּמֵּא אוֹתוֹ וְאֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁחָטָא אָדָם, מָשַׁךְ עָלָיו כֹּחַ טָמֵאָה וְטִמֵּא אוֹתוֹ וְאֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְזֶהוּ נָחָשׁ הָרָע שֶׁהוּא טָמֵא וּמְטַמֵּא אֶת הָאָדָם, נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ גּוּף טָמֵא, וּמְטַמֵּא אֶת הַבַּיִת וּמְטַמֵּא אֶת כָּל אֵלֶּה שֶׁמִּתְקָרְבִים אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר יט) הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת וְגוֹ'. וְעַל זֶה, כֵּיוָן שֶׁהוּא נוֹטֵל נְשָׁמָה וּמְטַמֵּא אֶת הַגּוּף, אָז נִתְּנָה רְשׁוּת לְכָל אוֹתָם צְדָדִים טְמֵאִים לִשְׁרוֹת עָלָיו, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הַגּוּף נִטְמָא מִן הַצַּד שֶׁל

וְתָא חֲזֵי, כָּל בְּנֵי עָלְמָא בְּשַׁעֲתָא דְּנַיְימֵי עַל עַרְסַיְיהוּ בְּלֵילְיָא, וְלֵילְיָא פָּרִישׁ גַּדְפָּהָא עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא טָעֲמֵי טַעֲמָא דְּמוֹתָא. וּמִגּוֹ דְּטָעֲמֵי טַעֲמָא דְּמוֹתָא הַאי רוּחָא מְסָאֲבָא שַׁטְיָא עַל עָלְמָא וְסָאִיב (עַל) עָלְמָא (ד"א ל"ג בְּגוֹ קַפְּטָרָא דִּילֵיהּ) וְשַׁרְיָא עַל יְדוֹי דְּבַר נָשׁ וְאִסְתָּאַב.

וְכַד אִתְעַר וְאִתְהַדַּר לֵיהּ נִשְׁמָתֵיהּ, בְּכָל מַה דְּיִקְרַב בִּידוֹי כְּלְהוּ מְסָאֲבֵי, בְּגִין דְּשָׁרְיָא עֲלַיְיהוּ רוּחַ מְסָאֲבָא. וְעַל דָּא לָא יְסַב בַּר נָשׁ מָנוֹי לְאַלְבָּשָׁא מִמָּאן דְּלָא נָטִיל יְדוֹי. דְּהָא אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ הַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא וְאִסְתָּאַב. וְאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְהַאי רוּחַ מְסָאֲבָא לְשַׁרְיָא בְּכָל אֲתַר דְּאִשְׁתְּכַח רְשִׁימוּ מִסְּטָרֵיהּ.

וְעַל דָּא לָא יִטּוֹל יְדוֹי בַּר נָשׁ מִמָּאן דְּלָא נָטִיל יְדוֹי בְּגִין דְּאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ הַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא

לשון הקודש

אוֹתוֹ הַנֶּחָשׁ הָרָע שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו. וְעַל זֶה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁאוֹתוֹ נָחָשׁ הָרָע שׁוֹרֶה, מְטַמֵּא אוֹתוֹ וְנִטְמָא.

וּבֹא וּרְאֵה, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם בְּשָׁעָה שֶׁיְּשֵׁנִים עַל מִטּוֹתֵיהֶם בַּלַּיְלָה, וְהַלַּיְלָה פּוֹרֵשׂ כְּנָפָיו עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, טוֹעֲמִים טַעַם הַמָּוֶת. וּמִתּוֹךְ שְׁטוֹעֲמִים טַעַם מָוֶת, רוּחַ הַטֻּמְאָה הַזּוֹ שָׁטָה עַל הָעוֹלָם וּמְטַמֵּאת (אֶת) הָעוֹלָם (ד"א בְּתוֹךְ הָאֹהֶל שֶׁלּוֹ), וְשׁוֹרָה עַל יְדֵי הָאִישׁ וְנִטְמָא. **וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר** וְנִשְׁמָתוֹ חוֹזֶרֶת אֵלָיו, בְּכָל מַה שֶּׁיִּקְרַב בְּיָדוֹ – הַכֹּל נִטְמָא, כִּי שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ טֻמְאָה. וְעַל זֶה לֹא יִקַּח אָדָם בְּגָדָיו לִלְבֹּשׁ מִמִּי שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו, שֶׁהֲרֵי הַמְשִׁיךְ עָלָיו אוֹתוֹ רוּחַ טֻמְאָה וְנִטְמָא. וְיֵשׁ רְשׁוּת לְרוּחַ הַטֻּמְאָה הַזּוֹ לִשְׁרוֹת בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא רֹשֶׁם מִצִּדּוֹ. **וְלָכֵן** לֹא יִטֹּל אָדָם יָדָיו מִמִּי שֶׁלֹּא נָטַל

וְקַבִּיל לֵיהּ הַאי דְּנָטַל מַיָּא מִנֵּיהּ וְאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְשַׁרְיָא עֲלוֹי (דף נד ע"א) דְּבַר נָשׁ. בְּגִין כָּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא בְּכָל סִטְרוֹי מִסִּטְרָא דְּהַאי חִוְיָא בִּישָׁא דְּלָא יִשְׁלוֹט עֲלוֹי. וְזַמִּין קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מֵעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטּוּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ (וּכְדֵין) (ד"א וּכְתִיב) (ישעיה כב) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ':

וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וְגוֹ'. רִבִּי אַבָּא פָּתַח (וְאָמַר) (קהלת ג) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. הַאי קְרָא בְּמָה גַּוְונִין אִית בֵּיהּ. וְהָכִי הוּא כָּל מִלּוֹי דְּאוֹרַיְיתָא בְּמָה גַּוְונִין בְּכָל חַד וְחַד וְכֻלְּהוּ יָאוּת וְהָכִי אִנּוּן. וְכָל אוֹרַיְיתָא מִתְפָּרְשָׁא בְּשִׁבְעִין אַנְפִּין. לָקֵבִיל שִׁבְעִין סִטְרִין וְשִׁבְעִין עַנְפִּין. וְהָכִי הוּא

לשון הקודש

יָדָיו, מְשׁוּם שֶׁהִמְשִׁיךְ עָלָיו אוֹתוֹ רוּחַ טֻמְאָה וְקִבְּלוֹ זֶה שֶׁנָּטַל מַיִם מִמֶּנּוּ, וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לִשְׁרוֹת עַל הָאָדָם. לָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר בְּכָל צְדָדָיו מִצַּד הַנָּחָשׁ הָרָע הַזֶּה שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלָיו, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָעוֹלָם הַבָּא לְבַטְּלוֹ מִן הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, וְאָז כָּתוּב (ישעיה כב) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְגוֹ'.

וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וְגוֹ'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ג) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. לַפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ כַּמָּה גְּוָנִים, וְכֵן הוּא כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה יֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד כַּמָּה גְּוָנִים, וְכֻלָּם נְאוֹתִים וְכָךְ הֵם. וְכָל הַתּוֹרָה מִתְפָּרֶשֶׁת בְּשִׁבְעִים פָּנִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים צְדָדִים וְשִׁבְעִים עֲנָפִים, וְכָךְ הוּא

בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא. וְכָל מָאי דְּנָפִיק מִכָּל מִלָּה וּמִלָּה כַּמָּה גַּוְונִין אִתְפַּרְשָׁן מִגֵּיהּ לְכָל סִטְרִין.

תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, הוּא אָזִיל לִימִינָא, וְאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה מֵעֵילָא. וְהַאי רוּחַ סָלִיק בִּרְעוּתָא קַדִּישָׁא לְאִתְאַחֲדָא לְעֵילָא וּלְאִתְדַּבְּקָא בִּקְדוּשָּׁה עִלָּאָה דְּלָא אִתְעַדֵּי מִנֵּיהּ. וְכַד בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאוֹרַח בִּישׁ וְסָטֵי אָרְחוֹי, הוּא אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא דִּלְסִטְרָא שְׂמָאלָא, וְסָאִיב לֵיהּ וְאִסְתָּאַב בֵּיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ויקרא יא) וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם. אָתָא לְאִסְתָּאָבָא מְסָאֲבִין לֵיהּ.

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ אָזִיל בְּאוֹרַח קְשׁוֹט וְאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה וְאִתְדַּבִּיק בֵּיהּ, בְּרָא דְּיוֹלִיד וְיִפּוֹק מִנֵּיהּ לְעָלְמָא, הוּא מָשִׁיךְ

לשון הקודש

בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל הַתּוֹרָה. וְכָל מַה שֶּׁיּוֹצֵא מִכָּל דָּבָר וְדָבָר, כַּמָּה אֲפָנִים מִתְפָּרְשִׁים מִמֶּנּוּ לְכָל הַצְּדָדִים.

בָּא רְאֵה, כְּשֶׁבֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, הוּא הוֹלֵךְ לְיָמִין וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה מִלְמַעְלָה, וְרוּחַ זוֹ עוֹלָה בְּרָצוֹן קָדוֹשׁ לְהֵאָחֵז לְמַעְלָה וּלְהִדָּבֵק בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה שֶׁלֹּא תָּזוּז מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רָעָה וְסוֹטֶה בִּדְרָכָיו, הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה שֶׁלְּצַד שְׂמֹאל, וּמְטַמֵּא אוֹתוֹ וְנִטְמָא בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יא) וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם. בָּא לְהִטָּמֵא – מְטַמְּאִים אוֹתוֹ.

וּבָא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וּמוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ קְדֻשָּׁה

עֲלֵיהּ קְדוּשָׁה עִלָּאָה, וְיֵהָא קַדִּישׁ בִּקְדוּשָׁה דְּמָאֲרֵיהּ. כְּמָה דִּכְתִיב, (ויקרא כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים וְגו'. וְכַד אִיהוּ אָזִיל בִּסְטַר שְׂמָאלָא, וְאַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא וְאִתְדַּבַּק בֵּיהּ, בְּרָא דְּיִפּוֹק מִנֵּיהּ לְעָלְמָא הוּא אַמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבוּ וְיִסְתָּאַב בִּמְסָאֲבוּ דְּהַהוּא סִטְרָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה. כַּד אִיהוּ בְּאִתְדַּבְּקוּת יָמִינָא סָלְקָא הִיא לְעֵילָּא. וְכַד אִיהוּ בְּאִתְדַּבְּקוּת שְׂמָאלָא הַהוּא סִטְרָא שְׂמָאלָא דְּאִיהוּ רוּחַ מְסָאֲבוּ נָחִית מֵעֵילָּא לְתַתָּא וְשַׁוֵּי דִּיוּרֵיהּ בְּבַר נָשׁ וְלָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ. וּבְרָא (ומה) דְּאוֹלִיד בְּהַהוּא (רוחַ) מְסָאֲבוּ אִיהוּ חֲוֵי בְּרֵיהּ מֵהַהוּא רוּחַ מְסָאֲב אִיהוּ הַהוּא בְּרָא.

לשון הקודש

עֶלְיוֹנָה וְנִדְבָּק בָּהּ, הַבֵּן שֶׁיּוֹלִיד וְיֵצֵא מִמֶּנּוּ לָעוֹלָם הוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה וְיִהְיֶה קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת רִבּוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם כ) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים וְגו'. וּכְשֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּצַד שְׂמֹאל וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה וְנִדְבָּק בּוֹ, הַבֵּן שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ לָעוֹלָם הוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה וְיִטְמָא בְּטֻמְאַת אוֹתוֹ הַצַּד.

וְעַל זֶה כָּתוּב, מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה. וּכְשֶׁהוּא בְּהִדָּבְקוּת הַיָּמִין, הִיא עוֹלָה לְמַעְלָה. וּכְשֶׁהוּא בְּהִדָּבְקוּת הַשְּׂמֹאל, אוֹתוֹ צַד שְׂמֹאל שֶׁהוּא רוּחַ טֻמְאָה יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְשָׂם דִּיּוּרוֹ בְּבֶן הָאָדָם וְלֹא זָז מִמֶּנּוּ. וְהַבֵּן (ומה) שֶׁהוֹלִיד בְּאוֹתָהּ (רוחַ) טֻמְאָה הוּא נִהְיָה בְּנוֹ מֵאוֹתוֹ רוּחַ הַטֻּמְאָה הוּא אוֹתוֹ הַבֵּן.

אָדָם אִתְדַּבַּק בְּהַהוּא רוּחַ מְסָאַב וְאִתְּתֵיהּ אִתְדַּבְּקָא בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא וְנַטְלַת וְקַבִּילַת הַהוּא זוּהֲמָא מִנֵּיהּ אוֹלִיד בַּר. הַאי בְּרָא בְּרָא דְּרוּחַ מְסָאֲבָא אִיהוּ. וְעַל דָּא תְּרֵין בְּנִין הֲווֹ. חַד מֵהַהוּא רוּחַ מְסָאֲב וְחַד כַּד תָּב אָדָם בְּתִיּוּבְתָּא. וּבְגִינֵי כָךְ הַאי מִסְּטְרָא מְסָאֲבָא. (וְדָא ד"א וְהַאי) מִסִּטְרָא דַּכְיָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר בְּשַׁעֲתָא דְּאַטִּיל נָחָשׁ הַהוּא זוּהֲמָא בָּהּ בְּחַוָּה קַבִּילַת לֵיהּ. וְכַד אִשְׁתַּמַּשׁ עִמָּהּ אָדָם אוֹלִידַת תְּרֵין בְּנִין. חַד מֵהַהוּא סִטְרָא מְסָאֲבָא וְחַד מִסִּטְרָא דְּאָדָם. וְהַיְינוּ דְּמֵי הֶבֶל בְּדִיוּקְנָא דִּלְעֵילָּא וְקַיִן בְּדִיוּקְנָא דִּלְתַתָּא. וּבְגִין כָּךְ אִתְפָּרְשׁוּ אָרְחַיְיהוּ דָּא מִן דָּא. וְדָאי קַיִן בְּרָא דְּרוּחַ מְסָאֲבָא הֲוָה דְּאִיהוּ חִוְיָא בִישָׁא. (וְהֶבֶל בְּרָא דְּאָדָם) הֲוָה. וּבְגִין דְּקַיִן אָתָא מִסִּטְרָא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת קָטִיל לֵיהּ לְאָחִיו. וְהוּא

לשון הקודש

אָדָם נִדְבַּק בְּאוֹתוֹ רוּחַ טָמֵא, וְאִשְׁתּוֹ נִדְבְּקָה בּוֹ בַּהַתְחָלָה, וְלָקְחָה וְקִבְּלָה אוֹתָהּ זֻהֲמָה מִמֶּנָּה הוֹלִיד בֵּן. בֵּן זֶה הוּא בֵּן שֶׁל רוּחַ הַטָּמְאָה. וְעַל זֶה שְׁנֵי בָנִים הֵם – אֶחָד מֵאוֹתוֹ רוּחַ טָמֵא, וְאֶחָד כְּשֶׁשָּׁב אָדָם בִּתְשׁוּבָה. וְלָכֵן זֶה מִצַּד הַטָּמְאָה, [וְזֶה] וְזֶה מִצַּד הַטָּהֳרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁהִטִּיל נָחָשׁ אוֹתָהּ זֻהֲמָה בְּחַוָּה, הִיא קִבְּלָה אוֹתוֹ, וּכְשֶׁשִּׁמֵּשׁ עִמָּהּ אָדָם, הוֹלִידָה שְׁנֵי בָנִים – אֶחָד מֵאוֹתוֹ צַד טָמֵא, וְאֶחָד מִצַּד שֶׁל אָדָם. וְהֶבֶל הָיָה דּוֹמֶה בִּדְמוּת עֶלְיוֹנָה, וְקַיִן בִּדְמוּת תַּחְתּוֹנָה, וְלָכֵן דַּרְכֵיהֶם נִפְרְדוּ זֶה מִזֶּה. וַדַּאי שֶׁקַּיִן הָיָה בֵּן שֶׁל רוּחַ הַטָּמְאָה שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ הָרָע וְהֶבֶל בֵּן שֶׁל אָדָם] הָיָה. וּבִגְלַל שֶׁקַּיִן בָּא מִצַּד שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, הָרַג אֶת אָחִיו, וְהוּא בְּצִדּוֹ, וּמִמֶּנּוּ כָּל הַמַּזִּיקִים הָרָעִים וּמַזִּיקִים

בְּסִטְרָא דִּילֵיהּ. וּמְנִיהּ כָּל מְדוֹרִין בִּישִׁין וּמַזִּיקִין וְשֵׁדִין וְרוּחִין אַתְיָין לְעָלְמָא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, קַיְן, קִינָא דִּמְדוֹרִין בִּישִׁין דְּאָתוּ מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא לְעָלְמָא. וּלְבָתַר אַיְיתִיאוּ קָרְבָּנָא. דָּא אַקְרִיב מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ וְדָא אַקְרִיב מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגוֹ'. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, מַאי מִקֵּץ יָמִים, דָּא הוּא קֵץ כָּל בָּשָׂר. וּמָאן אִיהוּ דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְקַיִן מֵהַהוּא קֵץ יָמִים אַיְיתִי קָרְבָּנָא. דַּיְיקָא דְּקָאָמַר מִקֵּץ יָמִים וְלָא אָמַר מִקֵּץ יָמִין. וּבְגִין כָּךְ כָּתוּב בְּדָנִיֵּאל (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמוֹד לְגוֹרָלְךָ. אָמַר לֵיהּ לְקֵץ הַיָּמִים אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין. אָמַר לֵיהּ לְקֵץ הַיָּמִין. וְקַיִן מִקֵּץ הַיָּמִים אַיְיתִי. (דף נד ע"ב)

וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר וּמִפְּרִי

לשון הקודש

וְשֵׁדִים וְרוּחוֹת בָּאִים לָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קַיִן – קֵן שֶׁל מְדוֹרִים רָעִים שֶׁבָּאוּ מִצַּד הַטֻּמְאָה לָעוֹלָם. וְאַחַר כָּךְ הֵבִיאוּ קָרְבָּן. זֶה הִקְרִיב מִצַּד שֶׁלּוֹ, וְזֶה הִקְרִיב מִצַּד שֶׁלּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגוֹ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, מַה זֶּה מִקֵּץ יָמִים? זֶהוּ קֵץ כָּל בָּשָׂר. וּמִיהוּ זֶה? מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְקַיִן מֵאוֹתוֹ קֵץ יָמִים הֵבִיא קָרְבָּן. דַּוְקָא שֶׁאָמַר מִקֵּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֵּץ יָמִין. וְלָכֵן כָּתוּב בְּדָנִיֵּאל (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ. אָמַר לוֹ, לְקֵץ הַיָּמִים אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין? אָמַר לוֹ, לְקֵץ הַיָּמִין. וְקַיִן הֵבִיא מִקֵּץ הַיָּמִים.

וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִפְּרִי

הָעֵץ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר מִפְּרִי הָאֲדָמָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה ג) אוֹי לָרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו וְגו'. (כִּי פְּרִי

מַעֲלֵלֵיהֶם יֹאכֵלוּ. פְּרִי מַעֲלֵלֵיהֶם יֹאכֵלוּ דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת יֹאכֵלוּ) (נ"א גְּמוּל יָדָיו דָּא מַלְאַךְ

הַמָּוֶת. יַעֲשֶׂה לוֹ דְּאִתְמְשַׁךְ) עֲלַיְיהוּ וְיִתְדַּבַּק בְּהוּ לְקַטְלָא לוֹן וּלְסָאֲבָא לוֹן. וְעַל דָּא קַיִן אַקְרִיב מִפִּטְרָא דִּיֵּלִיד.

וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכוֹרוֹת לְאַסְגָּאָה סִטְרָא עִלָּאָה דְּאַתְיָא מִפִּטְמָא קַדִּישָׁא (ד"א מִסִּטְרָא קַדִּישָׁא).

וּבְגִינֵי כָךְ וַיִּשַׁע יְיָ אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לָא קַבִּיל (לוֹן) (ד"א לֵיהּ) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד. וַיִּפְּלוּ פָּנָיו דְּהָא לָא אִתְקַבִּילוּ אַנְפּוֹי, אִנּוּן אַנְפִּין דְּסִטְרוֹי וְקַבִּיל לֵיהּ לְהֶבֶל. וּבְגִינֵי כָךְ כָּתוּב וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה. בַּשָּׂדֶה דָּא אִתְּתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (דברים כב) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ, וְקַיִן קָנֵי עַל נוּקְבָא יְתֵירָה דְּאִתְיְלִידַת עִם הֶבֶל דְּכְתִיב וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת וְהָא אִתְּמַר:

לשון הקודש

הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) אוֹי לָרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו וְגו' וְכִי פְּרִי מַעֲלֵלֵיהֶם יֹאכְלוּ. פְּרִי מַעֲלֵלֵיהֶם יֹאכְלוּ – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת יֹאכְלוּ. [גְּמוּל יָדָיו – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת. יַעֲשֶׂה לוֹ – שֶׁנִּמְשָׁךְ] עֲלֵיהֶם וְיִדְבַּק בָּהֶם לַהֲרֹג אוֹתָם וּלְטַמֵּא אוֹתָם. וְעַל זֶה קַיִן הִקְרִיב מִצִּדּוֹ.

וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת – לְרַבּוֹת הַצַּד הָעֶלְיוֹן שֶׁבָּא מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה וּמִצַּד קְדוּשׁ], וְלָכֵן וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לֹא קִבֵּל אוֹתָם [ואותו] הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו. שֶׁהֲרֵי לֹא הִתְקַבְּלוּ פָּנָיו, אוֹתָם פָּנִים שֶׁל צִדּוֹ, וְקִבֵּל אֶת הֶבֶל. וְלָכֵן כָּתוּב וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה. בַּשָּׂדֶה זוֹ הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ. וְקַיִן קִנֵּא עַל הַנְּקֵבָה

חֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת כְּמָה דְּאוּקְמָה. אֲבָל שְׂאֵת כְּדְאָמַר רִבִּי אַבָּא שְׂאֵת תִּסְתַּלַּק לְעֵילָּא וְלָא תֵּיחוֹת לְתַתָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַאי מִלָּה הַשְׁתָּא אִתְמָר וְיָאוּת הוּא. אֲבָל הָכִי שְׁמַעְנָא שְׂאֵת יְסַלֵּק מִינָּךְ וְיִשְׁבּוֹק לָךְ אִתְדַּבְּקוּתָא דָּא דְּרוּחַ מְסָאֲבָא.

וְאִי לָא לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ. מַאי לַפֶּתַח דָּא דִּינָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ פִּתְחָא דְּכֻלָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. חַטָּאת רוֹבֵץ הַהוּא סִטְרָא דְּאִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ וְאִתְמַשְׁכַת עֲלָךְ יְהֵא נָטִיר לָךְ לְאִתְפְּרָעָא מִנָּךְ כְּתַרְגּוּמָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּקָטִיל קַיִן לְהֶבֶל, לָא הָוָה יָדַע הֵיךְ (נִפִּיק) (ד"א יַפִּיק) נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ. וְהַוָה נָשִׁיךְ לֵיהּ בְּשִׁינֵיהּ כְּחִוְיָא. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא. בֵּיהּ שַׁעֲתָא לַיְיט לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

הַיְתָרָה שֶׁנּוֹלְדָה עִם הֶבֶל, שֶׁכָּתוּב וַתֹּסֶף לָלֶדֶת, וַהֲרֵי נֶאֱמַר.

חֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. אֲבָל שְׂאֵת כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׂאֵת תַּעֲלֶה לְמַעְלָה וְלֹא תֵרֵד לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, דָּבָר זֶה בָּעֵת נֶאֱמַר וְנָאֶה הוּא, אֲבָל כָּךְ שָׁמַעְתִּי, שְׂאֵת יַעֲלֶה מִמְּךָ וְיַעֲזֹב לְךָ הִדָּבְקוּת זוֹ שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה.

וְאִם לֹא – לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ. מַה זֶּה לַפֶּתַח? זֶה הַדִּין הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַפֶּתַח שֶׁל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. חַטָּאת רֹבֵץ – אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁנִּדְבְּקָה בּוֹ וְנִמְשָׁךְ עָלֶיךָ, יִשְׁמֹר אוֹתְךָ לְהַפְרַע מִמְּךָ, כְּתַרְגּוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁקַּיִן הָרַג אֶת הֶבֶל, לֹא יָדַע אֵיךְ יוֹצִיא [וּיצֵאת] נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ, וְהָיָה נוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ בְּשִׁנָּיו כְּנָחָשׁ, וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים. בְּאוֹתָהּ

הוּא. וְהָוָה אָזִיל לְכָל סִטְרֵי עָלְמָא, וְלָא הָוָה אָתַר דְּמִקַּבֵּל לֵיהּ. עַד דְּאַטְפַּח עַל רֵישֵׁיהּ וְתָב קַמֵּי מָאֲרֵיהּ. וְקַבִּילַת לֵיהּ אַרְעָא בְּמָדוֹרָא לְתַתָּא.

רִבִּי יוֹסֵי אָמַר אַרְעָא קַבִּילַת לֵיהּ לְמֵיהַךְ בָּהּ דִּכְתִיב וַיָּשֶׂם יְיָ לְקַיִן אוֹת. רִבִּי יִצְחָק אָמַר לָאו הָכִי. אֶלָּא לְתַתָּא קַבִּילַת לֵיהּ אַרְעָא בְּמָדוֹרָא חָדָא דְּתַחוֹתָהּ דִּכְתִיב הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה גּוֹרֵשׁ. אֲבָל לְתַתָּא לָא גּוֹרֵשׁ. וּבְאָן אָתַר קַבִּילַת לֵיהּ אַרְעָא, בְּאַרְקָא. וְכָל אִנּוּן דְּדָיְרֵי תַּמָּן עֲלֵיהוֹן כְּתִיב (ירמיה י) יֵאבְדוּ מֵאַרְעָא וּמִתְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה. וְתַמָּן שַׁוֵּי מְדוֹרֵיהּ. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן.

לשון הקודש

הַשְׁתָּא קַלְּלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהָיָה הוֹלֵךְ לְכָל צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְלֹא הָיָה מָקוֹם שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתוֹ, עַד שֶׁטָּפַח עַל רֹאשׁוֹ וְשָׁב לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ, וְהָאָרֶץ קִבְּלָה אוֹתוֹ בַּמָּדוֹר הַתַּחְתּוֹן לְמַטָּה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הָאָרֶץ קִבְּלָה אוֹתוֹ לָלֶכֶת בָּהּ, שֶׁכָּתוּב וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לֹא כָּךְ, אֶלָּא לְמַטָּה קִבְּלָה אוֹתוֹ הָאָרֶץ בְּמָדוֹר אֶחָד שֶׁתַּחְתֶּיהָ, שֶׁכָּתוּב הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה גֹּרֵשׁ. אֲבָל לְמַטָּה לֹא גֹּרֵשׁ. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם קִבְּלָה אוֹתוֹ הָאֲדָמָה? בְּאַרְקָא, וְעַל כָּל אֵלֶּה שֶׁדָּרִים שָׁם כָּתוּב (ירמיה י) יֹאבְדוּ מִן הָאָרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם הָאֵלֶּה. וְשָׁם שָׂם אֶת מְדוֹרוֹ, וְהַיְינוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן.

תּוֹסֶפְתָּא

בֵּיוָן דְּאָמַר קַיִן גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשֹׂא, מָחַל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעוֹנְשֵׁיהּ. בְּגִין דְּגָזַר עֲלֵיהּ בְּקַדְמִיתָא וְאָמַר לֵיהּ נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ וְהַשְׁתָּא אִשְׁתָּאַר בְּנוּד בִּלְחוֹדוֹי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יְיָ וגו'. כְּלוֹמַר דְּכַד נָפַק מִן קֳדָם יְיָ, הֲוָה בְּגִין לְמֶהֱוֵי נָד בְּאַרְעָא וְלָא נָע.

וְעוֹד אָמְרוּ כַּד נָפַק קַיִן מִן קֳדָם יְיָ, אָמַר לוֹ אָדָם בְּרִי מָה אִתְעֲבִיד עַל דִּינָךְ. אָמַר לוֹ קַיִן אַבָּא כְּבָר אִתְבַּשְׂרִית דְּמְחַל לִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּנוּד בִּלְחוֹדוֹי. אָמַר לוֹ הֵיאַךְ הוּא. אָמַר לוֹ בְּגִין דְּתָבִית וְאוֹדֵית קַמֵּיהּ. אָמַר אָדָם וְכִי דִּין הוּא רַב וְתַקִּיף חֵילָא דְּתִשׁוּבָה וְאַנָא לָא יָדִיעַת. שְׁרָא לְשַׁבְּחָא לְמָרֵיהּ וּלְאוֹדָאָה לֵיהּ פָּתַח וְאָמַר, מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַייָ. כְּלוֹמַר טוֹב לְשַׁבָּחָא וּלְאַתְבָּא וּלְאוֹדָאָה קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (עד כאן תוספתא)

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק מֵהַהִיא שַׁעֲתָא דְּקָטִיל קַיִן לְהֶבֶל, **דְּאִתְפְּרַשׁ** (ד"א אִתְפְּרַשׁ) **אָדָם מֵאִתְּתֵיהּ. תְּרֵין**

לשון הקודש

תוספתא

כֵּיוָן שֶׁאָמַר קַיִן גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, מָחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֲצִי מֵעָנְשׁוֹ. מִשּׁוּם שֶׁגָּזַר עָלָיו בַּהַתְחָלָה וְאָמַר לוֹ נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ, וְעַכְשָׁו נִשְׁאָר בְּנוּד בִּלְבַדּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי ה' וְגוֹ'. כְּלוֹמַר, שֶׁכְּשֶׁיָּצָא מִלִּפְנֵי ה' הָיָה בִּשְׁבִיל לִהְיוֹת נָד בָּאָרֶץ וְלֹא נָע.

וְעוֹד אָמְרוּ, כְּשֶׁיָּצָא קַיִן מִלִּפְנֵי ה', אָמַר לוֹ אָדָם: בְּנִי, מַה נַּעֲשָׂה עַל דִּינְךָ? אָמַר לוֹ קַיִן: אַבָּא, כְּבָר הִתְבַּשַּׂרְתִּי שֶׁמָּחַל לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּנוּד בִּלְבַדּוֹ. אָמַר לוֹ: הֵיאַךְ הוּא? אָמַר לוֹ: מִשּׁוּם שֶׁחָטָאתִי וְהוֹדֵיתִי לְפָנָיו. אָמַר אָדָם: וְכִי זֶהוּ גְּדֶל וְחֹזֶק כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה וַאֲנִי לֹא יָדַעְתִּי?! הִתְחִיל לְשַׁבֵּחַ לְרִבּוֹנוֹ וּלְהוֹדוֹת לוֹ. פָּתַח וְאָמַר (תהלים צב) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַה'. כְּלוֹמַר, טוֹב לְשַׁבֵּחַ וְלָשׁוּב וּלְהִתְוַדּוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. עד כאן התוספתא.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל, שֶׁנִּפְרַד [נִפְרַד] אָדָם

רוּחִין נוּקְבִין הֲווֹ אַתְיָין וּמִזְדַּוְּגָן עִמֵּיהּ, וְאוֹלִיד רוּחִין וְשֵׁדִין דְּשָׁאטָן בְּעָלְמָא. וְלָא תִקְשֵׁי לָךְ הַאי. דְּהָא בַּר נָשׁ כַּד אִיהוּ בְּחֶלְמֵיהּ אַתְיָין רוּחִין נוּקְבִין וְחַיְיכָן עִמֵּיהּ וּמִתְחַמְּמָן מִנֵּיהּ וְאוֹלִידִין לְבָתָר. וְאִלֵּין אִקְרוּן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. וְלָא מִתְהַפְּכָן אֶלָּא לְדִיוּקְנֵי בְּנֵי נָשָׁא. וְלֵית לוֹן שַׁעֲרִין בְּרֵישָׁא. וְעַל דָּא כְּתִיב בִּשְׁלֹמֹה (שמואל ב ז) וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְנֵי אָדָם. וְאֲפִילּוּ כְּהַאי גַּוְונָא רוּחִין דְּכוּרִין אַתְיָין לִנְשֵׁי עָלְמָא וּמִתְעַבְּרָן מִנַּיְיהוּ וְאוֹלִידָן רוּחִין. וְכֻלְּהוֹן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם אִקְרוּן.

בָּתַר מְאָה וּתְלָתִין שְׁנִין אִתְלַבַּשׁ אָדָם (דף נה ע"א) בְּקֵינוֹיָא וְאִתְחַבַּר בְּאִתְּתֵיהּ וְאוֹלִיד בַּר וּקְרָא שְׁמֵיהּ שֵׁ"ת. רָזָא דְּסוֹפָא דְּאַתְוָון בְּקִיטְרֵי גְּלִיפָן. רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רָזָא דְּרוּחָא דְּאִתְאֲבִיד דְּאִתְלַבַּשׁ בְּגוֹפָא

לשון הקודש

מֵאִשְׁתּוֹ, שְׁתֵּי רוּחוֹת נְקֵבוֹת הָיוּ בָּאוֹת וּמִזְדַּוְּגוֹת עִמּוֹ, וְהוֹלִיד רוּחוֹת וְשֵׁדִים שֶׁמְּשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם. וְזֶה לֹא יַקְשֶׁה לְךָ, שֶׁהֲרֵי בֶּן אָדָם כְּשֶׁהוּא בַּחֲלוֹמוֹ, בָּאוֹת רוּחוֹת נְקֵבוֹת וְצוֹחֲקוֹת עִמּוֹ וּמִתְחַמְּמוֹת מִמֶּנּוּ וּמוֹלִידוֹת אַחַר כָּךְ, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם, וְלֹא מִתְהַפְּכִים אֶלָּא לְדִמְיוֹת בְּנֵי אָדָם, וְאֵין לָהֶם שְׂעָרוֹת בָּרֹאשׁ. וְעַל זֶה כָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה (שמואל-ב ז) וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. וַאֲפִלּוּ כְּמוֹ זֶה רוּחוֹת זְכָרִים בָּאִים לִנְשׁוֹת הָעוֹלָם, וְהֵן מִתְעַבְּרוֹת מֵהֶם וּמוֹלִידוֹת רוּחוֹת. וְכֻלָּם נִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

אַחַר מֵאָה וּשְׁלוֹשִׁים שָׁנִים הִתְלַבֵּשׁ אָדָם בְּקִנְאָה וְהִתְחַבֵּר בְּאִשְׁתּוֹ, וְהוֹלִיד בֵּן וְקָרָא שְׁמוֹ שֵׁ"ת. סוֹד שֶׁל סוֹף הָאוֹתִיּוֹת בִּקְשָׁרִים חֲקוּקִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, סוֹד

(דְּאַרְעָא) **אַחֲרָא בְּעָלְמָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל.**

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה כְּתִיב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ **מַשְׁמַע דִּבְנִין אַחֲרָנִין לָא הֲווֹ** (בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וּמַלָּה דָּא הוּא) **בְּדִיוּקְנָא דִּילֵיהּ. וְדָא בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ בְּתִיקוּנָא דְּגוּפָא וּבְתִיקוּנָא דְּנַפְשָׁא בְּאוֹרַח מֵישָׁר.** (נ"א וּמַלָּה דָּא הוּא כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְאָמַר רִבִּי אַבָּא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יֵיסָא) **כְּמָה דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב יֵיבָא סָבָא בְּנִין אַחֲרָנִין בְּאִתְדַּבְּקוּתָא דְּזוּהֲמָא דְּנָחָשׁ וְהַהוּא דְּרָכִיב בֵּיהּ דְּאִיהוּ סמאל הֲווֹ. וּבְגִינֵי כָךְ לָא הָוָה בְּדִיוּקְנָא דְּאָדָם. וְאִי תֵּימָא הָא אֲמַרְתְּ דְּהֶבֶל מִסִּטְרָא אַחֲרָא הָוָה. הָכִי הוּא. אֲבָל תַּרְוַוּיְיהוּ לָא הֲווֹ בְּדִיוּקְנָא דִּילְתַתָּא.**

אָמַר (ד"א לֵיהּ) **רִבִּי יוֹסֵי וְהָא כְּתִיב וְהָאָדָם יָדַע אֶת**

לשון הקודש

שֶׁל רוּחַ שֶׁאוֹבֶדֶת שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּגוּף וְשֶׁל הָאֵר"ז] אַחֵר בָּעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, מַשְׁמָע שֶׁבָּנִים אֲחֵרִים לֹא הָיוּ [בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, וְדָבָר זֶה הוּא] בִּדְמוּתוֹ. וְזֶה בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, בְּתִקּוּן הַגּוּף וּבְתִקּוּן הַנֶּפֶשׁ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר. [נ"א וְדָבָר זֶה הוּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאָמַר רַבִּי אַבָּא מִשֵּׁם רַבִּי יֵיסָא] כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מִשֵּׁם רַבִּי יֵיבָא הַזָּקֵן, בָּנִים אֲחֵרִים בְּהִתְדַּבְּקוּת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, וְאוֹתוֹ שֶׁרוֹכֵב עָלָיו, שֶׁהוּא סָמָא"ל הָיוּ, וְלָכֵן לֹא הָיָה בִּדְמוּת אָדָם. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי אָמַרְתָּ שֶׁהֶבֶל הָיָה מִצַּד אַחֵר – כָּךְ הוּא! אֲבָל שְׁנֵיהֶם לֹא הָיוּ בַּדְּמוּת שֶׁלְּמַטָּה.

אָמַר [לוֹ] רַבִּי יוֹסֵי, וַהֲרֵי כָּתוּב וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן,

חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן. וְלָא (ד"א אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא. אֲבָל תַּרְוַויְהוּ לָא הֲווֹ בִּדְיוּקְנֵיהּ. דְּלָא) כְּתִיב וַיּוֹלֶד אֶת קַיִן. וְאַפִּילּוּ בְּהֶבֶל לָא כְּתִיב וַיּוֹלֶד אֶלָּא וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל. וְדָא הוּא רָזָא דִּמְלָה. אֲבָל בְּהַאי מַה כְּתִיב, וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר מְאָה וּתְלָתִין שְׁנִין אִתְפְּרַשׁ אָדָם מֵאִתְּתֵיהּ. וְכָל אִנּוּן מְאָה וּתְלָתִין שְׁנִין הָוָה אוֹלִיד רוּחִין וְשֵׁדִין בְּעָלְמָא. בְּגִין דַּהוּא חֵילָא דְּזוּהֲמָא דְּחַוָּה שָׁאִיב בֵּיהּ. כֵּיוָן דְּחָסִיל מִנֵּיהּ דַּהוּא זוּהֲמָא, תָּב וְקַנֵּי (דְּאַעֲדִי) לְאִנְתְּתֵיהּ וְאוֹלִיד בַּר. כְּדֵין כְּתִיב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ.

תָּא חֲזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּאָזִיל לְסְטַר שְׁמָאלָא וְסָאִיב אָרְחוֹי, כָּל רוּחֵי מְסָאֲבֵי מָשִׁיךְ עַל גַּרְמֵיהּ וְרוּחַ מְסָאֲב אִתְדַּבַּק בֵּיהּ וְלָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ. וְאִתְדַּבְּקוּתָא (דִּילֵיהּ) דְּהַהוּא רוּחָא מְסָאֲב הֲוֵי בְּהַאי בַּר נָשׁ וְלָא

לשון הקודש

וְלֹא [ד"א אָמַר לָהּ כָּךְ הוּא, אֲבָל שְׁנֵיהֶם לֹא הָיוּ בְּדִמּוּתוֹ, שֶׁלֹּא] כָּתוּב וַיּוֹלֶד אֶת קַיִן. וַאֲפִלּוּ בְּהֶבֶל לֹא כָּתוּב וַיּוֹלֶד, אֶלָּא וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל. וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר. אֲבָל בָּזֶה מַה כָּתוּב? וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מֵאָה וּשְׁלוֹשִׁים שָׁנִים נִפְרַד אָדָם מֵאִשְׁתּוֹ, וְכָל אוֹתָם מֵאָה וּשְׁלוֹשִׁים הַשָּׁנִים הָיָה מוֹלִיד רוּחוֹת וְשֵׁדִים בָּעוֹלָם בִּגְלַל אוֹתוֹ כֹּחַ הַזּוֹהֲמָה שֶׁהָיָה שָׁאוּב בּוֹ. כֵּיוָן שֶׁחִסֵּל מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ הַזּוֹהֲמָה, שָׁב וְקִנֵּא [שֶׁעָבַר] אֶת אִשְׁתּוֹ וְהוֹלִיד בֵּן. אָז כָּתוּב וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ.

בָּא רְאֵה, כָּל בֶּן אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לְצַד שְׂמֹאל וּמְטַמֵּא אֶת דַּרְכָּיו, כָּל רוּחוֹת הַטֻּמְאָה מוֹשֵׁךְ עַל עַצְמוֹ, וְרוּחַ טֻמְאָה

בְּאָחֳרָא. וּבְגִינֵי כָךְ אִתְדַּבְּקוּתָא דִלְהוֹן לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּאִנּוּן דְּמִתְדַּבְּקִין בֵּהּ. וְכָאֵין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְּאָזְלֵי בְּאֹרַח מֵישָׁר וְאִנּוּן וְכָאֵי קְשׁוֹט וּבְגִיהוֹן וְכָאֵין בְּעָלְמָא וְעָלַיְיהוּ כְּתִיב, (משלי ב) כִּי יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ אָרֶץ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא מַאי דִּכְתִיב וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה. מַאי אִירְיָא הָכָא דְּקַאֲמַר קְרָא דִּשְׁמָהּ נַעֲמָה. אֶלָּא בְּגִין דְּטַעֲיָין בְּנֵי נָשָׁא אֲבַתְרָהּ וְאַפִּילוּ רוּחִין וְשֵׁדִין. רִבִּי יִצְחָק אָמַר אִנּוּן בְּנֵי הָאֱלֹהִים עַזָּא וַעֲזָאֵל טָעוּ בַּתָּרָהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר אִמָּן שֶׁל שֵׁדִים הֲוַת. דְּמִסְטְרָא דְקַיִן נָפְקַת. וְהִיא אִתְמַנַּת עַל לֵילְיָא (עם לילית) בְּאַסְכָּרָה דְּרַבְיֵי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא וְהָא אָמַר מַר דְּהִיא אִתְמַנַּת לְחַיְיכָא בִּבְנֵי נָשָׁא. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא וְדָאי דְּהָא אִיהִי אַתְיַית וְחַיְיכַאת בֵּהּ בִּבְנֵי נָשָׁא,

לשון הקודש

נִדְבָּקֶת בּוֹ וְלֹא זֶה מִמֶּנּוּ, וְהִתְדַּבְּקוּת [שֶׁלּוֹ] שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ טָמֵא יְהֶיֶה בָּאִישׁ הַזֶּה וְלֹא בְּאַחֵר, וְלָכֵן הִתְדַּבְּקוּתָם אֵינָהּ אֶלָּא בְּאֵלֶּה שֶׁנִּדְבָּקִים בָּהֶם. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וְהֵם צַדִּיקֵי אֱמֶת, וּבְנֵיהֶם צַדִּיקִים בָּעוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב (משלי ב) כִּי יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ אָרֶץ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מַה שֶּׁכָּתוּב וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה, מַה קָּרָה כָּאן שֶׁהַכָּתוּב אָמַר שֶׁשְּׁמָהּ נַעֲמָה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁטָּעוּ בְּנֵי אָדָם אַחֲרֶיהָ וַאֲפִלּוּ רוּחוֹת וְשֵׁדִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אוֹתָם בְּנֵי הָאֱלֹהִים עַזָּא וַעֲזָאֵל טָעוּ אַחֲרֶיהָ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אִמָּם שֶׁל הַשֵּׁדִים הָיְתָה שֶׁיָּצְאָה מִצַּד קַיִן, וְהִיא הִתְמַנְּתָה עַל הַלַּיְלָה [וְעִם לִילִית] בְּאַסְכָּרָה שֶׁל תִּינוֹקוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, וַהֲרֵי אָמַר מַר שֶׁהִיא הִתְמַנְּתָה לְצַחֵק בִּבְנֵי אָדָם? אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי הִיא בָּאָה וּמְצַחֶקֶת בָּהֶם בִּבְנֵי אָדָם, וְלִפְעָמִים

וּלְזִמְנִין דְּאוֹלִידַת רוּחִין בְּעָלְמָא מִנַּיְיהוּ וְעַד כָּאן אִיהִי קָיְימַת לְחַיְיכָא בְּהוּ בִּבְנֵי נָשָׁא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי אַבָּא וְהָא אִנּוּן מִתִּין כִּבְנֵי נָשָׁא, מַאי טַעְמָא אִיהִי קָיְימַת עַד הַשְׁתָּא. אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא. אֲבָל לִילִית וְנַעֲמָה וְאָגְרַת בַּת מָחֲלַת דְּנָפְקַת מִסִּטְרָא דִּלְהוֹן כֻּלְּהוּ קַיָּימוֹת עַד דְּיִבַּעֵר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רוּחַ מִסָּאֳבָא מֵעָלְמָא דִּכְתִיב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא אִנּוּן דְּלָא יָדְעִין וְלָא מַשְׁגִּיחִין וְלָא מִסְתַּכְּלִין וְכֻלְּהוּ אֲטִימִין דְּלָא יָדְעִין כַּמָּה מַלְיָיא עָלְמָא מִבְּרְיִין מְשַׁנְיָין דְּלָא אִתְחַזּוּן וּמִמִּלִּין סְתִימִין. דְּאִלְמָלֵא (יָהִיב) אִתְיְיהַב רְשׁוּ לְעֵינָא לְמֶחֱזֵי, יִתְמְהוּן בְּנֵי נָשָׁא הֵיךְ יָכְלִין לְאִתְקַיְימָא בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

מוֹלִידָה רוּחוֹת בָּעוֹלָם מֵהֶם, וְעַד עַכְשָׁו הִיא עוֹמֶדֶת לְצַחֵק בִּבְנֵי אָדָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, וַהֲרֵי הֵם מֵתִים כִּבְנֵי אָדָם, מָה הַטַּעַם הִיא עוֹמֶדֶת עַד עַכְשָׁו? אָמַר לוֹ, כָּךְ זֶה! אֲבָל לִילִית וְנַעֲמָה וְאַגְרַת בַּת מָחֲלַת שֶׁיְּצָאָה מֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם, כֻּלָּן קַיָּמוֹת, עַד שֶׁיְּבַעֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ הַטֻּמְאָה מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים וְכֻלָּם אֲטוּמִים, שֶׁלֹּא יוֹדְעִים כַּמָּה מָלֵא הָעוֹלָם מִבְּרִיּוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁלֹּא נִרְאוֹת וּמִדְּבָרִים נִסְתָּרִים. שֶׁאִלְמָלֵא (וְנִתַּן) נִתְּנָה רְשׁוּת לָעַיִן לִרְאוֹת, יִתְמְהוּ בְּנֵי אָדָם אֵיךְ יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם.

תָּא חֲזֵי, הַאי נַעֲמָה אִמָּא דְּשֵׁדִין הֲוַת. וּמִסְּטְרָהּ אַתְיָין כָּל אִנּוּן שֵׁדִין דְּמִתְחַמְּמָן מִבְּנֵי נָשָׁא וְנָטְלֵי רוּחַ תִּיאוּבְתָּא מִנַּיְיהוּ וְחָיְכַת בְּהוֹן דְּעָבְדֵי לוֹן בַּעֲלֵי קֻרְיָין. וּבְגִין דְּבַעַל קֻרְיָי אָתֵי מִסְּטְרָא דְּרוּחַ מְסָאֲבָא, בָּעֵי לְאַסְחָאָה גַּרְמֵיהּ לְאִתְדַּבָּקָה מִנֵּיהּ. וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא:

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם לְדִיוּקְנֵי. אָמַר רִבִּי יִצְחָק אַחְמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם דְּיוּקְנֵי דְּכָל אִנּוּן דָּרִין דְּיֵיתוֹן לְעָלְמָא. וְכָל חַכִּימֵי עָלְמָא וּמַלְכֵי עָלְמָא דְּזִמִּינִין לְקַיְּמָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. מָטָא לְמֶחֱמֵי דָּוִד מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְיְלִיד וּמִית. אָמַר לֵיהּ (ד"א ל"ג אָמַר וְכוּ) מִשְׁנֵין דִּילִי (אוֹסִיף) אוֹזִיף לֵיהּ שִׁבְעִין שְׁנִין. וְנָגְרְעוּ מֵאָדָם שִׁבְעִין שְׁנִין וְסָלִיק לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדָוִד.

לשון הקודש

בא רְאֵה, נַעֲמָה הַזּוֹ, אֵם הַשֵּׁדִים הָיְתָה, וּמִצִּדָּהּ בָּאִים כָּל אוֹתָם שֵׁדִים שֶׁמִּתְחַמְּמִים בִּבְנֵי אָדָם וְלוֹקְחִים מֵהֶם רוּחַ תַּאֲוָה, וְצוֹחֶקֶת בָּהֶם, שֶׁעוֹשִׂים אוֹתָם בַּעֲלֵי קֶרִי. וּבִגְלַל שֶׁבַּעַל קֶרִי בָּא מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַטֻּמְאָה, צָרִיךְ לְרַחֵץ עַצְמוֹ לְהִטָּהֵר מִמֶּנּוּ. וַהֲרֵי בֵּאֲרוּהָ הַחֲבֵרִים:

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם – לִדְמֻיּוֹתָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֵרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם דְּמֻיּוֹת כָּל דּוֹרוֹת שֶׁיָּבֹאוּ לָעוֹלָם, וְכָל חַכְמֵי הָעוֹלָם וּמַלְכֵי הָעוֹלָם שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד עַל יִשְׂרָאֵל. הִגִּיעַ לִרְאוֹת אֶת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹלַד וּמֵת. אָמַר לוֹ, [וְאָמַר] מֵהַשָּׁנִים שֶׁלִּי [אוֹסִיף] אַלְוֶה לוֹ שִׁבְעִים שָׁנִים. וְנִגְרְעוּ מֵאָדָם שִׁבְעִים שָׁנִים וְהֶעֱלָה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדָוִד.

וְעַל דָּא שַׂבַּח דָּוִד וְאָמַר (תהלים צב) כִּי שִׂמַּחְתַּנִי (דף נה ע"ב) יְיָ בְּפָעָלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן. מָאן גָּרַם לִי חֶדְוָה (בהאי) בְּעָלְמָא, פָּעָלֶךָ דָּא הוּא אָדָם קַדְמָאָה דְּאִיהוּ פָּעָלוֹ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא פָּעָלוֹ דְּבָשָׂר וָדָם. מַעֲשֵׂה יָדָיו דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא מִבְּנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא גָּרְעֵי אִנּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין מֵאָדָם, מֵאֶלֶף שְׁנִין דְּהַוָה לֵיהּ לְאִתְקַיְמָא בְּהוּ. וְאַחְמֵי לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל חַבִּימֵי דָּרָא וְדָרָא. עַד דְּמָטָא לְדָרֵיהּ דְּרַבִּי עֲקִיבָא. וְחָמֵי אוֹרַיְיתָא דִּידֵיהּ וְחָדֵי. חָמֵי מִיתָתֵיהּ וְעָצִיב. פָּתַח וְאָמַר (תהלים קלט) וְלִי מַה יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם:

זֶה סֵפֶר, סֵפֶר וַדַּאי. וְהָא אוֹקִימְנָא דְּכַד הָוָה אָדָם בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן נָחִית לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סִפְרָא עַל יְדָא דְּרָזִיאֵל מַלְאָכָא קַדִּישָׁא מִמַּנָּא עַל רָזֵי עִלָּאִין

לשון הקודש

וְעַל זֶה שִׂבַּח דָּוִד וְאָמַר, (תהלים צב) כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעָלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן. מִי גָּרַם לִי חֶדְוָה בָּעוֹלָם (הַזֶּה)? פָּעָלֶךָ, זֶהוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא פָּעֳלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא פָּעֳלוֹ שֶׁל בָּשָׂר וָדָם, מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא מִבְּנֵי אָדָם. וְעַל זֶה גָּרְעוּ אוֹתָם שִׁבְעִים שָׁנִים מֵאָדָם מֵאֶלֶף שָׁנִים שֶׁהָיוּ לוֹ לְהִתְקַיֵּם בָּהֶם. וְהֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל חַכְמֵי דּוֹר וָדוֹר, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְדוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, וְרָאָה תּוֹרָה שֶׁלּוֹ וְשָׂמַח. רָאָה מִיתָתוֹ וְהִתְעַצֵּב. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלט) וְלִי מַה יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם.

זֶה סֵפֶר – סֵפֶר וַדַּאי. וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ, כְּשֶׁהָיָה אָדָם בְּגַן עֵדֶן, הוֹרִיד לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סֵפֶר עַל יְדֵי הַמַּלְאָךְ רָזִיאֵל הַקָּדוֹשׁ הַמְמֻנֶּה עַל הַסּוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים

קַדִּישִׁין וּבֵיהּ גְּלִיפִין גְּלוּפֵי עִלָּאִין וְחָכְמָה קַדִּישָׁא.
וְשִׁבְעִין וּתְרִין זִינֵי דְּחָכְמְתָא הֲווֹ מִתְפָּרְשָׁן מִנֵּיהּ לְשִׁית
מְאָה וְשִׁבְעִין גְּלִיפִין דְּרָזֵי עִלָּאֵי.
בְּאֶמְצָעִיתָא דְּסַפְּרָא גְּלִיפָא דְּחָכְמְתָא לְמִנְדַּע
אֶלֶף וְחַמֵּשׁ מְאָה מַפְתְּחָן דְּלָא
אִתְמַסְּרָן לְעִלָּאֵי קַדִּישֵׁי. וְכֻלְּהוּ אִסְתִּימוּ בֵּיהּ
בְּסַפְּרָא עַד דְּמָטָא (ד"א לֵיהּ לְאָדָם, כְּיוֹן דְּמָטָא) לְגַבֵּי דְּאָדָם,
(מִנֵּיהּ) הֲווֹ מִתְכַּנְּשֵׁי מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי לְמִנְדַּע וּלְמִשְׁמַע.
וְהַיְינוּ אָמְרֵי (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל
כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ.
בָּה שַׁעֲתָא אִתְרְמִיז לְגַבֵּיהּ הדרניאל מַלְאָכָא
קַדִּישָׁא וְאָמַר לֵיהּ, אָדָם, אָדָם, הֱוֵי גָּנִיז יְקָרָא
דְּמָארָךְ דְּלָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּתָא לְעִלָּאֵי לְמִנְדַּע בִּיקָרָא
דְּמָרָךְ בַּר אֲנָשׁ. וְהַוָּה עִמֵּיהּ טָמִיר וְגָנִיז הַהוּא סִפְרָא
עַד דְּנָפַק אָדָם מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן. דְּהָא בְקַדְמִיתָא הֲוָה

לשון הקודש

מִמֶּנּוּ הָיוּ מִתְכַּנְּסִים מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לָדַעַת וְלִשְׁמֹעַ, וְהָיוּ אוֹמְרִים (שם נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ. **בְּאוֹתָהּ** שָׁעָה נִרְמַז אֵלָיו לְהדרניא"ל הַמַּלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאָמַר לוֹ: אָדָם, אָדָם, גְּנוֹז אֶת כְּבוֹד רִבּוֹנְךָ, שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לָעֶלְיוֹנִים לָדַעַת בִּכְבוֹד רִבּוֹנְךָ פָּרֵט לְךָ. וְהָיָה הַסֵּפֶר הַהוּא שָׁמוּר וְגָנוּז עִמּוֹ עַד

חַקִּיקוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְחָכְמָה קְדוֹשָׁה, וְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם מִינֵי חָכְמָה הָיוּ מִתְפָּרְשִׁים מִמֶּנּוּ לְשֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים חַקִּיקוֹת שֶׁל סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים. **בְּאֶמְצַע** הַסֵּפֶר חֲקִיקַת הַחָכְמָה לָדַעַת אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת מַפְתְּחוֹת שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ לְעֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, וְכֻלָּם נִסְתָּרִים בַּסֵּפֶר, עַד שֶׁהִגִּיעַ (לוֹ לְאָדָם. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ) אֵצֶל אָדָם,

מְעַיְּין בֵּיהּ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ כָּל יוֹמָא בְּגִינְזָא דְּמָרֵיהּ וְאִתְגַּלְיָין לֵיהּ רָזִין עִלָּאִין מַה דְּלָא יָדְעוּ שַׁמָּשֵׁי עִלָּאִין. כֵּיוָן דְּחָטָא וְעָבַר עַל פִּקּוּדָא דְּמָארֵיהּ פָּרַח הַהוּא סִפְרָא מִנֵּיהּ. וְהַוָה אָדָם טָפֵחַ עַל רֵישׁוֹי וּבָכֵי וְעָאל בְּמֵי גִיחוֹן עַד קָדְלֵיהּ וּמַיָּא עָבְדִין גּוּפֵיהּ חֲלָדִין חֲלָדִין וְאִשְׁתַּנֵּי זִיוֵיהּ.

בְּשַׁעֲתָא הַהִיא רָמַז קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרָפָאֵל וְאָתִיב לֵיהּ הַהוּא סִפְרָא וּבֵיהּ הַוָה מִשְׁתַּדֵּל אָדָם וְאַנַח לֵיהּ לְשֵׁת בְּרֵיהּ וְכֵן לְכָל אִנּוּן תּוֹלְדוֹת עַד דְּמָטָא לְאַבְרָהָם וּבֵיהּ הַוָה יָדַע לְאִסְתַּכָּלָא בִּיקָרָא דְּמָארֵיהּ וְהָא אִתְּמַר. וְכֵן לְחֲנוֹךְ אִתְיְהַב לֵיהּ סִפְרָא וְאִסְתַּכַּל מִנֵּיהּ בִּיקָרָא עִלָּאָה:

לשון הקודש

שֶׁיָּצָא אָדָם מִגַּן עֵדֶן. שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה הָיָה מְעַיֵּן בּוֹ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ כָּל יוֹם בִּגְנָזֵי רִבּוֹנוֹ, וְהִתְגַּלּוּ לוֹ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים מַה שֶּׁלֹּא יָדְעוּ שַׁמָּשִׁים עֶלְיוֹנִים. כֵּיוָן שֶׁחָטָא וְעָבַר עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ, פָּרַח מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ הַסֵּפֶר, וְהָיָה אָדָם טוֹפֵחַ עַל רֹאשׁוֹ וּבוֹכֶה, וְנִכְנַס בְּמֵי גִיחוֹן עַד צַוָּארוֹ, וְהַמַּיִם עוֹשִׂים אֶת גּוּפוֹ נְקָבִים נְקָבִים וְהִשְׁתַּנָּה זִיוּוֹ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה רָמַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְרָפָאֵל, וְהֵשִׁיב לוֹ אוֹתוֹ הַסֵּפֶר, וּבוֹ הָיָה אָדָם עוֹסֵק וְהִנִּיחוֹ לְשֵׁת בְּנוֹ, וְכֵן לְכָל אוֹתָם צֶאֱצָאִים, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאַבְרָהָם, וּבוֹ הָיָה יוֹדֵעַ לְהִסְתַּכֵּל בִּכְבוֹד רִבּוֹנוֹ, וַהֲרֵי נֶאֱמַר. וְכֵן לַחֲנוֹךְ נִתַּן לוֹ הַסֵּפֶר וְהִסְתַּכֵּל מִמֶּנּוּ בַּכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן.

סִתְרֵי תוֹרָה

השלמה מההשמטות (סימן ט)

וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת אוֹלִיפְנָא מֵהָכָא דְּאַחֲרִינָן לָא הֲווֹ בִּדְיוּקְנָא דִּילֵיהּ וְדָא בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ אִתְעֲבִיד בִּתְיקוּנָא דְּגוּפֵיהּ וּבְתִיקוּנָא דְּנַפְשָׁא בְּאוֹרַח מֵישַׁר כְּדְקָא יָאוֹת.

תָּא חֲזֵי נָחָשׁ אַטִּיל זוֹהֲמָא בְּחַוָּה וְהַהוּא זוֹהֲמָא הֲוָה מַכַּשְׁכֵּשָׁא בִּמְעָהָא וְלָא יְכִיל לְאִצְטַיְירָא בְּגִין דְּעַד לָא חַטָא אָדָם הֲווֹ אַתְוָון בְּאַלְפָּא בֵּיתָא מִתְתַּקְנֵי בֵּיהּ וְאִתְצַיְירָן בֵּיהּ בְּהַאי עַלְמָא עַד דְּמַטָת לְאָת כ"ף אִתְתְּקָנוּ דְּכָר וְנוּקְבָא בְּחַבִּיבוּ בְּגִנְתָּא וּמַלְאֲכֵי עִלָּאֵי קַמַּיְיהוּ מִיָּד אֲבָאִישׁ לְסמ"אל בִּרְקִיעָא וְנָחַת וְרָכַב עַל נָחָשׁ תַּקִּיף וְאַחְזֵי קַמֵּיהּ מִיָּד אִתְעָרְבוּ אַתְוָון כְּדֵין אִתְחַבָּר סמ"אל בְּהַהוּא נָחָשׁ וְאִתְעֲבִידוּ חַד, וְנָטְלוּ אַתְוָון וְעָבִידוּ מִתַּמָּן וַהֲלְאָה אוּמָנוּתָא בִּישָׁא בְּאַתְוָון צ"ד צי"ד וְהַיְינוּ צ"ץ וְצָדוּ לְהוּ

לשון הקודש

סִתְרֵי תוֹרָה

השלמה מההשמטות (סימן ט)

וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת. לָמַדְנוּ מִכָּאן, שֶׁהָאַחֵרִים לֹא הָיוּ בַּדְּמוּת שֶׁלּוֹ, וְזֶה בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ נַעֲשָׂה, בְּתִקּוּן הַגּוּף וּבְתִקּוּן הַנֶּפֶשׁ, בְּדֶרֶךְ יָשָׁר כָּרָאוּי.

בֹּא רְאֵה, הַנָּחָשׁ הִטִּיל זֻהֲמָה בְּחַוָּה, וְאוֹתָהּ זֻהֲמָה הָיְתָה מְכַשְׁכֶּשֶׁת בְּמֵעֶיהָ וְלֹא יָכְלָה לְהִצְטַיֵּר, מִשּׁוּם שֶׁעַד שֶׁלֹּא חָטָא אָדָם, הָיוּ אוֹתִיּוֹת הָא"ב מִתְקָנִים בּוֹ וּמִצְטַיְּרִים בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לָאוֹת כ"ף, נִתְקְנוּ זָכָר וּנְקֵבָה בַּחֲבִיבוּת בַּגַּן, וּמַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לְפָנֵיהֶם. מִיָּד הֵרַע לְסמא"ל בָּרְקִיעַ, וְיָרַד וְרָכַב עַל נָחָשׁ חָזָק וְנִרְאָה לְפָנָיו. מִיָּד הִתְעָרְבוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְאָז הִתְחַבֵּר סמא"ל עִם אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ וְנַעֲשׂוּ אֶחָד, וְלָקְחוּ אוֹתִיּוֹת, וְעָשׂוּ מִשָּׁם

בְּפִתּוּיָא בִּישָׁא וַעֲבִדוּ אוּמָנוּתָא יַתִּיר בְּאַתָּוון ק״ר אוּמָנוּת דְּשִׁקְרָא בְּגִין דְּאִתְהֲדָרוּ לְאַפְּכָא אַתָּוון בְּאוּמָנוּתָא בִּישָׁא. קו״ף דְּלָא יְכִיל לְקַיְימָא דְּלֵית לָהּ רַגְלִין קוֹפָא קַמֵּיהּ בְּנֵי נָשָׁא לֵית לֵיהּ קִיּוּמָא.

רי״ש רָע, אִלֵּין אִתְהַפְּכוּ בְּאוּמָנוּתָא בִּישָׁא עַל דְּנַפְּלוּ אָדָם וְאִתְּתֵיהּ וּבְאִלֵּין אַתָּוון ק״ר אוֹלִידוּ בְּנִין וְלָא הֲווֹ בְּקִיּוּמָא בְּדִיל זוֹהֲמָא דְּנָחָשׁ דְּאִשְׁתָּאִיב בְּחַוָּה מֵהַהוּא זוֹהֲמָא מַמָּשׁ אִתְיְלִיד קַיִן וּבְגִין דָּא אִשְׁתְּכַח קָטוֹלָא בְּגִין דְּנָחָשׁ אוּמָנוּתָא דִּילֵיהּ קָטוֹלָא הוּא וְאִתְעֲבִדוּ אַתָּוון עַד הָכָא.

בְּשַׁעְתָּא דְּתָב אָדָם בְּתִיּוּבְתָּא וְאַהֲדַר כְּמִלְקַדְמִין לְשָׁמְשָׁא בְּנוּקְבֵיהּ מָה כְּתִיב וַיּוֹלֶד בְּדִמּוּתוֹ כְּצַלְמוֹ דָּא הָוָה מֵתִיקוּנָא דְּרוּחָא וְגוּפָא כְּדָקָא יָאוֹת וּכְדֵין כְּתִיב (קֹהֶלֶת ה׳) יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וְאַהֲדְרוּ אַתָּוון בְּשִׁירוּתָא דשי״ן ותי״ו דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ד׳) כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר

לשון הקודש

וָהָלְאָה אֻמָּנוּת רָעָה בְּאוֹתִיּוֹת צ״ד צי״ר, וְהֵינוּ צ״ץ, וְצָדוּ אוֹתָם בְּפִתּוּי רַע, וְעָשׂוּ אֻמָּנוּת יְתֵרָה בְּאוֹתִיּוֹת ק״ר, אֻמָּנוּת שֶׁל שֶׁקֶר, מִשּׁוּם שֶׁחָזְרוּ לַהֲפֹךְ אוֹתִיּוֹת בְּאֻמָּנוּת רָעָה. קו״ף, שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲמֹד, שֶׁאֵין לוֹ רַגְלַיִם. קוֹף לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם אֵין לוֹ קִיּוּם.

רי״ש, רַע אֵלּוּ הִתְהַפְּכוּ בְּאֻמָּנוּת רָעָה עַד שֶׁנָּפְלוּ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, וּבְאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ ק״ר הוֹלִידוּ בָּנִים וְלֹא הָיוּ בְּקִיּוּם בִּשְׁבִיל זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּשְׁאֲבָה בְּחַוָּה, מֵאוֹתָהּ זֻהֲמָה מַמָּשׁ נוֹלַד קַיִן, וְלָכֵן נִמְצָא הַהֶרֶג, מִשּׁוּם שֶׁאֻמָּנוּת הַנָּחָשׁ הִיא הֶרֶג, וְהִתְעַכְּבוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד כָּאן.

בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם שָׁב בִּתְשׁוּבָה וְחָזַר כְּמוֹ קֹדֶם לְשַׁמֵּשׁ עִם נְקֵבָתוֹ, מַה כָּתוּב? וַיּוֹלֶד בְּדִמּוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, זֶה הָיָה מִתְקוֹן שֶׁל רוּחַ וְגוּף כָּרָאוּי, וְאָז כָּתוּב (קהלת ח) יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְחָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת בַּהִתְחָלָה שֶׁל שי״ן וְתָי״ו, שֶׁכָּתוּב (בראשית

תַּחַת הָבֶל שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת דְּקַדְמָאֵי לָאו הֲכִי וּמֵהָכָא אִתְבְּנֵי עַלְמָא בְּגוֹנָא אַחֲרָא דְאַלְפָא בֵּיתָא, קֵינָן וּמַהֲלַלְאֵל יֶרֶד, אִתּוֹסַף לְאַתְקָנָא סִידוּרָא דְעַלְמָא בְּשֶׁבַע קִטְרִין סְגֻלְגֶּלָן.

שֶׁבַע אַרְצוֹת אִינּוּן דָּא לְעֵילָּא מִן דָּא כְּמָה דְאִינּוּן שִׁבְעָה רְקִיעִין דָּא לְעֵילָּא מִן דָּא וְאִינּוּן אֶרֶץ אֲדָמָה אַרְקָא גֵּיא נְשִׁיָּה צִיָּה תֵּבֵל. תֵּבֵל לְעֵילָּא מִכֻּלְהוּ, דִּכְתִיב (תְּהִלִּים ט׳) וְהוּא יִשְׁפּוֹט בְּצֶדֶק כַּד נָפַק אָדָם מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן וְאִתְתַּרַךְ מִתַּמָּן אִתְרַמֵּי לְהַהוּא דְאִיקְרֵי אֶרֶץ וְאִיהוּ אֲתַר חָשׁוּךְ דְּלֵית תַּמָּן נְהִירוּ כְּלָל וְלָא מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם וְכֵינָן דְּאָדָם עָאל תַּמָּן דָּחִיל דְּחִילוּ סַגִּי וְלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת הֲוָה מֵלָהַטָא בְּכָל סִטְרִין גּוֹ אֶרֶץ.

כֵּיוָן דְּנָפַק שַׁבָּת וְהִרְהֵר תְּשׁוּבָה אַפִּיק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵיהּ לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי אֲדָמָה דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ג׳)

לשון הקודש

ד) כִּי שְׁתֵּי לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל. שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת, שֶׁהָרִאשׁוֹנִים לֹא כָּךְ, וּמִכָּאן נִבְנָה הָעוֹלָם בְּנֶגֶן אַחֵר שֶׁל אַלְפָא בֵּיתָא. קֵינָן וּמַהֲלַלְאֵל יֶרֶד, נוֹסַף לְתַקֵּן סִדּוּר הָעוֹלָם בְּשִׁבְעָה קְשָׁרִים.

שֶׁבַע אַרְצוֹת הֵן זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאוֹתָם שִׁבְעָה רְקִיעִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וְהֵם: אֶרֶץ, אֲדָמָה, אַרְקָא, גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה, תֵּבֵל. תֵּבֵל הִיא לְמַעְלָה מִכֻּלָּם, שֶׁכָּתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. כְּשֶׁיָּצָא אָדָם מִגַּן עֵדֶן וְגֹרַשׁ מִשָּׁם, הוּא נִזְרַק לְאוֹתָהּ שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, וְהוּא מָקוֹם חָשׁוּךְ שֶׁאֵין שָׁם אוֹר כְּלָל וְלֹא מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם. כֵּיוָן שֶׁאָדָם נִכְנַס לְשָׁם, הוּא פָּחַד פַּחַד גָּדוֹל, וְלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת הָיְתָה לוֹהֶטֶת בְּכָל הַצְּדָדִים בְּכָל הָאָרֶץ. **כֵּיוָן** שֶׁיָּצְאָה שַׁבָּת וְהִרְהֵר תְּשׁוּבָה, הוֹצִיא אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֲדָמָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית ג)

לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. בְּהַאי אִית נְהִירוּ דְּנָהִיר וְדִיוּקְנִין דְּכֹכְבַיָּא וּמַזָּל, וְתַמָּן יוֹמָא וְצִיּוּרִין דִּבְנֵי נַשָּׁא עִלָּאִין גַּבְרִין דְּנַפְקוּ מֵאָדָם בְּמֵאָה וּתְלָתִין שְׁנִין דְּקָא הָוָה מְשַׁמֵּשׁ בְּרוּחֵי נוּקְבֵי וְאִינּוּן עֲצִיבִין תָּדִיר, דְּלֵית בְּהוּ חֶדְוָה וְאִלֵּין מֵשָׁטְטֵי וְנָפְקֵי לְעַלְמָא דָּא וּמִתְהַפְּכָן לְסִטְרָא בִישָׁא וּמִתְהַדְּרָן תַּמָּן וְצָלַאן צָלוֹתָא וּמִתְיַישְּׁבָן בְּדוּכְתָּיְיהוּ תַּמָּן, וְזַרְעִין זָרְעִין בְּרֵיחַיִין, וְאַכְלֵי. וְחִטִּין לֵית תַּמָּן וְלָא חַד מִזְּ' מִינֵי תְּבוּאָה.

בְּהַאי אֲתַר אִתְיְלִיד קַיִן וְהֶבֶל, כֵּיוָן דְּחָטָא קַיִן אָחִית לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי אֲדָמָה דִּכְתִיב (בראשית ד') הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי אֲדָמָה וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ בְּגִין דְּתַמָּן אִתְדַּחָא וְאִתְתַּרַךְ.

וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהֲרְגֵנִי הַהוּא לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וַהֲוָה דָּחִיל וְהִרְהֵר תְּשׁוּבָה וְסָלִיק לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. בָּזֹאת יֵשׁ אוֹר שֶׁמֵּאִיר וּדְמָיוֹת שֶׁל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וְשָׁם יוֹם, וְצִיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם עֶלְיוֹנִים, גְּבָרִים שֶׁיָּצְאוּ מֵאָדָם בְּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׁ עִם רוּחוֹת נְקֵבוֹת, וְהֵם תָּמִיד עֲצוּבִים, שֶׁאֵין בָּהֶם חֶדְוָה, וְאֵלֶּה מְשׁוֹטְטִים וְיוֹצְאִים לָעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְהַפְּכִים לְצַד רַע, וְחוֹזְרִים לְשָׁם וּמִתְפַּלְּלִים תְּפִלָּה, וּמִתְיַשְּׁבִים בִּמְקוֹמָם שָׁם, וְזוֹרְעִים זְרָעִים בָּרֵחַיִם וְאוֹכְלִים, וְאֵין שָׁם חִטִּים. וְלָא אֶחָד מִזְּ' מִינֵי תְּבוּאָה.

בְּזֹאת הַמָּקוֹם נוֹלְדוּ קַיִן וְהֶבֶל, כֵּיוָן דְּחָטָא קַיִן הוֹרִיד אוֹתוֹ בָּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֲדָמָה, שֶׁכָּתוּב (שם ד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֲדָמָה. וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ, מְשׁוּם שֶׁשָּׁם נִדְחָה וְנִגְרַשׁ.

וְהָיָה כָּל מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי – אוֹתָהּ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְהָיָה פּוֹחֵד, וְהִרְהֵר תְּשׁוּבָה, וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לְאַרְקָא וַהֲוָה תַּמָּן וְאוֹלִיד בְּנִין בְּאַרְקָא וּבְאַרְקָא אִית נְהִירוּ דְּנָהִיר מִגּוֹ שְׁמְשָׁא, וְזַרְעִין זַרְעִין וְנָטְעִין אִילָנִין וְלֵית תַּמָּן חִטִּין וְלָא מֵאִינּוּן שֶׁבַע זִינֵי תְּבוּאָה. כָּל אִינּוּן דְּתַמָּן אִינּוּן מִתּוֹלָדִין דְּקַיִן וְאִינּוּן בִּתְרִין רֵישִׁין מִנְּהוֹן גַּבְרִין עִלָּאִין וּמִנְּהוֹן גַּבְרִין זְעִירִין וְלֵית בְּהוּ דַּעְתָּא שְׁלִים כְּשְׁאָר בְּנֵי נַשָׁא דְּהָכָא, לְזִמְנִין אִינּוּן זַכָּאִין וְאִתְהַדָּרָן לְסִטְרָא טָבָא וּלְזִמְנִין אִתְהַדָּרָן לְסִטְרָא בִּישָׁא וּמוֹלִידִין וּמֵתִין כְּשְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא.

אָדָם הָוָה בְּאַדָּמָה (וְאַרְקָא) עַד דְּאוֹלִיד שֵׁת וּמִתַּמָּן סָלִיק לְעֵילָּא ד׳ דַּרְגִּין וְסָלִיק לְהַאי אֲתַר דְּאִקְרֵי תֵּבֵל וְדָא תֵּבֵל אִיהוּ עִלָּאָה דְּכָלְהוּ דַּרְגִּין. כֵּיוָן דְּסָלִיק סָלִיק לַאֲתָר בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּאִקְרֵי בְּאִינּוּן שְׁמָהָן דַּהֲוָה דִּיוֹרֵיה בְּהוּ אֶרֶץ אַדָּמָה הַכִי אִקְרֵי דָּלִיג אָדָם תְּלָת דּוּכְתֵּי גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה, גֵּיא אִיהוּ אֲתַר וְדוּכְתָּא סַגִּי כְּהַאי פּוּתְיָא וְאַרְכָּא דְּגֵיהִנָּם

לשון הקודש

לְאַרְקָא, וַהֲיָה שָׁם וְהוֹלִיד בָּנִים בְּאַרְקָא, וּבְאַרְקָא יֵשׁ אוֹר שֶׁמֵּאִיר מִתּוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ, וְזוֹרְעִים זְרָעִים וְנוֹטְעִים אִילָנוֹת, וְאֵין שָׁם חִטִּים וְלֹא מֵאוֹתָם שִׁבְעָה מִינֵי תְּבוּאָה. כָּל אוֹתָם שֶׁשָּׁם הֵם מִתּוֹלְדוֹת קַיִן, וְהֵם עִם שְׁנֵי רָאשִׁים, מֵהֶם גְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וּמֵהֶם גְּבָרִים קְטַנִּים, וְאֵין בָּהֶם דַּעַת שְׁלֵמָה כִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁכָּאן. לִפְעָמִים הֵם צַדִּיקִים וְחוֹזְרִים לַצַּד הַטּוֹב, וְלִפְעָמִים חוֹזְרִים לַצַּד הָרָע, וּמוֹלִידִים וּמֵתִים כִּשְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם.

אָדָם הָיָה בָּאֲדָמָה (וְאַרְקָא), עַד שֶׁהוֹלִיד שֵׁת, וּמִשָּׁם עָלָה לְמַעְלָה אַרְבַּע דְּרָגוֹת, וְעָלָה לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא תֵּבֵל. וְתֵבֵל זוֹ הִיא הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת. כֵּיוָן שֶׁעָלָה, עָלָה לִמְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא בְּאוֹתָם שֵׁמוֹת שֶׁדִּיּוּרוֹ הָיָה בָּהֶם, אֶרֶץ אֲדָמָה כָּךְ נִקְרָא. דִּלֵּג אָדָם שְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת – גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה. גֵּיא הוּא אֲתַר וּמָקוֹם גָּדוֹל כְּמוֹ רַחַב וְאֹרֶךְ

בַּגַּיָא וּנְשִׁיָּה וְצִיָּה אִתְבַּדָּרוּ אִינּוּן דְּבָנוּ מַגְדְּלָא וְאוֹלִידוּ תַּמָּן עַל דְּאַרְגִּיזוּ לְמַלְכָּא עִלָּאָה בְּגִין דָּא קָרִיב לְנוּרָא דְּדָלִיק.

וְאִית בְּנֵי נָשָׁא יְקִירֵי בְכָל עוּתְרָא וְעֻפְרוֹת זָהָב וְאַבְנִין יְקִירִין מָאן דְּעָאל תַּמָּן וַהֲוָה מִתֵּבֵל בְּחַמִּידוּ דְּהַהוּא עוּתְרָא יָהֲבִין לֵיהּ וְסָלִיק לְזִמְנִין לְדוּכְתָּא דְּאִקְרֵי נְשִׁיָּה בְּגִין דְּאִתְנְשֵׁי תַּמָּן וְנָחִית לְהַאי גֵּיא וְלָא יָדַע אֲתַר דַּהֲוָה מִתַּמָּן. גֵּיא דָּא הוּא בְּאֶמְצָעוּתָא דְּעֵילָּא וְתַתָּא וְדָא אִקְרֵי גֵּיא בֶּן הִנּוֹם. וּרְצוּעָה חָדָא נָפְקָא מִתַּמָּן לְעֵילָּא לְהַאי תֵּבֵל וְאִיקְרֵי אוֹף הָכִי גֵּיא בֶּן הִנּוֹם וְתַמָּן פְּתָחָא דְּגֵיהִנָּם.

אִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּתַמָּן כּוּלְהוּ יָדְעֵי חַרְשִׁין וְחַכְמָאן יְקִירִין וְתַמָּן זַרְעֵי וְנַטְעֵי אִילָנִין וְלֵית תַּמָּן חִטִּין וְלָא חַד מִשְׁבְּעַת הַמִּינִים. בְּנְשִׁיָּה אִית בְּנֵי נָשָׁא כּוּלְהוּ קְטִיעִין זְעִירִין וְלֵית לְהוֹן חוֹטְמִין בָּר תְּרֵין נוּקְבִין דְּנָפִיק בְּהוּ רוּחָא וְכָל מָה דְּעַבְדֵי מִיָּד מִשְׁתַּכְּחֵי וְעַל דָּא אִקְרֵי נְשִׁיָּה וְזַרְעֵי

לשון הקודש

הַגֵּיהִנֹּם. בְּגֵיא וּנְשִׁיָּה וְצִיָּה הִתְפַּזְּרוּ אוֹתָם שֶׁבָּנוּ מִגְדָּל וְהוֹלִידוּ שָׁם עַל שֶׁהִרְגִּיזוּ אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, לָכֵן זֶה קָרוֹב לָאֵשׁ הַדּוֹלֶקֶת.

וְיֵשׁ בְּנֵי אָדָם נִכְבָּדִים בְּכָל עֹשֶׁר וְעֻפְרוֹת זָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת. מִי שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם וְהָיָה מִתֵּבֵל, בְּחֶמְדַּת אוֹתוֹ הָעֹשֶׁר נוֹתְנִין לוֹ, וְלִפְעָמִים עוֹלֶה לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא נְשִׁיָּה, מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁכַּח שָׁם. יוֹרֵד לַגֵּיא הַזֶּה וְלֹא יוֹדֵעַ אֶת הַמָּקוֹם שֶׁהָיָה מִשָּׁם. גֵּיא הוּא בָּאֶמְצַע שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, וְזֶה נִקְרָא גֵּיא בֶּן הִנֹּם, וּרְצוּעָה אַחַת יוֹצֵאת מִשָּׁם לְמַעְלָה לַתֵּבֵל הַזֹּאת, וְנִקְרֵאת אַף כָּךְ גֵּיא בֶּן הִנֹּם, וְשָׁם פֶּתַח הַגֵּיהִנֹּם.

אוֹתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁשָּׁם, כֻּלָּם יוֹדְעִים כְּשָׁפִים וְחָכְמוֹת נִכְבָּדוֹת, וְשָׁם זוֹרְעִים וְנוֹטְעִים עֵצִים, וְאֵין שָׁם לֹא חִטִּים וְלֹא אֶחָד מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים. בַּנְּשִׁיָּה יֵשׁ בְּנֵי אָדָם כֻּלָּם קְטוּעִים קְטַנִּים, וְאֵין לָהֶם חֲטָמִים, פֵּרֻט לִשְׁנֵי נְקָבִים שֶׁיּוֹצֵאת בָּהֶם

וְנַטְעֵי אִילָנִין וְלֵית תַּמָּן חִטִּין וְלָא מִשְׁבְּעַת הַמִּינִים.

צְיָ"ה אִיהוּ אֲתַר כִּשְׁמֵיה בֵּיה יְבַשּׁוּתָא בְּכוֹלָּא וְתַמָּן בְּנֵי נָשָׁא שַׁפִּירָן בְּחֵיזוּ וּמִגּוֹ דְּאִיהוּ צְיָה כַּד יַדְּעֵי אֲתַר דְּמִקּוֹרָא דְּמַיִין נָבְעִין עָאלִין תַּמָּן וּלְזִמְנִין דְּסָלְקִין מִגּוֹ אֲתַר דְּמַיָּא וְסָלְקִין לְהַאי תֵּבֵל וְאִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא יַתִּיר מִבְּנֵי נָשָׁא אַחֲרָנִין וּבֵינַיְיהוּ דְּיוּרִין טָבִין וְעוּתְרָא סַגִּי וְזַרְעֵי זְעִיר מִגּוֹ יְבַשּׁוּתָא דְּהָתָם וְנַטְעֵי אִילָנִין וְלָא מַצְלִיחִין וְתִיאוּבְתָּא דִּילְהוֹן לִבְנֵי נָשָׁא דְּהָכָא. וּמִכָּלְהוּ לֵית דְּאַכְלֵי נַהֲמָא כַּד (ס"א בָּר) **אִלֵּין דְּהָכָא דְּבְתָבֵל הָכָא לְעֵילָּא מִכָּל אִלֵּין תֵּבֵל וּכְתִיב** (תְּהִלִּים ט') **וְהוּא יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.**

כְּגַוְונָא דְּכָל אִלֵּין אַרְעָאן אִית בְּהַאי תֵּבֵל וְכָל אִלֵּין שְׁמָהָן אִית לְהוּ אוֹף הָכִי בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, אִית הָכָא כְּגַוְונָא דְּאִינּוּן דּוּכְתֵי תְּחוּמִין וְדוּכְתֵי הָכָא וְאִיקְרֵי כָּל חַד וְחַד כְּגַוְונָא דְּהַהוּא דּוּכְתָּא דִּלְתַתָּא. וְכָל אִלֵּין בְּדִיּוּרִין דִּבְנֵי

לשון הקודש

רוּחַ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹשִׂים מְיֻד שׁוֹכְחִים, וְעַל כָּךְ נִקְרֵאת נְשִׁיָּה, וְזוֹרְעִים וְנוֹטְעִים עֵצִים,

וְאֵין שָׁם חִטִּים וְלֹא מִשְׁבְּעַת הַמִּינִים.

צְיָ"ה הוּא מָקוֹם כְּשְׁמוֹ, יֵשׁ שָׁם יֹבֶשׁ שֶׁל הַכֹּל, וְשָׁם בְּנֵי אָדָם יָפִים לְמַרְאֶה, וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא צִיָּה, כְּשֶׁיּוֹדְעִים מָקוֹם שֶׁל מְקוֹר מַיִם נוֹבְעִים, נִכְנָסִים לְשָׁם, וְלִפְעָמִים שֶׁעוֹלִים מִתּוֹךְ הַמָּקוֹם שֶׁל הַמַּיִם וְעוֹלִים לַתֵּבֵל הַזּוֹ, וְהֵם בְּנֵי אֱמוּנָה יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים, וּבֵינֵיהֶם דִּיּוּרִים טוֹבִים וְעֹשֶׁר רַב, וְזוֹרְעִים מְעַט מִתּוֹךְ הַיֹּבֶשׁ שֶׁל שָׁם, וְנוֹטְעִים עֵצִים וְלֹא מַצְלִיחִים, וּתְשׁוּקָתָם לִבְנֵי אָדָם שֶׁל כָּאן, וּמִכֻּלָּם אֵין אוֹכְלֵי לֶחֶם – כְּמוֹ (רק) אֶלָּה שֶׁכָּאן בַּתֵּבֵל, כָּאן מֵעַל כָּל אֵלֶּה תֵּבֵל, וְכָתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

כְּמוֹ שֶׁכָּל אֵלּוּ הָאֲרָצוֹת יֵשׁ בַּתֵּבֵל הַזֹּאת, וְכָל אֵלֶּה הַשָּׁמוֹת יֵשׁ לָהֶם אַף כָּךְ, מְשׁוּם שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, יֵשׁ כָּאן כְּמוֹ שֶׁל אוֹתָם מְקוֹמוֹת תְּחוּמִים וּמְקוֹמוֹת כָּאן,

נָשָׂא מְשַׁנְיָין אִלֵּין מֵאִלֵּין דִּכְתִיב (תהלים ק"ד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר רָזִין עִלָּאִין אִתְגַּלְיָין בְּהָנֵי תְּרֵי קְרָאֵי. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, לְמִנְדַּע יְקָרָא עִלָּאָה רָזָא דִּמְהֵימָנוּתָא דְּמִגּוֹ רָזָא דְּנָא אִתְבְּרֵי אָדָם. תָּא חֲזֵי בְּרָזָא דְּאִתְבְּרִיאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ אִתְבְּרֵי אָדָם. בְּהוּ כְּתִיב אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (בְּהִבָּרְאָם). בְּאָדָם כְּתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. בְּהוּ כְּתִיב בְּהִבָּרְאָם. בְּאָדָם כְּתִיב בְּיוֹם הִבָּרְאָם. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. מֵהָכָא כָּל דְּיוּקְנָא דְּלָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ דְּכַר וְנוּקְבָא לָאו אִיהוּ דְּיוּקְנָא עִלָּאָה כְּדְקָא חֲזֵי. וּבְרָזָא דְּמַתְנִיתִין אוֹקִימְנָא.

תָּא חֲזֵי, בְּכָל אֲתַר דְּלָא אִשְׁתְּכַחוּ דְּכַר וְנוּקְבָא

לשון הקודש

וְנִקְרָא כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁלְּמַטָּה, וְכָל אֵלֶּה בַּדְּיוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם מְשֻׁנִּים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, שֶׁכָּתוּב (שם קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: ע"כ מההשמטות.

זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים הִתְגַּלּוּ בִּשְׁנֵי הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם לְדַעַת הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, סוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁמִּתּוֹךְ סוֹד זֶה נִבְרָא אָדָם. בֹּא רְאֵה, בַּסּוֹד שֶׁל שָׁמַיִם וָאָרֶץ נִבְרָא אָדָם, בָּהֶם כָּתוּב אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ [בְּהִבָּרְאָם]. בְּאָדָם כָּתוּב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם. בָּהֶם כָּתוּב בְּהִבָּרְאָם, וּבְאָדָם כָּתוּב בְּיוֹם הִבָּרְאָם. זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. מִכָּאן, כָּל דְּמוּת שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּהּ זָכָר וּנְקֵבָה, אֵינָהּ דְּמוּת עֶלְיוֹנָה כָּרָאוּי, וּבְסוֹד הַמִּשְׁנָה בְּאַרְנוּ.

בְּאָ רְאֵה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאִים

כְּחֲדָא קְדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁוֵי מְדוֹרֵיהּ בְּהַהוּא אֲתַר. וּבְרָכָאן לָא אִשְׁתַּכְּחוּ אֶלָּא בְּאֲתַר דְּאִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. דִּכְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הִבָּרְאָם. וְלָא כְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. דְּאַפִּילּוּ אָדָם לָא אִקְרֵי אֶלָּא דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֲדָא.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִיּוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא בְּרָכָאן לָא אִשְׁתַּכְּחוּ בְּעָלְמָא וְאִתְאֲבִידוּ בְּכָל יוֹמָא. דִּכְתִיב, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבַד. מַאי אָבַד, אֹבֵד בְּרָכָאן דְּהַווּ שָׁרְיָין בֵּיהּ כְּמָה דִּכְתִיב, (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. וּכְתִיב, (ירמיה ז) אָבְדָה הָאֱמוּנָה. כְּגַוְונָא דָּא כְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וּכְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים. מִשֵּׁ"ת אִתְיַיחֲסוּ כָּל דָּרֵי עָלְמָא וְכָל אִנּוּן צַדִּיקֵי קִשׁוֹט דְּהַווּ בְּעָלְמָא.

לשון הקודש

זָכָר וּנְקֵבָה בְּאֶחָד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא שָׁם אֶת מְדוֹרוֹ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם, וְהַבְּרָכוֹת לֹא נִמְצָאוֹת רַק בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצְאִים זָכָר וּנְקֵבָה, שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הִבָּרְאָם, וְלֹא כָתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. שֶׁאֲפִלּוּ אָדָם לֹא נִקְרָא אֶלָּא זָכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא נִמְצְאוֹת בְּרָכוֹת בָּעוֹלָם, וְהֵם אוֹבְדוֹת בְּכָל יוֹם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד. מָה אָבַד? אִבֵּד הַבְּרָכוֹת שֶׁהָיוּ שׁוֹרוֹת בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. וְכָתוּב (ירמיה ז) אָבְדָה הָאֱמוּנָה. כְּמוֹ זֶה כָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם, וְכָתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים. מִשֶּׁ"ת הִתְיַחֲסוּ כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אִלֵּין אַתְוָון בַּתְרָאִין דְּהַוּוּ בְּאוֹרַיְיתָא **אִשְׁתַּכְּחוּ בְּתַר דַּעֲבַר אָדָם עַל אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא כֻּלְּהוּ** (בְּסֵדֶר תשר"ק. וּבְגִין כָּךְ קָרָא לְהַהוּא בְּרָא דְּאִיהוּ כִּדְמוּתוֹ (דף נו ע"א) **בְּצַלְמוֹ** שֵׁ"ת דְּאִנּוּן קִיּוּמָא דְּאַתְוָון). **וּבְתִיּוּבְתֵּיהּ** (ס"א וּבְתִיאוּבְתֵּיהּ)

לְקַמֵּי מָאנֵי דְּהוּא אָחִיד בְּאִלֵּין תְּרֵין. וּמִכְּדֵין אִתְהַדְּרוּ אַתְוָון לְמִפְרַע בְּסֵדֶר תשר"ק.

וּבְגִין דָּא קָרָא לְהַהוּא בְּרָא דְּאִתְיְלִיד לֵיהּ דְּאִיהוּ בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ שֵׁ"ת דְּאִנּוּן סִיּוּמָא דְּאַתְוָון. וְלָא אִתְתַּקָּנוּ אַתְוָון עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְּסִינַי. וּכְדֵין אַהֲדְרוּ אַתְוָון עַל תִּקּוּנַיְיהוּ כְּיוֹמָא דְּאִתְבְּרִיאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאִתְכַּסַּם עָלְמָא וְקַיְימָא עַל קִיּוּמֵיהּ.

רִבִּי אַבָּא אָמַר יוֹמָא דְּעָבַר אָדָם עַל פְּקוּדָא דְּמָאנֵי, בָּעְיָין שָׁמַיִם וָאָרֶץ (לְאִתְנַגָּפָא) **לְאִתְעַקָּרָא מֵאַתְרַיְיהוּ. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּאִנּוּן לָא**

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת הַלָּלוּ שֶׁהָיוּ בַּתּוֹרָה [לְהֶמְצֵא] נִמְצְאוּ אַחַר שֶׁעָבַר אָדָם עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כֻּלָּם [בְּסֵדֶר תשר"ק. וְלָכֵן קָרָא לְאוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁהוּא כִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ שֵׁ"ת, שֶׁהֵם קִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת]. **וּבְתִשׁוּבָתוֹ** [וּבִתְשׁוּקָתוֹ] **לְפָנַי רִבּוֹנוֹ אָחַז בִּשְׁנֵי אֵלֶּה**, וּמֵאָז חָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמִפְרַע בְּסֵדֶר תשר"ק.

וְלָכֵן קָרָא לְאוֹתוֹ בֵּן שֶׁנּוֹלַד לוֹ שֶׁהוּא בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ שֵׁ"ת, שֶׁהֵם סִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת. וְלֹא נִתְקְנוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, וְאָז חָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת עַל תִּקּוּנָם כְּיוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהִתְכַּסֵּם הָעוֹלָם וְעָמַד עַל קִיּוּמוֹ. **רַבִּי** אַבָּא אָמַר, בְּיוֹם שֶׁעָבַר אָדָם עַל מִצְוַת רִבּוֹנוֹ, רָצוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ [לְהִנָּגֵף]

קָיְמוּ אֶלָּא עַל בְּרִית דִּכְתִיב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וְאָדָם עָבַר בְּרִית שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהֵמָּה כְאָדָם עָבְרוּ בְּרִית. וְאִלְמָלֵא דְּגָלֵי קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּזִמִּינִין יִשְׂרָאֵל לְקַיְּמָא עַל טוּרָא דְּסִינַי לְקַיְּמָא הַאי בְּרִית, לָא אִתְקַיַּים עָלְמָא (דִּין). רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר כָּל מָאן דְּאוֹדֵי עַל חֲטָאֵיהּ, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁבִיק לֵיהּ וּמָחִיל עַל חוֹבֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, עֲבַד הַאי בְּרִית וְקַיְּמָא עֲלֵיהּ עָלְמָא. מְנָלַן דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית) בָּרָא שִׁית, דָּא בְּרִית דְּעָלְמָא קַיְּמָא עֲלֵיהּ. שִׁית דְּמִנֵּיהּ נְגִידִין וְנָפְקָא בִּרְכָאן לְעָלְמָא וְעֲלֵיהּ אִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְאָדָם עָבַר עַל הַאי בְּרִית וְאַעְבַּר לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ (ס"א מֵעִמֵּיהּ).

לשון הקודש

לְהַעֲקֵר מִמְּקוֹמָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא עָמְדוּ רַק עַל הַבְּרִית, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וְאָדָם עָבַר בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהֵמָּה כְאָדָם עָבְרוּ בְרִית. וְאִלְמָלֵא שֶׁגָּלוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד עַל הַר סִינַי לְקַיֵּם אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, לֹא הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם [וַהֲוָה]. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כָּל מִי שֶׁמּוֹדֶה עַל חֶטְאוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵנִיחַ לוֹ וּמוֹחֵל לוֹ עַל חֶטְאוֹ.

בָּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה בְּרִית זוֹ וְהֶעֱמִיד עָלֶיהָ אֶת הָעוֹלָם. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב [בְּרֵאשִׁית], בָּרָא שִׁית. זוֹ הַבְּרִית שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ. שִׁית שֶׁמִּמֶּנּוּ שׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים בְּרָכוֹת לָעוֹלָם, וְעָלֶיהָ נִבְרָא הָעוֹלָם. וְאָדָם עָבַר עַל הַבְּרִית הַזּוֹ וְהֶעֱבִירָהּ מִמְּקוֹמָהּ [ס"א מֵעִמּוֹ].

הַאי בְּרִית אִתְרְמִיזַת בְּאָת יו"ד אָת זְעֵירָא עִקָּרָא וְיסוֹדָא דְעָלְמָא. כַּד אוֹלִיד בַּר, אוֹדֵי עַל חֻטְאוֹ וְקָרָא שְׁמֵיהּ שֵׁ"ת. וְלָא אַדְכַּר בֵּיהּ יו"ד לְמֶהֱוֵי שִׁית, בְּגִין דְעָבַר עֲלֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (מֵהָכָא) מִנֵּיהּ אִשְׁתִּיל עָלְמָא וְאִתְיַיחַסוּ כָּל דָּרֵי זַכָּאָה דְעָלְמָא (מִשֵּׁת).

וְתָא חֲזֵי, כַּד קָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, עָאל בֵּין תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין רָזָא דִבְרִית. וּמָאן אִינּוּ בֵּי"ת. וְעָאל בֵּין תְּרֵין אַתְוָון דְאִשְׁתְּאָרוּ וְיָהִיב לֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל. וְכַד עָאל בי"ת רָזָא דִבְרִית בֵּין תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין דְאִנּוּן שי"ן תי"ו (עָאלוּ) וְאִתְעֲבִידוּ שַׁבָּ"ת. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדוֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם. כְּמָא דְהַוָה שִׁירוּתָא דְעָלְמָא לְאִתְיַיחָסָא בְּהוּ כָּל דָּרֵי עָלְמָא

לשון הקודש

בְּרִית זוֹ נִרְמָזָה בְּאוֹת יו"ד, אוֹת קְטַנָּה עִקָּר וְיסוֹד הָעוֹלָם. כְּשֶׁהוֹלִיד בֵּן, הוֹדָה עַל חֶטְאוֹ וְקָרָא שְׁמוֹ שֵׁ"ת, וְלֹא הִזְכִּיר בּוֹ יו"ד לִהְיוֹת שִׁית, מִשּׁוּם שֶׁעָבַר עָלָיו. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [מִפֶּאן] מִמֶּנּוּ שָׁתַל אֶת הָעוֹלָם, וְהִתְיַחֲסוּ כָּל דּוֹרוֹת צַדִּיקֵי הָעוֹלָם [מִשֵּׁת].

וּבֹא וּרְאֵה, כְּשֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, נִכְנַס בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ סוֹד הַבְּרִית, וּמִיהוּ? בֵּי"ת. וְנִכְנַס בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ, וְנָתַן אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁנִּכְנְסָה בֵּי"ת, סוֹד הַבְּרִית, בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, שֶׁהֵם שִׁי"ן תָּי"ו, [נִכְנְסוּ] וְנַעֲשׂוּ שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁהָיָה רֵאשִׁית הָעוֹלָם לְהִתְיַחֵס בָּהֶם כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם מִשְּׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ ש"ת, הָיוּ

מֵאִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון ש"ת הֲווֹ תַּלְיָין עַד דְּאִשְׁתַּכְלַל עָלְמָא כְּדְקָא יָאוּת וְעָאל בֵּינַיְיהוּ בְּרִית קַדִּישָׁא וְאִשְׁתַּכְלַל בִּשְׁלִימוּ וְאִתְעֲבִידוּ שַׁבָּ"ת.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אִלֵּין תְּרֵין אַתְוָון אִשְׁתַּכְלוּ בְּאָת בֵּי"ת וְכַד אִתְהַדַּר אַתְוָון לְמַפְרֵעַ מִן יוֹמָא דְּאִתְיְלִיד שֵׁת אֲהַדְּרוּ אַתְוָון בְּכָל דָּרָא וְדָרָא עַד דְּמָטֵי יִשְׂרָאֵל לְטוּרָא דְסִינַי וְאִתְתַּקָּנוּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְתַתָּא אִתְהַדְּרוּ. וּבְכָל דָּרָא וְדָרָא הָוָה גָּפִיף עָלְמָא בְּאַתְוָון וְלָא מִתְיַשְּׁבִין בְּדוּכְתַּיְיהוּ. כַּד אִתְיַהֲבַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל אִתְתַּקַּן כֻּלָּא (נ"א אַתְוָון כֻּלְּהוּ אִתְתַּקָּנוּ) רִבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר בְּיוֹמֵי אֱנוֹשׁ הֲווֹ חַכִּימִין בְּנֵי נָשָׁא בְּחָכְמָה דְּחַרְשִׁין וְקוֹסְמִין וּבְחָכְמָתָא לְמֶעֱצַר לְחֵילֵי דִּשְׁמַיָּא. וְלָא הָוָה בַּר נָשׁ מִיּוֹמָא דְּנָפַק אָדָם מִגִּנְתָּא דְּעֵדֶן וְאַפִּיק עִמֵּיהּ חָכְמָתָא דְּטַרְפֵּי אִילָנָא דְּאִשְׁתַּדַּל בָּהּ.

לשון הקודש

תְּלוּיִים עַד שֶׁנִּתְקַן הָעוֹלָם כָּרָאוּי וְנִכְנַס בֵּינֵיהֶם הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ, וְנִתְקַן בִּשְׁלֵמוּת וְנַעֲשָׂה שַׁבָּ"ת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵלּוּ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ נִתְקְנוּ בְּאוֹת בֵּי"ת, וּכְשֶׁחָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרֵעַ מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד שֵׁת, חָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַד שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי וְנִתְקְנוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לְמַטָּה חָזְרוּ. וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר הָיָה מְחֻבָּק הָעוֹלָם בָּאוֹתִיּוֹת וְלֹא מִתְיַשְּׁבִים בִּמְקוֹמָם. כְּשֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַכֹּל נִתְקַן (נ"א כָּל הָאוֹתִיּוֹת נִתְקְנוּ). רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, בִּימֵי אֱנוֹשׁ הָיוּ הָאֲנָשִׁים חֲכָמִים בְּחָכְמָה שֶׁל כְּשָׁפִים וְקוֹסְמִים וּבְחָכְמָה לַעֲצֹר אֶת חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם. וְלֹא הָיָה בֶּן אָדָם מִיּוֹם שֶׁיָּצָא

דְּהָא אָדָם וְאִתְּתֵיהּ וְאֱנוֹן דְּנָפְקוּ מִנַּיְהּ עַד דְּאָתָא אֱנוֹשׁ, שְׁבִיקוּ לָהּ.

כַּד אָתָא אֱנוֹשׁ חָמָא לוֹן וְחָמָא חָכְמָתְהוֹן מְשַׁנְּיָין (ס"א מְשַׁטְּיָין) עִלָּאִין. וְאִשְׁתַּדְּלוּ בְּהוֹן וְעָבְדִין (בה) עֲבִידְתִּין וְחַרְשִׁין וְקוֹסְמִין וְאוֹלִיפוּ מִנְּהוֹן עַד דְּאִתְפַּשְׁטַת הַהִיא חָכְמָתָא בְּדָרָא דְּמַבּוּל. וְכֻלְּהוּ הֲווֹ עַבְדֵי עֲבִידְתַּיְיהוּ לְאַבְאָשָׁא.

וְהֲווּ מִתְתַּקְפֵי לְגַבֵּי נֹחַ בְּאֱנוֹן חָכְמָתָן. וְאָמְרֵי דְּלָא יְכִיל דִּינָא דְּעָלְמָא לְאַשְׁרָאָה עֲלַיְיהוּ, דְּהָא אֱנוֹן עָבְדֵי חָכְמָתָא לְדַחְיָא לְכָל אֱנוֹן מָארֵי דְּדִינָא. וּמֵאֱנוֹשׁ שָׁרִיאוּ כֻּלְּהוּ לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאִלֵּין חָכְמָתָן הָדָא הוּא דִּכְתִיב אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יְיָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר כָּל אֱנוֹן זַכָּאִין דְּהֲווּ בְּהוּ לְבָתַּר בְּהַהוּא דָּרָא, כֻּלְּהוּ הֲווֹ מִשְׁתַּדְּלֵי לְמֶחֱאָה בְּהוּ

לשון הקודש

אָדָם מִגַּן עֵדֶן וְהוֹצִיא עִמּוֹ חָכְמָה שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל הָאִילָן שֶׁהִתְעַסֵּק בָּהּ. שֶׁהֲרֵי אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, וְאוֹתָם שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ עַד שֶׁבָּא אֱנוֹשׁ, עָזְבוּ אוֹתָהּ.

כְּשֶׁבָּא אֱנוֹשׁ, רָאָה אוֹתָם וְרָאָה אֶת חָכְמָתָם מְשֻׁנָּה (ס"א מְשֻׁטָּה) אֶת הָעֶלְיוֹנִים, וְעָסְקוּ בָּהֶם וְעָשׂוּ (בָּהֶם) מַעֲשִׂים וּכְשָׁפִים וְקֶסָמִים וְלָמְדוּ מֵהֶם, עַד שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה אוֹתָהּ חָכְמָה בְּדוֹר הַמַּבּוּל. וְכֻלָּם הָיוּ עוֹשִׂים מַעֲשֵׂיהֶם לְהָרַע.

וְהָיוּ מִתְחַזְּקִים כְּלַפֵּי נֹחַ בְּאוֹתָן חָכְמוֹת, וְאוֹמְרִים שֶׁלֹּא יָכוֹל דִּין הָעוֹלָם לְשָׁרוֹת עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי הֵם עוֹשִׂים חָכְמָה לְדָחוֹת אֶת כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּין. וּמֵאֱנוֹשׁ הִתְחִילוּ כֻּלָּם לְהִתְעַסֵּק בַּחָכְמוֹת הַלָּלוּ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם ה'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אוֹתָם צַדִּיקִים שֶׁהָיוּ בֵּינֵיהֶם אַחַר אוֹתוֹ הַדּוֹר, כֻּלָּם הָיוּ

(נ"א בגין דְּלָא אִתְעַנָּשׁוּ עֲלַיְיהוּ) כְּמוֹ יֶרֶד מְתוּשְׁלַח וְחֲנוֹךְ. וְלָא יָכִילוּ. עַד דְּאִתְפַּשְׁטוּ חַיָּיבִין מָרְדֵי בְמָאֲרֵיהוֹן וְאָמְרֵי (איוב כא) מַה שַׁדַּי כִּי נַעַבְדֶנּוּ.

וְכִי הַאי טִפְּשׁוּתָא הֲוּוֹ קָא אָמְרֵי. אֶלָּא בְּגִין דְּהֲווּ יָדְעֵי כָּל אִנּוּן חָכְמְתָן וְכֻלְּהוּ מִמַּנָּן דְּעָלְמָא דְּאִתְפַּקְּדָן עֲלַיְיהוּ וַהֲווּ מְרַחֲצָן בְּהוּ. עַד דְּאָתִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא כְּדְקָא חָזֵה. דְּהָא (דף נו ע"ב) בְּקַדְמִיתָא חָזֵה מַיִם בְּמַיִם. וּלְבָתַר אָתִיב לֵיהּ לְעָלְמָא כְּדְקַדְמִיתָא. וְלָא אִתְחָרִיב מִכֹּלָּא. דְּהָא בְּרַחֲמִין אַשְׁגַּח עֲלַיְיהוּ. דִּכְתִיב, (תהלים כט) יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב. וְלָא כְּתִיב אֱלֹהִים.

בְּיוֹמוֹי דֶּאֱנוֹשׁ אֲפִלּוּ יְנוּקֵי דְּהַהוּא (יומא) דָּרָא כְּלְהוּ הֲווּ מַשְׁגְּחָן בְּחָכְמָתָאן עִלָּאִין וְהֲווֹ מִסְתַּכְּלָן בְּהוּ. אָמַר רַבִּי יֵיסָא אִי הָכִי טִפְּשִׁין הֲווּ דְּלָא הֲווּ

לשון הקודש

מִשְׁתַּדְּלִים לִמְחוֹת בָּהֶם (נ"א כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵעָנְשׁוּ עֲלֵיהֶם), כְּמוֹ יֶרֶד מְתוּשֶׁלַח וַחֲנוֹךְ, וְלֹא יָכְלוּ, עַד שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ רְשָׁעִים הַמּוֹרְדִים בְּרִבּוֹנָם, וְאָמְרוּ (איוב כא) מַה שַּׁדַּי כִּי נַעַבְדֶנּוּ.

וְכִי הַטִּפְּשׁוּת הַזּוֹ הֵם הָיוּ אוֹמְרִים? אֶלָּא מְשׁוּם שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים כָּל אוֹתָם הַחָכְמוֹת וְכָל אוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהֻפְקְדוּ עֲלֵיהֶם וְהָיוּ סוֹמְכִים עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁהֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם כְּשֶׁהָיָה. שֶׁהֲרֵי בַּתְּחִלָּה הָיָה מַיִם בְּמַיִם, אַחַר כָּךְ הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם כְּבַתְּחִלָּה, וְלֹא נֶחֱרַב מֵהַכֹּל, שֶׁהֲרֵי בְּרַחֲמִים הִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, שֶׁכָּתוּב (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב, וְלֹא כָתוּב אֱלֹהִים.

בִּימֵי אֱנוֹשׁ אֲפִלּוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל אוֹתוֹ [הַיּוֹם] הַדּוֹר הָיוּ מַשְׁגִּיחִים בְּחָכְמוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְהָיוּ מִסְתַּכְּלִים בָּהֶם. אָמַר רַבִּי

יָדְעִין דְּמַיִן קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיְתָאָה עֲלַיְיהוּ מֵי טוֹפָנָא וִימוּתוּן בְּהוּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק מִנַּדָּע יָדְעֵי. אֲבָל אֲחִידוּ טִפְּשׁוּתָא בְּלִבַּיְיהוּ. דְּאִנּוּן הֲווֹ יָדְעֵי הַהוּא מַלְאָכָא דְּמַמָּנָא עַל אֶשָּׁא וְהַהוּא דְּמַמָּנָא עַל מַיָּא וְהֲווֹ יָדְעִין לְמֶעֱצַר לוֹן דְּלָא יָכְלִין לְמֶעְבַּד דִּינָא עֲלַיְיהוּ. וְאִנּוּן לָא הֲווֹ יָדְעֵי דְּקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁלִיט עַל אַרְעָא וּמְנֵיהּ יֵיתֵי דִּינָא עַל עָלְמָא. (דף נו ע"ב)

אֶלָּא הֲווֹ חָמָאן דְּעָלְמָא אִתְפַּקַּד בִּידָא דְּאִנּוּן מְמַנָּן וּבְהוּ כָּל מִלֵּי עָלְמָא. וּבְגִינֵי כָּךְ לָא הֲווֹ מִסְתַּכְּלָן בֵּיהּ בְּקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלָא מַשְׁגִּיחִין בְּעָבִידְתֵּיהּ. עַד דְּאַרְעָא אִתְחַבָּלַת. וְרוּחַ קַדְּשָׁא אַכְרִיז בְּכָל יוֹמָא וְאָמַר (תהלים קד) יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. וְאוֹרִיךְ קַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא לוֹן כָּל

לשון הקודש

יֵיסָא, אִם כָּךְ, טִפְּשִׁים הָיוּ שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָבִיא עֲלֵיהֶם מֵי מַבּוּל וְיָמוּתוּ בָהֶם?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יָדוּעַ הָיוּ יוֹדְעִים, אֲבָל אָחֲזוּ טִפְּשׁוּת בְּלִבָּם. שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים אוֹתוֹ מַלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל אֵשׁ וְאוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה עַל הַמַּיִם, וְהָיוּ יוֹדְעִים לַעֲצֹר אוֹתָם שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת דִּין עֲלֵיהֶם. וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ וּמְמֻנוּ יָבֹא דִּין עַל הָעוֹלָם?

אֶלָּא הָיוּ רוֹאִים שֶׁהָעוֹלָם הֻפְקַד בִּידֵי אוֹתָם מְמֻנִּים, וּבָהֶם כָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם, וְלָכֵן לֹא הָיוּ מִסְתַּכְּלִים בַּקָּדוֹשׁ–בָּרוּךְ–הוּא וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בְּמַעֲשָׂיו עַד שֶׁהָאָרֶץ נִשְׁחֲתָה. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מַכְרִיזָה בְּכָל יוֹם וְאוֹמֶרֶת: יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם.

הַהוּא זִמְנָא דְּאִנּוּן זַכָּאִין יֵרֵד וּמְתוּשָׁלַח וְחֲנוֹךְ קַיְימִין בְּעָלְמָא. כֵּיוָן דְּאִסְתַּלָּקוּ מֵעָלְמָא, כְּדֵין אַנְחִית קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא עֲלַיְיהוּ וְאִתְאֲבִידוּ כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית ז) וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ:

וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (שיר השירים א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. הַאי קְרָא אִתְּמָר. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כָּךְ אָרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ אִתְדַּבַּק בֵּיהּ וְהוּא אַשְׁרֵי דְּיוֹרֵיהּ עֲלֵיהּ. וְיָדַע דִּלְבָתַר יוֹמִין יִסְרַח. אַקְדִּים וְלָקִיט רֵיחֵיהּ טַב מִגֵּיהּ וְסָלִיק לֵיהּ מֵעָלְמָא.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בִּמְסִבּוֹ דָּא הַהוּא בַּר נָשׁ דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ וְאָזִיל

לשון הקודש

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵאֱרִיךְ לָהֶם כָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁאוֹתָם צַדִּיקִים, יֶרֶד וּמְתוּשֶׁלַח וַחֲנוֹךְ, קַיָּמִים בָּעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מֵהָעוֹלָם, אָז הוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין עֲלֵיהֶם וְנֶאֶבְדוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ז) וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ.

וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (שיר א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר. אֲבָל בֹּא רְאֵה, כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – בְּשָׁעָה שֶׁבֶּן אָדָם נִדְבָּק בּוֹ וְהוּא מַשְׂרֶה דִּיּוּרוֹ עָלָיו וְיוֹדֵעַ שֶׁאַחַר יָמִים הוּא יִסְרַח, מַקְדִּים וְלוֹקֵט רֵיחוֹ הַטּוֹב מִמֶּנּוּ וּמְסַלֵּק אוֹתוֹ מֵהָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בִּמְסִבּוֹ – זֶה אוֹתוֹ בֶּן אָדָם שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ וְהוֹלֵךְ בִּדְרָכָיו. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ –

בְּאָרְחוֹי. נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, אִנּוּן עוֹבָדִין טָבִין דְּבֵיהּ דִּבְגִינְהוֹן יִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא עַד דְּלָא מָטָא זִמְנֵיהּ.

וְעַל דָּא הָוָה שְׁלֹמֹה מַלְכָּא אָמַר (קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים וְגו'. יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא דִּבְגִין דְּעוֹבָדֵיהוֹן טָבִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לוֹן מֵעָלְמָא (בְּגִין דְּלָא יִסְרְחוּ (יחיו). וּמִגּוֹ רַחֲמוֹתָא בְּהוּ מְסַלֵּק לְהוֹן) עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ. וְעָבִיד בְּהוֹן דִּינִין. וְיֵשׁ רְשָׁעִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרִיךְ לוֹן יוֹמִין וְאוֹרִיךְ רוּגְזֵיהּ בְּהוּ. וְכָל דָּא כְּמָה דְּאִתְּמָר. אִלֵּין בְּגִין דְּלָא יִסְרְחוּן. וְאִלֵּין בְּגִין דְּלֶהֱדְרוּ לְגַבֵּיהּ. אוֹ בְּגִין דְּיִפּוֹק מִנַּיְיהוּ בְּנִין דְּמַעֲלֵי.

תָּא חֲזֵי, חֲנוֹךְ זַכָּאָה הָוָה. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמָא לֵיהּ דְּיִסְרַח לְבָתַר. וְלָקִיט לֵיהּ עַד לָא יִסְרַח.

לשון הקודש

אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁבּוֹ שֶׁבִּגְלָלָם יִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם בְּטֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ.

וְעַל זֶה הָיָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר (קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים וְגו'. יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים – כְּמוֹ שֶׁבַּאֲרנוּ, שֶׁמִּשְׁבִּיל מַעֲשִׂים טוֹבִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַלְּקָם מֵהָעוֹלָם [כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַלְקְלוּ (יחיו), וּמִתּוֹךְ אַהֲבָתוֹ בָּהֶם מְסַלֵּק אוֹתָם] בְּטֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנָּם, וְעוֹשֶׂה בָּהֶם דִּינִים. וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים – שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲרִיךְ לָהֶם יָמִים וּמַאֲרִיךְ בָּהֶם אֶת רֻגְזוֹ, וְכָל זֶה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אֵלֶּה בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִתְקַלְקְלוּ, וְאֵלֶּה כְּדֵי שֶׁיַּחְזְרוּ אֵלָיו, אוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ מֵהֶם בָּנִים מְעֻלִּים.

בְּאֹ רְאֵה, חֲנוֹךְ הָיָה צַדִּיק, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה שֶׁאַחַר כָּךְ יִתְקַלְקֵל, וְלָקַח

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ו) וְלִלְקוֹט שׁוֹשַׁנִּים. בְּגִין דְּיַהֲבֵי רֵיחָא טַב לָקִיט לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לָא יִסְרְחוּ. וְאֵינָנוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינָנוּ, לְאָרְכָא יוֹמִין כְּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא דְּהַוּוּ אוֹרְכֵי יוֹמִין. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּלָקַח לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לָא מָטֵי זְמַנֵּיהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר חֲנוֹךְ נָטִיל לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאַרְעָא וְאַסְקֵיהּ לִשְׁמֵי מְרוֹמִים וְאַמְסַר בִּידֵיהּ כָּל גִּנְזֵי עִלָּאִין וְחַמְשָׁה וְאַרְבְּעִין מַפְתְּחָן סָתְרֵי גְּלִיפִין דְּבֵהּ מִשְׁתַּמְּשֵׁי מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי וְכֻלְּהוּ אִתְמְסָרוּ בִידֵיהּ. וְהָא אוֹקִימְנָא:

וַיַּרְא יְיָ כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל יֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגוּרְךָ רָע. הַאי קְרָא אִתְּמַר וְאוֹקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, מָאן דְּאִתְדַּבַּק בְּיֵצֶר הָרָע וְאִתְמְשִׁיךְ

לשון הקודש

אוֹתוֹ בְּטֶרֶם יְקֻלְקַל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ו) וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים. מִשּׁוּם שֶׁנּוֹתְנִים רֵיחַ טוֹב, לוֹקֵחַ אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּטֶרֶם יְקֻלְקְלוּ. וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינֶנּוּ – לְהַאֲרִיךְ יָמִים כְּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ מַאֲרִיכִים יָמִים. מָה הַטַּעַם? כִּי לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּטֶרֶם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְטָלוֹ אֶת חֲנוֹךְ וְהֶעֱלָהוּ לִשְׁמֵי מְרוֹמִים, וּמָסַר בְּיָדָיו כָּל הַגְּנָזִים הָעֶלְיוֹנִים וַחֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים מַפְתְּחוֹת סְתָרִים חֲקוּקִים שֶׁבָּהֶם מִשְׁתַּמְּשִׁים מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים, וְכֻלָּם נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ.

וַיַּרְא ה' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל יֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר וּבֵאַרְנוּהוּ. אֲבָל בֹּא

אֲבַתְרֵיהּ וְיִסְתָּאֵב הוּא וְיִסְאֲבוּן לֵיהּ כְּמָה דְּאִתְּמַר.

כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם, כָּל בִּישִׁין הֲווֹ עָבְדֵי, וְלָא אִשְׁתְּלִים חוֹבַיְיהוּ עַד דְּהֲווּ אוֹשְׁדִין דְּמִין לְמַגָּנָא עַל אַרְעָא. וּמָאן אִנּוּן דְּהֲווּ מְחַבְּלִין אָרְחַיְיהוּ עַל אַרְעָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. כְּתִיב הָכָא רַק רַע (דף נז ע"א) **וּכְתִיב הָתָם** (לא יְגוּרֵךְ רָע, וּכְתִיב) (בראשית לח) וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְיָ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וְכִי רָע לָאו אִיהוּ רָשָׁע. אָמַר לֵיהּ, לָא. רָשָׁע אֲפִלּוּ אָרִים יְדֵיהּ לְגַבֵּי חַבְרֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּלָא עָבִיד לֵיהּ מִידֵּי אִקְּרֵי רָשָׁע. כְּמָה דִּכְתִיב, (שמות ב) וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ. הֻכְּיָתָ לָא כְתִיב אֶלָּא תַכֶּה.

אֲבָל רַע לֹא אִקְּרֵי אֶלָּא מָאן דִּמְחַבֵּל אָרְחֵיהּ וְסָאִיב גַּרְמֵיהּ וְסָאִיב אַרְעָא וְיָהִיב חֵילָא

לשון הקודש

רְאֵה, מִי שֶׁנִּדְבָּק בַּיֵּצֶר הָרָע וְנִמְשָׁךְ אַחֲרָיו, יִטְמָא הוּא וִיטַמְּאוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם – כָּל הָרָעוֹת הָיוּ עוֹשִׂים, וְלֹא נִשְׁלַם חֶטְאָם עַד שֶׁהָיוּ שׁוֹפְכִים דָּמִים לְחִנָּם עַל הָאָרֶץ. וּמִי הֵם שֶׁהָיוּ מַשְׁחִיתִים דַּרְכָּם עַל הָאָרֶץ? וְהוּא שֶׁכָּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. כָּתוּב כָּאן רַק רַע, וְכָתוּב שָׁם [לֹא יְגֻרְךָ רָע, וְכָתוּב] (בראשית לח) וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי רָע אֵינוֹ רָשָׁע? אָמַר לוֹ, לֹא. רָשָׁע – אֲפִלּוּ הֵרִים יָדוֹ עַל חֲבֵרוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא עָשָׂה לוֹ דָּבָר, נִקְרָא רָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות ב) וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ. הֻכֵּיתָ לֹא כָתוּב, אֶלָּא תַכֶּה.

אֲבָל רַע לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִי שֶׁמַּשְׁחִית דַּרְכּוֹ וּמְטַמֵּא עַצְמוֹ וּמְטַמֵּא אֶת הָאָרֶץ,

וְתוּקְפָּא לְרוּחַ מְסָאֲבָא דְּאִקְרֵי רָע דְּכְתִיב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. וְלָא עָאל בְּפַלְטְרִין וְלָא חָמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא. בְּגִין דְּבַהֲאי אִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מֵעָלְמָא.

מְנָלָן מִיַּעֲקֹב. דְּכַד אִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מִנֵּיהּ חָשִׁיב דְּבִבְנוֹהִי הָוָה פִּיסּוּל דְּבִגִינַיְיהוּ אִתְתַּקַּף בְּעָלְמָא רוּחָא מְסָאֲבָא וְנָרַע נְהוֹרָא מִן סִיהֲרָא וּפָגִים לָהּ. וְאִי תֵּימָא אַמַּאי. בְּגִין דְּדָא סָאִיב מַקְדְּשָׁא וְאִסְתַּלְקַת שְׁכִינְתָּא מֵעֲלּוֹי דְיַעֲקֹב. כָּל שֶׁכֵּן הַהוּא דְּמְסָאֲב אָרְחֵיהּ וְסָאִיב גַּרְמֵיהּ דְּהוּא אַתְקִיף לֵיהּ לְרוּחָא מְסָאֲבָא. וּבְגִין כָּךְ כַּד אִסְתָּאַב אִקְרֵי רָע.

תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ אִסְתָּאַב לָא יִתְפַּקַּד מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְטַב. וּבְכָל זִמְנָא אִתְפַּקִּיד מֵהַהוּא דְּאִתְקְרֵי רָע לְבִישׁ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי יט) וְשָׁבֵעַ יָלִין בַּל יִפָּקֵד רָע, כַּד אָזִיל בְּאֹרַח מֵישָׁר,

לשון הקודש

וְנוֹתֵן כֹּחַ וְחֹזֶק לְרוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁנִּקְרֵאת רַע, שֶׁכָּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא נִכְנָס בְּפַלְטֵרִין וְלֹא רוֹאֶה פְּנֵי שְׁכִינָה, מִשּׁוּם שֶׁבָּזֶה מִסְתַּלֶּקֶת שְׁכִינָה מִן הָעוֹלָם.

וּמִנַּיִן לָנוּ? מִיַּעֲקֹב. שֶׁכְּשֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה, חָשַׁב שֶׁיֵּשׁ פְּסוּל בְּבָנָיו שֶׁבְּגִלָּלָם הִתְחַזְּקָה בָּעוֹלָם רוּחַ הַטֻּמְאָה וְנִגְרַע הָאוֹר מֵהַלְּבָנָה וּפָגַם אוֹתָהּ. וְאִם תֹּאמַר לָמָּה? מִשּׁוּם זֶה מְטַמֵּא אֶת הַמִּקְדָּשׁ וְהִסְתַּלְּקָה שְׁכִינָה מֵעַל יַעֲקֹב. כָּל שֶׁכֵּן אוֹתוֹ שֶׁמְּטַמֵּא דַּרְכּוֹ וּמְטַמֵּא עַצְמוֹ שֶׁהוּא מְחַזֵּק אֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה, וְלָכֵן כְּשֶׁנִּטְמָא נִקְרָא רַע.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבֶּן אָדָם נִטְמָא, לֹא נִפְקָד מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְטוֹב, וּבְכָל פַּעַם נִפְקָד מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַע לְרַע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יט) וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל יִפָּקֵד רָע. כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, אָז בַּל יִפָּקֵד רָע.

כְּדֵין בַּל יִפָּקֵד רָע. וְעַל דָּא כְּתִיב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. וּכְתִיב לֹא יְגוּרְךָ רָע. וְדָא אִקְרֵי רָע וְלָא אִקְרֵי רָשָׁע. וּכְתִיב (תהלים כג) גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי:

וַיִּנָּחֶם יְיָ כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (ישעיה ה) הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן אִלֵּין בְּנֵי נָשָׁא דְּחָטָאן קַמֵּי מָאֲרֵיהוֹן בְּכָל יוֹמָא, וְאִתְדַּמָּן בְּעֵינַיְיהוּ אִנּוּן חוֹבִין דְּאִנּוּן כְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא. וְחָשְׁבִין דְּהַהוּא עוֹבָדָא דְּעָבְדִין וְהַהוּא חוֹבָא דְּעָבְדִין דְּלָאו אִיהוּ כְּלוּם וְלָא אַשְׁגַּח בְּהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד דְּעָבְדִין לְהַהוּא חוֹבָא תַּקִּיף וְרָבֵי כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה דְּאִיהוּ תַּקִּיף דְּלָא יְכִיל לְאִשְׁתֵּצָאָה.

וְתָא חֲזֵי כַּד עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּחַיָּיבֵי

לשון הקודש

וְעַל זֶה כָּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם, וְכָתוּב לֹא יְגָרְךָ רָע. וְזֶה נִקְרָא רַע וְלֹא נִקְרָא רָשָׁע. וְכָתוּב (תהלים כג) גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי.

וַיִּנָּחֶם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה ה) הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן – אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁחוֹטְאִים לִפְנֵי רִבּוֹנָם בְּכָל יוֹם, וְנִדְמִים בְּעֵינֵיהֶם אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁהֵם כְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא, וְחוֹשְׁבִים שֶׁאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ וְאוֹתוֹ חֵטְא שֶׁעָשׂוּ שֶׁאֵינוֹ כְּלוּם, וְלֹא מַשְׁגִּיחַ בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁעוֹשִׂים אֶת אוֹתוֹ חֵטְא חָזָק וְגָדוֹל כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, שֶׁהוּא חָזָק שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְבַּלּוֹת.

וּבָא וּרְאֵה, כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין בִּרְשָׁעֵי הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם

עָלְמָא, אַף עַל גַּב דְּאִנּוּן חָטָאן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַרְגִּזִין לֵיהּ כָּל יוֹמָא. לָא בָּעֵי לְאוֹבָדָא לְהוּ מֵעָלְמָא. וְכַד אַשְׁגַּח בְּעוֹבְדֵיהוֹן אִתְנַחַם עֲלַיְיהוּ עַל דְּאִנּוּן עוֹבְדֵי יְדוֹי וְאוֹרִיךְ לוֹן בְּעָלְמָא.

וּבְגִין דְּאִנּוּן עוֹבְדֵי יְדוֹי נָטִיל נְחָמָה וְאִתְנַחַם עֲלַיְיהוּ וְחַיִּים עֲלַיְיהוּ. וְכַד בָּעֵי לְמֶעְבַּד בְּהוּ דִּינָא כַּבְיָכוֹל עָצִיב (ד"א ל"ג חֲרָוֹן לָא תֵּיעוּל קָדָמוֹהִי) דְּכֵיוָן דְּעוֹבְדֵי יְדוֹי אִנּוּן, עָצִיב עֲלַיְיהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דניאל ו) וְדַחֲוָון לָא הַנְעֵל קָדָמוֹהִי.

כְּתִיב, (ס"א וְהָא כְּתִיב) (תהלים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עוֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי תָּא חָזֵי, וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ כְּתִיב. אֶל לִבּוֹ עָצִיב וְלָא לְאַתַּר אַחֲרָא. לִבּוֹ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמואל א ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רִבִּי יִצְחָק אָמַר וַיִּנָּחֶם יְיָ כְּמָה דְּאַתְּ

לשון הקודש

חָטְאוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַרְגִּיזוּ אוֹתוֹ כָּל יוֹם, אֵינוֹ רוֹצֶה לְאַבֵּד אוֹתָם מֵהָעוֹלָם. וּכְשֶׁמַּשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, מִתְנַחֵם עֲלֵיהֶם עַל שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו וּמַאֲרִיךְ לָהֶם בָּעוֹלָם.

וּבִגְלַל שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו, נוֹטֵל נֶחָמָה וּמִתְנַחֵם עֲלֵיהֶם וְחָס עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין, כִּבְיָכוֹל הוּא עָצוּב (ד"א שְׁמָחוֹת לֹא יִכָּנְסוּ לְפָנָיו). שֶׁכֵּיוָן שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו, הוּא עָצוּב עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ו) וּשְׁמָחוֹת לֹא הֻבְנִים לְפָנָיו.

כְּתוּב [ס"א וַהֲרֵי כְּתוּב] (תהלים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בֹּא רְאֵה, וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ כָּתוּב. הוּא הִתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ וְלֹא לְמָקוֹם אַחֵר. לִבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-א ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּנָּחֶם ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה

אָמַר (שמות לב) **וַיִּנָּחֶם יְיָ עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רִבִּי יֵיסָא אָמַר לְטַב. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְבִישׁ. רִבִּי יֵיסָא אָמַר לְטַב, כְּמָה דְאִתְּמַר דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִים עַל דְּאִנּוּן עוֹבְדֵי יְדוֹי וְחַיִּים עֲלַיְיהוּ. וַיִּתְעַצֵּב בִּגִין דְּאִנּוּן חָטָאן קַמֵּיהּ.**

וְרַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְבִישׁ דְּכַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאוֹבָדָא לְחַיָּבֵי עָלְמָא נָטִיל נִיחוּמִין עֲלַיְיהוּ וְקַבִּיל נִיחוּמִין. כַּבְיָכוֹל כְּמַאן דְּמְקַבֵּל נִיחוּמִין עַל מַה דְּאֲבִיד. כֵּיוָן דְּקַבֵּל נִיחוּמִין וַדַּאי דִּינָא אִתְעֲבַד וְלָא תַלְיָא מִלְּתָא בִּתְשׁוּבָה.

אִימָתַי תַּלְיָא בִּתְשׁוּבָה, עַד לָא קַבִּיל תַּנְחוּמִין עֲלַיְיהוּ. הָא קַבִּיל תַּנְחוּמִין עֲלַיְיהוּ לָא תַלְיָא מִלְּתָא בִּתְשׁוּבָה כְּלָל וְדִינָא אִתְעֲבִיד. וּכְדֵין אוֹסִיף דִּינָא עַל דִּינָא, וְאַתְקִיף לְהַהוּא אֲתַר דְּדִינָא, לְמֶעְבַּד דִּינָא וְאוֹבִיד לוֹן לְחַיָּבַיָּא מִן עָלְמָא. וְכֹלָּא

לשון הקודש

אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רַבִּי יֵיסָא אָמַר לְטוֹב. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְרַע. רַבִּי יֵיסָא אָמַר לְטוֹב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְנַחֵם עַל אוֹתָם מַעֲשֵׂי יָדָיו וְחָס עֲלֵיהֶם. וַיִּתְעַצֵּב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם חוֹטְאִים לְפָנָיו.

וְרַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְרַע, שֶׁכְּשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבֵּד רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נוֹטֵל עֲלֵיהֶם נִחוּמִים וּמְקַבֵּל נִחוּמִים, כְּבְיָכוֹל כְּמִי שֶׁמְּקַבֵּל נִחוּמִים עַל מַה שֶּׁאָבַד. כֵּיוָן שֶׁקִּבֵּל נִחוּמִים, וַדַּאי נַעֲשָׂה דִּין, וְלֹא תָלוּי הַדָּבָר בִּתְשׁוּבָה.

אֵימָתַי זֶה תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה? עַד שֶׁלֹּא קִבֵּל עֲלֵיהֶם תַּנְחוּמִים. הֲרֵי שֶׁקִּבֵּל עֲלֵיהֶם תַּנְחוּמִים, אָז הַדָּבָר כְּבָר לֹא תָלוּי בִּתְשׁוּבָה כְּלָל וְהַדִּין נַעֲשָׂה. וְאָז מוֹסִיף

בַּקְרָא דִכְתִיב וַיִּנָּחֵם יְיָ. קִבֵּל תַּנְחוּמִין. וּלְבָתַר וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. יָהַב תּוּקְפָּא לְדִינָא לְמֶעְבַּד דִּינָא.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר וַיִּנָּחֵם יְיָ כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ. נָטַל תַּנְחוּמִין וְחֶדְוָה, כַּד עֲבַד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאָדָם בְּאַרְעָא דְאִיהוּ כְּגַוְונָא עִלָּאָה וְכָל מַלְאָכֵי עִלָּאֵי מְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד חָמוּ לֵיהּ בְּדִיוּקְנָא עִלָּאָה וְאָמְרוּ (דף נז ע"ב) (תהלים ח) וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ. לְבָתָר כַּד חָטָא אָדָם אִתְעַצֵּב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דְּחָטָא. דְיָהַב פִּתְחוֹן פֶּה לְמַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת דְּאָמְרוּ קַמֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא כַּד בָּעָא לְמִבְרֵי לֵיהּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ בְּגִין דְּבָעֵי

לשון הקודש

דִּין עַל דִּין וּמְחַזֵּק אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם הַדִּין לַעֲשׂוֹת דִּין, וּמְאַבֵּד אֶת הָרְשָׁעִים מֵהָעוֹלָם, וְהַכֹּל בַּפְּתוּב, שֶׁכְּתוּב וַיִּנָּחֶם ה', קִבֵּל תַּנְחוּמִים. וְאַחַר כָּךְ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ, נָתַן כֹּחַ לַדִּין לַעֲשׂוֹת דִּין.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, וַיִּנָּחֶם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ – נָטַל תַּנְחוּמִים וְחֶדְוָה. כְּשֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ, שֶׁהוּא כְּדֻגְמָא עֶלְיוֹנָה, וְכָל הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁרָאוּ אוֹתוֹ בִּדְמוּת עֶלְיוֹנָה, וְאָמְרוּ (תהלים ח) וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁחָטָא אָדָם, הִתְעַצֵּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁחָטָא. שֶׁנָּתַן פִּתְחוֹן פֶּה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁאָמְרוּ לְפָנָיו בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁרָצָה לִבְרֹא אוֹתוֹ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ, כִּי רָצָה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים–ב

לְמֶעְבַּד בְּהוּ דִּינָא שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים ב ב) בְּצֵאת לִפְנֵי הֶחָלוּץ וְאוֹמְרִים הוֹדוּ לַיְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק אַמַּאי לָא כְּתִיב הָכָא כִּי טוֹב. אֶלָּא בְּגִין דְּאוֹבִיד עוֹבְדֵי יְדוֹי כַּמַּיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. כְּגַוְונָא דָּא כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל עָבְרִין יַמָּא. אָתוּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי לְמֵימַר שִׁירָה קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא לֵילְיָא. אָמַר לְהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמַה עוֹבְדֵי יָדַי טָבְעִין בְּיַמָּא וְאַתּוּן אֲמְרִין שִׁירָה. כְּדֵין (שמות יד) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה. אוֹף הָכָא בְּכָל זִמְנִין דְּאִיבּוּד רַשִׁיעַיָּא אִיהוּ מֵעָלְמָא כְּדֵין עָצִיבוּ אִשְׁתְּכַח עֲלַיְיהוּ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר בְּשַׁעֲתָא דְּחָב קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָדָם וְעָבַר עַל פִּקּוּדוֹי, כְּדֵין אִשְׁתְּכַח עָצִיבוּ קַמֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָדָם וַוי דְּחָלְשַׁת חֵילָא עִלָּאָה. בְּהַאי שַׁעֲתָא אִתְחַשְׁכַת נְהוֹרָא חַד. מִיָּד תָּרִיךְ לֵיהּ מִגִּנְתָּא דְּעֵדֶן.

לשון הקודש

ב) בְּצֵאת לִפְנֵי הֶחָלוּץ וְאוֹמְרִים הוֹדוּ לַה' כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה לֹא כָתוּב כָּאן כִּי טוֹב? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהֶאֱבִיד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ זֶה כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְרִים אֶת הַיָּם, בָּאוּ מַלְאָכִים עֶלְיוֹנִים לוֹמַר שִׁירָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ לַיְלָה. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וּמָה מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִים בַּיָּם, וְאַתֶּם אוֹמְרִים שִׁירָה?! אָז (שמות יד) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה. גַּם כָּאן, בְּכָל הַפְּעָמִים שֶׁל אִבּוּד רְשָׁעִים מֵהָעוֹלָם, אָז נִמְצֵאת עֲלֵיהֶם עֲצָבוּת.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁחָטָא אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעָבַר עַל מִצְוָתוֹ, אָז נִמְצְאָה עֲצָבוּת לְפָנָיו. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אָדָם, אוֹי שֶׁהֶחֱלַשְׁתָּ אֶת הַכֹּחַ

אָמַר לֵיהּ אֲנָא אַעֲלִית לָךְ לְגִנְתָּא דְעֵדֶן לְקָרְבָּא קָרְבָּנָא. וְאַתְּ פְּגִימַת מַדְבְּחָא דְלָא אִתְקָרַב קָרְבָּנָא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה. וְגָזַר עֲלֵיהּ מִיתָה. וְחָם עֲלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְגָנִיז לֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְמִית סָמִיךְ לְגִנְתָּא.

מַה עֲבַד אָדָם עֲבַד מְעַרְתָּא חָדָא וְאִתְטַמַּר בָּהּ הוּא וְאִתְּתֵיהּ. מַנָּא יָדַע. אֶלָּא חָמָא חַד נְהוֹרָא דַקִּיק עָיִיל בְּהַהוּא אֲתַר דְּנָפִיק מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן וְתָאַב תֵּיאוּבְתֵּיהּ לְקַבְּרֵיהּ. וְתַמָּן הוּא אֲתַר סָמוּךְ לִתְרַע דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן.

תָּא חֲזֵי, לָא אִסְתַּלַּק בַּר נָשׁ מֵעָלְמָא עַד דְּחָמֵי לֵיהּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן. וְשָׁאִיל לֵיהּ עַל מָה אָזִיל מֵעָלְמָא וְהֵיךְ נָפִיק. הוּא אָמַר לֵיהּ וַוי דִּבְגִינָךְ נְפַקְנָא מֵעָלְמָא. וְהוּא אָתִיב לֵיהּ בְּרִי אֲנָא עֲבָרִית עַל פִּקּוּדָא

לשון הקודש

הָעֶלְיוֹן. בְּשָׁעָה זוֹ נֶחְשַׁךְ מָאוֹר אֶחָד. מִיָּד גֵּרַשׁ אוֹתוֹ מִגַּן עֵדֶן.

אָמַר לוֹ: אֲנִי הִכְנַסְתִּי אוֹתְךָ לְגַן עֵדֶן לְהַקְרִיב קָרְבָּן, וְאַתָּה פָּגַמְתָּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא נִקְרַב הַקָּרְבָּן?! מִכָּאן וָהָלְאָה – לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. וְגָזַר עָלָיו מִיתָה. וְחָם עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְנָזוֹ בְּשָׁעָה שֶׁמֵּת סָמוּךְ לַגָּן.

מָה עָשָׂה אָדָם? עָשָׂה מְעָרָה אַחַת וְהִסְתַּתֵּר בָּהּ הוּא וְאִשְׁתּוֹ. מֵאֵיפֹה יָדַע? אֶלָּא רָאָה אוֹר דַּקִּיק אֶחָד שֶׁנִּכְנַס בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיּוֹצֵא מִגַּן עֵדֶן, וְהִתְאַוָּה תַּאֲוָתוֹ לִקְבְרוֹ, וְשָׁם הוּא מָקוֹם סָמוּךְ לְשַׁעַר גַּן עֵדֶן.

בָּא רְאֵה, לֹא מִסְתַּלֵּק אָדָם מֵהָעוֹלָם עַד שֶׁיִּרְאֶה אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן. שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: עַל מָה הָלַךְ מֵהָעוֹלָם וְאֵיךְ יָצָא? הוּא אוֹמֵר לוֹ: אוֹי שֶׁבִּגְלָלְךָ יָצָאתִי מֵהָעוֹלָם.

חָדָא וְאִתְעֲנָשִׁית בְּגִינָהּ. חָמֵי אַתְּ כַּמָּה חוֹבִין וְכַמָּה פִּקּוּדִין דְּמָארָךְ עֲבַרְתְּ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא עַד כְּדוֹ יוֹמָא קָאִים אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחָזֵי בַּאֲבָהָן תְּרִין זִמְנִין בְּיוֹמָא וְאוֹדֵי עַל חוֹבוֹי. וְאַחְמֵי לוֹן הַהוּא אֲתַר דְּהַוָּה בֵּיהּ בִּיקָרָא עִלָּאָה. וְאָזִיל וְחָמֵי כָּל אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא וְחַסִידֵי דְּנָפְקוּ מִנֵּיהּ וְיָרְתוּ לְהַהוּא יְקָרָא עִלָּאָה דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן. וְאֲבָהָן כֻּלְּהוֹן אוֹדָן וְאָמְרִין (תהלים לו) מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן.

רִבִּי יֵיסָא אָמַר כֻּלְּהוּ בְּנֵי עָלְמָא חָמָאן לֵיהּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּשַׁעֲתָא דְּמִסְתַּלְּקֵי מִן עָלְמָא, לְאַחֲזָאָה סַהֲדוּתָא דִּבְגִין חוֹבוֹי דְּבַר נָשׁ אִיהוּ אִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא וְלָא בְּגִינֵיהּ דְּאָדָם. כַּמָּה דְּתִנְינָן אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא. בַּר אִנּוּן תְּלָתָא דְּאִסְתַּלָּקוּ בְּגִין הַהוּא

לשון הקודש

וְהוּא מֵשִׁיב לוֹ: בְּנִי, אֲנִי עָבַרְתִּי עַל מִצְוָה אַחַת וְנֶעֱנַשְׁתִּי בִּשְׁבִילָהּ, רְאֵה אַתָּה כַּמָּה חֲטָאִים וְכַמָּה מִצְוֹת שֶׁל רִבּוֹנְךָ עָבַרְתָּ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹמֵד אָדָם הָרִאשׁוֹן וְרוֹאֶה אֶת הָאָבוֹת פַּעֲמַיִם בְּיוֹם וּמוֹדֶה עַל חֶטְאוֹ, וּמַרְאֶה לָהֶם אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהָיָה בּוֹ בְּכָבוֹד עֶלְיוֹן, וְהוֹלֵךְ וְרוֹאֶה כָּל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים וַחֲסִידִים שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ וְיָרְשׁוּ אֶת אוֹתוֹ כָּבוֹד עֶלְיוֹן שֶׁנִּבְנַן עֵדֶן. וְכֻלָּם הָאָבוֹת מוֹדִים וְאוֹמְרִים, (תהלים לו) מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן.

רַבִּי יֵיסָא אָמַר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם רוֹאִים אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּשָׁעָה שֶׁמִּסְתַּלְּקִים מֵהָעוֹלָם, לְהַרְאוֹת עֵדוּת שֶׁמְּשׁוּם חֲטָאי הָאִישׁ הוּא מִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם וְלֹא בִּגְלָלוֹ שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא, פָּרַט לְאוֹתָם שְׁלֹשָׁה שֶׁהִסְתַּלְּקוּ

עֵיטָא דְנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי. וְאִלֵּין אִנּוּן, עַמְרָם לֵוִי וּבְנְיָמִין. וְאִית דְאָמְרֵי אוֹף נָמֵי יִשָׁי. דְלָא חָבוּ וְלָא אִשְׁתְּכַח עֲלַיְיהוּ חוֹבָא דִימוּתוּן בֵּיהּ, בַּר דְאַדְכַּר עֲלַיְיהוּ הַהוּא עֵיטָא דְנָחָשׁ כִּדְאָמָרָן.

תָּא חֲזֵי, כְּלְהוֹן דָּרִין דְהָווּ בְיוֹמוֹי דְנֹחַ כְּלְהוּ אַפְּשִׁיטוּ חוֹבִין עַל עָלְמָא בְּאִתְגַּלְיָא לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא. רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָזִיל יוֹמָא חַד בְּפִילֵי דְטְבֶרְיָה, חָמָא בְנֵי נָשָׁא דְהָווּ מְקַטְּרֵי בְּקִיטָרָא דְקַשְׁתָּא בְּקוּלְפָּא דְקַנְסִיר. אָמַר וּמַה חוֹבָא דָּא בְּאִתְגַּלְיָא לְאַרְגָּזָא לְמָרֵיהוֹן. יָהִיב עֵינוֹי בְּהוּ וְאִתְרְמִיוּ לְגוֹ יַמָּא וּמִיתוּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל חוֹבָא דְאִתְעֲבִיד בְּאִתְגַּלְיָא דָחֵי לָהּ לִשְׁכִינְתָּא מֵאַרְעָא וּסְלִיקַת דִּיוֹרָהּ מֵעָלְמָא. וְאִלֵּין הֲווּ אָזְלִין בְּרִישָׁא זָקִיף וְעַבְדֵי חוֹבַיְיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא וְדָחוּ לָהּ לִשְׁכִינְתָּא מֵעָלְמָא. עַד דְקַדְשָׁא

לשון הקודש

בְּעֵטְיוֹ שֶׁל נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, וְאֵלֶּה הֵם: עַמְרָם, לֵוִי וּבִנְיָמִין. וְיֵשׁ אוֹמְרִים גַּם יִשַׁי. שֶׁלֹּא חָטְאוּ, וְלֹא נִמְצָא בָּהֶם חֵטְא שֶׁיָּמוּתוּ בּוֹ, רַק שֶׁנִּזְכְּרָה עֲלֵיהֶם אוֹתָהּ עֲצַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ בִּימֵי נֹחַ, כֻּלָּם הִפְשִׁיטוּ חֲטָאִים עַל הָעוֹלָם בְּגָלוּי לְעֵינֵי כֹּל. רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ יוֹם אֶחָד בְּשַׁעֲרֵי טְבֶרְיָה. רָאָה בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ קוֹשְׁרִים בְּקֶשֶׁר הַקֶּשֶׁת בִּכְדֵי חֵרֶס. אָמַר, וּמַה חֵטְא זֶה בְּגָלוּי לְהַרְגִּיז אֶת רִבּוֹנָם? נָתַן עֵינוֹ בָּהֶם וְנִזְרְקוּ לְתוֹךְ הַיָּם וּמֵתוּ.

בֹּא רְאֵה, כָּל חֵטְא שֶׁנַּעֲשָׂה בְּגָלוּי, הוֹחֶה אֶת הַשְּׁכִינָה מֵהָאָרֶץ וּמְסַלֵּק אֶת הִיוּרָהּ מִן הָעוֹלָם. אֵלֶּה הָיוּ הוֹלְכִים בְּרֹאשׁ זָקוּף וְעוֹשִׂים חֲטָאֵיהֶם בְּגָלוּי, וְדָחוּ אֶת

בְּרִיךְ הוּא דָּחָא לוֹן וְאַעֲבִיר לוֹן מִנֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי כה) הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וְגוֹ' הָגוֹ סִגִּים מִכָּסֵף וְגוֹ':

וַיֹּאמֶר יְיָ לֹא יָדוֹן רוּחִי בָּאָדָם לְעוֹלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר וְגוֹ'. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא עֲבַד לְהַאי עָלְמָא לְאִשְׁתַּמָּשָׁא (דף נח ע"א) כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. וְכַד בְּנֵי עָלְמָא אִנּוּן זַכָּאִין דְּאָזְלֵי בְּאֹרַח מֵישָׁר, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְעַר רוּחָא דְּחַיֵּי דִּלְעֵילָא עַד דְּמָטוּ אִנּוּן חַיִּין לְאַתַּר דְּיַעֲקֹב שַׁרְיָא בֵּיהּ.

וּמִתַּמָּן נָגְדֵי אִנּוּן חַיִּין עַד דְּאִתְמְשִׁיךְ הַהוּא רוּחָא לְהַאי עוֹלָם דְּדָוִד מַלְכָּא שַׁרְיָא בֵּיהּ. וּמִתַּמָּן נָגְדֵי בִּרְכָאן לְכֻלְהוּ אִנּוּן תַּתָּאֵי. וְהַהוּא רוּחָא עִלָּאָה אִתְנְגִיד וְאִתְמְשִׁיךְ לְתַתָּא וְיָכְלִין לְאִתְקַיְימָא בְּעָלְמָא. וּבְגִינֵי כָךְ לְעוֹלָם חַסְדּוֹ דָּא הוּא עוֹלָם דְּדָוִד

לשון הקודש

הַשְׁכִּינָה מֵהָעוֹלָם, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּחָה אוֹתָם וְהֶעֱבִיר אוֹתָם מִמֶּנּוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי כה) הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וְגוֹ', הָגוֹ סִיגִים מִכֶּסֶף וְגוֹ'.

וַיֹּאמֶר ה' לֹא יָדוֹן רוּחִי בָּאָדָם לְעֹלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁבְּנֵי אָדָם הֵם צַדִּיקִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר רוּחַ חַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, עַד שֶׁמַּגִּיעִים אוֹתָם חַיִּים לַמָּקוֹם שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ שָׁרוּי בּוֹ.

וּמִשָּׁם שׁוֹפְעִים אוֹתָם חַיִּים, עַד שֶׁנִּמְשֶׁכֶת אוֹתָהּ רוּחַ לָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ שָׁרוּי בּוֹ, וּמִשָּׁם שׁוֹפְעוֹת הַבְּרָכוֹת לְכָל אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים. וְאוֹתָהּ רוּחַ עֶלְיוֹנָה שׁוֹפַעַת וְנִמְשֶׁכֶת לְמַטָּה, וְיכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כָּךְ לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, זֶהוּ עוֹלָם שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְלָכֵן כָּתוּב

מַלְכָּא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב לְעָלָם בְּלָא וָא"ו. דְּהָא כַּד (איהו) הַהוּא רוּחָא אִתְנְגִיד לְהַהוּא עוֹלָם, מִתַּמָּן נָפְקֵי בִּרְכָאן וְחַיִּין לְכֹלָּא לְאִתְקַיְּמָא. הַשְׁתָּא דְּחָבוּ בְּנֵי נָשָׁא אִסְתַּלַק כֹּלָּא. בְּגִין דְּלָא יְמְטֵי הַהוּא רוּחָא דְּחַיֵּי לְהַאי עוֹלָם לְאִתְהַנָּאָה מִנַּיְהּ תַּתָּאֵי וּלְאִתְקַיְּמָא בֵּיהּ. בְּשַׁגָּם הוּא בָּשָׂר בְּגִין דְּלָא יִתְרַק הַאי רוּחָא לְהַאי עוֹלָם. מַאי טַעְמָא דְּלָא לְאַסְגָּאָה נָחָשׁ תַּתָּאָה. דְּדַרְגִין דְּיִתְתַּקַּף בֵּיהּ (ד"א ל"ג וּבְעֵינָן) רוּחָא דִּקְדוּשָׁא דְּלָא יִתְעָרַב בְּרוּחַ מְסָאֲב.

בְּשַׁגָּם הוּא בָּשָׂר דָּא נָחָשׁ קַדְמָאָה דְּיִתְבָּרֵךְ בְּגִין כָּךְ הוּא בָּשָׂר כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית ו) כִּי כָל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אוֹרִיכוּ דְּקוּסְטִירָא דְּקִיטְרָא:

לשון הקודש

לְעָלָם בְּלִי וָא"ו. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁאוֹתָהּ רוּחַ שׁוֹפַעַת לְאוֹתוֹ עוֹלָם, מִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת וְחַיִּים לַכֹּל לְהִתְקַיֵּם. עַכְשָׁו שֶׁחָטְאוּ בְּנֵי אָדָם, הִסְתַּלֵּק הַכֹּל, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יַגִּיעַ אוֹתוֹ רוּחַ חַיִּים לְעוֹלָם זֶה לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ הַתַּחְתּוֹנִים וּלְהִתְקַיֵּם בּוֹ. בְּשַׁגָּם הוּא בָּשָׂר – כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵּשְׁפַּע זוֹ הָרוּחַ לָעוֹלָם הַזֶּה. מָה הַטַּעַם? שֶׁלֹּא לְהַרְבּוֹת נָחָשׁ הַתַּחְתּוֹן. שֶׁדְּרָגוֹת שֶׁיִּתְחַזֵּק בּוֹ [וּצְרִיכִים] רוּחַ שֶׁל קְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב בְּרוּחַ טָמֵא.

בְּשַׁגָּם הוּא בָּשָׂר – זֶה נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ. מִשּׁוּם כָּךְ הוּא בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ו) כִּי כָל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶהוּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה – הַמְּתָנָה שֶׁל מִגְדָּל הַמְקֻשָּׁר.

הַנְּפִילִים הָיוּ בָּאָרֶץ. תָּנֵי רִבִּי יוֹסֵי אִלֵּין עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל. כְּמָה דְּאִתְּמַר דְּאַפִּיק (ד"א דְּאַפִּיל) לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִקְּדוּשָּׁתָא דִּלְעֵילָּא. וְאִי תֵּימָא וְהֵיךְ יָכְלוּ לְאִתְקַיְּמָא בְּהַאי עָלְמָא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא אִלֵּין הֲווֹ מֵאִנּוּן דִּכְתִיב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. וְהָא אִתְּמַר דְּאִלֵּין אִתְחֲזוּ לִבְנֵי נָשָׁא כְּחֵיזוּ דִּלְחוֹן. וְאִי תֵּימָא הֵיךְ יָכְלִין לְאִתְהַפָּכָא. הָא אִתְּמַר דְּאִתְהַפְּכָן לְכַמָּה גַּוְונִין וּבְשַׁעֲתָא דְּנָחְתֵי אַגְלִימוּ בַּאֲוִירָא דְּעָלְמָא וְאִתְחַזוּן כִּבְנֵי נָשָׁא.

וְהָנֵי עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל דְּמָרְדוּ לְעֵילָּא וְאַפִּיל לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַגְלִימוּ בְּאַרְעָא וְאִתְקַיְּמוּ בֵּיהּ וְלָא יָכִילוּ לְאִתְפַּשְׁטָא מִנֵּיהּ. וּלְבָתַר טָעוּ בָּתַר נְשֵׁי עָלְמָא. וְעַד כְּעָן יוֹמָא דָּא אִנּוּן קַיְימֵי וְאוֹלְפֵי חָרְשִׁין לִבְנֵי נָשָׁא וְאוֹלִידוּ בְּנִין וְקָרוּ לְהוּ עֲנָקִים גִּבָּרִין. וְאִנּוּן נְפִילִים אִקְרוּן בְּנֵי אֱלֹהִים. וְהָא אִתְּמַר.

לשון הקודש

הַנְּפִלִים הָיוּ בָּאָרֶץ. שָׁנָה רַבִּי יוֹסֵי, אֵלּוּ עַזָּ"א וַעֲזָאֵ"ל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁהוֹצִיא (ד"א שֶׁהִפִּיל) אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יָכְלוּ לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם הַזֶּה? אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אֵלֶּה הָיוּ מֵאוֹתָם שֶׁכָּתוּב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. וַהֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁאֵלֶּה נִרְאִים לִבְנֵי אָדָם כַּמַּרְאֶה שֶׁלָּהֶם. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יָכְלוּ לְהִתְהַפֵּךְ? הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁמִּתְהַפְּכִים לְכַמָּה גְוָנִים. וּבְשָׁעָה שֶׁיָּרְדוּ, הִתְלַבְּשׁוּ בַּאֲוִיר הָעוֹלָם וְנִרְאוּ כִּבְנֵי אָדָם. **וַעֲזָ"א** וַעֲזָאֵ"ל הַלָּלוּ שֶׁמָּרְדוּ לְמַעְלָה וְהִפִּילָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִתְלַבְּשׁוּ בָּאָרֶץ וְהִתְקַיְּמוּ בָהּ, וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ, וְאַחַר כָּךְ טָעוּ אַחַר נְשׁוֹת הָעוֹלָם. וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם קַיָּמִים וּמְלַמְּדִים

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ו)

אָמַר רִבִּי רְחוּמָאי כָּבוֹד וְלֵב הֲרֵי הֵן אֶחָד אֶלָּא שְׁכָּבוֹד נִקְרָא עַל שֵׁם מַעְלָה וְלֵב אִתְקְרֵי עַל שֵׁם פְּעוּלַת מַטָּה. וְהַיְינוּ כְּבוֹד הַשֵּׁם וְהַיְינוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מָאי נִיהוּ (יְשַׁעְיָה ו') מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ אֶלָּא כָּל אוֹתָהּ אֶרֶץ שְׁנִבְרֵאת בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְלֵאָה מִכְּבוֹד הַשֵּׁם וּמָאי נִינְהוּ חֲכָמִים דְּכְתִיב (מִשְׁלֵי ג') כָּבוֹד חֲכָמִים יְנַחֲלוּ וּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל ג') בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ.

וּמָאי הֲוֵי כָּבוֹד זֶה. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ מַטְרוֹנִיתָא בְּחַדְרוֹ שֶׁכָּל חַיָּלָיו מִשְׁתַּעֲשְׁעִין בָּהּ וְהָיוּ לָהּ בָּנִים וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לִרְאוֹת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ אָמְרוּ לוֹ אָנָּה אִמְּנוּ אָמַר לָהֶם לֹא תוּכְלוּ לִרְאוֹתָהּ עַתָּה. אָמְרוּ

לשון הקודש

כְּשָׁפִים לִבְנֵי אָדָם, וְהוֹלִידוּ בָנִים, וְקָרְאוּ לָהֶם עֲנָקִים גִּבּוֹרִים. וְאוֹתָם נְפִילִים נִקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

השלמה מהחשמטות (סימן מ"ו)

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כָּבוֹד וְלֵב הֲרֵי הֵם אֶחָד, אֶלָּא שֶׁכָּבוֹד נִקְרָא עַל שֵׁם מַעְלָה, וְלֵב נִקְרָא עַל שֵׁם פְּעֻלַּת מַטָּה, וְהַיְינוּ כְּבוֹד הַשֵּׁם, וְהַיְינוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מַה הוּא (ישעיה ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ? אֶלָּא כָּל אוֹתָהּ אֶרֶץ שֶׁנִּבְרֵאת בְּיוֹם רִאשׁוֹן, שֶׁהִיא לְמַעְלָה כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מְלֵאָה מִכְּבוֹד הַשֵּׁם, וּמַה הֵם? חֲכָמִים, שֶׁכָּתוּב (משלי יג) כָּבוֹד חֲכָמִים יְנַחֲלוּ, וְכָתוּב (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וּמָה הָיָה הַכָּבוֹד הַזֶּה? מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה לוֹ גְּבִירָה בְּחַדְרוֹ שֶׁכָּל חַיָּלָיו מִשְׁתַּעְשְׁעִין בָּהּ, וְהָיוּ לָהּ בָּנִים, וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לִרְאוֹת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אָנָּה אִמֵּנוּ? אָמַר לָהֶם: לֹא תוּכְלוּ לִרְאוֹתָהּ עַתָּה.

בְּרוּכָה תְּהֵא בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִיא. וּמַאי דִּכְתִיב מִמְּקוֹמוֹ מִכְּלַל דְּלִיכָּא דְּיָדַע אֶת מְקוֹמוֹ מָשָׁל לְמַטְרוֹנִיתָא שְׁבָאָה מִמָּקוֹם רָחוֹק וְלֹא יָדְעוּ מֵאַיִן בָּאָה עַד שֶׁרָאוּ שֶׁהִיא אֵשֶׁת חַיִל נָאָה וְהַגּוּנָה בְּכָל מַעֲשֶׂיהָ, אָמְרוּ זֹאת וַדַּאי מִן הָאוֹר נִלְקְחָה כִּי בְּמַעֲשֶׂיהָ הֵאִירָה אֶת הָעוֹלָם. שָׁאֲלוּ אוֹתָהּ מֵאַיִן אַתְּ אָמְרָה לָהֶם מִמְּקוֹמִי אָמְרוּ אִם כֵּן גְּדוֹלִים אַנְשֵׁי מְקוֹמֵךְ בְּרוּכָה תִּהְיִי וּמְבוֹרָךְ מְקוֹמֵךְ.

וְכִי אֵין כְּבוֹד יְיָ אֶחָד מִצְּבָאוֹתָיו לֹא גָּרַע אַמַּאי מְבָרְכִין לֵיהּ. אֶלָּא מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְאִישׁ שֶׁהָיָה לוֹ גָּן נָאֶה וְחוּץ לְגַן בְּקָרוֹב מִמֶּנּוּ חֲתִיכַת שָׂדֶה. וְאִם הִשְׁקָה הַגָּן בִּתְחִלַּת שְׁקִיוּתוֹ הָלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל כָּל הַגָּן. אַף אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁל שָׂדֶה שֶׁהִיא אֵינָהּ דְּבוּקָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל

לשון הקודש

אָמְרוּ: בְּרוּכָה תְּהֵא בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִיא. וּמַה שֶּׁכָּתוּב מִמְּקוֹמוֹ, מִכְּלָל שֶׁאֵין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמוֹ. מָשָׁל לִגְבִירָה שֶׁבָּאָה מִמָּקוֹם רָחוֹק וְלֹא יָדְעוּ מֵאַיִן בָּאָה. עַד שֶׁרָאוּ שֶׁהִיא אֵשֶׁת חַיִל נָאָה וַהֲגוּנָה בְּכָל מַעֲשֶׂיהָ, אָמְרוּ: זֹאת וַדַּאי מִן הָאוֹר נִלְקְחָה, כִּי בְּמַעֲשֶׂיהָ הֵאִירָה אֶת הָעוֹלָם. שָׁאֲלוּ אוֹתָהּ: מֵאַיִן אַתְּ? אָמְרָה לָהֶם: מִמְּקוֹמִי. אָמְרוּ: אִם כֵּן, גְּדוֹלִים אַנְשֵׁי מְקוֹמֵךְ, בְּרוּכָה תִּהְיִי וּמְבֹרָךְ מְקוֹמֵךְ.

וְכִי אֵין כְּבוֹד ה' אֶחָד מִצְּבָאוֹתָיו לֹא גָּרַע, לָמָּה מְבָרְכִים אוֹתוֹ? אֶלָּא מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאִישׁ שֶׁהָיָה לוֹ גַּן נָאֶה, וְחוּץ לַגָּן בְּקָרוֹב מִמֶּנּוּ חֲתִיכַת שָׂדֶה, וְאִם הִשְׁקָה הַגָּן בִּתְחִלַּת שַׁקְיוּתוֹ – הָלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל כָּל הַגָּן, אַף אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁל שָׂדֶה שֶׁהִיא אֵינָהּ דְּבוּקָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל אֶחָד הוּא, לְפִיכָךְ פָּתַח

אֶחָד הוּא לְפִיכָךְ פָּתַח לָהּ מָקוֹם וְהִשְׁקָה לָהּ לְבַדָּהּ.

(עד כאן מההשמטות)

וַיֹּאמֶר יְיָ אֱמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רִבִּי יוֹסֵי פָּתַח (ישעיה נה) כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם.

תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ בָּעֵי לְנָקְמָא מֵאַחֲרָא שָׁתִיק וְלָא אָמַר מִידִי. דְּאִילּוּ אוֹדְעֵיהּ יִסְתַּמַּר וְלָא יְכִיל לֵיהּ. אֲבָל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי עָבִיד. לָא עָבִיד דִּינָא בְּעָלְמָא עַד דְּאַכְרִיז וְאוֹדַע לְהוּ זִמְנָא תְּרִין וּתְלָתָא. בְּגִין דְּלָא אִיתָאי דִּימְחֵי בִּידֵיהּ דְּיֵימָא לֵיהּ מָה עֲבַדְתָּ וְלָא יִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ וְלָא יְכִיל לְקַיְימָא קַמֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי, וַיֹּאמֶר יְיָ אֱמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אוֹדַע לוֹן עַל יְדָא דְּנֹחַ וְאַתְרֵי בְּהוֹן כַּמָּה זִמְנִין וְלָא שְׁמָעוּ. בָּתַר דְּלָא שְׁמָעוּ,

לשון הקודש

לָהּ מָקוֹם וְהִשְׁקָה אוֹתָהּ לְבַדָּהּ: ע"כ מההשמטות.

וַיֹּאמֶר ה' אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (ישעיה נה) כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבֶּן אָדָם רוֹצֶה לִנְקֹם מֵאַחֵר, הוּא שׁוֹתֵק וְלֹא אוֹמֵר דָּבָר. שֶׁאִם יוֹדִיעַ לוֹ, הַהוּא יִשָּׁמֵר וְלֹא יוּכַל לוֹ. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא עוֹשֶׂה כָּךְ, לֹא עוֹשֶׂה דִּין בָּעוֹלָם עַד שֶׁמַּכְרִיז וּמוֹדִיעַ לָהֶם פַּעַם פַּעֲמַיִם וְשָׁלֹשׁ, כִּי אֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ שֶׁיֹּאמַר לוֹ מָה עָשִׂיתָ, וְלֹא יִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ וְלֹא יוּכַל לַעֲמֹד לְפָנָיו.

בֹּא רְאֵה, וַיֹּאמֶר ה' אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. הוֹדִיעַ לָהֶם עַל יְדֵי נֹחַ וְהִתְרָה בָהֶם כַּמָּה פְּעָמִים

אַיְיתֵי עֲלֵיהוֹן דִּינָא וְאוֹבִיד לוֹן מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא.
תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בֵּיהּ בְּנֹחַ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ (ס' א)
נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ. (זה מקומו בדף ס' ובתוס'

בהגהת האר"י) (ס"א אֲמַאי חָכָא לֵאמֹר. וְאֲמַאי זֶה. אֶלָּא לֵאמֹר דָּא אִתְּתָא. זֶה דָּא צַדִּיק. רֶמֶז דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לֵיהּ לְנֹחַ נַיְיחָא דְּאַרְעָא. לֵאמֹר. מַאי לֵאמֹר. אֶלָּא אֲתַר דָּא קָרֵי לֵיהּ נֹחַ וּמַאן אִיהוּ אַרְעָא קַדִּישָׁא. לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ עָבֵד לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא כְּנָוֹנָא עִילָּאָה. כְּתִיב חָכָא זֶה יְנַחֲמֵנוּ וּכְתִיב חָתָם (ישעיה כה) זֶה יְיָ קִוִּינוּ לוֹ. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּרִשִׁימִין בִּרְשִׁימוּ דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה לְמֶחֱוֵי בִּשְׁמֵיהּ רְשִׁימִין. וְאִיהוּ שָׁוֵי שְׁמָהָן בְּאַרְעָא כְּדְקָא יָאוֹת. כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וּכְתִיב, (בראשית כה) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. אֲמַאי לָא כְּתִיב אֵת. אֶלָּא הָתָם דַּרְגָּא (חָדָא) וְהָכָא דַּרְגָּא אַחֲרָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה ו) וָאֶרְאֶה אֶת ה'. וָאֶרְאֶה יְיָ לָא כְּתִיב אֶלָּא אֶת יְיָ. אוֹף הָכָא וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב דַּרְגָּא דִּילֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַמָּשׁ קָרֵי לֵיהּ יַעֲקֹב. אֲבָל חָכָא א"ת, לְאַכְלָלָא שְׁכִינְתָּא).

מְנָא הָוֶה יָדַע. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּלַיְיט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא דְּכְתִיב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ.
אָמַר אָדָם קַמֵּי (דף נח ע"ב) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל

לשון הקודש

וְלֹא שָׁמְעוּ. אַחַר שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ, הֵבִיא עֲלֵיהֶם דִּין וְהֶאֱבִיד אוֹתָם מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ.

בְּא רְאֵה מַה כָּתוּב בְּנֹחַ, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ **נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ.** [לָמָּה כָּאן לֵאמֹר, וְלָמָּה זֶה? אֶלָּא לֵאמֹר – זוֹ הָאִשָּׁה. זֶה – זֶה צַדִּיק. רֶמֶז שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לְנֹחַ, מְנוּחַת הָאָרֶץ. לֵאמֹר, מַה זֶּה לֵאמֹר? אֶלָּא מָקוֹם זֶה קוֹרֵא לוֹ נֹחַ, וּמִיהוּ? אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ, עָשָׂה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַטָּה כְּדֻגְמָא עֶלְיוֹנָה. כָּתוּב כָּאן זֶה יְנַחֲמֵנוּ, וְכָתוּב שָׁם (ישעיה כה) זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ. **אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁרְשׁוּמִים בָּרְשֶׁם שֶׁל חוֹתֶמֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹנָה לִהְיוֹת רְשׁוּמִים בִּשְׁמוֹ, וְהוּא שָׁם שֵׁמוֹת בָּאָרֶץ כָּרָאוּי. כָּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וְכָתוּב** (בראשית כה) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יַעֲקֹב. לָמָּה לֹא כָּתוּב אֶת? אֶלָּא שָׁם דַּרְגָּה [אַחַת], **וְכָאן דַּרְגָּה אַחֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר** (ישעיה ו) וָאֶרְאֶה אֶת ה'. וָאֶרְאֶה ה' לֹא כָּתוּב אֶלָּא אֶת ה'. גַּם כָּאן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב – דַּרְגָּתוֹ מַמָּשׁ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ יַעֲקֹב. אֲבָל כָּאן א"ת – לְהַכְלִיל אֶת הַשְּׁכִינָה.

מַאֵיפֹה הָיָה יוֹדֵעַ? **אֶלָּא בְּשָׁעָה** שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִלֵּל אֶת הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ, אָמַר

עוֹלָם עַד מָתַי יְהֵא עָלְמָא בְּלַטְיוּתָא. אָמַר לֵיהּ עַד דְּיִתְיְלִיד לָךְ בֵּן מָהוּל כְּגַוְונָא דִילָךְ. וְהַוּוּ מְחַכְּאן עַד שַׁעֲתָא דְאִתְיַלִּיד נֹחַ. וְכֵיוָן דְּאִתְיַלִּיד חָמָא לֵיהּ גְּזִיר רָשִׁים בְּאָת קַדִּישָׁא. וְחָמָא שְׁכִינְתָא מִתְדַּבְּקָא בַּהֲדֵיהּ. כְּדֵין קָרָא שְׁמֵיהּ עַל מָה דְּעָבִיד לְבָתָר.

בְּקַדְמִיתָא לָא הֲווּ יָדְעֵי לְמִזְרַע וּלְמֶחֱצַד וּלְמֶחֱרַשׁ וְהַווּ עָבְדֵי פּוּלְחָנָא דְאַרְעָא בִּידַיְיהוּ. כֵּיוָן דְּאָתָא נֹחַ אַתְקִין אוּמָנוּתָא לְהוּ וְכָל מָאנִין דְּצָרִיכִין לְתַקָּנָא אַרְעָא לְמֶעְבַּד פֵּירִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ, מִן הָאֲדָמָה. דְּאִיהוּ אַפִּיק אַרְעָא מִמַּה דְּאִתְלַטְיָא. דְּהַווּ זָרְעִין חִטִּין וְקִצְרִין גּוֹבִין וְדַרְדָּרִין. וּבְגִינֵי כָּךְ כְּתִיב אִישׁ הָאֲדָמָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אִישׁ הָאֲדָמָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (רות

לשון הקודש

אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַד מָתַי יִהְיֶה הָעוֹלָם בִּקְלָלָה? אָמַר לוֹ: עַד שֶׁיִּוָּלֵד לְךָ בֵּן מָהוּל כְּמוֹתְךָ. וְהָיוּ מְחַכִּים עַד שָׁעָה שֶׁנּוֹלַד נֹחַ. וְכֵיוָן שֶׁנּוֹלַד, רָאָה אוֹתוֹ מָהוּל רָשׁוּם בְּאוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְרָאָה שְׁכִינָה דְּבוּקָה עִמּוֹ, וְאָז קָרָא אֶת שְׁמוֹ עַל מַה שֶּׁעָשָׂה אַחַר כָּךְ.

בַּתְּחִלָּה לֹא הָיוּ יוֹדְעִים לְזָרֹעַ וְלִקְצֹר וְלַחֲרֹשׁ, וְהָיוּ עוֹשִׂים עֲבוֹדַת הָאֲדָמָה בִּידֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁבָּא נֹחַ, הִתְקִין אֻמָּנוּת לָהֶם וְכָל הַכֵּלִים שֶׁצְּרִיכִים לְתַקֵּן אֶת הָאֲדָמָה לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה. שֶׁהוּא הוֹצִיא אֶת הָאָרֶץ מִמַּה שֶּׁהִתְקַלְקְלָה שֶׁהָיוּ זוֹרְעִים חִטִּים – וְקוֹצְרִים קוֹצִים וְדַרְדָּרִים. וְלָכֵן כָּתוּב אִישׁ הָאֲדָמָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ הָאֲדָמָה, כְּמוֹ

א) **אִישׁ נָעֲמִי. בְּגִין דְּאִקְרֵי צַדִּיק וְאַפִּיק לָהּ לְאַרְעָא בְּקִרְבְּנָא דְּעֲבַד מִמַּה דְּאִתְלַטְיָיא דִּכְתִיב לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. וּבְגִין דָּא אִקְרֵי אִישׁ הָאֲדָמָה. וְעַל דָּא קְרָא לֵיהּ שְׁמָא עַל מַה דְּיֵיתֵי. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח** (תהלים מו) **לְכוּ חֲזוּ מִפְּעָלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְמָר. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ וְגוֹ'.** (מָאי חֲזוּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה כא) חָזוּת קָשָׁה הוּגַּד לִי. בְּעוֹבָדוֹי דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי נְבוּאָה עִלָּאָה לִבְנֵי נָשָׁא. אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. שַׁמּוֹת וַדַּאי דְּהָא שְׁמָא גָּרִים לְכֹלָּא) (וְהוּא לָשׁוֹן שִׁמָּמוֹן) **דְּאִלּוּ הֲווֹ מִפְּעָלוֹת יוד הא ואו הא שָׂם קִיּוּם בָּאָרֶץ, אֲבָל בְּגִין דְּהֲווֹ מִפְּעָלוֹת שְׁמָא דֵּאלֹהִים שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיא הַשְׁתָּא אִתְעֲרַת לְהַאי. לָאו, אֲנָא הָכִי אֲמִינָא לֵיהּ. בְּגִין דְּבֵין שְׁמָא דָּא וּבֵין שְׁמָא דָּא כֹּלָּא הוּא שְׁבַחָא. אֲבָל אֲנָא אֲמִינָא**

לשון הקודש

שֶׁנֶּאֱמַר (רות א) אִישׁ נָעֲמִי. מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק וְהוֹצִיא אֶת הָאָרֶץ בְּקָרְבָּן שֶׁעָשָׂה מִמַּה שֶׁהִתְקַלְּלָה, שֶׁכָּתוּב לֹא אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. וְלָכֵן נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה, וְעַל זֶה קָרָא לוֹ שֵׁם עַל מַה שֶּׁיָּבֹא.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים מו) **לְכוּ חֲזוּ** מִפְּעָלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. פָּסוּק זֶה הֶקִּימוּהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ וְגוֹ' [מַה זֶּה חֲזוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כא) חָזוּת קָשָׁה הֻגַּד לִי. בְּמַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִגְלְתָה נְבוּאָה עֶלְיוֹנָה לִבְנֵי אָדָם. אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ – שֵׁמוֹת וַדַּאי, שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁם גּוֹרֵם לַכֹּל] (וְהוּא לְשׁוֹן שִׁמָּמוֹן). שֶׁאִלּוּ הָיוּ מִפְּעָלוֹת יו"ד ה"א וָא"ו ה"א – שָׂם קִיּוּם בָּאָרֶץ, אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מִפְּעָלוֹת הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים – שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּא, כָּעֵת הִתְעוֹרַרְתָּ לָזֶה? לֹא כָּךְ אֲנִי אָמַרְתִּי לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁבֵּין שֵׁם זֶה וּבֵין שֵׁם זֶה הַכֹּל הוּא שֶׁבַח. אֲבָל אֲנִי

לֵיהּ כְּמָה דְּאִתְעָרוּ חַבְרַיָּא דְּשָׁוֵי שְׁמָהָן. שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ שֵׁמוֹת מַמָּשׁ (שָׁם בָּאָרֶץ וְאֵמַאי בְּגִין לְאִשְׁתַּמָּשָׁא בְּהוּ עָלְמָא וּלְמֶהֱוֵי קַיּוּמָא בְּעָלְמָא).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר כֹּלָּא הוּא. וְאַפִּילּוּ מַה דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה שַׁפִּיר קָאָמַר. דְּאִלּוּ יְהֵא עָלְמָא בִּשְׁמָא דְּרַחֲמֵי יִתְקַיָּם עָלְמָא, אֲבָל בְּגִין דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא עַל דִּינָא וְקַיְימָא עַל דִּינָא שָׁם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ וְשַׁפִּיר הוּא דְּאִלְמְלֵא כָּךְ לָא יְכִיל עָלְמָא לְאִתְקַיְימָא מִקַּמֵּי חוֹבֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא.

תָּא חֲזֵי, נֹחַ כַּד אִתְיְלִיד קָרוֹן לֵיהּ עַל שְׁמָא דְּנָחֲמָה (נֹחַ, נַיְיחָא לֵיהּ, נַיְיחָא לְעָלְמָא, נַיְיחָא לַאֲבָהָן, נַיְיחָא לִבְנִין, נַיְיחָא לְעַלְאִין, נַיְיחָא לְתַתָּאִין, נַיְיחָא לְעָלְמָא דֵּין, נַיְיחָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי) וְלָהֱוֵי (ד"א וּלְמֶהֱוֵי) שְׁמָא גָּרִים. אֲבָל (נ"א לְגַבֵּי) קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי. נֹחַ בְּחִפּוּךְ אָתְוָון חֵן כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְנֹחַ מָצָא חֵן.

לשון הקודש

אָמַרְתִּי לוֹ כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ הַחֲבֵרִים שֶׁשָּׁם שֵׁמוֹת. שֵׁמוֹת בָּאָרֶץ, שֵׁמוֹת מַמָּשׁ (שָׁם בָּאָרֶץ, וְלָמָּה? בִּשְׁבִיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הָעוֹלָם וְלִהְיוֹת קַיּוּם בָּעוֹלָם).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הַכֹּל הוּא, וַאֲפִלּוּ מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה – יָפֶה אָמַר. שֶׁאִלּוּ הָעוֹלָם יִהְיֶה בְּשֵׁם הָרַחֲמִים, יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא עַל דִּין וְעוֹמֵד עַל דִּין, שָׁם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ, וְיָפֶה הוּא, שֶׁאִלְמְלֵא כָּךְ לֹא יוּכַל הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם מִלִּפְנֵי חַטָּאֵי בְּנֵי הָאָדָם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁנּוֹלַד נֹחַ קָרְאוּ לוֹ עַל שֵׁם שֶׁל נֶחָמָה (נֹחַ – נוֹחַ לוֹ, נוֹחַ לָעוֹלָם, נוֹחַ לָאָבוֹת, נוֹחַ לַבָּנִים, נוֹחַ לָעֶלְיוֹנִים, נוֹחַ לַתַּחְתּוֹנִים, נוֹחַ לָעוֹלָם הַזֶּה, נוֹחַ לָעוֹלָם הַבָּא) וְשֶׁיִּהְיֶה (וְלִהְיוֹת) הַשֵּׁם גּוֹרֵם. אֲבָל לְגַבֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא כָּךְ. נֹחַ בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת – חֵ"ן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנֹחַ מָצָא חֵן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי חֵן הַיְינוּ נֹחַ. בְּצַדִּיקַיָּיא שְׁמֵיהוֹן גָּרִים לְטַב. בְּחַיָּיבַיָּיא שְׁמֵיהוֹן גָּרִים לְבִישׁ. בְּנֹחַ כְּתִיב וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יְיָ. בְּעֵר בְּכוֹר יְהוּדָה אִתְהַפְּכוּ אָתְווֹי לְבִישׁ. עֵ"ר רָ"ע. רַע בְּעֵינֵי יְיָ.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּאִתְיְלִיד נֹחַ חָמָא עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא דְּאִנּוּן חָטָאן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהַוָּה גָּנִיז גַּרְמֵיהּ וְאִשְׁתְּדָל בְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ. בְּגִין דְּלָא לְמֵהַךְ בְּאוֹרְחַיְיהוּ. וְכִי תֵּימָא בַּמָּה אִשְׁתַּדַּל. בְּהַהוּא סִפְרָא דְּאָדָם וְסִפְרָא דְּחֲנוֹךְ וְהַוָּה אִשְׁתַּדַּל בְּהוּ לְמִפְלַח לְמָארֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, דְּהָכִי הוּא דְּהָא נֹחַ מְנָא הַוָּה יָדַע לְקָרְבָּא קָרְבָּנָא לְמָארֵיהּ. אֶלָּא בְּגִין דְּאַשְׁכַּח חָכְמְתָּא עַל מַה מִתְקַיְּים עָלְמָא וְיָדַע דְּעַל קָרְבָּנָא מִתְקַיְּים. וְאִלְמָלֵא קָרְבָּנָא לָא הֲווֹ קַיְימֵי עָלָאֵי וְתַתָּאֵי.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, חֵן הַיְינוּ נֹחַ. בַּצַּדִּיקִים, הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם גּוֹרֵם לְטוֹב. בָּרְשָׁעִים, הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם גּוֹרֵם לְרַע. בְּנֹחַ כָּתוּב וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'. בְּעֵר בְּכוֹר יְהוּדָה הִתְהַפְּכוּ אוֹתִיּוֹתָיו לְרַע. עֵ"ר רַ"ע. רַע בְּעֵינֵי ה'.

בֹּא רְאֵה, בֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד נֹחַ, רָאָה אֶת מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהֵם חוֹטְאִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהָיָה גּוֹנֵז עַצְמוֹ וְעָסַק בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ כְּדֵי לֹא לָלֶכֶת בְּדַרְכָּם. וְכִי תֹּאמַר, בַּמָּה הוּא עָסַק? בְּאוֹתוֹ סֵפֶר שֶׁל אָדָם וְסֵפֶר שֶׁל חֲנוֹךְ. וְהָיָה עוֹסֵק בָּהֶם לַעֲבֹד אֶת רִבּוֹנוֹ.

בֹּא רְאֵה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי מֵאֵיפֹה יָדַע נֹחַ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לְרִבּוֹנוֹ? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמָּצָא חָכְמָה עַל מָה הָעוֹלָם עוֹמֵד, וְיָדַע שֶׁהוּא עוֹמֵד עַל הַקָּרְבָּן, וְאִלְמָלֵא הַקָּרְבָּן לֹא הָיוּ עוֹמְדִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן הָוָה אָזִיל בְּאָרְחָא וְהָווּ עִמֵּיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא. עַד דְּהָווּ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְאַבוּהִי אָרְחָא מִתַּקְנָא קַמָּן בָּעִינָן לְמִשְׁמַע מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (קהלת י) גַּם בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר וְגוֹ'. כַּד בַּר נָשׁ בָּעֵי לְאַתְקָנָא אָרְחֵיהּ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד לָא יִפּוֹק לְאָרְחָא בָּעֵי לְאַמְלָכָא בֵּיהּ וּלְצַלֵּי קַמֵּיהּ עַל אָרְחֵיהּ. כְּמָה דְתָנֵינָן דִּכְתִיב, (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. דְּהָא שְׁכִינְתָּא לָא אִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ.

וּמָאן דְּאִיהוּ לָא מְהֵימְנָא בְּמָרֵיהּ, מַה כְּתִיב (דף נט ע"א) בֵּיהּ וְגַם בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר. מָאן לִבּוֹ. דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא יְהַךְ עִמֵּיהּ בְּאָרְחָא וְנָרַע מִן סַיְיעְתֵּיהּ בְּאָרְחֵיהּ. בְּגִין דְּהַהוּא בַּר

לשון הקודש

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאָבִיו, הַדֶּרֶךְ מְתֻקֶּנֶת לְפָנֵינוּ, רוֹצִים לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי תוֹרָה פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (קהלת י) וְגַם בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר וְגוֹ'. כְּשֶׁבֶּן אָדָם רוֹצֶה לְתַקֵּן דַּרְכָּיו לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לַדֶּרֶךְ צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו עַל דַּרְכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה לֹא נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ.

וּמִי שֶׁלֹּא מַאֲמִין בִּרְבוֹנוֹ, מַה כָּתוּב בּוֹ? וְגַם בַּדֶּרֶךְ שֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר. מִי זֶה לִבּוֹ? זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יֵלֵךְ עִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ וְנוֹרַע מִסִּיּוּעוֹ בְּדַרְכּוֹ. מְשׁוּם

נָשׁ דְּלָא מְהֵימְנָן בֵּיהּ בְּמָארֵיהּ עַד לָא יִפּוֹק בְּאָרְחָא לָא בָּעֵי סַיְעָתָא דְּמָארֵיהּ.

וְאֲפִילּוּ בְּאָרְחָא כַּד אִיהוּ אָזִיל לָא אִשְׁתַּדַּל בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא. וּבְגִינֵי כָּךְ לִבּוֹ חָסֵר דְּלָא אָזִיל בַּהֲדֵיהּ דְּמָרֵיהּ וְלָא אִשְׁתְּכַח בְּאָרְחֵיהּ. וְאֹמֶר לַכֹּל סָכָל הוּא, אֲפִלּוּ כַּד שָׁמַע מִלָּה דְּמְהֵימְנוּתָא דְּמָארֵיהּ, הוּא אָמַר דְּטִפְּשׁוּתָא הוּא לְאִשְׁתַּדָּלָא בֵּיהּ. כְּהַאי דְּשָׁאִילוּ לְבַר נָשׁ עַל אָת קְיָימָא דְּרְשִׁימוּ בִּבְשְׂרֵיהּ דְּבַר נָשׁ. וְאָמַר לָאו אִיהוּ מְהֵימְנוּתָא. שָׁמַע רַב יֵיבָא סָבָא וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ וְאִתְעֲבִיד תְּלָא דְּגַרְמֵי. וְאֲנַן בְּהַאי אוֹרְחָא בְּסַיְעָתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעִינָן לְמֵימַר מִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא.

פְּתַח וְאָמַר (תהלים פו) הוֹרֵנִי יְיָ דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ. הַאי קְרָא קַשְׁיָא.

לשון הקודש

שֶׁאוֹתוֹ בֶּן אָדָם שֶׁלֹּא מַאֲמִין בְּרִבּוֹנוֹ, עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לְדַרְכּוֹ לֹא בִּקֵּשׁ אֶת סִיּוּעַ רִבּוֹנוֹ.

וַאֲפִלּוּ בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהוּא הוֹלֵךְ, לֹא עוֹסֵק בְּדִבְרֵי תוֹרָה, וְלָכֵן לִבּוֹ חָסֵר, שֶׁאֵינוֹ הוֹלֵךְ יַחַד עִם רִבּוֹנוֹ וְלֹא נִמְצָא בְּדַרְכּוֹ. וְאוֹמֵר לַכֹּל סָכָל הוּא – וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ דְּבַר אֱמוּנָה שֶׁל רִבּוֹנוֹ, הוּא אוֹמֵר שֶׁזּוֹ טִפְּשׁוּת לַעֲסֹק בָּזֶה. כְּמוֹ זֶה שֶׁשָּׁאֲלוּ לְבֶן אָדָם עַל אוֹת הַבְּרִית שֶׁרָּשְׁמוּ בִּבְשַׂר הָאָדָם, וְאוֹמֵר שֶׁלֹּא דְּבַר אֱמוּנָה הוּא. שָׁמַע זֹאת רַבִּי יֵיבָא הַזָּקֵן וְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְנַעֲשָׂה גַּל שֶׁל עֲצָמוֹת. וְאָנוּ בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ בְּסִיּוּעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצִים לוֹמַר דִּבְרֵי תוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים פו) הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ. פָּסוּק זֶה קָשֶׁה, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, הַכֹּל בְּיַד

דְּהָא תָּנֵינָן כֻּלָּא הֵיא בִּידָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּר לְמֶהֱוֵי זַכָּאָה אוֹ חַיָּיבָא. וְדָוִד הֵיךְ תָּבַע דָּא מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא דָּוִד הָכִי קָאָמַר. הוֹרֵנִי יְיָ דַּרְכֶּךָ. הַהוּא אוֹרַח מִישׁוֹר וּמְתַקָּנָא לְגַלָּאָה עֵינַי וּלְמִנְדַּע לֵיהּ, וּלְבָתַר אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתָּךְ אֵיהַךְ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט וְלָא אַסְטֵי לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא. יַחֵד לְבָבִי מָאן לְבָבִי. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (תהלים עג) צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי. וְכָל דָּא אֲנָא תָּבַע לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ. לְאִתְדַּבְּקָא בְּדַחֲלְתָּךְ, לְאִסְתַּמָּרָא אוֹרְחֵי כְּדְקָא יָאוֹת. לְיִרְאָה שְׁמֶךָ אֲתַר חוּלָקִי דְּבֵיהּ שַׁרְיָא דַּחֲלְתָּא לְמִדְחַל.

תָּא חֲזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּדָחִיל לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁרְיָא עִמֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא כְּדְקָא יָאוֹת דְּהָא הַהוּא בַּר נָשׁ שְׁלִים בְּפוּלְחָנָא דְמָרֵיהּ. וּמָאן דְּלָא שָׁרְיָא בֵּיהּ דַּחֲלָא דְמָרֵיהּ לָא שָׁרְיָא עִמֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא וְלָאו אִיהוּ כְּדַאי לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

לשון הקודש

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוּץ מִלִּהְיוֹת צַדִּיק אוֹ רָשָׁע. וְדָוִד אֵיךְ תָּבַע אֶת זֶה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא דָּוִד כָּךְ אָמַר, הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ – אוֹתָהּ דֶּרֶךְ מִישׁוֹר וּמְתֻקֶּנֶת לְגַלּוֹת עֵינַי וְלָדַעַת אוֹתוֹ. אַחַר כָּךְ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ – אֵלֵךְ בִּדֶּרֶךְ אֱמֶת וְלֹא אֶסְטֶה לִימִין וְלִשְׂמֹאל. יַחֵד לְבָבִי – מַה זֶּה לְבָבִי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם עג) צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי. וְכָל זֶה אֲנִי מְבַקֵּשׁ לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ. לְהִדָּבֵק בְּיִרְאָתֶךָ, לִשְׁמֹר אֶת דְּרָכַי כָּרָאוּי. לְיִרְאָה שְׁמֶךָ – מְקוֹם חֶלְקִי שֶׁבּוֹ שְׁרוּיָה הַיִּרְאָה לִירָא.

בָּא רְאֵה, כָּל בֶּן אָדָם שֶׁיֵּרֵא אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שְׁרוּיָה עִמּוֹ הָאֱמוּנָה כָּרָאוּי, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ אָדָם הוּא שָׁלֵם בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ. וּמִי שֶׁלֹּא שְׁרוּיָה בּוֹ יִרְאַת רִבּוֹנוֹ,

תּוּ פָּתַח וְאָמַר, (משלי ד) **וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן.**

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ. מָאי כְּאוֹר נוֹגַהּ. כְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּנָהִיר דְּבָרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דָּא הוּא דְּגָנִיז לוֹן לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. הוֹלֵךְ וְאוֹר דְּאִיהוּ סָלִיק בִּנְהוֹרֵיהּ תָּדִיר וְלָא גָּרַע מִנֵּיהּ. אֲבָל בְּחַיָּיבַיָּא מַה כְּתִיב, (משלי ד) **דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה, לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשְׁלוּ. לֹא יָדְעוּ, וְכִי לָא יַדְעִין. אֶלָּא חַיָּיבַיָּא אָזְלֵי בְּעַקִּימוּ דְּאָרְחָא בְּהַאי עָלְמָא. וְלָא בָּעָאן לְאִסְתַּכְּלָא דְּזַמִּין** (ד"א ל"ג לוֹן) **קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵידַן לְהוּ בְּהַהוּא עָלְמָא וּלְאַעֲלָאָה לוֹן בְּדִינָא דְּגֵיהִנֹּם. וְאִנּוּן צָוְוחִין**

לשון הקודש

לֹא שְׁרִירָה בּוֹ אֱמוּנָה, וְאֵינוֹ כְּדַאי לִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּיקָרָם.

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ. מַה זֶּה כְּאוֹר נֹגַהּ? כְּמוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר הַמֵּאִיר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, זֶהוּ שֶׁגָּנַז לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא. הוֹלֵךְ וָאוֹר – שֶׁהוּא עוֹלֶה בְּאוֹרוֹ תָּמִיד וְלֹא גּוֹרֵעַ מִמֶּנּוּ. אֲבָל בָּרְשָׁעִים מַה כָּתוּב? (שם) דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשְׁלוּ. לֹא יָדְעוּ – וְכִי לֹא יוֹדְעִים? אֶלָּא רְשָׁעִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ עֲקֻמָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא רוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל [וְלָהֶם] שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָדוּן אוֹתָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם וּלְהַכְנִיסָם בְּדִין

וְאָמְרִין וַוי לָן דְּלָא אוּרִיכְנָא אוּדְנִין וְלָא אַצִּיתְנָא בְּהַהוּא עָלְמָא. וּבְכָל יוֹמָא אָמְרֵי וַוי דָּא.

תָּא חֲזֵי, זַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לוֹן לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וּלְמֵיהַב לוֹן אֲגַר חוּלַקְהוֹן אֲתַר דְּעֵינָא לָא שָׁלְטָא לְמֵיקַם עֲלֵיהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (ישעיה סד) **עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.** וּכְתִיב, (ישעיה סו) **וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי.** וּכְתִיב, (מלאכי ג) **וַעֲסוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם.** זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה ס) **צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.** וּכְתִיב, (תהלים קמ) **אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן** (חסר):

לשון הקודש

גֵּיהִנֹּם. וְהֵם צוֹוְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לָנוּ שֶׁלֹּא הִרְהַבְנוּ אָזְנֵינוּ וְלֹא הִקְשַׁבְנוּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וּבְכָל יוֹם אוֹמְרִים: וַי לָנוּ!

בֹּא רְאֵה, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָאִיר לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא וְלָתֵת לָהֶם שְׂכַר חֶלְקָם, מָקוֹם שֶׁעַיִן לֹא שׁוֹלֶטֶת לַעֲמֹד עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. וְכָתוּב (שם סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי. וְכָתוּב (מלאכי ג) וַעֲסוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. וְכָתוּב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: